1727
16.

Venetu

PAUL.

In

Posteri-

ora.

I
00275

2-12-7-23

~ 245

2-12-3-23

~~Num. 37. cas. 7. num. 16.~~

I
00275

Clarissimi artiū ⁊ sacre theologie doctoris Pauli veneti ordinis heremitaꝝ diui Augustini expositio in libros posterioꝝ Aristo. feliciter incipit.

Omnis doctrina ⁊ omnis disciplina itellectiua ex p̄existēti fit cognitione.

Iste est liber posteriorū Aristotelis i quo determinat de syllogismo demonstratiuo postq̄ in libro priꝝ determinauit de syllogismo simpliciter ⁊ in libro elenchoꝝ de syllogismo falsigrapho. ⁊ i libro topicoꝝ de syllogismo ꝓbabili. Et diuiditur in prohemium ⁊ tractatū. tractatus incipit ibi. scire autē. Prohemiū diuiditur in quattuor ptes: iuxta quattuor conclusiones quas Aristoteles ꝓbat impugnās opinionem Socratis ⁊ eraclii dicentium q̄ non cōtingit aliquid scire: ac opinionē Platonis dicentis q̄ bene contingit aliquid scire sed non de nouo: ex q̄ nostrū addiscere est solū reminisci. Quaꝝ prima est ista. Omis doctrina ⁊ omis disciplina itellectiua ex p̄ exīti fit cognitōe: qua ꝓbata vr falsitas illaꝝ opinionū. Sicut enī agens naturale nō inducit vnā formā nisi corrūpat aliā: vt patet de agente ꝓducente formam substantialez vel accītalem ꝑmaꝝ qualitatū ita Aristoteles nō inducit modū quo scientia acquirit in nobis nisi ꝑius destruat opiniones falsas siue veritati repugnātes. Notandū ꝑmo ꝺm Egyd̄ū q̄ omis noticia intellectiua est ꝑclonuz vel ꝑncipioꝝ Si ꝑclonum illa fit ex ꝑncipijs ⁊ ꝑnter ex p̄exīti cognitione. Si ꝑncipioꝝ illa fit ex sensibus memorijs ⁊ experientijs: ⁊ p̄ ois ex ꝑori cognitōe. Istud dēm est mihi dubiū: qr nō omis noticia intellectiua est cōclusionū vel ꝑncipioꝝ eo q̄ nulla noticia incōplexa est ꝑncipioꝝ vel ꝑclonum ⁊ maxime ꝑma noticia habita de q̄ditate vl singulari p̄tato p fantasma nō etiaz quelibet noticia ꝑncipioꝝ est ex memorijs sensibus ⁊ experientijs: qr nō cognitio p̄moꝝ ꝑncipioꝝ neq; aliqua ars vel scia bita sola auctoritate magri: aut p exercitiū ⁊ studiū tm̄ liboꝝ. Dicēdū ideo q̄ duplex est noticia. s. sensitiua que fundat in sensu: ⁊ intellectiua que fundat in intellectu. Et hec iterꝝ est duplex. s. incōplexa ⁊ cōplexa. Noticia incōplexa est illa que non cōponit ex ptialibus noticijs vt noticia qua solū cognoscit hō vl equus. Noticia ꝑplexa est illa que cōponit ex ptialibus noticijs: vt illa qua cognosco hoīem esse aiaī: vel equū cē albū Non g̃ quelibet noticia sensitiua fit ex p̄exīti cognitione: qr nō noticia sensus exterioris: aliter enī procederet in infinitū: sed dm̄ ois noticia intellectiua tā cōplexa q̄z incōplexa. Cōplexa quidem p̄supponit noticias incōplexas suaꝝ ptiū: ⁊ quelibz incōplexa p̄supponit noticiā sensitiuaz in virtute fantastica dicente ꝓbo. 3. de aīa. q̄ intellectus ex se est in pura potentia: ⁊ tanq̄ tabula rasa in qua nihil ē depictū se hns ad intelligibile sicut sensus ad intelligibile. ⁊ q̄ necesse est intelligentem fantasmata speculari.

Dia habitis arguit sic. Omis noticia intellectiua fit ex p̄exīti cognitōe: sed ois doctrina ⁊ ois disciplina intellectiua est noticia itellectiua: g̃ ois doctrina ⁊ ois disciplina intellectiua fit ex p̄exīti cognitione.

Scdo notandū ꝺm Egyd̄ū q̄ scia dupliciter acquisita ꝑ inuentionē ⁊ ꝑ auditū ab alio. Scia acquisita ꝑ inuentionē dicit doctrina non qa sit ab alio doctore: sed qr hns eam pōt aliū docere. Scia auditu acquisita dicit disciplina: quia recipit in discipulo ab alio. Auditus enī est sensus discipline ꝺm Aristo. in lib. de sensu ⁊ sensa. ⁊ in ꝓhemio methaphisice constat quālibet talem sciam cē ex p̄exīti cognitione: ergo ꝑclō vera: ⁊ licet illud sit bn̄ dēm non tn̄ inconuenit eandē sciam esse doctrinā ⁊ disciplinā: doctrinā vt ē a doctore, disciplinā ꝙ vt est in discipulo sicut non est inconueniens ꝑ pbm. 3. phys. q̄ idem motus sit actio ⁊ passio diuersis rōnibus. actio quidem vt ē ab agente: ⁊ passio vt est in patiente. imo hoc sequit ex suo modo loquēdi. Si enī doctrina dicit nō qr sit ab alio: sed qr ꝑ eā pōt qs docere. ⁊ cū per disciplinam possit qs docere sequit q̄ disciplina sit doctrina: nec incōuenit q̄ aliqs doceat semetipsum sicut non est incōueniens q̄ aliqs calefaciat vel frigefaciat seipsum. Tertio notandum q̄ nō quelibet ꝓpositio vera aut necessaria cui intellectus assentit est doctrina vel disciplina: qr tunc nō quelibet doctrina vel disciplina intellectiua ēet scia bita ꝑ inuentionē vel per auditū: sed quelibet doctrina vel disciplina est actus vel habitus acquisitus ꝑ discursum a ꝑmissis ad ꝑclusionez sicut igit scia habitualis est hitus acquisitus ꝑ demonstrationem ⁊ scia actualis est noticia ꝑclonis demonstrate: ita doctrina vel disciplina habitualis non est aliqua ꝓpositio: sed habitus derelictus ex discursu syllogistico. doctrina aūt ⁊ disciplina actualis ē noticia ꝑclonis syllogizate ⁊ ꝑ discursum concluse. Quarto notandū q̄ ista ꝓpositio ex sumit quadruplr. ꝑmo vt dicat hūtudiné termi a quo eo mō quo dicimus diem fieri ex nocte: ⁊ hitus ex ꝓuatione. Scdo vt dicit hūtudiné ptis ꝙstitutiue eo mō quo dicimus cōpositus fieri ex materia ⁊ forma: aut statuaz ex ere ⁊ figura. Tertio vt dicit habitudiné cause effectiue eo mō quo dicimus filiū fieri ex patre: ⁊ sile ex sili. Quarto vt dicit hitudinez cāe materialis eo mō quo dicimus formā fieri ex materia: ⁊ figurā ex q̄titate. Dico g̃ q̄ omis doctrina et omis disciplina itellectiua fit ex p̄exīti cognitiōe tāq̄z ex termino a quo: qr fit ex medio syllogistico vel demonstratiuo qō nō ingredit ꝑclonem: fit enā ex ꝓexistenti cognitōe tanq̄z ex ꝓtibus ꝙstitutiuis: quia ꝑclō fit ex extremitatibus que nō soluz sunt partes ꝓmissaꝝ sed etiā ꝑclonis: fit etiaz ex p̄exīti cognitione tanq̄z ex cā effectiua: qr ꝓmisse aliquo mō efficiunt ꝑclonem vt testat Linco. ꝑmo posterioꝝ. di. q̄ noticia ꝓmissaꝝ gignit sciam ꝑclonis. Nulla autez doctrina vel disciplina fit ex p̄exīti cognitiōe tanq̄z ex cā materiali ⁊ subiectiua: qr nulla cognitio actualis vel hūtualis est subiectiue in alia noticia: sed tm̄ in aia vel in potentia eius. Ex ꝓdictis sequit q̄ nō bn̄ glosat dicta ꝑclō sic. Omis doctrina ⁊ ois disciplina intellectiua fit ex p̄exīti cognitōe. s. sensitiua: qa siue dependeat opatio intellectus a sensu siue nō dependeat non minus hz illa ꝓpositio veritatē: nam angeli inferiores hnt doctrinā ⁊ disciplinā: qr docēt ⁊ addiscunt ab angelis supioribus ⁊ tm̄ non ex p̄exīti cognitione sensitiua. Primū dubiū. omis doctrina ⁊ ois disciplina est intellectiua ⁊ etiā fit ex ꝓexīti cognitōe igit frustra dicit intellectiua. Respondet negando oēm doctrinā vel disciplinā cē intellectiuā: qr Arist. in ꝓhemio methaphisice ponit ois aialia cē prudentia que hnt memoriā ⁊ disciplinabilia que hnt auditū: sed multa bruta hnt auditū ergo multa bruta hnt disciplinā: que etiā est doctrina ꝑ q̄ꝫto hec aialia docent ab alio agere aliqua ex assuefactione que ex ꝓpria natura nō agunt. Et licet ois doctrina ⁊ ois disciplina fiat ex p̄exīti cognitōe tm̄ subiūxit phs intellectiua ad excludendū opinionē Platonis dicētis q̄ ois doctrina vel disciplina sensitiua bn̄ fit ex p̄exīti cognitōe tāq̄z nō ois intellectiua

b13538514

asserens oém alam intellectiuam esse creatam i pn cipio mũdi vna cũ oibus habitibus practicis ⁊ spe culabilibus cũ qb⁹ actuat corpus ⁊ recedit ab illo ita q nõ acqsiuit hos hitus ex premissis aut cõclu sionibus pcedentib⁹: sed oés sit ex qbus postea for mat disposito corpe pmissas ⁊ ɔclusiões. Scõm dubiũ: ars demonstratiua est quedam doctrina vel disciplina ⁊ non fit ex perñti cognitõe: q: tũc de arte demonstrandi seu de ipsa demonstratõe hẽtur scia qđ nõ videt vex: nã scia acqrit p demonstrationez si g demonstratõe est scia oz q demonstratiõe sit de monstratio qđ est incõueniẽs: q: pcederet i infinitũ

Prima rñsio sumẽs fundamentũ Auicẽ. di. q i actibus aie non est inconueniens pcedere in infini tũ: qm si intelligo me intelligere intelligo illaz intel lectioné p aliã intellectionẽ: ⁊ istã itex p aliã: ⁊ sic in infinitũ: ⁊ q: demonstrare: arguere ⁊ syllogizare sũt actus rõnis. iõ de demonstratõe hẽtur scia p demõ strationẽ. ⁊ itex de ista demonstratõe hẽtur scia per aliã demonstrationẽ ⁊ sic in infinitũ. Sed hec rñsio stare non põt: q: infinitũ ẽm q infinitũ est ignotũ. p phy. g non ɔtingit intellectũ pcedere in infinitũ ⁊ per ɔñs aliq est demonstratio q nõ hẽtur p demõ strationẽ: sicut g albedo non albescit nec mot⁹ moue tur: ita syllogismus nõ syllogizat: nec demõstratio demõstrat. Scđa rñsio di. q sicut faber vno mar tello facit aliũ martellũ: nõ tñ pcedit in infinitũ: ita demonstratõe hẽtur scia p demonstratiõez: nõ tñ p cedit in infinitũ: q: demonstratio p quã hẽtur scia de demonstratõe nõ est illa demonstratio. Hec rñsio itex defendi non põt q: si faber p aliquã actionez fa bricaret oẽm martellũ non posset illã actionẽ agere cũ martello: q: tunc ille martellus seipsum efficeret Cũ g in hoc libro tradat ars de oi demonstratõe nõ poterit hoc fieri p demonstrationẽ: q: tũc illa demõ stratio seipsam demonstraret. Tertia responsio ẽ Egydij di. q ars demonstrandi non hẽtur p demon strationẽ sed p regulas: ⁊ q de demonstratiõe non hẽtur scia sed soluz opinio vel modus sciendi: q: lo gica ingt ipse nõ est scia sed solũ opinio vel modus sciendi. iuxta illud phi. 2. metha. di. vanũ est sil' que rere sciam ⁊ modũ sciendi intelligens p modũ scien di logicã: nã cũ logica sit de actib⁹ rõnis applicabili bus ad res si logicus determinat de ipsis actib⁹ ra tionis vel de his q p hmõi actus ɔstituunt vt pbat de eis passiones debitas p debita pncipia dicit esse docens ⁊ sic nõ demonstrat q: pcedit p cõia ⁊ non aggenerat sciam s; modũ sciendi. Si aũt hmõi act⁹ rõnis applicat ad aliquas res ⁊ format syllogismũ de eis vt q ois hõ est aial ⁊ nõ econuerso: vel aliqđ sil'e dicit eẽ vtẽs ⁊ aggenerat opinionẽ. Ista rñsio est mihi dubia: q: sicut par vel ipar est demõstrabil' passio a mathematico de numero: ita vex vel falsũ est passio demonstrabilis a logico de ppõne: ⁊ sicut methephysicus ɔsiderat de ente reali: ita logicus d ente rõnis: g sicut methaphysicus põt demõstrare aliquã passionẽ de ente reali: ita logicus põt demon strare de ente rõnis. Quarta rñsio dicit quã solã reputo eẽ substinendã q ars demonstrandi nõ acq rit p demõstrationẽ: sed p pcessus regulares: tñ de demonstratione hẽtur scia non tanq̃ de ɔclõne qa demonstratio non scit neq3 demonstrat: s; de demõ stratione hẽtur scia: ⁊ demonstratio tanq̃ de sbo. s. tanq̃ de eo de q demonstrat aliq passio. Dicit eniz Aristo. 2. posterioꝝ q diffinitio mãlis demonstrat per formalẽ. Cõstat aũt q demonstratio h; duplicẽ diffinitionẽ. s. formalẽ q est syllogismus faciẽs scire ⁊ mãlem q est ex pmis veris imediatis pꝛoribus no tioꝛibus et causis ɔclõnis: vt testat Linco. g diffõ mãlis p formalẽ de demonstrõe poterit demrãri sic arguendo: ois syllogismus faciens scire est ex pmis veris imediatis pꝛorib⁹ notioꝛib⁹ ⁊ causis ɔclõnis sed ois demrãtio ẽ syllogismus faciẽs scire igit. Et l; pmũ vex ⁊ imediatũ ⁊ hmõi sint cõia demrãtiõi tñ ois ɔposita ex oibus illis sex pticulis est ppa de monstratõi iuxta doctrinã Aristo. 2. posterioꝝ di. q aial gressibile bipes: ẽ diffõ ɔuertibilis cũ hoie: l; q libet ps in plus se hẽat: sicut g nõ est inconueniens eũdẽ artificẽ edificare ⁊ docẽ edificare: ita nõ incõue nit logicuz demrãre ⁊ docẽ demrãre. Logicus g vt demrãt aggenerat sciam: vt aũt probat aggenerat opinionẽ: ⁊ vt docet aggenerat modũ sciendi: ex q bus sequitur logicam esse sciam ⁊ opinionem ⁊ mo dum sciendi licet diuersimode.

Manifestũ ẽ aũt hoc speculãtib⁹ in oẽs mathematice eni sciaꝝ p hunc modũ fiũt ⁊ aliaꝝ vnaqueq3 artiũ.

Predictã ɔclõnez Aristo. pbat exẽplariter tripl'r. Prio ex sciẽtijs realib⁹ tã practicis q̃ speculatiuis di. illõ eẽ manifestũ mathematicis ⁊ in vnaquaq3 aliaꝝ artiũ. certũ eni est q geometria ⁊ arithmetica fiunt ex perñti cognitõe: nũq̃ eni demõstrabit geo metra q ois triangulus h; tres angulos: nec arith meticus q ois nemer⁹ est par vel ipar nisi ex perñti cognitõe: ⁊ ita apparet in alijs scientijs ⁊ artib⁹ in ductiue. Notandũ pmo q ars dupl'r capit. s. cõit ⁊ ppẽ. ars eni cõiter sumpta ẽ hitus recta rõne acti uus vl' factiu⁹: ⁊ sic qlibet scia speculatia ẽ ars iuxta cõem modũ dicẽdi q septẽ sunt artes liberales: ⁊ in pꝛohemio methaphysice dicit phs q ars speculati ua est magis scia q̃ practica. Ars aũt ppẽ dicta est hitus recta rõne factiu⁹: ⁊ sic distinguit a scia specu latiua iuxta intentionez Aristo. di. 7. ethi. q ars est recta rõ factibiliũ. Dicit g phs ⁊ vnaqueq3 aliarũ: ⁊ non dicit sciaꝝ ne aliqs crederet ppõnez illã solã eẽ verã in scientijs ⁊ nõ i qbuscũq3 artib⁹. Scđo notandũ q artiũ qdã sunt speculatiue tñ: qdã pra ctice tñ: qdam vo practice ⁊ speculatiue sil'. Artes speculatiue tñ sũt ille quaꝝ nullus ẽ finis nisi scire: vt scie diuine nãles ⁊ mathe. ⁊ medie. Artes practi ce tñ sunt ille quaꝝ nullus ẽ finis nisi opari: vt ars domificandi nauificandi et alie ɔsil'es que indigent deliberatõe: ac etiã ars suendi ⁊ texendi q nõ egent deliberatione. Artes practice ⁊ speculatiue sil' sũt qꝝ finis est scire ⁊ opari ut medicia ⁊ phylosophia moralis. ⁊ q: pncipali⁹ itendũt opari q̃ scire cũ ip saꝝ scire sit pp opari magis sunt dicẽde practice q̃ speculatiue. vnũquodq3. n. magis denoiatur a fine vltio q̃ ppinq. ɔstat aũt oẽs has artes fieri ex perñ stenti cognitiõe. Tertio notandũ q sciaꝝ specula tiuaꝝ qdã fiũt p cãm tñ vt mathe. qdam p cãm ⁊ effectũ ut diuine ⁊ nãles. Mathematicus. n. nũq3 p cedit nisi a cã ad effectũ nãlis aũt ⁊ diuin⁹ idifferẽt pcedũt a cã ad effcũ ⁊ ab effcũ ad cã3. iõ dmrãtões mathematice sunt demõstratiões simpl'r aggenerã tes scias certissimas demõstratões aũt nãles ⁊ diui ne sunt frequẽter demõstratiões ex suppõe nõ agge nerãtes scias certissimas. ⁊ h ẽ qđ dicit ɔmentator scđo methaphisice. q scie mathe. sunt i pmo gradu certitudinis: ⁊ nãles sequũtur eas. Quia g mathe. sũt certiores alijs: ideo aristo. tñ de eis facit mẽtio nem. Dubitat cum logicus pbet pncipia aliarũ sciaꝝ dicente pho pmo topicoꝝ. q ad oium metha dorũ pncipia viam hẽt. pp qđ pbat ɔclusionẽ pnci paliter intẽtã p alias scias. nõ. n. uti dẽt logica alijs sciẽtijs sed econtra. Rñdetur q logica nõ utit alijs sciẽtijs tãq̃ regulãtib⁹ ipam. q: ipa regulat oẽs ali as scias docẽdo disputare arguere ⁊ rñdere. sed uti tur alijs sciẽtijs tãq̃ iuuãtib⁹ eã cõferẽdo silitudies ⁊ exẽpla qb⁹ logic⁹ suoꝝ dictoꝝ ꝟitates mãifestat.

Similiter aũt ⁊ circa oratiões que per syllogismos ⁊ q̃ per iductionẽ Utreq3 eni per prius nõ faciũt doc trinã. he quidẽ accipiẽtes tãq3 a no tis ille uero demõstrãtes uniuersa le p id quod est mãifestũ singulare.

Scđo arguit Aristo. ad illã ɔclusionẽ ex sciẽtijs ser mocinalib⁹ pbabiliter icidẽtib⁹ cuiusmodi sũt dy alectice. Duplici. n. uia pbat suũ itẽtum dialeticus s. p iductionẽ ⁊ per discursum accipiẽdo singularia ⁊ inferẽdo vl'e. aut accipiẽdo premissas iferendo cõ clusionẽ ɔstat aũt quolibet istoꝝ mõꝝ3 oẽm doctri nam ⁊ oẽm disciplinã eẽ ex perxistenti cognitione.

Notãdũ pmo ẽm phm pmo topicorum q q̃ttu or sunt genera argumẽtoꝝ. s. iductio sillogismus en thimema ⁊ exẽplũ. Inductio ẽ pcessus ab oibus sin gularibus alicui⁹ uniuersalis ad illã vl'e3. ut iste hõ ẽ aial. ⁊ iste hõ ẽ aial. ⁊ sic d singulis. g ois hõ ẽ aial.

Syllogismus ẽ orõ in q quibusdã positis ⁊ ɔcel sis necesse ẽ aliud euenire per ea q posita sũt ⁊ cõces sa. ingt Aristo. pmo poꝝ. Enthimema ẽ pcessus ab vna premissa ad vnã ɔclusionẽ. vt hõ currit. g aial currit. Exẽplũ aũt ẽ pcessus ab vno singl'ari aut plu ribus ad aliud singulare. ut iste ignis calefacit ⁊c. g p idẽ iste alius ignis calefaciet ⁊c. Iste petẽs muniti tiones tyrannizauit ⁊ ille petẽs munitiões tyranni zauit. g p idẽ iste alius petẽs munitiones tyrãniza bit. ⁊ q̃nto plura singularia capiũtur tãto exẽplũ effi cat⁹. Scđo notandũ q boꝝ argumentoꝝ duo st pfecta ⁊ cõpleta. s. inductio ⁊ syllogismus. ⁊ duo alia sũt incõpleta ⁊ impfecta. vt enthimema ⁊ exemplũ ⁊ q: rectũ est iudex sui ⁊ obliqui. ⁊ cõsiderans vnũ oppositoꝝ habet cõsiderare alterũ vt colligit de mẽ te Aristo. pmo ⁊ scđo de aia ⁊ ideo logicus cõsiderãt inductionẽ ⁊ syllogismũ etiã considerat enthimema ⁊ exẽplum. ex quo pfectũ opponit impfecto. ⁊ cõple tũ incõpleto. nihil tñ pbat p enthimema uel exẽplũ sed solũ p inductõnẽ ⁊ syllogismũ. q: cũ sit artifex sti tilis ⁊ speculatiu⁹ nõ pcedit p rõnes grossas ⁊ vul gares sed p rõnes firmas ⁊ efficaces cuiusmõi sunt inductio ⁊ syllogism⁹ ppter quã cãm nõ facit Arist. mentionẽ in hac rõne nisi de inductiõe ⁊ syllogismo qbus tñ in suis pbationibus vtit logic⁹ vel oꝛale ticus. constat aũt q logic⁹ nõ inducit nec syllogisat nisi ex preexistenti cognitione.

Similiter aũt ⁊ rethoꝛice psuadent aut. n. p exẽpla qđ ẽ idnctõ aut per enthimema qđ vere ẽ syllogismus.

Tertio arguit ad idẽ phus ex sciẽtijs sermocinalib⁹ tñ suadẽtibus cuiusmodi sunt rethoꝛice: nã retho ricus suadet per exẽpla que sunt inductio: ⁊ p enthi memata que sunt vere syllogismus. Arguit eni3 sic dionisius siracusanus petẽs munitiones tyranniza uit. et alius petens munitõnes tyrannizauit. ergo p idem iste petens munitiones tyrannizabit. Aut sic iste vincat olimpiã. g debet coronari hoꝝ argumẽto rum primũ est exemplum. ⁊ scõm enthimema. ex q bus liquet rethoꝛicum procedere semp ex preexistẽ ti cognitione. Notandum q sicut logicus versat circa materiã subtilem ⁊ speculatiuã de actib⁹ ratio nis. ita rethoꝛic⁹ circa materiam grossã et morale3 de actib⁹ humanis. et sicut logicus disputat intelle ctualiter p inductiões et syllogismos formãdo vni uersalia que pertinent ad intellectum ita rethoꝛicus sensualiter tñ suadendo arguit p singularia ptinen tia ad sensũ. Habet eni suadere vulgaribus iõ non vtitur intellectualib⁹ pncipaliter: sed magis sensibi libus que in exẽplo inueniuntur ⁊ in enthimemate. iõ solũ exemplariter ⁊ ẽthimematice suadẽdo argu it. Sed dubitat. q: dicit aristo. q rethoꝛicus sua det per exẽpla que sunt inductio: ⁊ enthimemata q sunt vere sillogismus. ergo rethoꝛicus pcedit indu ctiue ⁊ sillogistice. ⁊ ɔñter non vident esse quattuoꝛ genera argumentoꝝ si exemplũ est inductio: ⁊ enthi mema est sillogismus. Prima expositio est temistij di. q duplex est inductio. s. pfecta ⁊ diminuta. Indu ctio pfecta est pcessus ab oibus singularib⁹ alicui⁹ vniuersalis ad illam vl'em. Inductio impfecta ẽ p illa que est ab vno singulari vel a pluribus ad aliud singulare. Etiã duplex est sillogism⁹. s. completus ⁊ diminutus. Sillogism⁹ perfectus siue ɔpletus ẽ ille qui constat ex tribus terminis ⁊ tribus ppõnibus. Sillogismus imperfectus aut diminutus est ille q tñ ɔstat ex duabus ppõnibus altera seruata in mẽ te. vt homo currit. ergo aial currit. cuius minoꝛ pro posito seruat in mente. s. ois hõ ẽ animal. que si ex plicaretur fieret cõpletus sillogismus i tertio modo tertie figure. Dicendũ ergo ẽm temistiũ q arist. loquit de inductione diminuta ⁊ sillogismo imper fecto. ⁊ ɔñter q translatio falsa est. q: non debet dici enthimemata neq3 exempla in numero plurali: sed enthimema ⁊ exemplũ i numero singulari. neq3 o3 dici vere sed quidam isto mõ exẽplũ qđ est inductio ⁊ enthimema qđ est qdam sillogism⁹. Scđa exposi tio est egidij di. q illa littera est pl'aliter scribenda ⁊ non singulariter. q: licet vnũ exemplũ non sit indu ctio tñ multa exempla sunt vna inductio. s. vbi exẽ plariter accipiunt oia singularia alicuius vl'is. Illã ⁊ si hoc exẽplũ dionisi⁹ petẽs munitões tyrãnizauit. ergo iste petẽs mũitões tyrãnizabit nõ sit inductio tñ exemplũ hoc cũ alijs est vna inductio. s. iste petẽs munitiões tyrannizauit. ⁊ iste alius petens munitõ nes tyrannizauit. ergo p idem hic petens munitões tyrannizabit: q: tunc habentur oẽs singulares illi⁹ vl'is. ois petens munitiones tyrannizauit aut tyran nizabit. sil'r vnũ enthimema non est sillogismus. s; multa enthimemata. vt soꝛtes vicit olimpiã. g deb3 coronari. plato vicit agonẽ honoꝛabile3. ergo debet coronari ex qbus format iste sillogismus. Quicun q3 vicit agonẽ honoꝛabilẽ debet coronari. sed qcun q3 vicit olimpiã vicit agonẽ honoꝛabilẽ. ergo qcun q3 vicit olimpiã d3 coronari. Tertia expõ est cõis di cens. q sillogismus capit dupl'r. s. large ⁊ stricte. Sil logismus large sumptũ est ppositio constans ex tri bus ppõnibus in figura implicite vel explicite. Sil logismus stricte sumptus est orõ ɔstans ex trib⁹ p positionibus explicite acceptis. Ita inductio dupl'r sumitur large p omni pcessu ab vno vel a multis singularibus ad vniuersale vel ad illud vnũ singu lare. ⁊ stricte pro pcessu solo ab omnibus singulari bus ad suum vniuersale. Dicitur ergo q aristo. non capit ibi inductionez vel sillogismũ stricte sed large

Haꝝ expositionũ pma est suspecta. q: negat tran slationẽ nouam. scđa est ambigua. q: licet omia illa exempla ɔtineant omnia singularia alicui⁹ vniuer salis non tamen sunt inductio. q: inductio nõ est so lum acceptio singulariũ. sed est pcessus a singulari bus ad vniuersale. illa etiam enthimemata nõ sũt aliquis sillogismus licet antecedant ad sillogismu3 Tertia autem est dubia. q: tunc littera falsa esset eo q nulla exempla sunt inductio. nec aliqua enthime mata sunt aliquis sillogismus. Quarta expositio q sola tenenda est dicit q duplex est predicatõ. s. idem ptica ⁊ causalis. Predicatio idẽptica est illa p quaꝝ denotatur idem esse quod importatur per subiectu3 ⁊ predicatum: vt homo est animal. Predicatio cau

falis est illa per quā denotarunt subiectum eē eādm predicati vel contra eo modo quo loquitur aristo. in ꝓlogo de aīa dicens. ꝙ domus est ligna ⁊ lapides. ⁊ ꝙ ira est accensio sanguinis in corde. ꝯstat eni nullam istaꝝ esse verā in predicatione idemptica cū totū non sit sue ptes. nec aliqua passio anime sit aliqua passio corporis. sed quelibet eaꝝ intelligenda est in ꝑdicatione causali. s. domus est ex lignis ⁊ lapidibꝰ ⁊ ira est ex accensione sanguinis in corde ita in ꝓposito non sunt intelligende iste ꝓpōnes in predicatione idemptica sed causali vt rethorice suadent per exempla que ē inductio. et per enthimemata que ē ꝺe sillogismus. idest rethorice suadent per exēpla ex quibus est inductio. ⁊ per enthimemata ex quibus est vere sillogismus. Positis eniꝫ multis exemplis faciliter fit iductio. ⁊ assignatis pluribus enthimematibus leuiter fit sillogismus. vnde ex his duobus enthimematibus. homo currit ergo animal currit. ⁊ si aliquid est homo illud est animal fit iste sillogismus homo currit. ⁊ omnis homo ē animal. ergo animal currit.

Dupliciter aūt necessariū est precognoscere. alia nāqꝫ quia sunt prius opinari necesse est alia vero quid ē quod dicitur intelligere oꝫ. Quedā autem vtraqꝫ vt quoniaꝫ omne qđ est aut affirmare aut negare verum est qꝛ est. Triangulū auteꝫ quoniā hoc quid signat. sed vnitatem vtraqꝫ quid signat ⁊ quia est non enim similiter horū vnūquodqꝫ manifestum nobis est.

Postqꝫ phūs declarauit ꝙ oīs doctrina ⁊ oīs disciplina intellectiua fit ex ꝑexistenti cognitione. ꝯñter declarat que est hmōi ꝑcognitio ponēdo hanc ꝯclusioné que est scđa huius ꝓlogi. Ante oēm demōstrationé necessariū est ꝑcognoscere qđ est ⁊ qꝛ est. patet qꝛ ante oēm demonstratōné tria necessario occurrūt. s. dignitas passio ⁊ subiectū. De dignitate ꝑcognoscitur qꝛ est. s. de quolibet dī esse uel nō esse. De passione videlꝫ de triangulo precognoscit quid est: sed de subiecto vtputa de vnitate ꝑcognoscit quid est ⁊ qꝛ est. Notandū ꝑmo ꝙ quattuor sunt genera sillogismoꝝ. s. falsigraphus enthimematicus topicꝰ ⁊ demonstratiuus. Sillogismus falsigraphus aggenerat ignorātiam vel deceptioné. sillogismus enthimematicus aggenerat fidé. sillogismus topicus aggenerat opinioné. ⁊ sillogismus demr̄atiuus aggenerat sciam q sillogismus dī demonstratio anteqꝫ oportet tria precognoscere. s. dignitaté passioné ⁊ sb̄iectum. Dignitas precognoscitur qꝛ vera est aut qꝛ ita est sicut per eam significatur. Passio precognoscitur qđ per nomé passionis importaṫ. Subiectuꝫ aūt vtroqꝫ mō. precognoscitur eni qꝛ est tale de quo aliqđ est demonstrabile ⁊ ꝑcognoscit quid ipm̄ ē. i. qđ per nomé importaṫ. Scđo notādū. ꝙ sicut ad oēm generationé quattuor cāe necessario concurrūt iuxta determinationem Aristo. scđo phi. s. agēs mā forma ⁊ finis. ⁊ non solū ꝯcurrit agens pticulare sꝫ etiam vniuersale. qꝛ hō generat hoīem ⁊ sol. ita ad oēꝫ demonstrationé simplr̄ quattuor tales cause cōcurrunt. Primo quidē agens tam vniuersale qꝫ ꝑticulare. Agens enim vniuersale est dignitas q formaliter non ingreditur demonstrationé sed solū virtualiter. premisse autē sunt agēs particulare forma

liter ingredientes demonstrationem. dicit enim lincoñ. primo posterioꝝ. ꝙ noticia premissaruꝫ gignit noticiam conclusionis scđo concurrit necessario subiectum tanqꝫ mā. tertio passio tanqꝫ forma. qꝛ cum hmōi demonstratio sit sillogismus necessario habꝫ maiorem extremitaté que est passio ⁊ minoré que ē subiectum. quarto necessario concurrit finis. s. scire qꝛ demonstratio est ꝓpter scire. vt dictum est. Tertio notandū est ꝺm temistium ꝙ duplex est diffinitiō. s. exp̄mens quid nois. ⁊ exprimens quid rei. Diffinitio exprimens quid nominis est illa que refert nomen in suū significatum. diffinitio aūt exprimēs qđ rei est illa que refert nomé ad principia sui significati. Puer enim habet diffinitionem panis ⁊ vini exp̄menté quid nominis. qꝛ scit quid noīe panis ⁊ vini importatur per sola accidentia illoꝝ non ponendo drīam inter accñtia ⁊ substantia. sed non habet diffinitioné exprimenté quid rei. qꝛ non cognoscit ꝑncipia panis ⁊ vini. nec causas extrinsecas eorundem. Quattuor ergo sunt drē inter has diffinitiones. quaꝝ prima est ista nam diffinitio exprimens quid rei resoluit diffinitum in suas causas. non auté diffinitio quid nominis. Scit eni puer ꝙ hō est aliquid sic dispositum quantitatiue ⁊ qualitatiue quo ad figuram ⁊ organizationes. non autem scit ꝙ est ratōnale animal. Scđa drīa est. quia diffinitio exprimēṡ quid rei simpliciter non est nisi sbāꝝ dicēte phō. vij. metha. ꝙ solius sb̄e est diffinitio. Diffinitio autem exprimens quid nois est indifferenter sbārum ⁊ accidentium. deus enim diffinitur diffinitiōe exprimēte quid nominis sicut album ⁊ nigrū ⁊ cetera accidētia. ⁊ qꝛ sb̄a est ens simplr̄. accñs aūt est ens ꝺm qđ. qꝛ non est ens nisi qꝛ entis. vij. metha. ideo diffinitiō sb̄e exprimens quid rei est diffinitio simplr̄ cuꝫ nō deṡ nisi per principia que sunt sb̄e. Diffinitio auteꝫ accidentis exp̄mens quid rei est diffinitio ꝺm quid qꝛ non solū datur per principia accidentalia sed etiā sb̄alia. cū principia sb̄e sint etiam ꝑncipia accidētiū ideo diffinitiones accidentiū dari dicenṡ per addita menta. Tertia drā est qꝛ diffinitio exprimens quid rei non est nisi entiū. diffinitio aūt exprimens qđ nominis indifferenter est entiū ⁊ non entiū. Diffinitur eni infinitū a cōmentatore t̄tio phi. ꝙ est quantum sine fine ⁊ vacuū. a phō quarto phisi. ꝙ est locus ꝑuatus corpore. neqꝫ tales diffinitiones sunt exp̄mētes quid rei exquo nihil est infinitū aut vacuū. sed sunt diffinitiones exprimentes quid per nomen importatur. Quarta drā est. quia diffinitio exprimens quid rei non simpliciū. vt habeṫ. vij. metha. Diffinitio autem exp̄mens qđ nois est indifferenter ꝯplexoꝝ ⁊ incōplexoꝝ. non enim diffinitur homo albus diffinitione exprimente quid rei sed solū diffinitione quid nominis exprimente aggregando inuiceꝫ diffinitiones hoīs ⁊ albi. sic ylias. i. tota historia troyana pōt diffinire ꝺm arist. scđo posterioꝝ. Dicendum ergo ꝙ cum aristo. dī. ad oēm demonstrationem necessario ꝯcurrere ꝑcognitionem quid est sbi ⁊ passionis non loquitur de quid est. quod est diffinitio exp̄mens quid rei. sed solū de quid est exprimente quid nois. talis enim diffinitio ꝑsupponitur ⁊ alia inuestigatur vt sit mediū in demonstratione potissima concludenté passioné de sb̄o. Quarto notanduꝫ ꝺm aristo. hic ꝙ duplex est ꝑcognitio qꝛ est. s. dignitatis ⁊ sbi. ⁊ duplex ē precognitio quid est. s. subiecti ⁊ passionis ita ꝙ dignitas precognoscitur quia est ⁊ non quid est. passio precognoscitur quid est ⁊ non quia est. subiectū aūt precognoscitur vtroqꝫ modo. dignitas quidem non precognoscitur quid est. qꝛ non habet diffinitioné aliquam cū sit de se notissima. Diffinitio autem datur causa innotescendi. vi. topicoꝝ. ⁊

licet complexa indistantia possint diffiniri diffinitione exprimente qđ nomis. Complexa tamē distātia cōplexione verbali nullo mō pñt diffiniri. qꝛ licꝫ hō albus possit diffiniri. non tñ homo est albus: qꝛ diffinitio non significat esse vel non esse. ꝑmo posteriorū. ⁊ per consequēs nec diffinitū. Item passio nō necessario ꝑcognoscitur quia est. qꝛ passio vt sic nō est illud de quo est aliquid demōstrabile. qꝛ tunc quelibet passio eēt demonstrabilis. ⁊ sic esset ꝓcedere in infinitū. Aut daretur demr̄atio circularis quā arist. negat ꝑmo posterioꝝ. non ēt necessariuꝫ est ꝑcognoscere passioné esse qꝛ in sciētijs inuentis ⁊ maxime i mathe. illud non oportet. Geometra eni inueniens triāgulū habere tres angulos eq̄les duobus rectis ꝑ angulū extrinsecū equiualentem duobꝰ oppositiṡ nō ꝑcognouit illā passioné eē scilicꝫ equalitas triuꝫ anguloꝝ ad duos rectos. Subiectū aūt precognoscitur vtroqꝫ modo. Primo ꝑcognosciṫ de subiecto qđ est. qꝛ necessario oꝫ sciri quid importatur nomine subiecti ⁊ passionis si debet fieri demōstratio. Secundo ꝑcognosciṫ qꝛ est non qdem ꝙ illud sit vt dicit. Egidius. qꝛ si tale subiectū nullo modo esset sed posset eē de eo fieret demr̄atio. non etiā ꝙ sit ens vt dicit burleus scđo phisi. sumēdo ens. p eo cui ñ repugnat existere. qꝛ in sciētijs inuentis ex admiratiōe illud necessario precognoscitur de passione. nūqꝫ. n. phisi. demr̄are potuissent lunā eclipsari nisi ꝑcognouissēt eclipsim esse aut posse eē. Sed de subiecto precognosciṫ necessario qꝛ est scilicꝫ ꝙ ipm̄ est tale đ q̄ aliquid est demōstrabile. Primū dubiū vtrū iste ꝑcognitiones habeāt ordiné sic ꝙ ꝑcognitio qꝛ ē precedat precognitionem quid ē aut econtra. Rñdetur ꝙ in scia hita ꝑ inuentioné precognitio quia est ꝑcedit precognitionem quid est. qꝛ hec acquiritur ꝑ sensū quo statim ꝑcipimus rem esse. s. videndo solé vel lunā vel aliquid aliud. postea aūt cogitamꝰ qđ est. sed in scia habita per doctrinā ipsū quid est ꝑcedit qꝛ est. ꝑmo eniꝫ scimꝰ qđ importatur noīe hirco cerui. deinde inquirimus vtrū illud sit. Scđꝫ dubiū ꝓpter quid ꝑcognitiones sunt due tm̄ exquo qōnes sunt quattuor. vt habetur scđo huius. videlicꝫ si est quid est. quia est. ⁊ ꝓpter quid est. Dicendū ꝙ lō tm̄ sunt due ꝑcognitiōes. qꝛ tm̄ duo sūt circa que sunt oēs qōnes. s. subiectum ⁊ passio. Questiōes āt sunt quattuor. qꝛ circa subiectū sunt due inuicē non reducibiles videlicet si est. ⁊ quid est. Quaꝝ prima querit de esse subiecti. scđa aūt de quidditate eiusdē Scito eni ꝙ homo est: consequenter inuestigatur qđ est homo. Et circa passioné sunt due alie questiones quarū vna querit de inherentia ipsius ad subiectuꝫ que diciṫ qꝛ est. ⁊ alia querit de causa inherētie illiuṡ que nominaṫ ꝑꝑ quid. Scito eni ꝙ homo ē risibilis inuestigatur ꝯsequēter causa ꝓpter quā homo ē risibilis. Et iste questiones iterū nō inuicē reducunṫ. Reducūtur tamē ad priores qōnes ꝺm aristo. scđo posterioꝝ. nā questio ꝓpter quid reduciṫ ad questōnem quid. quia idē est quid ⁊ ꝓpter quid. vt si queritur quid est eclipsis lune. Respondeṫ ꝙ est ꝑuatō luminis in luna obiectu terra. Et si iteꝝ queritur. ꝑꝑ quid est eclipsis lune. Respōdetur ꝓpter ꝑuationé luminis in luna obiectu terre. Questio aūt quia est reduciṫ ad questioné si est nam querēdo vtrū homo sit risibilis: queriṫ vtꝝ inherētia risibilitatis ad hominé sit. Constat aūt hanc esse ꝓpositionem de scđo adiacēte. circa quā versaṫ questio si est. Exquo ergo qōnes sunt q̄ttuor reducibiles in duaṡ quaꝝ questō si est reducitur ad precognitioneꝫ quia est. ⁊ questio ꝓpter quid est reduciṫ ad precognitioné quid est. ḡ precognitiones sunt tantū due. nō tamē ꝯsimilē habitudinem habent ille due qōnes ad sua quesita: q̄

lem habēt precognitiones ad sua ꝑcognita. nā q̄stō si est querit de esse rei ꝺm actualé existentiā. sed precognitio quia est respicit tm̄ eē vt sibi non repugnat existere. Questio aūt quid est querit de quidditate rei. s. de diffinitione exprimente quid rei. sed ꝑcognitio quid est solū notat diffinitionem exprimenté qđ nomis ⁊c. Tertium dubiū ꝓpter quid phūs non facit mentioné de premissis ⁊ de medio demonstrationis cū ad demōstrationé eque necessario ꝯcurrant sicut sbm̄ ⁊ passio. Respondeṫ ꝙ aliud est precognoscere ante demonstrationé ⁊ aliud ante ꝯclōneꝫ qm̄ ante demonstrationé solū precognoscunṫ tria q̄ ad qꝛ est ⁊ quid est. videlicet dignitas passio subm̄. sed ante ꝯclusioné precognosciṫ quia est premissaꝝ nō aūt quid est. sicut nec dignitatuꝫ. quia complexa verbalia non possunt diffiniri. Mediuꝫ aūt demonstrationis nō precognoscitur aliquo istoꝝ modorū. quia nō est necessariū de ipso aliquid demonstrari: nec ipsum aliquo mō diffiniri. qꝛ forte est diffinitio subiecti. licet igiṫ mediū possit interdū diffiniri aut de ipso aliquid demōstrari. quia aliquādo ē passio nō tamē est necessariū hoc precognoscere. Nō intendit ergo phūs ꝙ solū sint tria precognita ante ꝯclusionem sed ante demonstrationé. anteqꝫ eni inuestigatū sit mediū demonstrationis ⁊ ꝯsequenter anqꝫ formate sint ꝑmisse tam de subiecto qꝫ de passione. ⁊ dignitate habeṫ precognitio. Quartū dubium quare phūs exemplariter ponit vnitaté ꝓ subiecto ⁊ triangulum pro passione cū non hēant inuicē ꝯuenientiā nec ordiné. Rñdet tho. ꝙ sicut locutus ē de ꝑma dignitate in metha. ita de ꝑmo subiecto in arithme. ⁊ ꝑma passione in geometria. nō tamē itelligendo vnitaté esse subiectum trianguli. exempla ita ponimus non vt ita sit sed vt sentiant addiscentes. Egidius āt dicit ꝙ licet quadratum superficies circulus ⁊ triangulus sint ꝓprie in quantitate continua. tñ transumptiue reperiunṫ in quantitate discreta: sic ꝙ est dare numerum quadratū superficialem circularé ⁊ triangularé. Numerus quadratus ē ille qui resultat ex ductu numeri in equalé. vt quattuor qui resultat ex ductu binarij in binarium. Numeruṡ superficialis est ille q resultat ex ductu numeroꝝ inequaliū inuicē: vt senarius qui resultat ex ductu binarij in trinariū ⁊ econuerso. Numerus circularis ē ille qui resultat ex ductu alicuius numeri i seipꝫ sēp reddentis idē vt. xxv. qui constat ex ductu quinarij in seipsuꝫ qui incipit per quinqꝫ ⁊ terminatur ꝑ quinqꝫ. Numerus autem triangulariṡ est ille qui incipit ab vnitate ꝓgrediens ad modū trianguli seu latitudinis vniformiter difformis. vt numerus cuius ꝑncipium est vnitas sup quā ponuntur due alie vnitates: ⁊ iterū super illas vnitates tres alie. Intēdebat igitur aristo. inquit egidius ꝙ triangulus. i. numerus triangularis est passio vnitatis exquo vnitas ē omnis numerus in potentia ꝺm boeciū. in musica. Sed qꝛ multis non placent expositiones iste cū philosophus non ita diffuse exemplificent in alijs ponēdo subiectum vnius scientie ⁊ passionem alterius. nec vnqꝫ alibi apparuerit ꝙ per trianguluꝫ intellegat numerum triangularé. Ideo est dicendū ꝙ ꝑ triāgulum intellexit primam passionem geometrie. ⁊ ꝑ vnitatem primū subiectū de quo aliquid demōstratur. nam primum subiectum geometrie recipiēs demonstrationem non est linea absolute. sed vt ē vna ⁊ determinata. neqꝫ prima passio est triangulus absolute: sed triangulus vt est equalaterus. Unde prima conclusio Euclidis est super datam lineaꝫ cōtingit triangulum equelateri collocare. Contra ꝑdicta arguitur. ⁊ primo ꝙ quid est ⁊ qꝛ est nō sunt ꝑcognitiones. qꝛ sunt questiones scđo posteriorum.

constat autem ꝙ qd non est precognitio quia quod
dubitatur non precognoscitur. Maxime autem po
test argui de ipso quid est. ꝙ non sit precognitio. nā
tunc maxime scitur aliquid cum habetur suum qd
est. per aristo. scđo posteriorum. Si igitur de sbo
vel de passione precognoscitur quid est. ergo de quo
libet eorum habetur perfecta scia simpliciter an̄ de
monstrationem. consequens est falsum. qa omnis
cognitio precedens demonstrationem subiecti vel
passionis est imperfecta ⁊ diminuta. Secundo ar
guitur ꝙ quid est ⁊ quia est non sunt tantum due ꝑ
cognitiones sed plures. qꝛ tot sunt precognitiones
quot sunt precognita. sed plura duobus sunt preco
gnita. ergo. patet consequentia cum minori. qꝛ tria
sunt precognita. videlicet dignitas subiectum ⁊ pas
sio. maior autem colligitur de intentione aristo. ij. ď
anima. di. ꝙ potentie distinguuntur per actus. ⁊ ac/
tus per obiecta ergo ⁊c. Tertio arguitur ꝙ iste ꝑ
cognitiones non sint necessarie in qualibet sciencia
quia vt habetur ex verbis philosophi. Omnis do
ctrina ⁊ omnis disciplina intellectiua ex preexisten
ti cognitione fit. ergo loquitur solum de sciētia q̄ ha
betur addiscendo per doctrinam ⁊ non per inuentō
nem ita ꝙ in scientijs inuentis non requiritur preco
gnitio quid est. sed statim cognitis rebus per sensū
qꝛ sunt procedit intellectus ad demonstrationem i
uenta causa. Quarto arguitur ꝙ de passione non
precognoscitur quid est. naȝ sicut se res habet ad eē
ita se habet ad cognosci. secundo metha. sed accidē
tis esse est ineē. vij. metha. ergo non cognoscitur ac
cidens nisi vt in est suo subiecto. sed passio est accn̄s
ergo non cognoscitur passio nisi vt inest subiecto. ta
lis autem cognitio non est precognitio. sȝ per demō
strationem acquiritur. ergo de passione non precog̃
scitur quid est. Ad primum concedo ꝙ quid est ⁊
qꝛ est sunt precognitiones. ⁊ qꝛ est ⁊ quid est non sūt
precognitiones neqȝ contradicunt ista sed sunt duo
subcontraria. illa enim que sunt precognitiones nō
sunt questiones. neqȝ illa que sunt questiones sunt
precognitiones. Et cum arguitur de ipso quid est ꝙ
non sit precognitio. qꝛ vnumquodqȝ maxime scitur
cum habet suum quod quid est. Dicendum ꝙ aris.
intelligit ibi de quid est. exprimente quid rei. hic au
tem loquitur de quid est exprimente quid nominis
quod non facit scire sed soluȝ est diminuta precogni
tio. Ad ꝭȝ respondet egidius ꝙ qd est subiecti. et
quid est passionis sunt tantum vna precognitio. qꝛ
pueri non distinguentes inter substantiam ⁊ accn̄s
etiam non distinguunt inter quid est subiecti ⁊ quid
est passionis. ⁊ consequēter dicit ꝙ quia est subiecti
⁊ quia est dignitatis non sunt due precognitiōes sȝ
tantum vna. quia sicut itellectus cognoscit dignita
tem absqȝ discursu ita sine discursu cognoscit subm.
Sed ista debiliter soluunt difficultatē. qꝛ licet pue
ri non distinguant inter substantiam ⁊ accidens. ta
men accidens ⁊ substantia differunt. ita licet non di
stinguant inter quid est subiecti ⁊ passionis. tamen
differunt illa duo quid est. cognoscens enim puer ho
minem ⁊ album habet conceptum quo distiguit ho
minem ab equo. ⁊ conceptum quo distinguit albuȝ
a nigro. non etiam tollitur quin precognitio dignita
tis ⁊ precognitio subiecti sunt plures. non obstante
ꝙ habeantur modo consimili. quia consimiliter co
gnoscitur homo ⁊ equus ⁊ albedo ⁊ nigredo. ⁊ tamē
cognitio hominis nō est cognitio equi. nec cognitio
albedinis est cognitio nigredinis. Dicenduȝ igit
ꝙ precognitiones possunt considerari generice. spe
cifice. ⁊ numeraliter. quia omnia distincta differunt
genere specie vel numero. quinto methaphisice. Si
precognitiones sumuntur ꝫm genus. i. in sua maxi
ma communitate sic non sunt nisi due precognitiōes
scilicet quid est. ⁊ quia est. Si considerantur specifi
ce. s. per respectum ad precognita in communi sic sū
quattuor. s. quid est subiecti. ⁊ quid est passionis. et
quia est subiecti ⁊ quia est dignitatis. qꝛ licet preco
gnita non sint nisi tria. vnum tamen eoꝝ dupliciter
sumitur. s. subiectum. Si autem sumuntur precogni
tiones numeraliter sic possunt esse infinite. s. istius
subiecti ⁊ illius. istius passionis ⁊ illius. ⁊ sic in infi
nitum. Aristo. autem loquitur hic de precognitioni
bus in genere ⁊ non in specie vel numeraliter eo mo
do quo dicit in phisicis. principia rerum naturaliuȝ
esse tria ⁊ causas quattuor. Ad tertium dicitur ꝙ
ille precognitiones sunt ita necessarie in scientijs in
uentis sicut in acquisitis per doctrinam. Nam temi
stius exponens illud. s. omnis doctrina ⁊ omnis di
sciplina intellectiua ex preexistenti fit cognitiōe. Ait
hoc veritatem habere etiam in his que homo cogi
tat apud semetipsum. statim enim habita noticia qꝛ
est de rebus format intellectus conceptus mentales
exprimentes quid nominis eaꝝ. Est tn̄ dr̄a inter qd
est ⁊ quia est in scientijs habitis per doctrinaȝ ⁊ per
inuentionez. qꝛ i scientijs habitis per doctrinaȝ qd
est ⁊ qꝛ est sunt precognitiones eorum que dicuntur
sed in scientijs habitis per inuentionem quid est et
quia est sunt precognitiones eorum que sentiunt.
Non ergo intellexit aristo. per doctrinaȝ ⁊ disciplinā
solum sciam habitam per sermonem sed etiam iuē
tam per sensum. nā talis scientia non dicitur doctri
na qꝛ sit ab alio sed qꝛ est a seipso virtute intellectus
agentis. aut quia per illam quis alterum docē pōt.
Ad quartum respondet. ꝙ non quandocunqȝ co
gnoscitur accedns cognoscitur ipsum in esse subiec
to suo. qꝛ puer cognoscit accedens cognoscēdo albū
vel nigrum. dulce vel amarum. ⁊ tamen non cogno
scit ipsum inesse subiecto suo. ⁊ cum dicit sicut se res
hȝ ad esse ita ad cognosci. verum est quo ad naturā
sed non quo ad nos. nec etiam quandocunqȝ cogno
scitur accedens i esse suo subiecto talis cognitio ha
betur per demonstrationem. qꝛ philosophi anteqȝ i
uenirent causam eclipsis. ⁊ anteqȝ demonstrarent i
herentiam illius ad lunam per interpositionem ter
re cognouerunt lunā eclipsari. intelligētes eclipsim
inesse lune tanqȝ accedens ex quo viderunt eam ali
quando eclipsari ⁊ aliquando non. iō admirantes.
ex admiratione in causam procedentes inceperunt
phylosophari. inquit Aristote. in prohemio metha
phisice.

**Est autem cognoscere alia quidem
prius cognoscentem quorundā aūt
simul accipere noticiam vt quecun
qȝ contingunt eē sub vniuersalibus
quorum habent cognitōnē. Quod
enim omnis triangulus habet tres
angulos duobus rectis equales ꝑ
sciuit. Quod vero hic qui ē in semi
circulo triāgulus sit simul inducēs
cognouit. quorundaȝ in hoc modo
disciplina est ⁊ non per medium vl
timum cognoscitur quecunqȝ enim
singularium contingunt esse ⁊ non
de subiecto aliquo.**

Postqȝ phūs determinauit de precognitionibꝰ sꝫ
iecti ⁊ passionis ex qbus ꝯstat conclusio cuiꝰ scia que
ritur determinādo de ꝑcognitiōe dignitatis per quā
est illa ꝯclō ꝓbanda tanqȝ per medium extrinsecuȝ
virtuale ⁊ cōe. Cōsequenter agit de precognitōbus
ꝑmissaꝝ ꝑ quas. est ꝓbanda ꝯclō tanqȝ per ꝑncipia
ꝓpria ⁊ intrinseca ponendo hanc ꝯclusionem que ē
tertia huius ꝓlogi. nō in qualibet demonstratione ꝑ
misse equalr̄ ꝑcognoscūtur. ꝓbatur. aliqua est demō
stratio cuiꝰ maior ē ꝑus nota tempore ꝯclōe ⁊ mior
est simul nota cū ꝯclōne ergo. pȝ ꝯn̄a. ⁊ an̄cedēs de
clarat faciendo istū syllogismum. omnis triangulus
habet tres angulos equales duobus rectis. sed hic
qui ē in semicirculo est triangulus. ꝗ hic qui ē i semi
circulo habet tres angulos equales duobus rectis.
huius demōstrationis maior duduȝ est tibi nota da
to ꝙ ante hoc fuerit tibi demonstrata. ꝯclusio aūt est
nūc tibi ꝑmo nota vna cū minori supposito ꝙ nunc
ꝑmo videas triangulum hunc semicirculi descriptū
in pariete vel in puluere quando ergo minor cōtine
tur sub maiori ⁊ bene scis illam sic contineri sic ꝙ vl
timum. i. minor extremitas non habet medium per
quod possit ꝓbari contingit illam minorem nō ꝑus
notam esse tempore ꝯclōe. sed stati inducens cogno
uit. i. inferens ꝯclusionem singularem ex illa minori
singulari adiuncta illi vniuersali in eodem istanti co
gnoscit tam minorem qȝ ꝯclōnem sic ꝙ cognitio mi
noris nō ꝑcedit tempore cognitōnem conclusionis.
Notandum ꝑmo ꝙ duplex est noticia. s. distincta
⁊ confusa. Noticia disticta est illa qua aliquid cogno
scit ꝫm qd huiꝰ vt noticia qua cognoscit sor. ꝑ ꝯce
ptum ꝓprium Noticia ꝯfusa est illa que aliquid cog̃
scitur non ꝫm ꝙ huius. vt noticia qua cognoscit sor
tes per ꝯceptum hominis vel aīalis ⁊ hoc est qd di
cit phūs scđo poꝝ. ꝙ possuȝ scire i vniuersali ⁊ igno
rare in particulari. vt ꝙ omnis mula ē sterilis igno
rando hāc sterilem demonstrando illam que est i vte
ro. Dato igitur ꝙ sciam hanc omnis mula est steril
potest concedi ꝙ sciam hanc mulam esse sterilem nō
qdem i pticulari sed in vniuersali. nō distincte sed cō
fuse. Ideo sciendo ꝙ omnis triangulus habet tres ā
gulos equales duobus rectis. scio hunc qui est in se
micirculo habere tres angulos equales duobus re
ctis non quidem noticia distincta sed confusa. ⁊ sic n̄
prius tempore habetur noticia illius maioris qȝ illi
us ꝯclōnis sed Aristo. loquitur de noticia disticta ag
generāte sciam in particulari. Ex quibus sequitur ꝙ
stat aliquam vniuersalem esse notā qualibet sua sin
gulari exn̄te ignota. loquendo de noticia perfecta et
distincta. qꝛ possum scire omnem mulam esse sterilē
⁊ ignorare hanc esse sterilem quacunqȝ demōstrata.
sicut etiam est possibile aliquam vniuersalez esse ne
cessariam ⁊ quālibet suam singularem esse contingē
tem. ⁊ econtra alicuius vniuersalis quālibet singula
rem esse necessariam. ⁊ vniuersalem esse ꝯtingentez.
stat etiam aliquam vniuersalem esse impossibilez q̄
libet sua singulari exn̄te possibili. ⁊ econtra alicuius
vniuersalis quālibet singularem esse impossabilem
vniuersali exn̄te ne cesseria vt pȝ ex logica. non eniȝ
vniuersalis conuertitur cum suis singularibus. Se
cundo notandum ꝙ duplex est prioritas. s. temporis
⁊ nature. Prioritas temporis est illa q̄ aliquid alō
ꝑcedit duratōne successiua eo modo quo pater prior
est filio. ⁊ dispō accn̄talis est ꝑor forma sbali genita
i materia. Prioritas nature est illa qua aliquid ē cā
alterius vel presupponitur ab illo. ⁊ sic sbm est prius
sua ꝓpria passione tanqȝ causa illius. ⁊ punctus ē ꝑ
or linea non tanqȝ causa cum non sit cause linee. sed
tanqȝ ꝑsuppositum ab ea cum sit principium linee.
Proportionabiliter duplex est simultas. s. temporis
⁊ nature. Simultas temporis est illa qua aliquid n̄
precedit aliud duratione successiua nec econtra. r sic
sbm ⁊ sua ꝓpria passio sunt siƚ ⁊ generaliter quelibȝ
causa conuertibilis cum suo effectu. Simultas natu
re est illa que aliquid non est causa alterius nec illi ꝑ
supponitur ⁊ inuicem conuertuntur tam ꝫm intellec
tum qȝ ꝫm esse vt duplum ⁊ dimidiuȝ ⁊ generaliter
omnia correlatiua. d. phō in predicamentis ꝙ relati
ua sunt simul natura. ⁊ dicuntur ad conuertentiā sic
ꝙ posita se ponunt ⁊ perempta se perimūt. ⁊ si qs dif
finite nouit ⁊ reliquum. vult ergo philosophꝰ ꝙ ma
ior prius tempore cognoscat qȝ ꝯclō ⁊ minor siƚ tpe
⁊ qꝛ cognitio minoris ē cā cognitōis ꝯclōnis iō no
ticia minoris ꝑor ē noticia ꝯclōnis ꝑoritate nature.
Tertio notandum ꝙ duplex est demonstratio scili
cet vlis ⁊ pticularis. demōstratio vniuersalis fit ex
terminis ꝯuertibilibus. demōstratio aūt pticularis
fit ex terminis nō ꝯuertibilibꝰ quoꝝ vnus est iferior
ad aliū iuxta doctrinā Aristo. ꝑmo hꝰ. In demōstra
tōe vl̄i minor non est siƚ nota cum ꝯclōne simultate
temporis. imo vl̄r ipsa est ꝑus nota nō solū conclōe
tpe sed ēt maiori ꝓpōne. Si. n. demōstrat omnez ho
minem esse disciplinabilē ꝑ aīal rōnale ꝑus tpe no
tum est oēm hoiem eē aīal rōnale qȝ omēȝ hoieȝ es
se disciplinabilē. ⁊ qȝ omne aīal rōnale esse disciplīa
bile. sil̄r ꝑus tpe notū ē triangulū habere angulū ex
trinsecum equiualentem duobus oppositis itrisecis
qȝ triangulum habere tres angulos equales duobꝰ
rectis ⁊ qȝ omnē figuram rectilineam habentē angu
lū extrinsecū equiualentem duobus oppositis intri
secis habere tres angulos eq̄les duobꝰ rectis. In ď
mōstratione aūt particulari ē possibile minorē ꝑmis
sam esse siƚ notā cū ꝯclōne simultate tpis ꝫm qd phi
losophus exemplarit docuit ď triangulo ⁊ semicircu
lo Quarto est notandum ꝙ duplex ē demōstratō
pticularis. s. hn̄s minorem mediatam. ⁊ habēs mīo
rem imediatā. Demōstratio pticularis habēs mino
rem mediatā est illa cuius minor mediū hȝ per quod
pōt ꝓbari. vt oē corpus ē mobile. aīal est corpus er
go animal est mobile. Demonstratio aūt pticularis
habens minorē imediatā ē illa cuiꝰ minor nō hȝ me
diū ꝑ qd possit ꝓbari sine illud sit ꝑ se notū ad sensuȝ
ut exemplificatū ē de triangulo singulari descripto i
pariete. siue sit per se notum ad itellectū. vt si minor
exempli Aristo. esset ista. equilaterus seu ysochelles
est triangulus cui intellectus statim assentit presup
posito ꝙ sciat qd importat noīe terminorum. Dico
igitur ꝙ si minor talis demonstrationis pticularis
fu rit mediata illa nō siƚ cognoscitur cum conclusiōe
sed ꝑus tempore ꝯclōne. nō tn̄ ē necessariuȝ ꝙ ꝑus
cognoscat qȝ maior ꝑoritate temporis sicut ꝯtingit
de minori demōstratōis vl̄is. Si autem talis minor
fuerit imediata pōt cognosci simul tpe cum ꝯclōne n̄
tamen hoc est necessarium qꝛ talis minor duduȝ po
tuit fuisse in mēte ante formatōem demōstratōis iō
nō dicit Aristo. ꝙ sit necessarium talem minorem siƚ
cognoscere cum ꝯclōne sed ꝙ ꝯtingit. Ad hoc ergo
ꝙ talis minor siƚ cognoscatur cū conclusiōe requirit
secundum philosophum ꝙ cōtineatur sub maiori ⁊
ꝙ sciatur eam sic contineri ⁊ quod sit ꝓpositio imme
diata. quia vbi deficeret aliqua istarum conditionuȝ
non simul cognosceretur cum conclusioue. Contra
predicta arguitur ⁊ ꝑmo ꝙ non stat aliquaȝ vniuer
salem esse notaȝ qualibet sua singulari existēte igno
ta. quia contingeret tunc dua contradictoria opinari
esse simul vera. Nam tu opinaris istam esse ve
ram. omnis mula esse sterilis et quelibet singularis
eius est tibi ignota ergo stat te opinari suum contra
dictorium scilicet hanc mulam non esse sterilē ⁊ cū

hec mula sit aliqua mula.ergo tu opinaris aliquam mulam non esse sterilem &c. Secundo arguitur q necessario prius cognoscit minor q̄ȝ ꝯclusio prioritate temporis quia non prius cognoscitur cōclusio q̄ȝ illa sit sed necessario post minorē posterioritate temporis ipsa est ergo.patet consequentia cum minori inductiue.nā tam in voce q̄ȝ i scripto minor precedit tempore ipsam ꝯclusionem.ergo per idem ꝛ in mēte.patet ꝯsequentia dato q qs adeiscat legendo vl' audiendo Tertio arguitur q non semper maior prius prioritate temporis cognoscit q̄ȝ ꝯclusio. quia fiat sillogismus iste.hic qui est in semicirculo est triāgulus ꝛ omnis triangulus habet tres āgulos equales duobus rectis.ergo qui est in semicirculo habet tres angulos equales duobus rectis.certuȝ ē q minorem dudum cognouisti ergo opposita sibi illa maiori statim cognoscitur ꝯclusio ꝛ ex ista demostratōe habet q aliqua est demōstratio pticularis cuius minor non ꝯtinetur sub maiori sed magis econtra ex q̄ illa singularis ꝯtinetur sub illa vniuersali. Quarto arguit q noticia ꝯclusionis pcedit tempore notitiā pmissarum.q: dictum est supra q de subiecto ꝛ passione ante demostratōem oportet pcognoscere quid est ꝛ q: est.sed ꝛ sbo ex passione integrat ꝯclusio ergo aū demōstrationem precognoscitur conclusio.

Ad pmum dicitur negādo istaȝ ꝯñtiam tu opinaris istam mulam nō esse sterilē.ꝛ ista mula est aliq̄ mula.ergo tu opinaris aliquam mulā non esse sterileȝ q: ex modali de sensu composito cum vna de inesse nō sequit modalis de sensu ꝯposito.sicut nō sequit tu scis hoc esse hoiem ꝛ hoc ē aliquod albū. ergo tu scis aliquod albū esse hominem.sed mediū debet eē tale tu scis q hoc ē albū ꝛ ita in pori hoc debuit esse minor.tu scis q hec mula est aliqua mula quod rpugnat pmissis.s. q tu opineris omnem mulam eē sterilē ꝛ tu opineris istā mulam nō esse sterilem. Ad scđm negat minor.q: lȝ i voce vel i scripto formando sillogismū necessario pmisse pcedant ꝯclusionem tpe nō tñ in mente.q: i voce vel i scripto talia necessario fiunt cū motu ꝛ resistentia ergo rquirit successio temporalis in mēte autem itellect9 est agens naturale absq̄ȝ motu ꝛ resistentia.iō habens debitū istrȝ agendi subito inducit effectum.sicut eniȝ corp9 luminosum mediāte luce subito inducit lumen in mediū sufficienter dispositū ꝛ agens naturale subito iducit formā substātialē si materia fuerit sufficienter disposita q̄ȝtitatiue ꝛ qualitatiue.ita itellect9 hñs pmissas debite applicatas subito iducit ꝯclonez sicut etiā subito format ꝯceptum specificum hñs diffinitōnem. Legēs ḡ vel audiēs ābas pmissas nō successiue i ifite format ꝯclusionē.sȝ in codē istanti quo pmo ē formata minor in mente est ꝯcepta ꝯclusio. Ad tertium respondet q statim fōrata illa in voce vel in scripto hic q̄ ē in semicirculo habet tres angulos equales itellectus format vnā ꝯsimilē q̄ȝ nō facit maiorē sed minorē applicādo eā vli quā dudū prius habuit.

Et si arguit q saltē i voce stl' i scripto habet itentū q: maior cognoscit sil' cū ꝯclone ꝛ minor prius tēpor. Dicēdū q poristice semp pma pmissa vocat maior ꝛ 2a mior.sed posterioristice illō nō ē veꝝ nisi q̄libet pmissaꝝ sit vlis aut q̄libȝ singl'aris nā i syllogismo pticulari semp vlis dr maior vbicūq̄ȝ ponat ꝛ alia pmissa nō vlis dr minor.q̄re ē manifestū illud nō se q̄ q alicui9 demōstratōis ptic'laris minor n ꝯtineat sb maiori aut ecōtra. Ad q̄rtū rñdet q notitia cōclusionis q̄ ē quoddā itelligere ꝯclonem bñ pcedit demostratōem sed noticia ꝯclonis q̄ ē scire ꝯclusionem necessario sequit demōstrationem eo mō quo effectus sequit cām.vnde ante demostratōem nō est ppri ē ꝯclō sed qō seu dubitabilis,ppō que quidē p demōstratōem fit ꝯclusio.phūs ḡ non loquit de noticia q̄ est intelligere rē.sed de noticia q̄ est scire ꝛ pfecte cognoscere. Ex pdictis seqtur pmo q si pmisse fuerit in mēte absq̄ȝ ordine ꝛ debita applicatōe inuicem nō oȝ cognoscere ꝯclusionem ābab9 pmissis p fecte cognitis.q: noticia ꝯclonis acquirit p dmōstrationem.nō aūt fit demōstratio nisi pmisse debitū ordinem habeant inuicem ac applicatōem relatiuam ad ꝯclusionē demōstratōis Scđo sequit q si pmisse iuicem ꝯparent noticia vnius pōt pceder tpe noticiā alterius ꝛ ecōtra nā i demōstratōne vniuersali noticia miōris pcedit tpe noticiā maioris ꝛ i demōstratōe plicular ꝯtingit econtra q noticia maioris pcedit noticiā minoris. Tertio sequit q si premisse ꝯparent absolute ad ꝯclonez semp prius tpe cognoscit maior q̄ȝ ꝯclō ꝛ aliquādo minor.sȝ nō semper.vt patuit i demōstratōe pticulari cui9 mior ē immediata ꝛ p se nota. Quarto sequit q si pmisse ꝯparantur respectiue ad ꝯclonem in rōne cāsalitatis maior semp prius tpe cognoscit q̄ȝ ꝯclō minor vera semper sil' cū ꝯclone.q: noticia maioris nō ē cā noticie ꝯclonis nisi rōne noticie minoris sicut non est causa ꝯclusionis nisi rōne cāsalitatis minoris.Si eniȝ querit,ppter quid homo est disciplinabilis. Rñdet q: est aial rōnale ꝛ,ppter quid triangulus hȝ tres āgulos eq̄les duobus rectis q: est figura recilinea hñs angulū extrinsecum equiualentē duobus oppositis intrinsecis continue respondetur per minorem ꝛ nō per maiorem &c.

antequā aūt sint inducere aut sillogismū accipere quodā quidem mō fortasse dicēdū ē scire: mō aūt alio nō:quid.n.nesciūt si est simplr hoc quodā mō sciuit vt q duos rectos habȝ simpliciter.sed manifestuȝ est quidē q sic quidē scit simplr aut nō scit.Si vero nō menonis ambiguitas cōtingit aut eniȝ nihil discet aut que nouit.

Postq̄ȝ aristo.determinauit d pcognitōe dignitatis ꝛ pmissaꝝ ꝛ ꝯñter determinat de pcognitiōe ꝯclonis ponēdo hāc ꝯclōez q̄ ē q̄rta hui9 ,plogi Ante omnē iductōez vl' dmōstratōez ꝯclō ē aliq̄ mō scita.ꝛ aliq̄ mō nō ē scita .pbat oē qō ē scitū sȝ qd ꝛ n ē scitū simplr aliq̄ mō ē scitū.ꝛ aliquo mō nō ē scitū.sȝ cōclusio ante inductōem vel demostratōem ē scita sm qd ꝛ non ē simplr scita.ḡ &c.pȝ ꝯña ꝛ añcedēs ,pbat nam dato opposito añcedētis sequit ābiguitas menonis.s.vnius libri quem plato sic noiauit noie cui9dam sui discipuli.s.q nō contingit aliquid scire omnino.aut q si ꝯtigit scire de nouo sed tñ reminisci. ꝛ q illud sequat arguit querendo vtrum conclusio añ inductōem vel demōstratōem sciat sm qd vel simplr vel nullo mō.si pmum habetur intentum.si sm ḡ p iductōem vel demostratōem illa nō scit de nouo.qō erat vnū de incōuenientibus inducēdis si tertiū ḡ nō ꝯtingit illam sciri.ꝛ ꝯñter nec aliquam aliā ꝛ sic habet alteꝝ incōueniens.s.q non ꝯtingit aliqd scire.sed illā ꝯñam ego,pbo.ꝯclo ante iductōnem vel demostratōem nullo modo scit:ḡ nō ꝯtigit eā sciri.q: si nullo modo scit ḡ n potētialr scit.ḡ nihil ē i potētia ad illā ꝯclonem ꝛ p ꝯñs nihil pōt moueri ad illam.pȝ ꝯñtia.q: mot9 est actus in pō sȝ q in potentia tertio phisicoꝝ. Notandum primo q de modo sciendi fuerunt quattuor opiniones.

Prima fuit eraclit' quaȝ tāgit phūs quarto methaphi.di.q ppter variationem ꝛ ꝯtinuū fluxū reꝝ nō ꝯtingit aliqd scire.sicut nec dīm cape suū fug̃itiuuȝ ignotū. Hui9 ēt opinionis fuit socrates ꝛ plurimi cū secuti sunt achademici. Arguebat eniȝ sic socrates nihil hui9 mūdi iferioris ꝯtingit scire ,ppter ꝯtinuaȝ variabilitatē reꝝ.q: scia ē de ipossibili9 aliī se habere nec aliquid mūdi supioris ,ppter magnā distātiā sicut neq̄ȝ scimus ea q̄ sūt in ciuitate remotissima a nobis.ergo nō ꝯtingit aliqd scire p ꝯña.q: de nullo habet scia nisi de ente.oē aūt ens ptinet ad munduȝ supiorem vel iferiorem. Scđa opi.fuit platonis di.q bene ꝯtingit aliqd scire sed nō de nouo.ꝛ q nostrum scire est solum reminisci.Jmaginabat eni plato vt asserit ꝯmentator.tertio de aia.oiuȝ reꝝ spēs ꝯcreari in aia.sed,ppter vnionē ad corpus impeditur a suis opationibus quas postmodū successiue exercet sm successiuā dispositōem corpis factaȝ a sensibilibus p impssionez formaꝝ sensataꝝ eo mō quo aer successiue illuminat p depurationē densitatis factaȝ a calido.Vñ sicut dixit Anasagoras de reb9 naturalibus q nō ꝯtingit aliquid generari simplr.sed solū nouiter apparere ponēs formas latitare i mā que p agens naturale exhibunt de tenebris ad luceȝ.ita plato de rebus intētionalibus q nō ꝯtingit aliqd sciri. de nouo sed soluȝ reminisci ponēs formas speculatiuas latitare i intellectu.ꝛ p agens sensibile remouet ,phibens de potētia ad actū reduci. Tertia opinio fuit Auicē.vt habet nono sue metha. asserentis aliquid sciri de nouo nō per receptōem a sensibilibus: sed a datore formaꝝ quē ponebat esse decimā intelligentiā.s.mouentē orbem lune.credidit eniȝ intellectuȝ agentē esse quādaȝ itelligentiā sepatam habentem isluere oēs formas in hec iferiora agentia autē naturalia solum disponere mām sic ex pte intellectus possibilis ponebat sensum ꝛ sensibilia nō facere nisi ad dispositionē itellect9 possibilis vt ꝯuertat ad agētem ex cu9 ꝯuersione ad ipm isluebant spēs intelligibiles sic q scia ꝛ ois hi9 intellectus depēdebat effectiue ab hac sola.lȝ dispositiue ꝛ tanq̄ȝ a cā sine q̄ n depēderent a sensibus ꝛ sensibilib9. Quarta opi. fuit aristo.mediantis iter istos ꝛ statuētis sciam i nobis esse ꝯtra eraclitū ꝛ socratē ꝛ illā de nouo generari ꝯtra platonē.nō quidē ab agente i materiali tātū ꝯtra Auicē.sed imediate ab ipsis spēbus exñtib9 in fantasia de fluxis ꝛ sensibilibus .iuxta illud tertō de aia.necesse ē itelligentē fantasmata speculari ꝛ in libro de sensu ꝛ sensā.nihil est in itellectu qn prius fuerit in sensu ita q sicut successiue mutat sensus ita intellectus.ꝛ ꝯñter q sicut spēs isensibilis potentialit ē in sensu añq̄ȝ p sensibile generet ita spēs intelligibilis ē potētialr i intellectu añq̄ȝ p intelligibile ,pducatur:alr nunq̄ȝ itellectus moueret ad illam spēm ꝛ ꝯñter scia ē i intellectu potētialr añq̄ȝ fiat.cū ḡ conclusio fiat ex spēbus intellegibilibus ꝛ fit illa q̄ simpliciter scitur post demonstratōem vel inductionez oportet q ante omnem discursum fit nō sm qd.s.in pō.ꝛ nō ꝛ nō simplr videlicet i actu. Scđo notādū iuxta ꝯmētatoris determinatōem tertio de anima q sicut se hȝ mā pma i genere formaꝝ naturaliū ita intellectus humanus i genere formaꝝ speculatiuarū sic q queādmoduȝ materia est i pura potētia nullā de se habens formā naturalē sed quālibet taleȝ recipit ab agente nāli tanq̄ȝ pfectionem suā dicēte philosopho pmo phisi.q materia appetit formā sicut turpe bonum ꝛ femina marē.Jta itellectus humanus sȝ phm tertio de aia est sicut tabula rasa i qua nihil est depictum.s.i pura pō nullā de se hñs formaȝ speculatiuā sed quālibet talē recipit ab agente intelligibili virtute itellect9 agentis tanq̄ȝ pfectōem suam p mā ad quā naturaliter iclinat.sicut graue deorsuȝ ꝛ leue sursum.iuxta illud in ,plogo methaphisice. Omnes hoies natura scire desiderant. Ex isto notabili sequit pmo q sicut materia dupliciter preparat ad formam nālem.s.negatiue p remotōez forme disconuenientis.ꝛ positiue p inductionē forme conuenientis ita itellectus human9 pparat ad formā intētionalē negatiue p subtractōem forme discōuenientis que est ignorantia dispōnis ꝛ positiue p inductionem forme ꝯuenētis que ē habit9 scientificus nō tñ est semp necessaria talis mutatio de forma ignorantie dispositiōis ad formā scie sicut nō semp mouetur materia a forma i forma.sed aliqñ a pura puatione ad formam. Sicut in illuminatione medij a tenebra ad lumē.ita intellect9 aliqñ mouet ab ignorantia negatōis ad habitā sue pfectōis. Secūdo sequit q sicut dispositio qua mā mouet ad formā ē transmutatio.ita dispō qua intellectus mouet ad sciam ē argumentatio.ita q sicut materia successiue p trāsmutationē acqrit formā.ita intellectus successiue p discursum ꝛ argumētationē acqrit sciam nō q scia acqrat successiue per ptem post ptem sed bñ discursus ad illam dicēte phō.vij.phisi.q ad sciam nō est mot9 subito ḡ acqrit scia sm se ꝛ quodlibet sui sicut forma minimi naturalis sm ꝯmentatorem.v.phisi.iux sententiā phi dicētis ibidem q ad sciam nō est motus.

Tertio sequit q sicut transmutatio q̄ imediate inducit forma sbalis in materia ē generatio ꝛ transmutatio qua imediate iducit forma accidentalis i mā ē alteratio.Jta argumetatio qua imediate iducit conclusio eēntialr scita ē demonstratio vel syllogizatō ꝛ argumentatio qua imediate format ꝯclusio accñtaliter scita vocat inductio.Cōclusio enim demōrationis ē eēntialis ꝯclusio ꝛ essentialr scita. q: itellect9 illi statim assentit habitis pmissis q̄ sint cause illius p se.Cōclusio aūt iductōnis est accñtalis ꝯclusio ꝛ accñtalr scita.q: nō necessario itellectus illi assentit habitis omnibus singularib9 neq̄ȝ sua singularia sūt p se cause illius vlis concluse sed solus intellect9. ca tamen singularia necessario requirunt solum tanq̄ȝ causā sine qua non.Et de his duobus modis arguēdi facit aristo.mentionem di.anteq̄ȝ sit inducere aut syllogismuȝ accipere. Quarto sequitur q sicut forma añ generationem aliquo modo est in materia ꝛ aliquo modo nō .est aūt sm quid.s.potentialit i materia nō aūt simplr. Jta ꝯclusio ant q̄ȝ inducat vel demonstret est aliquo modo scita in itellectu.s.i potentia ꝛ sm quid.ꝛ aliquo modo non scita videlicet simplr ꝛ in actu. Nisi eniȝ materia pma haberet potentiā respectiuā ad formā generandā nunq̄ȝ reciperet eam.,pterea corrupta forma nō potest recipere amplius illā q: potētia respectiua corrūpebat in aduētu illius forme p ꝯmentatorem pmo phisi. Jta intellectus humanus nunq̄ȝ posset scientiam recipere nisi haberet potentiā respectiuam ad conclusionem inducendam vel demonstrandā.

Nō.n.sicut quidā argumētāt soluere dicēdū ē.Nūqnid sciuisti oēȝ dualitatē quoniā ē par aut nō dicēte āt attullerūt quādā dualitatē quaȝ nō opinatus est esse.

Aristo h pōit motiuū platonis q̄ arguebat nihil sciri d nouo.sȝ q oē q scit prius sciebat qō qdā motiuū conabāt qdā dissoluē Arguebat.n sic plato si ꝯtigit aliqd d nouo sciri maxie vr istā dualitatē eē parē dmōstrādo numeꝝ duoꝝ dnarioꝝ q̄s cōtinue hūi a b scōsos i māu mea ex c9 aptōe nūc p scā vidēs eos eē duos dnarios ꝛ ꝯñt ꝯcedis te nē pmo scr illā dualita

tem eē parem. Sed contra arguitur inquit plato.
quia prius sciuisti omnem dualitatem eē parem. s3
hec dualitas fuit aliqua dualitas. ergo p̄us sciuisti
hanc dualitatem esse parem. Siue ergo hec latētia
ꝓueniāt ex parte sensus tenendo dualitatem abscō
sam: aut ex parte intellectus ignorando quintā par
tem numeri denarij parem esse semp arguebat pla
to ꝙ prius sciuisti hanc dualitatem esse parem. per
hoc ꝙ prius sciuisti omnem dualitatem esse parez
Et idem arguebat de p̄senti concessō ꝙ tu hāc vl'
illam dualitatem ignoras esse parem formando ꝯ
similem ꝯñam. tu scis omnem dualitatē esse parez.
sed hec dualitas est aliqua dualitas q̄cunq3 duali
tate signata ergo tu scis hanc dualitatem esse parē
Notādum p̄mo scd̄m egydium ꝙ istud argumen
tum peccat per fallaciam accñtis. sicut istud. tu co
gnoscis coriscum ꝛ coriscus est veniens. ergo cogno
scis venientem q2 accidit corisco ꝙ sit veniens iq3
tum est cognitus a te. Ita si tu scis omnem dualita
tem esse parem non oportet ꝙ hanc dualitatē scias
esse parem. licet illa sit aliqua dualitas demostran
do dualitatem absconsam in manu mea. naz duali
tati inquantuz scitur a te ꝙ sit par accidit ei ꝛ extra
neum est ab ea ꝙ sit absconsa in manu. Ista r̄nsio
nō complete satisfacit. p̄mo q2 plato arguebat i ter
minis complexis. ꝛ iste in terminis icōplexis. scd̄o
q2 arguebat distributiue. ꝛ iste non distributiue ter
tio q2 arguebat a superiori ad suum inferius eiusdē
p̄dicamenti. ꝛ iste a termino p̄dicamenti subiecte ad
terminum predicamenti qualitatis vel alterius p̄
dicamenti accñtis. quarto q2 licet dualitati accidat
inq̄3tum ē cognita a te ꝙ sit absconsa in manu mea
nō tamen omni dualitati accidit inq̄3tum ē cognita
a te hec dualitas cognita a te. vñ plato absolute abs
q3 ꝯnotatione aliqua arguebat sic. tu scis omnē dua
litatem esse parem. sed hec ē dualitas quecunq3 de
m̄rata ergo tu scis hanc dualitatem esse parem. ac
si argueretur. tu ꝯgnoscis oēm hominem. sed hic ē
homo ergo tu cognoscis hunc hominem. Dicen
dū igitur ꝙ ꝯñtia nō valet. ꝛ ꝙ potius ē falacia cō
sequentis q̄3 acced entis. q2 arguitur a superiori di
stributo affirmatiue ad suum inferius sine d̄bito me
dio. sicut nō sequitur. tu scis omnem ꝓpōnem eē ve
ram vel falsam sed hec est propō. ergo tu scis hāc ꝓ
pōnem esse veram vel falsam. Dato. n. ꝙ de hac ꝓ
pōne nō ꝯsideres actu vel habitu añs ē verum ꝛ cō
sequēs falsum. sed minor debuit esse ista. tu scis hāc
esse ꝓpōnem. ꝛ in argumēto pla. tu scis hanc eē du
alitatem sed illud est falsum. Ex modali enim d̄ sen
su ꝯposito cum vna de inesse nō sequitur ꝯclō d̄ sen
su ꝯposito nec diuiso. ꝛ ꝯcessā illa ꝯñtia tu cognoscis
omnem hominem. iste est hō ergo cognoscis hunc
hominem. non ꝓpter hoc esset cōcedenda ꝯña pla.
q2 hic arguitur in terminis simplicibus. ibi autem i
ꝯpositis. Scd̄o notandum ꝙ pla. ad ponendum
nihil sciri de nouo mulruz mouebatur ex eo ꝙ si ali
cui impito i geometria ꝓponerent̄ p̄ncipia geome
trica ipse ꝯcederet ea. ꝛ sic deducendo ex p̄ncipijs ꝯ
clusiones semp ille ꝯcederet eas qd̄ nō esset nisi sci
ret eas. ergo vel nihil addisceret vel solum que iaz no
uit. Propter ꝙ sciendū ꝙ ad p̄ncipia non est rō.
vt dicit̄. vi. ethicoꝝ. neq3 idigemus studio ad cogno
scendum p̄ncipia. sed ad cognoscendū ea sufficit lu
men intellectus agentis. sunt enim p̄ncipia per se
nota. ꝛ statim ea ꝓbamus audita. statim enim assen
timus illis cum offeruntur lumini intellectus agen
tis. Scitis enim significationibus terminoruz. vt sci
to quid importatur nomine totius ꝛ quid nomie p̄
tis statim concedimus per lumen intellectus agētis
nobis inditum ꝙ omne totum est maius sua parte

dicitur enim p̄mo posteriorum ꝙ statim principijs
assentimus cum terminos cognoscimus. Impitus
igitur statim assentit p̄ncipijs notis terminis. ꝛ cui
cunq3 conclusioni sequēti d̄ necessitate ex illis forma
liter non tamen ꝓpter hoc scit omnes conclusiones
geometrie. q2 ille non continentur nisi virtualiter in
p̄ncipijs primis. formaliter autem continentur i su
is p̄missis quibus intellectus non statim assentit no
tis p̄ncipijs. sed illas p̄missās oportet cognoscere p̄
dem̄rationem si fuerint mediate. si autem imediate
oportet venire in noticiam illarum per inductionē
vel diuisionem iuxta doctrinam aristo. scd̄o posteri
orum. Constat autem ꝙ impitus non habet natura
liter modum demostrandi diuidendi iducendi ꝛ dif
finiendi. sed necessario indiget moueri ab alio p̄ do
ctrinam aut a seipso per inuentionem. hec autez fit
labore ꝛ studio ꝛ per consequens scientia non inest
nobis a natura. sed ex actibus ꝛ compationibus. iō
sicut contingit aliquid scire. ita contingit aliquid sci
ri de nouo.

Soluunt enim descendētes cogno
scere omnem dualitatem parem eē
sed quam sciunt ꝙ dualitas ꝛ ēt sci
unt quidem cuius vere demostrati
onem habēt ꝛ cuius acceperunt. ac
ceperūt autem nō de omni cui' vti
q3 sciunt ꝙ triāgulus aut numerus
sit s3 simpl'r de oi nūero ꝛ triāgulo.

Ad rōnem platonis dixerūt quidā negando illam
tu scis oēm dualitatem eē parē ꝓpter argumentuz
factū ꝯcedentes ꝙ tu scis oēm dualitatē esse parem
quā scis esse dualitatem. Contra quos arguit Aris.
dupl'r. ꝛ primo ex pte conclusiōis sic. Taliter ꝯclō sci
tur qualiter per demonstrationē acquiritur. sed p̄ de
monstrationē acquiritur ꝯclō simpliciter ꝛ non s̄m
qd ergo ꝯclusio simpliciter scitur ꝛ non s̄m quid. ꝛ
per ꝯñs illa ꝯclō ois dualitas est par. simpl'r scitur
sicut simpl'r demonstratur. patet ꝯña ꝛ minor ꝓbat̄
inductiue. nā per demōstrationē geometricā simpli
citer demonstrat̄ ista. ois triangulus habet tres an
gulos equales duobus rectis. ꝛ non de aliquo sic ꝛ
de aliquo non similiter p̄ demonstrationē arismetri
cam demonstrat̄: ꝙ ois numerus est par vel impar
non de aliquo numero tm̄. sed de quolibet simpl'r. ḡ
per idem cū demonstrat̄ paritas de dualitate nō de
monstrat̄ tm̄ de aliq̄ dualitate. s3 de q̄libet idifferēt.

Neq3 enim vna propositio accipit̄
huiusmodi quod quam tu nosti nu
merum aut qua tu nosti lineam rec
tam sed de omni.

Scd̄o arguit phus ex pte p̄missāꝝ sic. Tal'r ꝓpō scit̄
q̄l'r ex p̄missis demostrat̄. s3 ex p̄missis demōstratur
simpl'r ꝛ de oi ꝛ ñ de aliq̄ tm̄ ḡ ꝛc. p3 ꝯña cū maiori.
ꝛ minor d̄clarat̄. nā cū aliqd demōstrat̄ d̄ nūero nō
accipit̄ tm̄ i p̄missis numer' quā nostis. s3 ois nūe
rus simpl'r. ꝛ cū demōstrat̄ aliqd d̄ linea recta ñ as
sumit̄ tm̄ i p̄missis lineā q̄3 nosti eē rectaz. s3 ois li
nea simpl'r ḡ pariformit̄ cū d̄mōstrat̄ paritas de du
alitate nō accipit̄ in premissis tantum dualitas quā
noscis esse dualitatē s3 ois dualitas simpl'r.

Sed nihil opinor prohibet quoni
am est quod addiscat sic scire.
Est autē sic ignorare incōueniēs āt
nō ē si scit quodāmō quod adiscit.
Sed si hoc modo vt in quantū adi
scit ꝛ scit.

Ideo ad rationem platonis concedit phūs ꝙ tu ali
quo mō scis̄ hāc dualitatē eē parē i cāu illo ꝙ illa du
alitas sit abscōsa. d. ꝙ nō icōuenit aliquē discere id
qd̄ scit. q2 illō nō simpl'r scit. s3 solū s̄m quid ꝛ i potā
tia. nō eni eodē mō scit ꝛ adiscit. Est eni sciēs in potē
tia aliquā ꝓpositōez quā postea adiscit i actu: ꝛ hec
rō fundat̄ supra ꝯclusionē p̄ncipaliter itētā ꝙ ꝯclō
añ demostrationē vel iductionē aliquo mō ē ignora
ta. nō igitur adiscit̄ eodē mō quo erat scita. s3 adisci
tur q2 erat simpl'r ignorata. Iō similitudo eraclitī d̄
suo fugitiuo ñ ꝯuicit: q2 ille nll'o mō cognoscit̄ a do
mino suo. si eni cognosceret̄ i potētia idubie aliquā
do iueniret̄. Notādū p̄mo ꝙ reꝝ quedā hñt eē in se
ipsis. quedā i suis causis. ꝛ quedā solū apd̄ itellectū
vt chimera ꝛ hircoceru'. ea que sūt i se ipsis hñt esse
simpl'r ꝛ i actu ea q̄ sūt i suis cāis hñt eē s̄m qd ꝛ in
potentia. ea v̄o q̄ hñt esse solū i mēte nō hñt esse in
actu nec i po. nec simpl'r nec s̄m qd. Ad ea igitur q̄
hñt eē i actu simpl'r nō ē mot' nec ad ea q̄ nō hñt eē
i po. q2 mot' ē exitus de potētia ad actuz s̄m cōmē
tatorem. 3. phi. ḡ solum ad ea q̄ hñt eē i potentia est
mot'. q2 motus ē via seu mediū inter actū ꝛ potētiā
vt testat̄ ꝯmentator ibidē. sicut ergo mā non moue
tur ad illud qd̄ nullo mō est. q2 agens non extrahit
formas de potētia mē. nisi ille sint in mā s̄m cōmen
tatorē. 12. metha. ita intellectus nō mouet̄ ad aliqd
qd̄ nullo mō ē: ꝛ per ꝯñs si aliquid adiscit̄. illud ali
quo mō p̄fuit i intellectu. ꝛ aliquo mō fuit scitū. s. in
potētia ꝛ s̄m quid. Secūdo notādū ꝙ sicut datur
duplex mā de itētiōe auerrois in d̄ s̄ba orbis. s. mā
in qua nō ē potētia ad formā. vt mē celi ꝛ mā in qua
ē po. ad formā. vt mā hoꝝ iferioꝝ. ita possumus da
re duplicē formā cognitiuā p̄ itellectū quaꝝ vna est
actus materie supioris. ꝛ hec nō ē i potētia ad aliq̄3
ꝯclusionē scibilē cuiusmōi sūt itelligētie abstracte.
q2 hñt spēs itelligibiles inatas vel ꝯcreatas: iuxta
illud in li. de cāis. Ois itelligētia ē plena formis. ꝛ
alia ē act' mē iferioris q̄ ē i potētia ad ꝯclusionē sci
bilē cuiusmōi sūt ale hūane q̄ de se nullā spēm itelli
gibilē hñt. s3 mouet̄ ad illam per sensibilia extrin
seca virtute lumis itellectus agētis. Sicut ergo p̄n
cipia virtualit̄ ꝯtinēt̄ i lumine itellectus agētis. ita
cōclusiōes virtualit̄ sunt i p̄ncipijs. q2 sicut p̄ lumē
intellect' agētis principijs assentimus sic p̄ pricipia
mediāte hoc lumie ꝯclusiones cognoscim'. Sciēdo
igit̄ pricipia aliquo mō scim' ꝯclusiōes nō simpl'r
ꝛ i actu: sed quodāmō ꝛ i potētia. ꝛ p̄ ꝯñs anteq̄3 sit
inducere: aut accipere syllogismū ꝯclō qd̄ ammō sci
tur. s. s̄m quid. ꝛ i potētia tm̄. ꝛ qd̄ ammō ignorat. s.
simpl'r ꝛ i actu. Dubitatur cū quatuor sint gnā ar
gumētoꝝ p̄ aris. i topicis: ꝛ hic. s. inductio syllogism'
enthimema ꝛ exēplū. ꝓp qd phūs nō facit mētionē
nisi de inductione ꝛ syllogismo. Respondetur ꝙ
hoꝝ geneꝝ argumētoꝝ duo ꝓbant. s. inductio ꝛ syl
logism': ꝛ duo suadēt. s. enthimema ꝛ exēplū. argu
mēta ꝓbātia sūt de iure logici. ꝛ suadētia de iure re
thorici. Cuz ergo aris. hic se hēat nō. vt rethoricus:
sed vt logicus iō de his duobus solū facit mētionē
Deide exēplū iducit̄ ad iductionē. ꝛ enthimema ad
syllogismū vt patuit. iō loquēdo de iductiōe ꝛ syllo
gismo iplicite mētionē facit de enthimemate ꝛ exē
plo: ꝛ q2 ordine nature intellectus p̄us format iducti
onē q̄3 syllogismū iō ordine nature ꝯclusio iducta ē
p̄us nota tā actu q̄3 po. q̄3 ꝯclusio syllogizata. ꝓpte
rea p̄mittit phūs iductionē syllogismo di. anteq̄3 āt
sit iducere aut accipere syllogismū ꝛc.

Scire aūt opinamur simpl'r unum
quodq3 sed nō sophistico mō qd̄ ē
secūdū accidēs. cū causā arbitrāur
cognoscere propter quā res ē ꝛ quo
niā illius est cā ꝛ nō ē cōtigere hoc
aliter se habere.

Cōpleto ꝓlogo i quo aris. applicauit itellectū agētē
itellectui possibili ad generationē scie ꝯñter exequit̄
d̄ itēto dās mōz ꝛ uiā i h̄ li. posterioꝝ. p̄ dem̄ratiōez
sciaz acquirendi ad quā itellect' hois natr̄ iclinat.
Et diuidit̄ total' liber i duos ptiales quoꝝ prim' do
cet ex qb' ꝛ ex q̄libus fit dem̄ratio. scd̄us admīstrat
potētiā demōstrādi p̄ itētionē medij dem̄ratiui ibi.
qōnes sūt eq̄les nūero. Prim' liber diuidit̄ i quat
tuor tractat' quoꝝ primus māifestat ex qb' ē forma
liter d̄m̄ratio. scd̄us ex qbus ē ꝯtualr̄ dem̄ratio. ibi
dico aūt pricipia. tertius i q̄ figura ē demōstratō ibi
figurarum aūt. quartus ꝓp quid ē demōstratio: ibi
certior āt scia. Unde cū sint due diffinitōes dem̄rati
onis. s. ex primis veris ꝛ imediatis p̄oribus notio
ribus ꝛ cāis ꝯc is: ac etiā sillogismus faciens scire.
Duo p̄mi tractatus ptinēt ad p̄mā diffini tionē in q̄
fit mētio de igrediētibus demōstrationē formal'r et
ꝯtualiter duo āt sequētes ptinēt ad aliā diffinitōez
i qua exprimit̄ demōstratiōez eē per sillogismū ꝛ ꝓ
pter scire tā q̄3 propter finem demonstrationis. Pri
mus tractatus diuiditur in quattuor capitula. i quo
rum primo iuestigatur quid est demonstratio. in se
cundo ex quibus fit demonstratio. ibi verum quidē
igitur. in tertio ex qualibus fit demonstratio. ibi q̄m
āt ipossibile. q̄rto ex quibus ꝛ ex qualibus fit demō
stratio. ibi. si ergo demonstratiua est scia. Primum
capitulum diuiditur in quattuor partes iuxta quat
tuor diffinitiones quas Aristo. exprimit quarū due
sunt diffinitiones scire. ꝛ alie due sunt diffinitiones
demonstrationis. ibi. dicimus autem scire. Quan
tum ad primum dicit phūs ꝙ scire simpliciter non
sophisticum neque per accidens est cognoscere rem
per causam. ꝛ quoniam illius est cā ꝛ non contingit
aliter se habere: ita ꝙ hic non diffinitur quodlibet
scire: sed tantum scire simpliciter in quod tanquam
in finē demonstratio ordinat̄. Pro declaratione
tam diffiniti quam diffinitionis est primo notan
dū ꝙ de scire multe distinctiōes dant̄. Prima disti
ctio est themistij di. ꝙ scire sumit̄ tripl'r. s. cōiter pro
prie ꝛ ꝓprijssime. Scire cōiter est rei veritatē cogno
scere siue hoc sit a p̄ori siue a posteriori. siue p̄ signa
siue p̄ effectus. Scire ꝓprie ē rei veritatē cognoscere
p̄ demōstrationē. ꝛ hoc siue fuerit per cām siue p̄ ef
fectū. Scire ꝓprijssime ē rei veritatē cognoscere per
demōstrationē potissimā. ꝛ sic nō ꝯtingit aliqd scire
nisi p̄ cām ꝓpriā ꝛ imediatā eo mō quo scit lunam
eclipsari p̄ interpositionē terre iter solē ꝛ lunā. Dicit
ḡ themisti' ꝙ hic nō diffinit̄ scire cōiter nec ꝓprie s3
ꝓprijssime sumptū. scd̄a distinctio ē lincoñ. d. ꝙ sci
re q̄drupl'r sumit̄. s. large stricte stricti' ꝛ strictissime
Scire large sumptū est apprehendere veritatē ꝯtin
gentiū equalit̄. vt sor. currē vel sedere. Scire stricte
sumptū est apprehendē veritatē ꝯtingentium i ma
iori pte: vt senē canescere. ꝛ iuuenem nō canescere.
Scire strictius est apprehendere veritatem necessa
riorum vt deum esse. ꝛ hoiem esse animal. Scire stri
ctissime est apprehendere veritatem necessariorum
per demonstrationē ꝓpter quid. Ait ergo lincoñ. ꝙ
tantum hoc vltimo mō diffinit̄ hic scire. tria distin
ctio est cōmunis di. ꝙ scire capitur quadrupliciter.
Primo communiter pro cuiuscunq3 veri noticia.
et sic sciunt omnia ꝯtingentia vera tā equaliter q̄3 i

maiori vel i minori pte et nõ solũ ea q̃ habẽtur per
intellectũ sed ẽt per sensum vt ꝙ hoc ẽ albũ vel ca
lidum. aut ꝙ roma est magna ciuitas. scdo ꝓpe ꝓ
cuiuscũq3 necessarij noticia: siue fuerit dignitas siue
ꝑmissa siue ꝯclõ siue alio mõ. vt dcũ eẽ vel de q̃lib3
dicitur esse vel nõ esse. tcio magis ꝓpie ꝓ cuiuscũ
q3 veri noticia habita p demonstrationẽ siue illa de
monstratio fuerit p cãm siue p effectũ. Quarto pro
prijssime sumit scire ꝓ cuiuscũq3 noticia habita per
demõstrationẽ a priori. s. p cãm ꝓpriã ⁊ immediatã3
⁊ sic diffinit scire in ꝓposito. Quarta distinctio que
sola reducit ad intentionẽ aristo. ẽ ista ꝙ duplex est
scire. s. per se ⁊ p accidẽs. Scire p se est rẽ cognoscer
ex ꝓpõnib⁹ p se. vt hoiem esse disciplinabilẽ. vl' tri
angulũ hẽ tres angulos. Scire per accñs est rẽ cog
scere ex ꝓpõnibus per accñs. vt ꝙ album edificat
per hoc ꝙ est edificator sic arguendo. iste edificator
edificat ⁊ iste edificator est albus. ergo album edifi/
cat. vbi patet ꝙ tam minor quam conclusio est ꝓ/
põ per accñs: ⁊ tale scire dicit sophisticũ. q2 reducit
ad fallaciã accñtis sic arguẽdo. iste edificator per se
edificat: ⁊ iste edificator ẽ alb⁹. ergo albũ per se edificat
accidit eni albo edificare sicut ei accidit ꝙ sit edifica
tor. Itẽ scire per se sumit dupl'r. s. simpl'r ⁊ ꝺm qd.
Scire simpl'r ẽ scire p cãm ꝓpriam ⁊ imediatã. Sci
re ãt ꝺm qd ẽ scit p signũ vel p effectũ aut p cãm re
motã vt videbit. dicit ergo phus ꝙ scire hic diffinitum
nõ ẽ scire sophisticũ: qd est scire p accñs. sed est scire
simpl'r ⁊ nõ ꝺm qd ⁊ per hoc habet declaratio diu3
q̃ ponũt circa diffinitũ. Scdo notandũ ꝙ q̃ttuor
sũt necessaria ad simpl'r. Primũ est cognoscere re3
scibilẽ: q2 oẽ scit est cognoscere ⁊ nõ ecõuerso. Neq3
sumit hic scire vt dicit actũ sed vt iportat actũ ul' ha
bitũ qm̃ hõ nõ actual'r cognoscẽs s3 forte dormiẽs
ẽ phũs vel geometra. Scdm necessariũ ad scire
simpl'r est cognoscere rei scibilis cãm: qd quadrupli
citer ostẽdit. pmo ex pte rei cognite mouentis intel
lectũ. nã sicut res habet se ad esse ita se h3 ad cogno
sci. 2. meta. s3 res scibile nõ h3 esse sine sua cã. ergo ñ
pfecte cognoscit sine sua cã. Scdo ex pte obiecti
itellect⁹ terminãtis cognitõem. q2 obiectũ intellect⁹
ẽ ver. vi. meta. verũ est aũt adequatio itellect⁹. ad
rẽ ergo nõ scit res simpl'r nisi intellect⁹ adequat ei.
Constat aũt itellectũ nõ adequari rei nisi cognoscat
cã3. qd declarat sic. nã tũc di verũ aurũ qñ adequa
tũ ẽ suis pncipijs ⁊ h3 quicqd est de rõe auri. ⁊ p cõ
sequẽs nõ possum⁹ cognoscere eẽ ver aurũ nisi sci
uerim⁹ ipm referre in sua pncipia ⁊ sciuerim⁹ ipsu3
hẽ qcquid est de rõe auri hoc aũt nõ ꝯtingit ignora
tis causis. Tertio ex pte ipius intellect⁹ ꝯsideran
tis rem cognitã qm̃ nihil simpl'r scit q̃3diu contigit
intellectũ dubitare sed ꝯtinue ꝯtingit itellectũ dubi
re anteq̃3 cognoscat cãm rei scibilis igi ⁊c. Quar
to ex pte modi intelligẽdi. q2 modus intelligendi est
ꝓcedere p discursũ ab vno i reliquũ usq3 ad idemõ
strabilia. sed nõ ẽ possibile intellectũ venire ad indẽ
mõstrabilia ignorãtis causis. ergo necesse est intelle
ctũ cognoscere cãm si debet scire simpl'r. Tertium
necessariũ ad scire simpl'r est cognoscere illã esse cã3
illius effect⁹ q2 nõ sufficit effcm cognoscere cu3 cã
sed referre cãm in effectũ. nõ eni sciret simpl'r lunã
eclipsari ꝓpter hoc ꝙ cognosceret eclipsis lune ⁊ in
terpositio tre inter solẽ ⁊ lunã: sed requirit cognosce
re interpositionẽ terre int solẽ ⁊ lunã esse cã3 eclipsis
lune. Quartũ necessariũ ad scire simpl'r ẽ ꝙ illa3
cãm nõ ꝯtingat aliter se hẽ. s3 ꝙ posita cã ponatur
effect⁹ sic ꝙ nõ sit cã p accidẽs. Unde causa p ac
cidẽs tripl'r sumit. Primo ꝓ eo qd agit effectũ pter
intentiõe3. ⁊ sic fortuna est cã p accidens scdo phi.
Scdo ꝓ remouẽte ꝓhibẽs ⁊ sic aperiẽs fenestrã est
cã p accñs illũiationis dom⁹ vel diuellẽs colũna3
in descensu lapidis. viij. phi. Tertio sumit causa per
accñs ꝓ eo qd est coniunctũ cause p se. ⁊ sic albũ di
cã p accidens edificij. q2 ꝯiungit cause p se que ẽ edi
ficator. isto vltimo mõ sumit hic causa p accñs: vt
infra videbitur. omnes tñ modi sciẽdi quib⁹ nõ scit
res simpliciter sunt cause p accñs scientie simplicit
ꝓ quanto remouẽt ꝓhibita ad habẽdũ illam. Et ex
his p3 quare ponit arist. illas q̃ttuor pticulas in dif
finitiõe scire. Tertio notandũ ꝙ cõtingit quadru
pl'r scire. Primo p effectũ vt quando scit aliquẽ ha
bere sanguinẽ accensũ in corde p hoc ꝙ est appetẽs
vindictã: ⁊ tunc fit syllogismus a posteriori p hunc
modũ. ois appetẽs vindictã h3 sanguinẽ accensum
in corde. sed sor. appetit vindictam. ergo habet san
guinem accensum in corde. Scdo ꝯtingit scire p
cãm remotã. vt qñ scitur lapidem ñ respirare p hoc
quia nõ est animal. ⁊ tunc fit silogismus q est dmõ
stratio. q2 ẽ a priori vt omne ꝙ non ẽ animal non re
spirat. lapis ẽ aliqd quod non est animal ergo lapis
non respirat. Tertio contingit scire per signu3. vt
quando cognoscitur aliquem alium diligere per si
gna amoris. ⁊ tũc fit silogismus dialecticus per hũc
modum. Quicunq3 aliquem osculatur ⁊ amplexat
diligit illum. sed sortes osculatur ⁊ amplexatur pla
tonem. ergo sor. diligit pla. Osculu3 enim et ample
xus sunt signa amoris. Quarto contingit aliquẽ
scire per causam propinquam. vt cum scitur lunam
eclipsari per interpositionem terre inter solem et lu
nam. et tunc fit silogismus demonstratiuus simpli/
citer a priori ꝓpter quid vt quandocunq3 interponi
tur terra inter solem ⁊ lunam eclipsatur luna. sed qñ
cunq3 sol est in capite vel in cauda draconis terra i
terponitur inter solem et lunam. ergo quandocũq3
sol est in capite vel in cauda draconis luna eclipsat.
Ex his clara est diffinitio data a philosopho. Pri
mo nãq3 dicitur rem per causam cognoscere ad ex
cludendum sciam que habetur per effectum. Secũ
do dicitur quoniam illius est cã ad excludendũ sciẽ
tiam habitam per causam remotã qm̃ talis non p
prie est causa illius effectus sed vnius alterius. vñ
non esse animal ẽ ꝓpria causa huius quod ẽ nõ sen
tire. ⁊ non habere pulmonem ẽ ꝓpria causa hui⁹ qd
est non respirare. Tertio dicit ⁊ nõ contingit aliter se
habere ad excludendũ scientiam habitam per signũ
cum talis non ꝓcedat ex necessarijs s3 ex ꝓbabilib⁹
tantum. Quarto ponuntur omnes ille particule ad
includendum sciẽtiam simpliciter que habetur ex co
gnitione rei scibilis et cãe eius cognoscendo illã eẽ
causam illius effectus ⁊ ꝙ non cõtingit aliter se ha
bere. Quarto notandum ꝙ duplex est noticia ha
bita per discursum scilicet opinio ex mere ꝓbabilib⁹
et scientia ex per se notis. non igitur est habita ꝑma
diffinitio scire per noticiam scientificam sed opinati
uam ideo arist. describit scire per opinari et arbitrari
ad denotandum diffinitionem istam non data3 esse
vigore demrationis. sed solum per opinionem om
nium hominum que est actus intellectus et arbitri
um quod est actus voluntatis ideo dicit opinamur
⁊ arbitramur.

Manifestum est igitur ꝙ huiusmo di aliquid sit scire. et nanq3 sciẽtes et non scientes hi quidem opinan tur sic se habere. Scientes autẽ cau sam habent.

Posita diffinitione scire Arist. probat eam esse bo
nam sic. Illa diffinitio est bona quam omnes tã sci
entes quam nõ sciẽtes existimãt eẽ bonã. s3 oẽs ta3
sciẽtes q̃3 ñ sciẽtes existimãt hãc diffinitõe3 eẽ bonã
ergo ⁊c. p3 ꝯñscum maiori ⁊ minor declarat. q2 nõ
sciẽtes existimãt se scire qñ opinãt se hẽre cãm: ⁊ qm̃
illius est causa. ⁊ ꝙ nõ ꝯtingit aliter se habere scien
tes etiam opinãtur se scire: quia credunt se hẽre cãm
cũ alijs ꝯditionib⁹. Est tñ dria inter sciẽtẽ ⁊ non sci
entẽ: q2 quilibet illor opinat se scire p cãm. nõ tñ q
libet cor scit p cãm. ille nãq3 qui ẽ sciẽs hẽt causam
alter aũt nõ hẽt sed opinat se hẽre. Dubitat q2 vi
detur aris. hãc diffinitionẽ male ꝓbare q2 eã ꝓbare
deberet p genus ⁊ driam ostẽdendo illi assignatu3 eẽ
ꝓprium genus ⁊ driam ꝓpriam qd nõ facit sed tñ p
opi. sciẽtiũ ⁊ nõ sciẽtiũ. Rñdet ꝺm themistiũ ꝙ illa
nõ ẽ diffinitio exp̃mẽs qd rei s3 solũ quid nois. s. qd
iportat noie scire: iõ nõ o3 eã ꝓbare p genus ⁊ diffe
rẽtiam s3 solum ex opi. hominũ. vñ sicut i alijs passi
onib⁹ ⁊ accñtib⁹ idẽ ẽ qd ⁊ pp qd. ut quid ẽ eclipsis.
rñdet ꝙ ẽ priuatio luminis i luna obiectu terre. ⁊ ꝓ
pter quid ẽ eclipsis. rñdet pp ꝑuationẽ luminis i lu
na obiectu terre. sic diffinitio data d scire eadẽ ẽ apd
omnes continẽs qd ⁊ pp quid. ut si queritur qd ẽ sci
re oẽs rñdent tã sciẽtes q̃3 nõ scientes: ꝙ ẽ rẽ p cã3
cognoscẽre qm̃ illi⁹ ẽ cã ⁊ ꝙ ñ ꝯtigit alit se hẽ. Si
iter qrit pp qd ẽ scit. oẽs rñdẽt ꝙ pp cognoscere rẽ
p cãm eius. ⁊ qm̃ illi⁹ ẽ cã ⁊ qd nõ ꝯtigit alit se hẽ.

Quare cui⁹ ẽ scia simpliciter hoc i possibile ẽ aliter se hẽre.

Ex ista diffinitione ⁊ sua ꝓbatiõe aris. infert correla
rie: ꝙ illud cuius ẽ simpl'r scia ipossibile ẽ se aliter
hẽ. p3 q2 scia ⁊ scibile sunt relatiua. sed scia ẽ p cãm
necessariã nõ possibilẽ aliter se habere: igit scibile ẽ
tale ꝙ nõ ꝯtingit aliter se hẽre. Unde scia põt ꝯpa
ri ad cãm solum. ⁊ sic di rem p cãm cognoscere. aut
ad obiectũ solũ. ⁊ sic addit qm̃ illi⁹ ẽ cã aut ad utrũ
q3. ⁊ sic concluditur ꝙ non cõtingit aliter se hẽ. vñ
nõ solũ cã dẽt eẽ necessaria pquã ẽ scia: sed ẽt ipsum
scibile dẽt eẽ necessariũ de quo ẽ scia qd di esse obie
ctum scie. Sed dubitat nã de illis mobilib⁹ ⁊ cor
ruptibilibus ⁊ possibilibus aliter se hẽre ẽ scia nãlis
ergo falsum est ꝙ nihil sit scibile simpliciter nisi qd ñ
põt aliter se hẽ. Dicendũ ꝙ rebus nãlibus insũt
aliq̃ passiones de necessitate. vt mobilitas ⁊ corru
ptibilitas ⁊ aliq̃ passiones solũ cõtingentes ut albe
do ⁊ nigredo. l3 ergo de rebus mobilibus ⁊ possibi
libus aliter se hẽ non sit scia quo ad passiones ꝯpe
tentes illis ꝯtingenter. tñ de eisdẽ hẽ scia quo ad pas
siones necessarias. ⁊ isto mõ talia scibilia sunt sim
pliciter necessaria: quia nõ sumũtur absolute sed p
respectũ ad passiones.

Si qdem igit ẽ ⁊ ali⁹ sciẽdi modus posterius dicemus.

Consequẽter phũs declarat diffinitum quo ad illas
pticulas simpliciter ⁊ non sophistico mõ quod ẽ ꝺm
accñs dicens ꝙ notanter ponũtur ille particule: q2
nõ oẽ scire ẽ scire simpliciter ⁊ nõ sophistico mõ qd
ẽ ꝺm accñs sicut uidebitur ifra ubi manifestabit sci
re per effectum ⁊ p cãm remotã quor nullum ẽ scire
simpliciter.

Dicimus autem scire ⁊ per demon strationẽ intelligere.

Ista est secunda diffinitio scire que dat p cãm effecti
uam. s. per demonstrationẽ cũ dicitur scire ẽ itelligẽ
p demrationẽ: ponit itelligẽ tãq̃3 genus. ⁊ demon
stratio tãq̃3 differentia dicẽs cãm effectiuam dmon
strationis. q2 scie aggenerat per demõstrationẽ. iõ
hec diffinitio ẽ formalis dicẽs pp quid ⁊ alia est mã
lis dicens: q2 ⁊ per ꝯñs illa ẽ demõstrabilis p ista3
d mõ. Oẽ intelligere p demõstrationẽ ẽ cognoscere
rem per cãm. ⁊ qm̃ illius ẽ cã. ⁊ ꝙ non cõtingit alit
se hẽ. s3 scire ẽ itelligere p demõstrationẽ ergo. Sed
cõtra arguit pmo ꝙ ista diffinitio non sit bñ data.
q2 accñs diffiniũt p subiecta sua. vii. meta. sed scia
ẽ accñs aie ⁊ nõ diffinitur p subiectũ suũ ergo ⁊c. Se
cũdo arguit ꝙ illa diffinitio nõ sit formalis. ⁊ ꝙ nõ
det p cãm scie: q2 ut dcm̃ ẽ demõstratio ẽ finaliter ꝓ
pter scire. s3 finis ẽ cã causar. ergo magis dat p effectũ
q̃3 p cã3 scie. Ad pmũ di ꝙ duplex ẽ accñs. quod
dam quod nõ circũcernit subiectũ suũ ut albedo ⁊
nigredo. ⁊ quoddã qd cõnotat subiectũ suũ ut simi
tas ⁊ crispitudo. Dico ergo ꝙ accidẽtia nõ connotãtia
subiecta sua non diffiniũtur p subiecta sua nisi i con
creto accñia ãt ꝯnotãtia subiecta sua necio diffiniũt
p illa iplicite uel explicite. Implicite qdẽ qñ genus
ꝯnotat sbm: Explicite do qñ genus non connotat
sbm: vt cũ di simitas ẽ cauitas nasi. q2 cauitas non
cõnotat sbm simitatis iõ sbm suũ qd ẽ nasus exp̃sse
ponit i diffinitõe. Genus ãt scie ẽ itelligere. ⁊ q2 itel
ligere cõnotat sbm scie qd est potentia intellectiua.
iõ nõ o3 exp̃sse sciam diffinire per sbm suũ. Ad se
cundum di ꝙ cãe sunt inuicẽ cãe. ut hẽ. 2. phisi. ⁊. v.
meta. nam deambulatio ẽ cã sanitatis ⁊ econtra. nõ
tñ i eodẽ genere cãe sed i diuersis. Deambula⁹ eni3
ẽ cã sanitatis i genere cãe efficiẽtis. ⁊ sanitas ẽ cã de
ambulatõis i gnẽ cãe finalis. ita i proposito. ⁊ si sci
entia ẽ cã demrationis i gnẽ cãe finalis. q2 tñ idẽ est
effect⁹ ⁊ finis. iõ dmratio ẽ cã scie i gnẽ cãe efficiẽtis.

Demonstrationem aũt dico sylogis mum apodyticon. i. facientem scire. Sed apodyticon dico secundum quem in habendo ipsum scimus.

Ista est secũda pars h⁹ ca. i qua Aris. manifestat ẽt
duas diffinitiones demonstratiõis. quar prima est
ista. Demonstratio est sylogismus apoditicon. id est
faciens scire ⁊ dicitur sillogismus faciens scire qñ in
habendo ipsu3 scim⁹ p ipm. Unde q̃ttuor sunt gnã
silogismor. s. dialecticus. falsigraphus. topicus ⁊ d
monstratiuus. Silogismus dialecticus ẽ ille qui est
a pmissis ad ꝯclõnẽ in mõ ⁊ figura. ut ois hõ currit
tu es homo. ergo tu curris. Sylogismus falsigraph⁹
est ille qui procedit a premissis ad ꝯclusionem ap
parenter tñ in modo ⁊ figura. vt omnis canis cur
rit sydus celeste est canis ergo sydus celeste currit.
Iste sylogismus uidetur esse in prima figura ⁊ i ter
tio modo sed non est ita quia arguitur ex quattuor
terminis cum li canis in maiori solum supponat ꝓ
cane latrabili ⁊ in minori pro cane celesti. Sylogis
mus topicus est ille qui procedit ex probabilibus
tantum. vt omnis pater diligit filium suum sor. est
pater platonis ergo sor. diligit platonem. Sylogis
mus demonstratiuus est ille qui procedit per causã
aut per effectum. Primus sylogismus non facit sci
re quia indifferenter concluditur falsum ex falso ⁊
uerum ex falso sicut verum ex vero. Secundus sylo
gismus non facit scire immo causat deceptionem ul'
ignorantiam dispositionis. Tertius idem non facit
scire proprie quia procedit ex probabilibus solum
cum non sit necessarium omnem patrem diligere su
um filium. Quartus uero silogismus bene facit
scire non tamen quilibet loquendo de scire simpli
citer. quia silogismus demonstratiuus qui est p ef
fectum uel p causam remotam non facit scire simpli
citer sed solum ꝺm quid ideo aris. di. Dico autem si
logismum sciẽtialem ꝺm quem in habendo scimus
supple simpliciter eo modo quo diffinitum est scire.
Contra istam diffinitionem dubitatur si demon
stratio diffinitur per scire ⁊ iam supra diffinitum est
ipsum scire p demonstrationem ergo idem est diffi
niẽs ⁊ diffinitũ ⁊ p ꝯñs idẽ ẽ notius ⁊ ignoti⁹ respe
ctu eiusdẽ. patet ꝯñtia q2 diffinitio dat cã inotescẽdi

Dicendū ꝙ nō est incōueniens idē esse diffinies diffinitū in diuersis generib⁹ diffinitionū. hō eni diffinit̄ p risibile dicendo hō est aīal risibile ⁊ diffinitur risibile p hoiem dicendo risibile est hō aptus natus ridere: sed he diffinitiones nō sunt eiusdez generis cuz vna sit formalis di. pp qd illa. s. que dat̄ p p̄ora ⁊ alia vero sit materialis di. q₂. s. illa que dat̄ p posteriora. Constat aūt ꝙ passio diffinit̄ a p̄ori p subm ⁊ subiectū diffinit̄ a posteriori p passionē. In ꝓposito aūt ⁊ si idem est diffiniens ⁊ diffinitū non tñ eodem mō sumptū. Scire eni p̄us diffinitum est p demonstrationē vt h₃ rōnez effectus demonstrationis: nūc aūt diffinit ipsam demonstrationē vt h₃ hītudinem cause finalis. Propterea sicut nō est inconueniens idem esse notius ⁊ ignotius respectu eiusdē in diuersis generibus cognitionez: q₂ effectus est notior cā noticia q₂ est ⁊ cā est notior effectu noticia pp qd ē: ita non est inconueniens idē esse notius ⁊ ignotius respectu eiusdez diuersis generibus cāꝝ. Deambulatio eni est notior sanitate in genere cause efficiētis ⁊ sanitas est notior deambulatōe in genere cause finalis: ita in ꝓposito demonstratio est notior scire i genere cause efficientis: ⁊ scire est notius demōstratione in genere cause finalis.

Si igitur est scire vt posuimus necesse est ⁊ demōstratiuā sciam eē ex veris ⁊ p̄mis ⁊ imediatis ⁊ notioribus ⁊ prioribus causisq₃ ꝯclōnis.

Scd̄a diffinitio demonstratōis est ista. Demonstratio est ex p̄mis veris imediatis p̄oribus notiorib⁹ causisq₃ ꝯclōnis. Hanc diffinitionē Aristo. tripl'r ꝓbat p̄mo p diffinitiones datas de scire: nā scire ē rē p cām cognoscere: ⁊ qm̄ illius est cā ⁊ ꝙ nō ꝯtingit aliter se hēc: ⁊ scire est p demonstrationē intelligere ergo demonstratio est ex p̄mis veris imediatis ⁊c. p₃ ꝯn̄tia: q₂ dato opposito ꝯn̄tis sequit̄ necessario oppositū vnius ptis antecedentis: aut ꝙ scire non ē per demonstrationē intelligere: aut ꝙ scire nō ē rez per cām cognoscere ⁊ qm̄ illius est causa ⁊ ꝙ nō cōtingit aliter se habere.

Si enim erūt propria principia ei quod demonstratur.

Scd̄o ꝓbat̄ sic. ois syllogismus ꝓcedens ex ꝓp̄is principijs eius qd̄ demonstrat̄ est ex primis veris imediatis p̄oribus notioribus ⁊ causis ꝯclōnis: s₃ demonstratio est syllogismus ꝓcedens ex ꝓp̄is p̄ncipijs eius qd̄ demonstrat̄: ergo ⁊c. p₃ ꝯn̄tia cū minori: q₂ a l'r demonstratio nō aggeneraret sciaz. maior ῾vo est nota inductiue cum oppositum predicati stare non possit cum subiecto.

Syllogismus qdē erit sine ⁊ his demonstratio vero non erit. non eniz faciet scientiam.

Tertio. ois syllogismus faciens scire est ex p̄mis veris imediatis p̄oribus notioribus ⁊ causis ꝯclōnis sed demōstratio est syllogismus faciens scire. ḡ ⁊c. p₃ ꝯn̄tia cū maiori: q₂ ille sunt ꝯditiōes syllogismi facientis scire. minor ῾vo est nota ex diffinitōe demōstrationis data supius. Hec eni est dr̄ia inter demōstrationē ⁊ syllogismuz: q₂ demonstratio vt sic facit scire: nō autez syllogismus vt syllogismus est: facit scire q₂ tūc quilib₃ syllogismus dialecticus siue p̄oristicus faceret scire qd̄ nō est veꝝ: q₂ aliqs talis indifferenter concludit tam veꝝ q₃ falsum ex falsis.

Notandū p̄mo b̄m phm̄. 2. phy. ꝙ sicut se habet principiū in speculabilibus ita finis in opabilibus sic ꝙ sicut p̄ncipia iponunt necessitatem ꝯclōni: ita finis iponit necessitatē his que sunt ad finē: ita ꝙ sicut ex p̄ncipijs sequit̄ de necessitate ꝯclō ita ex fine sequūt̄ necessario ea que sunt ad finē: sed finis necessitās agens ⁊ effectus agentis sunt vnū ⁊ idē: ideo ad hoc ꝙ sequat̄ finis o₃ id qd̄ est ad finē hēe oia illa vn̄ sequat̄ finis: vt q₂ diuidere dura est finis serre ideo vt sequat̄ effectus diuidendi dura o₃ serraz eē ferreā ⁊ dentatā: ita in ꝓposito finis demonstrationis est scire: ideo o₃ demonstrationē hēe oia illa ex quibus seqt̄ ipm scire: illa aūt sunt ex p̄mis veris imediatis ⁊c. Scd̄o notanduz ꝙ p̄ma diffinitio demonstrationis est diffinitio formalis: q₂ dat̄ per cām finalez: ⁊ hec scd̄a est materialis q₂ dat̄ p cām materialē cū p̄misse licet sint cause effectiue ꝯclōnis tñ sunt ptes materiales demonstratōis. finis. n. necessitat oia alia genera cāꝝ. ideo diffinitio data per cām finalez est formalis respectu oiuz aliaꝝ diffinitionū que dant̄ p alia genera cāꝝ. sed vt declarabit̄ scd̄o h⁹. diffinitio materialis demōstrat̄ p formalē. ideo phi. p p̄mā diffinitionez demonstrationis que fuit syllogismus faciens scire demonstrat scd̄am q̄ est ex p̄mis veris imediatis prioribus notioribus causisq₃ conclusionis. ergo ⁊c.

Erum quidem igitur oportet eē quoniā qd̄ nō ē nō scire: vt qd̄ diametros sit simetros.

Istud est scd̄m capl'm huius p̄mi tractatus in quo manifestat phi. ptes diffinitōis demonstrationis. Et diuidit̄ in quattuor ptes: in quarū p̄ma facit qd̄ dcm̄ est in scd̄a ꝯpat p̄missas demonstratōes ipsi demonstratōi ibi. est aūt p̄ncipiū demōstratiōis: i ttia ꝯpat p̄missas illas ꝯclōni demonstrationis ibi. qm̄ aūt o₃ credere. in quarta aūt remouet quosdaz errores possibiles circa dicta ibi. quibusdā quidem. In p̄ma pte Aristo. ponit tres ꝯclōnes: quaꝝ p̄ma est. ois demonstratio est ex veris scd̄a ꝯclō. ois demonstratio est ex p̄mis ⁊ imediatis ibi. ex p̄mis autem tertia ꝯclō. demonstratio est ex causis p̄oribus ⁊ notioribus ibi. cās quidez. Prima ꝯclō arguit̄ sic. oē illud qd̄ demonstrat̄ est veꝝ. ḡ demōstratio est ex veris. p₃ ꝯn̄tia q₂ si aliqua demonstratio eēt ex falsis: ⁊ ois demonstratio est syllogismus faciens scire. ḡ aliqua falsitas eēt cā scie qd̄ est ipossibile: an̄s aūt ē manifestū: q₂ oē qd̄ demonstrat̄ est scitū: ⁊ oē scituz est veꝝ: q₂ nihil scit̄ nisi veꝝ. ḡ oē qd̄ demonstrat̄ est veꝝ: minor est euidēs: q₂ de nō ente nō est scia: vt ꝙ diametros sit simetros. i. ꝙ diameter sit ꝯmensurabilis coste. Circa p̄dicta mouent̄ quattuor dubia Primū dubiū videt̄ ꝙ de non ente sit scia: q₂ nulla rosa aut pluuia exn̄te habet̄ scia de eis. nā habitus est qualitas de difficili mobilis. ideo scia de rosa vel de pluuia cū sit habitus aie nō corrūpit̄ deficiētib⁹ illis. Sil'r Euclides demonstrat de corpore. 12. pentagonoꝝ equalium esse locabile in spera tangentes oēs angelos: si tangat vnū: ⁊ p ꝯn̄s de tali corpore habet̄ scia non obstante ꝙ tale corpus forte non sit nec vnq̄₃ fuit nec vnq̄₃ erit. Ad istā difficultatem sunt quattuor modi rn̄dendi. p̄mus fuit cōiter oiuz antiquoꝝ di. rem hēe esse tripl'r: videlicet in se i suis cāis ⁊ apud intellectū. Res h₃ esse in se que h₃ esse actuale. Res h₃ esse in suis cāis que nō est: s₃ iam sunt cāe ex qbus pōt esse. Res dicit̄ hēe eē tm̄ apd̄ intellectū que nō est nec pōt esse: sed hn̄ est intelligibilis: vt chimera ⁊ hircoceruus. Dicendū ḡ ꝙ de ente hn̄te esse tm̄ penes intellectū nō habet̄ scia: s₃ de ente hn̄te esse in seipso: aut in suis causis bene hē scia: l₃ ḡ nulla sit rosa vel pluuia i seipsa: tñ est i suis causis: ideo remanet adhuc scia de illis. S₃ ꝯtra dato isto sequitur ꝙ corrupta rosa nō hētur scia de ista acqsita p dmōstrationē pticularē: q₂ rosa corrupta nō h₃ eē in se. nec in suis cais cū non āplius possit eē scd̄o de generatiōe. Itez pono ꝙ oēs cāe sil̄ corrūpat̄ cū rosa ⁊ i pcessū ipis generet̄ tā rosa quā eē eius nō pp h̄ corrūpit̄ scia de rosa: ⁊ tñ ipa nullū eē h₃ in se nec i suis cāis. Scd̄s modus rn̄dēdi ē egi dicētis rē hēe duplex eē. sez actuale ⁊ p̄dicamētale. l₃ ḡ rosa corrupta nullū hēat eē actuale. tñ h₃ esse p̄dicamētale cū sit ſcs p̄dicamēti. Cū igit̄ sciētia ab eē actuali sufficit ꝙ res hēat esse p̄dicamētale. iō de rosa hr̄ scia post corruptōez ei⁹. q₂ adhuc h₃ esse p̄redicamētale vt p₃. Contra ꝙ deus anihilaret oia p̄dicamēta accītiū remanēte in aia sor. hītu demonstratiuo huius ꝯclusiōis. ois triāgulus h₃ tres āgulos eq̄les duob⁹ rectis sic tñ ꝙ nō eēt aliqs triāgul⁹ i casu isto hr̄ scia d̄ eo qd̄ nō h₃ eē actuale nec p̄dicamentale. Itez aris. iiij. phi. diuidit ens in ens in actu. ⁊ ens i potētia. ⁊ iterū ens i actu i decē p̄dicamenta. ḡ ens in potētia nō h₃ esse p̄dicamentale. Tertius modus rn̄dendi est burlei dicens ꝙ ens sumit̄ tripl'r. p̄mo coīssime vt est obiectū itellect⁹. ⁊ sic omne itelligibile est ens. Scd̄o min⁹ cōiter ꝓ illo cui n̄ repugnat esse existere. ⁊ sic illa dicunt̄ entia q̄ nō sūt s₃ pn̄t esse. Tertio strictissime ꝓ ente i effectu qd̄ h₃ esse actuale. l₃ ergo nulla rosa exn̄te rosa nō sit ens tertio mō tñ ens p̄mo mō ⁊ scd̄o sufficit eni ⁊ reqrit̄ ꝙ illud de q̄ hr̄ scia sit ens scd̄o mō. S₃ ꝯtra p̄mū membrū arguit̄ q₂ dato illo seqt̄ oia ipossibilia: ⁊ oia duo ꝯtradictoria esse simul vera. ꝓbat̄ oia talia sunt entia q₂ sunt itelligibilia. ergo sunt vera. patet ꝯn̄a per Arist. scd̄o metha. d. ꝙ vnuscuiusq₃ dispō i entitate: est sua dispōi veritate. Cōtra scd̄₃ membrū arguit̄. q₂ positm̄ ⁊ negatm̄ nō equiualent mō ens trāscēdēter sumptū ē positm̄. ⁊ illō cui nō repugnat existere est negatm̄. Deide sequit̄ ꝯtra eum ꝙ chimera ē ens scd̄o mō. q₂ chimera nō repugnat existet̄. exquo nō ē nec pōt eē. nulli eni aliqd repugnat nisi sit vel possit esse ⁊c. Quart⁹ modus rn̄dendi est ꝙ ens trāscendēter sumptū ē ōbm itellect⁹. ⁊ est cōe tā ad eē actuale q₃ aptitudinale: ita ꝙ respectu huius verbi est verificat̄ de quolib₃ illoꝝ iuxta doctrinā arist. 3. phi. di. ꝙ ens diuidit̄ i ens i actu ⁊ ens in po. Cū ergo qd̄libet diuisiz vl'r verificet̄ de quol₃ suoꝝ diuidentiū sequit̄ oē ens in po. eē ens quo dato sequit̄ ꝙ nulla rosa exn̄te adhuc rosa ē ens. ⁊ nullo triāgulo exn̄te triangulus est ens. ⁊ eē hēre tres angulos equiualēs duobus rectis ē ens. neq₃ oportet illō eē de quo hētur scia. s₃ o₃ illud eē ens. Et cū ari. di. in l'ra ꝙ scia nō hr̄ de eo quod nō ē. Rn̄det̄ ꝙ ipe p qd̄ ē qd̄ nō est coiter itelligit ens ⁊ non ens. i. scia nō est de non ente cū quo tñ stat ꝙ scia sit de re que non est. Contra primo rosa est ens. ḡ rosa est: pat₃ ꝯsequentia a tertio adiacente ad scd̄₃ adiacens an̄s est verū p cōcessūz. ḡ ⁊ consequēs. Scd̄o sequit̄ ꝙ de rosa corrupta nullā haberemus sciaz. ꝯn̄s est falsūz: q₂ adhuc manet scia acqsita p demōstratōez particularē ⁊ patet consequētia ꝙ nō ē ens cū nō sit actuale nec potētiale exquo nō pōt āplius eē. Ad primū negatur ꝯn̄a q₂ arguit̄ a magis āplo ad minus amplum. q₂ vt dictū est ens transcēdenter sumptū ē ampliatiuu₃ ad possibilia sicut ad pn̄tia. Ad scd̄₃ negatur consequētia. ⁊ ad ꝓbationez dico ꝙ rosa corrupta ē ens potētiale nō q₂ possit esse s₃ q₂ potuit eē sicut eni p̄uatio nō est solū respectu futuri: sed etiā p̄teriti. vt hr̄ p̄mo phi. ita etiā potentia cū ei sit cōiūcta priuatio iuxta itentōnez arist. quarto meth. di. ꝙ p̄uatio est negatio in sb̄o apto nato. sicut ergo priuatio ⁊ aptitudo respiciūt p̄teritū ⁊ futurū. ita potentia non quidez respectiua s₃ absoluta. Et cū aris. diuidit ens in ens i actu ⁊ ens i potentia non sumit ens in potentia solū ꝓ eo qd̄ potest esse sed pro omni eo cuius potentia potest reduci ad actum. ⁊ si nō ad actum suuipsius: tñ ad actū indiuidui eiusdē speciei. vn̄ aliquis hō nō pōt ridere. ⁊ tñ h₃ potētiā ad ridendū. ⁊ aliquis hō nō pōt scribere pp defectum organoꝝ ⁊ tñ h₃ potentiā ad scribeꝝ si h₃ artem ita rosa corrupta nō potest esse ⁊ tñ h₃ potentiaz ad eē nō quidē ad eē sue idiuiduatiōis s₃ ad eē idiuiduationis alterius eiusdē spēi. Ex p̄dictis sequitur ꝙ si ita ois triāgulus d̄sineret eē ꝙ nūq₃ āplius aliquis triāgulus possit esse hītus sciētificus de triāgulo stati desineret eē scia q₂ scientia refertur ad scibile ⁊ relatiua posita se ponūt ⁊ perēpta se perimūt. per phm in p̄dicamentis. iō i casu isto de triāgulo nihil esset scibile. ⁊ per ꝯn̄s nulla esset scia de illo: ille tñ hītus nō desineret esse ex quo est qualitas de difficili mobilis. neq₃ per ipm fieret aliqua demonstratio neq₃ sillogismus demonstratiuus: s₃ tñ fieret sillogismus quo cōcluderet̄ talis ꝯclō falsa. ois triāgulus h₃ tres angulos equales duobus rectis ⁊ ꝯn̄ter q̄libet p̄missaꝝ esset falsa. nā i casu isto triangulus nullo modo esset ens. q₂ non ens in actu nec ens in potentia. ⁊ ꝙ sit imaginabile talem habitū remanere absq₃ denotatione respectiua māifestū est: q₂ amicicia cū sit virtus ē hītus ⁊ qualitas de difficili mobilis ⁊ pōt manere absq₃ eo ꝙ est amicicia. q₂ cū amicicia nō sit nisi inter equales. possibile ē ꝙ nulli sint equales qui primo erant equales ⁊ se diligebāt virtute amicicie. Scd̄m dubiū vr̄ ꝙ nō oē quod demonstrat sit verū: quia nullo triangulo exn̄te demōstrat̄ ista ꝯclō. ois triangulus h₃ tres āgulos eq̄les duobus rectis. ⁊ tñ ipa nō ē vera q₂ triangulus nō ē amplificatm̄ ad triangulū actualē ⁊ aptitudinalē: nec etiā hēe tres angulos sicut ens. Rn̄detur ꝙ h̄ verbuz ē duplicit̄ sumit̄. vno mō vt dicit simpliciter esse ⁊ sic facit ꝓpōnē de scd̄o adiacēte alio mō vt dicit eē inherētie. s. p̄dicati ad sbm. ⁊ sic facit ꝓpōnem de tertio adiacēte. Item illud verbū est vt dicit eē inherentie sumit̄ dupliciter vno mō vt dicit iherentiam actualem. alio mō vt dicit inherentiam aptitudinalē. tūc eni dicit inherētiā actualem qn̄ sbm ⁊ p̄dicatū nō hn̄t ordinez essentialez vt hō est currens aial est album. qn̄ vero subiectū hn̄t ordinē eēntialem. s. b̄m aliquē mō₃ pseitatis: tūc dicit iherentiam aptitudinalē: vt hō ē aīal rōnale homo est risibilis. triāgulus hēt tres angulos. Isochelēs est triāgul⁹. isochel's habet tres āglos. Dicendum igitur ꝙ nullo triāgulo exn̄te ista est vera ois triangulus h₃ tres angulos equales duobus rectis: q₂ illud verbū ē seu illud verbū h₃. nō dicit nisi inherētiā aptitudinalē ad denotādū ꝙ ois triangulus ē aptus nat⁹ hēe tres angulos equales duobus rectis. sic etiam cōceditur pluuia ē aqua guttatim cadēs nulla pluuia exn̄te q₂ p̄dicat̄ diffinitio de suo diffinito mediāte hoc verbo est faciēte inherētiam aptitudinalem.

Et si arguit̄ sic: triangulus h₃ tres angulos. ḡ triangulus est. neget ꝯn̄tia. q₂ arguitur ab eē iherentie ad eā simpliciter ⁊ ab eē aptitudinali ad esse actuale ⁊ a verbo āpliāte ad ipm nō āpliās. ⁊ si istatur. quia bene sequit̄ lignū h₃ tres āgulos. ḡ lignū est pluuia est aqua deorsū mota: ḡ pluuia est. p idem seqt̄ triāgulus habet tres angulos: ḡ triāgulus est. pluuia ē aqua guttatī de nube cadēs. ergo pluuia ē. Patet ꝙ nō est silitudo q₂ i p̄ma ē iherētia actualis cū nō sit ordo eēntialis p̄dicati ad subiectū i alijs aūt ē iherētia aptitudinalis cū sit ordo eēntialis. ⁊ licet dialecticus siue p̄oristicus nō vtat̄ tali mō loquendi. tñ dmōstratiuus co hētvti vt colligit̄ de mente aris. ⁊ oium antiquoꝝ expositoꝝ. Et si dicitur vnde ꝓue

nít ꝙ illud verbũ est facit diuersas ĩherẽtias ⁊ aliq̃n ampliat. ⁊ aliq̃n nõ ꝯponendo inuicem terminos nõ ampliatiuos. Dicitur ꝙ ĩ mẽt: ħ habet ex nã rei. in voce aũt vel in scripto ex impõne auctoꝝ. Tertiũ dubiũ vr̃ ꝙ illa ꝯñ nõ valeat oẽ ꝙ demõstratur ẽ verũ. ergo oĩs demõstratio ẽ ex veris. q2 aliqñ veꝝ aliq̃n syllogizatur ex p̄missis falsis. sed oĩs demonstratio est sillogismus. ergo per idẽ demõstratõ aliq̃ poterit eẽ ex falsis. Pro solũone huius difficultatis est notandũ p̄mo ꝙ sicut ens ⁊ veꝝ cõuertuntur ita falsũ ⁊ nõ ens iuxta intentionẽ arĩs. in post p̄dicamentis di. ꝙ ab eo ꝙ res est vel nõ est oratio dicit̃ esse vera vel falsa. Secũdo notãdũ ꝙ affirmatio est cã affirmationis. ⁊ negõ negatõis. ⁊ ꝙ affirmatio p̄or est negatione. vt hẽtur ex phõ ĩ hoc p̄mo. q2 ex negatiua nõ sequit̃ affirmatiua. sed bene econtra iõ inquit aris. in li. elenc. ꝙ in nõ facere intelligitur facere. Tertio notãdũ ꝙ cuiuslibet demõstratõis p̄misse sunt cẽ ꝯclõnis ad hũc itellectũ ꝙ significata p̄missaꝝ est cãe significati ꝯclõnis. ⁊ ꝙ noticia premissaꝝ sunt cãe noticie ꝯclõis vt ponit aris. in hoc p̄mo. Quarto notandũ ꝙ nulla p̄uatio nec aliqua negatio põt eẽ cã effectiua alicuius positiui p se ⁊ immediate. ꝙ dico ꝓ tãto q2 absentia naute est cã effectiua submersionis nauis nõ per se ⁊ imediate. sed vẽtus cõtrarius. Istis notatis dico ꝙ ĩ omni demõstratione p̄misse sũt vere. q2 si eẽnt false tũc falsitas ⁊ nõ ens eẽnt cẽ per se ⁊ imediate alicuius positiui. s. noticie sciẽfice ꝯclõis acq̃site p demõstrationẽ cui⁹ oppositum est p̄suppositum. Sillogismus aũt dialectic⁹ nõ aggenerat sciam iõ nõ oꝫ ꝙ p̄misse sint vere cãe si cõclusio est vera imo aliq̃n q̃libet p̄missarũ est impossibilis ꝯclõne exñte necessaria vt ĩ hoc exemplo. oĩs lapis ẽ aial. oĩs hõ est lapis. ergo oĩs hõ ẽ animal. Quartũ dubiũ vr̃ ꝙ diameter sit cõmẽsurabilis coste. q2 diameter ad costã q̃drati ẽ medietas duple ꝓportõis vt est demõstratum ĩ geometria sed oẽ quod ẽ medietas alicuius ẽ subduplũ ad illõ ergo ꝓportio diametri ad costã ẽ ꝓportio subdupla ⁊ per ꝯñs per illã proportionẽ p̄nt inuicẽ ꝯmẽsurari diameter ⁊ costa. Notandũ p̄mo ꝙ quadratoruꝫ quoddã ẽ orthogoniũ equilateruꝫ. s. hñs oẽs costas equales ⁊ oẽs ãgulos eq̃les q nõ possunt eẽ nisi anguli recti. quoddã ãt ẽ orthogoniũ ieq̃lateꝝ. s. hab̃s oẽs angulos eq̃les ⁊ costas ieq̃les sit ꝙ oẽs opposite sunt equales. ⁊ oẽs imediate sunt ieq̃les. q̃dam vero q̃dratũ ẽ eq̃lateꝝ nõ orthogoniũ. s. hñs oẽs costas eq̃les ⁊ angulos inequales sic ꝙ quattuor anguloꝝ duo sunt acuti ⁊ duo obtusi. Secũdo notãdũ ꝙ rõ mẽsure primo inenit̃ ĩ quãtitate discreta secũdũ aris. x. metha. ⁊ ex ꝯñti ĩ q̃ntitate cõtinua. ita ꝙ q̃ntitas cõtinua nõ mẽsuret nisi per rõnem numeri. Si eñ vnũ quãtũ ꝯtinuũ aliud mẽsurat per adequationẽ illa mẽsuratio hꝫ rõnẽ vnitatis. si ãt per replicationem hẽt rõnes numeri. vñ si vno palmo debꝫ mensurari v̄ga. x. palmoꝝ oportet ꝙ palmus decies replicetur per vnum duo tria ⁊ sic vsq3 ad decẽ.

Istis notatis sequit̃ p̄mo ꝙ diameter q̃drati orthogonij eq̃lateri ẽ icõmẽsurabilis coste. q2 si posset cõmẽsurari coste igit̃ p aliquẽ numeꝝ designatuꝫ ĩ costa ⁊ diametro cõsequẽs ẽ ipossibile. q2 cũ q̃dratũ diametri sit duplũ ad quadratũ coste. vt ẽ demõstratũ ĩ geometria oporteret numerũ q̃dratũ diametri eẽ duplũ ad numerũ q̃dratũ coste. qõ nullus vnq̃3 iuenire potuit. q2 licet aliquis numer⁹ q̃dratus. s. xxv. diuidatur in duos numeros q̃dratos. vꝫ. ix. ⁊. xvi. nõ tñ in duos quadratos equales. Dicit̃ eñ numerus quadratus q resultat ex ductu alicuius numeri in se ipm semel vñ ter tria factũt nouẽ. ⁊ quater q̃ttuor. xvi. ⁊ q̃nq̃es q̃nq3. xxv. iõ oẽs numeri isti sunt quadrati. Secũdo sequitur ꝙ diameter quadrati orthogonij ĩ eq̃lateri ẽ cõmensurabilis coste. q2 numerus ꝯsurgẽs ex ductu maioris coste in seipam ẽ equalis numero cõsurgẽti ex ductu diametri ĩ seipsam. v̄bi grã designet̃ costa minor p tria ⁊ costa maior p quattuor. ⁊ diameter p quinq3. isto posito ducatur costa minor in seipam ⁊ hẽbit̃ nouẽ. deinde ducatur costa maior ĩ seipam ⁊ hẽbitur. xvi. q2 ter tria faciunt nõ ẽ. ⁊ quater quattuor. xvi. Cõstat aũt ex istis numeris cõstitui numeꝝ. vt. xxv. q est equalis nũero cõsurgẽti ex ductu diametri. Tertio sequitur ꝙ diameter q̃drati eq̃lateri nõ orthogonij ẽ ꝯmensurabilis coste. q2 numerus designatus p costã ẽ radix numeri cõsurgẽtis ex ductu cuiuslibet numeri designati per medietates diametroꝝ v̄bi grã. designet̃ costa per decẽ. ⁊ diamet̃ mior p. 12. ⁊ diameter maior p. xv. Isto põito ducãt medietas diametri minoris ĩ seipm. ⁊ hẽbitur numerus. xxxvi. deĩde ducat̃ medietas diametri maioris ĩ seipaꝫ. ⁊ hẽbit̃. lxiiii. q duo nũeri copulati faciũt centũ. quoꝝ radix est denarius numerus designatus per costã. Quarto ꝙ illa ꝓpositio diameter q̃drati ẽ cõmẽsurabilis coste non ẽ ipossibilis sed necessaria ⁊ vere scita sicut ⁊ ista diameter quadrati ẽ icõmẽsurabilis coste. arĩs. ãt loq̃t de diametro quadrati orthogonij eq̃lateri. cũ dicit diametros eẽ symetros. i. eẽ cõmẽsurabilẽ coste esse nõ ens. ⁊ cõsequẽter de eo nullã sciam hẽri cũ nõ sit ens actuale neq3 potẽtiale. Ad rõnẽ nego ꝯñtiaꝫ cũ ifert̃ ꝙ ꝓportio diametri ad costã ẽ ꝓportio sbdupla. nã q̃liꝫ ꝓportio sbdupla ẽ habitudo mioris ad maius cũ sit proportio mioris ieq̃litatis. sed diameter ẽ maior costa. g̃ sua ꝓportio nõ ẽ subdupla. q̃lꝫ. n. pars ꝓportõis duple ẽ ꝓportio maioris iequalitatis. si ergo ꝓportio diametri ad costã ẽ medietas duple ꝓportionis oꝫ ꝙ illã ꝓportio sit maioris ieq̃litatis sicut igit̃ nõ seqtur pedale est subduplũ ad bipedale. g̃ pedale ẽ ꝓportio subdupla ad bipedale. sꝫ solũ quod pedalis ad bipedale ẽ ꝓportio subdupla. ita nõ seqtur ꝙ ꝓportio diametri ad costã sit subdupla ad q̃druplã. sꝫ tñ seqtur ꝙ illius ꝓportiõis ad ꝓportionẽ duplã ẽ ꝓportio subdudla. ex q̃ ẽ medietas eius.

Ex primis autem ⁊ indemonstrabilibus est eo ꝙ nõ sciet nõ habẽs demõstrationẽ ipsoꝝ. Scire enim est quoꝝ demõstratio ẽ non secũdum accidẽs habere demõstrationem.

Postq̃3 arĩs. ꝓbauit oẽm demr̃ationẽ eẽ ex veris ꝯsequẽter ꝓbat eã eẽ ex p̄mis ⁊ imediatis ponendo hãc p̄dã ꝯclõnẽ. Oĩs demõstratio est ex p̄mis ⁊ imediatis ꝓbat oĩs demõstratio ẽ ex his sine quibus ñ cõtingit scire. sed sine p̄mis ⁊ imediatis nõ contigit scire ergo pꝫ ꝯñtia cũ maiori. q2 demr̃atio ẽ sillogismus faciẽs scire: ⁊ ꝓbatur mior. nã si aliqua demr̃atio nõ eẽt ex p̄mis g̃ nõ eẽt ex ꝓprijs. ⁊ per ꝯñs non facere t scire per se sed solũ p̄m accidẽs. q2 eẽt ex p̄ncipijs p accñs. Cũ igit̃ demr̃atio tal's sit qualr̃ facit scire sequitur talẽ demr̃ationẽ eẽ solũ demr̃ationẽ p̄m accidens. Item si eẽt aliqua demr̃atio ⁊ nõ eẽt ex imediatis ⁊ indemr̃abilibus p̄misse illi⁹ eẽnt demõstrabiles ⁊ nõdũ demr̃ate. g̃ eẽnt ignorate. ⁊ p ꝯñs nõ faceret scire. Notãdũ p̄mo ꝙ sicut in actiõib⁹ nãlibus cõtingit effectũ ꝓuenire a duabus cãis effectiuis. quarũ vna ẽ vl'is v̄tualiter ꝯcurrẽs: ⁊ alia p̄ticularis formalr̃ concurrens teste phõ. 2. phi. di. ꝙ hõ generat hoiem ⁊ sol. Ita in demr̃ationibus necesse ẽ ꝯclõnẽ ex duabus cãis effectiuis ꝓuenire quaꝝ vna ẽ p̄ticularis formalr̃ cõcurrẽs. s. ꝯpl'tiua scã ex ambabus p̄missis ⁊ alia vl'is tñ virtualit̃ ꝯcurrẽs vꝫ dignitas. Et sicut ĩ actõib⁹ nãlib⁹ cãe vniuersales sunt plẽs aliq̃ue magis vl'es ⁊ aliq̃ minus vl'es. aliq̃ ꝓpinquores ⁊ aliq̃ remotiores. vt celũ itelligẽtie ⁊ deus. Causaꝝ etiam p̄ticularium aliqua ẽ ꝓpinquor aliq̃ ẽ remotior. q2 ꝓpinquior ẽ caliditas q̃3 forma ignis in g̃natione ignis ⁊ ꝓpinquus ẽ semen q̃3 hõ ĩ g̃natione hoĩs. ita ĩ demr̃ationibus plures sunt cause p̄ticulares. s. due p̄misse quaꝝ minor ẽ propinquior ꝯclõni: ⁊ maior ẽ remotior. Cãe ẽt vl'es sunt plures ꝓpinquiores ⁊ remotiores vt de quolibet dr̃ eẽ vel nõ eẽ ẽ principiũ vl'e cõissimũ ⁊ remotissimũ. ⁊ oẽ totũ ẽ maius sua p̄te aut aliud ꝯsile ẽ p̄ricipiũ minus vl'e ⁊ remotũ. De his p̄ncipijs loq̃t arĩs. ĩ p̄ma p̄te ꝯclõnis cũ dicit oẽꝫ demõstrationẽ eẽ ex p̄mis formalr̃ cõcurrẽtib⁹ sꝫ virtualr̃ tñ. Scdõ notãdũ ꝙ ꝓpõ ẽ qua duplr̃ imediata. s. imediatiõe sbi imediatõe cãe: imediatõe illatiõis: ⁊ imediatõe demr̃ationis. Propositõ imediata imediatõe sbi est illa cuius p̄dicatũ iest sbo nõ p aliud subiecto ut triangulus hꝫ tres angulos eq̃les duob⁹ rectis seu hõ ẽ risibilis. Propõ imediata imediatõe cãe ẽ illa cuius p̄dicatũ iest subiecto. ⁊ ñ p aliã cãꝫ vt oẽ aial rõnale ẽ disciplinabile. ⁊ oĩs hõ aial ẽ rõnale. Propõ ãt imediata imediatõe illatõis ẽ illa que nõ hꝫ mediũ põt iferri vt ħ ẽ te demr̃ato. Propõ imediata imediatõe demr̃ationis ẽ illa que nõ hꝫ mediũ p qõ possit demr̃ari vt ꝓpõ ꝯposita ex subiecto ⁊ diffinitõe ei⁹ aut ꝯposita ex diffinitõe ⁊ p̄ma passiõe ⁊ g̃naliter dignitates ⁊ ꝓpõẽs vl'es negatiue g̃neꝝ g̃nalissimoruꝫ diuersoꝝ p̄dicamẽtoꝝ. Ex q̃bus seq̃t ꝙ aliqua ẽ ꝓpõ imediata imediatõe subiecti q̃ nõ ẽ imediata imediatõe cẽ vt ẽ risibilis. vt lꝫ eñ risibilitas isit hõi nõ per aliud subiectũ sibi iest p aliã cãm. s. p diffinitionẽ subiecti. Itẽ aliqua ẽ ꝓpõ imediata imediatõne cãe q̃ nõ ẽ imediata imediatiõe sbiecti. vt oẽ aial rõale ẽ disciplinabile. p̄ma eñ passio nõ iest diffinitioni subiecti nisi p subiectũ illud. Itẽ aliqua ẽ ꝓpositio imediata imediatiõe demr̃ationis q̃ nõ est ĩmediata imediatõe illatõis. q̃lꝫ. n. tal' oĩs hõ ẽ aial rõle ẽ idemr̃abilis. tñ põt iferri ex singularibus ⁊ ex suis expõnibus. qñ g̃ arĩst. dicit oẽꝫ demr̃ationẽ eẽ ex imediatis itelligit p imediata p̄missas idemr̃abiles. ⁊ hoc mãifestat cũ di. ex p̄mis ãt ⁊ idemr̃abilib⁹

Tertio notãdũ ꝙ sicut ĩ nãlibus gentiũ eẽ ex generante ꝯtigit duplr̃. s. mediate ⁊ imediate vt hõ generat imediate ex semie. ⁊ mediate ex hoĩe. ⁊ ignis immediate ex caliditate. mediate ex v̄o motu vel lũine Itẽ ĩ demr̃ationib⁹ cõtigit ꝯclusionẽ aliquãdo esse ex demr̃abilibus imediate vt qñ ꝯcludit̃ prima passio de subiecto post diffinitionẽ subiecti. Aliq̃n aũt mediate vt qñ cõcludit̃ scdã passio de subiecto p p̄rimã passionẽ demr̃ata iã p̄ma passiõe de subiecto p diffinitionẽ subiecti. Nõ igit̃ vult aristo. oẽꝫ demr̃ationẽ ꝓcedere ex idemr̃abilib⁹ imediate q2 tũc nũq̃3 dmõstraret̃ scdã passio de subiecto nec eẽt possibile dmõstrare istã oĩs triangul⁹ hꝫ tres ãgulos eq̃les duobus rectis ex quo necessario sue p̄misse sũt demonstrabiles. sed itẽdit arĩs. oẽm demõstrationẽ eẽ imediatis ⁊ idemõstrabilibus mediate vel immediate.

Quarto notandũ ꝙ duplex ẽ demõstratio. s. per se ⁊ p accñs. Demõstratio p se ẽ illa q̃ ꝓcedit ex p̄missis idemõstrabilibus mediate vel imediate. Demõstratio per accidẽs ẽ illa que ꝓcedit ex p̄missis demonstrabilibus nõ demõstratis aut ex pricipijs nõ proprijs verbi grã facio hũc sillogismũ. oĩs figura rectilinea hñs angulũ extrinsecũ equalẽtẽ duobus oppositis itrĩsecis hꝫ tres angulos equales duob⁹ rectis sed oĩs triãgul⁹ ẽ h⁹ ig̃ ⁊c. iste sillogismus nõ ẽ dmõstratio q2 nõ generat sciaꝫ ex quo p̄misse sunt ignorate. ⁊ põt eẽ demõstratio q2 p̄misse p̄nt eẽ scite per resolutionẽ vsq3 ad indemr̃abilia. g̃ accidit sibi ꝙ sit dmõstratio ⁊ per ꝯñs talis demr̃atio que nõ ẽ demõstratio nisi ĩ potẽtia ⁊ demõstratio p accidens. lꝫ ergo h⁹ĩ sillogism⁹ sit ꝓp̄e demr̃atiu⁹ nõ tñ ẽ proprie demr̃atio. sed soluꝫ ĩ potẽtia vel p̄m accñs. Item forma aliũ sillogismũ oẽ nõ aial ẽ nõ risibile. oĩs lapis ẽ nõ aial g̃ oĩs lapis ẽ nõ risibil'. ista ẽ demr̃atio p̄m accñs q2 dmõstrat̃ nõ ẽẽ risibile d lapide ex p̄ncipio nõ proprio sꝫ p cãꝫ remotã. lapide ex p̄ncipio non ꝓprio sed per cãm remotaꝫ. q2 sicut aial ẽ cã remota risibilitatis ita nõ aial nõ risibilitatis. q2 sicut affirmatio est cã affirmatõnis ita negatio negationis p̄m arĩs. ĩ hoc primo. pꝫ ergo vñ arĩs. mouet cã eẽ demõstrationẽ p̄m accñs. q̃ nõ fit ex p̄mis vel immediatis. Ex p̄dictis sequit̃ p̄mo egidiũ recte nõ recte determinare di. arĩst. p prima ⁊ imediata itelligere p̄missas. q2 frustrã addita fuisset illa particula in diffinitione demr̃õis videlꝫ ex p̄orib⁹ cũ oĩa prima sint priora ⁊ ecõtra. Peius etiã dixerũt alij ꝙ p prima ⁊ imediata arĩst. itellexit dignitates q̃ iõ dr̃r prima. q2 nõ hñt propõnes priores ⁊ dr̃r imediata q2 nõ hñt mediũ p qõ possint demr̃ari. q2 aliter contingeret demr̃are proprie p cãm remotã. q2 talis demõstratio procederet ex veris primis ⁊ imediatis p̄oribus notiorib⁹ cãisq3 ꝯclõnis. propterea melius dr̃ ꝙ arĩs. p prima itelligit p̄ncipalia q̃ nõ igrediunt̃ demr̃ationẽ nisi virtualiter. ⁊ p imediata p̄missas idemr̃abiles. Vñ ĩ prologo nõ solũ fecit mẽtionẽ de p̄cognitiõe p̄missas. sꝫ etiã dignitatis. iõ in diffinitione demr̃atiõis dꝫ includere dignitatẽ sicut p̄missas ex quo tãta necessitate igreditur demr̃ationẽ sicut p̄misse. Secũdo sequit̃ ꝙ lꝫ nõ cuiuslibet demr̃atiõis potissime p̄misse sint imediate imediatõe demõstratiõis. tñ cuiuslibet talis p̄misse ⁊ ꝯclõ sunt imediate imediatõe cãe vel subiecti. p̄ma ps est manifesta d oĩ demr̃atione ĩ qua demr̃atur aliqua passio p⁹ primã. secũda ãt ps declarat̃. nam si demõstratur p̄me passio de subiecto per diffinitionẽ subiecti cõclusio ẽ imediata imediatõe subiecti ⁊ maior est imediata imediatione cãe. minor vero est imediata tã immediatione cãe q̃3 immediatione subiecti. vt oẽ animal rationale ẽ disciplinabile. oĩs hõ ẽ aial rõnale. ergo omnis homo est disciplinabilis. Si autem demõstratur scdã passio de subiecto p p̄mã iterũ maior est imediata imediatõe cãe. q2 p̄ma passio ẽ cã imediata quare scdã passio inest subiecto. mior vero p̄missa est imediata imediatiõe subiecti tñ. q2 nõ immediata imediatione cãe ex quo sibi inest p aliã cãꝫ ꝯcl'o etiã est imediata tñ imediatiõe subiecti. vt oẽ disciplinabile ẽ risibile. oĩs hõ ẽ disciplinabilis. ergo oĩs hõ est risibilis. Sed dubitatur q2 ordine nature prius fuit subiectũ a diffinitione q̃3 aliqua passio. ergo iter diffinitionẽ ⁊ primã passionẽ mediat subiectum ⁊ per ꝯñs nulla propõ ẽ imediata ĩ qua p̄dicatur p̄ma passio de diffinitione subiecti. Dicẽdum ꝙ licet non sit imediata immediatione emanatõnis tñ ẽ immediata imediatione demõstratiõis ⁊ cãlitatis. quia non habet medium per quod possit demõstrari. nec habet aliquã causam propinquam preter diffinitionem subiecti preter quã potest inesse subo.

causas quoq3 ⁊ notiores oportet eẽ ⁊ priores. causas quidem quoniaꝫ tunc scimus cũ causas cognoscim⁹ ⁊ priores si uere cause sũt ⁊ notiores nõ solum altero modo intelligẽdo sed in sciendo quoniã sunt. Priora

aūt ꝛ notiora dupliciter sūt. Nō enī
idem ē prius natura ꝛ ad nos prius
Neqꝫ notius natura ꝛ nobis noti⁹.
Dico āt p̄ora ꝛ notiora ad nos pro
xima sensui. Simpliciter āt priora
ꝛ notiora q̄ longius. sūt aūt lōgiora
quidē vniuersalia: maxīa aūt proxi
ma singularia ꝛ opponūtur hec ad
inuicem.

Tertia ɔcl'o. Omnis demōstratio est ex cāis p̄orib⁹
ꝛ notiorib⁹ ꝓbatur. omnis demōstratio ē ex his sine
qb⁹ nō ɔtingit scire sꝫ sine caus̄ p̄orib⁹ ꝛ notiorib⁹
nō ɔtingit scire. s. simpl'r. ğ ꝛc. pꝫ ɔn̄a cū maiori. et
minori arguit̄. p̄mo qdē nō ɔtingit simpl'r scire abs̄
qꝫ cāis. qꝛ ꝓcessus sciētific⁹ q̄ est p effectū nō facit
scire simpl'r sꝫ s̄m qd. Scd̄o iste cāe debēt eē prio
res eo q̄ ɔcl'o demr̄abilis hꝫ cās p̄ores ꝛ posterio-
res. Cause p̄ores sūt p̄misse ꝓcedētes a p̄ori q̄ dicū
tur cāe ɔcl'onis nō solū in cognoscēdo sꝫ ēt in eēndo
Cāe aūt posteriores sūt p̄misse ꝓcedētes p effectuꝫ
sup cāꝫ q̄ dicūt̄ cāe ɔcl'onis nō in eēndo sꝫ in cogno
scēdo. Ad scire. ğ simpl'r ꝛ ad demōstrationē potissi
mā reqrūtur cāe nō posteriores sed p̄ores. iō dicit
phūs q̄ nō sufficiūt c e in ite igēdo sꝫ in sciendo.
qꝛ sūt quas dicit eē veras cāe ꝛ nō alias. ex quo ğ ea
dē ꝓpositō pōt demōstrari a p̄ori ꝛ a posteriori. cāe
sūpte a posteriori nō ingrediunt̄ demōstrationē sim
pl'r sꝫ cāe sumpte a p̄ori. Tertio cāe ingrediētes d̄
mōstrationē debēt eē notiores effectu. vnde vt colli
git̄ ex doctrina aris. i ꝓhemio p̄mi phi. de cāis ha
bem⁹ cognitionē cōfusā ꝛ distinctam vt habemus
cognitionem confusam sic sūt minus note suis effe
ctibus. vt aūt habemus cognitionem distinctam
sic sunt notiores suis effectibus. ꝛ isto modo ingre
diunt̄ demōstrationē iuxta illud. ꝓpt̄ qd̄ vnūqd̄qꝫ
tale ꝛ illud magis. Unde ad tollēdū equiuocationem
aris. ponit vnā distinctionē de priori ꝛ notiori di. q̄ p̄
ora ꝛ notiora sūt dupl'r. s. quo ad nām ꝛ quo ad nos
illa sūt p̄ora ꝛ notiora nobis q̄ sunt ꝓxima sēsui. illa
v̄o sūt p̄ora ꝛ notiora quo ad nām q̄ sūt remota a sē
su. Singularia qdē sūt ꝓpinqua sensui. ꝛ vl'ia remo
ta. iō p̄us nā ꝛ p̄us nobis vidēt̄ habere quandaꝫ re
pugnātiaꝫ cū vnū sit singulare ꝛ ꝓpinquū sensui. ꝛ
aliud sit vl'e ꝛ remotū a sēsu. Demōstratio ğ simpl'r
q̄ est p veras cās sp ꝓcedit p p̄ora ꝛ notiora simpl'r
ꝛ quo ad nām. ñ aūt sp p p̄ora ꝛ notiora quo ad nos
Notādū p̄mo s̄m cōmētatorē in ꝓlogo phi. q̄ in
mathe. eadē sūt nobis notiora ꝛ simpl'r quoniā sicut
cāe sūt notiores nature suis effectibus sic in mathe.
sp ꝓcedim⁹ a cāis sup effectū. In nālibus autē vt
plurimū ꝓcedim⁹ ab effectu ad cās. qꝛ ois notiora
hūana incipit a sensu. ꝛ qꝛ sensus nō mouet̄ a cāis.
magis ab effectib⁹. iō primus ꝓcessus nālis ē coīt
ab effectu ad cām qua habita ꝛ bene nota iteruꝫ co
gnoscit̄ effect⁹ nō eodē genere noticie. qꝛ est sꝫ ꝓpt̄
qd ē. Rō aūt assignat̄ a ɔmētatore in ꝓemio phi. q̄
re cāe sūt notiores nature suis effectib⁹ qꝛ ab his nā
incipit opari. vñ scd̄o metha. ponit aris. q̄ sicut res
se habꝫ ad esse. ita se hꝫ ad cognosci videlicet s̄m na
turā. Scd̄o notādū q̄ vl'e ꝛ singulare seu ꝓpinq
tas ꝛ distātia nō opponūtur cōtrarie nec cōtradicto
rie nec p̄uatiue sꝫ relatiue ꝛ eodē mō opponuntur
p̄us quo ad nām ꝛ p̄us quo ad nos. qꝛ p̄us ꝛ poste
rius opponūt̄ relatiue. sꝫ ea que sūt p̄ora nature sūt
posteriora nobis ꝛ ecōtra. qꝛ cāe sūt prius note nāe

ꝛ posterius note nobis. Effectus v̄o ecōtra sūt p̄us
noti nobis ꝛ posterius noti nature. ğ p̄us quo ad na
turā ꝛ p̄us quo ad nos relatiue opponunt̄. Sed
dubitat̄ qꝛ in ꝓemio phi. di. aristo. nos ꝓcedere ab
vlibus ad singularia. ꝛ q̄ vl'e cū sit quoddā totuꝫ ē
notius suis singularibus q̄ sūt p̄tes subiectiue. hic
v̄o dicit q̄ vl'ia sunt rēotissima a sensu. ꝛ singularia
ꝓpinqua sensui. cōstat aūt illa duo inuicē r̄pugnat̄.
Prima rñsio est egi. di. q̄ in eodē genere noticie. s.
sēsitiue vel intellectiue p̄us cognoscit̄ magis ɔfusū
qꝫ minus cōfusū ꝛ p̄us idiuiduū magis vl'is qꝫ mi
nus vl'is. qꝛ si so. ē a longe p̄us cognoscit̄ q̄ ē hoc
corpus qꝫ q̄ est hoc aīal. ꝛ prius q̄ sit hoc aīal qꝫ q̄
sit hic homo. ꝛ prius q̄ sit hoc hō qꝫ q̄ sit sortes.
Et ita ex p̄te intellectus prius cognoscit̄ sub ɔceptu
vli qꝫ singulari. ꝛ prius sb̄ cōceptu magis vli qꝫ mi
nus vli. Cōpando aūt cognitionē scensitiuā cogniti
oni intellectiue sic prius cognoscit̄ singulare qꝫ vl'e.
Qñ ğ aris. dicit in ꝓemio phi. q̄ nos ꝓcedimus ab
vlibus ad singularia intelligit̄ in eodē genere noti
cie. Cuꝫ vero dicit hic q̄ vl'ia sūt remotissima a
sensu intelligit cōpando cognitionē sensitiuā intelle
ctiue. qꝛ sensus ē singulariū. ꝛ itellectus est vl'aliuꝫ.
Secūdo rñsio est bur. di. q̄ duplex est cognitior vꝫ
cōfusa ꝛ distincta. cognitione cōfusa prius cognosci
mus singulare qꝫ vl'e. sed cognitiōe distincta prius
cognoscimus vl'e qꝫ singulare. Qñ ğ phūs in proe
mio phi. di. q̄ ꝓcedimus ab vlibus ad singularia.
ꝛ ad q̄ vl'ia sūt prius nota suis singularibus loquit̄
de cognitione distincta. Cū vero hic dicit q̄ vl'ia sūt
remotissima a sensu ꝛ singularia ꝓpinqua loquitur
de cognitiōe cōfusa ꝛ sic nō est aliqua cōtradictio.
Tertia rñsio est Occaꝫ. di. q̄ aris. in ꝓlogo phi. itel
ligit p vl'e magis cōfusū ꝛ per singulare minus con
fusū innuēs nos ꝓcedere a magis cōfuso ad minus
cōfusū hic vero singulare cōceptū singularē ꝛ p vl'e
cōceptū vl'em dans intelligere q̄ prius cōcipimus
rem cōceptu singulari qꝫ cōceptu vli. ꝛ q̄ cōceptus
singularis est ꝓximus sensui. cōceptus aūt vl'is re
motus a sensu cū nō repiat̄ nisi in intellectu. Iste
opi. siue rñsiones nō sūt hic approbāde vel reprobā
de sed magis in ꝓlogo phi. ꝛ in tertio de aīa. iō ad p̄
sens sub silētio ptrāseo. oēs tñ cōueniunt in hoc q̄
sēsus nō cognoscit vl'e sed tñ singulare. Intellect⁹
aūt cognoscit vtrūqꝫ qd̄ mihi nō videt̄ verū. qꝛ s̄m
phūm scd̄o de aīa color in cōi est obiectū adequatū
visus ꝛ sonus auditus. Cōstat aūt nullū colorē sin
gularē esse obiectū adequatū visus neqꝫ aliquē so
nū p̄ticulareꝫ eē obiectū adequatū auditus. Iō assi
gnat̄ quarta rñsio di. q̄ vl'e hꝫ duplex eē. sꝫ forma
le ꝛ māle. Esse formale vl'is est eē sepatū ab oī cōditi
one mālitatis ꝛ indiuiduatiōis eē aūt māle eiusdeꝫ
est esse cōiunctū cōditiōibus mālibus ꝛ indiuiduali
b⁹. Loquēdo ğ d̄ vli hꝫ suū eē māle q̄ ē eē h̄. ꝛ nūc
sic illō ɔcipit pri⁹ sēsus qꝫ suū singulare. ꝛ h̄ mō loqt̄
phūs in ꝓlogo phi. cū dicit nos ꝓcedere ab vlibus
ad singularia sed loquēdo de vli s̄m suū esse forma
le sic ipm̄ est remotissimū a sēsu cū illo modo a nullo
p̄ticipatur nisi ab intellectu. singulare aūt est ꝓximū
sēsui. ꝛ hec fuit itētio phi. hic.

Ex primis aūt est quod ex propriis
principiis est. idē .n. dico primū . et
principium.

Unum dubium tāgit phūs propter quid i diffinitio
ne demr̄atiōis ñ ponebatur ex proprijs pricipijs si
cut ex primis. Rñdet q̄ idē est primū ꝛ principiū
vñ. ix. meth. iquit ipe q̄ sp i vnoquoqꝫ genere illud
qd̄ est primum ꝛ qd̄ est maxime tale ē cā ꝛ principi

um oīum sequētiū. ğ primū hꝫ rōnem pricipij. Sed
iā ꝓbatū ē demōstratōem ꝓcedē p prima ñ p accñs
sed p se. iō oñsum ē demr̄atōem ꝓcedē ex ꝓprijs pri
cipijs. Notādū q̄ primū ꝛ pricipiū ꝓprium se ha
bent p ordinē. qꝛ omne primū est pricipiū ꝓpriū ꝛ ñ
econtra. qꝛ si nō maxie videret̄ de dignitatib⁹ q̄ sunt
pricipia pria ꝛ nō sunt pricipia ꝓpria. Sed h̄ non ob
stat. qꝛ sicut materia prima absoluta sumpta ē cōis
ꝛ ɔtracta est ꝓpria. Ita principia prima simpliciter
sumpta sunt cōia. contracta vero sunt spālia. ꝛ quia
i oī demonstratōe ɔtrahunt̄ iō prima pricipia sunt
pricipia ꝓpria. ꝛ p ɔñs nō oportebat illud addere.
Sꝫ ɔtra si p prima itelligant̄ pricipia ꝓpria q̄ sūt di
gnitates ɔtracte ꝛ nō p̄misse demōstratōis nec aliq
cā iportata p illas sequit̄ demōstratōem simpl'r ꝓce
dere ex causis remotis. qd̄ ꝓbat̄ assignando aliqs p̄
missas iportātes cām remotā idemr̄abiles i cāu isto
talis demr̄atio ꝓcedit ex veris ꝛ ex primis ꝛ ex ime
diatis. qꝛ ex idemr̄abilibus ac ēt ex causis prioribus
ꝛ notioribus simpl'r. Dicendū q̄ aris. p imediata
nō itelligit solū p̄missas idemr̄abiles. sꝫ ēt eas esse i
mediatas imediatōe cāe ꝛ subi qd̄ nō ɔtingit i cau
sis remotis. Hoc aūt ideo nō exp̄ssit aris. hic. qꝛ pri
mitus i diffinitōne scire illud nō expresserat di. Scire
simpl'r ē rem p cām cognoscere. ꝛ qñ illius ē causa ꝛ
qñ nō ɔtigit al'r se habere. Cōstat aūt q̄ cā remota
nō est cā ꝓprie effectus remoti nec p se cū ea posita ñ
ponat̄ effectus. Dubitat̄ ɔtra diffinitōem demr̄a
tōis ostendēdo aliquā demōstratōem simpl'r nō eē
ex aliq cā qꝛ demr̄atōes mathematice sunt demr̄ati
ones simpl'r cū sint i primo casu certitudinis p ɔmē
tatorē. 2. meta. ꝛ tñ nō ꝓcedūt p cās i essendo. naꝫ d̄
mōstrat̄ habere tres angulos equales duob⁹ rectis
de triāgulo per angulū extrinsecum. Cōstat aūt āgu
lū extrinsecum nō esse cām trianguli. nec sue passiōis
cū quodlibet illoꝝ idifferenter stet esse sine alio. Se
cundo demōstratōes methaphisice sunt demonstra
tōes simpl'r qꝛ excedūt omnes alias ɔfirmatione d̄
monstratōis ꝛ nobilitate subiecti s̄m ɔmētatorē i ꝓ
logo de aīa. ꝛ non ꝓcedunt i essendo p cām. qꝛ cū de
mōstrat̄ actus purus de deo aut potentia pura de p̄
ma mā hoc nō ē p aliquam cām cū deus nullam cāꝫ
habeat simpl'r nec mā p̄ma p quam a p̄ori aliquid
possit de ea demonstrari. Tertio d̄mōstratōes nā
les sūt demōstratōnes simpl'r qꝛ scia de aīa excedit
oēs alias p̄ter diuinā nobilitatē subi ꝛ ɔfirmatione
demōstratōis. ꝛ tñ plime tales non dant̄ p causam.
Nā cū demōstrat̄. 2. de aīa. q̄ ipsa ē act⁹ p̄m⁹ sbalis
corporis phisici habentis vitā i potētia p eē p̄ncipi
um vegetādi sentiēdi s̄m locū mouēdi vel itelligēdi
nulla ibi sumit̄ cā qꝛ idem sunt aīa ꝛ act⁹ p̄mus sub
stātialis corporis hñtis vitā i pō. ꝛ eē pricipiū vege
tādi ꝛc. Quarto nulle p̄misse sunt cāe ɔcl'onis. ğ
ꝛc. pꝫ ɔn̄a ꝛ añs ꝓbat̄. qꝛ phūs dicit i ꝓemio hui⁹ q̄
añ oēm demōstrationē oꝫ p̄cognoscere de sb̄o qd est
ꝛ qꝛ ē ꝛ de passione qd ē ğ ɔcl'o p̄cedit totam demon
stratōem pꝫ ɔn̄a qꝛ ipsa ponit̄ ex sb̄o ꝛ passione. ꝛ p
ɔñs magis vr̄ conclōnem eē cām p̄missaꝝ qꝫ econ
tra. Ad primū di cōiter q̄ demōstratōes mathe.
nō sūt proprie demōstratōes propter qd. nec simpli
citer demōstratōes ad itellectū aris. sed solū similitudia
rie. qꝛ sicut nā prius cognoscit cām simpl'r qꝫ effectū
ita nos prius ois cognoscim⁹ p̄missas qꝫ ɔcl'onem
Sed illud nō pōt eē de itentōe aris. cuꝫ semp aut fre
quenter exēplificet i mathe. deide si demōstrationes
ille nō procedūt p cām neqꝫ per effectum. ğ dabitur
aliud genus demōstrandi nondū ab aris. iuentū. ideo
di q̄ illud procedūt p cās tā i essendo qꝫ i cognoscē
do nec ē verū q̄ demōstretur triangulū tres āgulos
habere p angulū extrinsecū tanq̄ꝫ p medium. sed so

lum tanq̄ꝫ p determinatū medij cū mediū sit solū fi
gura rectilinea trib⁹ lineis ɔtenta que est vera cā in
essendo tā trianguli qꝫ ēt sue passionis: qꝛ diffinitio
p p̄tes diffinitōis sūt forme. 2. phi. sed de hoc magis
i scd̄o h⁹. Ad scd̄m di q̄ lꝫ i deo nō sint cāe realit̄
distincte tñ sunt cause formal'r dr̄ntes. Nō eni i deo
repiunt̄ rōnes hñtes ordinē p̄oris ꝛ posterioris ni
si ille haberent rōnem cāllitatis. iō cum demonstrat̄
actus purus de deo p esse p̄mum simpl'r demonstrā
tur illa passio de subō suo p veram cām i essendo nō
realiter distinctam sed rōne tñ. Dicim⁹ enim q̄ ge
nus ꝛ differentia sunt cāe spēi ꝛ tñ non differūt ab ea
real'r. Sil'r cū demonstrat̄ de p̄ma materia pura pō
per esse imediatum nō enti simpl'r illa demonstratō
ē p cām i essendo nam sicut eē p̄mum simpl'r est cau
sa ꝓpter quam deus ē actus purus ita eē imediatuꝫ
non enti simpl'r est cā ꝓpter quā materia ē pō pura.
Ad tertium dr̄ q̄ lꝫ ille due diffinitiones date de
aīa sunt idem tñ non sunt idem simpl'r. qꝛ aliqd im-
portat p vnam. s. corpus phisicum quod nō est ideꝫ
alteri. vnde homo ꝛ album sunt idem. qꝛ de se iuicē
p̄dicantur i recto. sed non sunt simpl'r idem. qꝛ albū
ɔnotat albedinem que non ē homo. Sil'r homo ꝛ ri
sibile sunt idem sed nō idem simpl'r. qꝛ per risibile ɔ
notatur risus qui non ē homo. ꝓpterea ɔceditur q̄
homo ē causa risibilis nō obstante q̄ sint idem. ita i
ꝓposito illa diffinitō anime. s. p̄ncipium vegetandi
sentiendi s̄m locum mouendi ꝛ itelligendi est cā illi
us actus p̄mus sbalis corporis phisici vitam habē
tis i pō non obstante q̄ sint idem. qꝛ aliqd importa
tur per scd̄am vꝫ corpus phisicum quod est effectus
p̄me diffinitōnis. Ad quartum dicitur q̄ sicut ꝓ-
positio denominat̄ vera vel necessaria ɔtingens vel
impossibilis rōne significati sui ɔsilis denominatio
nis ita premisse dicuntur cause ɔcl'onis. qꝛ significa
ta p̄missarum sunt cāe significati ɔcl'onis rōe medij
quod dicitur esse vera cā passionis. Deide ꝛ si an̄ de
monstrationem ɔclusio cognoscatur cognitione rep
sentatiua sciendo quid importatur per eam nō tam
cognoscitur cognitione scientifica. qꝛ tunc non scitur
ea sed solum post demonstratōem. Constat aūt talē
noticiā scientificā. aggenerari ex notitia p̄missarū ie
circo ɔcedit̄ p̄missas eē cās ɔcl'onis. ꝛ qꝛ h̄ scd̄s mo
dus iuenit̄ i demōstratōe a posteriori ꝛ nō p̄mus iō
i tali demōstratōe p̄misse dicunt̄ cause ɔcl'onis in co
gnoscendo ꝛ non i essendo.

Est aūt pricipiū demōstratōis pro
positio imediata. Immediata autē
est qua non est altera prior.

Postq̄ꝫ Aris. manifestauit singulas p̄tes itegrātes
diffinitōem demōstratōis ɔfiter i scd̄a parte h⁹ capi
tuli reaccipit vnam p̄tem diffinitōis ɔpando p̄mis
sas ꝛ dignitates ipsi demōstratōi ponēdo duas con
clusiones. quaꝝ p̄ma est ista. ꝓpō imediata est p̄nci
pium demr̄atōis. scd̄a ɔcl'o p̄ncipium demonstratō
nis non est vnum simpl'r sꝫ hꝫ p̄tes subiectiuas ibi
imediati autē p̄ncipij. Prima ɔcl'o arguit̄ sic illa
ꝓpositio q̄ nō est altera p̄or est p̄ncipium demr̄atio
nis sed ꝓpō imediata est huiusmodi. ğ ꝓpositio ime
diata ē p̄ncipium demonstratōnis. pꝫ ɔn̄a cū maio
ri. minor aūt est nota ex significatōne termini. qꝛ im
mediatum ē idē q̄ nō hñs mediū. ɔstat aūt illā pro
positōem non habere p̄orem ꝓpositōem q̄ nō habꝫ
medium. Nota p̄mo q̄ duplex est principium de
mōstratōis. s. ɔplexum ꝛ icomplexū. Principiū cō
plexum ē illud quod dicit eē vl' nō eē. ꝛ tale ē duplex
s. qd̄ igreditur formal'r demōstratōem sicut p̄missa.
ꝛ quod igredit̄ virtualiter vt dignitas ꝛ de quolibꝫ

istoꝝ loquit̄ arist. sic Principiū icōplexū ēt ē duplex
vꝫ qd̄ igredit̄ demr̄atōem ꝟtualr̄ vt terminus trā
scendens. ⁊ quod igredit̄ formalr̄ vt diffinitio de q̄
loquit̄ aris. i pemio de aia. dicēs ip̄m quod qd ē om
nis demr̄atōis est p̄ncipium. Scd̄o notādū ꝙ tā
dignitas q̄ȝ p̄missā ē q̄druplr̄ ꝓpositio imediata. lȝ
nō simplr̄ codē mō. Primo qdē dignitas ē ꝓpō
imediata imediatōe p̄ncipioꝝ icōplexoꝝ qꝛ ipsa est
ꝓpinqua p̄ncipijs incōplexis exquo eā ꝯponūt.
Scd̄o dignitas est imediata imediatōe p̄cessionis.
qꝛ p̄cedit oēs alias ꝓpositōes ⁊ nullā p̄orem habꝫ.
Tertio dignitas ē imediata imediatōe ꝯpositōis. qꝛ
iter sua extrema non cadit mediū ad hūc itellectum
ꝙ p̄dicatum iest subiecto nō p̄ aliud subiectum nec
p̄ aliam cām. Quarto dignitas ē imediata imedia
tōe demonstratōis. qꝛ nō habet medium p̄ qd̄ pos
sit demonstrari. s. nec a posteriori nec a p̄ori. ideo tal̄
est p̄ncipium demonstratōis. Premissa aūt est qua
druplr̄ imediata. Primo qdem imediatōe diffinitō
nis. qꝛ ipsa est ꝓpinqua diffinitōni cū ex illa ꝯstitua
tur. Scd̄o p̄missa est imediata imediatōne conclusio
nis qꝛ ipsa est propinqua ꝯclōni cum ex p̄missa stati
fiat cōclusio. Tertio premissa est imediata imediatō
ne ꝯpositōnis. qꝛ iter extrema non datur mediuꝫ. s.
cause aut subiecti. Quarto p̄missa ē imediata imedi
atione demr̄atōis qꝛ nō habet medium p̄ qd̄ possit
demr̄ari. ⁊ sic ē p̄ncipiū demr̄atōis. Cū aūt dicit phs
ꝙ ꝓpōne q̄ est p̄ncipium demr̄atōis nō est altera p̄
or itelligit simplr̄ vel s̄m quid. Vñ dignitate q̄ est
pricipium demr̄atōis nulla ē ꝓpō prior absolute sed
p̄missa que est p̄ncipium demōstratōis nulla propō
est prior demōstratiue. ⁊ hoc sufficit ad itentōem lit
tere. Ex p̄dictis pꝫ ꝙ p̄misse ⁊ dignitates quadruplr̄
differunt quo ad imediationem. Prima differētia ē
qꝛ dignitates sūt propique p̄mis principijs incōple
xis ⁊ p̄misse sunt remote. Secūda differentia est qa
dignitates elongant̄ a diffinitōibus ⁊ cōclusionib⁹
p̄misse aūt illis coniungunt̄. Tertia differentia ē qꝛ
dignitates non h̄nt propōnes priores p̄misse vero
p̄supponunt alias propōnes. Quarta differentia ē.
qꝛ omnes dignitates sūt idemōstrabiles. nō auteꝫ
omnes p̄misse. Cōtra p̄dicta arguit̄ ⁊ p̄mo ꝙ digni
tas hꝫ propōem priorem. qꝛ non ꝯtingit sil̄ esse idē
⁊ nō eē est q̄dam dignitas. ⁊ tñ hꝫ propōnem priorē
s. de quolꝫ dr̄ eē vel nō eē. g̃ ⁊c. pꝫ consequentia cuꝫ
maiori qꝛ illi statim itellectus assentit notis termis
minor vero ē aris. primo hui⁹ di. ꝙ affirmatio prior
est negōne. Scd̄o arguit̄ ꝙ dignitas sit d̄mōstra
bilis qꝛ omne totum ē maius sua pte ē quedā digni
gnitas ⁊ ē demr̄abilis. g̃ ⁊c. maior pꝫ ex eo ꝙ itellec
tus illi stati assentit notis terminis. minor vero ē al
lacen. scd̄o sue p̄spectiue probātis illā p̄ cōtinere ali
quid ⁊ aliud vltra. Ad primū r̄ndet̄ ꝙ nō ē dictū
nullum dignitatē habere propōnem priorē sꝫ ꝙ di
gnitas nō hꝫ propōnes priores qd̄ verificat̄ de illis
affirmatiuis aliqd ē quodlibet ē vel nō est. Illa tam̄
negatiua nihil ē ⁊ nō est nullā priorem hꝫ i latitudi
ne propositionum negatiuaꝝ qd̄ nō cōtingit de aliq̄
p̄missa demr̄atōis siue fuerit affirmatiua siue nega
tiua ad scd̄m r̄ndet̄ ꝙ illa propō oē totū ē mai⁹ sua
pte nō ē proprie demr̄abilis exquo nō ē dubitabilis
propō. pōt tñ probari isti vel illi q negaret eā iuxta
doctrinam allaceñ. deide falsum ē ꝙ illa propō sit di
gnitas. nam dignitas est propō cui itellectus statiꝫ
assentit notis terminis absq̄ȝ discursu. huic aūt ⁊ si
intellectus assentiat notis terminis hoc tñ est cū dis
cursu impceptibili sic arguendo. oē continēs aliqd.
⁊ aliud vltra ē maius illo. oē totum continet ptem ⁊
aliqd vltra g̃ oē totū est maius sua pte. Itē digni
tas est propō q̄ȝ necesse ē quēlꝫ docendū habere. sꝫ
non est necesse quēlibet docendū habere istaꝫ omne
totum est maius sua parte g̃ non est dignitas. bene
autem ē cōis animi conceptio vt dicit Euclides aut
propō vel suppositio vt colligitur a philosopho i se
cunda conclusione.

Propositio aūt est enūciationis altera pars vnum de vno. Dyaletica quidem ē similiter accipiēs quodlibet. Demonstratiua auteꝫ determinante alterum quoniam verum est.

Quia propō imediata diffinit̄ p̄ propōnem dicēdo
propō imediata ē propō q̄ nō est altera prior. Et pro
positio diffinit̄ p̄ enūciatōem. ⁊ enūciatio p̄ cōtradic
tōem. ⁊ contradictio p̄ affirmatōem vl̄ negōneꝫ.
Ideo Aris. ad manifestationē dictoꝝ describit hos t
minos propō enūciatio cōtradictio affirmatio et ne
gatio. Prim⁹ g̃ termin⁹ describēd⁹ ē propō queꝫ
Aris. diffiniēs ait. propō ē altera ps enunciationis.
vnum de vno significās. vñ propō hic stricte accipi
tur vt ē vna propositio ⁊ pro alio posito ad denotā
dum nullā ypotheticā eē propōnem. nec aliquam ca
thegoricam nisi sit p̄missa alicuius sillogismi. No
tādū s̄m phm ꝙ propō diuidit̄ i propōneꝫ dyalecti
cam ⁊ demr̄atiuā. Propō dyalectica est illa q̄ idiffe
renter accipit vtranq̄ȝ ptem cōtradictōis vt cras tu
nica icidet̄ vel nō icidet̄. Propō demōstratiua est
illa que nō accipit nisi vnā ptem contradictōis. s. ve
ram. vt cras sol orieẗ. Dicit. n. aris. primo topi. ꝙ di
alecticus procedit ex probabilib⁹ tñ demr̄ator aūt
solum ex necessarijs iō dyalectic⁹ idiffrenter probat
q̄ȝlibet ptem cōtradictōis exquo hꝫ viā ad q̄ȝlibet
illaꝝ p̄ probabilia. Probabile. n. fuit ꝙ medea dili
geret filium suū qꝛ fuit mater. ⁊ ꝙ nō diligeret qꝛ fu
it iterficiens. demr̄ator aūt nō probat nisi ptē verā.
Sed dubitat̄ qꝛ dyalectic⁹ nūq̄ȝ cōcludit nisi vnā
ptem cōtradictōis sicut nec demōstrator nisi vnam
g̃ quo ad hoc nō ē differētia iter illos. Dicēduꝫ ꝙ
sicut disiūctiua de futuro facta ex ptib⁹ oppositis cō
tingētibus nunq̄ȝ hēbit nisi vnā ptē verā q̄ȝlibet ta
mē poterit habere verā idifferenter vt nauale bellū
erit cras. vel nullū nauale bellū erit cras. ita dyalec
ticus nunq̄ȝ cōcludit nisi vnā ptē cōtradictōis. q̄ȝlꝫ
tñ idifferenter pōt cōcludere. ⁊ sicut disiūctiua futuri
tpis facta de ptibus oppositis nō contigentib⁹ nun
q̄ȝ hꝫ nisi vnā ptē verā sed determinatā. vt cras orie
tur sol vel ñ orieẗ sol. qꝛ solū prima ps ē d̄terminate
vere. ita demōstrator nunq̄ȝ nisi vnā ptē cōcludit sꝫ
determinatā. s. necessariā semp eni demōstrat oēm
triangulū habere tres angulos. ⁊ nunq̄ȝ cōtradictō
nem. In h̄ g̃ conueniūt dyalectic⁹ ⁊ demōstrator qa
q̄libet eoꝝ vnā tñ ptē cōcludit cōtradictōis. Diffe
rūt aūt qꝛ dyalecticus q̄ȝlibet idifferenter concludē
pōt. demonstrator aūt solum vnam ⁊ determinatā.
s. veram ⁊ necessariam.

Enunciatio autem contradictionis quamlibet partem.

Secūdus termin⁹ describēdus ē enūciatio q̄ȝ Arist.
diffiniēs iquit. Enūciatioꝫ oīo q̄ȝlibet ptē contradic
tōis accipiens. s. disiunctiue vt tunica icidet̄ cras vl̄
nō icidet̄ cras. vñ apud dyalecticū sumit̄ enūciatō
large pro oīone signante veꝝ vel falsuꝫ. hic ꝟo stric
te pro disiūctiua facta de ptib⁹ oppositis eo qd̄ extra
mittendo oēm dubitatōem nūciat veꝝ vel falsū.
Notandū ꝙ sicut se hꝫ enūciatio ad propōnem. ita
problema ad conclōnem. qm̄ sicut enūciatio ē disiū
ctiua facta de ptibus oppositis cuius vna ps est pro
positio. s. p̄missa i syllogismo. ita problema est oīo ꝯ
ptibus oppositis sub dubio disiunctiue formata cu
ius vna ps est conclusio i syllogismo vt vtruꝫ luna
eclipsat̄ aut nō. sicut g̃ enūciatio ita ꝓblema igredit̄
sillogismū solū s̄m vnā ptem eius sed nō codē mō.
qꝛ enunciatio igredit̄ vt p̄missa ⁊ problema vt ꝯclu
sio. Ex qbus sequit̄ ꝙ lꝫ omnis propositio apud
dialecticū possit fieri problema ⁊ cōclō. quia dialecti
cus omnem p̄missam pōt facē ꝯclōneꝫ. ⁊ econtra ñ
tñ apud demōstratorē q̄libet propō pōt fieri proble
ma aut ꝯclō qm̄ p̄misse idemr̄abiles non possunt ñ
eri apd̄ eum ꝯclusiones neq̄ȝ problemata ⁊ econtra
conclōnes i qbus demōstrat̄ vltima passio nō p̄nt
fieri propōnes neq̄ȝ p̄misse.

Contradictio aūt est oppositio cui⁹ nō est mediū secūdum se. Pars autē cōtradictōis q̄ aliquid de aliquo ē affirmatio est. Que vero ē aliquid ab aliquo negatio ē.

Tertius terminus describēd⁹ ē contradictio q̄ȝ aris.
sic diffinit. Contradictio ē oppō cui⁹ nō ē dare medi
um s̄m se. p̄mo ponit̄ oppō loco gñis. qꝛ i postp̄di
camentis oppō diuidit̄ ad oppōnem contradictori
oꝝ contrarioꝝ p̄uatiuoꝝ ⁊ relatiuoꝝ. Vñ albū ⁊ ni
grū sūt opposita contrarie. hō ⁊ ñ homo opposita ꝯ
tradictorie cecū ⁊ videns opposita p̄uatiue. sed pat̄
⁊ filius sunt opposita relatiue. Secūdo dr̄ cuius ñ
est dare medium. qꝛ oīa alia opposita h̄nt mediū in
ter extrema sꝫ forme vel subiecti. Contradictio aūt
nullum hꝫ mediū. nā aliqd ē qd̄ nō ē albū nec nigꝝ
nec vidēs nec cecū. nec pater nec fili⁹. nihil aūt est ꝙ
sit hō. vel ñ homo. Silr̄ cōtraria complexa h̄nt me
dium subiecti exquo sūt sil̄ falsa. sed contradictoria
complexa nullū h̄nt mediū. exquo nō p̄nt sil̄ eē ꝟa.
nec simul falsa. Tertio dr̄ s̄m se. qꝛ inter cōtradictōia
pōt esse mediū tpis vel distātie sed h̄ est p̄ accñs. et
ñ s̄m se. qꝛ i mēte propōnes contradicūt ꝯplexe ⁊ ter
mini contradicūt incōplexe iter quos ñ dat̄ distātia
tpis vel loci ēt ex natura rei repit̄ suba ⁊ ñ suba cor
pus ⁊ ñ corpus absq̄ȝ aliqua distātia loci vel tpis.
Notādū ꝙ contrariorū q̄dā sūt mediata vt albū
⁊ nigrū. ⁊ quedā imediata vt sanū ⁊ egrū. Cōtraria
mediata h̄nt mediū forme. s. rubedinē vel palledinē
⁊ mediū subiecti. s. oē tale ꝙ non ē albū neq̄ȝ nigrū.
nec aliquo medio colore coloratū. Cōtraria imedia
ta bene h̄nt mediū subiecti. qꝛ aliqd ē quod ñ est sa
nū neq̄ȝ egrū. sed ñ h̄nt mediū forme. qꝛ non datur
forma media iter sanitatē ⁊ egritudinē nisi forte vel
lemus loqui ad modū medicoꝝ ponentiū dispōneꝫ
q̄ȝdam mediam iter sanitatē ⁊ egritudinē quam vo
cāt neutra di. ꝙ medicina est rectū regimen sanorū
egroꝝ ⁊ neutroꝝ. Opposita aūt p̄uatiue ⁊ relatie.
non h̄ns mediū forme sed subiecti qꝛ nō dat̄ forma
media inter visuꝫ ⁊ cecitatē. neq̄ȝ iter paternitatem
⁊ filiationem. sed bñ dat̄ aliqd de quo ñ dr̄ aliqd illo
rum. Opposita aūt contradictorie sūt illa inter q̄ nl̄
lo mō dat̄ mediū. Et ñ arguit̄ ꝙ antixp̄s nec est hō
nec ñ homo. g̃ iter contradictoria dat̄ mediū subi ne
get̄ consequentia qꝛ dꝫ argui s̄m exigentiā rei. ita ꝙ si
res ē ipsa ē homo vel nō hō. si fuit ipsa fuit hō vel ñ
homo. si erit necessario erit hō vel ñ homo. Pōt tñ
concedi illa antixp̄s ē hō dicēdo qd̄ illud verbū est
iportat iherentiā habitudinalē exq̄ nō sequit̄ ātixp̄ꝫ
esse. Hec tñ ñ ē concedēda chimera ē ens. qꝛ chime
ra non ē ens actuale nec potētiale. sed hec bñ pōt cō
cedi chimera ē ñ ens. sicut ista chimera nō ē ens. ex
quaꝝ nullā sequitur chimerā esse. hec tñ nō sūt ad pro
positū. qꝛ ñ ꝓbat̄ iter contradictoria eē mediū subi
nisi sit possibile aliqd eē de quo nō dicat̄ aliqd illoꝝ
contradictorioꝝ icomplexoꝝ semp itelligēdo i recto
qꝛ i obliquo illud nō esset veꝝ qꝛ deus non ē hōis.
nec non hominis. Quart⁹ termin⁹ describēdus ē
affirmatio ⁊ negatio quē phi. diffiniēs iqt. Affirma
tio ē ps contradictionis dicēs aliqd d̄ aliquo. Nega
tio ē ps contradictionis remouēs aliqd ab aliq̄. exē
plū p̄mi hō ē aial. exēplū scd̄i hō non ē lapis. p̄mū
eni contradicit huic nihil qd̄ ē hō est aial. ⁊ scd̄m cō
tradicit isti oīs homo ē lapis. Notādū ꝙ sicut dā
tur contradictoria complexa ⁊ icomplexa. ita dat̄ af
firmatio complexa ⁊ affirmatio incomplexa. ⁊ negō
ꝯplexa ⁊ negatio icomplexa. affirmatio ꝯplexa dicit
actualiter aliqd de aliquo ⁊ negatio ꝯplexa actualr̄
remouet aliquid ab aliquo. Sꝫ affirmatio icōplexa
dicit solum hitudinalr̄ aliqd de aliq̄. ⁊ negatio r̄mo
uet habitudinalr̄ aliqd de aliquo. sicut eni homo est
aptum natū dici de aliquo ita nō homo ē aptū natū
remoueri ab aliquo.

Immediati aūt syllogistici p̄cipii positōem quidē dico quā nō ē monstrare neq̄ȝ necesse est haber̄ aliquē docendum.

Scd̄a ꝯclō p̄ncipiū demonstratiōis ñ ē vnū simplr̄
sꝫ hꝫ ptes subiectiuas. ꝓbat̄ oē diuisibile i multas
sp̄es hꝫ ptes subiectiuas. sꝫ p̄ncipiū demōstratōnis
ē diuisibile p̄ multas sp̄ēs. g̃ ⁊c. pꝫ ꝯña cū maiori mi
nor vero probat̄. nā p̄ncipiū demōstratōis diuidit̄
i q̄tuor sp̄ēs. Quaꝝ p̄ma est positio quā Aris. sic dif
finit. Positio ē oīo idemonstrabilis quā nō necesse
ē quēlibet docendū habere. vt anguli recti sūt equa
les a puncto ad punctum ꝯtingit rectam lineam du
cere. Omne totū ē maius sua pte. si ab equalib⁹ eq̄
lia demas cetera manēt equalia. nā cū hec p̄ncipia
fiant de terminis sp̄ālibus stat itellectuꝫ actuari ter
minis generalibus absq̄ȝ actuatione illoꝝ termino
rū quo dato stat aliquem addiscere ⁊ non habere h⁹
modi principia. Notādū ꝙ cū dicit phūs positio
nē eē idemonstrabile non itēdit illā eē indemonstra
bilē simplr̄ sed tñ i ea scia cuius ē positio vbi gratia
hec pō de pūcto ad punctū ꝯtingit rectā lineā ducer̄
est positio i geometria in q̄ p̄supponit̄ ⁊ nullo modo
probat̄ sꝫ i alia scia d̄mōstrat̄. s. i. vi. phi. vbi proba
tur pūctū nō esse ꝯtinuū nec ꝯtiguū pūcto. nec conse
q̄nter se hr̄e. ⁊ ꝙ iter oīa duo pūcta cadit mediū. con
stat aūt ꝙ iter q̄cunq̄ȝ cadit mediuꝫ ab vno ad reli
quū contingit rectā lineā ducere. Silr̄ ꝙ continuuꝫ
sit diuisibile i ifinitū ē principiū. ⁊ positō i geometria
i q̄ nullo mō probat̄ sꝫ i philosophia. s. i. vi. phi. vbi
demōstrat̄ continuū ñ cōponi ex idiuisibilibus.

Quā vero necesse ē habere docēdū quēlibet dignitatē vel maximā propositōem sūt. n. quedā h⁹mōi. hoc enim maxie i huiuscemodi consueuimus nomen differentie.

Scd̄a sp̄ēs principij demonstratōis ē dignitas quā
Aris. sic describit dignitas ē maxima propō quā ne
cesse ē quēlꝫ docendū hr̄e. pꝫ qꝛ nemo docet̄ nisi ha
beat conceptū entis exq̄ ens ē primum obiectū itel
lect⁹ s̄m auicē. i meta. sua. sꝫ q̄ȝ primo habet̄ cōcep
tus entis tā primo habet̄ dignitas seu cōissima pro
positio q̄ ē de q̄libet dr̄ eē vel nō eē cū sit sicut locus
ianue i domo quē nullus ignorat. 2. meta. g̃ necesse
ē quēlibet docendū habere huiusmodi dignitates.
Notādū sꝫ phi. circa fin. scd̄i elen. ꝙ p̄cipia sūt
minima i q̄ȝtitate ⁊ maxima i virtute nam sicut i ac
tōibus nālibus videm⁹ agētia p̄ticularia valde m̄ſ

ta esse ꝛ agentia vlia pauca.maioris tn̄ virtutis q̄ʒ agentia pticularia.ita pncipia demonstratōum sūt pauciora premissis igredientibus formalr̄ demonstratōem ꝛ maioris virtutis.qꝛ ad plura se extendūt ꝛ sicut iter agētia vlia aliquod ē maximuʒ cui attribuimus nomen dignissimū dicendo illud esse pncipium simplr̄.ita iter pncipia demōstratōuʒ necesse ē assignare vnū maximum cui attribuim⁹ pncipiuʒ simplr̄ pncipiū i demonstratione.ꝛ h̄ ē qd̄ dicit phi. sūt qdam.hec.n.i h⁹modi.s.scietis maxime ꝯsueuimus nomē dicē.Et notant̄ loquit̄ i numero pli. qa nō ē solum vna dignitas sʒ due.quaruʒ vna simplr̄ ē pmum pncipium oium demōstratōum affirmatiuaꝝ scʒ de quolʒ dē esse vl̄ non esse.Et alia ē pncipium oium negatiuaꝝ vʒ non contigit idē simul esse. ꝛ n̄ esse. Ex pdictis sequit̄ duplex dīa iter positōnem ꝛ dignitatē. Prima ē qꝛ dignitas ē indemr̄abilis simplr̄. Positio vero est indemōstrabilis i sciētia cui⁹ est pncipium cū quo stat q̄ i alia possit dmōstrari.hoc tn̄ non ē vliter veꝝ de qualʒ positōe.qꝛ si ab equalib⁹ eq̄lia demas cetera sunt equalia. ꝛ oia equalia vni tertio sūt equalia iter se nullibili demōstrant̄. Secūda dīa est qꝛ dignitatē necesse ē quēlibet docendū hr̄e cū sit ex conceptu p formata i mēte.nō aūt positōem cuʒ sit de terminis spālibus rōe quoꝝ itellectus illi non assentit abs qʒ discursu dignitatib⁹ itellectus statim assentit absqʒ discursu notis terminis.ideo dicit ꝯmentator.3.de anima q̄ pma principia habemus nescientes. vnde ꝛ qualiter veniunt.

Positionis aūt que quidē ē qualʒ ptiū enūciatōis accipiēs vt dico eē aliquid aut non esse suppositio est.

Tertia spēs pncipij demr̄atōis est suppositio quam Aris.sic describit. Suppō ē ps positōis significās eē vel n̄ esse.nō sumit̄ hic ps.ꝓ pte itegrali sed ꝓ parte subiectiua ad denotādū suppōnes esse spēm positionis supaddentem ei affirmationem ꝛ negationem verbalem vnde sicut pncipium demōstratōis diuidit̄ i positōem ꝛ dignitatem.ita positio i suppositionem ꝛ diffinitōem. Posito ḡ non icludit affirmationem vel negationē verbalē quaʒ suppō superaddit Suppō ḡ est ꝓpositio affirmatiua vel negatiua idemōstrabilis quā nō est necesse quēlʒ docendū habē vt oē totū ē maius sua pte aut aliq̄ aliarum supius noīataꝝ. Notādū q̄ aliqua ē ꝓpositio cui itellectus stati assentit notis terminis absqʒ aliquo discursu. ꝛ hec ꝓprie dē dignitas q̄ nullo mō ē demōstrabilis vt quodlibet est vel n̄ est. Aliqua aūt ē ꝓpō cui itellectus stati assentit notis ťmis mediāte tn̄ discursu ipceptibili. vt oē totū ē maius sua pte. ꝛ hec ꝓpe dē positio qꝛ ab oibus ponit̄ ꝛ nulli ꝓpe demr̄at̄ sed bn̄ ꝓbat̄ isti aut illi q negaret eā. Aliq̄ aūt ē ꝓpositio cui itellect⁹ assentit ex solo discursu moroso. vt a pūcto ad punctū ꝯtingit lineā rectā ducere. ꝛ hec ꝓprie dē suppō.qꝛ psupponit positōem p q̄ʒ demr̄at̄ n̄ qdē i scia i q̄ ē suppō sʒ i alia. Aris. aūt sumit h̄ positōem cōiter ꝛ suppōneʒ stricte ꝓ spē seu ꝓ pte sbiectiua positōis cū dicit suppōeʒ eē ptē positōis.

Que vero sine hoc diffinitio ē. diffinitio.n.positio quedā ē.ponit enim aritmethicus vnitatem hoc idiuisibile eē scōm quātitateʒ. Suppositō aūt nō ē. Jd.n. q̄ quid ē vnitas ꝛ esse vnitatem non est idem.

Quarta spēs pncipij demr̄atōis ē diffinitō quā aris. sic describit. Diffinitio ē q̄da pō nō dicēs eē vl̄ nō eē pʒ pma ps.nā pō ē oīo idemōstrabil̄ quā nō ē necesse quēlibet docendū habere. sed diffinitōi ꝯpetūt oia illa.ḡ diffinitio ē q̄dā pō. Dr̄.n.q̄dā pō ꝓpter suppōnē q̄ ē ps pōis de q̄ n̄ dē diffinitio. scda ps ē ēt nota. qꝛ lʒ diffinitio ꝯponat̄ ex multis ꝯceptib⁹.n̄ tn̄ ē ꝓpō.iō non signat esse vel nō eē. vn̄ arithmeticus ponit vnitatis diffinitōem di. q̄ ē qd idiuisibile ſm q̄ʒtitatem.quā diffinitōem nō ponit signare eē vel non esse.qꝛ non ē idē qd̄ qd ē.i.diffinitio vnitatis ꝛ vnitatē esse. Notandū ſm Egi. q̄ hoc verbū ē duplr̄ capitur vno mō ꝯpositiue vt pluuia ē aqua. alio modo expositiue vt quid est pluuia cui rn̄detur q̄ ē aqua guttatim cadens de nube. pmo mō diffinitio ꝯparata suo diffinito dicit eē vl̄ non esse. sed scdo modo nō dicit esse vel non eē.qꝛ non dicitur pluuiam esse nec aquā guttatim cadentem eē sed solū exponitur quid iportatur noie pluuie. Mihi aūt vr̄ q̄ diffinitō nūq̄ʒ significet eē vel n̄ eē siue absolute ꝯsideret̄ siue i ordine ad diffinitū siue illud ꝟbū ē sumat̄ ꝯpositiue siue expositiue.qꝛ lʒ ꝓpō ꝯposita ex diffinitōe ꝛ diffinito. ita significet nō tn̄ diffinitio cū nullā notā icludat ꝟbalem sbiecta eni ꝛ pdicata propōnuʒ q̄ʒtūcūqʒ iuicem referant̄ nūq̄ʒ significāt eē vl̄ n̄ eē. sʒ bn̄ propō ꝯposita ex his. Ex pdictis sequit̄ q̄tuor eē gn̄a pncipioꝝ.nā q̄dā sūt pncipia qb⁹ itellect⁹ assentit notis ťminis absqʒ discursu vt dignitates. Aliq̄ ꝟo sunt pncipia qbus itellect⁹ stati assentit p discursū ipceptibilē. vt oēs animi ꝯceptōes. Quedā sūt pncipia q bus itellect⁹ assentit p demōstrationē vt suppōnes. Et q̄dam sūt pncipia quib⁹ itellect⁹ assentit p diuisionē vt diffinitōes. Cōtra predicta arguitur. ꝛ primo q̄ illa nō sit diffinitio vnitatis scilicet indiuisibile ſm q̄ʒtitatem.qꝛ ipsa competit puncto. Cōstat autem pūctum non eē vnitatē arithmeticā sicut nec q̄ʒtitas continua ē q̄ʒtitas discreta. Scdo arguit̄ q̄ diffinitio vnitatis sit vnitatē eē.qꝛ phūs. vij. metha. dicit q̄ i his que sūt p se idem ē ipm ꝛ ipsum esse qꝛ idem ē hō ꝛ hoiem esse ḡ p id aīal rōnale ē hoiem eē. ꝛ ꝯn̄ter diffinitio vnitatis ē vnitatem esse. Ad pmum dicitur q̄ illa diffinitio est intelligenda ď q̄ʒtitate discreta. ad hunc intellectum vnitas est indiuisibilis in quantitate discreta sicut punctus est indiuisibilis in quantitate continua. Ad scōm respōdet̄ q̄ aristo. per illam propōnem diffinitio vnitatis nō est vnitatem esse. intelligit q̄ diffinitio vnitatis non significat vnitatē esse. ꝛ si allegatur phūs i tho. di. q̄ diffinitio significat quid est esse. Dicendum q̄ intentio phi. est q̄ diffinitio significat quidditatem que ē essentia rei ꝛ non q̄ significet esse vel nō eē.

Quoniam aūt oportet credere ꝛ scire rē i h⁹modi habēdo syllogismuʒ quē vocauim⁹ demr̄atiōem. Est aūt hoc ea scire ex qbus est syllogism⁹ necesse ē nō solū precognoscere prima aut oīa aut quedam sʒ ēt magis semp.n.propter quod vnumqdq̄ʒ ē illud magis ē: vt propter qd̄ amamus: illud magis amicum ē. quare si quidē scim⁹ per prima ꝛ credim⁹ illa quidem scimus . et credimus magis quoniam propter illa. ꝛ posteriora.

Jsta ē ētia ps hui⁹ capl̄i in qua Aris. ꝯpat principia ꝯclusioni postq̄ʒ illa ꝯparauit demōstratōni siue formaliter siue ꝟtualiter ingrediant̄ demōstrationem ponēdo tres ꝯclones. Quaꝝ pma ē ista cuiuslibet ď mōstrationis pncipia pus ꝛ magis sciunt̄ q̄ʒ ꝯclo. Secūda ꝯclō ipossibile ē magis credē ꝯcloni q̄ʒ pncipijs indemr̄abilib⁹ ibi nō pn̄t aūt. Tertia ꝯclusio sciēs p demōstrationē hʒ credere nihil noti⁹ eē pncipijs primis i veritate nec oppositis illoꝝ in falsitate ibi magis autē debētē. Prima ꝯclusio arguit̄ sic ꝓpter qd vnūquodqʒ tale ꝛ illud magis ꝓpter pncipia scimus ꝯclusiones ergo pus ꝛ magis scimus pncipia q̄ʒ ꝯclusiones patʒ cōsequētia cū minori. ꝛ dictis maior aūt exēplariter declarat̄ quia diligo sortē ꝓpter platonē magis diligo platonē. Temistius aūt exēplificat di. q̄ si diligimus magistrū ꝓpter puerū magis diligimus puerū. Notādū ſm Egidi. q̄ circa illā ꝓpōem ꝓpter quod vnūquodqʒ tale ꝛ illud magis fuerūt quattuor expōes. Quarū pma fuit q̄ ista propositio est intelligēda in cāis efficientibus ꝛ nō in causis formalibus .qꝛ aliquid est albū ꝓpter albedinē ꝛ tamē albedo nō ē alba.qꝛ circa pncipiū scēdi tho. vult phūs q̄ nō bene dicit̄ albedinē colorari aut ambulatiōem moueri .si ḡ albedo nō est colorata sequit̄ q̄ albedo nō est alba. Jsta expositio est insufficiens . qꝛ aliquis est calidus propter motum ꝛ tamen mot⁹ nō est magis calidus . ꝛ aliquis est ebrius propter vinum ꝛ tamen vinum non est magis ebrium. Secunda expositio fuit q̄ hec propositio habet veritatem in causis vniuocis ꝛ non equiuocis. Constat autem motum esse cām equiuocā caliditatis ꝛ vinū ebriatis cū nō sint eiusdem rōnis. Sed nec ista expō nō sufficit. qa ignis genitus est calidus ꝓpter ignē generantem ꝛ tn̄ ignis generans nō est magis calidus cū quilibʒ illorū sit calidus in summo. Tertia expositio fuit q̄ illa ꝓpō hʒ intelligi tam i causis vniuocis q̄ʒ equiuocis nā cuʒ cā sit potior effectu si sit cā vniuoca id nomē pdicat̄ magis de causa vniuoca q̄ʒ de effectu vt si aliqs sit calidus ꝓpter ignē sequit̄ q̄ ignis sit magis calidus si aūt sit causa equiuoca si illud ei n̄ cōuenit tamē competit sibi aliquid excelenti⁹. vt si aliquid est calidū ꝓpter solē. licet in sole nō sit calor in eo tamen est aliquid excellentius .quo inducit calorē videlicet lux vel alia qualitas. Jsta expositō etiā ē incōpleta qꝛ vt dictū ē ignis generās nō est calidior igne genito nec patrē rōnabilior filio lʒ filius ab illo rationabilitatē accipit. ꝛ in his cā est vniuoca. Jn equiuocis illō ēt nō ē veꝝ qꝛ aliqd ē calidū ꝓpter motū ꝛ tn̄ in motu nō ē aliqd excellēti⁹. Quarta expositō ē Egidij di. illā ꝓpositionē itelligēdā eē in causis pncipalibus ꝛ ꝓ se habētib⁹ ordinē eēntialē ad suos effectus ita q̄ si est cā vniuoca in ea reperit̄ magis ꝛ si est cā equiuoca in ea reperitur excellētius neqʒ argumentuʒ procedit de eo q̄ est album propter albedinem quia sicut est aliquid calidūʒ ꝓpter solem ꝛ tn̄ sol nō est calidus sed in eo est aliqd excellentius calore ita albedo nō est alba sed in ea ē aliquid excellentius. s. predicatio eēntialis qua ď se ipsa pdicatur que excellentior est pdicatiōe denominatiua. Si aūt aliquid est calidū ꝓpter motū nō sequtur motū esse magis calidum quia motus est causa instrālis caloris nō etiā si ignis est calidus propter ignē generantem sequitur ignem generātem eē calidiorē cū illi duo ignes nō habeāt ordinē eēntialē eo quia sunt eiusdem spēi . Si tn̄ aliquod ignotū est calidū propter ignem oportet ignē esse calidiorē.

Jsta rn̄sio est difficilis ꝛ dubia. Primo propter glosam qꝛ linea est finita propter punctum ꝛ tamē punctus nō est magis finitus nec in eo est aliquid excellentius linea homo etiam ē homo ꝓpter mām ꝛ tn̄ ipsa materia nō est magis homo nec in eo est aliqd excellentius . Scdo ē dubia ꝓpter modū rn̄dendi quia sicut in albedine reperitur pdicatio eēntialis eiusdem de seipso ita . ꝛ in albo nam eque eēntialis ē ista album est albū sicut ista albedo est albedo. Et ex isto modo rn̄dendi hʒ ꝯcedere ꝯn̄ter q̄ si aliquid est calidū ꝓpter motū q̄ i motu est aliquid excellentius. s. pdicatio eēntialis eiusdem de seipso ꝛ q̄ si aliquis ignis est generans q̄ in eo sit aliquid excellentius. s. eē causam excellentius est enim aliquid esse causam q̄ʒ causatū. Propterea est aliquid dicendum videlicet q̄ ista ꝓpō ꝓpter qd̄ vnūquodqʒ tale ꝛ illud magis nō intelligitur in causis formalib⁹ quia nō sequitur tu es albus ꝓpter albedinem ergo albedo est magis alba nec in causis materialibus qꝛ nō sequitur tu es corruptibilis ꝓpter materiam ergo materia est magis corruptibilis nec in causis finalibus quia nō sequitur tu es ambulās propter sanitatem ergo sanitas est magis ambulās . nec in causis efficientib⁹ instrālibus aut nō eēntialiter ordinatis quia nō sequitur tu es calidus ꝓpter motū ergo motus ē magis calidus nec sequitur. b. ignis est calidus ꝓpter a. ignem ergo a ignis ē magis calidus. Sed intelligitur ista ꝓpō in causis efficientibus pncipalibus eēntialiter ordinatis formaliter vl̄ virtualiter. nam bene sequitur tu es calidus ꝓpter ignem ergo ignis est magis calidus formaliter vel virtualiter tu es calidus ꝓpter soleʒ ergo sol formaliter vel virtualiter est magis calidus. Ex quibus ꝯceditur q̄ premisse in demōstratione formaliter vel virtualiter magis sciuntur quā ꝯclō. Premisse eni demonstrabiles formaliter sciuntur magis q̄ʒ ꝯclusio ꝛ premisse indemonstrabiles virtualiter tantū. Sicut enim sol virtualiter dicitur calidus quia habʒ virtutem producēdi caliditatē ꝛ est virtualiter calidior igne quia habet excellentiorē virtutē ꝓducendi caliditatem q̄ʒ ignis ita principia indemonstrabilia sunt virtualiter scita. quia in eis sunt virtualiť cōclusiones scibiles. ꝛ quia habēt virtutē aggenerādi cōclusionem scibilem. Sunt etiaʒ illa pncipia virtualiter scita magis q̄ʒ cōclusiones quia habent virtutem excellentioreʒ faciendi scire q̄ʒ conclusio. Contra predicta arguitur ꝛ primo q̄ pmisse i demōstratione nō sunt cause efficientes principales . quia nullum aīs est principalis causa efficiens alicuius effectus ad solum substantia cum ergo premisse sint accn̄tia sequitur q̄ ille nō sint cause principales scientie conclusionis. sed instrāles. Jntellectus autē videtur esse causa principalis aīs autē patet inductiue nā grauitas nō est causa principalis motus ď orsum sed forma sbalis grauis nec caliditas ignis est principalis causa calefactionis . sed forma sbalis ignis. Secūdo arguit̄ q̄ pmisse ꝛ cōclusio nō eēntialiter ordinant̄ qꝛ eēntialiter ordinata sunt diuersarium spēruʒ sed premisse ꝛ cōclusio nō sunt diuersarū spērum. ergo ꝛc. pʒ ꝯn̄a cū maiori ꝛ minor declaratur. nam sicut se habet dilectio pla. ad dilectionē sor. ita noticia pmissarum ad noticiaʒ cōclonis ꝑ Aris. in littera sʒ ille duo dilectiōes sunt eiusdem rōnis sicut ꝛ obiecta. s. for. ꝛ pla. ergo noticia pmissarū ꝛ noticia cōclusionū sunt eiusdē rōnis. Tertio arguitur q̄ nō magis cognoscunt̄ pmisse q̄ʒ conclusio quia noticia premissarum nō est intētior q̄ʒ noticie conclusionis nec euidentior. qꝛ si eēt intentior ergo in aliqua ꝓportione. si ergo in duplo ꝛ seq̄t̄ q̄ inter noticiā pmissarum ꝛ noticiā ꝯclusionis est dabilis noticia media quod ē falsum sicut nec datur medium inter pmissas ꝛ cōclusionē. Nō etiā euidētior ꝓpter eandē cām. qꝛ tunc daret̄ euidētia media int

euidētiā ꝑmissarū ⁊ cōclusiōis. Itē remittant̄ ille
euidētie vniformit̄ vsq̄ȝ ad nō gradū ⁊ seq̄t ꝙ alqñ
erit aliqua euidētia ꝑmissaꝝ. quando nulla erit eui
dētia cōclusionis cōtra determinationē aris. in ꝓhe
mio huius dicentis ꝙ statim inducēs cognouit.
Quarto arguit̄ cōtra exemplū philosophi ꝓbando
ꝙ nō si diligimus sortē ꝓpter pla. ꝙ magis dilliga
mus platonē qꝛ nō si cognoscim⁹ sortē ꝓpter plato
nē magis cognoscimus platonē. ergo. nec si diligi
mus pȝ ꝯña qꝛ actus volūtatis depēdet ex actu in
tellectus. añs ē manifestū qꝛ stat cognitionē sor. eē
maiorē cognitiōe platonis nō obstāte ꝙ dependeat
ab ea sicut cōtingit de cognitiōe cause que maior est
q̄ȝ cognitio effectus ex quo per illā demonstratur
effectus ⁊ tamē dependet ex cognitione effectus.
Ad primū dicit̄ negādo ꝙ nullū accidēs sit ꝑncipa
lis cā alicuius effectus. quia caliditas aque est prin
cipale agens in calefactione manus ⁊ leuitas vapo
ris est pricipale agens in motu sursū. ⁊ dato ꝙ illud
esset verū in operationib⁹ realibus nō tamen tene
ret in operationib⁹ intētionalib⁹. qꝛ calor est princi
pale agens in multiplicatione speciei visibilis ⁊ fan
tasma in multiplicatiōe spēi intelligibil' loquēdo de
agēte pticulari ita ꝑmisse in demōstratiōe sunt prin
cipalia agentia ad hūc intellectū ꝙ noticia ꝑmissā
tū cōcurrit tanq̄ȝ ꝑncipale agēs pticular̄ ad genera
tionē noticie intellectiue intellect⁹ aūt nō ꝯcurrit nisi
tāq̄ȝ cā vniuersalis. Ad secūdū dr̄ ꝙ ꝑmisse ⁊ con
clusio in demōstratiōe sūt diuersarū rōnum. naȝ mi
nor est alterius rōnis a maiori ⁊ cōclusione cū in ea
nō ponat̄ passio maior ēt diuersificat̄ in spē a ꝯclusi
ne cū ipa cōtineat mediū ꝙ nō cōtinet cōclō ꝙ qdē
est alteri⁹ rōnis a passione quā formalit̄ includit cō
clusio ⁊ cōsequēter dr̄ ꝙ ille due dilectiōes de quib⁹
phi. loquitur sūt diuersarū rōnū sicut ⁊ obiecta for
maliter sumpta. lȝ eni ⁊ sor. pla. sint eiusdē rōnis nō
tamē sortes vt amabilis ꝓpter aliū ⁊ pla. vt amabi
lis ꝓpter se ñ sunt eiusdē rōnis. Ad tertiū dr̄ ꝙ si
cut latitudo albedinis nō est intētior latitudine ni
gredinis tñ est pfectior. in noticia ꝑmissarū non est
itentior noticia cōclusionis sicut nec spēs visibilis ip
sa visione aut fantasma spē itelligibili sed ē euiden
tior ⁊ tunc ad argumētū sit ğ ꝙ in duplo admitto ca
sū quo admissio nō sequit̄ aliquā eē euidētiā eē me
diā inter euidentias ꝑmissarū ⁊ cōclusionis sicut ēt
albedo est in aliqua ꝓportiōe pfectior spē accñtali i
mediata sibi. ⁊ tñ inter spēs illas nulla cadit media
pfectio vnde sicut maior vel minor pfecto in forma
cognoscit̄ p appropinquatiōeȝ sūmū ⁊ mēsurat̄ pe
nes distātiaȝ ⁊ nō gradu. ita euidētia cognoscit̄ ma
ior vel minor ex maiori ⁊ minori appropinquatione
ad dignitates mēsurat̄ aūt penes distātiā a nō gra
du euidētie. iō qꝛ cōes animi cōceptiones sūt ꝓpin
quiores dignitatib⁹ ꝑmissis indemōstrabilib⁹ pro
pterea sūt euidētiores ⁊ vlr̄ ꝑmisse euidētiores ꝯ
clusiōe qꝛ sūt ꝓpiquiores dignitatib⁹. In quāta aūt
ꝓportiōe sint euidētiores hoc cognoscitur p distāti
am a nō gradu euidētie. Itē dico ꝙ euidētie ille si
pñt remitti hoc non est vniformiter. sed proportio
nabiliter eo modo quo remitteretur albedo vt octo
⁊ albedo vt quatuor dato ꝙ quelibet illarū vnifor
miter remitteretur ad nō gradū. necessario. n. maio
rē latitudinē deperderet vna illarū q̄ȝ reliqua. Ad
quartū dicit̄ ꝙ li ꝓpter pōt dicere cām sine qua non
pōt dicere cām adequatā si dicat cām sine qua nō in
dubie ñ seq̄t tu diligis sor. pp pla. ğ magis diligēs
pla. nec seq̄t tu cognoscis sortē pp pla. aut cāȝ pp ef
fectū. ğ magis cognoscis pla. q̄ȝ sor. aut effectū q̄ȝ
nec istud vult aris. Si aūt li ꝓpter dicat cām adequa
tā in dubie quelȝ illaruȝ ꝯñtiaꝝ est bona. ꝯstat eniȝ
ꝑmissas esse cās adequatas cōclusioni ⁊ de tali cau
sa loquit̄ aris. cum dicit ꝓpter quod vnūquodq̄ȝ ta
le ⁊ illud magis.

Non potest autem credere magis que scit que non contingunt neque sciens neq̄ȝ melius dispositus quā sciens. accidit autem hoc nisi aliq̄s credentium per demonstrationem precognouerit. magis credere necesse est principiis aut omnib⁹ aut quibusdā quā cōl'oni.

Secūda ꝯclō. Impossibile ē magis credere cōclusi
oni q̄ȝ ꝑncipijs indemr̄abilib⁹ ꝓbat̄ si aliquis crede
ret magis cōclusioni q̄ȝ ꝑncipijs ille eēt sciens aut
magis dispositus q̄ȝ sciēs nō aūt sciēs p ꝑmā cōclu
sionē qꝛ ꝓpter qd̄ vnūquodq̄ȝ tal e ⁊ illud magis.
nec etiā magis disposit⁹ q̄ȝ sciēs qꝛ quicūq̄ȝ scit ille
magis pricipijs adheret q̄ȝ cōclusioni cū sint maio
ris euidētie. Notādū ꝫm egi. ꝙ hec ꝓpositio ali
quis ē magis dispositus q̄ȝ sciēs hȝ quatuor exposi
tiones. Quarū ꝑma est ꝙ sciēs est ille qui habet
habitū cōclusionis ⁊ magis disposit⁹ q̄ȝ sciēs ē ille q
hȝ habitū ꝑncipiorū sed illud stare nō pōt. qꝛ hñs
habitū cōclusiōis ēt hȝ habitū ꝑncipiorū quo dato
sequitur ꝙ idē est sciēs ⁊ magis disposit⁹ q̄ȝ sciens.
Secūda expositio ꝙ habēs solū qꝛ ē ꝙ luna ecli
psatur est sciens hñs aūt ꝓpter quid. s. interpositio
nem terre inter solē ⁊ lunā nō referēdo in effectum
suū est magis dispositus q̄ȝ sciens sed istud iterū est
improprie dictū qꝛ neq̄ȝ cognoscēs effectū soluȝ ē
sciens neq̄ȝ cognoscēs cām solū est magis disposit⁹
q̄ȝ sciens. cū ille qui cognoscit effectū p cām est ma
gis dispositus q̄ȝ ille qui cognoscit tm̄ cām vel effe
ctū. Tertia expositio est ꝙ hñs tm̄ sciam sbaliter
natā videlȝ medicinā vel pspectiuā est sciens habēs
autem suam subalternantem vt phiam vel geome
triam est magis dispositus q̄ȝ sciens. Iteruȝ hec
non satisfacit quia habet medicinā pspectiuā tm̄ ñ
est proprie sciens quia nescit resoluere i' cās idemr̄a
biles habens autē phiam vel geometriā est tm̄ sci
ens cum sciat resoluere ꝯclusiones ad ꝑncipia in
demr̄abilia. Quarta expositio egi. di. ꝙ aris. p sci
entē intelligit hñtem cōplexionē ineptā ⁊ p magis
dispositū hñtem dispositionem aptam nam ille q est
aptus mēte ⁊ mollis carne dato ꝙ nō sit exercitatus
in scīa est magis dispositus ad sciēdū ꝓpter bonita
tem complexionis q̄ȝ durus carne si per lōga tem
pora insudauerit. Ista expositio etiam mihi est du
bia. qꝛ licet ille inexercitatus sit magis dispositus q̄ȝ
ille sciens nō tamen est magis dispositus q̄ȝ sciens
qꝛ alius habēs bonā cōplexioneȝ ⁊ exercitiū studij
est sciens ⁊ magis dispositus q̄ȝ ille. Propterea est
dicendum iuxta intentionem aris. ⁊ cōmētatoris ter
tio de anima ꝙ duplex est intelligens. s. cōiunctum
⁊ separatum intelligens coniunctum aliqñ est i actu
⁊ aliquando in po. vt homo ⁊ tale dicit̄ sciens. quia
acquirit notitiam per demōstrationem de eo qd̄ pri
mo dubium ei fuerat. Intelligens autē sepatum
semper est in actu ita ꝙ semper intelligit. ⁊ nunq̄ȝ
nō intelligit vt deus ⁊ intelligentie. ⁊ tale dr̄ magis
dispositum quam sciens quia non dicitur proprie sci
re cum nunquam dubitet. ⁊ nunquam per demon
strationem aliquid cognoscat aliquis. ergo est sci
ens tantum vt homo. aliquid peius dispositum q̄ȝ
sciens. vt brutum. Et aliquid magis disposi/
tum quam sciens. vt deus ⁊ intelligentie. Im
possibile ē ğ credere cōclusioni q̄ȝ ꝑncipijs siue fue
rit sciēs siue magis dispositū q̄ȝ sciēs. Notādū scdō
ꝙ phūs i ꝑori ꝯclusione ait ꝙ oȝ ꝑcognoscere ⁊ ma
gis nota eē ꝑncipia aut oīa aut q̄dā ⁊ in hac ꝯcl'one
idē repetit dicēs ꝙ oībus ꝑncipijs aut q̄busdaȝ ne
cesse ē magis credere q̄ȝ cōclusioni. Unde ꝑncipia
quadrupliciter ꝯparātur. Primo ꝯperāt̄ inuicē ꝑn
cipia incōpleta. s. cōceptus ⁊ diffinitiōes ⁊ sic añ de
mōstrationē necesse ē ꝑcognoscere ꝑncipia trāscēdē
tia. sed ñ ꝑncipia diffinitiua. Secūdo ꝯparant̄ iuicē
principia extrinseca ⁊ sic añ omnē demōstrationē ne
cessariū ē ꝑcognoscere dignitates oēs sed ñ suppo
sitiōes oēs nec oēs positiōes q̄ sūt aīmi ꝯceptiōes.
qꝛ geometria nō ꝑsupponit cognitionē principiorū
arithmetice nec ecōtra. oēs tñ ꝑsupponunt cognitio
nē dignitatū. Tertio ꝯparant̄ inuicē principia intrin
seca ⁊ extrinseca simul. ⁊ sic in demōstratiōe necesse ē
ꝑcognoscere ꝑncipia intrinseca sed nō oīa extrinseca
nā qñ demōstrat̄ ꝙ sup lineā datā cōtingit triangu
lū eq̄laterū collocare oportet ꝑcognoscere ambas ꝑ
missas ⁊ etiā illud ꝑncipiū extrīsecū oīa equalia vni
ȝ. sūt equalia int̄ se sed nō ꝑcognoscere ꝙ anguli re
cti sūt equales aut ꝙ oē totū ē maius sua parte.
Quarto cōparant̄ suicē principia intrinseca demon
strātiōis ⁊ sicut in demōstrationib⁹ oportet ꝑcogno
scere maiores ⁊ nō minores. qꝛ aut phūs dicit in ꝓ
hemio prius tpe cognoscit̄ maior ⁊ simul tpe cogno
scit̄ minor cū ꝯclusione. pȝ ğ quō cuiuslibet demon
strātiōis pricipia sūt ꝑus cognita ⁊ hoc aut oīa aut q̄
dā ⁊ ꝙ necesse ē magis credere ⁊ ꝑ⁹ ꝑncipijs q̄ȝ ꝯclu
sioni ⁊ hoc aut oībus aut q̄busdā nō eni oportet ꝙ
oīb⁹ sed hñ ꝙ q̄busdā. Tertio notādū ꝙ phūs ait
ꝙ credēs p demōstrationē magis credit ꝑncipijs q̄ȝ
cōclusioni qꝛ ꝯclusioni duplr̄ credit̄ aliqñ p demon
strationē aliqñ vero p sensū. Ubi gratia ista cōclusio
luna eclipsat̄. pōt eē nota p demōstrationē. s. per in
terpositionē terre inter solē ⁊ lunā ꝯ p sensū vidēdo
ipam nō illuminari in plenilunio si ğ cōclusio ē no
ta p sensū nō oȝ ꝑncipijs magis credere q̄ȝ cōclusi
oni ex quo talis noticia nō depēdet ex ꝑncipijs. sed
si ē nota p demonstrationē oȝ magis credere ꝑncipi
is q̄ȝ cōclusioni alioq̄n aliq̄s magis crederet his q̄
ñ nouit q̄ȝ his q̄ nouit nā añ damōstrationem noui
ꝑncipia ⁊ nō cōclusionē dubitat̄ qꝛ sciēs p sensū tm̄
vel p effectū necessario hȝ noticiā primoꝝ ꝑncipio
rū q̄bus necessario credit ⁊ magis q̄ȝ ꝯclusiōi. Rñ
det̄ ꝙ triplicia sūt ꝑncipia. q̄dā ꝓpinqua q̄dā ꝫmo
ta ⁊ q̄dā remotissima. Principia ꝓpinqua sunt pre
misse in demonstratiōe ꝑncipia remota sūt ꝑncipia
terminorū spāliū nō ingrediētia formaliter demon
strationē. ꝑncipia aūt remotissima sūt ꝑncipia t̄mi
norū maxie cōiuȝ. licet ğ sciēs p sensū vel p effectū
necessario magis adhereat ꝑncipijs remotissimis.
q̄ȝ ꝯclusioni nō tñ ꝑncipijs ꝓpinqs vel remotis cū
ab his nō depēdeat. ⁊ de his loq̄t̄ Aris. i lr̄a.

Magis autem debentē habere scientiam per demōstrationē. Nō solū oportet principia magis cognoscere ⁊ magis ipsis credere quaȝ ei quod demonstrat̄ sed neq̄ȝ aliō ipso credibilius esse neq̄ȝ notius oppositis principiis ex quibus erit sillogismus contrarie deceptionis. siquidem oportet ⁊ scientē nō icredibilem esse.

Tertia cōclusio sciēs p demōstrationē hȝ credere ni
hil esse noti⁹ ꝑncipijs in veritate ⁊ eoꝝ oppositis in
falsitate pȝ qꝛ hȝ credere intellectū nō posse dissenti
re ꝑncipijs neq̄ȝ oppositis eoꝝ assētit̄ eo ꝙ sicut gra
ue nāliter fugit sursū ⁊ inclinat̄ eē deorsū ⁊ ecōtra le
ue ita itellect⁹ iclinat̄ nālr̄ assentire ꝑncipijs ⁊ dissē
tire oppositis. Sicut. n. viuēs pficit̄ calido ⁊ ipficit̄
frigido. ita intellectus pficit̄ ꝑncipijs ⁊ impficit̄ suis
oppositis cū ex illis fiat sillogism⁹ ignorātie aut cō
trarie deceptiōis. Notādū ꝙ syllogism⁹ falsigraph⁹
differt a syllogismo ignorātie aut ꝯtrarie deceptiōis
qꝛ syllogismus falsigraphus ꝓcedit ex aliquo ꝑnci
pio male intellecto vt oē totū est maius sua pte aīa
tua ē ps tui. ğ tu es maior aīa tua maior eniȝ itelligi
tur de pte quātitatiua ⁊ assumit̄ p q̄libet pte. Item
a quolibet puncto ad q̄lelibet pūctū ꝯtingit rectā li
neā ducere sed hec sūt duo pūcta demōstrando duo
puncta imediata. ğ iter ea ē dabilis linea media cuȝ
maior itelligat̄ de pūctis mediatis ⁊ nō de oīb⁹ ab
solute. Itē a quolibet pūcto ad quēlibet pūctū cōtin
git rectā lineā ducere sed linea arcualis ducit̄ ad pun
ctū a pūcto. ğ linea arcualis est recta cū i maiori cre
dat̄ illū terminū lineā stare distributiue ⁊ stāt soluȝ
cōfuse tm̄. Syllogismus aūt ignorātie aut cōtrarie
deceptiōis ꝓcedit ex opposito aliquoꝝ ꝑncipiorum
vt nullū totū est mai⁹ sua pte tu es aliqd̄ totū. ğ tu
nō es maior pte tu. ꝓbat̄ añs qꝛ nullū ifinitū est ma
ius altero. sed q̄libet totū est ifinitū ac etiaȝ q̄libet
eius ps cū vtrūq̄ȝ illorū sit diuisibile in ifinitū ⁊ ha
beat infinitas ptes p Aris. tertio et. vi. phi. hoc argu
mētū ē cā ignorātie ⁊ deceptiōis qꝛ licet tot sint ptes
imediate quot in toto nō tñ ita magne. iō totū ē ma
ius sua pte. Circa ꝑdicta occuret vna dubitatō vtrū
noticia ꝑncipiorū sit pfectior noticia ꝯclusionis. Et
arguit̄ ꝙ nō ꝑmo qꝛ noticia ꝓpter qd ē pfectior no
ticia. qꝛ est sed noticia cōclusionis ē ꝓpter qd ⁊ noti
cia ꝑncipiorū ē tātū qꝛ est ğ pȝ ꝯñtia cū minori. ma
ior aūt colligit̄ a phō ꝑmo hui⁹ ⁊ a cōmētatore in ꝓ
logo phi. dicēte ꝙ duplex ē scia. s. p cām ⁊ sine causa
Scientia per cāȝ ē perfecta. ⁊ que nō ē per causā est
imperfecta. Secūdo sic quanto aliquid est min⁹ cōe
tāto est pfectius. sed cōclusio est minus cōis pricipi
is. ğ cōclusio est pfectior ꝑncipijs ⁊ ꝯñt noticia ꝯclu
sionis est pfectior noticia ꝑncipioꝝ minor ē euidens
qꝛ ꝯclusio fit ex terminis min⁹ cōibus terminis ex q
bus fiūt ꝑncipia maior aūt pȝ inductiue eo ꝙ spēs ē
pfectior gñe qꝛ minoris cōitatis ē genus trāscēdē
te ꝓpter eandem cām. Ex isto fundamēto potest sic
ratio cōfirmari noticia distincta ē perfectior noticia
cōfusa. sed noticia cōclusionis ē distincta cū sit d̄ ter
minis spālibus noticia aūt ꝑncipioꝝ ē cōfusa cū sit
de terminis gñalibus ğ ⁊c. Tertio sic finis est perfe
ctior his que sunt ad finē. sed noticia cōclusionis est
finis principiorū ğ pȝ ꝯñtia cū minori qꝛ sicut ꝑnci
pia diffinitionis ordināt̄ in spēm ita principia demō
strationis ordinant̄ in cōclusionē maior aūt colligit̄
a phō. 2. phi. dicēte ꝙ finis est cā cāruȝ necessitat. n.
omnes alias cās ⁊ a nulla necessitatur. Quarto
sic noticia q̄etans intellectū est pfectior noticia non
quietante illum. sed notitia conclusionis quietat in
tellectum non autem. principiorum. ergo maior est
euidēs ⁊ minor est clara. Nam sicut natura non q
escit in principijs naturalibus. sed in effectu produ
cto. Ita intellectus non quiescit in principijs intel
ligibilibus. sed in conclusione aggenerata. Con
stat enim intellectuȝ non quiescere donec per demō
strationem conclusionem non inuenerit. In con
trarium arguitur sic. Quandocunque alique cau
se essentialiter ordinantur quanto aliqua est prio
tāto est pfectior. sed ꝑncipia demōstratiōis ordināt̄

céntialr. g q̄zto aliq̄ é prior tāto pfectior é. & p ɔn̄s dignitates sunt pfectiores positōe & suppōne. et he sunt pfectores pmissis. & ɔn̄ter pmisse ɔclone. Item idepēdētia dicit pfectōem & depēdentia impfectōez g q̄zto aliqd min⁹ depēdet tāto pfecti⁹ est. sed noticia pncipioꝝ min⁹ depēdet q̄z noticia ɔclōnis. qꝛ a quocunq̄z depēdet pncipiū ab eodē depēdet ɔclō & nōn ecōtra. ergo &c. Ad pmum negat̄ q̄ noticia ꝑpter qd sit pfectior notitia qꝛ é. Et ad phm̄ dī q̄ compat illas noticias respectu eiusdem & nō diuersoꝝ. ita q̄ notitia ꝑpter qd alicu⁹ é pfectior noticia qꝛ eiusdē. Perfecti⁹ eni cognoscit̄ effect⁹ notitia ꝑpter qd q̄z notitia qꝛ é. Et ita rn̄det ad comentatorē q̄ si de aliquo habet̄ scia p cām de quo pōt haberi scia non p cām. scia p cām est pfecta. & scia nō p cām é iperfecta cū quo tn̄ stat q̄ scia pncipioꝝ q̄ nō habet̄ p cāz sit noticia pfectior q̄z scia ɔclōnis q̄ hr̄ p cām. nō tn̄ ꝑprie dr̄ de pncipijs haberi scia sed tn̄ itelligētia cū illa non formalr sed virtualiter sciant̄ vt patuit.

Ad scōm dī q̄ duplex é cōitas scz pdicatōis & cāllitatis. Cōcedo g q̄ q̄zto aliqd é min⁹ cōe cōitate pdicatōis tanto est pfecti⁹. nō tn̄ q̄zto aliqd est minus cōmune cōitate cāllitatis tanto é pfecti⁹. sed oppositūz é ɔcedendū. nā deus cōior é cōitate cāllitatis q̄z itelligentie et é illis pfectior. itelligentie cōiores sūt cōitate cāllitatis ipsis corporib⁹ celestib⁹ & perfectiores sūt. Iteꝝ corpora celestia cōiora sunt his iferioribus eadem cōitate & pfectiora sūt. Cūz ergo pncipia habeant cōitatem cāllitatis ad ɔclones vt patuit in prima ɔclōne. g pncipia sunt pfectiora ɔclōnib⁹. & quāto aliq̄ sūt cōiora: tāto sunt pfectiora. Ad ɔfirmationē dī q̄ distinctio notitie pōt ɔsiderari penes distinctōem obi & penes distictōem modi ꝑcedendi. pmo modo noticia ɔclōnis é magis distincta notitia pncipioꝝ. qꝛ est de obo magis distincto. sed scōo modo noticia pncipioꝝ é distinctior. qꝛ distinctiori mō ꝑcedit sicut et distincti⁹ illi itellect⁹ adheret. nā itellectus adheret pncipijs ꝑpter se. ɔclōni āt ꝑpter pncipia.

Ad tertiū dī iuxta itentōem phi. 2. phi. q̄ duplex é finis scz pmarius & secūdari⁹. lz g finis pmari⁹ sit pfectior his q̄ sūt ad finē. nō tamē finis scōari⁹ aliqs eni studet ꝑpter lucrum & tn̄ lucrū pfecti⁹ nō est studio sed delectabilr aut bn̄ viuere q̄ é finis pncipalr itent⁹. ita pricipia hn̄t finem primariū & secūdariūz. Finis secundarius est ɔclō. sed finis primari⁹ l' pricipal' é copulatio itellect⁹ agentis cū itellectu possibili vt tollit̄ a comētatore tertio de aīa. Cōstat autē copulationē itellectus agētis cū intellectu possibili multo pfectiorē esse principijs. Deinde illud nō est veꝝ absolute q̄ principia demonstrationū ordinēt̄ in ɔclonez sicut pncipia diffinitiōis in spēz qꝛ pncipia demrationis in gn̄e cāe efficientis ordinat̄ i cōclōnē tāq̄z in finē min⁹ pricipalē. sz principia diffinitiōis ordinant̄ in spēm tanq̄z in finem principalē in gn̄e cāu mālis aut formalis. Dicit eni phūs. 2. phi. q̄ partes diffinitiōis sūt forme & Porphiri⁹ q̄ dr̄a adueniēs generi cōstituit spēz & lincon. pmo huius q̄ gen⁹ é vt mā. Ad quartū rn̄det̄ q̄ noticia ɔclōnis nō vltimate qetat intellectū sz noticia principioruz nō qdem ɔpositiua sed resolutiua. Vult enīz phūs 2. hui⁹ q̄ duplex é modus sciēdi. s. p diffinitionē et demrationē modus sciēdi p diffinitionē cōponit̄ ex duobus ꝑcessib⁹ quoꝝ pmus est resolutiu⁹ ab effectu ad cām & secūdus é compositiuus a cā ad effectū itellect⁹ eni cognoscēs singulare abstrahit ab illo ɔceptū specificū deinde generificum. deinde transcendētē quo facto sicut ascendebat ita descēdit diuidendo gn̄a per dr̄as & componēdo diffinitiōes vsq̄z ad cōceptū specificum vltimo diffinibilez & hoc é quod dicit phūs tertio de aīa q̄ intellectus intelligit per lineam circunflexam & ɔmētator q̄ per lineam speralem ꝑpter quam cām plato dicebat aiaz eē circulū. Sed modus sciēdi per demōstrationē est cōtrarius isti. quia cōponit ex duobus ꝑcessib⁹ quorū pmus est cōpositiuus a cā ad effectū secūdus vero é resolutiuus ab effectu ad cām ideo habita noticia cōclusionis n̄ sistit itellectus in ea sed resoluēdo eaz in suam causam reuertitur ad principia quorum noticia vltimate ipm intellectum quietat & nō noticia ɔclusionis ergo &c.

Quibusdā qdē igit̄ propter id qđ oportet prima scire nō videt̄ scia eē simplr. Quibusdā aūt eē quidem oium tn̄ demōstrationē eē quorum neutrū neq̄z uerū neq̄z necessariū é supponētes eni eē oīo scire. hi in infinitum uolūt reduci tanq̄z nō sint utiq̄z sciētes posteriora propter prima quorū non eē prima recte dicētes. Impossibile eni é ifinita trāsir̄.

Ista est quarta ps huius capituli in qua phūs pmo uet quosdā errores habētes originem ex dictis. scilicet q̄ demonstratio est ex pmis imediatis & q̄ ipsa prima & immediata magis sciūtur q̄z cōclusio. Et facit duo. nam pmo recitat opiniones illorum errorum cū suis fulcimentis secūdo eas reprobat ibi. Nos autem dicimus opiniones ille due sunt quaꝝ prima posuit q̄ non contingit aliquid scire alia vo q̄ omnium est sciētia per demonstrationem ibi quidam enim. Prima opinio sic arguebat. si est procedere in infinitū in causis non contingit aliquid scire. & si non est procedere in infinitum in causis non contingit aliquid scire. ergo nullo modo cōtingit aliquid scire patet consequētia quia omnis scientia est per causas finitas vel infinitas. & prima pars accedentis probatur quia nō contingit aliquid scire nisi p resolutionē ad prima vt patet quia nō est infinita per transire. sed si est dare processūz in infinitum in causis non sunt aliqua prima & hoc est bene dictū inquit phūs. ergo si est dare processum in infinituz in causis non contingit aliquid scire. Contra hec que aristo. approbat arguitur & primo q̄ aliqua sūt infinita quorum est aliquid primum. quia infinita sunt puncta in linea quorum est aliquod primuz ex quo extrema linee sunt duo puncta per Aristo. in predicamentis. & infinite sunt partes proportionabiles in cōtinuo quarum est aliqua prima scz prima medietas fm Aristo. tertio & sexto phi. ergo. Secūdo arguitur q̄ infinite sunt cause essentialiter ordinate quarum est aliqua prima. naz spēs numerorū sunt infinite quaruz est aliqua prima. sed omnis numerus precedens est causa cēntialiter omnium sequentium. ergo patet ɔn̄a cū minori inductiue. qa binarius est causa cēntialis oīum numerorū sequētium. & silr trinarius omnium aliorū numeroruz sequentiū maior aūt tollitur de mente phi. tertio phi. dī. q̄ numerus nō est diminuibilis in infinitū sz bn̄ augmētabilis in infinitū. Datur enim primus nūerus sed nō vltimus qꝛ quocūq̄z nūero dato semper est dabilis maior sed nō minor. Tertio arguit̄ q̄ nō inconuenit aliquid scire ex ifinitis cāis quia sicut res se hz ad essē ita ad cognosci. 2. metha. sed aliqua est res ex infinitis causis ergo minor arguit̄ de quolibet cōtinuo qđ est ex sua medietate. & ex sua tertia & ex sua quarta parte. & sic i ifinitū a sor. etiā nouiter geniti fuerūt ifinite cāe. s. pr̄ au⁹ & sic de alijs. qꝛ quid é cā cause est cā causati. h ponēdo opinionem Aristo. de eternitate mūdi iuxta ꝑcessū octaui phi. Quarto arguit̄. q̄ nō incōuenit infinita ptrāsire. qꝛ ptrāseūdo vnū pedale ptrāsit̄ qlibet pūctus & qlibz ps eius. pūcta aūt sūt ifinita. ac etiā ptes eiusdē pedalis sūt infinite. Celū etiā ptrāsiuit motū infinituz & durationē infinitā vt habet̄. viii. phi. Ad pmū dicit̄ q̄ nō est incōueniēs infinita eē in pō quorū est aliqđ pimū. sed é incōueniēs infinita esse in actu quoꝝ aliqd sit pmū. pūcta aūt sūt in pō in linea ac etiā pte cōtinui cū nō p se existāt. & lz partiū cōtinui sit pma ps p ɔsignationē nō tn̄ simplr. qꝛ quacūq̄z pte data illa adhuc é diuisibil' in ifinitas ptes q̄ruz qlibz est ea por. eo q̄ ptes sūt pores toto pmo phi.

Ad secūdū rn̄det iuxta determinationē Aristo. tertio phi. q̄ iā nō est aliqs numerus ifinitus i actu sed solū in pō p diuisionē cōtinui. qꝛ quocūq̄z numero dgto dabil'. est maior. nō tn̄ iā quocūq̄z numero dato aliqs est maior. & ita nō est incōueniēs q̄ ifinite erūt vel fuerūt cause cēntialiter ordinate in pō. sz nō est possibile ifinitas esse causas cēntialiter ordinatas in actu. sed solū in pō ex quo in quolibet cōtinuo sūt ifinite diuisiōes potēnales ad infinitos nūeros. Ad tertiū ɔcedo q̄ sicut se hz res ad eē quo ad suas causas cēntiales seu cēntialiter ordiatas ita se hz ad cognosci. cōstat āt medietatē ɔtinui aut tertiam partē aut quartā nō eē cām cēntialem ei⁹ cū nō sit ps qualitatis eius. sed quātitatia. Nō etiā totuz & ptes quātitatiue cēntialiter ordināt̄. qꝛ sūt eiusdez rōnis & ex hoc pz solutio. de causis sor. cū ille n̄ sint cēntialiter ordinate sed accn̄taliter tn̄ accidit enīz sorti habuisse patrē aut plures cās pcedētes ipsum in spē humana. qꝛ si potuisset ꝑpetuari nullū patrē nec auuz habuisset. Dicit eni cōmētator. viii. phi. q̄ tales cause nō sūt p se sed p accn̄s. cōstat aūt sciam nō eē ex cāis p accn̄s fm phm̄ in hoc pmo. Ad quartū cōcedo q̄ nō é incōueniēs infinita ptrāsire i pō. sed eēt incōueniens infinita ptrāsire in actu. s. infinita minima nō cōmunicātia eiusdē magnitudinis iō dicit phūs tertio phi. q̄ magnitudo é diuisibilis infinitū i ptes eiusdē ꝑportiōis. sed nō est diuisibilis in ifinitū in ptes eiusdē quātitatis. Si aūt celū ptrāsiuit ifinitū motum aut infinitā durationē hoc fuit i tpe infinito. scia aūt acquiritur in tpe finito in quo n̄ é possibile p resolutionē ptrāsire ifinitas cās seu pncipia i h g hn̄ dixerūt āntiq scie possibilitatē negātes

Si vero stēt & sint pricipia. hec ignota esse cū demōstratio ipsoꝝ non sit qđ vero dicūt esse scire solū. Si eni nō est prima scire neq̄z que sūt ex eis é scire simpliciter neq̄z proprie sz ex cōditione si illa sint.

Secūda ps aītis. ar. videlicet q̄ si nō est dare processū in ifinitū in cāis nō cōtingit aliquid scire qꝛ n̄ sciunt̄ posteriora nisi sciant̄ priora. sed impossibile est scire pma. & imediata ergo ipossibile est scire sequētia pz ɔn̄a maiori. qꝛ posteriora sciūt̄ p priora. & iā declaratū é ꝑpter qđ vnūq̄dq̄z tale & illud magis minor vo dclarat̄. qꝛ nihil scitur nisi demrationē. sed pma & imediata nō pn̄t demōstrari. ergo illa n̄ pn̄t sciri. Sz dubitat̄ arguēdo possibilitatē scire ignoratis primis. qꝛ geometer scit omnē triangulū hēre tres angulos eqles duobus rectis. & q̄ sup dataz lineā cōtingit triangulū equilaterū collocare & tn̄ forte nullā hz notitiā primorū. s. prime cāe & intelligenarū. Dicēdū fm Egi. q̄ ɔclones resoluunt̄ in pmissas. & pmisse i positiōes. & positōes i cōes animi cōceptiōes. & cōes animi cōceptiōes in illaz dignitatē de quolibet dī affirmatio vel negatio p quā cetere dignitates roborātur fm cōmētatorē. hec aūt dignitas reducit̄ in pncipiū incōplexū qđ é ens ipsz aūt ens reducit̄ in ens pmū qđ est pma cā. Nihil g pōt dici simplr ignorato ite pmo. iō geomet̄ si ignorat pmū ens nō hz simplr sciaz. & hoc vi velle cōmētator. vii. metha. dicēs q̄ nō pōt sciri hec sba ꝑticularis demratiue ignorata pma cā. & sic idiote formātes rōnes & syllogismos nō sūt dialetici. qꝛ nesciunt resoluere syllogismos i ꝑpōnes. & ꝑpōnes in terminos ita ignorātes primā cām nō sūt ꝑprie geometre. qꝛ nesciūt resoluere vsq̄z ad primū pncipiū incōplexū qđ é de⁹. Cōtra fūdamētū Egi. arguit̄ ꝑbādo ens trāscēdēt sūptū in qđ resoluit̄ pma dignitas nō eē reducibile in primū ens neq̄z i pmā cām: quia oīs resolutio & oīs reductio est in aliqđ pri⁹. sed nō é pri⁹ prima cā q̄z ens. ergo &c. pz ɔn̄a cū maiori. et minor declarat̄ qꝛ si pma cā est prior ente & oē prius stat sine posteriori absq̄z cōtradictiōe. ergo stat sine ɔtradictiōe deū esse nullo ente exn̄te qđ é absurdū. Et cōfirmat̄ p Aristo. i postp dicamētis. dī. q̄ illud é pus a quo nō ɔuertit̄ subsistēdi ɔn̄tia. ergo hec ɔn̄tia erit bona. ens est. g pma cā est & nō ecōtra. pma cā é. g ens é qđ nō é dicēdū. Secūdo oīs reductio & oīs resolō p viā demōstratiōis é i aliqđ noti⁹. sz prima cā nō est notior ente. ergo ens nō reducit̄ i illā. pz ɔn̄tia cuz maiori ex dictis iuxta doctrinā phi. minor autez declaratur nam intellectus nō pōt itelligere nisi intelligat ens ex quo ens est obm adeqtum intellectus fm Auicē. in metha. sua. sed intellectus potest intelligere nō intelligēdo deū seu primā cām. qꝛ fm Egi. deus nō intelligitur a nobis nisi reflexe ex cognitiōe alioꝝ. vnde Aristo. 2. metha. demrauit primam cām eē. nunq̄z aūt ens eē quod fieri nō posset si de⁹ eēt notior ente. Tertio dato illo sequitur cōtra cum & veritatem q̄ de quolibet dicitur eē vel non eē non est prima dignitas. qꝛ sicut se habet ens ad primā cām. ita de quolibet esse vel nō eē ad primā causaz eē sed ens nō est simpliciter pmuz principiū incomplexū. sz pma cā. ergo pariformiter de quolibet eē vel nō eē nō est simpliciter primū pncipiū complexum. sed pmam cām eē. & per ɔn̄s de quolibet dicitur eē vel nō eē. non est prima dignitas fortificans & roborans ceteras dignitates. sed magis primā cām eē quod est cōtra propriā determinationez & sciam commētatoris. Quarto primam cām eē nō est primū principium complexum. ergo nec pma cā est primū principiū incomplexū semp intelligendo in via resolutiōis. aīs probat̄. qꝛ pmū principium complexū quod est dignitas fm Arist. in parte superiori habet quatuor cōditiōes. Prima est q̄ est ꝑpō indemonstrabilis. Secunda est q̄ necesse est quēlibet docēde eam habere. Tertia est q̄ est maxima propō. Quarta est q̄ omnes alias pcedit ꝑpōnes. cōstat aūt istas cōditiōes nō conuenire illi complexo. pma cā est cuz ista ꝑpō sit dmonstrata nec quilibet docēdus eaz necessario habz nec est maxima ꝑpositio sicut nec ɔceptus ei⁹ é cōissim⁹ nec etiā pcedit oēs alias ꝑpōes sicut nec cōcept⁹ dī omnes alios pcedit. Alioquī deus eēt pmuz obm intellectus primitate impssiōis. quod tā sibi q̄z alijs maxime repugnat. Iō aliter est vidēde q̄ deus & intelligentie sūt prima primitate eēndi sed nō pmitate cognoscēdi. qꝛ nō oz illa pus cognoscet̄ q̄z alia licet illa prius sint q̄z cetera. sed ens & dignitates sūt prima principia cognoscēdi. ideo illa in oī demōstratione precognoscunt̄. & ignoratis his d nullo hr̄ scia et cū dicit cōmētator q̄ nō pōt sciri hec sba ꝑticula-

ris demōstratiue ignorata pricipia cā illud ē ɔcludē dū. Aliud ē eni scire sortē ꝛ aliud ē scire sor: eē risibi lē. q: ad scire sor. simplr necesse ē scire qd ē ꝛ ex qbꝰ ē ꝛ a quo ē. ꝛ pp quid ē sor. Nō āt pfecte sciūtur ista: nisi sciat pma cā. ſȝ ad scire sor. eē risibilē nō oȝ scire a quo ē sor. neqȝ pp qd est sor. q: sicut ait phūs i pro logo huius de subiecto oȝ pcognoscere qd ē ꝛ q: est. ꝛ de passione qd ē tantum. Consilr ē dicēdū i math. ꝙ nemo hȝ noticiā perfectā simplr de triangulo ab solute sūpto nisi cognoscat pmā cām. q: ad hāc noti ciā ɔcurrit nō solū vt cā iꝫēndo sed etiā in cognoscen do. nā talis noticia psupponit noticiā quid ē triangu lus ꝛ ex quo ꝛ a quo. ꝛ pp quid ē triāgulꝰ. Ad sciaȝ aūt q̄ cognoscitur triāgulus hr̄e tres angulos suffi cit scire triāgulū eē ꝛ qd iportat noie trianguli. iō co gnitio pme cāe nō reqritur ad huiusmōi sciam qua scitur passio de subiecto suo.

Quidam aūt ꝙ ipsū quideȝ scire sit ꝛ confitentur. per demonstrationeȝ enim esse solū. sed oium esse demō strationem nihil prohibet scdȝ eos contingit. n. circulariter fieri demō stratione. ꝛ ex his que sūt ad iuicē.

Secūda opinio ponebat ,pcessuȝ finitū i cāis ꝛ tam pncipia q̄ȝ alia sciri: sed circulariter dicendo ɔclōes sciri propter pricipia ꝛ pricipia sciri ,pter ɔclōnes. q: oē qd scitur scitur p demōstrationē. ſȝ pncipia sci untur. ǧ sciuntur p demōstrationē nō āt p ,ppōnes. pores. ǧ p ,ppōnes posteriores. ita ꝙ a scitur p b. ꝛ iteꝝ. b. scitur per a. Qd aūt nō sit ipossibilis demon stratio circularis arguebāt i cōuertibilibꝰ. vt omne disciplinabile ē risibile. ois hō ē disciplinabilis. ergo ois hō ē risibilis ꝛ iteꝝ ecōtra. ois hō ē risibilis. oē disciplinabile ē hō. ergo oē disciplinabile ē risibile.

Notādū sm licon. ꝙ tā isti q̄ȝ alij nō itelligebāt equiuocatōeȝ scie q̄ nō eodē mō dr̄ de ɔclusione ꝛ de principijs dicit eni de cōclusione vt ē nota ex princi pijs cōplexis de pricipijs āt dicit vt sunt nota ex pri cipijs icomplexis. Isti āt credebāt oēm sciētiā esse ex pncipijs cōplexis ꝛ cōsequēter p demrātionē iō po suerūt aut nihil sciri aut primi aut oiuȝ eē sciam per demōstrationē vt hi secūdi: Sȝ dubitatur q: si de principiis ꝛ cōclōne scia dr̄ equiuoce sequit hāc cōp atione eē malā ꝛ ipropriā pncipia magis sciunt q̄ȝ ɔclō sicut ista. stilus ē acutior voce pp equiuocatio nem scie ꝛ acutiei. equiuoca eni nō ,ppie cōparātur sm phm̄. vii. phi. Rn̄det ꝙ equoca pn̄t inuiceȝ qn̄ cōparari cōpatiōe cōplexa ꝛ arithmetica. vt stilꝰ ē acutior respectu tactꝰ q̄ȝ vox respectu auditus. sed nō cōpatōe simplici ꝛ geometrica. vt stilus ē acutiō voce ita i ,pposito hꝰ i ɔpatio ē mala: pricipia magis sciūt q̄ȝ cōclō si intelligat cōpatio simplex ꝛ geome tria sȝ si mixta ꝛ aritmetica ,ppria ē cōpatō. ꝛ sic oȝ i telligi pncipia magis sciūt ɔtualr q̄ȝ ɔclō formalr.

Nos aūt dicimus. neqȝ oēm sciam demonstratiuam esse. sed immedia toꝝ indemonstrabilē esse. ꝛ hoc qd necessariū sit. quidem manifestuȝ ē Si enim necesse est qd est scire prio ra ex quibus est demōstratio. Stāt aūt immediata aliquando hec prio ra indemonstrabilia necesse est esse ꝛ hoc igitur sic dicimus ꝛ non solū sciam sed ꝛ principiū scie esse quod dā dicimus ipsa eniȝ cognoscimus inquantū terminos cognoscimus.

His opinionibus recitatis. Aristo. eas reprobat per quattuor cōclusiones. quaꝝ pma ē cōtra pmaȝ opinionē ꝛ tres sequētes cōtra scdam. Prima igitur cōclusio ē ista. Nō oē qd scit scit per demōstrationē. Scda ɔclusio demōstratio circularis ē ipossibil ibi. Circulo quoqȝ. Tertia ɔclusio demōstrati circularis nō aggenerat sciaȝ ibi. Accidit āt. Quarta cōclusio nō oiuȝ est scia p demonstrationē ibi. At vero neqȝ:

Prima cōclusio arguit sic. pricipia pma ꝛ imedi ata sciuntur ꝛ nō per demōstrationē. ergo nō oē qd scitur scitur p demōstrationē pȝ ɔña cū maiori ex q̄ p illa sciuntur alia. ꝛ minor declaratur illud cui itel lectus assentit ex sola noticia termioꝝ suoꝝ nō scitur p demōstrationē sed pncipiis pmis ꝛ imediatis in tellectus assentit ex sola noticia terminoꝝ suoꝝ. q: talia audita stati cōcedit. ergo ꝛc. ꝛ ita nō ē icōueiēs ꝙ aliq̄ sint principia ꝛ sciātur. sunt eni pricipia pro quāto alia sciūtur p ea. ipa āt sciunt iquātū hn̄t in se cāȝ sue cognoscibilitatis. Notādū primo sm Ari. ſo phisi. ꝙ ita se hȝ principiuȝ i speculabilibus. sicut finis in agibilibus. ita ꝙ sicut finis necessitat ea sūt ad finē ita pricipia cōclusiones. sicut ergo motus vo luntatis i finē recipit denoiationē a potētia volitiua dr̄ volūtas motꝰ āt in ea que sunt ad finē dicitur ele ctio. vt testat phūs. 3. phi. dicēs ꝙ volūtas ē finis ꝛ electō eoꝝ q̄ sūt ad finē. ita motꝰ itellectꝰ i pricipia re cipit denoiationē ab ipa potētia itellectiua. ꝛ dicitur intellectus. motus autē i cōclusiones dr̄ scia hitus. ergo pricipioꝝ ,pprie dicitur itellectus ꝛ hitus cōclu sionis dr̄ scia. large autē summēdo sciaȝ ,p oi certitu dinali cognitiōe pncipia sciunt. q: certissime cogno scuntur. Notandū ſo ꝙ pricipiorū eēndi q̄dā sūt pncipia ꝛ q̄dā sūt n̄ pncipia. Pricipia prima eēndi sunt illa q̄ i suis generibꝰ nō psupponūt alia princi pia vt deus ꝛ mā prima. nihil eni psupponit deus i gn̄e cāe efficientis: ꝛ nihil materia prima in genere cause mālis. hoꝝ tam̄ pricipioꝝ solus deus est prin cipiū simplr primū. q: materia prima reducit in pri mū motorē. sicut potētia passiua in potētiā actiuaȝ. vt hr̄ a phō. ix. meth. Pricipia āt eēndi non prima sunt illa q̄ i suo gn̄e psupponūt alia principia vt itel ligere ꝛ celū hec eni psupponūt actionē primi entis i gn̄e cāe efficiētis. Cōsimlr ē dicēdū i ,pposito ꝙ pricipioꝝ cognoscēdi q̄dā sūt prima. q: i suis gn̄ibꝰ nō psupponūt alia. vt de q̄libȝ dr̄ eē vl nō eē nō con tingit idē simul eē ꝛ nō eē. vn̄ illa affirmatiua nihil psuppōit i gn̄e affirmatiuaꝝ. ꝛ illa negatiua nihil p supponit ign̄e negatiuarū sola tm̄ affirmatiua ē pri cipiū primū simplr. q: negatiua reducitur i affirma tiuā. ꝛ nō e cōtra eo ꝙ affirmatio prior est negatiōe Alia āt sūt pricipia cognoscēdi nō prima: q: alia p supponūt i suis gn̄ibus. vt oē totuȝ est maius sua p te. si ab eq̄libꝰ eq̄lia demas cetera manēt eq̄lia. Vn̄ i latitudine affirmatōuȝ hec psupponūt illā d quolȝ dr̄ eē vel non eē. Hec āt linee palelle non concurrūt idiuisibile n̄ facit maius psupponūt illā negatiuā n̄ ɔtigit idē simul eē ꝛ non esse. Notādū tertio ꝙ pri mis principiis itellectꝰ assentit ex sola noticia termi norū absqȝ alio discursu. ideo talia sunt simplr ime diata. q: nullū mediū hn̄t p qd possint ,pbari. Prin cipiis aūt n̄ primis itellectus stati adheret cognitis terminis n̄ tm̄ ex sola noticia terminorū sed vltra re quiritur sillogismus ipercepribilis. ꝛ hec dicūt pn cipia imediate nō q: nullū hn̄t mediū p qd possint ,pbari: q: allacen. ,pbat illā. oē totū ē maius sua p te. sed q: nō hn̄t mediū p quod pn̄t demōstrari. exq nō pn̄t dubitari. lȝ eni huic vel illi possint ,pbari si negaret nō tm̄ absolute posunt demōstrari. Cōtra pdicta arguitur ꝛ pmo ꝙ dignitates nō sunt pma principia. q: dignitates cognoscimus inquātuȝ ter minos cognoscimus p aris. in lr̄a: ǧ noticia termio rum ē cā noticie dignitatū. ꝛ p ɔñs termini sunt di cendi pma pncipia. ꝛ nō dignitates imo sequit ꝙ dignitates nō sūt pncipia notissima. sed termini il larū. Secūdo arguit ꝙ dignitates nō sūt pncipia simplr imediata. q: nulla ,ppō hn̄s nāliter ,ppōneȝ priorē se ē pncipiū simplr imediatū. sed dignitates hn̄t ,ppositionē aliquā naturaliter porē se. ǧ ꝛc. ma ior est euidens. nā iō dicit illā. Oē totū ē maius sua pte nō eē simplr imediatā q: hȝ naturaliter ,ppōneȝ priorē se. minor āt arguitur. cōceptus entis hȝ natu raliter aliquē alium cōceptū priorē se. ǧ p ideȝ ,ppo sitio ɔposita ex illo hȝ ,ppositionē naturaliter priorē se. huiusmōi āt ,ppō ē dignitas. ańs arguitur. quo niam prima noticia itellectus ē noticia alicuius sin gularis seu q̄dditatis eius. vt tollitur de mēte Aris. ꝛ cōmētatoris tertio de aia. Ad primū dicitur ne gādo ɔñam tā termini q̄ȝ dignitates dici debent p ma pncipia sed nō eodē mō. q: termini sunt prima pncipia icōplexa ꝛ dignitates prima principia com plexa. ꝛ ɔñter cōcedit ꝙ termini sunt notissimi ꝛ di gnitates notissime. sed tm̄ diuersimode. q: termini sūt notissimi noticia icōplexa ꝛ dignitates sunt notissi me noticia cōplexa. ꝛ lȝ termini sint prius noti digni tatibus. nō tm̄ magis noti ex quo noticia dignitatuȝ cōponitur intrinsece ꝛ noticia terminoꝝ. Ad secū dū nego ańs. s. qd nulla ,ppō ē simplr imediata. q̄ hȝ naturaliter ,ppositionē porē se. q: dignitas nega tiua psupponit naturaliter dignitateȝ affirmatiuam ꝛ tm̄ ē ,ppō simplr imediata. q: nō hȝ medium p qd possit probari licet eni iferat ex affirmatiua dicēdo de quolibet dr̄ eē vel nō eē. ǧ nō cōtingit idē sil esse: ergo nō cōtingit idē sil eē ꝛ nō eē: nō tm̄ hȝ medium p quod ,pbet. q: nullus conceptꝰ sumit i affirma tiua q nō sumatur i negatiua habere eni medium ē psupponere aliquē terminū ex quo nō formatur p positio ipa. Itē nego etiā secūdā ptē ańtis. s. ꝙ di gnitates naturaliter hn̄t ,ppōnē priorē se. ꝛ tunc ad argumētū conceptꝰ entis hȝ naturaliter conceptuȝ p orē se. ǧ ꝛ dignitates hn̄t naturaliter ,ppositionē pri orē se. negetur ɔñtia. vnde sicut extimatiua naturali ter elicit spēs isensatas ex spēbus sensatis ita ꝙ simlr hȝ duas ipressiōes. vnā a fantasia ꝛ aliā a seipa: ita intellectus naturaliter elicit conceptū entis ex ɔcep tu singulari sic ꝙ simul hȝ duas ipssiones: vnā a fā tasmate ꝛ aliā ab ipo itellectu cōceptus. ergo singu laris est natura por ɔceptu entis ſȝ nō tpe. Cū āt di cit auicēne i metaphi. sua ꝙ pma impssio intellectꝰ est ipius entis itelligitur de ipressione facta ab intel lectu. Dico ergo ꝙ intellectꝰ q̄ȝ primo hȝ cōceptū entis tā primo hēt dignitates actu vel hitu. sed non q̄ȝ primo hēt cōceptū singularē tā primo hēt de illo aliquā propōnē actu vel hitu sed p tps stabit ante q̄ȝ formet aliquā propositionē terminoꝝ spālium. Et si arguitur sic nō cōtingit procedere de extremo ad extremū nisi per mediū. ǧ in primo istanti quo in tellectus itelligit si hȝ cōceptū singularē ꝛ transcēdē tē hēt omnes cōceptus intermedios. negetur cōsequē tia. q: cōceptus entis cōfuse significans nō est extre mum sed imediatus conceptui singulari distincte āt significās. s. distinctione sui ab alijs cōcepti bus ac sui significati sub propria ratione est extremū. ꝛ tūc facta est resolutio singularis i spēm ꝛ spēi i genus et generis in transcendens qua oia sūb proprijs rōni bus cognoscuntur. hec tamē materia non est presen tis speculationis.

circulo quoqȝ quod impossibile sit demōstrare simplr māifestū est. Si vero ex prioribus oportet demon strationē esse ꝛ notioribus. Impos sibile enim eadem simlr sibi ipsis pri ora esse ꝛ posteriora.

Postq̄ȝ phūs reprobauit opinionē dī. ꝙ nō cōtigit aliqd sciri p primā conclusionē cōsequēter reprobat aliā opinionē asserentē oiuȝ esse demōstrationē ꝛ sci ētiaȝ p scdaȝ cōclusionē ꝛ alias sequētes. Secūda ergo cōclusio ē ista demrātio circularis est ipossibil probat si contigeret circulo demr̄are cū ois dmōstra tio sit ex prioribus ꝛ notioribus sequit ꝙ cadeȝ sibi ipis sint priora ꝛ posteriora notiora ꝛ minus no ta probatur nā sicut i circulo idē punctus ē principiū ꝛ finis. sic ꝙ per a demōstrabitur b. ꝛ ecōtra. Cōstat āt oēm demōstrationē eē ex prioribus ꝛ notioribus ergo a erit prius ꝛ notius b. ac etiā ecōtra b. erit pꝰ ꝛ notius a. hec autē repugnāt q: reducitur ad oppo situm primi principij.

Nisi altero mō ut hec quidē ad nos illa uero simpliciter quo certe mō i ductō facit notū. Si aūt sic ē nō erit utiqȝ scire simpliciter bene determi natū sed dupliciter. aut nō simplici ter altera demonstratio fit ex nobis notioribus.

Sed dubitat. videt ꝙ demr̄atio circularis sit pos sibilis: q: eadē sunt priora ꝛ posteriora notiora ꝛ mi nus nota respectu eiusdē sicut eadē sunt notiora no bis ꝛ minus nota nature ꝛ effectus naturales ꝛ ca dē sunt notiora naure ꝛ minus nota nobis ut cāe possumus ergo demōstrare cām p effectū: ꝛ iterum effectū per cāȝ. ꝛ erit demōstratio circularis. Re spōdet phūs ꝙ duplex ē scire ac demōstratio scȝ sim pliciter vt iā diffinitū ē ꝛ determinatum ꝛ scire ac de mōstratio hȝ qd eo mō quo scit aliqd p sēsū vl per i ductionē nō ē possibil dmōstratio circularis simplr sed bn̄ sm qd ꝛ altero mō cū demr̄atur effectꝰ p cāȝ illud simplr demr̄at. cū vero demr̄at cā p effectū illō demōstrat sm qd ꝛ altero mō sicut cā ē por ꝛ notior simplr effectu. q: notiora ꝛ priora simplr p Arist. tā in hoc primo q̄ȝ in ,plogo phi. Effectus āt ē prior et notior cā sm quid. s. q̄ ad nos. prius cognoscimꝰ ef fectus q̄ȝ cās ut pȝ. Notādū primo ꝙ q̄ttuor mo dis demōstratio circularis ē possibilis. Primꝰ mo dus ē i diuersis gn̄ibꝰ cognitionū. s. q: ꝛ propter qd demōstrat eni cā p effectū cognitiōe. q: et demōstra tur effectus p cāȝ cognitiōe pp qd. qbi eni ut hētur in ,phemio meth. admirātes eclipsim lune iuenerūt cām eius. s. iterpositionē terre iter solē ꝛ lunā q̄ iuen ta cognouerūt lunā eclipsari propter iterpositioneȝ terre inter solē ꝛ lunam ,pcedētes igitur ab effcū ad cāȝ hūerūt cognitionē q:. cū āt ɔclusērt lunā eclipsa ri pp iterpōnē terre hūerūt cognitionē pp qd. Scōs modus demr̄andi circulariter ē i diuers gn̄ibꝰ cāruȝ nā vt hi ſo phi. ꝛ q̄nto metha. cē sūt sibi iuicē cē ita ꝙ sanitas ē cā deābulatōis ꝛ ecōtra n̄ tm̄ eodē gn̄e cē sic ꝙ p deābulationē possit dmiari sanitas i gn̄e cē efficiētis ꝛ per sanitatē possēt demōstrari deābulatō i gn̄e cē finalis semper ,pcedēdo p notiora i gn̄e illo

Uñ causa finalis ē notior nature q̄ȝ efficiēs ⁊ effici
ens q̄ȝ forma ⁊ forma q̄ȝ mā: qꝛ finis necessitat agēt
⁊ agens formā ⁊ forma mām quo dato sequit̄ ꝙ de
monstratio efficiētis per finē ⁊ forme p agens ⁊ ma
ne p formam ⁊ demōstratio potissima ꝓcedēs a pͦ
ri. Ēcōtra aūt ē demōstratio nō potissima ex quo est
a posteriori ꝓcedēdo quodāmō ab effectu ad cām
verbi grā. hō habet quatuor diffinitiones quarum
prima datur per finē. s. alias ordinatū ad felicitatē.
secūda dat̄ per efficiēs. s. alias genitū ab ente rōna
li. tertio dat̄ p formā. s. alias rōnale. quarta datur p
materiā vt alias hñs corpus actuatū intellectu. Si
et ergo demōstratio circularis ꝓcedendo sillogisti
ce a priori ad posteriorē ⁊ ecōtra. quaꝝ pͥma erit po
tissima ⁊ nō secūda cōpando cām cāe sed ꝯparando
cām effectui eēt demōstratio potissima. Tertiꝰ mo
dus demōstrādi circulariter ē in eodē genere cāe re
spectu tñ diuersorū suppositoꝝ. vñ vt hꝛ scdo huiꝰ
per vaporē demōstrat̄ pluuia i genere cē material̄.
qꝛ ex vapore generat̄ pluuia tāq̄ȝ ex materia ⁊ econ
tra etiā per pluuiā demōstratur vapor in eodē gñe
qꝛ ex aqua pluuiali gñat̄ vapor tāq̄ȝ ex materia. Ꝭ
tñ nō est respectu eiusdē suppositi ponēdo pluuiā ⁊
vaporē esse mixta iperfecta diuersarū spērū. qꝛ cum
ex pluuia gñat̄ vapor nō ē ille vapor nūero ex quo
prius generabat̄ pluuia sed alius qꝛ ille est corrup
tus in gñatione nubis i qua facta est pluuia. cōstat
aūt corruptū nō posse reuerti idē i numero p Arist.
in scdo de gñatione. Quartus mōus demōstrandi
circulariter ē i eodē gñe cē respectu eiusdē suppositi
sed nō eque pͥmo. verbi grā supposito ꝙ aqua va
por nubes ⁊ pluuia nō differāt spē sed solū accñtalit̄
ita ꝙ eadē aqua nūero fiet vapor nubes ⁊ pluuia di
uersificata solū i accñtibus. isto admisso oportet con
cedere demōstrationem circularem in eodē gñe cāe
⁊ respectu eiusdē suppositi. qꝛ demōstrādo pluuiā p
vaporē ⁊ ecōtra nō variatur iduiduū sicut nec spe
cies aut genus materie nō tñ eque primo vnū alte
rū demōstrat. nā per pluuiā imediate demonstratur
vapor sed per vaporē nō imediate demonstrat̄ plu
uia cū nubes mediet p quā imediate demōstratur
pluuia sicut per vaporē imediate demōstrat̄ nubes.
Itē dato ꝙ pluuia ⁊ vapor fierēt ex se iuicē imedi
ate adhuc demōstrationes ille essent dissimiles. qꝛ
vapor ē naturaliter prior pluuia sicut ⁊ nubes quō
patet ex diffinitione pluuie. s. pluuia ē aqua guttati
cadēs de nube nec ē icōueniēs i gñe mē reperire pͥꝰ
⁊ posterius: sicut nō icōuenit i aliis gñibus causaꝝ
re- erire ordinē pͥoris ⁊ posterioris. Admisso ergo
ꝙ pluuia gñetur imediate ex vapore ⁊ ecōtra sicut
solet cōcedi vaporē imediate gñari ex aqua ⁊ ecōtra
dicat̄ qōlibet illoꝝ p aliud imediate demr̄ari. nō tñ
eodē mō ⁊ eadē pͥoritate. qꝛ demōstratio pluuie p
vaporē ē ex pͥori quo ad naturā simplr̄ rōne spēi ⁊
rōne indiuidui. sed demōstratio vaporis p pluuiā ē
ex priori quo ad naturā ꝭȝ qd rōe iduidui tñ nihil
.n. gñat ex alio nisi ex pͥori ꝭm naturā. Secūdo no
tādū ꝙ duplex est circulus. s. vniformis ⁊ difformis
Circulus vniformis est ille a cuiꝰ cētro ad circū ferē
tiā nō oēs linee ducte sunt eq̄les. Circulus diffor
mis est ille a cuius cētro ad circūferēttam non oēs
linee ducte sunt equales. Et sicut duplex est circulus
ita duplex est circulatio. s. vniformis q̄ fit in circulo
vniformi. ⁊ difformis q̄ fit in circulo difformi. Pro
portionabiliter duplex ē demōstratio circularis s.
vniformis ⁊ difformis. Demōstratio circularis vni
formis ē illa cuiꝰ oēs processus sunt siles ⁊ equales
Demōstratio circularis difformis est illa cuius
non omnes processus sunt similes et equales.
Prima demōstratio non reperit sed bene scda.

Si eni demōstratio circularis fiat i duobus gñibus
cognitionū illi ꝓcessus nō erūt siles nec equales.
qꝛ vnus erit per cām ⁊ alius per effectū. si i diuersis
generibus cārū sēp vna demōstratio erit simplr̄ a pͥ
ori ⁊ alia a posteriori. si āt in eodē genere cē aut illi ꝓ
cessus nō erūt imediati aut erūt diuersoꝝ supposito
rū. ⁊ ꝯñr si vnꝰ illoꝝ ꝓcessuū erit dmōstratio potissi
ma aliꝰ ñ ē dmō. di. ḡ arist. ꝙ ipossibil' ē demōstratō
circularis vniformis sic ꝙ qlibet ꝓcessus sillogisticꝰ
sit demōstratio simplr̄ seu potissima. sed nō ē ipossi
biliꝰ demonstratio circularis difformis cuius ꝓces
sus ē demōstratio simplr̄. ⁊ alius ꝭm qd vel altero
mō. antiq āt dicebāt demōstrationeȝ circularē esse
possibilem nō solū difformē sed etiā vniformē. Cō
tra pͥdicta arguit̄ ꝓbando nullā cē demōstrationē
circularē. qꝛ dato illo sequūtur q̄ttuor icōuēientia.
Primū ē ꝙ idē depēderet a seipo. qꝛ si per a demō
stratur b ⁊ c cōtra. ergo noticia a. dependet a noticia
b. ⁊ noticia b. depēdet a noticia a. ⁊ per ꝯñs noticia
a dependet a noticia a. ergo idē depēdet a seipo.
Secūdo sequit̄ ꝙ a est notius b. ⁊ nō ē notius b:
nā a demōstrat b. ergo est notius b. ⁊ idē a demon
strat̄ ab ipo b ergo est ignotiꝰ b. ergo ē nō notius b.
patet ꝯñtia a termino priuatiuo ad terminū ifinitū
tūc sic a ē nō notius b. ergo a nō ē notius b. patet cō
sequētia ab affirmatiua de pͥdicato ifinito ad negati
uā de pͥdicato finito. Tertio sequit̄ ꝙ magis nota
cognoscūtur p minus nota. qꝛ cā cognoscitur p effe
ctū vt dem̄ est. ⁊ ipa ē notior effectu cū sit nō simplr̄
effectus ꝭm qd vt colligit̄ a pho. i probemio phi.
Quarto sequit̄ ꝙ cognitio ꝓpter qd non ē cognitio
distincta. qꝛ cognitio cāe ē cōfusa sicut cognitio effe
ctus a qua dependet sed propter qō vnūqōq; tale ⁊
illud magis. igitur cognitio illius effectus hita per
illā cām erit tñ ꝯfusa ⁊ nō distincta. Ad primum
concedo ꝙ cognitio a depēdet a cognitiōe a. non tñ
idē depēdet a seipo. qꝛ a habet duplicem cognitionē
quarū vna dependet ab alia. Si eni p eclipsim lune
demonstrat̄ interpō terre. ⁊ iterū p iterpositionē ter
re demōstrat̄ eclipsis lune. scda noticia q̄ hētur de e
clipsi nō ē pͥma licet ab illa dependeat. Ad scdm
negat̄ ꝯñtia ⁊ ad ꝓbationē ꝯcessis illis duobus est
notius b ⁊ a est ignotius b. neget̄ ꝯsequētia. a ē igno
tius b. ergo a ē nō notius b. ⁊ ad regulā aristo. pͥmo
pyermenias dicitur ꝙ i talibus debet argui cū limi
tatiōe vt a est ignotius b. ergo a aliquo mō non no
tius b qō ē concedendū. ⁊ ꝯñter ꝙ aliquo mō non ē
notius b. vñ effectus quo ad nos ē notior cā. ⁊ quo
ad naturā nō ē notior cā. Itē ꝓcessu qꝛ ē effectus ē
notior cā ⁊ i processu ꝓpter qd effectus non est no
tior cā sed minus notꝰ. Ad tertium cōceditur ꝙ
magis nota cognoscūtur p minus nota respectu di
uersorū ⁊ i diuersis processibus. qꝛ magis nota na
ture cognoscuntur a nobis per minus nota nature
ea tamē que sunt magis nota nature sunt minꝰ no
ta nobis. ⁊ que sunt minus nota nature sunt magis
nota nobis. ideo semper procedimus ex magis no
tis nobis qnocūq; ꝓcessu signato. Ad quartum
negatur ꝯñā ⁊ dico ꝙ cā cognita per effectū habet
duplicē cognitionē. vnā cōfusā secūdū quā depēdet
simplr̄ ex notitia effectꝰ. ⁊ aliā distinctā quā itellectꝰ
discurrēdo iuenit posium eni hr̄e cognitionē de quā
titate per albedinē vel colorē. ⁊ tñ in processu per i
uestigationē intellectiuā mlto maiorē hr̄e noticiam
de quātitate q̄ȝ de colore sicut patet i mathe. dico er
go ꝙ cā ꝭm cognitionē ꝯfusam non ingredit̄ demō
strationē ꝓpter quid. sed tñ ꝭm cognitōeȝ distictā.

**accidit autem dicētibus circulo de
monstrationem esse non solum ꝙ
nūc dictū ē sed nihil aliud dicet̄ q̄ȝ
hoc est si hoc est. sic enim facile ē de
monstrare omnia manifestum aūt
est ꝙ hoc accidit tribus termis po
sitis. per multos eni aut paucos re
flectere dr̄e nihil differt. p paucos
aut per duos. cum eniȝ ex necessita
te a. sit b hoc autem c. cū igitur a sit
ex necessitate erit b. Si igitur cū sit
a. necesse est esse b. hoc autē sit erit
a. hoc enim inhereat circulo. pona
tur a. in quo est c b. igitur cum sit a.
esse dr̄e est ipsum c. dr̄e. hoc autem
est quoniam cū sit a est c. sed. c. cum
a ideȝ est. quare accidit dr̄e circulo
dicentes esse demonstrationē nihil
aliud nisi cum sit a est a. sic autē oīa
monstrare leue est.**

Tertia ꝯclō demonstratio circularis nō aggenerat
sciam ꝓbatur. nulla rō facilis ac debilis aggñat sci
entiam. sed demonstratio circularis est rō facilis at
q̄ȝ debilis. ḡ illa non aggenerat sciam. pȝ ꝯñtia cuȝ
maiori. qꝛ rō aggenerans sciam dȝ cē fortis ⁊ firma
minor vero declaratur. qꝛ per demonstrationē circu
lare semp intelligendo de demonstratōne vniformi
circulari nō plus hr̄ q̄ȝ qꝛ si hoc ē. hoc ē. Constat au
tem talē rōnē cē valde facilē ⁊ debilē. qꝛ sic faciliter
possent oīa sciri ⁊ demr̄ari. Sȝ ꝙ per demr̄ationem
circularē nō plus hēat̄ q̄ȝ ꝙ si hoc est. hoc ē. arguit
phūs siue sumant̄ duo termini siue tres dūmō per
illos tres intelligant̄ tñ duo. verbi grā. sic arguen
do. si a ē. b ē. ⁊ si b ē. c est ista demonstratio ē circula
ris nō obstāte ꝙ sit ex tribꝰ terminis dūmō ideȝ sit
oio a ⁊ c. Ex duobus etiā termis fit demr̄atio circula
ris. ut si a ē. b ē. ⁊ si b ē. a est. Dato igit̄ ꝙ a ⁊ c sint oi
no idē si demōstrat̄ circulariter b p a. ⁊ c p b. non plꝰ
hr̄ q̄ȝ si a ē. a ē. Notandū ꝙ lȝ in demr̄atiōe circu
lari vniformi sequat̄ a demonstrat b. ⁊ b. demōstrat
a. ḡ a demōstrat a. nō tñ seqt̄ in demr̄atione circula
ri difformi. qꝛ effectus demōstrat cām. ⁊ cā demr̄at
effectū. ⁊ tñ effectus non demōstrat seipȝ cū isti duo
ꝓcessus demōstrādi sunt diuersoꝝ geneꝝ. In demō
stratione aūt vniformi necessario oēs ꝓcessus sunt
eiusdē generis ⁊ eq̄les. iō tunc idē demōstraret seip
sum. ⁊ p talē demonstrationē nō plus haberet̄ q̄ȝ ꝙ
si hoc est. hoc ē. Sed dubitat̄ ꝓbando idē ꝓbari
ac demonstrari p seipsum. qꝛ sicut illud qō ē notum
p aliud. ꝓbat̄ per aliud. ita illō qō ē notū p se. ꝓba
tur p se. Itē diffinitū cē ꝓbatur ⁊ demr̄at̄ p diffinitō
nē cē si diffinitio erit nō ⁊ diffinitū ignotū ꝭm cōmē
tatorē ētio phi. sed sunt idē oio diffinitio ⁊ diffinituȝ
. s. hō ⁊ aial rōnale. ḡ. Similiter oia q̄ sūt in deo sunt
vnū ⁊ idē. sed de deo multa demōstrant̄ vt ꝙ ē actꝰ
purus ⁊ ifinitꝰ ac necesse esse. ḡ idē demōstrat̄ p idē.
Ad pͥmū dī negando ꝯñtiam. qꝛ nihil ꝓbat̄ nisi
p discursū. Cōstat aūt pͥncipia pͥma non posse habe
ri p discursū. iō non ꝓbant̄. cognoscūtur tñ per se.
Ad aliud dr̄ ꝙ lȝ diffinitio ⁊ diffinitū sint iō. nō tam
sunt oio idē. qꝛ genus est ps diffinitionis qō nō est
idē oino cū spē cū aliqd significet̄ p genus qō nullo
mō idētificat̄ spēi diffinite. dicēdo hō est asinus aut
equꝰ. licȝ etiā oia que sunt in deo sint idē realit̄. non
tñ sūt idē rōne. ideo cū demr̄at̄ aliq̄ passio de deo si
demonstrat̄ idē p idē qꝛ talia v̄ba vt ꝓbabiliter de
mōstrant̄ faciūt pͥdicationes formales denotantes
ꝙ aliq̄ passio demōstrat̄ de deo p aliqō mediū qō ē
idē re ⁊ rōne cū illa passione qō ē negandū.

**at vero nec hoc possibile est nisi in
his quecunq; alternati se cōsequū
tur sunt propria.**

Quarta cōclō. nō oium ē scia per demr̄ationē vȝ cir
cularē. Ad cuiꝰ ꝓbationē phūs ponit tres suppōes
q̄rū pͥma est ista. demr̄atio circularis nō pōt fieri ni
si in t̄minis ꝯuertibilibꝰ. ꝓbat̄ demōstratio circula
ris ē ꝓcessus duorū sylogismorū reflexorū quorū 1ꝰ
ꝯcludit maiorē ex ꝯclōne pͥoris sylogismi cū minori
ꝯuersa aut minorē cū maiori cōuersa vt phs docet i
pͥmo poꝝ. vbi grā. oē al' rōnale est disciplinabile. ois
hō al' rōnale ḡ ois hō ē disciplinabilis. Circulatio
vno mō fit sumēdo ꝯclōne cū ꝯuersa minoris ꝯcludē
do maiorē sic. ois hō est disciplinabil'. oē al' rōnale
ē hō. ḡ oē al' rōnale ē disciplinabile. Alio mō sumē-
do ꝯclōne cū ꝯuersa maioris iferēdo miorē vt oē di
sciplinabile ē al' rōale. ois hō ē disciplinabil'. ḡ ois
hō ē al' rōnale. Si ḡ fiat demr̄atio circularis i t̄mis
iequalibꝰ sp in .2. ꝓcessu vna pͥmissarū erit falsa. vt
oē al' ē sb̄a. ois hō ē al'. ḡ ois hō ē sb̄a. reflexio fiet
vno istorū modorū. ois hō ē sb̄a. oē al' ē hō. ḡ al' est
sb̄a. aut sic ois sb̄a ē al'. ois hō ē sb̄a. ḡ ois hō est al'
vbi pȝ sp vnā pͥmissaꝝ cē falsā. Notādū ꝙ si nō oēs
t̄mi cēnt ieq̄les nō sp i sylogismo reflexo vna pͥmis
saꝝ eēt falsa. sȝ i vno sic. ⁊ i alio nō. v̄bi grā. ois hō ē
al'. oē risibile ē hō: ḡ oē risibile ē al'. Si reflexio fiat ꝯ
cludēdo maiorē q̄libȝ pͥmissaꝝ erit vera. vt oē risibi
le ē al'. ois hō ē risibil'. ḡ ois hō ē al'. Si aūt ꝯcludit̄
minor necessario vna pͥmissaꝝ erit falsa. ut oē al' est
hō. oē risibile ē al' ḡ oē risibile ē hō. In termis ergo
ꝯuertibilibus simplr̄ q̄libȝ pͥmissaꝝ erit v̄a. ⁊ in sim
plr̄ nō ꝯuertibilibꝰ sp vna erit falsa. qñ aūt duo illo
rū inuicē ꝯuertunt̄ ⁊ nō cū tertio. aliqñ q̄libet pͥmis
saꝝ erit vera aliqñ vna erit falsa vt patuit.

**Uno quidem posito ostensum ē ꝙ
nequaquaȝ necesse est aliquid eē al
terum. Dico aūt uno quod neq; ter
mino uno neq; propōne una posi
ta. Ex duabus aūt propōnibus pri
mis ⁊ minimis contingit: sic quidē
cōtingit ⁊ syllogizare.**

Secūda suppō: demr̄atio circularis non pōt fieri ex
vno termino tñ neq; ex vna ꝓpōne tñ. sȝ necessa
rio ex tribus terminis ⁊ duabꝰ ꝓpōnibus. pȝ. nam
q̄libȝ demōstratio ē syllogismus. ꝯstat aūt syllogis
mū fieri nō posse ex vno termio tñ neq; ex vna ꝓ
pōne tñ. sȝ ex tribꝰ termis ⁊ duabꝰ ꝓpōnibꝰ. vt est
ōnsū in libro pͥoꝝ. nā q̄lȝ ꝯclō syllogistica dicat hitu
dinē pͥdicati ad subm p aliqō mediū. sȝ nō dat̄ me
diū sine extremis. ergo necessario erūt tres termini
i duabꝰ ꝓpōnibꝰ. Sȝ dubitat̄ ꝙ syllogismus ꝯstat
ex tribꝰ ꝓpōnibꝰ ergo nō solū ex duabꝰ. Dī ꝙ syllo
gismꝰ absolute ꝯsideratꝰ est ex tribus propositioni
bus. sed consideratus vt ē aliqd ꝯcludens non con
stat nisi ex duabꝰ ꝓpōnibꝰ. qñ tñ due sūt ꝓpōnes
inferētes ꝯclōnē q̄s Arist. vocat pͥmas. i. pͥmissas ⁊
mimas. qꝛ sūt i nūero mīmo cū nō det̄ mior nūerꝰ
binario. ꝯclō. ergo dȝ eē ex pͥmis ⁊ mimis. i. pͥmissis
acceptis tñ in numero binario. premisse .n. plures
duabus nihil concluderet.

Si quidē igitur ⁊ a ipsi b ⁊ c inhere

at ⁊ hoc ad inuicē ⁊ ipsi a sic quidē cōtingit ex alterutris mōstrare oīa quesita ī prima figura sicut ostēsū ē ī his que de syllogismo sūt. Ostēsum ē aūt ꝙ ī aliis figuris aut non sit syllogism⁹ aut nō de acceptis. nō aūt predicari equalr̄ nequaquā est mōstrare circulo.

Tertia suppō. demr̄atio circularis nō pōt fieri nisi ī ꝑma figura ⁊ ī ꝑmo mō eiusdē figure. Ista suppō ēt ē declarata ī libro ꝑoꝝ. ꝑmo qdē ñ pt fieri demr̄atio circularis ī 2a figura. qꝛ 2a figura nō ꝯcludit nisi negatiue ⁊ demr̄atio circularis ꝑcedit idifferēter ex cōclōne ad q̄zlibet ꝑmissaꝝ. ḡ aliqs sillogism⁹ ꝑcedēt ex duab⁹ ꝑmissis negatiuis ad vnā affirmatiuā qđ ē icōueniēs. ⁊ pꝫ ꝯña qꝛ ī 2a figura sp vna ꝑmissaꝝ ē affirmatiua ⁊ alia negatiua. Deide nō pōt fieri demr̄atio circularis ī tria figura. qꝛ oīs mod⁹ syllostic⁹ trie figure ē affirmatiu⁹ aut negatiu⁹. si negatiu⁹ nō pōt ī eo fieri demr̄atio circularis sicut nec ī 2a figura qꝛ tūc ꝯtingēt syllogizare vnā affirmatiuā ex duab⁹ negatiuis vt iā dictū ē de 2a figura. si affirmatiu⁹ ille ꝯcludit solū pticularē affirmatiuā: sꝫ demr̄atō circularis ꝑcedit idifferent a ꝯclōne ad q̄zlibꝫ ꝑmissarū. ḡ tria figura ꝯcludēt vlēꝫ affirmatiuā. pꝫ ꝯña qꝛ ī oī syllogismo affirmatiuo sp vna premissaꝝ ē vlis. Ex ꝑdictis seq̄ꝛ ꝙ demr̄atio circularis ñ pōt fieri nisi ī ꝑmo mō ꝑme figure. qꝛ nō ī 2a figura nec ī tria vt patuit nec ēt ī alijs modis ꝑme figure: qꝛ oīs mod⁹ ꝑme figure ꝑter ꝑmū ē negatiu⁹ aut affirmatiu⁹ cōcludēs pticularē affirmatiuā. sed vt oñsū ē nō ꝯtingit circulariꝛ syllogizare ī mō negatiuo. nec ī modo affirmatiuo cōcludēte pticulariꝛ qꝛ null⁹ syllogism⁹ ꝯcludit affirmatiuā ex negatiua. nec vniuersalem ex particulari. ergo ⁊c.

Quare quoniā pauca huiusmōi in demōstratōibus sūt manifestū qdē ē: quoniā vanū ē ⁊ ipossibile sic dr̄e ex his q̄ sunt ad iuicem esse demonstratōem ⁊ propter hoc cōtigit omniū esse demonstrationem.

His suppōib⁹ ꝑmissis phūs arguit ꝯtra ꝯclōnē. vꝫ ꝙ ñ oiūꝫ ē scia ꝑ demr̄ationē circularē cū ñ oia. sed valde pauca igrediāꝛ demr̄atōem circularē itēdenꝛ tres rōnes ex fundamēto triū suppōnū. quaꝝ ꝑma ē ista. demr̄atio circularis nō pōt fieri nisi ex t̄minis ꝯuertibilib⁹. sed ñ oia sūt cōuertibilia. immo valde pauca. ḡ nō oium ē scia ꝑ demr̄atōem circularē. patet ꝯña cū minori maior aūt pꝫ ex ꝑma suppōne. 2a rō. demr̄atio circularis ñ fit ex vno t̄mino tm̄ nꝫ ex vna ꝑpōne tm̄. sed ex trib⁹ t̄minis ⁊ duab⁹ ꝑpositōib⁹. Cōstat aūt nō oia sic eē applicabilia ut ex his fiāt tres t̄mini tm̄ cum duab⁹ ꝑpōnibus cōcludētibus aliquam ꝯclōnem. ḡ nō oium ē scia ꝑ dmōstrationem circularem. patet consequentia cum minori. maior autē tenet ex secunda suppositōe. Tertia rō demonstratio circularis non potest fieri in secunda nec in tertia figura sed solum in ꝑma nec in quolibꝫ modo ꝑme figure. sed tantum in primo sed nō oia. imo valde pauca sunt syllogizabilia in ꝑmo prime figure. ergo non oium est scia per demōstrationeꝫ circularem. patet consequentia cum minori. maior autē habeꝛ ex tertia suppōne.

Quoniā auteꝫ ipossibile ē aliter se hr̄e cui⁹ ē scia simplr̄. ⁊ quoniaꝫ necessarium vtiqꝫ erit id eē scibile qđ ē scđm demōstratiuā sciam. demonstratiua aūt ē quā habem⁹ in habendo demōstrationem: ex necessariis vtiqꝫ syllogismus demōstratiōis ē. Accipiēdū igiꝛ ē ex quibus ⁊ qualibus demonstrationes sint.

Istud ē 3ū capl'i hui⁹ ꝑmi tractat⁹ in q̄ Aris. determinat ex q̄lib⁹ est demr̄atio formalr̄ postq̄ꝫ iuestigauit ex qb⁹ ē demr̄atio mālr̄. Et diuidiꝛ ī q̄ttuor ptes. qa ī prima pte docet demr̄atōem eē ex necessarijs. In scđa pte docet demr̄atōem eē ex his q̄ sunt d̄ oī ibi. Primū igiꝛ. In tertia oñdit demr̄atōnem eē ex his q̄ sunt ꝑ se ibi Per se aūt sunt. In q̄rta pte declarat demr̄atōem eē ex his q̄ sunt ꝫm ꝙ ipsum ibi. Ule āt dico. Prima ps istā solā ꝯclōnem demr̄at vt oīꝛ demr̄atio ē ex necessarijs q̄ ē ꝑma ꝯclo isti⁹. c. pbaꝛ oīs d̄mr̄atio ē ex his q̄ ñ pñt alr̄ se habē. ḡ ⁊c. pbaꝛ añs. oīs syllogism⁹ faciēs scire ē ex his q̄ nō pñt aliter se habere. sed oīs demr̄atio ē syllogism⁹ faciens scire. ḡ ⁊c. pꝫ ꝯña cū minori ꝑ diffinitōem demr̄ationis. ⁊ maior ē nō ꝑ diffinitionē scire cū dicebaꝛ ꝙ scire ē rē ꝑ cām cognoscē ⁊ qm̄ ill⁹ ē cā ⁊ qđ nō contingit alr̄ se hr̄e. Nōduꝫ ꝑ ꝫm phm̄. vij. metha. ꝙ mālia respectu vni⁹ sūt formalia respectu alteri⁹. vt cuprū ē māle respectu circuli. ē tm̄ formale respectu circuli cuprei cū ponaꝛ ī diffinitōe ei⁹. ⁊ nō solū est h̄ verū respectu diuersoꝝ. imo respectu eiusdē cōtigit ꝙ idē sit formale ⁊ māle. vt nasus ē māle respectu simitatis ⁊ formale respectu eiusdē ꝑ q̄ꝫto igrediꝛ diffinitōem ei⁹. oñdo simitas ē cauitas nasi. Ita ī ꝑposito ꝑma vera ⁊ imediata dr̄ mā demōstrationis ꝑ quāto demr̄atio fit ex illis tanq̄ꝫ ex ptib⁹ itegralib⁹. Dicūtur aūt forma demr̄atōis inq̄ꝫtū diffiniūt demr̄atōem. ptes aūt diffinitionis sūt forme dicit phūs scđa phi. ⁊. vij. metha. Notādū scđo ꝙ nō ē icōueniens. imo ē necessariū eandē mām esse itegralē ⁊ sbstātiuā vt caro ē mā itegralis al'is ꝑ q̄ꝫto ex ea cōponiꝛ al' tanq̄ꝫ ex pte q̄ꝫtitatiua ⁊ ē mā substātiua inq̄ꝫtū recipit caliditatē ⁊ hūiditatē ⁊ alias dispōnes accidentales. Ad ꝑpositū dico ꝙ ꝑma ꝓ̄a ⁊ imediata sūt mā itegralis demr̄atōis cū sint ptes q̄ꝫtitatis eius ⁊ sūt mā substātiua haꝝ passionū necessariū d̄ oī ꝑ se ⁊ ꝫm ꝙ ipm̄. In ꝑori ḡ ca. Aris. d̄terminauit de primis veris imediatis ⁊ cāis ꝑoribus ⁊ notioribus vt hñt rōnē māe itegralis. In h̄ ꝓ̄o determinat d̄ eisdē ut hñt rōnem māe substātiue. iō oñso ex qb⁹ ē demr̄atio oꝫ vidē q̄lia dñt eē illa ex qb⁹ dꝫ fiēi d̄mr̄atio hec aūt sūt q̄ttuor vt dictū ē q̄rū primuꝫ ē eē necessariū de q̄ determinat hec ps. alia ꝓ̄o tria sūt vꝫ eē de oī ꝑ se ⁊ ꝫꝫ ꝙ ipm̄. de qb⁹ determinabiꝛ ī ptib⁹ sequētib⁹. Sꝫ dubitaꝛ pr̄io. qꝛ phūs probat oēꝫ demr̄ationē eē ex necessarijs. ex eo qꝛ ꝯclo ē necessaria cū tm̄ stet syllogizare necessariū ex mere ꝯtingētib⁹. vt oē currēs ē al'. oīs hō ē currēs. ḡ oīs hō ē aial. scđo quia vꝛ nō oēꝫ demr̄atōem eē ex necessarijs. qꝛ hr̄e tres āgulos eq̄les duob⁹ rectis demr̄aꝛ de ysochele. ⁊ tm̄ nꝫ minor nꝫ ꝯclo ē necessaria sꝫ tm̄ cōtingēs cū possit eē ꝓ̄a ⁊ falsa indifferēter. Ad primū dī ꝙ lꝫ conclusio necessaria ꝯcludaꝛ ꝑ mediū ꝯtingēs hoc nō ē demōstratiue sꝫ topice aut probabiliꝛ. Demōstratiue āt ꝯclo necessaria ñ pōt cōcludi nisi ꝑ mediū necessariū iō bñ seq̄ꝛ cuiuslibet demōstratōis cōclusio ē necessaria ḡ q̄libꝫ demōstratio ē ex necessarijs. Ad scđm rñdeꝛ cōiter ꝙ duplex ē necessarium. s. simplr̄ ⁊ ex suppōne. Propō simpliciꝛ necessaria ē illa que significat sicut necesse ē eē. vt de⁹ ē. Propō necessaria ex suppōne ē illa q̄ significat sicut ñ pōt alr̄ esse supposito ꝙ termini supponant ꝑ aliq̄ vt ysocheles hꝫ tres angulos eq̄les duob⁹ rectis. Cōtra ex primo sequiꝛ ꝙ h̄. adā fuit sit necessaria simplr̄ qꝛ significat sicut necesse ē esse. ꝯñs ē falsum. qꝛ soluꝫ ē necessaria ꝫm qđ cū aliqñ fuerit falsa. Et ex scđo sequitur ꝙ hec chimera ē sba ē necessaria ex suppōne. qꝛ supposito ꝙ termini supponāt ꝑ aliq̄ illa propō significat sicut nō pōt nō esse. Iō ē alr̄ dñdū ꝙ triplex ē necessariū. s. necessariū necessitate extremoꝝ ⁊ necessariū necessitate iherētie. ⁊ necessarium necessitate suppositionis. Necessariū necessitate extremoꝝ est ꝑpō ꝓ̄a cui⁹ q̄libet extremum necesse ē eē vt hō ē aial. Necessariū necessitate iherētie ē ꝑpō ꝓ̄a cui⁹ ꝑdicatū ē iseꝑabile a sbo vel ecōtra. vt hō est risibilis ysocheles hꝫ tres angulos eq̄les duob⁹ rectis. nō eniꝫ possibile eēt ysochelē eē ⁊ ñ hr̄e tres angulos. Necessariū vero necessitate suppōnis ē ꝑpō cui⁹ ꝑdicatuꝫ ē aptū natū iesse subo necessario ex suppōne vt lūa eclipsaꝛ. necesse eni ē lunā eclipsari si terra iterponiꝛ iter solē ⁊ lunā. ⁊ sic ñ ē icōueniēs propōem falsaꝫ vl' ꝯtingentē aliq̄ mō esse necessariā sed ñ simplr̄. cuꝫ ḡ oēs ꝑmisse oium demōstratōum sint necessarie vno istoꝝ modoꝝ seq̄ꝛ oēꝫ demr̄atōeꝫ eē ex necessarijs.

Primū igiꝛ determināduꝫ quid dicimus de omni ⁊ quid per se: ⁊ quid vniuersale. de omni quideꝫ. hoc dico quod vtiqꝫ nō ī quodā. ī quodā āt est. nā quod aliquādo quideꝫ sic aliquādo vero nō. vt de oī hoīe aīmal. Si. n. verū ē dr̄e hoiem veruꝫ ē dr̄e aial. ⁊ si nūc alterū ⁊ alterum. ⁊ si in oī linea pūctum silr̄ ē: signum aūt ē. Nanq̄ꝫ istantias sic proferim⁹ sicut de omni iterrogāti aut si ī quodam non. aut si aliquando non.

Ista est 2a ps h⁹ capl'i ī q̄ Aris. determinat de oī. p⁹ q̄ꝫ determinauit de necessario ponēdo scđam ꝯclōneꝫ h⁹ capituli. s. oīs demōstratio ē ex ꝑpōnib⁹ de oī. probaꝛ oīs demōstratio ē ex his q̄ iportāt vl'itatē tpis ⁊ subi. sed ꝑpō de oī vt hic accipiꝛ iportat vl'itatem tpis ⁊ subi. ḡ ⁊c. pꝫ ꝯña cū maiori qꝛ aliter demonstratio ñ esset ex necessarijs si deficeret vl'itas tpis vl' subi. minor āt declaraꝛ. nā dicēdo oīs hō ē aial. ista ꝑpō ē de oī. qꝛ ꝑ eā nō solū importaꝛ talis ꝙ nihil ē hō de q̄ nō dicaꝛ aial sed ēt ꝙ nūq̄ꝫ aliqd erit hō qn illud pro tunc erit aial. Similiter oīs linea est pūctata. hoc ē de oī qꝛ de nullo dr̄ sbm de q̄ non dicaꝛ ꝑdicatū nec vnq̄ꝫ fuit aliq̄ linea qn illa fuerit pūctata. nꝫ erit aliqñ aliq̄ linea qn illa tunc erit pūctata. Qđ enim propō de oī iportat vl'itatē tpis ⁊ subi ostenditur a signo. qꝛ ad propōnem de oī possum⁹ dupl'r ferre istātias. aut si nō ē ibi vl'itas subi. sed ē ī q̄daꝫ sic ⁊ ī quodā non. aut si nō ē ibi vl'itas tpiꝛ sed est aliqñ sic ⁊ aliqñ nō. Quia ḡ vtro qꝫ mō possum⁹ instare ꝯtra hoc de oī signū est ꝙ de oī hic traditū. d. vtrunqꝫ s. vniuersitatē tpis ⁊ sbi. Notadū ꝙ differt propō de oī posterioristica a propositione de oī ꝑoristica. qꝛ vt dictū ē propositio de oī posterioristica iportat vniuersalitatē tpis ⁊ subi sed propō ꝑoristica iportat solū vl'itatē subi videlicet ꝙ nihil sit sumere sub sbstātiuo de quo nō ꝑdicaꝛ ꝑdicatum. vnde ista propō ē vera. oīs hō morieꝛ ⁊ est de omni ꝑoristice. qꝛ nihil sumiꝛ sub sbo de quo nō ꝑdicat ꝑdicatum. nō tamē est de omni posterioristice. qꝛ de aliquo supposito sbiecti aliqñ verificabiꝛ sbm quādo nō verificabiꝛ ꝑdicatū. q̄libet tm̄ istaꝝ oīs homo est mortalis. omne aial ē corruptibile ē propositio de oī posterioristice.

Ex his sequiꝛ ꝑmo ꝙ propō d̄ omni posterioristica tam quo ad suum materiale q̄ꝫ quo ad suum formale ē formalis respectu propositionis de oī ꝑoristice. qꝛ ꝫm vtrūqꝫ ꝯtrahit ⁊ superaddit. Materiale. n. propositionis de oī ꝑoristice ē nihil sumere sub sbo de quo non dicaꝛ ꝑdicatum. ⁊ hoc ideꝫ est materiale propōnis de oī posterioristice addendo semp. i. vniuersalitatem tpis. Formale aūt ꝑme propōnis ē ordo ad syllogismū secunde vero ad syllogismū d̄mōstratiuum vbi pꝫ ꝙ utroqꝫ modo est ꝯtract⁹ ⁊ super additio. Si aūt sumereꝛ propō de omni ꝑoristica ꝫꝫ suum esse formale tm̄. ⁊ posterioristica solum ꝫm suum esse materiale propō ꝑoristica esset formalis respectu ꝑoristice. Secundo sequiꝛ ꝙ propō de oī ⁊ propō vl'is non sunt ꝯuertibiliter idē. qꝛ ista propō. hō ē aial est de omni tā prioristice q̄ꝫ posterioristice ⁊ tm̄ nō est vl'is cum ibi non subijciaꝛ termin⁹ ꝯmunis signo vniuersali determinat⁹. Deide hec propō omnis homo est asinus est vniuersalis ⁊ tamen nō est de oī prioristice nec posterioristice cum nihil sit reꝑibile sub sbo de quo dicatur ꝑdicatum. Unde ꝯmētator. s. primo prioꝝ volens dare differentiam iter propōnem vniuersalem ⁊ dici de oī. ait ꝙ si dicatur omne aial est corpus. ad hoc ꝙ sit de oī non solum oportet ꝙ al' dispōatur ꝑ corp⁹. sed ꝙ omne aial disponatur ꝑ corpus ⁊ ꝙ quicquid disponitur per al' disponaꝛ per corpus. i. oportet ꝙ non solum de aiali ꝑdicatur corpus. sed de quocūqꝫ ꝑdicaꝛ aial de eo ꝑdicetur corpus. Contra ꝑdicta arguiꝛ ⁊ primo ꝙ propositio posterioristica de omni ñ dicit vl'itatē sbi qꝛ hec est propō posterioristica. de oī linea est longitudo cuius extrema sūt duo puncta. ⁊ tm̄ ñ dicit vniuersalitatē sbi. ḡ ⁊c. patet ꝯña cum minori qꝛ aliq̄ ē linea non hñs extrema. s. circularis. maior aūt ē nota. qꝛ illa propō est per se cū prediceꝛ diffinitio d̄ diffinito. ḡ est de omni posterioristice. Secūdo arguitur ꝙ aliqua est propō de oī posterioristica q̄ non dicit vniuersalitateꝫ temporis. qꝛ hec est huiusmodi. luna eclipsaꝛ ex quo est demonstrabilis. ⁊ ꝙ ñ dicat vniuersalitatem tpis manifestū ē. qꝛ non semꝑ luna eclipsatur. Tertio arguiꝛ ꝙ aliqua est propō importans tā vniuersalitatem sbi q̄ꝫ tpis ⁊ tamen nō est de omni posterioristico qꝛ h̄ ē huiusmodi. omne animal est coloratum. nihil enim est al' ꝙ non sit coloratum. nec vnq̄ꝫ erit al' qn pro tunc erit coloratum ⁊ ꝙ non sic posterioristica. patet quia non est propō ꝑ se sed per accidens vt videbitur. Quarto arguiꝛ ꝙ propō de omni posterioristica non potest esse maturalis respectu propōnis de omni prioristice. quia sicut se habet demonstratio ad syllogismum ita d̄ oī posterioristicum ad de omni prioristicū. sed demonstratio non potest esse maturalis respectu syllogismi cum necessario supaddat scire. ḡ d̄ oī posterioristicū non pōt esse maturale respectu de oī prioristico. Ad ꝑmum diciꝛ ꝙ illa propō. linea est longitudo cui⁹ extrema sunt duo puncta est de oī ⁊ iportat vl'itatē sbi qꝛ licet aliqua sit linea que iā non habeat ex̄ma. tm̄ q̄libet linea est apta nata habere duo ex̄ma. hec enī propō est de omni. corpus est mobile ⁊ tamen aliqđ corpus non potest moueri scilicet elementum terre: sufficit tamen ꝙ ipsum sit aptum natū moueri. Ita linea circularis non habet extrema sed est apta nata habere duo extrema. vnde diffinitio linee non dicit aptum sed aptitudinem. Ad scđꝫ dr̄ ꝙ eo mō illa

propō ē de oi q̄ mō ē necessaria. Cōstat aūt φ illa n̄ ē simplr̄ necessaria nec necessitate iherentie sed solū ē necessaria necessitate suppōnis. s. si terra interpōit̄ int̄ solē ⁊ lunā ⁊ eo mō dicit vlitatē tpis. qr nunq̄ʒ ponit̄ terra iter solē ⁊ lunā qn tūc luna eclipset̄. hec tn̄ luna ē eclipsabilis est absolute necessaria iportās absolute tā vlitatem tpis q̄ʒ sbi. Ad tertiū ꝯcedo illam. oē aial ē coloratū nō esse de oi posterioristico. licet dicat vtranqʒ vlitatē. qr lʒ ꝯcedat̄ oēʒ ꝓpōneʒ de oi posterioristicā iportare vlitatem tpis ⁊ sbi. tn̄ n̄ est ꝯcedendū oēm talem esse posterioristicā. Et si arguit̄ φ aliq̄ ē ꝓpō de oi q̄ nec ē prioristica nec posterioristica. nō q̄dem ē prioristica qr iportat ābas vlitates. nec posterioristica. qr est p accn̄s. Dn̄duʒ φ illa ē prioristica. qr de oi prioristicū n̄ dicit tm̄ vlitateʒ sbi sed illud asserit absolute ita φ ois ꝓpō iportans vlitatē sbi siue iportet vlitatē tpis siue nō di ꝓpō de oi prioristica. Melꝰ tn̄ di φ sicut nō oē necessariū ē de oi nec oē p se ē hʒ ipm posterioristice loquēdo ita n̄ omne de oi est p se. iō illa ꝓpō ē posterioristica non obstāte φ sit p accn̄s. Ad q̄rtum di φ vliter q̄libet inferiꝰ pōt esse mā̄le ⁊ formale respectu sui superioris. Dicit enim Porphirius φ genus ē totū speciei. ⁊ spēs est totū generis. ⁊ comētator i ꝓlogo phi. φ genꝰ ꝯponit̄ ex suis spēbus ⁊ spēs ex gn̄e. ⁊ dr̄ia. cū g̅ totū dicat formā ⁊ ps mām vt habet̄ a phō. 3. phi. ⁊ comētatore. sequit̄ φ genus aliq̄ mō se habʒ vt forma respectu spēi ⁊ spēs respectu gn̄is. aial g̅ vt est q̄ddam totū hōis se hʒ vt forma. ⁊ hō vt ē quoddā aial se hʒ vt mā. Ecōtra ēt hō vt ē quoddā totum respectu aialis. s. vt ē aial rōnale se hʒ vt forma ⁊ aial vt mā ꝑ quāto est ps eius. Ita i ꝓposito de omni prioristicū ē genꝰ adde oi posterioristicū. iō vtrunqʒ illoꝝ pōt se habere p moduʒ forme ⁊ māe ad reliquū sicut ēt sillogismus ⁊ demr̄atio. Demonstratio eni vt ē q̄dā syllogismꝰ se hʒ vt mā ⁊ syllogismus i cōi vt forma. vt aūt ē syllogismꝰ faciens scire sic dicit formā ⁊ ꝯtentū mām vt hr̄. 3. phi. sed syllogismꝰ ꝯtinet demr̄ationem cū sit totū i mō ⁊ demonstratō ps subiectiua demōstratio ēt ꝯtinet syllogismū tanq̄ʒ ptē eēntialē eiꝰ. g̅ vtrunqʒ ad alteꝝ se hʒ per modum materie ⁊ forme.

Per se aūt sunt quecūqʒ sūt i eo qd̄ quidē est: vt triangulo inest linea et linee pūctū. Substātia. n. ipsoꝝ ex his ē que isūt i rōne dicēte quid ē.

Ista ē tertia ps huiꝰ capl'i in q̄ Aris. ostendit omneʒ demr̄atōem esse ex his q̄ sūt p se. Et p̄ diuidit modos̄ dicendi p se. Scdo manifestat modos ingrediētes demonstratōem ibi. Que ergo dicūt. Quatuor sunt modi dicēdi p se quoꝝ p̄mus respicit formam. secūdus mām ibi. In q̄buscūqʒ. tertiꝰ efficiens ibi. Amplius q̄cūqʒ. quartꝰ finem ibi. Alio vero mō. Primus igit̄ modus dicendi p se ē quādo p̄dicatū est de q̄dditate subiecti. vt triangulus ē ex lineis. linea est ex punctis. ⁊ q̄cunqʒ sunt de itrinseca rōne alicuius illa dicunt̄ de illo in p̄mo mō dicēdi p se. φ eni linea sit de quidditate triāgulus ⁊ punctus de q̄dditate linee. pʒ qr linea ponit̄ i diffinitione trianguli cū dicit̄ triangulus ē figura plana tribꝰ lineis ꝯtenta. Et punctus ponit̄ i diffinitōe linee. dicēdo linea ē longitudo sine latitudine ⁊ ꝓfunditate cuiꝰ extrema sūt duo pūcta. Notādum p̄mo φ q̄tuor sunt de q̄dditate subiecti. Primo diffinitio di de q̄dditate subiecti vt animal rōnale est de q̄dditate hominis. Vn̄ sicut materia ⁊ forma collectiue sumpta nō sūt idiuiduum nāle. ita genus ⁊ differētia n̄ sunt q̄dditas spēi. Cōstat āt diffinitōem nō plus iportare q̄ʒ genꝰ ⁊ dr̄iam. iō diffinitio nō est q̄dditas spēi. sed ē de q̄dditate eius ꝓpterea predicat̄ de illa in p̄mo modo dicēdi p se. vt homo ē aial rōnale. Secūdo q̄libet ps diffinitionis i recto ē de q̄dditate subiecti nā tā aial q̄ʒ rationale ē de q̄dditate hominis cū sint ps essential' eiꝰ lʒ nō p̄dicent̄ de subiecto eodeʒ mō. qr genus predicat̄ in q̄d ⁊ differentia i quale. iō quelibet istaꝝ est in primo modo dicendi p se. videlʒ homo ē aial. homo ē rōnalis. Tertio q̄libet ps diffinitōis i obliquo ē de q̄dditate subiecti vt linea dr̄ de quidditate trianguli. ⁊ punctus de quidditate linee cū sint pricipia itrinseca illoꝝ. iō linea p̄dicat̄ de triangulo i prio mō dicēdi p se. ⁊ punctus de linea non q̄dem in recto sʒ in obliquo. qr non bn̄ dr̄ triangulꝰ ē linea vel linee. linea ē punctꝰ uel pūcta. sed bn̄ dr̄ triangulus est ex lineis ⁊ linea ē ex pūctis. aut i linea sūt pūcta. aut linea ē longitudo in qua sūt pūcta. Quarto q̄libʒ supius ē de q̄dditate subiecti vʒ sui iferioris. vt hō est de quidditate sortis. ⁊ substantia ē de quidditate oium suoꝝ inferioꝝ. iō omnes iste ꝓpōnes sūt i primo modo dicēdi p se. sortes ē homo. aial ē substātia corpus ē ens. Idē ēt dr̄ de alijs p̄dicamētis. vt linea ē q̄ʒtitas. albedo ē color quodlibet enim supius est forma sui iferioris iquit Aristo. 2. phisi. Secundo notāduʒ φ aliqd dr̄ esse in primo mō dicendi per se dupl'r. s. essentialiter ⁊ p reductionē illa ꝓpō ē essentialiter in primo mō dicendi p se cuiꝰ p̄dicatū ē de q̄dditate subiecti eo mō quo dictū est. Illa vero ꝓpō ē reductiue i primo modo dicēdi p se. cuiꝰ p̄dicatuʒ dicit̄ p se de sbō ⁊ nō ē de quidditate eius. Et h̄ quadrupl'r ꝯtingit. Primo qn̄ diffinitū p̄dicat̄ de diffinitione aut de aliqua pte diffinitōis. vt al' rōnale ē homo i linea ē triangulꝰ. pūcta sūt i linea q̄lībʒ eniʒ istaꝝ ē i primo mō dicendi p se reductiue ꝯuertendo simpl'r. Secundo ꝓpō ē reductiue i primo mō dn̄di p se qn̄ ifriꝰ p̄dicatur de suo supiori vt hō est sor. al' ē hō. q̄libet enim istaꝝ p ꝯuersionē simplicē reducitur ad primū modū dn̄di p se cū cuiuslibet talis ꝯuertens sit formal'r ⁊ essential'r i primo mō dicendi p se. Tertio propō dr̄ esse reductiue in primo mō dicendi p se qn̄ idē p̄dicat̄ de seipso. vt hō ē homo. al' est aial. q̄libet enim istaꝝ reducit̄ ad p̄mū moduʒ reducendo sbm̄ ad suū iferius aut p̄dicatum ad suū supius dn̄do sor. ē hō aial ē corpꝰ. Exquo eni quodlibet superius ē ps sui iferioris ⁊ ecōtra quodlibet supiꝰ pōt reduci i suū iferiꝰ ⁊ ecōtra dicit eni phūs 4. phisi φ spēs ē i gn̄e ⁊ genꝰ i spē. Quarto propō di esse reductiue i primo mō dn̄di p se qn̄ dispatū p̄dicat̄ de spato aut oppositū de opposito. exēpluʒ primi vt hō ē asinꝰ. exēplū secūdi. vt hō ē n̄ hō. albū ē nigrū: vidēs ē cecū. pr̄ ē filius. hec eni hō ē asinus r̄ducit ad primū modū reducēdo p̄dicatū i suū genꝰ s. hō ē aial. ⁊ ita reducit̄ illa albū ē nigrum ad illaʒ album est coloratum. ⁊ consimiliter illa. pater est filius ad illam pater est ad aliquid. que est essentialiter i primo modo dn̄di p se. Iste aūt hō est nō hō videns ē cecū. reducunt̄ ad istas. hō ē ens videns ē aliqd q̄ sūt formal'r i primo mō dn̄di p se. Cōtra p̄dicta arguit̄. ⁊ primo φ diffinitio nō p̄dicat̄ de diffinito in primo mō dn̄di p se. qr diffinitio vacui non p̄dicatur de vacuo illo mō dn̄do vacuū ē locus priuatus corpore cū nō sit d̄ quidditate sui exquo sbm̄ nihil ē. sil'r illa diffinitio. al' risibile non p̄dicatur de homine in primo modo dn̄di per se. exquo secunda ps pertinet ad secundum modum vt videbitur. Secundo arguitur φ non q̄libet ps diffinitionis in recto predicat̄ de diffinito i primo modo dn̄di p se qr hec n̄ est i primo modo. homo n̄ est aial exquo ē impossibilis nec illa. hō est rōnal' exquo p̄dicat̄ in q̄le vn̄ Aris. primo topi. ponit solum q̄tuor p̄dicata. scʒ licet genus diffinitōem proprium ⁊ accn̄s. cū ergo rōnale n̄ sit aliqd̄ illoꝝ. g̅ d̄ nullo ꝓprie p̄dicat̄. Tertio arguit̄ φ ps diffinitōis i obliquo non p̄dicat̄ d̄ diffinito i p̄mo mō dn̄di p se in exēplis phi. qr termini diuersoꝝ p̄dicamentoꝝ nō p̄dicant de se inuicem i p̄mo modo. sʒ triangulus est de p̄dicamento q̄litatis. ⁊ linea de p̄dicamento quantitatis. ergo nō p̄dicant̄ de se iuicem ⁊ maxie eo mō quo dicit phūs. scʒ vt i triangulo ē linea. qm̄ linea est sbm̄ trianguli ⁊ n̄ ecōuerso. Nō ēt vr̄ bn̄ dictū φ sba linee sit ex pūctis cū linea non sit sba nec ꝯponat̄ ex punctis vt hr̄. vij phi. Quarto arguit̄ φ nō q̄libet supius p̄dicat̄ de suo iferiori i p̄mo mō dn̄di p se. qr nulla istaꝝ est primi modi binarius ē numerus. scia ē hitus eo qd̄ numerus ꝯnotat alam numerātem vt tollit̄ a phō. 4. phi. Cōstat aūt alam nō esse de q̄dditate binarij. sil'r habitꝰ ꝯnotat sbm̄ vt tollit̄ ex diffinitione sua q̄ʒ ponit Aris. in p̄dicamentis. sbʒ aut non ē de q̄dditate scie. Itē Aris. p̄mo phisi. dicit φ nihil fit ex ēte p se ita φ forma que fit ex mā nō fit ex ente p se. nec aer q̄ fit i igne fit ex ente p se. cū ergo ens sit superius ad omnia p̄dicamenta sequit̄ ens de aliquo suo iferiori nō p̄dicari in p̄mo modo dn̄di per se. Ad primū dr̄ φ nō est ꝯcessum quālibet diffinitōem p̄dicari de suo diffinito in p̄mo modo dicendi per se sʒ tm̄ diffinitionē pure q̄dditatiuam aut que non dat̄ nisi p itrinseca diffiniti iō diffinitio exp̄mens quid nominis tm̄ aut diffinitio mā̄lis data p effectum diffiniti aut p ꝓpriam passionem nō p̄dicat̄ in p̄mo modo dicendi per se. ⁊ idem dr̄ de diffinitione data p cām efficientē aut finalem exquo talia nō sunt d̄ itrinseca rōne diffiniti. Sed dubitat̄ nam si diffinitio data p passionem sbi nō p̄dicat̄ de diffinito i p̄mo mō dicēdi p se. g̅ hec nō ē p̄dicatio primi modi. linea ē longitudo cuiꝰ extrema sunt duo puncta. cuiꝰ oppositū ponit Aristo. in littera. R̄ndet̄ φ longitudo dupl'r sumitur vno mō vt ē genus ad lineam. ⁊ sic p̄dicat̄ de linea in p̄mo modo. alio mō vt ē passio seu modꝰ insequens lineā ⁊ sic nō predicatur de linea i primo modo neqʒ aristo. dicit i littera diffinitōem exp̄ssam p̄dicari de linea in p̄mo modo sʒ solum φ punctus ex eo φ ponit̄ i diffinitōe pura q̄dditatiua eiꝰ q̄ si n̄ erit diffinitio data erit alia videlicet ista linea ē q̄ātitas ꝯtinua cuius extrema sunt duo pūcta. Ad secūdum r̄ndetur φ sicut nō q̄libet ꝓpositio necessaria ē i p̄mo modo ita nō q̄libet ipossibilis excludit̄ ab eodem modo. dictum est enim φ homo est asinus. ⁊ album est nigrum sūt in p̄mo modo reductiue. ⁊ tam̄ sūt ꝓpōnes impossibiles ita nō incōuenit φ aliq̄ ꝓpositio ipossibil' sit essential'r i eodem mō si p̄dicatū erit de quidditate sbi. Itē ꝯcedo φ illa ꝓpō sit i p̄mo modo. s. hō est rōnal' nō obstante φ rōnale predicat̄ i quale. qr n̄ p̄dicatur accn̄tal'r sed eēntialiter. Et ad phm̄ in topi. dico φ ipse n̄ numerauit oia predicata simpl'r. qr spēs ita bn̄ est p̄dicatum idiuidui. sicut genus spēi sʒ numerauit oia p̄dicata q̄ p̄dicant̄ de spē i rōne totius. ⁊ hec nō sunt nisi quatuor. nam oē p̄dicabile de spē dicens totum aut predicat̄ essentialiter aut accidentaliter. si essential'r aut ꝯuertibiliter ⁊ sic est diffinitio. aut nō ꝯuertibiliter sic est genꝰ si accn̄taliter p̄dicat̄ aut g̅ ꝯuertibil'r ⁊ sic ē ꝓprium. aut n̄ ꝯuertibiliter ⁊ sic ē accn̄s. dr̄ia aūt nō dicit totū sʒ ptem tm̄. iō non predicat̄ de spē i rōne dicente totū. Ad tertiū dr̄ φ nō incōuenit terminum vnius p̄dicamenti p̄dicari de termino alterius p̄dicamēti. dūmodo ponat̄ in diffinitōe pura q̄dditatiua aut in diffinitione data solum p intrinseca. vnde ista ꝓpositio est p̄mi modi simitas est i naso nō obstante φ simitas sit accn̄s ⁊ nasus substātia. qr ponit̄ i diffinitōne exp̄mente quid rei data per intrinseca solum dicēdo simitas ē cauitas nasi neqʒ dr̄ nasus intrinsecus simitati autem de quidditate eius. qr si quidditas simitatis aut ps illius q̄dditatis. sed qr ē p̄ncipiū eiꝰ sine quo nō stat simitatē esse. Quia g̅ non stat absqʒ ꝯtradictōe triangulum esse absqʒ linea. iō linea ē intrinseca triangulo p modū p̄ncipij. Item ꝯcedo quālibet illaꝝ triangulo iest linea ⁊ triangulus ē i linea qm̄ triangulus est sbm̄ linee ⁊ ecōtra. est enim triangulus sbm̄ p̄dicatōis linee exquo diffinit̄ p lineam subijcit̄ eni diffinitum diffinitōi ⁊ cuilibet parti eius̄ linea vero ē sbm̄ ihesionis trianguli. Propterea cōcedo φ sba linee est ex punctis. i. diffinitio essentialis linee ē ex punctis. nec ꝯcedit̄ lineā esse ex pūctis tanq̄ʒ ex ptibus. sed tanq̄ʒ ex p̄ncipijs terminatiuis et ꝯtinuatiuis partium linee. Ad q̄rtuʒ dr̄ φ numerus dupl'r sumitur. s. absolute ⁊ respectiue absolute ē se superius ad binarium. ⁊ diffinitur sic a phō in p̄dicamentis. Numerus est multitudo ex vnitatibus̄ aggregata. respectiue autem ē solum p accn̄s supiꝰ ad binariuʒ qr ꝯnotat actū aie. ⁊ diffinit̄ sic iuxta doctrinā Aris. 4. phi. Numerus ē multitudo mēsurabilis p aiam. numerus g̅ absolute sūptus ⁊ n̄ respectiue p̄dicatur de binario in primo modo dicendi per se. Itē ꝯcedo φ sbm̄ iportatum p habitū est de quidditate scie sicut linea trianguli ⁊ nasus simitatis. ex quo eni scia diffinitur per hitum ⁊ hitus per sbm̄ oʒ sbm̄ esse itriscum scie. non enim stat sciam esse absqʒ aia. ideo ista est in primo modo scia est i aia. Dicit̄ de lʒ nihil fiat ex ente per se. qr nihil fit ex ente sub ratōne entis. vt ponit Aristo. i p̄mo phi. tn̄ hec propō est per se. forma seu ꝯpositum fit ex ente. vnde fortuna nō ē cā per se sed p accn̄s p Aris. 2. phi. ⁊ tamen hec ꝓpō est p se. fortuna est causa. aliter d̄ fortuna n̄ esset scientia.

Et quibuscūqʒ eoꝝ que isūt ipsi. s. ipsā i rōne insūt quid est demōstrāti: ut rectum inest linee ⁊ circulare ⁊ iportʒ par numero ⁊ primū ⁊ cōpositū ⁊ ysocheli. quid ē equilaterū. ⁊ scalenon. i. altera pte longiꝰ. et que omnibus his insunt insūt i rōne dicente quid. eē hic quidē linea inde numerus. Silr̄ aūt ⁊ in aliis hmōi unūquodqʒ per se esse dico.

Secūdus modus dn̄di p se ⁊ qn̄ predicatuʒ est accidēs sbiecti positi i diffinitōne eius vt linea est recta vel circularis. numerus est par vel ipar. primum vel ꝯpositū. equilaterus aut altera parte longior. Prio q̄dem i diffinitōe recti ⁊ circularis ponit̄ linea eo φ rectū ē linea cuiꝰ mediū nō discrepat ab extremis. Circulare ē linea eq̄liter distās a cētro. 2. i diffinitōe paris ⁊ iparis ponitur numerus. nā par ē numerus diuisibil' i duas partes equales. ⁊ ipar ē numerꝰ q i duo equalia scidi nō potest. Tertio in diffinitōne p̄mi ⁊ ꝯpositi ponit̄ numerus. qr numerus primus ē numerus nō factꝰ ex numeris vt binarius ⁊ trenarius. Numerus ꝯpositꝰ ē numerus factus ex nūeris. vt quaternarius ⁊ omnes sequētes. Quarto i diffinitōne eq̄lateri ⁊ altera pte longioris ponitur numerꝰ vn̄ eq̄laterus ē numerus ꝯsurgēs ex ductu numeri i seipsum vt quaternarius q ꝯsurgit ex ductu numeri binarij i seipsaʒ. sʒ altera pte lōgior ē numerus ꝯsurgēs ex ductu numeri i aliū. s. maiorē vel minorē. vt senarꝰ q fit ex ductu binarij i tertiariū ⁊ ecōtra. primus vocat̄ eq̄laterꝰ. qr si describēt hēret oia latera eq̄lia. qr semp duo. scd̄s āt ē altā pte longior. qr

si describeret haberet latera inequalia vz duo ꝛ tria.
Notādū p̄mo ꝙ duplex est accn̄s.s. ꝓpriū ꝛ ꝯmune. Accn̄s ꝓpriū ē illud qḋ circūcernit sbm̄ suū. vt risibile ꝛ h̄ ē duplex. nā qḋdā ē ꝙ fluit a p̄ncipijs speciei. ꝛ tale ꝯuertit̄ cū spē. vt risibile ꝛ hinibile. ꝛ qḋdā ē qḋ fluit a p̄ncipijs idiuidui. vt simitas ꝛ crispitudo ꝛ huiusmōi nō ꝯuertūt̄ cū sbis suis. q̄ simitas non ꝯuertit cū naso nec crispitudo cū capite. Accn̄s cōe ē illud qḋ n̄ circūcernit sbm̄ suū vt albū nigrū. ꝛ tale iteꝝ ē duplex.s. sepabile ꝛ isepabile. Accn̄s cōe sepabile ē illud qḋ adest ꝛ abest p̄ter sbi corruptionē. vt albū ꝛ nigrū hōi. Accn̄s cōe isepabile ē id qḋ lz nō circūcernat sbm̄ suū. nō tn̄ abē p̄ter sbi corruptōem vt albū cigno ꝛ nigrū coruo. Dico g̃ ꝙ qn̄ p̄dicatur accn̄s ꝓpriū d̄ sbō suo siue fluat a p̄ncipijs spēi siue a p̄ncipijs idiuidui semp facit ꝓpōnem de scd̄o mō dn̄di p se. ita ꝙ q̄libz istaꝝ ē scd̄i modi. hō ē risibilis nasus ē sim⁹. Qn̄ aūt p̄dicat̄ accn̄s cōe siue fuerit sepabile siue isepabile n̄ facit ꝓpōnez secūdi modi sz p accn̄s. vt hō ē alb⁹ seu cignus ē alb⁹ ꝛ coruus est niger. Secūdo notādū sm̄ porphi. in vlib⁹ ꝙ q̄druplr̄ sumit̄ ꝓpriū. p̄mo ꝓ ipo qḋ iest vni soli spēi sz n̄ cuilibet idiuiduo illi⁹ spēi. vt eē medicū qḋ tn̄ ꝯuenit hōi. sz nō oi hōi. scd̄o ꝓ illo ꝙ iest vni spēi ꝛ cuilibet idiuiduo illi⁹ spēi ꝛ semp. sz n̄ tn̄ illi spēi. vt eē bipedē ꝯpetit eni cuilibz hōi ꝛ semp sz n̄ tn̄ hōi. q̄ etiaz brutis ꝯpetit. tertio ꝓ isto ꝙ iest vni soli spēi. ꝛ cuilz idiuiduo illi⁹ spēi sz n̄ semp. vt canescē. ꝯpetit enim tn̄ hōi ꝛ cuilz hōi ꝛ n̄ semp. sed i senectute. q̄rto pro isto ꝙ iest tn̄ vni spēi ꝛ cuilibet idiuiduo illi⁹ spēi et semp vt risibile ꝯpetit hōi. ꝛ hinibile ꝯpetit equo.
Dico g̃ ꝙ ꝓpriū sūptū oib⁹ istis modis facit ꝓpōnē scd̄i modi n̄ tn̄ eq̄lr̄ qm̄ iste ꝓpōnes hō ē risibilis hō ē can⁹ hō ē medic⁹ sūt eēntialr̄ ꝛ directe i scd̄o modo cū semp passio diffiniat̄ p sbm̄ suū. sicut eni risibile. ita can⁹ ꝛ medic⁹ diffiniunt̄ p hoiem hec aūt. homo ē bipes ē i scd̄o mō p reductōem cū p̄dicatū nō diffiniat̄ p sbm̄ vt ꝯstat exq̄ alteri ꝯuenit ab hoie. Tertio notādū ꝙ aliq̄d ē i scd̄o mō eēntialr̄ ꝛ directe aliq̄d aūt p reductōem ꝛ idirecte. Illa eni ꝓpō est essentialr̄ i scd̄o mō cui⁹ p̄dicatū ē passio sbi positi i diffinitōe ei⁹ scd̄m qḋ dictū ē. sz illa ꝓpō ē per reductōez i scd̄o mō cui⁹ passio p̄dicat̄ de sbō vl̄ ecōtra alr̄ q̄z dictū ē. Et hoc ꝯtingit quadruplr̄ p̄mo si sbm̄ p̄dicatur de passione. vt risibile ē hō. sim⁹ ē nasus. q̄libet eni istaꝝ reducit̄ ad scd̄m modū p ꝯuersionē simplicē. Scd̄o si passio ꝯiūcta fuerit alicui iferiori vel supiori ad sbm̄ suū. vt sor. ē risibilis. aliqḋ risibile ē sor. p̄ma eni reducit̄ p reductōem iferioris i suū superi⁹ secūda aūt reducit̄ i p̄mam p conuersionē simplicē. Idē dī si passio fuerit alicui supiori ꝯiūcta ad sbm̄ suū. vt aial ē risibile. aliquod risibile ē aial. hec enim reducit̄ i aliam p ꝯuersionē simplicē ꝛ illā i hanc. hō ē risibilis reducēdo genus i spēm. Tertio si passio fuerit cōiuncta alteri passioni aut diffinitōi sbi vt disciplinabile ē risibile aut aial rōnale est risibile. P̄ria eni reducit̄ ad illā. hō ē risibil̄ rōne p̄me passiōis p q̄z scd̄a passio iest hōi. Scd̄a reducit̄ ad eandē rōne diffinitōis reducibil̄ ad suā spēm. Quarto si passio erit diffinīēs sbm̄ suū vt hō est aial risibile seu aial risibile ē homo hec eni reducit̄ i priorē p ꝯuersionez simplicē. ꝛ alia reducit̄ i hanc hō est risibil̄ eo modo quo ꝯpositum reducit̄ in forma rōne detminatōnis aial cōtrahit̄ p risibile ꝛ nō ecōtra. Quarto notādū ꝙ tres sunt spēs trianguli. quaꝝ p̄ma est ysopleros seu eq̄laterus hn̄s tria latera equalia. Scd̄a spēs est ysocheles seu eq̄curis hn̄s duo latera eq̄lia tantū. Tertia spēs ē scalenon seu gradat⁹ q̄ est trium lateꝝ inequaliū. Intelligēdū tn̄ ꝙ iste nō sūt vere spēs trianguli sed solum sm̄ famositatem itelligēdo p spēm omne minus cōe ad aliquod magis cōe p̄dicamētale. vn̄ sicut circulus ē spēs spālissima. ita triangulus neq̄z equalitas vel inequalitas lineaꝝ variat spēm sz bn̄ multitudo ita ꝙ vna linea facit vnā spēz ꝛ due aliā ꝛ tres aliā ꝛ q̄tuor aliā ꝛ sic i ifinitū ad modum vnitatū iuentis. Si eni ysopleros ysocheles ꝛ scalenon eēnt spēs spālissime haberent ꝯn̄ter suas passiones demōstrabiles potissime de illis de q̄bus Aris. nullā mētōnem facit. Cōsilr̄ dicat̄ de q̄drato seu quadrāgulo ꝙ ē spēs spālissima ꝯtinent̄ sub se idiuidua cōia.s. eq̄lateꝝ orthogoniū ieq̄laterū orthogonium ꝛ equilateꝝ nō orthogonium eo mō quo hō dr̄ sub se ꝯtinere aliquē hoiem ꝛ aliq̄z hoiem nō tanq̄z spēs sed tanq̄z idiuidua vaga. iuxta determinatōez aris. i predicamentis dicentis ꝙ aliquis hō ꝛ aliquis hos sūt p̄me sbe. Ex p̄dictis sequitur ꝙ Aristo. per ysolepros ꝛ scalenō itelligit i lr̄a spēs triāguli. q̄ ex iferiori ꝛ supiori nō fit essentialr̄ vel reductiue secundus modus dicēdi p se. Non ēt itelligit passiones triāguli. q̄ nullū istoꝝ diffinit̄ p triangulū. sz itelligit̄ passiones numeri sicut eni q̄dratum ꝛ superficiale non solū repiunt̄ i ꝯtinuis sed etiam trāssumptiue i numeris. exquo numerus est pō i cōtinuo sm̄ Aristo. t̄tio phi. ita ysopleros ꝛ scalenon solum reperiunt̄ in continuis. sed in numeris itelligēdo p ysoplerum numerū quadratum. ꝛ p scalenon numeꝝ superficialē qui fit ex ductu maioris numeri i minorem vel econtra.
Cōtra p̄dicta arguit̄ ꝛ primo ꝙ nulla passio necessario diffinit̄ p sbm̄ suum. q̄ quelibet passio ē spēs alicuius predicamēti. sed ois spēs est diffinibil̄ p suuz genus ꝛ dr̄iam vt colligit̄ a phō i topi. g̃ passio poterit diffiniri ꝓ ꝓprium genus ꝛ ꝓpriam dr̄iam absq̄z sbō suo. Secūdo arguit̄ ꝙ illa. hō est risibilis est in primo modo. q̄ hec risibile ē hō ē i p̄mo modo exq̄ predicat̄ pars diffinitōis de suo diffinito. g̃ per idem ꝛ alia. pz ꝯn̄a q̄ ꝯuertens ꝛ ꝯuersa ptinēt ad eūdē modū. Tertio arguit̄ ꝙ illa aial ē hō ē i secundo mō q̄ predicatū est accn̄s sbi positi i diffinitōe ei⁹. ꝙ. n. aial ponitur i diffinitōe hoīs manifestū ē. sed ꝙ hō sit accn̄s aialis arguitur. q̄ hō accidit aiali cū reperiatur aial vbi nō reperit̄ hō. Quarto arguit̄ ꝙ rectū ꝛ circulare nō debent diffiniri per lineā. q̄ nulluz magis cōe diffinit̄ per min⁹ cōe. sed rectū ꝛ circulare cōiora sūt linea q̄ nō solū ꝯpetunt linee sz ēt supficiei ꝛ corpori g̃ ꝛc. Ad p̄muz ꝯcedit̄ q̄libet spēm diffiniri per suū genus ꝛ suam dr̄iam sz n̄ cuiuslibet spēi accn̄tal̄ dr̄ia ē aliquid sui predicamenti differēs a sbō suo. vn̄ spēs p̄dicamēti sbe hz ꝓp̄um genus ꝛ ꝓpriam dr̄iam nō coicidentē cū aliquo sbō spēs ēt predicamenti accn̄talis q̄ est accn̄s nō circūcernens determinatū sbm vt linea ꝛ albedo diffinit̄ per ꝓprium gen⁹ ꝛ prop̄am dr̄iam que nō ē sbm̄ suū sz spēs accn̄talis q̄ est accn̄s prop̄um circūcernens sbm̄ suuz vt simitas ꝛ risibile diffinit̄ per prop̄uz gen⁹ ꝛ ꝓp̄am dr̄iam q̄ nō est nisi sbm̄ suū. alioquin quelibet spēs haberet passionē aut procederet̄ i ifinitū i passionib⁹ eiusdē sbi. nec ē icōueniēs aliquā esse speciem nullā hn̄tē passionē. imo illud ē necessariū. sed bn̄ incōuenit aliquā eē spēm n̄ circūcernētē sbm̄ suū non hr̄e passionē. hō eni linea ꝛ albedo hn̄t passiones. sz nō q̄lz passio alicui⁹ istoꝝ hz passionē. q̄ i essentialr̄ ordinatis oz dare p̄mū ꝛ vltimū sm̄ Aristo. hic passiones aūt eēntialr̄ ordināt̄ i sbō sicut gn̄a ꝛ spēs in p̄dicamēto. Sz dubitat̄ nā cuiuslibet diffinitōnis. ꝓm⁹ t̄min⁹ ē gen⁹ ꝛ n̄ dr̄ia. diffiniēdo aūt simū ꝛ risibile ꝯtingit oppositū. vt sim⁹ ē nasus cauus. ꝛ risibile ē hō habil̄ ad ridēdū. Rn̄det̄ ꝙ ea q̄ n̄ circūcernūt sbā semper diffiniunt̄ p gen⁹ tenēs p̄mū locū i diffinitōe. vt hō linea ꝛ albedo. Ea aūt q̄ circūcernūt sbā si fuerit abstracta diffiniūt̄ per gen⁹ tenēs p̄mū locū diffinitōis. vt simitas est cauitas nasi. risibilitas est habilitas hominis ad ridendum. In concreto autē dr̄ia tz p̄mum locum. ꝛ genus secūdum locū dicendo. simū est nasus cauus. risibile ē homo habilis ad ridendū. cauū eni est gen⁹ simi ꝛ habilitas seu aptitudo est genus risibilitatis. Ad secūdum rn̄det Egi. ꝙ i predicatione directa subiectum habet rationez materie ꝛ p̄dicatum forme. ideo ista risibile est homo n̄ est i p̄mo modo cum sit idirecta ꝛ predicatum habz rōnem materie. subiectum vero rationem forme. ꝯstat autem ꝙ hec habitudo non est in primo modo.
Sed contra sicut se habet linea ad trianguluz ita homo ad risibile ꝛ nasus ad simum sed linea dicitur de triangulo i p̄mo modo dicendi p se. ideo homo dicitur de risibili ꝛ nasus de simo in eodem modo ꝛ nō solum reductiue. imo essentialiter. Ideo est dicendū ꝙ non iconuenit scd̄m modum ad p̄mum reduci. ex quo passio rōne subi sui reducitur ad omnia ea que essentialiter predicantur de illo subō quo pato cōcedatur ꝙ hec. risibile est homo. est essentialiter i p̄mo modo essendi per se. hec aūt homo est risibil̄. est per reductōem i eodem modo ꝯuertendo istam simplr̄. sicut eni hec. triangulus est i linea. est i p̄mo mō dicēdi per se ita hec simitas est i naso. ꝛ illa risibilitas est i homie. ecōtra autē i scd̄o modo. Et ad rōnem Egi. dico ꝙ sbm passionis hz rōnem materie. ꝓ quanto illam recipit subiectiue ꝛ rōnem forme ꝓ quanto ingredit̄ rōnem forme ꝓ quanto igreditur diffinitōez ei⁹. ptes eni diffinitōnis sūt forme iquit phūs. 2. phi. ꝛ. vij meta. Ad t̄tium nego ꝙ illa aial ē homo sit aliquo modo i scd̄o modo dicēdi p se. ꝛ lz aial ponatur i diffinitōe hōis. nō tamen homo est accidens aialis exquo homo ꝛ aial se habent vt totum i modo ꝛ ps subiectiua. Et tūc ad argumentū homo accidit aiali. g̃ homo est accn̄s aialis. negetur ꝯn̄a. sed bene seq̄t̄ homo ē accidens aiali tenendo li accidens ꝑticipaliter ꝛ non noialiter. Ad quartum dr̄ ꝙ rectuz aut circulare nō sunt cōiora linea. q̄ lz competāt alteri a linea hoc tn̄ est rōne linee sicut visibile competit alteri a colore. s. magnitudine ꝛ figure. ꝛ tamen nō ē cōius colore cum sit ꝓpria passio coloris scd̄m comētatorem. 2. de aia. ꝛ hoc ideo q̄ nulli ꝯpetit nisi ratōne coloris. vt patet. Sed dubitatur quomodo rectū uel circulare ē ꝓpria passio linee cum aliqua sit linea que nec est linea nec circularis. s. linea arcualis. Dicēdum ꝙ sicut tam paritas q̄z iparitas est ꝓpria passio numeri. lz non quilibet numerus sit par nec cuilibet sit ipar. Ita rectum aut circulare sunt ꝓprie passionis linee. lz non quelibet linea sit recta neq̄z quelz circularis q̄ sicut paritas vl̄ imparitas nulli ꝯpetit nisi numero aut rōne numeri ita rectum ꝛ circulare nulli competunt nisi linee aut rōne linee ꝛ sicut hoc disiunctum par vel impar est ꝓpria passio numeri ꝯuertibil̄ cū eo. ita hoc disiunctū rectū vel circulare ē propria passio linee ꝯuertibil̄ cū ea.

Quecūq̄z vero neutraliter insūt accidētia sūt vt musicū aut albū aiali.

Hic phūs declarat ex fundamēto dictorum q̄ ꝓpō sit p accn̄s. dicens ꝙ q̄cūq̄z est aliq̄ ꝓpō cui⁹ p̄dicatū iest sbō ꝛ non aliquo istorum modorum illa est p accn̄s vt aial est album vel musicum. pz eni ꝙ predicatum non est de quidditate sbi nec sbm ponitur i diffinitōne predicati. Sed dubitatur primo. q̄ hec esset per accidens edificator edificat exquo predicatum non est de quidditate subi nec subm ponitur in diffinitione predicati. Secūdo videtur ꝙ hec sit p se animal est musicum saltem reductiue ratōne istius. homo est musicus reducendo genus in suam spēm. Tertio q̄ vr̄ hec per se eē al̄ est albū. sicut ista cignus est albus nam sicut est isepabile risibile a sor. ita isepabile est album a cigno. sed hec ē per se. sor. ē risibilis. g̃ ꝛ ista cignus est albus. Quarto q̄ aliter iste ꝓpōnes essent p accn̄s celum ē spericū. terra ē rotūda qḋ ē falsum. q̄ q̄libet istaꝝ demrat̄. pz ꝯn̄ia q̄ i nl̄la istaꝝ p̄dicatum ē de q̄dditate subi. nec sbm̄ ponit̄ i diffinitōne p̄dicati. Ad p̄mum dī ꝙ phūs cū dicit illā ꝓpōnem esse p accn̄s qn̄ p̄dicatuz iest sbō nullo istoꝝ modoꝝ itelligit p iesse iherentiā forme ad materiā vel econtra. exquo p̄mus modus dicit formaz rōne p̄dicati. ꝛ secundus mām̄ rōne subi. Cōstat aūt nec edificatōem nec edificium esse formā edificatōis sed de hoc magis videbit̄ i q̄rto mō. Ad scd̄m dicit̄ ꝙ illa propō al̄ ē musicū ē p se ꝛ p accn̄s diuersis cōsideratōnibus. nā aial ē totū hōis vt ē genus nullo mō ꝯtractum. ꝛ ē ps hōis vt ꝯtrahit̄ p dr̄iam sumēdo al̄ p̄mo mō sic esse musicū sibi solum p accn̄s cōpetit. sumendo aūt al̄ p⁹ modum ptis sic ꝯpetit sibi p se. reductiue tn̄ eo mō quo ps reducit̄ i totū. ꝛ sic nō loquit̄ phūs hic sed tn̄ p̄mo mō. Ad t̄tiū dī ꝙ illa ē p accn̄s. cign⁹ ē alb⁹ sicut illa. aial est albū. ꝛ ad rōnem neget̄ ꝯn̄a. q̄ isepabilitas albedinis a cigno ē rōne materie. s. rōne alicui⁹ ꝯplexionis q̄litatum p̄maꝝ sine q̄ nō stat vita cigni isepabilitas aūt risibilitatis a sor. ē rōne forme. s. rōne sue spēi q̄ p se predicat̄ de sor. dn̄do sor. ē hō. Ad q̄rtū neget̄ ꝯn̄a sz solū sequit̄ ꝙ nō sūt p̄mo ꝛ essentialr̄ i aliquo istoꝝ modoꝝ. hec eni al̄ est risibile ē i scd̄o mō p reductōnem cui⁹ sbm nō ponitur i diffinitione p̄dicati nec ecōtra sz ē difficultas exq̄ spitas ē accn̄s cōe nullū circūcernens determinatū sbm̄ vr̄ ꝙ nullam ꝓpōnez faciat p se sicut nec albedo vel nigredo. Dn̄dū ꝙ passionē ꝯpetere alicui sbō p se ꝯtingit triplr̄. s. ꝑseitate sbi tātum. ꝑseitate passionis tn̄. ꝛ ꝑseitate vtriusq̄z. Illa passio competit alicui sbō p se rōne substātiui tātū. q̄ sibi n̄ detmiat illḋ sbm̄ sz illḋ sbz d̄miat sibi illā. ꝛ sic risibilitas p se ꝯpetit sor. nō eni est sor. qn sit risibilis. sed aliq̄d ē risibile ꝙ n̄ est sor. illa aūt passio p se cōpetit sbō rōne passionis tn̄ que sibi determinat illud sbm̄ ꝛ ecōtra. ꝛ n̄ sic risibilitas p se cōpetit animali. nullum eni ē risibile qḋ nō sit aial. sz aliq̄d ē aial quod nō ē risibile. sed illa passio p se competit sbō rōne vtriusq̄z que sibi determinat illud sbm̄ et ecōtra. ꝛ sic risibilitas per se competit homini sicut enim nullum ē risibile qḋ nō sit hōi. sicut enim nullum ē risibile. Oia aūt hec repiunt̄ i accn̄tib⁹ cōib⁹ p̄ter t̄tium. q̄ alioq̄n non essent cōia. nā q̄ztitas iest mere p se rōne substātiui tn̄. q̄ q̄ztitas nō determinat sibi mām̄. sed ecōtra cum apud multos dicat̄ in celo nō esse mām̄ vbi oio ē q̄ztitas. nulla tn̄ ē mā sin̄ q̄ztitate. figura aūt iest q̄ztitati p se rōne passiōis tātum. q̄ figura determiat sibi quātitatē ꝛ nō ecōtra. nulla eniz ē figura sine q̄ztitate. sed aliqua ē q̄ztitas siue figura. s. linea. Ad propositū dī ꝙ spericitas iest celo p se ꝛ rotūditas terre soluz rōne subiecti. q̄ spericitas non determiat sibi naturuz celi nec rotūditas naturam terre sed bn̄ econtra. Celum eni determiat sibi naturalr̄ spericitatē vt oia equalr̄ cōtineat ꝛ cōtinue eque velociter moueatur. Terra vero rotūditatem q̄ iclinatur vt medium eius sit medium mūdi exquo quelibet ps terre naturalr̄ tēdit deorsum. Iste g̃ propōnes celū est spericuz. terra est rotunda. materia est q̄zta. sunt propōnes scd̄i modi p reductōnē reducēdo subiecta ad p̄dicata i sua cōiora formādo hanc propōnem substātia ē accn̄tal̄ vbi sbm̄ ponitur i diffinitōne p̄dicati. accn̄tis eni esse est iesse secundū phm̄. vij. metha. Ex p̄dictis sequit̄ primo ꝙ lz hec nō sit p se aial est coloratum tn̄ hec est p se aial est q̄ztum p̄ma pars est manifesta q̄ talis ꝑseitas non pōt esse rōne substātiui vel passionis. sicut

eni color non sibi detminat aial ita nec aial determinat sibi colorem sicut nec cign⁹ albedinē sed ꝓuēit tātum ex determiata ꝓportōne qualitatū ꝑmaꝝ. scđa ps est euidēs exquo q̄ʒtitas iest aiali p se rōne subiecti.exquo.n.aial sibi determinat mām.⁊ mā q̄ʒtitatē oportet aial sibi determinare q̄ʒtitatē. Scđo seqͭ ꝙ color iest supficiei p se ⁊ circulus linee tm̄ ratione passionis cū supficies non determinet sibi colorem. nec linea circulum sed bñ econtra.iō circulus diffinitur p lineam ⁊ color per supficiem.dicit enim phūs i libro de sensu ⁊ sensato.ꝙ color est extremitas prespicui i corpore terminato itelligendo p extremitatem supficiem.⁊ quarto phisi.ꝙ color est i corpore. qꝛ i superficie. Tertio seqtur ꝙ iste ꝓpositiones sꝫ i scđo modo eētialr̄ ⁊ per se superficies est colorata linea est circularis.qꝛ ꝑdicatuʒ est accn̄s subiecti ponibilis i diffinitone eius.ecōtra aūt sunt i ꝑmo modo vt circulus est i linea.⁊ color ē i superficie. qꝛ ꝑdicatum est de qdditate subiecti exquo est ps diffinitōnis eius dare per itrinseca tm̄. Quarto seqtur ꝙ iste ꝓpōes sunt per se ⁊ directe in scđo modo scꝫ pspicuum ⁊ coloratum i corpore est color exquo ꝑdicatū est accn̄s subiecti ponibilis i diffinitōe coloris.nam vt patuit nō solum superficies sed ēt perspicuū ⁊ corpus ponunͭ i diffinitōne coloris.ecōtra aūt sunt i ꝑmo modo vt coloratum ē corp⁹ color ē i pspicuo exq̄ ꝑdicatum ē de quidditate subiecti. Circa predicta occurrūt quatuor dubia.Quoꝝ ꝑmum est istud. videtur quolibet accn̄s ꝓprium.qꝛ sicut simitas circūcernit sbm̄ suum scꝫ nasum.ita circulus lineam ⁊ figura seu color superficiem.De q̄ʒtitate aūt idē arg. qꝛ accn̄s quod ē magis cōe q̄ʒtitate ⁊ de qua essentialr̄ ꝑdicatͬ ꝯnotat ⁊ circūcernit sbm̄ suum. Secundum dubium videͭ ꝙ color isit per se aiali.qꝛ color iest p se superficiei.⁊ superficies inest per se animali. sicut quantitas ergo color inest per se aiali. Tertiuʒ dubium videͭ ꝙ color nō sit per se i corpore.quia sicut aliquod corpus nō ē coloratuʒ scꝫ celū ita aliqđ coloratum nō ē corp⁹ scꝫ superficies.Quartū dubiū videͭ ꝙ albedo nigredo ⁊ ꝯsimilia sunt p se i sbo.qꝛ oiuʒ formaꝝ naturalium materia ꝑma est per se sbiectū vt colligiͭ de mēte phi.ꝑmo phi.⁊ ꝑmo de generatōe. Ad ꝑmum dubiū rn̄deͭ ꝙ iō simitasͭ est accn̄s ꝓprium.qꝛ circūcernit sbm̄ suū ipm distincte significando.non eni significat simitas q̄n significet nasum distincte.nec crispitudo pōt aliqd significare q̄n disticte repn̄tet caput. Accn̄tia āt cōia lꝫ icludāt essentialr̄ q̄dam subiecta sue non tn̄ circūcernūt ea qꝛ disticte non repn̄tant sicut eniʒ linea icludit eēntialiter puncta nō tn̄ ꝓpter hoc circūcernit ea qꝛ nō distincte cognoscunͭ cognita linea.ita circulus essentialr̄ icludit lineam.⁊ figura ⁊ color supficiem.nō tamen circūcernunt subiecta illa.qꝛ itelligo aliquādo colorem ⁊ circulum distincte absq3 cognitione disticta linee ⁊ superficiei. Cōsilr̄ dͬ de accn̄te i cōi ꝙ licet icludat essentialr̄ sbām nō tamē disticte illa cogscitur si disticte cognoscitur accn̄s.iō non circūcernit sbm̄.q̄ʒtitas autem non icludit essentialiter sbm̄ aliquod sicut nec circūcernit nec sequiͭ accn̄s includit essentialr̄ sbm̄ suū.ḡ ⁊ q̄ʒtitas.negeͭ ꝯn̄a qꝛ accn̄s ꝯnotat sbm̄ suum quod nō ꝯnotat q̄ʒtitas.nec est inconueniens superius aliquā do ꝯnotare iferiori non ꝯnotante.hitus enim ꝯnotat difficultatē sepatōnis a sbō.⁊ tamen logica ⁊ dialetica q̄ sunt essentialr̄ iferiora ad habitum istam difficultatem n̄ ꝯnotant vt colligiͭ de mente Arisͭ.i ꝑdicamentis. Ad secūdā negetur ꝯn̄a.ꝓpter varietōem pseitatis.naʒ cū dicitur color inest superficiei per se.ista est perseitasͭ passionis ⁊ non subiecti cum vero additur superficies inest aiali per se hec ē perseitas sbi ⁊ nō passionis.ideo nō seqtur ꝙ color iest per se aiali.Et ideʒ dͬ de sapore ⁊ odore.De q̄litatibus aūt ꝑmis potest dici ꝙ insunt aiali per se perseitate subiecti ⁊ n̄ pseitate passionis eo quod aial determinat sibi tales qualitates sine quibus non posset viuere nec operari. Ad ttium dicitur ꝙ duplex est corpus scꝫ ꝑdicamenti sbē quod est ꝯpositum ex materia ⁊ forma ⁊ ꝑdicamēti q̄ʒtitatis quod ē trina dimensio.lꝫ igiͭ color non isit p se corpori de predicamento sbē.tn̄ iest corpori predicamenti q̄ʒtitatis per se semper itelligēdo perseitate passionis ⁊ non subiecti.sicut eni color non potest esse i linea absq3 superficie.ita nec i supficie sine corpore.⁊ lꝫ superficies sit colorata ⁊ non sit corp⁹ ipsā tamen per se est i corpore vtraq3 perseitate. qꝛ sicut corpus determinat sibi superficieʒ isto modo diffiniendo a ꝑori corpus est q̄ʒtitas ꝯtinua cui⁹ extrema sunt due superficies.ita superficies determinat sibi corpus diffiniendo a posteriori hoc mō.superficiesͭ ē ꝑncipium corporis.Itē ēt dͬ de linea ⁊ de puncto ꝙ quodlibet illorum alteri per se competit vtraq3 perseitate.linea eni est ex punctisͭ a ꝑori.⁊ punctus ē ꝑncipium linee a posteriori. Ad q̄rtum dͬ ꝙ albedo nigredo ⁊ talia duplr̄ ꝯsiderari possunt. Primo absolute sub ꝓprijs denominatōibus ⁊ sic non insunt materie p se sed solū p accn̄s.Alio modo vt sunt forme naturales generabiles ⁊ corruptibiles p trāsmutatōnem materie.⁊ sic omnium illorum materia est sbm̄ per se.vnde materia diffinitur per transmutatōnem i secundo modo dicendi per se ⁊ demonstratio diffinitur per materiam i ꝑmo modo ⁊ sic locutus ē Arisͭ.Unde potest concediͭ ꝙ materia ē colorata alba vel nigra i secundo modo dicendi per se reductie tantum per reductōnem ad istam materia ē qualisicata forma naturali cuius iam predicatum est accidens substantiui ponibilis i diffinitōne eius.hec āt albedo est i materia i ꝑmo modo reductiue.reduciͭ enim ad hanc forma naturalis est in materia cuius predicatum ponitur i diffinitōe subiecti itelligendo per formam naturalem formam generabilem ⁊ corruptibilem per transmutatōnem materie eo modo quo dictum est. Sed dubitatur adhuc de quātitate qꝛ videtur quantitatem includere essentialiter aliquod substantiuum.nam quantitas est essentialiter accidens.vt colligitur a philosopho i predicamētis ⁊.v.metha.sed accedentis esse est iesse nec accidens est ens nisi quia entis secundum Aristo.vij.metha. ⁊c. Respondetur ꝙ aliud est essentialiter includere.⁊ aliud naturaliter inclinari materia ꝑma n̄ essentialiter includit aliquam formam.quia stat illam eē nulla forma existente tamen naturaliter inclinatur in formam qꝛ vnūquodq3 naturaliter inclinatur in suam perfectionem.et quia non potest habere aliq3 formam substantialem vel accidentalem absq3 q̄ʒtitate.ideo sibi naturaliter determinat quantitatem.

Circulus autem ⁊ figura essentialis includunt lineam ⁊ albedo siue color superficiem.⁊ scientia itellectum.quia non stat circulum aut figuram esse absq3 linea.nec albedinem siue colorem absq3 superficie.nec scientiam absq3 intellectu.sicut non stat simitatem esse absq3 naso. Quantitas ergo non essentialiter includit aliquod substantiuum.quia stat q̄ʒtitatem esse absq3 substantiuo de facto enim constat in sacramento altaris quantitatem esse sine substantiuo.tamen naturaliter inclinatur in substantiuum ꝓpter suam perfectionem ⁊ durationem non tamen naturaliter inclinatur in materiam qꝛ ponentes celum sine materia dicunt eum esse vere quantuʒ sed naturaliter iclinatur in substantiam ideo ista propositio est per se.substantia est quanta non perseitate substantiui.qꝛ aliqua est substantia que non est q̄ʒta sed perseitate passionis.quia nulla est quantitas naturaliter que non sit in substantia.illa tamen ꝓpositio non est nisi reductiue in secundo modo reducendo predicatum i suum superius.s. substantia est accidentalis vbi predicamentum est accidens substantiui ponibilis i diffinitione eius. Accidens ergo bene diffinitur per substantiam sed quantitas absolute sumpta per nullum sbꝫ diffinitur.sed isto modo in predicamentis quantitas continua diffinitur.

Quantitas continua est illa cui⁹ partes copulātur ad aliquem terminum cōmunem.quantitas vero discreta.s.numerus est multitudo ex vnitatib⁹ aggregata. Ex quibus sequitur ꝙ accedentium q̄dā essentialiter includunt sua subiecta cōnotant ⁊ circūcernunt vt simitas ⁊ crispitudo. Quedam essentialiter includunt sua subiecta cōnotant ⁊ non circuncernunt.vt scientia ⁊ figura. Quedam essentialiter includunt sua subiecta sed non ꝯnotant nec circūcernunt vt color sapor ⁊ odor. Quedam autem n̄ essentialiter includunt nec connotant nec circuncernunt vt linea superficies corpus. Tempus auteʒ quod est quantitas continua includit essentialiter suum substantiuum scilicet motum vel mundum. nō tamen illud cōnotat nec circūcernit. Quantitas vero discreta connotat ⁊ circuncernit ⁊ essentialiter icludit substantiuum suum scilicet vnitates in quib⁹ fundaͭ numerus.

Ampli⁹ ꝙ n̄ de subō dͬ alio quodā vt ambulās ⁊ albū cū alterum quodam sit ambulans ⁊ albū.Substantia vero ⁊ quecunq3 hoc aliquid significant nō alteꝝ aliquid sūt quid vere sūt:q̄ qdē igiͭ n̄ de sbō sūt p se dico.que vero de subiecto accn̄tia.

Tertius modus dicendi per se est quando aliquid n̄ dicitur de substantiuo.vt sor.⁊ pla.⁊ alia seorsuʒ existentia que non dicunͭ de substantiuo aliquo cū non habeant partem subiectiuam nec sbm cui inhereāt. Accidentia autem quia habent subiecta inhesionisͭ ⁊ secunde sube quia habent subiecta predicationis non sunt per se. Notandum primo ꝙ iste modus perseitatis habet quatuor expositiones.Prima expositio est lyncon̄.dicentis ꝙ per se dupliciter sumitur scilicꝫ complexe ⁊ incomplexe. Primo modo tripliciter vt in primo secundo ⁊ quarto. Incomplexe vero tripliciter quia ly.per se aut excludit omneʒ causam.⁊ sic deus est per se.aut materialem ⁊ sic itelligentie sunt per se.aut modum essendi i alio ⁊ sic sbstantie prime scilicet sor.⁊ pla.sunt per se.dicit ergo lyncon̄.ꝙ philosophus per sbam intelligit sbaꝫ ꝑmam ꝑdicamenti substātie.qꝛ oibus subsłat ⁊ per q̄cunq3 significāt hoc aliquid itelligit deum ⁊ itelligētias. Ista expositio iponit supfluitatē phō in mō loquēdi.qꝛ cū tā deus q̄ʒ q̄libet itelligētiaꝝ sit hoc aliquid nō oportebat dicere vt sbā ⁊ q̄cunq3 hoc aliqd significant.suffecisset eni dicere vt q̄cunq3 significāt hoc aliquid exquo sub illa vli ꝯtinent deus ⁊ intelligentie.Secunda expositio ē sancti Thobie di.ꝙ philosophus p substātiam intelligit genus ⁊ spēs predicamenti substātie.⁊ p quecunq3 significāt hoc aliqd sustātias ꝑmas eiusdem predicamenti. Hec rn̄sio est diminuta qꝛ nō solum de ꝑmis substantijs verificatur hoc aliquid.sed etiam de deo ⁊ intelligentijs cum tam deus quam quelibet intelligentiaꝝ sit ens per se existens.Tertia expositio est Egi.di.ꝙ phūs p substantiam ⁊ per quecūq3 hoc aliquid significant itelligit solum substantias primas predicamenti sbē qꝛ solum ille sunt que substant alijs omnibus ⁊ non dicuntur de substātiuo aliquo.Iterum hec expositō est diminuta qꝛ ista coniunctio et debet omnino ponere aliquam differentiam inter substantiaꝫ ⁊ q̄cunq3 significant hoc aliquid.deinde vt dictuʒ est nō solum substantie prime sunt per se ens sed etiam deusͭ ⁊ intelligentie. Quarta expositio di.ꝙ tertius modus dicendi per se est quando hoc verbum est secundum adiacens de termino substantiali indifferenter predicatur.vt sor.est homo est ita ꝙ Arist.per sbāꝫ intelligit genera ⁊ species predicamenti substantie de quibus dicitur hoc verbum est ⁊ per quecunq3 significat hoc aliquid intelligit indiuidua eiusdem ꝑdicamenti de quibus etiam dicitur hoc verbum est. Ista responsio etiam stare non potest.quia cum omnes alie perseitates sint respectu complexorum hec debet eē respectu icomplexi.⁊ i hoc ꝯuenūt lyncon̄. Albertus Thomas Egidius ⁊ omnes alij antiq expositores.Deide ista ꝓpositio homo est ⁊ quelibꝫ talis signanda predicamēti sbē ē i ꝑmo modo. qꝛ aut subordinantur huic mentali homo est ens .aut isti homo est homo.qꝛ sm̄ phm̄ ꝑmo pherme.hoc verbum ē significat quandam ꝯpositionem quā sine extremis non est intelligere si subordinatur illi homo ē ens.pꝫ ꝙ ē i ꝑmo mō essentialr̄ ⁊ p se.si autem subordinatur isti hō est.homo iteꝝ ē i codeꝫ modo per reductionem exquo idem ꝑdicatur de seipso.Dicendum igitur iuxͣ doctrinā arisͭ.i ꝑdicamētis ꝙ duplex ē sba.s.ꝑma ⁊ scđa.Sbā ꝑma ē illa q̄ significat h̄ aliqd vt aliqs hō aliqs equus.Scđa sbā ē illa q̄ significat q̄leqd.i.aliqđ cōe vt hō aial p subām igͬ itelligit phūs substātiā scđam.s.gn̄e ⁊ spēs ꝑdicamenti sbē ⁊ p q̄cunq3 significanͭ hoc aliqd itelligit substātias ꝑmas siue subijciaͭ accn̄tib⁹ vt sor.⁊ pla.siue n̄ subijcianͭ vt deus ⁊ itelligētie.nec ex h̄ dꝫ concludi sbām scđaꝫ pertineͭ ad hūc modū.n̄ qꝛ dicit phūs ꝙ sbā ⁊ q̄cunq3 significāt h̄ aliqd sit i tertio mō sed ꝙ sbā ⁊ q̄cūq3 significāt h̄ aliqd sūt q̄ ꝟe sūt.Un̄ phs dicit illud eē p se qđ non dͬ de sbō q̄dā alio.⁊ exēplificat de ambulāte ⁊ albo ꝙ illa nō sunt p se innuens talem rōnem.illa nō sūt p se q̄ nō sūt entia q̄ ꝟe sūt sꝫ ambulās ⁊ albū nō sūt entia q̄ vere sūt.ḡ ābulās ⁊ album nō sūt p se.minorē relinqt Arisͭ.manifestaꝫ ex eo ꝙ ambulans ⁊ albū sūt accn̄tia.Cōstat aūt accedētia nō esse entia que vere sūt sꝫ tm̄ sbā ⁊ quecūq3 significant hoc aliquid sūt que vere sunt.ꝑmo.n. phi.hͭ ex ꝓcessu ei⁹ ꝙ sola sbā ē illud qđ ꝟe ē. Accidēs aūt ē illud qđ nō vere ē itelligēs p vere esse simplr̄ esse.⁊ p nō vere eē sm̄ qd esse qm̄ substantia ē ens simplr̄ cū n̄ ꝑsupponat aliud ens.Accn̄s vero ē ens sm̄ qd qꝛ ꝑsupponit aliud ens.s.sbām. dicit.n. Arisͭ.vij.meta.ꝙ accn̄tis eē est iesse ⁊ ꝙ accn̄s nō ē ens nisi qꝛ entis. Secundo notādū ex littera arisͭ. i an̄predicamentis ꝙ eoꝝ q̄ sunt quedā dicūͭ đ subiecto ⁊ nō sūt in sbō vt genera.⁊ spēs predicamenti substātie.q̄dā dicūͭ de subō ⁊ sūt i sbō.vt gn̄a ⁊ spēs ꝑdicamentoꝝ accn̄tiū.q̄dā sūt i subō ⁊ n̄ dicunͭ de subō scꝫ iduidua ꝑdicamentoꝝ accn̄tium.q̄dā autē nec sunt i sbō nec dicunͭ de sbō.vt indiuidua ꝑdicamenti sbē.⁊ hec sunt illa q̄ sūt i tertio mō dicēdi p se qꝛ sicut nō sūt i substantiuo ita nō dicunͭ de subō q̄dam alio. Ex isto nōbili sequiͭ ꝑmo ꝙ dici đ aliq̄ ē ꝯditio vl̄ꝭ ꝓprietas vlis.nō dici de aliq̄ ē ꝓprietas singularis.eē i aliquo est ꝓprietas accn̄tis.⁊ n̄ esse i aliquo ē ꝓprietas sbē.vnde dicit Boe. in predicamentis ꝙ nō esse in sbō est descriptio sbē.⁊ eē i sbō est descriptio accn̄tis. Secūdo sequitur ꝙ duplex est sbm̄ scꝫ inhesionis ⁊ predicationis. Sbm̄ inhesionis est illud qđ respicit formā sbālē vel accidentalem aut ꝓpam passionē de sbō forme subālis dicit

ꝯmē.ꝑmo phi.ꝛ.2.de aīa qđ illđ ē ꝑma mā De ſbō
aūt forme accñtalis di.por.accñs ē ꝙ adeſt ꝛ abeſt
ꝑter ſbi corruptōem de ſubſtantiuo vero ꝓꝑe paſſi
onis. Ariſ.fecit.5.mētionē ĩ ꝓemio di.ꝙ de ſbō. ꝯ
ꝑſuppone qd ē ꝛ qꝛ ē. Sbm āt ꝑdicatōis ē idifferent
qđlibet iferi⁹ reſpcū ſui ſuꝑioris de q̄ dicit Ariſ. ĩ ā
te ꝑdicamētis.qñ alteꝝ de alto ꝑdicat vt de ſubō q̄
cūqꝫ de eo ꝙ ꝑdicat dicūt oīa ꝛ de ſubō dicit. Jnte
dit ğ phūs ꝙ ſi aliqd ē ĩ ſubō aut de ſubō dr illđ ñ ē
ꝑ ſe ꝑſeitate tertij modi. Tertio nōndū ꝙ accñs du
plr ſumit.ſ.ſtricte.ꝑ oī eo ꝙ ñ ē ſuba iux diuiſioneꝫ
entis ĩ ſubaꝫ ꝛ accñs aſſignatā a phō.5.meta.ꝛ lar
ge.ꝑ oī forma aduenīete enti ĩ actu iux drīaꝫ q̄ꝫ aſſi
gnat ꝯmē.2.de aīa int formā ſbālē ꝛ accñtalē di. for
mā ſbālē aduenire enti ĩ pō. ꝛ formā accñtalē aduē
re enti ĩ actu.ſic ēt q̄litas duplr ſumit vꝫ ſtricte.put
diſtiguit ꝯtra alia ꝑdicamēta eo mō q̄ diffinit phūs
ĩ ꝑdica.di.Qualitas ē ꝑm q̄ꝫ q̄les dicunt. Et large
ꝑ oī eo ꝙ ieſt a icui vt forma eo mō q̄ dicit phūs in
ꝑdicamētis ꝙ ſba ſcđa ſignificat q̄leqd ꝛ por.in vlī
bus ꝙ drīa ꝑdicat ĩ q̄le.ꝛ ꝯmē.ꝑmo phi.ꝙ trāſmu
tatio ſubalis ē de q̄litate ĩ q̄litatē.Ex iſtis ſequit ꝙ
ñ ſolū forma accñtal ē accñs.ſed ēt forma ſubſtātia
lis ſiue fuēit forma ꝑticlaris ſiue forma vlis large lo
quēdo de accñte quō loqt ariſ.h cū dr ꝙ q̄cūqꝫ di
cunt de ſubō accñtia ſūt hō eni ꝛ aīal ĩ cōi dicūt ac
cidētia qꝛ ſūt forme aduenīetes enti ĩ actu aduenīūt
eni ſorti ꝛ pla.ꝛ alijs idiuiduis ſub eis ꝯtētis q̄ ſunt
entia in actu.ſ.ꝯpoſita ex mā ꝛ forma ꝑ ſe exñtia.
Quatuor nōndū ꝙ q̄tuor ſūt drīe inter hūc modū ꝛ
alios ꝑcedentes. Prima drīa ē ꝙ illi modi ſunt cō
plexi ꝛ iſte ē icōplexus.nā perſeitas illorum eſt ordo
vnius ad alteꝝ.ſ.ſubi ad paſſionem.aut diffiniti ad
diffinitōem.pſeitas aūt iſtius modi eſt ſolum habi
tudo per ſe exñtie eiuſdem ad ſeipm cum iſte mod⁹
nō dicat niſi idiuidua per ſe exñtia. Scđa drīa eſt
qꝛ duo ꝑmi modi ſūt modi ꝑdicandi.iſte autem eſt
modus eſſendi quilibet enim ꝑmorum duoꝝ dicit ĩ
herentiam ꝑdicati ad ſubm.ſ.diffinitōnis de diffini
to ꝛ ꝓprie paſſionis de ſubō hic aūt nullam iheren
tiam dicit ſe tm̄ per ſe exñtia. Tertia differentia ē qꝛ
duo ꝑmi modi ſunt diffinitiui.hic aūt excludit oēm
rōnem diffinitiuā.nam ꝑmus modus dat itelligere
diffinitōem ſūptam a ꝑori.ꝛ ſcđs diffinitōem ſūptā
a poſteriori cū ſpēs nō ſolum diffiniat ꝑ genus ꝛ dif
ferentiam ſed ēt per ꝓpriam paſſionē.hic aūt tertius
modus cū ſit ſolū ſingulariū nullā iportat diffinitio
nem eo ꝙ ſingulariū non eſt diffinitio. vij.meth.
Quarta drīa eſt qꝛ duo ꝑmi modi dicūt cām materi
alem ꝛ formalē.hic aūt effectiuam.nam ꝑm⁹ mod⁹
reſoluit diffinitū ĩ ſuā diffinitōem ꝛ ꝑtes eius.ſed dif
finitio ꝛ ꝑtes diffinitōis ſunt forme diffiniti. ğ ꝑm⁹
mod⁹ dicit cām formalē.ſecūdus aūt mod⁹ reſoluit
paſſionē ĩ ſbm̄ ſuum.quodlibet aūt ſbm̄ hꝫ rōnem
materie.ğ ſcđs modus dicit cām mālem.ſed tertius
cū iportet ſuppoſitū ꝑ ſe exñs dicit cauſam effectiuā
actōes eni ſūt ſuppoſitoꝝ inqt phūs ꝑmo đ anima
Sed dubitat ſi tertius mod⁹ ē mod⁹ icomplexus et
alij priores ſūt ꝯpleri.ꝑpter quid non determinauit
phūs ꝑus de iſto q̄ꝫ de alijs cū icomplexum ꝑcedat
ꝯplexū tā quo ad nos q̄ꝫ quo ad nām. Reſpōde
tur ꝙ iō qꝛ ꝑm cognitōem noſtrā forma ꝑcedit ma
teriā.ꝛ mā efficiens.ꝛ efficiēs finē.Sed iā dictū eſt ꝙ
ꝑmus modus iportat formā.ꝛ ſecūdus mām.ꝛ tn⁹
efficiēs.ꝛ quart⁹ finē.ğ hic ordo fuit neceſſarius quo
aūt ad nām ꝯtingit ꝯtrariū.nā finis qꝛ ē cā cāꝝ tenꝫ
ꝑmū locū deide efficiēs ꝑcedit formam ꝛ forma ma
teriam. Cōtra ꝑdicta ar.ꝛ ꝑmo ꝙ ſuba ſcđa ē ꝑ ſe
qꝛ hō ē ꝑ ſe ꝛ aīal ē ꝑ ſe.cū hō vt hō ſit ꝑ ſe exiſtens
ꝛ aīal vt aīal ſit ꝑ ſe exñs.nihil eniꝫ eſt homo vl ani
mal qđ nō ꝑ ſe exiſtat.ꝯſtat aūt oē illud eſſe per ſe ꝙ
ē ꝑ ſe exñs ſic ꝙ nō ē ꝑs alterius. Secundo ar.ꝙ
accñtia ſunt ꝑ ſe.qꝛ oē illud quod nō ꝑdicatur de ſb
ſtātiuo aliquo eſt ꝑ ſe.ſed accñtia idiuidualia nō pre
dicant de ſbō.ğ pꝫ ꝯñtia cū minori ꝑ ariſ.ĩ ante ꝑdi
camētis di.ꝙ aliq̄ ſūt ĩ.ſbō ꝛ non dicunt de ſbō.
Tertio ar.ꝙ nō q̄cunqꝫ ſignificāt hoc aliqd ſūt ꝑ ſe.
qꝛ due medietates ignis ſignificant hoc aliquid ꝛ il
le nō ſūt ꝑ ſe.qꝛ nō per ſe exiſtunt.ğ maior dclaratur
ponēdo ꝙ iſte due medietates ſint a.ꝛ b iſto poſito đ
illis ꝑdicat ꝑ ſe gñaliſſimū ꝑdicamēti ſbe ſicut ꝛ iſta
ſpēs ignis.ğ a ꝛ b ſunt per ſe ĩ predicamento ſube ꝛ
nō ſūt ſbē ſcđe igitur ſūt ſbē prime.ſed ſbā prima ſi
gnificat hoc aliquid ꝑ phm̄ ĩ ꝑdica.ergo a ꝛ b ſignifi
cant hoc aliquid. Quarto ar.ꝙ nulla ſbā prima ē
ꝑ ſe.qꝛ omnis ſubſtantia ꝑma dr de aliquo ſbō.ğ ñ
eſt per ſe.pꝫ ꝯña per diffinitōem datam a phō ꝛ añs
probatur qꝛ genus eſt ĩ ſpē ꝛ ſpēs ĩ genere ꝑm phm̄
q̄rto phi.h per idem ſpēs eſt ĩ idiuiduo ꝛ idiuiduum
ē ĩ ſpē.ğ ſicut idiuiduum eſt ſ m̄ ſpēi ita ſpēs ē ſbm̄
idiuidui.ſed hec ē vera homo ē ſortes.ğ ſbā ꝑma di
citur de ſuo ſbō. Ad ꝑmum dr ꝙ homo vt homo. ꝛ
aīal vt aīal nō eſt ꝑ ſe exñs cum quodlibet tale ꝑm
ꝙ h⁹ ſit vlē.ſed homo vt aliqs homo.ꝛ aīal vt ali
quod aīal eſt ꝑ ſe exiſtens.qꝛ ꝑ ſe exiſtere nō compe
tit vlī ꝑm ꝙ h⁹.ſed ꝯpetit ſingulari rōne cui⁹ trans
fert ad vlēs.ſicut eni paſſiones vliū cōicant ſingu
larib⁹ ita paſſiones ſingulariū cōicant vlibus lꝫ nō
oēs nec eodē mō nec ſeqtur per ſe exiſtere eſt modus
ꝑdicamēti ſbē.ğ ꝯpetit oībus q̄ ſūt ĩ ꝑdicamēto ſbē
dr eni eſſe modus illius ꝑdicamēti nō qꝛ omnibus
ꝯpetat q̄ ſūt predicamento illo.ſed qꝛ nulli ꝯpetit ni
ſi illi ꝑdicamēto. Añ eſt aduertēdum ꝙ ꝑdicam̄
tū ſbē hꝫ duos modos.vnum poſitiuuꝫ q̄ eſt per ſe
exigere.ꝛ hic nō ꝯpetit cuilꝫ ĩ predicamento iſto con
tēto.hꝫ ēt alium negatiuum qui eſt nō eſſe ĩ ſbō.ꝛ h
cōpetit cuilꝫ ſbē.iō ſi per ſe eſſe ſumit eiſe poſitiue.
ſic non ꝯpetit adequate predicamento ſbē ſi autē ne
gatiue bñ competit illi adequate vt dictum eſt.Et ſi
arguitur de forma ſbāli q̄ eſt ĩ ſbō.dicatur ꝙ ē ĩ ſbō
ĩ potentia nō autem ĩ ſbō ĩ actu de quo itelligit hic
iuxta doctrinam Boe.di.ĩ predicamentis ꝙ deſcrip
tio ſbē eſt non eſſe ĩ ſbō. Ad ſcđm dr ꝙ cum ariſ.
aſſerit illud eſſe ꝑ ſe quod non dr de ſbō aliquo itelli
git vtrūqꝫ ſbm̄ ſcꝫ tam predicatōnis q̄ꝫ iheſiōis ſic
ꝙ illud dr per ſe quod nō dr de ſubſtantiuo aliquo
ꝙ ſit ſua pars ſubiectiua nec de ſubſtantiuo aliquo
cui ihereat ita ꝙ hic latius ſumit ſbm̄ q̄ꝫ ĩ predica
mentis cum dicit philoſophus accedentia idiuidua
lia eſſe ĩ ſbō ꝛ non dici de ſbō.Et ſi arguitur đ ābulā
te ꝛ de albo ꝛ currente ꝙ iſta ſūt accñtia ꝛ per ſe exi
ſtunt,qꝛ ipoſſibile eſt aliquod currens eſſe aut ābu
lans eſſe quod non per ſe exiſtat. Reſpondet ꝙ
iſta vt accedentia ſunt non per ſe exiſtunt. ſi autem
aliquo modo dicuntur per ſe exiſtere hoc eſt ratōne
ſbē prime ĩ qua fundantur iheſiue deābulatio ꝛ cur
ſus. Ad tertium reſpondetur ꝙ philoſophus non
dixit oīa illa eſſe per ſe que ſignificant hoc aliquid.
ſed voluit oīa illa eſſe per ſe que non dicuntur đ ſub
ſtātiuo aliquo ſicut ſūt ſubſtātie ꝑme. Et ſi ar. ſic
a.ꝛ b nō dicunt de ſbō aliquo cum non habeāt ſbm̄
iheſionis nec predicatōis.ergo a ꝛ b ſunt per ſe.
Rñdetur ꝙ nō dici de ſbō eſt quedam paſſio cōpe
tens alicui rōe ſui.ſ.toti.ꝛ alicui rōne alterius ſcilicꝫ
pti q̄ꝫtitatiue ſicut eē ĩ loco ꝯpetit toti ꝑm ſe ꝛ pti per
accñs ꝑm Ariſ.4.phi. Jntelligit philoſophus ergo
ꝑ aliquid nō dici de aliquo illud cui competit ſcđm
ſe ñ dici de aliquo.a vero ꝛ b ſi nō dicūt đ aliq̄ ſbō h
ē rōne toti⁹ ꝛ nō rōne.totius enim ignis ſcđm ſe nō
dr de ſbō aliquo.partes autem rōne totius etiaꝫ nō
dicunt de ſbō aliquo. Ad q̄rtum negat ꝯña ſpēs
ē ĩ diuiduo ꝛ econuerſo igit ſicut idiuiduū ē ſbm̄ ſpe
ciei ita ecōuerſo.qꝛ idiuiduū ē ĩ ſpē eo mō quo pars
ſubiectiua ē ĩ ſuo toto ĩ modo.ꝛ ſpēs ē ĩ diuiduo tan
q̄ꝫ forma ĩ ſbō ꝛ tanq̄ꝫ ꝑs eſſential ei⁹ ſic aūt ñ pōt
eſſe aliqd ſbm̄ alteri⁹.ꝛ ecōtra.nō qdem ſbm̄ inhe
ſionis.ꝙ eni a recipiat b.ꝛ b recipiat a.implicat con
tradictōem.nō ēt ſbm̄ ꝑdicationis.nā ꝙ a ſit cōius
b.ꝛ b cōius a.eſt ipoſſibile.Et ſi arguit ſic ſbm̄ ē đ q̄
aliqd dr prius prioꝝ.ſꝫ de hoīe dr ſor.ğ homo ē ſbꝫ
reſpectu ſortis. Rñdet ꝯcedēdo ꝙ hō eſt ſbm̄ ꝑo
riſticum reſpectu ſor.tm̄ nō eſt ſbm̄ poſterioriſticum
reſpectu eiuſdē ſortis.ꝯcedit ēt ꝙ hō eſt ſbm̄ ꝓpoſi
tōis reſpectu ſortis ſed ñ eſt ſubm eſſentialis ꝑdica
tionis cuiuſmodi reperit in ordine ꝑdicamentali.
Dubium vnum occurrit circa dicta vtrum in h ter
tio mō reperiant aliqua reductiue ſicut in alijs mōis
Reſpondet ꝙ ſicut totū ꝛ ꝑs ſūt eiuſdē ſpēi ſpāliſſi
me lꝫ nō eodem mō.qꝛ ſor.ē hō ꝛ ñ aliqua eius ꝑs
ſed tm̄ hominis ita ſor.ꝛ quelibet eius ꝑs ſiue fuēit
q̄ꝫtitatiua ſiue qualitatiua ſunt eiuſdē modi lꝫ diſſi
militer qꝛ ſor.eſt ĩ recto ꝛ quelibet eius pars ĩ obliq̄.
lꝫ eni nulla ꝑs ſortis ſit per ſe exñs ſicut ſor.tm̄ queli
bet ꝑs ſortis eſt ꝑ ſe exiſtēs.ideſt alicuius quod ē ꝑ
ſe exiſtens.

Jtem alio mō ꝙ quidē propter ipꝫ ieſt vnicuiqꝫ ꝑ ſe ꝙ vero ñ propter ipſum accidens eſt. vt ſi ambulāte coruſcat accidens eſt. Non eni propter id quod ābulat coruſcauit.ſed quod accidens dicimus hoc eſſe. Si vero propter ipſuꝫ per ſe vt ſi aliquod interfectum interiit ſecūdum iterfectōm quoniā propter id quod iterfectum eſt interiit.ſed nō quod accidat iterfectū interire.

Quartus mod⁹ dicēdi ꝑ ſe ē qñ ſubſtātiuū exꝑmit
ꝓpriam cām ꝑdicati vt interfect⁹ iterijt ꝑm interem
ptōem aut ꝑm ſtrāgulatōem vt inuit cōmē. iterem
ptio eniꝫ ſeu ſtrāgulatio fuit ꝓpria cauſa iteritus iō
illa ꝓpoſitio ē ꝑ ſe interēptus ſeu ſtrangulatus inte
rijt.Qñ aūt ſbm̄ nō exꝑmit ꝓpriaꝫ cām ꝑdicati nec
ipſum ē ꝑ ſe cauſa ꝑdicati talis ꝓpoſitio eſt ꝑ accidēs
vt ſi aliquo ambulāte coruſcauit accidens ē nō eniꝫ
ꝑpter hoc ꝙ ābulat coruſcauit qꝛ ābulatio ñ ē ꝓꝑa
cā nec eē ꝑ ſe coruſcatōis. Notādū ꝑ ꝑm phm̄.5.
metha.ca.de ꝑ ſe.ꝙ cā ꝛ ꝑ ſe eq̄lia ſunt.ergo q̄t mo
dis dr cā tot modis dicit ꝑ ſe.ſꝫ q̄tuor ſunt gña cau
ſaꝝ ğ q̄tuor ſūt genera pſeitatū quoꝝ vnū debet di
cere cām formalē.aliud mālem.aliud efficientem. ꝛ
aliud finalē. Quāobrē Ariſ.ponit q̄tuor mōs di
cendi ꝑ ſe iuxta numeꝝ q̄tuor cāꝝ quoꝝ duo ꝑmi di
cunt cauſas itrinſecas ꝛ duo vltimi cauſas extriſecas
Prim⁹ nāqꝫ ꝛ ſcđs modus pñt cōſiderari ꝑm habi
tudinem ꝯpoſitionis aut reſolutōis.Si ꝯſiderant ꝑ
habitudinē ꝯpoſitōis ſic nō dicūt niſi cām formaleꝫ
qꝛ ꝑdicatū ꝑmi modi ē diffinitio vel pars diffinitōis
aut totū ĩ modū ſbi que oīa dicūt formā. Predicatū
aūt ſcđi modi ē paſſio eiuſdē ſbi q̄ ēt dicit formā cuꝫ
recipiat in ſubſtātiuo ſuo vt forma.Si aūt ꝯſiderā
tur ꝑ habitudinem reſolutionis.ſ.reſoluendo poſte
rius ĩ ſuum prius ꝛ effectum in cām.ſic ꝑm⁹ modus
dicit cauſam formalem ꝛ ſecundus materialeꝫ eo ꝙ
ſbm̄ reſoluitur in diffinitionem ꝛ partes eius tanq̄ꝫ
ĩ formam.ꝛ paſſio reſoluitur in ſbm̄ tanq̄ꝫ ĩ materi
am.Tertius vero modus cū dicat ſubſtātiam per ſe
exñtem cui ꝓprie competit agere importat habitu
dinem cauſe efficientis non vt dicit actum ſed habi
tum tantum partes enim ꝛ accidentia ſuppoſitoꝛuꝫ
nō dicūtur agere niſi rōne illarum nec etiaꝫ vniuer
ſalia per ſe aguntur qꝛ homo non generat nec gene
ratur per ſe.vt dicit philoſophus primo de generati
one ꝛ ĩ ꝓhemio metha.ſed ſor.ꝛ pla. vnde primo đ
anima habetur ꝙ actōnes ſunt ſuppoſitoꝝ. Quar
tus modus ſumitur per ꝯparationem ad cauſam fina
lem ꝛ qꝛ finis eſt effectus agentis neceſſe ē hūc mo
dum exprimere ambas cauſas videlicet finalem ꝑn
cipaliter ꝛ effectiuam ex conſequenti neceſſitatam a
fine ad ꝓductionem eiuſdem finis. Unde quādo ali
quid euenit cuius cauſa non ordinatur ad illud ꝛ qđ
eſt preter intentionem cauſe dicitur per accidens vt
ſi me ābulante coruſcauit hoc fuit ꝑ accidens qꝛ am
bulatio illa non ordinabatur ad coruſcationem ꝛ ſi
fodiens in terra vt faciat ſepulchrum inuenit theſau
rum hoc fuit per accidens qꝛ preter intentioneꝫ cau
ſe ſed ſi quis decapitet aliquem vel ſtrangulet ipm
ñ ex hoc ſequitur interitus eius non eſt per accidēs
qꝛ decollatio ꝛ ſtrangulatio per ſe ordinant ad mor
tem ſi ergo interfectus interijt propter interfectōeꝫ
vel ſtrangulationem aut ꝓpter aliud genus mortis
non eſt illud per accidens ſed per ſe ꝛ iſtud per ſe di
uiditur ꝯtra fortunam ꝛ caſum quem agunt effect⁹
nō intentos.cauſa autem per ſe agit effectum inten
tum ꝛ qꝛ quod intendit a cauſa efficiente eſt finis dꝫ
ꝙ ad intentionem agentis ꝯcurrat tam cauſa effici
ens que agit q̄ꝫ cauſa finalis quam intendit ꝛ ꝓpter
quā agit. Secūdo notādum ex doctrina Ariſto.2
phi.ꝙ duplex eſt cauſa ꝛ effectus ſcꝫ ꝑm actū ꝛ ꝑm
potentiam. Cauſa ꝑm actum eſt illa q̄ dicit reſpectū
actualem ad effectū vt edificans ꝛ medicans. Cauſa
ꝑm potentiam eſt illa que dicit reſpectū potentialeꝫ
ſeu aptitudinē ad effectum vt edificator ꝛ medicus
aliquis enim ē edificator qui nō edificat ꝛ aliquis ē
medic⁹ q̄ non medetur nullus tamē eſt medicās vl
edificās qn ille actualiter operet. Jtē effectus hꝫ ac
tum ē ille qui habet reſpectum actualē ad ſuaꝫ cāꝫ
vt domū fieri ꝛ egrum ſanari. Effect⁹ autem hꝫ potē
tiam ē ille q̄ habet reſpectū potentialem aut aptitu
dinalem ad cām ſuam vt ſanitas vel ſanatiuū aut ſa
nabile ꝛ dom⁹ aut domificatiū aut domificabile cuꝫ
aliqua ſanitas vel dom⁹ nō ſit ĩ fieri. Quando ergo
cā ĩ actu vel in potentia ꝯiungitur effectui in actu fa
cit ꝓpōem quarti modi vt edificator edificat medi
cans ſanat. Quādo aūt cauſa ꝯiungitur effectui ap
titudinali ſiue illa cā accipiat ꝑm actum ſiue hꝫ po
tentiam facit ꝓpōnem ſecūdi modi vt medicus ē ſa
natiuus ꝛ edificās eſt edificatiuus.nā cuiuſlibꝫ iſta
rum ſbm̄ reducit ĩ hoiem cū ſit paſſio eius.ſꝫ q̄libꝫ
iſtaꝝ eſt ĩ ſecundo modo hō ē edificatiuus homo ē
ſanatiuus eēntialiter ꝛ ꝑ ſe cum predicatum ſit acci
dens ſubiecti ponibilis in diffinitōne eius.ergo iſte
due ſunt ĩ eodem modo ꝑ reductionem.ꝛ hic ſumun
tur ſtricte ſanatiuū ꝛ edificatiuū vt dicūt reſpectum
ad artem ſanandi vel edificandi. Tertio notāduꝫ
ꝙ aliqd eſſe ĩ quarto modo dicēdi ꝑ ſe ꝯtingit dupli
citer ſcꝫ eēntialiter ꝛ reductiue. Jlla propoſitio ē eēn
tialiter ĩ quarto modo cui⁹ ſbm̄ exꝑmit propriā cāꝫ
ꝑdicati vt dictum eſt videlicet medicus ſanat edifi
catoꝛ edificat.ſtatuifica facit ſtatuam. egrotans mo
ritur. Jlla aūt propoſitio eſt ĩ quarto modo ꝑ reduc
tōem cui⁹ ſbm̄ eſt cā effectiua predicati. vel econtra
ꝛ non exprimuntur ambe cauſe. ꝛ hoc pōt quadru
pliciter eſſe. Primo quidem illa propoſitio eſt ĩ q̄r
to modo per reductionem cuius ꝑdicatum exprimit

ppriam cām sbi. vt edificans est edificatori aut edi
ficium vel edificatio est ab edificatore. quelibet eni
illaꝝ ē i hoc quarto mō p reductōem ꝯuertēdo sim
pliciter. Secundo illa propositio est in quarto mō p
reductōem qñ cā particularis ꝯiūgit effectui vli. vl
ecōtra. vt edificator facit domum istā aut iste edifica
tor facit domū. quelibet enim istaꝝ est i hoc mō per
reductionem reducendo singulare in vle. dicit enim
Aris. 2. phisi. ꝙ causa vlis ē cōparanda effectui vel
vt statuifica facit statuam ꝛ cā pticularis effectui pti
culari. vt hic statuifica facit hanc statuam. Tertō
illa ppositio est reductiue in hoc modo in qua expri
mitur tantum alterum genus cause vt homo ridet.
color videt cuiuslibet enim istaꝝ sbm ē p se cā pdica
ti i genere causa efficientis nō exprimens causam fi
nalem. ꝛ sunt in hoc modo reductiue reducendo eas
ad ista. risibile ridet. visibile videtur. in quibus iam
exprimuntur ambe cāe. Itē iste ppositiones oculus
videt auditus audit. sunt ēt reductiue in hoc mō. qꝛ
nō exprimunt nisi cām finalem ꝛ reducuntur ad istas
visibile imutat oculū. ꝛ audibile auditum q̄ sūt in h
quarto modo essentialr ꝛ p se. Quarto illa ppō ē
reductiue in hoc quarto mō qñ pdicatū ē passio ne
gatiua sbi nullam causam ꝯnotantis vt homo mo
rit. luna eclipsat quelibet enim istaꝝ demonstrabil
est ergo quelibet istaꝝ ē p se. ꝛ nō videt nisi ꝙ i hoc
q̄rto mō ꝯsideranti ꝯditōes alioꝝ modoꝝ reducū
tur aūt ad istas. s. homo distēperatꝰ i qualitatibus p
mis morit ꝛ luna opposita terre ꝛ soli eclipsatur. di
stēperamētū enim qualitatū primarum in homine.
est cā ppria mortis. ꝛ finaliter ppter illam sicut etiā
interpositio terre inter solem ꝛ lunam est propria cā
effectiua eclipsis a finaliter propter illam. Quar
to nōndum ꝙ cum pprium sumatur quadruplicit.
vt patuit quilibet illorum modorum facit secunduꝫ
modū dicēdi p se si accipiat vt dicit aptitudineꝫ vel
habitū tn̄. si aūt dicit actū est i quarto mō. vt homo
medicat. homo canescit. hō ē ambulās. hō ē bipes.
homo ridet. hec enim oia sunt in hoc modo reductie
tn̄. nā cū homo sit cā per se omnium istorū sequit ꝙ
iste ppositiones sunt p se. ꝛ qꝛ in homine repert cau
sa propria oium harum passionū assignata illa cau
sa propria habebit propositio huiusmodi eēntialr ꝛ
per se. qua habita cessabit omnis questio. vt asserit
Aris. scdo phi. di. ꝙ omnis questio est resoluēda ad
suam cām propriam ꝛ imediatam. vt propter quid
sortes facit domū qꝛ ipse ē homo. ꝛ quare homo fac
domuꝫ. qꝛ ipse ē domificator. ꝛ quare domificator fa
cit domum. quia habet artem domificandi. ꝛ sic ces
sat omnis questio. qꝛ nō habetur alia cā propria ꝛ i
mediata. Ex pdictis sequit pmo ꝙ iste sunt p ac
cidens. Policretus facit statuam. albuꝫ edificat qꝛ
accidit policreto ꝙ sit faciens statuam. ꝛ accidit faci
enti statuam ꝙ sit policretꝰ. Similiter accidit al
bo ꝙ edificet sicut accidit edificanti ꝙ sit albus. albe
do enim nō est cā edificij neqꝫ includit cām illius sꝫ
est ꝯiuncta domificatori in quo est causa propria ꝛ p
se domus. i. in fieri. hec autem sententialr ponit aris.
2. phisi. Secundo sequitur ꝙ propō quarti modi
essentialr ꝛ per se est demonstrabilis quod est cōtra
multos dicētes quālibet talē esse imediatam imedi
atione cause. nam exquo neqꝫ edificator nꝫ edificās
est propria ꝛ mediata causa edificationis. sed illā ex
primit poterit demonstrari quelibet illarum edifica
tor edificat edificans edificat per causam imediataꝫ
quā Aris. assignauit hoc mō. omne habens artē edi
ficandi i actu edificat. sed tā edificator q̄ꝫ edificās ha
bēt artem edificādi i actu. ergo taꝫ edificator q̄ꝫ edi
ficans edificat intelligendo per artem i actu artē ap
plicatam ad opus. dicit enim Aris. 2. phi. ꝙ licet cā
ꝛ effectus in potentia non semper simul sint tamē cā
ꝛ effectus in actu semper simul sunt sic ꝙ posita cau
sa ponit effectus. ꝛ ecōtra remota causa remouetur
effectus ꝛ econtra. Primum dubiuꝫ propter qd
phūs pmo ꝛ scdo mō nō attribuit duos modos dicē
di p accñs sicut tertio ꝛ quarto. Rñdet ꝙ illud ꝯtin
git pluribꝰ rōnibus. Quaꝝ pma ē qꝛ pmus ꝛ secun
dus modus dicunt cām formalē ꝛ mālem ex quibus
fit vnū. Secunda rō qꝛ primus modus dicit formā
essentialē ꝛ secundus formam accñtalem. Cōstat āt
formam substātialem ꝛ accidentalē habere eundeꝫ
modum eēndi ꝛ iherendi iō illis solum cōpetit vnus
modus dicendi p accñs. Tertia rō qꝛ scds modꝰ
reducit ad primā vt patuit sicut passio ad subiectuꝫ
ꝛ subiectū ad diffinitionem. Quarta ratio est quia
primꝰ modus iportat diffinitionem datam a priori.
ꝛ secundus diffinitōem datam a posteriori. ꝯstat āt
ambas diffinitiones ꝯpetere eidem diffinito. Se
cundum dubium vtrum omnes quatuor mōi sint
modi dicēdi p se. Et videt ꝙ nō qꝛ tertius modus
ē icōplexus quo nihil de aliquo dr. Rñdet cōiter ne
gatiue ꝙ n̄ sed ꝙ tn̄ duo pmi modi sunt dicendi p
se. ꝛ tertius essendi ꝛ q̄rtus causandi. Sed illud non
videt rōnabilr dictum. qꝛ lꝫ sor. de nullo alio dicat
tn̄ sor. dr per se sicut dicitur per se existere. Quar
tus modus etiam est modus dicendi per se exquo
iportat iherentiam predicati ad sbm. Ideo est dicē
dum ꝙ omnes sunt modi dicendi per se sed diuersi
mode. quia duo primi sunt modi predicādi. Tertiꝰ
autem est modus essendi. Quartus est modus cau
sandi. cum exprimatur causa vel effectus in actu.
Tertium dubiū vtꝝ plures sint modi dicendi per se
q̄ꝫ nominati ꝛ videt ꝙ sic qꝛ forma est per se in ma
teria ꝛ in composito. ꝛ non apparet in quo modo vl
i quibus modis sint ille perseitates. ꝛ idem videtur
de istis graue mouetur deorsum. leue mouetur sur
sum. nulla eni istarum est i pmo modo cum predica
tū non sit de q̄dditate subi. nec in secundo modo cū
sbm non diffiniat predicatuꝫ. motus eni deorsū aut
sursum diffinit per actū mobilis inquantum mobile
sursum vel deorsum ꝛ nō per graue aut per leue. vt
colligitur ex determinatione phi. 3. phi. non etiā sūt
i quarto modo. qꝛ sbm exprimit causam subiectiuaꝫ
pdicati ꝛ non effectiuam. Dicēdum ꝙ illa propō
forma est in materia est in primo modo dicendi per
se. exquo pdicatum ponitur in diffinitione sbi data
a priori. Hec autem forma est in composito exq̄ sbm
ponitur in diffinitōne predicati. ꝛ illud predicatum
non est accñs sbi est in pmo modo reductiue p ꝯuer
sionem simplicem. ꝛ ita dicatur de illa compositū fit
ex materia ꝛ forma ꝙ est i pmo modo exquo pdica
tum est de q̄dditate sbi. Iteꝫ ille propōes graue mo
uet deorsum. leue mouet sursuꝫ in q̄rto modo. quia
sbm exprimit propām cām pdicati scilꝫ effectiuaꝫ cū
grauitas sit propria ꝛ imediata causa motꝰ deorsū
ꝛ leuitas motus sursum neqꝫ oportꝫ ꝙ semp opatō
agētis sit opatio transiens. qꝛ iste. s. musicus cantat
saltator saltat sunt i quarto modo ꝛ tamē operatio n̄
est transiens. qꝛ cantus ē i musico. ꝛ saltus in saltato
re. Quartū dubiū vtrū quelibet propō necessaria
sit p se. ꝛ videtur ꝙ sic qꝛ cuiuslibet propositionis p
accñs vtrūqꝫ extremū est ab altero sepabile. sed nl
lius propōnis necessarie extrema sunt inuicem sepa
bilia aliter enim illa non esset necessaria. Rñdet ꝙ
multe sunt propōnes necessarie que nō sūt per se vt
oē aial est coloratum. adam fuit albus. aliqs homo
pōt currere. si homo currit risibile currit cū nō habe
āt aliquā ꝯditionem modoꝝ per se. Econtra quedā
sunt propōnes absolute ꝯtingentes q̄ tamē sūt p se
vt ignis calefacit ꝛ aqua infrigidat que dicūtur esse
i q̄rto mō rōne istaꝝ calidū calefacit frigidū frigefa
cit que sunt eēntialr ꝛ p se in eodē mō. ꝛ lꝫ ppōnum
necessariaꝝ extrema nō sint sepabilia bm esse tn̄ sūt
sepabilia bm rōnem cū illaꝝ noiataꝝ rō vniꝰ extre
mi sit oio sepata a rōne alteriꝰ extremi. vt pꝫ iducti
ue. Cōtra pdicta ar. ꝛ pmo ꝙ aliqua ē ppō cuius
sbm exprimit ppriā cām effectiuā pdicati q̄ tn̄ nō est
i hoc mō. nā hec ppositio oē aial rōnale ē disciplina
bile ē i scdo ꝛ nō i q̄rto mō. ꝛ tn̄ sbm exprimit pprias
cām pdicati cū diffinitō sbi sit ppria ꝛ imediata cau
sa effectiua pme passionis. Secūdo ar. ꝙ hec scili
cet edificator edificat: sit i scdo mō qꝛ sbm ponitur i
diffinitōe pdicati eo ꝙ edificatio est actꝰ edificatōis
ꝛ edificabilis inq̄ꝫtū huius. vt colligit a phō. 3. phi.
diffiniēte motū p esse actū motiui ꝛ mobilis inq̄ꝫtū
huiꝰ. Ex eodē fundamēto ar. ꝙ ista ē i pmo mō edifi
catio ē ab edificatore exquo pdicatū ponit i diffinitō
ne sbi. Tertio ar. ꝙ illa nō est i q̄rto mō hō ridet.
qꝛ accidit hōi ridere sicut accidit hōi currere vl ābu
lare. ꝫ illa est p accñs. Et eodem motiuo: ar. ꝙ ista
sit p accñs hō edificat. accidit eni hōi edificare exquo
aliqs hō edificat ꝛ aliquis hō nō. sic eni arguit phs
2. phi. pbans hoiem esse p accñs cām statue. qꝛ acci
dit homini ꝙ faciat statuā ꝛ accidit faciēti statuā ꝙ
sit hō. Quarto ar. ꝙ domificator ē p accñs cā do
mus. qꝛ hoc albū est p accñs cā domꝰ. ꝛ h albū ē do
mificator igit domificator ē p accñs cā domꝰ. pꝫ ꝯse
quētia cū toto añcedēte dato ꝙ idē hō sit albꝰ ꝛ dōi
ficator. Item si iste domificator ē p se cā domꝰ. ꝛ iste
domificator ē albus. ergo albū est p se cā domꝰ cōse
quens est ꝯtra intentionē phi tā hic q̄ꝫ i secūdo phi.
ꝛ pꝫ ꝯña qꝛ si mediū fuerit hoc aliquid necesse est ex
trema ꝯiūgi iquit Aris. pmo poꝝ. Ad pmū dr ꝙ
lꝫ sbm illiꝰ oē aial rōnale ē disciplinabile sit ppa cā
effectiua pdicati non tn̄ ē in q̄rto mō. qꝛ debet eē cā
effectiua i actu ꝛ nō in habitu vt dictū est. Ideo hec
edificator est edificatiuus nō est i q̄rto mō sed i scdo
modo. qꝛ n̄ exprimit cām in actu: nec effectū i actu sꝫ
tn̄ bm aptitudinē. Hec autem edificator edificat di
cit cām effectiuā habentem actualē respectū ad effec
tū suū. ꝛ ita dicat d pterito ꝛ futuro vt edificator edi
ficabit. edificator edificauit. ignis calefacit. ignis ca
lefaciet. ꝛ ita locutus ē phūs cū dixit interēptus ite
rūt bm interēptionem. Ad bm dr pmo ꝙ nō suffi
cit ad secūdū modū sbm poni i diffinitione pdicati.
qꝛ tunc hec esset i scdo mō aial ē hō sꝫ oꝫ pdicatū eē
accñs sbi i pdicatione directa. nūc autē neqꝫ edifica
tio neqꝫ edificiū est accñs edificatoris. Scdo dicitur
ꝙ sbm ponibile in diffinitione sui accñtis ad hoc ꝙ
faciat ppōnem secundi modi non dꝫ habere respectū
actualē sed habitualem eo mō quo dictū ē risibile es
se hoiem habilem ad ridendū ꝛ risibilitatem eē ha
bilitatem hois ad ridēdū. cū aūt edificatio diffinitur
p edificatorem ponit in tali diffinitione actꝰ ꝛ nō ha
bilitas. ꝛ hoc excludit bm modū ꝛ ꝯstituit q̄rtū. Ad
tertium dr ꝙ lꝫ homini accidat ridere. nō tn̄ risui ac
cidit esse i hoie. qꝛ ꝛ si sbm nō determinat sibi hanc
passionē. tn̄ hec passio determinat sibi illud sbꝫ nec
est sic d illis hō currit. hō ābulat sicut qꝛ accidit ho
mini ꝙ currat vel ābulet ita accidit cursui ꝛ ābulati
oni ꝙ sit i hoie. Cōsequenter neget ista ꝯña accidit
homini edificare. igit talis ē p accñs hō edificat. qa
ecōtra n̄ accidit edificationi ꝙ sit ab hoie. Et ad pbꝫ
rñdet ꝙ opatio statue aut domꝰ pōt ꝯsiderari vt est
ab arte vl ab alia virtute. Si pmo mō n̄ accidit faci
enti statuā ꝙ sit hō sicut nō accidit medico vel musi
co esse hoiem. Si scdo mō ꝯcedat q̄libet illaꝝ eē p
accñs. ꝛ hec potuit fuisse intētio Aris. Itē taliū ppo
sitionū subiecta pñt ꝯpari ad pdicta ꝛ econtra. Si cō
parat predicata sbis idubie ille propōnes sūt per se
Si aūt ꝯpantur subiecta predicatis sic tales sūt per
accñs. ꝛ hec idubie est itentio phi. ꝛ sic itelligēdus ē
ille modꝰ loquēdi ꝙ illa aial ē hō est p accñs rōe sbi
ꝛ p se rōe predicati. Ad q̄rtū dr negādo quālibꝫ
istaꝝ ꝯñaꝝ. qꝛ lꝫ i alijs tminis modalibꝰ ꝛ maxie ꝯ
cernentibꝰ actū mentis ex vna de sensu diuiso. ꝛ alia
de iesse sequat propō de sensu diuiso. qꝛ bñ sequitur
hoc scis currere. ꝛ hoc est hō. ꝫ hominem scis currē
hoc veꝝ est esse hoiem. ꝛ hoc est albū. ꝫ albū veꝝ ē
esse hoiem non tn̄ sequit cum his terminis per se ꝛ
per accñs. qꝛ non solum faciunt propōnes de sensu
ꝯposito vel diuiso sed ēt specificāt rationes termino
rum quos determināt. Hec enim edificator p se edi
ficat non solum importat predicatum p se inesse sbō
aut predicatum p se esse a sbō sed ēt ꝙ edificator hꝫ
ꝙ huiꝰ edificet. iō hec est falsa homo per se edificat si
cut ista homo per se est medicus. qꝛ ꝛ si edificare aut
esse medicum per se inest homini n̄ tamen homo vt
homo est medicus vl edificat quia tunc cuilibet ho
mini necessario inessent tales passiones nec est incō
ueniens aliquā talem esse falsaꝫ de sensu diuiso ꝛ su
am de sensu ꝯposito esse veram. Dicendū igitur hāc
ꝯñtiam non valere. hoc album per accidēs edificat
ꝛ hoc albuꝫ ē edificator igitur edificator per accidēt
edificat qꝛ arꝛa suppositione personali ad suppōneꝫ
simplicē eo ꝙ n̄ edificator in antecedente supponit
psonaliter ꝛ in ꝯñte simpliciter rōne modi. sic etiam
n̄ sequitur iste edificator per se edificat ꝛ iste edifica
tor est albus igit album p se edificat propter eandeꝫ
cām sed prime ꝯñtie minor debuit esse hoc. h albuꝫ
p se est edificator. ꝛ scdē ista hic edificator est per se
albus quarum q̄libet ē falsa. Intelligēdū ꝙ iste mo
dus arguendi non est vlis qꝛ nō seqt i terminis eēn
tialr ordinatis h est p se corruptibile ꝛ h ē p se hō ꝫ
hō ē p se corruptibilis demōstrādo sortē. ꝛ h ideo
qꝛ arguitur occulte ex quatuor terminis eo ꝙ i ma
iori li. per se specificat rationem materie ꝛ in minori
rōem forme sor. enim rōne māe est corruptibilis et
rōne forme est homo.

Que ergo dicunt i simplr scibilibꝰ
per se sic sūt sicut iesse predicātibus
aut iesse propter ipsa que sūt ex ne
cessitate. Nō. n. cōtingit nō esse aut
simplr aut opposita vt linee aut rec
tū aut obliquū ꝛ nūero aut ipar aut
par. Est. n. cōtrariū aut priuatō aut
cōtradictio i eodē gener vt par aut
ipar i numeris scdꝫ ꝙ sequit quare
si necesse ē affirmare aut negare ne
cesse ē ꝛ que sūt p se inesse. De oi igi
tur ꝛ p se determinatū sit hoc mō.

Visis modis dicendi p se Aris. declarat tertiā cōclu
sionem huius capituli que est hec. Omnis demratō
ē ex pmissis p se probat cuiuslibet demrationis con
clō ē p se ꝫ cuiuslibet demrationis pmisse sunt p se
pꝫ ꝯña qꝛ id qd ē p se n̄ demrat p illud qd ē p accñs
añs ē notū qꝛ cuiuslibet dmratōis ꝯclō est i secūdo
aut i q̄rto mō dicēdi p se. vnde phūs in lra dicit ꝙ
simpliciter scibilia sunt p se aut sicut inesse predicāti
bus aut sicut iesse propter ipsa que sunt ex necessita
tate. i. propō scdi mōi ꝛ propō q̄rti mōi sr propōnes
seu ꝯclōnes simplr scibiles. Añ p iesse pdicantibus
Aris. intelligit secundum modum. quia in secundo
mō sbm ponitur in diffinitione predicati ꝛ per iesse

ꝓpter ipsa que sunt ex necessitate intelligit quartū modū. q: ibi aliqua passio inest alicui ꝓpter cām necessariā nō qdem itrinsecā ⁊ subiectiuā. sed magis extrinsecā ⁊ effectiuā. neq: de hoc Aris. ponit exēplū q: imediate posuerat di. iterfectū iteresse ſm iteremptōem sed de alio mō dicit q̄zlibet talē passionez necessario iesse sbo siue fuerit simplex siue ꝯposita. i linea est recta siue curua. numerus est par vel impar sicut enim disiunctū duoꝝ ꝯtradictorioꝝ incōplexoꝝ necessario inest cuilez. ita ista disiuncta necessario i sunt linee ⁊ numero. Notandū p̄mo ꝙ circa modos ingredientes demonstrationem potissimam quatuor fuerunt opiniones. quaꝝ p̄ma fuit lyncō. di. ꝙ tantum duo modi sunt necessarij ad demōstrationē potissimā. s. primus ⁊ secundus eo ꝙ in omni tali dmonstratōe ꝯcluditur ꝓpria passio d sbo per diffinitōem sbi. sed diffinitio cum sbo facit p̄mum modū ⁊ cū passione secundū modum igit ⁊c. Terti⁹ aūt modus ponit ad ꝯplemētū modorū. Et quartus si igredit demonstrationem illa non est potissima cum cōiter quelibet ꝓpositio quarti modi sit contingens Ista opinio deficit primo quia non semper demonstrat passio de subo suo p diffinitionē sbi sui. sz aliqñ p diffinitionem passionis. ita ꝙ quelibet passio post primam demonstratur de subiecto p passionem precedentem ⁊ non p diffinitionem subiecti demōstrat enim de tonitruo per Aris. 2. huius sonus factus in nubibus per extinctionem ignis in nube. que ē passio p̄cedens ⁊ non diffinitio tonitrui. Secundo deficit q: Aris. non solet ponere membra alicui⁹ distictionis nisi sibi omnia deseruiant ad materiam tangendam. ideo tertius modus videtur esse necessarius ad demonstrationē. Neq: quartus modus deb3 excludi a demonstratione potissima exquo Arist. de illo facit mentionē sicut de secundo modo. nec ē veꝝ quālibet ꝓpōnem quarti modi esse contingentē cū ista sit mere necessaria omne cōpositū ex materia et forma aliquando corrūpetur quā Aris. demōstrat. p̄mo celi. Secūda opinio fuit Thome di. tm̄ scdz ⁊ quartum modū ingredi demonstrationem eo qd quartus modus incidit cū secundo cū ꝓprie passiones non solū per se insunt subiectis sed etiam subiecta sint per se cause earum. prout ergo proprie passiones insunt per se subiectis ibi est secundus modus dicendi per se. sed ꝓut subiecta sunt per se causa eaꝝ ē ibi quartus modus. Cū ergo demōstret potissime tm̄ ꝓpria passio de subiecto per passionē precedentē ⁊ non per diffinitionē subiecti. ideo alij modi non cōcurrunt ad demonstrationem. Ista opinio deficit p̄mo quia quartus modus non coincidit cū secūdo nā secundus modus dicit tm̄ causam subiectiuā. q̄rtus aūt effectiuā ⁊ finalem. ⁊ si coinciderent Aris. nō faceret mentionē de illis sub disiūctōe quia semper ābo concurrunt. si quartus modus nō dicit nisi causam subiectiuam passionis. Secundo quia prima passio demonstratur per diffinitionem subiecti. vt inuit Aris. i littera. Vult eni ꝙ iste sint per se ⁊ simpliciter scibiles linea ē recta vel curua nūerus est par vel impar. ergo sunt potissime demonstrabiles et ñ nisi per diffinitiones suorum subiectorum. vt omnis q̄ztitas ꝯtinui terminabilis per duo pūcta est recta vel curua. sed omnis linea est huiusmodi. ḡ linea ē recta vel curua. Itez omnis multitudo ex vnitatib⁹ aggregata est par vel impar. sed numerus est hui⁹ modi. ergo numerus est par vel impar. Tertia opinio fuit Egi. di. ꝙ omnes modi deseruiunt dmōstrationi. Prim⁹ quidem quasi demōstratōis p̄ncipiū. q: ipm quod qd est. seu diffinitio sbi est pricipiū oīs demōstrationis. vt testat Arist. in ꝓlogo de aia ita ꝙ primus modus non igreditur demōstratōem formaliter sed virtualiter. Secundus vero mod⁹ deseruit demonstratōni tanq̄z conclusio demonstratōnis. q: nulla conclusio demonstratur nisi illa i qua ꝓpria passio predicatur de sbō suo. Tertius autē modus deseruit demōstratōni tanq̄z via i demōstratōnem sicut sensus est viam in scientiam. nā cū nostra cognitio icipiat a sensu. ⁊ in tm̄ aliqua sensibilia sint inq̄ztum fundant ⁊ idiuiduantur ⁊ sustentant in primis substātijs. ideo tertius mod⁹ ſm quē aliqd p se exigit facit ad per se scire. q: inde sumit origines omnis sensus cum nihil sit sensibile nisi inquātum p suum sbm. ⁊ p primas substātias indiuiduatōes suscipit. Quart⁹ modus deseruit demōstratōi tāq̄z demōstrationis medium q: i quarto exprimit p se cā passionis que ē passionis mediū. ita ꝙ iste modus nō coincidit cū scdo. cū iste dicat cām effectiuā ⁊ secundus cām subiectiuam cū interitur nō sit subiectiue in ipsa strangulatione q̄ ē cā. sz i ipso interempto. sicut ēt eclipsis nō est subiectiue i interpositōez terre sed in luna. ⁊ in hoc contradicit secunde opinioni. Ex qbus concludit Egi. ꝙ licz quatuor modi faciant ad scire simpliciter. nō tamē sunt vtiles nisi tres scilicet p̄mus secundus ⁊ quartus. primus virtualr ⁊ alij duo formaliter. verbi gratia cū demonstratur illa luna eclipsatur. ꝯcurrit formaliter secundus modus. q: illa conclusio est secundi modi exquo sbz ponitur i diffinitōe predicati. ⁊ ꝯcurrit formaliter q̄rt⁹ modus. q: interpositio terre q̄ ē ꝓpria causa eclipsis est medium in demonstratione non autem diffinitio lune. Hanc opinionem distincte recitaui. q: int alias potissima fundamenta habuit ⁊ modum demonstrandi clarius docuit. ei tm̄ non simpliciter adhereo

Primo q: mihi videtur ꝙ primus modus igrediatur formaliter demonstrationem iuxta exēpla aris. in lr̄a adducta ꝯtra aliam opinionem. dicit eni phs 2. huius. ꝙ diffinitio mediū ⁊ causa sunt idem igit diffinitio sbi est medium in demonstratione. sed de hoc magis in secundo videbitur. Secundo q: nō solum ꝓpositio secundi modi est conclusio in demonstratione. sed etiam quarti modi q: aliter nō diceret in littera phūs ꝙ simpliciter scibilia sunt per se. aut sicut inesse p̄dicātib⁹. aut sicut inesse ꝓpter ipsa que sunt ex necessitate. Deinde hec ꝓpō est demonstrabilis interemptus interijt ⁊ ipsa est quarti modi vt exemplariter locutus est Aris. in littera. Iste etiam sunt quarti modi. statuifica facit statuam. edificator edificat. ⁊ sunt demonstrabiles per causam expressaz in sbo vt colligit de mēte phi. 2. phi. Tertio q: nō bñ dictum ē tertium modum facere ad scire simpliciter rōe primaꝝ sbaꝝ a quibus depēdet cognitio sensitiua. q: sba p̄ma nō sentitur nisi p accñs. vt determinat phūs. 2. de aia. igitur sensibilia nō sūt sensibilia rōne p̄maꝝ sbaꝝ. neq: recipiunt iduiduationez a p̄mis subijs. sz magis a mā vel a q̄ztitate cū accñtia sensibilia nō min⁹ differrēt numero si nulla esset sba p̄ma vt pz de albedine ⁊ dulcedine. caliditate ⁊ frigiditate. ⁊ q̄ztitate i sacramento altaris. Quarto q: nō ē necessariū p̄dicatum ꝯclōnis demōstrare in esse sbo ꝯclōnis de quo fit demr̄atio. q: vt dictum ē iste sunt demōstrabiles. statuifica facit statuam. medicus sanat. edificator edificat. ⁊ tamen factio statue ñ est i statuifica sed i statua. neq: sanatō est i medico sz in egrotante. neq: domificatio est in domificatore sed in materia dom⁹. Quarta opinio fuit modernorum parisieñ q̄ iaz cōiter tenetur di. omnes modos necessario ꝯcurrere ad demonstrationem. primi duo ꝯcurrūt. q: demōstratur ꝓpria passio per diffinitionem sbi. Tertius aūt q: ponunt in diffinitiōe tmi absoluti exprimentes tertium modum. quartus etiā necessario igredit demōstratōem ꝓpter habitudinē p̄missaꝝ ad conclusionem dicētē cām effectiuam.

Iteꝝ hec opinio deficit. Primo q: nō q̄libet demonstratio fit p mediū diffinitiuū sbi sed aliqñ p passionem p̄cedentē vt dictum ē. de colerico eni demōstrat appetere vindictā p ebulitōem sanguinis i corde ⁊ nō p diffinitōem colerici. Secundo quia in predicamēto q̄ztitatis ⁊ q̄litatis fiunt demōstratōnes potissime iux exempla data a philosopho in littera vbi nō ꝯcurrit formalr terti⁹ modus. q: oēs t̄mini illi licet sint absoluti tm̄ dicunt de quodā alio subo. Deinde cum i p̄dicamentis respectiuis sint genera ⁊ spēs ⁊ passiones in eis pñt fieri demonstratōes sine ꝯcursu terminoꝝ absolutoꝝ. Ideo aliter est dicendum ponēdo q̄tuor documenta. quoꝝ p̄mum est istud. Aliq̄ ē demonstratio potissima i qua nō ꝯcurrit nisi p̄m⁹ modus formalr ⁊ itrinsece. ⁊ aliqua in q̄ tm̄ secūd⁹ ⁊ aliqua in q̄ tm̄ quartus. Primū pz vbi demōstratur diffinitio materialis q formalem iuxta ꝓcessum Aris. 2. huius. ⁊ 2. de aia vbi demōstrat diffinitōem aie materielem p diffinitōem formalem. isto mō. oē p̄ncipiū vegetādi sentiēdi ſm locū mouēdi ⁊ intelligendi ē act⁹ prim⁹ corporis phisici pō vitā hñtis sz aīa ē h⁹ i igr ⁊c. Scdm ēt ē nomz vbi demrat ba passio p p̄mā vt oē disciplinabile ē risibile. oīs hō est disciplinabil. ḡ oīs hō ē risibil aut qñ demrat eclipsabile de luna p itpōez tre: Tertiū iteꝝ liq̄t isto. oē habēs caliditate i actu calefacit. sz calide hz caliditatez i actu ḡ calidū calefacit. Secundū documētū ꝙ sicut dignitates igrediunt virtualiter oēm demōstratōem ita diffinitio sbi virtualr ingredit o m demōstratōem ita diffinitio sbi virtualr ingredit oēm demr̄atōem datā p diffinitionez passionis. q: q̄libz talis resoluit in illā tanq̄z in principium suum exquo sequit ꝙ primus modus igredit oēm demōstrationem formaliter vel virtualiter. si eni demōstratur p̄ma passio diffinitio sbi formalr ingreditur. Si autē demōstrat alia sequens tūc igreditur virtualiter ipsam demonstrationē. ꝓpterea dicit philosophus i ꝓlogo de aia ꝙ ipsum qd qd ē oīs demonstrationis ē principiū. Tertium documentum ꝙ in causis est ordo essentialis ⁊ nature q: finis necessitat agens ⁊ agens formam ⁊ forma materiā. nunq̄z aūt ecōtra. Vñ intentioni nature prius occurrit finis q̄z agens ⁊ prius agens q̄z forma. ⁊ prius forma q̄z materia quo dato sequit ꝙ secūdus modus necessario ingredit oēm demonstrationē potissimam formaliter aut virtualiter. q: si non illud accideret vbi demonstrat diffinitio per diffinitionem aut effectus in actu. sz h non obstat quia in qualibet illarum igreditur virtualiter cum semper causa posterior respectu prioris habeat modum passionis. fluit enim ⁊ necessitatur a priori causa sicut passio a sbo ita causa vel effectus in actu reducitur ad cām vel effectum in potentiaz tanq̄z ad suum prius. vnde prius est medicus quaz medicans. ⁊ sanatiuum vel sanabile q̄z sanare

Quartum documentum ꝙ sicut ad omnez trāsmutationem naturalem necessario concurrūt quatuor cause alique intrinsece ⁊ alique extrinsece. vt habet scdo phi. ita ad omnē demonstrationem necessario concurrunt omnes modi intrinsece vel extrinsece. formaliter vel virtualiter. ꝯcurrūt enim ꝯclō ⁊ premisse intrinsece in qbus formaliter aut virtualit sūt duo primi modi. Extrinsece vero demonstrator pertinens ad tertium modum ⁊ scia acquisita p noticiā p̄missarum ptinens ad quartum modū. sicut enim hec est p se in quarto modo. statuifica est faciens statuam. ita hec p̄misse in demōstratōe sunt cāe cōclusionis. Loquendo ergo de necessitate tam intrinseca q̄z extrinseca. tā formali q̄z virtuali. sic ad omnem dmonstratōem necessarij sunt omnes quatuor modi Sed loquendo de necessitate intrinseca solum formali. sic ad oēm demonstrationem est necessari⁹ prim⁹ secundus vel q̄rtus modus. non tm̄ aliqs istoꝝ seorsum ē necessarius ad omnem demonstrationē. ido Aris. loqtur i littera disiūctiue ⁊ nō copulatiue dicēs ꝓpōnem scibilem tm̄ per se sicut inesse predicātibus. aut inesse ꝓpter ipsa que sunt ex necessitate ⁊ notanter dat exēplum ibi solum in secundo modo. q: vt dixi ille formaliter aut virtualiter ingreditur omnem demonstrationem exquo effect⁹ vel cā in actu continetur virtualiter in effectu vel in causa in potentia ⁊ diffinitio data p cām posteriorem continet virtualit in diffinitione data per causam a priori. ideo secūdo huius dicit phūs ꝙ diffinitio in eo quod quid est ñ demōstratur q: peteretur p̄ncipium Secūdo notandum principalr circa exēpla Aris. ꝙ a quolibet sbo fluūt passiones quaꝝ aliquas nominamus nomine simplici. vt disciplinabile ⁊ risibile. alias vero noiamus noie ꝯposito disiūctam per opposita ⁊ maxime priuatiua passionem eni ꝓpōnis nominamus isto termino ꝯposito verum vel falsum. ⁊ passionem linee noiamus hoc cōplexo. s. rectū vel curuū. Numero vero attribuim⁹ hāc passionem disiūctaz par vel impar. q̄libet enim istaꝝ passionum rectū curuū est ꝓpria passio linee sed nō ꝯuertibilis. ⁊ quelibet illaꝝ par impar est propria passio numeri. non autez conuertibilis sed solum disiunctum ⁊ ex hoc concludit phūs quālibet talē passionē necessario iesse sbo suo. Et fundamentū phi ē istud oīa cōtradictoria incōplexa ⁊ cōtraria ⁊ priuatiue opposita habent fiēi circa idem sbm. Nam contradictoria icomplexa habet fieri circa ens trāscendens vt homo vel non hō. Cōtraria aūt imediata hñt fieri circa idem subz spāle. vt sanū ⁊ egrum circa aial. eo ꝙ omne aial est sanum vel egrum. Et notāter dico cōtraria imediata. q: mediata nō hñt sbm adequatū vt albū ⁊ nigruz dulce ⁊ amaꝝ. Etiam priuatiue opposita habēt idez sbm vt visus ⁊ cecitas oculum Istis nōtis ar. sic ꝯtradictoria incōplexa disiunctiz sumpta necessario dicuntur de sbo suo q: necessario omne ens ē homo vel nō hō. igit ꝑformit opposita ꝯtrarie ⁊ priuatie necessario dicūtur de subiectis suis. sed aliq̄ ē passio data p opposita ꝯtrarie vt rectū vel curuū. ⁊ aliqua p opposita priuatiue vt par vel ipar igit h⁹i passiones necessario insūt subiectis suis qd erat ꝓbandū.

Cōtra p̄dicta ar. ⁊ primo ꝙ ista ꝓpō interfect⁹ interijt nō sit in q̄rto mō ēēntialiter ⁊ p se. q: talis mod⁹ exprimit nō solū cām effectiuā sed ēt finalē. hec aūt propō nō exprimit causam finalem eo ꝙ interit⁹ siue mors nō est finis alic⁹. vt testat phūs scdo phisi. di. ꝙ finis ⁊ optimū sūt idem. ⁊ ex hoc deridebat poetā dicentē ꝙ mors ē hoīs finis. Scdo arg. ꝙ ista luna eclipsat nō fit in q̄rto sz i secūdo modo q: p̄dicatū ē accñs sbi pōbilis in diffinitione eius. Sic. n. diffinit eclipsis a phō. 2. h⁹ eclipsis est defectus luminis in luna obiectu terre. Tertio ar. ꝙ ista statuifica facit statuam. aut ista edificator edificat nō est demōstrabilis q: q̄libet eaꝝ est contingens. demr̄atō enim dz esse ex necessarijs. imo posset sic arg. q̄rēdo vtrum sbm ⁊ p̄dicatū illius statuifica facit statuam supponat pro aliq̄ cōi aut pro aliquo particulari. si pro aliq̄ cōi illa propō est ipossibilis. q: actōnes sūt suppositoꝝ ⁊ nō vliū aut saltem erit per accñs. quia tales actōes ñ ꝯpetūt vlibus nisi p accñs iux doctrinam Aris. di. i procmio meta. ꝙ act⁹ ⁊ generationes sunt singulariū ⁊ ꝙ hō ñ curat vel sanat nisi p accñs callias aūt vel dolicretus sanat per se. Si autē pro aliquo singulari supponunt illa extrema iterum illa propō non est scibilis neq: demonstrabilis quia singularū non ē scia nec demonstratio ſm phm in hoc

ꝑmo. Quarto arguitur istas passiones .s. par vel impar. rectū vel curuū nō ꝯuerti cum illis subiectis linea ⁊ numerus. q2 superficies est recta vel curua que tamē nō est linea. ⁊ numerus infinitus est numerus q tñ non est par vel impar cū nō sit diuisibilis i ptes equales nec in ptes iequales. Ad primuz dicitur ꝙ ista iteremptus iterijt exprimit cām finalem: ⁊ cō sequenter ꝯcedo ꝙ interitus seu mors ē finis illius i teremptōis ⁊ strāgulatōis. Et ad phūm rñdet ꝙ du plex est finis ꝑm ꝙ ipse distinguit ibidem. s. opatōis ⁊ opati. finis opatōis pōt esse idifferenter bonum et malum. q2 si opatio est ad esse finis ē bonum si ad nō esse finis est malū. Rei aūt operate finis nō pōt esse nisi qd bonum ⁊ optimū aut simpliciter aut i gener. Ideo deridend⁹ fuit poeta q dixit mortem esse finem hominis cū felicitas ⁊ speculatio sit finis hominis ⁊ nō mors. Et si querit de mō demostrādi illā inter fectus interijt. dicat ꝙ demōstratōe vli sic pōt argui vt colligit a phō. omne illud in quo fuit interemptō interijt sed omne iterfectum fuit aliquid i quo fuit i teremptio igitur omne interfectuz interijt. Demon stratione aūt pticulari debz argui vt colligit a ꝯmē. omne strangulatū iterijt aliquod iterfectū ē strāgula tum igit aliquod iterfectū iterijt. Ad scōm dicitur ꝙ duplex ē accñs. s. dicēs actum ⁊ aptitudinem. si di cit actū facit qrtum modū cū sbo suo. si aūt dicit apti tudinem. facit ꝑm modū. ideo ista luna est eclipsabil est i scōo mō hec aūt luna eclipsat ē i quarto modo. ⁊ cā dictū sit supra illam ꝓpōnem esse secūdi mōi e⁹ ꝑdicatum est accñs sbi ponibilis i diffinitione eius itelligebat de accñte dicente aptitudinē ⁊ nō actuz.

Ad tertiū dr ꝙ quelibet illaꝝ ē demōstrabilis non obstante ꝙ sint absolute ꝯtingentes. q2 adhuc qlibz illaꝝ ē necessaria ex suppositōe. hec enim luna eclip satur est absolute falsa vel ꝯtingens tñ ē demōstrabi lis ꝓpter necessitatē quam hz ⁊ suppositōe. s. si terra iterponit iter selem ⁊ lunā ita hec ē necessaria ex sup positōe edificator edificat. aut illa statuifica facit sta tuā videlicet si ponat ars edificādi aut statuificandi ad actū. Et ad argumentū cuz queritur ꝓ quo sup ponant extrema illius statuifica facit statuā. dico ꝙ ꝓ aliquo singulari tñ. nec ē incōueniens ꝙ d singu laribus sit scia dūmodo illa singularia cognoscātur i vniuersali. i demōstratōe igit vli nō demōstrat pas sio de aliquo singulari sed solū de sbo vli supponen te tamē ꝓ aliquo singulari. qñ ergo dr ꝙ de singlari bus non ē scia nec demōstratio. veꝝ ē in singulari sz i vli necesse ē de illis esse sciam p demōstratōem. vt colligit de intētione Aris. i hoc ꝑmo ⁊ secūdo priorū.

Ad quartū dicit ꝙ linea ꝯuertitur cū illo disiūcto in ꝑdicatione causali vel idēptica. vnde omnis linea ē recta vel curua. ⁊ omne rectum vel curuū est linea. vel ex lineis. rectitudo enim ⁊ curuitas attribuit pri mo linee alijs aūt rōne illius. De numero aūt infini to dr ꝙ nō est ꝓprie numerus cum non sit numerat⁹ nec numerabilis Sed dubitat cū a sbo simplici ñ fluant nisi passiones simplices videtur ꝙ nulla illaꝝ passionum cōplexaꝝ possint demōstrari de linea vel de numero. Respondet negādo ꝯñam q2 p talia ꝯplexa itelligim⁹ passionē incōplexā quā scimus cō uertibiliter importari p tale ꝯplexū vnde nulla est li nee passio ꝯplexa disiuncti fluens. sed qlibet est incō plexa potēs tamen ꝯuerti cū aliquo ꝯplexo. ꝯ gra tia. ꝑma passio linee ē longitudo que ꝯuertit cū hac passione cōplexa rectitudo vel curuitas. ⁊ illa est q a parte rei demōstrat de linea. sed i voce vel in scripto demōstrat tale disiūctum. etiā paritas vl imparitas habet vnam passionem simplicem conuertibilē cum numero. lz sit nobis ignota sicut nobis ignota ē ꝑma passio ꝓpōis ꝯuertibil cū isto disiūcto veꝝ l falsū ⁊c.

Uniuersale autem dico ꝙ cū de om ni sit ⁊ per se ē secūdum quod ipsuz est. manifestum igitur est quecunqz sunt uniuersalia ex necessitate insūt rebus. Per se autez ⁊ secūdū quod ipsum est idem est ut per se linee iest punctū. ⁊ rectitudo ⁊ nāqz secundū quod linea est. ⁊ triangulo secundū ꝙ triangulus duo recti. ⁊ eniz per se triangulus duobus rectis equalis est. Uniuersale autem est tunc cū in quolibet ⁊ primo demōstrat ut du osrectos habet neqz figure cuilibz inest uniuersali ⁊ tamen est demon strare de figura quod duos hēat.

Ista ē quarta ps hui⁹ capli i q Aris. postqz māifesta uit omnem demōstratōem esse ex necessarijs ⁊ ex ꝓ pōnib⁹ d omni ac ex ꝑmissis p se. ꝯñter dclarat hāc qrtā ꝯclōnem omnis demōstratio ē ex ꝑmissis scōz ꝙ ipsum. Quā ipse ꝓbat sic cuiuslibet demōstratōis demōstratū ē vle q qlibet demōstratio ē ex ꝑmissis ꝑm ꝙ ipsum. pz ꝯña q2 vle ē d omni p se ⁊ hz ꝙ ipz. Quod sit de oi pz q2 de necessitate ꝯpetit suo sbo. et ꝙ sit p se manifestū ē. nā p se ē idem qd ꝑm ꝙ ipsuz ⁊ vle ē idem qd ꝑm ꝙ ipsum. q vle est p se. maior pz q2 oē ꝯpetēs alicui ꝑm ꝙ ipsum ꝯpetit sibi p se. vt pz inductiue. pūctus enim ac rectitudo ꝯpetit linee ꝑm ipsum ⁊ ꝯpetit ei p se minor ꝯo declarat. nā vle est il lud ꝙ ꝑmo demōstrat de aliquo sbo igit vle inest il li sbo ꝑm ꝙ ipsuz. pz ꝯña q2 habere tres āgulos eq les duobus rectis sicut ꝑmo demōstrat d triāgulo. ita ꝯpetit triangulo ꝑm ꝙ hui⁹. Notāduz ꝑmo ꝙ duplex ē vle scilicet ꝑm formā ⁊ ꝑm mām. Vle hz for mam ē supius respectu sui iferioris vt genus respec tu spēi. ⁊ spēs respectu indiuidui. ⁊ dr vle ꝑm formā. qa qōlibet supius ē forma sui iferioris. vt testat Arist. scōo phi. ita ꝙ aial ē forma bois ⁊ qūtitas numeri et numerus binarij. Vle aūt ꝑm mām ē passio respectu subiecti ꝯuertibilis cū eo vt disciplinabile vl risibile respectu hominis ⁊ par vel ipar respectu numeri. aut rectū vel curuum respectu linee. ⁊ dr vle ꝑm mām q2 i suo sbo māliter ⁊ inhesiue recipit tanqz posterius i suo ꝑori. ⁊ hoc ē illud vle de quo loquitur phūs hic dicens. vle aūt dico quod est de omni p se ⁊ ꝑm ꝙ ip sum sic ꝙ qlibet passio ꝯuertibilis cū sbo aliquo dr vle q2 nō versatur nisi circa vnū. s. circa sbm suū rō ne ꝯuertibilitatis ⁊ adequatōis. Secūdo notādū iux doctrinā Egi. ꝙ duplex ē necessitas. s. specifica et idiuidualis. Necessitas specifica ē illa q passio ē i sbo ex ꝑncipijs speciei ⁊ talis necessitas facit ꝓpōnez de omni ⁊ p se. vt hō est risibilis. Necessitas indiuidual ē illa q aliqua passio inest sbo ex ꝑncipijs indiuidui ⁊ talis necessitas licet ꝓpositōem faciat de omni non tñ p se vt coruus est niger. Ex qbus infert dām iter ꝓprium ⁊ accñs vt distinguit ꝯtra ꝓprium di. ꝙ ac cidens respicit ꝑncipia idiuidui ꝓpriū ꝯo principia spēi vt videt velle phūs qnto topi. passio q ꝯpetit ali cui substātiuo ex ꝑncipijs spēi sicut ē illi substantiuo ꝓpria ita iest ei p se. q2 iest ei p formā ⁊ naturā suam passio aūt ꝯpetens alicui ex ꝑncipijs idiuidui iest ei p accñs q2 iest ei rōe materie. s. rōe idiuiduatōnis q accidit spēi tanqz supadditū nature specifice. Ista sentētia ē mihi dubia. ꝑmo q2 nō quodlibet ꝓprium fluit a ꝑncipijs spēi. Cōstat eni eē medicū nō fluere a ꝑncipijs spēi nec eē bipedē nec canescere. ⁊ tñ qōli bet istorū est ꝓpriū hōi vt testat prophy. in suis vli b⁹. Secūdo q2 aliqua passio fluit a sbo suo tātuz ex principijs indiuidui ⁊ nō facit cū sbo illo ꝓpositi onē de omni sz p se vt simitas ⁊ crispitudo. iste eniz sūt p se nasus ē sim⁹ caput est crispū ex quo ꝑdicatū ē accñs sbi ponibilis in diffinitione ei⁹ ⁊ tñ nō sunt de oi q2 neqz ois nasus ē sim⁹ neqz oē caput est cri spū. Tertio q2 aliqua passio cōpetit alicui tm rati one materie ⁊ tñ ꝯpetit ei p se vt corruptibilitas que nulli inest nisi rōne materie ꝑm phm ꝑmo celi ⁊ tñ ista ē per se oē ꝯpositū ex materia ⁊ forma ē corrupti bile ex quo demōstrat vt habet ibidē. Etiā hec pas sio scz habere tres angulos equales duobus rectis p se ꝯpetit figure ex quo demōstrat de figura p aris. in lra. ⁊ tñ ꝯpetit sibi tm rōne materie scz rōne triā guli qui dicit materia figure ꝓ quārto ē ps sbiectiua eius. Quarto q2 aliqua passio ꝯpetēs alicui ratio ne materie cōpetit sibi p naturā suā cū nō soluz for ma sit natura sed etiā materia. vt determinat a phō 2. phi. licet eni materia sit aliquid supadditū forme. nō tñ ē aliqd supadditū ꝯposito cū sit pars essentia lis eius ꝑm cōmē. ꝑmo phi. ꝓpterea est cōcedēduz corruptionē incē hōi p naturā suā nō quidē p nām que ē forma sed p naturā que ē mā. Ideo ē dicēdum ꝙ ista quattuor necessariū de oi p se ⁊ hz ꝙ ipm. ha bēt ordinē inter se non qdē ordinē cēntialis ꝑdicati onis q2 nō oē p se ē de oi nec ecōtra cū hec sit p se ani mal ē hō aut nasus ē simus ⁊ tñ nō est de oi q2 non oē aial ē hō nec ois nasus ē simus aliqua ē etiā d oi q nō ē per se vt aial ē coloratū sed hñt ordinē cōita tis. q2 cōius ē p se qz ꝑm ꝙ ipm ⁊ cōius ē de omni qz p se ⁊ cōius ē necessariū qz de omni ꝓpterea aris. ꝓcedēs a cōiorib⁹ ad minus cōia ꝑus determina uit de necessario ⁊ ꝯñter de omni ⁊ p se ⁊ ꝑm ꝙ ipm tāqz de passionibus demōstratōis. Tertio notan dū ꝑm phm vij. ethi. ꝙ totū magis ē idē parti qz ꝯ tra q2 qcquid est ptis ⁊ toti⁹ ⁊ ñ ecōtra ⁊ ps diffinit p suū totū ⁊ nō ecōtra ita ꝙ totū est de rōne ptis. ⁊ pars nō ē de ratiōe totius qd pōt ostēdi tā in pte in tegrali qz in pte sbiectiua. Semicircul⁹ eni est ps in tegralis circuli ⁊ diffinit p circulū isto mō semicircu lus ē medietas circuli nō tñ circulus diffinit p semi circulū similr hō diffinit p aial ⁊ nō ecōtra dr eni ꝙ hō ē aial rōnale ⁊ ꝙ aial est suba aiata sensitiua vlr igit qōlibet superi⁹ dicit totū ⁊ suū inferi⁹ ptē sed p se est superi⁹ ad scōm ꝙ ipm p se ē totū ad hz ꝙ ipz. Ex quo sequit ꝙ maiorē idēptitatē hz p se ad ꝑm ꝙ ipm qz ecōtra ⁊ hoc notat phūs in lra cū dicit per se idē est ꝙ ꝑm ipm. Intelligēdū ꝙ cū dr ptem diffiniri p suū totū illud veritatē hz de pte integrali ⁊ subie ctia nō aūt de alijs ptib⁹ q2 materia ⁊ forma q sunt partes ꝯpositi naturalis ñ diffiniūt p ꝯpositū natu rale sz ecōtra dicēdo ꝯpositū naturale ē illud qd con stituit ex materia ⁊ forma. Quarto notādū hz egi diū ꝙ sicut ens ⁊ vnū ꝯuertunt differunt tñ rōe. qa rō entis ē positiua ⁊ rō vnius ē negatiua cū vnū su pra ens dicat indiuisionē a se ⁊ diuisionē a quolibet alio. ita ꝯuertit ꝑmo ⁊ ꝑm ꝙ ipm sic ꝙ omnis pas sio ꝯpetēs alicui subo ꝑmo ꝯpetit ei ꝑm ꝙ ipm ⁊ ꝯ tra differūt tñ rōe q2 ꝑm ꝙ ipm hz rōnez positiuaz ⁊ ꝑmo hz rōnez negatiuā vñ hēe tres angulos equa les duobus rectis ꝯpetit triāgulo vt triāgulus ē. et ꝯpetit ei ꝑm ꝙ ipm inquātū vero ꝯpetit triāgulo ñ p aliud ꝯpetit sibi ꝑmo. Hec determinatio videtur ꝯtrariari phō: q2 rectitudo inest linee ꝑm ꝙ ipm vt exēplificat aris. in lra ⁊ tñ nō ꝯpetit sibi ꝑmo. igit ꝑ mo. ⁊ ꝑm ꝙ ipm nō cōuertūtur minor arguit sic nul la passio ꝯpetit ꝑmo alicui subo nisi cōuertatur cuz eo q2 alit nō esset suū vniuersale. sz rectitudo ñ ꝯuer tit cū linea cū aliq linea ñ sit recta igit rectitudo ñ ꝯpetit linee ꝑmo. Itē ipossibile ē aliqs duas passiōes fluere ab aliquo sbo eque ꝑmo ꝓpter ordinē cēntia lē illarū sed lōgitudo ⁊ rectitudo fluūt a linea vt pas siones eius igitur nō fluūt ex quo ꝑmo sed non po test dici ꝙ rectitudo prius fluat qz longitudo q2 ois rectitudo ē lōgitudo. ⁊ nō ecōtra igit pri⁹ fluit lōgi tudo qz rectitudo ⁊ p ꝯñs rectitudo ñ iñē linee ꝑmo ex quo nō ꝯuertitur cū linea neqz cū longitudine.
Ideo est dicēdū ꝙ sicut ꝑm ꝙ ipsū cēntialiter subor dinatur p se ita ꝑmo cēntialiter subordinat huic ꝙ ē hz ꝙ ipsū q2 sicut ois passio ꝯpetēs alicui ꝑm ꝙ ip sū ꝯpetit eidē p se ⁊ nō ecōtra sic ois passio ꝯpetēs ali cui subo ꝑmo ꝯpetit illi ꝑm ꝙ ipsū ⁊ non econtra re ctitudo. n. ꝯpetit linee ꝑm ꝙ ipm q2 ꝯpetit sibi nō p aliud subm ex quo linea est spēs spālissima nō tñ cō petit sibi ꝑmo cū nō sit ꝑma passio eius nec ꝯuertit cū linea idē dicit de simitate q2 ꝯpetit naso ꝑm ꝙ hu iusmōi q2 nō per aliud sbm non tñ ꝯpetit sibi ꝑmo ex quo non ois nasus ē sim⁹.

Sed non cuiuslibet figure est neqz utitur qualibet figura demonstrans quadrāgulus enim figura quidē est non autem habet duob⁹ rectis equales.

Ex ꝑdictis phūs infert quattuor regulas. Quarū ꝑ ma ē ista si aliqua passio est minus cōis qz subm iu um illa non ē vle illi⁹ sbi pz nā habere tres angulos equales duob⁹ rectis ē passio figure ex quo demon strat de figura non tñ ē vle ei⁹ q2 ñ qlibz figura hz tres angulos equales duob⁹ rectis quadrāgul⁹. n. ē figura ⁊ ñ hz tres angulos equales duob⁹ rectis. imo hz quattuor āgulos equales quattuor rectis ē n. qdrāgulus diuisibilis in duos triāgulos. q2 si di uidat p dyametrū ⁊ ducat diamet ab āgulo ad āgu lū fiēt duo triāguli sz cuiuslibet triāguli āguli valēt duos rectos. igit c⁹lz qdrāguli āgli qtuor valēt rectos

Sed equitibiarū habz quidē fortas se duobus rectis equales. sed non primum sed triangulus prius.

Scōa regula ē si aliqua passio ē magis cōis qz sbm suū illa ñ ē vle illi⁹ sbi nā hēe tres āgulos equales duob⁹ rectis ē passio equibiaꝝ seu eqcrurus. i. ysoche les q2 dmōstrat de illo ⁊ nō ē vle illius q2 lz ois yso chel. s hēat tres āgulos eqles duob⁹ rectis ñ tñ oē hñs tres āgulos eqles duob⁹ rectis ē ysocheles yso cheles eni hz tres āgulos nō rōe sui sed p aliō sbm igit illa passio non ꝯpetit ei tāqz vle eius.

Quod igitur quodlibet primū mō stratur duos rectos habere aut qd cūqz aliud huic primo iest uniuer sale.

Tertia regula si aliqua passio ē eqlis suo sbo ipa est vle illi⁹ sbi pz nā hēe tres āgulos equales duobus rectis ē passio triāguli ꝯuertibilis cū eo nō ꝯpetens sibi p aliō sbm sz ꝑmo p se ⁊ hz ꝙ ipz. iō ē suū vle q2 tñ circa illud sbm ꝑmo ⁊ p se ꝯsat ēt lōgitudo ē vle linee q2 ꝯpetit sibi ꝯuertibilr ⁊ nō p aliud sbm rectitudo āt seu curuitas ñ ē vle linee lz ꝯpetat sibi non aliud sbm q2 non conuertitur cum ea.

Et demōstratio per se hmōi uniuer saliter est aliorum aūt quodāmodo

⁊ non per se neq̨ non est uniuersaliter sed frequētius.

Quarta r̄gula ē si aliq̄ passio ē eq̄lis suo sb̄o ipa ē d̄mōstrabilis de illo vl'r ⁊ p se si āt ē ineq̄lis ē demōstrabilis de illo particulariter. ⁊ h̄z q̄d p̄z q̄ h̄re tres āgulos eq̄les duob⁹ r̄ctis ē d̄m̄rabile d̄ triāgulo vl'r ⁊ p se vl'r q̄dē q̄ oīs triāgul⁹ h̄z tres āgulos eq̄les duob⁹ rectis p se āt q̄ ꝯpetit illi s̄m se ⁊ nō p aliud subm. De ysochele v̄o aut figura demōstraт̄ p̄ticulariт̄ ⁊ s̄m q̄d p̄ticulariт̄ q̄dē q̄ nō oīs figura h̄z tres āgulos ⁊c. neq̨ oē h̄ns tres āgulos equales duob⁹ rectis ē ysocheles s̄m q̄d v̄o ⁊ nō p se q̄ nulli istoꝝ ꝯpetit illa passio s̄m q̄ hm̄ōi s̄z p aliud sb̄m. s. per triāgulū. Cōtra p̄dicta ar. ⁊ p̄mo q̄ nō q̄libet demōstratio ē ex p̄missis s̄m q̄ ip̄m loquēdo de d̄m̄ratione potissima q̄ ꝓpō quarti mōi ē potissime d̄mōstrabil' v̄z d̄ ista luna eclipsaт̄ ⁊ de ista statuific⁹ facit statuā s̄z i tali d̄m̄ratiōe p̄misse n̄ sīt h̄z q̄ ipsū exquo nulla passio p̄dicaт̄ de sb̄o suo q̄n opatio trāsit i māz exterriorē vt liquet igiт̄. Secūdo ar. q̄ pūct⁹ ⁊ rectitudo nō isūt linee h̄z q̄ ip̄m nā pūct⁹ inē linee p aliud sb̄m sc̄z p eē p̄ncipiū q̄ntitatis ꝯtinue ꝯstat āt eē p̄ncipiū q̄ntitatis ꝯtinue n̄ eē lineā. Itē si r̄ctitudo inest linee s̄m q̄ ip̄m igiт̄ rectitudo iest linee s̄m q̄ linea igiт̄ incē linee p rōnez linee ꝯn̄s āt ē falsū q̄ ratio linee ē q̄ntitas ꝯsequētia t̄minata duob⁹ pūctis p quā rōez nō ꝯpetit rectitudo linee s̄z p mediū n̄ discrepare ab extr̄mis. Tertio ar. q̄ lōgitudo nō inē linee p̄mo q̄ nulla passio vlior suo sb̄o inē sibi p̄mo vt h̄r i l'ra s̄z lōgitudo ē vlior linea q̄ ꝯpetit cuil̨ linee cuil̨ supficiei ⁊ cuil̨ corpori v̄z p ari. i p̄dicamētis. causa de quantitate ⁊ ꝯfirmaт̄ nulla passio ꝯpetit eq̄ p̄mo duob⁹ sb̄iectis vt colligiт̄ a phō i l'ra. s̄z lōgitudo p̄mo ꝯpetit q̄ntitatiue q̄ ē gen⁹ linee. ḡ n̄ ꝯpetit p̄mo linee minor ē euidēs q̄ oīs q̄ntitas ꝯn̄a ē lōga ⁊ oē lōgū ē q̄ntū ꝯtinuū. Quarto ar. q̄ habere tres āgulos eq̄les duob⁹ rectis n̄ ꝯpetit triangulo p̄ q̄ tūc ista eēt imediata oīs triāgul⁹ h̄z tres āgulos eq̄les duob⁹ rectis ꝯn̄s ē falsū q̄ ꝓpō imediata ē illa q̄ nō ē altera p̄or s̄m phm̄ i hoc p̄mo.

Ad p̄ncipiū d̄r q̄ sicut duplex ē necessitas ꝯclonis d̄m̄rabil'. s. absoluta ⁊ ꝯdictionata ita duplex ē d̄mōstratio potissima v̄z absoluta ⁊ ꝯditionata demōstratiōe absoluta nūq̨ demōstraт̄ nisi passio de sb̄o suo demōstratiōe āt ꝯdictionata pōt demōstrari passio trāsiēs i materiā exteriorē loq̄т̄ ḡ ari. de potissima d̄mōstratiōe absolute sūpta ⁊ n̄ ꝯditionalr' vl' ex suppositione. Ad secūdū r̄n̄deт̄ q̄ si pūctus iest linee p hoc q̄ ē p̄ncipiū q̄ntitatis ꝯtinue. nō t̄n iest linee sibi p aliud sb̄m q̄ linea nō ē sb̄m pūcti inhesiōis ne q̨ p̄dicamētatiōis iesse eni p aliud subm p̄supponit āбo illa eē subiecta. Et ad rōem de rectitudine dico ꝯcedēdo q̄ rectitudo inest linee s̄m q̄ hm̄ōi ⁊ cū cōcludiт̄ q̄ iē linee h̄z q̄ linea: Diciт̄ q̄ li h̄z potest specificare materiā vel formā si specificat materiā cōcedo q̄ rectitudo inest linee s̄m q̄ linea. q̄ iest linee ⁊ nō p aliud subm. si āt specificat formā negeт̄. q̄ nō sibi ꝯpetit p rōez linee recte vñ sicut aliquod magis rōe ꝯpetit alicui minus cōi s̄m q̄ hm̄ōi ita aliquod minus cōe pōt ꝯpetere alicui magis cōi s̄m q̄ h⁹ iaial ⁊ ꝯpetit hōi s̄m q̄ hm̄ōi q̄ ꝯpetit ei ⁊ n̄ p aliud subm dato q̄ hō ⁊ aial sint imediata ꝯpetitañ sibi p aliā cām sc̄z p d̄r̄iaz eēntialē p quā genus descēdit i sp̄ēm ita rectitudo ⁊ curuitas nō obstāte q̄ sint passiones min⁹ cōes linea adhuc illi ꝯpetūt h̄z q̄ ipsum sēp itelligēdo, put li h̄z specificat materiā ⁊ n̄ formā. Ad tertiū nego q̄ lōgitudo sit passio vlior linea. Et cū arguiт̄ q̄ sic q̄ ꝯpetit aliis a linea. r̄n̄deт̄ q̄ nulli alteri ꝯpetit nisi rōe linee sicut eni ꝯtinuitas inest tēpori rōne mot⁹ ⁊ motui rōne magnitudinis h̄z ari. q̄rto phi. ita lōgitudo iest copi ratione supficiei ⁊ supficiei rōne linee. Et ad ꝯfirmationē diciт̄ q̄ sicut rectitudo nō ꝯpetit linee p̄mo n̄ obstāte q̄ ꝯpetat sibi s̄m q̄ ip̄m ita lōgitudo n̄ ꝯpetit q̄ntitati ꝯtinue p̄mo l̄z ꝯpetat ei ꝯuertibiliт̄ Duo eni requirūт̄ ad hoc q̄ aliqua passio ꝯpetat alicui sb̄o p̄mo sc̄z ꝯuertibilitas ⁊ nō inesse p aliud sb̄m ꝯstat āt lōgitudinē ieē q̄ntitati ꝯtinue rōe linee. Sed forte ar. sic q̄cūq̨ conuertunт̄ cū vno termino ꝯuertūт̄ inter se sed linea ⁊ q̄ntitas ꝯn̄a cōuertūт̄ cū. v. tertio q̄ cū lōgitudine. ḡ cōuertūт̄ inter se q̄ nō v̄r veꝝ q̄ nulla sp̄ēs ꝯuertiт̄ cū suo genere. Dicēdū concedēdo cōñaz ꝯn̄s vñ nūq̄⁹ ē genus binarij ⁊ t̄n conuertūт̄ n̄ q̄ de se inuicē vl'r p̄dicēт̄ sed q̄ vl'r ab vno ad reliquū t̄z arguitū formaliter cū v̄bo de secūdo adiacēte nā si binarius est nūer⁹ ē ⁊ ecōtra isto mō conuertūт̄ linea ⁊ q̄ntitas continua nō q̄ oīs q̄ntitas continua sit linea s̄z q̄ linea ē si q̄ntitas continua ē ⁊ econuerso. Ad q̄rtū d̄r q̄ illa ꝓpō oīs triāgul⁹ h̄z tres āgulos equales duob⁹ rectis ē imediata imediatiōe sb̄i ⁊ nō imediatione cāe iō ē dem̄rabilis q̄n āt ari. dixit ꝓpōez imediatā eē qua non ē altera p̄or loquebaт̄ de ꝓpōe imdiata imediatione cāe. Vñ ē aduertēdū q̄ passione incē alicui sb̄o p̄mo ꝯtingit quadruplr'. s. p̄mitate cāe p̄mitate sb̄i p̄mitate passiōis ⁊ p̄mitate adequationis ista passio cōpetit alicui sb̄o p̄mo p̄mitate cāe q̄ cōpetit illi sb̄o n̄ p aliā cāz ⁊ sic vnitas p̄mo cōpetit enti illa v̄o passio cōpetit p̄mo alicui subo p̄mitate sb̄i q̄ sibi cōpetit non p aliud sb̄m ⁊ sic nō solū longitudo inest p̄mo linee sed ēt rectitudo ⁊ curuitas. sed illa passio inest alicui sb̄o p̄mo p̄mitate passionis q̄ sibi inest non p aliā passionē ⁊ sic disciplinabile inest p̄mo hōi n̄ āt risibile. illa āt passio inest alicui sb̄o p̄mo p̄mitate adequationis q̄ conuertiт̄ cū illo ⁊ sic non solū disciplinabile vel risibile cōpetit p̄mo hōi sed etiā lōgitudo q̄ntitati cōtinue. Ari. āt sumit li p̄mo stricte volēs nullā passionē inesse p̄mo alicui sb̄o nisi hēat vtrāq̨ p̄mitatē sc̄z sb̄i ⁊ adeq̄tionis. Si ḡ ē aliqua passio que p̄mo inest alicui sb̄o p̄mitate cāe ita q̄ nō habeat aliā cām p̄ter sb̄m illa ꝓpō est imediata imediatione demōstrationis q̄ n̄ h̄z mediū per quod possit demōstrari vt ens ē vnū si āt inest sibi t̄n p̄mitate subi aut adequatiōis aut primitate passionis illa ꝓpō ē imediata quodāmō ⁊ nō simpliciter q̄ adhuc pōt demōstrari sicut p̄z de ista omnis hō est disciplinabilis cuius p̄dicatū conuertiт̄ cū subo cui inest non p aliud subm neq̨ per aliā passionē sed bene p aliam cām sc̄z p diffinitionē subi. illa ergo passio q̄ fluit a principijs sp̄ēi iest subo per se ⁊ q̄ inest hōi s̄m q̄ inest ei s̄m q̄ ip̄m. ⁊ q̄ inest ei adeq̄te sic q̄ isti nō competit per aliud. s̄z alteri per hoc inē ei primo. ⁊ hoc intendebat Aristo. cū dixit vl'e aūt dico quod est de omni p se ⁊ h̄z q̄ ipsū sic q̄ illa passio est vere vniuersale alicui⁹ sb̄i ⁊ ꝯpetit ei primo que illi inest vniuersaliter ⁊ per se ⁊ secundum q̄ ipsum.

Propter autez nō latere quoniā multotiēs cōtingit peccaт̄ ⁊ nō esse q̄ demōstratur primū uniuersale secūdū q̄ v̄r demonstrari vl'e primum. Oberrā⁹ aūt hāc deceptionē cū aut nihil sit accipere a superiori extra singulaт̄ q̨ sigularia.

Postq̨ phūs declarauit omnem demonstrationez esse ex premissis s̄m q̄ ipsum diffiniens vl'e per eē de omni per se ⁊ h̄z q̄ ip̄m ꝯñter manifestat errores cōtingētes circa vl'e. ⁊ p̄mo facit q̄ dictū ē scd̄o exēplificat ibi si ḡ aliqs. dat t̄tio documēta iueniēdi vl'e ibi. vtrū aūt. Quātū ad p̄mū ari. tres errores manifestat iuxta nūeꝝ triū p̄tiū positaꝝ i diffinitōe vlis Quoꝝ prim⁹ ē q̄n aliq̄ passio h̄z duo sb̄a. s. sp̄ēm ⁊ vnū indiuiduū. aut gen⁹ h̄ns multa singularia. sed vnicā sp̄ēm. ⁊ pp ꝯuertibilitatē istoꝝ aut mutuā de se p̄dicationē vl'em crediт̄ istā passionē vl'e esse indifferenter cuiuslib̨ illoꝝ verbi gr̄a eē maxie lumino sū ē passio sol' ⁊ isti⁹ sol' nō t̄n ē vl'e p̄ncipiū istius solis nō obstāte q̄ sol ⁊ iste sol ꝯuertanт̄ q̄ non ꝯpetit isti soli sb̄ rōe q̄ iste sol s̄z sb̄ rōe solis. Itē dato q̄ nullū eēt aīal preter hōiez q̄ tūc oīs hō esset aīal. ⁊ ecōtra crederet forte risibile eē vl'e aīalis sicut hōis qd̄ n̄ ē verū q̄ cōpetit aīali rōne hōis. Error iste ꝓcedit cōtra illā particulā s̄m q̄ ip̄m q̄ crediт̄ talē passionē inesse generi vel indiuiduo s̄m q̄ hui⁹ ⁊ nō ē verū q̄ illi nō ꝯpetit nisi rōe sp̄ēi. Notādū primo q̄ sp̄ēs sunt in q̄druplici d̄r̄ia nā quedā ē sp̄ēs q̄ hab̨ plura indiuidua tā sil' q̨ successiue tā p t̄ps q̨ p instans vt hō q̄dā est q̄ h̄z plura indiuidua nō sil' sed successiue p t̄ps ⁊ per instās vt fenix q̄dā aūt habet plura indiuidua nō sil' sed successiue nō per t̄ps sed per istās t̄n ⁊ mutatū eē in motu quedā aūt est que nūq̨ nō habet nisi vnū indiuiduū. ⁊ illud habet taz p t̄ps q̨ per instās. ac p coeternū sibi vt sol ⁊ d̄ isto loquiт̄. p. di. q̄ nihil sit accipe a superiori p̄t singulaт̄ Secūdo notādū q̄ licet sp̄ēs possit seruari in vnico i diuiduo nō t̄n gen⁹ in vnica sp̄ē. q̄ sicut ens descēdit imediate in. x. p̄dicamēta absq̨ aliqua d̄r̄ia diuisiua ita sp̄ēs in sua idiuidua aliter ꝓcederetur in infinitū q̄ ē sp d̄r̄ia essētialis ꝯstituit sp̄ēz iō sicut trāscēdēs q̨tū est ex se pōt seruari in solo p̄dicamēto sb̄e ita sp̄ēs in vnico indiuiduo. gen⁹ aūt nō pōt seruari in vnica sp̄ē q̄ de rōe generis est q̄ sit diuisibile differētijs oppositis sed q̄libet d̄r̄ia cōstituit sp̄ēm igiт̄ de rōe generis est habere plēs sp̄ēs ⁊ hoc ē quod dicit prior potestate gen⁹ cōtinet plures sp̄ēs. Et l̄z de rōe generis sit habere plures sp̄ēs nō t̄n de rōe eiusē habere plēs sp̄ēs in actu q̄ dato q̄ nō eēt aliquis flos nō minus flos esset gen⁹ ad rosam ⁊ lilium dū rosa ⁊ liliū haberēt eē in suis causis ⁊ si genus nullā haberet sp̄ēm in actu p̄ter vnā habētē plura supposita forte crederetur passionē sp̄ēi inē generi s̄m q̄ ipsū ⁊ eēt deceptio ⁊ hoc est quod dicit phūs in littera cū nihil sit accipere a superiorib⁹ v̄z generibus preter singularia supple vni⁹ sp̄ēi in actu.

Aut si ē quidē sc̄z inomiatū sit idifferentibus specie rebus.

Secūdus error est vñ passio habet subm primū innominatū sub quo sūt plēs sp̄ēs noiate q̄bus creditur illā passionē inēe sil' vel diuisū tāq̨ vl'e primū ex quo subm adequatū nō reperiт̄. v̄bi gr̄a visibile est passio vnius subi innoiati sumēdo colorē stricte vt ē extremitas perspicui in corpore terminato sub quo sunt iste sp̄ēs noiate sc̄z color ⁊ lux. Cōstat aūt q̄ deciperet credēs visibilitatē sil' ieē illis vl' diuisį̄ tāq̨ vl'e primū q̄ illis nō iest sub ꝓpa rōe s̄z sb̄ rōe innominati. Silr' tāgibile inest quatuor qualitatibus primis rōe generis innoiati cui⁹ est passio adequata ⁊ vl'e primū iō ꝓpter defectū nois illi⁹ generis deciperet credēs tāgibile in eē qualitatibus primis vt vl'e primū. Notādū s̄m egid. q̄ iste error peccat ꝯtra illā p̄ticulā seu cōditionē vlis q̄ est eē per se vt puta si nō leēnt nisi tria corpa in mūdo. s. ferrū lapis lignū cū nihil visibile nisi corp⁹ eē visibile nō cōpeteret nisi ferro lapidi ⁊ ligno. Si igitur eēt coloratum i quo conueniunt illa corpora s̄m q̄ sunt visibilia non eēt nobis nominatū probaremus eē visibile de omnibus illis scilicet ferro lapide ⁊ ligno vel de aliquo illorū ⁊ crederemus accipere vl'e primū ꝯpetens illis per se cum tamen competat illis per añs accidit eni sub̄e q̄ sit visibilis. Multū exemplū hoc videtur discōueniens intentiōi Aristo. q̄ sicut. p. in manifestādo primū errorē comparauit sp̄ēm ad indiuidua. et suum genus. ita in manifestādo hunc secūdų errorem comparat genus innoiatum ad suas sp̄ēs. vel saltim ad sp̄ēs eiusdē p̄dicamenti. Cōstat autem ferrū lignū ⁊ lapidē nō eē sp̄ēs colorati cum ista sint in predicamēto sub̄e ⁊ coloratū in p̄dicamēto qualitatis. Vñ diuersorum generum ⁊ nō sub alternatį̄ positorū diuerse sunt sp̄ēs ⁊ d̄r̄ie inquit Aristo. in p̄dicamentis. Dicēdum igiт̄ aliquā passionē incē alicui sb̄o per se intelligitur dupliciter. Vno mō q̄a cōpetit sibi ab intrinseco ⁊ sic quelibet passio generis inest sp̄ēi per se. nā quicq̄d per se competit superiori competit per se cuiuslibet suo inferiori cū omne superius sit forma intrinseca sui iferioris. Alio modo quia competit sibi ex principijs sp̄ēi. ⁊ sic nulla passio generis competit sp̄ēi. ideo passio generis innominati competit suis sp̄ēb⁹ non per se ad hūc modū intelligendi ideo talis passio nō est vl'e talium specierum exquo sibi deficit secunda particula diffinitionis vniuersalis.

Aut contingit eē sicut i parte totuz in quo mōstratur. Eis eni que sunt in parte inest quidē demōstratio et de oī erit sed t̄n nō erit hm̄ōi primi vl'r demōstratio. Dico āt hm̄ōi primi secundų quod ē dem̄ratio cum sit primi vniuersalis.

Tertius error est quādo passio habet duo subiecta i equaliter oīa sed ita ꝓpinqua q̄ apparet conuertit. ⁊ eē sinonima ⁊ ex hoc creditur passionem in exñtē conuertibiliter inferiori inēe etiā superiori vt suum vl'e primum verbi gr̄a angelus rectus. ⁊ āgelus rectiline⁹ prima facie videntur conuerti ⁊ eē eque cōia ideo si aliquis crederet equalitatē anguli imediati orthogonalis eē vniuersale anguli rectilinei. sicut āguli recti deciperetur q̄ non conuertuntur angulus rectus ⁊ angulus rectiline⁹ nam [tā] angulus acut⁹ q̨ obtusus est rectilineus. ⁊ non rectus. Notandum q̄ iste error est contra primā particulā diffinitionis vniuersalis que est de omni talis enim passio q̨tūcunq̨ eēt proxima generi superiori non cōuerteretur cum illo neq̨ diceretur vniuersalr' de illo ⁊ h̄ impedit ne sit vniuersale primum illi⁹. Tria igitur requiruntur ad hoc q̄ aliqua passio sit vniuersale primum alicuius subi scilicet de omni per se ⁊ h̄z q̄ ipsum sic q̄ vbi deficit aliqua istarū triū cōdicionū nō erit illa passio vl'e illius.

Si igiт̄ aliquis dem̄rabit quod recte quidē nō intercedāt videbitur vtiq̨ h⁹ i eē demōstratio propter id quod inē rectis nō aūt ē nisi quidē quoniam sic equales sint fiat hoc modo sed aut i quolibet equales.

Positis erroribus contingentibus circa vniuersale Aristo. ꝯñter exēplificat de omnib⁹ ⁊ primo de tertio errore di. q̄ linee recte ⁊ linee eque distantes prima facie videntur cōuerti ⁊ ex hoc creditur forte nūquā concurrere q̄ est passio lineaꝝ eque distantium eē vniuersale linearum rectarū quod est falsū. quia

linee causantes angulū acutum vel obtusum sunt linee recte ⁊ nō eque distātes imo cōcurrūt. Notandū ꝙ ex ꝑncipijs geometrie. faciliter ondit' lineas eq̄ distātes nō cōcurrere q2 sit linea intersecās palellas a b. ⁊ punctus cōuersus c. tūc ex a.b.c. fit triāgulus ⁊ qm̄ a b. faciūt angulos rectos sequitur aliquē triāgulū habere duos āgulos rectos ⁊ ꝯn̄r aliquē triāgulū habere tres angulos equales angulis maiorib' duob' rectis scz duob' obtusis quod est impossibile.

Et si triangulus nō esset aliud quā ysocheles videbitur vtiqꝫ huius esse demonstratio.

Secūdo exēplificat phūs de primo errore di. si non esset aliquis triāngulus in mūdo nisi ysocheles deciperet' quis in credēdo hr̄e tres angulos equales duob' rectis eē vl'e ysochelis. q2 sibi nō cōpetit ꝑm ꝙ ipm̄ sed rōe triāguli cū nō demōstret' vl'r de ysochele sed tm̄ de triangulo.

et proportionale qd̄ ⁊ cōmutabiliter ē secūdū ꝙ numeri sūt ⁊ secūdū quod linee ⁊ secūdū quod firma et secūdū quod tp̄a sūt queadmoduꝫ ⁊ demōstratū ē aliqn̄ seorsū cōtigēt eē de oībus vna demōstratiōe mōstrari. sed propter id quod nō ē de noīatū aliquod secūdū quod oīa hec vnū sunt nūeri lōgitudines tēpora firma ⁊ spē dr̄ia seorsum adiuicē accepta sunt nō autē vniuersale mōstratur nō eni secunduꝫ quod linee sunt nec. n. secunduꝫ quod tēpora sunt aut secūdū dictū ꝙ nūeri inerat. sed secundum quod hoc est quod vniuersale ponunt esse.

Tertio exēplificat phūs de scd̄o errore di. ꝙ cōmutabiliter ꝑportionari seu cōmutata ꝑportio est passio alicui' sbi inoīati sub quo sūt spēs noīate scz linea corp' nūerus ⁊ tp̄s quib' inē ista passio tā ꝯiūctiꝫ q̄ȝ diuisim mō si aliquis crederet cōmutatā ꝑportionē eē vl'e alicui' istoꝝ seu oīum sil' deciperet' q2 nō inest alicui istoꝝ sub ꝑpria rōe sed rōe illius innoīati ⁊ di. phi. ꝙ de istis ꝯsiderant diuerse scie nō faciēdo demōstrationē vnā imo arithe. probāt hāc passionē solū de nūeris geome. de linea ⁊ sic de alijs. ita ꝙ seorsū in diuersis sciētijs sūt diuerse demōstratiōes d hac passione posset tm̄ fieri vna demōstratio de oīb' illis quib' hec passio cōpetit. sed q2 illud ē inoīatū iō hec passio nō demōstrat' d illo sed de alijs seorsū. Notādū p̄mo ꝙ ꝑportio ē hitudo duoꝝ ⁊ ꝑportionabilitas est silitudo ꝑportionū sed cōmutata proportio est ꝑportionatorū illatia. ita ꝙ ꝑportio non exigit nisi duos terminos ꝑportionabilitas tres ⁊ ꝯmutata ꝑportio q̄tuor sic ꝙ arguatur a p̄mo ad tertiū inferēdo scd̄m ⁊ quartū. verbi grā qualis ē ꝑportio. xij. ad octo talis est ꝑportio sex ad quattuor igit' qualis est ꝑportio. xij. ad sex talis est ꝑportio octo ad quattuor. Itē talis est ꝑportio. xij. ad nouē talis ē ꝑportio quattuor ad tria igit' qualis est ꝑportio. xij. ad quattuor. talis ē ꝑportio nouē ad tria. et sicut in nūeris ita ⁊ in alijs ꝯmutata ꝑportio ondipōt. Scd̄o notādū ꝙ ꝯmutata ꝑportio nō inē oībus q̄ȝtitatibus vt q̄ȝtitates sūt q2 i q̄ȝtitatib' nō ꝯmēsurabilibus nō inueni' cōmutata ꝑportio. ⁊ ita d' de linee corpore ⁊ tp̄e de supficie aūt nō fit mētio q2 reducit' ad lineā ⁊ corpus cū in linea sit lōgitudo ⁊ in corpore latitudo. Mot' vero reducit' ad tp̄s cū sit imediatū sbm eius ⁊ de illis fit spāliter mētio cuꝫ de illis cōsiderēt quattuor scie vtētes ꝯmutata proportione. nā linea ptinet ad geo. ⁊ nūer' ad arith. tp̄s vero ad astro. ⁊ corpus ad naturalē. phm̄. Dubitat' nā vt apparet phi. ꝯtradi. sibiipi di. eni i principio ꝙ ꝯmutatā ꝑportio est in nūeris ꝑm ꝙ nūeri sūt ⁊ in lineis ꝑm ꝙ linee sūt ⁊ sic de alijs in fine aūt dicit ꝙ talis passio nō est in lineis ꝑm ꝙ linee sunt. nec nūeris ꝑm ꝙ numeri sūt sed illi inoīati in quo cōueniūt spēs noīate. Rn̄det' ꝙ talis passio i sua maxia cōitate sūpta n̄ ꝯpetit alteri ab illo inoīato ꝑꝫ ꝙ hui' ꝯtracta tm̄ ꝑ diuersas ꝯsideratiōes sinē spēb' noīatis ꝑm ꝙ hui'. verbi grā disciplinabile in sua maxia cōitate sūptū ē passio alicui' inoīati vno simplici noīe. noīat' tm̄ ꝑ circūlocutionē vt aīal hn̄s auditū pfectū ꝯtractū tm̄ ad discursū rōnalē ē propria passio hōis cōpetēs illi scd̄m qd̄ hui' rōnale etiā sūptū in sua maxia cōitate nō hꝫ aliqd̄ ꝑnoīatū cui primo insit scd̄m qd̄ hui' ꝯtractū tm̄ ad genus aīalis. vt est etiā diuisiua ⁊ cōstitutiua cōpetit hōi ꝑm qd̄ hui' ita d' i ꝑposito qd̄ ꝯmutata ꝑportio cōissime sūpta nulli inest secūdū quod hui' nisi illi sbo inoīato ꝯtracta aūt ꝑ diuersas ꝯsideratiōes diuersaꝝ sciarū. s. philosophie. geometrie. arithmetice. ⁊ astrologie pōt inēē secūdū quod hui' lineis. numeris cōporib'. ⁊ tēporib'. ⁊ sic nō ē ꝯtradictio.

Propter hoc eni si aliquis monstraret vnumquēqꝫ triāgulū demōstratione aut vna aut altera quod duos rectos habet vnum quēqꝫ isochelem seorsum ⁊ scalenō idē gradatū nōdum cognouit triangulum q2 duos habet rectos nisi sophistico mō neqꝫ vl'e trianguli neqꝫ si null' ē propter hoc triangulus alter neque enim secundū ꝙ triangul' ē cognouit neqꝫ oēm triangulum sed aut secundum numerum secundum spēm autē nō oēm ⁊ si nullius ē quem non nouit. Quando igitur n̄ nouit vl'r ⁊ quādo nouit simpliciter māifestum quod si idē iberet triangulo ⁊ ysocheli aut vnicuiqꝫ aut oībus si vero n̄ idem semper alterum est autem secundum quod ē triangulus n̄ nouit.

Eundē errorē māifestat ad declarationē dicti sui de passiōe triāguli q si foret inoīat' ⁊ oēs sue spēs noīate. s. ysocheles isopleuros ⁊ scalenō n̄ pp hoc hr̄e tres āgulos eq̄les duob' rectis eēt vl'e istoꝝ siue demr̄aret' p̄ma passio de oīb' illis āgulis demr̄atiōe vna siue demonstratione altera faciendo diuersas demōstrationes ex diuersis medijs n̄ eni ex hoc cognouisti vl'e trianguli. licet cognoueris omnem triangulū hr̄e tres āgulos. q2 h̄ coguisti sophistico mō ⁊ nō ꝑ se seu secūdū nūeꝝ ⁊ nō secūdū spēꝫ. vn̄ cog̃scere vl'e triāguli sophistico mō ē cognoscere illud quod ē vl'e triāguli ⁊ n̄ cognoscē illud eēt vl'e trianguli. similr̄ coguisse oēs triāgulos secūdū nūeꝝ ē coguisse hūc ⁊ illū triāgulū sꝫ ꝑm formā ē coguisse triāgulū sub formali rōe triāguli. vbi āt triāgul' ⁊ ysocheles eēnt noīa si noīa hn̄tia sp oīa reqsita ad demōstrationē qeqd vl'r demōstraret' de vno demōstraret' de alio. si g̃ n̄ fit noīatū illd̄ cōe cui cōpetit passio sicut appet triāgulo respcū hr̄e tres āgulos siue sit inoīatū vt dictū ē de q̄ȝtitatib' ꝑportionabilib' respcū ꝑportionabilr̄ ꝯmutari sp est ibi error si cōcludat' hi' passio de iferiorib' ⁊ nō de sbo cōi veꝝ tm̄ q2 magis decipimur ꝑm hūc errorē qn̄ ē cōe inoīatū q̄ȝ qn̄ est noīatū. iō potissime ꝯputat' fuit hic error it deceptiones circa vl'e qn̄ erat inoīatū sbm cōe. Notādū p̄mo ꝙ sicut spēs ꝯponit' ex gn̄e ⁊ dr̄ia essentiali ita indiuiduum ex specie ⁊ differentia accidentali non ꝙ ista dr̄ia sit accn̄s sꝫ ꝙ accipit spēꝫ ⁊ sicut gen' vt ē ps spēi dicit mām ⁊ dr̄ia formā ita spēs vt ē ps idiuidui dicit formā ⁊ idiuiduatio mām totū āt idiuiduuꝫ dicit mām ⁊ formā vn̄ arist. p̄mo celi q dicit celū dicit formā q aūt dicit hoc celū dicit mām ⁊ formam igit' cognoscēs sor. vt sor. ē cognoscit eū ꝑꝫ māꝫ ⁊ cognoscēs eū vt hō ē cog̃scit est ꝑm formā ⁊ ꝯn̄r cognoscēs ysochelē vt ysocheles ē cognoscit eū ꝑꝫ materiā ꝯ cognoscēs eū vt triāgul' cognoscit eū ꝑꝫ formā. spēs. n. ē forma ⁊ idiuiduū. mā. Ex p̄dictis sequit' p̄mo ꝙ cognoscis ysochelē nō vt est triāgul' sꝫ vt ē ysocheles cog̃scit triāgulū mō sophistico ⁊ ꝑm qd ꝑbat'. nā sic arguēdo tu cognoscis hoc ⁊ hoc ē hō igitur tu cognoscis hōiem est fallā accn̄tis. q2 hōi accidit ꝙ cognoscat' ꝑm ꝙ hō si hoc cognoscit' ⁊ ꝑ ideꝫ e fallā accn̄tis d dō tu cog̃scis ysochelē. ⁊ ysocheles ē triāgulus igit' cognoscis triāgulū ⁊ ꝑ ꝯn̄s sic n̄ cognoscis triāgulū nisi sophistico mō dato ꝙ tu nō cognoscas ysochelē in q̄ȝtū triāgulus quo dato sequit' ꝙ tu n̄ cognoscis triangulū simplr̄ sꝫ tm̄ ꝑꝫ qd. qa ipm̄ cognoscis ꝑꝫ mām ⁊ nō ꝑm formā. Scd̄o sequitur ꝙ si demōstraret' hr̄e tres āgulos eq̄les duobus rectis ysochele ysopleuros ⁊ scalenō ⁊ nō de triāgulo vl'i tu cognosceres oēm triāgulū hr̄e tres āgulos ꝑm nūeꝝ ⁊ nō ꝑm spēm q2 scires illā passionē d quolibet triāgulo singulari ⁊ nō de triāgulo vl'i exquo nescis aliqd eē triāgulū sꝫ tm̄ ysochelē eq̄laterū vl' gradatū. Scd̄o notādū ꝙ hr̄e tres āgulos eq̄les duob' rectis pōt demōstrari de illis trib' spēbus triāguli vna demōstratiōe vel plibus vna qdē faciēdo vnū sillogismū in quo ꝯcludat' ista passio de illis tribus sil' ⁊ oīs figura trib' lineis rectis ꝯtēta hn̄s āgulum extrīsecū equalētē duob' intrinsecis oppositis habet tres āgulos equales duob' rectis sꝫ ysocheles equilaterus ⁊ gradat' ē figula trib' lineis rectis cōtēta ⁊c. igit' ysocheles eq̄laterus ⁊ gradat' hꝫ tres āgulos equales duob' rectis. Plibus āt demr̄ationibus p̄ma passio demr̄atur qn̄ quilꝫ istoꝝ triāgulorū seorsū accipit'. Similr̄ dico d ꝯmutata ꝑportione ꝙ pōt demōstrari de illis q̄tuor vna aut plib' dmōstratiōibus. Ubi grā oēs q̄ȝtitates hn̄tes silitudinē ꝑportionū ꝑportionabilr̄ cōmutāt' sꝫ linee cōpora tp̄a ⁊ nūeri sūt q̄ȝtitates q̄ hn̄t silitudinē ꝑportionū igitur linee corpa nūeri ⁊ tp̄a ꝑportionabilr̄ ꝯmutātur. Si aūt ista quattuor seorsū accipiātur fient demonstrationes p̄ces.

Utꝝ āt secūdū qd̄ ē triāgul' aut secūdū quod ē ysocheles. ⁊ qn̄ secūdū hoc quod ē p̄imū vl'e c' ē demōstratō maifestū est quoniā r̄moto i sit p̄imū vt ab isochele eneo rēoto triāgulo isūt duo recti sꝫ eneū esse remoto ysocheles sꝫ nō figura aut terio sꝫ n̄ p̄imis. Cui' ergo p̄imi: si itaqꝫ trianguli p̄io est ⁊ secūdum hoc iest ⁊ alius ⁊ hui' vniuersaliter est demonstratio.

Manifestis errorib' phūs dat artē ⁊ documētū inueniēdi vl'e di. ꝙ illud ē vniuersa alicui' sbi quo posito ponit' illud vl'e ⁊ quo remoto remouet' id cui. competit ꝑm ꝙ huius ⁊ altere rōe illius pp p̄mū habere tres āgulos equales duobus rectis nō ꝯpetit figu' tāq̄ȝ vl'e p̄mū eius q2 lꝫ hec passio ꝑ se ꝯpetat figu' nō tm̄ posita figura ponit' hr̄e tres āgulos eq̄les duobus rectis. q2 aliq̄ ē figura q̄ nō hꝫ tres āgulos eq̄les duobus rectis. Propter hoc eadē passio nō ē vl'e p̄mū enei triāguli vel ysocheles. q2 lꝫ ei ꝯpetat ꝑ se ⁊ eo posito ponat' hr̄e tres āgulos ⁊c. nō tm̄ eo r̄moto remouet' hr̄e tres ⁊c. q2 remoto ysochele adhuc eqlaterus hꝫ tres āgulos equales duob' rectis. Propter tertiū lōgitudo nō ē vl'e q̄ȝtitatis ꝯtinue q2 licꝫ posita q̄ȝtitate ꝯtinua ponat' lōgitudo. ⁊ ea remota remoueat' lōgitudo nō tm̄ ei ꝯpetit ꝑm ꝙ huius nec alteri rōe illius. sꝫ magis ꝯpetit q̄ȝtitati ꝯtinue rōe linee cū lōgitudo fluat a p̄ncipijs linee. ⁊ nō a p̄ncipijs q̄ȝtitatis cōtinue. Idē et ꝯtingit in q̄ȝtitate discreta nā posito nūero ponit' paritas. ⁊ eo remoto remouet' paritas. n̄ tm̄ paritas ē vl'e p̄ncipiū nūeri sꝫ magis binarij cū n̄ ꝯpetat nūero vl'r nec ꝑꝫ ꝙ huius mōi. Est g̃ dicēdū ꝙ hr̄e tres āgulos eq̄les duob' rectis ē vl'e p̄mū triāguli q2 posito triāgulo ponit' hr̄e tres ⁊c. ⁊ eo rēoto remouet' hr̄e tres āgulos ⁊ ei ꝯpetit ꝑꝫ ꝙ triāgulus ceteris āt vt puta ysocheli ⁊ figure ⁊ rōe illius. Cōtra p̄dicta de ꝯmutata ꝑportione q̄druplr̄ arguit'. p̄mo ꝙ ꝯmutata ꝑportio n̄ ē dmōstrabilis de aliquo. v. sbo vl'r q2 cū ad eandē sciam ptineat demōstrare vl'r ⁊ pticularit' seq' aliq̄ȝ sciaꝫ demōstrari ꝯmutabilr̄ ꝑportionari de lineis ⁊ cōporibus tēporib' ⁊ nūeris. pꝫ ꝯn̄a q2 de l. is dmōstratur pticularit'. quoꝝ qd̄lꝫ ꝯtinet' sub p̄mo sbo ad eādē eni sciaꝫ ptinet demōstrare hr̄e tres āglos equales duobus rectis de triāgulo ⁊ ysochele eq̄latero et gradato sꝫ ꝯn̄s ē fl'm. q2 nulla ē scia pticularis q̄ cōsideret hec oīa ꝑꝫ ꝙ hmōi nec aliq̄ scia vl'is. s. logica vel meta. ꝯsiderat illā passionē ꝑ ꝯparationē ad illa sba. Secūdo ar. ꝙ ꝯmutata ꝑportio nō ē demōstrabilis de illis q̄tuor sbis diuersis demōstrationibus q2 si sic aut g̃ mediū i demōstratiōe erit sbꝫ adeq̄tuꝫ illius passiōis aut diffinitio sbi vl' passiōis si p̄muꝫ illud sbm ē noīatū. si secūdū illa demōstratio nō ē ex imediatis exquo iter diffinitionē ⁊ pticulare subm mediat sbm vl'e de quo nulla ē scā demōstratio tertio arguit' ꝙ illud sbm sit noīatū. q2 si aliq̄ passio inest adeq̄te plibus spēbus ꝯuertibilibus cum aliquo gn̄e illa ꝯpetit p̄mo ⁊ ꝑ se illi generi sed ꝯmutata ꝑportio ꝯpetit illis q̄tuor spēbus noīatis adeq̄te q̄ ꝯuertūt cū q̄ȝtitate g̃ ꝯpetit p̄mo ⁊ ꝑ se q̄ȝtitati: ⁊ per ꝯn̄s sbm adeq̄tū ē noīatū. s. q̄ȝtitas. pꝫ ꝯn̄a cū minori ⁊ maior declarat'. nā sēsitiuū ꝯpetit p̄mo ⁊ ꝑ se aīali. q2 cōpetit adeq̄te bestie ⁊ hōi q̄ disiūctiꝫ cōuertuntur cū aīali ⁊ hr̄e tres āgulos cōpetit p̄mo ⁊ ꝑ se triāgulo. q2 cōpetit adeq̄te ysocheli eq̄latero ⁊ gradato q̄ disiūcti cōuertūt' cū triāgulo. Quarto ar. ꝙ nō sit possibile aliquod tale sbm eē. q2 q̄ro vtrū illud sit cōius q̄ȝtitate vel eq̄ cōe si cōius. g̃ illa q̄ttuor nō st' spēs eius cuius oppositū ponit' i l'ra si eque cōe. g̃ eq̄ hn̄ demōstrat' cōmutata ꝑportio de q̄ȝtita

te sicut de pmo 7 pñter subiñ ẽ noiatũ. si minus cõe cũ necessario sit cõi⁹ aliquo illoꝝ seqꝛ ꝙ ꝯtinuũ discretũ nõ sũt pma gña subalẽnatiua pdicaméti q̃titatis qd̃ ẽ ꝯtra phm̃ i pdicamẽtis vt pꝫ ꝯña.qꝛ tale sbꝫ inoiatũ mediaret iñ q̃titatẽ 7 illa duo subalterna. Ad pmũ dr ꝙ sicut ꝓpõ 7 ꝓportionabilitas pncipalr ad arithmeticũ ptinẽt ita ꝯmutata ꝓportõ vñ ꝑꝫ phm̃ .x.meta . rõ mẽsure p in nũeris repitur ğ solus arit.põt illã passionẽ de sbis ꝯuertibilr dmõstrare sicut eni sola dialetica docet demõstrare tñ q̃libꝫ alia scia vtiꝛ dmratiõe.ita sola arithmetica docet ꝓportionabilr ꝯmutare lꝫ alie scie vtãr ꝯmutata ꝓportiõe.neqꝫ seqꝛ ex hoc ꝙ arithme. de lineis et corporibus demõstret ꝯmutabilr ꝓportionari.qꝛ sicut q̃dratũ supficiale 7 circulare pncipalr reperiꝛ i ꝯtiuis 7 trãsũptie i nũeris.ita ꝯmutata ꝓportõ pncipalr rperiꝛ i nũeris 7 trãsũptei i ꝯtiuo.p q̃to nũer⁹ ẽ põ in ꝯtinuo 7 sic ꝯtinuitas ꝯpetit tpi rõe mot⁹ 7 motui rõe magnitudis.ita ꝯmutata ꝓportõ ꝯpetit tpi 7 motui rõe linee 7 supficiei 7 corporis.7 his tribus rõe nũeri 7 sic vt tpꝰ 7 mot⁹ ñ sũt spẽs magnitudis de qua demõstraꝛ pmo ꝯtinuitas.ita linea corp⁹ et tps nõ sũt spẽs nũeri de quo pmo demõstraꝛ ꝯmutata ꝓportio.neqꝫ ille dicũꝛ spẽs ꝯtẽte sub illo innoiato ꝯtinẽcia pdicamẽtali q̃s ps sbiectiua ꝯtineꝛ i suo toto i mõ sꝫ ꝯtinẽtia dispõis qua vnũ recipit dispõneꝫ ab alio mot⁹ eni 7 tps recipiũt ꝯtinuitatẽ a magnitudine 7 illa quattuor recipiũt ꝯmutatã ꝓportionẽ a nũero. Ad secũdũ dr ꝙ geome.demõstrat de lineis ꝯmutabilr ꝓportionari et phisic⁹ de corporibus nãlibus 7 arit.de tpibus eãdẽ passiõeꝫ ñ p sbm inoiatũ sed p cãꝫ illi⁹ passiõis neqꝫ ẽ icõueniẽs talẽ demõstrationẽ ꝓcedere ex imediatis ꝑꝫ formam dũmodo procedat ex immediatis ꝑm materiam iuxta intẽtionẽ phi.in lra ꝟbi gra hẽc tres ãgulos equales duob⁹ rectis põt imediate demõstrari de ysochele p figurã trib⁹ lineis rectis ꝯtẽtã hñteꝫ ãgulũ extrinsẽcũ absqꝫ eo ꝙ fiat demõstratio de triãgulo 7 talis demõstratio facit scire tm̃ sophistico mõ.s.ꝑꝫ mãꝫ 7 ñ ꝑꝫ formã dr eni talis imediata ꝑꝫ formã.qꝛ iter diffinitionẽ q̃ ẽ mediũ talis demõstratiõis 7 ysochelẽ mediat triãgulũ.q ẽ forma ysochelis nõ ãt ẽ mã isochelis neqꝫ diffinitiõis.7 qꝛ ysocheles ẽ mã tã trianguli q̃ꝫ diffinitiõis illi⁹.iõ talis demõstratio ẽ imediata ꝑꝫ mãm ita in ꝓposito dr ꝙ ꝯmutabilr ꝓportionari demõstraꝛ de lineis vel d corporibus p cãꝫ passiõis 7 nõ p sbm vt oĩa hñtia silitudinẽ ꝓportionũ sũt ꝓportionabilr cõmutabilis linee hñt silitudinẽ ꝓportionũ.ğ linee sũt ꝓportionabilr cõmutabiles.

Et si ar.ꝙ ois demõstratio pticularis psupponit vlẽꝫ dr ꝙ veꝝ ẽ qñ mediũ i demõstratiõe illa ẽ sbꝫ passiõis vbi ãt sit diffinitio oportet nõ si.n.demonstraret tres ãgulos hẽ d ysochele p triãgulũ.tũc necessario psupponeret demõstratio vlis i qua demõstraret eadẽ passio de triãgulo p diffinitionẽ q̃ ẽ cã illius passiõis vñ demõstratio pticularis faciẽs scire ꝑꝫ formã necessario psupponit vlẽꝫ faciẽs ãt scire ꝑꝫ mãꝫ nõ illã psupponit. ꝟbi gra rectitudo demonstraꝛ de linea pticulari exquo nõ q̃lꝫ linea ẽ recta et talis dmõstratio nõ psuppõit vlẽꝫ exquo daꝛ p ꝓpã cãꝫ rectitudis.s.p mediũ nõ discrepare ab extremis isto mõ oẽ ꝯtinuũ c⁹ mediũ ñ discrepat ab extremis ẽ rectũ sꝫ linea ẽ cõtinuũ c⁹ mediũ ñ discrepat ab extremis ğ linea ẽ recta mõ sili demõstraꝛ simitas de naso dũmõ habeaꝛ cã ꝓpã simitatis. Ad tertiũ negaꝛ añs vꝫ ꝙ si aliqua passio inẽ adequate plibus spẽbus ꝯuertibilib⁹ cũ aliquo gñe cũ illa ꝯpetit primo 7 p se illi generi qꝛ lõgitudo iest adequate linee supficiei 7 corpi q̃ ꝯuertũꝛ cũ ꝯtinuo pmanẽti sꝫ liee ita i ꝓposito cõmutata ꝓportio ꝯpetit adeq̃te illis quattuor.s.lineis corporibus tpib⁹ 7 nũeris q̃ lꝫ cõuertãꝛ cũ q̃titate ñ tñ ꝯpetit q̃titati p se pmo sed nũeris inoiatis ꝑꝫ illud nomẽ cui pmo 7 p se ꝯpetit ꝯmutata ꝓportio neqꝫ exẽpla cõuicũt qꝛ sensitiuũ ꝯpetit hõi 7 bestie rõe aialis qd̃ ꝯuertiꝛ cũ illis 7 hẽ tres ãgulos ꝯpetit ysocheli eqlatero 7 gradato rõe triãguli q ꝯuertiꝛ cũ eis sꝫ ꝯmutata ꝓportio nõ cõpetit illis quattuor rõe q̃titatis. sed rõe alicuius inoiati. Ad q̃rtũ dr ꝙ illud inoiatũ ẽ minus cõe q̃ꝫ q̃titas 7 minus q̃ꝫ nũeris iõ non põt eẽ pmũ gen⁹ subalternũ pdicamẽti q̃titatis vñ aliq sũt nũeri in qbus ñ ẽ ꝯmutata proportio . 7 aliq sũt i qbus ẽ cõmutata proportio.iõ illud inoiatũ rõe cui⁹ qbusdã nũeris cõpetit ꝯmutata proportio ẽ minoris cõitatis q̃ꝫ nũerus 7 ẽ tãq̃ꝫ spẽs inoiata nũeri sicut ẽt illõ cui pmo 7 p se ꝯpetit tãgibile ẽ spẽs inoiata q̃litatis.

Si igiꝛ ẽ demõstratiua scia ex necessariis pricipiis. Quod.n.sciꝛ ñ potest aliter se hẽ. que autẽ per se sũt necessario isunt rebus. hec.n.sunt i eo qd̃ q̃d est q̃busdaꝫ alia isunt i eo quod quid est pdicantib⁹ de ipsis quoꝝ alteꝝ oppsitoꝝ necesse est iesse. Manifestuꝫ est quod ex hmõi i quibusdaꝫ vtiqꝫ fit demõstratiu⁹ sillogismus. Omne.n.aut sic est aut secundũ accidens. Accidentia autem nõ necessaria sunt.

Istud ẽ quartũ ca.huius pmi tractatus pmi poste. i quo aris.docet ex qb⁹ 7 ex q̃lib⁹ ñ ẽ demonstratio postq̃ꝫ docuit ex qb⁹ 7 ex qbus ẽ demõstratõ ponẽdo qnqꝫ ꝯclõnes q̃ꝝ pma ẽ ꝙ demratio ñ ẽ ex possibilib⁹ aliꝛ se hẽ secũda ꝙ nõ ẽ ex his q̃ sũt p accñs ibi accñtiũ ãt.tertia ꝯclõ ꝙ ñ ẽ ex extraneis ibi ñ ğ ẽ ex alio quarta ꝙ nõ ẽ ex corruptibilib⁹ ibi mãifestũ ãt ẽ ꝙ sint.q̃nta ꝙ nõ ẽ ex coib⁹ ibi qm̃ ãt. Prima ğ ꝯclõ hui⁹ quarti ca . ẽ ista nulla dmõstratio ẽ ex possibilibus alr se hẽ probaꝛ q̃lꝫ demõstratio ẽ ex necessarijs.ğ 7c.pꝫ ꝯñtia 7 añs multiplr arguiꝛ.7 p sic ois demratio ẽ ex his q̃ sũt p se ğ ois demõstratõ ẽ ex necessarijs pꝫ ꝯñtia qꝛ ea q̃ sũt p se sũt necessaria cũ necessario isũ reb⁹ accñtia ãt nõ sũt necessaria qꝛ nõ necessario isũt rebus añs ãt ẽ notũ ex dictis cũ ois demõstratio sit ex his q̃ sũt p se. aut sicut in eo quod q̃d ẽ sbi aut sicut in eo ꝙ q̃d ẽ pdicãtib⁹ de ipsis quoꝝ pdicãtiũ alterũ oppositoꝝ necesse ẽ iẽẽ sbo de quo tale pdicatũ demraꝛ. Notãdũ pmo ꝙ duplex ẽ ꝙ q̃d.s.sbi 7 pdicati ꝙ q̃d ẽ sbi ẽ illud ꝙ ẽ diffiniẽs sbm siue diffiniat simplr siue ꝑm q̃d 7 tale ꝙ q̃d ẽ facit pmũ modũ dicẽdi p se ꝙ q̃d ẽ pdicati ẽ illud ꝙ ẽ diffiniẽs pdicatũ hñs rõeꝫ pdicati 7 tale facit ꝑꝫ modũ dicẽdi p se vt patuit. Cõstat ãt oẽꝫ dmõstrationẽ eẽ ex his ꝯiuncti vel diuisiꝫ cũ aliqñ ingrediaꝛ demõstrationẽ tm̃ pmus modus aliqñ tm̃ secũdus modus aliqñ ãt vterqꝫ neqꝫ hic fit mẽtio de tertio mõ qꝛ ille nõ ẽ modus cõplexus faciẽs demõstrationẽ neqꝫ de q̃rto qm̃ ille facit demrationẽ ꝯdicionatã 7 ñ absolutã.aris.ãt spãlr dminat d dmratiõe absoluta q̃ absolute facit scire 7 nõ ꝯdicionaliꝛ vel ex suppositione. Ex qb⁹ seqꝛ ꝯtra thomã 7 egidiũ pmũ modũ igredi dmrationẽ formaliꝛ cũ aris. nõ loquiꝛ hic de his q̃ igrediũꝛ ꝟtualr demõstrationẽ sꝫ formalr.facit eni ẽplẽ mẽtionẽ d pmo 7 secundo dicẽs ꝙ q̃dã sũt in eo ꝙ q̃d ẽ quibusdã alia isunt eo ꝙ quid ẽ pdicãtibus de ipsis. Notãdũ secũdo ꝙ passiões q̃ sũt accñia ꝓpria suoꝝ sboꝝ sũt in multiplici dñia.nã q̃dã sũt ꝙ nõ hñt passiões oppositas ꝯtrarias vel puatiuas.vt disciplinabile 7 risibile 7 hec necessario isũt in sbis nõ eni reperiꝛ disciplnabile aut risibile qd̃ nõ sit hõ nec ecõtra. Quedã ãt sũt q̃ hñt passiões oppositas imediatas 7 noiatas vt rectũ 7 par recto eni imediate opponiꝛ curuũ.7 par immediate opponiꝛ ipari nulla istaꝝ passionũ necessario iest suo sbo cũ aliq̃ linea nõ sit recta 7 aliqua lica nõ sit curua 7 aliq ꝯnũerus nõ sit par 7 aliqs nũer⁹ nõ sit ipar necessario tñ vna illaꝝ passionũ oppositarũ ꝯpetit sbo suo qꝛ necessario q̃libet lica ẽ recta vel curua 7 q̃libet nũer⁹ necessario ẽ par vel ipar . Quedã ãt passiões sũt q̃ nõ hñt oppositas imediatas vl noiatas vt simitas 7 crispitudo.simitas eni ñ hꝫ oppositũ ꝓpe noiatũ nisi p q̃ꝫdã silitudinẽ qd̃ dr aqlinitas ad silitudinẽ nasi aqle crispitudo ẽt nõ hꝫ oppositũ ꝓprie noiatũ nisi p circũlocutionẽ 7 p q̃ꝫdaꝫ silitudinẽ vt rectitudo capilloꝝ.tales ãt passiões ñ necessario diuisiꝫ vel ꝯiũcti isũt suo sbis.qꝛ aliquis ẽ nas⁹ qui ñ ẽ sim⁹ neqꝫ aquilin⁹.7 aliquod ẽ caput quod ñ ẽ crispũ nec rectoꝝ capilloꝝ ex quo tales passiões ñ sũt imediate. Qñ igiꝛ aris.dicit ꝙ alteꝝ oppositorũ necesse ẽ ineẽ sbo loquiꝛ de passiõib⁹ iuiceꝫ imediate hñtib⁹ oppositionẽ. Intelligẽdũ tñ ꝙ sicut curuitas iuersa hꝫ duo opposita vꝫ rectitudinẽ 7 curuitatẽ euersa. q̃ quid necessario iest linee vl alteꝝ illoꝝ oppositoꝝ duoꝝ.ita simitas cũ sit curuitas vniuersa seu cõcaua opponiꝛ aquilinitati q̃ ẽ curuitas euersa seu cõnexa 7 alteri passiõi inẽmedie q̃ inoiata dr tñ rectitudo nasi nõ ꝓprie qꝛ null⁹ nas⁹ ẽ rect⁹ rectitudine cuius mediũ nõ discrepãt ab extremis. sed iproprie puatiue 7 negatiue.qꝛ aliquid nas⁹ qui nõ ẽ simus neqꝫ aquilin⁹.7 sic põt cõcedi ꝙ simitas necessario inẽ naso aut suũ oppositũ ñ loquẽdo deꝛminate de aliquo illoꝝ oppositorũ sed disiũcti. Primũ dubiũ vr ꝙ aris.hic nõ debeat ꝓbare demõstrationẽ eẽ ex necessarijs exquo supius ꝓbauit illud.

Secũdũ dubiũ vr ꝙ accñtia isũt necessario rebus qꝛ accñtis eẽ ẽ ineẽ 7 accñs nõ ẽ ens nisi qꝛ entis septio metha. Ad pmũ dr ꝙ supius ꝓbauit demõstrationẽ eẽ ex necessariis fũdamẽto diffinitiõis scire 7 demõstratiõis nũc ãt probat idẽ fũdamẽto diffinitionũ modoꝝ dicẽdi p se qꝛ ğ nõ cõsili fũdamẽto.iõ illud ñ ẽ icõueniẽs. Ad secũdũ dr ꝙ phus loquiꝛ de accñte put distiguiꝛ cõtra propriũ 7 de necessitate spẽi nõ ãt gñis lꝫ eni color necessario isit corpori nõ tñ necessitate sbi sed passiõis.qꝛ aliquod corpus ñ ẽ coloratũ tñ albedo nõ necessario iẽ hõi qꝛ aliqd̃ albũ ñ ẽ hõ 7 aliqs hõ nõ ẽ alb⁹. vult. ğ phi. accñtia nõ necessario iẽẽ alicui sbo ꝑm spẽm.qꝛ quocũqꝫ hi⁹ sbo signato accñs cõe ẽ aptũ natũ i altero reperiri qꝛ ğ diffinitio ẽ i suo diffinito de necessitate 7 pm⁹ modus iportat diffinitionẽ datã a pori 7 secũd⁹ diffinitionẽ datã a posteriori. ğ ea q̃ sũt p se pmo aut secũdo necessario isunt rebus ad itentionẽ phi.

Aut igiꝛ sic dicẽdũ aut pricipium ponẽtib⁹ quod demõstratõ necessariũ sit. Et si demõstratũ ẽ aliter se habere nõ posse. Ex necessariis igitur oportet eẽ syllogismũ ex veris quid ẽ 7 ñ demõstratiue syllogizaꝛ ex necessariis ãt nõ ẽ sed aut demõstratiueh ocãt ꝓpũ demratõis ẽ.

Secũdo ar.idẽ sic cuiuslꝫ demõstratiõis cõclio ẽ necessaria.ğ q̃libet demõstratio ẽ ex necessarijs.pꝫ ꝯsequẽtia.qꝛ effectus necessarius ñ põt eẽ ex cã cõtingẽti añs ẽ mãifestũ.qꝛ ꝙ ẽ scitũ ñ põt alr se hẽ. vñ ex veris pcise ñ fit demratio sed hñ sillogismus ꝓpum .n.demrationi ẽ procedere ex necessarijs. Notãdũ pmo ꝙ accidit sillogismo cõcludere ꝟũ ex ꝟo qꝛ aliqñ cõcludit verũ ex veris vt oẽ aial . est substantia omnis homo est animal . ergo omnis homo est sbã 7 aliqñ veꝝ ex falsis vt oẽ aial rõnale ẽ hinibile ois equ⁹ ẽ aial rõnale . ğ ois equ⁹ ẽ hinibilis . accidit eni syllogismo cõcludẽ necessariũ ex necessarijs qꝛ aliqñ cõcludit necessariũ ex necessarijs vt i exemplo iã dato. 7 aliqñ necessariũ ex cõtigẽtibus. vt oẽ currẽs ẽ aial ois hõ ẽ currẽs.ğ ois hõ ẽ aial.sed non accidit demratiõi cõcludere necessariũ ex necessariis nã demratio facit scire constat ãt ꝙ ñ sciꝛ necessarium p contigẽs qꝛ tũc corpus contigẽti corrũpereꝛ scia. Secũdo notãdũ ꝙ cum propum sumaꝛ q̃druplr. pmo pro illo ꝙ iest vni soli sed ñ oi.2. pro illo quod iẽ oi sed ñ soli.3.pro eo quod iest soli 7 oi sed sp q̃rto pro eo quod iẽ cõuertibilr. ñ ẽ propum demratiõi ꝓcedẽ ex necessarijs nisi.2.qꝛ ꝓcedẽ ex necessarijs ẽt cõpetit sillogismo probabili vt oẽ sẽsitiuum 7 coloratũ oẽ aial ẽ sẽsitiuum ergo omne aial est coloratum.

Signũ aũt ẽ quod demratio ex necessariis sit quoniaꝫ istantias ferim⁹ sic ad opinantes demõstrare quoniam ñ sit necesse si opinamur. aut ois cõtigere alr aut rõis causa. manifestũ aũt ex his ẽ. quoniã stulti hñ opinati sũt accipere pricipia si probabilis sit proportio 7 vera . vt sophiste. quoniã scire sciam ẽ hẽ. nõ n.quod probabile ẽ aut verũ pricipiũ ẽ sꝫ primũ i gñe. circa quod demõstraꝛ 7 vnũ ñ oẽ sed propriũ.

Tertio ar . a signo qm̃ ꝓferim⁹ istãtias dicẽdo tu ñ arguis demratiue qꝛ ñ ex necessarijs aut qꝛ opinamur pmissas ñ eẽ necessarias aut scim⁹ ipas eẽ necessarias : sed hoc dicim⁹ gra disputatiõis. Ex qbus iferꝛ phi. ꝙ stulti 7 sophiste sunt illi qui putãt se hñ sumẽ pncipia demrationum si solum probabilia qꝛ ñ ex quolibꝫ ꝟo idrnter.sed solum ex ꝟo necessario ꝯtigit demrare qꝛ hoc ẽ proprium demratiõi . nec sufficit sillogizare ex necessarijs irantib⁹ demrationẽ tm̃ virtualr.qꝛ illa igrediunꝛ virtualr necessario oẽm sillogismum sed oꝫ pmissas demrationis eẽ ꝓpositiones necessarias. Notãdum pmo ꝙ sophisticum dici potest quicquid apparet 7 ñ existit. 7 qꝛ arguẽs ex probabilib⁹ forte potest apparere sciẽs 7 ñ iõ merito dicũ sophistica.sic ẽt locut⁹ ẽ phi. supra cũ dixit illã proportionẽ ois triãgul⁹ hꝫ tres ãgulos eq̃les duobus rcũs eẽ notã mõ sophistico si ñ cognosciꝛ passionẽ illã iẽẽ triãgulo ꝑm ꝙ hmõi.sed solum sciꝛ illã passionẽ iẽẽ spẽbus triãguli credẽdo illã eẽ vlẽ pmum talium spẽꝝ apparet.n.ꝙ illa sit passio pticularium triãguloꝝ 7 ñ ẽ.iõ talis credẽs se scire simplr 7 ꝑm formã decipiꝛ. pp ea dr sciꝛ tm̃ sophistico modo. Secundo notãdum ꝙ dignitates dici possũt propositiones pme qꝛ pmo sunt i mẽte 7 pus ꝯcurrunt ad demrationẽ q̃ꝫ pmisse cum sint eãe vlẽs pmisse ẽt q̃ sun ꝓpões per se dicunꝛ ꝓpe prime.quia indemrabiles sunt ãt qꝛ originẽ susferunt ab idemõstrãtib⁹ q̃ fuerũt pme ꝓpones igrediẽtes forma

// ff. redire

liter demõstratio é. Si ergo demõstratio é circa aliqđ gen⁹ vt circa gen⁹ ɔtinui. s. geome. vł circa gen⁹ numerum vt arith. oportet demonstrationem eé ex primis in illo genere non ex primis communibus. q: talia nó igrediunť demõstratioñé ſm ſbam ſed ex pmis ppriis. Circa pdicta dupľr dubitať pmo ɔtra ɔclões in ſe ⁊ ſuas probatióes. q: iſta ppó luna eclipſať nó é neceſſaria neq; ſua cá é neceſſaria s. ïtpoſitio tre iter ſolé ⁊ luná ⁊ tñ vnũ p alteꝝ demõſtrať. Jté dicit phũs iſra q aliq̃ demõſtratio é eorũ q̃ ſit ſp ⁊ aliq̃ coꝝ q̃ ſũt ſepe. itelligẽs p hoc aliq̃z demõſtrationé pcedẽ ex neceſſarijs ⁊ aliq̃z ex ɔtigẽtibus i maiori pte. Secũdo dubitať circa hoc qđ dictũ é demõſtrationẽ pcedẽ ex proprijs veris. q: ois dmřatio fundať ſup dignitatib⁹ ⁊ pncipijs cõibus hec át ñ ſť va ppria ſed cõia. ad pmũ qđ tágit iſtá ppoſitioné luna eclipſeť rñdet egi. dupľr. Prima rñſio q duplex é neceſſariũ. pmũ ex ɔditióe vt neceſſe eſt hõiem currere dũ currit. ſecũdũ p rductioné ad cáz vt luná eclipſari iterpoſita tra. tertiũ ſimpľr vt celũ moueri ⁊ triágulũ hẽre tres águlos pmũ; neceſſarium ñ igrediť demõſtrationé ſ; ſecũdũ ⁊ ttium. Secũda rñſio é q li eclipſať dupľr põt capi v; vt dicit actũ vł aptitudiné vt dicit actũ ſic ñ demřať ſ; hñ vt dicit aptitudiné. s. luna é eclipſabilis eo mó quo iſta. hó é riſibilis i qua riſibile dicit aptitudiné ⁊ non actũ. Jſta ſecũda rñſio vř eé ɔtra itẽtioné phi. q: iſta iterépt⁹ i teriit é demõſtrabilis p iteréptioné ⁊ tñ dicit actũ ⁊ ñ aptitudiné. Dicẽdũ igiť q l; illa ñ ſit neceſſaria ſimpľr tñ é neceſſaria ex ſuppoſitióe. s. p reſolutõné ad cáz q: nũq̃ tra iterponiť ſoli ⁊ lune qn luna eclipſeť ét itpoſitio tre é neceſſaria p relõe; ad cám ſuá q̃ é ſolé eé i capite vel i cauda draconis nũq̃;. n. é ſol i capite vel i cauda draconis qn tũc tra interponať iter ſolé ⁊ luná ſolé át eé i capite vel i cauda draconis neceſſitate i euitabilitatis é neceſſariũ q: nó põt ipediri. Et ex his hr rñſio ad phi. di. q demõſtrationũ q̃dá é ex his q̃ ſunt ſp ⁊ q̃dá ex his q̃ ſunt ſepe. q: ñ vult phũs q aliq̃ demřatio ſit ex contigẽtibus ſimpľr ſ; q ois demõſtratio ſit ex neceſſarijs ſimpľr aut ex neceſſarijs ɔdicionaľr. s. p relõne; effect⁹ ad cám ita q l; ille effect⁹ ñ ſp eueniat. ſed ſepe tñ ſp euenit poſita cá ⁊ hoc ſufficit ad demõſtrationé. Ad. 2. rñdetur q ariſ. nó loqť hic de his q̃ igrediũtur ꝟtualiť demõſtrationé ſed formaliť ⁊ hec ſp ſunt vera ppria ⁊ dato q loq̃reť de oibus q̃ igrediunť tá ꝟtualiter q̃; formaliť. adhuc ois demõſtratio eét ex pprijs veris q: l; dignitates ⁊ principia ſint vera cõia eis tñ ñ vtitur vt cõibus ſed vt ppis eo modo quo oſtẽditur infra in ſecundo tractatu.

Quod át ex neceſſariis oʒ eé ſillogiſmũ máifeſtu; ex his é. Si. n. non eſt hñs rõe; ppter quid exiſtẽte dmõſtratione ñ é ſciens. Sic aũt vtiq; ⁊ quod a. de. c. ex neceſſitate. b. át medium p quod demõſtratũ eſt ſed ñ ex neceſſitate ñ ſciunt propter quid nó eni eſt hoc propter mediu; hoc autem cõtigit oio ñ eſſe cõcluſioné aut neceſſariam.

Quia dictũ é q é ppriũ demõſtrationi eé ex neceſſarijs ñ át ſillogiſmo. ⁊ q ſi alicuius demřationiſ ɔcluſio é neceſſarie pmiſſe ſt neceſſarie. iõ ad hoc probádũ phi. ponit duas ɔclões. Quaꝝ pma é iſta i poſſibile é demõſtratione neceſſarium ex ñ neceſſarijs ſecũda ɔclõ poſſibile é ſillogizare neceſſarium ex nó neceſſarijs ibi cũ g̃ ɔclõ. Prima ɔclõ ar. dupliciť ⁊ pmo ſic cũ ois demřatio ſit p cám q: aliť nó ɔtingit ſimpľr ſcire ſi demonſtrareť neceſſarium ex ɔtigẽtib⁹ ſtaret cám eé ɔtigẽtẽ ⁊ effectum neceſſariũ ɔñs é ipoſſibile q: i oi demonſtratione poſita cá poniť effectus ⁊ ca remota remoueť effectus. Notádũ iſtá rõ; fundari ſup duabus diffinitionibus datis d ſcire ⁊ demõſtratione cũ dictũ ſit demřationẽ eé ſillogiſmũ faciẽtẽ ſcire ⁊ q ſciť é ré p cám cognoſcẽ ⁊ qm̃ illius é cá ⁊ q non ɔtigit aliť ſe hẽe ɔſtat át iſtaſ diffinitiones nó eé veras ſi alic⁹ demõſtratiõis effect⁹ é neceſſariũ ⁊ cá ɔtigẽs aut ſi ɔclõ eét neceſſaria ⁊ pmiſſe ɔtigẽtes ſic arguẽdo dé. b. é. a. dé. c. é. b. igiť dé c. é. a itelligẽdo p. b. quod é mediũ i demonſtratióe cám ⁊ p. a. effectũ p. c. ꝟo ipm ſbm de quo demonſtrať effect⁹ p cám. Sed dubitať q: mors effectus é neceſſarius ⁊ ppetuus cũ non ɔtingat corruptum rideri idẽ nũero p ariſ. 2. de generatione ⁊ tñ habet cám contigẽtẽ. s. vulnus. Jtẽ phi. 2. phi. ponit q ſi pmiſſe ſunt ɔclõ é ⁊ non econtra i demonſtratione ⁊ põit exẽplũ de pmiſſis ⁊ ɔclõne qñ dmřať hẽre tres águlos de triágulo di. q ſi é hẽre águlũ extriſecũ equalẽtẽ duob⁹ oppoſitis itrinſecis é hẽre tres águlos eq̃les duob⁹ rectis ⁊ non econtra. ita q poſita illa cá põiť effectus ⁊ non ea remota remoueť effect⁹ cum igiť hẽre tres águlos equales duob⁹ rectis ſit neceſſariũ. ſequitur p cám contigẽtẽ demřari effectũ neceſſariũ. Ad pmũ dr q vuln⁹ non é cá p ſe neq; immediata mortis ſed tñ é cá p añs applicás actiua paſſiuiſ ſicut apperiẽs feneſtram ad illuminationé. ⁊ aggregás ligna ad combuſtioné tráſmutatio aũt ipa elemẽtoꝝ é cá per ſe ⁊ imediata. Et ſi arguiť ſiľr de iſta cá q̃cũq; ſignata q é ɔtigẽs. Dř q alid é eé ens ɔtigẽs ad alid é eé cá; ɔtigẽtẽ illd é ens ɔtigẽs qđ põt eé ⁊ ñ eé idřnter illa át é cá contigẽs nó q̃ poſita poniť effect⁹ aut non q̃ remota remoueť effect⁹ hec át tráſmutatio taľr ɔditionata licet non ſit ens neceſſariũ eſt tamen cá neceſſaria quia neceſſario ea poſita ponitur iſte effect⁹ ⁊ ea non poſita non poniť ille effectus. Contra phũs dixit ſupra q interemptio é p ſe cauſa ⁊ immediata interitus ⁊ commentator q ſtrágulatio eſt per ſe. ⁊ immediata cá mortis quia de cá per accñs aut remota non loquuntur illi cũ non facit ad demonſtrationé igitur pariformiter vulneratio é per ſe cauſa mortis immediata. Dicẽdũ q phũs per interemptioné. non intelligit actioné ad quam ſequitur vulnus ſ; actioné prouenientem ex vulnere que é tranſmutatio qualitatum primarũ ex diſtemperamẽto elementorũ ad quam ſequitur imediate mors nec é ſimile de ſtrangulatione ⁊ vulnere quia ſicut iterpoſitio terre é cauſa immediata ⁊ per ſe eclipſis ex eo q remouet ⁊ tollit illuminationem ſolis in luna. ita ſtrágulatio vel dcapitatio é cauſa per ſe ⁊ immediata mortis. quia tollit actioné agẽtium naturalium ad quá ſequitur cõtinuatio vite. Ad ſecũdu; dr q hẽe angulum extrinſecum é cá equalitatis trium angulorum ad duos rectos ſed figura tribus lineis rectis contẽta. q: diffinitio é cauſa diffiniti ⁊ omnium paſſionũ ſequẽtium ⁊ iſta eſt illa cá qua poſita ponitur habere tres angulos equales duobus rectis ⁊ q̃ remota remoueť idẽ dato. n. q ñ eét aliquis águl⁹ extriſec⁹ ñ min⁹ triágul⁹ h; treſ águlos eq̃les duob⁹ rectis. veꝝ é tñ q illa paſſio ñ cogſcereť incẽ triágulo niſi p angulum extrinſecum neq; ingreditur angulus extrinſecus demonſtrationem tanq̃ cauſa ſed tanquam determinatiuum medii faciens cognoſcere illud eſſe cauſam illius effectus. quia igitur angulus extrinſecus neceſſario ingreditur demõſtratioñé qua demõſtratur habere tres águlos equales duobus rectis ⁊ ñ é cá illi⁹. iõ dicit phs q ſi pmiſſe ſt ɔclõ é ⁊ ñ ecõtra. non autem phs dicit q ſi cauſa eſt effectus eſt ⁊ nó ecõtra.

Ampli⁹ ſi aliquis neſciuit ré nunc hñs rõe; ⁊ ſaluať é ſalua re nec eſt oblit⁹ nec pus ſciuit. corrũpeť auté vtiq; mediũ niſi ſit neceſſariũ. quare hẽbit quidé rõem re ſalua neſciuit aũt n; ergo pri⁹ ſciuit. Si ꝟo nó corruptũ é: contigit auté corrũpi q accidit vtiq; erit poſſibile ⁊ cõtigẽť ſed é ipoſſibile ſic ſe hñtem ſcire.

Scđo ar. ad candem cõclõné ſic. poſito q ſciueris effectũ neceſſariũ p cám ɔtingẽtẽ q̃ iá ſit corrupta te exñte cũ argumẽtatõe ⁊ abſq; obliuione tũc ſic. ſcia pdiť p corruptõem rõis aut ſciẽtijs aut rei ſcite aut p obliuioné. ſ; iá hec oia ſũt igiť q̃litercũq; nũc te habes taliter te pus hũiſti ⁊ ecõtra reſpectu eiuſde; effect⁹. ſ; iá nó hẽs ſcia de illo igiť neq; pus. p; conſequẽtia cũ maiori. minor át é euidẽs q: cũ cá nó ſit hẽreť ſcia veri p mediũ ſlm̃ qđ é ipoſſibile. Cõtra pdicta ar. ⁊ pmo q nó corrũpiť ſcia ex corruptõe rõnis. q: ſtat mľtas eé rõnes ad candẽ ɔclõné igiť corrupta vna illaꝝ rõnum ad talé ɔclõnem nó ppter h corrũpeť ſcia illius. q: alie rõnes manebũt. Scđo ar. q nó corrũpiť ſcia corrupto ſciente. q: hoie mortuo manẽt ſpẽs itelligibiles ⁊ hitus tá practici quaz ſpeculatiui i itellectu igiť hoie corrupto manet ſcia. quá pus hũit. añs é notũ. q: aia é loc⁹ ſpẽꝝ ſm ariſ. 3. de aia. Tertio ar. q nó corrũpiť ſcia corrupto ſcibili aut medio demřatiuo. q: nulla roſa aut nulla pluuia exñte habem⁹ ſciam de illis. ſi ét nó eét ebullitio ſanguinis i corde qđ é mediũ i demonſtrádo appetitũ vidicte de ira nó min⁹ ſcireť irá eé appetitũ vidicte. Quarto ar. q nó corrũpiť ſcia p obliuióe; q: ꝟ; ariſ. i libro de memoria ⁊ remiſcẽtia. Reminiſcentia é iueſtigatio obliti p memoriá ſed manente iueſtigatõe remanet ſcia igiť. Deide vř q obliuio cõcidat cũ pma cõditõe pdendi ſcia; q: deficiẽte ratõne ſeu argumẽtatione ſequiť obliuio ⁊ ecõtra. Ad pmum dicit egi. q loquẽdo de rõnibus potiſſimis p q̃s aggeneraf ſcia ſimpľr nó eſt niſi vna rõ ad vná ɔclõnem cũ ab vna cá nó pcedat imediate ſm eundẽ modũ niſi vnius effect⁹ vñ ad hác ɔclõné oia triangulus h; tres angulos nó é niſi vnũ potiſſimum mediũ v; hẽe angulũ extrinſecũ q g̃ pderet h mediũ ⁊ hác rõnem que concludit triangulũ habẽ tres angulos eq̃les duob⁹ rectis neceſſario pderet ſcia; illi⁹ ɔclõnis. Jſta rñſio vř eé cõtra ph; 2. poſte. di. q idẽ é mediũ cá ⁊ diffinitio ſ; eiuſdẽ effect⁹ ſũt multe cáe ⁊ multe diffinitões vt habeť ibidẽ igiť eiuſdem effect⁹ ſũt plura media potiſſima. q: ñ facit ibi ariſ. mẽtõem niſi de medio potiſſimo ⁊ demřatõe potiſſima docet eni demřare idẽ p plá gña cáꝝ. Vbi gratia hec ppõ angulus ſemicirculi é angulus rect⁹ dmonſtrať p medietatẽ duoꝝ rectoꝝ qđ dř eé cá mãlis ⁊ p lineá ſup lineá diametraľr coicidẽtẽ qđ dr eſſe cá formal' iſto mõ. ois medietas duoꝝ rectoꝝ anguloꝝ é angul⁹ rect⁹ ſ; angul⁹ ſemicirculi é medietas duorũ anguloꝝ rectoꝝ igiť águl⁹ ſemicirculi é rect⁹ águl⁹. Jtẽ ois águl⁹ pueniẽs ex linea ſup lineá diametraľr cõcidẽtẽ é angul⁹ rect⁹ ſ; águl⁹ ſemicirculi é h⁹. g̃ angul⁹ ſemicirculi é angul⁹ rect⁹. pma demřatio dať p mã;. q: p pté q̃titatiuá. s. p medietatẽ anguloꝝ. ſa ꝟo dať p formá. s. p lineá q̃ vt ſic nó dicit mã; ſ; formá. Dicẽdũ igiť ɔcedẽdo q plẽs ſũt rõnes potiſſime ad vná ɔclõnem ⁊ q corrupta vna illaꝝ rõnum corrũpiť ſcia illi⁹ ɔclõnis nó q̃dem q̃l; ſed tñ illa q̃ aggenerať p illá rõem ita q aliq̃ ſcia corrũpiť ei⁹dẽ ⁊ aliqua non corrumpitur eiuſdem concluſionis nec q; ſimilitudo de triangulo conuincit quia illa paſſio nó ɔpetit illi ſbo p plá gña cáꝝ. ſed tñ p forma. vñ di. comẽtator pmo phi. i plogo q ſcie mathe. nó demõſtrát niſi p vnũ gen⁹ cáe. s. formal'. ſcia aũt de mřatuna demõſtrat p tria gña cáꝝ. s. p formá efficieť ⁊ finé. ſed ſcia nãlis demõſtrat p oia q̃tuor gña cáꝝ. Ad ſcđm rñdeť q ariſt. non poſuit ſepatione; aie ab hũano corpe imo rephendit platoné hoc opinantem ſed poſuit vnicũ itellectum i oibus hoib⁹ igenerabilé ⁊ icorruptibilé vt ipſum comentator exponit 3. de aia. ⁊ dato q itellectus ſepareť iuxta opinioné platonis aut theologoꝝ. diceret ariſ. q i ſepatióe nľla ſpẽs intelligibilis aut habitus in itellectu remáet q: corrumpitur ſẽus ad cui⁹ corruptõem corrumpũtur omnia fantaſmata a quibus dependent omnes ſpẽs eſſentialiter ⁊ habitus intellectus di. phõ. 3. de aia q neceſſe eſt itelligentem fantaſmata ſpeculari. ſicut g̃ nó remanet lumen in medio corrupto corpe luminoſo nec ſpẽs ſenſibilis in aere vł in aqua corrupto ſenſibili ita corruptis fantaſmatibus non remanet aliqua ſpẽs vel habitus in intellectu. Jte; dato q intellectus in ſui ſepatione portaret ſecum habitus acquiſitos adhuc nihil habetur contra iſtam ſcđam cõditionem. q: ariſ. intelligit non ſolum d ſciente pncipali quod eſt homo ſed ét de ſciente formali i quo pmo tanq̃ in ſbo reperiť ſcia ⁊ hoc eſt aia iõ ſi ipſa non corrumpit i corruptione hõis non eſt corruptũ illud ſciens de quo loquitur phs. Ad tertiũ dr q ſcibile corrumpi intelligitur dupľr. s. ſimpľr ⁊ ſm qd. tũc. n. dr ſimpľr corrũpi qñ in corruptione nullo mõ manet. s. nec i actu nec i põ nec i ſe nec i ſuis cauſis. ⁊ ſic indubie corrumpitur ſcia. Sed tũc dr corrũpi ſm qd qñ corrũpitur ſm actum ⁊ i ſe ⁊ nó ſm potentiam vel in ſuis cauſis ⁊ ex hac corruptione non tollitur ſcia iõ nullo exiſtente pluuia aut roſa adhuc habeť ſcia de illis q: manent potẽtialiter in ſuiſ cauſis. Ad q̃rtum reſpondetur q ſcia non eſt ɔiũcta iueſtigationi obliti ſed magis acquiriť p iueſtigationé obliti. vñ oblitus vnius ɔclõnis ſeu dmonſtratõnis ad vnam ɔcluſionem inueſtigat cauſas illi⁹ q̃s pmitus ſciuit ⁊ iam ignoratur. Et cũ dicitur q pma ɔditio ⁊ q̃rta coincidunt. rñdeť q ñ ſtricte loquẽdo de amiſſione rõnis ⁊ obliuione. q: amiſſõ rõis reſpicit cauſam ⁊ premiſſas. obliuio aũt cõcluſionem et effectum. ſi enim pus ſciuiſti cám referre i effectũ et iam neſcis. cognoſcendo tũ cám ⁊ effectum tu pdidiſti rõnem ſed non ppriẽ es oblitus. pdendo aũt concluſionem quam pus ſciuiſti demonſtrare remanẽtibus oibus alijs tu ppriẽ es oblitus.

Cũ igiť cõclõ ex neceſſitate quidẽ é nihil prohibet mediũ ñ neceſſariũ eé p q demřatum é. Eſt. n. ex nó neceſſariis neceſſarium ſillogizare ſicut ⁊ veꝝ ex nó veris. cum át medium ex neceſſitate é ⁊ ɔclõ ex neceſſitate ſicut ex veriſ veꝝ ſp. ſit. n. a de b ex neceſſitate ⁊ hoc d c necẽ é ergo ⁊ a. c. ineſſe: ergo eé. c. omne a eſt neceſſariũ: ſed cum non neceſſaria eſt cõcluſio neq; mediu; eé neceſſariũ

possibile ē. Si.n. a ī c ñ ex necessitate ī b a ⁊ hoc in c ex necessitate a. ergo in c ex necessitate erit. sed ñ concessum est.

Scđa ɔcl'o possibile ē sillogizare necessariū ex nō necessarijs, pbat̃ sicut se h3 verū ad nō verū ita et necessarium ad nō necessariu3. sed possibile ē sillogizare verū ex nō veris. ḡ possibile ē syllogizare necessariū ex nō necessarijs. p3 ɔsequētia cū maiori ex sufficiēti silitudine ⁊ minor declarat̃ sic arguēdo. oē albū erit aial antichristus erit albus. igitur antichristus erit animal. ita in proppositio necessarium sylogizatur aliquando ex ɔtingentibus. vt oē currēs ē aial. ois hō ē currēs. ḡ ois hō ē aial aliqñ aūt ex ipossibilib⁹. vt ois lapis ē aial ois hō ē lapis. ḡ ois hō ē aial. Et si phs dicit necessariū demōstratū eē ex nō necessarijs nō capit h̄ demr̄atū ,pprie s3 large ,p eo q̄ ē sillogizatū Exēpla oium istoꝝ pñt fieri ex istis terminis. a b c sic arguēdo. oē b ē a. oē c ē b. ḡ oē c ē a. ponēdo a b c conuerti cū termis noiatis. Nōndū pmo q̄ a pōne antecedētis a positōem ɔñtis ē bonū arg. ⁊ nō ecōtra. q2 bñ sequit̃ hō currit. ḡ aial currit. sed nō seqt̃ aial currit. ḡ hō currit. A destructōe aūt añtis ad destructōem ɔñtis fallit ɔña s3 a dstructōe ɔñtis ad dstructionem añtis ē bona ɔña q2 nō sequit̃ nihil q̄ ē hō currit. ḡ nullū aial currit. tñ ecōtra bñ sequit̃ nullu3 aial currit. ḡ nihil qđ ē hō currit. cū ḡ pmisse se habeant sicut añs ⁊ ɔcl'o sicut ɔñs iō si pmisse sūt vere cōclusio ē v̄a ⁊ nō ecōtra. ⁊ si cōcl'o nō ē vera pmisse ñ sūt vere. Scđo notādū q̄ l3 nulla vera inicē repugnent tñ aliq̄ falsa iuicē repugnāt. pmū p3. q2 qbuscūq3 veris datis ex his pōt fieri copulatiua vera. secūdum ēt ē manifestū q2 hec repugnāt oē aial ē hō. nullū aial ē hō. quoꝝ quodl3 ē falsum. Ex quib⁹ sequitur q̄ ex veris nō pōt sequi falsum s3 bñ ecōtra. qa si a sit añs verū ⁊ b consequēs falsu3 cōtradictoriu3 b est verū. s3 oia vera stāt sil'. igit̃ ex a nō sequit̃ b. p3 consequentia. q2 cuiuslibet bone cōsequētie cōtradictoriū ɔñtis repugnat añti. ⁊ aūt a sit añs falsum et b ɔñs verū contradictoriū ē falsum mō duo falsa inicē repugnāt. iō cōtingit ɔñam eē bonā ab a ad b. Consil'r dī de necessario ⁊ cōtingenti. s. q̄ ex necessario nō sequit̃ cōtingēs s3 bñ ecōuerso. q2 si añs ē necessariū ⁊ ɔñs contigēs cōtradictoriū ɔñtis stat cu3 añte qđ manifestat ɔñam nō valē. si aūt añs ē cōtingēs ⁊ consequēs necessariū. cōsequētia ē bona. q2 ɔtradictoriū ɔñtis repugnat añti cū sit ipossibile. Cōtra pdicta ar. ⁊ pmo q̄ nō pōt syllogizari necessariū ex contigentib⁹. q2 cōcl'o necessaria ⁊ cōclusio cōtingens opponūt̃ sicut pmisse necessarie ⁊ pmisse cōtingentes. s3 ex pmissis necessarijs nō sequit̃ cōcl'o cōtingēs. ḡ nec ex pmissis contigētib⁹ seqt̃ conclusio necessaria. p3 consequētia p illā regulā topicā. sicut oppositū i opposito ita ,ppositū i ,pposito. Scđo arg. q̄ nō pōt syllogizari verū ex falsis. q2 dicit phs prio poꝝ q̄ sp cōcl'o ē silis vni pmissaꝝ. iō si vtraq3 premissaꝝ ē falsa cōcl'o erit falsa dicit ēt ibi q̄ illa forma syllogistica ñ valet i q̄ termi attribuūt̃ oi ⁊ nulli mō vbi pmisse st̃ false t̄mi attribuūt̃ oi ⁊ nulli. vbi grã. ois lapis ē aial. ois hō ē lapis. igit̃ ois hō ē aial. p3 q̄ termi hui⁹ syllogismi attribuūt̃ oi illi. idē ēt attribuūt̃ nulli. vt nullū aial ē lapis. ois hō ē aial. igr̃ nullus hō ē lapis. Ad pmū neget̃ consequētia ⁊ ad regulā topicā rñdet̃ q̄ aris. loqt̃ de pñatiue oppositis inicē cōpatis s3 plēs ɔppositōes vt sicut bonū ⁊ malū st̃ opposita ita visus ⁊ cecitas. s3 vidē ē bonū. igr̃ eē cecū ē malū Constat aūt q̄ necessariū ⁊ cōtigens non sūt pñatiue opposita s3 poti⁹ contraria ł dispata. Ad scđm dr̄ q̄ phs loqt̃ de silitudie i q̄litate ⁊ q̄titate tñ i pma figura ⁊ i syllogizatōe directa ita q̄ si concl'o ē affirmatiua vl' negatiua altera pmissarū ē tal'. ⁊ si concl'o ē vlis vl' pticularis vl' idefinita vel singularis altera pmissaꝝ erit consilis denoiatōnis de silitudine aūt q̄ ad v̄itatē aut quo ad falsitatē nō loqt̃ phs. Et nōnter dī i pma figura. q2 i ttia figura q̄l3 pmissaꝝ ē vlis ⁊ concl'o pticularis. vt p3 i darapti ⁊ felaptō. Dicit ēt syllogizatōne directa. q2 baraliptō concludit pticularē ex duab⁹ vlib⁹ sed illud ē idirecte. Deinde cū dicit phūs q̄ illa forma syllogistica non tenet i qua termini attribuunt̃ omni ⁊ nulli intelligere syllogismū nō tenere i pma figura syllogizatione directa maiori exñte affirmatiua ⁊ maiori negatiua q2 non sequit̃. ois homo est aial. nullus equus est homo igit̃ nullus equus ē aial. i scđa aūt figura maior ē vli negatiua. vt i felaptō i pma autē figura vt in fapesmo syllogizatur ex minori vniuersali negatiua sed illud est idirecte.

Quoniā igr̃ si scit demr̄are o3 dmōstratōem h̄c: aut nō sciet neq3 propter quid neq3 propter q2 necesse ē illud eē sed aut opinabit̃ nesciēs: si accipiat̃ tāquā necessariū ñ necessariū: aut neq3 opinabit̃: sil'r siue sciat q2 per mediata siue propter quid ⁊ per immediata.

Ex pdictis aris. concludit q̄ si volum⁹ scire demr̄atiue oportet nos h̄re demr̄atione p mediū necessariū alr āt ñ scirem⁹ nec ,ppter qd nec q2 nec p cās imediatas nec p cās mediatas sed aut nesciēs opinabitur se scire si accipiat mediū ñ necessarium tāq3 necessarium aut ñ opinabit̃ se scire si non accipiat medium necessarium nec credit accipē necessarium. Et subdit q̄ simpl'r. i. vl'r siue sciat.. q2 p mediata siue pp qd ⁊ p imediata semp h̄ fiet p medium necessarium. Nōndum q̄ demonstratōum q̄dā ē ,ppter qd ⁊ q̄dā q2 ē. Demr̄atio ,ppter qd ,pcedit p cām imediatā. demr̄atō aūt q2 ē procedit p cām mediatā ⁊ p effectu3 tā conuertibilē q3 non conuertibilē s̄m q̄ videbit̃ infra. ois igit̃ demr̄atio siue sit q2 siue propter qd siue p cām imediatā siue p cām mediatā siue p effectum conuertibilē siue ñ conuertibile semp procedit p mediū necessariū concludēdo necessariū ex necessarijs.

Accidentiū aūt nō per se qūo determinatū est per se quidē eē ñ ex scia demr̄atiua. Nō.n. ex necessitate demōstrare est cōclusiōem. accidens enim contingit non inesse de tali dico accidente.

Ista ē scđa ps hui⁹ q̄rti capli i qua ponit̃ hec secūda conclusio. Nulla demonstratio est ex his que sūt per accidēs. quā Aris. probat tripl'r ⁊ pmo sic. Omnis demonstratio est ex necessarijs ⁊ ex his que non contingunt non inesse sed accñtia non sunt necessaria immo contingunt non inesse igitur maior patet ex dictis ⁊ minor est nota ex diffinitione accedentis. quam ponit porphirius di. accidens est quod adest ⁊ abest preter subiecti corruptionem. Notandum primo quod accidentium quedam sunt communia quedam vero propria. Accidentia communia sunt illa que non circuncernunt determinatum subm. vt albedo nigredo caliditas ⁊ frigiditas. Accñtia autē ,ppria sūt illa que circūcernunt determinatum sbm vt risibilitas ⁊ simitas. Scđo nōndum q̄ accidētium cōium q̄dam hñt cām necessariā i sbō. vt albedo i cigno ⁊ nigredo i coruo. ⁊ q̄dam solum cām ɔtingentem vt albedo ⁊ nigredo i hoie pma accñtia sūt isepabilia. q2 nō pñt corrūpi qn corrūpat̃ sbm. alia aūt sūt sepabilia q2 pñt corrūpi absq3 corruptione sbi. Tertio nōndū q̄ accñtiū ,pprioꝝ quedā fluūt a pncipijs spēi vt risibilitas i hoie ⁊ hinibilitas i eq̄ q̄dam aūt a pncipijs iduidui vt simitas nasi ⁊ crispitudo capitis. pma ɔuertunt̃ cu3 suis sbis q2 ois hō est risibil' ⁊ ecōuerso. alia aūt nō conuertunt̃ cu3 suis sbis q2 l3 oē simū sit nasus nō tñ ois nasus sit simus. ⁊ l3 ois crispitudo sit i capite non tñ ecōtra. Quarto nōndū q̄ accñtium ,pprioꝝ q̄dā isunt a nā vt ea q̄ dicta sūt. ⁊ q̄dā ex actib⁹ ⁊ opatōibus vt esse medicū vl' musicū. ⁊ coꝝ q̄ sūt a nā q̄dā isunt semp suo sbō vt simitas ⁊ crispitudo. ⁊ q̄dā solū aliqñ vt canescere. ɔpetit ei nāl'r hōi ⁊ solū i senectute. non ḡ loquit̃ Aris. de accñtibus ,pprijs sed de cōib⁹. ⁊ s̄m Egi. i hac pma rōne Arist. loquit̃ tñ de accñtib⁹ sepabilib⁹. Sed dubitat̃ pmo q2 videt̃ q̄ ista diffinitio accñtis nō ɔpetat accñtib⁹ isepabilibus cōib⁹ q2 albedo nō pōt abesse cigno pter cigni corruptionē nec nigredo coruo pter corui corruptionē. Secūdo dubitat̃ q2 vi talia accñtia isepabilia nō habē cām necessariā i sbō qm̄ cā necessaria ē illa qua posita ponit̃ effect⁹ ⁊ q̄ remota remouet̃ effect⁹. Constat aūt albedinē eē i lapide vel i ligno remota cā albedinis q̄ ē i cigno. Ad pmū dī q̄ illa diffinitō accñtis ɔpetit tā accñti sepabili q3 insepabili. q2 porphirius stati posita diffinitōe illa diuisit accñs i accñs sepabile ⁊ isepabile. ɔstat aūt diuisum vl'r dici de quol3 suoꝝ diuidētiū ⁊ diffinitōem cuil3 ɔpetere cui cōpetit diffinitū. iō tā accñs sepabile q3 isepabile adest ⁊ abest pter sbi corruptōe3. ñ q̄ li adest ⁊ abē dicat actū vel pōm sed aptitudinem ita q̄ albedo cigni l3 nō possit abesse cigno sine cigni corruptōe tñ ē apta nata abesse illi pter illius corruptōem q̄ qdē aptitudo ⁊ si nō reducit̃ ad actu3 i hac albedine reducit̃ tñ ad actū i alia albedine eiusdē spēi q̄ quidē corrūpit̃ pter cigni corruptōem. s. i lapide vel i ligno. Ad scđ3 dr̄ q̄ illa cā ē necessaria necessitate positiua ⁊ ñ negatiua ex q̄ effect⁹ ,ē cōior cā. albedo. n. ⁊ nigredo ⁊ talia ñ solū pñt ab vna cā ,puenire s3 a diuersis.

Et tamen opponat fortassis aliquis cui⁹ cā hic o3 iterrogare de his si ñ necesse ē cōclusiōem esse. Nihil. n. differt si aliquis iterrogatus cōtingere ⁊ postea dicat cōclusiōem. O3 aūt iterrogate nō tanquam necessariū eē propter iterrogata sed quod differētie necesse ē illa dicēti ⁊ vere dr̄e si vera erunt que sunt.

Vnū dubiū mouet phūs ex q̄ ex accñtib⁹ nō pōt inferri ɔcl'o necessaria ⁊ maxie ex accñtib⁹ sepabilibus q̄re iterrogat̃ de illis. Rñdet phūs q̄ nō differt apud dyalecticū iterdū ex accñtib⁹ sepabilib⁹ iferre ɔcl'onē cōtingentē ⁊ postea necessariā vt oē albū est frigidū. sor. ē albus. ḡ sor. est frigidus. Hic cōcludit ɔcl'o cōtingens ex accñtib⁹ sepabilib⁹. Sed dicēdo oē albū est coloratum oē aial est album. ḡ oē aial est coloratum. cōcludit̃ necessarium ex accñte sepabili nec o3 dyalecticū iterrogare ɔcl'onem necessariā esse ,ppter pmissas necessarias sed sufficit apud ipsum q̄ ɔcl'o sit vera si pmisse sūt ver̄ ⁊ ɔcl'o sit necessaria si premisse sunt necessarie. sed illud nō sufficit apud demōstratorē sed requirit̃ q̄ ɔcl'o sit necessaria propter pmissas necessarias. Nōndum s̄m lynco. q̄ i syllogismo ē duplex necessitas scilicet illatōnis ⁊ illati. pma p se considerat̃ a dyalectico sed nō scđa ⁊ demōstratore aūt vtraq3 ɔsiderat̃. Egidius aūt ponit istā distinctōem sub alijs terminis di. q̄ duplex ē necessitas. s. ɔñe ⁊ ɔñtis. exēplu3 pmi. si homo currit mouet̃. exēplum scđi. vt si tu es hō est. Et ɔñter duplex ē causa. s. in essendo ⁊ in inferendo. hec eni3 homo currit est causa illius aial currit in inferendo sed non eēndo eo mō quo hō dr̄ esse cā mot⁹ seu cursus dialecticus ḡ p se ɔsiderat necessitatē ɔñtie ⁊ ñ cōsequētis. ⁊ p se considerat cām i iferendo ⁊ ñ i essendo demōstrator autē hec oia p se considerat. s. necessitatē consequētis ⁊ consequētie cām i essendo ⁊ in iferendo. Dicendū ex his oibus q̄ i rōe argumētatiua vl' syllogistica sunt tres necessitates. s. consequentie consequentis ⁊ añtis. exēplū pmi. vt si hō currit animal currit vl' sic ois hō currit tu es hō ḡ tu curris. exemplū scđi si sor. ē homo ē. aut sic. oē currēs est aial ois homo est currens ergo omnis homo ē aial. exēplum tertij vt si homo est animal est. aut sic oē aial rationale est disciplinabile ois homo est aial rōnale ḡ ois homo ē disciplinabilis. Dialeticus ergo nō cōsiderat nisi necessitatem cōsequentie demr̄ator autē omnem necessitate3 supradictam. s. necessitatē consequentie consequentis ⁊ añtis.

Quoniam aūt ex necessitate sūt circa vnūq̄dq3 gen⁹ q̄cūq3 p se sunt et secundum q̄ vnumquodq3 ē manifestum est. quoniam de his q̄ sunt p se demonstratie scie ex talibus sunt accñtia qdem. n. ñ necessaria sūt. Quare ñ necessarium ē cōclusionē scire propter quid sit.

Scđo ar. pncipal'r ad cōcl'one3 sic. ois demōstratō ē ex his q̄ sūt p se ⁊ s̄m q̄ ipm s3 accñtia nō isunt p se suis sbis neq3 s3 q̄ ipm ḡ ex his nō ē demr̄atio sumdo vt dictu3 ē accñs vt distiguit̃ contra ,ppriū. p3 cōsequētia cū maiori ex determinatis añ. mior v̄o est nota. q2 talia nō hñt necessitatē simpl'r rōe spēi s3 solū hñt necessitatē s̄m qd rōe iduidui vt accñtia isepabilia vl' nllā necessitatē hñt vt accñtia sepabilia.

Nōndū secūdū egi. q̄ oia accñtia tā cōia q3 ,ppria aliq̄ mō cōueniūt apđ itellectū ⁊ aliq̄ mō dr̄nt cōueniūt qdē i h̄ q̄ itellect⁹ oia subiecta pōt itelligere eē nō itelligēdo sua accñtia. q2 oē pus pōt itelligi non itellecto posteriori. sed non pōt itelligere sbm̄ esse ⁊ suū accñs cōuertibile nō iesse aut oppositum inesse s3 bñ de alijs accñtibus. q2 intellectus pōt itelliger̄ coruum itelligendo in eo nullam esse nigredinē sed tñ albedinem exquo nigredo nō fluit a pncipijs e⁹ nō pōt autem itelligere hoiem esse risibile nō inesse aut illi iesse rudibile. ⁊ h̄ iō q2 accñs conuertibile fluit a pncipijs spēi. Mihi autē videtur q̄ itellectus pōt itelligere risibile nulli inesse nō tñ pōt itelligere risibile alteri ab hoie iesse neq3 risibile iesse homini. vñ omne pus stat eē absq3 posteriori apud itellectū ḡ stat hoiem esse apud itellectum absq3 eo q̄ risibile sit ergo ista stant simul apud intellectū. homo ē q̄ ⁊ nullum risibile est. sed quecunq3 stant simul apud intellectum potest ipse intellectus simul intelligere. ergo intellectus potest simul intelligere hominem

esse ⁊ nullū risibile eē. sed hec ꝯuertunt nullū risibile
ē ⁊ nullū risibile iest. ergo itellect⁹ pōt sil' itelligere hoiez
eē ⁊ nullū risibile iesse. qꝛ si aliq̄ ꝯuertunt ⁊ vnū stat
cū tertio reliquū stat cū eodē. qꝛ ergo accn̄tia ꝓpria cir
cūcernunt subiecta sua ⁊ nō accn̄tia cōia. iō accn̄tia
ꝓpria isunt suis subiectis p se si ꝫm ꝙ ip̄m. accn̄tia
aūt cōia nō isunt suis subiectis p se nec ꝫm qđ ip̄z. ⁊
iō demr̄atio ē ex accn̄tib⁹ ꝓprijs ⁊ non cōibus.

Neqꝫ si semp sit nō per se aūt vt sūt per signa sillogisimi. hoc. n. p se nō per se sciet nꝫ ꝓpter quid: pp qd autem scire est per cāꝫ scire. propter ipsum ergo oportet ⁊ medium tertō: ⁊ primum medio inesse.

Tertio arguit' pncipalr̄ ad ꝯclōnem sic. oīs demon
stratio facit scire p se p cāꝫ ⁊ ꝓpter qd. sꝫ syllogism⁹
ꝓcedens ex accn̄tibus nō facit scire p se p cāꝫ. ⁊ pro
pter qd ergo syllogism⁹ ꝓcedēs ex accn̄tibus nō est de
mōstratio pꝫ ꝯn̄a cū maiori ex determinatis ante.
vn̄ syllogismi ꝓcedentes a signo nō sunt ꝓprie dmō
stratiui neqꝫ ꝓprie faciūt scire. vt syllogismi ꝓbātes
aliqđ corp⁹ esse sphericū qꝛ facit vmbrā sphericaꝫ. aut
oē elementū esse corruptibile. qꝛ ē antiquabile. mioꝛ
aūt declarat' nā i qualibet dmōstratōe pmū iest me
dio p se. ⁊ mediū iest tertio p se. itelligēdo p pmum
maiorē extremitatē ⁊ p tertiū minorē extremitateꝫ.
sed si fiat syllogism⁹ ex accn̄tibus nūq̄ꝫ maior extre
mitas iest medio p se ⁊ mediū minori extremitati vt
pꝫ iductiue. Nōndū ꝫm phm̄ ꝙ scire passionē ali
quā semp iesse alicui sbo n̄ ē scire simpl'r ⁊ ꝓpter qd
qꝛ forte illa passio nō iest illi sbo per se sicut nigredo
corui vel albedo cigni. hec eni ē necessaria. oīs cign⁹
ē albus sed non p se. qꝛ nō pseitate alicuius quatuor
modoꝝ. ⁊ lꝫ esset ꝓpō p se non tn̄ sciret' p se ⁊ ꝓpter
qd. nā illa oē elemētum ē corruptibile ē per se. quia
pdicatum iest p se sbo pseitate scđi modi. nō tn̄ scit'
p se. s. p cām si tantum scit' a signo p hoc ꝙ oē antiq̄
bile est corruptibile qđ nō iportat cāꝫ sed tn̄ effectū
vl' signū. vbi aūt sciat' p cām imediatā tūc scit' illa p
se ⁊ ꝓpter qd. vt oē ꝯpositū ex cōtrarijs ē corruptibi
le oē elemētum est compositum ex contrarijs. ergo
omne elementū est corruptibile. Cōtra pdicta ar. ꝙ
aliq̄ demr̄atio sit ex accn̄tib⁹ cōibus ⁊ pmo sic. cali
ditas frigidas hūiditas ⁊ siccitas sunt accn̄tia cōia
⁊ demonstrant' de elementis. ergo ⁊c. pꝫ ꝯn̄a cū maiori
exquo n̄ circūcernunt dterminatū sbm̄. minoꝛ vero
tollit' de itentōe phi. 3. de gn̄atione di. ꝙ ignis ē pri
mo calidus aqua pmo frigida. aer pmo humidus.
terra aūt pmo sicca. qđ aūt iest alicui pmo iest illi p
se vt pꝫ i hoc pmo. Scđo arg. sic mot⁹ ⁊ quies sūt ac
cidētia cōia ⁊ tn̄ demōstrant' de celo ⁊ terra vt tollit'
de itentōe phi demonstrantis i libro celi. terrā semp
quiescere ⁊ celū semp moueri. sphericitas ēt vt habet'
ibidem demonstrat de celo ⁊ de terra. ⁊ tn̄ sunt accn̄
tia cōia. Tertio ar. idem de albedine ⁊ nigredine. naꝫ
phūs. 2. h⁹ ponit ꝙ diffinitio cā ⁊ mediū sūt ideꝫ. sꝫ
albedo ⁊ nigredo hn̄t cām necessariam ac ēt diffini
tōem ergo hn̄t medium i demōstratōe. ⁊ p ꝯn̄s albedo
⁊ nigredo pn̄t de aliquo demonstrari. Quarto arg.
idē de itentione ꝯmentatoris. 4. phi. di. ꝙ lꝫ ea que
sūt p accn̄s sepe nō igrediātur demonstratōem tam̄
ea q̄ sunt p accn̄s semp igrediunt' demr̄atōem ⁊ exē
plificat dicēs ꝙ mā ⁊ forma p accn̄s mouētur. s. ad
motū ꝯpositi tn̄ qꝛ semp mouent' ad motū ꝯpositi iō
moueri pōt d illis demōstrari. ex quib⁹ pꝫ aliq̄ꝫ de
monstratōem esse ex his que sūt p accidens. Pro
rn̄sione ad has difficultates ē sciēdum ꝙ sicut accn̄
tium ꝓprioꝝ vt tollit' de mēte porphirij quoddā est
simpl'r ꝓprium qđ conuertit' cū suo sbō. quoddā ve
ro ꝫm quid ꝓpꝫ ꝙ n̄ ꝯuertit' cū suo sbō ita ēt acci
dentiū cōium quoddā ē simpl'r cōmune ⁊ quoddaꝫ
ꝫm quid accn̄s simpl'r cōe ē illud qđ n̄ hꝫ aliqđ spā
le sbm̄ determinās ipsum vt albū ⁊ nigrū. accn̄s cō
mune ꝫm quid ē illud qđ hꝫ aliquod spāle sbm̄ dter
minās ip̄m vt q̄ntitas ⁊ figura. mā. n. determinat si
bi q̄ntitatē ⁊ quodlibet aiatū figuram. dī ergo ꝙ accn̄
tia simpl'r cōia de nullo dmonstrant' aliq̄ demr̄atio
ne sed accn̄tia cōia ꝫm quid hn̄ de aliquo demr̄ant'.
qꝛ talia aliquo mō isunt subiectis suis p se nō per se
quidē pseitate passionis sꝫ sbi tn̄. neqꝫ hec contradi
cunt phō. qꝛ ipe loquit' de demr̄atōe potissima vbi
oēs termini ꝯuertūt' ⁊ passio ē vl'e pmū sbi q̄ nō re
periunt' i demōstratōibus i quib⁹ ꝓbat' aliquod acci
dēs cōe de aliquo sbō. talis eni demōstratio n̄ facit
scire simpl'r sed solū ꝫm quid. Ad pmum cōcedo
qualitates pmas demonstrari de elementis vt ignē
esse calidum. aquā esse frigidā. acrē esse humiduꝫ ⁊
terrā siccam. sed talis demonstratio nō ē simpl'r sed
ꝫm quid. Et cū phūs dicit ignē esse pmo calidum. ⁊
aquā pmo frigidā nō intelligit caliditatem ieē igni
tanq̄ꝫ suo adequato sbō. sed itelligit ignē pus sibi
determinare caliditatem q̄ꝫ siccitatem ⁊ aquā prius
frigiditatē q̄ꝫ humiditatē ⁊ sic de alijs ꝓpter maiorē
ꝯuenientiam sue nature. Ad scđm ꝯcedo motum
demōstrari de celo ⁊ quietē de terra sꝫ hec nō sunt ac
cidentia cōia simpl'r sꝫ sunt accn̄a cōia ꝫm quid. sicut
caliditas frigiditas humiditas ⁊ siccitas. sphericitas
ēt est accn̄s cōe ꝫm quid faciens ꝓpōnem p se cō ce
lo ⁊ terra sicut motus ⁊ quies cū eisdē. neqꝫ aliquid
ꝯcedit' ꝯtra itentōem phi cū tales demonstrationes
nō sint simpl'r sed scđm quid. Ad tertiū responde
tur ꝙ aliud ē demonstrare albedinē eē aliud albedi
nē inesse. sicut. n. cognoscit' per suam diffinitōem ita
pōt demōstrari p cām suā necessariā. nō quidē dmō
stratōe potissima sed tn̄ demonstratione termināte
q̄stionem si ē eo modo quo demonstraret' hominem
eē p suā diffinitōem nō tn̄ demōstrat' albedinē ines
se alicui sbō. qꝛ quocunqꝫ syllogismo dato i quo cō
cludit' albedo de aliquo sbō aut maior extremitas n̄
iest medio p se. aut medium non iest p se minori ex
tremitati. si. n. albedo isit p se supficiei cā ꝓpter quā
albedo iest supficiei p se. iō i tali discursu minor erit
per accidens. Ad q̄rtum dī ꝙ non intendit comē
tator aliquā ꝓpōnem per accn̄s igredi demōstratio
nē sꝫ bene illud cui aliqua passio iest per accn̄s sem
per. vnde iste ꝓpōnes materia ē mobilis forma mo
uetur sūt ꝓpōnes p se ⁊ igrediunt' demr̄atōeꝫ lꝫ mō
q̄libet ps ꝯpositi naturalis ē mobilis sꝫ materia est
ps ꝯpositi nālis. ergo materia ē mobilis. dī enim ꝙ for
tuna ē cā p accn̄s ⁊ tn̄ hec ꝓpō ē per se fortuna ē cau
sa ita materia vel forma est mobil' p accn̄s. s. ad mo
tum toti⁹ ⁊ tn̄ hec ē p se mā ē mobil'. Sꝫ ꝯtra iam
dictū ē ꝙ i oī demr̄atōe pmū iest medio p se ⁊ medi
uꝫ tertio. ergo pmū iest tertio p se. ergo mobilitas iest mē
p se ꝙ ē ꝯmentatorē dicētē ip̄aꝫ eē mobilē p accn̄s.
Dicendū ꝙ mā ē mobilis p se pseitate scđi modi
sed non est mobilis perseitate tertij modi tanquam
per se existens ideo qꝛ non potest moueri nisi ad mo
tum compositi ideo est mobilis per accidens prout
per accidens opponitur ei quod est per se tertō mō.

Nō ergo ē ex alio gn̄e descendētem dmōstrare vt geometrā i arithmetica. tria. n. sunt in demr̄atōib⁹. vnuꝫ quidem quod demr̄atur conclusio. Hoc aūt ē qđ alicui generi inest per se vnū aūt dignitates. Dignitates āt sūt ex quib⁹ ē demr̄atio. Tertiū aūt genus substātiuū ē cui⁹ passiōes et se accn̄tia ostendit demonstratio.

Ista ē tertia ps h⁹ capli i qua phūs ꝓbat demr̄atōꝫ
nō esse ex ex̄neis. postq̄ꝫ ꝓbauit illā nō eē ex ꝯtigen
tibus neqꝫ ex his q̄ sūt p accn̄s ponēdo hāc ꝯclōnē
nulla demr̄atio ē ex ex̄neis circa quā phūs duo facit
qꝛ pmo ponit aliq̄s suppōes scđo exequit' de intēto
ibi. quoꝝ aūt. Prima suppō est ista ꝙ i qualibꝫ
demr̄atōe tria cōcurrūt. s. qđ demōstrat' i ꝯclōne di
gnitas ⁊ sbm̄ de q̄ demōstrant' p se accidētia. Et no
tanter dicit ꝙ demr̄at' i ꝯclōne ⁊ nō di. passio. qꝛ nō
semp demōstrat' passio d sbō sed aliq̄n diffinitō mā
lis sbi p diffinitōem formalē. veꝝ ē tn̄ ꝙ ipsa dī ines
se sbō p modū passionis. iō sumē do passionē large
cōcedit ꝙ i oī demr̄atione tria sūt necessaria. s. digni
tas sbm̄ ⁊ passio. iux̄ modū loquēdi de pcognitioni
bus i ꝓlogo. Nōndū pmo ꝙ ista suppositio pōitur
ad notificādū v̄itatē hui⁹ ꝓpōnis manifestāde. vꝫ
non ꝯtingit demr̄antē descēdē de alio genere i aliđ
genus vt geometriā i arith. quā qdē ꝓpōnem Aris.
cōcludit ex pus determinatis. nā vt dictū ē oīs dmō
stratio ē ex his q̄ sūt p se. cōstat aūt vnā sciam alteri
iesse p accn̄s sicut ⁊ artificos accidit eni geometre ꝙ
sit arithme. ⁊ ecōtra. Dictū ē ēt quod i oī demōstra
tōe pmū iest medio ⁊ mediū. tertio ꝫm ꝙ ip̄m. sed si
fieret syllogis. ex termis sciaꝝ vt ex linea numero et
calliditate ipossibile eēt mediū ⁊ extrema ꝯuenire se
cūdum qđ ip̄m. igit' nō ꝯtingit demr̄antē descendē
de vno gn̄e i aliud gen⁹ scđo nōndū ꝙ passio dmō
strabilis hꝫ duplex sbm̄. s. pmariū ⁊ secūdariū. sbm̄
pmariū ē illud cui passio iest ꝫm ꝙ ip̄ꝫ sbꝫ āt scđa
riū ē illđ cui passio iest n̄ scđm ꝙ ipsuꝫ. vbi gratia
habē tres angulos eq̄les duob⁹ rectis ꝯpetit triāgu
lo tanq̄ꝫ sbō pmario ⁊ ꝯpetit figure vl' ysocheli tāq̄ꝫ
sbō suo secūdario eo mō q̄ dicim⁹ ꝯceptū hōis signi
ficare pmarie hoiem ⁊ eē ꝯn̄ti sortē ⁊ aial tanq̄ꝫ ptes
ei⁹. ita ysocheles ⁊ figura sūt ptes triāguli. ysocheles
qdē ē ps subiectiua ⁊ figura ē ps essentialis seu dif
finitiua de sbō pticulari vel secūdaria si loquit' phs
sꝫ de sbō adeq̄to ⁊ pmario qđ ipe vocat gen⁹. quia
sicut idiuidua ⁊ spēs resoluunt' i gen⁹ logicū. ita oēs
passiones resoluūt' i adequatū sbm̄. Dubitat' ꝓpter
qd phūs nō facit mētionē nisi d sbō passiōe ⁊ digni
tatib⁹ exq̄ ad demr̄atōem alia cētialr̄ ꝯcurrūt. s. p
misse ⁊ mediū. n̄ eni posset cōcludi aliqd ex solis di
gnitati b⁹ sicut neqꝫ aliqs effect⁹ nālis pōt esse ex so
lis cāis vlib⁹. sol eni ⁊ hō generāt hoiem iquit phs
2. phi. Istā difficultatē soluit Egi. p duas rn̄siōes
q̄rū pma ē ista ꝙ pmisse ⁊ mediū reducūt' ad digni
tates eo mō quo agētia pticularia re ducūt' ad vlia
pmisse eni ⁊ mediū sunt agētia pticularia ⁊ dignita
tes sūt agētia vniuersalia. Scđa rn̄sio ei⁹ ē qđ i ex
tremis claudit' medium ⁊ q̄ facit mētōem de extrēis
dat itelligere mediū. faciēdo ergo mētōem de subiecto
⁊ passione q̄ sūt extrema dedit itelligere mediū qꝛ ex
medio ⁊ extremis fiunt cōclō ⁊ pmisse. iō p subiectū
⁊ passionē dedit itelligē oīa q̄ formal'r igrediunt' de
mōstratōꝫ. Pria rn̄sio n̄ soluit qꝛ data illa seq̄ret' ꝙ
aris. nō debuit facere mētōem nisi de dignitatib⁹. qꝛ
subiectū ⁊ passio resoluūtur i trāscēdens sicut ptu
lare i vniuersale sed ip̄m trāscendēs icludit' necessa
rio i dignitatib⁹ ergo. Etiā scđa rn̄sio est dubia quia
cū non itelligat' passio quin itelligatur subiectuꝫ se
cūdum ip̄m egidiū. sufficisset facere mentionem de
passione premittendo subiectuꝫ. Ideo dicitur quod
philosophus eo modo loquitur hic quo i ꝓlogo nō
itendens in omni demonstratione ista tria tantuꝫ es
se sed ꝙ in omni demonstratione ista tria tantum eē
sed quod in omni demonstratione sunt tria que sūt
pcognita de necessitate ante demonstratōem scilicet
sbm̄ passio ⁊ dignitas. ⁊ hoc dicebat philosoph⁹ vt
declararet demonstrationem non descendere d vna
scientia i aliam sciam. qꝛ tunc precognosceret passio
nem ⁊ sbm̄ alterius scie quod non est verum. qꝛ geo
me. non precognoscit subiecta ⁊ passiones arithme
tice nec econtra.

Ex quibus quidem igitur demonstratio sit contingit eadem esse.

Secūda suppō est ista quod lꝫ eadē pncipia sint cō
munia diuersis scientijs non tamen ideꝫ sbm̄. pmū
pꝫ de illis omne totum est mai⁹ sua parte. ⁊ si ab eq̄
libus equalia demas que remanent sunt equalia q̄
sunt pncipia geome. ⁊ arithme. Scđm patet simili
qꝛ scie distinguuntur ex distinctione subiectoruꝫ vt
ostendit aris. in hoc primo ⁊c. Notandum qđ licꝫ
illa principia sunt cōia illis sciētijs eis tamen n̄ vtū
tur absolute geome. ⁊ arithme. sed contracte. vt om
nis linea est maior sua parte. ⁊ si ab equalib⁹ lineis
equales lineas demas linee que remanēt sunt equa
les hec sunt propria geome. pncipia. hec auteꝫ sunt
ꝓpria arithme. vt si ab equalibus numeris equales
numeros demas numeri remanentes sunt equales
⁊ omnis numerus est maior sua parte. intelligit er
go phūs per hanc suppōnem ostēdere ꝯueniētiam ⁊
differentiam sciarum.

Quoꝝ aūt gen⁹ alterū ē: sicut arith. ⁊ geometrice: nō est arithmeticā demonstratōem conuenire in magnitudinibus accedentia nisi magnitudines numeri sint. Hoc āt quem ad modū cōtingit i quibusdā posteri⁹ dicet': sed arithmetica demōstratō sēper hꝫ genus circa qđ fit demonstratio ⁊ alie silr̄. Quare aūt simpl'r necesse ē idē eē gen⁹ aut sic si demōstratio descendere aliter autem impossibile esse manifestum est.

Istis suppositionibus premissis ar. Aris. ad conclu
sionem sic. non contingit demonstrantem descende
re de vno genere in aliud genus. ergo nulla demon
stratio est ex extraneis. patet consequētia. quia si ali
qua demonstratio esset ex extraneis maxime videre
tur ex eo qꝛ esset terminorum diuersarum scientiarū
ex descensu eiusdem artificis ad diuersas scientias.
antecedens autem probat philosophus tripliciter.
primo ex parte sbi. nam si contingeret demonstran
tem descendere de vno genere i aliud genus simpl'r
contingeret arithme. descendere in geome. cōsequēs
est falsum nisi poneret' qđ magnitudines essent nu
meri idest nisi magnitudines continerentur sub nu
meris sicut inferius in suo superiori sed hoc est falsū
quia continuum ⁊ discretuꝫ sunt genera subalterna
predicamenti quantitatis non se habentia secundū
sub ⁊ ō. Qualiter autem substantiuum vnius sci
entie contineatur sub substantiuo alterius posterius
fiet manifestum cum tractabitur de subalternatio
ne scientiarum nunc aūt sufficit scire qđ arithme. de
mr̄atio semp hꝫ genus ꝓpriū circa qđ fit illa demr̄a
tio. silr̄ ⁊ alie demonstrationes habent ꝓpria genera

circa que sunt ille demonstratões. Rñdū pmo qꝫ
sboꝝ q̄ vocat aris. gña subiicibilia q̄dā sūt simplr
alia. s. ea quoꝝ vnū ē iferi⁹ ad rliquū i linea pdicam
tali vt ↄtinuū ꝛ discretū. hō ē aīn⁹. q̄dā sūt simplici
ter idē vt illa quoꝝ vnū ē iferi⁹ ad reliquū vt hō est
aīal seu triāgulus ꝛ eqlater⁹ q̄dā aūt sūt idē ꝑm qd.
s. qñ vn⁹ ē iferi⁹ p accñs ad reliquū vt aīal ꝛ aīal al/
bū. linea ꝛ linea visualis vl' ḡ pħs qꝫ si subiecta sci
entiaꝝ sint simplr altera ꝛ diuersa qꝫ nō ↄtingit dscē
dere de vna i reliquā vt geome. ꝛ arithme. Si āt sūt
simplr idē aut ꝑm qd tūc bñ ↄtingit descendere de
vna i aliā. ↄtingit eñi descēdē a scia triāguli ad sciaꝫ
eqlateri ꝛ a scia geome. ad sciaꝫ pspectiue eo qꝫ sub
iecta illaꝝ sciaꝝ sunt idē simplr ꝛ quodāmō sbm. n.
geome. ē linea ꝛ pspectiue ē linea visualis. Scd̄o
notādum qꝫ nullū iferi⁹ dꝫ descendē i suū supius sed
ascēdere, p q̄zto recipit ab eo aliq̄z dīam essentialeꝫ
vl' accñtalē. supi⁹ aūt descēdit i suū iferi⁹ p dīaꝫ eēn
tialem vl' accidentalem. descēdit. n. gen⁹ in spēꝫ per
dīaꝫ eēntialē. ꝛ spēs i idiuiduū per dīam accñtalē.
iō scia subalternās cū se habeat p modū gñis dscen
dit i sciam subalternatā q̄ se hꝫ p modū spēi dādo si
bi pncipia sicut gen⁹ dat spēbus dīas scie āt subalt
nate ascēdūt ad subalternātes recipiēdo h⁹ pncipia.
ꝛ qꝛ geome. ꝛ arith. nō se iuicē subalternāt. iō nulla
illaꝝ ad aliā ascēdit vel descēdit. geome. aūt bñ de
scēdit in pspectiuā vel arith. i musicā. Dubitatur
circa hoc qꝫ dicit pħs. s. magnitudines nō eē nūeros.
qꝛ numer' cātur ex diuisiōe ↄtinui p pħꝫ. 3. phi. sed
ↄtinuū nō diuiditur nisi i magnitudines. vt hꝫ sexto
phi. igit magnitudines sūt numeri. Rñdet qꝫ du
plex est numer⁹. s. maturalis ꝛ formalis. nūer⁹ ma
turaliter sūptus ē res numerata. ꝛ sic magnitudines
sūt numeri. numer⁹ ꝯo formalr accept⁹ ē q̄ztitas dis
creta, pueniēs ex mltis vnitatib⁹ ꝛ sic magnitudines
nō sūt numeri. vñ sicut ↄtinuū nō ē vnitas cū ipsuꝫ
sit diuisibile ꝛ vnitas idiuisibil' p aris. 3. phi. ita ma/
gnitudines nō sūt numeri cuꝫ q̄lꝫ magnitudo sit di
uisibilis in ifinitū. numer⁹ aūt ecōtra ē augmētabil'
i ifinitū ꝛ ñ diuisibilis i ifinitū vt hꝫ ibidē. 3. phi. ꝛ si
cut vnitas q̄ ē pncipiū numeri ē subiectiue i ↄtinuo
ita numeri qui sunt quantitates discrete sunt subie
cti in magnitudinibus.

Ex eodē igit genere necesse ē vltia ꝛ media esse. Si nāqꝫ nō sunt per se accidētia erūt propter hoc ergo nō ē geometre mōstrare qꝫ cōtrarioꝝ si eadē disciplina: sꝫ neqꝫ duo cubi vnus cubus sint neqꝫ scie alterius quod alteri⁹ scit. sꝫ aut quecūqꝫ sic se hñt ad iuicē ꝛ qꝫ sit alteꝝ sub altero vt pspectiua ad geometricā ꝛ cōsonantia ad arithmeticam.

Scd̄o ar. ad idē per rōem sūptā ex pte medij. sic in
oi demr̄atōe necesse ē mediū ꝛ extrema eē eiusdē ge
neris. sꝫ passiōes ꝛ subiecta diuersaꝝ sciarum sūt di
uersoꝝ generꝝ. ḡ illis non potest adaptari aliqd̄ me
diū. ꝛ per ↄñs ñ est possibile demōstrantē descēder
de vno gñe i aliud genus. simplr pma ps añtis est
nota. qꝛ illa debēt de se iuicē verificari ꝑm qꝫ ipꝫ mi
nor ēt ē maxima qꝛ passiones ꝛ subiecta diuersaruꝫ
sciaꝝ sūt dispata sicut ipsa pma gña circa q̄ versant
scie ille. vnde qꝛ linea ē pncipiū gen⁹ subiicibile geo
me. ꝛ numer⁹ arithme. oīa alia subiecta ꝛ passiones
haꝝ sciaꝝ sūt dispata sicut linea ꝛ numer⁹. Ex illa rō
ne isert aris. qꝫ ad geometricū nō ptinet demr̄are qꝫ
oppositoꝝ eadē ē disciplina qꝛ oppō ꝛ disciplina non
sūt p se passiones linee nec duo cubi faciunt vnū cu
bū qꝛ cubus nō est per se passio linee sed numeri sꝫ
ad logicū ꝛ metha. ptinet, pbare qꝫ oppositoꝝ eadeꝫ
est disciplina ꝛ ad arithme. qꝫ duo cubi faciunt vnū
cubū. Ex pncipijs tñ geome. pōt pbari aliq̄ passio.
pspectiue ꝛ ex pncipijs arith. aliqua passio musice.
qꝛ sbꝫ pspectiue ↄtinet sub sbō geome. s. linea visu
alis sub linea. ꝛ sbm̄ musi. sub sbō arithme. vꝫ nūe
rus sonorus sub numero. Notandum primo qꝫ ↄ
sideratio predicamentorum est tantum de iure logi
ci ꝛ metha. sed non eodem modo. qꝛ logicus cōsid
rat pdicamenta vt habent esse intentionale. metha.
vero vt habent esse reale. pdicamentū enim ē coor
dinatio plurium rerum aut conceptuum ꝑm sub et.
s. quem ordinem nullus consid. rat nisi alter illorū
duoꝝ qꝛ ergo dātur opposita itētionalia sicut realia
ꝛ i quocūqꝫ pdicamento ponitur vnū oppositoruꝫ
ponit ꝛ reliquum. iō tam logicus q̄z metha. hꝫ con
siderare quomō ꝛ qualr opposita ponunt i pdicam
to ꝛ ↄñter, pbare qꝫ oppositorum eadē est disciplina
sicut oppositorum idem ē predicatam. Itē oppo
sita habent fieri circa idem sbm̄. s. homo. ꝛ nō homo
circa ens. albedo ꝛ nigredo circa supficiem. visio et
cecitas circa oculū equalitas ꝛ iequalitas circa q̄z
titatem. silitudo ꝛ dissilitudo circa q̄litatē. sed subiec
ta sunt illa de qbus demonstrant passiones vt patu
it. ḡ si de aliquo sbō ē demr̄abilis aliqua passio que
hꝫ passionē oppositam de illo etiam ē demonstrabi
lis alia. ꝛ p ↄñs oppositoꝝ eadem ē disciplina sicut
oppositorum idem est sbm̄. Secundo notandum qꝫ
numer⁹ q̄drat⁹ differt a numero cubo. qꝛ numerus q̄
dratus resultat ex ductu alicu⁹ numeri i seipm sel'.
vt q̄tuor ꝛ nouē. qꝛ bis duo faciūt q̄tuor ꝛ ter tria fa
ciunt nouē. numerus aūt cub⁹ resultat ex ductu ali
cuius numeri seipm bis vt octo ꝛ. xxvij. nā bis duo
bus faciūt octo ꝛ ter tria ter faciunt. xxvij. sicut ergo
duo quadrati faciūt vnū q̄dratum. qꝛ nouem ꝛ. xvi.
q̄ sunt numeri q̄drati faciūt. xxv. qui ēt est numerus
q̄dratus eo qd̄ qnquies qnqꝫ faciūt. xxv. ita duo cu
bi faciunt vnum cubū. qꝫ declarat pmo in cubis cō
silis denominatōis. nā octo ꝛ octo q̄ sunt numeri cu
bi faciunt vnum cubū p reductionem eoꝝ eo qꝫ octi
es octo faciūt. lxiiij. q̄ sūt numerus cubus cui⁹ radix
iuenit p ↄpositōnem radicum primorum cuborum
q̄ si duo ꝛ duo ex qb⁹ fit q̄ter q̄tuor eo qd̄ q̄tuor q̄ter
faciūt. lxiiij. cōsimile declarat i cubis dissiliū denoīa
tōum. nam octo ꝛ. xxvij. sūt numeri cubi ex qbus fit
vnus numerus cubus. s. ccxvi. per reductōnem vni
us in reliquum eo quod octies. xxvij. faciunt. ccxvi.
quorum radix iuenit per reductōem radicū pmoruꝫ
cuboꝝ iuicē q̄ sūt duo ꝛ tria mō bis tria faciūt sex q̄
sunt radix numeri. ccxvi. qꝛ sexies sex sexies faci
unt. ccxvi. Sed dubitat quomodo medium ꝛ extre
ma i oi demr̄atōe sūt eiusdē gñis cū linea sit de pdi
camēto q̄ztitatis ꝛ rectum vel curuū de pdicamēto
q̄litatis. silr hō ē de pdicamento substātie ꝛ risibile
uel disciplinabile de gñe q̄litatis aut relatōnis q̄ tñ
sūt passiones demōstrabiles de hoie. Dic dū qd̄
duplex ē gen⁹. s. pdicamētale ꝛ attributōis. vñ non
oꝫ i oi demr̄atione mediū ꝛ extrema eē eiusdē gñis
pdicamentalis sꝫ bñ eiusdē generis attributōis qa
oīa illa sūt per attributōem ad istud. oēs eni demr̄a
tōes arithmetice sūt p attributōem ad numerum. ꝛ
oēs geome. per attributōem ad lineā. numerus ḡ ꝛ
linea dicuntur subiecta seu genera attributionis et
de tali genere ꝛ sbō loquitur aris. infra di. una scien
tia est vnius generis subiecti partes et passiones cō
siderans.

Neqꝫ aūt si aliquid iest lineis nō secundū qꝫ linee sūt ꝛ ñ iquātū ex principiis propriis sūt: vt si pulcherria linearꝫ sit recta. aut si cōtrario se habeat circulari. Non. n. ē scd̄ꝫ qꝫ proprium genus ipsoꝝ est: sꝫ iquantū cōmune quoddam est.

Tertio arguit ad idem p rōnem sumptam ex parte
passionis qm̄ i omni demonstratōe passio iest sub
iecto ꝑm qꝫ ipm sed passiones diuersaꝝ scientiaꝝ nō
pñt iesse subiecto ꝑm qꝫ ipm ḡ non lꝫ demonstrantē
descendere de vno genere in aliud genus simpliciter.
maior pꝫ ex dictis ꝛ minor declaratur. naꝫ pulchritu
do ꝛ contrarietas nō isunt linee ꝑm qꝫ linea sed ratō
ne alteri⁹ cōloris ideo ad geometriam nō ptinet, p
bare qꝫ linea recta est pulcherrima linearū aut qꝫ li
nea recta ↄtrariatur circulari. sꝫ qꝫ linea est recta vl'
curua. Notādum qꝫ metha. pbat pulchritudinē
vel nobilitatē de linea recta isto modo. omnis linea
mensurans ens nobilissimum aut pulcherrimum ē
nobilissima aut pulcherrima lineaꝫ sed linea recta ē
huiusmodi qꝛ mēsurat mundum q̄ est ens pulcher
rimum ꝛ nobilissimum. ergo hec autem linea recta
contrariatur linee curue. probatur tam a metha. q̄z
a philosopho naturali. a metha. qdem hoc mō om
nis linea cuius medium non discrepat ab extremis
ↄtrariat linee cui⁹ mediū discrepat ab extremis sed
linee recte medium nō discrepat ab extremis ꝛ linee
curue medium discrepat ab extremis. ḡ linea recta
cōtrariat linee curue. naturalis vero sic arguit. oēs
linee contrariant super qbus fiūt moti ↄtrarij. sꝫ su
per linea recta ꝛ curua fiunt motus cōtrarij. ergo li
nea recta cōtrariat linee curue. iste demonstratōnes
nō sunt ↄsimiles. nā demonstratio facta a metha. est
ppter quid ꝛ a pori. demonstratio aūt pħi naturalis
ē. qꝛ a posteriori cum pus sit linea q̄z mot⁹. ideo de
monstratio metha. est melior demōstratione natura
lis. Dubitat circa lrām. dictum ē eniꝫ qꝫ pulchri
tudo ꝛ ↄtrarietas cōpetunt linee rōne alicuius cōlo
ris. ḡ ↄpetunt sibi p se. pꝫ ↄñā. qꝛ quicqd cōpetit p
se superiori cōpetit p se iferiori. Rñdet negando
ↄñam qꝛ illud cōlus nō est per se superius ad lineā
imo forte nō est i pdicamēto sicut ēt nō ē noiatū. co
loratum enim cōlus ē q̄z aīal. ꝛ albū cōlus ē quā ho
mo. ꝛ tñ coloratū nō ē superius ad animal nec albū
ad hoiem. Ex pdictis sequit pmo qꝫ metha. pōt d
scendere i omnes alias scias. qꝛ sbm cui⁹ ē ens cui
subiiciunt oīa alia sba aliaꝫ sciaꝫ. dicit eniꝫ philoso
phus i pemio metha. qꝫ metha. regulat ꝛ dirigit oēs
scias. ꝛ pmo phi. pbat pncipia nālia ↄtra pmenidē
ꝛ melissum ex pncipijs meth. Alacē. aūt scd̄o sue p
spectiue pbat oē totum est maius sua parte p princi
pia metha. s. pcontinere aliquid ꝛ aliqd vltra. cōstat
aūt illud eē pncipium geome. ꝛ arith. scd̄o sequtur qꝫ
geome. pōt aliquo mō descendē i cyrurgiam. saltem
q̄ ad illam ptē q̄ probat qꝫ vlnera circularia tardius
sanant. circulus enim ꝛ circulare sunt sba' pticularia
geome. sub qbus cōtinet vulnus circulare. sicut ifie
rius p accñs i suo superiori. tertio sequtur pħiaꝫ dscē
dere i medicinā qꝛ sbm pħie ē corpus nāle seu corp⁹
mobile. sbm̄ aūt medicine ē corpus sanabile quod
ē iferius ad corp⁹ nō qdem p se sꝫ p accñs. ꝛ lꝫ phi.
nālis ↄsideret corp⁹. vt ē mobile ad sanitatē. non tñ
medicina est ps pħie nālis. qꝛ pħus naturalis consi
derat corpus. vt ē mobile ad sanitatē p nām. medic⁹
aūt idē ↄsiderat vt ē mobile ad sanitatē p artem.
Quarto sequtur qꝫ logica nō descēdit i alias scias. qꝛ
sbm̄ logice ē syllogismus vel ens rōnis. ↄstat autē
sba aliaꝫ sciaꝫ non cōtineri sub syllogismo neqꝫ sb
ente rōnis tanq̄z iferi⁹ i suo supiori. ꝛ si allegat phi
losophus i topicis dicēs qꝫ dyalectica hꝫ viā ad om
nes alias scias concedat illud. nō tñ concedat qꝫ p
bet pncipia aliaꝫ sciaꝫ ipa eni hꝫ viam ad oia pnci
pia aliaꝫ sciaꝫ spālium tradendo regulas ꝛ modus
qbus illa probari pñt. sola igit metha. probat prici
pia aliaꝫ sciaꝫ recipit tñ a logica artem ꝛ moduꝫ p
bandi illa. Cōtra predicta arguit, pbando vnam
sciam non subalternantē descendere i aliam. ꝛ pmo
rōne sbi. qꝛ pħia naturalis ꝛ geome. nullā hñt subal
ternatōem. ꝛ tamen vna earum descendit i aliaꝫ. ex
quo hñt idem sbm̄. s. lineam. di. eni pħūs. 2. phi. qꝫ
geome. ꝛ pħia naturalis considerāt de supficie linea
ꝛ corpe. Scd̄o ar. ad idē ex pte medij. qꝛ geome. nāl'
pħūs ꝛ astrologus vtunt eodē medio ad probāduꝫ
spericitatē de corpore vꝫ p hr̄e vnū cētrū a q̄ ad cir
cūferētiā oēs linee ducte sūt eq̄les igit rōne medij
q̄lꝫ istaꝫ sciaꝫ i alterā pōt descēdē. Tertio ar. idē ex
pte passiōis. qꝛ tā pħūs q̄z astrologus ↄsiderat eclip
sim. qb⁹ eni illoꝝ demōstrat lunā eclipsari. ꝛ q̄lꝫ eo
rū ↄsiderat spericitatē p aris. 2. phi. demōstrādo rotū
ditatē de terra ꝛ spericitate de celo. Quarto ar. qꝫ
arithmetica descēdit i geome. qꝛ arithmetica iō dꝫ d
scēdē i musicas qꝛ musica vtit aliq̄ pncipio tā dmr̄a
to i arithmetica. sꝫ geome. vtit aliq̄ pncipio demr̄a
to i arithmetica. ḡ ꝛc. maior pꝫ ꝛ minor declarat. nā
geome. ad probādū icōmēsurabilitatē diametri ad
costam arguit sic q̄dratum diametri ē duplum ad q̄
dratum coste. sꝫ nullus numerus q̄drat⁹ est duplus
ad aliū numeꝝ q̄dratum. ergo diameter ē icōmensu
rabil' coste. pꝫ ↄñā. qꝛ rō mēsure pmo iuenit i nume
ris ꝑm pħm̄. x. metha. ꝛc. Ad pmū dī qꝫ lꝫ phi. ꝛ ge
ome. hēant idem sbm̄ ptiale māle. nō tñ formale. qꝛ
geome. considerat lineā absolute ꝛ phi. vt ē termin⁹
corpis nālis. Sed ex isto posset probari itentum.
qꝛ geome. descēdit i cyrurgiam propter illud sbm̄ vl'
nus circulare qd̄ cōtinet subiectiue i circulo. sꝫ linea
nālis ēt continet i linea sicut iferius i suo superiori.
ḡ geome. pōt descendere i pħiam naturalem q̄ ad il
lam ptem que tractat d linea. Rñdet vno modo
qꝫ i tertio phi. ē vnam sciam i aliam descendet hñtē
sbm̄ iferi⁹ p accñs cōsiderātē q̄zlꝫ ptē illius p respec
tū ad aliā. verbi gratia geome descēdit i perspectiuā
qꝛ sbm̄ perspectiue est liea visualis considerantis li
neam vt est visualis. ꝛ visuale vt ē i linea vel per li
neam. sicut etiam geome. descēdet i cyrurgiam quia
cyrurgia cōsiderat vulnus p respectū ad circulum. ꝛ
circulum p respectū ad vulnus. phi. auteꝫ cōsiderat
lineā per respectū ad materiā sꝫ ñ cōsiderat semp na
turā p respectū ad lineā. iō geome. ñ dscēdit i pħiam
naturalē. Alr tñ rñdet qꝫ sicut pħia naturalis sb
alternat pspectiue ꝑꝫ illā ptē i q̄ dterminat d hyride
vt videbit ifra. ita nō icōuenit pħiam naturalē sbal
ternari geome. ꝑm partem i qua determinatur de li
nea vel superficie naturali. ꝛ sicut pħia descendit in
geome. rōne quorūdam pncipiorum geome. proba
toꝝ i pħia. ita ēt non est iconueniens geome. descen
dere i pħiam rōne quorundam aliorum pncipiorū
demonstratoꝝ i geome. Ad scd̄m rñdetur negan
do qꝫ illi artifices vtant eodem medio. geome. eniꝫ
probat corp⁹ esse spericū per q̄ habē cētrum a quo ad
circūferentiā omnes linee ducte sunt equales phi. āt
per naturam illius corporis vt terram esse rotundā
quia omnes eius partes tendunt ad centrū mundi.
ꝛ celum esse spericum. qꝛ hꝫ i se pncipium motus ve
locissimi, ꝛ vniformis. astrologus autem probat ter
ram esse rotūdam quia equaliter distat a celo. ꝛ celū
esse spericum quia equaliter distat a centro mundi.

Ad triũ dr̃ ꝙ nõ ẽ icõueniẽs eandẽ passionẽ considerari a diuersis artificib⁹.lȝ diuersimode dixit.n. d.phũs ꝙ ꝯmutata ꝓportio demõstraẽ de numeris ⁊ lineis.ꝯstat aũt ꝙ nõ eodẽ mõ nec p respectum ad idẽ sbm.ita phũs ꝯsiderat eclipsim vt ẽ passio corporis nãlis ⁊ abstrologus vt ẽ passio corporis metha. neqȝ demonstraẽ illã passionẽ de luna p idẽ mediuȝ. nam phũs demõstrat lunã eclipsari p iterpositõem terre.⁊ astrologus p solẽ eẽ i capite vel in cauda draconis. Itẽ ñ est icõueniẽs ꝙ phia nãlis ⁊ geome. descẽdant i astrologiã.qꝛ subalternaẽ his sicut ꝑspectiua ⁊ musica.cũ iste tres dicanẽ medie iter mathematicas ⁊ nãles ⁊ magis nãles q̃ȝ mathe. ex doctrina Aristo.2.phi. Ad q̃rtũ dr̃ ꝙ sicut ꝯmutata ꝓportio demonstraẽ i arithmetica ⁊ geometria.ita ista ꝓpositio. nullus numerus quadrat⁹ ẽ dupl⁹ ad alium numeꝝ q̃dratũ demonstraẽ tã i arithmetica q̃ȝ i geome.neqȝ demr̃atio vnius dependet ex demonstratõne alteri⁹.nã geome.sumit q̃druplũ ꝓꝑe. vt repꝫriẽ i ꝯtinuis arithmetica aũt trãsumptiue vt reperitur i discretis ⁊ geome.sumit numeꝝ mãliter ꝓ reb⁹ numeratis vl' numerabilib⁹.arithmetic⁹ aũt sumit numeꝝ formalr̃ vt ẽ q̃dã formalẽ multitudo ꝓueniẽs ex vnitatibus aggregans vnde purus geome. sine arith.sciret demõstrare diametrũ eẽ incõmensurabilem coste.⁊ ꝙ q̃dratũ diame.est duplum ad q̃dratũ coste.⁊ ꝙ nullus numerus q̃drat⁹ ẽ duplus ad aliũ numeꝝ q̃dratum.

Manifestũ aũt ẽ ⁊ si sint ꝓpõnes vl'es ex quib⁹ ẽ syllogism⁹ qd̃ necesse ẽ ⁊ cõcl'onem eẽ ꝑpetuam huius demonstrationis ⁊ simpliciter: vt ẽ differentie demonstrationis.

Ista ẽ q̃rta ps hui⁹ capli i qua Aris. ꝓbat demõstratõem nõ esse ex corruptibilib⁹ postq̃ȝ ꝓbauit illã nõ eẽ ex possibilib⁹ alr̃ se habere.nec ex his q̃ sunt p accidens.nec ex ex̃neis ponẽdo hãc ꝯcl'onem.nulla d̃mõstratio ẽ ex corruptibilib⁹ quã phũs ꝓbat triplr̃ ꝑmo ex pte ei⁹ qd̃ est scd̃m ꝙ ipm.scd̃o ex pte eius qd̃ ẽ p se ibi nõ g̃ ẽ demonstratio.tertio ex pte ei⁹ ꝙ est de oi.ibi qd̃ eni vlr̃. Primo eni sic ar.cuiuslibȝ demonstrationis ꝯcl'o ẽ perpetua.g̃ nulla demr̃atõ ẽ ex corruptibilib⁹.pȝ ꝯña qꝛ sicut nõ demõstratur necessariũ ex ꝯtingenti.ita nec ꝑpetuũ ex corruptibili.añs ãt ar.sic.ois demõstratõis ꝓpõnes.i. ꝑmisse sunt vl'es.g̃ cuiuslȝ demõstratõis ꝯcl'o ẽ ꝑpetua. Antecedens pȝ ex determinatis.⁊ ꝯña declaraẽ quia si cuiuslibet demõstratõis ꝑmisse sũt vl'es.g̃ cuiuslȝ d̃mõstratõis ꝑmisse ſm ꝙ ipsum.⁊ p ꝯñs cuiuslȝ demr̃atõis maior extremitas ẽ passio vlis sbi.⁊ minor extremitas ẽ sbm vl'e passiõis.sed ex sbo vli ⁊ passione vli fit ꝯcl'o ꝑpetua sicut ⁊ ipsã ꝑpetua sunt g̃ cuiuslibet demr̃atõis ꝯcl'o est ꝑpetua. Notãdum ꝙ ista ꝯclusio vȝ coincidere cũ ꝑma.qꝛ si nulla demonstratio est ex possibilib⁹ alr̃ se habẽ.nulla demõstratio ẽ ex corruptibilib⁹.ꝓpterea vȝ hãc ꝯcl'onem superfluam eẽ. Rñdet Egi.p duas distinctões.quaꝝ ꝑma ẽ ista ꝙ duplex ẽ sbm.s. vl'e cui iest passio ꝯuertibilis vt triangulus respectu huius passionis q̃ ẽ habere tres ãgulos equales ⁊ pticulare cui iest passio nõ ꝯuertibilis vt ysocheles respectu eiusdẽ passiõis.

Scd̃a distictio ꝙ q̃druplr̃ est passio.sed.ꝓpria vt habere tres equales respectu triãguli ⁊ ex̃nea.vt duos cubos facẽ vnũ cubũ respectu lineе.⁊ p acciñs separabil' vt albedo vl' nigredo respectu hõis.⁊ p acciñs sepabil'.vt albedo vel nigredo corui vl' cigni. Quadruplr̃ g̃ ꝯtingit errare in demõstratõe. ꝑmo ꝓbando de aliq̃ sbo aliq̃ȝ passionẽ sepabilẽ.⁊ hic error tolliẽ i ꝑma ꝯcl'one. vbi ꝓbaẽ demõstratõem nõ eẽ ex possibilib⁹ alr̃ se habere. Scd̃o ꝯtigit errare in demõstratõe ꝓbãdo passionẽ isepabilẽ.q̃ est p accidẽs simplr̃ de aliq̃ sbo.⁊ hic error tolliẽ i scd̃a ꝯcl'one ꝓbando demõstratõeȝ nõ eẽ ex his q̃ sũt p acciñs ⁊c. Tertio ꝯtingit errare ꝓbãdo passionẽ ex̃neã de aliq̃ sbõ.⁊ hũc errorem tollit phũs i tertia ꝯcl'one determinando demonstratõem nõ descendere de genere in genus. Quarto ꝯtingit errare ꝓbando rõnem ꝓꝑã sbi vlis ⁊ icorruptibilẽ de sbõ pticulari ⁊ corruptibili ⁊ hũc errorẽ tollit.p.i hac q̃rta ꝯcl'one q̃re cũ hec q̃rta ꝯcl'o respiciat pticulare sbm.⁊ ꝑma ꝯcl'o passionem sepabilẽ non coicidit ista ꝯcl'o cũ illa. Alr̃ eti am rñdet ⁊ magis determinate ꝙ aris. prius hũit respectum ad ꝑmissãs.nũc aũt ad ꝯcl'onem.⁊ iõ nõ d̃bet sic formari hec quarta cõcl'o nulla demõstratio ẽ ex corruptibilib⁹.lȝ sic nulla demõstratio ẽ corruptibiliũ.qꝛ ſm hãc formaȝ videnẽ procedere rõnes.

Dicendũ tñ iux̃ doctrinã aris.2.phi.ꝙ ꝑmisse habent duplicem hitudinem ad ꝯcl'onem.s.hitudineȝ cãe efficientis rõe mediȷ.⁊ hitudinẽ cãe mãlis rõne extremitatũ ita ꝙ conclo est ex ꝑmissis vt li ex dicit habitudinẽ cause efficientis ⁊ mãlis.mediũ eni non igrediẽ cõcl'onem sed ex̃mitates tanq̃ȝ ptes cũ g̃ dr̃ et phi.i prima cõclusione demr̃atõeȝ nõ esse ex possibilib⁹ alr̃ se habere sumit istã ꝓpõnem ex vt notat hitudinẽ cause efficientis.nũc aũt dicẽs nullã d̃mõstratõem esse ex corruptibilib⁹ itelligit illã ꝓpositõȝ ex notare habitudinẽ cãe mãlis.⁊ ꝙ hoc sit verũ.pȝ qꝛ probat ꝑpetuitatẽ conclonis ex vniuersalitate ꝑmissaꝝ.que vlitas sumiẽ penes extremitates subiecti ⁊ passionis.ex qbus materialiter fit conclo. ideo nõ coicidit hec quarta conclusio cũ prima.

Non ergo est demonstratio corruptibilium. Nec sciẽtia simpliciter. sȝ sic est sicut secundum accidens.

Scd̃o ar.ad idem ex pte eius qd̃ ẽ p se nã ois d̃mõstratio ẽ ex his q̃ sciunẽ p se.sed corruptibilia nõ sciunẽ p se.g̃ nulla demõstratõ ẽ ex corruptibilib⁹.maior pȝ cũ i oi demonstratõe tã ꝑmisse q̃ȝ conclo sunt p se ⁊ sciunẽ formalr̃ aut virtualr̃ vt patuit.g̃ oia talia sciunẽ p se minor aũt declaraẽ.naȝ corruptibilia sciunẽ p acciñs cũ ipa sint singularia qbus accidit ꝙ sciãẽ.exquo de illis iterdũ habeẽ scia ⁊ aliq̃ñ non hr̃ scia. Notandũ ſm Egi.ꝙ intellect⁹ p se ⁊ recto aspectu itelligit vlia.p acciñs aũt ⁊ idirecte intelligit singularia.cũ g̃ fit scia de illis q̃ ꝑfecte mouent itellectum ⁊ nõ de alijs.iõ de vlibus ẽ scia p se ⁊ de singularibus tm̃ p acciñs. Ista sententia est mihi dubia primo qꝛ itellect⁹ itelligit singulare p se ⁊ directe sicut vl'e.dicit enim phũs tertio de anima ꝙ necesse ẽ itelligentem fantasmata speculari.⁊ ꝙ sicut se habȝ color ad visum ita fantasma ad itellectũ sȝ visus cognoscit p se ⁊ directe colorẽ.g̃ itellectus itelligit p se ⁊ directe fantasma.cõstat aũt fantasma eẽ singulare si g̃ necesse ẽ itelligentem fantasmata speculari necessario i primo istanti cognitõis itellect⁹ ipe intelligit singularia cũ speculari sit itelligere. Scd̃o qꝛ si nihil sciẽ p se nisi ipm p se moueat itellectũ.sequiẽ ꝙ d̃ pũctis ⁊ lineis de deo ⁊ itelligentijs nõ habeẽ scientia p se sed tm̃ p acciñs.qꝛ non mouẽt itellectũ p se.i mo nõ cognoscunẽ nisi p discursum. Propterea est dicendũ ꝙ singularia ⁊ corruptibilia duplr̃ considerant.s.ſm formã ⁊ ſm mãm.ſm formã ipa scibilia sunt p se sed nõ primo.nã scibilitas cõpetit vli et passioni p se primo ⁊ hec reperiunẽ i singularib⁹.iõ singularia sũt p se scibilia.qcquid eni cõpetit per se superiori ꝯpetit p se iferiori.⁊ ois passio p se cõpetens spẽi p se competit indiuiduo. Scd̃m autem mãȝ singularia nõ sunt p se scibilia.qꝛ rõ indiuidui ⁊ singularis accidit ipsi spẽi seu vli sbo de quo primo ⁊ per se demonstratur passio.

Qd̃ aũt vlr̃ ipsi⁹ nõ ẽ sȝ aliq̃ñ ⁊ sic. Cum aũt sit necesse ẽ alteram ñ vniuersalẽ eẽ ꝓpõem ⁊ corruptibileȝ qd qr̃ ⁊ ꝯcl'onẽ cũ sit ñ vniuersaleȝ ãt q̃ñ hoc qdẽ erit.hoc aũt nõ erit. ex quib⁹ ẽ. Quare ñ erit syllogizare vlr̃: sed quoniam nunc est.

Tertio ar.ad idẽ ex pte ei⁹ qd̃ est de oi.nã omnis demõstratio est ex his q̃ sũt vlr̃ tã ex pte tpis q̃ȝ suppositoꝝ. sed corruptibilia non sũt vlr̃ ex pte tpis.g̃ nulla demonstratio est ex corruptibilib⁹.maior patȝ qꝛ ois demõstratio ẽ ex his que sũt de oi.ꝯstat aũt ꝙ de oi posterioristicũ iportat vlitatẽ tpis sicut sbi vt patuit.minor vero ẽ manifesta exquo sũt corruptibilia.⁊ dr̃.phũs ꝙ si ꝯcl'o nõ ẽ de oi oȝ ꝙ nulla ꝑmissarum sit de oi.aut ꝙ altera ꝑmissaꝝ non sit de omni sicut si conclo ẽ falsã vtraqȝ ꝑmissaꝝ ẽ falsã vel ad minus altera.

Silr̃ ãt se habet ⁊ d̃ diffinitiõe quoniam est quidem aut demr̃ationis ꝑcipiũ diffinitõ aut demr̃atõ positõe differens idest aut ꝯclusio quedam demonstrationis.

Ex ꝑdictis isert phũs ꝙ nulla diffinitio ẽ corruptibilium.qꝛ ois demonstratio fundamentaliter radicaẽ i diffinitõe.cũ diffinitiõum aliqua sit demonstrationis ꝑncipium. vt diffinitio dicẽs ꝓpter qd ⁊ formalẽ s.appetit⁹ vindicte.⁊ aliq̃ demr̃atõis conclo vt diffinitio dicẽs qd.⁊ mãlis.s.accẽsio siue ebulitõ sanguinis i corde.⁊ aliq̃ ẽ virtualr̃ tõ demõstratio vt accẽsio sanguinis i corde ꝓpter appetitũ vindicte.sed differt a demonstratõe positõe cũ nõ sit i modo nec i figura. Nõndum ꝙ iõ singulariũ non sũt diffinitõnes.qꝛ pteẽ diffinitionis sũt forme ſm phm̃.5.met. ⁊.2.phi.g̃ intellectus tã diu diffinit q̃ȝdiu reperit formam.sed ñ repit formam denoiatiue nisi i spẽ.qꝛ singulare ẽ hui⁹ p mãm di.n.phũs ꝑmo celi ꝙ qui di. celum di.formã.⁊ q di.hoc celum di.mãm.qꝛ g̃ tam diffinitũ q̃ȝ diffinitio.⁊ ẽt ptes eius dicunt formam singulare ãt ſm ꝙ hui⁹ dicit mãm.iõ non diffiniuntur singularia.siue enim sint singularia siue nõ sint. nõ minus.hõ est aial rõnale ⁊ pluuia ẽ aqua guttatim de nube cadens.deficientib⁹ aũt vlibus nõ dicerenẽ he diffinitõnes de vlibus hi⁹ diffinitis.iõ tm̃ vniuersalia diffiniunẽ nõ aũt singularia. Ex ꝑdctis seqẽ contra thomã ⁊ Egi.ꝙ diffinitio sbi formalr̃ igreditur demr̃atõem.qꝛ sicut ista diffinitio q̃ ẽ ꝯcl'o d̃mõstrationis formaliter igrediẽ demõstratõem ita ista q̃ ẽ ꝑncipiũ demonstratõis.⁊ h̃ manifestat phũs di. diffinitõem aggeneratam ex his eẽ totam demr̃atõnem.qñ illa aggregat i se ꝑncipium ⁊ fineȝ demonstratõis i qbus virtualiter contineẽ tõ demr̃atio. vñ sic põt argui i ꝯcreto.ois appetẽs vindictã habȝ sanguinẽ i corde accẽsum.iracũdus ẽ appetẽs vindictã g̃ iracũdus hȝ sanguinem i corde accensum. In abstracto aũt sic ois appetit⁹ vidicte ẽ accensio sãguis i corde.sed ira ẽ appetit⁹ vindicte.g̃ ira ẽ accensio sãguinis i corde. vbi demr̃aẽ diffinitio mãlis p formalem q̃ ẽ diffinitio idẽptica sbi.⁊ maxime ꝓbat intentũ h̃ motiuũ.qꝛ egi.easdẽ diffinitões exprimit i hoc passu.

Coꝝ aũt q̃ sepe fiunt d̃mr̃atões sũt ⁊ scie vt lune defect⁹ manifestũ ẽ quidem quoniam secundũ ꝙ hui⁹ sũt semp sunt. In quãtum autem nõ sp secundum ptem sunt sicut autẽ defectus: similiter est in aliis.

Vnũ dubiũ Aris. mouet ⁊ soluit dictũ eni est oẽm d̃mõstratiõem esse coꝝ q̃ sunt semp.cũ g̃ nõ semp luna eclipseẽ nec semp nubes tonet sequiẽ eclipsim nõ demonstrari de luna nec tonare de nube quod nõ videẽ veꝝ. Ad h̃ dubiuȝ rñdet ꝙ talia.put de eis si demõstratões hñt sp eẽ di.ꝙ coꝝ q̃ sepe fiũt sũt d̃mr̃atões ⁊ scie ñ vt sũt sepe sȝ vt sũt sp vt defect⁹ lune ⁊ talia.manifestũ.n.ẽ ꝙ h̃ ſm ꝙ sũt vlia ⁊ d̃mr̃abilia sũt sp inq̃ȝtũ aũt ñ semp sũt sȝ sũt ſm ptẽ ⁊ pticularia de eis demr̃atio nõ ẽ.qd̃ hȝ veritatẽ de luna ⁊ de oibus alijs ꝯsilibus. Notãdũ ſm egi.ꝙ demr̃atõeȝ eẽ ex his q̃ sũt sp pt oñdi ex ꝯsideratõe oium eorũ q̃ formalr̃ igrediunẽ demr̃atõem.s.sbi mediȷ ⁊ passionis. Primo qdẽ ꝯsiderando sbm̃ de q̃ fit demõstratio liq̃t oẽm demr̃atõem eẽ ex his q̃ sũt sp qꝛ nihil d̃monstraẽ de h̃ pticulari sbõ vel de isto vt ait temistius sȝ de sbõ vli ipm aũt vl'e vbiqȝ ẽ ⁊ sp cuȝ abstrahat ab hic ⁊ nunc. Scd̃o idẽ pȝ ꝯsiderãdo mediũ per qd̃ fit demr̃atio.ipm.n.mẽ.ẽ cã ꝓpter quã passio inest sbõ sȝ sp posita cã h⁹ i poniẽ effect⁹ iõ ex pte cãe ois demõstratio ẽ coꝝ que sũt sp. Tertio h̃ idẽ oñditur ꝯsiderãdo passionẽ q̃ demr̃aẽ.nã ipa ẽ ꝓprie ꝓprium ꝯpetẽs vni soli ⁊ sp nõ vt dicit actũ sed aptitudinẽ.qꝛ hõ nõ sp ridet sȝ semp risibilẽ ẽ.iõ hec ꝯcl'o luna eclipsaẽ demõstraẽ ex his q̃ sp sũt cũ sp luna sit et semp sit iterpõ terre p resolutõem ad effectũ ⁊ sp sit eclipsis ñ vt dicit actũ sed aptitudinẽ. Manifestum ãt vȝ ꝙ siue eclipsis dicat actũ siue aptitudinẽ sp ista ꝓpõ demr̃abilẽ ẽ ex his q̃ sunt semp.qꝛ sicut cã dicit resolutõem ad effectũ ita effect⁹ dicit rl'onem ad cãȝ g̃ sicut ista demõstratio ẽ coꝝ q̃ sũt sp ꝯsiderãdo cãȝ vt relatã ad effectũ ita eadẽ demõstratio ẽ coꝝ q̃ sũt semp ꝯsiderãdo effectũ vt relatũ ad cãm tã ſm actũ q̃ȝ ſm aptitudinẽ. sicut.n.nõ iterponiẽ terra q̃ñ fit eclipsis ita ñ ẽ eclipsis q̃ñ iterponaẽ terra ⁊ tũc fit demõstratio p hũc modũ q̃ñcunqȝ terra iterponiẽ iter solẽ ⁊ lunã luna eclipsaẽ. sed q̃ñ sol ẽ i capite vl' i cauda draconis terra iterponiẽ iter solẽ ⁊ lunã. g̃ q̃ñcunqȝ sol ẽ i capite vl' i cauda draconis luna eclipsaẽ. ꝯsilr̃ illa nubes tonat. vt q̃ñcũqȝ extinguiẽ i nube nubes tonat sȝ q̃ñcũqȝ exaltatio iflamata velocissime ꝑcutit ad latera nubis ignis extinguiẽ i nube. igitur q̃ñcũqȝ exaltatio iflamata velocissime ꝑcutit ad latera nubis nubes tonat. Contra ꝑdicta ar. ⁊ ꝑmo ꝙ demr̃atio ẽ corruptibiliũ qꝛ demr̃atio ẽ vlium; sȝ vlia sunt corruptibilia. g̃ minor ꝓbaẽ. sor. ẽ corruptibilis ⁊ sor. ⁊ hõ sunt eiusdem generis. g̃ hõ vt hõ est corruptibilis. pȝ ꝯña p illud phi. ix. metha. corruptibile ⁊ icorruptibile plusq̃ȝ gñe diunt. ñ g̃ staret iduiduũ corruptibile eẽ ⁊ suã spẽm icorruptibilẽ esse ⁊ sb eodem gñe essentialr̃ ꝯtineri ⁊c. Scd̃o ar. ꝙ singularium ẽ demõstratio. qꝛ vt habetur ifra demonstratio pticularis facit scire passionẽ vl'em de sbo pticulari vt habere tres angulos de ysochele. ⁊ in ꝓlogo dixit phũs hanc eẽ demõstrabilẽ hic q̃ est in semicirculo habet tres angulos equales duob⁹ rectis ⁊ paulo añ ꝙ q̃libet passio est demr̃abilẽ d̃ q̃libet specie triãguli vna aut ꝑlibus demonstratõibus. sed eodeȝ fũdamento põt argui diffinitõeȝ esse singulariũ quia

idem habet .D. soto. commentarijs ad hunc locum.

quoꝝ ē demōstratio eorundē ē diffinitio. hec.n. pro
pō ois homo ē aial rōnale ē de oi posterioristico im
portās vlitatē suppositoꝝ sicut ⁊ tpis. igiť p quocū
qȝ supponit sbm̄ p eodem supponit ⁊ pdicatum. sȝ
sbm̄ supponit p singularib⁹. ḡ ⁊ pdicatum quod est
diffinitio. Tertio arguiť q nulla ↄclō sit ppetua qꝛ
q̄cunqȝ ↄclōne data illa aliqñ desinet esse. ⁊ si diciť
q ↄclō est perpetua eo mō quo suum significatuȝ ē
ppetuuȝ. qꝛ sicut ppetue luna eclipsabiť qñ terra po
neť iter solē ⁊ lunam ita ppetuo erit illa ↄclō quādo
poneñť pmisse. qꝛ pmisse sunt cāe ↄclōnis. sicut iter
posito terre iter solem ⁊ lunam est cā eclypsis. dicit.
n. phūs i plogo q scita minori statim iducēs cogno
uit. Sed cōtra possibile ē nō scire minorē ↄtineri sub
maiori vt colligiť a phō ibidem sed si nō scitur mio
rē ↄtineri sub maiori habenť ambe pmisse absqȝ cō
clōne. Quarto ar. q diffinitio formalis dicēs p
pter qd ē demonstratōis ↄclō ⁊ diffinitio dicēs quid
seu mālis ē pncipium demr̄atōis. qꝛ diffinitio dicēs
cām est pncipium demr̄atōis ⁊ diffinitio dicēs effec
tum ē ↄclō demōstratōis sed accensio seu ebulitō sā
guinis i corde ē diffinitio dicēs causam ⁊ appetitus
vindicte est diffinitio dicens effectum. qꝛ appeti
tus vindicte cātur ex accēsiōe sanguinis i corde. igi
tur accensio sanguinis i corde ē pncipium demōstra
tionis ⁊ appetit⁹ vindicte ē ↄclusio. Ad pncipiū dici
tur q duplex est genus q̄stum ad ppositum spectat
s. ↄtrahibile p differentias essentiales de q̄ dicit por
phyri⁹ q dr̄ia adueniens generi cōstituit spēm ⁊ con
trahibile p formas nāles. ⁊ hec ē pma mā de q̄ gñe
loquiť phūs dicēs qȝ corruptibile ⁊ icorruptibile.
differūt plusq̄ȝ genere nō qdem gñe pdicamētali sȝ
nāli. omne. n. hñs mām est corruptibile. ideo deus
⁊ itelligentie nō sunt corruptibiles qꝛ nō hñt mām.
celū ēt ē icorruptibile qꝛ hȝ mām que ē sbm̄ motus
localis sed nō hȝ mām q̄ est sbm̄ trāsmutatōis abii
cientis ⁊ itroducentis formam. Corruptibile ḡ ⁊ in
corruptibile differunt plusq̄ȝ genere. s. ppinquo qꝛ
sunt eiusdē gñis remoti. s. sor. ⁊ celum exquo cōtine
tur sub corpore ⁊ sub sba. Itē cōcedo q vlia sūt
aliquo mō corruptibilia qꝛ sicut vlia p accñs agūt
⁊ patiūtur vt ponit Arist. i phemio metha. rōne sin
gulariū ita generātur ⁊ corrumpunť p accñs rōne
illoꝝ. loqtur ḡ Arisť. de p se corruptibilib⁹ ⁊ non p ac
cidens cuiusmodi sunt singularia que p se generan
tur ⁊ corrūpunť. Ad scōm cōcediť q singularium
ē demr̄atio. nō qdem simplr̄ de qua loquitur phūs
h̄ sed sm quid. nō. n. singularia i eo q huiusmōi re
cipiunt demr̄atōem sȝ rōne vlium ↄtentoꝝ i ipis. ⁊
sicut ppnm iest pmo ⁊ per se spēi ⁊ p spēm idiuiduis
p se non pmo ita diffinitio est vlium p se pmo. ⁊ sin
gulariū p se nō pmo nō inq̄ȝtum singularia sunt sȝ
put tam vlē q̄ȝ sua diffinitio essentialr̄ reperitur in
singularib⁹. Ad tertium rñdetur q eo modo con
clusio ē perpetua quo modo ipsa ē necessaria vl' im
possibil'. nō. n. dr̄ conclō necessaria qꝛ possit nō esse.
nec impossibilis quia non possit esse sed quia suum
significatum adequatum est necessarium vel im
possibile ita nō diciť cōclō ppetua qꝛ semp erit sed
qꝛ suū adequatum significatum ē ppetuum neqȝ p
conclōnem debet itelligi tātum signum ↄplexum cō
clusum sed etiā significatū qꝛ non tm̄ demonstratur
signū sed ēt significatū sicut p sbm̄ ⁊ pdicatum ppō
nis ñ semp debem⁹ itelligere signa sed ēt significata
corūdem simpliciū terminoꝝ. qñ. n. pdicatum diciť
esse de qdditate sbi nō itellō aliquē terminum vl' ↄ
ceptum significatū esse de qdditate alicui⁹ tirmini sȝ
significatum esse de qdditate significati. Ad quar
tum sepe rñsum est q cāe sunt sibi iuicem cāe ⁊ se in
uicē pñt demonstraf i diuersis generib⁹ cārum sicut
potio est cā sanitatis ⁊ econtra ideo p potionem pōt
demonstrari sanitas i genere cāe efficientis ⁊ per sa
nitatem pōt demōstrari potio i genere cāe final'. ita
i pposito ebulitio seu accensio sanguinis i corde ē cā
effectiua appetitus vindicte. iō i genere cāe efficiētiś
pōt esse pncipium demonstratōis ⁊ appetitus vin
dicte conclō demonstratōis. ecōtra aūt appetit⁹ vin
dicte ē cā ebulitionis sanguinis i corde i genere cau
se finalis ⁊ sic est pncipium demr̄atōis ⁊ tanto ē ma
gis principium demonstrationis q̄to cā finalis est
magis causa cū sit cā cāꝝ.

Quoniam aūt manifestū est q vnū quodqȝ demōstrare nō ē: sed aut ex vnoquoqȝ pncipioꝝ erit id quod demōstraf sit secundū quod ē illud nō est oio sciť hoc quidē si ex veris ⁊ indemonstrabilibus monstretur ⁊ immediatis.

Ista ē vltima pars h⁹ capli i qua phūs pbat demō
stratōem nō esse ex cōibus postq̄ȝ pbaf illā nō esse
ex possibilib⁹ alr̄ se habere neqȝ ex his que sunt per
accñs nec ex extraneis nec ex corruptibilib⁹ ponen
do hanc qntam conclōnem. s. nulla demōstratio est
ex pncipijs cōibus quā phūs q̄druplr̄ pbat. primo
ex eo q demonstratio facit scire ex pprijs. scōo quia
demonstratio facit scire ex pximis ibi ē. n. sic demō
strare. tertio qꝛ demonstratio facit scire ex his q̄ sūt
p se ⁊ non ex extraneis nec ex his que sunt per acci
dens ibi. nō enim contingit. quarto qꝛ demonstratō
facit scire ex his que sūt i eodem genere ⁊ i eadeȝ p
ximitate cū extremis. ibi quare si per se. Prio q
dem arguiť sic in qualibet demonstratione id qō de
monstraf iest suis pncipijs sm q ipsum sed id qō
demonstratur nō iest pncipijs cōibus sm q ipsum
sȝ bene pprijs. ḡ nulla demonstratio est ex pncipijs
cōibus. pȝ ↄña cū maiori ex determinatis āte. mi
nor aūt manifestat est. qꝛ habere tres angulos nō cō
petit figure sm q ipsum sȝ bene triangulo. Notā
dum sm phm̄ q lȝ pncipia cōia sint vera imediata
⁊ idemr̄abilia nō tm̄ per ipsa demōstramus. nā cum
veritas sit adequatio itellect⁹ ad rem. itellectus nō
ē verus nisi res sit vera ⁊ res non ē vera nisi adeq̄ť
suis pncipijs vtputa aurum vel argentum vl' aliqō
tale modo nulla res adequaf pncipijs cōibus sȝ p
prijs. igiť tūc itellectus ē verus ⁊ pprie scientific⁹ q̄ȝ
do habet noticiā rei p pncipia ppria. Sed dubita
tur qꝛ videť hec conclō superfluere exquo pus pro
bauit phūs oēm demr̄atōem esse ex pprijs ad quod
sequiť nullā esse ex cōibus. Dicendū q ibi pbatur i
cidentaliter ⁊ ↄfuse demonstratōem esse ex pprijs p
bādo diffinitōem demonstratōis hic aūt distincte ⁊
p rōnes pprias ex determinatis i conclusionib⁹ pre
cedentibus neqȝ hic probaf imediate demonstratō
nem procedeř ex pprijs sȝ nō procedere ex cōibus
⁊ lȝ sequatur ois demonstratio ē ex pncipijs pprijs
igiť nulla est ex cōibus tm̄ aliqs posset dubitare istā
ↄñam dicens q stat aliquam demonstratōem eē ex
pprijs ⁊ etiam cōmunibus sicut etiam contingit
scire diffinitū p propria ⁊ cōmunia. s. p dr̄ias q̄ dicū
tur propria ⁊ per genera q̄ sunt cōmunia.

Est. n. sic monstrare sicut brisso thetragonismum. i. quadrangulatum. secunduȝ ↄclōnē. n. demr̄anť rationes huiusmodi secundum quod ⁊ alteri iest. vñ ⁊ i aliis ↄueniunt hec rōnes nō proximis: Non ita que secundum q illud ē sciť: sed secundū accidens.

Scōo ar. sic q̄libet demonstratio ē ex pncipijs proxi
mis sed pncipia cōia non sunt pxima. igiť nulla de
mōstratio ē ex pncipijs cōib⁹. pȝ ↄña cū minori. qꝛ
igiť dicunť pma cōia qꝛ sunt remota. maior autem
liquet qꝛ q̄libet demonstratio facit scire p se ⁊ non p
accñs pncipia aūt pxima sunt h⁹ i nō aūt cōia ⁊ rēo
ta. qꝛ talia solum faciunt scire sicut sciuit brissō qua
dratum esse equale circulo arguens sic. vbicūqȝ est
dare mai⁹ ⁊ min⁹ ibi ē dare equale sed ē dare q̄dratū
mai⁹ circulo ⁊ q̄dratum min⁹ circulo. igiť ē dare qua
dratum eq̄le circulo. hic pceditur ex cōib⁹ qꝛ maius
⁊ min⁹ ⁊ equale nō sunt termini pprij geome. sȝ cō
petant ēt arithmetice. Nōndum q sicut quodlȝ in
ferius accidit suo supiori. ita quodlibet proprium
accidit suo cōi. cū ḡ scia hēatur p ppria qꝛ per prop
as diffinitōes ⁊ passiones. ideo cōia non faciunt sci
re nisi per accñs recte sicut nō cognoscens seruū fugi
tiuum nisi ↄfuse nō potest ipm p se iuenire sed solū
p accñs vȝ rōne cursus vel alterius signi cōis quo
vtuntur cōiter fugitiui ⁊ ita sciuit brissō quadraturā
circuli. faciebat. n. vel circulum hñtem duo q̄drata
vnū iterius tangens circulum sm angulos. ⁊ alteꝝ
exterius tangēs sm costas ⁊ arguebat aliqō q̄dratū
esse equale illi circulo exquo quadratuȝ exteri⁹ erat
maius ⁊ q̄dratum interius erat minus. illud enim
q̄dratū quod habet ad hec duo q̄drata eam pportō
nem q̄ȝ habet circulus dicebat ipse esse eq̄le circulo
ↄstat aūt q p hanc rōnem nihil scimus p se de qua
dratura circuli. sciēs eni hanc rōnem non propter h̄
sciť q̄drare. circulum. i. facere quadratum circulo eq̄
le. Scōo nōndum q eq̄litas quadrati demr̄abiliś
de circulo nō est equalitas ↄtinentie sed extensionis
ita q non equaliter ↄtinet. sed si linee extenderētur
ipe essent eq̄les qꝛ si a circul⁹ ē equal' b quadrato ex
tēsiue adhuc a ē maioris ↄtinentie. pbaf ⁊ pono q
diameter a sit lōgitudinis vt. xiiij. ⁊ qꝛ circuli ad suū
diametrum ē proportio tripla sexq septima. sequiť
a circulū esse magnitudinis. vt. xliiij. ⁊ vt suppositū
ē b est eq̄le a. igiť b q̄drati magnitudo ē vt. xliiij. cu
ius quelibet costa ē vt. xi. mltiplicet igiť medietas a
q̄ ē. xxij. p medietatē sui diametri q̄ ē septem ⁊ sequi
tur arcū circuli ↄsurgentem eē ↄtinentie vt. cliiij. dei
de multipliceť vnum latus b p aliud: s. p. xi. ⁊. xi. ⁊ ↄ
surget arcus q̄drati ↄtinentie. cxxi. igiť cōtinentia a
maior ē ↄtinentia b i tāta pportione q̄ȝta numerus
cliiij. excedit numerū. cxxi. ⁊ p ↄñs h⁹ i figure eq̄les
eq̄litate magnitudinis nō sūt equales equalitate cō
tinentie.

Nō. n. cōuenit demonstratio ⁊ i aliud gen⁹ vnumquodqȝ āt secunduȝ accñs est cum secundum illud non cōgnoscim⁹ secundum q ex principiis illi⁹ iq̄ȝtum illud est vt duobus rectis equales hñe cui inest p se q dictum est ex pncipiis ipsius.

Tertio ar. sic ois demonstratio est ex principijs non
extraneis nec diuersoꝝ geneꝝ nec per accñs sȝ pnci
pia cōia sunt huiusmodi. igitur nulla demonstratio
ē ex pncipijs cōibus. pȝ ↄña cum maiori ⁊ minor d
claraf. nam illud pncipium omne totum est maius
sua parte est extraneum geome. cum sit extra rōnem
eius sicut superius extra rōnem isťriorio. ē ēt diuer
sorum geneꝝ qꝛ competit ipsi magnitudini ⁊ nume
ro ⁊ ↄñter est principium per accidēs qꝛ nec geome.
nec arithme. vtutur illo nisi contracte per terminos
pprios. Nōndum q aliquid est alteri extraneuȝ
duplr̄ pmo qꝛ sibi non competit ⁊ sic duos cubos fa
cere vnum cubum est ex̄neum triangulo. scōo qꝛ cō
petit alteri ⁊ sic genus ē ex̄neum spēi hoc modo prin
cipia cōia sunt ex̄nea cuiꝫ scie spāli. Sȝ contra ge
nus ponitur in diffinitione spēi ⁊ vlr̄ predicaf de sua
spē igiť non ē ex̄neum spēi. Item si illud ē extraneuȝ
alicui quod competit alteri sequiť propam passionē
esse ex̄neam suo sbo conuertibili qꝛ competit alteri.
vñ habere tres angulos nō solum competit triāgu
lo sed etiam ysocheli ⁊ figure. Ad pmum negetur ↄ
sequentia qꝛ ↄceditur q genus ē itrinsecuȝ spēi ⁊ ex
trinsecum. itrisecum qdem inq̄ȝtuȝ ē pars vl' forma
eius. extrinsecū vero inq̄ȝtum ē forma alterius. aial
n. i cōi nō solū ↄpetit hōi vt forma sed ēt asino. igiť
cuiꝫ istoꝝ est itraneum ⁊ ex̄neum. ⁊ sic nō est icoue
niens pncipia cōia esse pncipijs proprijs itranea et
extranea. Ad scōm negeť ēt ↄña propter equiuo
catōem cum enim dicitur illud esse extraneuȝ alicui
quod competit alteri loquiť de alietate reali. cū vero
dicit habere tres angulos competere alteri a trian
gulo accipiť alietaf rōnis. qꝛ ista passio nulli compe
tit quod nō sit triangulus bene tamen competit ali
cui cuius rō ē altera a rōne trianguli. genus autem
est ex̄neum spēi qꝛ alteri competit nō solum alietate
rōnis sȝ ēt alietate reali. aial. n. competit homini et
asino quoꝝ q̄libet ab altero differt nō solū sed etiam
realr̄ ⁊ essentialiter.

Quare si p se ⁊ illud iest cui inest necesse ē mediū i eadē proximitate eē. Si vero nō sȝ sicut armonica p arit meticā. huiusmodi aūt dmōstranť quid silr̄. sed differūt ipȝ. n. qꝛ alterius ē scie. Subiectū. n. genus alteꝝ ē sed propter quid supioris ē cuius p se passiones sūt. Quare ex his manifestū ē quod nō sit demr̄are vnū quodqȝ simplr̄. sed secunduȝ quod ⁊ proprijs vniuscuiusqȝ principijs est.

Quarto ar. ad idem sic i qualibet demonstratiōe ne
cesse ē medium ⁊ extrema esse eiusdē proximitatis
⁊ eiusdē gñis. sed pncipia cōia nō sūt huiusmōi igi
tur nulla demr̄atio est ex cōibus pncipijs. pȝ ↄña cū
minori qꝛ alr̄ nō essent cōia. maior vero declaraf. qꝛ
si nō hoc videreť propter scias subalternatas sȝ istō
non tollit qꝛ ibi ēt pncipia sunt propria ⁊ medium si
milr̄ sicut i alijs scientijs eo quod termini scientiarū
subalternātium non sumuntur absolute sed ↄtracte
i scientijs subalternatis ⁊ sic sūt termini proprij ea
n. que sunt geome. ⁊ adaptantur ad oculum non sūt
pspectiue sm q huiusmodi ⁊ ea que sunt arithmeti
ce ⁊ adaptanť ad sonum nō sunt scie armonice sȝ q
huiusmodi. qꝛ he scientie procedunt p propria sicut
subalternantes. nam si passio ē pspectiua oportet q
sbm cui p se iest sit pspectiuum ⁊ ↄñter medium. qa
necesse ē medium esse cū extremis i eadem proximi
tate. Nōndum pmo sm phm̄ q scientia subalter
nans ⁊ subalternata differunt i hoc. qꝛ scia subalter
nans dicit propter qd ⁊ scia subalternata dicit quare

nō sic itelligendo ꝙ scia subalternata nō demōstret ꝑpter qd sȝ ex eo q꞉ qd̄ ꝑsupponit̄ tanq̄ȝ q꞉ ē a sci entia subalternata ē demōstratum, ppter qd a scien tia subalternante. Ubi gratia ꝑspectiuus ꝑsupponit istam angul⁹ triāguli eqlateri ē tertia ps duoꝝ rec torum ⁊ eandem demōstrat geome. propter qd. Secūdo nōndum ſm phm̄ ꝙ sicut dr̄unt spēs subal ternantes ⁊ subalternate ex pte sb̄oꝝ ita ex pte p̄nci pioꝝ perspectiuus. n. probās oculū videre dextrum ⁊ sinistrū magnitudinis nō ꝓbat hoc p p̄ncipia pro pria geome. sȝ p p̄ncipia propria sui. q꞉ dextruȝ ma gnitudinis diametral'r iprimit i ptem dextraȝ oculi ⁊ sinistrū in ptē sinistrā. nam lȝ diameter sit ꝓpri⁹ ter minus geome. nō tn̄ vt diametral'r iprimit q꞉ d̄ im p̄ssione nō se itromittit geome. sȝ phūs nālis. ꝙ aūt illa imp̄ssio sit diametral' ꝓbat p silitudinē anguloꝝ qd̄ ē pure geome. ⁊ isto mō geome. descēdit i ꝑspecti uam. q꞉ illud geometricum ꝑspectiuus accipit cōtra hendo ipm neq̄ȝ ꝑspectiuus i probando istam con clonem linea visual' diametral'r imprimit in oculuȝ assumit istā absolute. linea diametral'r icidēs cāt an gulos equales. sȝ istam linea visualis diametral'r i cidens i oculum cāt angulos visuales equales. q꞉ n̄ ꝯsiderat lineam angulum vl' diametrum absolute. sed lineā ⁊ angulū vt visualē ⁊ diametrū vt incidit i oculum. Illā ēt propōnem angul⁹ trianguli equila teri ē tertia ps duoꝝ rectoꝝ accipit ꝑspectiuus ꝯtra cte. vt angul⁹ trianguli equilateri i oculo ē tertia ps duoꝝ rectoꝝ visualium sicut. n. ꝯtrahit lineā p visu ale. ita ⁊ oīa p̄ncipia aut ꝯclōnes geome. Siliter in musica probat̄ vnā vocē eē alta i duplo grauiorem p hoc ꝙ ꝯtinet bis aliam voceȝ ⁊ h̄ declarat̄ ex pro portōe numeroꝝ. nā qn̄ vnus numerus ꝯtinet aliū bis p̄cise ē proportio dupla nō tn̄ recipit illā propō nem i propria forma sȝ ꝯtracte p sonū vt si aliqs nu merus sonorus cōtinet aliū bis p̄cise ē proporciō du pla. ⁊ ex his cōcludit aris. nullam sciam neq̄ȝ demō stratōem procedere ex principijs cōmunibus sed tā tum proprijs.

Sed hoꝝ pricipia hn̄t cōe. Si autē hoc manifestū ē quod nō ē vniuscu iusq̄ȝ propria pricipia demōstrare erunt. n. illa oīum pricipia꞉ ⁊ scia il lorum propria omnibus.

Ex p̄dictis ifert phūs. 4. correlaria. quoꝝ p̄mū est. Quelibet scia spālis subalternatur metha. probat̄ ꝑspectiua subalternat̄ geome. ⁊ musica arithmetice q꞉ p̄ncipia istaꝝ probant̄ ab illis sed oīum sciaꝝ spā lium p̄ncipia probant̄ i metha. igit̄ maior pȝ et mi nor declarat̄ nā nulla scia spālis probat sua p̄ncipia imo ꝑsupponit sȝ cuiuslibet scie spālis p̄ncipia sunt probabilia ex quo nō sūt de terminis cōissimis. igit̄ oȝ dare p̄ncipia cōissima probādo p̄ncipia spālia q̄ rum scia propria. s. math. ē cōis oib⁹ sciētijs spālib⁹. Nōndū ꝙ sicut illud pricipiū cōe oē totū ē mai⁹ sua pte ē probabile p p̄ncipia meth. sic. oē ꝯtinēs aliqd. ⁊ aliqd vltra ē mai⁹ sua pte sed oē totū ē huiusmōi. igit̄ oē totū ē mai⁹ sua pte. ita illud p̄ncipiū si ab eq̄ libus eq̄lia demas remanētia sūt eq̄lia i meth. pro babile sic. Quorūcūq̄ȝ ptes ꝯsil'r cōueniūt vl' discō ueniūt ista eodē mō se hn̄t vt tota. sȝ si ab eq̄lib⁹ eq̄ lia demas ptes remanētes ꝯsil'r cōueniūt vel discō ueniunt. igit̄ eodē mō se hn̄t vt tota sȝ tota fuerunt eq̄lia. igit̄ ptes remanentes sūt eq̄les. ⁊ p ꝯn̄s si ab equalib⁹ eq̄lia demas remanentia erunt equalia. si cut. n. isti termini cōtinens aliquid ⁊ aliquid vltra sē termini metha. ita ⁊ isti conuenire ⁊ discōuenire con similiter vel eodē modo se habere.

Et nāq̄ȝ sciuit magis itelligēs ex su piorib⁹ cāis. ex priorib⁹. n. nouit cū n̄ ex cātis sciat causas. Quare si ma gis sciuit ⁊ maxīe ⁊ scientia illa erit magis ⁊ maxime.

Scd̄m correlariū meth. ē magis scia ꝙ artifice ⁊ ma xime scia probat̄ met. ē magis sciēs q̄ȝ alij artifices spāles ⁊ maxīe ē sciēs. igr̄ pȝ ꝯn̄a p locū a ꝯiugatis. Et p̄ma ps aūtis arguit̄ scire ē rē p cām cognoscere sed metha. magis cognoscit p cās q̄ȝ alij artifices q꞉ ipe cognoscit p cās supiores ⁊ alij p cās iferiores. se cūda ps aūtis probat̄ metha. scit p cās maxias. qa p cās nō cātas igr̄ maxīe scit. vn̄ pōt sic argui scire p cām ē aliqual'r scire ⁊ scire p magis cām ē magis sci re. ḡ scire p maximā cām ē maxīe scire. pȝ ꝯn̄a p illā r̄gulā topicā. sicut simpl'r ad simpl'r ita mai⁹ ad ma i⁹ ⁊ maximū ad maximū. Nōndū ꝙ met. ē maxi me sciēs ⁊ meth. ē maxīe scia q̄drupl'r. Prio rōe obi q꞉ oba met. sūt maxīe scibilia sicut ēt sūt maxīe cog̃ scibilia. nam sicut res se hȝ ad esse ita ad cognosci p Aris. 2. met. sȝ deus ⁊ itelligētie q̄ sūt ꝯba met. hn̄t maxīe esse sicut ⁊ ipa maxīe entia sūt. ḡ deus ⁊ itelli gentie sūt maxīe cognoscibiles. ḡ p ꝯn̄s maxīe scibi les. Secūdo meth. ē maxīe scia rōne sbi. nā sbm̄ meth. ē ens inq̄ȝtum ens iux̄ determinatōem Aris. 4. meth. sȝ ens inq̄ȝtū ens ē maxīe scibile. igit̄ pȝ ꝯ sequētia q꞉ scia specificat̄ a suo sbō. minor aūt ē cla ra q꞉ ens inq̄ȝtū ens ē maxīe itelligibile cū sit obm inte⁹ p Aui. i metha. sua. qd̄ aūt ē maxime itelligibi le ē maxime scibile ⁊c. Tertio metha. ē maxīe scia rōne pricipioꝝ qm̄ principia meth. s. de quolȝ dr̄ es se vel nō eē ⁊ n̄ tontigit idē sil' eē ⁊ n̄ esse sūt maxime scibilia cū hec sciant̄ ⁊ cognoscāt̄ tm̄ p noticiā suorū terminoꝝ. alia aūt principia nō cognoscunt̄ nisi me diātib⁹ his cū necassario has propōnes ꝑsupponāt i mte. Quarto metha. ē maxīe scia ratōne finis qm̄ finis meth. ē cognitio reꝝ sepataꝝ taȝ a mā sensibili q̄ȝ itelligibili finis aūt aliaꝝ sciaꝝ ē cognitio reꝝ vt cōtrahunt̄ mām sensibilē vel itelligibilē. igit̄ prima ps aūtis. pȝ q꞉ finis mathe. est cognitio ⁊ speculatō sbaꝝ sepataꝝ a mā simpl'r cū sint penit⁹ idiuisibiles nullā penit⁹ hn̄tes magnitudinē ſm Aris. viij. phi. scd̄a ps aūtis ē manifesta q꞉ phia nālis considerat res i ordiīe ad mām sensibilē. ⁊ metha. cōsiderat res i ordine ad mām itelligibilē. s. in ordine ad q̄ȝtitateȝ continuam vel discretam.

Sed demr̄atio nō ꝯuenit i aliud ge nus. sed nisi sicut dictum est geome trice i mechanicas vel machinatias aut speculatiuas aut arithmetice in armonicas.

Tertiū correlariū. metha. nō descendit i aliud simpli citer sed ſm qd. probat̄ metha. descēdit i alias scias spāles sicut geome. in mechanicā ⁊ machinatiuā et speculatiuam. ⁊ sicut arithmetica i musicam. iste aūt nō descēdunt i aliud genus simpl'r sed ſȝ qd. igitur maior pȝ q꞉ metha. probat pricipia aliaꝝ sciaꝝ sicut subalternātes p̄ncipia subalternataꝝ. minor vō fuit supius declarata. ⁊ itelligit phūs per mechanicā ar tē edificandi ⁊ domificādi. ⁊ per machinatiuā artem faciēdi machinas ⁊ bōbardas. ⁊ per speculatiuā ip sam perspectiuā. ꝯstat aūt oēs illas scias vl' artes p supponere certa pricipia iā probata in geome ⁊c. Notādum primo ꝙ meth. tripl'r descēdit i alias sciē tias. primo rōne sbi. eo ꝙ sba aliaꝝ sciaꝝ subijciūt̄ sbō metha. scd̄o rōne principioꝝ complexorū quia

p̄ncipia complexa aliaꝝ sciaꝝ ꝓbant p p̄ncipia com plexa metha. tertio rōne terminorū icomplexoꝝ. q꞉ omnes termini aliarū sciaꝝ sunt termini metha. lȝ sub alia ꝯsideratōe. vn̄ meth. cōsiderat corp⁹ ⁊ mo bilitateȝ absolute sed phūs nālis cōsiderat eadē cō tinere. s. corpus vt ē mobile. ꝯsiderat et metha. line am. vt ē q̄ȝtitas ꝯtinua duob⁹ punctis terminata et vt i ea ē longitudo sine latitudine ⁊ ꝓfunditate geo. aūt vt ē recta vel curua. Scd̄o notādū ꝙ geome. descendit i ꝑspectiuam ⁊ arith. i musicam ex pte sbi ⁊ p̄ncipiorū cōplexoꝝ ac terminorū simplicium sed nō total'r vt meth. q꞉ ꝑspectiua nō subijcit̄ tantū ge ome. sed ēt phie. ⁊ musica non solum arithme. sed ēt phie rōne alterius ptis sbi ⁊ iō non linea nec visu ale ē p̄mus terminus perspectiuus sed totum illud linea visualis q꞉ non cōsiderat de linea vt linea nec de visualitate ſm ꝙ huiusmodi. sȝ de linea vt est vi sualis ⁊ d̄ visualitate vt diametral'r causat̄. similiter musica nō considerat de numero vt numerus ē. nec de sono vt sic sed de numero vt ē sonor⁹. ⁊ de sono vt ē ꝓportionabilis ⁊ numerosus.

Difficile. n. est nosse si sciuit aut nō difficile ē nosse si ex ꝓpriis vniuscu iusq̄ȝ pricipiis scim⁹ aut nō ꝙ vere ē scire. Opinamur aūt si habeam⁹ ex aliqb⁹ veris syllm̄ ⁊ primis scire sed hoc n̄ ē꞉ sȝ proxia oȝ eē primis.

Quartū correlarium difficile ē ꝑspicere se ipm scire ꝓbat̄ nemo scit nisi p p̄ncipia ꝓpria sed difficile ē sci re si p̄ncipia ad aliquā ꝯclōneȝ sint ꝓpria igitur. vn̄ multotiēs opinamur nos scire. q꞉ opinamur reperis se ꝓpria p̄ncipia non tn̄ scim⁹ q꞉ illa n̄ sunt p̄ncipia ꝓpria. aliqs. n. forte crederet albedinem esse accñs ꝓpter hoc ꝙ cognoscit ipam esse i alio. sed hoc non sufficit cū nō sit p̄ncipiuȝ ꝓprium sed cōe. multa. n. sūt in alio quoꝝ nullū ē accñs vt hȝ videri. 4. phy. vbi tradunt̄. viij. modi essendi in. Contra p̄dicta ar. ⁊ p̄ncipal'r cōtra conclusionem ꝓbando aliq̄ȝ sci entiam vel demonstratōem ꝓcedere ex cōibus. Et p̄ mo ar. de metha. q̄ necessario ꝓcedit ex p̄ncipijs cōi bus ex quo ipa cōissima ē. Scd̄o ar. de q̄lȝ demōstra tione potissima cū illa ꝓcedat ex vlibus. s. ex sbo vli ⁊ passione vli. hec aūt sunt cōia. Tertio ar. sic sicut res se hȝ ad esse ita se habet ad cognosci sed ꝟtus so lis q̄ ē virtus cōis cōcurrit absq̄ȝ agēte pticulari ad generatōem aīalium q̄ fiunt ex putrefactōne. igitur cōmunia p̄ncipia pn̄t concurrere ad gn̄atiōnē alicu ius pticularis scie. Quarto q꞉ tūc frustra ponerē tur p̄ncipia cōia ⁊ phūs ponit ifra ꝙ eoꝝ qbus vti mur i demonstratione q̄dam sūt ꝓpria ⁊ quedaȝ cō munia. Ad primuȝ dr̄ ꝙ lȝ principia metha. sint cōia scientijs spālibus ipa tamen sūt ꝓpria meth. vt de quolȝ dr̄ esse vel nō eē. ⁊ non ꝯtingit idem simul esse vel non esse. Ad scd̄m respondētur eodem mō ꝙ lȝ sbm̄ ⁊ passio demonstratōis potissime sint cōia suis iferiorib⁹ sunt tn̄ ꝓpria illi demonstrationi. Ad t̄tium r̄ndetur ꝙ sicut agens vl'e nō ꝓducit perfectū aīal nisi mediāte agēte pticulari. ita p̄ncipia cōia nō aggenerāt ꝑfectam cognitōem. s. scientificā nisi me diantibus pricipijs ꝓprijs. ⁊ sicut agens vl'e absq̄ȝ agente pticulari ꝓducit al' iperfectū. ita pricipia cō munia absq̄ȝ pricipijs ꝓprijs aggenerāt noticiā im ꝑfectam que est opinio. Ad q̄rtum neget̄ ꝯn̄a. q꞉ sicut non frustra ponitur agens vl'e non obstāte ꝙ n̄ agat absq̄ȝ agente pticulari ita nō frustra ponūtur principia cōia lȝ nō aggenerent sciam absq̄ȝ princi pijs ꝓprijs. q꞉ sicut agentia pticularia roborāt̄ per

vlia ⁊ fortificant̄ p illa virtute quoꝝ agunt ita prici pia ꝓpria roborant̄ ⁊ fortificantur p pricipia cōmu nia virtute quoꝝ aggenerāt sciam. ⁊ ex hoc pȝ quod dicit. p. s. ꝙ vtimur principijs proprijs ⁊ cōibus. vti mur. n. p̄ncipijs cōibus tanq̄ȝ demonstratōeȝ vir tual'r igredientib⁹. ⁊ vtimur pricipijs proprijs tāq̄ȝ formal'r igredientib⁹ demonstratōem.

Dico aūt pricipia i vnoquoq̄ȝ gn̄e illa q̄ cū sint nō cōtingit demonstra re. quicquid igit̄ significēt prima ⁊ que ex his sūt accipiendū ē. qd̄ aūt sint principia necesse est accipere. Alia vero demonstrat̄ vt quid vni tas aut quid rectū ⁊ quid triangul⁹ Est aūt vnitatem accipere ⁊ magni tudinem. altera vero demonstrare

Ste ē scd̄s tractatus primi posteriorū i quo phūs declarat ex qbus ⁊ qualib⁹ ē virtual'r d̄mōstratio manifestādo p̄n cipia q̄ virtual'r igrediuntur demōstra tōem postq̄ȝ ōndit ex qbus ⁊ ex qualib⁹ ē formal'r demonstratio ⁊ exp̄mendo p̄ncipia que formal'r in grediunt̄ demonstratōem. Et diuidit̄ tractat⁹ iste i q̄ tuor ca. quoꝝ p̄mum distingunt inter principia pro pria ⁊ cōia. secūdum exp̄mit illa pricipia tam ꝓpria q̄ȝ cōmunia inter q̄ est d̄fia ibi nō est aūt suppositō. tertiū manifestat qual'r scie cōicant. circa principia ibi cōicant aūt oēs scie. quartū ē d̄ūa ⁊ cōuenientia principioꝝ cōcludit d̄fiam ⁊ cōuenientiā iter demō strationem q꞉ ⁊ propter qd ibi sed differt q꞉ a propt̄ qd. Primū caplm̄ diuidit̄ i quatuor ptes i quaruȝ prima describit principiū. i scd̄a pte ponit differētiā iter pricipiū cōe ⁊ ꝓprium ibi sunt aūt qbus i tertia pte ponit d̄fiam iter sbm̄ passionem ⁊ dignitatē ibi sūt aūt ꝓpria. i quarta ponit differentiā sciaꝝ ex pte sbi ⁊ passionis ibi quasdam tn̄ scias. Quantū ad primum phūs diffiniens pricipia di. dico aūt princi pia i vno quoq̄ȝ genere illa que cū sint non ꝯtingit demonstrare. i. pricipiū ē ꝓpō necessaria indemr̄abi lis i scia cuius ē principiū. Primo dr̄ ꝓpō necessa ria ad excludendū propōnes falsas ⁊ ꝯtingentes. iō opposita principioꝝ lȝ sint imediata ⁊ idemr̄abilia. sicut pricipia non tn̄ sunt pricipia propter suā falsita tē. Scd̄o dr̄ idemonstrabil' ad excludendū propōes necessarias demr̄abiles. Tertio dr̄ i scia cui⁹ ē princi pium ne credatur quodlȝ principiū esse idemr̄abile simpl'r sed sufficit ꝙ non sit demonstrabile i scientia cui⁹ ē pricipiuȝ. iō n̄ ē simpl'r idemōstrabile ē simpli citer pricipium. si aūt est idemōstrabile ſm qd̄ ē pri cipium ſm qd. Ex ista diffinitōe ifert phūs ꝯuenien tiam ⁊ d̄fiam iter pricipium ⁊ ꝯclōnem dicēs ꝙ i h̄ ꝯueniunt q꞉ de vtroq̄ȝ oȝ cognoscere qd significet. discōueniunt aūt q꞉ ex principijs alia demōstrātur. ⁊ ipa non demonstrant̄ i scia illa conclō aūt i eo ꝙ conclō demōstrat̄. sicut eni de vnitate ⁊ triangulo ⁊ recto ꝑsupponit̄ qd est ita de pricipijs ⁊ conclone. ⁊ sicut vnitas ⁊ magnitudo nō demōstrat̄ sed alia ex his. ita est dicendum de principijs ⁊ conclusione. Notādum ꝙ sicut ꝯclō aliquando sumitur pro ipso ꝯplemento demonstrabili siue sit signuȝ siue signifi catū. ⁊ aliqn̄ pro passione ita pricipiū scie aliquādo sumitur ꝯplexe vt omne totū ē maius sua pte. ⁊ ali quando incōplexe vt vnitas ⁊ magnitudo. prio mo do diffiniebat̄ pricipium ⁊ nō secundo mō. si tamen qs vellet generalem diffinitōem dicat pricipiū ē en

titas necessaria idemr̄abil'i scientia cuius ē pricipiū ⁊ ſm hoc magis videt' ꝓcedere exēpla. Duo igitur sūt gn̄a pn̄cipiop̄. s. ꝯplexa ⁊ icōplexa. ⁊ itep̄ pn̄cipiorum ꝯplexop̄ q̄dam sūt simplr̄ idemonstrabilia vt dignitates ⁊ cōes aī conceptōes. ⁊ q̄dam ſm qd idemōstrabilia vt pn̄cipia sciarum subalternataru3 q̄ demōstrat' i sciētijs subalternātibꝰ. vn̄ sicut geom̄. nō pōt ꝓbare magnitudinē esse nec arithmeticꝰ vnitatē esse s3 illud ꝑsupponit. sed ita ꝑspectiuus nō potest ꝓbare aliq3 lineā cāre duos angulos rectos sed illud ꝑsupponit qd̄ q̄dem accipit tanq3 pn̄cipiu3. l3 ꝯtracte vt dicebat' an̄. Cōtra ꝑdicta ar. ⁊ ꝑmo q ꝑncipia n̄ ꝑsupponūt' q3 pn̄cipia se hn̄t sicut an̄s ad aliqd̄ ꝯn̄s mō negato ꝯn̄te negat' ⁊ an̄s vn̄ eraclitꝰ negauit illud pn̄cipiū de quol3 dī affirmatio vel negatio vt dicit phūs. 4. metha. Scd̄o ar. q non o3 pn̄cipia accipē. i. ꝑsupponere ⁊ alia demōstrare. qa tūc solū illa pricipia ꝑsupponerent' q̄ fundant' i ente. ⁊ oīa alia demōstrarent'. s. oē totum ē maiꝰ sua pte ⁊ si ab equalibꝰ eq̄lia demas ⁊c. qd̄ ē falsum q3 ista st̄ p se nota cum itellectꝰ statim eis assentiat notis terminis. Ad primū dī q pricipia ꝑma negari dupliciter itelligit'. s. p se ⁊ p accn̄s. p se q̄dem. q3 hn̄t na3 p quam dubitari pn̄t ⁊ ꝯn̄ter negari ⁊ sic nō pn̄t negari prima pricipia q3 sūt ꝓpōnes prime fundate i ente q̄bus itellectꝰ nullo mō pōt dissentire sicut nec aliqua potētia cognita pōt dissentire suo obō primario. Per accn̄s aūt q̄druplr̄ pn̄t negari. Prio v tualr̄ ⁊ iplicite. s. negando aliq3 ꝓpōnem vera3 ⁊ necessariā i qua virtualr̄ ꝯtinet' prima pricipia aut cōcedendo aliq3 falsam vel ipossibilē ad quā sequūtur opposita primop̄ pricipiop̄. Scd̄o ex ignorantia r̄spōdendi sicut negauerūt pmenides ⁊ melissus motū esse ne cogerent' ꝯcedere vacuum ꝓpter istā rōe3 oē qd̄ mouet' recipit' i pleno aut i vacuo q3 nō ē possibil' penetratio corporop̄ igit' in vacuo. zeno aute3 negauit idē ne cogeret' ꝯcedere ifinita ptransire cu3 tn̄ oppositum expientia esset notu3. expiebat'. n. se ambulare ⁊ equum currere. Tertio ex fals'a appentia sicut eraclitꝰ q negauit duo pricipia ꝯcedens duo ꝯtradictoria esse sil' vera. credidit. n. entia eē i tāto fluxu q stati cū q̄s diceret hoc ē ꝓpter fluxibilitate3 rerum dicere b̄ ē posset hoc non ē. ⁊ ꝯn̄ter dicebat q n̄ poteramꝰ eādem aquam fluminis bis tangere. nec de eadem re eodem mō se hn̄te bis loq. Quarto ex diuersione materie vel iq̄sitione disputatōis. q̄dā n. possent negare pricipia prima ⁊ ea q̄ sunt p se nota ad diuertendum materiam cupientes nō amplīꝰ disputare vl' de alia materia loq aut cām iquirendi aliquam veritatē vl' ꝓbabilitatem circa pricipia negata. sicut faciunt cōiter disputātes sustinentes ꝓbabilr̄ opposita eop̄ q̄ p se nota sunt ⁊ tales nō negant pricipia corde s3 tn̄ ore. Ad scd̄3 r̄ndet cgi. q omnes aī ꝯceptōes pn̄t ꝯsiderari i ordīe ad itellectum ꝯcipientē vl' i ordine an ens ⁊ ptes entis. primo mō oēs cōes aī ꝯceptōes sunt pricipia cōia q3 itellectus illis assentit absq3 aliquo discursu ex sola noticia terminorum ⁊ sic oē totum ē maius sua pte. ⁊ si ab eq̄libus equalia demas ⁊c. sunt prima pricipia ⁊ ꝑme dignitates. scd̄o mō n̄ sunt ꝑma pn̄cipia q3 fundantur i pte entis. s. i q3titate q̄ q̄dem h3 ordinem ad totum ens sicut posteriꝰ ad suum pꝰ. ⁊ sic tn̄ illa que fundant' i ente vl' i esse sunt ꝑma pn̄cipia vt de quolibet dī esse vl' nō esse. ⁊ nō ꝯtingit idem simul eē ⁊ nō esse. Ista r̄nsio videt' aliqualr̄ contrariari phō dictum ē enim supra ex itentōe aris. q metha. ꝓbat pn̄cipia aliap̄ sciap̄. hec aūt oē totum ē maius sua pte ⁊ si ab eq̄libꝰ ⁊c. sunt pn̄cipia geome. ⁊ arithme. igit' ꝓbant' a metha. qd̄ nō esset si eis itellectus stati assentiret absq3 discursu. ⁊ hoc alacen. notat quādo ꝓbat illud pricipium oē totum ē maiꝰ sua pte. ꝓcōtinere aliq̄d ⁊ aliquid vltra. nō ēt sūt dignitates. qa dignitas ē ꝓpōn̄ q̄3 necesse ē q̄3lib3 docētem p aris. i ꝑori tractatu. nō āt est necesse has ꝓpōnes quēl3 docendū habere. Dicēdū igit' alit' q pricipia sunt i quadruplici differentia loquēdo de principijs ꝯplexis. q̄dam sunt quibꝰ itellectꝰ assentit ex sola noticia terminorū vt de quol3 dr̄ esse vl' nō esse nō cōtingit idem simul esse ⁊ nō esse vt hec sunt proprie dignitates ⁊ pn̄cipia prima simplr̄ ⁊ ꝓpōnes nullo modo demr̄abiles. q̄dam aūt sunt principia quibꝰ itellectꝰ statim assentit notis terminis tamen mediāte discursu moroso ⁊ iperceptibili vt oē totum ē maius sua pte. ⁊ si ab eq̄libus equalia demas ⁊c. ⁊ hec nō sūt pn̄cipia ꝑma simplr̄ sed prima principia ſm quid p respectū ad scias quarum sunt pricipia ⁊ ꝯn̄ter talia n̄ simplr̄ sunt demr̄abilia sicut nec sunt dubitabilia s3 sunt demr̄abilia ſm quid. s. isti vel illi qui negaret. Quedā sunt pricipia quibꝰ intellectꝰ assentit ex solo discursu demr̄atiuo moroso vt a pūcto ad puncturn ꝯtingit rec tā lineā ducere. ⁊ ꝯtinuum est diuisibile i ifinitum ⁊ talia simplr̄ demōstrant' sicut ⁊ ipa simpliciter dubitabilia sūt. ⁊ talia sūt pricipia ⁊ pricipiata. principia quidē geome. ⁊ principia i nāli phia. Quedam aūt sūt principia quibꝰ itellectꝰ assentit ex solo discursu moroso iductiuo vel diuisiuo. vt ꝑmisse idemonstrabiles alicuiꝰ demr̄ationis. vbi gratia si fiēt talis demonstratio. oē aīal rōale ē disciplinabile ois hō ē aīal rōnale. g̃ ois hō ē disciplinabil'. maior probatur iductiue ⁊ minor diuisiue vt habet'. 2. huiꝰ. iō tales ꝑmisse sūt ꝑmisse sūt ēt propria principia. premisse aūt demr̄abiles non proprie dicunt' principia sed tantum methaforice ex similitudine ad ꝑmissas indemonstrabiles.

Sunt aūt quibꝰ vtimur idemōstratiuis sciētiis: alia quidem propria vniuscuiusq3 scie alia vero cōia. cōmunia enim secundum analogiam quoniam vtile ē quantūcunq3 in eo q sub scientia est genere. Propria principia quidem vt lineam eē huiusmodi ⁊ rectum. Communia aūt vt equalia ab equalibꝰ si auferat' q equalia reliqua sūt. Sufficiens aūt ē vnumquodq3 istorum quoniam in genere est. Idem enim faciet ⁊ si non de omnibus accipiat: sed i magnitudinibus solum: arithmeticus autem in numeris.

Ista ē secunda ps huius capli i qua phs manifestat differentiam iter pricipium propriū ⁊ cōe quibꝰ vtūtur demonstratores. vn̄ pricipiū propriū ē illud qd̄ ꝯuenit vni scie tn̄ i eo q pricipiū vt linea ē longitudo sine latitudine ⁊ profunditate. rectu3 ē illud cuiꝰ medium non discrepat ab extremis. Et notanter dr̄ i eo q pricipium. q3 eadē ꝓpō cōpetit plibus scientijs i vna vt conclō ⁊ i alia vt principiū propriu3. sicut p3 de principijs sciap̄ subalternatap̄ q̄ sūt cōclōnes i scientijs subalternantibꝰ pricipium aūt cōe est illud quod competit plibus scientijs. vt si ab equalibus equalia demas cetera q̄ remanēt sūt equalia. ⁊ oē totū ē maiꝰ sua pte. quop̄ quodl3 idifferenter cōpetit geo. ⁊ arithme. Et si arguit' cōtra q3 supiꝰ dictū est demonstratōem nō procedē ex vlibus ⁊ cōibus. Rn̄det phūs q itelligit demr̄atōem nō ꝓcedere ex cōibus ſm suam totā significatōem. s. ꝓcedit ex his ſm suā ꝓpriam significatōem sibi sufficiente3 ita q geo. nō vtit' aliquo istop̄ pn̄cipiop̄ absolute. sed cōtracte. s. ois magnitudo ē maior sua pte. ⁊ si ab equalibꝰ magnitudinibꝰ eq̄les magnitudīes demas magnitudines remanentes sunt eq̄les. arithmeticꝰ autem dī. ois numerꝰ ē maior sua pte ⁊ si ab equalibus numeris equales numeros demas. qui remanent sunt equales. Nōndū q sicut qōl3 agens nāle vtit' ꝑma mā nō simplr̄ sed cōtracte. s. cū dispōne accn̄tium necessario ad formam sbalē ꝯtrahentiū sic q generās hoīem vtit' mā ꝯtracta p aliq̄ accn̄tia faciētia ad formā hoīs ⁊ gn̄ans equū vtit' eadē mā cu3 alijs dispōnibus facientibꝰ ad formā equi. ita i ꝓposito dicendū ē q geome. illis pn̄cipijs vtit' ꝯtracte per magnitudinē ⁊ arithmeticꝰ contracte p numerū. Istud tn̄ exēplum nō ē ois sile q3 mā ꝑma formalr̄ igreditur ꝯpositōem nālem ⁊ pn̄cipia cōia nō formalr̄ sed virtualr̄ tn̄ igrediunt' demōstratōem p ipm tn̄ cog̃scit' modus ꝯtrahendi pn̄cipia cōia. Sed dubitat' ꝑmo q3 dicit aris. ꝑmo prio. q o3 pn̄cipiū vlr̄ sumi. Vbi gratia i geo. probat' q anguli icisionū sūt eq̄les p hoc q si ab equalibus equalia demas. q̄ro g̃ vtrū hoc pn̄cipiū sumat' solū p angulis icisionū ⁊ sic petitio pn̄cipij aut p alijs angulis ⁊ sic nō ē ad ꝓpositu3 aut vlr̄ ⁊ habet' itentū. Scd̄o q3 pn̄cipia talia cōtracta q̄bus vtunt' formalr̄ geome. ⁊ arithmeticus sunt ꝓbata p illa pn̄cipia cōia s3 nō vī ad quē aliu3 artificem spectet ꝓbare hꝰ i spālia p illa cōia igr̄ geo. ⁊ arith. ꝓbāt pn̄cipia cōtracta per pn̄cipia cōia igit' vtunt' eis i sua maxima cōitate vbi gratia hec ꝓpō ois magnitudo ē maior sua pte. ꝓbat' p illā oē totu3 ē maiꝰ sua pte ⁊ nō videt' a quo nisi a geome. Ad ꝑmū ꝯcedo q pn̄cipiū sp o3 vlr̄ sumi nō tn̄ vliꝰ sbo sed eque aut minꝰ vlius cū ꝯclōne. vn̄ sbm̄ geo. est magnitudo iō illud pn̄cipiū cōe oē totu3 ē maiꝰ sua pte nō o3 accipi a geo. i tāta cōitate q3 cuiusl3 scientie sbm̄ o3 eē cōissimū ⁊ ꝯn̄ter nullū pn̄cipiū ꝓpriū illiꝰ o3 esse cōius sbo neq3 aliquid cōsideratum ab eodem esse cōius propterea geo. accipit illud pn̄cipium i cōitate sui sbi dicēdo ois magnitudo ē maior sua pte aut i cōitate alicuiꝰ iferioris vt ois linea est maior sua pte. semp tn̄ tale pn̄cipiū ꝯtractū ē vlius ꝯclōne q̄cū q3 data q̄ p tale pn̄cipiū demr̄at'. Illa igitur ꝯclō anguli i icisionū sunt eq̄les demr̄at' p pricipiū vlr̄ sūptū isto mō si ab equalibꝰ magnitudinibꝰ eq̄les magnitudines demas magnitudines remanētes sūt eq̄les s3 anguli recti sunt magnitudies. igit' si ab equalibꝰ āgulis rectis equales āgulos dmas anguli remanētes sūt eq̄les. s3 illi sūt āguli icisionū igit' anguli icisionū sunt eq̄les. p3 igit' q ista ꝯclō āguli icisionū sunt eq̄les nō probat' p illā formalr̄ si ab equalibꝰ eq̄lia demas sed tn̄ virtualr̄. ⁊ illa ꝓpō si ab eq̄libus magnitudinibꝰ eq̄les magnitudines dmas ē illa ꝓpō q̄ formalr̄ igredit' demr̄atōnem ⁊ ē vlior ꝯclōne sicut ēt sbm̄ pro plibꝰ supponit q̄3 sint anguli icisionū. Ad scd̄m dī q ad metha spectat probare illa pricipia ꝯtracta sicut ⁊ cōia. du3. n. probat formalr̄ q oē totū ē maiꝰ sua pte. probat virtualr̄ q ois magnitudo ē maior sua pte. dicit. e. aris. primo priop̄ q vna ptās syllogismop̄ ē ꝯcludē ꝑsa. s. ꝯclōnem ⁊ q̄cquid sequit' ad illā ⁊ si q̄s vellet probatōem propriam illiꝰ tūc assumeret' illud pricipiū cōe. oē totū ē maiꝰ sua pte cū illa minori ois magnitudo ē quoddam totū iferendo istā ois magnitudo ē maior sua pte cuiꝰ sillogismi ꝯsideratio ad solum metha. ptinet ⁊ dicunt aliq q nō solū probat meth. pricipia propria sciap̄ subalternātiū sed ēt subalternatarum. hec. n. linea, visual' diametralr̄ cadēs in oculum cāt angulos rectos non probat' a ꝑspectiuo q3 nullus artifex probat sua pricipia. nō ēt a geom̄. q3 ipe nō ꝯsiderat lineā p respectu ad oculu3 nec ad visum. nō ēt a physico q3 nō ꝯsiderat visualitatē per respectum ad lineā. o3 igit' q a metha. inq̄3tum descēdit i geo. ⁊ phiam nālem ꝯsiderans visualitatem esse passionē p accn̄s linee ⁊ facē angulos rectos eē passiones p se linee diametralr̄ cadentis. Melius tn̄ dicit' q geo. probat pricipia propria ꝑspectiue primo q̄dem iplicite demonstrando aliquā conclōnem ad quam conclōnem sequit' principium proprium perspectiue. scd̄o explicite nō q̄dem simplr̄ vt geome sed vt descendit i ꝑspectiuam ⁊ vt sic ꝯsiderat visualitatem p respectum ad lineā.

Sūt aūt propria quidē ⁊ que accipiunt' eē circa que scia speculat' q̄ sūt p se. vt arithmetica vnitates geōetria autem signa ⁊ lineas. Hec. n. recipiunt esse ⁊ hoc esse. Horum aūt passiones p se quid q̄de3 significet vnaqueq3 accipiūt vt arithmetica. quidem quid par aut ipar aut quadrangulus aut cubꝰ: geometria vero quid rōnabile aut r̄flecti aut curuare. quod aūt sint demonstrant p quedam cōia ⁊ ex his que demr̄antur ⁊ astrologia similiter. Omnis enim demr̄atiua scientia circa tria est ⁊ quecunq3 esse ponuntur. Hec autem sunt genera cuius per se passionū speculatiua ē ⁊ q̄cunq3 ꝯmunes dicuntur dignitates ex quibus primis demonstrant. ⁊ tertium passiones quarum quidem significet vnaqueq3 accipiat.

Ista est tertia ps huius ca. in qua phūs ponit differētiam iter sbm̄ passionem ⁊ dignitatem. dī. sbm̄ in aliq̄ scia ē illud de quo ꝑsupponit' qd ē ⁊ q3 est vt in arithmetica vnitas ⁊ in geome. punctꝰ vel linea passio aūt i aliqua scia ē illa de q̄ ꝑsupponit' qd ē vt par vl' impar cubum ⁊ q̄dratum i arithmetica. i geome. vero rectum ⁊ curuum. rōnale ⁊ irrōnale. ꝯmensurabile. ⁊ icōmensurabile. Sed dignitas est principium cōissimu3 ex quo ⁊ proprio principio demonstratur passio ⁊ hoc est gn̄alr̄ verum tā in astrologia q̄3 i alijs scientijs demonstratiuis. tria igitur sūt ꝓcognita an̄ oēm demonstratōem. s. sbm̄ d̄ quo aliquid dmōstrat'. ⁊ passio que demonstratur ⁊ dignitas p quam demōstratur aliq̄d. Notādum primo q aliud est esse sbm̄ alicuius scie ⁊ aliud ē esse sbm̄ i alia scia. sicut aliud est esse passionē alicuius generis ⁊ aliud ē esse passionem in aliquo genere. nam risibilitas est passio in genere animalis non tamen est passio illiꝰ generis sed hominis. ita in proposito triangulus ē sbm̄ i geome. non tamē est sbm̄ geome sed magnitudo. Scd̄o nōndum q sicut duplex est mā. s. propinqua ⁊ remota. ita duplex est sbm̄. s. propinquu3 ⁊ remotum: vn̄ sbm̄ propinquum arithmetice ē nūerus ⁊ remotum ē vnitas. Sbm vero geome. propin

quum ē magnitudo ⁊ remotum punctus vel linea/
ꝑncipium remotum cōiter dr̄ principium scie quia
ē ꝑncipium sbi. sicut enim sbm̄ phie natural' habet
sua principia que sunt materia ⁊ forma ita sbm̄ arit
metice hȝ suum principium quod est vnitas. ⁊ sbm̄
geome. habet suum pricipium qđ est punctus vl' li
nea. Tertio nōndum ꝙ par ⁊ impar quadratus ⁊
cubus sunt passiones numeri de quibus considerat
arithmeticus non ꝓprie sumendo quadratum ⁊ cu
bum qꝛ hec ꝓprie loquendo reperiunt' tm̄ i ꝯtinuis
sed trāsumptiue reperiuntur i numeris. rōnale ꝟo.
⁊ curuum aut reflexum sunt passiones linee de q̄ ꝯsi
derat geome. dr̄ autem linea rōnalis vt patet ex dci
mo geome. de qua rōnantur. quelibet ergo linea hȝ
quam sciunt' ꝓportiones aliarum linearum rōnalis
vocatur rōne cuius alie ꝯmensurabiles rōnales di
cuntur. icommensurabiles vero dicuntur irrōnales
vt diameter ⁊ costa quadrati orthogonij equilateri.
Quarto notandum ꝙ illud quod ē cōclusio i vna
demonstratione est ꝓprium principiuȝ in alia vt ꝓ
prium principium ad probādum tres de triangulo
est habere angulum extrinsecum equalenteȝ duob⁹
intrinsecis oppositis qđ probat' esse tale p lineaȝ ca
dentem eque distantem. Tertio lateri ⁊ hoc itelligit
phūs cū dicit aliqua esse principia propria que de
monstrantur. Aduertendum tm̄ ꝙ lȝ ꝑmissa dmō
strabilis sit pricipium ꝓprium alicuius demonstra
tionis non tm̄ proprie dr̄ principium proprium alic⁹
scie totalis qm̄ tale ē indemonstrabile ⁊ ex hoc pro
prie diffinitōes spālium terminoꝝ sunt principia ꝓ
pria i scia vtente illis terminis. vnde geome. p diffi
nitōem circuli probat lineas aliquas exeuntes a cē
tro esse equales vtitur ergo geome. diffinitione cir
culi tanq̄ ꝑncipio ⁊ ꝯsiter diffinitionibus linee ⁊ re
cti tanq̄ principijs icōpleris et quibus ⁊ suis diffi
nitōibus fiunt propōnes indemonstrabiles vt dice
bat' ante. Primum dubium cum de luna demō/
stretur i geo. rectum vel curuum sequit' ꝙ linea non
ē sbm̄ remotum geo. sed propinquum aut essentiali
ter ꝯtentum sub isto. Secundum dubiuȝ propter
qđ facit phūs mentōem tm̄ de dignitatib⁹ cū etiam
alie cōes animi ꝯceptiones igrediant' virtualiter d
monstratōem. Ad ꝑmum dr̄ ꝙ linea est ꝑncipiū
magnitudinis ⁊ est ꝯtentum sub magnitudine. prio
modo est sbm̄ remotum. sed secūdo modo est spāle
sbm̄ i geome. aliquando tamen sumitur ꝓ sbo ade
quato geome. inq̄tum omnes magnitudines resol
uūtur in lineam. Ad scđm dr̄ ꝙ aris. facit mentio
nem tm̄ de illis principijs que necessario igrediunt'
demonstratōem oēm. principia aūt geo. ⁊ arithme.
lȝ necessario igrediantur formal'r aut virtual'r dmō
stratōes mathe. non tm̄ necessario igrediuntur oēm
demonstratōem qꝛ potest fieri demonstratio i meth.
quam non igreditur formal'r vel uirtual'r aliqđ ꝑn
cipium mathe. dignitates auteȝ non necessario igre
diunt' oēm demr̄atōeȝ cū ipe sint ꝓpōes q̄s necesse
est quēlibet docēdū hr̄e.

**Quasdā aūt scias nihil ꝓhibet et q̄
dam eorum despicere vt gen⁹ n̄ sup
ponere eē si sit manifestum quoniā
ē. Nō. n. similiter manifestum est ꝙ
numerus sit ⁊ qđ calidū ⁊ frigiduȝ
sit ⁊ passiones non rcipere ē quid
significent si sint manifeste. Sicut
neq̄ cōmunia non recipere quid si
gnificent vt equalia ab equalib⁹ de
mere quoniam notum est. Sed ni
hil minus tria hec sunt necessaria.
circa quod demonstratuȝ est ⁊ qui
demonstrantur ⁊ ex quibus.**

Ista est quarta ps huius capl'i in qua ponit' differen
tia sciarum ex parte sbi ⁊ passionis. quoniaȝ aliqua
est scia que despicit suum sbm̄. ⁊ aliqua que non de
spicit. illa dicitur despicere sbm̄ suum que non facit
spālem mentionem de suo sbō. vtrum sit qꝛ manife
stum est illud esse vt metha. ⁊ scia naturalis. sūt eni
ista nota ad sensum sicut calidum ⁊ frigiduȝ. Illa ve
ro non despicit quia facit specialem mentionem de il
lo vtrum sit sicut geome. de puncto. ⁊ arithmetica d
vnitate cum hec tantum cognoscātur per intellectū
discurrentem. ⁊ quanto alicuius scientie sbm̄ est ma
gis notum tanto illa magis despicit ⁊ presupponit
illud. ideo magis presupponit sbm̄ suuȝ illa que ha
bet sbm̄ calidum uel frigidum q̄ arithme. cui⁹ sbm̄
est numerus. quia calidum uel frigidum est magis
notum quam numerus. Et etiam aliqua scientia
que despicit suam passionem qꝛ non facit specialem
mentionem de illa quid significet vt vnitas in met.
que est passio entis. ⁊ aliqua scientia est que non de
spicit ut arithmetica que facit mentionem specialem
quid significet paritas vel imparitas ⁊ geome. quid
significet habere tres angulos. vnde sicut ē aliquod
principium per se notum vt si ab equalibus equalia
demas. ita aliqua subiecta ⁊ passiones sunt per se
manifesta. conueniunt tamen omnes scientie in hoc
ꝙ quelibet requirit dignitatem substantiuum ⁊ pro
priam passionem. Notandum primo ꝙ duplex ē
vnitas. scilicet meth. ⁊ mathema. vnitas metha. cō
uertitur cum ente ⁊ est eque nota sicut ens cum sit ꝓ
pria passio eius quaȝ metha. despicit sicut ens quod
est substantiuum suum. quia de nullo istorum facit
mentionem si est ⁊ quid significet. vnitas autem ma
the est principium numeri predicamenti quantita
tis. ⁊ hec non est passio sed subiectum remotū arith
metice quod quidem substantiuuȝ non est per se no
tum sed cognoscitur per intellectum discurrentem.
Secundo notandum ꝙ duplex est numerus scili
cet materialis ⁊ formalis. numerus formalis qui ē
forma resultans ex vnitatibus non est per se notus.
sed inuestigatur per intellectum. numerus autē ma
turalis qui est res numerate est per se notus quia ē
sensibilis per se cum sit sensibile commune per aris.
2. de anima. ⁊ talis numerus est adhuc minus not⁹
quam calidum vel frigidum. quia calidu ȝ ⁊ frigidū
sunt sensibilia propria. ⁊ numerus ⁊ magnitudo sūt
sensibilia communia. constat sensibilia esse notiora
sensibilibus communibus cuȝ sensibilia propria co
gnoscantur per se primo. ⁊ sensibilia communia per
se non primo. ⁊ circa sensibilia propria non cōtingit
sensum errare sed circa sensibilia communia bene ꝯ
tingit errare ut est determinatum a philosopho. 2. d
anima. Dubitatur circa dicta si enim alique scien
tie despiciunt sua sba ⁊ alique non igitur alique scie
tie demonstrant sua subiecta quod est contra cōmē.
2. phi. dicentem ꝙ impossibile est aliquam scientiaȝ
vniuersalem vel particularem demonstrare suū sub
stantiuuȝ esse siue per signum siue per demonstrati
onem sed nō est ita in causis sui sbi. qm̄ declarat cas
p signū non p demr̄atōem simpl'r hec ꝯmen. phūs.
n. primo phy. probat mām ⁊ formā eē q̄ sūt ꝑncipia
corporis naturalis. ipm aūt corpus nāle nō probat
esse. Rn̄det' ꝙ phūs nō dicit hic expresse aliquā
sciam probare suū sbm̄ esse sed ꝙ aliqua scia despi
cit suum sbm̄ nullam de eo faciendo mentionem. et
aliq̄ nō despicit imo de eo facit mētionē dicendo ip
sū eē ⁊ qđ illud significat vt geo. ⁊ arithme. q̄libȝ ḡ
scia mūdi ꝑsupponit suū subm eē lȝ aliq̄ de illo faci
at mētionē ⁊ aliqua nō. id nulla scia pōt ꝓbare sim
pliciter suū subm eē neq̄ p effectū neq̄ p cām. qꝛ q̄
libet ꝓbatio ē p aliqđ notius cōstat aūt nihil eē no
ti⁹ in scia suo subo. Et si aris. aut Auicē. ꝓbat i libro
de aīa suum sbm eē. s. aīam esse hoc nō est simplicit'
sȝ hȝ qđ. s. isti vel illi sicut neq̄ aliqua scia pōt a ꝑo
ri vl' a posteriori ꝓbare simpl'r sua ꝑncipia ꝑt tm̄ isti
vel illi qui aliqua negaret quedā alia ꝯcedēdo ⁊c.

**On est autem suppositio neq̄
petitio quod necesse est per se
ipsum. s. dignitas ⁊ uideri necesse ē
nō est eni ad exterius rationem. sȝ
ad eā que est in anima quoniā nec
sillogismus. Semper eni est instat'
ad exterius rationem sed ad interi
us rationeȝ nō semper.**

Istud est secūdū ca. hui⁹ scdi tractat⁹ in quo phūs
exprimit q̄ sunt ista ꝑncipia ꝓpa ⁊ cōia postq̄ diffi
niuit illa ⁊ assignat dr̄iam in spāli postq̄ distinxit il
la in generali di. hec eē illa principia cōia ⁊ ꝓpria. s.
dignitates suppōes petitiōes ⁊ diffinitiōes. Et diui
ditur istud ca. in duas ptes. nā in ꝑma phūs facit qđ
dictū ē in secūda aūt ondit qual'r scie vtunt' dignita
tib⁹ ibi nō cōtigere aut. Prima pars diuidit' in tres
ꝯclōnes. quaꝝ ꝑma ē ista dignitas nō ē suppositio
nec petitio. secūda ꝯclō suppositio distiguit' a petiti
one ⁊ q̄stiōe ibi q̄cūq̄ qdem. tertia ꝯclō diffinitiōes
nō sūt suppōes ibi termini igit' nō sūt. Prima igit'
ꝯclō ar. sic dignitas ē necessaria ⁊ intelligibilis pro
pter se sȝ suppositio ⁊ petitio nō ē necessaria vel in
telligibilis ꝓpter se. igit' dignitas n̄ ē suppositio nec
petitio añs ē manifestū cū dignitas n̄ sit necessaria
nec intelligibilis ex alio postq̄ ē ꝑma propō. suppo
sitiōes aūt ⁊ petitiōes sūt necessarie ⁊ intelligibiles
p ꝑma ꝑncipia. vn̄ pōt sic argui totū añs illud qđ
ē necessariū ⁊ intelligibile nō p ratiōnē exteriorem
est necessariū ⁊ itelligibile pp se sȝ dignitates sunt
h⁹i. igit' minor ꝓbat' nā si dignitates hn̄tur p rōem
exteriorē maxie eēt p syll'm sed h nō. qꝛ syll's nō ꝓ
bat ꝑma ꝑncipia suppōes aūt ⁊ petitiōes hn̄tur p
rōem exteriorē qꝛ p syll'm vel p discursū. Et ꝯfirma
tur illa minor. s. ꝙ dignitates itelligūtur p rōem in
teriorē ⁊ nō exteriorē qꝛ illa q̄ itelligūt' p rōem exte
riorē pn̄t hic instātias. qꝛ pn̄t repelli vere vl' appen
ter p aliū discursū sȝ dignitates non pn̄t aliquo mō
repelli p discursū cū sint simpl'r ꝑme ꝓpōes igit'.
Notādū ꝑmo ꝙ dignitates sūt pp se necessarie qa
sicut trāscēdētia non hn̄t cām icōpletā cuȝ nihil sit
cā entis vt ens ē ita dignitates imediate fūdate in
trāscēdentib⁹ non hn̄t cām ꝯplexā ⁊ iō necessitas
istarū nō ē pp aliud. s. ꝙ sit ꝯplexū ⁊ demr̄atū ⁊c.
Secūdo notādū ꝙ dignitates sūt pp se intelligibiles
qꝛ ꝑmū obm intellectus ꝑmittate adeq̄tiōis ē ens
iō sunt nullū icōplexū ꝑcedit noticia rōem entis
ita nullū complexū precedit dignitates lȝ iter digni
tates sit ꝑus ⁊ posteri⁹ eo ꝙ dignitas affirmatiua ꝑ
cedit aliquo mō negatiuā cū affirmatio sit prior ne
gatiōe ꝑm aris. in hoc ꝑmo. Tertio notādū ꝙ rō
exterior ē argumētatio q̄lrcūq̄ sumpta ꝙ. n. argu
mētatio i voce vel in scripto sit exterior manifestuȝ
ē ⁊ ꝙ mētalis sit exterior declarat' tū qꝛ ē ab exterio
ri doctrina. tum qꝛ exꝑmit' p voces ⁊ scripta exteri
ora subordinata illi. tū qꝛ nō ē idita aīe intellectie
e nā ⁊c. Quarto notādū ꝙ rō interior ē lumē itel
lect⁹ agētis vn̄ nō solū argumentatio vocat' rō sed
ēt potētia intellectiua dī rō. ⁊ dr̄ rō interior. tū qꝛ nō
ē ab exteriori doctrina. tū qꝛ nō exꝑmit' p rationem
vocalē vel scriptā. tū qꝛ illud lumē est concreatum
aīe ⁊ ē abitualis dispō intellectus possibilis hȝ com
mē. tertio d aīa. ex ꝑdictis sequit' quadruplex dr̄ia in
ter dignitatem ⁊ suppositionē vel petitionē. Prima
dr̄ia ē qm̄ dignitas ē necessaria ꝓpter se ⁊ suppō vl'
petitio ꝓpter aliud. Secūda dr̄a qꝛ dignitas ē intel
ligibilis pp se suppō vl' petitio pp aliud. Tertia dif
ferētia qꝛ dignitas ē itelligibilis p solam rationem
interiorē non āt suppō nec petitio. Quarta dr̄ia est
qꝛ suppō vel petitio ē itelligibilis p rōeȝ exterioreȝ
⁊ non dignitas.

**Quecunq̄ igr' demōstrabilia acci
pit esse ipse nō demōstrās. hec uero
si probabilia accipiat discenti sup
ponūtur nō simpl'r suppō sed ad il
lū terminū. Si uero neq̄ unius opi
nionis ⁊ cōtrarie eē accipiat idem
petit ⁊ in hoc differūt suppō ⁊ que
stio. Est. n. questio i cōtrarium dicē
tis opiniōi. aut ꝙ si aliquis demō
strabile cū sit accipiat vt vtatur nō
demōstrās suppō ē.**

Secūda cōclusio suppō distiguit' a petitione ⁊ q̄stio
ne ꝓbat' suppō ē ꝓpō demr̄abilis n̄ dmr̄ata sȝ acce
pta addiscēti ⁊ petitio ē ꝓpō dmr̄abilis n̄ dmr̄ata i
drijs addiscēti q̄stio ꝟo ē ꝓpositio dmr̄abilis n̄ de
mr̄ata ꝯtraria addiscēti igr' ⁊c. añs dclarat' nā eadē
ꝓpositio ē suppositō petitio ⁊ q̄stio si. n. illā acceptat
rn̄salis tāq̄ verā ita ꝙ sit eiusdē opinionis cū oppo
nēte dr̄ suppositio. ⁊ si n̄ est simpl'r tm̄ quo ad illuȝ si
āt non sit eiusdē opinionis nec ꝯtrarie cū opponēte
dr̄ petitio vbi ꝟo rn̄sal' sit oio ꝯtrarie opinionis dr̄
qō ⁊ h q̄rit' dmr̄ari. Notādū hȝ phm̄ ꝙ ista ꝯclō in
telligit' d suppositione stricte sūpta. qꝛ large sumēdo
n̄ distinguit' a petitione sed bene a q̄stione. ⁊ sic dscri
bit'. Suppositio est ꝓpositio demonstrabilis non d
monstrata quā respondens non petit demonstrari.
Sed dubium est de illis omne totū est mai⁹ sua pte
si ab equalib⁹ equalia demas cetera remanēt eq̄lia
quecunq̄ sunt equalia vni. tertio sūt equalia inter
se hec non videntur dignitates. qꝛ non sunt prime
ꝓpositiones nec etiam suppositiones petitiones vl'
q̄stiones cū non sint demonstrabiles. Dicēdū ꝙ oēs
sunt cōes animi conceptiones. qꝛ eis statim intelle
ct⁹ assentit notis terminis per discursuȝ impercepti
bilem ⁊ dicuntur suppositiones pro q̄to vl'r accipi
untur tāq̄ vere ab opponēte ⁊ rn̄dēte. poterunt etiā
eē petitiones si opponēs ⁊ respondens non erūt ei⁹
dem neq̄ contrarie opinionis si tm̄ rn̄dens esset cō
trarie opinionis dicerent' qōnes ⁊ cum dicit' ꝙ iste
non sūt demr̄abiles. rn̄dēt' ꝙ nō simpl'r. vt sepe dic
tum ē iō non sūt ꝓpe qōnes nec petitiōes sūt tm̄ de
monstrabiles quodā modo. s. isti vel illi.

**Termini ergo n̄ sunt suppositiones
nihil enim esse aut nō dicūt sed in
propositionibus suppositiones.**

Tertia ꝯclō diffinitiōes n̄ st̄ suppōes ꝓbat' tripl'r ꝑ
mo sic suppōnes dicūt eē vl' n̄ eē sȝ diffinitiōes n̄ di
cūt eē vl' n̄ eē igr'. añs pȝ qꝛ suppōnes sūt ꝓpōnes i
qb⁹ di aliqđ de aliquo vel remouet' aliqđ ab aliq̄

in diffinitióib⁹ vero nó remouet aliqd ab aliquo ſi
cut nó affirmat aliqd de aliquo. Notádū q phi.
vult gñaliter qölibꝫ iſcriuo eē in ſuo ſuperiori ſicut
pars i toto dicit.n.pmo piarme. q ea q̃ ſunt in voce
ſunt earū que ſūt in aia paſſionū note.i. alique vo
ces ſūt repñtatiue eoꝝ que ſignificant p ſigna men
talia .ꝛ ſic loquit phūs cū dicit ſuppõnes eē in ꝓpo
ſitióib⁹ ſicut.n.hoc eſt aial ꝛ ē in aiali.qꝛ ois hō eſt
animal ꝛ nó eċōtra ita ſuppó ē ꝓpó ꝛ i oī ꝓpóne qꝛ
ois ſuppó ē ꝓpó ꝛ nó ois ꝓpoſitio ē ſuppó. Du
bitatur qꝛ dicit ariſ.in topi. q diffinitio ſignificat qd
ē eē rei .ꝛ in hoc pmo q diffinitio ſignificat q quid
erat eē .igit diffinitio ſignificat eē vel nó eē. Rñ
detur phiſi intelligere ſuppóem ſignificare affirma
tiue vel negatiue nó aūt diffinitioné.ꝯña tñ facta ſi
vꝫ ſicut nó ſequit iſte cōcept⁹ ſor.ſignificat ſor. qui
ē igit ſignificat eē vel ñ eē.nec ſeqt aial rōnale ſigni
ficat hóiez ſꝫ hō ē hóiez eē.igt al'rōnale ſignificat
hóiez eē ſꝫ tñ ſeqt q ſignificat illō qō ē hóiez eē.

Termis autem ñ ſolum itelligere oportet hoc át ñ eſt ſupponere niſi ꝛ audire ſuppóem aliquis dicat ſꝫ quoruncunqꝫ exiſtentium i eo q il la ſunt fit cóclusio.

Secūdo arguit ad cádem ꝯcluſioné ſic diffiuitó dat
ſolū itelligere ſuppó aūt nó dat ſonū intelligere. g
diffinitio nó ē ſuppó añs declarat ná ꝑꝫ phiſi.tertio
de aia opatio itellect⁹ aſſimulat opationi ſēſuſ ſolū
quo ad dicere ꝯitelligere inſinuás per intelligere ac
tum incōplexū ꝛ p dicere actū cōplexum ꝛ verbalē
exquo ſequit q ſuppõnem intellect⁹ dicit ꝛ p diffi
nitioné ſolū intelligit niſi forte aliquid diceret q p
ſuppõnem ſolū intelligit ſicut p diffinitioné quod ñ
ē verū qꝛ ex ſuppõnibus tanqꝫ ex veris ſequit con
cluſio ex diffinitióib⁹ ꝟo tāqꝫ ex ꝟis nó ſequit cō
cl'onez cū ſuppõnes ſint vere nó át diffinitióes ſunt
vere vel falſ. Notádū q diffinitio ſignificat qd
ditatem.iō cum pmis act⁹ intellectus dicat intelle
ctio ꝛ pmū obm ſuū ſit qdditas itellectus p diffinti
oné dr intelligere. Ubi aduertédum q res dr habet
triplex eē.ſ.in ſe ꝛ ſuis cāis ꝛ penes intellectū. Pri
mū eē eſt eē individuale ꝛ actuale. Secūdū eē ē eſſe
qdditatiuū ꝛ eēntiale. Tertiū eē eſt purū figmētū
ꝛ imaginabile idividuis nó corrñdet diffinitio quid
rei nec quid nois figmētis corrñdet diffinitio quid
nominis tantum ſꝫ qdd'tatib⁹ correſpódet diffinitó
qd rei. Ná cum diffinit pluuia per hoc q ē aqua
gutattim cadens de nube nó diffinit aliqua ſingula
ris pluuia ſꝫ ſolū vlis ꝛ qdditatiua.nulla eniꝫ plu
uia exñte adhuc pluuia ē aq̃ guttati cadēs de nube
iō diffinitio nó ſignificat eē vel nó eē.

Neqꝫ geometra falſa ſuppóit ſicut quidā affirmāt dicētes q ñ oportet falſo uti geometram mētiri antē di centem unius pedis eē ñ unius pe dis aut rectam ſcriptā ñ rectā eē. ſꝫ geometra nihil cōcludit ſecūdum hanc lineā quā ipſe pónit ſꝫ que p hoc oñduntur.

Unū dubiū pót fieri circa dicta.qꝛ non videtur ſup
poſitioné ſemp eē ꝓpoſitioné veraꝫ.qꝛ aliq̃ ſuppoſi
tióes dat a geome.ſunt falſ.ſupponit.n. aliquam
lineam eē ped'liſ q̃ntitatis ꝛ aliqñ aliquaꝫ lineam
eē rectá q̃ ñ ē rcta. Rñdet phi.q geo.ñ ſuppóit ali
quod falſū.nō.n.ſupponit illā lineam deſcriptā in
puluere eē rectā vel pedalem ſicut nec de illa aliqd
demōſtrat ſed ſolū illā quā intelligit per lineam in
puluere mō certū ē q illa linea ſic intellecta eſt peda
lis .ꝛ recta. Sed ꝯtra ponatur q nó ſit aliqua li
nea preter iſtam deſcriptá in puluere ꝛ ſequitur geo
metrā pſupponē falſū.qꝛ iſta qꝫ deſcribit nó ē peda
lis nec recta non ēt illa quā intelligit cū illa nó ſit.
Dicēdū q illa quá intelligit ē recta ꝛ pedalis qꝫ
titatis nó obſtāte q pma nó ſit qꝛ illud ꝟbum ē nó
dicit actū ſꝫ aptitudinē ſufficit.n. q ipſa vel ſibi cōſi
milis ſit apta nata eē recta ꝛ pedalis qꝫtitatis. Et ſi
dr vnū oppoſitorū nó ſignificat reliquū. g p iſtá line
aꝫ curuā nó poſſū intelligere aliquā rectā. negetur
añs qꝛ dicit phūs pmo de aia q rectū ē iudex ſui et
obliqui ſic q p poſitiuū venim⁹ i notitiā priuatiui
ecōtra át puatiuuꝫ ſignificat ſuū poſitiuū eo q pua
tio ē negatō i ſbō apto nato p ariſ.iiij.metha.nó igt
mirū ſi linea curua dat rectá itelligere.

Amplius aūt petitio ꝛ ſuppó .ois aūt ſicut totum ē aut ſicut i pte Ter mini aūt neutri hoꝛum.

Tertio ar.ad cādē ꝯcl'oné ſic. Ois ſuppoſitio vel pe
titio ē vniuerſalis vel pticularis ſed nulla diffinitio
eſt vniuerſalis et particularis. igt nulla diffinitó
ē ſuppoſitio vel petitio .tꝫ ꝯña cū pma pte añtis qꝛ
ois ſuppoſitio datur vlr vl pticularit. ꝛ ſecūda ē ma
nifeſta qꝛ diffinitio nó ē ꝓpó vlitas.n. ꝛ pticularitas
ſūt paſſióes ꝓpónis. Notádū pmo q ariſ. vij.
meth.qrēt vtꝝ diffinitó ſignificet formā vl aggrega
tū.ſ.indiuiduū. Rñdet q vtrūqꝫ ꝑm quádā ana
logiā ꝛ dicit cōmē. q ꝑm pri⁹ ꝛ poſterius. qꝛ pri⁹ ſi
gnificat formā.ſ.quidditatē ꝛ poſteri⁹ indiuiduū p
q̃ꝫto ſeruat quidditas in illo exquo ſequit q lꝫ dif
finitio ſignificet vlē ꝛ ſingulare nó tñ vlr ꝛ ſingulari
ter cū talis mod⁹ ſignificādi oriatur a ſigno vel a ꝟ
bo aut a b alia compóne ꝓpó autē ſiue ſit ſuppoſitō
ſiue petitio vniuerſalit aut ſingulariter ſignificat. et
hec ē intētio phi. Intelligēdum q omnes ratióes
probātes diffinitionem non eſſe ſuppoſit onem pro
bant diffinitióem non eē dignitateꝫ petitioneꝫ vel
queſtionem indñter.qꝛ quelibet talis ē propoſitio
ſignificans eē vel nó eſſe vniuerſaliter vel pticulari
ter diffinitio enī nó ſignificat eſſe vel nó eē nec vni
uerſaliter nec particulariter. Secūdo notáduꝫ q
terminus dicit a terminádo vel a determinando.
vnde ſubſtátiuū ꝛ predicatum dicūtur termini. qꝛ
terminát propoſitioné.ſigna etiá adiectiua aut copu
le dicūtur termini quia determinát extrema propo
ſitionū in cathegoricis ꝛ in hypotheticis ipſas pro
poſitiones cathegoricas. Ex quib⁹ ſequitur q
diffinitio vere dicitur termin⁹ pmo qꝛ terminat itel
lectum cum ipſe intellectus ſit indeterminat⁹ tádiu
q̃ꝫdiu non reperit diffinitioné.ſecūdo. qꝛ terminat
totā nāꝫ diffiniti cū exprimat gen⁹ ꝛ differētiá illi⁹.

Spēs quidē igt eē aut unū aliquid extra multa ñ neceſſe ē ſi demrātio erit eē tñ unū de multis uerū dicere ē neceſſe. Nó .n. erit uniuerſale niſi hoc ſit. Si uero u lē nó it medium non erit. Quare neqꝫ demōſtratio. oꝫ itaqꝫ aliquid unū. ꝛ idē de pluri bus eē nó equiuocū in demonſtra tione.

Sed ar. q diffinitio ſit vlis aut ulē.qꝛ ad demrāti
oné marie ē neceſſaria diffinitio ꝛ ipꝫ vlē. Rñdet
phūs q vlē platonicū nó ē neceſſariū ad demōſtra
tioné ſꝫ vlē pdicabile q ē vnū in multis ꝛ vnuꝫ de
multis . Uñ ſi nó eēt vlē nó eēt mediū ꝛ ꝯñter nec
demōſtratio oꝫ etiā q tale vlē ſit vniuocū qꝛ alr ar
gueret demōſtratiue ex quatuor terminis qō ē con
tra phiſi pmo poꝝ diffinitio igt nó ē vlē.qꝛ nó ē
genus nec ſpēs nec dña nec ꝓpum nec accñs ſed ē
vlis .ſ. ipſius ſpēi ꝛ ex vlibus ſcilꝫ ex genere diffe
rētia. Notádū q vlē ꝛ pdicabile inuicē cōuertunt
neqꝫ dñt niſi ex pte ꝯnotatóis ná vlē ñ dicit niſi na
turā cōicabilem multis pdicabile aūt collocatióeꝫ
intellect⁹ ſuperaddit ſic q pdicabile ſignificat nām
cōicatam multis p collatioñé intellect⁹. vlē igit eſt
in multis ꝛ de multis inq̃ꝫtū vlē ipſum ē in multis
ꝛ inq̃ꝫtū pdicabile ipſū eſt de multis. vlē g nullū di
cit reſpectū ad intellectū actualē vl aptitudinalē ſꝫ p
dicabile dicit reſpectū aptitudinalē.iō nullo exñte
opere intellect⁹ vlē ē actu vlē ſicut ē actu cōicabile
ſꝫ nó ē actu predicabile ſic q actualr pdicet. Reclu
ſo igit oī opere intellect⁹ ē cōcedēdū hūanitatē eſſe
actu ſpēm ꝛ aialitatē eē actu gen⁹ ꝛ ꝯñter q hūani
tas ē predicabiliū de plurib⁹ differentibus nūero ꝛ
aialitatis de plurib⁹ drñtib⁹ ſpē nūqꝫ tñ in actu pre
dicat aliquod iſtoꝝ niſi cōcurrat operatio itēt⁹.qñ g
phūs dicit vlē dici de multis illud nó ē itelligēdum
in eo q vlē ſꝫ in eo q pdicit. Dubitat circa hoc
quod dicit phūs nullū equocū igredi dmōſtratióeꝫ
qꝛ dato iſto ſeqt q de aiali ꝛ finita nihil poſſet de
mōſtrari q ē falſū.pꝫ ꝯñtia qꝛ iſta ſunt equoca cuꝫ
ſint gña dicit.n.phūs. vij.phi. q in generib⁹ latent
equocatióes. Rñdet q tá vniuocū qꝫ equocuꝫ
capiūt duplr .ſ.cōiter ꝛ ſtricte. Uniuocū cōiter ſum
ptū ē illō q iportat pl'a p vná rōné ꝛ ſic loqt d vni
uocū ari.i pdicamētis dicit vniuocū illō cui⁹ nomē
ē cōe ꝛ rō ſbē eadē ꝛ ſic gen⁹ ē vniuocū. Uniuocum
ſtricte ſūptū ē illud quod iportat pl'a ꝑm vniuocaꝫ
rónem ꝛ ſic loqtur de vniuoco phūs. vij.phi.di. q
gen⁹ ñ ē vniuocū qꝛ in eo nó ſiūt vere nec ꝓprie cō
patióes. Equocū cōiter ſūptū ē illud quod iportat
pl'a diuerſis rónib⁹ ꝛ ſic loquit cōmē. tertio phy.
di. motū eē ad equocū ad motū localeꝫ ꝛ alios mo
tus ꝛ iſto mō gen⁹ ē equocū. Sed equocum ſtricte
ſūptū ē illud quod iportat pl'a tñ diuerſis rónibus
vt canis ꝛ de iſto loqtur phūs i predicamētis di. eq
uocū ē illud cui⁹ nomē cōe ē rō ſbe ē diuerſa. ſumē
do g equocū ſtricte ſic nullū equiuocū ingredit de
mōſtratioñé ſed ſumēdo equocū large bñ ingredit
demōſtratioñé qꝛ equocum ſic ſumptū ē vniuocuꝫ
al'.n. ſignificat hominē ꝛ equū diuerſis rationibus
ſicut etiam diuerſis differētijs deſcendit in illas ſpēs
ſignificat ēt eaſdē eadem rōe.qꝛ vná diffinitionem
hēt ꝑm quá ꝯpetit hóī ꝛ equo.

Nō contigere aūt ſimul affirmare ꝛ negare nꝫ vna recipit dmōſtratō ſꝫ aut ſi indigeat mōſtrare cōcl'onē ſic oſtēdit aūt accipiētibus primuꝫ de medio q uerum ſit affirmare negare autē nó ueruꝫ mediū auteꝫ nihil differt eē ꝛ nó eſſe accipere. Silr autē ꝛ tertiū. Si.n. aſſignet de quo homine dicere uerū eſt eē aial Quis ñ hominē uerum: Sꝫ ſi ſoluꝫ hominē aial eē oē ñ aial autem nó.

Erit enim uerū dīe calliam ꝛ ñ cal liam eē aial. ñ aial autem ñ. Cauſa autem eſt quod primum ñ ſolum d medio ſꝫ ꝛ de alio propter id quod et de pluribus. Quaꝛ ſi neqꝫ medi um ꝛ idem eſt ꝛ ñ idem ad cōcluſio nem nihil differt.

Iſta ē ſecūda ps h⁹ ca in qua ariſ.declarat qualr ſci
ētie vtūt pncipijs cōib⁹ que ſūt dignitates poſtq̃ꝫ
manifeſtauit ꝯuenietiā ꝛ drīam pricipioꝝ tá cōium
q̃ꝫ ꝓpriorū. Et pōit duas ꝯcl'ones. Quarum
pma ē iſta nulla demrātio oñſiua recipit dignitateꝫ
negatiuá niſi ꝑm qd ꝛ dearticulate. Secūda ꝯcl'o
q̃libꝫ demrātio ducēs ad ipoſſibile vtit dignitate af
firmatiua q̃ꝫtū ſibi ſufficit ibi oē át affirmare. Pri
ma ꝯcl'o ar.ſic nulla demrātio oñſiua recipit hoc pn
cipiū nó ꝯtigit idē ſil eē ꝛ nó eē in ꝓpa forma ſꝫ ſo
lū p applicationé ad ſpāles termios ꝛ ad maiorem
extremitatē ꝯcludēdo aliquod pdicatū cū negatióe
ſui oppoſiti vt ois hō ē aial ꝛ nó ē nó aial ſor. ē hō
igit ſor.ē aial ꝛ nó ē ñ aial. Notádū pmo ꝑꝫ phi.
q dignitas negatiua ſic applicata maiori extremi
tati pōt dici idñter de medio ſūpto affirmatiue aut
negatiue ꝛ ꝯcludi de minori extremitate ſūpta affir
matie aut negatie.primo náqꝫ tá mediū qꝫ minor
extremitas pñt ſumi affirmatiue vt ois hō ē aial et
nó ē nó aial callias ē hō igit callias ē aial ꝛ nó ē nó
aial. Secūdo mediū pōt ſumi negatiue ꝛ minor
extremitas affirmatiue vt ois hō ē aial ꝛ nó ē nó al
equ⁹ ē nó hō igit equ⁹ ē aial ꝛ nó ē nó aial. Terti
um mediū pōt ſumi affirmatie ꝛ minor extremitas
negatiue vt ois hō ē aial ꝛ nó ē nó aial ſꝫ nó callias
ē hō igit nó callias eſt aial. ꝛ nó eſt nó aial cā auteꝫ
eſt qꝛ maior extremitas pdicatur de medio ꝛ de alio
ab illo.ideo nó eſt cura ſi accipiat affirmatie aut ne
gatiue. Quarto tá mediū qꝫ minor extremitas pñt
ſumi negatiue vt omnis nó hō eſt aial ꝛ nó eſt non
al'.ſed nó callias ē nó homo igit nó callias eſt aial
ꝛ nó eſt nó aial. Quinto mediū pōt ſumi affirma
tiue ꝛ minor extremitas affirmatiue ꝛ negatiue ſil'
vt omnis hō eſt aial ꝛ nó eſt nó aial ſed callias ꝛ nó
callias eſt hō igit callias ꝛ nó callias eſt aial ꝛ nó ē
nó animal. Sexto ꝯmediū pōt ſumi negatiue ꝛ mi
nor extremitas affirmatiue ꝛ nagatiue ſimul. vt ois
nó hō eſt animal ꝛ nó eſt nó animal ſed callias ꝛ ñ
callias eſt nó homo.igit callias ꝛ nó callias eſt ani
mal ꝛ nó eſt nó animal ꝛc. Secūdo notandū ꝑm
egi. q ſi maior extremitas in plus ſe hꝫ qꝫ mediuꝫ
aut medium qꝫ minor extremitas nó oꝫ addere ne
gationem medio vel minori extremitati ſed ſolum
concludere abſolute verbi grā. vt ois hō eſt aial ꝛ
ñ ē ñ aial ſꝫ callias ē hō igt calliaſ ꝛ ñ calliaſ ē al' et
ñ ē ñ al' ita q ñ oꝫ ſumē i miori totū illō copullatuꝫ
ſꝫ accepta pma pte pōt ꝯcludi totū copulatū exquo
mediū i pl⁹ ſe hꝫ qꝫ minor extremitas ꝛ hác aſſerit
fuiſſe itētioné ariſ. i hoc loco. Sꝫ ꝯtra poſito q calli
as ſit oē al' añs ē veꝝ ꝛ ꝯñs falſū igit ꝯña ñ vꝫ ꝛ nl'li
dubiū q adhuc li aial eēt tertius cōior qꝫ li hō. et li
hō qꝫ li callias.ſicut iaꝫ cōius eſt iſtāſ qꝫ hoc iſtans
ꝛ fenix qꝫ iſta fenix.imo dato illo mō arguēdi ſyll's
ille ꝯſtaret ex q̃tuor tmis quod ē ꝯtra doctriná ariſ.
pmo poꝝ ꝛ pꝫ ꝯña qꝛ copulatū ſbijcit i ꝯcl'one ꝛ ſo
lū altera ps ē minor extremitas. Intētō igt phi.ē q
dignitas negatiua pōt cōcludi p applicationem ad
maiorē extremitatem ſiue medium aut minor extre
mitas accipiat affirmatie aut negatiue. Primū
dubiū videtur q fruſtra recipiat dignitas negatia

in demõstratione ostẽsiua qñ hita noticia q omnis hõ ẽ aia lscit q ois hõ ẽ aial ⁊ nõ ẽ ñ aial. Scdm dubium cum ois demonstratio ostẽsiua procedat ex ꝓpõibus vlibus videtur phũm male exẽplificare sumẽdo minorẽ singularem cum dicit callias est hõ. Ad primũ dicitur negãdo q statim cũ scitur omnẽ hominẽ eẽ animal sciatur oẽm hominẽ nõ esse non al'qꝛ potest aliqs dubitare super istã ois hõ nõ est nõ aial ex quo aliquid ẽ qd ẽ al' ⁊ ñ aial nã corpus i cõi est animal ⁊ lapis. sed lapis ẽ nõ aial igit corpus in cõi ẽ aial ⁊ ẽ nõ aial nũq̃ tñ duo cõtradictoria icꝯplexa verificant de aliquo eorundez neqꝫ de aliq̃ suorum inferioruꝫ sed bene de aliquo superiori eo modo quo dictum est ⁊ dato q demõstratio ostẽsiua nõ reciperet primã dignitatẽ ad veritatem inuestigandam sufficit aũt q recipiat ad cõtradictionẽ cõcludẽdã. Ad secũdũ dicitur q phũs hic solũ exẽplal'r locut⁹ ẽ tñ vt ifra ondet alicui⁹ demrãtiõis ostẽsiue. s. pticularis aliq̃ pmissaꝝ põt eẽ singularis.

Omne autem affirmare ⁊ negare que est ad impossibile dmonstratio accipit ⁊ hoc neqꝫ semper vniuersaliter sed quãtum sufficiens est in genere. Sufficiẽs autem est in genere dico autem genere ut circa quod genus dmrãtiões sũt sicut dictũ ẽ p⁹.

Secunda ꝯclõ quelibet demonstratio ducens ad impossibile vtitur in dignitate affirmatiua de articulate q̃ztum sibi sufficit patet q nulla demonstratio vtitur principio cõi nisi ßm applicationem ad suũ proprium subm. modus autẽ recipiendi principiũ affirmatiuũ in demonstratione ducente ad impossibile est iste vt si quis velit probare q aliquod animal ñ est homo arguat sic omne animal est hõ equus est animal g equus est homo. Ista forma est bona ꝯclusio est falsa. igitur aliqua pmissarum non mior ergo maior tũc sic maior est falsa ⁊ suũ ꝯtradictoriũ est igit suuꝫ ꝯtradictorium est verũ ꝯñtia pꝫ p illd pncipium de quolibet dicitur affirmatio vel negatio qꝛ nõ ꝯtingit duo contradictoria eẽ simul vera. vl' sil' falsa demrãtio igit ducens ad impossibile. et recipiẽs pmum principium affirmatiuum non ẽ aliquid similis sꝫ magis discurs⁹ fact⁹ ex trib⁹ ꝓcessibus sicut pꝫ in exemplo posito. Notãdũ quosdaꝫ text⁹ habere ꝯtingere ãt sil' affirmare ⁊ negare alios aũt non ꝯtigere. Et dicit lincoñ. q debꝫ esse littera affirmatia ⁊ nõ negatia sꝫ dicit egi. q potest esse affirmatiua ⁊ negatiua si affirmatiua intell'r de demonstratione ducente ad impossibile si negatiua intell'r tunc de demonstratione ostẽsiua. Sed mihi videt q littera debeat eẽ negatiua ⁊ nõ affirmatiua. Primo quia sicut ante ostendit demrãtionẽ vti principiis cõibus spãliter ñ faciẽdo mẽtionẽ de oppositis illorũ ita nũc itẽdit ondere demonstratiões vti pncipijs ꝓpis spãl'r ⁊ nõ oppositis illoꝝ constat ãt q ꝯtingere sil' affirmare ⁊ negare ẽ oppositũ pmi pncipij. Scdo qꝛ exẽplũ phi. est de pmo pncipio negatiuo ⁊ non de opposito illius cũ dicit ois homo ẽ animal ⁊ nõ ẽ ñ aial. Inqt. n. phũs q oportet accipe pmũ de medio qd verũ sit negare aut non verum vbi patet q hic non fit mẽtio de demonstratione ducẽte ad ipossibile sed soluꝫ ostẽsiua. tertio qꝛ i hac secũda cõclõne declarat phũs qual'r demonstratõ vtitur pmo pncipio affirmatio igit in pmo debuit declarari qualiter vtit pmo pncipio negatiuo ⁊ non opposito illius pncipij. Primũ dubiũ vtrũ istud principiũ de quolibet eẽ vel nõ eẽ sit pmũ pncipiũ simpliciter. Et ar. q non quia illud principiũ est vna disiũctia. g psupponit partes eius. pꝫ ꝯñtia p phm pmo phi. dicentez q partes sunt pores toto sed illarum partium vna necessario est pncipium qꝛ pncipium non fit ex non pncipijs. g illud non est pmũ pncipium sed aliqua pars eius. Secũdum dubiũ vtrum istud pncipium de quolibet eẽ vel non eẽ sit pmum verum ⁊ ar. q nõ per aristo. secũdo metha. dicẽtẽ q deus ẽ pmũ verũ a quo sũt oĩa alia vera sꝫ istud pncipium non ẽ deus cum sit ꝓpõ mentalis igitur illud pncipiũ non est pmum verũ. Tertiũ dubium vtruꝫ istud pncipiũ d quolibet dicit esse vel nõ esse sit notissimum. Et ar. q nõ qꝛ vt dicit phũs. secundo metha. q sicut res se habet ad eẽ ita ad cognosci sꝫ ista ꝓpõ ens ẽ ẽs ẽ por quã ista disiũctiua de quolibet esse vel non eẽ. igit prius cognoscitur ⁊ ꝯñter euidẽtius cognoscit quia est cã cognitionis illius mõ propter qd vnũquodqꝫ tale ⁊ illud magis iqt phũs in hoc primo. Quartũ dubiũ vtrũ istd principium de quolibet eẽ vel non eẽ sit principium firmissimũ. Et ar. q non qꝛ duo contradictoria incõplexa verificant de eodem demonstrato. n. ali i cõi verũ est dicere q ipm est homo ⁊ non homo ex quo illud animal est homo ⁊ equus. Ad primum dicitur q intellectus in sua prima impressione qua recipit conceptum entis habet tres propositiones affirmatiuas absqꝫ differẽtia temporis ⁊ tres negatiuas. Prima ẽ ista ẽsẽ ẽs cui correspõdet hec negatia ẽs non est non ens. Secunda est ista omne ens ẽ ens cui correspondet hec negatiua nullum ens ẽ ñ ens.

Tertia est ista quodlibet est vel non est. loco cuius accipimus istas duas de quodlibet dicitur affirmatio vel negatio de quodlibet dicitur esse vel non eẽ ⁊ negatia hui⁹ ẽ hec nihil ẽ ⁊ ñ ẽ. loco cui⁹ accipim⁹ istas duas impossibile est aliquid eẽ ⁊ non esse non contingit idem simul eẽ ⁊ non eẽ habet ergo intellectus tres combinationes dignitatum. Quarum pma est duarum infinitarum. Secunda duarum vlium. tertia est duarum ypotheticarum seu duarum cathegoricarum de disiuncto vel copulato extremo ⁊ sicut non est inconueniens q aliquod corpus naturaliter inclinetur esse in alio loco ⁊ equiescere in eo ⁊ ꝯtinuari alijs cõporib⁹ i tãta vl' in tãta distãtia mũdi ⁊ hẽc oĩa ista sil' ita ñ icõuenit itellectũ nãl'r inclinari ad pl'es ꝓpões ⁊ sil' oẽs illas hẽc. scim⁹ ẽt q estimatia q̃ꝫ pmo elicit spẽꝫ isẽsatã ex spẽ sẽsata hꝫ pl'a iudicia sil'. s. sicut h ẽ albũ ⁊ illd ẽ nigꝝ illd bonũ ⁊ illd malũ hoc ꝓsequẽdũ ⁊ illd fugiẽdũ sic itellect⁹ hꝫ tres ꝯbinatiões sil' ⁊ semel ꝓ eodẽ istãti q̃ elicit ꝯceptũ ẽtis p q̃rũ pmã cogscit q ens ẽ ens ⁊ q ẽs ñ ẽ ñ ens p scdaꝫ q oẽ ens ẽ ẽs ⁊ q nll'm ens ẽ ñ ens p ttiã q qdlꝫ ẽ vl' ñ ẽ ⁊ q nihil ẽ ⁊ ñ ẽ. Dicẽdũ igit ad ar. q lꝫ aliq̃ dignitates pcedãt istã d q̃lꝫ eẽ vl' ñ eẽ poritate nãe in gñe cãe efficiẽtis vt due affirmatiue ⁊ due negatiue tñ istd ẽ pmũ pncipiũ simpl'r cõplexũ ⁊ h q̃drupl'r pmo qdẽ poritate tpis qꝛ nl'lũ ẽ pncipiũ qd ipꝫ pcedat. 2. poritate cãlitatis qꝛ licꝫ alie dignitates ipꝫ pcedãt i gñe cãe efficiẽtis. h tñ pncipiũ oẽs alias dignitates pcedit i gñe cãe finalis pp h pncipiũ final'r sũ oẽs alie dignitates. 3. poritate doctrie qꝛ istd pncipiũ p⁹ igredit dmrãtiõẽ ꝟtual'r q̃ꝫ aliqd alid. Alie. n. dignitates sũ final'r pp h pncipiũ ⁊ rõe ei⁹ igrediũt dmrãtionẽ ꝟtual'r Quãto poritate ꝯñe qꝛ lꝫ seq̃t ens ẽ ens vl' oẽ ens ẽ ens igit qdlꝫ ẽ vl' ñ ẽ. ñ tñ ẽ ecõtra apd itellectũ. qꝛ si nihil. vl' aliq̃l'r eẽt qdlꝫ eẽt vl' ñ eẽt ñ tñ eẽt ens. pꝫ igit q ꝯñã nõ vꝫ hoc pncipiũ suppõit alid pncipiũ igit ñ ẽ pmũ pncipiũ simpl'r qꝛ psupponit aliqd pncipiũ tñ in gñe cãe efficientis ipm aũt ab oibus presupponit in gñe cãe finalis. Ad scdm di q deus est pmũ verũ incõplexũ de quo nulla fit mẽtio hic. sed tñ de vero cõplexo ⁊ df vt supra q lꝫ alie dignitates quatuor quarũ due sũt affirmatiue ⁊ due negatiue pcedãt hoc pncipiũ in gñe cãe efficientis hoc tñ oẽs illas precedit in gñe cãe finalis ⁊ est pmũ verũ ingrediens dmõstrationẽ ꝟtualiter sicut est vltimũ verum in quo fit resolutio demõstrationũ. nulla. n. demõstratio resoluit in istã ens est ens nec in istam oẽ ens est ens nec i aliquã suaꝝ negatiuarũ sꝫ oẽs dmõstratiões resoluũt in istas de quolibet eẽ vel nõ eẽ nõ cõtingit idem sil' eẽ ⁊ nõ eẽ pncipali⁹ tñ i affirmatiuã q̃ꝫ in negatiuã qꝛ affirmatio est prior negatione ßm aris. pmo p⁹. Et si dubitat de talibus pncipijs vtrum sint ꝓpões cathegorice vel hypothetice dico q sũt ꝓpões cathegorice. sicut eni dat ꝓpõ cathegorica d sbõ vel de pdicato copulato aut disiũcto ita dat propõ cathegorica de verbo copulato vl' disiũcto. quelibꝫ. n. istarũ ẽ cathegorica sor. ẽ vel fuit homo plõ ẽ vel erit alb⁹. ita hec ẽ cathegorica affirmatiua de verbo disiuncto qdlibꝫ est vel non ẽ equolẽs isti omne ens est ens vel nõ ẽ ens ⁊ ista est cathegorica negatiua de verbo copulato nihil ẽ et nõ est p eam intelligẽdo istã nullũ ens est ens ⁊ non ẽ ens equalẽs isti quã habem⁹ in vsu nõ cõtingit idem sil' eẽ ⁊ nõ eẽ. Ad tertium cõcedo q ista ẽs ẽ ens prioritate nature prius cognoscit q̃ꝫ illud pncipiũ de quolibet eẽ vel nõ eẽ. nõ tamẽ euidentius. nam lꝫ illa euidentissima cognoscat ßm se nõ tamẽ suo pticulari qꝛ multe sũt propões false in quibus idem pdicatur de seipso vt chimera est chimera antichristus est antixps sed nõ ẽ dabile aliqd siue sit siue nõ sit de quo nõ dicat vere eẽ vel nõ eẽ. nã chimera est vel nõ chime. antixps ẽ vel nõ ẽ antixps. ita dicit de alijs dignitatib⁹ pcedẽtib⁹ hec. n. oẽ ẽs est ens sed euidẽtissima in se nõ tñ in suo pticulari propter tales ois chimera est chimera. ois antixps est antixps sil'r ista est euidentissima i se ens nõ ẽ ẽs nõ tñ in suo pticulari est ita euidens. qꝛ cõceditur aliqd esse nõ ens. s. priuationẽ a phi. primo phy. et dicit comẽ. ibi q sicut ens ita nõ ens dicit de quolꝫ predicamẽto. Hec aũt nihil est ⁊ nõ est aut nõ cõtingit idem simul eẽ ⁊ nõ eẽ est euidentissima simpl'r tã in se quã in quolibet suo particulari quocũqꝫ eni demõstrato nõ cõtingit idem simul eẽ et nõ eẽ.

Et tũc ad arguen. di q licet ista ens est ens sit causa istius de quolibet eẽ vel nõ esse in ẽẽndo nõ tñ in cognoscendo qꝛ tã hoc. principiũ q̃ꝫ aliud negatiuuꝫ sibi correspõdens est per naturã suã euidentissimũ sicut etiam intellectus naturalissime fertur in illud. Aliquid. n. est causa ẽẽndi coloris quod tñ nõ ẽ cã visibilitatis eius. Quãdo g phũs di. propter qd vnũquodqꝫ tale ⁊ illud magis itelligit q si aliqd ẽ cã adequata cognoscibilitatis alicuius q illud magis ⁊ euidentius cognoscit. Ad quartũ concedo q illud pncipium est firmissimũ nec aliquo mõ potest esse falsum ⁊ cũ di q duo contradictoria incomplexa verificantur de eodem. igitur ñ est pncipiũ firmissimũ neget ꝯñã. hec. n. d q̃libꝫ fgula df alterũ cõtradictorioꝝ in complexorũ. ⁊ d nullo eoruꝫ ambo male elicitur ex his duobus principijs quorum vnum ẽ affirmatiuũ ⁊ reliquũ negatiuũ cum antixps nõ sit videns nec non vidẽs ⁊ aliquid de quo dicitur homo ⁊ nõ homo vt est probatũ. Intelligẽdum tamen q ideꝫ sumit tripliciter vt colligitur ex doctrina aris. qnto. metha. s. idem genere ⁊ idem spẽ ⁊ idem numero lꝫ ergo duo contradictoria incõplexa verificentur de eodem genere vel spẽ. non tamen de eodem numero quia quocunqꝫ indiuiduo vel singulari signato impossibile est q ipsum sit hõ ⁊ non hõ. Et si ar. hoc est non hõ demonstrãdo aial i cõi igitur hoc nõ est homo neget ꝯña neqꝫ fgula data a phi. primo piame. videlicꝫ q ex affirmatia d pdicato infinito sequtur negatiua de pdicato finito est intelligenda absolute ⁊ simpl'r quia nõ sequitur tu fuisti non albus ergo tu non fuisti albus. sed bene sequit q aliquãdo tu non fuisti albus. ita demonstratio aiali in cõi licet non sequat hoc est non homo igitur hoc non est homo. tamen sequit q hoc aliquo modo non est homo quia eo modo quo aial in cõi est asinus non ẽ hõ sed adhuc dubitatur circa dicta quia vi q ista ens est ens nõ sit prima propõ simpliciter primitate eẽndi qꝛ illa de scdo adiacẽte. s. ens est videt eã precedere primitate nãe eo mõ quo ps precedit totũ. Rñdetur q ista in mente ens est i ordine propõum significãtiũ nãl'r est propõ de tertõ adiacẽte. qꝛ hoc verbũ ẽ significat quandã compositionẽ quã sine extremis non ẽ intelligere inqt phi. pmo piame. lꝫ. n. in voce vel in scripto aut in mẽte aut in ordine terminorũ significãtium ad placitum dent propões de secũdo adiacente non tamen i mẽte in ordine terminoram significatium nãl'r qꝛ illd verbum est nãl'r sumptum est modus componendi naturaliter extremum cum extremo nihil autẽ põt remoueri a sua naturalitate. iõ nõ potest facere propõem cũ subiecto sine predicato.

Communicant autẽ omnes. scientie secundum cõia: cõmunia autem dico quibus vtuntur tãquã ex his demonstrantes sed nõ de quibus demonstrantur. uel demonstrant.

Istud est tertiũ capitulum hui⁹ tractatus i quo phi. notificat qualiter scie cõueniũt circa pncipia. Et diuidit in quatuor ptes in quarũ pma dclarat qualiter scientie cõueniunt circa principia cõia i secũda qualiter ꝯueniunt circa principia propria ibi si autẽ idẽ in tertia circa predicta mouet phũs questiones ibi qñ autem geometrice. in quarta manifestat in sciẽtijs doctrinalibus non fieri deceptiones ibi hec aũt sunt vt videt. Prima pars diuidit in tres conclusiones. Quarum pma est ista. Omnes sciẽtie cõueniunt ⁊ disconueniunt circa principia communia. prima pars est euidẽs qꝛ quelibet scientia roborat per principia cõia necessario ingredientia virtualiter demonstrationem non absolute vt dictum est sꝫ dearticulate. secũda pars est nota. quia nulla scientia specialis probat principia cõia. sed scientia vniuersalis probat principia cõmunia. Notandum q tripliciter potest se habere aliqua scientia circa principia. Primo quidem probando aliquid p ipa ⁊ in hoc conueniunt omnes scientie. quia omnes scientie accipiunt huiusmodi principia communia ⁊ probant multa per ipa. Secundo probando aliqd de ipis vt q non possumus talibus principijs dissentire corde nec eorum opposita concipere tanq̃ꝫ vera ⁊ talis probatio pertinet ad metha. Tertio probando ipa principia cõia ⁊ hoc iteruꝫ nulla sciẽtia facit nisi metha. principia aũt cõia fundata i ente non probat metha. simpl'r nec a priori neque a posteriori sed isti aut illi potest probare a posteriori inductiue vt quocunqꝫ dato falsum est q ipsum est et non est. igitur non contingit idem simul esse et nõ esse. similiter de nullo quocunque signato affirmatur aliquid et ab eo remouetur idem. igitur de quolibet dicitur affirmatio vel negatio. sicut etiam potest philosophus a posteriori probare sua principia scilicet per effectum. et per experientiam. vt motus est. et aliquid est mobile. quia hoc. vel

illud mouet principia aũt cõia fũdata in ptibus en
tis vt oẽ totũ ẽ maius sua pte. ꝛ si ab equalib⁹ equa
lia demas. ꝛc. nulla scia spãlis ꝓbat a priori vl' a po
steriori. sʒ tñ metha. vtroqʒ mõ vt al's claruit.

Et dialectica omnibus ẽ ꝛ si aliqua vniuersaliter téptet mõstrare communia ut quod est omne affirmatur aut negatur aut qð ẽ equalia ab equalibus aut quelibet talium.

Secũda ꝯclo tã dialetica qʒ metha. vtit oib⁹ prin
cipijs cõib⁹ oiuʒ sciaꝝ pʒ ista cõclusio tã de dignita
tibus qʒ de cõib⁹ animi cõceptiõibus eo ꝙ quelibʒ
istarũ dr scia cõissima. Notandũ pmũ ꝙ alit vti
tur dialetica ꝛ alit methaphisica oibus pncipijs cõi
bus. nã dialetica vtit illis solũ regulariter ꝛ artifici
alr tradẽdo regulã ꝛ artẽ ꝓbãdi oia talia pncipia ñ
tñ ꝓbat oia pncipia illa sicut ꝛ ipa dat artẽ dmon
strãdi in geometria ꝛ arithmetica nõ tñ demõstret
nec in geome. nec in arithme. Metha. vero vtit pn
cipijs cõib⁹ demõstratiue eo mõ quo dictũ ẽ ꝛ rõ qꝛ
ista principia nõ fũdãtur in mente i ente sed in ptib⁹
entis cũ ḡ demõstrat minus cõe per magis cõe a p
ori seqtur metha. p pncipia communissima posse ꝓ
bare a priori cões animi cõceptiões. Secũdo notã
dum ꝙ cũ metha. sit sapiẽtia p phm in ꝓhemio me
tha. hʒ se intromittere de oibus pncipijs. ppter qua
tuor cõditiões qs attribuit phũs. sapiẽtie. vi. ethi.
Prima cõditio ẽ attingere vltimũ artis. qꝛ ille ẽ
bonus artifex q attingit vltimũ artis ꝓpterea dicit
phũs in ꝓhemio metha. ꝙ sapiẽtia est circa diffici
lia cũ nõ vocet sapiẽs ille q cognoscit cõia sʒ q diffi
cilia. talis aũt ẽt est q attingit vltimũ artis cũ igitur
vltima sciarum sint principia p resolutionẽ ergo me
tha. exquo est sapiẽtia attigit illa. Secũda cõdi
tio ẽ eẽ circa totum ꝛ nõ circa ptem tñ. iõ deus non
est arator nec fossor. qꝛ talis ẽ circa ptem totũ. dicit
n. phũs in ꝓhemio metha. ꝙ sapiẽtia oia cognoscit
ꝛ ꝯsiderat ñ ḡ metb. cũ sit sapiẽtia ẽ circa totũ ꝛ ꝯñr
circa pncipia ꝯsiderat. n. ens in qʒtum ens p phũm
quarto metha. ꝛ ꝯñter cõsiderat oẽs ptes entis ꝛ oia
pncipia fũdata in ptib⁹ entis. Tertia cõditio ẽ eẽ
circa certissimũ. iõ deus ꝛ itelligentie sũt certissimi.
qꝛ sũt sapiẽtissimi. Vñ dicit aris. in ꝓhemio metha.
ꝙ sapiẽtia ẽ circa certiora nemo. n. ẽ sapiens medi
cus. vel legista nisi medicinalia vel legalia alijs
certius nouerit. sʒ metha. est sapiẽtia. ḡ metha. ẽ cir
ca certiora. hec aũt sũt pncipia. Quarta cõditio ẽ
eẽ caput iõ deus ẽ sapiẽtissimus. quia sicut caput di
rigit membra ita deus dirigit totum vniuersũ. Un
de dicit aris. in ꝓhemio metha. ꝙ sapientia est prin
cipalis ꝛ nõ subseruiẽs: dirigit enim ꝛ nõ dirigitur
qꝛ sapientis est ordinare ꝛ nõ ordinari. Si ergo me
tha. ẽ sapientia oportet ꝙ sit caput oium aliarũ sciẽ
tiarum ꝛ ꝯñter oium pncipiorũ. Ex quibus seqt
ꝙ metha. est intellectus scia ꝛ sapiẽtia est. n. intellec
tus vt dirigit oia pncipia. Et scia demõstrat ꝯclões
ex suis pncipijs ꝛ est sapientia vt est circa totum ꝛ ñ
circa ptem sed dubitat circa tertiã cõclusionẽ qꝛ di
cit cõmentator secũdo metha. ꝙ scie mathe. sũt in
pmo gradu certitudinis ꝛ naturales sequũt eas. ḡ
pm cõmẽ. metha. nõ est scia certissima. Dicẽduʒ
ꝙ vnã sciam eẽ altera certiorem intelligit dupl'r. s.
certitudine obiecti ꝛ certitudine modi ꝓcedẽdi vt te
statur cõmẽ. in prologo de aia dicens astronomiam
eẽ firmiorem geometria firmitate obiecti. ecõtra ãt
videlicet firmitate demõstratiõis geome. firmior ẽ
astrologia. dico ergo ꝙ loquẽdo de certitudine obi
metha. tenet pmũ gradum certitudinis naturalis
phia secũdum ꝛ metha. tertiũ gradum dicit eni phi.
secũdo metha. ꝙ sicut se hʒ oculus noctue ad lucez
solis ita se hʒ intellectus nr ad manifestissima in nã
ꝛ intelligit igt cõmẽ. ibi p manifestissima in nã deuʒ
ꝛ intelligẽtias iõ rõe talium metha. ẽ scia certissima
loquẽdo aũt de certitudine modi ꝓcedendi. sic ma
the. scie sũt in pmo gradu certitudis qꝛ ꝓcedũt ex
notioribus nobis ꝛ nature vt asserit cõmẽ. in ꝓlogo
phi. naturales ãt sũt in secũdo gradu. ꝓcedũt ex no
tioribus nobis ad notiora nature ꝛ ecõtra q̃ sũt no
bis satis ꝓpinqua metha. ãt procedit ex notioribus
nobis ad notiora nature ꝛ ecõtra q̃ sũt remotissima
a nobis. s. deus ꝛ intelligentie.

Sed dialectica nõ est sic diffinitoriũ quorũdã nec generis alicuius unius est non enim interrogaret. dmõstrantem enim non est interrogare propter id quod oppositorum esse non demonstret idem. oñsum autẽ hoc est in his que de lõgissimo sũt.

Tertia ꝯclo dialetica nõ ẽ determinate dñe nec dter
minati gñis sbi ꝓbat q̃libʒ scia q̃ est determinate
dñe vel determinati gñis ꝓbat tñ vnã pté contra
dictionis sed dialetica ꝓbat indñter vtrãqʒ parteʒ
cõtradictiõis ergo ꝛc. pʒ ꝯña cũ maiori inductiue.
minor est declarata primo priorũ. Cõtra pdicta arg.
pmo ꝙ dialetica ẽ determinate dñe nã dialetica ꝯsi
derat de actibus aie ꝛ de intẽtiõib⁹ pmis ꝛ secũdis
que hñt determinatas dñas ḡ ꝛc. Secũdo ar. dia
letica est determinati gñis sbi qꝛ cõiter dr sillogismũ
seu ens rõnis eẽ sbʒ logice vl dialetice. Tertio ar. ꝙ
dialetica nõ ꝓbat nisi vnã pté cõtradictiõis qꝛ dia
letica est scia quelibʒ ãt scia est hitus acqsitus p de
mõstrationẽ sed demõstratio nõ probat nisi vnam
partẽ cõtradictiõis ḡ ꝛc. Quarto ar. ꝙ aliqua sci
entia ẽ determinate dñe ꝛ determinati gñis q̃ tñ ꝓ
bat vtrãqʒ partẽ ꝯtradictiõis qꝛ phia naturalis est
hi⁹ in ea enim sũt opiniones cõtrarie ꝛ contradicto
rie necessario probãtes duo contradictoria. Ad p
mũ dicit egi. ꝙ actus anime dupl'r possũt cõsidera
ri primo vt sunt quedam res ꝛ sic sunt phisice consi
derationis ꝛ nõ dialetice. secundo vt sunt instrumẽ
ta applicabilia ad res ꝛ sic sunt dialetice cõsideratio
nis nõ tamen sunt determinate differentie sicut nec
res indifferenter sumpte. Ista responsio est dubia
primo quia consideratio actuum anime vt sunt res
est consideratio metha. ꝛ nõ phisica. Secundo qꝛ
consideratio istorum vt aplicantur ad res est ꝯside
ratio phisica. considerat enim phisicus actus aie
vt sunt conceptus ꝛ similitudines rerum. Dicen
dum est ergo aliter ꝙ actus aie possunt tripl'r consi
derari. Primo vt sũt actus vel res ꝛ sic sũt metha.
considerationis. Secundo vt sunt res vel act⁹ de
terminati subi. vel obiecti. ꝛ sic sunt phisice consi
derationis. Tertio vt sunt dispositiones vel orga
na arguendi ꝛ sic sunt dialetice considerationis.
Ad secundum dicitur ꝙ est duplex dialetica. vel
logica scilicet docens. ꝛ vtens. dialetica docens est
illa que dat artem ꝛ regulas arguendi ꝛ sillogizan
di secundum hoc dialetica est determinati generis
substantiui. Dialetica autem vtens est processus di
scursus ab vno ad aliud ꝛ hic reperitur in brutis et
in qualibet scientia ꝛ sic quelibet scia est logica vel
dialetica ꝛ isto modo nõ est determinati subi nec de
terminate differentie ꝛ sic sumendo dialeticam vel
logicam ipa potest probare omnia principia. quia
metha. est logica vel dialetica large sumendo pro
prie aũt sũpta nõ probat illa sed soluʒ tradit artem
ꝓbãdi eadẽ. Ad tertiũ dicitur ꝙ dialetica est scia
ꝛ modus sciẽdi i eo ꝙ ẽ scia ñ ꝓprie ꝓbat nisi vnam
ptẽ ꝯtradictiõis i eo ãt ꝙ ẽ modus sciẽdi sic ꝓbat ꝛ
docet ꝓbare vtrãqʒ ptẽ ꝯtradictiõis. Ad quartũ
dr ꝙ si in phia. sint opiniões cõtrarie ꝛ ꝯtradictorie
necessario vna illaꝝ ẽ falsa ꝛ ꝯñs illa nõ ẽ phia. quia
phia. nõ ẽ nisi veroꝝ ꝛ necessariorũ. Et si ꝟa phi. ad
inuestigãdã ꝟitatẽ arguit ad vtrãqʒ ptẽ ꝯtradictio
nis hoc nõ hʒ ex se sed ex logica docẽte arguere ad
vtrãqʒ partẽ cõtradictiõis ꝛ isto modo põt vocari
logica ꝛ hoc ad presens sufficit.

Si autem idem est sillogistica interrogatio ꝛ propositio cõtradictiõis Propositiões autem sunt secũduʒ vnamquãqʒ sciam ex quibus ẽ sillogismus. Secũdum vnãquãqʒ erit vtiqʒ aliqua interrogatio scibilis ex quibus qui est secũdũ vnãquãqʒ scientiam propri⁹ fit sillogism⁹.

Ista est secũda pars hui⁹ capituli i qua phũs decla
rat quomõ scie se hñt circa ꝓpa postqʒ mãifestauit
quõ se hñt circa cõia ꝛ iõ qꝛ iterrogare ẽ ꝓpriũ op
ponẽtis ꝛ respõdere rñdentis ꝛ disputare vtriusqʒ
aris. ponit tres ꝯclões. Quaꝝ pma ẽ ista quelibet
scia hʒ ꝓprias interrogationes. Secũda ꝯclo queli
bet scia hʒ ꝓprias rñsiones ibi neqʒ est oẽm. Tertia
ꝯclo ois scia hʒ ꝓprias disputationes ibi si aũt di
sputãt. Prima ꝯclo ar. sic idẽ ẽ itrogatio sillogisti
ca ꝛ ꝓpositio ꝯtradictiõis sed q̃libet scia hʒ ꝓprias
ꝓpõnes ex qb⁹ fit sillogism⁹. ḡ q̃libʒ scia hʒ ꝓprias
interrogatiões scibiles ex qb⁹ fit sillogism⁹. Argu.
ḡ sic breuiter idẽ ẽ propõ ꝛ iterrogatio sed quelibet
scia hʒ ꝓprias ꝓpões ḡ q̃libet scia hʒ ꝓprias inter
rogatiões. Notãdũ ꝙ itrogatõ ẽ orõ sũpta añ actua
lẽ sillogizationẽ ꝯclo ẽ orõ illata p sillogizatiõeʒ ꝛ ꝓ
põ vt ad pñs sumit ẽ pmissa qꝛ ꝓpõ idẽ ẽ ꝙ ꝓ alio
posito. Ex qbus sequit ꝙ eadẽ orõ ẽ iterrogatio cõ
clusio ꝛ ꝓpositio ꝟbi gr̃a hec orõ ois hõ est discipli
nabilis est iterrogatio dũ querit vtrũ ois hõ est di
sciplinabilis ꝛ ẽ ꝯclo cũ sic ar. oẽ aial rõnale est disci
plinabile ois hõ ẽ aial rõnale ḡ ois hõ ẽ disciplina
bilis ꝛ eadẽ orõ ẽ ꝓpõ sic arguẽdo ois hõ ẽ discipli
nabilis sor. ẽ hõ. ḡ sor. est disciplinabilis. ꝛ intelli
git arist. p ꝓpõeʒ ꝯtradictiõis pmissã iferẽte alterã
ptẽ ꝯtradictiõis. Primũ dubiũ vr ꝙ nõ q̃libet
scia hẽat ꝓprias iterrogatiões. qꝛ scia demõstrati
ua nõ hʒ ꝓprias iterrogatiões cũ dictũ sit supra di
aleticũ interrogare ꝛ nõ demõstrare. Secũdũ du
biũ vr ꝙ ꝛ ex itrogationib⁹ nõ fiat syllogism⁹ qꝛ syl
logism⁹ fit solũ ex pmissis vel ex ꝓpõnib⁹. ꝯstat ãt
ꝙ interrogatio nõ ẽ pmissa sed ꝯclo. Ad pmũ dr
ꝙ interrogatõ dupl'r sumit. s. large ꝛ stricte. Interro
gatio large sũpta idẽ ẽ ꝙ orõ ꝓbabilis ꝛ sic in quali
bet scia sũt interrogatiões sicut ꝛ q̃stiones. Unde i
principio h⁹ secũdi dicit phũs ꝙ q̃stiões sũt equa
les nũero his q̃cũqʒ vere sim⁹. Interrogatio stricte
sũpta idẽ ẽ ꝙ orõ ꝓbabilis ad vtrãqʒ partẽ ꝯtradi
ctionis ꝛ sic in sola dialetica reperiũt iterrogatiões
ꝛ de tali iterrogatiõe locutus ẽ phi. supius ꝛ si tã de
mõstrator qʒ dialetic⁹ iterrogat ñ tñ eodẽ mõ nec d ea
dẽ re simpl'r. Nã demõstrator iterrogat solũ de ꝯclõne
nõ ãt de pmissis idemõstrabilib⁹ nec de pncipijs diale
tic⁹ ãt iterrogat de oib⁹ qꝛ hʒ viã ꝓbãdi tã pncipia
qʒ ꝯclões ẽt demõstrator nõ iterrogat nisi de ꝯclõne
ꝟa dialetic⁹ ãt idifferẽter tã de vera qʒ de falsa. Ad
secũdũ dr pm egi. ꝙ i demõstratiõe ostẽsiua ex iterroga
tiõib⁹ fit sillogism⁹ ñ qdẽ sillogism⁹ c⁹ ẽ iterrogatio
sed alteri⁹ ita ꝙ illa ois hõ ẽ disciplinabilis ẽ ꝯclo
i vno sillogismo ꝛ pmissa i alio iõ ex illa nõ fit sillo
gism⁹ c⁹ ẽ interrogatio vel ꝯclo sed ex illa fit sillogis
m⁹ c⁹ ẽ pmissa. In demõstratiõe ãt ducẽte ad ipossi
bile sumit oppositũ iterrogatiõis ex quo cũ alio con
cesso infert aliqð ipossibile ꝛ sic ẽt iterrogatio igredi
tur sillogismũ iterrogatio ḡ vt iterrogatõ vl ꝯclo ñ
ẽ illud ex quo fit sillogism⁹ sʒ i eo ꝙ ꝓpõ aut oppo
sitũ illi⁹. Credo tñ meli⁹ dicẽdũ eẽ ꝙ ex interroga
tiõe vt iterrogatio ẽ nõ fit sillogism⁹ sed solũ ex iter
rogatiõe vt ẽ propõ vel ꝯclo sicut eni pmisse sũt par
tes eẽntiales sillogismi ita ꝛ ꝯclo sicut ḡ ex pmissis
vt sic fit sillogism⁹ sic ex ꝯclõne vt sic fit idẽ sillogis
m⁹ ꝛ qñ ex oppositis pmissarũ nõ dr fieri sillogis
m⁹ iõ ex iterrogatiõe nõ fit sillogism⁹ ducẽs ad im
possibile sʒ bñ ex opposito illi⁹ cũ illõ oppositũ igre
diat demõstrationẽ ducẽtẽ ad ipossibile ꝛ nõ iterro
gatio hec. n. ois hõ ẽ disciplinabilis nõ igredit dmõ
strationẽ ducẽtẽ ad ipossibile sed bñ oppositũ illius
isto mõ nõ ois hõ ẽ disciplinabilis ꝛ ois hõ ẽ aial rõ
nale ḡ nõ oẽ aial rõnale ẽ disciplinabile igredit eniʒ
q̃libʒ pmissaꝝ idifferẽter tã demõstrationẽ ostẽsiuaʒ
qʒ ducẽtẽ ad ipossibile sʒ ꝯclo q̃ fuit iterrogatio non
igredit demõstrationẽ ducẽtẽ ad ipossibile sed bene
oppositũ illius.

Manifestum ergo quod nõ ois interrogatio geometrica erit neqʒ medicinalis silr aũt ꝛ in aliis.

Ex ista ꝯclõne cũ sua ꝓbatiõe Aris. infert tria corre
laria. Quoꝝ pmũ ẽ illud. nulla interrogatio ẽ idñn
ter cuiuslibʒ scie probat nulla ꝯclo ẽ indñt cuiusli
bet scie sʒ q̃libet iterrgatio ẽ ꝯclo ḡ ꝛc. pʒ ꝯñtia cuʒ
miori maior ãt liquet iductiẽ. qꝛ nulla ꝯclo ẽ idñt
geometrie ꝛ medicine. Notãdũ pm lynco. intenti
onẽ phi. eẽ ꝙ nulla ꝯclo ẽ pliuʒ scientiaꝝ. si ãt astro
logus ꝯsiderat spericitatẽ terre sicut ꝛ nãlis hoc est
sub alia rõe. qꝛ phi. ꝯsiderat spericitatẽ terre vt ẽ pas
sio corporis nãlis mobilis astrologus ꝟo vt ẽ pas
sio magnitudis mobilis. Ista rñsio ẽ nimis larga
qꝛ sicut idẽ obiectũ ꝛ idẽ terminus ẽ diuersaꝝ sciarũ
vt colligit de mẽte aris. 2. phi. ita eadẽ ꝯclo ẽ diuersa
rũ sciarũ. Nã q̃libet istaꝝ terra est sperica luna est
ecli psabilis ẽ ꝯclo naturalis ꝛ astrologica cũ qnli
bet illoꝝ dmõstret illas lʒ non eodẽ mõ quoniam
astrolog⁹ demonstrat terram essẽ spericam per ipsã
equaliter distare a celo phũs autem per hoc. quia
omne graue tendit ad mediũ mundi similiter astro
logus probat eclipsim de luna per solem esse in capi
te vel in cauda draconis. philosophus vero per ter
ram diametraliter interponi inter solem. et lunam
ꝛ ideo intentio philoso. fuit ꝙ nulla conclusio est in
differenter cuiuslibet scientie aut quod non omnis
conclusio est indifferenter plurium scientiarũ ꝛ hoc
conceditur intentio tantum linco est vera videlicet
ꝙ nulla conclusio secundum eandem cõsiderationẽ
est plurium scientiarum. quia scientie distiguũt ex
distictiõe cõsiderationũ.

Sed ex quibus aũt demõstrat aliquid de quibus geometria est aut ex eisdem demõstrat geometrice sicut i speculatiua silr ãt ꝛ in aliis.

Secundum correlarium in qualibet scientia subal
ternãte aliquid dicitur propõ dupl'r aut qꝛ per illõ
aliquid demonstratur in scientia illa aut qꝛ per illã

demõstrãt aliud in scia subalternatiua. Ubi gra a centro ad circũferẽtiaz oẽs linee ducte sũt eq̃les hec sũt ꝓpositio i geometria qa aligd p illã demõstratur in geometria. s. q sup datã lineã cõtingit triangulum eq laterũ collocare. hec aũt linea recta cadẽs sup lineã rectã causat ãgulũ rectilineũ dato q nõ demonstret aligd in geometria tñ dicit geometrica propõ qz mõ geometrico in ꝓprijs tminis demonstret aliqd in pspectiua licet dearticulate. vt q oculus vidz ptẽ dextrã z sinistrã visibil eo qõ ab illis causant anguli rectilinei visuales p cursũ linearũ visualium rectarũ. Notãdũ ẽm auctorẽ de causis q oĩs cã p̃ maria plus insluit in effectũ q̃s cã secundaria. cuz g̃ ꝑclones geometrice sint cause ꝑmarie respectu ꝑclusionũ pspectiuaꝝ qz ab illis pspectiuis accipit sua ꝓncipia ꝓpria ergo magis ꝑcurrũt ad cõclusiones pspectiuas q̃s ꝓpria ꝓncipia pspectiue z p ꝓs dicuntur proportiones tã geometrice q̃s pspectiue lz per illas nulla propõ geometrica demõstret. dicũt enim ꝓportiões geometrice p q̃sto in ꝓprijs terminis õ descẽdũt in pspectiuã vt ꝓmisse sũt aũt ꝓportiões pspectiue in q̃stũ illi termini ꝑtrahũt p alios termios ex quibus sit ꝓprius terminus scientie pspectiue vt sepe est oñsum.

Et de his quidẽ rõz cõtingit ponẽ dam esse ex geome. pricipius z conclusionib⁹. sed pricipioꝝ ñ ponẽdã rationẽ esse geometrie secũdũ q ẽ geometria. silr aũtez z i aliis sciẽtiis.

Tertiũ correlariũ quilibet artifex spãlis reddit rationẽ suarũ iterrogationũ p ꝓncipia z ꝑclones non ãt ꝓncipiorũ in eo qõ talis lz metha. Si eni aliq in trrogatio est secũda ꝑclõ demõstrata oportet qõ reducat in ꝓmã ꝑclonẽ z ex ꝓsequẽti in ꝓncipia ꝓma. tñ ꝓma ꝑclõ nõ reducit in ꝑclonem sed solũ in ꝓncipia que nullus artifex specialis vt sic põt ꝓbare sed solũ i eo qõ methaphisicus.

Neqz omnem est itaqz scientem interrogationem iterrogare neqz secundum omne iterrogatum rñdeꝛ unoquoqz sed que sunt secundum sciam determinatam.

Secũda ꝑclõ quelibet scia hz ꝓprias rñsiones ꝑz ex priori q̃si sicut quilibet artifex determinate interrogat ita dederminate respõdet sicut eni scia hz ꝓpas interrogatiões rei ita hz proprias respõsiones. z sicut nõ spectat ad sciam aliquã specialẽ interrogãr quãlibet interrogationẽ ita nõ spectat rñdere ad qõliber interrogatũ phisicus eni nõ iterrogat vtrũ oĩs triãgulus habeat tres ãgulos equales duob⁹ rectis neqz respõdet ad illud interrogatũ sed bene querit vtrũ omne graue tẽdat deorsũ z si fuerit iterrogatũ bene respõdet. Sed ꝑtra metha. respõdet ad oẽs questiones vel quia ad illã oĩs triangulus hz tres angulos equales duobus rectis cum cõsideret de quolibet termino illius sicut cõsiderat õ quolibz ente ergo de illa propositõe cõsideret. Dicit qõ considerat de illa ꝓpositõe z de quolibet termino ei⁹ vt ens est nõ aũt vtrũ illa passio insit sbo de necessitate z ꝑ se nisi postq̃z fuerit õmõstrata per geometriã vnde ante demõstrationẽ methaphisicus nesit illud ꝑdicatũ esse propriã passionem sbi sed post demonstrationem scit illud z tũc cõsiderat illam passionem inesse sbo per se z de necessitate cognoscẽdo illã triãgulo inesse ex principijs speciei. Nõ ergo metha. respondetur ad illam absoluta sũpta z i suppositione personali sed tãtum materiali discendo illam oĩs triangulus habet tres angulos eẽ qõdã ens ꝓplexũ cuius extrema realiter diffrũt.

Si autem disputat aliq̃s cuz geometra secundum q geometra manifestum est quoniam. z bñ si ex his aliquid demõstret. si uero nõ bene.

Manifestum est autem. quoniam ñ arguit geometram sed aut secũdum accidens. quare nõ vtiqz erit in nõ geometricis de geometria disputandum. latebit. n. praue disputantem silr ãt z i aliis se habet scientiis.

Tertia ꝑclõ scientia habet ꝓprias disputationes Ista ꝑclõ patet ex alijs tñ arg. sic. Quicũqz arguit cõtra geometraz geometrice z ex principijs geometrie bene disputat z quicũqz nõ arguit geometrice vel nõ ex principijs geometrie nõ bene disputat. g̃ ꝛc. prima pars probat sic quicũqz vincit geometrã vt geometra est bene disputat sed quicunqz arguit geometrice ex principijs geometricis cõtra geometram vincit geometram vt geometra est. ergo gcũ qz talis bene disputat minor probatur qz arguens nõ geometrice vincit geometrã solum per accñs ꝓ q̃sto forte est musicus vel arithmeticus. Secunda pars añtis probat nam quicũqz arguit latenẽ contra geometram ita vt nõ percipiat an bene vel male arguat nõ bene disputat sed quicũqz arguit ñ geometricie aut nõ ex principijs geometricis cõtra geometram latenter arguit ergo quilibet talis non bene sed male disputat quod erat probãdũ. Dubitatur quia illa propositio nõ videtur vera quicũqz arguit geometrice ex principijs geometrie vincit geometrã vt geometra est quia nõ semp sic arguẽs vincit geometrã aliter enim semper cõcluderetur geometrico. Respõdetur q li vincit in proposito dicit aptitudinem z nõ actum. licz ergo geometrice arguens nõ semper vincat geometrã. semp tñ aptitudinẽ vincit ipsum.

Quoniam autem sunt geometrice interrogatiões nõ ne sunt z nõ geometrice. Et q̃ secundum vnamquã qz sciam q̃ secundum ignorantiam quanlibet geometrice sunt.

Ista ẽ tertia pars hui⁹ capituli. i qua philosophus mouet aliquas questiones circa ꝓdicta z facit duo. nã primo mouet hmõi q̃stiões secũdo soluit eas ibi secundũ geometriã autem. Prima questio est de ꝑclusionibus secũda de premissis ibi. ẽm vnãquãqz tertia de sillogismis ibi vtrũ secũdũ ignorantiam.

Prima ergo questio est ista vtrũ interrogationũ i. cõclusionum alique sint geometrice z alique non geometrice. z qr ista questio videtur superflua exq̃ philosophus determinauit in altera lectione quanlibet sciẽtiã habere proprias interrogationes z q nõ oĩs interrogatio est arithmetice vel geometrice vl medicine. Ideo est notãdum q quadruplex interrogatio respicit geometriam. Prima interrogatio cõclusio demonstrata in geometria vt super datam lineam cõtingit triãgulũ equilaterũ collocare. Secunda interogatio ẽ cõclusio demõstrata p ꝓncipia geometrie in alia scientia vt in pspectiua videlz oculus videt dextrum magnitudinis per hoc q ab illa egrediũtur linee caulites ãgulũ rectilineũ in parte dextrã oculi. Tertia interrogatio est ꝑclõ ñ demõstrata in geometria nec ex ꝓncipijs geometrie tamẽ apparet eẽ cõclusa p ꝓncipia geometrie ratione affinitatis ad suã sciam subalternãtẽ vt sũt multe ꝑclusiones musice ꝓpter ꝓpinquitatẽ inter geomatriaz z arithmeticã. Quarta interrogatio est ꝑclõ õmõstrata nõ in geometria nec ex ꝓncipijs geometrie vere aut apparẽter vt ꝑclones naturales mouet ergo Arist. hanc q̃stionẽ ꝓpter interrogatiões apparẽter geometricas de q bus nulla facit mẽtionẽ. debet g̃ sic itelligi qõ vtrũ iterrogationũ apparenter geometricarũ alique sint geometrice z alique nõ. Dubitat vtrũ oĩs iterrogatio geometrica possit esse ꝓpositio geometrica z cõtra querẽdo aut cõsimile idẽ in alijs scientijs spẽialibus. Ridetur q aliqua est ꝓpositio geometrica que nõ est ꝑclusio geometrica licet sit forte ꝑclõ in alia scia vt de puncto ad punctũ ꝓtingit rectã lineã ducere per hanc enim geometra multa demõstrat nõ tamen demõstratur in geometria lz in naturali phi. s. in sexto phi. Aliqua ãt est cõclusio geometrica que nõ est ꝓpositio geometrica in scia geometrie nec in aliqua alia vt illa que demõstratur geometra per quã nihil demõstratur in geometria neqz i alia scientia ꝛc. Aliqua ẽ est cõclusio geometrica que est propositio geometrica nõ quidẽ in geometria sed in alia scientia vt cõclusio demõstrata in geometria per quã nihil õmonstratur in geometria sed in perspectiua. Aliqua aũt est cõclusio geometrica que est propositio geometrica sic q ipa demõstrat in geometriã z p ipsam aligd demonstratur in geometria vt oĩs ãgulus extrinsecus trianguli equilateri duobus oppositis intrinsecis hec enim ꝓbatur i geometria per lineam illam secãtem eque distãtem. tertio lateri. z probat tres angulos eẽ equales duobus rectis etiã in geometria. Et scõm vnãquãqz. Secunda questio est de ꝓmissis vtrũ propositiões ẽm ignorãtiã geometrie sint geometrice cenſẽde. Propositiões scõm sciẽtiam geometre sũt ꝓpositiones vere quib⁹ intellect⁹ assẽtit ex notitia terminorũ ex aut discursu moroso vel imperceptibili. vt oĩs anguli recti sũt equales. non cõtingit paralellas cõcurrere propositiones aũt ẽm ignorãtiã geometrie sũt opposita harum vt anguli recti sunt equales linee paralelle cõcurrũt de talib⁹ ergo que sũt secũdũ ignorãtiã geometrie q̃ri virum sint geometrice vel non. Consimilis questio põt fieri, de propositionibus ẽm ignorantiam aliarum artium.

Et utrũ secundũ ignorãtiã fit qui ex oppositis syllogism⁹ aut palogismus.

Tertia questio vtrũ sillogismus ignorãtie sit sillogismus vel paralogism⁹. Syllogismus scõm sciẽtiam est ille qui ꝓcedit ex ꝓncipijs. vt oĩs angulꝰ recti sũt equales isti sũt ãguli recti igit sũt equales. Syllogismus vero secũdũ ignorãtiã est ille qui ꝓcedit ex opositis principiorũ vt oĩs linee paralelle cõcurrunt a z b sunt linee paralelle. g̃ a z b ꝑcurrũt z de tali syllogismo querit vtrũ sit verus syllogismus aut paralogismus.

Secundum geometriã autẽ aut ex alia arte ut musica est interrogatio non geometrica

Ad primã q̃stionẽ rñdet Aris. q aliqe videnẽ esse interrogationes alicui⁹ scientie que tamen non sũt interrogationes cuius scientie sicut cõclusiones musice videntur esse geometrice non tamẽ sunt geometrice vbi intelligẽdũ est q aliqe videntur esse conclusiones geometrice z sunt geometrice. vt super datã lineam contingit triangulũ equilateruz colloca re oĩs triãgulus habet tres ãgulos equales duob⁹ rectis. z aliqe nõ videtur geometrice z sũt geometrice vt oculo videt dextrũ z sinistrũ magnitudinis. Aliqe videt geometrice z nõ sũt geometrice. vt q ti tonꝰ ad quartũ ẽ ꝓportio sexquiquarta. Aliqe ñ sũt geome. nec videt geometrice vt oẽ graue tendit deorsũ z oẽ leue sursũ. intendit g̃ phus. q interrogati onũ q̃ videntur eẽ alicuius scientie aliqe sũt illius scientie z aliqe non vt patuit geome. z idẽ potest oſtẽdi in phia naturali. nã materia est potẽtia z forma ẽ actus iste videtur esse phisice z nõ sunt sed metha. he autem materia est potẽtia ad formaz generandã forma est actus materie trãsmutabilis videntur eẽ phisice z nõ sunt phisice. Notãdum primo q aliud est esse conclusionẽ geometrie z aliud cõclusionẽ geometricã. Nam ad hoc q aliqua cõclusio sit geometrie opz q sit demõstrata in geometria per principia ꝓpria z p ꝓprios terminos geometrie vt oĩs triangulus habet tres angulos. Ad hoc autez q sit geometrica sufficit q sit per ꝓncipia geometrice. et sic oĩs cõclusio perspectiue ẽ geometrica z oĩs ꝑclusio musica est arithme. Secũdo notandum q cõclusiones musice nõ sunt geometrice qr nõ sunt per ꝓncipia proprie geometrie sed arithme. tamen videtur geometrice propter propinquitatem. z affinitatem geome. cum arithme. que quidem propiquitas sumitur ex quatuor. Primo ex parte subi remoti qr quelibet earũ est de quantitate licet vna caruz sit de quantitate continua z alia de quantitate discreta.

Secundo ex parte principiorũ cõmuniũ. nã quelibz earũ vtitur his ꝓncipijs. s. oẽ totũ est maius sua pte si ab equalibus equalia demas remouẽtia sunt eq lia lz geometra ꝑtrahat ad magnitudinẽ z arithmeticus ad numerum. Tertio ex pte terminoruz. qr quelibet earum vtitur his terminis cubuz. quadratum circulare. superficiale. lz geome. ꝓprie z arithmeticus transũptiue. Quarto ex parte tradentis z continentis quoniaz euclides in eodẽ libro. s. sexto elencoruz docuit z demonstrauit tam geome. quaz arithmeticam.

De geometria paralellos subiſ opinari geometrica quodãmõ est z ñ geometrica alio mõ dupliciter eni ẽ hoc sicut arithmon. qõ est sine rithmo. altera quidem ñ geometrica ẽ i ñ habẽdo altera uero in prauehabẽdo z ignorantia hui⁹ que ex h⁹i principiis contraria est.

Ad secũdam questionem rñdet phũs q propositiones ẽm ignorãtiã geome. sũt aliquo modo geometrice z aliquo modo nõ geometrice. Unde qr subm z predicatuz sunt termini geometrici quia materia propositionis ideo ille propositiones sunt geometrice ẽm materiaz. z qr compositio que est forma ꝓpositionis nõ est geometrica iõ ille ẽm formam non sunt geometrice. z qr materia non dat esse nisi scõm quid forma aũt simplr. ideo a forma sumẽda ẽ absolute. z simplr demõstratio propter quam cãm tales ꝓpositiones sunt censende nõ geometrice. Unde sicut arithmon. vox dicitur sine consonãtia aut quia nullam hz cõsonãtiam aut qr habet prauaz. ita aliq propositio dicitur nõ geometrica aut qr nõ cõponit ex terminis geometricis aut qr prauꝰ componit ex illis. Notanduz q sicut eadẽ materia numero re

cipit diuersas formas successiue quarum aliqua est
coueniés ⁊ aliqua discouenies. ita idé termini reci
piunt diuersas cōpositiones successiue quarū aliq̄
est coueniés.s.que facit ꝓpositioné verá ⁊ aliqua dis
coueniés que facit ꝓpositioné falsá ⁊ sicut monstrū
est humanū ratione materie ⁊ é nō hūanum ratiōe
forme.q: mōstruositas é discouenies forme hūane
ita opposita principiorū geometrie sunt ꝓpositiōes
geome.ƀm mām ⁊ nō ƀm formá vt linee parelelle ɔ
currūt anguli recti sunt equales.termini enim sunt
geometrici sed cōpositio nō est geometrica cum op
ponat cōpositioni geometrice.

**Jn doctrinis autez ñ est paralogis
mus similiter sicı dialogis eo quod
medium sit semper dupliciter ⁊ de
hoc enim omni ⁊ hoc iterum dicit
de alio omni ꝙ autem patet ñ dici
tur omne.**

Ad terciá questionem respōdet phūs ꝙ in scientijs
demōstratiuis sillogismus qui est ƀm ignorantiá
nō est paralogismus.quia licz peccet in materia nō
tamé in forma eo ꝙ est in modo ⁊ in figura cum ar
guatur ex tribus terminis soluz bis ante cōclusio
nem cui debet addi signuz vniuersale in pma figu
ra ⁊ ñ maiori extremitati vt dicédo omnis hō é aial
⁊ nō dicédo homo est oé aial ⁊ ratio quia subiectuz
se habet vt materia ⁊ predicatum vt forma cum ḡ
forma sit per se indiuisibilis materia autem diuisibi
lis ratione cuius diuiditur forma ideo signum vni
uersale dicens diuisionez debet addi subiecto ⁊ non
predicato qd est maior extremitas. Notanduz p
mo ꝙ sillogismorū quidá peccant in forma ⁊ i ma
teria. Jn forma quidem quia nō regulantur in mo
do ⁊ in figura. Jn materia autem quia altera pmis
sarum est falsa vt ois homo est aial nullū risibile est
homo ergo nulluz risibile est aial. Quidam auté
nec in materia nec in forma peccant quia regulatur
in modo ⁊ in figura ⁊ vtraqz premissarū est vera vt
omnis homo est animal omne risibile est homo .ḡ
omne risibile est animal. Quidam autem peccát
in forma ⁊ nō in materia.s.quia nō bene regulátur
in modo ⁊ in figura tamen quelibet premissarū est
vera vt omnis homo est animal nullus lapis é hō
ergo nullus homo est animal. Quidam auté pec
cant in materia ⁊ in forma quia bene regulantur sz
vna premissarum est falsa vt omnis homo est ani
mal ois lapis est hō ergo omnis lapis est animal ta
lis enim sillogismus optimus est quátūcunqz pec
cet in materia ⁊ iō dicit aris. ꝙ sillogismus procedés
ex oppositis pncipiorum est sillogismus ⁊ non para
logismus q: licet peccet in mā ñ tñ in forma. Se
cundo notádum ꝙ quátūcunqz aliqua duo concur
runt ad cōpositionem alicuius tertij illud ꝙ prius
concurrit tenet locum materie ⁊ ꝙ posterius venit
tenet locum forme. Constat autem subm ⁊ predi
catum concurrere ad ɔpositioné ꝓpositionis ⁊ neces
sario prius concurrit sbm q̄z predicatum.ḡ subm
tenet locum materie ⁊ predicatum tenet locum for
me Neqz loquor hic de prioritate temporis sz so
lum nature q: in méte nō prius tpe componit subz
q̄z predicatum. Dubitatur.nam dictū est in rñsi
one ad secūdam questioné ꝙ sbm ⁊ predicatū sunt
materia propositiōis.qñ ergo predicatū est forma
sbi. Rñdetur ꝙ sicut eleméta si sint formaliter in
mixto sunt materia mixti ⁊ tñ ignis se habet vt for
ma respectu alioꝝ q: vt asserit ɔmétator secūdo de
anima qñcūqz ex pluribus fit vno necessario alteꝝ

illorum é vt forma.s.nobiliꝰ vt alterū vt mā.s.igno
biliꝰ sicut aia sensitiua ⁊ aia itellectiua sūt forme ho
minis ⁊ tñ aia itellectiua cōpata ad sésitiuam se hz
vt forma ⁊ sensitiua vt mā ita in ꝓposito sbm. ⁊ p
dicatū cōpata ad ꝓpōem sūt materia illius tñ ɔpa
ta inuicé pdicatū dr forma ⁊ sbm mā. Sed contra
genꝰ é pars materialis spéi sicut ⁊ drīa est formalis ps
ergo genꝰ nō se hz vt forma respectu spéi ad genus
é pdicatū ⁊ spés sbm p aris.in pdicamétis.ergo nō
sp pdicatū dicit formá subiecti. Jtē nihil é forma
vel mā sumpsius sed aliquádo idé pdicatur de seipo
vt hō est hō.ergo aliqua est propositio cuiꝰ subm ñ
hz ratioué materie nec pdicatū ratioué forme. Ad p
mum dicitur ꝙ genꝰ eū pars spéi ⁊ pars diffinitio
nis spéi ⁊ est totū spéi inq̄ztum est pars spéi nō habz
ratioué forme sed materie.inq̄ztum est pars diffini
tionis habet ratioué forme q: partes diffinitiōis sūt
forme vij.metha.⁊ secūdo phi.inq̄ztum vero est to
tum spéi verum hz ratione forme quoniá forma est
totū compositū ⁊ spés vt asserit aris.secūdo phi.vbi
expresse dicit quodlibet superius eé formá sui infe
rioris. Ad secūdum dicitur ꝙ quádo idé predi
catur de seipo nihil illius ꝓpositionis habz proprie
ratioué sbi ⁊ pdicati ex quo illud quod ponit p sbo
⁊ illud qd ponit pro predicato nō differunt.talis.n.
propositio nō ꝓprie ingredit syllogismum q: tunc
sillogismus fieret ex duobus terminis qd est cōtra
doctrinam phi.pmo porum. Aristo.autem loquit
hic de propositiōe ingrediéte syllogismum. Constat
aūt quanlibet talem habere subiectum ⁊ predicatū
diuersa.

**Hec autem sūt vt videre est intelle
ctu sed i ratiōibus latet virum ois
circulus figura sit. si autem scribat
manifestum est quod autem sūt car
mina circulus manifestum quoniá
non est.**

Jsta est quarta pars huiꝰ ca.in qua aristo. assignat
cám quare magis accipit exépla mathematicalia q̄z
aliarum sciétiaruz ex eo solum q: minus decipimur
in mathematicis q̄z in alijs scientijs. Ad quod
ostendendū ponit duas cōclusiones quaruz pma é
ista. Scientie mathematice sunt alijs certiores. Se
cunda ɔclō sciétie mathematice sunt alijs firmiores
ibi si auté ꝯsent. Prima ɔclusio tripliciter argui
tur ⁊ pmo sic ille scientie que magis se offerunt itel
lectui sunt alijs certiores sed scientie mathematice
sunt huiꝰ ergo scientie mathematice sūt alijs certiores
tenet cōsequétia cum maiori ⁊ minor declaratur ná
istud quod se magis offert sensui magis se offert itel
lectui ex quo noticia intellectus dependet ex noticia
sensu per phm̄.tertio de anima sz scientie mathema
tice magis se offerūt sensui ná geometria non conce
deret absolute istam ois circulus est figura propter
equiuocationem illius termini circulus q: posset ar
gui sic sed carmé homeri est circulus.ḡ carmé home
ri est figura qd est falsū sed solūmō cocedit illaz vt
equiualet isti ois talis circulus est figura demōstrá
do lineam vno termino clausá in puluere scriptam.
Notandum primo ꝙ scientiarum quedá sūt ser
mocinales vt gramatica rhethorica ⁊ logica. ⁊ que
dam nāles vt liber phisicorū ⁊ alie partes phie.que
daz diuine vt methaphisica ⁊ sacra theologia. que
dam vero doctrinales vt mathematice.s.geometria
⁊ arithmetica.⁊ dicuntur doctrinales q: ceteris ma
gis docét.ná alie docent cū aliquali formidine. iste
autem sine aliqua hesitatione.alie docét cū multitu

dine opinionum iste sine mixtura opinionū. Jlle
post sillogizatioué relinquūt dubitatioué ⁊ iste nul
lá.imo maxima euidétiaz. Jlle ꝓcedūt vt plurimuz
a notioribus nobis iste át séper a notioribꝰ nature.
Secūdo notádū ꝙ generaliter pmisse mathema
ticaliū habent p sésuz ⁊ p inductioné. ná ad cōclu
dédū ꝙ sup datá lineá cōtingit triágulū equilateꝝ
collocare.oz describere in tabula duos circulos in
tersecátes se inuicé in cétris ⁊ ad ꝓbádum illá ois
triágulus hz tres águlos equales duobꝰ rectis oz
describere triágulū cū angulo extrinseco diuiso per
lineá secátem eque distantem tertio lateri. Alias aūt
sciétias habere possumꝰ in magna pte absqz experi
entia sensus ea auté que sūt nota ad experiétiaz ma
gis se offerūt intellectui.ideo mathematice magis
alijs dicūtur se offerre intellectui. Tertio notádū ƀz
phm̄ inde memoria ⁊ reminiscétia.ꝙ nostrū intelli
gere est séper cū ɔtinuo ⁊ tépore. cuz ḡ mathemati
ce sūt spálit de ɔtinuo vt de ɔtinuo geo.itegro ⁊ arith
me.de continuo diuiso.q: numerus cátur ex diuisi
one cōtinui.tertio phi.ḡ magis iste q̄z alie sciétie ha
bét mouere intellectū maxime q: nūq̄z mouet sésus
ab extrinseco qui moueat a magnitudine ⁊ vnitate
que sūt sésibilia cōia vt declarat phi.secūdo de aia
iō dicit cōmétator secūdū metha.ꝙ scie mathema.
sūt in pmo gradu certitudinis. Dubitat q: nō vi
detur verū ꝙ illud qd se magis offert sensui se offe
rat magis intellectui q: singulare magis se offert sé
sui q̄z vle ⁊ tñ vle magis se offert intellectui cū ipz
sit ꝓprium obiectū intellectꝰ p arist.tertio de aia in
gt eni cōmétatori ibidé ꝙ intellectus itelligit vle p
se singulare át mediáte sensui. Rñdet ꝙ intétio
aris.est cōpare singulare singulari ⁊ vle vli nō aūt
singulare vli sic ꝙ si aliqd singulare magis se offert
sensui q̄z aliud singulare.ét se magis offert intellec
tui ⁊ si aliqd vle se magis offert sésui q̄z aliud vle ét
se magis offert itellectui iō ɔpat sciétias ad inuicez
que sūt de vlibus nō tamé habét absqz cognitione
singularium.

**Nō oportet autem istátiam i ipsū
ferre si sit propositio iductiua sicut
enim propositio est que ñ est i pluri
bus.ñ enim erit i omnibus ex vni
uersalibus autem est sillogismus.
manifestum autem est quoniam ne
q̄z istátia est. eedem enim sūt propo
sitiones ⁊ istátie quá enim ferūt in
státiaz hec erit vtiqz propositio aut
dialetica aut demrātiua.**

Secūdo arg.ad eádé ɔclōné sic ille scie sūt certiores
in qbꝰ nō cōtingit instare pticulariter sz tñ vlr in
sciétijs át mathematicis istat vlr solū ⁊ in alijs p
ticulariter.ḡ scie mathematice sūt alijs certiores.te
net ɔña cū maiori q: noticia vlis é notior q̄z noticia
singularis cum illa nō mutet a veritate in falsitaté
sicut noticia singularis minor át declarat ná in ma
thematicis pdicatū inest sbo ƀm ꝙ ipm ḡ sicut non
potest in eé vni cōtéto sb sbo qn insit cuilz ita ñ pōt
ab vno remoueri qn remoueat a quolibz ⁊ iō pro
bás aliqué triágulū nō habere tres águlos necessa
rio probat nullū triágulū haberet tres angulos.i al
ijs át scientijs nō ita cōtingit.ná in phia nāli nō pro
bat nullū corpus eé in loco neqz oé corpꝰ moueri sz
solū aliqd corpus nō eé in loco.s.celū ⁊ aliqd corpꝰ
nūq̄z moueri.s.terrá. Notádum pmo ƀm phm̄.

ꝙ in qualz scia tales debét eé istátie q̄les sūt ꝓpōes
q: sicut ɔclō ⁊ interrogatio sūt vnū ⁊ idem sb diuer
sis rōibꝰ ita ꝓpō ⁊ instátia dr eni ꝓpō q: é pmissa
ad aliquá ɔclōné ⁊ dr istátia quia in pmissa ad op
positū illius sz in scientijs demōstratiuis ꝓpōnes
sūt vles ḡ ét instátie sūt vles. Secūdo notádū ƀz
phm̄ ꝙ solū in sciétijs demōstratiuis reperiunt ge
neraliter propōnes vles.i. vbi pdicatū é vle sbi aut
inest sbo formaliter ƀz ꝙ hꝰ vt pz inductiue. Jn di
aleticis aūt ⁊ naturalibus hoc nō reperit vt oé cor
pus est in loco oé corpus est mobile cū eé in loco vl
eé mobile nō insit corpori ƀm ꝙ hꝰ.sed rōe alicuiꝰ
iferioris.⁊ hoc intelligédo p mobile illud qd pōt mo
ueri.q: si dicit aptitudiné tñ hñ cōpetit corpori ƀm
ꝙ huius in naturalibꝰ eni procedimꝰ ab effectu ad
cám vbi raro inuenimus cám adequatá effectui in
mathematicis aūt procedimus a cá ad effectuz ade
quatum illi.

**Cōtigit autem quosdam ñ sillogisti
ce differétie propter hoc ꝙ accipi
unt vtriusqz iherétia. vt ⁊ scenes fa
cit ꝙ ignis i multiplicata analogia
sit ⁊ náqz ignis cito generatur vt di
cit ⁊ hec est analogia. Aliquando q
dem igitur sillogizare non contin
git ex acceptis. aliquando vero cō
tingit sed ñ videtur.**

Tertio ad eádé ɔclōnez ar.sic ille scie sūt certiores
q̄ magis ꝓcedūt p couertibilia sz mathema.sūt hꝰ
ḡ ⁊c.maior pz ex eo ꝙ minus pōt decipi cōcedés p
pōnez quo ad couertenté ⁊ couersaz in couertibili
bus q̄z in nō couertibilibꝰ .idé eni est ois hō est risi
bilis ⁊ oé risibile é hō sed nō é idem ois hō est aial
⁊ oé aial é hō minor aūt declarat ná ꝙ mathe. ꝓce
dūt per ɔuertibilia manifestū est inductiue qm̄ i oi
bus demōstrat passio couertibilis de sbo p mediuz
couertibile cū vtroqz. ꝙ át naturales nō ita ꝓcedát
ostédit ná ois scia procedés p ɔuertibilia pōt gene
raliter dmōstrare in secūda figura ex puris affirma
tiuis q: bene sequit.oé disciplinabile est aial rōna
le ergo ois hō est disciplinabilis cōstat át ꝙ phisica
nō pōt generaliter procedere ex puris affirmatiuis
i secūda figura q: tūc argueretur. sicut arguebat sce
nes ꝙ ignis generat in multiplicata proportione
generat cito sed ignis generat cito.ḡ ignis generat
in multiplcata propōne.⁊ lz ɔñs sit veꝝ.s. ignis ge
nerat i multiplicata ꝓportiōe nō tñ ɔña tenet mutá
do terminū cōsilis cōitatis vt aqua generat cito.s.
qñ generat ex aiere remisso.ḡ generat in multiplica
ta ꝓportiōe. Notádum pmo ƀz phm̄ ꝙ qñ arg.
ex couertibilibus in secūda figura sillogismus é bo
nus lz nō appareat bonus.q: nō fit ƀz formam mo
dorū secūde figure sicut ét aliqua ɔña é bona ⁊ for
malis que nō é bona de forma vt aliquis nūerus é
ḡ aliquis nūerus binariꝰ é ita ét é aliqs sillogismꝰ
bonus ⁊ formalis qui nō est bonus de forma ex quo
nō seruat debita forma vt oé disciplinabile est risi
bile ois hō est risibilis.ḡ ois hō é disciplinabilis.
Jste silllogismus tenet pmo q: reducit ad pmū pri
me figure p ɔuersioné maioris secūdo q: oppositū
ɔñtis repugnat añti cū ex añte ⁊ cōtradictorio ɔñtis
fiat vna copulatiua ipossibilis simplr.tertio qnia ex
opposito cōclusionis cū altera premissarū sequitur
oppositū alterius pmisse vt nō ois hō est disciplina
bilis ⁊ ois hō é risibilis ḡ nō oé risibile é disciplina
bile ad quá sequit ꝙ nō oé disciplinabile é risibile.

tenet ꝯña in qnto tertia figure quarto qꝛ ex maiori
cū ꝯclōne sequit minor in pmo pme figure vt oē di
sciplinabile est risibile ois hō est disciplinabil. ḡ ois
hō ē risibilis. Secūdo notādū ꝙ illud gñaliter in
multiplicata ꝑportione cuius q̄ꝫtitas ē maior quā
q̄ꝫtitas corrupti ⁊ sic gñatur ignis ex aere. ⁊ aer ex
aqua ⁊ aqua ex terra. qꝛ ex vno pugillo elemēti īfe
rioris generat decē pugilli elemēti supioris imedia
ti vt determinat aris. secūdo de gñatione. illud aūt gña
tur in determinata ꝑportione cui⁹ q̄ꝫtitas est minor
q̄ꝫtitate corrupti. ⁊ sic gñatur terra ex aqua ⁊ aqua
ex aere. ⁊ aer ex igne. qꝛ ex vno pugillo elementi su
pioris gñat decima ps vni⁹ pugilli elemēti īferioris
ꝫm aris. ibidē cū eni elemēta grauia hēant d mā pl⁹
q̄ꝫ de forma ⁊ elemēta leuia ecōtra oꝫ sp elemēta su
piora gñali multiplicata ꝑportiōe qꝛ hñt pl⁹ de for
ma ⁊ inferiora gñari in diminuta ꝑportiōe. qꝛ hñt
min⁹ de forma ⁊ intelligēdo p habē plus vel minus
de forma habere plus vel minus de dimēsione īmi
nata. Dubitat circa ꝯclōnē qꝛ nō vr̄ verū scias ma
the. esse certissimas qꝛ metha. ⁊ scia de aia sūt certio
res illis ꝫm cōmē. in ꝓlogo de aia. Rñdet ꝙ cer
titudo scie pōt dupl'r ꝯsiderari vno modo rōe obiecti et
sic metha. ⁊ scia de aia sūt certissime qꝛ obiecta sūt cer
tissima ⁊ māifestissima. s. de⁹ ⁊ itelligētie ⁊ aia alio
mō rōne modi demrandi ⁊ sic mathe. sūt certissime
qꝛ nō ꝑcedūt nisi p notiora nature ⁊ sic loqt Arist.
hic ⁊ cōmē. secūdo metha. di. sciētias mathe. eē i pri
mo gradu certitudinis. Sꝫ arg. cōtra hāc distin
ctionē p ꝯmen. in eodē ꝓlogo di. sciaꝫ de aia excede
re scias mathema. nobilitate sbi ⁊ cōfirmatione de
mrationis scia ḡ de aia ē certior mathe. nō solū cer
titudine sbi sed ēt certitudine demrationis.. Dicen
dū vnā demōstrationē altera eē firmiorē intelligit
dupl'r aut qꝛ firmiori mō ꝑcedit ⁊ sic demōstratiōes
mathe. sūt firmiores demōstrationib⁹ naturalibus
aut qꝛ firmiori medio ꝑcedit ⁊ sic scia libri de aia ex
cedat oēs mathe. qꝛ lꝫ nō firmiori mō ꝑcedat tñ fir
miori medio dmōstrat. sicut eni aia est firm⁹ subm
q̄ꝫ numerus vel magnitudo ita passio aie ē firmior
q̄ꝫ est passio magnitudinis aut numeri. ⁊ mediū
qō demratur aliqua passio de aia ē ꝯñr firmi⁹ med i
um q̄ꝫ aliqd mediū per qd demōstratur aliqua pas
sio de nūero vel magnitudine. de hac firmitate q̄ est
firmitas eēndo nō loquit ꝯclō sequens sꝫ d firmita
te modi ꝑcedendi.

**Si autem ipossibile eēt ex falsis ve
rū mōstrare facile vtiqꝫ eēt soluere
cōuerterētur eniꝫ ex necessitate sit
enim cōclusio. a. eē hoc āt cū sit ea
vtiqꝫ sūt que noui quoniā sunt vt b
ex his demōstrabo qd illud est.**

Secūda ꝯclō scie mathe. sūt alijs firmiores ꝓbat
tripl'r ⁊ pmo ex pte premissaꝝ ꝯparatū ad cōclōnes
qꝛ i math. gn̄eral'r si pmisse sūt vere ꝯclō ē vera et
ecōtra ex puris affirmatis in scda figura nō sic āt ē
in alijs sciētijs ḡ ⁊c. pꝫ ꝯña ⁊ maior ē nota inducti
ue ex quo arguit in ꝯuertibilib⁹. si eni a demōstrat
ex. b. nō ē possibile. a. eē verū aut notū qn ēt. b. sit ve
rū aut notū minor āt ē ꝓbata supi⁹ qꝛ sic arguēdo
oē illud ꝙ gñatur in multiplicata ꝑportiōe gñatur
cito sed aqua genita ex aere remisso gñatur in mul
tiplicata ꝑportiōe pmisse sūt vere ⁊ ꝯclō falsa. No
tādum ꝫm phi. ꝙ si ex falso nō pōt sequi verū sicut
nō pōt sequi falsū ex vero. tūc quelꝫ scie facil'r ⁊ ge
neraliter ꝑcederet in secūda figura ex puris affirma
tiuis qꝛ si aliquis syllogismus nō valet in secūda fi
gura ex puris affirmatiuis hoc ē qꝛ arguit ex seq̄lib⁹
cū ḡ quilibꝫ talis syllogism⁹ reducat ad aliquē mo
dū affirmatiuū pme figure inferēdo minorē ex ma
iori cū ꝯclōne ḡ ex falso sequit verū. verbi gra. fiat
talis sillogism⁹ ois hō ē aial ois asinus ē aial. ḡ ois
asinus ē hō pꝫ ꝙ reducēdo ad barbara minor ē fal
sa ⁊ cōclō ē vera sic arguēdo o is hō ē aial ois asin⁹
est hō. ḡ ois asin⁹ ē aial.

**Cōuertūt āt magis que sūt ī mathe
maticis. quoniā nullū accidēs reci
piūt sꝫ ī hoc dr̄nt ab his que sūt in
dialecticis secūdū diffinitiones.**

Secūdo arg. ad eādē ꝯclōnem ex pte extremitatum
ꝯparatū ad mediū. nā mathe. nō recipiūt nisi ea q̄
sūt p se alie āt scie recipiūt ea q̄ sūt p accidēs. ḡ ma
the. sūt alijs firmiores pꝫ ꝯña cū maiori. qꝛ mathe
ma. recipiūt diffinitiōes subiecta ⁊ passiōes que inui
cē ꝯuertunt ⁊ de se inicē pdicātur p se vt notū est mi
nor vero declarat qꝛ scia naturalis accipit ꝑpōnes
istas. s. aqua est calida aer est frigid⁹ q̄ sūt ꝑpōnes
p accidēs. Notādum ꝙ ꝑpō per accidēs dr̄ trib⁹
modis. pmo rōne sbi tñ vt figura hꝫ tres angulos
secūdo ex pte passiōis tñ vt sor. ē risibilis. tertio ex
pte vtriusqꝫ vt musicū ē albū. nulla taliū orationū
p accñs vtit mathe. in sua pmaria dmōstratione qꝛ
semp ꝑcedit ex cōuertibilib⁹. Naturalis āt ñ vtit
rōne p accidēs tertio mō hñ aūt vtit alijs modis.
s. ꝙ aqua est frigefactiua ⁊ aliqd corpus est mobile
motu recto lꝫ eni nō accidat aque eē frigefactiuum
tñ accidit frigefactiuo ꝙ sit aqua. iō ista ꝑportio ē
per se rōe subiecti ⁊ per accidēs rōne pdicati. sil'r lꝫ
accidat corpori ꝙ sit mobile motu recto tñ nō acci
dit mobili motu recto qd sit corpus. iō illa ꝑpositō
corpus est mobile motu recto ē p accñs rōe sbi ⁊ p
se rōne pdicati mate. āt nō vtit talib⁹ ꝑpositionib⁹
que sunt aliquo modo per se ⁊ aliquo mō p accñs.
sed ꝑpositionibus que sunt p se simpliciꝫ ⁊ ex parte
vtriusqꝫ extremi.

**Augent āt ñ p media sꝫ ī post sumē
do vt. a. de. b. hoc āt de. c. iteꝝ hoc
de. d. ⁊ hoc in ifinitū. ⁊ in latus vt. a
de. c. ⁊ de. e. vt est numerus quātus
aut ifinitus aut finit⁹. hoc aūt ī quo
sit. a. ipar numer⁹ quāt⁹ in quo. b. ī
par numerus in quo sit. c. ē utiqꝫ. a.
de. e. ⁊ est par quartus numerus in
quo sit. d. par nūer⁹ in quo ē. e. est er
go a. de. e.**

Tertio ar. ad eādeꝫ ꝯclōnem ex pte medij cōparati
ad propriā ꝯclōneꝫ qꝛ scia mathe. nō ꝑcedūt nisi p
vnū mediū ad vnā ꝯclōnem potissime demōstratā
alie āt scie ꝑcedūt per plura media ḡ scia mathe. sūt
alijs firmiores pꝫ ꝯña ⁊ āñs ē notū p cōmē. in ꝓlo
go phisicorū. di. ꝙ mathe. nō procedūt nisi p vnuꝫ
gen⁹ cāe. s. p formā alie āt p pl'a vt mathe. p tria ge
nera. s. per formā efficiētē ⁊ finē naturalis āt p oia
q̄tuor gña cāꝝ. s. p materiā formā efficiēteꝫ ⁊ finem
vt colligit de mēte phi. secūdo phi. ⁊ secūdo h⁹.
Notādum pmo ꝫm arist. ꝙ mathe. demōstrationes
nō augēt p media. qꝛ nō est possibile ad vnaꝫ ꝯclu
sionē mathe. potissime demōstratā eē nisi vnū medi
um. qꝛ ex quo demōstratiōes mathe. nō ꝑcedūt ni
si per vnū genus cāe si duo eēnt media ad eandeꝫ cō
clonem necessario vno illorum eēt remotū qd nō ē
possibile in demōstratione potissima qꝛ ois talis d
mōstratio debet eē ex imediatis simpl'r in demōstra
tione āt nō potissima q̄ est demōstratio pticularis
nō incōuenit pl'a eē media ad eādem cōclōneꝫ etiā
in mathe. vt fuit ōñsum in capitulo de errorib⁹ circa
vl'e hec. n. ysocheles hꝫ tres angulos equales duo
bus rectis pōt demōstrari p triāgulū ⁊ p diffinitio
nē trianguli. verū tñ est ꝙ vna taliū dmōstrationū
facit scire ꝫm formā ⁊ alia ꝫm mām vt habitū fuit
ibi. Secūdo notādū ꝫm aris. ꝙ demōstratiōes ma
the. psūt augeri in post assumēdo. ⁊ hoc cōtingit tri
pl'r. Primo ratione pliuꝫ sboꝝ se hñtiū ꝫꝫ sub ⁊ su
pra vt demōstrata illa ois triāgulus hꝫ tres āgulos
pōt sumi subm iferius. vt ois ysochelis ē triāgulus
ḡ hꝫ tres angulos. ⁊ iterū sub ysochele hic q est in
semicirculo est ysochelis ergo hic qui est in semicir
culo habet tres angulos. Secundo rōe plurium
se hñtiū nō rōe suboꝝ sed solū rōe poris ⁊ posterio
ris. aut ꝯstituētis ⁊ ꝯstituit vñ demōstrata illa cuius
libet nūeri vnitas est ps aliquota. pt sic argui ꝑce
dēdo in infinitū. binarius ē nūerus. ḡ binarij vnitas
ē ps aliquota. Itē trinari⁹ ē nūerus. ḡ trinarij vni
tas ē pars aliquota. ⁊ sic in ifinitū. Tertio rōe pro
priarū passionū quarū vna est post aliā ordie natu
re vt dmōstrata illa ois triāgul⁹ hꝫ angulū extrinse
cū equalētē duob⁹ oppositis intrinsecis ꝓbat ꝯñr
ꝙ ois triāgulus hꝫ tres angulos equales duobus
rectis. Idē ē itelligēdū in alijs sciētijs ꝓbat eni
disciplinabile de homine p aial rōnale ⁊ ꝯñr risibile
de eo sbo p disciplinabile. Tertio notādū ꝫꝫ phm
ꝙ demōstratiōes mathe. psūt augeri in lat⁹. s. quan
do multiplicātur p drias laterales. vt ois nūerus q̄ꝫ
tus ē finitus vel infinit⁹ sꝫ nūerus par est nūer⁹ q̄ꝫ
tus ḡ nūerus par ē nūer⁹ finitus vel infinitus. Iteꝫ
nūerus ipar est nūerus q̄ꝫtus ḡ est finitus vel infini
tus. Constat aūt ꝙ par et ipar diuidūt lateralit
nūerū q̄ꝫtū. Et notāter dr̄ nūerus q̄ꝫtus qꝛ vnitas
est nūerus in pō cū ex illa fiāt oēs nūeri. nō tñ ē nu
merus q̄ꝫtus ⁊ ꝯñr nec finit⁹ nec infinit⁹. sil'r intelli
gentie sepate sūt quodāmō ⁊ aliqual'r nūerus quia
sūt multitudo nō tamē nūerus q̄ꝫtus ⁊ ꝯñr nō sunt
proprie finite nec infinite qꝛ finitas ⁊ infinitas soluꝫ
q̄ꝫtitati cōgruit. Quarto notādū ꝫm phūm ꝙ de
mōstrationes mathe. augētur in infinitū in post as
sumēdo nō aūt in latus. qꝛ drie laterales diuidētes
aliqd genus nō psūt esse infinite imo nō sūt nisi due
subiecta aūt alicuius generis possūt esse infinita li
cet nō scdm sub ⁊ supra tamē scdm prius ⁊ posteri⁹
infinite eni. spēs cōtinent sub numero. ⁊ infinite spe
cies sub figura ex quo demōstrationes augēt i post
assumēdo tripl'r aut accipiēdo subiectū sub subiecto
aut subiectū post subiectū aut passionē post passio
nē ⁊ si nō contingit ꝑcedere in infinitū in post assu
mēdo. s. sbm sub sbo aut passionē p⁹ passionē qꝛ nul
lo subiecto cōpetūt infinite passiones tamē cōtingit
procedere in infinitū post assumēdo. s. subiectū post
subiectuꝫ. s. vbi est ordo nature prioris ⁊ posterioris
cōstituētis ⁊ cōstituti semp eni numerus precedens
cōstituit sequētē. Exempla oium istaruꝫ multiplica
tionuꝫ assignat philosophus per. a. b. c. que possum⁹
adaptare terminis notis hincinde exemplariter po
sitis. Dubitatur quia nō videtur veꝝ ꝙ par ⁊ im
par sint differētie laterales quia oēs numeri ponun
tur sub eodē genere pdicamēti q̄ꝫtitatis scilicet sub
discreto. sed discretū ē vna differentia lateralis diui
dens q̄ꝫtitatē. ergo omnes numeri tam pares quaꝫ
ipares sunt ex eodem latere. Respōdetur ꝙ si spe
cies nūerorum cōsiderat in ordine ad naturā nulla
illarū est lateralis sꝫ omnes simul faciūt quendam
ordinē essētialem prioris ⁊ posterioris sic ꝙ aliquis
numerus par in ordine nature precedit aliū iparem
vt binarius ternariuꝫ. ⁊ aliquis numerus impar p
cedit ordine nature aliquē numerū parem vt terna
rius quaternarium. si aūt cōsiderāt spēs numeri ī or
dine ad generalissimū pdicamēti quātitatis sic oēs
sūt laterales ex eadē parte sicut ⁊ ipm discretuꝫ sub
quo ponūtur oēs numeri. si cōsiderātur in ordine
ad subalternū sic species numeroruꝫ sūt diuersoruꝫ
laterū. qꝛ oēs numeri pares ponūtur sub vno latet
⁊ oēs ipares sub alio. Ex pdictis sequit ꝙ nō fuit
intētio phi. hic ꝙ nullā cōclōnem demōstrataꝫ po
tissime eē pl'a media vt mu ti putant. qꝛ oppositum
h⁹ ōñditur in secūdo isti⁹ sed voluit ꝙ scientie ma
thematice nō ꝑcedunt p plura media potissima ad
eandē cōclōnem ex quo nō demōstrant nisi in vno
genere cāe. iō tales scientias sūt firmiores q̄ꝫ natu
rales. quia nullā simpl'r dimittūt ambiguitatē. natu
rales aūt ⁊ metha. lꝫ remoueāt oēs dubitationes in
eodē genere cause in quo demōstrant nō tñ rmouēt
oēs dubitatiōes simpl'r. qꝛ facta demōstratione ī n
vno genere adhuc eadē passio poterit demonstrari
p aliud genus ē ergo ipossibile in eodē genere cause
pl'a esse media potissima ad eandē ꝯclōneꝫ. sed nō ē
impossibile in diuersis generibus cāꝝum demōstra
tur eni potissime disciplina de hōie p aial rōnale et
p animal ad felicitatē ordinatū vt al's dixi ⁊ magis
dicā secundo huius. Cōtra ꝯclōnem arg. sic pnci
pia mathe. sūt falsa ergo sciētie mathe. nō sūt firmis
sime. pꝫ ꝯña ⁊ āñs arguit ꝓbādo pmo ꝙ illa sit fal
sa. oē totū est maius sua pte qꝛ tu es aliquod totuꝫ
⁊ nō es maior tua pte qꝛ tu nō es maior corpe tuo
nec aia intellectiua tui cū corpus tuū sit equale tibi
⁊ aia tua nō sit q̄ꝫta. Item pono ꝙ a sit vnus la
pis a quo deus remoueat oēm quātitatē remanente
sba in casu isto a ē qdā totū qꝛ hꝫ ptes tñ nō est ma
ius sua pte cū ipm nō sit magnū nec aliqua eius ps
magna pp defectū quātitatis. Secūdo arguit ꝙ il
lud sit falsū si ab equalibus equalia demas residua
sunt equalia ponendo qd a et b sint duo ternarij tri
um pūctoꝝ in casu isto remouēdo duos binarios ab
a ⁊ b residua nō sunt equalia qꝛ duo pūcta non sunt
equalia nec iequalia quia nō sunt quāta. Pre
terea sit a ꝑportio dupla octo b ad quatuor ⁊ a ab
alia proportō dupla. s. sex ad tria. i casu isto a ⁊ b sūt
ꝑportiones equales ⁊ tñ auferēdo equalia ab a ⁊ b
residua nō erūt equalia qꝛ offerēdo duo tā ab a quā
a b remanēt proportiones inequales. s. sex ad qua
tuor q̄ ē proportio sexquialtera ⁊ quatuor ad tria q̄
est proportio sexquitertia. Ad primū dicit ꝙ pars
equiuoce dr̄ de parte q̄ꝫtitatiua ⁊ eēntiali intelligit
ergo illud principium de pte quātitatiua ⁊ nō eēnti
ali ⁊ per hoc soluitur argumētuꝫ quia tā corpus q̄ꝫ
anima est pars eēntialis man⁹ eni ⁊ caput sūt ptes
quātitatiue quarum q̄libet tu es maior. Deinde
cū ar. de a lapide nō quāto dr̄ ꝙ a in casu isto nō est
aliquod totū proprie ex quo nō hꝫ aliquā partē q̄ꝫ
titatiuā. ⁊ dato ꝙ vna medietas eēt quāta ⁊ alia pri
uata q̄ꝫtitate adhuc nō eēt proprie totū qꝛ haberet
aliquā partē q̄ꝫtificabilē nō quātā. Ad hoc ḡ ꝙ
aliquid sit proprie totū requiritur pmo ꝙ quelibet
eius ps quātificabilis sit quāta ⁊ per hoc cōis casus
de remotione quātitatis excludit. Secundo req
ritur ꝙ cuiuslibet partis ad suū totū sit aliqua pro
portio ⁊ per hoc excludit argumētum de linea infini
ta que nō ē maior sua parte. s. infinita cōstat autem
talem lineā nō eē proprie aliquod totuꝫ per aristo.
tertio phi. Ad secūdum dicitur ꝙ illud principiū
si ab equalib⁹ equalia demas intelligit si residua
sint quāta. Constat aūt ꝙ due vnitates. seu duo
puncta nō sūt quāta. ⁊ per hoc soluit ar. de a b lapi

dibus equalibus a quib⁹ remoueat̃ deus q̃titates
in casu isto ab equalibus remouerẽt eq̃lia ⁊ tamen
residua nõ sũt equalia qꝛ nõ sũt quãta. intelligit̃ ꝙ
illud p̃ncipiũ sic si ab equalib⁹ equalia demas resi
dua sũt equalia si remanẽt quãta. ⁊ ad ratiõẽ de a.
⁊ b proportionib⁹ rñdet̃ ꝙ nõ sufficit subtrahere a
teris ꝓportionũ. sꝫ oꝫ subtrahere ꝓportiones vt si
ab a sbtrahit̃ dupla ꝓportio p sbtractionẽ duoꝝ ab
octo ⁊ vni⁹ a q̃tuor ⁊ silr ab ipo. b. remanebũt pro
portiões equales scꝫ sex ad tria ⁊ quatuor ad duo
quaꝝ q̃libꝫ ẽ ꝓportio dupla. Itẽ oꝫ subtrahere pro
portiões s̃m denoiatiõẽ eiusdẽ g̃ñis qꝛ si subtrahe
rent̃ duo ꝓportiões equalitatis que dicitur eẽ equa
les cũ p̃me fuerit ꝓportiões inequalitatis ñ oꝫ pro
portiões remanẽtes eẽ equales. vt si ab oibus ter
minis a b ꝓportionũ subtraherent̃ due ꝓportiones
quarũ eẽt quadrupla. s. quatuor ad vnum. ⁊ alia
tripla. s. sex ad duo.

**Sed qꝛ differũt ⁊ propter quid scit̃
primum quidẽ in eadẽ sciẽtia. ⁊ in
hac dupliciter. Uno quidẽ modo.
Si per nõ mediũ sit syllogism⁹. Nõ
enim accipitur prima cã sed que ẽ
propter quid scientia scꝫ primam
cãm alio vero modo nõ per media
quidẽ sed nõ per causam sed per cõ
uertẽtiaꝫ. Et per notius. Nihil enĩ
prohibet eque predicantium noti⁹
esse aliquãdo nõ causam. Quare p
hanc erit demõstratio.**

Istud est quartũ ca. h⁹ scḋi tractat⁹ in quo phũs de
clarat dr̃iam inter demõstrationẽ qꝛ ⁊ pp quid post
ꝙ manifestauit quãlibet sciaꝫ ꝓcedere ex ꝓpiis p̃n
cipijs. Et diuidit̃ istud ca. in duas ptes quarũ p̃ma
ponit dr̃iam inter demõstrationẽ qꝛ ⁊ pp qd i eadẽ
scia in secũda vero ponit dr̃iam inter demõstratiõeꝫ
qꝛ ⁊ pp quid diuersarũ sciarum ibi alio aũt modo.
Prima pars diuidit̃ in duas. nã p̃mo ponit dr̃iam
in generali inter demõstrationẽ qꝛ ⁊ pp quid. secũ
do aũt manifestat possibilitatẽ demõstratiõis qꝛ ex
qua apparet i speciali hi⁹ dr̃ia ibi vt ꝙ prope sint
planete. Quantũ ad p̃mũ dicit phũs ꝙ dupliciter
differt demõstratio propter qd a demõstratione qꝛ
prima dr̃ia est ꝙ demõstratio pp qd nũq̃ꝫ procedit
nisi per cãm immediatã ⁊ proximã demõstratio au
tem qꝛ aliq̃ñ procedit p cãm remotã dũmodo illa
cã sit notior effectu. Secũda dr̃ia est qꝛ demõstra
tio pp quid nũq̃ꝫ procedit p effectũ. demõstratio ãt
qꝛ interdũ procedit per effectũ tã cõuertibilẽ q̃ꝫ non
cõuertibilẽ dũmõ ille effectus sit notior cã. Contra
ista arg. ⁊ p̃mo ꝙ nulla ẽ demõstratio qꝛ naꝫ ois de
mõstratio est ex p̃mis veris imediatis prioribus
notiorib⁹ ⁊ cãis cõclusionis cõstat ãt ꝙ syllogism⁹
procedẽs p cãm remotã nõ procedit ex imediatis ⁊
procedẽs per effectũ ñ ꝓcedit ex cãis cõclõnis. Se
cũdo arg. ꝙ nulla talis demõstratio facit scire qꝛ sci
re est rẽ per cãꝫ cognoscere ⁊ q̃ñ illius est cã sꝫ sillo
gismus procedẽs per effectũ nõ facit cognoscere p
cãm nec procedẽs p cãm remotã facit cognoscere
rem nec est cã illius ex quo ẽ cõior q̃ꝫ effectus igit̃
⁊c. Ad p̃mum dr̃ ꝙ ista diffinitio põt sumi simpli
citer vel s̃m qd si sumit̃ simpliciter vt cã dedit aris.
prius sic nõ cõpetit alicui demõstratiõi. qꝛ si aũt ac
cipit̃ s̃m qd ꝯpetit indr̃nter demõstrationi per cãꝫ
remotã ⁊ p effectũ ⁊ cũ dr̃ ꝙ syllogismus procedẽs
per cãm remotã nõ procedit ex imediatis dr̃ ꝙ licꝫ
nõ procedat ex imediatis simplr̃ tñ bene procedit
ex imediatis s̃m quid nõ enim õmonstrat̃ affirma
tiue sed negatiue p cãm remotã vt ois hõ est aial.
nullus lapis est aial igit̃ nullus lapis est hõ dato. n.
ꝙ aial ⁊ hõ nõ sint imediata adhuc nõ eẽ aial ẽ im
mediatũ ligno ⁊ lapidi ⁊ cuilibet alteri cõtẽto sub
genere disperato. talis ergo demõstratõ procedit ex
imediatis nõ quidẽ simplr̃ sꝫ s̃m qd. Itẽ dixit phũs
superius ꝙ priora ⁊ notiora sũt duplr̃. s. quo ad nos
⁊ quo ad nãm p̃ora ⁊ notiora quo ad nãm sũt talia
simplr̃ sꝫ quo ad nos sũt p̃ora ⁊ notiora sꝫ qd licet
ꝙ demõstratio qꝛ nõ procedit ex p̃orib⁹ ⁊ notiorib⁹
simplr̃ tñ procedit ex prioribus ⁊ notiorib⁹ s̃m qd.
Preterea phũs dixit ꝙ duplex est cã. s. in eẽndo ⁊ i
cognoscẽdo. demõstratio pp qd procedit p cãm in
eẽndo ⁊ demõstratio qꝛ p cãm in cognoscendo. ⁊ qꝛ
cã in eẽndo est cã simplr̃ ⁊ cã in cognoscẽdo est cã sꝫ
quid. ideo demõstratio pp quid est õmõstratio sim
pliciter ⁊ demõstratio qꝛ est cã s̃m quid. syllogism⁹
ꝙ procedẽs per effectũ procedit ex priorib⁹ ⁊ notio
rib⁹ ⁊ cãis cõclusionis nõ q̃dem simplr̃ sꝫ s̃m quid.
Ad secũdum rñdet̃ ꝙ aris. diffiniebat ibi scire sim
pliciter cui competit oẽs iste cõditiones sed nõ diffi
niebat scire s̃m quid. nũc autẽ dr̃ ꝙ sicut demonstra
tio qꝛ est demõstratio s̃m quid ⁊ nõ õmõstratio sim
pliciter ita facit scire s̃m quid ⁊ nõ simplr̃. Ex pre
dictis pꝫ dr̃ia inter demõstrationes mathe. ⁊ natura
les qꝛ demõstratiões mathe. sũt demõstratiões sim
pliciter facientes scire simpliciter qꝛ procedũt ex im
mediatis ⁊ ex priorib⁹ ⁊ ex notiorib⁹ ⁊ cãis cõclusi
onis. Demõstratiões aũt naturales aliq̃ñ sũt de
mr̃atiões simplr̃ faciẽtes scit̃ simplr̃. s. q̃ñ ꝓcedũt p
cãm imediatã ⁊ propriã in eẽndo. Interdũ vero
sũt demõstratiões s̃m quid faciẽtes scire s̃m qd. s.
q̃ñ procedũt per cãm remotã aut per effectum. ideo
dicit cõmenta. in prologo phi. ꝙ in mathe. eadẽ sũt
nobis notiora ⁊ nãe in nãlib⁹ notiora nobis sunt mi
nus note nature ⁊ ecõtra.

**Ut ꝙ prope sũt planete propter id
qḋ nõ sintillant. sic igit̃ i quo. c. pla
nete i quo. b. nõ sintillare in quo. a.
prope esse verũ ẽ igit̃. b. de. c. dr̃ie:
planete enĩ nõ sintillant. sed ⁊. a: de
b. nõ sintillans eniꝫ prope ẽ hoc ãt
accipit̃ aut per inductionẽ. aut per
sẽsũ. necesse ẽ ergo. a. ipsi. c. ieẽ qua
re demõstratũ est qḋ erratice prope
sũt. hic igit̃ syllogismus nõ est pro
pter quid sed quia. nõ enĩ ex eo qḋ
nõ sintillãt prope sũt sed propter id
qḋ prope nõ sintillant. cõtingit au
tẽ ⁊ per alterũ demõstrare ⁊ erit pro
pter quid demõstrationẽ vt sit. c. er
ratice. b. in quo prope eẽ. a. nõ sintil
lare. est igit̃ ⁊. b. in. c. quare ⁊ in. c. a
⁊ in. b. a. quod est nõ sintillar̃. ⁊ erit
propter quid sillogism⁹. accepta. n.
ẽ primo causa.**

Istis suppositis aris. intẽdit tres counclusiones.
Quaꝝ p̃ma est ista. Possibilis est õmõstratio quia
p effectũ cõuertibilẽ. Ista ꝯclõ duplr̃ arguit̃ ⁊ p̃mo
sic eẽ prope demõstrat̃ de planetis per nõ sintillare.
igr̃ pꝫ ꝯña qꝛ nõ sintillare est effectus ꝯuertibilis
h⁹ cause q̃ est eẽ ꝓpe. aliis sic arguit̃ faciẽtes hanc dẽ
mõstrationẽ. oẽ nõ sintillãs est ꝓpe. sed planete nõ
sũt sintillãtes igit̃ planete sũt ꝓpe. certũ est ꝙ eẽ ꝓ
pe ẽ cã ꝓpter quã planete nõ sintillãt. planete enim
iõ nõ sintillãt qꝛ sũt prope ponat̃ ꝙ ꝙ a cõuertatur
cũ isto termino ꝓpe ⁊. c. cũ illo terio planete ⁊ b cũ
illo termino ñ sintillare. tũc arg. sic oẽ b est a oẽ c est
b igit̃ oẽ c est a. Notãdũ p̃mo ꝙ planete sꝫ phm̃
dicũtur stelle erratice cui⁹ dicti ẽ duplex rõ. Prima
qꝛ errãt a motu p̃mi mobilis cui ille sit ab oriẽte i oc
cidẽs ⁊ planete ab occidente in oriens. Secundo
errãt a motu ecẽtrici in epiciclo eo ꝙ ecẽtricus moue
tur ab occidẽte in oriẽs. planete autẽ i epiciclo mo
uent̃ ab oriẽte in occdẽs. Secũdo notãdum sꝫ phi
losophũ ꝙ obm̃ ꝓpe oculũ non sintillat sed remote
qꝛ sintillatio ꝓcedit ex mala fixione potẽtie visiue in
obm̃. Cõstat ãt ꝙ cũ obꝫ ẽ ꝓpe sit sup cũ fortis fixio
a põ visiua. cũ aũt fuerit multũ remotũ sit in eum de
bilis fixio ⁊ ꝯñr sintillat obm̃ nõ ꝓpe intelligendo
sintillare eo mõ sicut ignis sintillat pellẽdo sintillas
sursũ sed i prope vel apparẽter rõe visionis debilis
vel male fixionis facte a potẽtia visiua supra obꝫ ne
qꝫ per fixionẽ potẽtie supra obm̃ itelligẽdo radios
visuales egredi ab oculo ad obiectũ sꝫ fort impres
sionẽ spẽrum visibiliũ in oculo s̃m quã nõ mouetur
nec alteratur oculus. Tertio notãduꝫ s̃m phm̃ ꝙ
p̃misse dicti syllogismi possũt haberi per sẽsum ⁊ in
ductionẽ. nã ꝙ oẽ nõ sintillãs sit ꝓpe manifestuꝫ ẽ
ad sẽsuꝫ ⁊ p inductionẽ pcipimus enĩ per visum oẽ
nõ sintillãs eẽ ꝓpe similiter percipimus per sensuꝫ
⁊ per inductionẽ ꝙ planete nõ sũt sintillãtes quocũ
qꝫ signato. Quarto notãdum s̃m phm̃ ꝙ p̃dicta
demõstratio. qꝛ põt resolui in demõstrationẽ ꝓpter
quid cõcludẽdo effectuꝫ per cãm. s. trãsmutãdo me
diũ in maiorẽ extremitatẽ verbi gr̃a oẽ qḋ ẽ prope
est nõ sintillãs sed planete sũt prope igit̃ sũt ñ sintil
lantes. Primũ dubiũ videt̃ ꝙ obiectũ ꝓpe sintil
let. nã sintillatio stellarum cõtingit ex debilitate spe
cieꝝ in visu sub modico angulo sed possibile est obꝫ
prope oculum iprimere debiliores ⁊ minores spẽs
sub minori angulo igr̃. Secũdum dubiũ videt̃ ꝙ
nõ arguit̃ per effectũ ꝯuertibilẽ qꝛ nõ sintillare ⁊ eẽ
prope nõ cõuertũt̃ qꝛ vltima spera nõ sintillat ⁊ tñ
nõ est prope sed remotissime. Ad primũ dicit̃ ꝙ
ista nõ ẽ causa totalis sed est modica fixio potẽtie ad
obꝫ nã cũ obꝫ ẽ ꝓpe ẽ magis fixio. cũ ãt r̃mote ẽ mo
dica fixio ⁊ qꝛ potẽtia conat̃ figer̃ mĩtuꝫ ꝯmouet̃ sã
guis ⁊ spirit⁹ i organo ⁊ ex h̃ apꝫ sintillatõ. Ad s̃m
respõdetur ꝙ sicut dicimus disgregare eẽ effectuꝫ ꝯ
uertibilẽ cũ albo nõ simpliciter sed cũ additamẽto
videlicet disgregare visum. ita illi termini cõuertũ
tur eẽ prope ⁊ nõ sintillare. nõ simpliciter sꝫ cũ addi
tamẽto. s. eẽ prope oculũ in actu ⁊ nõ sintillare dum
fit visio sic arguẽdo. oẽ nõ sintillãs dũ fit visio est ꝓ
pe oculũ in actu sed planete sũt nõ sintillãtes duꝫ fi
unt visio igr̃ planete sũt ꝓpe oculũ in actu.

**Itẽ sic lunã demõstrant quod per i
cremẽta circularis sit. si quidẽ igi
tur ipsius quia factus ẽ syllogism⁹
ecõuerso autem posito medio ipsi⁹
propter quid syllogismus. nõ eniꝫ
propter augmenta circularis ẽ. sed
quia circularis ẽ accipit augmẽta
hi⁹. luna sit in quo. c. in quo. b. aug
mentũ i quo. a. circularis.**

Secũdo arg. sic phũs ad eãdẽ ꝯclõnẽ circularitas dẽ
mõstrat̃ de luna p augmẽtuꝫ circulare luminis i lu
na ꝙ ꝯclõ vera pꝫ ꝯña qꝛ circularitas lune est cã cir
cularitas sui lumis ⁊ año probat̃ sic arguẽdo. oẽ il
lud cui⁹ lumẽ circulariter auget̃ ẽ circulare sed luna
est illud cuius lumen circulariter augetur. ꝙ luna ẽ
circularis. iõ enim aliquid circulariter auget̃ in lu
mine qꝛ ipm̃ est circulare ⁊ arguit̃ per effectũ cõuer
tibilẽ sumẽdo augeri vt dicit aptitudinẽ ⁊ nõ actuꝫ
sit ꝙ a maior extremitas ⁊ b mediũ ⁊ c minor extre
mitas. ⁊ arguit̃ sic. oẽ b ẽ a. oẽ c est b ergo oẽ c est a.
Et potest hec demõstrare solũ in demõstrationẽ pro
pter quid mutãdo medium in maiorẽ extremitateꝫ
isto mõ oẽ circulare est augmẽtabile in lumine circu
lariter sed luna est circularis ꝙ luna est augmẽtabi
lis in lumine circulariter. Notãdũ s̃m phm̃ ⁊ cõ
mẽtatorẽ tertio de aia ꝙ oẽ receptũ in aliquo recipit̃
ad modũ erit recipiẽtis. ideo si subiectũ adequatuꝫ
alicuius accidẽtis erit alicuius figure illud accidẽs
erit illius figure si enim supficies est sperica albedo
necessario est sperica. si adequate fundet̃ i illa quia
si fũdaretur solũ imediate hoc nõ sequit̃. dicit enim
phũs in predicamẽtis ꝙ quãta fuerit supficies tan
ta albedinẽ eius eẽ dices. iõ quãtum est corpus illu
minatũ tantũ est lumẽ receptũ in illo ⁊ per cõsequẽs
lumẽ circulariter augmẽtatur in luna qꝛ ipsa est cir
cularis ⁊ vbi eẽt figure alterius lumẽ reciperet̃ in ea
sub illa figura. Sed dubitat̃ ꝓbãdo ꝙ ex circula
ritate luminis nõ ꝯcludit̃ a posteriori circularitas cõ
poris. qꝛ lumẽ multiplicatũ in pariete per foramem
quadratũ a corpore luminoso angulari est circulare
⁊ tamẽ nec foramẽ nec corpus luminosũ est circula
re. Dicẽdũ ꝙ licet corpus luminosum nõ sit circu
lare nec foramẽ nec paries nec aier implẽs camerã
tamen illa particula aieris vel parietis in qua ẽ ade
quate lumẽ est circularis figure. sed vnde cõtingit
lumẽ implicari sperice ex quo foramẽ est quadratũ
dicit auctor spere ꝙ oia naturalr̃ tẽdunt ad rotundi
tatem sed hoc non sufficit qꝛ tũc sequeret̃ ꝙ si obsta
culũ poneret̃ prope foramen lumen multiplicatuꝫ
appareret rotundum quod est falsũ immo appare
ret sub figura foraminis. Ideo est aliter dicendum
ꝙ sicut quadratũ elõgatũ a visu apparet circularis
figure qꝛ anguli deficiunt multiplicare spẽs suas in
oculũ ꝓpter magnitudinẽ distãtie. ita lumẽ tantum
per foramẽ se reperit obstaculũ prope foramẽ multi
plicatur sub eadẽ figura. si aũt obstaculũ fuerit r̃mo
tum a foramine causat̃ lumẽ circulare eo ꝙ anguli
luminis deperdũtur ⁊ pereunt in via anteq̃ꝫ tãgãt
obstaculuꝫ sũt enim debiliores toto lumine. ideo p
minorẽ distantiã possũt multiplicari.

**In quibus autẽ media nõ cõuertũt̃
⁊ est notius ꝙ ñ est cã qꝛ demõstra
tur ⁊ non propter quid.**

Secũda ꝯclõ possibilis ẽ demonstratio qꝛ per effec
tum nõ cõuertibilẽ. Ista cõlusio sequitur ex p̃ori
qꝛ si per effectũ conuertibilẽ possumus demonstrar̃
cãm dũmodo sit notior cã ita per effectum nõ ꝯuer
tibilem si fuerit notior cã. Notandum ꝙ effectus
nõ conuertibilis est duplex quidã est cõior cã ⁊ qui
dam minus cõis. si fuerit cõior cã per euꝫ poterit de
monstrari cã negatiue in secunda figura. vt omnis
ignis est desicatiuus nulla aqua est desicatiua. er
go nulla aqua est ignis patet enim ꝙ eẽ desicatiuuꝫ
est effectus ignis. tamen ẽ cõior igne qꝛ etiã compe
tit terre. Si autem fiat demonstratio in p̃ma figu

ra põt argui affirmatiue ⁊ negatiue sed semp cum
termino infinito. vt oẽ nõ desicatiuũ est non ignis
omnis aqua est nõ desicatiua. ergo omnis aqua est
ñ ignis. Negatiue auté sic arguitur nullũ ñ desicati
uũ est ignis omnis aqua est nõ desicatiua ergo nul
la aqua est ignis. Si autem effectus erit minus
cõis q̃3 causa poterit argui affirmatiue in pma figu
ra vt omne habẽs tres angulos est figura . sed om
nis triangulus est habens tres angulos . g̃ oĩs tri
angulus est figura vel sic omne disciplinabile é ani
mal omnis homo est disciplinabilis. ergo omnis hõ
est animal vnde habere tres angulos est effectus fi
gure. ⁊ esse disciplinabile est effectus animalis con
stat autem habere tres angulos eé minoris cõitatis
q̃3 sit figura ⁊ disciplinabile q̃3 sit anima ⁊ istorũ effe
ctuũ quilibet põt esse notior q̃3 cá assignata . Sz
dubitaſ q2 dies eé calidissimos est effectus solis exi
stentis in leõe ⁊ est effectus cõior q2 põt prouenire
ab alia causa. s. ab aliqua cõstellatione celi sole non
existente in leone ⁊ tam en; ex illo effectu nõ demon
stratur illa causa negatiue sicut nec affirmatiue qa
sicut non sequitur dies sunt calidissimi ergo sol est
in leone . ita nõ sequitur dies nõ sunt callidissimi. er
go sol nõ é i leone quia tempore quo sol est in leõe
potest cõcurrere aliqua influentia frigefactiua ex ali
qua d̃terminata cõstellatiõe celi. Dicendũ q̈ nũ
q̃3 demonstratur causa per effectum nisi sit necessa
ria habitudo effectus ad causam vel econtra. vnde
cá ⁊ effectus aliquãdo habẽt iuicem necessarias ha
bitudines sic q̈ posita causa ponitur effectus . et e͛
tra . vt eclipsis ⁊ interpositio terre inter solem . et
lunam aut dies eé lõgissimos ⁊ solé eé in primo pũ
cto cancri ⁊ sic causa ⁊ effectus cõuertuntur ⁊ se iuicé
demonstrãt in prima figura affirmatiue. Aliquan
do ãt causa h3 necessariá habitudine3 ad effectum
⁊ nõ econtra sic q̈ posita causa ponitur effectus . et
nõ econtra ⁊ sic isto modo effectus est cõior cá . vt
ignis ⁊ esse calefactiuum ná posito igne; ponitur ca
lefactiuum sed nõ econtra. ideo per igne3 d̃mõstraſ
eé calefactiuum affirmatiue ⁊ per eé calefactiuum
nõ demonstraſ ignis nisi negatiue. Quandoq3
vero effectus habet necessaria3 habitudiné ad cá3
⁊ nõ econtra sic q̈ posito effectu põitur causa ⁊ nõ
econtra. vt risibile respectu animalis. ⁊ tunc per effe
ctum demonstratur causa affirmatiue ⁊ per causa3
non demonstratur effectus nisi negatiue ⁊ videbiſ
in sequenti conclusione ⁊ per hoc soluta est difficul
tas quia licet ad illam causam que est solem esse in
leone sequatur vt plurimum iste effectus qui est di
es esse calidissimos ⁊ ecõtra nõ tamen illa causa ha
bet necessariam habitudinem ad hũc effectum . nec
econtra ex quo nullo istorum posito de necessitate po
nitur reliquũ. ideo ille effectus nec affirmatiue nec
negatiue demõstrat illam causam nec ecõtra omnis
enim demõstratio debet eé ex necessarijs vt patuit
i p̃cedentibus.

Amplius i quibus mediũ extra po
nitur ⁊ in his enim ipsius q2 ñ pro
pter quid demõstratio est. nõ enim
diciſ cá vt quare ñ r̃spirat paries q2
ñ é aíal. si enim hoc non respirandi
causa est oportet esse animal causá
respirandi. vt si negatio causa é ipsi
us nõ esse affirmatio est esse sicut si
ne mẽsura esse calida ⁊ frigida non
sanandi causa est quia cum mensu
ra esse causa est sanandi. similiter ãt
est si affirmatio ipsius esse negatio
est non esse. In his autem sic d̃mon
stratis quod dictum est non contin
git non enim omne animal respirat
syllogismus autem huiusmodi cau
se est i media figura vt sit a animal
in quo b. respirare in quo c. paries
in b. quidem igitur omni est a. om
ne enim respirans animal é in c. au
tem nullo a. quare neq3 b. in c. nullo
é non igitur respirat paries.

Tertia cõclusio possibilis est demonstratio . quia p
causam remotam probaſ ná nõ respirare demõstra
tur per nõ eé animal ⁊ hec est causa remota ergo p3
cõsequétia q2 per causá propinquá fit demonstratõ
propter quid prima pars añtis sic arguiſ formãdo
hanc demonstrationé necessariam in secũda figura
omne respirãs est animal nullus paries est animal
ergo nullus paries respirat. Secũda pars añtis
sic arguiſ q2 si nõ eé animal eẽt causa imediata non
respirationis tunc esse animal esset causa imediata
respirationis ⁊ sic omne animal respiraret q̈ est fal
sũ quia pisces ⁊ alia animalia nõ habẽtia pulmoné
nõ respirãt. p3 cõsequétia quia sicut negatio est cau
sa negationis ita affirmatio affirmationis. vnde si
cut nõ proportio calidi ⁊ frigidi est causa nõ sanita
tis ita proportio caliditatis ⁊ frigiditatis é causa sa
nitatis potest autem sillogismus datus fieri per . a.
b. c. ponendo q̈ a sit medium ⁊ b. maior extremitas
⁊ c. minor extremitas sit arguendo in secũda figura
omne. b. est. a. nullũ. c. est. a. ergo nullũ. c. est. b. No
tandum q̈ sicut respirare habet duplicé causam. s.
propinquá que est habere pulmoné ⁊ remotá que é
eé animal ita nõ respiraret habet cám ꝑpinq̃3 que
est nõ habere pulmoné ⁊ causam remotam que est
eé animal. iõ respirare demr̃aſ affirmatiue p habeř
pulmoné ⁊ nõ per eé animal sed nõ respirare demõ
stratur tá per nõ esse animal q̃3 p nõ habere pulmo
né l3 nõ cũ sili demõstratione. quia per nõ esse aíal
demr̃atur d̃mõstratione q2 per cám remotam ⁊ per
nõ habere pulmoné demr̃atione pp qd p cám ꝑpi
quá vt oẽ nõ habẽs pulmoné. est nõ respirans pari
es est non habens pulmone3 g̃ paries ñ é r̃spirãs.
Cõtra p̃dicta arguiſ. ⁊ pmo q̈ nõ. si negatio é cá
negatiõis affirmatio est cá affirmatiõis. q2 tunc a
põe 9ñtis ad põnem añtis eẽt bonu3 argumentũ
qđ é falsũ q2 est falsa 9ñtis ⁊ p3 9ña sic arguendo. si
nullũ animal currit nullus hõ currit. g̃ si aliqđ aíal
currit aliquis hõ currit. Cõsilr arg. q̈ nõ si affirma
tio est cá affirmationis negatio est causa negatiõis
quia tunc a destructione añtis ad d̃structioné 9ñtis
esset bonum argumétũ quod est falsum cũ iterum
sit falacia 9ñtis et p3 9ña sic arguẽdo. si aliquis hõ
currit aliquod animal currit . g̃ si nullus hõ currit
nullum animal currit. Secũdo arg. 9tra exemplũ
q2 p idem ista 9ña eẽt bona albũ p se disgregat vi
sum . g̃ nõ albũ per se congregat visum . ⁊ ẽt ista ni
grũ p se cõgregat visũ. g̃ nõ nigꝝ p se disgregat vi
sũ. Ad pmum dr̃ cõcedendo q̈ a positiõe 9ñtis
ad põem añtis ⁊ a destructione añtis ad destructio
nem 9ñtis est bonũ argumétũ rõe mãe. s. qñ arguiſ
in conuertibilibus vt si disciplinabile currit risibile
currit ⁊ si nullu3 disciplinabile currit nullum risibile
currit. ⁊ ecõtra. 9stat aũt q̈ arguẽ p cám imediata3
est arguẽ i termis 9uertibilib9. iõ sicut affirmatio é
cá affirmatõis ita negatio é cá negatõis ⁊c. Ad se
cũdũ r̃ndeſ q̈ nõ bene arguiſ q2 sicut ex cá positiua
cõcludiſ effect9 positiu9 ita ex negatiua negatiu9. iõ
solũ sequiſ ex illis añcedẽtib9 q̈ nõ albũ p se nõ dis
gregat. ⁊ nõ nigrũ p se ñ 9gregat. quoꝝ quodl3 9ce
diſ. d3. n. semp argui i eodẽ gñe oppositõis vt sicut
albũ ⁊ nigrum opponunſ 9trarie ita 9gregare ⁊ dis
gregare. iõ bñ sequiſ albũ p se disgregat. g̃ nigru3 p
se cõgregat. ⁊ sicut albũ ⁊ nõ albũ opponũſ cõtradi
torie ita disgregare ⁊ nõ disgregare. iõ ñ bñ sequiſ
albũ p se disgregat. g̃ nõ albũ p se nõ disgregat.

Cõparãſ auté h9i causaꝝ dictis se
cundum excellentiam. hoc auté est
plimum distare medium d̃ñe. sicut
n. illud é anacarsadis q̈ isitis ñ sũt
sibillatores neq3. n. vites . secundũ
quidem igr̃ eade3 scia ⁊ secundum
eorum positõem he d̃ẽ sunt ipi9 q2
ad eum qui est propter quid syllo
gismum.

Et si q̃raſ ꝑpter qd p cám remotá nõ demonstratur
affirmatiue sicut negatiue. R̃ndet phũs q̈ iõ q2
cá remota é cõior q̃3 effect9 ⁊ hoc põt oñdi p exẽplũ
anacarsidis dicẽtis scitas. i. scotos nõ sibillare q2 nõ
hñt vites cá aũt quare nõ sibillãt é non habẽ vites
vñ põt sic argui oẽs sibillãtes hñt vites sed scite nõ
hñt vites g̃ nõ sibillãt. q̈ aũt habere vites sit cá re
mota sibillatõis manifestũ é. q2 vites sũt cá vini. ⁊
vinũ est cá potationis ⁊ potatio est cá gaudij gaudi
um aũt est cá iocunditatis ⁊ sibillatõis vñ ꝓceden
do p cás ꝑpinquas é dicẽdum q̈ scite nõ sibillãt. q2
nõ hñt gaudium ⁊ nõ habẽt gaudiũ q2 non bibunt
vinum. ⁊ nõ bibũt vinum q2 nõ hñt vites . g̃ a prio
ad vltimũ scite nõ sibillãt q2 non habent vites .
Nõndum q̈ illud exẽplum ponitur tm̃ gratie doctri
ne. exempla enim ponim9 ñ vt ita sint sed ut sentiãt
q addiscunt. q2 ille cáe assignate nõ sũt cáe ꝑprie et
imediate si aũt nõ habere gaudiũ esset cá imediata
nõ sibillãdi. g̃ habere gaudium esset cá imediata si
billandi. ⁊ p consequens omnes habentes gaudiu3
sibillarent similiter si nõ bibere vinũ esset causa ime
diata non hñdi gaudium ergo bibere vinum eẽt cá
imediata gaudij. tenet cõsequentia p ariſ. q2 sicut ne
gatio est causa negatõis ita affirmatõ est cá affirma
tõis. sed illud cñs é falsum. q2 multi bibũt vinu3 q
nõ habent gaudiũ. Contra p̃dicta ar. ꝓbando q̈ de
mõstratur affirmatiue p cám remotam. ná iterposi
tio terre é causa ꝑpinqua eclipsis lune ⁊ solem esse in
capite vel i cauda draconis est causa remota. cõstat
autem sicut sequiſ negatiue sol non est i capite vl' in
cauda draconis ergo luna ñ eclipsaſ. ita sequiſ affir
matiue. sol est i capite uel in cauda draconis erog lu
na eclipsatur. R̃ndetur q̈ solem esse i capite vel in
cauda draconis non est cá remota remotõe p̃dicatõ
nis de qua loquiſ arist. hic. ita q̈ talis causa cõior é
q̃3 effectus. sicut aíal q̃3 respirare. sed é solu3 remota
remotione imediationis. q2 non est imediata illi ef
fectui ⁊ p talem cám sic remotam cõtingit demon
strare tam affirmatiue q̃3 negatiue ⁊ erit demonstra
tio ꝑpter quid ⁊ non q2 alr̃ astrologus demõstraret
eclipsim de luna demr̃atione simplr̃ q2 est q̈ nõ est
di cendum vnde solem esse i capite vel i cauda draco
nis est quodãmodo causá mediata ⁊ quodãmodo i
mediata. est eni3 causá mediata quia mediat alia cá
scilicet interpositio terre ⁊ é causa imediata q2 non
mediat aliqua causá positiua ideo eclipsis lune d̃mõ
stratur per q̃sl3 illarum cãrum ꝑpter quid a priori.
non tamen potissime sed tm̃ per iterpositionem ter
re que est causá simplr̃ immediata. Iste mod9 loq̃n
di est philosophi. 2. phi. di. q̈ abñtia naute est causá
submersionis nauis sicut presentia est causá salutis
⁊ quoniam non submergitur nauis nisi per causam
positiuam mouentem eam. ideo submersio nauis ex
duplici causá poterit demonstrari propter quid et a
priori quarum vna est positiua ⁊ altera p̃uatiua. ita
solem esse in capite uel i cauda draconis é cá positia
⁊ iterpositio terre é cá p̃uatiua eclipsis lune. Ex q
bus sequiſ q̈ magis demonstrat naturalis eclipsim
de luna q̃3 astrologus q2 nãlis demonstrat per cám
simplr̃ imediatam. s. p iterpositionem terre ⁊ astrolo
gus per cám immediatam ꝓm qd. licet enim nulla
sit causá mediata positiua tamen aliqua est cá medi
ata priuatiua.

Alio ãt mõ d̃ſt pp qd ab ipo q2 q̈ é
per aliá scia3 vtrunq3 speculari. hu
iusmodi auté sunt q̃cunq3 sic se hñt
ad iuicé qđ alterum sub altero é. vt
speculatiua ad geometria3. machi
natiuam ad stereometriam ⁊ armo
nicam ad arithmetica3. ⁊ apparen
tia ad astrologiam.

Ista é secũda ps hui9 capli in q̃ arist. determinat dif
ferentiá demr̃atõum q2 ⁊ ꝑpter qd i diuersis sciẽtijs
postq̃3 iuestigauit d̃ñam earundé demonstrationu3
i eadem scia. ⁊ ponit tres regulas. Quarum pma é
ista q̃ñcũq3 aliqua scia subalternaſ alteri ꝓm se totá
illa dicit q2 subalternans vero propter quid. Secũ
da regula quandocunq3 sunt due scie q̃ naꝝ vna alti
subalternatur secũdum pté ⁊ nõ scđm se totam sub
alternata dicit q2 ⁊ subalternans ꝑpter quid. ibi h3
aũt se. Tertia regula si due scie nõ iuicé subalternan
tur tñ sunt circa eandé ꝑpõem respectu illi9 vna di
cit q2 ⁊ altera ꝑpter quid ibi multa eni3. Prima
regula est manifesta. q2 si aliqua scia simpliciter alte
ri subalternatur vt perspectiua geometrie ⁊ musica
arithmetice. principia que p̃supponuntur tanq̃3 va
in scientijs subalternatis sũt demonstrata in sciẽtijs
subalternantibus ꝑpter quid ergo scia subalternata
dicit q2 ⁊ subalternans ꝑpter quid. Notandum se
cũdum phm̃ q̈ illa scia alteri subalternatur scđ3 se
totam cui9 adequatũ subiectum alterius scie subiec
to subalternaſ. ⁊ sic se h3 pspectiua ad geometriam
musica ad arithme. mechanica ad steriometriá ⁊ na
ualis ad astrologiam. vnde subiectum geo. est linea
vel magnitudo ⁊ subiectum perspectiue linea visua
lis. Ité subiectũ arith. est numer9. ⁊ musi. numerus
sonor9. Ité subiectũ steriometrie est corpus mẽsura
bile ut é ordinatũ ad opas ⁊ subiectũ mecha. é edifi
ciũ mẽsurabile. Ité subiectũ astronomie é corpus ce
leste naualis aũt signum apparens corporis celestis
⁊ q̈ ista sit subiecta taliũ sciaꝝ p3 ex passionibus cõ
sideratis in illis. unde geo. 9siderat mensuram q̃3ti
tatis 9tinue i ordine ad diuisione3. ⁊ arithmetica q̃3
titatis discrete. pspectiua autem mẽsurá q̃3titatis cõ
tinue i ordine ad visionem. musica q̃3titatis discrete
i ordine ad sonum. Item steriometria considerat m̃
suram corporum vt sunt in opere. ⁊ mechanica edifi
ciorum astronomia autem 9siderat motum corpoꝝ
celestiũ ⁊ planetaꝝ. naualis 9siderat eundem motũ

p respectū ad signa apparentia celi vl' aeris vt quod luna facit circulū aut q celū rubet. Dubitat de steriometria vtrum subalternet geo. ⁊ arguit q sic eo q nō ꝯsiderat de mēsuris corporum de qb9. xij. elemētorum euclides ꝯsiderat. Ad hoc sūt diuerse opiniōes quarum p̄ma ponit q steriometria ē ps geo. vz duodecia ps elemētorum euclidis sz pōt ipugnari dicendo q tota geo. ē speculatiua ⁊ steriometria ē practica. Secūda opinio dicit q ē media iter geo. ⁊ mecha. eo q geo. ē abstracta simplr ⁊ mecha. simplr mālis. steriometria aūt ē mediū eo q nō ē simplr mālis nec simplr abstracta ⁊ iō nō subalternat simplr geo. nec ē aliq̄ ps ei9. Tertia opinio ait q ex steriōetria mecha. ⁊ machinatiua fit vna scia practica subalternata geo. fm se ⁊ q̄lz ei9 ptē cū quo tn̄ stat q iterum vna ps alteri subalternet vz machinatiua mecha. ⁊ ābe simul subalternent steriometrie sicut scia puorum naturaliū subalternat scie vegitabiliū ⁊ ābe simul scie de aia. Ex p̄dictis sequit p̄mo q alr subalternat ps toti vl' alteri pti. ⁊ alr tota scia toti scie: nā scia ptialis sic sbalternat scie totali vel alteri pti cōiori qō tēdit i eūdem finē vltimatū. sic aūt nō subalternat totalis sciētia alteri scie totali. qz itendūt diuersos fines. vnō geo. itendit mēsurare q̄ztitates ꝯtinuas ⁊ pspectiua distantias iter visum ⁊ visibile. sz sicut phūs nālis vlis itendit scire trāsmutatōem corporum naturaliū sic phūs spālis. Secūdo sequit q sicut phūs nālis descēdit i medicinā theoricam ⁊ medicina theorica i medicinā practicā ⁊ practica postmodū i cyrurgiā ita geometria descendit i steriometriā ⁊ steriometria i mechanicā ⁊ mechanica i machinatiuā. illas enim cās q̄s ꝯsiderat geo. aliter ꝯsiderat steriometria applicādo ad mēsuras corporum ꝯsiderādo d qbuslz corporib9 sensibilib9 quō se hēant ad iuicē ⁊ i q̄ pportōne. ita q steriometria ē q̄si q̄dam practica geo. sicut g steriome. q ē artifex sensibil' accipit a geo. q ē artifex abstract9 ⁊ eleuat9 ita mechanicus q ē artifex erigendi edificia accipit a steriome. q est magis vlis et min9 sensibilis. ⁊ ꝯn̄ter machinatiuus q ē artifex faciēdi machinas accipit a mechanico cū sit magis specialis atqz materialior.

Fere aūt vniuoce sunt harum sciarum quedā vt astrologia mathe. que est ⁊ naualis ⁊ armōica: mathematica que ē secundum auditum hoc autē ipm qz sensibilium est scire.

Juxta p̄dicta phūs dat duo documenta. Quorum primū ē istud. alique scie subalternātes ⁊ subalternate sūt vniuoce. qō sic declarat vniuoca sūt illa quorum nomē ē cōe ⁊ rō sbe ē eadē. vt hr i anp̄dicamētis. sz astrologia mathe. ⁊ naualis hn̄t idē nomē ⁊ eādē rōnem g ābe sūt vniuoce. pz ꝯn̄a cū maiori qz q̄lz earum di astrologia. minor ē aūt euidēs qz q̄lz earum ē d motib9 planetarum lz nō eodē mō. nā astrologia mathe. ē de illis simplr ⁊ fm cās suas. sed naualis ē p habitudinē ad signa apparētia celi vel aeris. silr musica mathe. ⁊ musi. fm auditū ꝯueniūt in noie. qz q̄lz earum dicit musica. ⁊ i rōne qz q̄lz earum ē de sono ⁊ melodia lz nō eodē mō qz musi. mathe. ē de ꝯsonantia subtilr ⁊ p cās musica aūt scdm auditū q̄ ē ars pulsatiua vel cātatiua ē de ꝯsonātia mō grosso scdz signa sensibilia. s. scdm tantā vel tātā eleuatōem vocū aut scdm talē vl' talē applicatōem manus ad istrumētū.

Nōndum p̄mo scdm egi. q astrono. mathe. diuidit i duas ptes. Quarum p̄ma ē theorica ꝯsiderans de motib9 planetarum sur. ppinquitatem ⁊ distātiā. put sūt i tali vl' i tali domo. Secunda ē practica ꝯsiderans idem i ordine ad effectus pducendos in his inferioribus. s. serenitatem tempestatē ⁊ h9i. ⁊ hec d' iudicialis. Naualis autem ꝯsiderat illos motus in ordine tn̄ ad serenitatem ⁊ tēpestatē per signa apparentia vt per circulum lune aut rubedinem maris. Sed mihi vl alr dicendū q sicut scia ꝯsiderans hoiem vt ē pductiuus alicui9 effect9 est speculatiua. sic scientia considerās cum vt componitur ex materia ⁊ forma ita arist. ꝯsiderans motus planetarum vt per illos fiūt tempestates ⁊ serenitates i his iferioribus ex determinatis cāis ē ita speculatiua sicut illa q̄ considerat illos motus scdm ppinquitatē ⁊ distantiam i suis domibus naualis autem est bene practica qz p̄cipit fugam ⁊ psecutōem scdm apparentiā taliū vel talium signorum. similiter ista astrono. est practica que p̄cipit serenitatē ⁊ deābulatōem tali tempore ⁊ nō tali. ppt tales effectus futuros ex tali vel tali ꝯiunctiōe planetarum. Scdo nōndum secūdum egi. q astrologus pōt vere iudicare de figuris ꝯtingentib9 per motum planetarum. vn̄ iudiciū astrologi secūdum ptholomeū i centiloquio dz habere duas ꝯditōes. Prima q sit medium iter possibile ⁊ necessarium min9. s. q̄z necessariū ⁊ magis q̄z possibile. nō. n. ē necessarium q semp sit verum qz ⁊ si planete ꝯsilr se hn̄t sicut añ non tn̄ consequit silis effectus qz forte materia nō ē oīo ꝯsilr disposita. Secūda ꝯditio q sit vl' ⁊ nō pticularis. pōt enim vere iudicare q hoc anno erit multum vinum ⁊ ꝯn̄ter q multi iebriabuntur. tn̄ ex hoc nō debet iudicari q linea sortis hēbit multum vinum aut q ipse iebriabit. Sed p̄ma ꝯditio apparet difficilis qz scdm phm̄ p̄mo metha. necesse ē hūc mūdū isteriorem latōib9 supioribus ꝯtinuari. vt ois virt9 eius ide gubernetur. g si planete ꝯsilr se hn̄t matēia ē ꝯsilr disposita. Rn̄det negādo ꝯn̄tiā qz respectu planetarum ꝯsilr se hn̄tiū eadē terra numero magis ⁊ minus fructificat. vbi. n. dispositio mere depēdet solum a corporibus celestibus illa cōsequentia est bona. sed vbi dependet etiam ab itellectu arte vl' volūtate tanq̄z a causa sine qua non ⁊ tanq̄z ab agēte applicante passionum actiuo illud non sequitur. Dubitat circa documentum phi vtrum omnes due sciētie quarum vna est subalternans ⁊ alia subalternata sint vniuoce sicut aliqz dicunt vniuoce. Jstud dubium soluitur secundum lynco. dicendo q nō vn̄ si aliqua scia subalternat alteri ⁊ ambe coincidūt in eandem considerationem ille nominantur eodē nomine vt astro. metha. ⁊ naualis. si autem non coicidunt non sunt vniuoce vt geome. ⁊ perspectiua. est enim perspectiua de linea sub ratione visionis non autem geome. ⁊ ita dicat de musica respectu arith.

Sed ipm propter quid mathematicorum. Hec. n. causarum demrationes habent.

Secundum documentum est philosophi q tripliciter differunt scientie subalternantes ⁊ subalternate Primo quidem in modo sciendi quia subalternās facit scire propter quid ⁊ subalternata quia. qō pōt dupliciter intelligi. vno modo q respectu eiusdem subalternans dicit propter quid respectu cuius subalternata dicit quia. ⁊ hoc est generaliter verum propter principia vnius que sunt conclusiones alterius alio modo q subalternans demonstrat per medium propter quid ⁊ subalternata solum per medium qz ⁊ hoc non est vniuersaliter verum quia licet naualis aut musica secundum auditum sic procedat non tamen perspectiua ⁊ musica mathema. quia quelibet earum procedit demonstratiue propter quid a priori ⁊cetera.

Et multotiēs nesciūt ipz qz sicut vl'c cōsiderantes mltotiēs q̄dam singulariū nesciūt pp id quod n̄ itendūt

Scdo differunt scia subalternans ⁊ subalternata in mō rei scite. qz aliqn̄ subalternans hz ppter qd alicui9 effect9 a q̄ tn̄ nō cognoscit sed a scia subalternata Vbi gr̄a geometer vt sic hz ppter qd alic9 effect9 a q̄ tn̄ non cognoscit. sed a scientia subalternata.. Vbi gr̄a geometer vt sic hz ppter qd illius effectus vulnera circularia tardi9 sanant. s. pp nō hēre angulū et nō scit illā ppōem sed hn̄ cirurgicus. scit. n. geometer q circulus nō hz angulū ⁊ h ē scire cām q̄re vulnus circulare tardi9 sanat. nā vbi ē angulus ptes ppingores sūt ppter quarum ppingtatē citi9 sanat vulnus qz citius ꝯiungunt ptes iuicē. circulare aūt tardius ppter maiorem distantiā ptium.

Sūt aūt hec quecūqz alterum q̄d sit secundū sbām ⁊ vtūt spēb9. Mathēatice. n. circa spēs sūt. Nō. n. de subō aliquo. si. n. de sbō aliquo geometrica sūt: sz n̄ secundū quod de sbō sūt

Tertio dn̄t scia subalternās ⁊ subalternata i modo ꝯsiderādi. nā geome. ꝯsiderat lineā absqz mā ⁊ absqz aliqua passiōe sensibili lz n̄ possit eē linea sine illa n̄ āt pspectia sz necessario i ordie ad diuisiōez ⁊c. Nōndum fm egi. q mathe. lz abstrahat a mā q̄li tn̄ nō abstrahit a materia simplr qz nō abstrahit a materia q̄ta. p̄us. n. ē i materia q̄ztitas q̄z q̄litas ⁊ omne p̄us stat itelligi sine suo posteriori. iō stat itelligē q̄ztitatē eē i aliq̄ n̄ itelligēdo q̄ztitatē eē i mā q̄li. Ego aūt dico q lz mathe. nō abstrahat a mā itelligibili q̄ ē q̄ztitas ꝯtinua vel discreta abstrahit tamē a mā itelligibili q̄ est p̄ma materia ꝯsiderata absqz forma q̄z a materia sensibili q̄ est eadē materia ꝯsiderata cū forma sensibili. qz lz q̄ztitas sit acciñs qō p̄mo ē subō fm ꝯmē. i2. meta. ⁊ ꝯn̄ter p̄supponit sbaz ordine nature. qz tn̄ nō icludit sbaz i suo ꝯceptu qd ditatiua pōt mathe. abstrahē q̄ztitatē ab oī sba. iōo dicit aris. q lz geo. necessario sit i sbo tn̄ itelligit sine sbo qz n̄ circūcernit sbiectū ac si esset sine subiecto.

Habet aūt se ad speculatiuam sicut hec ad geometriam. alia ad ipaz vt id quod est de yride ipm quidē. qz philosophi est scire. sed propter qd speculatiui aut simpliciter aut secūdum doctrinam.

Secūda regula ē ista q̄ñcunqz sunt due scie q̄rum vna alteri subalternat fm ptem ⁊ nō fm totum subalternata dicit qz ⁊ subalternās dicit ppter qd pz d phia naturali q̄ dicit qz q̄ ad illā ptē q̄ ē de yride ⁊ pspectiua ppter qd. sicut pspectiua dicit qz ē de aliq̄ d quo geome. dicit ppter qd. Et si dicat qō ē sbm illi9 ptis phie. dicat q ē linea visualis reflexa i nube.

Ex ista regula sequit q phia naturalis q̄ztum ad illā ptē q̄ ē de yride nō solū subalternat pspectiue. sed ēt geome. qz linea visualis reflexa i nube subalternatur linee visuali ⁊ linea visualis subalternat linee. ⁊ p ꝯn̄s illa ps q̄ ē de yride subalternat geo. iux doctrinā aris. supius traditā. vn̄ aliq̄ ꝯpetūt linee fz q b9. si fm h pspectiuus accipit a geo. ⁊ nō dicit nisi qz geome. aūt ppter qd. aliq̄ aūt ꝯpetūt linee fm q visualis. ⁊ isto mō pspectiuus nō accipit a geo. sed dicit ppter qd. cū g ps phie q̄ ē de yride aliq̄ p̄supponat q̄ ꝯpetunt linee inq̄ztū huiusmodi. ⁊ aliq̄ ꝯpetūt linee in q̄ztum visualis g vtraqz illarum subalternatur sic q naturalis qz ⁊ pspectiuus ppter qd aut simpliciter aut fm doctrinā receptā a geometria.

Multe. n. ⁊ n̄ sibiuicem sciarū habent se sic vt ad geometriam medicina. quod. n. vl'nera circularia tardius sanant medici si scire propter quid autem geometre.

Tertia regula si sint due scie quarum vna alteri nō subalternat fm se totā nec fm ptem. sic tn̄ q sint circa eandem ppōnem necessario respectu illi9 vna dicit. qz ⁊ altera ppter qd. pz nā medicina nō subalternat geome. fm totū nec fm ptem sed versat circa istā ppōem. vt vulnera circularia tardius sanant de q̄ geometria dicit ppter qd ⁊ medic9 qz. nam medic9 nō demonstrat illam sed geome. nō simplr sed vt dscēdit in medicinam seu cirurgiam. Jsto modo oē vl'nus hn̄s latera magis distantia tardius sanatur. sz vulnus circulare habet latera magis distantia quā aliud vulnus: qz non habet angulū. ergo tardius sanat q̄z aliud vulnus. vnde latera trianguli vel quadrati sunt propinquiora ratione anguli quam latēa circuli. Sed dubitat quia ista proposito vulnera circularia tardius sanantur est pars medicine. s. cirurgie. ergo sicut philosophia naturalis subalternatur perspectiue aut geometrie rōne partis. ita etiaz medicina subalternatur geome. rōne ptis. Dicendū q sicut pūcta nō sunt ptes linearum sed p̄ncipia tātū. ita p̄ncipia sciarum non sūt pprie partes illarum nā scia est habit9 p demrationez acquisitus. p̄ncipia āt p̄cedunt demratōem ⁊ sūt cause illius ac scie que acquirit p illam. ideo p̄ncipia non sunt pprie partes sciētiarum. Propterea geometria nec secundum totum nec fm ptem subalternat phie naturali q̄ztumcūqz aliq̄ eius p̄ncipia pbent i scia naturali. s. a puncto ad punctū ꝯtingit lineā rectā ducere quodlz ꝯtinuū ē diuisibile i ifinitū respectu taliū ppōum nālis dicit ppter quid ⁊ geome. qz in medicina illa ppositio ē p̄ncipium vulnera circularia tardius sanantur qz illam non pbat medicus sz geome. ideo nō est ps medicine propter quā cām medicina nec fm se totā nec fm ptē subalternat geome. pōt tn̄ subalternari fm quid qz fm aliquid sui. s. fm aliquid principium eius. quomodo etiam solet dici geome. subalternari phie naturali rōne noiatorum p̄ncipiorum. Jntelligēdum tn̄ q fm cōem modū loquēdi nō solū habit9 acquisit9 p demratōem vocat scia sz ēt demratio ipsa. ⁊ ꝯn̄ter cōclōnes ⁊ pmisse ac p̄ncipia demrabilia dicunt ptes sciarum iō solet cōcedi geome. subalternari phie nāli ⁊ medicinam geometrie scdm partes sed istū modum loquendi nō hz phūs in littera. Circa p̄dicta de demonstratōe qz ⁊ propter quid querit vtrum demonstratio qz ⁊ demōstratio propter quid eēntialiter ⁊ specifice differāt. Et arguit q non. nam demōstratio propter quid erit demōstratio qz ⁊ ecōtra. ergo nō differūt spē. pz ꝯn̄a qz differētia spē nō possūt de se inuicē verificari ⁊ añs ē manifestū qz ex termis demōstratōis propter quid i scripto vel in mēte potest fieri demonstratio. qz concludendo cāz p effectū sicut iā concludit effect9 p cām. Secundo sic sit a ista demratio oē aial rōnale ē disciplinabile ois hō ē aial rōnale g ois hō ē disciplinabil. ⁊ li. b. ista dmōstratio oē disciplinabile ē aial rōnale ois hō est disciplinabilis. g ois hō ē aial rōnale. ⁊ arguit sic q̄lz ps a. ē eiusdem spēi cū aliqua pte b ⁊ econtra. g a. ⁊ b. st eiusdem speciei probatur consequētia qz sic optime probatur sortem ⁊ platonem esse eiusdez speciei.

Tertio omne qō differt ab alia specie per aliquid differt ab illo. sed a. p nihil differt specie ab ipo b. qz

ois terminus a. est eiusdē spēi cum aliquo termino b. ⁊ ecōtra ergo. Quarto demr̄ationi ,ppter quid si demr̄atōi q: ɔpetit eadē diffinitio. ḡ pȝ ɔn̄a ⁊ an̄s ,pbaſ q: tā demonstratio q: q̄ȝ demr̄atō ,ppter quid ē syllogismus faciens scire. In oppositum arguiſ sic. actus ⁊ hitus distinguūtur p obiecta vt colligiſ scd̄o de aīa. sed obiecta demr̄atōum q: ⁊ ,ppter quid sunt diuersaꝝ spērum sicut ēt dn̄t spē effecꝰ ⁊ cā a q̄bus depēdent ille demōstratōes ergo. Deinde diuersitas demr̄atōum hȝ attēdi penes diuersitatem medioꝝ. sed media illaꝝ demr̄atōum sunt diuersaꝝ spēꝝ. sicut etiam effectus ⁊ cā a quibꝰ sumūſ illa media. ḡ demr̄atio q: ⁊ ,ppter quid sunt diuersaꝝ spērū.

Ad p̄mum negaſ ɔn̄a sicut nec sequiſ albū erit nigrum ⁊ econuerso. ḡ album ⁊ nigrum non differunt spē veꝝ erit falsum ⁊ ecōtra. ḡ veꝝ ⁊ falsum nō differunt spē. ⁊ cū diciſ diuersa i spē nō pn̄t de se inuiceȝ verificari veꝝ est in abstracto sed non i ɔcreto. Item negaſ ꝙ demonstratio q: erit demonstratō ,ppter quid ⁊ econtra. Et ad argumētum negaſ ɔn̄a q: ad dēmōstratōem ɔcurrunt termini mālīter ⁊ ordo vel cōpositio formalr̄. vnūquodqȝ autē denominaſ a forma sua. iō q: ordo demōstratōis q: nunq̄ȝ erit ordo demōstratōis ,ppter qd nec econtra. iō hec demr̄atiōnis nunq̄ȝ erit illa nec ecōtra. Ad scd̄m negaſ ꝙ q̄lȝ ps a sit eiusdem spēi cū aliqua pte. b. ⁊ econtra. q: p̄misse a. ⁊ b. sunt ptes a. ⁊ b. ⁊ tn̄ non sūt eiusdeȝ spēi. Et si q̄ritur de istis oē aīal rōnale ē disciplinabile. ⁊ oē disciplinabile ē aīal rōnale. vtrū sint eiusdē spēi vel diuersaꝝ. dico ꝙ sunt diuersaꝝ spērum q: vt supra patuit p̄dicatū hȝ rōnem forme. ɔstat aūt illa p̄dicata esse diuersaꝝ rōnum. Et si ar. vt supra quelȝ ps vnius ē eiusdem spēi cū aliqua pte alteriuſ ⁊ ecōtra. ḡ sunt eiusdē spēi. negaſ ɔn̄a q: distinctio actuuȝ ⁊ habituum hȝ attēdi penes distinctōem obiectoꝝ ⁊ nō ptium. deinde negaſ an̄s q: lȝ q̄lȝ ps mālis sit eiusdem spēi cū alia pte māli alterius. nō tn̄ q̄libet ps formalꝭ vniꝰ est eiusdē spēi cū aliqua pte formali alterius. q: illi ordines q sunt ptes formales illarū ,ppōnum nō sunt eiusdem rōnis. vn̄ album ⁊ nigꝝ differūt spē. ⁊ tn̄ stat ꝙ q̄libet ps materialis vniꝰ sit eiusdem spēi cū aliqua pte māli alterius nō tamen albedo ⁊ nigredo sūt eiusdem spēi q̄ sūt ptes formales albi ⁊ nigri. Ad tertiū ɔcedo ꝙ a differt spē ab ipso b. p aliquid. ⁊ tūc ad argumentum negaſ ɔn̄a. q: termini a. ⁊ b. se habent tanq̄ȝ mālia. dato enīȝ ꝙ a esset vnus cultellus argenteus ⁊ b. vna fiala argētea. adhuc a. ⁊ b. differunt spē. lȝ ptes māles a. ⁊ b. sī eiusdem spēi q: figure sūt diuersaꝝ spēꝝ q̄ sūt partes formales a. ⁊ b. ⁊ si allegaſ aris. p̄mo phi. di. ꝙ ex n̄ substātijs nō fit sb̄a ⁊ ꝙ nullū accn̄s ē ps sb̄e illō cōcediſ. tn̄ ex non substātiuis fit accn̄s tā i ɔcreto q̄ȝ i abstracto. ⁊ ɔn̄ter dr̄ ꝙ a cultellus ⁊ b. fiala sūt non sb̄e sed accn̄tia i ɔcreto. Ad quartuȝ negaſ ɔn̄a. q: homo ⁊ asinus differūt spē nō obstante ꝙ diffinitio aīalis ɔpetat cuilȝ illoꝝ. q: illa ē diffinitio aīalis i cōi ⁊ nō alicuiꝰ illoꝝ. ita demonstratio q: ⁊ ,ppter qd dn̄t spē lȝ eadē illis ɔpetat diffinitio. q: illa nō ē diffinitio alicuius illoꝝ sed demr̄atōis i cōi. iō sillogismus faciens scire p cām imediatā ē diffinitio demonstratōis ,ppter quid. ⁊ sillogismus faciens scire nō p cām imediatā ē diffinitio demōstratōnis quia.

Iguraꝝ aūt magis scire faciens maxie prima ē mathematice ⁊. n. sciaꝝ p hanc ferūt demr̄ationes vt arithmetica ⁊ geometria ⁊ perspectatiua.

Iste est tertius tractatus p̄mi posterioꝝ i q̄ aris. determinat de sillogismo demōstratiuo qualis ⁊ q̄ȝ iꝰ dȝ esse postq̄ȝ determinauit qd est ⁊ ex q̄bus ē dmōstratio tā formalr̄ q̄ȝ mālīter. Et diuidiſ i quatuor capitula. quoꝝ p̄mum agit de syllogismo aggenerāte sciam. scd̄m de sillogismo aggenerāte ignorātiā ibi ignorātia aūt. tertiū de q̄dditate ⁊ ,pcessu sillogismi demr̄atiui ibi. ē ois aūt. q̄rtum de q̄litate ⁊ q̄ntitate eiusdē ibi. cū aūt fit demōstratio. Quantuȝ ad p̄mum aris. ponit istā ɔclōnem p̄ma figura magis facit scire q̄ȝ aliqua aliaꝝ figurarum ,pbaſ quadrupliciter. Et p̄mo sic illa figura magis facit scire i qua syllogizant scie certissime ⁊ maxime facientes scire sed in p̄ma figura syllogizant huiusmodi scie ergo ⁊c. pȝ ɔn̄a cum maiori. ⁊ minor probaſ iductiue co ꝙ arithme. geome. ⁊ pspectiua q̄ diculiſ scie certissime ⁊ maxie facientes scire syllogizant i p̄ma figura

Notandum ſm egi. ꝙ metha. ē scia certissima sȝ nām sed quo ad nos certissime sūt scie mathe. q: ,pcedunt a notioribꝰ nobis ⁊ nature. phisice autē non sūt ita certe q: ,pcedunt a notioribus nobis ad notiora nature. sūt tn̄ certiores meta. q: phisice ,pcedūt ab effectu ad cām magis propinquā q̄ȝ metha. ⁊ iō quo ad nos mathe. sūt i p̄mo gradu certitudinis et phisice i secundo ⁊ meta. in tertio. ⁊ hoc itendit ɔmē. in scd̄o meta. di. ꝙ scie mathe. sūt in p̄mo casu certitudinis ⁊ naturales sequunſ eas. Sed pōt sic arguī sensibilia propria magis sūt nobis nota q̄ȝ sensibilia cōia. q: sensibilia propria cognoscūtur a nobis p se p̄mo. sensibilia aūt cōia p se ⁊ nō p̄mo. vt determinaſ. 2. de aīa. ac ēt q: sensus non decipiſ circa sensibile proprium. bn̄ aūt decipiſ circa sensibile cōe p aris. ibidem. sȝ phia n̄alis ɔsiderat d̄ sensibili proprio s. de colore sapore ⁊ odore sono ⁊ q̄litate tāgibili mathe. aūt ɔsiderant sensibilia cōia. s. magnitudinē numeꝝ ⁊ figuram. ḡ scie naturales sunt certiores quo ad nos q̄ȝ mathe. Ideo ē alr̄ dicendum vt sepius dixi ꝙ scie naturales quo ad nos ⁊ quo ad naturaȝ ex pte obiecti ⁊ medij demonstratiui sūt notiores ⁊ certiores mathe. sed quo ad modum procedēdi mathe. sunt certissime ⁊ notissime quia procedunt simꝉ ⁊ semel a notioribus nobis ⁊ nature. ⁊ hec est intentio Aris. hic ⁊ cōmen. secundo metha. Dubitatur q̄ illarum trium nominatarum sit certior. Respondet egi. ꝙ scientia superaddens alteri est minus certa vt testatur Aris. i probemio metha. ⁊ ideo perspectiua est minus certa quam alie due. quia superaddit ⁊ est minus abstracta ⁊ quoniam punctus dicit positionem in continuo. ideo videtur superaddere vnitati ⁊ consequenter est minoris simplicitatis. ergo arithme. est certior geome. Contra istud vltimum arguitur ꝙ tam quo ad nos quaȝ quo ad naturam magnitudo precedit numerum eo quod numerus causatur ex diuisione continui per Arist. tertio physi. sed magnitudo est substantiuum geome. ⁊ numerus arithme. ergo geome. est notior ⁊ consequenter certior arithme. dicit enim cōmentator secūdo de anima. quod numerus est priuatio magnitudinis eo ꝙ numerus cognoscitur per magnitudinē si enim cognoscitur numerus cognoscitur magnitudo ⁊ non econtra. nec est verum quod pūctus vt sic dicat positionem in continuo. quia sicut vnitas est principium numeri. ita punctus est principium magnitudinis. ideo sicut vnitas non superaddit pūcto ita nec punctus vnitati. tamen punctus vt copulat partes magnitudinis inuicem dicit positionem i cōtinuo. Est ergo aliter dicendum ꝙ geome. ⁊ arithme. possunt inuicem comparari secundum subiecta propinqua ⁊ remota. si secundum subiecta propinq̄ sic notior ⁊ certior est geome. q̄ȝ arithme. sicut etiaȝ certior est ⁊ notior magnitudo q̄ȝ numerus. si autē ɔpanſ ſm subiecta r̄mota. sic notior ⁊ certior ē arithme. q̄ȝ geome. q: notior ⁊ certior ē quo ad nos vnitas q̄ȝ punctus. sed q̄n̄ scie magis denominantur a subiecto ,ppinquo q̄ȝ remoto. iō absolute loquendo notior ⁊ certior ē tā quo ad nos q̄ȝ quo ad nām geome. q̄ȝ arithme. ⁊ hꝰ i signū ē q: euclides p̄us determinat geo. q̄ȝ arithme. i libro elēcoꝝ suoꝝ iuxta doctrinā aris. in ,phemio phi. di. ꝙ semp a notioribꝰ inchoāda ē doctrina.

Et fere dicere ē q̄cūqȝ ,ppterꝰ qd faciunt speculatōeȝ. aut. n. oīo aut sicut frequētiꝰ ⁊ i pluribꝰ p hanc figuraȝ q̄ ē propter quid fit sillogismuſ quare ⁊ p hanc erit maxime faciens sciſ propter quid speculari.

Scd̄o arguiſ ad eandem ɔclōneȝ sic. illa figura magis facit scire i qua semp vel frequenter syllogizaſ. p medium ,ppter qd. sed p̄ma figura ē huiusmodi ḡ illa magis facit scire. maior pȝ q: demōstratio ,ppter qd maxime facit scire. ⁊ minor ē nota eo q̄ semp vꝉ frequenter cū fit demr̄atio p mediū ,ppter qd ɔcluditur vlis affirmatiua q̄ nō pōt ɔcludi in tertia figura nec i secūda. Et notāter dr̄ semp vel frequenſ. q̄a posset demōstrari ɔclō pticularis vꝉ indefinita affirmatiua i tertia figura. ⁊ hoc p medium ,ppter qd. vt omne aīal rōnale ē disciplinabile. oē aīal rōnale est hō. ḡ homo est disciplinabilis. Et dī ēt mediū propter qd. q: p mediū q: cōiter syllogizaſ in scd̄a figura vt q̄n̄ fit demr̄atio p cām remotā. aut p effectum non ɔuertibilem maioris cōitatis q̄ȝ sit cā in scd̄a. ḡ ⁊ i tertia figura raro demr̄atur p mediū ,ppter qd. ex quo secūda figura nō ɔcludiſ affirmatiue nec tertia vliter. Notādum ꝙ p̄ma figura ɔcludit vlēȝ affirmatiuam ⁊ vlēm negatiuam. pticularem affirmatiuā ⁊ pticularē negatiuā vt ē manifestum discurrendo per q̄tuor p̄mos modos p̄me figure. Scd̄a aūt figura nō ɔcludit nisi vlēm aut pticularem negatiuā Tertia ṽo figura nō ɔcludit aliquam vlēm affirmatiuam vꝉ negatiuam. sed tn̄ pticulareȝ affirmatiuā vꝉ negatiuā. ḡ secūda figura ⁊ tertia ɔtinenſ in p̄ma figura. sed demr̄atio ,ppter qd debet fieri in ea figura q̄ ɔtinet omnes alias figuras sicut demr̄atio ,ppter qd ɔtinet omnes alias demr̄atōes ⁊ i eam resoluūſ omnes alie demr̄atiōes. ergo demr̄atio ,ppter quid maxime fit i p̄ma figura.

Postea ipsiꝰ q̄cquid ē sciam p hāc solā figuraȝ venari possibile ē. i media. n. figura nō cathegoricus sillogismꝰ sȝ ipsiꝰ qō quid ē scia est affirmatōis. i vltima fit quale. sed non vniuersaliter sed quicquid vniuersalium ē. nō. n. quodāmodo est animal bipes hō.

Tertio arguiſ ad eādem ɔclōnem sic. illa figura magis facit scire que demōstrat vliter diffinitōeȝ d̄ suo diffinito. sȝ p̄ma figura ē hꝰi ergo. maior pȝ q: illō ē scire potissimum cū diffinitio sciſ de suo diffinito. minor vero ē clara cum secunda figura n̄ demōstret affirmatiue neqȝ tertia vliter. Nōndum ꝙ non solum demonstraſ vliter passio de subiecto suo sed ēt diffinitio de suo diffinito. s. mālis p formalem sic arguendo. oē aīal rōnale ē corpus ɔpositum ex corpore ⁊ aīa itellectiua. sed homo est aīal rōnale. ergo hō est corpus ɔpositū ex corpore ⁊ aīa itellectiua. ⁊ differt ista rō a p̄ori. q: illa erit vlis hec aūt pticularis. Et ex isto pȝ ꝙ p̄mus modus dicendi per se ingreditur formalr̄ demr̄atōem. q: dicit aris. i lr̄a ꝙ ipm qō qd ē venatur p p̄mam figurā. Et hoc pōt esse duplr̄ aut ɔcludendo diffinitionem p diffinitionē. aut ɔcludendo diffinitōem p passionem. si ɔcludiſ diffinitio mālis p formalē aut passio p diffinitōem sibi est demōstratio ,ppter qd. si aūt ɔcludiſ diffinitio formaliſ p mālem aut aliq̄ illaꝝ p passionē posteriorē ē dmōstratio q: ē ,pcedens a posteriori.

Amplius hec quidē illius nihil indiget. Ille aūt per hanc densantur ⁊ augmentanſ quousqȝ vtiqȝ ad immediata veniant. Manifestum igitur quod maxime proprium sciētie prima figura.

Quarto arguiſ ad eandem ɔclōnem sic. illa figura magis facit scire qua alie idigent ⁊ non econuerso sȝ p̄ma figura est huiusmodi ergo maior pȝ. minor est nota. q: omnes modi secunde ⁊ tertie figure reducūtur ad modos p̄me figure. reducitur enī scd̄a p ɔdensatōem. ⁊ tertia per augmentatōem. Nōndum p̄mo ꝙ operatio facta versus materiam dicitur diminutio ⁊ ɔdensatio. operatio aūt facta versus formā diciſ rarefactio ⁊ augmentatio. dicit enī ɔmenta. 3. ph. ꝙ iō magnitudo ē diuisibilꝭ in ifinitū ⁊ n̄ augmētabilꝭ i ifinitū q: diminutio vadit ṽsus māȝ ⁊ augmētatio versus formā cū ergo subiectū ,ppōnis dicaſ materia ⁊ reductio secunde figure i p̄mā fit p reductōem p̄dicati i subiectum ergo secunda figura reduciſ ad p̄mam per ɔdensatōem cū aūt p̄dicatū ,ppōis sit forma ⁊ i reductōe tertie figure ad p̄mā mutetur sb̄m i p̄dicatū iō tertia figura reduciſ ad p̄mā p augmentatōeȝ siue rarefactōeȝ. Sed dubitaſ q: sicut i secunda figura p̄dicatū fit sb̄m ita sb̄m fit p̄dicatū ⁊ sicut i tertia figura sb̄m fit p̄dicatum. ita p̄dicatum fit sb̄m. ergo nō est rō ,ppter quā secūda figura reducaſ ad p̄mam p ɔdensatōem q̄n p idem reducaſ ad p̄mā p augmentatōem. neqȝ ē rō quare tertia figura reducaſ ad p̄mam per augmentatōem q̄n p ideȝ reducaſ ad illā p ɔdensatōem. Dicēdū ꝙ sicut in opatōibus n̄alibus nō daſ ɔdensatio absqȝ rarefactione nec econtra. ita scd̄a figura nō reduciſ ad p̄mā p ɔdensatōem q̄n reducatur p augmentatōeȝ neqȝ tertia figura reduciſ p augmētatōem q̄n reducatur p ɔdensatōem. sed phūs respicit hic tantum mediuȝ rōne cuꝰ diuersificanſ figure. ,pptere a habēdo respectum ad ipm quod tantum p̄dicaſ i secunda figura. ⁊ i reductōe ad p̄mam subijciſ in altera p̄missarum ideo scd̄a reduciſ ad p̄mam p ɔdensatōem. ⁊ q: mediū sillogismi in tertia figura tantū subijciſ nec reducitur ad p̄mam nisi fiat p̄dicatum i altera p̄missarū ideo tertia figura reduciſ ad p̄mam p augmentatione. Nōndum secundo ꝙ nō quelibet ,ppō mediata pōt reduci ad imediata in secunda vel in tertia figura sed bene in prima. vnde hec oīs homo ē substātia cum sit affirmatiua nō potest esse cōclusio i secūda figura. ⁊ cum sit vniuersalis non potest concludi i tertia figura sed bene in p̄ma. Et reducitur ad imediata duplr̄. p̄mo p ɔdensatōem ,pcedendi a supiori ad suum iferius isto modo. omne corpus est substātia oīs homo est corpus ergo omnis homo ē substātia. prima est immediata. ⁊ secunda mediata que sic reducitur ad imediata. omne corpꝰ aīatum ē corpꝰ sed oīs hō ē corpus aīatum ergo omnis homo ē corpus: Iterum prima est immediata ⁊ secunda est

mediata que ad imediatōem sic reducit. omne aial é corp⁹ aiatum. sed ois hō é aial. g̃ ois hō est corpus aiatum. vbi iam p3 oēs pmissas esse imediatas. qa nihil mediat iter subiectum ⁊ pdicatum. ⁊ ꝙ ista reductio sit ꝯdensatio patet q2 ꝯtinue proceditur a predicato ad subiectum descendendo a superiore ad suum iferius. Alterius pōt reduci eadem ppō ad imediata p augmentatōem supius ascendēdo. vt oé animal é substantia ois homo é aial g̃ ois homo é substantia. minor est imediata ⁊ maior mediata q̃ ad imediatōem sic reducit. oé corpus aiatum est substātia sed omne aial est corpus aiatum g̃ omne aial é substantia. Itez minor é imediata ⁊ maior mediata que sic reducitur ad imediata omne corpus est substantia. sed omne corpus aiatu3 est corpus g̃ omne corpus aiatum est substantia. vbi iaz ambe pmisse sunt imediate. ⁊ ꝙ ista reductio sit augmentatio p3 q2 vadit i formā eo ꝙ oé supius é forma sui iferiōis vt determinat Aris. i secundo phisicoꝝ.

Sicut aūt esse. a. i. b. cōtingit idiuidualiter. sic ⁊ ñ esse concedit. Dico aūt idiuidualiter esse aut nō esse eo ꝙ ñ est eoꝝ mediū. Cum igitur aut. a. qdem aut. b. in toto quodam sit aut ⁊ ambo nō contingit. a. in. b. primo non esse. Si enim. a. i toto. c. ergo si. b. non est i toto. c. potest enī a. esse quidem i quodam toto sed b nō esse i hoc. erit syllogismus ꝙ nō sit. a. i. b. si enim i. a. quidem omni é c. i. b. autem nullo est i. b. nullo est a ⁊ hoc per medium. c.

Et ne aliquis crederet ꝙ imediatio ⁊ mediatio in solis affirmatiuis repiatur. oñdit illa ét repiri i negatiuis ppōibus ponēdo duas regulas quaꝝ pma est ista. qlibet ppō negatiua cuius alterum extremorū est i aliquo toto est ppō mediata itelligendo per esse in aliquo toto habere terminū supiorem. vñ iferius dr ps subiectiua ⁊ supius totū i mō. Pōt ergo esse ppō negatiua triplr mediata. Primo qñ pdicatu3 est i aliquo toto ⁊ nō sbō vt nulla sba é albedo. sbm̄ enī nō h3 terminū supiorem s3 bñ pdicatum. s. qualitatē rōne cuius ista negatiua é pbabil i scda figura sic quel3 albedo é qlitas. nulla sba est qlitas. ergo nulla sba é albedo. sit. n. a. pdicatū negatie signate. ⁊ b. sbm̄ ⁊ c. qlitas. ⁊ arguit vt supra. oé a. é c. nullum b. é c. g̃ nullū b. é a.

Similiter aūt est ⁊ si. b. in toto quodam é vt i. d. d. autem i omni. b. est a. aūt i nullo. b. erit p syllogismū.

Secundo aliqua negatiua é mediata quando subiectum é i aliquo toto ⁊ nō pdicatum. vt nullus hō é qualitas. q̃ qdem pbat in pma figura sic nulla sba é qlitas. ois hō est sba. g̃ null⁹ homo é qlitas. Aut in secunda figura hoc modo. nulla qlitas est substātia. quil3 hō é sba. ergo nullus hō est qualitas. sit. n. a qlitas. ⁊ b. hō ⁊. d. sba ⁊ syllogizet vt iaz sillogizatū é. nullum. d. est a. omne a. est d. ergo nullum b. est a. In scda figura sic. nullum a. est d. omne. b. est a. g̃ nullum b. est a.

Eodem autem modo demōstrabit ⁊ si vtraq3 in toto quodam sit.

Tertio aliqua negatiua est mediata qñ tam sbm̄ q̃3 pdicatum est in aliquo toto. vt nullus homo é albedo. q̃ qdem pbatur in pma figura. sic. nulla substantia é albedo ois hō est sba. g̃ nullus homo é albedo In secunda aūt. figura sic quel3 albedo est qualitas nullus homo é qlitas. g̃ nullus hō é albedo. ponat ergo ꝙ pdicatum ꝯclōnis sit a. ⁊ b. sbm̄. c. vero aut d. sit sba vel qualitas. Et arguat vt supra. Dubitat q2 videt ꝙ nulla istaꝝ ppōum sit mediata. q2 ppositio mediata é illa iter cuius pdicatum ⁊ sbm̄ mediat aliquis terminus pdicamentalis. modo quacunq3 illaꝝ data iter sbm̄ ⁊ pdicatum non mediat aliqs terminus predicamentalis. Dicendum ẜm egidiu3 ꝙ i ppōne negatiua si sit vera. nec predicatum é supra sbm̄ nec infra sed extraneum ab eo. talis ergo ppositio habet medium iter sbm̄ ⁊ pdicatum. sed pōt habere medium p quod infert ⁊ concludit remotō predicati a sbō vt iam tibi exemplificatum est. Istō vltimū é bñ dictum sed pmum é dubium. q2 qlibet illaꝝ est vera. ois homo aial non est. ⁊ nullus hō est omne corpus nullus homo necessario est substantia ⁊ tñ ql3 istarum é negatiua cui⁹ predicatum é supi⁹ ad sbm̄. Intelligebat tñ egi. de ppōne vli negatiua simplici cuius predicatum vliter remouet a subo inuens talem distinctōem ꝙ ppō dicitur duplr mediata. s. mediatōne predicationis. ⁊ mediatione illatōis. pmo modo nō é aliqua illarum mediata s3 bñ scdo mō q2 h3 medium per quod potest probari. Sed ꝯtra sequit ex illa rñsione ꝙ illa homo é albedo nō sit mediata. q2 non h3 medium perdicatōnis neq3 illatōis cū nō possit pbari. Rñdetur ꝙ illa est mediata mediatōe illatōe duplr. pmo q2 h3 medium per quod potest sua opposita probari. secūdo q2 habet medium per quod pbari posset si esset vera sic significando.

Quod aūt cōtingit. b. nō esse i quo toto est. a. aut iterum. a. i quo est. b. manifestū ex coordinationibus é q̃cūq3 non cōmutant ad inuicé. Si enim nihil eorum que sūt in. a. c. d. coordinatiōe de nullo pdicant que sunt i. b. e. f. a. autem in toto. p. sit ordinatione existenti. manifestum ꝙ b. nō erit i. p. commutarentur enim coordinatōes. similiter autem est et si. b. in toto quodam est.

Forte posset aliquis dubitare ppter quid quelibet illarum est vera. nulla sba est albedo. nullus homo é qualitas. nullus homo é albedo. Rñdet philosophus ꝙ ideo. q2 sbm̄ ⁊ predicatum sunt diuersaru3 coordinatōum diuersoꝝ predicamētoꝝ q̃ qde3 predicamenta sūt impmixta ⁊ hñt de nā sua ꝙ termini illoꝝ nō pñt de se iuicé predicari ita ꝙ nullus terminus predicamēti sbé pdicat de aliq̃ tmino pdicamēti q̃3titatis aut qlitatis pdicant. tñ iuicé ẜm suas coordinatōes. sic ꝙ hō aial ⁊ sbā de se iuicé pdicāt. ac ét albedo color ac qualitas. aut linea continuum et q̃3titas etiam de se inuicem predicantur affirmatiue. sint enim a. b. c. termini eiusdem pdicamenti essentialr ordinati. ⁊ d. e. f. alterius pdicamenti essentialiter ordinati. sicut g̃ ex terminis eiusdem coordinatōnis fit ppositio vniuersalis affirmatiua vera. vt omnis hō é aial vl' substātia. ois hec albedo é color vl' qlitas ita ex terminis diuersaꝝ coordinatōum fit ppositio vniuersalis negatiua vā. vt nulla substātia é qualitas nullus hō est albedo. Cōtra illa arguit. ⁊ pmo ꝙ pdicamenta sunt pmixta q2 idem termin⁹ é i diuersis pdicamentis. vt ille termin⁹ corpus qui ponit tam i pdicamento sbe q̃3 q̃3titatis. ⁊ ille terminus potentia i pdicamento qlitatis ⁊ relationis ⁊ ille terminus passio i pdicamento qlitatis ⁊ passiōis ⁊ ille terminus habit⁹ i pdicamento qualitatis ⁊ habitus. Scdo arguit ꝙ termini diuersoꝝ predicamentoꝝ de se iuice3 pdicantur. q2 illi termini homo bicubitum album pater ⁊ huiusmodi sūt diuersorū pdicamentoꝝ. ⁊ tñ de se iuicem pdicantur. q2 idem numero é homo bicubitū album ⁊ pr̄. Ad pmu3 dicit ꝙ nullus terminus corp⁹ é in pdicamento substātie ⁊ q̃3titatis. q2 signato illo termino corp⁹ quero vtrum sumat equoce. ⁊ sic non erit in aliquo pdicamento. aut vniuoce ⁊ sic aut vniuocat i pdicamēto sube. ⁊ nō est i pdicamēto quātitatis. aut vniuocatur in pdicamento q̃3titatis. ⁊ non est in pdicamēto sube. ⁊ ita dicatur ad omnes alios. ꝙ i sua maxia cōitate non sunt i aliquo pdicemento. vniuocati autem sunt i diuersis pdicamentis ⁊ nunq̃3 ide3 terminus é in diuersis pdicamentis. bene est tñ ꝯcedēdū ꝙ aliquis terminus é i aliquo pdicamento ⁊ sibi cōsimilis é i alio. Ad scdm dicit ꝙ terminus dicitur esse i pdicamento quadruplr. Primo p reductōem ⁊ sic punctus ⁊ vnitas sunt i pdicamento q̃3titatis. Secūdo p accñs sic homo albus est in predicamento substātie rōne substātiui ⁊ in pdicamēto qualitatis rōne adiectiui. Tertio p se non pmo ⁊ sic cōcreta sunt i suis pdicamentis. vt album i pdicamēto qualitatis. ⁊ pater i pdicamento relatōis. Quarto p se ⁊ pmo quomodo abstracta dicunt esse i suis pdicamentis vt albedo ⁊ nigredo. ⁊ paternitas ⁊ filiatio. et de istis itelligit phūs cū dicit illos nō posse de se iuice3 verificari vñ l3 illa sit va. homo é albus. aut illa albedo é humana. hec tamē est impossibilis hō é albedo. ⁊ linea est paternitas.

Si vero neutrū sit i toto nullo. Nō é aūt a i b necesse é idiuidualiter ñ esse. Si. n. erit medium necesse é alterum ipoꝝ i toto quodam esse. aut enim i prima figura aut i media erit syllogismus. Si igitur i prima figura. b. erit i toto quoda3 affirmatiuā. n. ad hanc oportet fieri propositionem. Si vero in medio quecunq3 ꝯtingit ad vtrunq3. n. posito priuatiuo fit syllogismus. Cum autem vtraq3 negatiua sit. nō erit manifestum. igit é ꝙ cōtingit aliud in alio ñ esse idiuidualiter ⁊ quando cōtingat ⁊ quomodo diximus.

Secūda regula quel3 ppō vlis negatiua cuius nullum extremoꝝ est in aliquo toto est ppositio imediata. vt nulla substātia é q̃3titas ẜm linco pbat quia si talis ppositio é imediata. g̃ nō poterit pbari i prima vel i secunda figura. q2 i tertia nō concludit vlis negatiua: ꝯñs falsum. q2 tūc sbm̄ esset i aliquo toto maiori exñte negatiua eo ꝙ mediū sumptū oportēt se hre i plus q̃3 sbm̄. exq̃ vna pmissaꝝ est vlis negatiua. alr eni nō esset vera ql3 illaꝝ. si aūt talis negatiua sillogizaret i scda figura maiori exñte affirmatiua necessario pdicatū erit i aliquo toto. sit aūt a. predicatū illi⁹ negatiue ⁊ b sbm̄ ⁊ arguat vt prius. Dubitat ponendo ꝙ a conuertat cum sba taq̃3 modus vel passio eius. ⁊ arguatur sic. nullū a. é q̃3titas ois sba est a. g̃ nulla substātia é q̃3titas. vel sic i secūda figura nulla q̃3titas est a. ois substātia é a. g̃ nulla substantia est q̃3titas. vbi p3 ꝙ nunq̃3 medium vel aliqua extremitatum é i aliquo toto. Idem sequitur si a. ꝯuertat cum q̃3titate arguēdo i scda figura maiori exñte affirmatiua. vt ois quantitas é a. nulla sbstantia est a. g̃ nulla substantia est quātitas. Rñdet ꝙ phūs nō dicit talem negatiuam imediatam non posse syllogizari. sed non posse pbari nec demonstrari q2 cuiusl3 probationis vel demonstratōis mediū est notius ꝯclusione. iuxta illud ppter vnūquodq3 tale ⁊ illud magis. constat autem ꝙ a in cāu isto siue ꝯuertat cum substātia siue cum quātitate é min⁹ notum ꝯclusione tam quo ad nos q̃3 quo ad nām a ergo é medium syllogizandi illam negatiua3. sed ñ est medium pbandi nec demonstrādi eam cum ei intellectus quasi assentiat sicut pmis principijs notis terminis absq3 discursu sillogistico aggenerāte sciētiam illius ꝯclōnis. Notandum ẜm phm̄. 5. met. ꝙ ens non descēdit i decem pdicamenta sicut gñā i spēs. q2 genus descendit i spēm per differentiam cētialem diuidentem genus ⁊ ꝯstituentem spēm. ideo spēs nō seipsis pmo distinguūtur s3 p differentias. ens aūt i decē pdicamēta descēdit imediate p seipm absq3 aliq̃ dr̄ia essentiali. iō gñalissima sūt pmo distincta nullū ois mediū hñtia quapropter ppō vlis negatiua i qua remouet gñalissimū alicui⁹ pdicamēti a gñalissimo alterius est ppō imediata ⁊ simplr indemonstrabilis. ⁊ ꝯñter sequitur quālibet quantitatem distigui a re quāta. exquo iste sunt immediate ⁊ vere nulla substantia est quantitas. nulla quantitas est qualitas. Secundo nōndum ẜm occanistas ꝙ illa regula cū exemplo lynco. h3 intelligi cum signo pseitatis. i. illa vlis negatiua est vera ⁊ imediata in qua remouet gñalissimum vnius pdicamenti a generalissimo alterius cū illo termino p se. vt nulla substantia p se est q̃3titas. aut nulla talis que est per se sba est q̃3titas. Cōtra istam expōem arguit pmo sic. hec ppō est p se mā est quāta. g̃ ⁊ illa sba est q̃3ta p3 ꝯña p aris. di. supra ꝙ ois passio ꝯpetens iferiori p se ꝯpetit ét p se suo superiori. ⁊ exemplificat de illa passione habere tres angulos equales duob⁹ rectis q̃ ꝯpetit p se figure ex eo. q2 competit per se triangulo. añs aūt est manifestum ex eo ꝙ illa est demōstrabilis mā é q̃3ta cum quantitas sit pma passio materie ẜm phm̄. 3. meta. ⁊ est coeterna materie ẜm ꝯmēta. de i sbā orbis. Et cofirmatur spericitas demōstratur de celo. ⁊ rotunditas de terra vt colligitur de mēte phi. 2. phi. g̃ p idem quantitas demōstratur d̄ materia sed nulla ppositio demonstratur q̃ nō sit per se ẜm Aris. pmo huius. g̃ illa é p se mā est quanta.
Scdo arguitur illā regulā nō itelligendam esse cu3 nota pseitas. q2 hec ppō est imediata ẜm phm̄ nulla substantia est quantitas cum nō habeat mediu3 p qd possit pbari. ⁊ ista nulla sbā é p se quātitas est mediata. q2 potest pbari p hunc modum ẜm viam oppositam sustinentes cuicunq3 accidit quantitas illud nō é p se quantum. s3 cuil3 substātie quāte accidit q̃3titas. g̃ nulla substantia é p se q̃3ta. Cōsimilit ét illa é pbanda nulla talis est per se sbā est quanta sic arguendo. omnis ppō per se est in aliquo modo dicendi p se. sed nulla talis sbā é quanta est in aliquo modo dicendi p se. ergo nulla talis est p se sbā est quāta. Item ex nulla regula logicali hr ꝙ in illa ppōne. nulla substantia est quantitas. etiam scd3 eos sit suppō mālis. g̃ non pōt equiualere illi regule
Dicendū g̃ q̃3libet talē ppōnem nulla substantia

est q̄ʒtitas nulla q̄ʒtitas ē qualitas esse veram ⁊ immediatam ī suppōne psonali absq̄ʒ nota pseitas. et ꝙ p̄dicamenta ipermixta sunt sic ꝙ nullus termin⁹ vnius p̄dicamenti verificatur ī abstracto de termīo alterius p̄dicamenti. frustra eni ponerent̄ decē p̄dicamenta si possent inuicem coincidere. non tñ est speculatōis p̄ntis pbare distinctōem p̄dicamentorum sed magis ad metha. pertinet vel ad logicam ī alio loco. Circa p̄dicta multipl'r dubitat̄ ⁊ p̄mo ꝙ ens descendit ī decem p̄dicamenta p differentias ad modum generis. q: sicut genus diuidit̄ differentijs oppositis ita ens diuidit̄ p actum ⁊ potentiam ſm philosophū. 5. metha. ⁊ tertio phi. ergo sicut genus descendit ī suas sp̄es per differentias diuisiuas. ita ens descendit ī decem p̄dicamēta p actum ⁊ potentiam. Secūdo arguit̄ ꝙ gn̄alissima nō sunt p̄mo distīcta. q: sicut sp̄es ɔponunt̄ ex gn̄ibus ⁊ differētijs ita generalissima componūt̄ ex actu ⁊ potentia vt colligit̄ de mente phy. quīto metha. sed sp̄es non distinguūt̄ seipsis p̄mo sed suis differentijs ergo ⁊ gn̄alissima nō distinguūt̄ seipsis p̄mo sed actu ⁊ potentia. Tertio arguit̄ ꝙ quodl3 generalissimum ē ī aliquo toto q: quodl3 gn̄alissimum est pars subiectiua entis sicut sp̄es est ps subiectiua generis. ita enim videtur ens esse quoddā totū ī modo ad plura gn̄alissima sicut genus ad plures sp̄es ⁊ sp̄es ad plura īdiuidua.

Quarto arguit̄ hāc esse demr̄abilem nulla sb̄a ē q̄litas ⁊ ɔ̄ter esse mediatā sic arguendo. quel3 qualitas ē accn̄s nulla substātia ē accn̄s. ḡ nulla substātia est qualitas. sic. n. arguit ph̄us nullā substantiā esse albedinē. q: q̄l3 albedo ē qualitas nulla substātia est qualitas ḡ nulla substātia est albedo. Ad p̄mum dicit̄ ꝙ ens non diuidit̄ differentijs oppositis. q: opposita non se recipiunt. potentia aūt r̄cipit actum vt habetur p̄mo phi. igit̄ actus ⁊ potentia nō sunt differentie opposite sed dicunt̄ modi entis ſc̄d3 quos descēdit ens ī decem p̄dicamēta. ⁊ dicunt̄ modi pro tanto q: aliqd est ens ī actu quod nullo mō est ī potentia. vt deus aliquod ens in potentia quod nullo modo est ī actu vt materia p̄ma. aliquod vero est ī actu ⁊ in potētia vt ɔposi um ex materia ⁊ forma.

Ad ſc̄m ɔcedo ꝙ gn̄alissima non p̄mo distīguūtur seipsis q: distinguūtur suis actib⁹ ⁊ potentijs. sicut. n. sp̄es distinguuntur p̄mo suis differentijs sic ꝙ ille differentie p̄mo seipsis distinguūtur. q: aliter pcederet̄ ī īfinitum ita gn̄alissima p̄dicamentoꝝ qualitatis ⁊ substantie non seipsis p̄mo distinguūt̄. sed actibus ⁊ potentijs sic ꝙ act⁹ sb̄alis ⁊ actus accn̄tal' seipsis distinguunt̄ ⁊ et̄ potentia substātialis ⁊ potētia accn̄talis seipsis distinguunt̄. ɔcedo tamen ꝙ p̄dicamenta sunt p̄mo distincta q: ī nullo ɔueniūt in rōne essēndi. Distinctio enim fundat̄ sup multitudine ⁊ ɔuenientia sup vnitate. ɔstat aūt ꝙ nō dat̄ aliqd cōe ī quo ɔueniunt aliqua duo p̄dicamenta ī rōe essendi. sicut datur aliquod cōe ī quo ɔueniunt duo indiuidua ī eodem p̄dicamento aut due sp̄es. Et si dicitur nunqd oīa p̄dicamenta cōueniunt ī ente. ɔcedo ꝙ ɔueniunt ī ente non tanq̄ʒ ī vno vnitate essēndi. sed vnitate mouēdi ⁊ termīnādi. s. vnitate obiectiua mouēdi potentiā ⁊ termīnādi actum cognitōis. nō n. est dare aliquam vnam nām in re secluso oī respectu itellectus ī quā ɔueniant aliqua p̄dicamenta vl' generalissima ideo tam predicamenta quam generalissima sunt p̄mo distincta. Ad tertium r̄spōdetur ɔsil'r ꝙ duplex ē totū ī mō vnū ꝙ h3 vnitatē essēndi. s. genus vel species. aliud vero qd̄ h3 tm̄ vnitatē mouēdi ⁊ termīnādi. vt ens ⁊ alia transcendentia. ɔcedo ḡ quodl3 gn̄alissimum esse ī aliq̄ toto h̄ñte vnitate3 mouēdi ⁊ termīnādi nō tm̄ ē in aliquo toto habente vnitatē essēndi secluso oī respectu ad itellectū ⁊ de tali toto loquit̄ aris. cuiusmodi ē genus vl' sp̄es secluso eni oī opere itellectus ⁊ oī respectu tam actuali q̄ʒ aptitudinali adhuc homo in cōi ⁊ aīal ī cōi est vere totum ī modo ⁊ h3 vnitatem essēndi. ens autē secluso respectu ad itellectum nō h3 aliquam vnitatem essēndi sic ꝙ aliquod sit ens cōe in quo ɔueniūt oīa p̄dicamenta. h3 autē vnitatem mouēdi itellectū inq̄ʒtum sub eadem rōne mouet itellectum ī quocūq3 reperit̄. ⁊ si ex natura rei h3 aliquam vnitatē illa ē vnitas ānalogie ⁊ attributōis. p q̄ʒto oīa entiā r̄ducunt̄ ad vnitatem sb̄e loquit̄ ḡ aris. de toto h̄ñte vnitatem essēndi ⁊ nō de toto h̄ñte vnitatē mouendi ⁊ terminandi. Ad q̄rtum dī ꝙ l3 illa sit sillogizabilis. nulla substātia ē qualitas. nō tñ ē pbabilis neq3 demonstrabilis q: ī omni demonstratōe ⁊ pbatōne mediū debet esse notius ɔclōne. ɔstat aūt ꝙ accidēs ē non noti⁹ sb̄a ⁊ q̄ʒtitate ⁊ q̄litate. imo ista sunt notiora tam quo ad nos q̄ʒ quo ad nām. q: accn̄s connotat iherentiam que est modus isequens p̄dicamēta accn̄tium minoris cognoscibilitatis q̄ʒ aliquod p̄dicamentoꝝ neq3 est iconueniens aliquod cōius esse minus notū suo minus cōi. albedo. n. ⁊ caliditas sunt notiora tā quo ad nos q̄ʒ quo ad nām q̄ʒ passio vel passibil' q̄litas. ⁊ scie ⁊ virtutes q̄ʒ habit⁹ ⁊ dispositō vt iportant facilitatē ⁊ difficultatē a subiecto. Ex p̄dictis sequit̄ illos male opinari q dicunt ens solitarie sumptum nunq̄ʒ supponere. nisi p sub̄a. qm̄ tūc illa esset demonstrabilis ⁊ mediata. nulla sb̄a ē quātitas. quod ē contra phm̄ ⁊ p3 ɔn̄a sic arguendo. nl'la qualitas est ens. ql3 substantia est ens. ḡ nulla sb̄stantia est qualitas. maior. n. est vera si p̄dicatum nō supponit nisi p substantia.

Gnorantia aūt nō secūdū negatōem sed secūdum dispositiōem dicta est quidē p syllogismū facta deceptio. Hec aūt ī his que sunt primo aut nō primo sunt cōtigit dupl'r. aut. n. cū simpliciter esse accipiat vel nō esse. aut cum p syllogismum accipiat opinionē. Simplicis igit̄ opinionis simplex deceptio. sed que est per syllogismum plures sūt.

Istud ē ſc̄m capl'm huius tractatus ī quo aris. determinat de sillogismo aggenerante ignorantiā postq̄ʒ determinauit de sillogismo aggenerante sciam. Et diuidit̄ ī duas ptes. in quarum p̄ma determinat de ignorantia negationis ibi. manifestū ē autē3. Prima ps diuidit̄ ī duas ptes. in quarum p̄ma p̄tendit aliquas distinctōes. ī ſc̄da autem aliquas ɔclōnes ibi vt si enim a. Prima ḡ distinctio ē ista ꝙ duplex ē ignorantia. s. negatōis ⁊ dispōis. Ignorātia negatōnis ē alicuius rei carētia noticie. sicut ignorantia rustici de geome. Ignoratia dispōis ē deceptio facta p sillogismum. sicut est ignorantia credētis diametrū esse ɔmensurabilē coste sic arguendo. omnes quātitates sunt īuicem ɔmensurabiles. sed costa ⁊ diameter sunt q̄ʒtitates. ḡ sūt inuicem ɔmensurabiles. Secunda distictio duplex est ignorantia dispōnis. vna circa dispōnes īmediatas. vt ignorantia credentis nō omne totum esse maius sua parte. ⁊ alia circa ppōes mediatas vt ignorantia credentis non omnem triāgulum habere tres angulos equales duob⁹ rectis ⁊c. Tertia distinctio duplex ē ignorantia dispōnis tā circa mediata q̄ʒ circa īmediata. vna affirmatiua q̄ credit̄ esse qd̄ nō est vt ignorantia q̄ credit ex̄ mūdum esse vacuum. ⁊ alia negatiua qua credit̄ nō esse qd̄ ē vt ignorantia qua creditur mundum nō esse finitum. Quarta distictio duplex est ignorātia dispositōis tā affirmatiue q̄ʒ negatiue. s. simplex ⁊ sillogistica. Ignorātia dispōnis simplex ē deceptio facta nō p argumētatōem vt ignorantia q̄ qs credit mūdum esse īfinitū sola auctoritate dicentis. Ignorātia aūt dispōnis sillogistica ē deceptio facta p argumentatōem. ⁊ dicit arist. ꝙ ignorātia simplex fit vno mō s. ɔcedendo falsum vel negando verum. Ignorātia aūt sillogistica fit pluribus modis ſm multitudine3 sillogizatōum. S3 dubitat̄ p̄mo si ignorātia simplex nō fit p sillogismum. ergo male diffinit aris. ignorātiam dispōnis dicens ꝙ est deceptio facta per sillogismum. Secūdo dubitat̄ q: videtur ꝙ circa p̄ncipia cōia nō possit esse ignorantia q: nō pōt esse deceptio simplex cū circa illa non ɔtingat errare nec deceptio sillogistica cum ad illa nō sit sillogism⁹ nec ad opposita eoꝝ. Ad p̄mum dī ꝙ diffinitio aris. ē sic itelligenda. Ignorātia dispōnis ē deceptio facta l' possibilis fieri p sillogismum modo illa eade3 ignorantia q̄ est simplex pōt fieri syllogistica q: falsu3 ꝙ credit̄ esse veꝝ vel ecōtra absq3 argumētatōe potest credi esse veꝝ p argumētatōem. pōt. n. aliqs credē ex se vl' ex alio ꝙ nō oē totū ē maius sua pte sin̄ augmentatione aliqua ⁊ postea credē idē p argumētatōnem aggenerātem ignorantiā pcedentē ex falso credendo pcedere ex vero. Ad ſc̄m dī ꝙ circa p̄ncipia cōia nō pōt esse ignorantia p se. h̄ñ tm̄ pōt esse ignorantia p accn̄s ⁊ hoc p syllogismum aut virtualiter ⁊ iplicite ɔcludēdo aliquod falsum ī quo virtual'r ɔtinēt opposita p̄moꝝ p̄ncipioꝝ. aut ex ignorantia r̄ndendi sicut fecit eraclitus q ɔcessit opposita primoꝝ p̄ncipioꝝ sic arguendo. non p discursum cathegoricū sed ypotheticū. si nō ɔtingit aliquid manere p tempus idē ē ⁊ nō est sed nō ɔtingit idem manere p tempus ḡ idem ē ⁊ nō est. aut ex fallaci apparētia. sicut zenon q ɔcessit nullum motum esse sic arguendo. si nō cōtingit ptransire īfinita nullus mot⁹ ē s3 nō ɔtingit ptransire īfinita ergo nullus mot⁹ est. Et ad rōnem dī ꝙ ad p̄ma p̄ncipia que sūt dignitates aut ad opposita eoꝝ non est syllogismus cathegoricus tm̄ pōt esse syllogismus ypotheticus vt ɔditionalis vel disiunctiuus. Ad alia aūt p̄ncipia q̄ sunt cōes animi ɔceptōes vt omne totum est maius sua pte. ⁊ ad opposita eoꝝ potest fieri syllogismus cathegoricus vt sepe ostīsum est.

Nō sit. n. a. ī nullo b. īdiuidual'r igitur nō syllogizaret̄ a. esse ī. b. mediu3 accipiēs. c. decept⁹ erit per syllogismum. Cōtigit quidem igitur vtrasq3 ppōnes falsas. ɔtingit autē alteram tantum. Si. n. nec a. in nullo c. erit neq3. c. ī nullo b. accepta autē sūt ecōtrario vtraque vtreque erūt false.

Istis distictōibus p̄missis aris. ponit quatuor cōclusiones. Quaꝝ p̄ma ē ista ppositio affirmatiua immediata falsa ē syllogizabilis tm̄ in p̄ma figura p syllogismum ignorantie. Ista coucl'o ē manifesta. q: tal' ppositio exquo ē affirmatiua nō syllogizatur ī secūda figura. ⁊ q: est vniuersalis nō ī tertia figura. vt omnis substantia est q̄ʒtitas aut oīs q̄ʒtitas ē qualitas.

Pro declaratōe istius conclōnis Arist. pōit tres regulas. Quarum p̄ma est ista. ppositio affirmatia īmediata falsa est syllogizabilis ambabus p̄missis exn̄tibus falsis in toto. verbi gratia. omnis quantitas est q̄litas omnis substantia est q̄ʒtitas ergo oīs sb̄a est qualitas. q̄libet enim istarum ē īmediate falsa sicut sue contrarie sunt īmediate vere ⁊ quel3 istarum ē falsa ī toto sicut sua contraria est vera in toto sit ergo a. maior extremitas ⁊ b. minor ⁊ c. medium ⁊ arguit̄ sic omne c. est a. omne b. est c. ergo omne b est a. Ex illa regula sequitur ꝙ nulla substantia ē qualitas vel q̄ʒtitas. alioq̄ nō posset hec oīs substātia ē qualitas sillogizari ex duab⁹ p̄missis ī toto falsis si aliq̄ q̄ʒtitas est sb̄a ⁊ aliq̄ non. aut si aliqua q̄ʒtitas est qualitas ⁊ aliqua non. nec poterit syllogizari illa. omnis substātia est qualitas duabus p̄missis existentibus falsis ī toto p terminum trāscendente3 nec per aliquem alium terminum predicamentale3 vt liquet.

Pōt aūt sic se h̄re. c. ad. a. ⁊ ad. b. ⁊ quod. c. neq3 sub a. sit neq3 vniuersaliter in. b. b. quidem īpossibile eē ē ī toto aliquo. Primū. n. dictum ē ī ipō. b. nō esse. a. a. aūt nō necesse est oībus que sūt. c. ī esse vniuersaliter quare vtreq3 false sunt.

Secunda regula. ppositio affirmatiua īmediate falsa est sillogizabilis ambabus p̄missis existentibus falsis ī parte. vt omne imperfectum ē qualitas. omnis substantia est imperfecta ḡ omnis substantia est qualitas. ꝙ p̄misse sint false in parte ⁊ non in toto. manifestū ē q: aliquod iperfectum est qualitas. ⁊ aliquod impfectum nō est qualitas. aliqua substantia nō est imperfecta. sit ergo a qualitas ⁊ b. substantia ⁊ c. imperfectum. ⁊ arguatur vt supra in his termis a. b. c. Notandum ꝙ sicut ī quolibet p̄dicamento reperitur actus ⁊ potentia. ita pfectum ⁊ impfectu3 ideo non sunt determinati p̄dicamenti. ⁊ ideo faciunt tam vniuersalem affirmatiuā q̄ʒ negatiuam in parte vera ⁊ ī parte falsā. tunc eni3 vniuersalis negatiua ⁊ affirmatiua sibi contraria sunt in parte vere ⁊ ī parte false quando subcontraria illaꝝ sunt siml' vera. vt omne animal est homo. nullum animal est hō omne perfectum est substantia. nullum perfectum ē substantia. omne impfectum est qualitas. nullum ī perfectum est qualitas. patet enim ꝙ omnes iste sūt vere. aliquod animal est homo. aliquod animal non ē homo aliquod perfectum est substantia aliquod pfectum non est substantia. aliquod imperfectum est qualitas. aliquod imperfectum non est qualitas. ıō quelibet illarum vniuersalium tam affirmatiua quā negatiua ē ī parte vera ⁊ ī parte falsā.

Sed alteram cōtigit verā accidere. Nō tm̄ quālibet contingentem sed que est. a. c. nā b. c. ppō sp erit falsa. ppter id quod. c. ī nullo ē b. s3 que est. a. c. potest. vt si. a. in. b. ⁊ ī. c. indiuidualiter est. cum enim predicetur idem primum de plurib⁹ neutrum ī neutro erit.

Tertia regula. ppositio affirmatiua īmediata falsa ē syllogizabilis maiori vera ⁊ minori falsa. verbi gratia omnis numerus est q̄ʒtitas omnis substantia ē numerus. ergo omnis substantia est quantitas. pono ergo ꝙ a. sit quantitas ⁊ b. substātia ⁊ c. numer⁹

⁊ arguat᷑ vt ſupra.omne c.eſt a.omne b.eſt c. ğ om
ne b.eſt a. Notandum ꝙ ꝓpoſitio affirmatiua im
mediate falſa non pōt concludi ex maiori falſa ⁊ mi
nori vera.ſi maior extremitas ieſt tam minori extre
mitati q̄ȝ medio termino imediate imediatōe p̄dica
mentali vt pȝ iductiue. Et notanter dicit᷑ imedia⸗
tōe p̄dicamentali.qꝛ ſi imediatio tranſiret ad termi
num tranſcēdentem maior eſſet falſa ⁊ minor vera.
omnibus exiſtentibus imediatis.vt omne ens ē q̄li
tas omnis ſubſtātia eſt ens.ğ omnis ſubſtantia eſt
qualitas.poſſet tamen dici ꝙ ariſ.ītelligit de p̄miſ⸗
ſa i toto vera vel in toto falſa.ꝯſtat aūt iſtam. omne
eſt qualitas.non eſſe i toto falſam nec i toto veram.
Sed dubitat᷑ arguendo ꝑ tranſpoſitōem p̄miſſa⸗
rum vt omnis ſubſtātia ē numerus.ois numerus ē
quantitas ğ omnis ſubſtātia ē q̄ȝtitas.vbi maior ē
falſa ⁊ minor vera. Dicēdum ꝙ ariſ.loquit᷑ de ſil
logiſmo facto ꝑ ſe ⁊ imediate i p̄ma figura modo ta
lis ſillogiſmus non eſt imediate ⁊ per ſe i illa cū ſbȝ
maioris nō p̄dicet᷑ i minori.ſed ē tm̄ ꝑ reductionem
i p̄ma figura tranſponēdo p̄miſſas.

**Differt autem nihil neq̄ȝ ſi nō indi
uidualiter iſit.**

Circa dictas regulas poſſet aliquis dubitare querē
do vtrum ꝓpō affirmatiua mediate falſa ſit ſyllogi
zabilis eo modo quo affimatiua imediate falſa. Et
rn̄det ariſt.dicens ꝙ ꝓpō affirmatiua mediata falſa
ē ſyllogizabilis ambabus p̄miſſis falſis i toto ⁊ fal
ſis i pte.⁊ altera ſolū exn̄te falſa.exēplum p̄mi ois li
nea ē albedo.ois homo ē linea ğ ois hō eſt albedo.
exemplū ſcōi omne iperfectum ē albedo.ois homo
eſt impfectus.ğ ois homo eſt albedo.exemplū ter
tij ois qualitas diſgregatiua viſus ē albedo.ois hō
ē q̄litas diſgregatiua viſus.ğ ois homo eſt albedo.
ponat᷑ ergo ꝙ a.ſit maior extremitas.⁊ b.minor ⁊ c
medium.⁊ arguatur vt ſupra. Notādum ꝙ quo
ad tertium exēplum ē differentia inter ꝓpōneȝ affir
matiuam mediatā falſam.⁊ ꝓpōnem affirmatiuam
imediate falſam.qꝛ ꝓpō affirmatiua imediata falſa
nunq̄ȝ ſyllogizat᷑ ex maiori i toto falſa ⁊ minori i to
to vera ſed bn̄ econtra vt patuit.ꝓpoſitio autem af⸗
firmatiua mediata falſa ſyllogizatur ex qualȝ p̄miſ
ſarum indifferenter vera vl' falſa in toto.vnde aliq̄n
maior eſt vera ⁊ minor falſa in toto vt dictum eſt ali
quando autem econuerſo.vt omne animal eſt albe
do omnis homo eſt animal.ergo ois hō eſt albedo.

**Ipſius quidem igitur eſſe deceptō
ꝑ iſtā figurā.⁊ ſic ſit ſolum. Nō eni
erit in alia figura ipſius eſſe ſillogiſ
mus.**

Et p̄dictis regulis ariſ.infert ꝯcluſionem quam pre
miſit dicēs ꝙ ꝓpō affirmatiua imediata falſa non ē
ſyllogizabil' niſi in p̄ma figura.exquo ſecunda figu
ra nō concludit᷑ aliqua affirmatiua ⁊ i tertia figura
aliqua vniuerſalis.Sed ꝯtra hec ſubſtātia eſt quali
tas.eſt ꝓpō affirmatiua imediata falſa.qꝛ nec ſbm̄
nec p̄dicatum eſt i aliquo toto.⁊ tamen ſyllogizatur
i tertia figura.vt omnis q̄ȝtitas eſt q̄litas.ois quā⸗
titas eſt ſubſtantia.ergo ſubſtātia ē q̄ȝtitas. Rn̄det᷑
ꝙ nulla particularis vel idefinita ē ꝓprie imediata.
qꝛ ꝓbatur ꝑ ſuam vl'em ſed ſolum vlis affirmatiua
vel negatiua dr̄ eſſe imediata. Ad argumentū di
citur ꝙ ariſ.tm̄ loquit᷑ de ꝓpōne vlī affirmatiua vel
negatiua qꝛ ſolum illa eſt ſimpl'r imediata.ſ. imedi
atione extremorum exquo extrema non ſunt in aliq̄
toto.⁊ imediatione ꝯpōis cum per nullam aliaȝ ca
thegoricam ſit inſcribil'.ſicut enim ſyllogiſmus age
generans ſcientiam dȝ ꝯcludere vl'em.ita ⁊ aggene
rans ignorantiā.⁊ ꝓpter hoc ariſ.nullā facit mētōeȝ
de p̄ticularibus idefinitis ⁊ ſingularib⁹.

**Que uero ipſius nō eſſe i prima et
media figura eſt. Primum quideȝ
igitur dicamus quod modis i p̄ia
figura et quomodo ſe habentibus
propoſitionibus contingit.**

Scōa ꝯclō.ꝓpoſitio negatiua imediata falſa ē ſyllo
gizabil' per ſyllogiſmum ignorantie tā in p̄ma figu
ra q̄ȝ i ſecunda figura.ꝓbatur.nā iſta vlis null⁹ nu
merus eſt q̄ȝtitas ē ꝓpō negatiua imediata falſa.et
ſyllogizat᷑ i p̄ma figura hoc modo. nulla ſubſtātia
eſt q̄ȝtitas.ois numerus ē ſubſtātia.ğ nullus nume
rus ē q̄ȝtitas.In ſcōa figura autem ſic ſyllogizatur
q̄lȝ q̄ȝtitas eſt ſubſtātia.nullus numerus eſt ſb̄a.ğ
nullus numerus eſt quātitas.In tertia aūt figura n̄
ſyllogizat᷑ aliqua talis cū tertia figura nō concludat
aliquā vl'em. Ad euidentiā aūt hu⁹ ꝯclōnis ariſ.
ponit aliquas regulas.quaꝝ p̄ma ē iſta ꝓpō nega
tiua imediata falſa ē ſyllogizabilis in p̄ma figura ā
babus p̄miſſis exiſtentib⁹ falſis in toto ⁊ in parte.ex
emplum p̄mi.nulla nigredo ē color.ois albedo ē ni
gredo.ğ nulla albedo eſt color.pȝ ꝙ q̄lȝ p̄miſſaruȝ
ē falſa in toto.qꝛ nulla duo talia ſubcōtraria ſunt ſi
mul vera.aliq̄ nigredo nō ē color.aliq̄ nigredo ē co
lor.aliq̄ nigredo ē albedo.aliq̄ nigredo nō ē albedo
exēplum ſcōi.nulla q̄litas ſūma ē color.ois albedo
ē q̄litas ſumma.ergo nulla albedo eſt color iam q̄lȝ
p̄miſſaꝝ ē in pte vera ⁊ in pte falſa.qꝛ hec ſubcōtra
ria ſunt ſimul vera.aliq̄ qualitas ſumma ē color et
aliq̄ q̄litas ſumma non ē color.aliqua albedo eſt q̄
litas ſumma.⁊ aliqua albedo non ē q̄litas ſumma.
pono ergo ꝙ a ſit maior extremitas ⁊ b.minor extre
mitas.⁊ c.medium.⁊ ſi ſyllogizetur ſic.nullum c.eſt
a.omne b.ē c ergo nullum b.ē a. Dubitatur ꝓbā
do ꝙ hec non ſit imediata.nulla albedo eſt color qꝛ
tā ſbm̄ quā p̄dicatum ē in aliquo toto.deinde qꝛ ſua
contraria ē demonſtrabil' iſto mō ois q̄litas diſgre
gatiua viſus ē color.omnis albedo ē q̄litas diſgre⸗
gatiua viſus.ğ ois albedo ē color. Rn̄det᷑ ſm̄ Egi.
ꝙ terminus pōt ꝯſiderari i ordine ad ſuum genus ⁊
i ordine ad diuerſa p̄dicamenta.p̄mo modo facit ꝓ
pōnem imediatā cū ſuo genere ⁊ cū qualȝ ſpē illius
vt omnis albedo ē color.ois albedo eſt nigredo.
Scōo mō non facit ꝓpōnem imediatā cū aliquo ter
mino niſi ſint gn̄aliſſima diuerſoꝝ predicamētoruȝ
vt nulla ſb̄a ē qualitas.de qua imediatōe locut⁹ eſt
ſupius phūs.de p̄ma aūt i p̄ſenti ariſ.facit mētionē
⁊ lȝ hec vera ſint non tm̄ complete declarant imedia
tōem ꝓpōnum q̄n omnis ſubſtātia ē ens ē imedia
ta ⁊ ois homo ē aīal rōnale.de quib⁹ nullā facit men
tōem neq̄ȝ ex illa diſtinctione complete ſoluit᷑ argu
mentū.Ideo ē alr̄ dicendum ꝙ quadrupl'r dr̄ ꝓpō i
mediata.Et p̄mo imediata imediatione tranſcēden
tis.ſ.q̄n alterum extremorum ē imediate trāſcēdēs
ad reliquū.aut ābo ſūt imediata ſub trāſcēdente.ex
emplū p̄mi.ois ſb̄a ē ens.exēplum ſcōi.ois ſb̄a eſt
quātitas.Scōo aliq̄ ꝓpō ē imediata imediatōe ge
neris.ſ.q̄n vnum extremoꝝ ē imediate genus ad re
liquū.vl' ambo ſūt imediate ſub eodem gn̄e. exem
plum p̄mi.ois albedo ē color.exēpluȝ ſcōi.ois albe
do eſt nigredo.Tertio aliqua ꝓpō ē imediata imedi
atione ſpēi.ſ.quando alterum extremoꝝ ē imediate
ſpēs ad reliquum.vl' ambe ſūt imediate ſub eadem
ſpē.exemplū p̄mi.ſor.eſt hō.exemplū ſcōi ſortes ē
plato.Quarto ꝓpoſitio ē imediata imediatōe idiui
dual'.ſ.q̄n vnum extremoꝝ ē diffinitio vel paſſio ime
diata alterius.exemplum p̄mi ois hō ē aīal rōnale
exēplum ſcōi ois homo ē diſciplinabilis.ſeu omnis
triangulus habet tres angulos eq̄les ⁊c. De p̄ma
imediatōe locutus ē ariſt.i p̄ma conclōne ⁊ de ſcōa
imediatōe loquit᷑ ariſ.ad pn̄s.de tertia imediatione
locutus ē ariſ.i capl'o de ꝑ ſe.de quarta vero imedia
tione locutus ē i diffinitione demr̄ationis cuȝ dixit
oēm demonſtratōem eſſe ex imediatis. Ad argu⸗
mentum ergo patet ꝙ nō ſequit᷑ tā ſubm q̄ȝ p̄dicatū
eſſe i aliquo toto.ergo nō ē imediata.ſed ſolū ſequit᷑
ꝙ nō eſt imediata imediatione tranſcendentis cum
quo ſtat ꝙ ſit imediata imediatōe generis.Et cuȝ ar
guit᷑ ꝙ ſua contraria ē demonſtrabilis.ergo non ē
imediata.nego ꝯn̄am.ſed bene ſequit᷑ ꝙ non ē ime⸗
diata imediatione demōſtratōis quod ꝯcedo. cum
quo tamen ſtat ꝙ ſit imediata imediatione compo
ſitionis ſeu extremoꝝ vt alias declaratum ē. Sed
adhuc dubitat᷑ vtrum imediatio p̄dicatōis ⁊ ꝯpoſi
tionis equal'r ſeruetur i omnibus ꝓpoſitōibus im
mediatis. Dicendū ꝙ non.vnde qꝛ tranſcendēs
deſcendit ad gn̄aliſſima abſq̄ȝ aliqua differentia et
genus non deſcendit in ſpēm niſi ꝑ aliquam differē
tiam.iō magis ē imediata iſta.omnis qualitas eſt
ens.q̄ȝ iſta omnis albedo eſt color.p̄ma eni ē imme
diata tam imediatione cauſe q̄ȝ ſubiecti.qꝛ ſicut trā
ſcendens nō deſcendit in generaliſſimū ꝑ aliaȝ cāȝ
ita nec per aliud ſubiectum.ſcōa aūt ē imediata im
mediatōe ſubiecti ⁊ nō cauſe qꝛ genus ꝯpetit ſue ſpe
tiei imediate ⁊ nō ꝑ aliud ſbm̄ ſed ꝑ aliam cām cuȝ
genus non deſcendat i ſpēm niſi ꝑ aliquam differen
tiam que eſt cauſa ſpēi ſupaddita generi. ideo p̄ma
non eſt demonſtrabilis cum non habeat mediuȝ re
ctilineum.nec laterare.ſcōa autem eſt demonſtrabil'
qꝛ licet non habeat medium rectilineum.tm̄ hȝ me⸗
diū laterare.i.dīam ꝑ quā demonſtrari pōt:

**Contigit quidem igit᷑ vtriſq̄ȝ falſiſ
vt ſi a i b.⁊ i.c.ſit idiuidualiter.ſi.n.
accipiatur.a in.c.nullo.c.autē i om
ni.b.falſe ſunt vtreq̄ȝ propoſitōeſ.
contingit autem ⁊ altera falſa ⁊ hac
quacunq̄ȝ cōtingente.poteſt enim
q̄ ē.a.c.verā eſſe. Que v̊o ē.c.b.fal⸗
ſam.ſed q̄ eſt.a.c.v̊am.quoniā non
oib⁹ que ſunt ieſt.a.ſed que eſt.b.c.
falſam.quoniā īpoſſibile ē eē i.b.c
i quo nullo eſt a. Nō.n.v̊a erit que
ē.a.c.ꝓpō.ſimil'r aūt ⁊ ſi ſint vtre
q̄ȝ vere conclō erit vera.Sed que ē
c.b.ꝯtingit veram eſſe cuȝ altera ſit
falſa:vt ſi.b.⁊ in c.⁊ i a.erit neceſſe
eſt.n.alterum ſub altero eſſe:quaſ
ſi accipiat᷑ a. i nullo.c.eſſe falſa erit
ꝓpō. Manifeſtum igitur ē quoni
am ⁊ cū altera falſa ſit ⁊ i vtriſq̄ȝ fal
ſis erit ſyllogiſmus.**

Scōa regula.ꝓpoſitō negatiua imediata falſa ē ſillo
gizabilis in p̄ma figura vna p̄miſſarum exn̄te vera
⁊ altera falſa indr̄nter.pȝ ſic arguendo.nullus ſapor
eſt color.ois albedo ē ſapor.ğ nulla albedo eſt color
haꝝ p̄miſſarum maior eſt vera ⁊ minor falſa.Si aūt
ſic arguere᷑.nulla qualitas eſt color.ois albedo eſt
qualitas.ğ nulla albedo eſt color. haꝝ p̄miſſarum
maior ē falſa ⁊ minor vera.Idem pōt ſillogizari ꝑ a
b.c.ponēdo a.eſſe colorem ⁊ b.albedinem.⁊ c. ſapo
rem vel qualitatem. Notādum ꝙ iſta regula nō
ſolum hȝ veritatem in terminis eiuſdem p̄dicamen
ti ſed ēt diuerſoꝝ p̄dicamentoꝝ vt nulla linea eſt co
lor ois albedo eſt linea.ğ nulla albedo eſt color. Itē
nullum ſile ē color.omnis albedo eſt ſilis.ergo nul
la albedo eſt color.p̄mi ſyllogiſmi maior eſt vera et
minor falſa.ſcōi v̊a maior ē v̊a ⁊ mior ē falſa.

**Sed i media quidem figura vtraſ⸗
q̄ȝ propōnes totas falſas eē n̄ ꝯtin
git.Cum.n.a.i omni ſit b.nihil ē ac
cipere ꝙ i altero qdem omni i alte
ro uero nullo erit.Oportȝ auteȝ ſic
recipere propoſitōnes:⁊ ꝙ in hoc
quidem ſit in hoc autem nō ſit:ſive
re erit ſyllogiſmus.ſi igitur accipi
antur ſic falſe.manifeſtum eſt ꝙ cō
trarie ⁊ ecōtrario ſe habebunt hoc
autem impoſſibile eſt.**

Tertia regula.ꝓpō negatiua imediata falſa nō ē ſyl
logizabil'.i ſecunda figura ambabus p̄miſſis falſis
i toto.pȝ nā mediū ꝑ quod ſyllogizat᷑ ꝙ nulla albe⸗
do ē color.aut erit extraneum ſimpl'r extremitatib⁹.
⁊ tunc vna p̄miſſarum erit vera.ſ.negatiua. aut erit
ꝯueniens alicui extremoꝝ.⁊ ſic altera p̄miſſaꝝ non
erit in toto falſa vt pȝ intuenti tā in codeȝ q̄ȝ i diuer
ſis p̄dicamentis.verbi gratia omnis color eſt ſapor
nulla albedo eſt ſapor.ergo nulla albedo eſt color.
vel ſic.ois color ē linea.nulla albedo eſt linea. ergo
nulla albedo ē color.medium p̄mi ſillogiſmi ē exn̄e
um extremitatib⁹ eiuſdē p̄dicamenti.⁊ mediuȝ ſecū
di ſillogiſmi ē exn̄eum extremitatib⁹ alterius p̄dica
menti i qbus ē manifeſtum ꝯtinue minorē eē verā.
Item ſi arguat᷑ ſic.ois color ē qualitas.nulla albedo
ē quātitas.ergo nulla albedo ē color.mediū ē ꝯueni
ens extremitatibus eiuſdem p̄dicamenti.⁊ maior ē
vera minori exn̄te falſa.Si aūt ſic ſillogizet᷑.ois co
lor eſt ſilis.nulla albedo ē ſilis.ğ nulla albedo ē co⸗
lor.iteꝝ vna p̄miſſaꝝ ē vera ⁊ altera eſt falſa.medio
ꝯueniente extremitatibus alterius predicamēti hec
oia poſſunt ſillogizari ꝑ a.b.c.ſic arguendo.omne a
eſt c.nullum b.ē c.ğ nullum b.eſt a. Rn̄dum hȝ
ariſ.ꝙ ſi hec nulla albedo ē color.ſillogizat᷑ ex p̄miſ
ſis in toto falſis.pōt ēt ſillogizari ex contrarijs illaꝝ
⁊ ꝑ ꝯn̄s duo ꝯtraria pn̄t eſſe in toto falſa.quod eſt i
poſſibile.ſicut eni ſequit᷑ nullus color eſt lapis. ois
albedo ē lapis.ergo nulla albedo eſt color.ita ſequi
tur omnis color eſt lapis.nulla albedo eſt lapis.igit᷑
nulla albedo eſt color. Intelligendū ꝙ ꝯtraria nō
ſolum ſūt ſil' falſa i p̄dicatōe ꝑ accn̄s.vt q̄lȝ homo ē
alb⁹.null⁹ hō ē albus.ſed ēt i p̄dicatōe ꝑ ſe.⁊ hoc q̄
drupl'r p̄mo i p̄dicatione obliqui caſus.vt cuiuſlibȝ
hōis ē aīal.nulli⁹ hominis ē aīal. Scōo i p̄dicatio
ne idirecta.vt oē aīal ē hō.nullū aīal ē hō.Tertio i p̄
dicatōe directa cum determinatōe modali vt omne
corpus neceſſario ē ſb̄a.nullum corpus neceſſario ē
ſubſtantia.Quarto cum verbo ampliatiuo. vt q̄lȝ
homo fuit animal.nullus homo fuit aīal.dato quod
ſor.nūc ꝯmo ſit oibus iſtis modis duo ꝯtraria ſūt ſi
mul falſa.ſȝ nunq̄ȝ i toto.qꝛ oium taliū duoꝝ ꝯtrari
orum ſbcōtraria ſūt ſil' vera vt pȝ iductiue.

In quodá aūt nihil phibet vtranq3 falsam eé. vt si. c. in. b. ⁊ in. a. quodá é. Si. n. c. quidem i. a. omni accipiatur esse i. b. aūt nullo eé false quidé vtreq3 propōes nō tñ tote sed i quodá. ⁊ ecótrario aūt posito priuatio. Silr aūt ⁊ alteram esse falsam ⁊ q3libet ɔtingit. q. n. i. a. omni ⁊ i. b. é. si igit accipiat i a quidem toto esse. c. i. b. aūt toto ñ esse: que quidem é. c. a. vera erit. sed que est. c. b. falsa. Iteȝ q in. b. nullo est. neq3 i. a. omni ierit. si enim ⁊ i. a. est ⁊ in. b. s3 ñ erat. si igitur accipiatur c. i toto quidem a. inesse b. autem nllo b. c. propositio vera erit.

Quarta regula. ppositio negatiua imediata falsa est fillogizabil' i scda figura ambabus pmissis falsis in pte. verbi gratia ois color é fūmus nulla albedo est fumma. g nulla albedo est color. Ité nullus color é impfectus. ois albedo é impfecta. g nulla albedo est color. pmisse sūt i parte vere ⁊ i pte false eo q aliqs color é fūmus. ⁊ aliquis color nō é fūmus. aliqua albedo est fumma. ⁊ aliqua albedo nō est fumma. aliqs color é impfectus. ⁊ aliquis color non é imperfectus. aliqua albedo é imperfecta. ⁊ aliqua albedo ñ é impfecta. loco igit talium terminoꝝ ponatur a. b. c. ⁊ arguat similiter. Sed forte argueret maioreȝ secundi fillogismi esse veram i toto ⁊ ɔñter minoré esse falsam i toto. q: nō dat aliquis color impfectus pbat q: sit ille a. ⁊ arguat sic a. é impfectum. ergo a é non perfectum. patet consequétia ab affirmatiua. de pdicato puato ad affirmatiuam d pdicato ifinito ét sic a est non pfectum. ergo a. nō est pfectum. patȝ ɔsequentia ab affirmatiua de pdicato ifinito. ad negatiuam de predicato finito. sed consebuens est falsum q: a. color est perfectior sua medietate ⁊ p consequens est pfectus. Respondet negando pmaȝ ɔsequentiam nec arguit in terminis puatiuis. q: perfectum ⁊ impfectum non opponuntur priuatiue. sed tñ relatiue sicut magnum ⁊ paruū itensuȝ ⁊ rmissū sicut igit idé é magnū ⁊ puū itésū ⁊ remissū ita idé é pfectū ⁊ ipfectū. ñ tñ respectu eiusdé s3 diuersorū.

Altera autem falsa. similiter autem fit transpositio priuatio. Quod. n. i nullo est. a. neq3 in. b. nullo erit. Si igt accipiatur i toto quideȝ a ñ eé i b. aūt toto esse que quidé é a. c propō vă est. altera aūt falsa. Et iterum quod in oí b. est in nullo accipere a nō esse falsum é. Est enim necesse ñ i oi b. ⁊ in quodam a. esse. Si igitur accipiatur in omni b. esse c. in a. autem nullo que quidem est c. b. vera est que autem est c. a falsa. Manifestum igitur q vtrisq3 falsis ⁊ altera tantum erit fillogismus deceptiuus in idiuiduis.

Quinta regula. negatiua ppositio immediata falsa syllogizabilis i scda figura altera pmissaꝝ vera vel falsa idfnter. p3 sic arguendo. nullus color é aial. qlibet albedo é aial. g nulla albedo é color hui' sillogismi maior é vera ⁊ minor é falsa. si aūt sic arguat. ois color est aial. nulla albedo é aial igit nulla albedo é color. maior est falsa ⁊ minor vera. loco igit taliū terminoꝝ ponat a. b. c. sic q a sit maior extremitas ⁊ b minor extremitas ⁊. c. mediū ⁊ arguat vt supra i primo ⁊ scdo mō. scde figure. Notandum sm phm q talis maior negatiua aliquando pōt esse i toto falsa. aliqñ in pte vă ⁊ in pte falsa. vbi gratia vt null' color é qualitas ois albedo é qualitas ergo nulla albedo é color p3 náq3 maioré esse falsam i toto. q: illud pdicatum non competit tantuȝ alicui colori sed omni colori. Vbi aūt sic arguat null' color é disgregatiuus visus omnis albedo é disgregatiua visus g nulla albedo est color. maior est vera i pte. q: aliqs é color qui nō é disgregatiuus visus. hoꝝ aūt syllogismoꝝ minor est ɔtinue in toto vera. sed si argueretur in eisdem terminis i scdo scde figure. sic maior esset i toto vera ⁊ minor falsa i toto faciendo medium illum terminum qualitas. vt ois color é qlitas. nulla albedo é qlitas. ergo nulla albedo est color. faciédo autem mediū disgregatiuam visus. maior erit falsa i pte. vt ois color é disgregatiuus visus. nl'la albedo é disgregatiua visus. ergo nulla albedo é color.

In his aūt que nō indiuidua sunt cū quidé p propriū medium fiat falsitatis syllogismus ipossibile est vtrasq3 falsas eé propōes s3 solum que est ad maius vltimū. Dico aūt propriū mediū p qō fit contradictionis syllogismus. Sit. n. a. in b. per medium c. quoniam igitur necesse é que est c. b. affirmatiuá accipi syllogismo facto manifestuȝ est q hec semp é vera. Non enim ɔuertit sed que é a c falsa. Cōuersa eniȝ hac cōtrario fiet syllogismus. Similr aūt est si ex alia coordinatione accipiat medium vt d quáuis in toto a sit et de b predicat omni. Necesse enim é que est b d propositōem manere alteram aūt cōuerti quare hec quidé semper vă illa aūt semper falsa ⁊ fere huiusmodi deceptio eadé est ei que fit per proprium medium.

Tertia ɔclō est ista. ppositio negatiua mediata falsa é syllogizabilis p syllogismum ignorátie tá in pma q3 secunda figura. verbi gratia hec nulla albedo est qualitas est negatiua falsa vt notū é. ⁊ é mediata q: iter subiectū ⁊ pdicatū mediát alia gña ⁊ spés subalternate. syllogizat aūt sic i pma figura nullus color é qlitas. ois albedo é color. g nulla albedo est qlitas i scda aūt figura sic. nulla qlitas é color. ois albedo est color. g nulla albedo é qualitas. aut sic ql3 qlitas é color. nulla albedo é color. g nulla albedo est qualitas. Pro declaratōe hui' ɔclōnis aris. ponit qnq3 regulas. quaꝝ pma é ista. ppō negatiua mediata falsa é syllogizabilis i pma figura p mediū ppriū maiori exñte falsa ⁊ minori vera. ista regula declaratur tam i medio eiusdé pdicamenti cū extremis q3 diuersi pdicamenti. exéplum pmi nullū aial est substátia ois homo é aial. g nullus hō é substátia. exemplum scdi nullū risibile é substátia. ois hō é risibilis g nullus hō est substátia. l3. n. risibile ɔuertat cū homine tñ é alterius pdicamenti. s. qualitatis. loco igit taliū terminoꝝ arguat p istos terminos a. b. c. sic q a sit maior extremitas ⁊ b. minor extremitas. ⁊ c. medium ⁊ arguat vt pus. Nōndū pmo sm phm in lra q medium pprium é illud p quod fit ɔtradictionis syllogismus. i. mediū ppriū é illud p qō idifferéter ɔcludunt duo ɔtraria i pma figura minori ɔtinue exñte vera p3 q: eadé minor ɔtinue máet. vt omne aial é sba. ois hō é aial. igit ois hō é substantia. si iterum sic arguat nullū aial é substantia. ois hō é aial. g nullus hō é substantia. p3 q ɔclusa é ɔtraria pme sp minori exñte eadé ⁊ vera. Et notanter dicitur i pma figura q: nec scda nec tertia figura pōt ɔcludé duo cōtraria nō secūda q: nō ɔcludit vlem affirmatiuá. nec tertia q: nō cōcludit vlem negatiuá. Et dr minori exñte vera. q: i figura minor pōt esse falsa vt quel3 sba é aial. nullus hō é aial. g nullus hō é substantia. In pma aūt figura si arguit p mediū ppriūm semp minor est vera ⁊ maior falsa. si fuerit negatiua. si aūt affirmatiua vtraq3 pmissaꝝ é vera. Secūdo nōndum q sicut syllogism' ignorátie semp ɔcludit ppōnem falsam altera pmissaꝝ exñte falsa ita fillogismus oppositus q é syllogism' scie ɔcludit spclōnem veram vtraq3 pmissaꝝ exñte vera. ⁊ ideo mediū ppriū i fillogismo ignorátie nō pōt esse transcédens nec terminus supior ad maiorem extremitatem q: alr syllogismus oppositus fillogismo ignorátie ɔcluderet ppōnem verá maiori exñte falsa. formetur enim pmo syllogismus ignorátie. vt nullum ens é substátia. qlibet hō est ens. g nullus hō est substátia. vel sic nullum corpus é corpus aiatū. ql3 hō é corpus. g nullus hō é corpus aiatū. Deinde fiat fillogismus opposit'. vt oé ens é sba. qlibet homo é ens igit qlibet hō é substátia. vl' sic oé corpus é corpus aiatū. ois hō é corpus. g ois hō é corpus aiatū In quol3 enim hoꝝ p3 maioré esse falsam. ideo medium nunq3 fuit ppriūm. nō ét est mediū ppriuȝ si fuerit ifrius ad minoré extremitatem. alioqn i tali fillogismo ignorátie ql3 pmissaꝝ esset falsa. qō é cōtra phūm. ⁊ p3 ɔña sic arguendo. nullus sortes é substantia ql3 hō é sortes. g nullus hō é substátia. nihil g hic dr ppriūm mediū nisi quod ɔcludit indfnter tá vlem affirmatiuá. q3 vlem negatiuá ambab' pmissis exñtib' veris i syllogismo affirmatiuo ⁊ solū maiori exñte falsa i fillogismo negatiuo. Tertio notádum q ppō vlis negatiua mediata falsa é syllogizabilis p quadruplex mediū ppriū quoꝝ pmum cum qualibet extremitate facit ppōnem p se pmi modi. vt nullum aial est substátia ql3 hō é aial. ergo null' hō é substátia. q aūt quel3 istaꝝ ppōum sit ppositō pmi modi manifestum est q: cuiusl3 eaꝝ pdicatum é de qdditate subiecti. ⁊ q aial sit mediū pprium dictum é. q: formádo fillogismū affirmatiuū contrarium isti ql3 pmissaꝝ est vera. Scdm mediū ppriū cū qual3 extremitatum facit ppōem p se scdi modi vt nullū disciplinabile é substátia. ql3 homo é disciplinabilis. ergo nullus hō est substantia. qlibet hō é disciplinabilis. ergo nullus homo é substantia. q eni ql3 pmissaꝝ sit i scdo modo dicédi p se. máifestū é ex dictis i capitulo de p se. ⁊ q disciplinabile sit medium pprium sequit ex dictis cū in syllogismo affirmatiuo contrario quel3 pmissarum sit vera. Tertium mediū pprium cū qual3 extremitatū facit propōnem p accñs necessariá. vt nullū calidū é substátia. ql3 homo est calidus. ergo nullus homo est substátia. nihil. n. é. calidū nisi substátia ⁊ si aliqd est hō illud é calidū. ideo illud mediū calidū facit propōeȝ necessariam cū vtroq3 extremoꝝ affirmatiue ⁊ q sit medium pprium p3 q: i fillogismo contrario quel3 pmissaꝝ é vera. Quartum medium pprium cum qual3 extremitatum facit ppōnem p accñs ɔtingétem vt nullū albū é substátia. qlibet homo est alb' igitur nullus hō é substátia. q eni albū sit medium ppriū p3 q: i fillogismo opposito quel3 pmissaꝝ est vera psupposito q ql3 hō sit albus. ⁊ q tales ppositōes sunt p accñs ɔtingentes manifestum est ex dictis. Ex pdictis sequit pmo q mediū ppriū nō solum repitur i eodé pdicamento cum extremitatibus sed ét i altera iuxta determinatōem aris. in littera ex tribus posteriorib' exemplis. vocat enim aris. medium pprium. oé illud qō pdicat vliter de minori extremitate d quo ét vliter pdicat maior extremitas siue sit mediū eiusdé pdicamenti siue alterius pdicamti siue sit mediū p se siue p accñs. Secūdo sequit q aliquod é mediū ppriū aliquaꝝ extremitatū qō nō semp fuit mediū ppriū nec semp erit mediū ppriuȝ. p3 de illo termino albū dato q oé albū sit substátia ⁊ q ois hō sit albus sic tñ q aliqñ aliqs hō fuerit niger. ⁊ aliqñ aliqs homo erit niger. ideo tale mediuȝ dr pprium p accñs ɔtingens. Dubitat circa pdicta pbando aliquam negatiuá mediatá non esse fillogizabilé i pma figura minori exñte vera. ná hec é negatiua mediata. nulla substátia é homo. ex quo inter subiectū ⁊ pdicatū mediat genera ⁊ spés. ⁊ q nō sit syllogizabil' minori exñte vera p mediū pprium. p3 iductiue. ná sicut ista maior é falsa. nullū aial est hō. ita ⁊ hec quel3 substantia est animal ex quibus infertur illa conclusio nulla substantia est homo. idem contingit sumendo pro medio disciplinabile vel calidū aut albū. Rñdet q phūs itelligit d ppositōe negatiua mediata habéte pdicatōe moirecte tam vbi supius pdicat de suo iferiori ⁊ nō ecōtra cuiusmodi non é ppō signata. Scdo dubitat nulluȝ tale esse mediū ppriū nisi sit eiusdem pdicamenti cū extremis. q: vt habet. 2. hui' idé est cá ⁊ medium ⁊ maxime si medium sit ppriū sed quodl3 tale mediū i exemplis assignatū nō é cá maioris nec mioris extremitatis. nec é cá qre maior extremitas pdicatur de minori extremitate q: nec disciplinabile nec calidū nec albū é esse hōis. vl' substantie aut iherentia illoꝝ ergo. Dicédū q aris. loquit secūdo h' de medio i demonstratōe potissima. ɔstat aūt nullá talem negatiuam esse demōstrabilem nec suá oppositá demōstratōe potissima. ió nihil ad ppositū concedo tamé quodlibet tale mediū esse cám i essendo q3 i cognoscendo aut in inferendo.

Si vero nō per proprium medium fiet syllogismus. cum. d. qdé sub. a. sit medium i. b. át nullo é necesse é vtrasq3 falsas esse. Recipiéde. n. vtiq3 sunt ecōtrario quá se habeát propōnes si debeat fieri syllogism'. Sic enim accepte vtreq3 fiunt false vt si. a. quidé in toto. d. est. d. autem i nullo. b. ɔuersis. n. syllogism' qdé

erit ⁊ propõēs vtreq̃ʒ false.

Secũda regula.ꝑpõ negatiua mediata falsã ē sillogizabilis ĩ p̃ma figura ꝑ.mediuʒ extraneũ solũ minori extremitati qualʒ p̃missaꝝ necessario exñte falsã. pʒ q: maior ē negatiua. ⁊ minor affirmatiua. igĩ necessario q̃lʒ p̃missaꝝ ē falsã si medium ē extraneũ minori extremitati ⁊ nõ maiori. Vbi gratia. nullus lapis ē substãtia. qlʒ homo ē lapis. ergo nullus homo est substãtia. ponaᷓ igĩ loco istoꝝ terminoꝝ. a. b. c. ⁊ arguaᷓ vt p̃us ⁊c. Nõndum q̄ illud mediũ est extraneũ alicui extremitati. qd̃ nullo mõ verificatur d̃ illa sic q̄ oĩs sunt termini dispati vt hõ equus ⁊ lapis. Et quo sequiᷓ q̄ q̄cquid ex̃neum ē maiori extremitati ĩ ꝑpõne negatiua mediata falsã. ē ẽt extraneũ minori extremitati. sed nõ cõtra q: lapis ē extraneum homini ⁊ nõ sb̃c. sequitur ẽt q̄ terminus superior ad maiorẽ extremitatẽ. vel ĩferior ad minorem si est extraneus alicui illaꝝ nõ tñ dʒ ꝯcludi q̄ sit medium ꝑpriũ. talis. n. termin⁹ nõ ē ꝑpriũ mediũ nec extraneũ. sed ē mediũ ꝯueniẽs ⁊ ĩdifferẽs.

Cũ vero non sit sub. a. mediuʒ vt d que quidẽ ē. a. d vera erit: que vero ē. d. b. falsa. q: si esset vera ⁊ conclusio esset vera: sed erat falsa.

Tertia regula. ꝑpositio negatiua mediata falsã ē syllogizabilᷓ ĩ p̃ma figura ꝑ medium extraneum maiori extremitati maiori exñte vera. ⁊ minori falsã. patet exquo maior est negatiua ⁊ minor affirmatiua. verbi gratia. nulla albedo ē substãtia. qlʒ hõ ē albedo. g̃ nullus hõ ē substãtia. Jdẽ est ĩtelligendũ si loco illoꝝ terminoꝝ ponaᷓ. a. b. c. sic q̄. a. sit maior extremitas b. minor extremitas ⁊ c. medium ⁊c. Nõndum q̄ ista regula ⁊ omnes alie p̃cedentes ĩtelligũᷓ de sillogizatõe facta ꝑ se ⁊ ĩmediate in p̃ma figura. q: huiusmodi negatiua põt syllogizari ꝑ mediũ simpliciter ex̃neum maiori exñte falsã. ⁊ minori vera. ⁊ hoc ꝑ syllogismũ mediate vlᷓ reductiue collatũ in p̃ma figura vt qlʒ hõ ē albedo. nulla albedo ē substãtia. igĩ nullus hõ est substantia. reducitur ad scd̃m p̃me figure ꝑ transꝑõnem p̃missaꝝ. Dubitaᷓ cuʒ syllogizando ꝑ mediũ ex̃neũ talẽ negatiuã mediatã falsam aliq̃n q̃lʒ p̃missaꝝ sit falsã. ⁊ aliq̃n tñ minor sit falsã. ꝑpter qd̃ nõ assignaᷓ arisᷓ. modũ quo ĩterdũ tñ maior sit falsã ⁊ minor vera. Rñdeᷓ q̄ mediũ ē duplʳ ex̃neũ. s. simplʳ ⁊ s̃m q̄d. mediũ. n. ē simplʳ ex̃neum q̃n ē dispatũ vtriq̃ʒ extremitati vt albedo vel linea substãtie ⁊ hõi. Mediũ aũt s̃m q̄d extraneum ē illud q̄ est disparatum tñ minori extremitati. q̃a nõ daᷓ disparatum vel ex̃neum tñ maiori extremitati oẽ enim dispatũ vel extraneum maiori extremitati ē extraneum ⁊ disparatũ minori extremitati. propterea semꝑ minor est falsã cũ sit affirmatiua qualʳcũq̃ʒ medium fuerit extraneũ. vbi aũt mediũ sit ex̃neum simplʳ necessario maior est vera cũ sit negatiua si aũt fuerit extraneum s̃m q̄d necessario vtraq̃ʒ p̃missaꝝ erũt falsã vt pʒ ĩductiue.

Sed ꝑ mediã figuram facta d̃ceptõne. vtrasq̃ʒ quidẽ ñ ꝯtingit falsaᷓ eẽ ꝑpõẽs totas. Cum. n. sit. b. sub a. nihil quidẽ cõtigit ĩ hoc quidem omni in illo vero nullo esse. sicut dictũ est prius.

Quarta regula propõ negatiua mediata falsã non est syllogizabilᷓ ĩ secunda figura ambab⁹ p̃missis falsis ĩ toto pʒ q: nõ est reꝑibile mediũ quod ĩsit vliter ꝯtẽnto cuilʒ sub vna extremitatum ⁊ vlʳ remotum ab alia. vnde tale medium vel est simplʳ ex̃neũ cuilʒ extremitati vel ꝯueniens alicui illaꝝ. si p̃mũ semꝑ negatiua erit vera. si scd̃ʒ nunq̃ʒ quelʒ p̃missaꝝ erit falsã ĩ toto. verbi gratia. albedo ē simplʳ ex̃nea. tã substantie q̃ʒ hõi. iõ sic arguendo nulla substãtia est albedo. quilʒ homo ē albedo. g̃ nullus hõ ē substantia pʒ maiorem esse verã. ⁊ q: lapis ē extraneus hõi nõ autem substãtie. iõ sic arguẽdo nulla substãtia est lapis. qlʒ homo ē lapis igĩ nullus hõ est substantia. maior nõ ē in toto falsã. q: aliq̃ substãtia est lapis. ⁊ aliq̃ substantia nõ est lapis. ⁊ vbi loco istoꝝ terminoꝝ notoꝝ ponaᷓ isti termini ignoti. a. b. c. poterit syllogizari vt iam syllogizatũ est. Nõndum q̄ licet talis negatiua non possit habere ãbas p̃missas falsas ĩ toto: põt tñ habẽ ambas p̃missas falsas ĩ pte. verbi gratia. omnis substantia ē imperfecta. nlᷓlus homo ē imperfectus. ergo nullus homo est substãtia. aut sic nulla substãtia ē ĩpfecta. qlʒ homo ē imperfectus. g̃ nullus hõ ē substantia hoꝝ syllogismoꝝ p̃mus est in p̃mo secunde figure. ⁊ secundus ĩ secundo eiusdem figure. quoꝝ p̃misse sunt false in pte exquo aliqua substãtia ē ĩpfecta ⁊ aliqua nõ est imperfecta. aliquis homo ē ĩpfectus. ⁊ aliquis homo nõ est imperfectus.

Altera v̾o põt esse falsa ⁊ quecunq̃ʒ cõtigit. Si. n. c. ⁊ ĩ. a. ⁊ ĩ. b. ē si accipiatur ĩ. a. quidem eẽ ĩ. b. v̾o ñ eẽ. que quidẽ. a. c. vera erit. altera aũt falsa. Jteꝝ siquidẽ ĩ. b. accipiaᷓ. c. esse. in a. aũt nullo. que quidẽ est c. b. vera erit. Altera aũt falsa. Si quidẽ igĩ sit priuatiuus syllogism⁹ deceptõis dictum est quare ⁊ quando ⁊ ꝑ que erit deceptio.

Quinta regula propõ negatiua mediata falsa ē syllogizabilis ĩ secunda figura vna p̃missaꝝ exñte v̾a ⁊ altera falsa ĩndr̃nter. Vbi gratia. oĩs substãtia est albedo. nullus hõ est albedo. ergo nullus homo est substantia. huius sillogismi maior ē falsa ⁊ minor ē vera. si aũt arguatur sic. nulla substãtia ē albedo. q̄libet homo est albedo. ergo nullus hõ ē substantia. maior est simplʳ falsa. ⁊ minor ĩ toto falsa. Cõsilʳ etiam potest argui ꝑ terminos ignotos conuertibiles cum his terminis notis. vt omne. a. est. c. nulluʒ b. est. c. igitur nullum. b. est a. aut sic nullum a. est c. omne b. est c. ergo nullum. b. est a. Et ex his manifestum ē in q̃ figura ⁊ q̃lʳ propõ negatiua falsa ē syllogizabilᷓ tã mediata q̃ʒ ĩmediata.

Si vero sit affirmatiuus tũc ꝑ proꝑpriũ mediũ ĩpossibile ē vtrasq̃ʒ esse falsas. Necesse. n. ē que est hic mãere siquidẽ erit syllogismus sicut dictum ē prius. Quare. a. c. semꝑ erit falsa hec aũt erit ꝯuersa. Similʳ autẽ est ⁊ si ex alia ordinatõe accipiaᷓ mediũ. sicut dictum ē ĩ priuatiua d̃ceptione. Necesse est enim que quidem est. d. b. manere.

Quarta ꝯclusio propõ affirmatiua mediata falsa ē syllogizabilᷓ tñ ĩ p̃ma figura ꝑ sillogismũ ignorãtie ꝓxime appareret in mathephisico. que videntur esse separata a materia sensibili ⁊ hoc est verũ s̃m rationem sʒ nõ s̃m esse. quia nõ datur linea vel superficies absq̃ʒ materia sensibili modo in illis habetur noticia vniuersalia per singularia. vt omnes anguli recti sũt equales ⁊ nulle linee palelle cõcurrũt quia illi anguli recti sunt equales ⁊ illi nec est reperta instantia silʳ q̄ ille linee palelle nõ concurrunt ⁊ ille ⁊ sic de singulis. Tertia pars añtis ꝯñter arguiᷓ. s. q̄ omnis inductio est per sensum q: sensus est singularũ. ⁊ cũ inducuntur vniuersales fiunt designationes singulares per sensum vt patet tam in naturalibus q̃ʒ in mathe. vt q̄ omne compositũ ex contrarijs aliquãdo corrumpetur. aut q̄ omnis linea ē recta vel curua. Notandum primo s̃m egidium q̄ intellectus humanus de se est pura potẽtia. vt testaᷓ aristo. tertio de anima nec põt exire ad actum nisi per actuationem sensus q: necesse est intelligẽteʒ fantasmata speculari si ergo intellectuᷓ nõ intelligit nisi mediante sensu tanq̃ʒ mediãte instrumento necessario deficit intellectio deficiente sensu ⁊ per ꝯñs deficiente aliquo sensu impossibile est habere sciam de sensibilibus illius sensus. Plato aũt dixisset q̄ nõ deficit scia sensibilium alicui⁹ sensus deficiente illo sensu sed solum visus scientie quia dicebat ydeas proceder̃ formas speculatiuas in intellectu sicut formam subalem in materia ita q̄ sicut agens naturaliter se habet respectu materie quam disponendo. ita sensibile non se habet respectu intellectus nisi mutando sensus ydea autẽ se sola producit sp̃em ĩtelligibilem in intellectu. Et isto dicto non habeᷓ sufficienter intẽtio arisᷓt. q: deficiente visu alicui a natiuitate ille põt noticiã habere de coloribus per auditum vel per doctrinã. q̃m aliquis põt docere euʒ vnum esse quintum sensum exteriorem qui dicitur visus cui⁹ s̃bm adequatum est color sicut sonus est obiectum adequatum auditus vel odor olfact⁹ aut sapor gustus deficiente etiam olfactu potest habere noticiã de odore per discursum vidẽdo aĩalia carentia visu moueri ad alimenta ꝑ magnã distantiã aut animalia habentia modicum visum moueri ad maiorem distantiaʒ q̃ʒ ipi possint immutari per visuʒ.

Secundo notandum s̃m opinionẽ currentem q̄ deficiente aliquo sensu a natiuitate habetur scia de sensibili illius sensus per ꝯcept⁹ absolutos communes ⁊ quidditatiuos sed non per conceptus proprios absolutos ⁊ quidditatiuos. primum patʒ quia d̃ficiente visu a natiuitate scitur lʒ confuse q̄ color ē qualitas imutatiua visus per hãc oĩs passio vlᷓ passibilis qualitas ē imutatiua sensus. Secũdũ pʒ nã dato q̄ aliquis a natiuitate nõ habere odoratuʒ adhuc discurreret q̄ aliqd̃ est sensibile ꝑpriũ p̃ter q̃tuor videns aĩalia moueri ꝑ magnã distantiã ad nutrimẽtũ. Tertiũ ē notũ quia non habens visum a natiuitate nesciret quid importaretur nomine coloris. ⁊ non habens odoratum nescire quid importaretur nomine odoris. Et licet primum verum sit alia autem non videntur vera. quoniam sciendo q̄ aliquid est sensibile propriuʒ preter illa quatuor color sapor sonus ⁊ qualitas tangibilis non habetur noticia odoris per aliquem suum conceptum proprium sed solum per communes inuicem tamen se determinantes eo modo quo quis cognosceret hominem non habendo conceptum hominis. sed solum habendo conceptũ illius diffinitionis animal gressibile bipes. Deinde non apparet quin cecus a natiuitate per doctrinam potest scire quid importatur nomine coloris. ⁊ habere in mente illum conceptum color cum sua diffinitione quidditatiua sicut habetur in mente conceptus vacui vel infiniti aut chime. aut antichristi alioquin talis cecus non posset disputare de coloribus. quia voces sunt note causarum passionum que sunt in anima secundum Aristo.. Primo perhyarmenias. ideo est aliter dicendum ad mentem phisicorum iuxta doctrinam eius in prologo methaphi. q̄ duo sunt sensus nobisᷓ deseruientes ad scientiam scilicet visus ⁊ auditus.

Et idem attestatur commentator in de sensu et sensa. quorum primus facit scire per inuentionem. quia ostendit multas rerum differentias. Secund⁹ autem per doctrinam. quia facit audire a magistro.

Hoc premisso pono quatuor conclusiones.

Quarum prima est ista. deficiente aliquo sẽsu a natiuitate possibile est habeᷓ tam per inuentionem quam per doctrinam confuse ⁊ indistincte scientiaʒ de sensibilibus illius sensus. Jsta conclusio est de intentione Aristo. in prologo huius dicentis q̄ aliquo modo sciuisti hanc dualitatem esse parem antequam videres eam sciendo omnem dualitateʒ esse parem. sic pariformiter cecus a natiuitate scit aliquo mõ colorẽ eẽ qualitatẽ imutatiuã visus scilicet cõfuse ⁊ indistincte per hoc q̄ omnis qualitas sensibilis est immutatiua sensus. dicit enim aristo. secũdo priorũ q̄ aliquid sciᷓ in vniuersali quod tamẽ ignoratur in pticulari. Et notãter fit mentio d̃ ceco a natiuitate seu de sensu deficiẽte a natiuitate quia nulli dubium q̄ cecus factus post visum hẽt sciam de coloribus quia adhuc seruãtur sp̃ẽs ⁊ similitudines colorum tam in sensu interiori q̃ʒ in intellectu. Secunda cõclusio deficiente aliquo sensu a natiuitate possibile est per inuẽtioneʒ distincte ⁊ determinate habere sciam de sensibilibus illius sensuʒ ꝑ conceptus cões. patet quia non habens sensus odoratus videns animalia moueri ad alimẽtum per magnam distantiam ⁊ non habẽtia visũ discurrit q̄ aliquis est sensus p̃ter alios quatuor ⁊ quod aliquod est sensibile propriũ p̃ter alia q̃tuor sed nescit quis est ille sensus. nec quod est illud sensibile ꝓprium. Tertia cõclusio deficiente sensu aliquo a natiuitate possibile est per doctrinam distincte ⁊ determinate habere sciam de sensibilibus illius sens⁹ per conceptus proprios. patet q: aliquis põt doceᷓ nõ habẽtem odorem illum quintum sensuʒ eẽ odoratum ⁊ illud quintũ sensibile esse odorem ⁊ ꝯñter diffinitionem quidditatiuã illius. silʳ cecus a natiuitate põt scire q̄ omnis albedo est color ⁊ q̄ ē disgregatiua visus ⁊ hoc per auditũ ⁊ per doctrinam.

Quarta conclusio deficiente aliquo sensu a natiuitate impossibile est per iñtione habere distincte ⁊ determinate sciam de sensibilib⁹ illius sensus per cõceptus ꝑprios ista conclusio patet inductiue naʒ cecus a natiuitate nunq̃ʒ per se ip̃m habere poterit cõceptũ ꝑpriũ coloris nec significatiuũ nãliter nec significatiuũ ad placitũ cũ nõ appareat vnde possit elicere hmõi cõceptũ. ⁊ hec fuit intẽtio aristo. Contra predicta arguiᷓ. ⁊ primo q̄ non omnis noticia vniuersalis est per singularia cũ p̃ma principia sint maxime nota nulla precedẽte noticia suorũ singularium eo q̄ sũt sicut loc⁹ ianue in domo quẽ nullus ignorat ꝑ cõmẽ. secũdo metha. ⁊ cognoscunᷓ ĩ solo lumine intellectus agẽtis. Secũdo arguiᷓ q̄ nõ omnis inductio est per sẽsũ. q: intellect⁹ põt inducere hãc vniuersalẽ omnisᷓ intelligẽtia est sepata a mãquã nõ põt inducere sẽsus nec sua singularia cognoscere. Tertio arguiᷓ q̄ cecus a natiuitate habere põt ꝑ inuentionẽ sciam de colore per cõceptus proprios. quia per cãm habem⁹ sciam sui effect⁹ nullã habẽtis sensũ per cõceptus proprios ⁊ ꝑ iuẽtioneʒ g̃ pariformiter per noticiaʒ qualitatũ tangibilium poterit quis per inuentioneʒ deuenire in noticiã sci

entificã coloris tãq̃ꝫ p noticiã cãe cū q̃litates p̄me
sunt cãe coloꝝ añs pꝫ nã p colorē venim⁹ i noticiaꝫ
sue spēi visibil' ⁊ sil'r p al's formas reales scim⁹ suas
fõmas intētionales. Quarto ar. ꝙ nos hēm⁹ sciam
de aliquo p inuētionē ⁊ per cōceptus proprios cui⁹
nō ē aliquis sēsus q: nos hēmus sciam de materia
⁊ forma vt pꝫ p̄mo phi. ⁊ tñ ista nūq̃ꝫ fuerūt sensa
hēmus etiā sciam de intelligētijs abstractis. scꝫ. me
thaphisicā. ⁊ hoc p inuētionē ⁊ tñ nullus est sensus
intelligētiarū. Et idem pōt argui de quibuscūqꝫ sen
sibilib⁹. ꝙ de eis habere sciam nō repugnat per in
uentionē per cōceptus proprios nullo a natiuitate
existēte sensu. Ad p̄mū dicit' ꝙ licꝫ nō q̃libet vni
uersalis cognoscat' per sua singularia. tñ cuiuslibet
vniu'rsalis noticia presupponit noticiā alicui⁹ sin
gularis prius cogniti per sensū vñ intellect⁹ nō co
gnoscit. illā oē ens est ens. aut illā quodlibꝫ est vel
nō ē nisi facta sit impsſio in intellectu p aliquod sin
gulare prius cognitū per sēsum tam interiorē q̃ꝫ ex
teriorē dicit eni Aristo. in libro de sensu ⁊ sensa qꝺ
nihil est in intellectu qn prius fuerit in sensu cōstat
aūt in sensu nullā esse noticiā vniuersalē sed solum
singularē licet p illā cognoscant' vniuersale ⁊ singu
lare distincte tñ singulare ⁊ cōfuse vniuersale. Ad
secūdū rñdetur ꝙ inductio est p sēsū dupl'r. Pri
mo directe qñ singularia sūt sensata vt q: iste ignis
ē calidus ⁊ iste ignis ⁊ ille ignis est calidus ⁊ nō est
reperta instātia. g̃ omnis ignis est calidus. Secū
do indirecte qñ singularia illius nō sūt sensata tamē
sūt cognita per sensū mediate vel imediate. ⁊ sic est
inductio quā facit intellectus. vt hec intelligētia ē se
pata a materia ⁊ illa ⁊ sic de alijs g̃ ois itelligētia se
pata a materia est p sēsū nō quidē directe ⁊ imedia
te sꝫ indirecte ⁊ mediate. nō enim cognoscit' aliqua
intelligētia nisi p motū celi singulareꝫ cognitū p sen
sū. Ad tertiū dr̄ ꝙ alique sūt cãe prius note natur'
suis effectib⁹ ⁊ nobis posteri⁹ vt mã ⁊ forma. deus
⁊ inteligētie alique sūt pri⁹ note nature ⁊ etiā nobis
vt colores ⁊ etiam odores respectu suaꝝ spēꝝ inten
tionaliū ⁊ general'r i mathe. cãe sūt nobis ⁊ nature p̄
us note suis effectib⁹. aliq̃ vero sūt prius note natu
re suis effectib⁹ nobis aūt nō prius nec posterius p
se et necessario. vt qualitates prime ⁊ qualitates
secūde ꝯsurgētes ex his. lꝫ enim caliditas sit prius
nota nãc q̃ꝫ color tñ quo ad nos nō ē p se prioritas
q: prius possum⁹ cognoscere caliditatē q̃ꝫ colorē
⁊ ꝯcōtra cū ambo sint sensibilia ꝓpria quoꝝ q̃dlibꝫ
prius altero suo sensui pōt presētari. Dicēdū igi
tur ꝙ cãe que sūt p̄us note nature suis effectib⁹ no
bis ãt posteriores cognoscunt' a nobis per noticiaꝫ
suorū effectuū. vt colligit' a phi. ⁊ ꝯmētatore i' prolo
go phisicoꝝ. Cause aūt que sūt nobis notiores ⁊ na
ture suis effectib⁹ ducūt nos in cognitionē suorū ef
fectuū sic ꝙ per noticiā coloris venim⁹ in noticiam
spēi visibilis ⁊ per noticiā odoris in cognitionē spēi
odorabilis cause aūt que nō sūt nobis prius nec po
sterius note per se suis effectib⁹ nō cognoscuntur p
illos effect⁹ neqꝫ ducūt in cognicitioneꝫ illoꝝ effec
tuū. iō cecus a natiuitate nūq̃ꝫ per qualitates tāgi
biles veniret in noticia collorū sicut neqꝫ videns p
noticiā colorū venit in noticiā qualitatū primarūꝫ.
Ad quartū rñdet Egidi⁹ ꝙ fōma sub̄alis pōt habē
similitudinē in intellectu a qua sumit' scia de illa. q:
sicut est de formis realib⁹ ita ⁊ de formis intentiona
lib⁹. Cōstat aūt ꝙ forma accñtalis virtute fōme
sub̄alis ꝓducit formā sub̄alem. s. dum caliditas ꝓ
ducit ignē. ita etiā fantasma virtute forme sub̄alis
ꝓducit similitudinē illi⁹ in intellectu ⁊ per hunc mo
dum habetur scientia de forma. ⁊ cōsequenter ꝺ ma
teria rōne forme semper tamē per sēsum de metha.

aūt dicit ꝙ nō solum cognoscim⁹ effect⁹ substariaꝝ
per sensum scilicet motū celi equalitateꝫ ⁊ continui
tatem illius sed etiam cognoscimus per sensum ꝙ
illi sunt effectus illarum substantiatiarum ⁊ quia il
le substantie non sunt proportionate illis effectib⁹
ideo per sensum tantum cognoscimus. quia sunt
intellectus ãt postmodū cognoscit quid ille sunt.
Primum dictum videt' contrariari phi. secūdo
de anima. quia ⁊ si forma accidētalis producat' for
mam substantialem virtute forme substantialis. h̄
est quia forma substantialis potest per se producere
formam substantialem ⁊ principalius q̃ꝫ forma acci
dentalis dirigendo illam tanq̃ꝫ instrumētuꝫ. sꝫ nul
la forma accidentalis immutat' sensum virtute for
me substantialis cum substantia sentiatur per acci
dens ⁊ accidentia per se. secūdo de anima. ideo nec
materia nec forma habet aliquam similitudinem in
intellectu sed solum cōceptus acquisitos per discur
sum exquibus formatur scientia de materia ⁊ fōma
Secundum dictum apparet repugnare phi. in pro
logo metha. dicēti ꝙ vniuersalia sūt difficillima ad
cognoscendum quia sunt remotissima a sensu sicut
ergo tñ intellectus pōt formare propositioneꝫ vni
uersalem quam sensus nō potest cognoscere propt
quid nec q: est. ita notitia intelligentiarū separataꝝ
nullo modo potest reperiri in sensu sed tantuꝫ in in
tellectu. tam quo ad quia est q̃ꝫ quo ad propter qd
est per discursum. Ideo aliter dicendū s̄m cōmen
tatorē in prologo phi. ꝙ nos habemus noticiam ꝺ
materia ⁊ forma per cognitionem compositorum
naturaliū sic ꝙ tam per sensuꝫ q̃ꝫ p intellectū p̄mo
cognoscimus cōposita naturalia deinde resoluimus
ea in sua principia intrinseca cognoscēdo ea habe'
duo principia intrinseca quorū vnum est forma. et
alteruꝫ mã. lꝫ igitur materia ⁊ forma nullū habeāt
sensum. tñ cognoscunt' per sensuꝫ rōe suorum effec
tuuꝫ p̄mo immutātiuꝫ sensuꝫ dicit enim Aristo. p̄
mo phisicorum ꝙ transmutatio facit cognoscere
materiam. ⁊ octauo methaf. ꝙ operatio dat cogno
scere formam constat autem ꝙ tā trāsmutatio ma
terie quam operatio forme cognoscitur per sensuꝫ.
Consimiliter dicitur de intelligētijs iuxta doctri
nam Aristo. octauo phisicorum ꝙ si habemus sciē
tiam de illis hoc est per effectum scilicet per motum
celi quem cognoscimus prius per sensum quam p
intellectum. Deinde discurrentes percipimus
illum esse continuum ⁊ perpetuum. ⁊ concludimus
cōtinuitatem et perpetuitatem illius non posse esse
nisi a motore separato a materia. Et quoniam
plures sunt tales motus arguimus plures esse mo
tores separatos a materia ⁊ consequenter ꝙ illi sūt
substantie indiuisibiles absque magnitudine. et qꝺ
non sunt virtutes in corpore. sed extra corpus om
nino infatigabiles potentes mouere per tempus in
finitum ⁊ sic patet ꝙ intelligentie licet non habeāt
sensum. tamen non cognoscuntur nisi per sensum
mediate tñ p reductionē ⁊ discursū quē ñ pōt facere
sēsus sed solus intellectus.

Est autem omnis sillogismus per tres terminos ⁊ hoc quidem ꝺmō strare possibile est quoniā est a. sc. propter id quod est in b. ⁊ hoc in c. Sed priuatiu⁹ quidem est alteram quidem propositionem habēs quo niam est aliud in alio alteram autē quoniam nō est.

Ista ꝯclusio arguit' sic ꝓpositio affirmatiua media
ta falsa ē sillogizabilis i p̄ma figura ⁊ ñ i aliqua alia
figura ergo ⁊c. Prima ps ātecedētis pꝫ de ista. om
nis superficies ē color q̃ est affirmatiua falsa ⁊ medi
ata cū tā subiectum q̃ꝫ p̄dicatum sint i aliquo toto.
q̃ syllogizat' sic ois q̃ntitas ē color. ois sup̄ficies est
q̃ntitas. g̃ ois sup̄ficies ē color. Scđa ps añtis ēt est
nota cū i secunda figura ñ syllogizet' aliqua affirma
tiua ⁊ i tertia nulla vlis. Cōstat aūt phm̄ hic non fa
cere mentōnem nisi de vli affirmatiua sicut nec fecit
mentōem supra nisi de vli negatiua qñ omnis syl
logismus ꝯcludens vlem affirmatiuam vel vleꝫ ne
gatiuam ꝯcludit p̄ticularem affirmatiuam vl' nega
tiuam. dicit enim aris. p̄mo p̄oꝝ ꝙ vna potestas syl
logismoꝝ ē ꝯcludere plura. s. ꝯclonem ⁊ q̃cquid seq
tur ad illā. Pro declaratōe huius ꝯclōnis arist.
ponit quatuor regulas. Quaꝝ p̄ma ē ista. ꝓposi
tio affirmatiua mediata falsa ē sillogizabilis i p̄ma
figura p medium ꝓprium solum maiori exñte falsa
pꝫ q: minor exquo ē eadem i syllogismo affirmati
uo ⁊ negatiuo sicut ē vera i syllogismo negatiuo vt
ostsum ē ita i affirmatiuo. verbi gratia omne aial ē
albedo. ois homo ē aial. igit' ois hō ē albedo. h̄ sillo
gismus fit p medium ꝓprium eiusdem p̄dicamenti
cum minori extremitate pōt ēt fieri p medium ꝓpri
um alterius p̄dicamenti vt omne risibile est albedo
qlꝫ homo ē risibil'. ergo qlꝫ hō ē albedo. ⁊ ꝙ sit me
dium ꝓp̄um patet q: i syllogismo negatiuo eadē
minori manēte ꝯcludit' propō opposita affirmatiue
mediate false ambabus p̄missis existibus veris. vt
nullū aial ē albedo. quilꝫ hō est aial. ergo nullus hō
ē albedo vl' sic nullum risibile ē albedo. quilꝫ hō est
risibilis. ergo nullus homo ē albedo. ponam⁹ ergo
ꝙ a. sit maior extremitas. ⁊ b. minor extremitas. ⁊
c. medium ⁊ arguat' syllogistice vt p̄us. oē c. est a. oē
b. ē c. g̃ omne b. ē a. Nōnduꝫ p̄mo ꝙ cū q̃druplex
sit mediū propriū. s. essentiale ⁊ accñtale p se accñta
le p accñs necessariū. ⁊ accñtale p accñs ꝯtingens p
quodlꝫ istoꝝ pōt syllogizari propō affirmatiua me
diata falsa. nā ꝙ p medium propriū essentiale ⁊ qꝺ
p mediū propriū accñtale p se exemplificatum ē su
mēdo illa media aial ⁊ risibile. ⁊ qꝺ alijs duob⁹ me
dijs illud ēt possit fieri exemplificatur ⁊c arguendo.
omne calidum ē albedo. quilibet hō ē calidus. g̃ qli
bet homo ē albedo. vl' sic omne albū ē albedo. quili
bet hō ē albus. g̃ qlibet homo ē albedo. calidū eniꝫ
iest homini p accñs sed de necessitate. albū vero in
est hōi p accñs ꝯtingenter. q: ⁊ si nō est possibile da
re hoiem non calidū tñ datur hō nō albus. Secūdo
nōndum ꝙ quadrupl'r propō dr̄ mediata. Primo
quando extrema sunt diuersoꝝ p̄dicamentoꝝ quo
rū alteꝝ ē i aliquo toto. vt nullus hō ē qualitas. nul
lus homo ē albedo. ois homo ē qualitas. ois homo
ē albedo. Scđo qñ extrema sūt eiusdem p̄dicamē
ti inter q̃ mediat aliqꝺ genus. vt nullus hō ē substā
tia. ois homo est substātia. mediant. n. illa genera.
aial corpus aiatum ⁊c. ⁊ de tali propōe mediata phs
locutus ē i tertia ꝯclōne. Tertio propō ē mediata
qñ iter sbm̄ ⁊ p̄dicatū mediat aliqua spēs vt sortes
ē aial. sortes nō ē aial mediat enim ille terminus ho
mo. Quarto propō ē mediata qñ vnuꝫ extremo
rum ē diffinitio vl' passio nō imediata alteri⁹ vt ois
homo ē substantia aiata sensitiua. sortes est aial rō
nale. sortes ē risibilis dato ꝙ disciplinabile sit p̄ma
passio hōis ex quib⁹ habetur ꝙ etiam opposita eaꝝ
sunt propōnes mediate. de nulla ergo propōne me
diata loquit' aristo. hic nisi de affirmatiua p̄mi mōi
q: solū ille affirmatiue sunt false.

Cum vero sit nō per proprium medium si quidem sit d. sub a. nec quideꝫ erit v̄a. altera ãt falsa. pōt. n. a. i plib⁹ esse que nō sunt sibiuicem.

Secunda regula propō affirmatiua mediata falsa ē
sillogizabil' i p̄ma figura per medium extraneum so
lum minori extremitati maiori exñte vera ⁊ minori
falsa. patet q: si medium est tantum extraneum mio
ri extremitati erit cōueniens maiori extremitati ⁊ p
ꝯñs faciet maiorem veram ⁊ minorem falsam. vt
omnis qualitas disgregatiua visus est albedo. qui
libet homo ē qualitas disgregatiua visus ergo qui
libet homo ē albedo. vel sic quelibꝫ albedo est color
quelibet superficies est albedo. ergo quelibet super
ficies ē color. sit ergo maior extremitas a. ⁊ minor b
⁊ medium c. ⁊ arguatur vt supra. Sed dubitat' ar
guendo ꝙ medium est extraneum solum minori ex
tremitati. ⁊ tamen ambe p̄misse sunt false vt omnis
qualitas est albedo. omnis homo est qualitas. ergo
omnis homo est albedo. Respondetur ꝙ arist. per
medium ex̄neum solum minori extremitati itelligit
medium disparatum minori extremitati de quo vli
ter predicatur maior extremitas. sic ꝙ aut continea
tur sub eo aut conuertatur cum illo. constat aūt qua
litatem nec ꝯuerti cum albedine nec contineri sub il
la. sed esse totum ad illam.

Si vero ñ sit. d. sub. a. hoc quidem manifestū quoniā sp erit falsa. affirmatiuum. n. accipit' que quidem. d b. cōtigit ⁊ v̄am esse ⁊ falsā. nihil. n. prohibet. a. quidem i. d. nllo esse. d. autem i oi. b. vt aial scia musica.

Tertia regula propositio affirmatiua mediata falsa
est syllogizabilis in p̄ma figura per medium extra
neum solum maiori extremitati maiori existēte fal
sa. ⁊ minori exñte vera. patet q: si medium est ex̄ne
um maiori extremitati ⁊ maior est affirmatiua opor
tet ꝙ sit falsa. cum autem sit conueniens minori ex
tremitati. ⁊ minor sit affirmatiua ideo ipsa est vera.
verbi gratia. omne aial est albedo. omnis homo est
animal g̃ omnis homo est albedo. Uel sic i terminis
aris. quelibet scia est aial. ois musica est sciētia. ergo
omnis musica ē aial. sic ēt potest argui terminis ig
tis. vt omne. d. est a. omne b. est d. ergo omne. b. est
a. supposito ꝙ isti conuertantur cum illis. Sꝫ du
bitatur p̄mo q: non videtur verum aliquid esse ex
traneum maiori extremitati ⁊ non minori. q: in alte
ra conclusione dictum est ꝙ quicquid est extraneuꝫ
maiori extremitati etiam est extraneum minori ex
tremitati. Secundo ꝙ medium est extraneum so
lum maiori extremitati. ⁊ tamen ambe premisse sūt
false. vt quilibet sor. est albedo. quilibet homo ē sor.
ergo quilibet homo est albedo. homo enim exquo
vliter predicatur de sor. non est illi extraneum. Ad
p̄mum dr̄ ꝙ aris. superius loquebatur de negatiua
mediata falsa terminorum eiusdem coordinationis
vt nullus homo est corpus. de qua verum est dicer'
ꝙ quicquid est extraneum maiori extremitati est ēt
ex̄neum minori extremitati. ⁊ non econtra. loquitur
aūt nunc de affirmatiua mediata falsa terminorum
p̄dicamentoꝝ distinctorum vt quilibet homo est al
bedo. quelibet sup̄ficies ē color de qua verificat' illa
trimēbris diuisio. scilicet ꝙ aliquid est extraneū ma
iori extremitati ⁊ non minori. ⁊ aliquid est extraneū
minori ⁊ non maiori. ⁊ aliquid vtriqꝫ extremitati.
Ad secundum respondetur ꝙ aristo. per mediuꝫ ex
traneum solum maiori extremitati intelligit mediū

disparatū maiorē extremitatē ⁊ p̄uenies miori extremitati. aut p̄uenientia p̄uertibilitatis. aut p̄uenientia supioris cū suo ifcriori. vt p̄z in suo exēplo ꝓstat autem sortem non conuerti cum homine nec cēt totum ad illum.

Nō aūt itez neqz .a. i nullo .d. neqz d. i nullo .b. Manifestū igr̄ ē quoniaz cū ñ sit mediū sub .a. vtreqz pñt eē falsē. ⁊ qcūqz ꝓtigit. Quot quidē igit̄ mōis ⁊ p̄ que pñt fieri secundū sillogismū deceptiones ⁊ i his que sunt sine medio ⁊ i his que sunt per demfationes manifestum est.

Quarta regula ꝓpō affirmatiua mediata falsa ē syllogizabil i p̄ma figura p̄ medium extraneuz vtriqz extremitati quelz p̄missaz exīte falsa. p̄z qz si medium est extraneum vtriqz extremitati ⁊ quelz p̄miſſarū est affirmatiua oportet q̄zlibet p̄missaz esse falsam. verbi gratia. omnis lapis ē albedo qlz homo est lapis. g̃ qlibet homo ē albedo. vel sic. quilibet sapor ā albedo. qlibet homo ē sapor. g̃ quilz homo est albedo. p̄mi sillogismi medium ē cuiusdem p̄dicamenti cū minori extremitate. ⁊ scōm cuz maiori extremitate. In terminis aūt ignotis pōt idē sillogizari per a.b.c. ponendo a esse maiorem extremitatez. ⁊ b. minorem ⁊ c. medium. Notandum q̄ istos tres terminos hō albedo ⁊ qualitas pñt fieri tres sillogismi ꝓcludentes ꝓpōnem affirmatiuā mediatā falsam q̃rum p̄mus habet maiorem veraz ⁊ minorē falsaz. secundus habet minorem veraz ⁊ maiorem falsaz. tertius aūt hz vtranqz p̄missaz falsam. exēplum p̄mi ois albedo ē qualitas. qlibz homo ē albedo. ergo q libet homo ē qualitas. exemplū scōi qlz qualitas ē hō. ois albedo est qualitas. g̃ ois albedo ē homo. exemplum tertij. ois qualitas ē albedo. oiſ homo est q̃litas. g̃ ois homo ē albedo. In terminis aūt phīs cōsilr syllogizef. vt ois musica ē scia. oē aial ē musica. g̃ omne aial est scia. Itē ois scientia ē aial. q̄lz musica ē scia. g̃ quelz musica ē aial. Itē ois scia ē musica. omne aial ē scia. ergo oē aial est musica. p̄mi sillogismi maior est vera ⁊ minor falsa. scōi syllogismi maior ē falsa ⁊ minor vera. tertij vero vtraqz ē falsa.

Dubitat de istis ꝓpōnibus affirmatiuis falsis. hō est irrōnalis. hō ē insensitiuus vtr̄ sint mediate vel imediate. ⁊ nō apparent esse mediate nec imediate discurrendo oēs modos mediatōis ⁊ imediationis ꝓpōnum nominataz supius. Rñdet q̄ sicut differentie essentiales diuidentes genera ⁊ constituētes spēs cū non cōponant ex actu ⁊ pō sed dicant tm̄ actum nō sunt p̄ se i p̄dicamento. sed solum reductiue rōne spērum quaz sunt p̄ncipia ꝯstitutiua. aut rōne generum quoz sunt p̄ncipia diuisiua. ita huiusmōi ꝓpōnes nō sunt p̄ se mediate vel imediate. sed reductiue rōne generis ⁊ spēi quoz p̄dicata sūt p̄ncipia. ō hec hō est irrōnalis est imediata. sicut hec homo ē asinus iter cuius subm ⁊ p̄dicatum nō mediat aliqua spēs. aut sicut ista hō ē aial. inter cuius subm et p̄dicatum nō mediat aliquod genus. hec aūt hō est insensitiuus est mediata. quia inter subiectum ⁊ predicatum mediat alia differentia. scilicet irrationale quare ꝛc.

Manifestū ē autem q̄ si aliqs sens⁹ defecerit necesse ē aliquam sciaz deficere quoniam ipossibile ē accipe sine sensu Siue discim⁹ aut inductione aut demfatōe. Est aūté demfatō quidem ex vlib⁹. inductio autem ex his que sunt secundum partem.

Hec ē scda pars huius capli in qua Aristo. determinat de ignorātia simplicis negationis proueniente ex defectu alicuius sensus. posteqz determinauit ō ignorantia dispōnis ponēdo istam ꝓclonem. Deficiente aliquo sensu impossibile est habere sciam de sensibilibus illius sensus. circa quā duo facit nā p̄mo premittit vnam suppōnem. scōo exeq̄t de itento ibi. impossibile est aūt Suppō est ista q̄ ois vera doctrina ⁊ disciplina est p̄ demonstratōem vel inductōez p̄z nam omnis demonstratō est ex vlibus vt patuit. et omnis inductio est ex singularibus. constat aūté omnem noticiam complexā habitam per discursum eē noticiam alicuius vlis conclusē ex vlibus aut alicuius vlis ꝓclusē ex singularib⁹ qr sensus memorie ⁊ experientie iuxta determinationem aris. i. ꝓlogo metha. p̄mo. n. cognoscitur q̄ omnis ignis est calefactiuus. aut q̄ omne reubarbarum est purgatiū colore per inductionem singularium. Secundo aūté cognoscitur per demonstrationem. p̄cedendo p vniuersalia cognita causa. p̄pter q̄z caliditas est in igne. et purgatiuum colore competit reubarbaro. Sz dubitatur cum omnis scientia sit per sillogismum ⁊ inductio non est syllogismus. p̄pter quid dicit aris. t. p demonstrationem vel inductionem. Rñdetur p̄z non diuisse omnem sciam esse per demonstrationem vel inductionem. sed omnem doctrinam vel disciplinam. vnde omnis scia doctrina vel disciplina ⁊ non econtra. hz enim expertus doctrinam vel disciplinā de reubarbaro q̄ est purgatiuū colere ⁊ nō sciam. sz tñ artifex vt testatur phūs in phemio methaphisice. artifex enim p̄cedit vlīter. ⁊ p̄ cām. exptus aūté singulariter ⁊ per effectum.

Impossibile autem vlia speculari. ⁊ nō p̄ inductōem quoniam ⁊ que ex abstractōe dicunt esse per inductōes nota facere que ipsum in vno quoqz gñe quedam ⁊ si nō seperabilia sūt secundum quod vnumquodqz h⁹ mōi est. Inducere. n. nō hñtes sensum ipossibile est singl'arium. n. sensus est ñ. n. cōtigit accipe eoz sciaz neqz. n. ex vlib⁹ ē sine inductōe. neqz per inductōem sine sensu.

Hac suppōne p̄missa Aristo. arguit sic ꝓclonem. ois doctrina vel disciplina alicuius sensibilis est per inductionem vel demonstrationem. sed qualitercūqz sit requiritur sensus illius sensibilis. ergo deficiente aliquo sensu impossibile est habere scientiam de sensibilibus illius sensus. maior patet ex suppositione ⁊ minor declaratur. nam si haberur scientia de aliq̄ sensibili per inductionem ergo sciendo vniuersalia per singularia. constat autem nō haberi perfecta notitia singularium nisi per sensum. si autem dicitur q̄ per demonstrationem arguitur sic. omnis scientia p̄ demonstrationem est ex vniuersalibus. ⁊ omnis scientia vniuersalium est ex singularibus. ⁊ omnis notitia singularium est per sensum. ergo omnis doctrina vel disciplina alicuius sensibilis est per sensum. maior patet ex dictis in hoc primo. minor autem declaratur. quia si in aliquo videretur oppositum maxime homo est animal ergo omnis hō est corpus animatum. sit ergo primi sillogismi maior extremitas a. ⁊ c. minor ⁊ b. medium. ⁊ patet q̄ a. inest c. per b. ⁊ inest b. per aliud medium. c. etiam inest b. per aliq̄ mediū ꝺm q̄ patuit in resolutione. hec autem ⁊ alie suppositiones sunt principia necessaria pertinētia ad demonstrationem. vt tollitur ex determinatis in primo priorum.

Secūdum quidem igit̄ opinionē syllogizātibus ⁊ solū dyalectice māifestum ē q̄ hoc solum i tēdendū sit. Si ex quibus cōtingit uerisilis fiat sillogismus. Quare ⁊ si est aliquid eorum in ueritate que sunt. a. b. medium. uidetur aūt nō per hoc sillogizans sillogizatus dialetice ē. Ad ueritatem autem ex his que sūt oz itendere. Habet autem se sic.

Tertia suppositio. necesse est demōstratorē procedere ex immediatis ꝺm veritatem. qz per hoc distinguitur demōstrator a dialetico. demonstrator enim aggenerat scientiam ⁊ dialetic⁹ opinionē. ideo sufficit dialetico p̄cedere ex imediatis ꝺm apparentiā. Propositio enim immediata est illa qua nō est altera prior ꝺz aristo. supra sed nō habere p̄positionē priorē cōtingit dupl'r. s. ꝺm veritatem aut ꝺm probabilitatē cū. ergo accipit aliqua propositio ad probandum aliqd sicilla habz priorē oportet q̄ resoluat in illā. illud. n. per quod probat aliqd debet eē per se notū vel reduci debet in per se totum. ergo tā dialetic⁹ q̄z demonstrator sillogizat ex primis ⁊ immediatis. vl'r ex his que reducūtur in prima ⁊ imediata. aliter tamē iste ⁊ aliter ille nam dialeticus sillogizat ꝺm probabilitatem. sufficit enim sibi q̄ propositio ꝓbabiliter videatur eē immediata quod sit cū ab omnibus vel a pluribus accepratur demonstrator autem cum aggeneret scientiam nunq̄z procedit nisi ex veris ⁊ immediatis vl'r ex his q̄ reducūt in illa ꝺm veritatē et nō ꝺm opinionē.

Quoniā aūté ē qō ipsū quidem de alio predicaf ñ secūduz accīs. Bi co autez secundum accīs vt albuz aliquando dicim⁹ illud esse hominem. nō similiter dicētes ⁊ hominē albuz. Quod quidē. n. cum ñ altez aliquod sit album est. albuz autem est quoniam accidit hōi esse albū. Sūt igitur queda hmōi que quidē secundum se predicātur.

Quarta suppositio. omnis demonstratio est ex his que sunt per se ⁊ non per accidens. Ista suppositio patet ex dictis supra. Dicitur autem propositio per accidens quando accidens predicatur de substantia vel econtra vt homo est albus. aliquod album est homo. licet aliter sit per accidens vna ⁊ aliter alia. que aūté sit propositio per se dictum est supius in modis perscitatū. Notādū ꝺm egidium q̄ hec propositio albū est homo est dupl'r p̄ accidēs primo ratione subiecti. quia accidit albo q̄ subiaciatur secundo ratione habitudinis predicati ad sbz. qr ac

cidit albo esse hominem sed illa. homo est albus. non est per accidens nisi vno modo scilicet ratione habitudis p̄dicati ad s̄bm. quia nō accidit homini ꝙ subijciat̄ s̄ bn̄ accidit homini eē albū. Et si instatur ꝙ sicut hō ꝑ se subijcit̄ suo superiori ⁊ sue ꝓprie passioni. ita albū ꝑ se subijcit̄ colorato ⁊ sue ꝓprie passioni. Rn̄det ꝙ nō q̄ hō est ꝑ se in p̄dicamēto. albū aūt ꝑ accidēs s̄ tn̄ rōne albedinis ⁊ iō ꝯcedit ꝙ albedo ꝑ se subijcit̄ coloris ⁊ suis proprijs passionibꝰ. Ista responsio est aliquātulū dubia. q̄ sicut graue mouet̄ ꝑ se n̄ obstāte ꝙ rōne grauitatis ita albū vr̄ ꝑ se eē in p̄dicamēto nō obstāte ꝙ rōne albedis q̄ sicut grauitas ē intrīseca graui. ita albedo ē de rōe albi. q̄ nō stat albū eē sine albedine ē ergo albedo ꝑ se p̄mo in predicamēto albū aūt ꝑ se nō p̄mo ⁊ ideo sicut albedo subijcit̄ ꝑ se colori aut qualitati disgregatiue visus. ita albū per se subijcit̄ colorato ⁊ quali disgregatiuo visus. Dicēdū ergo aliter ꝙ illa hō est albus ē per accn̄s directe cū predicetur accn̄s de substātia. illa āt albū ē hō ē ꝑ accn̄s indirecte cū p̄dicet̄ suba de accidēte. Itē in prima p̄dicatū dicit̄ de subo rōne substātie prime. s. sortis vl̄ platonis cui inē per accn̄s. q̄ sor. ē per accn̄s albꝰ s̄ in secūda predicatū dicit̄ de subo rōne substantie p̄me cui inest per se eo ꝙ sor. ē hō per se.

Sic igr̄ e quidē hmōi ꝙ ipsū quidē nō sit in alio in hoc autem b. sit primo ⁊ nō est aliud mediū. Iterū. i. sit in e. Sit ēt silr̄ ⁊ hoc in b. Nūquid ergo necesse ē stare aut cōtingit infinitum ire.

Ista est secūda particula i qua phūs mouet tres questiones quaꝝ p̄ma ē ista. Vtꝝ cōtingat ꝓcedere in infinitū in sursū in demōstratiōibꝰ incipiēdo a minori extremitate vt dato ꝙ e sit terminus de nullo p̄dicabilis. s. sor. qui nō hꝫ terminū inferiorē vtrū de illo predicet̄ ille terminus homo. ⁊ vtrū de illo termino homo ille terminus aial. ⁊ sic in infinitū ascēdēdo ꝑ predicata quidditatiua ⁊ semp cōmuniora. aut sit dare statū ad aliquod p̄dicatū nō habēs terminum superiorē cuꝫ eni minor extremitas cōtineat̄ sb maiori ꝓcessus a minori extremitate ad maiorē extremitatē dr̄ ascēsus sicut motus ab elemēto cōtento ad elemētū ꝯtinēs dr̄ motꝰ sursum.

Et iterū quidē si de a. nihil predicatur ꝑ se a. āt in c. est primo mediū āt in nl̄lo priori. ⁊ itē c. sit i. i. ⁊ hoc i b. Nūquid ⁊ hoc stare necesse ē. an et hoc cōtingit i īfinituꝫ abire. Differt āt hoc a priori quoniaꝫ hoc quidē ē. Nunquid cōtingit icepturum ab huiusmodi qd̄ i nullo est altero sed aliud in illo i sursum ⁊ i infinitū abire. alterūqꝫ icepturum ab huiusmodi quod ipsum quidē de alio. De illo autem nihil predicatur i deorsū intendere si contingit et in infinitū ire.

Secūda questio. vtrū incipiēdo a maiori extremitate sit ꝓcedere in īfinitū deorsū in demōstrationibus verbi grā sit a ille terminus suba nō habēs terminū superiorē sed bene inferiorē vtrū predicetur de illo termino corpꝰ. ⁊ ille terminus corpus de illo termino corpus aiatum ⁊ sic descēdendo in īfinitū. aut sit dare statuꝫ ad aliqueꝫ terminū qui de nullo predicetur ⁊ differt ista questio a priori. q̄ c. de nullo predicat̄ ⁊ multa alia predicāt̄ de illo. a vero de multis p̄dicat̄ ⁊ nihil de illo cum nō habeat terminū superiorem proprie loquendo. ⁊ quia maior extremitas se habet tanquam continens ⁊ minor tanquam contentum ideo processus a maiori extremitate ad minorē est descensus sicut motꝰ ab elemēto continēte ad elemētū cōtētum dicit̄ motꝰ deorsum.

Amplꝰ nūquid cōtingit infinitare media determinatis terminis. Dico autem vt si a. i c. sit medium autē ipsorum sit b. ab ipso autem b. a. alterum sed horū alia nūquid ⁊ hoc cōtingit in infinitum abire. aut impossibile est. Est autem hoc intēdere idem eē ⁊ si demonstrationes in infinitum veniāt ⁊ si est demonstratio rei omnis aut adinuicem includantur. Similiter auteꝫ dico ⁊ i priuatiuis sillogismis ⁊ propositionibꝰ. vt si a nō inest b. nulli autem primo aut est aliquid infra cui priori nō inest a. vt si ipsi c. quod sit in omni. i. ⁊ nāqꝫ in his aut infinita sūt in quibus n̄ est prioribꝰ aut statur. Sꝫ in conuertibilibꝰ n̄ similiter se habꝫ n̄ enim est in eque predicabilibꝰ de quo predicatur primo aut vltimo. oīa eni sic similiter ad omnia se habēt ⁊ si sint infinita de ipso predicātia i vtraqꝫ sūt predicata īfinita. Nisi silr̄ ꝯtigat cōuerti s̄ hoc q̄dē sicut accidēs illud v̄o sicut predicamētū.

Tertia questio ē de medijs vtrū maiori ⁊ minori extremitatibꝰ habētibꝰ statū infinita sint media. i. vtꝝ ab a in c ⁊ ecōtra sit processus finitꝰ cū hoc ꝙ infinita sint media eēntialiter ordinata nec frustra ponit̄ hec q̄stio qm̄ duo pūcta extrema linee habēt statū ⁊ distātiam finitaꝫ inter illa ⁊ tn̄ sūt pū. ta media ⁊ infinita latitudinis etiā vniformiter difformis n̄ gradu seu ab aliquo gradu ad gradū summū est distātia tātū finita ⁊ tn̄ inter illa extrema sūt infinita media quoꝝ hꝫ gradū intēsiorē ⁊ remissiorē ita posset quis imaginari ꝙ inter indiuiduū ⁊ generalissimuꝫ est tātum distātia finita ⁊ tn̄ inter illa sunt infinita predicata quorū quodlibet hꝫ terminū superiorē ⁊ inferiorē. Iste questiones sūt necesse inq̄t aris. q̄ intēditur videre vtꝝ demōstratiōes procedāt in infinituꝫ aut oīs rei sit demōstratio aut terminētur per ꝓcessū finitū. si enim ꝓcederet̄ in īfinitū nō ꝯtingeret aliq̄d scire q̄ īfinitū hꝫ ꝙ īfinitū ē ignotū p̄mo phi. ⁊ si oīs rei eēt dmōstratio tūc ꝯtingeret circl'arit̄ demonstrare qd̄ est supius reprobatū. Notādum primo ꝑm Aristo. ꝙ eadem questiones que mote sunt de n̄ demonstrationibus affirmatiuis pn̄t etiā moueri de negatiuis. sicut eni syllogizat̄ illa oīs fortes ē sbstātia ita illa nullꝰ fortes ē quātitas quarū quelibꝫ est mediata nō rōe p̄dicati cū illud n̄ sit in aliquo toto sed rōe subi. Et tūc pōt eē prima q̄stio. vtrū supra illuꝫ terminū fortes sint īfinita predicata eēntialiter ordinata a quorū quolibet remouet̄ q̄ꝫtitas vel sit dare statū. Secūda q̄stio vtruꝫ infinita sint subiecta a quoꝝ quolibet remouet̄ ille terminus q̄ꝫtitas quorū q̄libet verificat̄ de illo termino fortes. Tertia questio vtꝝ int̄ subm ⁊ predicatū sint infinita media. sit ergo a predicatū ⁊ b subiectū ⁊ c medium. et querat̄ vtruꝫ medium sit mediatū vel immediatuꝫ alicui extremorum ⁊ arguat̄ statꝰ in medijs aut ꝓcessus infinitꝰ. Scd̄o notādū ꝑm phm̄ ꝙ iste questiōes n̄ habēt locū i ꝯuertibilibꝰ q̄ ꝯuertibilia siue sint finita siue īfinita nullū ē p̄mū nec vltiuꝫ p̄dicatū sicut nihil est supiꝰ ad reliquū lꝫ forte nō ꝯqualit̄ predicētur eo ꝙ passio predicat̄ accidētaliter d̄ suo subiecto diffinito aūt eēntialiter. vn̄ hec ē predicatio eēntialis homo est aial rōnale ⁊ illa est accidētalis hō est risibilis cum in p̄ma sit primus modus dicendi ꝑ se ⁊ in secunda secundus vt patuit. Intelligēdum ꝙ tam in ꝯuertibilibꝰ predicātibꝰ de se inuicē in secūdo modo dicēdi per se q̄ꝫ in nō cōuertibilibꝰ predicātibus de se inuicē in primo mō dicēdi ꝑ se ē ordo eēntialis sed nō codē mō. q̄ primꝰ modꝰ dicēdi per se facit ordinem eēntialē ꝑm supius ⁊ īferius. Secundꝰ āt modus dicēdi per se facit ordineꝫ eēntialē ꝑm prius ⁊ posterius. dicit̄ tn̄ ꝓpositio accidētalis i qua p̄dicat̄ passio de subo. q̄ passio ē accidens subi nō q̄dē cōe sed ꝓpium.

Quod quidem igitur media nō ꝯtingit infinita esse si in sursum ⁊ deorsum stēt predicamēta manifestū est. Dico autem sursū quideꝫ quod uniuersale magis est deorsū autem quod ꝑticulare est. Si eniꝫ a. predicāte de c. infinita sunt media in quibꝰ est b manifestū est ꝙ cōtingit utiqꝫ ab a. ad c. in deorsum alterum d̄ altero predicari in īfinitū antequā enim in c ueniat infinita sūt media ⁊ a c in sursum infinita antequam in a. ueniat. Quare si. b. impossibilia sūt ⁊ ipsius a. ⁊ c. impossibile est infinita esse media.

His suppositionibꝰ ⁊ questionibꝰ premissis Arist. ponit tres ꝯclusiones. Quaꝝ prima est ista nō contingit extremitates habere statuꝫ in sursū ⁊ deorsū media vero eē infinita. intelligēdū per sursuꝫ terminum cōmuniorē ⁊ per deorsum terminum singularem vel minus cōmunē ꝓbatur nā si inter a maiorē extremitatem. ⁊ c minorē sunt infinita b media a. quocunqꝫ istorum accipiatur necesse est esse infinitū ꝓcessum versus a aut versus b s̄ cum nō possint pertrāsire infinita ergo ab a in c. et ecōuerso est infinitus processus quod est cōtra suppositum. Notandum ꝑm aristo. tertio phi. ꝙ lꝫ eadē sit via qua itur ab athenis ad thebas ⁊ a thebis ad thenas. nō tn̄ ē eadē ratio mouēdi ab vna ad reliquā ⁊ ecōtra sicut nō est idē modus inchoandi ⁊ modꝰ finiēdi viaꝫ q̄ vna incipit athebis ⁊ finitur in athenas. alia icipit ab athenis ⁊ finitur in thebas sicut etiā idē est spacium duorum ad vnum ⁊ ecōtra licet alia sit ratio sicut alia est ꝓportio. ita est in ꝓposito idem ē spaciū ꝑ ꝙ ascendit̄ ⁊ descēditur in linea predicamētali. sicut idem sunt termini. sed illud spatium vt ē ascēsus incipit a ꝑticulari ⁊ tendit in magis vniuersale. vt āt ē descēsus se hꝫ ecōtrā. s. vt incipit a magis vlī ⁊ terminatur in minꝰ cōe vel ad singulare.

Neqꝫ enim si aliquis dicat qd̄ hec quidem que sūt a b c cōtinentia sūt ad inuicem quare necesse est media esse finita illa uero n̄ accipere nihil differt quod utiqꝫ accipio eorū que sūt b erit ad a. aut ad c aut infinita media aut n̄ a aut si quo iam primo sūt infinita siue stati siue n̄ stati nihil differt que. n. sūt post hoc īfinita sūt.

Ad hāc rōnē forte diceretur ꝙ a quolibꝫ b versus vnā extremitatum ē ꝓcessus finitus q̄ nō recipientur oīa b inter media. sed cum interpolatione ⁊ per saltum. Ista rn̄sio nō soluit inq̄t aristo. q̄ nō refert vtꝝ media accipiantur mediate vel imediate. quia sp idē sequitur. si enim accipitur medium ꝓprie a n̄ poterit eē processus in c nec ecōtra sicut v̄bi grā icipiendo ab vltio die tp̄is p̄teriti siue numerentur dies mediati siue imediati cuꝫ magna interpollatōe nunq̄ꝫ deueniretur ad primum diē. silr̄ si numeratio incipit a primo die futuri tp̄is qualitercunqꝫ fiat non deueniretur ad vltimā diē. Cōtra ista dubitatur. Et primo arg. cōtra cōclōnē ꝓbādo infinita eē media inter duo extrema inter q̄ est tn̄ distātia finita. q̄ inter primum ⁊ vltiuꝫ punctuꝫ linee ē distantia finita soluꝫ. ⁊ tn̄ īfinita sunt puncta media. silr̄ inter gradū vt duo ⁊ gradum vt octo sunt infiniti gradus quoꝝ quilibet ē itētior gradu vt duo ⁊ r̄missior gradu vt octo iter quos gradus ē tn̄ distātia finita ḡ piformiter inter a ⁊ c pn̄t eē infinita media predicabilia quoꝝ q̄libꝫ est cōius c. ⁊ minus cōmune a. Secundo arguitur cōtra exēplum ondendo non eē silitudinem q̄ in predicamēto datur primum ⁊ vltimū. s. c ⁊ a. In tp̄e autē preterito nō datur prima dies neqꝫ in tēpore futuro datur vltia ita ꝙ ex his duobus tēporibus fit vnum infinitum tp̄s a ꝑte an̄ ⁊ a ꝑte post carēs extremis. Ad primuꝫ dicitur ꝙ sicut cōtigit i cāis efficiētibꝰ eēntialit̄ ordinatis. ita ⁊ in causis formalibꝰ nā si inter primā cām ⁊ inter itelligētiā lune eēnt īfinite itelligētie itermedie ordinate eēntialr̄ necessario inter p̄mā cām ⁊ vltimā intelligentiam eēt īfinitus processus nec nunq̄ꝫ possit ꝑtrāsiri spaciū v̄lꝰ deū icipiēdo ab aliq̄ itelligētia siue ꝓcessꝰ fieret ꝑ itelligentias imediatas siue mediatas cū ītpollatōe ⁊ saltu. Sic i ꝓposito ē dicēdū ꝙ i q̄lꝫ p̄dicamēto ē ordo eēntialis p̄dicatoꝝ ⁊ sboꝝ eēntialr̄ ordinatorū se h̄ntiū ꝑ modū formaꝝ vlīū iux doctrinā aris. di. 2. phi. ⁊ septio me. ꝙ ptes diffinitōis st̄ forme. ⁊ ꝙ oē supiꝰ ē forma cuiuslꝫ sui īferioris iō si it a ⁊ c st̄ īfinita p̄dicata necessario ē īfinita distātia q̄ꝫ n̄ ꝯtingit ꝑtrāsire siue nūeret̄ imediata p̄dicata ꝯtinue siue cū ītpollatiōe ⁊ saltu. neqꝫ istātia assignata de pūctis ⁊ gradibꝰ cōuincit ꝙ oīa pūcta sūt eiusdē rōnis. ⁊ oēs gradus eiusdem latitudinis sūt ideꝫ spē iō ex his pōt r̄sultare vnū nūero tn̄ finitū sicut etiā ex infinitis ꝑtibꝰ resultat vnū ꝯtinuū finitum. nulla aūt p̄dicata eiusdē p̄dicamēti sūt eiusdē rationis. sicut neqꝫ aliq̄ due itelligētie eēntialiter ordinate ⁊ si inter a ⁊ b corpora eēnt infinita tota quorum q̄libet eēt minꝰ ⁊ maius b. necessario iter a. ⁊ b. ef

set ifinita distãtia cũ igit̃ q̃olibʒ supi⁹ sit q̃odã totũ respectu sui iferioris per̃arĩ. 2.phi. ⁊ cõme.i ꝓlogo ⁊ porphiriũ in suis vl̃ib⁹ necessario iter a. ⁊ c.eẽt infinita distãtia si p̃dicabilia itermedia eẽnt ifinita. Ad scd̃m dr̃ ꝙ nõ ẽ exẽplũ in toto sil̃e.qꝛ oia p̃dicabilia eiusdẽ p̃dicamẽti sũt diuersarũ rõnum ⁊ oẽs dico sũ eiusdẽ spẽi.sʒ fuit similitudo quo ad hoc ꝙ sicut nõ cõtingit ptrãsire totũ tp̃s p̃teritũ vel futurũ siue accipiat̃ dico imediate siue cũ interpollatiõe ita in proposito.⁊ lʒ totũ tp̃s p̃teritũ ñ habuerit primã diẽ.neqʒ futurũ vltimã.tñ q̃olibʒ illoꝝ habuit terminũ ⁊ extremũ.s.eternitatem q̃ ordie nãe p̃cedit oẽ tp̃s .et nõ ẽ incõueniẽs aliquod infinitũ habere p̃ncipium vel finẽ aut extrema. vñ linea giratiua ẽ infinita in corpore colũnari ⁊ tñ hʒ extrema.s.p̃ncta vltia eiusdẽ corpis sil̃r latitudo mot⁹ alteratiõis qua aliqd assimulat sibi passũ est ifinita.⁊ tñ bene hʒ principium ⁊ finẽ.s. vltimũ mutatũ eẽ sil̃r nõ repugnat latitudinẽ numeralẽ eẽ infinitã ⁊ terminari prima ⁊ vltima vnitate.dicũt eẽ theologi ꝙ latitudo creabiliũ ẽtitatũ ẽ ifinita ⁊ tñ t̃miat̃ duob⁹ extrẽis.s.actu purissimo q̃ ẽ d⁹ ⁊ potẽtie ifinite passiua q̃ ẽ p̃ma mã.

Manifestum autem ⁊ in priuatiua demonstratione quoniã stat̃. Siquidẽ statur i predicatiua stat̃ ẽ vtriusqʒ. Si ab vltio.n.ñ cõtingẽs neqʒ i sursum ab eo in quo stat̃ ire in ifinitum. Dico autem in quo statur qd̃ ipsum q̃dẽ i alio nullo est.sed i illo vt.c. Neqʒ a primo i id i quo statur vl̃ vltimum dico autẽ primũ quod ipsum quidẽ de alio.sed de illo nullum aliud. Si igit̃ hoc erit i negatione stabit̃. Tripl̃r.n. demõstrat̃ nõ eẽ aut.n.i quo est.c.b.oi iest. Sed in quo est.b.nulli iest.a. Ipsi⁹ quidem igr̃.b.c.⁊ sẽp alteri⁹ distantie necesse ẽ ire i imediata.predicatiua enĩʒ hec distantia.sed alteꝝ mãifestum quod si in alio ñ est p̃ori vt i.d. hoc idigebit i oi b.eẽ ⁊ si iteꝝ i aliquo ipso.d.priore ñ fuerit illud idigebit i oi d.eẽ. Quare quoniam i deorsum stat̃ ⁊ i sursũ stabit̃ ⁊ erit quoddaʒ principium i quo ñ erit.a.

Secũda ꝯcl̃o ñ indeterminationib⁹ affirmatiuis nõ p̃cedit i infinitũ nec in demõstrationib⁹ negatis pʒ qm̃ ñ affirmatiuis dat̃ p̃mũ ⁊ vltimũ in quo stat̃ ẽt ẽ i negatis dant̃ illa p p̃mũ itelligit aris.illd̃ qd̃ p̃dicat̃ de alio ⁊ de quo nihil p̃dicat̃ p vltimũ itelligit illud qd̃ de nullo p̃dicat̃ ⁊ multa p̃dicãt̃ de illo.sed p illud in quo stat̃ itelligit̃ vtrũqʒ.aut qꝛ de illo nihil p̃dicat̃.aut qꝛ illd̃ de nullo p̃dicat̃. Ista ꝯcl̃o declaratur ⁊ p̃mo i p̃ma figura nã ñ q̃lʒ ꝓpõ.affirmatia mediata reducit̃ ad imediatã p ꝓcessũ finitũ nõ apparet q̃re nõ r̃ducit̃ negatia p ꝓcessũ ifinitũ cũ nũq̃ꝫ ꝯtingat sillogizare nisi altera p̃missarũ existe affirmatiua s.n.a remouet̃ a b p d oʒ d ineẽ minori extremitati ⁊ sic in ifinitũ quare si ꝓcederet̃ i ifinitũ negatie ꝓcederet̃ in ifinitũ affirmatiue ⁊ si nõ ꝓceditur in infinitũ affirmatiue nec ẽt negatie. vbi gratia.nullum corp⁹ aiatũ est q̃litas q̃libʒ hõ est corp⁹ aiatũ.g̃ nullus hõ ẽ qualitas qꝛ enĩ corp⁹ aiatũ inest hõi p aial iõ sic reducit̃ mior ad imediata.oẽ aial ẽ corpus in aiatũ q̃lʒ hõ ẽ aial g̃ q̃lʒ hõ ẽ corp⁹ aiatũ ⁊ qꝛ qualitas remouet̃ a cõpore aiato rõne corpis.iõ illa maior reducit̃ sic nullũ corp⁹ ẽ qualitas oẽ corp⁹ aiatũ ẽ corp⁹.g̃ nullũ corp⁹ aiatũ qualitas h⁹ sillogismi minor est imediata.iõ nõ reducit̃ maior aũt ẽ mediata qꝛ qualitas remouet̃ a corpore rõe s̃be ꝓpterea sic reducit̃ nulla s̃ba ẽ qualitas.oẽ corp⁹ ẽ s̃ba. g̃ nullũ corp⁹ est qualitas ita ꝙ id semper sit mediuʒ in reductione rõne cui⁹ maior extremitas remouet̃ a maiori.⁊ qm̃ illud semp inẽ minori extremitati. iõ nõ reducit̃ negatia p ꝓcessũ ifinitũ ad imediata nisi consil̃r affirmatiua reducat̃. Notãdũ hʒ phi. ꝙ illa ꝓpõ nullũ.c.ẽ a.i.null⁹ hõ ẽ qualitas ẽ syllogizabilis p diuersa spatia assumẽdo mediũ magne distãtie vel pue.s.b. Si enim sumit̃ p medio s̃be.i. magne distãtie.si ãt aial vel aiatũ.i.parue distantie qꝛ aial vel aiatũ dr̃ ꝓpinquũ hõi.corp⁹ aũt vel s̃ba ẽ remotũ ⁊ qꝛ de sensus ꝯsus vltimũ ⁊ ifinitũ quod est indiuiduũ vel singulare de nullo p̃dicabili ẽ finitus negatie.qꝛ qualitas vltio remouet̃ a sor. rõne hõis g̃ ascẽsus ꝯsus p̃mũ qd̃ ẽ g̃nalissimũ ẽt erit finit⁹ sic ꝙ a remouet̃ a c rõe b ⁊ nõ rõe alicui⁹ p̃oris s̃ba ẽ g̃ id p̃mũ a quo remouetur qualitas rõe cuius remouet̃ ab hõie ⁊ p ꝯñs ñ ꝓceditur i ifinitũ negatie si nõ ꝓceditur affirmatiue.

Iterum si.b.quidem i oi.a. ⁊ i.c. ãt nullo.a.i.c.nullo erit. Iteꝝ hoc si oʒ mõstrare mãifestũ ẽ quoniam aut per sursũ modum mõstrabitur aut per hunc aut per tertium.prim⁹ quidẽ igit̃ dict⁹ ẽ. Secundus autem demr̃abit̃. Sic autem utiqʒ demõstrabitur quod ut.d.i.b.oi ẽ. In.c. autẽ nullo. Si necesse est aliquid esse i.b. ⁊ iteꝝ si hoc i.c.ñ erit. Aliud vero i d.est quod i.c.ñ est.igr̃ quoniaʒ eẽ sp in supiori statur stabit ⁊ ñ esse.

Secundo declaratur eadẽ ꝯcl̃o in secunda figura.nã si negatiua reduceretur ad imediata.g̃ per p̃mã vel p secundã aut p tertiã figuram nõ p primã vt oñsũ est nec per tertiaʒ vt ostẽdetur.nec p scd̃am qd̃ declaratur:qꝛ opportet semp alteram p̃missarum esse affirmatiuam ⁊ mediũ nũq̃ꝫ remoueri ab aliqua extremitate q̃n insit alteri.iõ si nõ ꝓceditur i ifinitũ in affirmatis ẽt ñ i negatis. verbi gr̃a ois hõ ẽ aial.nulla qualitas ẽ al̃.g̃ nulla qualitas ẽ hõ aut sic.nulla q̃litas ẽ al̃.q̃lʒ hõ ẽ al̃.g̃ null⁹ hõ ẽ q̃litas.q̃ro vtꝝ ista negatiua sit mediata vel immediata. si immediata habetur intetum si mediata g̃ est reducibilis p hũc modũ.omne animal est corp⁹ animatũ nulla q̃litas est corpus animatum.ergo nulla qualitas est aial. vbi pʒ semp alterã p̃missaꝝ esse affirmatiuam non g̃ ꝓceditur in ifinitũ negatie nisi ꝓcedatur affirmatiue sit g̃ a.maior extremitas ⁊ c minor.⁊ b mediũ.s. al̃ a quo remouet̃ a qualitas rõe b,mediũ.s. corpus aiatũ.⁊ arguatur vt supra.

Terti⁹ ãt est si a in b oi insit c uero in nullo sit b. Non in oi sit c in quo est a. Iterũ aũt hoc aut p supi⁹ dicta. aut sil̃r demr̃abit̃ illo tamẽ mõ stat̃ Si uero sic est accipiatur iterum.b. in.c.eẽ in quo.c.nõ in oi.c.⁊ hoc iteruʒ sil̃r quoniaʒ ãt cõcessũ ẽ stare ⁊ in deorsũ manifestũ est ꝙ stabit ⁊ in c.qd̃ nõ est.

Tertio declarat̃ eadẽ ꝯcl̃o in tertia figura formando hũc sillogismũ in scd̃o mõ nullũ corp⁹ aiatũ ẽ q̃litas oẽ corp⁹ aiatũ est corp⁹.g̃ corp⁹ nõ ẽ q̃litas si maior r̃ducat̃ ad imediata p ifinitũ ꝓcessũ hoc erit i p̃ma vl̃ in scd̃a figura ⁊ hoc ñ ꝓbatũ ẽ vl̃ in tertia trãsmutatio vl̃em negatiuã i p̃ticularẽ vel indefinitã negatiuã hoc mõ nullũ al̃ ẽ q̃litas oẽ al̃ ẽ corpus aiatũ g̃ aliqd̃ corp⁹ aiatũ nõ est q̃litas vbi patet ꝙ de illo quo remouet̃ qualitas v̇ificatur corp⁹ aiatũ Iterũ maior sic reducit̃ nullus hõ ẽ qualitas quilʒ hõ ẽ aial.g̃ aliqd̃ aial ñ ẽ qualitas vbi liq̃t ꝙ ñ p̃t ꝓcedi in ifinitũ negatiue q̃n etiam affirmatiue. Notãdũ ꝙ in reductione negatiue in t̃tia figura sp mediũ dʒ sumi sub minori extremitate.qꝛ al̃r affirmatiua eẽt falsa ex quo nõ arg.in terminis cõuertibilib⁹.nõ.n.repit̃ ꝯuertibilitas in terminis eiusdeʒ p̃dicamẽti se h̃ñtib⁹ s̃m sub ⁊ supra de q̃b⁹ fit mentio i p̃nti.⁊ sic reductio in tertia figura ẽ in deorsum vbi repiunt̃ imediata sicut ascẽdeo in sursũ.

Manifestum autẽ est quoniam ⁊ si non una via demõstretur.sed omnibus aliquãdo quidem ex prima figura aliquando uero ex secũda aut tertia quoniam ⁊ sic stabitur.site.n. sunt vie. Finita ãt finite multotiẽs sũpta finiti neceẽ est omnia. Quoniam quidẽ igit̃ in priuatione si quidẽ et in eẽ stat̃ manifestũ est.

Sʒ forte posset hic aliqs dicere ꝙ lʒ nõ ꝓcedat̃ in infinitũ in eadẽ figura tñ in diuersis põt hoc fieri.

Rñdet phũs ꝙ q̃libet figura ẽ tñ finita ⁊ oẽs figure sũt tres sʒ ex finitis nõ resultat ifinitũ . g̃ q̃litcũqʒ sillogizet̃ i vna vl̃ in plib⁹ figuris nũq̃ꝫ erit ꝓcessus ifinit⁹ i negatis si ñ poterit eẽ i affirmatiuis.

Sed quod in illis loyce aliqui quidem speculentur hoc manifestũ sit. In his quidem igitur que in eo qd̃ quid est predicantur patens ẽ si.n. est diffinire aut si notũ ẽ quod quid erat eẽ infinita autem nõ ẽ transire necesse est ergo finiri i eo qd̃ quid ẽ predicantia.

Tertia cõcl̃o.nõ ꝯtingit ꝓcedere i ifinitũ in dm̃r̃ationib⁹ affirmatiuis p p̃dicata quidditatia.pʒ p rõeʒ logicã ⁊ ꝯmunẽ qꝛ al̃r nõ ꝯtingeret pfecte scire aut cognoscẽ p diffinitionẽ.ꝯñs ẽ falsũ ⁊ ꝓbat̃ ꝯñs. nã si pfecte cognoscit̃ hõ p diffinitionẽ oʒ quãlibet ptẽ illi⁹ diffinitiõis pfecte cognoscẽ.⁊ p ꝯsequẽs oʒ aial pfecte cognoscẽ.⁊ cũ aial diffiniat̃ p substãtiã oʒ substãtiã pfecte cognoscẽ.si g̃ s̃ba ẽt diffinit̃ ⁊ sic in ifinitũ ascẽdẽdo oporteʒ i ifinita genera cognoscẽ. ⁊ differẽtias infinitas ad pfectã noticiã hõis p diffinitionẽ.mõ hoc ẽ ipossibile qꝛ nõ ꝯtingit ifinita p tr̃sir̃. Dubitat̃ qꝛ vr̃ ꝙ phũs frustra mouerit istã difficultatẽ d ꝓcessu ifinito in dm̃r̃ationib⁹ quo ad ascẽsuʒ vl̃ descẽsũ ex quo ois dm̃r̃atio ꝓcedit ex ꝯuertibilib⁹ vt colligit̃ ex doctrina eiusdẽ. Primo ẽ dicẽdũ ꝙ ois demr̃atio ẽ resolubilis i p̃ma p̃ncipia h̃ñtia ortũ immediate ex ente ꝯstat ãt ꝙ si a quolibʒ t̃mino p̃dicamẽtali ad t̃minũ trãscẽdẽtẽ eẽt ifinit⁹ ꝓcess⁹ nõ posset aliq̃ talis resolutio fieri. vt g̃ possim⁹ dmõstrare ⁊ dmõstratiões resoluẽ fuit necessariũ excludere ꝓcessũ ifinitũ in p̃dicatis q̃dditatiuis. Scd̃o ẽ dicẽdũ ꝙ lʒ demõstratio potissima sit ex ꝯuertibilib⁹.ñ tñ dmr̃atõ ñ potissima. vt pʒ i dmr̃atõe p̃ticulari ⁊ i dmr̃atõe p cãʒ r̃motã aut p effectũ ñ conuertibilẽ cũ sua.cã pʒ ẽt i dmr̃atõe affirmatia vbi dmr̃at̃ supi⁹ d suo iferiori ⁊ in negatiua vbi demõstrat̃ negatie terminus vni⁹ p̃dicamẽti d termio alteri⁹ p̃dicamẽti. exẽplũ p̃mi.ois hõ ẽ s̃ba.exẽplũ scd̃i null⁹ hõ ẽ q̃ntitas.põt g̃ eẽ q̃stio vtrũ ille extremitas distẽt in ifinitũ.aut int̃ illas ifinita sint media. vnũ argumẽtũ solet fieri ad ꝓbãdũ ꝓcessũ i ifinitũ i p̃dicatis q̃dditatiuis.nã quocũqʒ dato ꝯtingit dare ꝯmuni⁹.qꝛ si ñ sit g̃ trãscẽdẽs quo nõ ꝯtingit dar̃ ꝯmuni⁹. Et ar.oppositũ ponẽdo ꝙ.a.b sint duo termini trãscẽdentes eiusdẽ denoiatiõis.⁊ arg.sic a q̃buscũqʒ solo nũero differẽtib⁹ ꝯtingit abstrahere ꝯceptũ ꝯmuniorẽ hʒ ꝯmẽ.3.de aia.sʒ.a.b.solo nũero differũt.⁊ .a.b. ꝯtingit abstrahere ꝯceptũ ꝯmuniorẽ sit g̃ ille.c.⁊ vn⁹ cõsilis sit.d. Et iterũ ar.sic.c.d.solo nũero differũt g̃ ab his ꝯtingit abstrahẽ cõceptũ ꝯmuniorẽ ⁊ sic in ifinitũ. Rñdet̃ ꝙ ꝯmẽtator itelligit de solũ nũero differẽtib⁹ nõ se h̃ñtib⁹ p modũ signoꝝ ãt.a.b.eẽ duo signa iportãtia oio idẽ. A duob⁹ g̃ solo nũero differẽtib⁹ nõ se h̃ñtib⁹ vt signa sʒ vt significata abstrahit̃ spẽs sp̃alissima qꝛ a sorte ⁊ a platone abstrahit̃ cõcept⁹ hõis.⁊ a duob⁹ tñ spẽ differẽtib⁹ abstrahit̃ cõcept⁹ g̃nis subalterni.qꝛ ab hõie ⁊ equo abstrahit̃ ꝯcept⁹ aialis ⁊ a duob⁹ solo g̃ñe subalterno differẽtib⁹ abstrahit̃ cõcept⁹ generalissimi vt a corpore et spiritu s̃ba seu a ꝯtinuo ⁊ discreto quantitas sꝫa duob⁹ plusq̃ꝫ g̃ñe differẽtib⁹ abstrahit̃ ꝯcept⁹ transcendẽs.scʒ ens a duob⁹ g̃nalissimus seu oib⁹ diuersorum predicamẽtorum neqʒ vltra est processus a ascẽdẽdo h̃ñ ãt dscẽdẽdo diuidẽdo ẽs i g̃ña ⁊ g̃ña i spẽs ⁊ species in indiuidua formãdo diffinitiones q̃ sunt principia demonstrationum.iuxta illud philo. in prologo de anima ipsum ꝙ quid est principium omnis demonstrationis .⁊ hoc est quod dicit phi. tertio de anima.ꝙ intellectus intelligit per lineam circunflexam .⁊ commentator ibidem ꝙ intellectus intelligit per lineam speralem.incipit ergo process⁹ itellectus a singulari ⁊ terminat̃ ad singulare.

Uniuersaliter aũt sic dicim⁹. Est.n. vere dicere albũ ãbulare vt magnũ illud lignum eẽ.et iteꝝ lignum magnum esse et hõiem ambulare

Ista ẽ secũda pars hui⁹ capituli in qua philosophus declarat demonstrationes non procedẽ in infinitum in predicatis s̃balibus. Ponendo primo aliquas suppositiones facientes non solum ad hoc sed etiã ad sequentia pretendentia ꝙ vniuersaliter demonstrationes non procedunt in infinitum in quibuscũque predicatis. Deinde exequitur de intentio videlicet quod demonstrationes non procedũt in infinitum in predicatis substantialibus ibi . aut enim sicut substantia: Prima ergo suppositio est ista ꝙ triplex est predicatio accidentalis.scilicʒ quãdo substantia predicatur de accidente. Ut album

est lignū ⁊ quādo accidēs predicat̄ de substātia . vt hō est albus. ⁊ quādo accidēs p̄dicat̄ de accn̄te. vt albū ambulat. albū est musicū.

Alterum igitur est differentie sic aut illo modo.

Pro declaratiōe illius suppositiōis Aristo. ponit duo documēta. Quoꝝ p̄mū est q̄ ille predicationes possūt eē eiusdē modi per accidēs ⁊ diuersorū. si eni cōsiderat̄ solū habitudo predicati ad subiectū sic faciunt tantū vnū modū predicādi per accidēs. eo q̄ sicut albo accidit ambulare aut esse musicū. ita albo accidit esse hominē ⁊ homini accidit eē album. Si aūt cōsiderat̄ habitudo predicati ad subiectū ⁊ habitudo illius rōne cuius predicatū inest subiecto sic faciūt diuersos modos p accidēs. Hec eni albū ambulat. seu illa albū est musicū est tripliciter per accidens. Primo rōne habitudinis extremorū. q: albo accidit ambulare. Secūdo rōne habitudinis subiecti ad substātiaꝫ p̄mā. q: accidit sorti eē albuꝫ. Tertio rōne habitudinis p̄dicati ad eandem p̄maꝫ substātiam. q: accidit sorti ambulare. sed ista albū est homo est dupliciter per accidēs. Primo rōe habitudinis extremoruꝫ q: accidit albo eē hominē Secūdo rōe habitudinis subiecti ad substantiā primā ⁊ nō predicati. q: accidit sorti esse albū sed non ei accidit eē hominē. hec autē homo ē albus. dicit̄ vno modo per accidēs rōe habitudinis subiecti ad p̄dicatū ⁊ ñ rōe substātie prime eo q̄ p̄dicatū inest subiecto nō per aliquod aliud eo q̄ sortes ⁊ hō non sunt due tres. Notandum ꝫm Egidiū q̄ due istarū predicationū reducūt̄ ad vnū modū per accidēs q: vna eaꝝ est directa. vt homo est alb⁹. ⁊ alie indirecte vt albū est homo albū ambulat. tñ si considerātur habitudines extremoꝝ ⁊ illius rōe cuius extreme vniunt̄ sūt diuersorū modorū. nā i p̄mo duo ꝯsiderāt̄ .s. habitudo subiecti ad p̄dicatū ⁊ substantia p̄ma rōne cui⁹ p̄dicatū inest subiecto. ⁊ q: sunt idem faciūt solū vnū modū per accidēs. In secūda vero considerant̄ tria subiectū predicatū ⁊ id cuius ratōe predicatuꝫ inest subō. ⁊ sic sūt duo modi p accidēs qm̄ accidit albo eē hominē. ⁊ accidit sorti esse albū. sed i tertia iteꝝ ꝯsiderant̄ illa tria ⁊ est triplex modus p accidēs vt dictū est. Primū illoꝝ ē dubiū q̄ illa sit predicatio indirecta albū ambulat. q: tunc hec eēt directa ambulans est albū per cōuersionem vt patet inductiue in alijs deinde sequēdo ꝓpriaꝫ sciam debuisset dicere q̄ ille albū est homo ē tripliciter per accidens. q: vt ipe dicit accidit albo q̄ subijciat̄. ⁊ accidit albo eē hominē ⁊ accidit sorti eē albū. ⁊ ꝯsequēter illa est quadruplr̄ p accidēs albū ambulat p̄mo q: accidit albo subijci. Scd̄o q: accidit albo ambulare. tertio q: accidit sorti esse albū. Quarto q: accidit sorti ambulare. Ego aūt dico illā albū ambulat nō eē directā nec idirectā. sicut nec illā albū est nigrū. neqꝫ cogor ponere primū modū per accidēs q: dico albū sicut albedinē p se subijci. lꝫ albedo p̄mo ⁊ albū nō p̄mo. ⁊ qd̄ dictū est ꝺ illa albū ābulat intelligēdū ē de illa. albū est musicū ⁊ de qualibet cōsimili.

Cū eniꝫ albū quidē esse dico lignū tunc dico quod cui accidit albū eē lignum est. sed nō quod subiectum ligno album sit. Et nāqꝫ neqꝫ quod album est neqꝫ quod vere album aliquid factum est lignum quare ñ de hoc secundum se sed aut secūdū accidens. cum vero lignum albū eē dico non q̄ alterū aliquod sit albū. Illi autem accidit lignum eē. Ut cū musicū albū esse dico tunc eni quoniam homo est alb⁹ cui accidit musicum esse dico. Sed lignum est subiectum quod vere factum est albuꝫ non quod aliud alterum quam qđ vere est lignū aut lignum aliqđ

Secūdū documētū cū đr albū est lignū. solū intelligit̄ id esse lignū qđ ē albū ⁊ nō q̄ albū subijciat̄ ligno ⁊ rō q: cū aliud alteri subijcit̄ hoc pōt eē triplr̄ aut q: est pars subiectia illius eo mō quo hō est ps aīalis. aut q: est subiectū respectu ꝓprie passionis ⁊ sic hō subijcit̄ risibili. aut q: est subm̄ accidentis ⁊ sic homo subijcit̄ albo. p̄mo mō subiectū dicit̄ vere ⁊ essentialiter id q: hō ē eēntialiter animal secundo mō subm̄ dicit̄ fieri id. q: passio cōtinue dependet a sbo. sicut lumē a corpore luminoso tertio mō sbm dicit̄ factū id. s. subm in actu eē accn̄s cōmune possit eē absqꝫ illo subo. quib⁹ datis sequit̄ q̄ albū non subijcit̄ ligno p̄mo q: nō est vere id cū nō sit inferi⁹ ad lignū secūdo q: nō sit id cū lignū nō sit passio albi. tertio q: nō est factū id cū lignū nō sit accidēs albi. nō eni bene dicit̄ albū est factū lignū. sed bene dicit̄ lignū est factū albū. etiā nō bene dicit̄. risibile fit hō. sed bene dicit̄ homo fit risibilis. Cuꝫ autē đr lignū est albū nō debet intelligi illud eē albū inquit phūs. cui accidit eē lignū eo q̄ lignū nō est album per aliquid aliud. si eniꝫ lignū est albū q: hoc lignū est albū. hoc nō est per aliud. q: lignū ⁊ hoc lignum sūt idē sed cū dicit̄ musicū est albū. bñ est intelligendū q̄ id est album cui accidit tam eē albū qꝫ eē musicū. vt patet.

Si igitur oportet nomina ponere sit sic dicere predicari. Sed illo modo aut nequaquā predicari aut predicari quidem nō simplr̄ est. sed aut secūdū accidēs predicari. est auteꝫ tāquā albū quidē qđ predicat̄. sed sicut lignū ē de quo predicatur. Subijciatur igit̄ predicatū predicari sp de quo predicat̄ simplr̄. sed ñ secūdū accidēs. Sic eni ꝺmōstrationes demōstrātur.

Ex his documētis infert phūs correlarie q̄ proprie loquēdo lignū nō pōt p̄dicari de albo si eniꝫ aliquo mō dicit̄ predicari hoc nō est simplr̄ sed ꝫm quid. et rō q: predicatū simpliciter ⁊ proprie dictū semp dicit formā eēntialē vel accidentalē. oē ergo quod dicit formā proprie dicitur p̄dicatū. ⁊ quod dicit materiam dicit̄ subm̄ cū ergo albū dicat formā et lignū materiā lignū proprie subijcit̄ ⁊ albū predicat̄. tñ per accn̄s ⁊ ꝫm quid lignū pōt dici predicatū. et albū subiectū ratiōe copule ꝓpōis eo q̄ subm̄ est de quo aliquid dicit̄ ⁊ predicatum quod dicitur ꝺ alio primo priorum. sic de sbo ⁊ predicato loquitur dialeticus sed primo modo vtitur demonstrator qui nō cōcedit albū subijci ⁊ lignum predicari. comparat enim extrema inuicem ꝫm naturā ipoꝝ ⁊ nō per cōparationē ad copulā verbalē.

Quare autem in quod quid est aut quoniam quale aut quātum aut ad aliquid aut faciens aut patiens aut vbi quando cum vnuꝫ de vno predicabitur.

Secūdo suppositio oē qđ predicat̄ tāqꝫ vnū ꝺ vno aut est in predicamēto substātie aut quātitatis aut qualitatis aut relationis actionis. vel passionis aut in aliquo aliorum decem predicamentorū patꝫ ex doctrina predicamētorū positoꝝ solū in nūero ꝺnario. Et notant̄ dicit̄ vnū de vno ꝓpter terminos equiuocos ⁊ complexos qui non sunt in aliquo predicamēto eo q̄ nō predicātur tanqꝫ vnū de vno. ꝓpterea dicit̄ in antepredicamētis q̄ singulū in complexorū aut significat substātiā aut quātitatē aut q̄litatē ⁊ sic de alijs. Notādum q̄ predicatū sūptū in demōstratione debet eē vnū ⁊ predicari tāqꝫ vnū de vno p̄mo cōpando ipsum ad suam rationeꝫ. q: eadē est ratio vni⁹ ꝓpositiōis ⁊ ꝓpositiōis simplr̄ ⁊ eadem est ratio hōis simplr̄ ⁊ vnius hōis p aris. p̄mo elencorū igit̄ p idem eadē ē rō p̄dicati simplr̄ ⁊ vni⁹ p̄dicati. Scd̄o cōpando ipm ad suā diffinitionē. q: nullū cōplexū diffinit̄ p aristo. vij. meth. vnde nō diffinit̄ homo alb⁹ nec hō music⁹ alioqui diffineret̄ diffinitō ⁊ tota istoria troiana. ergo nō diffinitur nisi vnū sed p̄dicatū diffinit̄ vtputa hō aīal albedo color ⁊ hmōi. ḡ tale nō debet eē nisi vnum. Tertio cōparādo predicatū ad suā significationē q: oē predicatū significat quid vel qꝫtū vl̄ quale aliqđ aliorū predicamētoꝝ ꝫꝫ q̄ colligit̄ a phi. in antepredicamētis qđ aūt nō est vnū nō sic significat. vnde hō albus nō significat tātū quid nec tātū quale. sꝫ qd quale. neqꝫ homo magn⁹ dicit tātū qd vel quātū. sed quid quātū cū nullus istorū terminorū sit ꝓprie alicui⁹ predicamēti sꝫ pluriū. iō oē predicatuꝫ proprie loquēdo dꝫ eē tātū vnū. Quarto compādo ipm predicatuꝫ ad suā demōstrationē quoniā in nulla demōstratione demōstrāt̄ plura de vno sed tātū vnū de vno vt colligit̄ de mēte phi. tā in hoc primo qꝫ in secūdo. si ergo demōstret̄ aliqđ predicatū de aliquo subiecto oportet q̄ illud sit vnū de vno.

Sed cōtra dato illo sequet̄ q̄ geome. nō pōt demōstrare habere tres angulos equales duob⁹ rectis de triāgulo. q: illud predicatū nō est vnū sed mlt̄a cū ptineat ad diuersa predicāmēta. tria eni ⁊ duo sūt p̄dicamēti quātitatis. ⁊ āgulus ⁊ rectū predicamenti qualitatis. ⁊ equale vel inequale p̄dicamēti relationis. Rñdet̄ q̄ demōstrator sēp demōstrat vnū de vno nō quidē semp vnū p̄dicatū de vno subō. sꝫ semp vnū p̄dicatū aut vnā passionē aut vnā diffinitionē de vno subiecto cū eni demōstrat aīal vel substātiaꝫ de hōie demōstrat vnū p̄dicatū de vno sbo. cū vero demōstrat risibile vel disciplinabile demōstrat vnā passionē simplicē de simplici subō cū autē demōstrat esse māsuetū natura vel canescere in senectute de hōie demōstrat passionē cōplexā de vno subō. Cū vero demōstrat hōiem eē cōpositūꝫ ex corpore ⁊ anima intellectiua demōstrat vnā diffinitionē de vno subiecto quādo igit̄ geome. demōstrat habere tres angulos equales duob⁹ rectis ꝺ triāgulo aut naturalis ebulitionē sanguinis in corde de colerico nō demōstrat id tanqꝫ p̄dicatū de sbo sꝫ tanqꝫ passionē ꝯplexā de eodē subō.

Amplius substātiaꝫ quidē significātia quod vere illud est aut q̄ uere illud aliquid est de quo predicantur significant.

Tertia suppositio duplex est predicatū. s. substātiale ⁊ accidētale. Predicatū subāle est illud qđ significat suū subm̄ vt vere illud ē. aut vt vere illud aliqd est. i. qđ significat suū subm̄ ꝫm totā essentiā aut ꝫꝫ ptem. vnde p̄dicatorum subālium qđdam conuertit̄ cū suo sbiecto vt aīal rōnale cū hōie. ⁊ tale dicat totā essentiā diffiniti. iō significat id vt vere illud est qđdam nō cōuertitur cū suo sbo vt aīal cū homine ⁊ tale significat hmōi sbꝫ vt id aliqd ē vꝫ ꝫꝫ ptē ⁊ ñ ꝫꝫ totū. gen⁹ eni nō dicit totā eēntiā sp̄ei sꝫ tm̄ ptē. Predicatū vero accidētale est illud qđ significat suꝫ sbm nō vt vere illud est nec aliqd illđ idest qđ ñ significat essentiā sui sbi ꝫm totū nec ꝫm partem vt risibile ⁊ albū respectu hominis. Notandū ꝫꝫ philo. p̄mo phi. q̄ sba est id qđ vere est. accn̄s aūt est illđ qđ nō vere est qm̄ sba est ens nihil presupponēs accn̄s aūt est ens aliquis presupponēs. dicit̄ enim vij. metha. q̄ accidēs nō est ens nisi q: entis predicatū ergo significās sbm qđ vere illđ est. aut qđ vere illđ aliqd est necessario est predicatū predicamēti substātie ⁊ ꝯūter sbm de quo dicit̄. In alijs eniꝫ predicamētis sūt diffinitiones dicentes totaꝫ essentiam suorū subiectorū ⁊ genera ac differentia dicentes tm̄ partem nulla tamē diffinitio alicui⁹ accn̄tis significat illđ sbm vt vere illđ est. neqꝫ aliqđ gen⁹ accidentale significat illđ idem sbm vt vere illđ aliquid est ex quo tam subiectum qꝫ diffinitio qꝫ gen⁹ presupponit subām que sola est id qđ vere ē.

Quecūqꝫ uero nō substantiā significant sed de alio subiecto dicūt̄ qđ nec uere est illud est neqꝫ quod uere illud aliquid est accidentia sunt. vt de homine est album. nō enim ē homo neqꝫ q̄ vere album ē. Neqꝫ quod uere albū aliquid est. sed aīal forsan, quod vere eniꝫ animal ē homo est. quecūqꝫ uero nō substantiam significant oportet de quodam subiecto predicari ⁊ ñ esse aliquod albū quod nō cum alterum aliquod sit album est.

Circa istam supposionem mouet phūs duo dubia. Quorum primū est. videt̄ q̄ predicatū accn̄tale significet suū sbm ꝫm totum vel ꝫm partem. q: accidens vere predicatur de illo. vt homo est albus. ergo vere significat id. Rñdet phūs q̄ accn̄s vere predicari de sbo intelligit̄ dupliciter. aut q: ex illo ⁊ sbiecto sit propositio vera ⁊ hoc conceditur. aut q: essentialiter ⁊ quidditatiue predicatur ꝺ illo sbiecto ⁊ hoc est incōueniens. ideo dicit phūs q̄ illa que ñ significant subām oportet de quodam subiecto predicari ⁊ non esse vere subiectū de quo p̄dicatur aliquod album tamen subiectum illud nō per alterū est aliquod album. quia est per subām primaꝫ que nō est altera subiecto. propterea vere accidens predicatur de subiecto. quia cum illo facit propositionem veram nō tamen predicatur vere de subō ex quo non est suba dicens totam essentiam subi. nec partem eius.

Species enim gaudeant mōstra. n. sunt ⁊ ñ sint nihil ad rationem sunt

demonstrationes enī de huiusmo di sunt.

Secūdū dubiū videt̄ ꝙ predicatū substātiale nō si gnificet suū subm vt vere illud est neqȝ vt illud ver aliquid est qꝛ ꝑdicata eēntialia predicamēti sube sꝫ separata a singularibus vt homo aial ⁊ suba q̄ dicun tur eē ydee ⁊ illa sūt ēt inuicē separata.ḡ tu nō es hō: nec homo est animal nec animal est suba. Rn̄dȝ phūs ꝙ gaudeāt spēs idest quiescāt ydee platonis sic ꝙ de illis nō fiat mētio mōstra enī sūt.i.si sūt nō hn̄t aliud esse q̄ȝ mōstruosū.sicut enī effect⁹ est mō struosus qui nō est proprie effectiue sed defectie ab aliqua cā sub dispositione mōstruosa propter defe ctū virtutis in semine nō valētis dn̄ari sue materie ita ydee si essent nō haberēt nisi eē monstruosū.qꝛ si eēnt pp aliquē finē nec ad generationē effectuū ꝯ currerēt qꝛ sufficit ꝑma cā cū intelligētijs mouētib⁹ orbes. Et cōcesso ꝙ ydee sint ac ēt pp finē sint nō tn̄ ꝑtinēte ad d̄mōstrationē qꝛ nō ide illis est demon stratio sȝ de vniuersalib⁹ cōiūctis suis singularib⁹ que in proposito dicūtur ꝑdicata sbalia ⁊ eēntialia vniuersalia ḡ plōnica dicūt̄ eālia ⁊ ydealia.sed ari stotilica sūt formalia ⁊ ydentica.dicit enim phūs ꝙ si homo est albus hoc nō ē ꝑ alterū homo quidem est alb⁹ qꝛ sor.ē albus.cōstat aūt ꝙ sor.⁊ homo sūt idē ⁊ n̄ diuersa. Cōtra ꝑdicta arguit̄.⁊ ꝑmo ꝙ dif finitio nō sit predicatū.qꝛ dictū est ꝑdicatū eē vnuȝ ⁊ predicari tāq̄ȝ vnū de vno.diffinitio aūt nō ē vnū cū cōponat̄ ex genere ⁊ differētia. Secūdo argui tur ꝙ genus significat̄ subm suū ꝓm totā essentiaȝ qꝛ dicit porphirius in vniuersalibus ꝙ gen⁹ est to tum spēi ⁊ spēs est pars generis idē etiam dicit cō mentator in prologo phisicoꝝ. Ad primū dicitur ꝙ diffinitio ponit̄ in numero predicatorū a phī ꝑri mo topicorū di.quatuor esse predicata videlicet dif finitionē gen⁹ ꝓprium ⁊ accidēs.⁊ nego ꝙ nō sit ali quod vnū aut ꝙ nō predicet̄ tanq̄ȝ vnū de vno qꝛ explicat eēntiā rei vnius tātuȝ predicamēti animal enim ⁊ rōnale nō sūt entia diuersorū predicamētoꝝ sȝ tātū predicamēti substātie faciētia vnā spēm que est homo cuius sunt ꝑtes eēntiales.secus aūt est de illis hō albus animal musicū. Ad secūdū rn̄det̄ ꝓm porphirium ⁊ cōmētatorem in locis allegatis ꝙ genus est totū spēi ⁊ pars spēi.est enim totū i mo do quia significat qcquid sua spēs ⁊ aliquid vltra. ē autem pars spēi.ꝓ quāto eēntialiter cōponit eā di cit enim porphirius ꝙ differētia adueniens generi cōstituit spēm siue ergo sumat̄ genus vt totū seu vt pars nūq̄ȝ significat ꝑticulariter totā essentiam spēi cū nō significet dn̄am diuisiuā sui ⁊ constitutiuam spēi.genus enī potestate cōtinet suas spēs inqt por phiri⁹ ibidem.

Amplius si nō est hoc huiusmodi qualitas ⁊ illud huiusmodi. Neqȝ qualitatis ē qualitas. Impossibile ē eque ad inuicē predicari sic. Sȝ ue rum quidem cōtingit dicere.eque autem predicari non cōtigit uere.

Quarta suppositio licet subm ⁊ accn̄s de se inuiceȝ dicātur faciēdo ꝓpositiones veras nō tamen equa liter de se dicūtur prima pars patet quia ita vera ē illa album est homo sicut illa homo est albus secū da pars est manifesta.qꝛ subm nō est dispositio ac cn̄tis neqȝ accn̄s est dispō subi tanq̄ȝ sue dispositio nis sed tanq̄ȝ sui dispositi ideo directe predicatur ac cn̄s de subo sed subiectū de accn̄te indirecte predi catur homo enim per se subijcitur albo.sed album per accn̄s subijcit̄ homini pro q̄ȝto sor. subijcit̄ ho mini cui inest per accn̄s albedo. Notādū ꝙ qua litas sumitur dupliciter.s.large ꝙ omni dispositiōe formali ⁊ stricte ꝓ dispositione seu accidente tertij ꝑ dicamēti distinctio ab omnibus alijs predicamētis primo modo loquitur phūs in predicamentis capi tulo de substātia di.ꝙ secūda substātia significat q̄le quid ⁊ quinto metha.ꝙ forma substātialis est qua litas.secundo modo loquitur in predicamentis ca pitulo de qualitate di.qualitas est ꝓm quā quales esse dicimur. Cum ḡ dicit phūs ꝙ sbm nō ē qua litas accidētis nec ecōtra accidēs ē q̄litas q̄litatis lo q̄t de qualitate large sumpta.

Aut enim sicut substantia predicat̄ ut est aut cum genus sit aut differē tia potest predicari. hec autem om nia ostensa sunt quoniam nō erunt infinita neqȝ in sursum neqȝ d̄orsū ut homo est bipes ⁊ homo est aial hoc autem alterum est neqȝ animal de homine hoc autem d̄ callia hoc autem de alio in eo quod quid est. Substantiā quidem omnem est dif finire huiusmodi. Infinita enim n̄ est transire itelligentem. quare neqȝ i sursum neqȝ i deorsum ifinita sunt Illam enim n̄ est diffinire de qua in finita predicātur.

His suppositionib⁹ ꝑmissis phūs ponit duas con clusiones.Quarū ꝑma ē ista.nō cōtingit demōstra tiones ꝓcedere in infinitū in ꝑdicatis sustātialibus sursū vel deorsū. Istā cōclusionē arguit ꝑ rōneȝ loycaȝ ⁊ cōmen.qꝛ aliter nihil cōtingeret scire pre dicamēti substātie per diffinitionē pȝ ꝯn̄a qꝛ illō sci re per genus .⁊ dn̄am modo si ifinita eēnt genera in sursum omnia illa oporteret perfecte cognoscere qō est impossibile ⁊ si nō est procedere in infinitū in sur sum nec etiā in deorsū qꝛ resolutio demōstrationuȝ est in sursū ⁊ nō in deorsum.si enī nō ꝓcederet̄ in in finitū in sursū isto modo homo bipes aial a fortiori nec in deorsū aial hō callia nō enī ꝯtingit infinita ꝑ trāsire. Notādū ꝑmo ꝙ sicut materia forma ⁊ cō positū realiter differūt.qꝛ materia nō est forma nec ecōtra.nec etiā nō positū est aliqō istorū vel ecōtra ita genus dn̄a ⁊ spēs differūt rōne.nā gen⁹ habȝ ra tioneȝ māe ⁊ dn̄a forme spēs vero hȝ rōneȝ cōposi ti exquo cōponit̄ ex genere ⁊ dn̄a cū ergo dicit phūs ꝙ cōtingit oēm sbaȝ diffinire.nō est intelligēdū de sba que se habet vt materia.s.de genere nec de sba que se hȝ tanq̄ȝ forma.vt de dn̄a sed de substātia q̄ se hȝ per modū cōpositi vt de spē.talis enīȝ substan tia est diffinibilis.cū sit necessario ⁊ per se inter gen⁹ ⁊ dn̄aȝ.nō ꝙ sit inter ea ꝓm lineā predicamētalē sȝ eo modo quo cōstitutū dicit̄ eē inter cōstituentia ac t⁹ enī ⁊ potētia sūt extrema.iō cōpositū ex his tan q̄ȝ ꝑticipās naturā extremorū dr̄ eē mediū. Secū do notandū iuxta doctrinā cōmētatoris. vij. meth. ꝙ diffinitio est quasi organū intellect⁹ ad intelligē dū.est enī diffinitio quasi qnoddā speculū in quo in tellectus inspicit ⁊ cernit naturā rei.iō phūs specia lē mentionē facit de intellectu vel intelligēte accipi ens intelligētē ꝓ diffiniente di.ꝙ si eēnt diffiniētia infinita nō cōtingeret intelligētē.i.diffiniētē illa per trāsire cū nō posset illa intelligere eo ꝙ infinitū ꝓm ꝙ infinitū ē ignotū.ꝑmo phisicorū.

Si quideȝ igitur gn̄a adinicē equa liter predicātur: erit .n. ipsuȝ quod uere ipsum aliquod est.

Secūda ꝯclusio nō ꝯtingit demōstratiōes procedē in ifinitū in ꝑdicatis sbalib⁹ circulariter. Ista cō clusio ponit̄ ex eo quia posset aliquis dicere ꝙ lȝ nō possibilis ꝓcessus ifinit⁹ sursū vel deorsū in ꝑdica mēto substātie qꝛ oporteret predicata substātialia es se ifinita.tn̄ circulariter talis processus ifinit⁹ ē pos sibilis ꝑ solā multitudinē terminorū finita sicut mo tus celi est infinitus ⁊ tn̄ sit sup linea finita nō qdeȝ recta sed circulari.Et iō ad tollēdū hāc opinionem aristo.ponit hanc scd̄aȝ ꝯclōneȝ quā ꝓbat sic. quia dato opposito sequit̄ ꝙ oīa genera predicamēti sb stātie equaliter de se inuicē predicētur .⁊ sic gen⁹ ꝯ uerteretur cū sua spē.⁊ genus generalissimū cū gn̄e subalterno qō est falsū ⁊.ꝓbat̄ cōsequētia nā si ē ꝓ cessus circularis in ꝑdicamēto sub: necessario d̄mō strabitur ille terminus hō de illo termino substātia ⁊ ecōtra.hoc aūt fieri nō posset nisi termini illi inui cem cōuerterent̄. Circa predicta occurūt due diffi cultates.Quarū prima est ista que illarū est forma lior hō est aial.aial ē hō. Et arguit̄ ꝙ scd̄a.qꝛ cū ge nus dicat materiā ⁊ spēs formā in ꝑma ꝑdicat̄ mā de forma ⁊ ꝯn̄ter est predicatio indirecta in secūda aūt ꝑdicat̄ forma ⁊ subijcit̄ mā.ergo ē predicatio di recta ⁊ ꝯn̄ter formalior. Secūda difficultas.vtrū ista sit ꝑdicatio directa ⁊ formalis.hō ē aial rōnale aut ista hō est rōnalis.⁊ videt̄ ꝙ nō qꝛ subiectū di cit totū ⁊ predicatū ꝑtem ꝯstat autē totū dicere for mā ⁊ pars mām ꝓȝ ꝯmē.tertio phi. Ad primū di. cēdū ꝙ gen⁹ ⁊ spēs sumūt̄ dupliciter. vno mō vt signi ficāt essentiā rei alio mō vt sūt instr̄a intellectus ad cognoscēdū ꝑmo mō gen⁹ ē simplicius ⁊ abstracti⁹ q̄ȝ spēs ⁊ ꝯn̄ter formali⁹.alio mō spēs qm̄ ꝑ illā itel lect⁹ cognoscit distincti⁹ eēntiā rei q̄ȝ ꝑ gen⁹. Ista rn̄ sio mihi nō satisfacit.qꝛ idē est ꝯceptū significare es sētiā rei.⁊ esse instr̄m itellect⁹ ad cognoscēdū scd̄o qꝛ tūc haberet̄ ꝙ hec ē ꝑdicatio directa aial ē hō ⁊ hec indirecta.hō est aial vt sūt instr̄a intellect⁹. Dicē dū ergo aliter cū porphirio ꝙ genus est totū spēi ⁊ pars spēi ⁊ cū totū dicat formā ⁊ pars materiā. ista est simplr̄ directa hō ē aial ⁊ hec indirecta aial ē hō ⁊ ꝯn̄ter minus formalis.Et si dicit̄ exquo gen⁹ est ps spēi videt̄ ꝙ hec sit directa aial est hō pro quāto subiectū dicit ꝑtem ⁊ ꝑdicatū totū. Rn̄det̄ ꝙ li aial nūq̄ȝ dicit ꝑtem nisi actu cōtrahat̄ ⁊ ideo cum absolute ponit̄ semꝑ dicit totū ⁊ formā.sed in hac ꝓ positione hō est aial rōale.iam dicit ꝑtem. Ad se cūdum rn̄det̄ ꝙ ꝓm phm̄. vij. metha. partes diffini tionis sūt forme iō quelibȝ illarū est predicatio for malis ⁊ directa.⁊ cū dr̄ ꝑdicatū dicit ꝑtem in quali bet illaꝝ id negat̄. vn̄ lȝ q̄libet ps diffinitiōis dicat ꝑtem nō tn̄ diffinitio sed totū distinctius tn̄ q̄ȝ spēs.et cōsequēter dicit̄ ꝙ in illa hō est rōnalis ꝑdicatū im plicite dicit totū ⁊ formā nec vnq̄ȝ dicit ꝑtem nisi ꝯ trahat gen⁹ semꝑ tn̄ debet cōcedi dn̄am formalio rem esse spē qꝛ dn̄a dicit actū tātuȝ spēs vero ꝯposi tionē ex gn̄e ⁊ dn̄a ⁊ ideo si cōcedat̄ dn̄am dicere to tū hoc n̄ ē formaliter ⁊ explicite sed tn̄ virtualiter ⁊ implicite. Intelligēdū ꝙ spēs habet dupliceȝ ha bitudinē ad dn̄am. Prima est habitudo effect⁹ ad cām formalem ⁊ sic dn̄a est formalior q̄ȝ spēs . alia ēst habitudo cāe finalis ad suum effectū ⁊ sic spēs ē formalior dn̄a cā enī necessitāt̄ est formalior necessi tata cum ista sehabeat per modū actus.⁊ cā necessi tata per modū potētie omne enīȝ mouens mouet se cūdū ꝙ est in actu ⁊ omne motū mouetur ꝓȝ ꝙ ē in potētia.inqt aristo.tertio phi.

Et neqȝ tamen de qualitate aut alio rum nullum nisi secundū accidens predicabitur. omnia hec .n. accidūt et de subiectis predicari.

Ista est tertia pars hui⁹ capituli in qua phūs remo uet processūȝ infinitum in predicatis accidentalib⁹ sicut facit in predicatis substātialibus ⁊ quiddi tati uis vniuersaliter sūptis ponendo tres cōclōnes. Quarū prima est ista.nō cōtingit procedere circu lariter in infinitū in ꝑdicatis accn̄talib⁹ predicanti bus per accn̄s. Secūda cōclusio nō cōtingit pro cedere in infinituȝ sursū vel deorsū in predicatis ac cidētalibus per accn̄s predicantibus ibi.sȝ quoniā infinita. Tertia cōclusio nō cōtingit procedere in infinitū sursū vel deorsuȝ in predicatis accn̄talibus per se predicātib⁹ ibi neqȝ in sursū. Prima con clusio arguit̄ quia aliter posset demōstrari proposi tio indirecta ⁊ subiectū de accn̄te suo cōi ꝯn̄s impos sibile ⁊ probat̄ ꝯn̄a quia si de a subiecto demōstrare tur coloratū ⁊ de colorato quale ex quo termini sūt finiti de quali d̄mōstrabit̄ a subiectū. Notādū ꝙ ꝑdicata accn̄talia per accidēs pn̄t simpliciter cōsidē rari. Primo vt ad se inuicē comparātur in eodem predicamēto.⁊ sic processus circularis est impossibi lis.quia tunc omnia accidentia eiusdeȝ predicamen ti inuicē cōuerterētur.quia demōstraret̄ supius de suo inferiori ⁊ ecōtra vt est dictū de terminis substā tialibus. Secūdo pn̄t cōsiderari vt comparantur ad omnia predicamēta accidētum ⁊ sic iterum pro cessus circularis est impossibilis quia sicut demon strarētur accn̄tia respectiua de absolutis.ita absolu ta de respectiuis quod ē impossibile quia magis to tum nō demonstratur per minus totum. Tertio pn̄t cōsiderari vt comparant̄ ad predicamētū sbstā tie.⁊ sic iterū nō est possibilis talis processus.qꝛ cū predicata sint tn̄ finita sicut ⁊ predicamēta tādeȝ d̄ mōstraretur substantia de accidēte.sicut accidēs d̄ substātia.quod est impossibile quia subiectum non demōstrat̄ de accn̄te sicut n̄ iest accidētū sba.n.nulli accidit sȝ alia accidūt ei iqt phūs ꝑmo phisicorū.

Sed quoniā neqȝ in sursū ifinitam erunt: unūquodqȝ .n. quod predica tur significat aut quale aliquid: aut ad aliquid: aut quantū aliquid. aut hmōi. aut que sūt in subā. hec aūt fi nita sūt ⁊ genera predicamētorum finita. aut .n. quale. aut quantuȝ aut ad aliquid. aut facere. aut pati aut ubi. aut quando predicabitur.

Secūda cōclusio nō cōtingit procedere in infinituȝ sursum vel deorsum in predicatis accidentalib⁹ ꝑ accidens predicantib⁹.probatur n̄ cōtigit ꝓcedere i infinitum illo modo in talibus predicatis vbi vnuȝ predicatur d̄ vno predicatione directa neqȝ vbi mul ta predicantur de vno predicatiōe directa neqȝ vbi vnum predicatur de vno aut multa de vno predica tione indirecta.ergo cōclusio vera patet cōsequen tia ⁊ an̄s probatur quo ad quālibet partem. Pri ma quidem ps an̄tis est nota videlicet ꝙ nō contin

git pcedere in infinitū surſū vl' deorſū in predicatis accñtalib⁹ per accñs predicātibus vbi predicatur vnū de vno predicatione directa. qꝛ cū omne predicatū vnū ſit in aliquo decē predicamētorū. ſ. ſubē quātitatis qualitatis ⁊ hmōi ex ſcda ſuppōne alterius lectionis ⁊ predicamēta ſint ſolū finita oportet etiā predicata eſſe finita que predicātur tanqꝫ vnū de vno ⁊ per ꝯñs illo modo nō proceditur in infinitū. Sed cōtra ſubiectū ⁊ predicatū ſūt inuicē correlatiua ⁊ infinita ſūt ſubiecta ergo infinita ſūt ꝑdicata pꝫ ꝯña cū maiori eo ꝙ predicatū eſt alicuius ſubiecti predicatū ⁊ ſubiectū eſt alicui⁹ predicati ſbꝫ minor aūt eſt nota. qꝛ ſingularia ſunt infinita ⁊ qđlibet iſtorum eſt ſubm cum ſit parſ ſubiectiua alicuius ſpēi ſm porphiriū. Dicēdū ꝙ nō valet ꝯña. ſicut nō ſequiť vniuerſale ⁊ particulare ſūt inuiceꝫ correlatiua. ⁊ particularia ſūt infinita ergo vniuerſalia ſunt infinita ſicut enim agētia vniuerſalia ſūt tātū finita ⁊ agētia particularia ſūt infinita. ita forme vniuerſaleſ ſūt tantū finite ⁊ forme particulareſ ſunt infinite predicata aūt ſūt forme vniuerſales. ⁊ ſubiecta forme particulares. ideo predicata ſūt tātū finita ⁊ ſba infinita de qb⁹ nō ē ſcia neqꝫ diffinitio ſm ariſ. ⁊ plato.

Cōceſſum autem eſt unum de uno predicari.

Secūda pars accñtis hic probať. videlicet ꝙ nō ꝯtingit procedere in infinitū ſurſū vel deorſū in predicatis accidētalib⁹ p accidēs predicātibus vbi ꝑdicātur mlta de vno predicatione directa. poſſet. n. aliquis dicere ꝙ lꝫ talis pceſſus infinituſ nō ſit poſſibilis vbi predicatur vnū de vno tamē bñ poſſibilis eſt vbi predicātur multa de vno vt homo eſt bicubitus. hic predicať vnū de vno ſed dicendo hō ē bicubit⁹ albus hic predicāť duo de vno. in iſta vero homo eſt bicubit⁹ albus muſicus. predicanť tria de vno ⁊ ſic in infinitū. Sed cōtra ex vnitatibuſ finitis nō poſſūt reſultare cōbinationeſ infinite ḡ ſi predicata ſūt tātū finita ex his fieri nō poterūt combinatiōeſ infinite. ⁊ per ꝯſequēs ſi nō proceditur in infinitū vbi vnū predicať de vno nec vbi multa predicantur de vno añs auteꝫ eſt manifeſtuꝫ inductiue vnitas nāqꝫ nullā cōbinationē facit binarius āt tātū vnā cōbinationē facit realiter licet faciat duas diſtinctas ratiōe eo ꝙ eadē eſt via a thebis ad thenas ⁊ ecōtra tertio phiſicorū. trinari⁹ aūt facit tres cōbinatiōes tm̄ vt. a. b. c. primā cōbinationē faciūt a. b. ſcđam. b. c. ⁊ tertiā. a. c. ſed quaternarius facit ſex cōbinationes vt ē demōſtratum ſecūdo đ generatione de quatuor qualitatibus primis faciētibuſ ſex cōbinationes quarū quatuor ſūt poſſibile ⁊ due impoſſibiles ⁊ ſic generaliter omnis nūer⁹ ſupra ternariū lꝫ faciat plēs cōbinationes qꝫ habeāt vnitates nūqꝫ tamē ꝯbinatiōes ſūt infinite ſi vnitates ſūt tm̄ finite. Notādum ꝙ qlibet numeruſ tot ꝯbinationes facit quot vnitates ipm precedūt. verbi gratia deſcribať latitudo numerorū ponēdo in primo loco vnā vnitatē ⁊ in ſecūdo duas ⁊ i tertō tres ⁊ ſic in infinitū ⁊ patet ꝙ binarius nō facit niſi vnā cōbinationē quia tātū vna vnitas ipm precedit ternarius facit tres cōbinationes. qꝛ tres vnitates ipſum precedūt. quaternarius facit ſex cōbinationes qꝛ ſex vnitates ipm precedūt. quaruꝫ vna ponitur in primo loco ⁊ due in ſecūdo ⁊ tres in tertio loco qnarius aūt decē cōbinatiōes facit qꝛ tot vnitates ipſum precedūt in latitudine numerorū vnde prima ſecūda tertia quarta faciūt deceꝫ ſex vero. xv. cōbinationes facit qꝛ tot vnitates ipm precedūt. nā prima ſecūda tertia quarta quinta faciunt. xv. ⁊ ſic ꝯſequēter procedēdo videbitur quēlibet nūeruꝫ finitū plures facere cōbinationes qꝫ habeat vnitates nūqꝫ tamē facit combinatiōes infinitas. ita in propoſito quatuor ꝑdicata ſimplr̄ ſūpta faciūt quatuor ꝓpoſitiones aggregati autem ſūpta faciūt plures nūquā tñ ifinitas. ⁊ ita đ alijs ꝑdicatis dicať in quocūqꝫ nūero finito fuerint.

Ipſa autem de ipſis quecunqꝫ non aliquid ſunt non predicari dici⁹ accñtia. n. ſunt oīa. ſꝫ hec quidē ſecūdum ſe ipſa. alia uero ſecundum alterum modum. Hec autē oīa de ſubiecto quodā predicari dicim⁹ ſecundum accñs autē nō eſſe ſubiectum aliquod. Nihil enī talium ponim⁹ eſſe ꝙ nō alterum aliquod eſſe dicitur quod dicitnr ſed ipſum in aliis et alia quidem de altero.

Tertia ps añtis ꝯñter arguiť. ſ. ꝙ ñ cōtingit procedere in infinitū ſurſū vel deorſū in predicatis accidētalibus predicātib⁹ per accñs vbi predicať vnum de vno aut multa de vno predicatione indirecta. qꝛ demōſtratiōes nō vtunť predicatioue indirecta ſꝫ tātū directa. accñs enī diciť predicari per ſe de ſuba ſed nō ecōtra niſi ſm accñs ⁊ ſm quid quō nō vtiť demōſtrator ideo dicit phūs ꝙ tales predicationeſ nō ſūt ꝑdicatiōes ſimplr̄ qꝛ ipſa ſba de ipis accñtib⁹ q̄ nō ſūt per ſe aliqđ nō dicimus ꝑdicari accidētia enī per ſe nō ſubijciūtur ſꝫ ſubē. nā ſi accidentia dicūtur ſubijci hoc ē per accñs rōne ſbe prime. Nā homo ⁊ leo dicunť ꝑdicari de accñtib⁹ tātū per accidēs rōne hui⁹ hominis ⁊ illius leonis qbus accidētia inſunt per accñs que quidē ſingularia nō ſūt altera ab his vniuerſalib⁹ eo ꝙ hic homo eſt per ſe hō ⁊ hic leo eſt p ſe leo. Notādū ꝙ differt accñs a proprio eo ꝙ propriū primo ieſt ſpēi ⁊ p ſpēm indiuiduis accñs aūt ꝑmo ineſt indiuiduis ⁊ per indiuidua ſpēi propriū etiā circūcernit ſibi determinatū ſubm cui ineſt per ſe accñs aūt nullū ſubm determinatū circūcernit. ideo nuli tali ineſt per ſe cum quo tñ ſtať ꝙ accñs per ſe predicať ſicut per ſe eſt forma accidit tñ ſibi predicari de iſto vel de illo ſicut accidit ſibi ꝙ ſit forma hui⁹ vel illius. iō talia accidētia ſ. cōia dicūť accñtia predicātia p accñſ. ſicut ḡ ſbe p ſe cōpetit ſubijci ⁊ p accñs ꝑdicari de accñte. ita ecōtra accidenti per ſe competit predicari de ſuba. et p accñs ſubijci reſpectu illius. Cuꝫ igiť ea que ſūt per accñs ſint aliena a demōſtratione de predicatione indirecta qua predicať ſba đ accñte nō ſe itromittit demōſtrator.

Neqꝫ in ſurſū ergo unū de uno neqꝫ i deorſum' eē dř. de quibus quidē enī dicunť accidentia quecūqꝫ i ſubſtātia uniuſcuiuſqꝫ ſunt. hec āt nō ſunt ifinita. ſed i ſurſū ipſa quoqꝫ et accidētia utraqꝫ nō ifinita ſūt. Neceſſe ē ergo eē aliquid de quo primū prediceť ⁊ de hoc aliud. et hoc ſtare ⁊ eē aliquid qđ nō amplius neqꝫ de alio ꝑori neqꝫ de alio aliquid prius prediceť. unus quidem demōſtratiōis mod⁹ dicitur hic.

Tertia ꝯclō nō cōtingit pcedere in infinitū ſurſum vel deorſū in ꝑdicatis accñtalib⁹ per ſe predicātibus ītelligēdo p predicata accñtalia per ſe predicātia pprias paſſiones in quaꝝ diffinitionib⁹ ponūť ſuba. Iſta ꝯclō duplr̄ probať. ꝑmo per rationeꝫ cōem. ſcđo p rōem magis ppriā ibi adhuc aūt ali⁹. Primo qdem arguiť ꝙ ñ cōtingit pcedere in infinitū in talib⁹ predicatis deorſū qꝛ tūc nō poſſemuſ hīe pfectā noticiā de aliquo ſbo difficibili qđ ē falſū ⁊ pbať ꝯña qꝛ nō habeť pfecta noticia de aliquo tali ſbo niſi cognoſcātur oīa per ſe accñtia illi⁹ ſed impoſſibile eſt cognoſcere oīa p ſe accidētia alicui⁹ ſbi ſi illa ſūt infinita ḡ ⁊c. Deinde ar. ꝙ nō ꝯtingit pcedere in ifinitū in ſurſū in talib⁹ predicatiſ qm̄ quocūqꝫ dato cōtingeret dare paſſionē ſupiorē ad illā ⁊ iterū aliā ſuperiorē. ⁊ ſic in ifinitū qđ eſt impoſſibile qꝛ tūc cōtingeret pcedere in īfinitū in ꝑdicatiſ qdditatiuis qđ eſt reprobatū. Notādū ꝑmo ex doctrina phi. ſecūdo hui⁹ ꝙ eiuſdē ſbi difficabilis danť due diffinitiōes. vna a ꝑori que dř formalis. alia a poſteriori que diciť materialiſ diffinitio formaliſ data a ꝑori cōponiť ex genere ⁊ dña ſpecifica vt aial rationale diffinitio aūt mālis data a poſteriori cōponiť cōiter ex genere ⁊ ppria paſſione vt aial riſibile ſicut ḡ ñ habeť perfecta noticia đ hōie a priori niſi cognoſcanť oēs dñe eſſentiales hōis ppinque ⁊ remote vt ꝙ ē rōnalis ſenſitiu⁹ corpore⁹ ⁊ hmōi. ita nō habeť de eodē pfecta noticia a poſteriori niſi cognoſcātur oīa per ſe accñtia ei⁹ vt ꝙ eſt diſciplinabilis riſibilis māſuetus natura ⁊ hmōi. ⁊ hoc iō qa ſicut qlibꝫ talis paſſio diffiniť a ꝑori p ſubm ſuum ita qlibet talis a poſteriori eſt diffiniēs idē ſubm iō ſi aliqđ ſubm haberet infinitas paſſiōes nō habereť pfecta noticia de eo a poſteriori niſi cognoſcereť oēs ille paſſiones ꝯſtat aūt ꝙ nō poſſent cognoſci ſi eēnt infinite. Secūdo notādū ex determinatione ariſto. quarto phi. ꝙ tūc vnūqđqꝫ bene diffiniť qñ per illā diffinitionē pñt aſſignari oēs cāe accidētiuꝫ per ſe illi⁹ ſbiecti. Et ratio qꝛ diffinitio eſt cā ſubi immediata ⁊ adequata a qua fluūt omnes pprie paſſiones cōuertibiles cū eodē ſbo ſed ſi aliqđ ſbꝫ haberet infinitas paſſiones nō eēt poſſibile aſſignare cās oīum illaꝝ ergo nō eēt poſſibile aliqđ ſbm bñ diffinire diffinitiōe data a priori oportēt. n. ꝙ ab illa flueret ille infinite paſſiones quarū qlꝫ eēt đmōſtrabilis de ſuo ſbo p cām ppā. prima ſcꝫ p diffinitionē ſubi ⁊ qlꝫ alia p paſſionē ꝑcedētē cōſtat aūt ꝑ eē impoſſibile qꝛ intellect⁹ nō pōt infinita ptranſiť.

Tertio notādū ꝙ paſſiōes vadūt deorſū duplr̄. ꝑmo p elōgationē a ſubiecto adequato nō obſtāte cōuertibilitate ⁊ ſic dicim⁹ riſibilitatē eē paſſionē inferiorē ad diſciplinabilitatē qꝛ remotior eſt a ſuo ſbo ſecūdo p ꝑdicationē ⁊ ſic dicim⁹ riſibile eē iferi⁹ ad eē ſēſitiuū ⁊ eē corporeū qꝛ oē riſibile eſt ſenſitiuum ⁊ nō ecōtra. ⁊ oē ſēſitiuū eſt corporeū ⁊ ñ ecōtra nullo iſtorū modoꝝ pcediť i ifinitū i paſſionib⁹ deorſū nō qdem p elōgationē qꝛ cū ſbm diffiniať per quālibet ſuaꝫ paſſionē nō cōtingeret habere perfectā noticiā de tali ſubo rōne infinitatiſ paſſionū nec etiam per ꝑdicationē qꝛ infra ſpēm ſpeciliſſimā nō eſt aliq̄ paſſio ſicut neqꝫ aliqđ ſubiectū diffinibile vt pꝫ inductiue. Quarto notādū ꝙ paſſiones vadūt ſurſū dupliciter. ꝑmo p appropinquationē ⁊ ſic illa paſſio eſt ſuperior que eſt ppiquior ſuo ſubiecto eo mō quo diciť diſciplinabile eē paſſionē ſuperiorē ad riſibile. alio mō p ꝑdicationē. ⁊ ſic iſta paſſio eſt ſupior que eſt cōmunior et ſic homo hꝫ paſſiones in ſurſū ſcꝫ diſciplinabile ſenſitiuū ⁊ corporeū. naſus aūt ſimū cauū ⁊ quale. ſꝫ nullo iſtorū modorū pcediť in paſſionib⁹ in infinitū in ſurſū. nō enī p ppinquationē qꝛ ſicut dať prima diffinitio ⁊ ꝑmum ſbm ita ꝑma paſſio alioqui de ſbo nulla paſſio poſſet demonſtrari potiſſime. nec etiā p predicationē. qꝛ tali non ſūt infinita ſicut nec predicamēta ſūt infinita nec ꝑdicata quidditatiua ſūt infinita oportet igiť in paſſionib⁹ dare vnā q̄ de alijs ꝑdicať ⁊ nulla de iſta ad vnā aliā q̄ de nullo predicať ⁊ plura de illa inquit phūs in littera.

Adhuc aūt alius ſi enī de quibus quedā priora predicanť horū quidē demōſtratio erit neqꝫ poſſūt habere ad ipſa quam ſcire.

Iſta eſt alia rō ad pbandū in ſpeciali ꝙ nō cōtigit pcedē ſurſū in ifinitū in predicatis accidētalib⁹ p ſe que ſūt pprie paſſiones ita ꝙ nō ſēper de qualibꝫ alia predicať ſic ꝙ omniū ſit demōſtratio ꝑmittendo tres ſuppoſitiōes. Quarū ꝑma eſt iſta ppoſitio demōſtrabilis nō eſt magis ſcibilis qꝫ per demonſtrationē pꝫ qꝛ ſcia excludit oēm errorē atqꝫ formidinē. ⁊ notāter dř ppō demōſtrabilis propter ꝑma ꝑncipia que melius cognoſcūť qꝫ p ſcire cū illis intellect⁹ aſſētiat ex ſola noticia terminoꝝ i lumie itellectus agentis.

Neqꝫ hoc eē ſine demonſtratione. ſi autem hoc per notum eſt.

Secūda ſuppoſitio nō cōtingit aliqd ſcire niſi p demōſtrationē patet ex determinatis ante. cū ſcia ſit habit⁹ ꝯclōnis demōſtrate ⁊ ſi aliqñ fuit conceſſum principia ſcire, illud intelligebatur ſolum virtualiť hic autem ſit mentio de ſcire formaliter ſūpto.

Hoc autem neſcimus neqꝫ melius habemus ad ipſa quam ſcire neqꝫ per hoc notum ſciemus.

Tertia ſuppoſitio ſcito poſteriori neceſſario ſciūtur oīa priora niſi ad illa itellect⁹ melius ſe habeat quā ſciēs. vnde ſi. a. b. c. ſūt ꝯclōnes demōſtrabiles quarū. c. depēdeat. a. b. ⁊. b. ab. a. nō pōt ſciri. c. niſi ſciātur. a. b. ⁊ notāter dř niſi intellect⁹ melius ſe habeat ad idē prius qꝫ ſciens qꝛ nō ſequiť. b. eſt poſterius a. ⁊. b. ſcitur ḡ. a. ſcitur. qꝛ forte eſt indemonſtrabile magis notū qꝫ per ſcire ⁊c.

Si igiť eſt aliquid ſcire per demonſtrationem ſimplr̄. ⁊ non ex aliquibus neqꝫ ex ſuppoſitiōe manifeſtū eſt ſtare predicamenta media. ſi. n. non ſteterint ſed eſt ſemper acceptio in ſuperius omnium erit demōſtratio quare ſi infinita nō contigit percurreret quoruꝫ nō eſt demonſtratio non ſciemus per demonſtrationem. ſi igitur neqꝫ melius habemus ad ipſa quam ſcire nō erit aliquid ſcire per đmōſtrationē ſimpliciter ſed ex ſuppoſitione. Logyce

quidē igiť ex his vtiq̄ȝ aliquis credet de eo quod dictum est.

Istis presuppositis ar. sic cōtingit aliquid scire per demōstrationē simplr̄ ⁊ nō ex datis vel ex suppositiōe. q̄ nō procediť in infinitū in passionib⁹ p se ȝ necesse est media p̄dicata eē finita. tn̄ patȝ ꝯn̄a q̄ ex supposito sequiť oppositū si eni eēt ꝓcedere in infinitū in passionib⁹ sic ꝙ oiuȝ eēt demōstratio p passionē priorē vel cōiorē sequiť ꝙ nō cōtingeret aliqd scire simplr̄ ȝ solū ex datis vel ex suppositione nā quocūqȝ dato illud ē demōstrabile exquo intellectus nō se habet ad illud melius q̄ȝ sciens ꝓpter infinitā distātiā inter id ⁊ imediata quā n̄ cōtigit p transire ergo n̄ ꝯtigit sciť aliqd simplr̄ patȝ ꝯn̄a q̄ scire simplr̄ ē scire per immediata ⁊ in demōstrabilia tn̄ posset scire aliqs s̄m quid dupl̄r vno modo ex datis cōcludēdo aliquid ostēsiue vel ducēdo ad impossibile. alio mō ex suppositiōe vt in scia subalternata in que p̄supponūť principia in scia subalternāte iā demōstrata. Sed dubitať circa tertiā suppositionē si eni nō sciť posterius nisi sciať p̄us dūmō illud sit scibile ⁊ ab illo eēntialiter depēdeat illud posterius sequiť ꝙ nullus ē ꝓspectiu⁹ nisi sit geome. nec aliquis est musicus nisi sit arithme. quoꝝ tn̄ opposita experimur. Dicēdū ꝙ aliqs diciť ꝓspectiu⁹ vel musicus dupl̄r videlȝ simplr̄ ⁊ ex suppōne nemo ē ꝓspectiu⁹ simplr̄ nisi sit geometra neqȝ aliquiś est music⁹ simplr̄ nisi sit arithme. q̄ nullus scit simplr̄ cōclōnes ꝓspectiuas p p̄ncipia ꝓbata i geometria nisi illa sciat probare per p̄ncipia geometrica. Et cōsimilr̄ de cōclōnib⁹ musice respectu p̄ncipiorū demōstratoꝝ in arithmetica bene tn̄ aliquis est ꝓspectiu⁹ s̄m qd vel ex suppōe nesciēs geometriaȝ ⁊ aliquis ē music⁹ sine arithmetica etiā s̄m qd vel ex suppositiōe. vt innuit ph̄s in littera.

Analetice autem manifestum est p hec velocius qđ neqȝ in sursum neqȝ in deorsum infinita predicantia cōtingit esse in demōstratiuis scientiis de quibus intentio est. Demōstratio. n. est ex hiś quecunqȝ quidē ipsa insunt scd̄m se ipsa rebus.

Ista ē quarta ps hui⁹ ca. in qua ph̄s excludit processū infinitū in demōstrationib⁹ p rōes analeticaś i. ꝓprias postq̄ȝ exclusit illud p rōnes logicas. i. cōmunes. Et facit tria. nā p̄mo p̄mittit duas suppōeś secūdo demōstrat duas conclusiones ibi horū autē neutrū. tertio dat q̄dā documēta q̄bus propositiones mediatas reducit ad imediata ibi mōstratis āt his ⁊c. Prima suppositio est ista ꝙ ois demōstratio est ex his que sūt p se. Ista suppō est declarata superi⁹ vbi ē ostēsum nullā demōstrationē eē ex his que sūt per acn̄s neqȝ ex extraneis neqȝ ex possibilibus aliter se habere.

Secūdum se ipsa vero dupliciter quecūqȝ. n. illis insūt i eo quod quid est: ⁊ in quib⁹ ipsa i eo quod quid ē insūt ipsis vt i nūero ipar quod inest quidem nūero. Et āt ipse nūerus i rōe ipsi⁹. Et iteꝝ multitudo aut diuisibile i rōe numeri est.

Secūda suppositio est ista. ꝙ duplex est ꝓpō per se vna q̄n p̄dicatū poniť in diffinitiōe s̄bi. alia q̄n s̄bȝ poniť in diffinitiōe p̄dicati exēplum p̄mi vnitas et multitudo insūt nūero per se. Primo mō q̄ ponūť in diffinitiōe ei⁹ cū nūerus sit multitudo ex vnitatibus aggregata exēplum secūdi imparitas inest per se nūero secūdo mō dicēdi p se q̄ numerus poniť i diffinitiōe imparis. vnde impar ē numer⁹ nō diuisibilis imedietates equales. Dubitať cū ph̄s p̄us posuerit quatuor modos dicēdi per se ꝓpter qd nō facit hic mētionē nisi de duobus. Rn̄deť ꝙ d̄ tertio mō nō facit mētionē. q̄ ille est incōplexus nō ingrediens formaliter demōstrationē quart⁹ autē reduciť ad secūdum ideo solum de primo ⁊ secūdo facit mētioneȝ cū illi procedāt ex necessarijs simpliciter. quartus aūt ex necessarijs s̄ȝ qd vt in locis p̄prijs visum est.

Horum āt neutra cōtigit infinita esse nec vt ip̄fectum numeri. Iteruȝ. n. si i pari aliud insit cui inhereat existēti hoc autem si est primuȝ numerus inerit his q̄ insunt ipsi. si igiť n̄ cōtigit hmōi infinita esse i numero neqȝ in sursum erunt infinita.

His suppositis arist. ponit duas ꝯclōnes. Quaruȝ prima est ista impossibile est demōstratiōes ꝓcedere in infinitū in scd̄o mō dicēdi p se. ꝓbať dupliciter ⁊ p̄mo sic nullū s̄bm hȝ passiōes infinitas. ergo cōclusio vera aīs ar. q̄ numero nō inest p se impar ⁊ iterū alia passio per illā ⁊ sic in infinitū q̄ cū oia p̄cedētia ingredianť diffinitionem posterioris infinita eēnt diffinitiua eiusdē ⁊ ꝯn̄ter nō posset habere pfecta noticia de aliquo s̄bo ⁊ cōpleta exquo talia infinita nō possūt cognosci. Notādū ꝙ sicut qōlibet superi⁹ cadit in diffinitiōe sui inferioris ita quelibȝ passio precedēs cadit in diffinitiōe passiōis sequentis q̄ sicut cō cognosciť pfecte iferius nisi cognoscatur supi⁹ ita n̄ cognosciť perfecte passio sequēs nisi cognoscať precedēs. iō si aliqđ s̄bm haberet p̄maȝ ⁊ vltimā passionē inter quaś eēnt infinite nō possēt cognosci illa vltima nisi cognoscerenť oēs intermedie q̄ necessario cadūt in diffinitiōe illius vltime. Et si quis vellet assignare primā sine vltima illud n̄ est possibile q̄ in eēntialiter ordinatiś si dať p̄mū dať vltimū. ⁊ ecōtra. Sed forte dubitať de hoc ꝙ d̄ qōlibet supi⁹ cadit i diffinitiōe sui iferioris q̄ cū diffiniť hō p aīal rōnale nō ingrediūtur diffinitiōeȝ hōis corp⁹ nec s̄ba q̄ sūt eēntialr̄ supiora. Dicendū ꝙ lȝ nō ingrediāť formalr̄ tn̄ igrediūť virtualr̄ q̄n necesse est aīal prius diffiniri p corpus aiatū ⁊ corpus aiatū p corp⁹. ⁊ corp⁹ p s̄bam. iō nō cognosciť hō pfecte diffinitiue nisi cognoscātur oia illa supiora. ita est dicēdum de passionibus ꝙ lȝ non oēs passiones precedentes ingrediātur diffinitiōem vltime formaliter tamē ingrediuntur virtualiter quia nō perfecta illa cognoscitur nisi omnes precedenteś cognoscantur.

At vero necesse ē oia in eē. Primo vt nūero ⁊ in illis necesse ē eē nūeꝝ quare cōuertibilia erunt sed nō excedentia.

Secundo ar. ad candē cōclōnem sic impossibile est processus infinitus sursū vel deorsū in his q̄ inuicē cōuertuntur ȝ s̄bm ꝯuertiť cū oibus suis passionibus ergo in illis nō proceditur i infinitū sursū vel deorsū. pȝ ꝯn̄a cū maiori q̄ nō poniť ꝓcessus infinit⁹ sursū vel deorsū nisi pp resolutionē min⁹ cōis i magis cōe vers⁹ trāscēdētia ex qb⁹ formať p̄ma p̄ncipia n̄ ingrediētia nisi ꝟtualiť demōstrationē mior āt ē eadēs q̄ cū s̄bm ponať i diffinitiōe cuiuslȝ sue passiōis ⁊ ecōtra oȝ necessario illa ꝯuerti. Notādum ꝙ hoc itelligēdū ē de passiōib⁹ q̄ fluūt ex p̄ncipijs sp̄ei ⁊ nō q̄ fluūt ex p̄ncipijs iduidui aut materie q̄ lȝ simitas diffiniať p nasū nō tn̄ nas⁹ diffiniť p simitatē. paritas ēt vl̄ iparitas diffiniť p nūerū et nō ecōtra p aliquā illaꝝ passionū diuisiȝ hn̄ tn̄ diffiniť nūer⁹ p passionē ꝯuertibilē cū isto disiūcto sicut linea diffiniť p lōgitudinē ⁊ nō p rectitudinē nec per curuitatē diuisiȝ. sic ēt hō diffiniť p risibile vel disciplinabile ⁊ ecōtra q̄ illa fluūt ex p̄ncipijs sp̄ei nō āt diffiniť hō p esse medicū vl̄ cauū q̄ illa fluūt tn̄ ex p̄ncipijs iduidui aut māe.

Nec tamen quecunque sunt i eo ꝙ quid ē nec infinita sunt neque enim esset diffiniri.

Secūda ꝯclō ipossibile ē demōstrationes ꝓcedere in infinitū i p̄mo mō dicēdi p se pȝ q̄ tūc nō cōtigeret diffinire. ⁊ rō nā ois diffinitio dať cā inotescēdi. constat aūt ꝙ p diffinitionē dataȝ nō sciret diffinitū q̄ oporteret infinita supiora diffinibilia cognoscere ois n. diffinitio ꝯstat ex genere ⁊ d̄ñalitelligēdo de diffinitiōe quidditatiua. Notādū ꝙ arist. nō assignaret hic duos modos p̄mos dicēdi p se qb⁹ nō ꝯtingit ꝓcedere in infinitū nisi vellet p̄mū modū formaliter igredi demōstrationē cui⁹ oppositū ponūt thomas ⁊ egidi⁹ di. diffinitionē s̄bi nūq̄ȝ eē mediū i demōstratione ȝ diffinitionē passionis. hoc tn̄ pscrutabiť secūdū hui⁹.

Quare si p̄sentia quidē oia p se dicuntur. hec nō infinita sunt.

Ex predictiś ph̄ś ifert quatuor correlaria quoꝝ primū est illō. Impossibile ē demōstratiōes ꝓcedeť in infinitū pȝ ois demōstratio est ex ꝓpositionib⁹ p̄mi vel secūdi mōi dicēdi p se. ȝ ipossibile ē ꝓcedeť in infinitū aliquo illoꝝ modorum. vt probatum est ergo ⁊c.

Stabūt vtiq̄ȝ i sursum quaś ⁊ in deorsum.

Secūdū correlariū demōstratiōes nō ꝓcedūt i infinitū in sursū nec etiā i deorsū. pȝ q̄ resolutio tā demōstrationū q̄ȝ diffinitionū ē poti⁹ i sursū q̄ȝ i deorsū. nō. n. fit resolutio ad singularia cū illa nō diffiniātur nec igrediātur p se demōstrationē.

Si aūt sic ē ⁊ que sūt in medio duorum terminoruȝ semper sūt finita.

Tertiū correlariū. si nō ꝓcediť in infinitū i extremis nec ēt i medijs. pȝ q̄ media iter duo extrema eēnt infinita a quolȝ illoꝝ ad alterū extremoꝝ eēt distātia infinita ⁊ ꝯn̄ter extrema diffinite distarēt.

Si vero hoc est. manifestum ē iā et demōstrationū ꝙ necesse ē pricipia aliqua eē ⁊ n̄ oiuȝ esse demōstrationē. quod v̄o dixim⁹ quosdam dicere iuxta pricipiū. si. n. sunt pricipia n̄ oia sunt demōstrabilia. neq̄ȝ i infinitum possūt ire. Esse. n. hoꝝ quodlibet nihil aliud ē quam eē nullum spatium sin̄ medio ⁊ idiuisibile sed oia diuisibilia. Int⁹. n. imittēdo terminum sed n̄ assumendo demōstratur quod demōstrať quaś si hoc infinitum ꝯtigit ire. Cōtiget vtiq̄ȝ duorum terminorum infinita esse iteri⁹ media sed hoc ipossibile est si predicamenta steterit i superius ⁊ iferiuś quod autem stēt demōstratū est logyce priuś. analetice v̄o nunc.

Quartū correlariū aliq̄ p̄ncipia sit imediata nec oiū ē dm̄stratio. pȝ exq̄ n̄ iť i infinitū si. n. q̄lȝ ꝓpō ē mediata. q̄ ē rsolubil' i aliā p mediū itraneū ⁊ n̄ extraneuȝ iť s̄bȝ ⁊ p̄dicatū. ⁊ sic iť duo extrema eēnt infinita media cui⁹ oppositū ē dictū. Notādū ꝙ lȝ illa ꝓpō sit imediata oē corp⁹ ē s̄ba. q̄ nihil ē mediū iť s̄baȝ ⁊ corp⁹. tn̄ p mediū extraneū ē sillogizabilis isto mō. oē mobile ē s̄ba oē corp⁹ ē mobile. q̄ oē corp⁹ ē suba. sumēdo q̄ mediū extraneū nihil ē imediatū ad qđ remouēdū ait ph̄s ꝙ it⁹. i. iter maiorē ⁊ minorē extremitatē dȝ assumi mediū nō extra.

Mōstratis autem his manifestum est ꝙ si aliquod idem duob⁹ insit vt a. ⁊ in. c. ⁊ i. d. n̄ predicante altero d̄ altero aut nullo mō. aut n̄ de oi ꝙ n̄ semp secundum cōe aliquod inerit vt ysocheli ⁊ scalenoni duobus rectis equales habere secundum cōe aliquod iest. Secundum. n. ꝙ est figura q̄dam ⁊ n̄ secundum alterum iest. hoc autem n̄ semper sic se habet sit autem. b. secundum quod est. a. i c. ⁊ i. d. Manifestum igiť est ꝙ. b. i c. d. secundum cōe est. ⁊ illud scd̄m alterum. quare duorum terminoꝝ mediis infiniti vtiq̄ȝ icidūt termi sed hoc ipossibile est secūdum igiť cōe aliquod esse n̄ necesse est semper idē i pluribus quare v̄o erūt immediata spacia.

Intellect⁹ p̄missis. p. pōit tria documēta qb⁹ ostēdit q̄liter ꝓpōes mediate reducūť ad imediata. Quoꝝ p̄mū ē istud ꝓpō mediata scd̄i mōi ē reducibilis ad imediata p solū ꝓcessū finitū vnđ aliqđ ē cōe qđ inest imediate p seip̄m. duob⁹ aut simplr̄ dispatiś aut ꝯueniētib⁹. nō tn̄ de se vl̄r p̄dicātib⁹ vt aīal ꝙ imediate p seip̄m inest hōi ⁊ equo quoꝝ nullum de alio verificari pōt. Inest etiā hōi ⁊ masculo imediate q̄lis ꝯueniāt inter se cū aliquis hō sit masculus ⁊ ꝯtra nō tn̄ de se vl̄r p̄dicātur q̄ nec ois hō ē mascul⁹ nec oē masculū est hō de his aūt oibus aīal vl̄r predicabiť vt pȝ iductiue. Aliqđ vero est cōe qđ inest duobus p aliud cōe sed nō ꝓcedit vltra ⁊ tale facit ꝓpōeȝ mediatā secūdi modi. vt habere tres angulos ꝯpetit ysocheli ⁊ scalenō p triāgulū ⁊ nō per aliud cōe: qđ sic declarať i terminis. Sit a h̄re tres an

gulos b. triāgul⁹ c.d. ysochelef ⁊ scalenō. Et arguit
sic. si a. inest c.d. p. b. ⁊ iterū inest b. p aliud mediū
⁊ sic in īfinitū tūc inter duo extrema eēnt īfinita me
dia eēntialit ordinata. s. iter passionē ⁊ suū adequa
tū sbm cui talis passio inest pmo ⁊ p se ⁊ fm q ipm
hec ḡ ppositio ysocheles habet tres āgulos equa
les duob⁹ rectis est ppositio mediata scdi mōi me
diatiōe sbi quo nūero per solū pcessū finitū habet
ppositio imediata scdi vz ois triāgulus hz tres an
gulos equales duob⁹ rectis. Notādū tot esse me
dia inter habere tres āgulos est spēs triāguli quot
sūt subiecta per q illa passio cōpetit illis spēb⁹ nā
si habere tres ₒpetit ysocheli ⁊ scalenō tm̄ p triāgu
lū tūc nō est nisi p vnū mediū inter passionē ⁊ illas
spēs si aūt ₒpetit illi per triāgulū. ⁊ triāgulo p figu
rā tūc sūt duo media scz triāgulus ⁊ figura quot ḡ
sūt illa cōia per q habere tres cōpetit spēb⁹ triāgu
li tot sūt media inter illas spēs ⁊ passionē ita q si cō
munia sint finita media sūt finita ⁊ si īfinita illa me
dia sunt infinita.

**In eodem tm̄ gn̄e ⁊ ex eisdem atho
mis necesse est termios esse. si qdē
his que per se sunt erit cōe. n̄ enim
erat ex alio gn̄e in aliud descenden
tem demonstrare.**

Forte posset aliqs rn̄dere ad rōnez negādo ₒsequē
tiā di. q inter illa extrema nō erūt nisi media finita
⁊ tm̄ pcedit in īfinitū per alia media. s. aliaꝝ coor
dinationū. verbi grā pōt dici q eē palpabile inest
hōi ⁊ equo per corp⁹. ⁊ corpus per aial. ⁊ aial p di
sciplinabile ⁊ disciplinabile per risibile. ⁊ ecōtra.
Cōtra hanc rn̄sionē ar. phūs ex pus determinatis
qm̄ media inter duo extrema debēt eē eiusdē gene
ris si demōstratio est ex his q sūt per se. si eniz me
dia eēnt aliorū generūt tūc demōstratio eēt ex extra
neis. q ē falsū vt patuit ex alio qz nō contingit de
mōstrātē descēdere de genē in gen⁹. Notādū q i
demōstratione aliqn̄ extrema sūt eiusdē generis et
eiusdē pdicamēti vt qn̄ ₒcludit q oē disciplinabile
est risibile. aliqn̄ diuersorū predicamētorū vt qn̄ de
mōstratur q ois hō ē disciplinabilis vel risibilis.
Itē mediū dz eē eiusdē generis cum altero extre
moꝝ q aris. vocat athomos. s. maiorē ⁊ miorē extre
mitatē. vn̄ aliqn̄ ē eiusdē generis cū maiori extremi
tate. vt oē disciplinabile ē risibile. ois hō est risibilis
ḡ ois hō ē risibilis aliqn̄ est eiusdē generis cū minori
extremitate. vt oē aial rōnale est disciplinabile. ois
hō est aial rōnale. ḡ ois hō est disciplinabilis aliqn̄
aūt est eiusdē generis cū qlibz extremitatū. vt ois fi
gura hn̄s āgulū extrinsecū equalētē duob⁹ opposi
tis intrinsecis hz tres angulos equales duobus re
ctis. sed ois triāgulus ē hmōi. ḡ ⁊c. verū est q me
diū ⁊ extrema nō sūt simplr eiusdē predicamēti sed
tm̄ fm partē vbi tm̄ demōstret sba de corpore aia
to p corp⁹ aut corp⁹ aiatū de hōie p aial ₒtinue me
dium ⁊ extrema sunt simpliciter eiusdem predica
menti.

**Manifestum āt est ⁊ cum. a. i. b. sit
⁊ si qudem est aliquod medium est
demōstrare quod. a. i. b. sit ⁊ elemē
ta huius sunt hec ⁊ tot quot media
sunt immediate. n. propōes sūt ele
menta. aut omnes. aut vles. si vero
nō est medium nō amplius erit de
mōstratio sed in principia via hec
est. Similiter autem erit. ⁊ si. a. in. b
nō sit si quidem. n. aut medium est
aut prius cui nō inest erit demōstra
tio si vero nō. nō est sed principia.
⁊ elementa tot sunt quot sunt termi
ni. ⁊ horum quidem. n. propōes pn
cipia demōstratiōis sunt.**

Secūdū documētū ppō mediata pmi modi ē redu
cibilis ad imediata p solū pcesū finitū vn̄ cuiuslz
ppositiōis mediate pmi modi tot sūt pncipia quot
sūt termini medij. vt pz iductiē tā affirmatie qz ne
gatie. Isti⁹. n. ois hō ē sba pncipia sūt ista oē aial ē
corp⁹ aiatū ⁊ oē corp⁹ aiatū ē corp⁹. ⁊ oē corpus est
sba. Sicut ḡ tres sūt termini medij ita tria sūt pnci
pia ⁊ q ista sunt pncipia pz qz sūt ppōes imediate
Cōstat aūt q oēs ppōes imediate vel saltē vles
sūt pncipia demōstrationū. ḡrat ḡ in pncipio vtrū
ppō assignata habeat mediū inter extrema vel nō
si n̄ ipa ē imediata. si sic aut ḡ hz vnū tm̄ mediū aut
plura. si tm̄ vnū mediū p illd reducet ad imediata.
si aūt plura p illa reducet ad imediata. Cōsimilr
ḡrat de ppōe negatia vtꝝ inter extrema sit mediū
aut nō si nō illa est imediata. vt nulla sba ē q̄ztitas
si sic ergo ē resolubilis ad imediata per illud mediū
⁊ quot sūt media tot sūt pncipia demōstratiōis. vt
nullus hō est q̄ztitas. media eniz sūt aial. corp⁹ aia
tū. corpus ⁊ sba a quibus prius remouet quātitas
quaz ab homine ⁊ ideo ex his fiunt quatuor propo
sitiones imediate vz cōtinētie ascendendo.

**Et si quedam principia demōstra
tionis sunt indemrabilia quod sit
hoc illud. ⁊ quod sit hoc in illo sic ⁊
quod n̄ sit hoc illud. neqz quod sit
hoc ī illo. quare hoc quidem eē ali
quid. alia autem n̄ esse aliquid erūt
principia.**

Ex pdictis ifert phūs q sicut aliqua sūt pncipia in
demōstrabilia q hoc ē hoc. ⁊ q hoc ē in hoc. ita aliq
sūt pncipia idemōstrabilia qbus dmōstrat q h nō
ē hoc. ⁊ q hoc nō ē in hoc pmū pz eoꝝ q aliqua sunt
pncipia idemōstrabilia pbātia q ois hō ē sba. ⁊ q
ois hō ē disciplinabilis. Scdz etiā ē notū qz aliqua
sūt pncipia indemōstrabilia pbātia hōiez non eē
equū. ⁊ hōiē n̄ eē hinibilē. Circa pdicta occurrūt
q̄tuor dubia. Quoꝝ pmū ē istud. videt q ppo
sitiōes imediate nō adequētur medijs iter extremi
tates. qz hec oē corpus aiatū ē suba. hz solū vnum
mediū. s. corpus ⁊ tm̄ hz duas ppōnes imediatas:
vz oē corpus est sbstātia ⁊ oē corpus aiatū ē corp⁹.
Scōm dubiū qualiter ē intelligēdū q oēs ppōes
imediate sunt pncipia demonstrationū. vel saltem
vniuersales cuz nulle videant ppositiones imedia
te nisi vles. vt pz in ca. de sillogismo aggenerāte sci
etiā. Tertiū dubiū vtꝝ ppō imediata sit demon
strabilis. ⁊ arguit q sic. qz oēs iste sūt imediate. ois
albedo est color. oē corpus ē suba ⁊ tm̄ qlibet earum
est demostrabilis p diffinitionez subiecti. Quar
tum dubium videt q p ppōes mediatas nō sit via
veniēdi i pncipia qz tūc ₒtingeret probari pncipia
quod est falsum. Ad pmū respōdet q nō debēt
esse precise tot ppositiones immediate quot sūt me
dia inter extremitates immo necesse est semp q sint
plures ppter additōem maioris ⁊ minoris extremi
tatis q cū medio faciūt duo pncipia. sed sufficit q n̄
sunt pauciores ppōes mediate. Ad scōm dr q p
pōes singulares imediate. vt sor. ē hō. hec albedo ē
albedo. nō sunt pncipia demonstratōum. qz de illis
nō est scia sed bn̄ ppōnes vles imediate. qz ille itrāt
demōstratōem. Dicit. n. ₒmen. i plogo phisicoꝝ q
iduidua nō sunt pncipia scie. sed sunt pncipia iqui
rendi vlia q sunt pncipia scie. iō phūs pus nō fecit
mētōem nisi de ppōnibus vlibus imediatis qz ille
sole aggenerant sciam. Ad tertium rn̄det q licet
ille sint imediate imediatōe sbi. ⁊ ₒn̄ter sint idemon
strabiles p alia subiecta. nō tm̄ sunt imediate imedi
ation cāe. nā ⁊ si nō hn̄t medium rectilineū. tm̄ hn̄t
medium laterale. tm̄ si aliq esset ppō imediata tā im
mediatōe cāe q̄z imediatōe sbi illa esset idemōstra
bilis sicut ē ppō i qua pdicat diffinitio de diffinito.
aut pma passio de diffinitōe. Ad q̄rtum neget cō
sequētia qz pcessus a mediato ad imediatū nō est
p pbatōem sed p resolutōem. neqz iconuenit pbare
imediatū p mediatū quo ad qz est. sed esset iconue
niens quo ad ppter qd. sicut enim cā pbat effectum
quo ad ppter qd ⁊ ecōtra quo ad qz est. ita ppō ime
diata pbat ppōnem mediatā quo ad ppter qd ⁊ ecō
tra quo ad qz ē. ita ppō imediata pbat ppōez medi
atam quo ad propter quid. ecōtra aūt quo ad qz ē.

**Cū aūt idigeat mōstrar aliquid ac
cipiēdū ē quod de. b. primū pdicet
sit. n. c. de hoc silr. a. ⁊ sic semp va
dēs neqꝫ extra propō cadet ne
q̄z ipi⁹. a. esse accipiat vt dmōstret
sz semp medium dēset quousqz idi
uisibilia fiāt ⁊ vnum.**

Tertiū documentū q̄lz ppō mediata est resolubilis
i imediata p media intra ⁊ nō p media extra. pz idu
ctiue ⁊ pmo i demonstratōibus affirmatiuis. nā si d
bet resolui ista. ois homo ē substātia oz q hoc sit p
illos terminos aial. corpus aiatum. ⁊ corpus. Con
stat aūt q oēs illi termini sunt iter maiorez extremi
tatem ⁊ minorē ₒtinue eni ₒdepsabunt ⁊ ₒstrigent
illi termini vsqz quo oēs ppōnes erāt imediate.
Nōndum q si aliqua corpora ordinarent i aliq spa
cio inter q nō esset aliquod iteruallum receptiuum
alicui⁹ ₒsilis corporis illa decernit depsa ⁊ ₒstricta
si aūt esset iteruallū ea dicerent rara. dicim⁹ enim dē
tes raros qn̄ multū distāt depssos aūt ⁊ ₒstrictos qn̄
se tangūt ita inter extrema q sunt hō ⁊ sba. media di
cunt rara si iter ea ē interuallum receptiuum alteri⁹
medij. si aūt nullū ē mediū illa dicunt depsari ⁊ con
stringi. hec ergo ppō ois hō ē substātia reducet ad i
mediata depsando ⁊ ₒstringendo scz accipiēdo aial
qd pmo ⁊ imediate pdicat de hoie. deinde corp⁹ aia
tum de q pmo ⁊ imediate dr corp⁹ d q vlr pdicatur
suba pmo ⁊ imediate.

**Est aūt vnū cū imediatū fiat. ⁊ vna
propō simplex ē imediata. ⁊ quēad
modū i aliis ē pncipiū simplex. hoc
aūt n̄ idē vbiqz ē. sed i graui quidē
uncia. i melodia aūt sonus. i mēbris
autem derisio. aliud autem i alio sic
est in syllogismo una propositio im
mediata.**

Ex his arist. ifert q ppō imediata est proprie vna ⁊
simplex. pmum patet qz nec actu nec potentia est p
positiones plures. sed propositio mediata licet sit ac
tu. vna tamen est potentia plures scilicet due premis
se fiere ex illis extremis ⁊ medio interposito. Se
cundum vero sic declaratur in quolibet genere opor
tet dare vnum minimum scz in q̄ztitate punctum ⁊
in numero vnitatem. in musica tonum. in pondere
vnciam. ⁊ ₒsequenter in sillogismo ppōnem ime
diatam. In demōstratōe vero vel scientia itellectus
qui est habitus pmorum pncipiorum. sed oē mini
mum est simplex ergo propō imediata est simplex.

**In demratōe aūt ⁊ sciētia intellect⁹
in demratiuis igit sillogismis eius
quod ē nihil cadit extra sz in priua
tiuis hoc quidē nihil qd oz esse ex
tra hoc cadit: ut si. a. est in. b. p. c. nō
ē Si. n. in. b. quidē omni est. c. in nl
lo aūt. c. est. a. iterꝫ si indigeat qd in
c. a. nullo sit mediū accipiēdū est ip
si⁹. a. ⁊. c. ⁊ sic semper procedet.**

Idem documentum declaratur in demonstrationi
bus negatiuis. ⁊ primo in prima figura. nam si de
bet resolui illa. nullus homo est q̄ztitas oportet sic
arguere nullum animal est q̄ztitas quilibet homo ē
aial. ergo nullus homo est quantitas maior sic re
soluitur. nullum corpus aiatum est quātitas. omne
aial est corpus aiatum. ḡ nullum aial ē q̄ztitas. vbi
pz q semp medium ē terminus supior ad minorez
extremitatem ₒstat autem q esse supius est esse itra
sicut esse inferi⁹ est esse extra. sit ergo. a. maior extre
mitas. ⁊. b. minor ⁊. c. medium. ⁊ arguatur vt supra
nullum. c. est. a. omne b. est. c. ergo nullum. b. est a.

**Si vō idigeat mōstrare quod. e. i. d
n̄ sit i eo quod est. e. i. d. quidem om
ni est i. ē autem nullo. aut n̄ i oi num
quā extra. e. cadit. Hoc āt est cui nō
oportet iesse.**

Secūdo declaratur idē in secūda figura in q ē argu
itur p medium itra. aliqn̄ qdem supra minorē extre
mitatē. vt nulla q̄ztitas ē sba. qlibet hō ē sba. ḡ nul
lus hō ē q̄ztitas. Aliqn̄ vō supra maiorē extremita
tem. vt ois hō ē sba. nulla q̄ztitas ē sba. igit nlla q̄z
titas ē hō. Sit ḡ. c. mediū d. maior extremitas. ⁊. e.
minor. ⁊ arguat sic. nullū. d. ē. e. omne e. est. c. ḡ nul
lum e. est. d. si autem aliquis velit arguere in pmo.
secunde figure accipiat. d. loco minoris extremitatis
⁊. e. loco maioris. ⁊ sic arguat omne. e. est. c. nullum
d. est. c. ergo nullum. d. est. e. Notandum q medi
um fm negationē non solum accipit vliter sed etiā
pōt pticulariter sumi. vt omnis color est qualitas.
nō oē pfectum ē q̄litas. ergo nō omne perfectum ē
color. Causa enim quare ab aliquo perfecto remo
uetur color est. qz ab illo remouetur q̄litas. iō argui
tur per medium itra cum sit supra maiorem extre
mitatem.

**In tertio autez mō neqz a quo opor
tet neqz quod oz priuari nequaquā
extra ibit.**

Sed in tertia figura illud nō pōt fieri cum medium
nō sit intra. qz nō supra maiorē nec supra minorem
sed extra scz infra q̄lz eaꝝ vbi gratia. si hec animal

non est q̄ztitas dȝ resolui. oportet sic dicere. nullus
hō ē q̄ztitas. q̄lȝ homo ē aial. ḡ aial nō ē q̄ztitas. vt
pȝ ꝙ nulla extremitatū sumit extra. sed mediū cū il
lud sit iferi⁹ ad minorem extremitatem. Nōnduȝ
ꝙ tertia figura ē tripl'r iutilis ad resolutōem. ꝑmo
q̄ꝛ non pōt concludere vl'eȝ negatiuā. secūdo q̄ꝛ me
dium semp sumit extra. tertio q̄ꝛ ꝯtinue magis itur
ad mediata. hec. n. magis est mediata. nullus hō est
q̄ztitas q̄ȝ illa. aial non ē q̄ztitas. Contra ꝑdicta
ar. ⁊ ꝑmo ꝙ nulla ꝓpō mediata est resolubil' ad im
mediata. q̄ꝛ nulla talis est imediata. oīs hō est aial.
oē aial ē corpus aiatum. nā hō ⁊ symia essentialiter
magis ꝯueniūt q̄ȝ hō ⁊ equus. ḡ aliqd essential'r ꝑ
dicat de hoīe i symia ꝙ nō ꝑdicat de hoīe ⁊ equo ⁊ ꝑ
ꝯñs inter hoīem ⁊ aial ē ꝑdicabile mediū ḡ illa nō ē
imediata oīs hō est aial. Consil'r arguit de illa. oē
aial est corpus aiatum ꝙ ipa nō ē imediata exq̄ ani
mal essential'r plus ꝯuenit cū vna plāta q̄ȝ cuȝ alia
Secūdo arguit q̄ꝛ medium ifra maiorem extremi
tatem ē eque bene intra sicut supra minorem extre
mitatem. q̄ꝛ sicut supius est forma sui iferioris. ita i
ferius est mā sui supioris. ꝯstat aūt mām esse intra
neam cōposito sicut formā. Tertio arguit ꝙ nun
q̄ȝ resoluit negatiua ꝑ medium intra. q̄ꝛ si ille ēmi
nus aial esset medium inter illum terminuȝ homo
⁊ illum terminum q̄ztitas sicut ille verificat de illo ē
mino hō ita de illo verificabit ille terminus q̄ztitas
quod est impossibile. Quarto arguit ꝙ tertia fi
gura arguit ꝑ medium intra sic syllogizando. nullū
corpus aiatum ē q̄ztitas aliquod corpus aiatum ē
aial. ḡ aial non est q̄ztitas. vbi pȝ mediuȝ esse supra
minorem extremitatem. ḡ arguit ꝑ medium intra.
Ad ꝑmum dr ꝙ q̄lȝ illaꝝ ē imediata. ⁊ tūc ad ar
gumētum neget ꝯña sicut nō sequit magis cōueni
unt sortes ⁊ pla. q̄ȝ sor. ⁊ berta. ḡ aliqd ꝑdicat ō sor.
⁊ pla. qd nō ꝑdicat de sor. ⁊ berta. sicut. n. spēs ꝯtiet
latitudiem numeralem i qua aliqua indiuidua ma
gis ꝯueniūt ⁊ aliqua minus ⁊ hoc per suas dr̄ias in
diuiduales absq̄ȝ vlteriori ꝑdicabili iuter spēȝ ⁊ sua
idiuidua ita genus ꝯtinet latitudinem specificam in
qua aliqᵉ spēs magis ꝯueniūt ⁊ aliqua minus per
solam ꝯuenientiam ⁊ dr̄iam suaꝝ dr̄iarum essentia
lium. aliter. n. tot essent genera inter homineȝ ⁊ ani
mal quot spēs continentur sub aiali qd facil'r ꝯuici
ex hmōi cōuenientia ⁊ dr̄ia spērum. Ad scōm dici
tur ꝙ supius nō solum ex forma toti⁹ respectu sui i
ferioris. sȝ ēt est forma ꝯpositionis cum sit pars eēn
tialis sui iferioris. ipm aūt inferius non est nisi pars
subiectiua sui supioris. ita ꝙ non est ps essentialis
eius cum supius nō diffiniat ꝑ suum inferius. sed
econtra ꝓpterea inferius est extra rōnem superioris
ipm autem superius ē intraneum iferiori. Ad ter
tium dr ꝙ illud nō est medium per ꝑticipatōem sed
per abnegatōem. nec est mediū rei sed rōnis. q̄ꝛ per
illud sillogizat negatiue. Non etiam est medium
positiuum in illa sed solū deductiuum eo ꝙ facit q̄ȝ
titatem vliter remoueri ab homine. ex eo enim q̄zti
tas remouetur ab hoīe. q̄ꝛ remouetur ab aiali. ꝑus
ergo remouetur ab aiali q̄ȝ remoueatur ab homie.
Ad quartum dī ꝙ resolutio ad imediata nō fit ni
si per ꝓpōnes vniuersales. q̄ꝛ cum idefinita vel ꝑti
cularis ꝓbetur per vl'em nunq̄ȝ deueniretur ad im
mediata. ideo sicut tam in prima q̄ȝ i secunda figura
semper i resolutione vtraq̄ȝ ꝑmissarum est vlis. ita
oporteret fieri in tertia figura si illa ad resolutioneȝ
deseruiret. propterea debuit sic argui: nullum corp⁹
animatum est quantitas. omne corpus animatum
est animal. ergo animal non est quantitas. sed mior
est falsa per quam nulla reductio potest fieri quare
⁊cetera.

Um aūt sit demr̄atio alia par
ticularis alia vo vl'is. ⁊ hec qui
dē cathegorica illa ꝓuatia dubitat
qualis potior sit. sil'r āt. ⁊ de ea que
demr̄are dr. ⁊ deducēti ad ipossibi
le demōstratione. Primum igit itē
dim⁹ de vli ⁊ ꝑticulari. ostēdētes. n.
hoc ⁊ de ea que demr̄are dr. ⁊ que
ē ad ipossibile dicemus. Videt qui
dem igit fortassis vtiq̄ȝ quibusdaȝ
sic itendentibus ꝑticularis esse di
gnior. Si. n. secūdum quam maxie
scim⁹ demr̄atōem potior est demon
stratio. hec. n. v̄tus demonstratiōis
est. Magis aūt scimus vnūquodq̄ȝ
cū ipm cognoscim⁹ secundum ipm
quā secūdum aliud: vt musicū cho
riscum qñ choriscus musicus est
q̄ȝ cum hō musicus sit. sil'r autē et
i aliis. sed vl'is quoniā aliud ñ quo
niā ipm cōtigit demr̄at vt quoniā ē
equitibiaꝝ: sed quoniā est triangu
lus sed particularis quoniam ipm
si ergo potior quidē ē q̄ ē secunduȝ
ipm hmōi aut est particularis vni
uersali magis et potior vtique de
mōstratio secundum partem erit.

Istud ē q̄rtum capl'm huius tertij tractatus in quo
aris. determinat de q̄ztitate ⁊ qualitate sillogismi de
monstratiui. postq̄ȝ determinauit de quidditate ⁊ ꝓ
cessu eiusdem aggenerantis scientiam vel ignoran
tiam. Et diuiditur in tres questiones. quarum ꝑma
est vtrum demonstratio vniuersalis potior sit parti
culari. Secunda questio vtrum demonstratio af
firmatiua sit potior negatiua ibi cum autem demō
stratiua. Tertia questio vtrum demonstratio ostensi
ua sit potior ducente ad impossibile ibi quod qdem
cathegorica. Prima questio diuiditur i tres par
tes. In quarum ꝑma ar. demonstrationem particu
larem potiorem esse vli. In secunda soluūtur ille rō
nes ibi aut ꝑmum quidem. In tertia vero fiunt rō
nes ꝓbantes demonstrationeȝ vl'em potiorem esse
ꝑticulari ibi amplius si demonstratio. Quantuȝ
ad ꝑmū ꝓbūs tripl'r arguit demonstratōeȝ ꝑticula
rem potiorē esse demonstratōe vli. ⁊ ꝑmo sic. illa de
monstratio ē potior ⁊ dignior que magis facit scire.
sed demonstratio particularis magis facit scire. er
go ⁊c. maior patet. q̄ꝛ hec est virtus ⁊ intentio dmō
strationis vt faciat scire. ⁊ minor declaratur. nam il
la demonstratio magis facit scire que facit scire ali
qd ꝭm seipsum q̄ȝ ꝭm aliud. sed demonstratio parti
cularis facit scire ꝭm seipm. ⁊ vl'e ꝭm aliud. ergo ⁊c.
maior pȝ q̄ꝛ dignior est cognitio qua cognosco cho
ruscum musicum q̄ȝ illa qua cognosco hominē mu
sicum cū ista sit distincta ⁊ illa cōfusa ⁊ hoc ideo q̄ꝛ ꝑ
ꝑmam cognitionem cognosco chorruscum musicuȝ
ꝭm se. ꝑ secundā ꝟo cognosco chorruscum musicum
ꝭm aliud. q̄ꝛ ꝭm ꝙ est homo musicus. minor aūt sic

declarat cū demonstrat oēm ysochelē hr̄e tres āgu
los eq̄les duob⁹ rectis. scit ꝙ oīs ysocheles hȝ se
ipm hȝ tres angulos equales duob⁹ rectis cū autē
demōstrat oēm triāgulū hr̄e tres angulos eq̄les duo
bus rectis. scit ꝙ ysocheles hȝ tres angulos nō ꝭm
ꝙ ysocheles sȝ ꝭm ꝙ triāgul⁹. ḡ ⁊c. Nōndū ꝙ de
mōstratio vlis ē illa i q̄ ꝯcludit ꝓpria passio de suo
adeq̄to sbo ꝑ mediū ꝯuertibile cū vtroq̄ȝ illoruȝ di
cēs ꝓpter qd passionis. vt oīs figura hñs angulus
extrinsecū equalentē duob⁹ oppositis itrinsecis triā
guli hñt tres angulos eq̄les duob⁹ rectis. sed oīs tri
āgulus ē hmōi. ḡ ⁊c. Demōstratio aūt ꝑticularis ē
illa i qua cōcludit ꝓpria passio de aliquo sbo nō con
uertibili ꝑ ꝓpriū sbiñ ei⁹. vt oīs triāgulus hȝ tres
angulos eq̄les duob⁹ rectis. ysocheles ē hmōi. ergo
⁊c. vl' sumēdo talē minorē aliq̄ figura ē triāgul⁹. nū
q̄ȝ igit ē demr̄atio vlis nisi concludat passio vlis de
suo vli ⁊ adequato subiecto.

Ampli⁹ si vl'e quidē ñ est aliquid se
cundū rem ꝑter singularia. Demō
stratio opinionē ꝯficit esse hoc ali
quid scōm ꝙ demr̄at. ⁊ quādaȝ na
turam eē hanc sine his que sunt vt
trianguli ꝑter quosdam ⁊ figure ꝑ
ter aliquas: ⁊ nūeri ꝑter quosdam
numeros

Secūdo sic. illa demōstratio ē dignior ⁊ potior que
plus ē elōgata ab opiniōe falsā. sed demr̄atio ꝑticu
laris magis elōgat ab opinione falsā q̄ȝ demr̄atio
vlis. ḡ demōstratio ꝑticularis ē dignior ⁊ potior de
mr̄atōe vli. pȝ ꝯña cū maiori. ⁊ minor declarat naȝ
cum demōstrat aliqd vl'r de triāgulo figura vel nu
mero cū id nō demonstret de aliq̄ singulari vel par
ticulari pōt aliqs opinari triāgulū vl' figurā aut nu
meꝝ vl'em esse sepatū a suis singularib⁹ iuxta opi
nionē platonis q̄ falsa ē. cū ꝟo demōstrat hr̄e tres ā
gulos de ysochele a ı t eqlatero nō sic pōt aliqs opi
nari q̄ꝛ demr̄at aliq̄ passio de singulari. Nōndum
ꝙ plato imaginabat tria eē gñā entiū. sȝ spēs sepa
ratas q̄ erāt reꝝ sensibiliū q̄dditates. ⁊ ipa sensibilia ⁊
mathe. iter media. ⁊ cū mathe. abstrahat a mā sensi
bili ⁊ a motu eo ꝙ nō ꝯsiderat lineā sensibilē. s. terre
am vl' ligneā. sȝ tm̄ lineā. iō duo illoꝝ erant sepata.
vȝ ydee ⁊ mathe. de qbus poterat hr̄i scia. Credidit
ꝟ. plato modū rei itellecte i suo esse correspondē mō
itelligēdi rē illā. ⁊ q̄ꝛ vidit itellectū separe q̄dditatē
a singularib⁹ ⁊ abstrahē mathe. a mā sensibili arbi
trat⁹ ē tā q̄dditates reꝝ quas vocauit ydeas q̄ȝ ma
the. eē sepata i re. cū ḡ demōstratio vlis q̄ demōstra
tur aliqd vl'iter de triāgulo aut numero nō sit ō hoc
vl' de illo. ⁊ sicut res se hȝ ad esse ita ad cognosci. ⁊ e
cōtra posset aliqs facil'r opinari cū platone triangu
lū vl'em esse ꝑter hūc ⁊ ꝑter illū triāgulū aut figurā
vl' numeꝝ eē ꝑter illā figurā ⁊ illū numeꝝ. Et ꝙ illa
opinio sit falsa. pȝ q̄ꝛ visus ꝑcipit albedinē sine dul
cedine ⁊ gustus dulcedinē sine albedine nō obstāte
ꝙ sint simul i lacte. ita itellect⁹ cognoscit vl'e sine sin
gulari nō obstāte ꝙ sint simul in re absq̄ȝ sepatione
loci aut subiecti.

Potior aūt est que ē de esse quam
de nō esse. Et propter quam ñ erra
bit quam propter quam errabitur
est aūt vl'is hmōi procedentes eni
demr̄ant de eo quod est proportio
nale ꝙ ⁊ est analogum quod neq̄ȝ li
nea: neq̄ȝ numer⁹ neq̄ȝ solidū neq̄ȝ
planum est. sed ꝑter hoc aliquid.
Si igit vl'is quidem magis hoc. e.
De eo autem quod est min⁹ quam ꝑ
ticl'aris ⁊ facit opiniōem falsam idi
gnior vtiq̄ȝ erit vl'is particulari.

Tertia sic. illa demōstratio ē potior ⁊ dignior q̄ ē de
magis ente. ⁊ q̄ magis elōgat ab errore sed demr̄a
tio ꝑticularis ē hmōi respectu vlis. ḡ demr̄atio ꝑti
cularis ē dignior ⁊ potior demr̄atōe vli. pȝ ꝯña cuȝ
maiori. q̄ꝛ de nō ente nō ē demōstratio neq̄ȝ scia. sed
tm̄ de ente. iō q̄zto aliquid hȝ magis rōnē entis tā
to de illo sit demōstratio potior ⁊ dignior. sȝ mior de
clarat. nā ꝯmutata ꝓportio inest lineis superficieb⁹
corpoub⁹ atq̄ȝ numeris ⁊ nulli illoꝝ inest ꝭm ꝙ ipȝ
sed rōne alicui⁹ inoiati. ḡ de illo inoiato demōstrat
vliter ⁊ per ꝯñs aliquis potest credere illud inomi
natū sepatum esse. cum ḡ nullum tale sit ens aliquis
poterit decipi in credendo sciam esse de non ente. In
demōstratione autem ꝑticulari hoc non contingit.
q̄ꝛ cum demōstratur cōmutata ꝓportio de nūero vl'
de linea nullus credit illam separari ab aliquo illo
rum. Nōndum ꝙ duplex malum videt ꝯtingere
i demonstrando cōmutatam ꝓportioneȝ de illo ana
logo inoiato in quo conueniunt illa quatuor sȝ nūe
ri linee superficies ⁊ corpa. Primū q̄ꝛ illa demō
stratio est de non ente cum sit de illo analogo quod
nihil est ꝑter illa quatuor. Secundum n alium q̄ꝛ
erratur credendo tale inoiatum esse sepatum ab illis
quatuor. ideo demonstratio vl'is videt esse multuȝ
defectuosa cum sit de non ente. ⁊ inducat errorem. ō
monstratio autem ꝑticularis non deficit cum nō sit
nisi de ente ⁊ inducat sciam. Dubitatur circa dic
ta ꝓbando nullam esse demonstratōem ꝑticulareȝ
⁊ ꝑmo sic. omnis demonstratio est per cām vl' ꝑ effe
ctum. sed syllogism⁹ ꝓbans hr̄e tres angulos ō yso
chele ꝑ triangulum. nec est ꝑ cām. nec ꝑ effectum. ḡ
talis syllogism⁹ non ē demonstratio. maior pȝ ex de
terminatis i hoc libro. ⁊ minor declaratur. non enȝ
est ꝑ effectum. q̄ꝛ triangulus non est effectus illius
passionis habere tres āgulos. nec ēt ꝑ cām. q̄ꝛ nō ꝑ
causam ꝓpinquam. q̄ꝛ illa demonstrat potissime nec
ꝑ cām remotam. q̄ꝛ illa non demōstrat affirmatiue
sed negatiue vt patuit. Secundo oīs demonstra
tio est ex indemōstrabilibus ⁊ imediatis. sed sillogis
mus demonstrās habere tres angulos de ysochele
ꝑ triangulum nō est hmōi ḡ ⁊c. maior pȝ ex ōtermi
natis. ⁊ minor liquet q̄ꝛ illa omnis triangulus habȝ
tres angulos equales duobus rectis que est maior
in dicto sillogismo est demonstrabil'. hec aūt ysoche
les hȝ tres angulos equales duobus rectis que est
conclusio eiusdē sillogismi est mediata nō solū me
diatione illatōis. sed ēt imediatione extremoꝝ. quia
habere tres angulos cōpetit ysocheli ⁊ ꝑ aliud sbiñ
sȝ ꝑ triangulū ⁊ ꝑ aliā cām vȝ ꝑ habere angulū ex
trinsecum. Et ꝯfirmat idem auctoritate aris. di. in li
bro elencoꝝ. ꝙ talis sillogismus peccat ꝑ fallaciam
accn̄tis. ꝯstat aūt oēm demonstratōem esse veꝝ sil
logismū ⁊ nō peccare i forma nec i mā. vt ē ostēsum.
Ad ꝑmum rn̄det dupl'r Egi. ⁊ ꝑmo ꝙ illa non est
sufficiēs diuisio. oīs demōstratio ē ꝑ cām vl' ꝑ effec
tū. sȝ illa oīs demōstratio ē ꝑ cām vl' ꝑ hñs cāȝ aut
per effectū. Mō lȝ demōstratio q̄ ꝯcludit hr̄e tres ō
ysochele ꝑ triāgulū nō sit ꝑ cām nec per effectū ē tm̄
per habens causam quoniam triangulus habet cau
sam illius passionis habere tres q̄ ē passio imediate

ꝓcedens.s.habere angulum extrinsecum equiualē tem duobus oppositis intrinsecis trianguli. Se cūdo respondet egidius ꝙ illa demonstratō est per cām non qdem ꝓpinqua sed remotam eo ꝙ triāgu lus nō ē cā imediata illi⁹ passionis habere tres āgu los sed remota q: mediat alia cā s; habere angulū extrīsecum equalentē duob⁹ oppositis ītrinsecis. et cū dr̄ cā remota demonstrat affirmatiue sed negati ue. veꝝ est de cā remota non ꝯuertibili sed ꝯuertibi li bn̄ demonstraƭ affirmatiue. Contra ꝑdicta ar guiƭ ⁊ ꝑmo ꝙ illa diuisio ē sufficiēs.nam ois demō stratio facit scire.ergo simplr̄ vel ꝺm qd.p; ta; ꝯña q̄; añs ex determinatis si aliqua demonstratio facit scire simplr̄ illa est p cām iuxta diffinitōem scire sim plr̄ datā in ꝑncipio libri.si aūt facit scire ꝺm qd hoc est p effectum vel per cām remotā vt patuit ī caplō differentiaꝝ demōstratōis q: ⁊ ꝓpter qd ⁊ ita ois ō monstratio ē per cām vl̄ per effectum. Deinde ar guiƭ ꝙ triangulus non sit cā mediata illi⁹ passiōis hr̄e tres angulos. q: si inter triangulum ⁊ habere tres āgulos mediaret ista passio hr̄e angulū extrīsē cū ḡ habere tres angulos competit triangulo p illā passionem ꝯñs falsum q: si nullus esset angulus ex trinsecus non minus triāgulus haberet tres angu los equales duobus rectis cū sbm̄ non possit ꝑua ri sua ꝓpria passione. Ideo dicitur alr̄ ad illā rati onem ꝙ illa demōstratio ē p cām ꝓpinquam. nam passio h; duplicem cām ꝓpinquam s; diffinitōnē ī genere cause efficientis. ⁊ sbm̄ ī genere cāe materia lis. Per ꝑmam cām demonstraƭ de secūda vliter. sed p scōam cām demōstraƭ de alio sbo īferiori par ticulariter. nec est veꝝ omnem demōstrationē; esse potissimam que ē per cām ꝓpinquam sed bene que libet talis est demonstratio ꝓpter quid. sola illa ē de monstratio potissima que demōstrat passionē; vl̄e; de sbo vli p cām vl̄em. Ad scōm dr̄ ꝙ omnis de monstratio ē ex idemonstrabilibus mediate vel im mediate alr̄ nulla esset demonstratio nisi illa cui⁹ ꝑ misse essent indemonstrabiles quod ē falsum. neq; oportet ī demonstratione pticulari ꝙ conclusio sit ī mediata imediatōe extremoꝝ sufficit enim ꝑmissā; habere huiusmodi imediatōem. Iste enim sūt ime diate imediatōe extremoꝝ ois triangulus h; tres ⁊ ysocheles ē triangulus cum nihil mediet inter ex trema. Et ad phm̄ dr̄ ꝙ loquiƭ cū eadem specificati one. vnde non sequiƭ omnis triangulus ꝺm ꝙ hui⁹ habet tres angulos equales duobus rectis sed yso cheles est triangulus ꝺm ꝙ huius. ergo ysocheles ꝺm ꝙ huius h; tres āgulos eq̄les duob⁹ rectis.

Aut primū quidē nihil magis ī vl̄i quā ī pticulari rō ē. Si.n.quod du obus rectis iest nō scōm quod est. equitibiaꝝ. Sed scōm quod trian gulus ē cognoscēs. quoniā min⁹ co gnoscit īquātū ip; ē quā cognoscet quoniā triāgul⁹ ē. ⁊ oio si nō sit qui dē secūdū quod ē triāgul⁹ postea de mōstrat. nō erit demr̄atio. Si v̄o sit cognoscēs vnūquodq; secūdū q̄d vnūquodq; ē magis cognoscit.

Ista est scōa pars hui⁹ capli ī qua phūs rn̄det ad rō nes factas ponendo aliquas conclōnes qbus ꝓbat demr̄ationem vl̄em potiorem esse pticulari ex fūda mentis dictarum rōnum. Prima ergo conclusio est ista. demonstratio vlis magis facit scire demon stratione pticulari. ꝓbaƭ demonstratio faciēs scire ꝺm seipm magis facit scire q̄; demonstratio faciens scire ꝺm aliud. sed demōstratio vlis facit scire secun dum seipm. demr̄atio autem pticularis ꝺm aliud ḡ ⁊c. maior p; ⁊ minor declaratur nā demōstratō vlis facit scire ꝙ triangulus ꝺm ꝙ huius habet tres an gulos equales duobus rectis demonstratio aūt pti cularis non facit scire ꝙ equilaterus ꝺm ꝙ hui⁹ h; tres angulos eq̄les duob⁹ rectis s; ꝺm ꝙ triangul⁹ ergo ⁊c. Ex ꝓbatione huius ꝯclusionis soluitur ꝑ ma ratio negando ꝙ demonstratio qui sciƭ ysoche lem habere tres angulos equales duobus rectis fa ciat scire scōm ꝙ ipm. imo scōm aliud s; scōm qō ysocheles ē triangulus. nō eni; ysocheles h; tres ꝺ; ꝙ ysocheles sed scōm ꝙ triangulus. Et ad simili tudinem cognoscens chorusců esse musicum est ma gis sciens q̄; cognoscens tm̄ hominem esse musicū ḡ per idem cognoscens ysochelē hr̄e tres ē magis sci ens q̄; cognoscens triangulum habere tres. cōceda tur ꝯña. ⁊ cōsequēs nemo enim scit p demonstratio nem ysochelem. aut equilateꝝ habere tres angulos equales duobus rectis nisi ꝑus sciuerit p demōstra tōem eandem passionem de triāgulo cu; illa passio nulli insit pticulari triangulo nisi rōe triāguli. nūq; enim sciƭ aliqua passio p demonstratōem nisi sciaƭ demōstrare q̄;libet ꝑmissarum si fuerit demonstrabi lis. Nōndum ꝑmo ꝙ sicut cognitio distincta infe rioris ꝑsupponit cognitōe; distinctam. sui supioris que cognitiones sunt due ⁊ non vna. ita demonstra tio pticularis ꝑsupponit demonstratōem vl̄e; que non sunt vna demonstratio sed plures. ideo sciens p demonstrationem pticularem est magis sciens q̄; per demonstratōem vl̄em. q: sciens per demonstra tōem pticularem necessario ē sciens ī vli ⁊ ī pticula ri. sciēs aūt ī vl̄i nō necessario ē sciens in pticulari. nō tm̄ ꝯceditur ꝙ scire in particulari scit magis scire q̄; in vl̄i. sicut nec scia acq̄sita per demonstratiōem particularem ē magis scia q̄; acq̄sita per demr̄atō; vl̄em imo econtra. q: scire in vl̄i ē scire ꝺm ꝙ ipsu; scire aūt in particulari est scire ꝺm aliud. Secūdo nōndum ꝙ syllogismus particularis ꝯcludēs passi onē vl̄em de subo pticulari si fiat ante demōstratō; vl̄e; nō ē demr̄atio s; ē demr̄atiu⁹. q: tūc nō agge nerat scia; s; opinionē pōt tm̄ gn̄are scia; q: pōt fiēi demr̄atio pticularis essentialr̄ depēdēs a demr̄atōe vl̄i. ī eo ḡ ꝙ ē sillogism⁹ pticularis nō depēdet a sil logismo vl̄i. s; ī eo ꝙ ē demr̄atio pticularis essentia liter depēdet a demr̄atione vl̄i.

Si igiƭ triāgul⁹ ī plus ē ⁊ rō eadem ē ⁊ nō secūdū equiuocatō; triangu lus ē ⁊ iest oī triangulo quod ē duo bus rectis nō vtiq; ⁊ triangulus se cūdū quod equitibiaꝝ. sed secūdū quod ē triangul⁹ h; hmōi angulos quare vl̄r sciēs magis cognoscit se cūdū quod ē qua; secūdu; ptē. po tior itaq; ē vl̄is qua; pticularis.

Ex predictis Aristo. iſert correlarie ꝙ nullus scit tri angulum habere tres angulos quia est equilaterus aut ysocheles sed scit equilaterum aut ysochele; ha bere tres angulos. q: est triangulus. pat; supposito quod triangulus in plus se habeat quam equilate rus aut ysocheles. ⁊ quod eadem sit ratio omnium triangulorum nec predicetur de illis triangulus eq uoce. Et quod omni triangulo insit illa passio habere tres angulos equales duobus rectis.

Prima ꝯditio poniƭ q: si triāgul⁹ ī plus se habēt q̄; eq̄laterus triāgulus tūc eq̄laterus nō ꝺm ꝙ tri angulus hr̄et tres sicut nec ꝺm ꝙ ysocheles. sed ꝺm vnū aliud inoiatu;. Scōa ꝯditio poniƭ q: si n̄ oēs triāguli essent eiusdem ratōis staret ꝙ nullus sciret triāgulū hr̄e tres ī eo ꝙ triāgul⁹ sed ī eo ꝙ eq̄later⁹ vel ysocheles. Tertia ꝯditio poniƭ q: si triangul⁹ esset nomē equocū sicut canis hr̄e tres nō sibi ꝯpe teret ꝺm ꝙ hui⁹ sicut nec latrabile ꝯpetit cām ꝺm se ipm ꝓpter equocatōem. Quarta cōditio pōitur q: si hr̄e tres nō cōpeteret oī triāgulo tūc sibi nō cō ueniret ꝺm ꝙ hui⁹ ⁊ p se ꝑmo sicut nec figure. Nōn dum ꝙ p illas q̄tuor cōditōes nō habeƭ sufficiens documentū ꝙ hr̄e tres angulos eq̄les duob⁹ rectis sit ꝓpria passio triāguli. q: hr̄e angulos extrinsecos equalētes q̄tuor rectis nō ē ꝓpria passio triāguli s; figure rectilinee ⁊ tm̄ triāgul⁹ ī plus se h; q̄; aliqua spēs eius ⁊ oēs trianguli sunt eiusdē rōnis nec triā gulus ē equocū ⁊ cuil; triāgulo iest illa passio. s. ha bere angulos extrinsecos equalētes q̄tuor rectis s; sufficit phō ꝙ si aliq̄ talis passio iest ysocheli p triā gulū ꝙ illa nesciaƭ de ysochele nisi sciaƭ de triāgulo ⁊ si inest triāgulo p aliud ꝙ iteꝝ nesciaƭ de triāgulo. nisi sciaƭ de illo. alia demōstratio ḡ pticularis nō ag generat sciam absq; vl̄i.

Amplius si quidē sit quedam ratio una ⁊ nō equiuoca. vl̄e erit utiq; ni hil minus quibusdam secundum partē. s; magis ē quanto incorrup tibilia sunt illis que uero secūdum partem corruptibilia magis.

Secūda ꝯclō demōstratio vlis ē magis de ente q̄; dē mōstratio pticularis. ꝓbaƭ demōstratio vlis ē ō vli bus. ⁊ pticularis de pticularibus. sed magis entia sūt vlia q̄; pticularia. q: vlia sūt icorruptibilia ⁊ pti cularia corruptibilia ergo ⁊c. ⁊ p hoc habeƭ solutio secūde rōnis. nā magis habeƭ scia de cōmutata pro portōe sciēdo illā iesse numero vel linee rōne alteri⁹ q̄; nō rōne alteri⁹. ⁊ sic magis habeƭ scia de ente cū sciƭ illā passionē iesse ꝑmo ⁊ p se vni inoiato q̄; si so lum sciƭ ipam inesse numero vl̄ linee. credens. n. illā iesse numero vl̄ linee ꝺm ꝙ hui⁹ decipiƭ. nō aūt de cipiƭ credens eandē iesse vni inoiato ꝺm ꝙ hui⁹. Sed dubitaƭ q: pticularia hn̄t maiorem vnitatē q̄; vl̄ia. ergo sunt magis entia. p; ꝯña q: vnū ⁊ ens cō uertunƭ añs ꝓbatur. nā vnū dicit idiuisionē a se. ⁊ di uisionē a quol; alio ꝺm ꝯmen. 4. metha. sed pticula ria sunt magis idiuisa a se. ⁊ diuisa a quol; alio quā vl̄ia cū vl̄ia sint cōmunicabilia. ⁊ pticularia incom municabilia. Itē pticularia sunt maioris pfectio nis q̄; vl̄ia. ḡ sunt magis entia. p; ꝯña q: ens ⁊ pfe ctum cōuertunƭ. añs arguiƭ q: vl̄ia cōtinenƭ ī suis pticularibus ad modū ptium ī toto. cōstat aūt totū pfecti⁹ esse suis ptibus. vn̄ arguiƭ sic. pticularia cōti nent totā pfectōem suoꝝ vl̄ium ⁊ supaddūt ꝓprias pfectōes idiuiduales. ergo sunt maioris pfectōnis añs ē de itentōe phi ꝑmo celi dicētis. ꝙ q dicit celū dicit formā. ⁊ q dicit hoc celū dicit formā cū matēia. Nōndum ꝙ ens quadruplr̄ ꝯsideraƭ. Primo in rōne essendi ⁊ sic pticularia sūt magis entia q̄; vl̄ia vn̄ hec ē dr̄ia iter vl̄ia ī cālitate ⁊ ꝑdicatōe. q: vl̄e in cālitate q̄;to ē vl̄ius tāto ē pfecti⁹ ⁊ magis ens. vl̄e aūt ī ꝑdicatōe q̄;to est vl̄ius tāto ē impfectius ⁊ mi nus ens. ⁊ sicut agens vl̄e ē pfecti⁹ ⁊ magis ens q̄; agens pticulare ita ecōtra pticulare est magis ens ⁊ pfectius ens q̄; vl̄e ⁊ ꝑdicabile. cū vl̄e ordineƭ in pticulare tanq̄; ī finē. destructis eni ꝑmis substanti is īpossibile ē aliquid hoꝝ remanere inq̄t arisƭ. ī ꝑdi camentis. Secūdo ꝯsideraƭ ens in rōne subiecti. videl; alicui⁹ passionis p se inherentis. ⁊ sic vl̄ia sūt magis entia q̄; pticularia. q: vl̄ia subijciunƭ p se ꝑ mo ꝓprijs passionib⁹ nō aūt pticularia sed per se ſi ꝑmo aut ex ꝯñti. ꝓprium. n. iest spēi. ⁊ p spēm idiuie duis inquit porphirius ī suis vl̄ibus. Tertio con sideratur ens in ratione obiecti scilicet mouentis po tentiam cognitiuam ⁊ terminantis actū cognitōis ⁊ sic vl̄ia sunt magis entia quam particularia ꝑus enim cognoscuntur vniuersalia quam singularia p Aristo. in primo phisi. neq; cognoscūƭ singularia ni si rōne vniuersalium. vt colligitur de mente philoso phi. 2. de anima. nullus enim color singularis uideƭ nisi rōne coloris in cōi. nec aliquis sonus auditur ni si rōne soni ī cōmuni. ⁊ ita de alijs. imo vl̄e ut hab; esse sepatum est ꝓprium obiectu; itellectus nō autē aliquod pticulare. Quarto cōsideratur ens in rō ne mensure nō solum pfectionis s; ēt durationis ac imutatōis ⁊ sic iterum vniuersalia sunt magis entia q̄; particularia cū sint ppetua ⁊ eterna. mēsurāt. n. sua pticularia eo modo quo forma mām. ⁊ p̄s totū vl̄ia enim sunt forme singularium vt colligiƭ ō mē te phi ꝑmo celi. 2. phi. ⁊. 10. metha. ⁊ ꝯñter mēsurāt actus ⁊ opatōes aīe potēcie enim cognoscūƭ p act⁹. ⁊ actus p obiecta inq̄t arisƭ. 2. de aīa. ⁊ q: phūs nō cō siderat hic de vl̄ibus ⁊ pticularibus nisi p respectu; ad scire. conferunt autem ad scire vt hn̄t rōnem subi ciendi ꝓprijs passionibus. ⁊ ut habent rōnem mouē di potentiam ⁊ terminandi actum cognitionis. ⁊ vt hn̄t rōnem mensurandi actus ⁊ habit⁹ scientificos. q: scia ⁊ scibile referunƭ ad modum mēsure ⁊ mēsu rabilis p arisƭ. 5. metha. iō solum his tribus modis loquiƭ hic phūs de ente cū dicit vl̄ia esse magis en tia ⁊ maxime ultimo modo cum ait ipsa esse perpe tua ⁊ incorruptibilia. scia enim est ō icorruptibilib⁹ ⁊ impossibilibus aliter se habere vt ꝓbatum est su pra probant autem rōnes particularia solum eē ma gis entia in rō essendi. quod ꝯcediƭ non autem alijs modis de qbus considerat hic phūs.

Amplius neq; una necessitas ē opi nari aliquid eē hoc preter hoc quo niā unū ostēdūt nihil magis q̄; ī ali is quecūq; non aliquid significant sed aut quale aut aliquid aut faceƭ: sic ergo non demonstratio causa ē sed male audiens.

Tertia conclusio demonstratio vl̄is magis elongat ab errore quam demonstratio particularis. q: dmō stratio vl̄is facit scire ꝺm ꝙ hmōi nō aūt pticularis ⁊ ideo q̄s leuiter potest decipi credendo eq̄laterum ꝺm ꝙ hui⁹ habere tres q̄ꝺ concluditur p demōstra tōem pticularem. non aūt ꝙ triangulus ꝺm ꝙ h⁹ habet tres quod concluditur p demr̄atōem vl̄e;. Et ex hoc soluiƭ secūda rō qm̄ demonstratio conclu dēs triangulū habere tres angulos non concludit aliquem triangulū esse sepatum ꝙ aūt illud credaƭ hoc ē de effectu itelligentis sicut etiam ī ꝑdicamēto q̄;titatis q̄litatis relatōis actōnis uel passiōis pōt aliq̄d de aliqua forma abstracte sumpta demonstra ri non tm̄ ꝓpter hoc demonstratur aliquam talem formā esse sine sbo. ⁊ ideo si creditur hoc nō ē uirtu te demonstrationis sed solum uirtute male opiniōis ⁊ intelligentie. His conclusionibus probatis fun damēto earum pōt tripliciter argui demonstratiō; vl̄em potiorē esse demōstrationē pticulari. Et pri

mo sic. illa demōstratio ē potior que magis facit sci re sed demonstratio vniuersalis magis facit scire q̄ʒ demonstratio particularis. ergo est potior. tenet conse quētia cū maiori cū finis demōstratōis sit scire mi nor aūt est probata in prima ꝯclusione. Scdō sic. illa demōstratio est potior que est de magis ente. sʒ demōstratio ulis est de magis ente q̄ʒ demōstratio ꝑticularis. ergo demōstratio ulis est potior demōstra tione ꝑticulari. patet ꝯña cū minori cū de nō ēte nō sit scia mior āt est ꝓbata i secūda ꝯclusiōe. Tertio illa demōstratio ē potior que magis elōgat ab erro re. sed demōstratio ulis magis elōgat ab errore de mr̄atione ꝑticulari ergo demōstratio ulis est potior q̄ʒ demōstratio ꝑticularis. patet ꝯña cū maiori. qa de mōstratio sicut inducit sciam ita tollit ignorantiā ꝛ errorē. Sed ꝯtra notitia disticta ē potior cognitio ne ꝯfusa. sed demr̄atio ꝑticularis ē noticia disticta. et demonstratio vlis ē noticia ꝯfusa. ergo demōstratio ꝑti cularis ē potior demōstratōe vli. tenet ꝯña cū maio ri. ꝛ minor colligit a phō. 2. de aīa. dicente ꝙ act⁹ co gnoscunt ꝑ obiecta. ꝯstat aūt ꝙ obiectū demr̄atōis vlis ē ꝯfusum cū ipm̄ sit totū i mō ꝛ obiectū demō stratōis ꝑticularis ē distinctum cū sit totū itegrale. ergo ꝛc. Itē ꝯceptus singularis ē certior ꝯceptu vli. ergo ē potior ꝛ ꝯñter demōstratio ꝑticularis ē potior dē mōstratōe vli. aūs pʒ qꝛ ꝯcept⁹ singularis habet ꝑ sensum. ꝯcept⁹ aūt vlis habet ꝑ itellectū. ꝯstat autē certiora eē q̄ habent ꝑ expientiā quā q̄ nō habēt ꝑ expientiā. Ad p̄mū dī ꝙ sicut vna scia ē altera cer tior. aut certitudie obiecti aut certitudine modi de monstrādi vt asserit ꝯmētator i ꝓlogo de aīa. ita no ticia pōt dici ꝯfusa dupl'r. aut cōfusione obiecti aut ꝯ fusione modi ꝓcedēdi. dico ergo ꝙ noticia vlis ē cō fusa ex pte obiecti. ē tñ distinctissima ex pte modi ꝓ cedēdi si fuerit demōstratio vlis cū sit ex p̄missis cō uertibilib⁹ s̄m ꝙ ipm̄ cōcludentib⁹ effectū adequa tū ꝑ cām adequatā. noticia aūt singularis est distin cta rōne obiecti sed nō ē ita distincta rōne modi ꝓce dendi i demōstratōe ꝑticulari cū p̄misse nō sint con uertibiles neqʒ cōcludit passio de s̄bo adequato. ꝛ qꝛ ꝯfusio ꝛ distinctio certitudo ꝛ euidētia magis attē ditur penes modū ꝓcedendi quā penes obiectū di. ꝯmentatore secundo metha. ꝙ scie mathe. sunt in p̄ mo gradu certitudis. iō absolute loquēdo demonstra tio vlis distinctior ē demōstratōe ꝑticulari. Ad se cundū dr̄ ꝙ qa certitudo actuū et habituū icōplexo rū ꝯsicit ex certitudine obiectorū. ideo certior ē cō ceptus generis q̄ʒ ꝯcept⁹ spēi ꝛ ꝯñt certior ꝯceptus ulis q̄ʒ ꝯceptus sīgularis. sicut certi⁹ est aīal q̄ʒ hō ꝛ hō q̄ʒ sortes. Et cū arguit ꝙ ꝯcept⁹ sīglaris habe tur ꝑ sēsū ꝛ ꝯcept⁹ vlis ꝑ itellectū ꝯcedit exquo nō seqt ꝯceptū singlarē certiorē esse vli cū ꝑ ꝯceptum singularē cognoscat vle ꝛ certi⁹ quā singulare. visus n. magis certificat dē colore vli q̄ʒ de color ꝑticulari.

Amplius si demōstratio est sillogis mus demōstratiu⁹ cause et propter quid. ule aūt magis ē cā cui. n. per se iest aliquid hoc idē ipsius cā est. ule autē est primū cui inest per se causa ergo ule ē quare et demōstratio di gnior est. magis. n. cā ē ꝛ ꝙ pp qd ē

Ista ē tertia ps h⁹ capli i qua phūs arguit rōnibus spālibus demōstratōem vlem potiorē eē demōstra tione ꝑticulari. Quaꝝ p̄ma ē ista. illa demōstratio ē potior que magis ē ꝑ cām. sʒ demonstratio vlis ma gis ē ꝑ cām q̄ʒ demonstratio ꝑticularis ergo ꝛc. maior pʒ ꝛ minor declarat. nā demōstratio vlis ē ꝑ cāʒ di centē ꝓpter quid passionis i genere cause efficiētis. demonstratio aūt ꝑticularis nō est ꝑ huiusmodi cāʒ sed per cām materialem. vnde i demōstratōe vli me dium est diffinitio s̄bi que ē causa effectiua ꝓpe pas sionis. i demonstratione autem ꝑticulari medium ē ipsum s̄bm quod est causa materialis tantum ipsius passionis constat autem cām effectiuam esse magis cām q̄ʒ sit causa materialis cum materia necessitet ab efficiente ꝛ non econtra. Notādum ꝙ passio i demonstratione vniuersali habet duplicem causam Unam per quam demonstratur sʒ diffinitionem ꝛ hec dicitur effectiua. Et aliam de qua demonstratur per se. ꝛ hec dicitur subiectiua. sed in demonstratiōe particulari non habetur nisi vna causa sʒ medium di. causam subiectiuam. Sed dubitatur qꝛ demō stratio vlis probās secundam passionem per p̄mā de s̄bo adequato non ꝓcedit per diffinitionē s̄bi ne q̄ʒ per medium quod sit causa effectiua secunde pas sionis. ergo talis demōstratio non procedit per ma gis causam. Dicendum ꝙ licet talis demōstratio non ꝓcedat formaliter per diffinitionem s̄bi. tamen ꝓcedit virtualiter per illam diffinitionem sicut patʒ in resolutione eiusdem demonstrationis. ꝛ cum dici tur ꝙ tale medium non importat causam effectiuaʒ negatur. Unde prima passio alicuius s̄bi est instr̄m diffinitionis ad agendum secundum passionem ꝛ ē instrumentum s̄bi ad recipiendum candeʒ passionē vt est instrumentum diffinitionis dicit causam effe ctiuam vt autem est instrumentum s̄bi dicit causam subiectiuam. risibile enim fluit a diffinitione homi nis mediante disciplinabili ꝛ recipitur in homie me diante eadem passione. ꝛ dato ꝙ medium in demō stratione vniuersali non diceret nisi causam subiecti uam adhuc illa demonstratio ꝓcedit magis ꝑ cāʒ q̄ʒ demōstratio ꝑticularis. qꝛ demōstratio vlis sem per ꝓcedit per duplicem causam. demonstratio autē ꝑticularis ꝑ vnam tm̄.

Ampli⁹ usq̄ʒ ad hoc querimus pro pter quid. ꝛ tūc opinamur scire cum non sit aliquid aliud propter quid sciam⁹ quam hoc aut ꝙ fiat aut ꝙ fit. Finis eni ultim⁹ ꝛ termin⁹ iam sic ē ut cuius causa uenit: ut accipi at argētū. hoc aūt est ut reddat cui debuit. hoc aūt ē ut nō iniuste agat. ꝛ sic procedentes cum nō sit ampli us propter aliud neq̄ʒ alterius cau sa propter hoc sicut propter finem dicimus uenire ꝛ fieri ꝛ esse. ꝛ tunc cognoscere magis propter quid ue nit. Si igit silr se habet i aliis causis ꝛ que sunt propter quid. In his aūt quecunq̄ʒ cause sic sunt. sicut que ē cuius causa. sic scim⁹ maxie ꝛ i aliis igit sic maxie scimus cum nō ampli us sit hoc quoniam aliud est. Cū igi tur cognoscimus quidē ꝙ quatuor qui sunt extra equales sūt quoniam equitibiarum adhuc deest propter quid quia triangulus et hoc quia est figura rectilineis. si autem hoc non amplius propter quid aliud tūc maxime scim⁹ ꝛ ulē: tūc ulis utiq̄ʒ potior est.

Secūdo sic arg. sicut ē i causis finalibus. ita vr̄ esse i oībus aliis gn̄ibus cāꝝ sʒ i causis finalib⁹ de nullo hr̄ ꝑfecta scia vsq̄ʒ q̄ nō deueniat ad vltimā cām. ergo i oībus aliis gn̄ibus cāꝝ dē nullo hr̄ scia ꝑfecta nisi dē ueniat ad vltimā cām pʒ ꝯña cū maiori ꝛ minor sic declarat. nā dū qrit q̄re venisti. rn̄des vt recipiam argētū. ꝛ iteꝝ q̄re recipis argētū. rn̄des vt satisfaci am creditori. ꝛ iteꝝ q̄re tu vis satisfacē creditori rn̄ des ne iniust⁹ videar. Ista ē vltia cā q̄ʒ os cognoscē si debeo ꝑfecte scire q̄re huc venisti ꝛ n̄ solū ē h̄ veꝝ i causis iesse vt dictū ē. sed ēt i cāis i fieri. i. in iferēdo vt q̄re tu es aīal qꝛ tu es hō. ꝛ q̄re tu es hō qꝛ tu es aīal rōale. nō ergo ꝑfecte scit ꝙ tu es aīal nisi cognosca tur ꝙ tu es aīal rōnale. Tūc sic i singulis gn̄ibus cāꝝ nihil ꝑfecte scit nisi deueniat ad vltim i cāʒ. sʒ illa nō repitur nisi i demr̄atōe vli. ergo ꝛc. mior dēclara tur nā si querit q̄re eqlater⁹ hʒ āgulos extrīsecos eq ualētes q̄tuor rectis. Rn̄det qꝛ ē triāgul⁹ nec adhuc hr̄ vltima cā qꝛ iteꝝ oportēt q̄rere q̄re triāgul⁹ hʒ ā gulos extrīsecos equalētes q̄tuor rectis ꝛ rn̄det qꝛ ē figura rectilinea. ꝛ hec ē vltia cā nā sicut habē tres angulos eq̄les duob⁹ rectis ꝛ habē angulū extrīse cum equalentē duobus oppositis itrinsecis triāgu li sūt ꝓprie passiones triāguli. ita habere āgulos ex trinsecos equalētes q̄tuor rectis ꝛ esse resolubile in tot triāgulos quot hʒ angulos dēptis duob⁹ sūt ꝓ prie passiōes figure rectilinee vel poligonie vt dcla ratur p̄mo euclidis. ꝓpōne. xxxij. Nōdū ꝙ due linee recte iuicē ꝯcurrentes semp causant duos āgu los rectos vel equalētes illi vt demōstrat p̄mo eu clidis. Et ex hoc pōt demōstrari imediate ꝙ tā trian gulus q̄ʒ q̄drangul⁹ q̄lrcūq̄ʒ sit hʒ angulos extrīe secos equalētes q̄tuor rectis trahendo ab angulis lineas rectas extrīsecas. Similr̄ pēthagon⁹ hʒ quin q̄ʒ angulos a quoꝝ quolʒ si ꝓtraheret vna linea re cta habebit decē angulos. q̄nq̄ʒ itus ꝛ q̄nq̄ʒ ex̄. ꝛ cū semp duo imediati faciāt duos rectos sequit ꝙ oēs anguli figure pēthagone tā intra q̄ʒ ex̄ faciūt decem rectos. sed āguli intrinseci faciūt tres rectos. qꝛ pen thagon⁹ resoluitur i tres angulos quoꝝ quilʒ valet duos rectos. ergo anguli extrinseci valēt q̄tuor rectos. Et sicut arguit de ista figura ita de qualʒ alia ꝓpter augmentū anguloꝝ nō auget valor eo ꝙ q̄lʒ figu ra pologonia q̄to plures āgulos hʒ tanto latiores sunt q̄ sunt intra ꝛ strictiores q̄ sūt ex̄. Primum dubiū videt ꝙ adhuc nō sit deuentū ad vltimā cāʒ qꝛ habē angulos extrinsecos equalentes q̄tuor rec tis demr̄atur de figura rectilinea ꝑ aliā cām. ergo fi gura rectilinea nō fuit vltima cā. Secundū dubi um vī ꝙ hr̄e angulos extrīsecos equalētes q̄tuor rectis nō sit ꝓpria passio figure rectilinee. qꝛ multe sunt tales figure q̄ nō hn̄t aliquē angulū extrinsecū Ad p̄mū dr̄ ꝙ lʒ illa nō sit vltima cā dicēs ꝓpter qd tñ ē vltima cā subiectiua. q̄ñ illa passio sibi iest ꝛ non ꝑ aliud s̄bm̄ lʒ hn̄ ꝑ aliā cām sic arguēdo. oīs figura resolubil' i tot triāgulos quot angulos hʒ dē ptis. duob⁹ hʒ angulos extrinsecos eq̄les quatuor rectis. sed oīs figura rectilinea ē huiusmōi ergo ꝛc. ma ior ꝛ minor sūt demōstrate p̄mo euclidis. Ad se cundū dr̄ ꝙ habere angulos extrinsecos eq̄les qua tuor rectis pōt dicere actum vel aptitudinem. si di cit aptitudinem sic ꝯpetit cuilʒ figure pelogonie seu rectilinee quod idem ē. si autem dicit actum sic non ꝯpetit cuilʒ tali figure tamē dicitur ꝓpria passio, ei⁹ qꝛ nulli co mpetit nisi figure rectilinee. vnde eclipsis est propria passio lune exquo nulli competit nisi lu ne ꝛ tamen non semper competit lune. sicut enim ho mo habet duplicem passionem quarum vna est per petua scilicet disciplinabile vel risibile. ꝛ alia non ꝑ petua videlicet esse musicum aut canescere. ita figu ra rectilinea habet duas passiones quaruʒ vna sibi perpetuo inest videlicet esse resolubile in tot triangu los quot angulos habet demptis duobus. ꝛ alia sibi competit contingenter sʒ habere angulos extrinse cos equiualentes quatuor rectis. Idem ē dicēdū de triangulo ꝙ habet duas passiones quarum vna necessario sibi inest cum fluat a principiis s̄pē scilicʒ habere tres angulos equales duobus rectis. ꝛ alia tantum sibi competit ꝯtingenter sʒ habere angulū extrinsecum equiualentem duobus oppositis itrin secis. facit enim Arist. 2. phi. talem syllogismum de monstratiuum. omnis figura rectilinea habens an gulum extrinsecum equiualētem duobus oppositis intrinsecis trianguli habet tres āgulos equales duo bus rectis omnis triangulus est huiusmodi. ergo ꝛc. Et dicit ꝙ si premisse sunt vere conclusio est vera ꝛ non econtra. ad denotādum non semper triāgulū habere tres angulos equales duobus rectis. sicut enim eclipsis competit lune ab extrinseco per inter positionem terre ita habere angulum extrinsecuʒ ꝯ petit triangulo ab extrinseco per additionem linee ad costam trianguli ꝛ habere angulos extrinsecos equales quatuor rectis competit figure poligonie ꝑ additionem linee recte ad quamlibet costam eiusdē figure i pūcto causante angulū itrīsecū.

Ampli⁹ quātocūq̄ʒ demr̄atō magis secundū ptes ē ifinita cadit uniuer salis aūt in simplex ꝛ fineʒ. Est aūt secundum quod sunt infinita non scibilia sed secūdū quod sunt finita scibilia sunt. scdʒ itaq̄ʒ ꝙ uniuersa lia sūt magis scibilia sunt quā que sūt secundū parteʒ.

Tertio p̄ncipaliter ar. sic. Illa demonstratio ē digni or que est de magis scibilibus ꝛ magis demonstra bilibus. sed demonstratio vniuersalis est huiusmōi ergo ꝛc. maior patet ꝛ minor declaratur quoniam dē monstratio vniuersalis est de vniuersalibus. ꝛ dēmō stratio particularis est de particularibus modo vni uersalia sunt magis scibilia ꝛ demonstrabilia quaʒ particularia. qꝛ vniuersalia sunt finita particularia aūt sunt infinita. ꝛ infinitum s̄m ꝙ infinitum ē igno tum p̄mo phi. ergo ꝛc.

Demonstrabilia ergo magis sunt vniuersalia. De demr̄abilib⁹ āt ma gis ē demr̄atio. similiter. n. magis ad aliquid sūt. dignior ergo vlis ē quoniā quidē ꝛ magis ē demr̄atio.

Et qꝛ aliq̄s cauillator posset dicē ꝙ illa ꝯña n̄ valʒ vlia sit magis demr̄abilia ꝛ magis scibilia. ergo dēmr̄a tio vlis magis facit scir. iō illā ꝯñaʒ arguit sic phs. di. ꝙ dēmr̄atō ꝛ dēmr̄abile sit correlatia. ac ēt scia ꝛ sci bile. sed si vnū correlatiuoꝝ dicit magis ꝛ reliquū dr̄ magis. si eni sor. ē magis pater q̄ʒ plato. fili⁹ sor. est magis fili⁹ q̄ʒ filius platonis. ergo si uniuersalia sūt magis demr̄abilia ꝛ magis scibilia oportet ꝙ eorum sit magis demonstratio ꝛ potior scientia. et

ꝑ ꝯñs demõstratio vlium magis facit scire q̃ȝ dmõ-
stratio ꝑticularium. Cõtra hec dicta arguit᷑ ⁊ ꝑmo
ꝙ aliq̄ sunt demonstrabilia quoꝝ nõ habet᷑ potior
demonstratio. q̄ꝛ entia nãlia sunt magis demõstra-
bilia q̃ȝ entia mathe. ⁊ tñ de mathe. habet᷑ potior d̄
monstratio q̃ȝ de nãlibus ergo ⁊c. pȝ ꝯña cũ minori
ꝑ ꝯmen. 2. metha. di. ꝙ demõstratões mathe. sunt i
ꝑmo gradu certitudĩs ⁊ nãles sequunt᷑ eas. maior át
arguit᷑ ex eo ꝙ naturalia sunt demõstrabilia ꝑ om-
nia quatuor genera cãꝝ ⁊ mathematicaꝝ tantuȝ ꝑ
vnum genus cãe. s. per formã i ꝯmẽto. i ꝓlogo phi.
Secũdo arguit᷑ ꝙ aliqua sunt magis scibilia de
q̄bus non habet᷑ magis scia. q̄ꝛ abstracta a matẽia
simplr̃ cuiusmodi sũt deus ⁊ itelligentie sunt maxi
me scibilia nõ tñ de illis habet᷑ maxie scia g̃ ⁊c. ma
ior pȝ q̄ꝛ sunt maxime cognoscibilia sicut maxie sũt
entia. dicit enim phs. 2. metha. ꝙ sicut res se hȝ ad
esse ita ad cognosci. minor aũt declarat᷑. nam de illis
magis habet᷑ scia que sũt ꝓpinquiora sensui. ex quo
omnis noticia intellectiua dependet a sensitiua per
Aris. tertio de aĩa. sed mathe. ⁊ nãlia sunt ꝓpinqui
ora sensui q̃ȝ simplr̃ abstracta ideo de mathe. ⁊ nãli
bus magis habet᷑ scia q̃ȝ de simplr̃ abstractis. dicit
eni phũs i ꝓemio metha. ꝙ vlia sunt difficillima ad
cognoscẽduȝ q̄ꝛ sũt a sensu remotissima. Tertiõ ar
guit᷑ ꝙ vlia non sunt magis scibilia ⁊ magis demõ
strabilia q̃ȝ ꝑticularia ꝓpter esse pauciora. q̄ꝛ tũc ge
nera essent magis scibilia ⁊ magis demonstrabilia
q̃ȝ spẽs ex quo genera sunt pauciora spẽbꝰ. cõsequẽs
falsum q̄ꝛ genus dicit mãm. ⁊ spẽs formam. constat
aũt formã magis esse scibilẽ. ⁊ ꝯñter magis demon
strabilẽ q̃ȝ materia. mã eni cognoscit᷑ ꝑ formã vt col
ligit᷑ de mente phi. 2. phi. Quarto arguit᷑ ꝙ vlia
sũt ĩfinita sicut ꝑticularia. nã ĩfinite sũt spẽs numero
rum. s. binarius ternarius quaternarius. ⁊ sic i ifini-
tum. ĩfinite ẽt sũt spẽs figuraꝝ. s. circulus triãgulꝰ q̄
drãgulus ⁊ sic vlterius i infinitum multiplicãdo an
gulos. Ad ꝑmũ dicit᷑ ꝙ lȝ nãlia sint magis dmõ
strabilia q̃ȝ mathematicalia extẽsiue q̄ꝛ ꝑ plura gña
cãrum non tñ itensiue cũ mathe. fiant certiora ⁊ no
tiora ꝑ vnum genus cãe q̃ȝ nãlia ꝑ oĩa gña causaꝝ
iõ demonstratões mathe. sũt potiores nãlibus.
Ad scđm rñdet᷑ iuxta doctrinam aris. i hoc ꝑmo tra
ditam ꝯcedendo ꝙ entia maxime abstracta sũt ma
xime scibilia. ⁊ ꝯñter ꝙ coꝝ scia ẽ maxime scia. Sci
re. n. est rem ꝑ cãȝ cognoscere. ideo scire ꝑ maxie cãȝ
est maxime scire. ꝓpterea metha. q̄ est de entibꝰ ab
stractis simplr̃ est maxie scia. q̄ꝛ est de maximis cau
sis. ⁊ cũ dicit᷑ mathe. ⁊ nãlia sũt ꝓpinquiora sensui g̃
de illis habet᷑ maior scia negat᷑ ꝯña. bñ enim sequit᷑
ꝙ de illis faciliꝰ habet᷑ scia q̃ȝ de rebꝰ abstractis sim
pliciter non aũt ꝙ magis scia. Ad tertiuȝ dicitur
ꝙ genera duplr̃ ꝯsiderant᷑. Uno mõ abstracte vt ob
iciunt᷑ itellectui. Alio mõ ꝯtracte vt recipiunt᷑ i mã.
ꝑmo modo sunt simpliciora ⁊ formaliora spẽbus. ⁊
sic sũt magis scibilia ⁊ magis demonstrabilia quã
spẽs. scđo modo sunt magis materialia ⁊ magis plu
rificata q̃ȝ spẽs. ⁊ sic minus scibilia ⁊ demonstrabi-
lia sũt q̃ȝ spẽs. Ad q̄rtum dr̃ ꝙ tñ potentia sũt in
finite spẽs numeroꝝ ⁊ figuraꝝ. non aũt actu nec ac
tualitate ꝑtĩe neq̄ȝ actualitate formali. ꝑticularia
aũt sunt ĩfinita non tñ i potentia sed etiam actu ac
tualitate ꝑtĩe cum ĩfinite sint linee ⁊ infinite super
ficies ⁊ generalr̃ sub qualȝ spẽ homogenea vt puta
igne aere ⁊ huiusmodi continentur infinita singula-
ria. infinite enim sunt partes ignis quarum quelibȝ
est ignis. ⁊ infinite sunt partes aeris quarum quelȝ
est aer.

Ampliꝰ si magis ꝓponẽda secundũ
quã hoc ⁊ aliud q̃ȝ secundũ hoc so-
lũ cognoscit. Ule át hñs cognoscit
⁊ ꝑticulare hoc aũt vl̃e nõ sciuit. et
sic magis ꝓponẽda erit vl̃is.

Quarto sic illa demonstratio que facit scire taȝ vl̃e
q̃ȝ ꝑticulare est dignior ⁊ potior illa q̄ facit scire solũ
ꝑticulare. sed demõstratio vl̃is est huiusmodi ergo
⁊c. maior pȝ ⁊ minor declarat᷑. nã sciens omnem tri-
angulũ habẽ tres scit eq̄lateꝝ habere tres. nõ aũt e
cõtra q̄ꝛ forte potero scire hoc de eq̄latero ⁊ dubitar
de ysochele. Rñdum ꝑm phm̃. 2. ꝑorum ꝙ sciẽs
omnem mulã esse sterilẽ. sit aliquo mõ hanc mulã
esse sterilẽ. si aũt nescit hoc ẽ q̄ꝛ nõ iducit hoc singu-
lare i suum vl̃e. hñs ergo sciaȝ de vl̃i paꝝ distat a sci
entia de ꝑticulari ⁊ q̄ñ modicum deest intellectus ac
cipit quasi nihil deesse. vt dr̃. 2. phi. ideo sciẽs vl̃e dr̃
ẽt scire ꝑticulare. sed sciens particulare tñ nimis di
stat a scia vl̃is. sciens enim hanc mulam esse sterilẽ
multũ remotus est vt sciat omnem mulã esse sterilẽ
põt enim scire aliquis hãc mulã esse sterileȝ ex aliq̄
ꝑticulari causa. ⁊ nõ ex cã vl̃i oẽm mulam esse steri
lem. lȝ g̃ ꝑ sciaȝ ꝑticularis possit q̄s deuenire ad sci
ẽtiam vl̃is tũ ꝓpter magnã distãtiã merito dr̃ scire
ꝑticulare ⁊ ignorare vl̃e.

Ampliꝰ aũt ⁊ sic vl̃e. n. magis dmõ
strare ẽ qđ ẽ ꝑ mediũ demrare cuȝ
ꝓpiquiꝰ sit mediũ pricipio proxie
aũt imediatũ ẽ hoc aũt ẽ pricipiũ. si
igit᷑ que ex pricipio ẽ ea que nõ ẽ ex
pricipio magis ẽ ex pricipio ea que
minꝰ ẽ certior demratio. Est aũt hu
iusmõi vniuersalis magis dignior
itaq̄ȝ vniuersalis magis erit nisi oȝ
demrare a. de. d. media sint i quibꝰ
est. b. c. magis aũt sursũ sit. b. quare
si ꝑ. b. vniuersale magis est sed coꝝ
que dicta sunt quedam loyca sunt.

Quinto sic illa demratio ẽ dignior que est ꝑ mediũ
ꝓpinquus ꝑncipio demonstrationis. sed demonstra
tio vl̃is ẽ huiusmodi. g̃ ⁊c. pȝ ꝯña ⁊ maior declarat᷑
nã demratio ꝑ quã demonstrat᷑ sbã de homine ẽ ꝑ
mediũ distantius a ꝑncipio imediato demonstratõ
nis q̃ȝ illa ꝑ quã demratur sbã de aĩali vt patet. ⁊ iõ
dignior ẽ demõstratio demõstrans aĩal esse sbãȝ q̃ȝ
hõiem esse sbam. eo ꝙ ista resoluit᷑ i aliã. ꝑncipium
aũt imediatũ totius resolutõis ẽ diffinitio corporis
ꝑ quã demratur sbã de corpore. minor aũt ẽ nota.
q̄ꝛ mediũ per quod demonstrat᷑ habere tres de triã
gulo est ꝓpinquius ꝑncipio demonstratõis scȝ ime
diato ⁊ indemrabili q̃ȝ medium per quod demõstra
tur habere tres de eq̄latero. ꝑ triangulum. n. dmon
stratur habere tres de equilatero. ⁊ ꝑ habere angu
lum extrinsecum demrat᷑ hr̃e tres d̄ triãgulo ꝯstat
át hr̃e ãgulũ extrĩsecũ esse mediũ ꝓpinqꝰ ꝑmissis i
demrabilibus q̃ȝ triangulus. Rñdum ꝑȝ phm̃
ꝙ haꝝ rõnum q̄dam sũt loygice. idest ꝑ cõia. vide
licet tertia ⁊ quarta. fundantur eni i multitudine et
paucitate que nõ sunt ꝓpria huius scie sed ꝑma se
cunda ⁊ q̄nta sunt rões ꝓprie q̄ꝛ sunt per ꝓpria hꝰ
scie. ꝑma nãq̄ȝ fundatur in causa. secunda in causa
vltimata. ⁊ q̄nta in ꝑncipio imediato demõstratõis.
Dubitatur i eo ꝙ dicit phũs. ait enim ꝙ imedia
tũ ẽ ꝓximũ ꝑncipio ⁊ postea ꝙ imediatũ ẽ ꝑncipiuȝ
si g̃ imediatum est ꝑncipium ipm non ẽ ꝓximũ ꝑn
cipio. Rñdet᷑ ꝙ imediatum est ꝑncipium ⁊ ime-
diatum ẽ ꝓximũ ꝑncipio. imediatum eni imediatõ
ne cãe ẽ ꝑncipium scȝ idemrabile. imediatum. n. i-
mediatõe sbi ẽ ꝓximum ꝑncipio. ⁊ tale aliq̄ñ ẽ ma
gis vel minꝰ ꝓpinquum ꝑncipio. triãgulum eni ha
bere tres angulos equales duobꝰ rectis ẽ imediatũ
imediatõe sbi. ac ẽt triãgulum habere angulum ex
trinsecũ equalẽtem duobꝰ oppositis itrinsecis ẽ im
mediatũ imediatõe sbi. q̄ꝛ talis passio nõ competit
triãgulo ꝑ aliud sbm̃ lȝ scȝ bene ꝑ aliam cãm. pro-
pterea habere angulũ extrinsecũ est ꝓpinquiꝰ ꝑnci
pio q̃ȝ habere tres angulos cum hec passio demon
stret᷑ ꝑ illam a ꝑori.

Maxie át manifestũ ẽ qđ vl̃is ma-
gis propria sit quã propõem hanc
quidẽ hñtes priorẽ scimꝰ quodam
mõ ⁊ posteriorẽ potẽtia vt si aliq̄s
cognouit q̄ꝛ oĩs triangulꝰ hȝ tres ã
gulos equales duobus rectis sciuit
quodammõ ⁊ quod equitibiaꝝ qđ
duobꝰ rectis potẽtia sit. et si non co-
gnouit quod triangulꝰ sit hanc aũt
hñs propõem vl̃em nl̃lo mõ cogno
uit neq̄ȝ potentia neq̄ȝ actu.

Sexto sic. illa demõstratio q̄ facit scire tã actu q̃ȝ po
tentia ẽ dignior. ⁊ potior illa q̄ nõ facit scir̃ nisi actu
sed demõstratio vl̃is ẽ hmõi g̃ ⁊c. maior pȝ q̄ꝛ dmõ
stratio faciens plura scire ẽ dignior ⁊ potior q̃ȝ faci-
ens pauciora scire. minor aũt est nota. eo ꝙ demon-
stratio ꝯcludens oẽm triangulũ hr̃e tres facit scire
actu ꝙ oĩs triãgulꝰ hȝ tres ⁊ ꝑõ ꝙ eq̄laterꝰ hȝ tres
dmratõ át ꝯcludẽs ꝙ eq̄laterꝰ hȝ tres ñ facit scire ni
si i actu scȝ eq̄laterum habere tres. i potẽtia autẽ ni
hil facit scire q̄ꝛ nec triãgulum hr̃e tres nec aliquod
aliud. Dubitat᷑ q̄ꝛ videt᷑ hanc rõnem i duobus d̄
ficere. Primo q̄ꝛ coincidit cũ q̄rta ꝓbante demon-
strationem vl̃em facere scire vl̃e ⁊ ꝑticulare. demõ
stratõem aũt ꝑticularem nõ facere scire nisi ꝑticula
re. Secũdo q̄ꝛ est loygica cum sit ꝑ cõia. s. ꝑ actũ et
potentiã. sicut eni vnum ⁊ multa diuidũt ens ita ac
tus ⁊ potentia. Rñdet ꝙ duplicem ꝓrogatiuam
hȝ demõstratio vl̃is supra ꝑticularem. Prima ꝓro
gatiua ẽ cõitatis. q̄ꝛ ẽ ex terminis cõioribꝰ rõe quo
rum demratio ꝑticularis cõtinet᷑ in vl̃i tanq̄ȝ minꝰ
cõe i minꝰ cõi. si. n. omne aĩal currit oĩs homo currit
⁊ nõ econtra. Secũda ꝓrogatiua ẽ causalitatis q̄ꝛ
demõstratio vl̃is est ex cã adequata sbo ⁊ ꝓꝑe passi
oni demõstrate i qua ꝯtinetur demõstratio ꝑticula
ris sicut effectus i causa. sup ꝑma ꝓrogatiua fundat᷑
q̄rta rõ. ⁊ iõ fuit logyca q̄ꝛ ꝓcessit solũ ꝑ ꝯtinentiam
iferioris i suo supiori ⁊ minus cõis i magis cõi. sup
secunda aũt ꝓrogatiua fundat᷑ hec rõ q̄ est ꝓpria cũ
ꝓcedat ꝑ viam ꝯtinentie effectus in causa. ꝓpterea
hec rõ non est loygica nec coincidit cũ quarta. sicut
enim spẽs supra iduiduũ. ⁊ genus supra spẽȝ habȝ
cõitatem ⁊ cãlitatem ita demonstratio vl̃is supra ꝑ
ticularem cum fiat ex terminis cõibꝰ ⁊ sit cã alterius
eo ꝙ ꝑticularis nõ facit scire nisi ꝑ vl̃em.

Et vl̃is quidẽ itelligibilis est sed ꝑ
ticularis i sensu perficit᷑. Quod igr̃
vniuersalis dignior sit particulari.
tot modis dicta sunt.

Septimo sic. illa demonstratio q̄ ẽ de itelligibili est
dignior ⁊ potior illa que est de sensibili. sed demratõ
vl̃is est de intelligibili ⁊ demonstratio particularis
ẽ de sensibili. ergo maior patet q̄ꝛ itellectus ẽ digni-
or sensu. minor declaratur eo ꝙ demonstratio vl̃is ẽ
de vl̃i quod secundum se est intelligibile. demratio
autem ꝑticularis est de ꝑticulari quod ꝑm se ẽ sensi
bile. Rñdum ꝙ vl̃e dicitur itelligibile nõ q̄ꝛ nõ
sentiat᷑. sed q̄ꝛ nõ cognoscit᷑ sub sua rõne formali ni
si ab itellectu. singulare aũt dr̃ sensibile nõ. q̄ꝛ non i
telligatur. sed q̄ꝛ non ꝑcipitur directo aspectu ab in
tellectu nisi prius illud ꝑcipiat sensus. Et notanter
dicitur directo aspectu. q̄ꝛ multa singularia cogno-
scit intellectus q̄ nõ possunt cognosci a sensu. vt deũ
⁊ intelligentias puncta ⁊ alia indiuisibilia. sed hec ñ
cognoscit itellectus ꝑ se ⁊ aspectu directo. sed solum
per accñs ⁊ aspectu indirecto deductiue ⁊ arguitiue.
Et ex hoc concedit᷑ rõnem hãc non esse vl̃em. q̄ꝛ licȝ
quelibet demonstratio vl̃is sit de itelligibili. non ta
men quelibet demonstratio particularis est de sensi
bili. põt. n. de rebus simplr̃ abstractis. ac etiaȝ d̄ pũ
ctis aliquid particulariter demonstrari quorum nul
lum est sensibile. aliqua ẽt demõstratio ꝑticularis ẽ
de intelligibili ⁊ de vl̃i sicut demonstratio vniuersa
lis. s. illa i qua demonstratur passio generis d̄ specie
vtputa esse bipedem vel gressibile de homine. itelli
git ergo phũs talem rõnem. demonstratio vl̃is ꝑm
ꝙ huius est de intelligibili. demonstratio autem ꝑ
ticularis ꝑm ꝙ huius non est de intelligibili. ergo d̄
monstratio vl̃is potior ⁊ dignior est demratõe par-
ticulari. pȝ ꝯña. q̄ꝛ esse intelligibile est dignius quã
non esse intelligibile.

Uod aũt demratiua priuatia
hic manifestũ sit. sit. n. demra
tio dignior aliis exñtibꝰ eisdeȝ. aut
q̄ est ex minoribꝰ q̄õnibꝰ aut suppõ
nibus aut propõibus. si. n. note sũt
silr̃ cognoscere velociꝰ ꝑ hoc ẽ hoc
aũt appetibilius est. Rõ auteȝ pro
põis quod melior sit ex minoribus
vniuersalis sic est. Si. n. similiter ꝯ
tiget cognita esse media: priora au
tem notiora sunt. sit igit᷑ per media
demratio coꝝ que sũt. b. c. d. quod
a. i. e. sit. Altera ṽo per. b. c. quod. a.
in. d. sit. Similiter igit᷑ hoc se habet
quod. a. i. d. sit. ⁊ quod. a. i. e. sit. Sȝ
quod. a. i. d. sit prius est ⁊ cognosci-
bilius quam quod a. i. e. per hoc. n.
illud demrat᷑. Credibilius autẽ est
quod est per quid: ⁊ que itaq̄ȝ per
minima est demratio: melior est ali
is eisdem exñtibus. Utreq̄ȝ quidẽ
igit᷑ per tres termios ⁊ propõesdu
as demiant᷑ sed hec quidẽ eẽ accipit
aliquid: illa ṽo esse ⁊ ñ esse aliquid:
perplura itaque accipit: quare idi

gnior est.

Secũda qõ vtrũ demr̃atio affirmatiua sit potior et dignior negatiua. Dimissis argumentis ad vtrã q̃z prem rñdet phũs ponendo hãc conclõnem ꝓ p̃te affirmatiua qõnis videlz. Demõstratio affirmatiua potior est negatiua. q̃z multiplr̃ ꝓbat. ⁊ primo sic. Illa demr̃atio ẽ potior ⁊ dignior que ꝓcedit ceteris paribus ⁊ paucioribꝰ. sed demr̃atio affirmatiua ceteris paribꝰ procedit ex paucioribꝰ q̃z negatiua. g̃ maior arguit̃ sic illa demr̃atio est dignior q̃ ẽ appetibilior ⁊ ad q̃z magis declinat̃ intellectꝰ. sed ad illã q̃ ẽ ex paucioribꝰ magis ĩclinat̃ ĩtellectꝰ. q: ex h̃ citius venit ĩ finem suũ. vñ sicut grauia ⁊ leuia nãliter ĩclinant̃ moueri ad sua loca ꝑ lineas breuissimas ita ĩtellectuum ĩn scire ꝑ pauciora. g̃ demõstratio ꝓcedens ceteris paribꝰ ex paucioribꝰ ẽ dignior ⁊ potior. Et põt hoc exẽplariter declarari ⁊ ꝑ maxime quãdo media ⁊ extrema sunt eiusdem cohordinatõnis vñ dignior ẽ demr̃atio q̃ demr̃at̃ sbã de aiali q̃z illa qua demonstrat̃ substãtia de hoĩe. q: plura sũt media inter hoĩem ⁊ sbãm q̃z ĩter aial ⁊ sba. Mĩor aũt ꝑncipalis arguit̃ q: lz demõstratio affirmatiua ⁊ negatiua ꝓcedant ex tot terminis ⁊ propõibꝰ. tñ qualitatiue negatiua ꝓcedit ex pluribꝰ. nam demonstratio affirmatiua non procedit nisi affirmatiue. negatiua aũt affirmatiue ⁊ negatiue. cũ semꝑ vna ꝑmissarum sit affirmatiua. ⁊ nõ solũ qualitatiue sed etiã q̃ztitatiue procedit ex pluribꝰ medijs demr̃atio negatiua q̃z affirmatiua ad demonstrandũ illã. quilz hõ ẽ substãtia. nõ sunt nisi tria media videlz aial corpus aiatum ⁊ corpꝰ. sed ad demõstrandum illã. nullus hõ est q̃ztitas. sũt quatuor media. s. tria noiata. ⁊ sbã rõne cuiꝰ q̃ztitas remouet̃ a corpore. ⁊ a corpore aiato ⁊ ab aiali ⁊ ab hoĩe. Nõndum ꝑmo scõz phĩ q̃ illa demõstratio ẽ potior q̃ procedit ex paucioribꝰ siue sint qõnes siue suppõnes siue propões ĩtelligẽdo ꝑ qões oões demr̃abiles ⁊ ꝑ suppões ꝑpões ꝯcessas ⁊ ꝑ ꝓpões ꝑncipia ĩdemr̃abilia. siue ĩgrediant̃ formalr̃ demõstratõem siue virtualr̃. Ex isto notabili sequit̃ q̃ gñaliter demonstratio ꝑme passionis ẽ potior ⁊ dignior q̃z demonstratio secunde passionis. q: demr̃atio ꝑme passionis ẽ ex paucioribus q̃z demonstratio secunde passionis cũ dmõstratio secunde passionis ꝑsupponat demõstratõez ꝑme passionis. Itẽ sequit̃ q̃ demr̃atio scie subalternantis ẽ potior ⁊ dignior demõstratõe scie subalternãte. q: fit ex paucioribus ⁊ nõ solũ est hoc verũ de demõstratõe geo. respectu ꝑspectiue aut arithm. respectu musice. sed ẽt veꝝ est de demonstratiõe metha. respectu sciarum nãlium ⁊ mathe. pauciora eñi ꝑncipia ꝑsupponunt demõstrationes metha. q̃z demonstratões nãles ⁊ mathe. ꝑncipia eñi metha. fundant̃ in ente. ꝑncipia aũt aliaꝝ sciarum fundantur ĩ ꝑtibus entis. iõ ꝑncipia metha. ꝑsupponunt̃ ab alijs scientijs ⁊ ꝑter illa hñt ꝑncipia ꝑpria. vt q̃ oẽ totum est maiꝰ sua pte. ⁊ si ab equalibꝰ equalia dmas q̃ non ꝑsupponunt̃ a scia metha. sed ꝑ illam probantur. Secũdo nõndum ꝑm phĩ q̃ illa demr̃atõ ẽ dignior q̃ ꝓcedit ex paucioribꝰ ceteris paribꝰ. quia possibile ẽ q̃ a. ⁊ b. sint due demõstratões quaruz a. sit dignior b. ⁊ tñ a. ꝓcedit ex pluribꝰ. vt dato q̃ ꝑmisse a. nõ obstante q̃ sint plures sint notiores premissis b. vbi g̃ cetera sint paria ita q̃ eque note sint ꝑmisse vnius ⁊ alterꝰ dignior est illa q̃ est ex paucioribus q̃z illa que ẽ ex pluribꝰ. ⁊ ita ĩtelligenda sunt ea que dicta sũt ĩ ꝑmo notabili q̃ demonstratões sciarum subalternantium potiores sunt demr̃atõnibus sciarum subalternataꝝ ⁊ demonstratões metha. digniores ⁊ potiores sunt demonstratõibus math. ⁊ nãlibus videlz ceteris paribus. Tertio notandum ꝑm phĩ q̃ vbi cetera sint paria vliter demonstratio affirmatiua ẽ ex paucioribꝰ q̃z negatiua. q: ad demonstrandum illam. oĩs hõ est substãtia non sunt nisi tria media. ⁊ ad demonstrandũ illaz. nullꝰ homo ẽ q̃ztitas. sunt quatuor media vt dictum est. sit g̃ a. sbã. ⁊ b. corpus. ⁊ c. corpus aiatum ⁊ d. aial. ⁊ e. homo. ⁊ pz q̃ illa propõ. oẽ e. ẽ a. ꝓbat̃ tñ per b. c. d. media hec aũt. nullũ e. est q̃ztitas ꝓbatur per a. b. c. d. Et notãter dr̃ ceteris paribus. q: hec omnis homo ẽ sba. ĩdiget pluribus medijs q̃z illa. nullum corpus aiatum est q̃ztitas. q: cetera nõ sũt paria. eo q̃ affirmatiua est maxime mediata ⁊ nõ negatiua. debent enim proportionari extrema. Quarto notandum ꝑm phĩ q̃ nõ solum negatiua diuersaruz coordinationum ĩdiget pluribus medijs q̃z affirmatiua sed ẽt negatiua eiusdem coordinationis. hec. n. nullus hõ ẽ corpus inaiatum. demonstratur ꝑ duo media. s. per animal ⁊ ꝑ corpus aiatum. hec autem oĩs hõ est corpus aiatum nõ probat̃ nisi ꝑ vnũ medium vz aial. Et sicut ista nullus homo ẽ color probat̃ ꝑ q̃litatem sic. oĩs color est qualitas. nullus hõ ẽ qualitas. g̃ nullus homo ẽ color. ita hec. nullꝰ hõ ẽ lapis. probat̃ ꝑ corpus inaiatum sub quo continetur lapis isto modo. oĩs lapis ẽ corpus inaiatum nullus homo ẽ corpus inaiatum. g̃ nullus homo est lapis. hec aũt nullus homo est asinus. nõ probat̃ cuz sit negatiua ĩmediata. eo q̃ ambo extrema continentur sub immediato genere subalternato sub quo nõ ꝯtinent̃ homo ⁊ lapis.

Amplius quoniã ostẽsũ ẽ ĩpossibile esse per utrãq̃z priuatiuaꝝ propositionũ fieri syllogismũ: sed unã quidẽ oz hmõi esse. aliã uero quoniaz est.

Secũdo sic. propõ affirmatiua ẽ potior ⁊ dignior ad sillogizandũ q̃z propõ negatiua. ergo pariformiter demõstratio affirmatiua ẽ dignior negatiua. pz consequentis. ex quo oĩs demonstratio ẽ sillogismus. añtecedens declarat̃ ex eo q̃ ex mere affirmatiuis põt fieri syllogismus. nõ aũt ex mere negatiuis. vt ẽ ostẽsum ꝑmo ꝑorum. bene enim sequit̃. oĩs lapis ẽ aial oĩs hõ ẽ lapis. ergo oĩs homo ẽ aial. sed nõ sequit̃. nullus lapis ẽ aial. nullus homo ẽ lapis. g̃ nullꝰ hõ est aial. Cõtra hunc modum arguendi dubitatur q: ꝯsilr̃ probaretur demonstrationem ꝑticularez digniorem ⁊ potiorem esse demõstratione vli ex eo q: propõ singularis potior est ad sillogizandũ q̃z propositio vlis cum sillogismꝰ resolutorius cuiꝰ ꝑn. isse sũt propõnes singulares demõstratiue sit fundamẽtum oĩum syllogismoꝝ. ĩquit eñi Aris. ꝑmo ꝑorum. q̃ cum medium fuerit hoc aliq̃d necesse ẽ extrema ꝯiungi. vt hoc currit. ⁊ hoc ẽ homo. g̃ hõ currit. hoc non ẽ aial. ⁊ hoc est lapis. ergo lapis ñ ẽ aial. Dicendum q̃ propõ singularis nõ ẽ potior ad sillogizandũ q̃z propõ vlis. q: ꝑ propõnem vlem fit sillogismus tam demonstratiuus q̃z nõ demonstratiuꝰ ⁊ ꝑ propõnem singularem non potest fieri syllogismus demonstratiuus eo mõ quo aris. loquit̃ in hoc libro de syllogismo demõstratiuo. Sophiste eñi sillogismum resolutoriũ vocãt demonstratiuum ratõne pronominis demonstratiui positi in ꝑmissis. Item ꝑ propõnem vniuersalem sillogizat̃ in qualz figura ⁊ ĩ quolibet modo alicuius figure. sed per propõem tantum singularem non syllogizatur in aliquo modo alicuius figure. lz possit syllogizari in qualibz figura. neq̃z talis sillogismus resolutorius dicit̃ proprie syllogismus cum nõ reguletur per dici d̃ omni vl̃ de nullo iuxta doctrinam aris. ꝑmo ꝑoꝝ. ⁊ lz sit fundamẽtum oĩum syllogismoꝝ. nõ tñ ꝓpter hoc ꝓpositio singularis est potior ad syllogizandum. dignitates eñi sunt fundamenta oĩum demõstratõum ⁊ tñ non sunt potiores ad demonstranduz q̃z ꝑmisse formaliter ĩgredientes demonstratõem.

Amplius iuxta hoc oportz accipere ꝑdicatiuas quidem. n. argumẽtata demõstratione necesse est fieri plures. ꝓuatiuas aũt ĩpossibile ẽ plures vna ĩ oĩ syllogismo esse. Sit n. ĩ nullo esse. a. ĩ quibus est. b. ĩ. c. autez sit oĩ. b. Si igit̃ opus est iteruz augere vtrasq̃z propões ẽ mediũ ĩuenien dũ. hmõi quidẽ. a. b. sit mediũ. d. sz b. c. sit. e. equidẽ manifestũ ẽ ꝑdicatiuũ esse. sed. d. de. b. ꝑdicatiuũ quidẽ ad. a. aũt tanq̃z priuatiuũ. ponit̃ d. quidem. n. de oĩ. b. sed. a. ĩ nullo. oportet esse. d. sint igit̃ vna priuatiua propõ q̃ est. a. d. idẽ aũt modus ẽ ⁊ ĩ aliis sillogismis. semꝑ enim medium ꝑdicatiuoꝝ terminorum ꝑdicatiuuz ĩ vtraq̃z est. sed priuatiui alterum priuatiuum necesse ẽ eẽ quare hec vna hmõi sit propõ. alie vero priuatiue. Si igit̃ notius ꝑ quod demõstrat̃ ⁊ credibilius est: demõstrat̃ autem priuatiua ꝑ ꝑdicatiuã. predicatiua autem per illam nõ demonstrat̃. prior ergo ⁊ notior ⁊ credibilior cũ sit melior vtiq̃z erit.

Tertio sic ĩ augmento demonstratõis affirmatiue ñ requiritur aliqua negatiua. ⁊ ĩ augmento negatiue requiritur affirmatiua. ĩmo plures affirmatiue quã negatiue. ergo demonstratio affirmatiua est potior negatiua. añs ꝓbatur nam in augmento huius demonstratõis. omne corpus aiatum est sba. oĩs hõ ẽ corpus aiatum. g̃ oĩs homo est sba. ꝑ demonstrationem ꝑmissaꝝ nunq̃z recipitur aliqua negatiua. sz tãtum affirmatiua. q: ñ vna ꝑmissaꝝ est negatiua conclusio ẽ negatiua. In augmento aũt huiꝰ. nulluz corpus aiatum est q̃ztitas. oĩs homo ẽ corpus aiatum. g̃ nullus hõ est q̃ztitas. necessario ꝯcurrũt plures affirmatiue q̃z negatiue. qm̃ maior demonstrat̃ ꝑ vnam affirmatiuã ⁊ vnã negatiuã minor aũt per ambas affirmatiuas. Sed dubitat̃ q: ista rõ videtur ꝯtradicere ꝑme. ibi enim ex paucitate arguit̃ dignitas demonstratõis affirmatiue hic vero ex multitudine cum plures reqrant̃ affirmatiue q̃z negatiue ĩ augmento resolutorio demõstratõum. Dicendũ q̃ nulla ẽ ꝯtradictio. q: ĩ ꝑma rõne concludit̃ dignitas demõstratõis affirmatiue ex paucitate medioꝝ ꝓpter q̃z ꝓpõ demõstrabilis est magis ĩmediata et magis ꝓpinqua ꝑmis ꝑncipijs q̃z ꝓpõ negatiua. hic vero arguit̃ dignitas eiusdem demõstratiõis ex potentia ꝓpõnis affirmatiue supra negatiuaz. qm̃ negatiua nõ põt demonstrari sine affirmatiua. neq̃z põt augeri demonstratio negatiua absq̃z augmẽto ꝓpõnis affirmatiue si quelz ꝑmissarum fuerit mediata ĩ resolutione enim nõ accipietur in ꝑmissis nisi vna negatiua vbi accipient̃ tres affirmatie. vna ad demonstrandum ꝑmissam negatiuam ⁊ due ad demonstrandum ꝑmissam affirmatiuam. exempla. n. ponit phũs. per. a. b. c. d. e. ponendo q̃ in sillogismo negatiua. a. sit maior extremitas. ⁊ b. medium et. c. minor extremitas. ⁊ d. medium inter a. b. ⁊ e. mediũ inter. b. c. sic arguendo. nullũ b. ẽ a. oẽ. e. est b. g̃ nullum e. est a. maior aũt sic demonstrat̃. nullũ d. est. a. oẽ b ẽ d. g̃ nullũ b ẽ a. minor aũt sic demõstrat̃. oẽ c ẽ b. omne c ẽ e. g̃ oẽ c est b. vl̃t ergo phũs q̃ a cõuertatur cũ illo termino q̃ztitatis. ⁊ b. cum illo termĩo corpus aiatum. ⁊ c cum illo termino homo. ⁊ d cuz illo termino substantia aut corpus. ⁊ e cum illo termino aial. arguendo ĩ terminis ignotis sicut argutũ est ĩ terminis notis.

Amplius si ꝑricipiũ sillogismi propõ vlis ĩmediata est. Est autem ĩdemõstratiua affirmatiua. ĩ priuatiua autem ⁊ negatiua uniuersalis. propositio autem affirmatiua negatia. prior ⁊ notior. ꝑ affirmatiuam eñi negatiua nota est. ⁊ prior affirmatõ est sicut esse prius est ñ esse: quare potius principium demõstratiue est quam priuatiue. dignioribꝯ aũt pricipiis utitur dignior.

Quarto sic ꝑncipium demonstrationis affirmatiue est ꝓpositio affirmatiua. ⁊ ꝑncipium demonstratõis negatiue est propõ negatiua. sed propõ affirmatiua dignior est ꝓpõne negatiua. ergo maior patet. eo q̃ illud ꝑncipium de quolz esse vel non esse. est ꝑncipium oĩum demonstrationum affirmatiuarum ⁊ illõ non ꝯtingit idem simul esse ⁊ nõ esse ẽ ꝑncipiuz omnium demonstratõum negatiuaꝝ. ꝯstat autem q̃ illud ꝑncipium affirmatiuũ ẽ dignius illo negatiuo. eo q̃ ẽ ꝑus ⁊ notiꝰ. ꝑus q̃dem cũ affirmatio sit ꝑor negatõe. cognoscit̃ enim negatio ꝑ affirmatõem. et nõ econtra. ẽ ẽt notius. q: ex affirmatiua sequitur negatiua ⁊ non econtra. Nõndum ꝑm phĩ. ix. met. q̃ potẽtia ĩ ĩdiuiduo generabili ⁊ corruptibili ẽ ꝑor actu. non tamen simplr̃ potentia est ꝑor actu eo q̃õ actus ꝑmus ꝑcedit omnem potentiam. ita in ꝓposito est dicendum de ꝑoritate essendi ⁊ non essendi q̃ ĩ eodem indiuiduo generabili ⁊ corruptibili prius ẽ non esse q̃z esse non tamen simplr̃ eo q̃ esse ꝑmi entis ꝑcedit omne non esse. ⁊ lz non esse indiuidui generabilis ⁊ corruptibilis sit ꝑus q̃z esse eiusdem. nõ tñ ꝑus cognoscit̃ illud nõ eẽ q̃z suũ esse eo q̃ ĩ nõ facere ĩtelligit̃ facere ⁊ oĩo ĩ negatione ĩtelligitur affirmatio ꝑm phĩ ĩ libro elencoꝝ. Contra ꝑdicta arguit̃. ⁊ ꝑmo q̃ negatio absolute ⁊ simplr̃ sumpta ẽ prior affirmatione. ĩmo q̃ ĩfinite negationes sũt naturalr̃ ꝑores affirmatõe ꝑmi entis. nã ꝑus est illud a quo nõ ꝯuertit̃ subsistẽdi ꝯña pz per aris. ĩ ꝑdicamẽtis capitulo de priori. sed sequitur formaliter deus est. ergo deus non est lapis ⁊ nõ econtra. quia vt dictum est ex negatiua non sequit̃ affirmatiua. g̃ ꝑus est deum nõ esse lapidẽ q̃z deũ eẽ. Et ꝯñter arguitur q̃ ꝑus ẽ deũ nõ eẽ lignũ q̃z deũ esse. ⁊ ꝑus est deum

nõ eẽ lineã neqꝫ sup̃ficiem neqꝫ albedinem nec ni
gredinem quã deũ eẽ. ⁊ sic de īfinitis. Scd̃o argu
itur ꝙ negatio īdiuidui generabilis ⁊ corruptibilis
ẽ p̄us nota q̃ꝫ affirmatio eiusdem. q2 sicut se habet
res ad eẽ ita se hꝫ ad cognosci p phm̃. 2. metha. sed
negatio īdiuidui gn̄abil' ⁊ corruptibil' ẽ nāl'r p̄or q̃ꝫ
sua affirmatio. q2 ꝯcessum ẽ ꝙ nõ eẽ illi⁹ p̄cedit suuꝫ
eẽ. g̃ illa negatio p̄us cognoscit' q̃ꝫ sua affirmatio.

Tertio arguit' ꝙ aliqua ꝑpõ negatiua ẽ magis no
ta quã sua opposita affirmatiua. q2 hec. nullus hõ p̄
ter sortem ẽ aial. ẽ negatiua ⁊ ẽ magis nota quã hec
sua opposita affirmatiua. nõnullus hõ p̄ter sorteꝫ ẽ
aial. cũ hec affirmatiua ꝓbet' p illã negatiuã. idẽ pꝫ
de ista tñ. hõ nõ est aial q̃ ẽ negatiua ⁊ ẽ magis no
ta q̃ꝫ hec sua opposita affirmatiua. nõ tñ hõ non ẽ
aial. cũ non possit cognosci veritas isti⁹ nisi p falsita
tẽ alterius. Quarto arguit' ꝙ ex qualꝫ negatiua
sequit' vna affirmatiua. nã sequit' nulla chimera est
g̃ veꝝ est ꝙ nulla chimera est. tu nõ curris. ergo sic
est ꝙ tu non curris. tu non sedes. g̃ tu sedes vel tu ñ
sedes. Idem ẽt arguit' ī hypotheticis. nã bñ sequit'
ꝙ tu es homo. ⁊ tu es lapis. ergo tu nõ es hõ vl' tu
nõ es lapis. Etiã sequit'. nõ tu es hõ vel tu es lapis
ergo tu nõ es hõ ⁊ tu nõ es lapis. Ad p̄mũ nego
ꝙ p̄us sit deum non eẽ lapidẽ quã deũ eẽ cũ deus sit
p̄mum ens simpl'r ⁊ act⁹ purissim⁹ vt tollit' de mẽte
phi. 2. ⁊. xij. metha. Et cũ d' p̄us ẽ illud a quo nõ cõ
uerti' subsistẽdi ꝯña. veꝝ est exquo nõ sequit' ꝙ p̄u'
sit deum nõ eẽ lapidẽ quã deum eẽ q2 nõ ītẽdit phs
p primã regulã ꝙ si ex aliquo añte seqtur aliqd cõ
sequẽs ⁊ nõ ecõtra ꝙ significatum ꝯñtis sit p̄us si
gnificato añtis sed itendit phũs ꝙ si aliqua duo sint
a quoꝝ vno ad reliquũ est bonũ argumentũ cũ ver
bo substãtiuo de secũdo adiacente ⁊ nõ ecõtra affir
matiue illud est p̄us qd̃ īfertur in ꝯsequente. ⁊ illud
est posterius qd̃ īfert' in añcedente. Et exemplificat
ibi arist. de aiali ⁊ vnitate dicens ꝙ aial est p̄us ho
mine ⁊ vnitas numero. q2 seqtur hõ ẽ. ergo aial est.
⁊ nõ ecõtra. ẽt sequit' numerus ẽ. ergo vnitas ẽ. ⁊ nõ
econtra. vñ si illa regula eẽt itelligenda absolute iu
xta ꝓcessum argumẽti. sequeret' ꝙ pri⁹ esset te eẽ q̃ꝫ
te eẽ asinum. ⁊ pri⁹ esset baculũ stare ī angulo quã
te eẽ aliud ab hoie. cũ sequat' formal'r. tu es asinu'.
ergo tu es aliud ab hoie. ergo baculus stat ī angulo
vt al'i ī sophisticis declaraui. Ad scd̃m d' ꝙ illa p̄o
positio sicut se hꝫ res ad eẽ ita se hꝫ ad cognosci. itel
ligit' d̃ re positiua cui põt correspõdere ꝓpria cogno
scibilitas ⁊ nõ de re negatiua vel p̄uatiua. pri⁹ eniꝫ
ẽ in materia p̄uatio quã forma gn̄anda ƀm phm̃. ⁊
Cõmẽtatorem p̄mo phisi. ⁊ tñ nõ pri⁹ cognoscit' pri
uatio quã forma generanda nõ quo ad nos nec quo
ad nãm. q2 rectum ẽ index sui ⁊ obliq per phm̃ p̄mo
de aia. et non cognoscit' priuatio nisi p accidẽs scꝫ p
habitũ vt ẽ oñsum. 2. de aia. de tenebra ⁊ silentio q̃
nõ recipiunt' nisi p lumẽ ⁊ sonum. Ad tertium rñ
detur ꝙ duplex ẽ negatiua. s. simplex ⁊ mixta. ꝑposi
tio negatiua simplex est illa ex qua nõ sequit' aliqua
affirmatiua ponẽs ie̅e. vt nulla chimera ẽ. tu nõ es
ꝑpõ negatiua mixta ẽ illa ex qua seqtur formaliter
affirmatiua ponẽs ie̅e. vt nullus homo preter sor.
currit. tñ homo non currit ex prima sequit' ꝙ sor.
currit. ex secũda vero ꝙ quodlꝫ nõ hõ currit. dico g̃
ꝙ ꝑpõ negatiua simplex semper est min⁹ nota quã
sua opposita q2 ꝓbatur p illam. ꝑpõ aũt negatiua
mixta est magis nota quã sua opposita ꝯtradictõia
vt ꝓbatum ẽ. nõ tñ est magis nota simpl'r quã sua
opposita q2 sua opposita ꝯtrarie est magis nota hec
eni qlꝫ homo p̄ter sor. est aial est magis nota quaꝫ
hec. null⁹ homo p̄ter sor. ẽ aial. ⁊ hec tñ hõ ẽ aial ẽ
magis nota quã illa. tñ homo nõ ẽ aial. Ad q̃r
tum ꝯcedo ꝙ ex cathegorica negatiua seqtur hipo
thetica affirmatiua. ⁊ ꝙ copulatiua negatiua ⁊ dis
iunctiua affirmatiua ⁊ econtra iuicem ꝯuertunt'. cõ
cedo ẽt ꝙ ex cathegorica negatiua mixta sequit' for
mal'r cathegorica affirmatiã. sed ex cathegorica ne
gatiua simplici nulla sequit' affirmatiua. ⁊ ꝯñter ne
gant' ille ꝯñe. tu nõ curris. ergo sic ẽ ꝙ tu nõ curris.
nulla chimera est. ergo veꝝ est ꝙ nulla chimera est
q2 si nihil nec aliqual'r esset nulla chimera esset ⁊ nõ
sic esset ꝙ nulla chimera ẽ. neqꝫ veꝝ esset nullã chi
merã eẽ ideo cuiuslꝫ illaꝝ ꝯñarum ꝯtradictoriuꝫ ꝯ
sequentis ẽ imaginabile cũ añte absqꝫ ꝯtradictõe.
vñ si nihil nec aliqual'r eẽt deus nõ eẽt. ⁊ si deus nõ
eẽt nullũ veꝝ esset. qñ deus ẽ primũ veꝝ a quo sũt
omnia alia vera.

Adhuc pricipalior est sine enim de mõstratiua non est priuatiua.

Quinto sic. demonstratio idepẽdens ẽ potio' quã de
pendens. sed demõstratio affirmatiua ẽ indepẽdẽs.
⁊ negatiua dependens ergo tꝫ ꝯña cũ maiori. ⁊ mi
nor arguitur ex eo. q2 demonstratio affirmatiua nõ
p̄supponit negatiuã sed bñ ecõtrario. nemo eni scit
sillogizare negatiue nisi sciat syllogizare affirmatie.

Nõndum ꝙ primũ principiũ negatiuũ nõ obstã
te ꝙ sit idemõstrabile adhuc dependet a primo pri
cipio affirmatiuo. ⁊ ita lꝫ aliqua demõstratio negati
ua sit ex p̄missis idemonstrabilib⁹ adhuc dependet
a demonstratione affirmatiua sicut gn̄al'r quelꝫ ne
gatio ab aliqua affirmatione. Dubitat' q2 videt'
hec rõ coincidere cũ secunda. nã in rõne illa dicebat'
ꝙ demonstratio negatiua semp accipit ꝑpõnem af
firmatiuam hic aũt ꝙ demõstratio negatia semper
p̄supponit affirmatiuã. Rñdet' aliud ẽ eẽ effica
cius. ⁊ aliud est eẽ principali⁹. Efficati⁹ ẽ illd̃ quod
plus agit. principalius vero sine quo aliud nõ agit
⁊ vtrũqꝫ hꝫ affirmatiua supra negatiuam iõ ī secun
da rõne ꝓbatur solum efficacia ꝑpõnis affirmatiue
supra negatiuam. hic aũt principalitas. Cõtra p̄
dicta arguit' demõstratõem negatiuã potiorem ⁊ di
gniorem eẽ affirmatiua. ⁊ primo sic demonstratio
que ẽ p magis cãꝫ ẽ potior ⁊ dignior quã demõstra
tio q̃ est p min⁹ cãm. sed demõstratio negatiua est p
magis cãm quã affirmatiua ergo ⁊c. pꝫ ꝯña cũ ma
iori ⁊ minor arguit'. demonstratio affirmatiua nun
quã ẽ p cãm remotam sed tñ ꝓpinquam vt' patuit
demonstratio aũt negatiua ẽ idifferenter p cãm pro
pinquam ⁊ p cãm remotã. sed cã remota ẽ magis cã
quã ꝓpinqua. ergo pꝫ ꝯña cũ prima pte añtis. secũ
da aũt oñditur iductiue ī quolꝫ gn̄e cãe. nã ī genere
cãe efficientis quãto aliqua cã ẽ remotior tãto ẽ ma
gis causa. magis eni cã est celũ quã homo ⁊ de⁹ quã
celum. simil'r in gn̄e cause finalis magis ẽ cã sanitas
quã deambulatio. q2 est remotior. Et ꝯfirmatur cau
sa negatiua ẽ potior ⁊ dignior affirmatiua. pꝫ ꝯña.
q2 sicut cã affirmatiua est medium ī demonstratõe
affirmatiua. ita cã negatiua est medium in demr̄ati
one negatiua. constat autem dignitatem demõstra
tionis accipi penes medium. antecedẽs videtur no
tum ex eo quia causa negatiua demonstrat effectuꝫ
suum siue fuerit causa ꝓpinqua siue remota. cã autẽ
affirmatiua nõ demonstrat effectum suum nisi sit cã
ꝓpinqua ergo ⁊c. Secundo sic. syllogismus nega
tiuus est potior ⁊ dignior affirmatiuo. ergo demon
stratio negatiua est potior ⁊ dignior affirmatiua. pꝫ
consequentia q2 omnis demonstratio est syllogism⁹
añs arguitur ex eo q2 omnis virtus quanto ad plu
ra se extendit tãto est dignior ⁊ perfectior. sꝫ ad plu
ra se extendit syllogismus negatiuus quaꝫ affirma
tiuus. ergo patet ꝯña cum maiori inductiue. minor
autem patet. nam modi sillogizandi sunt. xix. in tri
bus figuris iuxta doctrinam Aristo. primo priorũ
constat autem ꝙ ī pluribus modis ⁊ in plurib⁹ figu
ris fit sillogismus negatiuus quam affirmatiu⁹. fit
enim syllogismus affirmatiuus tantum in prima ⁊
ī tertia figura. sillogismus auteꝫ negatiuus fit ī qua
libet figura. fit etiam sillogismus negatiuus in plu
ribus modis q̃ꝫ affirmatiuus. nam. xij. sunt modi q
bus sillogizatur negatiue ⁊ tantum. vij. sunt quib⁹
syllogizatur affirmatiue. videlicet quatuor in prima
figura. ⁊ tres in tertia figura. Tertio sic. propositõ
negatiua est dignior ⁊ potior affirmatiua. ergo dmõ
stratio negatiua est potior ⁊ dignior q̃ꝫ affirmatiua
patet cõsequentia q2 ꝑpõ affirmatiua est p̄ncipium
omnium demonstrationum affirmatiuarum. ⁊ pro
positio negatiua omnium negatiuarum. antecedẽs
arguit'. nam propõ vniuersalis negatiua est imedi
ate omnium suarum singularium illatiua proposi
tio autem affirmatiua vlis non est illatiua alicuius
sue singularis nisi cum debito medio. ergo patet cõ
sequentia exquo paucioribus idiget. antecedens est
manifestum inductiue. nam general'r sequitur. null⁹
homo currit. g̃ iste homo non currit. sed non sequit'.
quilibet homo currit. ergo iste homo currit. q2 semp
añs erit possibile ⁊ ꝯñs aliquando impossibile. sicut
etiam non sequit'. omnis homo est aial. g̃ sortes est
aial cum antecedens sit necessarium. ⁊ ꝯñs contin
gens. sed bene sequitur cum tali medio sor. ẽ homo.

Quarto signum vl'e negatiuum est poti⁹ ⁊ digni
us signo vli affirmatiuo. ergo pꝫ consequẽtia quia
demonstratio affirmatiua denominatur a signo affir
matiuo. ⁊ negatiua a signo negatiuo. añs pꝫ quia si
gnum vl'e negatiuum distribuit tam terminum me
diatum q̃ꝫ imediatum. signum autem distributiuuꝫ
affirmatiuum non distribuit nisi terminum imedia
te sequentem. Item negatio tollit suppõneꝫ signi
affirmatiui ⁊ non ecõtra. vnde in hac ꝑpõne. omnis
homo ẽ aial sbm̃ stat distributiue ⁊ p̄dicatum confu
se tñ. ⁊ per additionem negationis dicendo non ois
homo ẽ aial. subiectum stat determinate ⁊ p̄dicatuꝫ
distributiue dicendo aũt homo non est asinus. li asi
nus stat distributiue virtute negatõis a qua distri
butione non remouetur per appositionem signi vlis
q2 eque distribuitur in ista ois homo non est asinus
sicut ī alia. Ad p̄mum dicitur ꝙ lꝫ causa remota
sit magis causa q̃ꝫ ꝓpinqua. q2 est plurimum causa
non tñ est magis causa istius aut illius quam causa
ꝓpinqua. cã enim est illud ad cuius eẽ sequitur ali
ud. ⁊ q2 ad eẽ cãe ꝓpinque magis sequitur eẽ effec
tus q̃ꝫ ad eẽ cãe remote. q2 posita causa ꝓpinq̃ po
nitur effectus ⁊ non posita causa remota ponitur ille
effectus. ideo causa ꝓpinqua est magis cã sui effect⁹
q̃ꝫ cã remota. Et tunc ad argumentuꝫ dicit' ꝙ illa ꝓ
positio non ẽ absolute vera. ois demonstratio que ẽ
per magis cãm est potior ⁊ dignior q̃ꝫ que est per mi
nus cãm. sed est vera solum ad hunc itellectum. om
nis demonstratio q̃ ẽ per magis cãm effect⁹ demon
strati est potior ⁊ dignior q̃ꝫ demõstratio que ẽ per
minus cãm eiusdem effectus. Cõstat aũt ꝙ cã ꝓpi
qua est magis cã effectus demonstrati q̃ꝫ causa rẽo
ta. Et ad ꝯfirmatõem nego ꝙ cã negatiua sit potior
⁊ dignior q̃ꝫ affirmatiua. imo causa negatiua non ẽ
cã nisi rõne cause affirmatiue. ex eo enim q2 eẽ ani
mal est causa remota respirationis ⁊ habere pulmo
nem est causa ꝓpinqua. ideo non eẽ aial est causa
remota non respirationis ⁊ non habere pulmonem
est causa ꝓpinqua. Uult enim aris. 2. p hi. ꝙ ꝓpterea
absentia naute est causa submersionis nauis. quia p̄
sentia eius est causa salutis. ideo concedit ī hoc pri
mo ꝙ sicut affirmatiua est causa affirmationis. ita
negatio negationis. Et tunc ad argumentum cã ne
gatiua demonstrat effectum suum siue fuerit ꝓpinq̃
siue remota ⁊ non causa affirmatiua. ideo est digni
or. negetur ꝯña. vnde sicut cã positiua remota ꝯmu
nior est q̃ꝫ effectus suus. ita causa remota negatiue
minus cõmunis est quam eius effectus. ⁊ q2 non ꝯ
tingit demonstrare per medium cõmunius quaꝫ sit
maior extremitas. bene autem per minus cõmune.
ideo non demonstratur per causam positiuam remo
tam. sed bene per cãm negatiuam verbi gratia sicut
aial est magis cõmune q̃ꝫ homo. ita non animal est
minus cõmune. nam omne non animal est non hõ
⁊ non econtra. ideo nõ demonstrat eẽ hoiem per cẽ
aial sed bñ non eẽ hoiem p nõ eẽ aial. ⁊ consequẽ
ter demonstrat' nõ respirare p nõ eẽ aial tanq̃ꝫ ma
gis cõe p minus cõe. terminus enim q̃ꝫto est cõior.
tanto īfinitat⁹ sit minus cõis. iõ non eẽ aial ẽ min⁹
cõe q̃ꝫ non respirare sicut eẽ aial est magis cõe q̃ꝫ
respirare. sed non habere pulmoneꝫ ⁊ non respirare
sunt eque cõia sunt sua opposita. Ad scd̃m nego
q2 syllogismus negatiu⁹ sit potior aut dignior affir
matiuo. Et tũc ad rõnem dico ꝙ illa maioꝛ tantũ
est vera ī genere cãe efficientis ⁊ finalis. non autem
ī genere cãe mãlis ⁊ formalis. vnde materia prima
ad plura se extendit q̃ꝫ materia secunda. ⁊ forma ele
menti q̃ꝫ forma mixti ⁊ tamen impfectior ⁊ dignior
est materia p̄ma quam materia secũda. ⁊ forma ele
menti q̃ꝫ forma mixti ꝯstat autem ꝙ magis cõmu
ne ⁊ minus cõe in p̄dicatione dicunt rõnem forme ⁊
materie ⁊ q̃ꝫto aliquid est cõius tanto imperfectius
nã impfectius est eẽ corpus q̃ꝫ eẽ aial. ⁊ imperfe
ctius ẽ eẽ aial q̃ꝫ eẽ hoiem. ideo q2 pluribus com
petit per p̄dicatõem syllogismus negatiuus q̃ꝫ affir
matiuus. ꝓpterea dignior ⁊ potior est affirmatiuus
q̃ꝫ negatiuus. Ad tertium nego ꝙ propõ negati
ua sit dignior affirmatiua. ⁊ tunc ad argumentũ ne
getur ꝯña. sicut enim generans cum semine est ma
gis p̄fectum q̃ꝫ generans sine semine. ita vlis affir
matiua ẽ p̄fectior ⁊ dignior vli negatiua. exquo vlis
affirmatiua nõ inducit sua singularia nisi cum me
dio. ⁊ vlis negatiua sine medio. nec sequit' vlis ne
gatiua nõ indiget medio ad iferendum sua singula
ria. ⁊ vlis affirmatiua idiget medio. g̃ paucioꝛib⁹ in
diget negatiua quã affirmatiua. quia licet paucioꝛi
bus indigeat in inferendo non tamen in essendo cũ
semper p̄supponat vl'em affirmatiuam. ratio auteꝫ
quare vlis negatiua non indiget medio est q2 inclu
dit medium vlis autem affirmatiua nõ includit me
dium inferendi sua singularia ⁊ vbi includeret indu
bie esset illatiua omnium suarum singularium. nã
bene sequitur quilibet istorum currit. ergo iste isto
rum currit. ⁊ iste istorum currit. Ad quartũ nego
ꝙ signum vl'e negatiuum sit dignius signo vniuer
sali affirmatiuo. sed magis econtra. q2 signum vl'e
affirmatiuum habet effectus diuersarum rõnum. s.
distribuere ⁊ confundere cõfuse tñ. signum aũt ne
gatiuum p se tantum distribuit nec sequitur. signuꝫ
negatiuum distribuit ad maiorem distantiã quaꝫ si
gnum affirmatiuum. ergo est dignius. q2 ille distri
butiones non sũt eiusdem rõnis. ignis enim ad ma
iorem distantiã illuminat quã lapis p̄ciosus aut ocu
lus catti. ⁊ tñ nõ est dignior neqꝫ p̄fectior exquo illu
minationes ille nõ sunt eiusdẽ rõnis. Deide qñ dici
tur negatio tollit suppõnem signi affirmatiui ⁊ non
econtra. Respondetur ꝙ hoc contingit quãdo di
stributio negatõis attingit aliquem terminum quẽ
nõ attingit distributio signi affirmatiui vt in exẽplo
dato. qñ vero distributio vtriusqꝫ põt eundeꝫ termi
num attingere sicut negatio tollit suppõem signi af
firmatiui ita ecõtra. hui⁹ eni ꝑpõis. tu non es aial

ꝑdicatū stat distributiue cui⁹ distributio tollit̄ ꝑ ap-
positōem signi affirmatiui.q̄r dicēdo tu n̄ es omne
aial.iā supponit li aial determinate. Sꝫ adhuc du
bitat̄ circa istam.ꝑpter qd phūs nō arguit ad vtrāqꝫ
ptem hui⁹ secūde q̄ōis affirmatiue ⁊ negatiue sicut
arguebat ad vtranqꝫ ptem p̄me q̄ōnis exquo diffi-
cultates hic occurrūt ad vtranqꝫ ptem sicut ibi. Re
spondet̄ ꝙ iō.q̄r tpe arif.fuerūt due famose opinio-
nes. Quaꝝ vna dixit demonstratōem vl̄em potio-
rē esse demr̄atione pticulari. Alia aūt ꝙ demōstra
tio pticularis ē potior ⁊ dignior demōstratōe vli.et
q̄lꝫ istaꝝ opinionū hūit rōnes faciētes fidē. Deinde
aliq̄ dixerūt vl̄e magis eē̄ notū q̄ꝫ pticulare.alij ve
ro ꝙ pticulare ē magis notū q̄ꝫ vl̄e.nulli aūt vnq̄ꝫ
dixerunt demōstratōeꝫ negatiuā eē̄ digniorē affir
matiua neqꝫ negationē digniorē eē̄ affirmatiōe ⁊c.

Quod quidem cathegorica pri
uatiua sit dignior manifestū
ē: ⁊ ad impossibile ducente.

Tertia q̄ō ē ista. vtrū demr̄atio ostēsiua sit dignior ⁊
potior demr̄atione ducēte ad ipossibile.ad quā que
stiōem rn̄det.p.d.ꝙ ē manifestū ex dicēdis demon
stratōem ostēsiuā tā affirmatiuā q̄ꝫ negatiuā dignio
rem esse demōstratōe ducente ad ipossibile.vbi dicit
Egi.exponēdo hūc textum ꝙ arif.solū itendit hic p̄
mittere demr̄ationē ostēsiuā negatiuā potiorē eē̄ de
mōstratione ducēte ad ipossibile exponēdo cathego
ricā p̄ ostēsiuam dicens illud fuisse scriptū ex defectu
trāslatoris.alij aūt dicūt ꝙ phūs hic tm̄ intēdit pre
mittere demr̄atōem ostēsiuā affirmatiuā digniorem
eē̄ demōstratione ducente ad ipossibile.ac si dicat cū
demōstratio affirmatiua potior sit negatiua.māife-
stum ē ꝙ ēt potior ducēte ad ipossibile. Sed que
libet istaꝝ expōnum ē diminuta.q̄r Arif. nō itendit
tm̄ ꝓbare demr̄ationem ostēsiuam affirmatiuā eē̄ po
tiorē demr̄atione ducēte ad ipossibile.neqꝫ itēdit so
lū arguere demonstratōem ostēsiuā negatiuā dignio
rem esse ducente ad ipossibile.sed vult ostēdere tā istā
q̄ꝫ illā digniorē ⁊ potiorē eē̄ demōstratione ducēte
ad iposibile itelligendo p̄ cathegoricam demonstra
tōem ostēsiuā affirmatiuā.sepe enim vt patuit syllo-
gismū affirmatiuū vocat cathegoricā.⁊ p̄ p̄uatiuaꝫ
itelligit demonstratōem ostēsiuam negatiuā nō ꝙ sit
adiectiuū illius termini cathegorica.sꝫ tā ille termi
nus cathegorica q̄ꝫ ille terminus p̄uatiua sumit̄ vt
adiectiuum illi⁹ termini demr̄atio ostēsiua p̄ modum
copulati.ac si diceret phūs ꝙ quidē cathegorica ⁊ p̄
uatiua dignior est ducente ad ipossibile. manifestuꝫ
est i p̄ncipio huius capituli vbi quesiuit phūs vtrū
cathegorica sit potior p̄uatiua. vbi p̄ cathegoricam
itelligit affirmatiuā sicut p̄ p̄uatiuā negatiuā.ita ꝙ
nūc videt̄ intelligere.

Oportet aūt scire que sit differētia
ipaꝝ. Si igit̄ a.i nullo.b.in.c.auteꝫ
i oi.b.necesse ē in nullo.c.eē.a.si igi
tur acceptis demonstratiua priuati
ua erit demonstratio:quoniam.a. i
c.non erit. Que v̄o ē per impossibi-
le sic se habet si opus est demōstra
re ꝙ.a.in.b.non sit accipiendum ē
affirmatiue.a.eē in.b.⁊.b.in.c.qua
re accidit ⁊.a.in.c.esse.hoc autē sit
notum ⁊ certum quod impossibile
ē ipsum eē.

Pro declaratōe hui⁹ q̄ōnis aristo facit duo.quia p̄
mo p̄mittit aliquas suppōnes.scd̄o dclarat duas ꝯ
clusiones ibi. Si ergo ex notiorib⁹. Prima ergo
suppō ē ista ꝙ i hoc differunt demr̄atio ostēsiua ⁊ du
cens ad ipossibile.q̄r demonstratio ostēsiua nō cōclu
dit nisi manifeste necessarium.demr̄atio aūt ducēs
ad ipossibile ꝯcludit manifeste ipossibile. Exemplū
p̄mi tā affirmatiue q̄ꝫ negatiue. vt omne aial ē cor-
pus aiatum.ois hō ē aial. ergo ois homo ē corpus
aiatum. Itē nulla sb̄a ē q̄ꝫtitas.ois homo ē substan
tia ḡ nullus hō est q̄ꝫtitas.Exemplū scd̄i dato ꝙ ne
ges illā.color ꝯgregatiuus visus no est albedo. as
sumam suum contradictorium sic arguēdo.ois co-
lor congregatiuus visus ē albedo.ois nigredo ē co
lor ꝯgregatiuus visus.ergo ois nigredo ē albedo.
Itē negata illa.color ē disgregatiuus visus.arguat̄
sic p̄ suuum ꝯtradictorium.nullus color ē disgrega
tiuus visus.ois albedo ē disgregatiua visus.ḡ nl̄la
albedo ē color. vbi pꝫ.cuiuslꝫ istoꝝ sillogismorum
ꝯclusionem esse manifeste ipossibilem. Nōnduꝫ
ꝙ arif.hic nō exemplificat nisi de demonstratōe ostē
siua negatiua.q̄r si demonstratio ostēsiua negatiua n̄
concludit nisi manifeste necessarium oportet ꝙ de-
monstratio ostēsiua affirmatiua etiam concludat ꝑ
se manifeste necessarium cum dignior sit affirmatia
q̄ꝫ negatiua.Et ponit Aristo. exemplum i terminis
vt a.b.c. vt nullum.b.est a.omne.c.est.b.ergo nul-
lum.c.est.a. Non etiam exemplificat nisi de demon
stratione affirmatiue ducente ad ipossibile faciēdo
tm̄ syllogismum affirmatiuū ꝯcludentem ipossibile
quoniam manifestius ē ipossibile affirmatiuū q̄ꝫ ne
gatiuū.cōiter enim impossibilia affirmatiua forma
liter includunt contradictōem. vt homo est asinus li
nea est albedo.impossibilia enim negatiua non for
maliter implicant contradictōem. vt nulluꝫ aial est
sb̄a.nulla albedo ē color.ideo impossibilia affirma
tiua sunt magis impossibilia q̄ꝫ impossibilia negati
ua. Et notanter dico cōmuniter.q̄r non omnia im
possibilia affirmatiua implicant formalit̄r contra-
dictōem. Illa enim sunt impossibilia s̄m naturā va
cuum est.celū quiescit ⁊ nō implicant formal̄r cōtra
dictōem.bn̄ autem māl̄r cum ex impossibili sequat̄
quodlꝫ ⁊ ꝯsequēt̄ duo ꝯtradictoria.format ḡ Arist.
syllogismum affirmatiuuꝫ ꝯcludentē ipossibile hoc
mō.oē.b.est a.oē c.est b.ergo oē c.est a.ac si arguere
tur sic.oē aial ē asinus.ois homo ē aial.ḡ ois homo
est asinus.dato ꝙ a.conuertatur cū illo termino asi
nus.⁊ b.cū illo termino aial.⁊.c.cū illo t̄mino hō.

Termini quidē igit̄ simil̄r ordinā
tur. Differt aūt quo qualis sit noti-
or priuatiua propō. Utrum igit̄ ꝙ
a.b.non iest:aut quod.a.c.nō inest
cum igit̄ cōclusio notior quoniam
nō est.a.in.b.qō est ad impossibile
fit demōstratio. Cum autem i syllo
gismo sit demōstratiua est.

Secunda suppō ꝙ demonstratio ducēs ad impossi
bile ⁊ ostēsiua in aliquo conueniunt ⁊ in aliquo diffe-
runt.ꝯueniunt enim q̄r fiunt ex ꝯsimilibus termis
in ꝯsimili figura ⁊ modo discōueniunt aūt q̄r i dmō
stratione ostēsiua p̄misse sunt notiores i veritate con
clusione.sꝫ in demonstratione ducente ad ipossibile
ꝯclusio est notior i falsitate quā p̄missā falsa. Ubi gra
tia.nulla albedo est nigredo.ois color disgregatiu⁹
visus ē albedo.ḡ nullus color disgregatiuus visus
est nigredo.hic pꝫ p̄missas notius esse veras q̄ꝫ con
clusio.sed dicēdo ois color disgregatiuus visus ē al
bedo. nigredo ē color disgregatiuus visus.ergo ni-
gredo ē albedo hic nulli dubiū ꝙ ꝯcl̄o ē manifestius
falsa q̄ꝫ minor. magis eni est notum nigredinē non
esse albedinē q̄ꝫ ipaꝫ esse disgregatiuā visus. No
tandū ꝙ sicut i ꝯcedenti veꝝ oportet illud veruꝫ d
monstrare p̄ aliud verius sic ꝙ p̄misse sint veriores
concl̄one iuxta illud ꝑpter quod vnūquodqꝫ tale et
illud magis.ita si aliq̄s ꝯcedat falsum oportꝫ ꝙ im
pugnet̄ ip̄m ducēdo ad aliquod falsius.⁊ q̄r i dmō
stratione ad impossibile semper ex falsitate conclu-
sionis ꝓbat̄ falsitas alicui⁹ p̄missaꝝ.ideo semper i ta
li demonstratione oportet ꝙ ꝯcl̄o sit falsior q̄ꝫ p̄mis
sa.iō dicit̄ i textu ꝙ a.esse in.c.i.ꝙ ꝯclusum sit notū
⁊ certū esse ipossibile.exēplificat aūt arist.i terminis
a.b.c.tāi demonstratione ostēsiua negatiua quā du
cente ad ipossibile affirmatiua. vt nullū.b.ē a.i.nul-
la albedo ē nigredo.omne c.ē b.i.oīs color disgrega
tiuus visus ē albedo.ḡ nullum.c.est.a.idest null⁹ co
lor disgregatiuus visus ē nigredo. Ista ē demonstra
tio ostēsiua.ducens aūt ad impossibile est ista.omne
b.est a.i.ois color disgregatiu⁹ visus est albedo. oē
c.est b.i.ois nigredo ē color disgregatiuus visus.ḡ
omne.c.est a.i.ois nigredo ē albedo. Cōsimiles de-
monstratōes pn̄t fieri i his terminis homo asinus ⁊
risibile. vt null⁹ homo ē asin⁹.omne risibile ē homo
ḡ nullum risibile est asinus. Item ducendo ad im
possibile.omne risibile est homo.omnis asinus ē ri-
sibilis.ergo ois asinus ē homo

Natura aūt prior ē que ē quod.a. i
b.nō sit q̄ꝫ.a.i.c.priora.n.cōclusio
ne sūt ex quibus ē conclusio. Est au
tem que est.a. quidem i.c.non eē cō
clusio.a.autem in.b.ex quibus est
conclusio.

Tertia suppō.demonstratio ostēsiua ꝓcedit modo na
ture.demōstratio autē ducens ad ipossibile ꝯtra na-
turam eo ꝙ ꝓcessus nāe ē ex p̄oribus ⁊ notioribus
⁊ sic i demonstratione ostēsiua premisse sunt p̄ores ⁊
notiores ꝯcl̄one.notius ē enim nullam albedinem
eē nigredinē.aut nulluꝫ hoiem esse asinum quaꝫ ꝙ
nullus color disgregatiuus visus ē nigredo. aut ꝙ
nullum risibile ē asinus. In demr̄atōe aūt ducen
te ad ipossibile ꝯcl̄o ē notior p̄missis sꝫ in falsitate.
q̄r ex opposito illius sequit̄ oppositum premisse.hec
enim ē notior i falsitate.albedo ē nigredo aut homo
ē asinus.que ē concl̄o i demonstratōe ducēte ad im-
possibile.quā hec.ois color disgregatiuus visus est
nigredo.aut omne risibile ē asinus que ē maior fal-
sa.et quā aliqua talis.nigredo est color disgregati-
uus visus aut asinus ē risibilis que ē minor falsa s̄ꝫ
variatōem extremoꝝ.

Non.n.ꝯtigit remoueri aliqd hec
cōclusio ē.illa aūt sunt ex quib⁹ sꝫ
hoc quidē exquo sillogismus ē.qō
vtiqꝫ sic se hꝫ:quare aut vt totū ad
ptem.aut pars ad totum se habꝫ sꝫ
que sunt a.c.⁊.a.b.propōnet̄ nō sic
se habent ad inuicem.

Quarta supp ō. In demōstratione ducente ad ipossi
bile ꝓcessus destructiuus ab interemptione concl̄o-
nis ad interemptionem premissarum nō est ꝓcessus
sillogisticus.nec interemptio concl̄onis se habꝫ vt
p̄missa nec interemptio p̄missarum se habet vt con
cl̄o.q̄r illud exquo fit talis ꝓcessus non se habꝫ sicut
totum ad partem nec econtra. Ubi gratia. concessa
ista.albedo est color congregatiuus visus.arguatur
sic.omnis color congregatiuus visus ē nigredo.sed
albedo ē color congregatiuus visus.ergo albedo ē
nigredo.iste est syllogismus ducens ad impossibile
quo habito arguatur sic.sillogismus ē bonus ⁊ con
clusio ē falsa.ergo aliqua p̄missaꝝ ē falsa ⁊ nō maior
ergo minor.h̄ s̄m ꝓcessuꝫ nō ē syllogisticus.q̄r de-
structio concl̄onis nō se hꝫ sicut totum ad pteꝫ nec
econtra. Nōndam ꝙ cum p̄dicatum dicat̄ formā
⁊ sb̄m mām.p̄dicatum dicit totum ⁊ sb̄m ptem. id
autem exquo fit syllogismus ē medius terminus cū
ergo in p̄ma figura mediū subijciatur i vna p̄missa
rū ⁊ predicetur i alia.oportet i p̄ma figura illud ex
quo est syllogismus dicere ptem i vna p̄missaꝝ ⁊ to
tum i alia. In secunda aūt figura medium p̄dicatur
vtrobiqꝫ.ḡ ibi se hꝫ tanq̄ꝫ totū ad ptem ⁊ nō tanq̄ꝫ
pars ad totum. In tertia aūt subijcit̄ i vtraqꝫ. ergo
i tertia figura se hꝫ sicut ps ad totum ⁊ nō sicut totū
ad ptem.⁊ per ꝯn̄s i ꝓcessū destructiuo illud exq̄ fit
ille ꝓcessuꝫ non se hꝫ sicut totum ad ptem nec econ
tra cum nō fiat aliquo dictorum modorum dictorū
s̄m aliquam trium figuraꝝ.

Si igit̄ ex notioribus sit ⁊ credibili
oribus dignior ē.sunt.n. vtreqꝫ ex
non esse credibiles.sed hoc quidē
ex priori.illa vero ex posteriori po
tior simpliciter vtiqꝫ erit ea que est
ipossibilis demonstratō priuatiua.

His suppōnibus p̄missis phūs ponit duas concl̄o-
nes. Quarum p̄ma ē ista demonstratō ostēsiua nega
tiua est dignior ducente ad impossibile patet q̄r ipa
est ex dignioribus ⁊ credibilioribus quelꝫ enim ista
rum demonstratōum est nota ex non esse.sed ostēsiua
est nota ex non esse priori rōne premissarum ⁊ ducēs
ad impossibile ex non esse posteriori ratione concl̄o
nis. Sed contra in demonstratione ducente ad im
possibile proceditur ex interemptione concl̄onis ad
interemptionem alterius premissarum.sed interem
ptio concl̄onis est notior interemptione premissaꝝ.
ergo demonstratio ducens ad impossibile procedit
ex notiori sicut demonstratio ostensiua. Item in d
monstratione negatiua ducente ad impossibile non
proceditur ex non esse.q̄r sumitur concl̄onis oppōi
tum quod est propō affirmatiua.⁊ sic proceditur ex
esse ⁊ non ex non esse. Ad p̄mum dicitur ꝙ lꝫ i ꝓ-
cessū destructiuo semper procedatur ex notioribus
tamen in processu syllogistico ducente ad impossibi
le procedit ex minus notis semper intelligendo quo
ad falsitatem.quelibet enim illarum demonstratio-
num procedit ex non esse.sed demonstratio ostēsiua
procedit ex non esse modo recto a premissis ad con-
cl̄onem.demonstratio autem ducens ad impossibi-
le procedit ex non esse modo retrogrado a concl̄one
ad premissas.non tamen positiue sed destructie.
Ad secundum respondetur ꝙ siue concl̄o sit affirma
tiua siue negatiua semp ꝓcedit̄ ex nō esse i demr̄atō
ne ducēte ad impossibile.q̄r semper ꝓcedit̄ sub isto
fundamēto.ꝯcl̄o nō ē vera.ergo altera p̄missarum
nō ē vera. vbi constat argui p̄ nō esse.

Quare ⁊ hac dignior predicatiua
manifestū ē ēt ꝙ ⁊ ea que est impos

sibilis potior est.

Secunda conclusio. demonstratio affirmatiua ostensiua est dignior ducente ad impossibile. ergo demratō ōsiua negatia ē dignior ducente ad ipossibile. sꝫ affirmatiua est dignior negatiua. ergo patet cōseqntia. quia quicquid est dignius digniori est digniꝰ minus digno. maior est probata in prima conclusione ⁊ minor in secunda questione que determinata est ī lectione priori. Contra predicta arguitur nullam esse demonstrationem ducentem ad impossibile. et primo sic. omnis demonstratio est syllogismus. nulla demonstratio ducens ad impossibile est syllogismus. ergo nulla demonstratio ducens ad impossibile est demonstratio. patet consequentia cum maiori in principio huius per philosophum di. omnem demonstrationem esse syllogismum facienteꝫ scire. minor vero declaratur. nam omnis syllogismus ꝯstat tantum ex tribus terminis ⁊ tribus propositionibꝰ per Aristo. primo priorum sed demonstratio ducēs ad impossibile non constat tantum ex tribus terminis ⁊ tribus propositionibus cum concludat taꝫ falsum quam verum. ergo non est syllogismus. Secundo sic. omnis demonstratio concludit tantum verum ex veris. sed demonstratio ducens ad impossibile concludit falsum ex falso. ergo non est demōstratio. patet consequentia per philosophum in hoc primo per totum. ⁊ minor est Aristo. in littera cum dicit demonstrationem ducentem ad impossibile concludere manifestum impossibile ⁊ manifestiꝰ falsuꝫ quam sit altera premissarum. Tertio omnis demonstratio est quia vel propter quid sed demonstratio ducens ad impossibile non est. quia nec propter quid. ergo non est demonstratio. patet consequentia cum maiori per philosophum in hoc primo. et minor videtur nota. quia demonstratio ducens ad impossibile non est a causa supra effectum nec econtra cum nihil sit causa vel effectus alicuius impossibilis. Quarto queritur quid intelligitur per demōstrationem ducentem ad impossibile vtruꝫ syllogismus concludens impossibile aut totus processus a principio vsqꝫ ad finem. si primum patet nullum talem syllogismum esse demonstrationem. si secundū nulli dubium ꝙ talis processus non ducit ad impossibile sed ad verum prius negatum. ⁊ per consequēs nulla est demonstratio ducens ad impossibile. Notandum ꝙ duplex est demonstratio scilicet simplex ⁊ mixta. Demonstratio simplex est syllogismus faciens scire demonstratio mixta est processus faciēs scire ex multis argumentationibus. Et talis est duplex videlicet demonstratio circularis ⁊ ducens ad impossibile. Demonstratio circularis est processus factus ex duobus syllogismis facientibus scire aliquid per aliud ⁊ econtra. vt patuit supra. Demōstratio autem ducēs ad impossibile est processus factus ex quatuor argumentationibus ad inuestigandam veritatem alicuius prius negati. prima argumentatio est syllogismus concludens manifestum īpossibile. Secunda argumentatio est consequentia concludens alteram premissarum illius syllogismi esse falsam vel non esse veram. Tertia argumentatio est consequentia concludens hanc esse falsam vł non esse veram demonstrata maiori vel minori.
Quarta vero argumentatio est consequentia cōcludens verum esse quod prius negabatur. verbi gratia. negata ista aliquod animal non est homo. accipiatur suum contradictorium. ⁊ arguatur primo sic omne animal est homo. asinus est animal. ergo asinus est homo. vbi consequens est manifestius impossibile quam antecedens. Secundo arguatur sic. iste syllogismus est bonus ⁊ conclusio falsa. ergo altera premissarum est falsa. patet consequentia. qꝛ ambabus premissis existentibus veris non sequit conclusio falsa. Tertio debet sic argui. altera premissarum est falsa ⁊ non minor ergo maior. ac si argueretur sic. ista est falsa demonstrando maiorem. vel ista est falsa demonstrando minorem. sed ista nō est falsa demonstrando minorem. ergo ista est falsa dēmonstrando maiorem. patet consequentia a disiunctiua cum destructione vnius partis ad alteraꝫ partem. Quarto vero sic debet concludi. ista maior est falsa. omne animal est homo. sed animal non est homo. est contradictorium eius. ergo hec est vera. animal non est homo que primitus est negata. patet consequentia. quia non contingit duo contradictoria esse simul vera per illud principium commūe non contingit idem simul esse ⁊ non esse. Ad primum dicitur negando consequentiam. quia demonstratio est terminus equiuocus ad demonstratōem simplicem ⁊ mixtam. ideo pro alio supponit li dēmōstratio in maiori ⁊ aliter in conclusiōe. qua propter cum arguatur ex quatuor terminis. talis syllogismꝰ non tenet iuxta doctrinam. Aristote. primo prioruꝫ sicut nec sequitur. omnis canis currit. sidus celeste est canis. ergo sidus celeste currit. Uel sic in secunda figura. omnis canis currit. celeste sidus non currit. ergo celeste sidus non est canis. vnde cum Aristo. diffiniuit demonstrationem per syllogismum facientem scire non accipit ipsam demonstrationem equiuoce in sua maxima communitate. sed tantum vniuoce pro demonstratione simplici que est proprie et vere demonstratio. Ad secundum dicitur quod dēmonstratio simplex tantum concludit verum ex vero. demonstratio autem mixta concludit falsum ex falso. nō tamen precise. quia etiam concludit veruꝫ ex vero. demonstratio enim ducens ad impossibile quatuor conclusiones concludit. quarum prima est tantum falsa ⁊ alie omnes sunt vere. omnes tamen argumentationes ex quibus constat demonstratio ducens ad impossibile sunt vere cum quelibet illarum argumentationum sit bona consequentia. Ad tertium dicitur quod illa propositio. omnis demonstratio est quia vel propter quid debet intelligi de demonstratione simplici ⁊ non mixta. potest tamen concedi quod demonstratio ducens ad impossibile est demonstratio propter quid per causaꝫ ratione secunde argumentationis sicut enim veritas premissarum est causa veritatis conclusionis. ita falsitas ꝯclusionis est causa falsitatis alterius premisse ⁊ non esse sicut significatur per conclusionem est causa nō sic esse sicut significatur per alteram premissaruꝫ. sicut enim affirmatio est causa affirmationis. ita negatio negationis. sicut ergo prima argumentatō totū processum denominat demonstrationem ducenteꝫ ad impossibile. ita secunda argumentatio eundem processum denominat demonstrationem propter quid ⁊ per causam immediatam. Ad quartum respondetur quod per demonstrationem ducenteꝫ ad impossibile. Aristo. intelligit totum processum a pn̄cipio vsqꝫ ad finem scilicet illarum quatuor argumentationum. Et cum dicitur quod talis non ducit ad impossibile sed ad verum illud negatur. vnde sicut vna alteratio simplex vel mixta incipiens a nigro ⁊ terminata ad album transiens per colores medios ducit ad pallidinem ⁊ ad rubedinem ⁊ ad fuscedinē ⁊ tandem ad albedinem. ita idem processus demonstratiuus simplex vel mixtus ducit ad multas conclusiones successiue quarum prima est falsa ⁊ reliqꝫ sunt vere. Et si dicitur talis alteratio dñominatur ab vltimo termino scilicet ab albedine. ⁊ dicit albefactio iuxta illud Aristo. v. phi. motus suspiciatur a termino ad quē. ergo iste processus demōstratiuꝰ debet denominari ab vltima cōclusione que est vera ⁊ nō a prima que est falsa. ⁊ ita debet dici demonstratio ducēs ad verū ⁊ nō demōstratio ducens ad impossibile. Dicitur ꝙ quilibet motus naturalis denoiat a fine ⁊ nō a principio. motus autem artificialis denominat a principio ⁊ nō a fine iuxta doctrinā Aristo. scdo phi. dicit ꝙ medicatio denominatur a medico seu ab arte medicādi ⁊ nō a sanitate que est terminus ad queꝫ. cū ergo talis processꝰ demōstratiuus sit artificialis poterit denominari a pma ꝯclusione ⁊ nō ab vltima aliter nō distingueretur talis processus mixtus a demōstratione simplici. quia quelibet demōstratio simplex ducit ad verū vt ergo habeamus in promptu modum disputādi talem processū. Aristo. vocauit demonstrationem ducentē ad impossibile denominando illum a prima cōclusione tm̄ que est impossibilis ⁊ non ab vltima que est vera ⁊c.

Ertior autē ⁊ prior ē scia quecūque ipsius: quia. ⁊ propter quid eadē est. sed nō ē ipsius quia extra eā que est propter quid.

Iste est quartus tractatus primi posteriorū in quo Aristo. determinat de fine demōstrationis qđ est scire poqꝫ determinauit de ipa demonstratione aggenerāte sciam. s. ex quibus ⁊ qualibus ⁊ qualiter fit ac de eius processu quidditatiuo quātitatiuo ⁊ qualificatiuo. Diuiditur aūt tractatꝰ iste in quatuor capitula. quorū primū separat vnam sciam ab alia scđm separat sciam a non scibili ibi. Sed eiꝰ qđ ē a fortuna. tertiū separat a principia scientiarū inuicem ibi. Eadē aūt esse pncipia. quartū separat scientiam ab opinione ⁊ ab alijs habitibus intellectꝰ ibi scibile aūt ⁊ scientia differūt ab opinabili. Primuꝫ capitulū diuiditur in tres partes principales iuxta numerū triū conclusionū quas aristo. manifestat. quarū pma est ista. aliqua sciētia est altera certior atqꝫ prior probat tripliciter ⁊ primo sic quelibꝫ scientia habēs quia nō separatū a ꝑpter quid est certior a prior illa que habet qꝛ separatum a ꝑpter qd sed aliqua scientia habet quia nō separatum a propter quid scilicet scientia subalternans ⁊ aliqua habet quia separatum a propter quid scilicet scientia subalternata. ergo vna scientia est altera certior ac prior scilicet subalternans subalternata. Notandū ꝙ scientia subalternans vt geome. habet qꝛ separatum a propter quid in p se notis. sed in nō p se notis cōiungitur qꝛ propter qd eo ꝙ quālibet ꝓpositionē geometricā nō per se notaꝫ geometer scit tam quo ad quia qꝫ quo ad propter quid nō tamen si hꝫ pp quid alicuiꝰ habꝫ qꝛ ē illiꝰ hꝫ. n. ꝑpter qd vulnera circularia tardius sanant scilicet nō habē angulum. nō tamē habet quia est quia nescit vtrū vulnera circularia tardius sanent scientia aūt sbalternata vt perspectiua habet qꝛ est in nō per se notis separatum a ꝑpter quid eo ꝙ nō demōstrat sua pncipia sed presupponit ea eē demōstrata in geo. constat aūt geometria certioreꝫ esse atqꝫ priorē pspectiua. Intēdit ergo phūs istā rōnem ois scientia cuiꝰ quia nō est separatuꝫ a ꝑpter quid in nō per se notis est certior atqꝫ prior illa cuius quia separatur a propter quid in non per se notis sed scientie subalternantis quia non separatur a propter quid non p se notis scientie autem subalternate: quia separatur a propter quid in non per se notis. ergo quelibꝫ scientia subalternans est certior ac prior subalternata ⁊ per consequens vna scientia est altera certior atqꝫ prior. dubitatur arguendo ꝙ geome. in non per se notis habet qꝛ separatum a ꝑpter quid. nam illa sunt principia geome. cōtinuū ē diuisibile in infinitum de puncto ad punctum cōtingit rectam lineaꝫ ducere de quibus geometer dicit quia ⁊ non propter qd ⁊ tamē nō sūt per se nota. quia demonstrant. vi. phi. Rn̄detur ꝙ aliquid esse per se notum intelligitur dupliciter vꝫ simpliciter ⁊ secūdū famositateꝫ illud est p se notum simpliciter cui intellectus assentit ex sola noticia terminorum aut discursu imperceptibili aut experientia sensuali exēplū primi nō contingit idem simul eē ⁊ nō esse exēplū secundi omne totum est maius sua parte exemplū tertij ignis est calidus. illud autē est per se notū ꝫm famositatem qđ cōmuniter a sapientibus cōceditur nulla vrgente rōne vt deum esse circuli ad diametrū est proportō tripla sexquiseptima dico ergo ꝙ illa principia continuum est diuisibile in infinitum de puncto ad pūctum contingit rectā lineam ducere sunt per se nota geome. nō simpliciter sed ꝫm famositatem neqꝫ ea psupponit tanqꝫ probata in alia scientia sꝫ tanqꝫ ab oibus cōiter cōcessa ꝑpterea nō subalternātur ꝓprie geometria phi. naturali. licet illa pricipia sint ꝓbata ibi pspectiua aūt sua pncipia nō psupponit tanqꝫ p se nota simplr vel ꝫm famositatem sꝫ p supponit ea eē ꝓbata in geome. ideo proprie subalternat illi.

Et que nō est ex subiecto illa que ē d subiecto. ut arithmeti. armōica.

Secūdo ad eandem cōclusionem arguit sic. Scientia magis abstracta est certior atqꝫ prior minus abstracta. sed aliqua scientia est magis abstracta et aliqua minus. ergo aliqua sciētia est altera certior atqꝫ prior patet ꝯñtia cum maiori. minor aūt patet de arithme. que est magis abstracta qꝫ musica. naꝫ sbm arithme. est numerus. ⁊ musice numerus sonorus. constat autem magis eē abstractū numeruꝫ qꝫ numerū sonoruꝫ. sicut etiā magis ē abstracta linea qꝫ linea visualis. Sꝫ ar. ꝙ ista ratio coincidit cuꝫ pori qꝛ illa scientia in qua non separant quia ⁊ propter quid est magis abstracta quia habet subiectuꝫ magis abstractum. ⁊ illa scientia in qua separantur qꝛ ⁊ propter quid est minus abstracta cum habeat subiectum minus abstractum. vt patet inductiue.

Dicenduꝫ ꝙ non coincidūt omnino quia prima ratio dicit causam ⁊ effectum. secunda autem ratio respicit totū in modo ⁊ partem subiectiuam. cā enī dicit propter quid ⁊ effectus. quia magis autem abstractum dicitur superius ⁊ totum in modo sed minus abstractum dicitur inferius. et pars subiectiua.

Ei que est ex minoribꝰ ea que est ex appōne ut geometria ⁊ arithmeti. Dico autē ex additōe ut unitas. substātia est sine positiōe. Pūctus autē substātia posita. hoc autē est ex appositione.

Tertio illa scientia que est ex paucioribꝰ est prior et certior illā que ē ex additione. sed aliqua scia est ex paucioribus ⁊ aliqua ex addiōe. g maior pꝫ. qꝛ illa que est ex paucioribꝰ est formalior ⁊ illa que ē ex additiōe est materialior constat autem formam certiorem atqꝫ priorem esse mā. minor aūt est nota de arithme. que dicit por ⁊ certior geome. ratione suorum sbiorum. vnitas enim dicit eē ex paucioribus

cum sit substãtia nõ dicẽs positionẽ. punctus autẽ est substãtia ex additiõe cũ dicat positionem in cõtinuo. Notãdum pmo q ista ratio nõ coincidit cũ prioribus. nã due prime nõ importãt nisi scientias subalternãtes ⁊ subalternatas. hec ãt omnes differẽter sciẽtias quarũ vna se habꝫ per appositiõez ⁊ nõ alia. vnde geo. ⁊ arithme. non inuicẽ subalternãtur. cõsiderauit enim pma rõ cãm ⁊ effectum. secũda autem totũ ⁊ partẽ. sed tertia cõsiderat materiam ⁊ formã. eo q cõnotatiuũ dicit materiã ⁊ nõ cõnotatiuũ formaꝫ. vnitas enim nihil cõnotat. Ideo arithme. habet rõnem forme ⁊ qꝛ punctus cõnotat positionẽ partiũ cõtinui. ideo geome. hꝫ rõnem materie ⁊ cõsequenter est posterior arithme. ⁊ minꝰ certa. Secũdo notãdum q cũ phũs loquit hic d̾ sbstantia nõ accipit eaꝫ stricte vt diuidit ɔtra acñdẽs sꝫ large vt ɔuertit cũ illo termino essentia seu ratõ essentialis iuxta determinationẽ factã in. v. meth. ⁊ sic loquit philosophus in hoc libro pmo dicẽs q substãtia linee est ex punctis. i. rõ essentialis linee ẽ ex punctis. quiam puncta ingrediũtur diffinitionez linee essentialẽ. Potest tñ dici q Arist. loquitur hic iuxta opinionem Platonis di. cõtinuum cõponi ex indiuisibilibꝰ ita q corpus cõponit ex superficiebꝰ. ⁊ superficies ex lineis. ⁊ linea ex pũctis. cũ ergo nõ poneret differẽtiã inter corpus pdicamẽti substãtie ⁊ corpus pdicamẽti quãtitatis dicebat ɔñter punctum eẽ substãtiaꝫ nõ etiã posuit differẽtiã inter vnũ qđ est principiũ numeri. ⁊ vnum qđ cõuertit cũ ente propterea cõcessit vnitatem eẽ substãtiaꝫ et ceteros numeros pdicamẽti quãtitatis esse substantias dicẽs vnitatẽ eẽ pmã ideã ⁊ binariũ secũdam ideã ⁊ ternariũ tertiã ideaꝫ ⁊ sic de alijs numeris. Sꝫ dubitat cũ vnitas mathematica ñ fũdetur nisi in pmanẽti cõtinuo. sicut etiã numerus nõ cãtur nisi ex diuisiõe cõtinui sm phm tertio phisi. Et omne cõtinuũ pmanẽs psupponat naturaliter puncta vt colligit de itẽtione phi. vi. phi. seqt q pũctꝰ ẽ naturaliter pꝛior vnitate ⁊ certior. ⁊ cõsequẽter geome. est dignior ⁊ certior arithme. Rñdet q pũctꝰ dupliciter cõsiderat vno modo vt est principiũ quãtitatis cõtinue sicut vnitas est pncipiũ quãtitatis discrete alio mõ vt est copulatiuũ ptiũ linee. pmo mõ pũctus nõ dicit positionẽ in cõtinuo. ⁊ sic est prior ⁊ certior vnitate quo ad naturã ⁊ cõsequẽter geometrica est certior arithme. quo ad naturã scđo modo vnitas ẽ prior ⁊ cercior pũcto. qꝛ vnitas cuꝫ sit ppria passio cõtinui precedit ordine nature positiõez partiũ inuicẽ ⁊ sic arithme. est prior ⁊ certior geome. sm naturã. tñ quo ad nos arithme. est prior ⁊ certior cũ vnitas sit prius ⁊ magis nota nobis qꝫ punctus. imo qꝫ cõtinuum nõ obstãte q nõ sit sine continuo. sicut genus est prius ⁊ magis notum qꝫ spẽs licet nõ possit esse sine spẽ sumit ergo philosophus hic punctũ nõ quidẽ abstracte vt dicit tñ pricipiũ quãtitatis cõtinue sed cõnotatiue ⁊ materialiter vt dicit positionem. i. distãtiaꝫ ⁊ ppinquitatẽ partiuꝫ cõtinui. ⁊ qꝛ talẽ cõnotationẽ nõ hꝫ vnitas. iõ arithme. dr̃ eẽ ex minoribꝰ ⁊ paucioribꝰ. geome. ãt dr̃ esse ex additione.

Una aũt sciẽtia est que est uniꝰ generisquecũqꝫ ex primis cõponit ⁊ partes aut passiones haꝝ sũt p se.

Secũda cõclusio vnitas scie habet attendi penes vnitatez generis subiecti relati ad eadem principia prima pbat penes illud attẽdi debet vnitas sciẽtie quod est primũ in scientia via cõpositionis ⁊ vltimũ via resolutiõis. sed sbm scientie est primũ via cõpositionis ⁊ vltimũ via resolutionis vt relatũ ad eadem prima principia. iõ penes vnitatẽ talis sbi habet attẽdi vnitas scientie. Notãdum pmo q quatuor cõditiones ponũtur in cõclusione requisite ad vnitatem scientie. Quarũ prima est vnitas subiecti ⁊ ex hoc geome. ⁊ arithme. nõ sũt vna sciẽtia. quia nõ hñt vnũ subm cũ subm geome. sit quãtitas cõtinua ⁊ arithme. quãtitas discreta. secunda cõditio est generalitas sbi ad excludendũ terminũ equiuocũ qui nõ est genus. si cuiꝫ alicuius scie sbm eẽt equiuocũ. illa scia nõ eẽt vna sed plures sicut ppositio equiuoca nõ dicit vna sed plures. ⁊ iõ sbm vnius scie debet eẽ genus. Tertia ɔdictio est subicibilitas sbi eo q subm vniꝰ scientie nõ necessario debet eẽ genus pdicabile qꝛ tũc metha. nõ eẽt vna scientia sed sufficit q sit genus subicibile. vñ omne genꝰ pdicabile ẽ genꝰ sbicibile sꝫ ñ cɔtra. analogia eniꝫ licet tollat eẽ predicabile. nõ tñ tollit eẽ subicibile. Quarta cõditio est formalis sbi ⁊ iõ dicitur relati ad eadẽ pncipia pma phi. euiꝫ ⁊ aristo. sũt de eodẽ subo quia de corpore celesti. nõ tñ sũt vna scia quia nõ de illo sm eandem rõnem formalem quã ego voco hic pncipium pmum. cũ phi. sit de corpore celesti sub rõne motus ⁊ aristo. sub rõne ppinquitatis ⁊ distãtie planetarũ. simil'r phi. ⁊ geo. nõ sũt vna scientia. ⁊ tñ sunt de eodẽ subo. s. de linea. sꝫ diuersis rõnibus. cõsiderat enim phi. lineaꝫ vt ẽ terminus corporis naturalis ⁊ geome. abstracte a materia sensibili vt est recta vl' curua. Et si queritur vtrũ scientia sit magis vna vnitate subi vel pncipij pmi. Dicenduꝫ q est magis vna principio formali qꝫ subiecto sicut enim ad vnitatẽ cõpositi nãlis ɔcurrit vnitas mãe ⁊ vnitas forme ⁊ magis dr̃ vnũ vnitate fõme qꝫ mãe. ita ad vnitatẽ scie ɔcurrũt vnitas sbi tãqꝫ mãe ⁊ vnitas pncipij. s. fõmalis ɔsideratõis tãqꝫ fõme a q̃ tãqꝫ a pncipaliori sumit magis rõnẽ vnitatis. Scđo notandũ sꝫ phm hic q quelibet scia considerat per se partes ⁊ passiões sui subi verbi gratia cõtinuum habet partes subiectiuas per se vt lineã ⁊ supficiẽ ⁊ ptes subiectiuas per accñs vt lineam albam lineam nigraꝫ. superficieꝫ calidam superficiem frigidam habet etiam passiones per se vt curuum ⁊ rectum ⁊ passiones per accidens vt pulchrum ⁊ turpe. geome. ergo considerat partes ⁊ passiones per se continui. non autem per accñs quia de linea alba vel nigra pulchra vel turpi non se intromittit. ea enim que sunt per accidens sunt relinquenda in scientia speculatiua sm Arist. quinto phisi. ⁊ in hoc primo. Sꝫ dubitatur quia dato illo sequitur q geome. habet cosiderare de loco ⁊ tempore. ɔñs falsum quia illa sunt de consideratione tantum phi. naturalis. ⁊ patet ɔñtia. quia tempus ⁊ locus sunt partes per se subiectiue continui per Arist. in predicamentis. capitulo de quantitate. Item sequitur q metha. considerat de mobili ⁊ quiescibili. ⁊ consequenter de corpore vt est mobile vel quiescibile consequẽs falsum. quia ista ẽ cõsideratio phi. naturalis ⁊ patet ɔñtia. quia mobilitas et quiescibilitas sunt proprie passiones corporis vt tollitur a philosopho secundo phi. de quo per se considerat metha. cum sit per se et non per accidens pars subiectiua entis. Ad primum dicitur q continuum generaliter sumptum non est subiectum in geometrica. sed solum cõtinuum cuius punctus est principiũ. quia punctus est subm remotũ eius propterea geome. non se intromittit de tempore et loco quia punctus non est principium temporis. nec loci vt locus est cum locus vt sic dicat continentiam cuius punctus non est principium. cum pertineat continentiam ad predicamentum relationis.

⁊ punctus ad predicamentum quantitatis. si etiam discretuꝫ diuiditur in numerum ⁊ orationem. vt testatur philosophus in predicamẽtis ca. de quantitate. nõ debet ɔcedi discretum vniuersal'r sumptuꝫ eẽ subiectũ arithme. sꝫ tñ discretũ cuiꝰ pncipiũ ẽ vnitas. Ad scđm dicit q spẽs pdicamẽti sbe habẽt duplices partes vt d̾terminat ɔmẽtator sup plogo phi. s. partes sm fidẽ ⁊ partes sm imaginationeꝫ. partes sm fidẽ vocat ipe materiam ⁊ formã partes ãt sm imaginationẽ dicit ipe eẽ genꝰ ⁊ differẽtiã cum ergo corpꝰ sit spẽs pdicamẽti sbstãtie q̃ habet ptes sm fidẽ que sũt materia ⁊ forma ptis. ac etiã ptes secũdũ imaginationẽ que sũt imediatũ genus ⁊ ppa differentia quapropter si propria passio fluat a pncipijs speciei que sũt partes tã scđm qꝫ sꝫ imaginationẽ oportet q mobilitas. ⁊ quiescibilitas in sunt per se corpori pdicamẽti sbstãtie nõ solũ rõne partium fidei que sũt materia ⁊ forma corporis sed etiã rõ partiũ imginatõis q̃ sũt genꝰ ⁊ differẽtia eiusdẽ.

Ex quibꝰ sequit q licet tã phisicꝰ qꝫ metha ɔsiderat corpus vt mobile vel quiescibile nõ tñ eadẽ rõne qꝛ phisicus ɔsiderat corpus vt mobile rõne ptiũ fidei que sũt materia ⁊ forma vt colligit de intentione aristo. secũdo phi. dicit q natura scꝫ materia. vel forma est pncipiũ mouẽdi ⁊ quiescẽdi eius i quo est pma ⁊ p se ⁊ nõ sm accidẽs. metha. aũt ɔsiderat corpus vt mobile vel qescibile rõe ptiũ imaginatiõis dicit eñi phi. eas passiões cõpetere corpori p se rõne suorũ pncipiorũ intriseeorũ que sũt materia ⁊ forma. metha. aũt rõne suorũ pncipiorũ intrisecorũ que sũt genus ⁊ differẽtia. Cõsimiliter dicit de risibili ⁊ disciplinabili que sũt pprie ⁊ per se passiones hõis cõsiderate a nãli ⁊ metha. sed nõ codez mõ cõsiderat eñi naturalis hõiem esse disciplinabilẽ ver risibilẽ rõne materie ⁊ forme que sũt pncipia illarũ passionũ meth. aũt ɔsiderat idẽ rõne generis ⁊ differẽtie que sũt etiã pncipia earũdeꝫ passionum pma dicũt ptes fidei ⁊ alia ptes imaginationis prima dicunt pncipia pticularia. ⁊ alia dicũtur principia vlia sine qbus illi sbo nõ possent ɔpetere dicte passiões. põt tñ dici q sicut corruptibilitas ñ ẽ ppa passio alicuiꝰ nisi rõe materie ita mobile ⁊ quiescibile nulli per se ɔpetit nisi rõe partiũ fidei iuxta illã iam allegatũ natura est pncipiũ ⁊ cã mouẽdi ⁊ quiescẽdi. iõ solus phũs demõstrat illas passiões d̾ corpore. nõ aũt metha. si nõ fluũt a pncipijs sm imaginationẽ. sed tñ cõsiderat cõueniẽtiã ⁊ differẽtiã illarũ ad inuicẽ ⁊ cũ sbo suo. risibile aũt ⁊ disciplinabile dicũt fluere tam a pncipijs sm fidẽ qꝫ sm imaginationẽ licet nõ eque pmo si eniꝫ pus fluũt a pncipijs fidei naturalis demõstrat potissime illas passiones de hõie. qꝛ p cãm imediatã meth. aũt nõ potissime quia p cãm mediatã licet cõuertibilẽ. si aũt priꝰ fluũt a pncipijs imaginationis meth. demõstrat potissime per diffinitionẽ generis ⁊ differẽtie naturalis aũt nõ potissime per diffinitionẽ cõcernẽtẽ partes sm fidem q̃ sũt mã ⁊ aĩa intellectiua ⁊c.

Altera aũt scia est ab altera quorũ cũqꝫ principia neqꝫ ex eisdeꝫ neqꝫ ex alterutris sũt Huiꝰ aũt signum ẽ cũ indemõstrabilia ueniãt. oportet enim ipsa in eodẽ genere esse his demõstrat q̃. Signũ aũt huiꝰ ẽ cũ in demõstrabilia p se ipsa in eodẽ genere sunt et proxima.

Tertia cõclõ distinctio sciarũ habet attẽdi penes diuersitatẽ pncipiorũ nõ pueniẽtiũ ex alterutris. nec ex eisdem. Ista cõclõ pbat p signũ. nã videmꝰ generaliter pncipia indemr̃abilia alicuius scie esse eiusdem generis cũ his que demõstrãtur. q̃ illa pncipia necessario sũt ex alterutris vel ex eisdem ⁊ per ɔñs si aliquaruꝫ sciarũ pncipia nõ sũt ex alterutris nec ex eisdẽ ille scie nõ sũt vna scia sed plures. añs iterũ arguit p signũ qm̃ pncipia indemõstrabilia remota sũt eiusdem generis cũ principijs pximis ⁊ principia pxima sũt eiusdẽ generis cũ his que demõstrãtur ergo principia indemõstrabilia sũt eiusdeꝫ gñis cũ his que demõstrãtur. añs tenet inductiue. naꝫ si alique linee sũt equales vni tertie. sũt equales inter se. est pncipiũ indemõstrabile remotũ ⁊ a centro ad circũferẽtiã oẽs linee ducte sũt equales. est pncipiũ pximũ. ⁊ sup datã lineã cõtingit triangulũ equilaterũ collocare sꝫ illđ qđ demr̃at mõ oĩa ista sũt eiusdẽ subiecti scilicet linee similiter paralellas nõ ɔcurrere est principium indemõstrabile ⁊ habere angulum extrinsecum equiualentem duobꝰ oppositis intrinsecis est principium proximũ sed demõstrabile habere aũt tres angulos equales duobus rectis ẽ illud quod demõstratur. constat autem omnia esse eiusdem subiecti videlicet linee aut anguli. Notãdũ sꝫ philosophuꝫ. v. metha. q ens per actum. et potẽtiam descendit in decem figuras predicamentorum. ita q omne ens per se predicamentale componitur ex actu ⁊ potentia. licet non ex cõsimili actu neqꝫ ex ɔsimili potẽtia qꝛ actꝰ ⁊ potẽtia pdicamẽti sbe sunt substantie cũ substantia nõ componatur ex non substantijs primo phisicorum. ⁊ consequenter actus ⁊ potentia predicamentorum accidentiũ sunt accidentia. ideo principia rerum predicamentalium sunt ex principijs entis sicut ⁊ ipsa entia predicamentalia sunt ex ipso ente scientia ergo de substantia. et scientia de ente seu scientia de accidente ⁊ scientia de ente non sunt diuerse scientie. Quia principia sunt ex alterutris. nam principia predicamenti substantie sunt ex principijs entis. et principia predicamentorum accidentium sunt ex principijs entis. ergo consideratio substantie ⁊ consideratio entis sunt ex alterutris. Similiter consideratio accidentis ⁊ consideratio entis sunt ex alterutris idest de se inuicem. ex quo vna cõsideratio ẽ ex alia consideratione sicut principia ex principijs.

Consimiliter scientia de substantia ⁊ scientia de accidente nõ faciũt diuersas scias. qꝛ licet pricipia sint diuersa substantie ⁊ accidentis. tamen sunt ex eisdẽ scilicet ex principijs entis ⁊ sic loquor de diuersitate scientiarum totalium nõ habentium ordineꝫ ad se inuicem nec ad vnuꝫ tertium in modo considerãdi. nam sicut totum distinguitur a parte ⁊ pars a parte. ita scientia de ente distinguitur a scientia de substantia vel de accidente. ⁊ scientia de substantia distinguitur a scientie de accidente non tamen faciũt diuersas scientias totales sed quelibet istarum dicitur methaphi. Contra ista arguitur probando ex dictis q geome. ⁊ arithme. sunt scientie methaphi. quia principia magnitudinis ⁊ numeri sunt ex pncipijs entis. ergo scientia de magnitudine ⁊ numero non faciunt diuersas scientias ab ea scientia q̃ ñ est de ente patet consequentia. quia principia sũt ex eisdem. sed geometria est scientia de magnitudine ⁊ arithmetica de numero. ⁊ metha. est scientia de ente. ergo geometrica ⁊ arithme. non faciũt diuersas scientias a scientia methaphi. Respondetur negando consequentiam. quia ex puris indefinitis nihil sequitur. Unde concedo q scie de magnitudine ⁊ numero sunt metha. ⁊ scientie de magnitudine ⁊ numero sunt mathema. scientia eñi cõsiderat

magnitudinē ſʒ ſua ꝑncipia ea reſoluēdo i ꝑncipia
entis ē metb. ſcia aūt cōſiderās magnitudineʒ vt ꝺ̄
ea eſt aliqd demōſtrabile ſʒ equalitatē vel inequa
litatē cōtinuā eſt geo. ſimilit ſcia cōſiderās ꝑncipia
nūeri eē ex ꝑncipijs entis ⁊ eadē reſoluēs in ꝑnci
pia entis eſt metba. ſcia vero numerū cōſiderās vt
de eo aliquid eſt demōſtrabile ſm equalitatē vel in
equalitateʒ diſcretā eſt arith. ꝑpriuʒ eſt enim q̄ꝫtita
ti ſm eā equale vel inequale dici inqt phūs in ꝑdi
camētis cōſtat aūt de quātitate cōtinua ⁊ diſcreta
geo. ⁊ arith. cōſiderare. Ex qbus ſequit ꝙ ꝺ̄ quo
cūqꝫ cōſiderat geo. ⁊ arith. de eodē ꝯſiderat logic⁹ ⁊
metb. ſʒ nō eodē mō geo. enim ꝯſiderat lineam i q̄ꝫ
tum de illa eſt demōſtrabilis equalitas triāguli pro
bādo ꝙ ſup datā lineā cōtingit triāgulū equilateꝝ
collocare. triāgulū vero ꝯſiderat in q̄ꝫtū de eo ꝺ̄mō
ſtratur equalitas triū angulorū ad duos rectos pro
bādo oēʒ triāgulū habere tres angulos eq̄les duo
bus rectis. logic⁹ aūt cōſiderat lineā ⁊ triangulū eē
duo ſubiecta ꝑpria equalitatē triāguli ac equalita
litatē triū angulorū ad duos rectos eſſe ꝑpriaſ paſ
ſiones illorū ſubiectorū. metba. vero cōſiderās ꝑn
cipia oiuʒ iſtorū eē ex ꝑncipijs entis q̄ ſūt act⁹ ⁊ pō
vnū ⁊ multa iedm ⁊ diuerſum manifeſtat conueni
ētiā oiuʒ iſtorū inuicē ⁊ diſconueniētiaʒ. nō tñ has
ꝯſiderationes bʒ logic⁹ vel metba. niſi demōſtratō
procedat geo. De nullo eni ꝯſiderat arithme. ꝺ̄ q̄
nō cōſiderat loic⁹ ⁊ metb. licet nō ſub eadē rōne cō
ſiderat enil arith. nūerū ſm ꝑportionē equalitatis.
⁊ in equalitatis ꝑbādo ꝙ quatuor ad duo eſt pro
portio dupla ⁊ nonē ad tria ꝑportio tripla. ⁊ ꝙ duo
cubi faciūt vnū cubū. aut ꝙ nullus numerus qua
dratus eſt diuiſibilis in duos quadratos equales.
hec aūt nō probat logicus nec metba. ſed facta de
mōſtratione ab arithme. logicus. tūc illa cōſiderat
per modū ſb́orū ⁊ ꝑpriarū paſſionū manifeſtando
naturā illarū demōſtrationū ex documētiā proprijſ
metba. vero reducit oia in ens ⁊ in principia entis
oſtendēdo qualiter illa inuicē ſūt idē ⁊ diuerſa vnū
aut multa. ⁊ quā naturā hñt vtrū ſb́e vel accñtis ⁊
ſi accidētis vtrū abſoluti vel reſpectiui. ⁊ ſic de alijs
ſuo modo. Dubitaſ circa lram. quare phūs in aſ
ſignādo vnitatē ſcie facit intētionē de ſb́o ⁊ nō in aſ
ſignādo dñiam ſciarum. Rñdeſ ꝙ iſtud ſufficit
ex quo ꝑncipia dicūt partē formalē ſcie modo ⁊ for
mali principalius ſumiſ vnitas ⁊ diſtinctio. ꝙ autē
fecerit mētionē de ſb́o prius hoc fuit ad maioreʒ ex
ꝑſſionē. ad hoc eni ꝙ cōpoſitū naturale ſit vnuʒ ſuf
ficit vnitas forme ⁊ cōpoſita naturalia ſūt plura qñ
forme ſūt plures nō ex alterutris. neqꝫ ex eiſdē hoc
dicit ⁊ tenerenſ elemēta manere formaliter i mixto
nam tunc diceretur formaʒ mixti eſſe ex formis ele
mentorum.

Plures aūt demōſtratiōes eē eiuſ
dem poſſibile eſt nō ſolū ex eodem
ordine accipienti nō cōtinuū me
diū vt eorū que ſūt. a. b. c. ⁊. d. ⁊. ʒ.
ſed ex altero vt ſit a tranſmutari. in
quo autē d. moueri ſed b. letari. ⁊
iterū. i. quieſcere. verū eſt g. a. ⁊ d. ꝺ̄
b. ⁊ a. de d. predicari. letans eni mo
uetur ⁊ quod mouetur. trāſmutaſ
iterū ⁊ a. de i. ⁊ i. de b. verū eſt pre
dicari. oīs eni letās quieſcit ⁊ quie
ſcens trāſmutaſ quare per altera
media ⁊ non ex eodē genere ſillogiſ
mus eſt quare eſt neutrū ꝺ̄ neutro
dici mediorū neceſſe eni eſt eidem
alicui vtrūqꝫ ineſſe intendere autē
eſt ⁊ per alias figuras quot modis
cōtingat fieri eiuſdē ſillogiſmum.

Ex dictis infert Ariſt. correlarie ꝙ plures pñt eſſe
demōſtrationes ad eādē cōcluſionē pʒ qꝛ plura ſūt
ꝑncipia eiuſdē cōcluſiōis tā ex alterutris q̄ꝫ ex eiſ
dē. ꝑmū declaraſ. nā iſta cōcl'o hic que eſt i ſemicir
culo habet tres angulos equales duob⁹ rectis. pro
batur ꝙ iſta media que dicūtur ꝑncipia. ſ. habē an
gulū extrinſecū triangulus nō triāgulus equilater⁹
⁊ yſocheles. pʒ eni ꝙ ꝑ qōlibet iſtorū quatuor me
diorū cōcludit illa cōcluſio. ſed verū eſt ſm phm̄ ꝙ
iſta media nō ſūt cōtinua cū extremis. ſi enim ſillo
gizaſ per habere angulū extriſecū. tūc medium nō
eſt cōtinuū minor extremitati quia mediat triāgu
lus rōe cuius illa paſſio ineſt hic triangulo. ſi vero
ſillogizaſ per triāgulū iterū mediat nō equilateruſ
vel yſocheles ſi aūt aliō iſtorū fuerit mediū illud ñ
eſt cōtinuuʒ maiori extremitati. quia mediat trian
gulus cum habere tres angulos equales duobus
rectiſ nō inſit alicui iſtoꝝ niſi rōne triāguli ⁊ ꝙ iſta
media ſint ex alterutris manifeſtū eſt. nam habere
angulum extrinſecū equiualētē duobus oppoſitis
intrinſecis eſt ex triāgulo tanq̄ꝫ ex ſubiecto. alia āt
ſunt ex eodem tanq̄ꝫ ex ſuo ſuperiori. aut ſicut totū
ex parte. ſuperioris eni eſt pars inferioris ſm. Por
phiriū in vniuerſalibus ⁊ Cōmentatorē in ꝑlogo
phi. Secundū etiam oſtendiſ nam iſta cōcluſio.
omne letāſ trāſmutaſ. probaſ per iſta media ſeʒ mo
ueri ⁊ quieſcere ſic arguēdo oē qō moueſ. trāſmuta
tur. ſed omne letās moueſ ergo oē letans tranſmu
taſ. Itē oē qō quieſcit trāſmutaſ. ſed omne letās
quieſcit. ergo omne letās trāmutatur. Iſta media
cū ſint contraria nō ſūt ex alterutris quarū ad con
ſiderationē ſpecificam. qꝛ cōſideratio vnius nō eſt
ex cōſideratiōe alterius ſed ſunt ex eiſdē videliceʒ ex
ſe habere aliter q̄ꝫ pri⁹ reſpectu ſitus ⁊ ſe habere eo
dē modo. Notādum ſm. p. nō ſolum in prima fi
gura plura eſſe media ad eadem rōcluſionem. imo
etiā in alijs figuris hec enim nullus homo eſt quan
titas demōſtraſ in ſecūda figura per illa media aial
corpus aiatū corpus ſb́a. ⁊ iſta aliquod corpus eſt
ſubſtātia demōſtratur in tertia figura per media ex
tra ſcilicet corpus aiatuʒ animal ⁊ homo. nulla tñ
iſtarū demonſtrationum potiſſima quia nō arguiſ
ex terminis cōuertibilibus ſola enim illa eſt potiſſi
ma in qua concluditur paſſio de ſubiecto per mediū
cauſale conuertibile cum vtroqꝫ illoruʒ. Sed du
bitaſ circa exemplū datum cōtrariuʒ quib⁹ videſ
demōſtrari eadē concluſio ſcilicet oē letans trāſmu
tatur. quoniā primi ſillogiſmi minor eſt falſa vide
licet oē letans moueſ. qꝛ deus ⁊ intelligētie letāſ. et
tñ nō mouētur per Ariſto viij. phi. Intellectus etiā
humanus letaſ ⁊ nō mouetur nec alteraſ ſm phi.
tertio de anima. Secūdi ſillogiſmi viraqꝫ premiſ
ſarū videſ falſa. nam hec eſt falſa. oē quod quieſcit
mouetur cū ꝑdiceſ oppoſitū de oppoſito. terra eniʒ
quieſcit ⁊ tñ nō moueſ. ſecūda etiā premiſſarū ē fal
ſa. omne letans quieſcit. naʒ aliquod letatur quod
tamen mouetur ſm omnia genera motuum. Ad
primum dicitur ꝙ gaudium ⁊ leticia. ſeu triſticia
ſunt paſſiones appetitus ſenſitiui ſeu habentis ap
petitum ſenſitiuum. Ideo talia non ſunt proprie
in deo. neque intelligentijs ſeperatis cum non
habeāt ſēſuʒ. Intellectus aūt humanus eſt cōiūct⁹
appetitui ſenſitiuo. iō hʒ illas paſſiones ⁊ ꝑ ꝯñs le
taſ ⁊ triſtaſ ⁊ ꝯñter moueſ ⁊ alteraſ nō tñ alterati
one ꝑprie dicta que neceſſario ⁊ ꝑ ſe eſt cū abiectio
ne ꝯtrarij ſed alteratione in ꝑprie dicta q̄ eſt ſalus
⁊ ꝑfectio inqt phūs tertio de aia. Ad ſcōm ꝯcedo
ꝙ oē qeſcēs moueſ neqꝫ ꝑdicaſ oppoſitū ꝺ̄ oppoſi
to. qꝛ nō quelʒ quies cuilibʒ motui cōtrariaſ. nec
ecōtra. ſʒ tñ quies localis motui locali. ⁊ quies al
teratiōiſ motui alteratiōis ⁊ qeſ augmētatiōis ⁊ di
minutiōis motui ad q̄ꝫtitatē. Iō elemētū ſre ⁊ ſi qe
ſcit quiete oppoſita motui locali. tñ moueſ motu al
teratiōis aut qualitatū ꝑmarū aut influētiarū celi
penetrātiū totū elemētū terre vſqꝫ ad cētrū. Iteʒ
generaliter in quolibet motu partim ē acqſitū de
termino ad quē ⁊ ꝑtim eſt acquirēdū ſm phm̄ qnto
et ſeptio phi. ideo in quolibet tali motu mobile qe
ſcit ſub eo ꝙ acqſitū eſt ⁊ moueſ ad id qō nōdū ac
qſituʒ eſt ꝑpterea ſicut oē qō caleſit vel albeſit quie
ſcit ſub caliditate vel albedine acqſita ⁊ moueſ ad
aliā caliditatē vl' acqrēdā ita oē qō letaſ quieſcit et
moueſ. nā ſi letaſ aliqua effectio ē acqſita ⁊ aliqua
acquirēda. qꝛ nō poteſt letari tñ ꝑ inſtās. ḡ ſb́ aliq̄
affectiōe quieſcit ⁊ ad aliquā moueſ neqꝫ iſte mot⁹
⁊ iſta quies opponūſ cū nō ſint reſpectu eiuſdē ſed
diuerſorū. quies eni ⁊ mot⁹ ſtāt ſimul in eodē inqt
ariſto. v. phi. ⁊c.

Ed eius qō eſt a fortuna nō
eſt ſciētia per demonſtratio
neʒ neqꝫ enim ſicut neceſſariuʒ eſt
neqꝫ ſicut frequēter qō eſt a fortūa
ſed quod extra hoc fit. ſed demon
ſtratio alterius horū eſt. Oīs eniʒ
ſillogiſmus aut per neceſſariaſ aut
per eas que ſūt tanquā frequenter
propoſitiones ⁊ ſi neceſſe quidem
ſunt propoſitiōes ⁊ ꝯcluſio neceſſa
ria eſt. ſi vero ſūt ſicut frequenter
cōcluſio hmōi eſt. quare ſi id qō ē
a fortuna nō eſt ſicut frequenter ne
q̄ꝫ eſt ſicut neceſſarium non vtiq̄ꝫ
erit ipſius demōſtratio.

Iſtud eſt ſcōm ca. hui⁹ quarti tractat⁹ in quo ariſt.
ſepat ſciam a nō ſcibili manifeſtādo ea de quibus
nō eſt ſcia poſtq̄ꝫ ſepauit vnā ſciam ab alia ponēdo
duas cōcl'ones quarū ꝑma eſt iſta. ſcia nō eſt ꝺ̄ cau
ſualibus neqꝫ fortuitis. Secūda cōcl'o ſcia nō eſt
de ſingularib⁹ ſenſibilib⁹ ibi. Neqꝫ ꝑ ſenſū. Prima
ꝯcl'o ar. ſic ſcia eſt de his que ſūt ſemꝑ vel frequen
ter ſed caſualia nō ſūt ſemꝑ nec frequēter. ḡ de his
nō eſt ſcia pʒ ꝯña cū minori ex ſecūdo phi. vbi diffi
nitur tā caſus q̄ꝫ fortuna per eē cāʒ per accñs extra
ſemꝑ ⁊ frequēter ſʒ maior ar. nā ſcia ē ex ꝑmiſſis ve
ris ſemꝑ vel frequenter ḡ ē de ꝯcl'onib⁹ veris ſem
per vel frequēter. pʒ ꝯña. qꝛ ſi añs eſt neceſſariū ſē
per vel frequēter ꝯñs ſilr eſt tale qꝛ aliter oppoſituʒ
ꝯñtiſ poſſet ſtare cū añte i ꝯſequētia formali qō ñ ē
dicēdū. Primū dubiū videſ ꝙ ꝑbatio ꝯcl'onis
deficiat qꝛ ſcia nō eſt coꝝ que ſūt frequēter ſʒ tñ ſē
per qꝛ ſcire eſt rē ꝑ cām cognoſcere ⁊ qm̄ illius ē cā
⁊ ꝙ nō ꝯtingit aliter ſe hr̄e vt patuit in diffinitione
ſcire. Dicēdū ꝙ in mathe. ſūt ſemꝑ demōſtratio
nes ſimplr̄. qꝛ vlr̄iter poſita cā poniſ effectus. in na
turalibus aūt aliqñ ſic ⁊ aliquādo nō ſemꝑ eniʒ in
terpoſita terra inter ſolē ⁊ lunā ſequiſ eclipſis lune
nō tñ ſemꝑ poſito ſemine oliue poniſ oliua qꝛ talis
cā poteſt impediri. iō ex iſto effectu demōſtraſ cā ſʒ
eſſet ⁊ nō ecōtra qꝛ ſequiſ oliua eſt ergo eius ſemē
eſt vel fuit. ſed nō ſequiſ ſemē oliue eſt. ergo oliua
eſt vl' erit qꝛ illa cā poterit impediri. ſed bene ſequi
tur ſemē oliue ē. ergo oliua apta nata eſt eſſe. Eorū
ḡ que ſūt frequēter habeſ ſcia ⁊ ſi nō ſm actū tñ ſʒ
aptitudinē ⁊ hoc ſufficit ad ſcire nō eniʒ ſi hō ē aial
rōnale riſibile oʒ ꝙ ſemꝑ rideat. ſed ꝙ ſemper ſit ri
ſibilis. Secūdū dubiū videſ ꝙ de caſu ⁊ fortuna
ac etiā de caſualibus ⁊ fortuitis ſit ſcia ex determia
tis. 2. phi. vbi Ariſto. dicit ꝙ ad phi. naturalē per
tinet cōſiderare de caſu ⁊ fortuna qꝛ ad eum ptinet
cōſiderare de cāis per ſe ḡ ad eundē ptinet cōſidera
re de cauſiſ ꝑ accñs ꝺ̄ quoꝝ nūero ſūt cāiſ ⁊ fortūa.
Notādū ꝑmo ſm phm̄. 2. phi. ꝙ ſicut entiū que
dā ſūt ꝑ ſe ⁊ q̄dā ꝑ accñs. ita cāruni ⁊ effectuū. naʒ
entia ſimplicia ꝑdicamētalia ſūt entia ꝑ ſe. vt albe
do ⁊ nigredo qꝛ ſūt ꝑ ſe ptes entis. ſʒ entia cōpoſita
ex reb⁹ diuerſoꝝ ꝑdicamētorū ſūt entia ꝑ accñs. vt
hō albus. hō niger qꝛ accidit hōi eſſe albū ⁊ accidit
albo eſſe hōieʒ. cōſilr̄ dicaſ in cauſis ⁊ effectib⁹ ꝙ
cāe ſimplices ſūt ꝑ ſe vt generās ⁊ forma ſor. ⁊ em
ptio panis. ſʒ cāe cōpoſite ſūt ꝑ accñs vt forma ge
nerās ⁊ ſor. emēs panē accidit eni forme ꝙ ſit gene
rās ⁊ accidit generāti formā eſſe accidit etiā ſor. ꝙ
emat panē ⁊ accidit emptioni panis ꝙ ſit a ſor.
Itē effectus ſimplices ſūt ꝑ ſe vt ire ad plateā ⁊ iuē
tio theſauri. ſimilr̄ deſcēſus lapidiſ ⁊ fractio capitis.
ſed effect⁹ cōpoſiti ſūt ꝑ accñſ ⁊ iuētio theſauri ex iti
nere ad plateā ⁊ fractio capitis ex deſcēſu lapidis ac
cidit enim inueniēti theſaurū ire ad plateā. ⁊ accidit
eūti ad plateā inuenire theſaurū accidit etiā capiti
ꝙ frāgaſ ex deſcēſu lapidis ſicut accidit lapidi dſcē
denti frangere caput ergo ois cā per ſe hʒ effectum
per ſe ⁊ ois cā per accñs habet effectum ꝑ accñs et
ecōtra inquit phūs. 2. phi. Ex ꝑdictiſ ſequiſ ꝙ tā
caſus q̄ꝫ fortuna includit tam cām per ſe q̄ꝫ cām ꝑ
accñs ⁊ tā effectū ꝑ ſe q̄ꝫ effectū ꝑ accñs. vñ ſor. ab
ſolute ſūpt⁹ nō dr̄ caſus vel fortuna ſʒ ſor. vt ē am
bulās ad plateā ꝑpter panē emēdū inuenit debito
rē ſeu theſaurū quē nō eſt opinatuſ inuenire ſor. vt
eſt ambulās ad plateam eſt cā per ſe ⁊ vt inuenit ꝺ̄
bitorē vel theſaurū eſt cā per accñs. emptio autem
paniſ eſt effectus ē per ſe natus ⁊ inuētio debitoris
vel theſauri eſt effectus nō per ſe intentus. Secū
do notādum ſm egi. hic ꝙ de caſu ⁊ fortuna ⁊ i cis
repitur aliquid per accñs nō ē ſcia bene autem ꝺ̄ il
lis eſt ſcia vt in ipſis repitur aliqd per ſe. vñ fortu
na ſm ipm̄ per ſe eſt cā ꝑ accñs ⁊ ꝑ ſe referſ ad cāʒ
ꝑ ſe ita ꝙ nō accidit fortune eē cām per accñs. qua
ꝑpter de fortuna eſt ſcia quēadmodū ⁊ de fortuna
aliquid predicaſ per ſe. ſi ergo de reb⁹ fortuitis ⁊ ca
ſualib⁹ nō eſt ſcia hoc eſt inquātū ꝑ accñs ſūt ⁊ in
determinata taliū enim nō eſt ſcia cū ſint infinita ꝑ
Ariſ. 2. phi. infinitū aūt vt infinitū eſt ignotū ſm cū
dem ꝑmo phi. Sed iſta rñſio iplicare videſ. naʒ
ſi fortuna per ſe ⁊ ſm ꝙ hui⁹ eſt cā ꝑ accñs. ḡ ꝺ̄ for
tuna habeſ ſcia vt i ea repiſ aliqd ꝑ accñs ⁊ vt hʒ
relationē ad cām ꝑ accñs neqꝫ de fortuna ꝯſiderat
naturalis niſi vt ē cā ꝑ accñs. vnde hec ꝑpoſitio fō
tuna eſt cā per accñs eſt demōſtrabilis iſto mō. oē
agens effectū nō intētuʒ eſt cā per accñs. ſed fortu
na eſt agens effectum nō intētum. ergo fortuna eſt
cā per accidens vbi patet tam cōcluſioneʒ q̄ꝫ vtran
qꝫ ꝑmiſſarum eſſe per ſe ⁊ nullā per accidēs. Iō
ē alit dicēdū iuxta doctrinā Ariſ. 2. phi. ſ. ꝙ duplex
eſt cauſa. ſ. taʒ per ſe q̄ꝫ per accidēs. ſ. vniuerſalis

particularis ⁊ similr duplex ē effect⁹ tā p se q̄3 p ac cidēs videlicet vlis ⁊ particularis statuifica eni ē p se cāe statue. ⁊ musicus ē p accn̄s cāe eiusdē ⁊ omnia ista sūt vniuersalia. s. statuifica musicus ⁊ statuta q̄ dicit effectus per se respectu statuifici. ⁊ effectus p ac cidēs respectu musici. s3 ista statuifica est cā particu laris per se hui⁹ statue. ⁊ iste musicus per accn̄s vbi iam cāe ⁊ effect⁹ sūt particulares de cāu. g̃ ⁊ fortu na ac de casualib⁹ ⁊ fortuitis ⁊ cōsequēter d̄ entib⁹ ⁊ causis per accidēs cōiter sūptis ⁊ in generali est sci entia. nō aūt de illis in spāli. quia illa infinita ⁊ ide terminata sūt cū ifinite possint esse cāe eiusde3 effe ctus ɓm phm̄ ibi. Hic enim effect⁹ qui est inuētio d̄ bitoris ab infinitis cāis potest prouenire videlicet a sorte vt ē visurus amicū vt est persequēs inimicū vt est empturus panē vt est vēditurus vinum ⁊ sic d̄ infinitis. S3 dubitat quia videt casū ⁊ fortunā esse causas per se cu3 sint cause simplices dictū est enim in p̄mo notabili causas simplices eē p se ⁊ cō positas eē causas per accidēs. Dicēdum nō quā libet cām simplicē eē causam per se ⁊ maxime si iclu dit causa3 per accidēs quēadmodū casus ⁊ fortuna vnde quatuor sūt cause per accn̄s vt colligit a phi. 2. phisi. Primo aliquid dicit cā per accn̄s. q2 cō iungit cause p se vt album ⁊ musicū respectu statue dato q2 statuifica sit albus ⁊ music⁹. Secūdo ali quid dicit cā per accn̄s. q2 applicat actiuū passiuo aut remouet probibēs ⁊ sic medicus est causa p ac cidēs sanitatis applicando trāsmutabilia inuicem ⁊ sol est causa sanitatis remouēdo supfluitatē bumo rum aut pilorū. Tertio aliqd dicit causa per acci dens q2 agit effectū preter intētione3 ⁊ sic casus et fortuna dicūtur cause per accn̄s cū inuētio thesau ri vel fractio tibie sit preter intentione3. Quarto aliquid dicit cā per accn̄s q2 cōponitur ex pluribus causis quaꝝ vna accidit alteri. vt sor. statuifica aut forma generās. accidit eni sortes q2 sit statuifica. et accidit statuifico q2 sit sor. multe. g̃ sūt cause simpli ces que sunt cause per accidens neq3 est iconueni ēs eandē cām numero eē per se ⁊ per accidēs respe ctu diuersorū. statuifica enim est per se cause statue ⁊ per accn̄s domus ex his sequit q2 illa cōsequētia nō valet iste effectus habet cām ꝓpter quid ergo d̄ isto effectu potest haberi scientia per illam cām. q2 forte iste effectus est p accn̄s ⁊ illa causa est per acci dens ⁊ indeterminata modo nūq̄3 habet scia nisi d̄ effectu per se ⁊ p cā3 per se.

Neq3 per sensum est scire. si enim ē sensus talis q2 hui⁹ ⁊ nō hui⁹ alicu ius sed tn̄ sentire necesse est hoc ali quid ⁊ vbi. ⁊ nūc vl'e aūt ⁊ in omni bus ipossibile est sentire non enim hoc est neq3 nūc nō enim esset vni uersale. quod enim semper ⁊ vbiq3 est vniuersale dicimus esse quoniā igitur demōstrationes uniuersales sunt. has aūt non est sentire māife stū ē q2 neq3 scire per sensū est.

Secūda ꝯl'o scia nō est de particularibus sēsibilib⁹ ꝓbatur scia nō habetur per sensū. g̃ neq3 d̄ his que maxime cognscūtur per sensū s3 particularia sēsibi lia sūt hmōi g̃ añs ar. nā scientia nō habet nisi per positionē cognitiua3 potētem habere cōceptū vl'e3 sed sensus nō potest habere nisi cōceptū singulare3 ergo scia nō pōt haberi per sēsu3. maior p3 q2 scia est vl'ium. minor est euidēs qm̄ licet sēsus sit vlis. tn̄ sētire est solum particularis q2 nunq̄3 est sine cō ditionibus pticularib⁹ ⁊ singularibus que sūt hic ⁊ nūc vl'e aūt est abstractū ab his cōditionib⁹. No tandū q2 duas ꝓpositiōes copulatiuas ponit. p. q̄ implicare vidētur p̄ncipia q2 vl'e nō est hic nec nūc ⁊ tn̄ est vbiq3 ⁊ semp. Secūda q2 sēsus ē vlis. et sētire est soli⁹ singularis. Ad p̄mū dicit q2 sic mā prima nō est qd nec qualis nec quāta. vij. metb. q2 sibi nō determinat aliquā formā sbālē nec accn̄ta lē educibilē de pō illi⁹ ⁊ tn̄ recipit oēs formas primo modo phisi. q2 idn̄s ē ad q̄3cūq3 formā tam sbālē accn̄talē ita vniuersalia nō sūt hic neq3 nūq̄3 quia nullum sibi determinant locum neq3 tp̄s ⁊ tamen sūt vbiq3 ⁊ sp q2 in ōīa sūt ad oēm locū ⁊ ad omnē tēpus. si eni sua indiuidua sūt vbiq3 ⁊ sp illa sūt vbi q3 ⁊ sp ⁊ si particularia nō sūt vbiq3 ⁊ sp etiā vl'ia nō sunt vbiq3 ⁊ sp cū vl'ia nō dicant eē in tpe vel i loco nisi rōne singulariū. Ad s̄cōm dī q2 sens⁹ est vl'is determinatiue q2 sicut vl'e nō determinat sibi locū neq3 tp̄s. ita nec sensus determinat sibi illa cū sit pō mere passiua visus. n. ex se indeterminatis est ad oēm distātiā ⁊ ad omne tēpus q2. n. determinet ad certam distātiā vel ad certū tp̄s hoc ē rōe obi. Sētire aūt. i. sensatio est soli⁹ singularis determina tie q2 sicut singulare sensibile est determinate hic et nūc ita sensatio determinate repn̄tat illō cū eisdem ptib⁹ ⁊ singularib⁹ cōditionib⁹. Jtē sicut mā indn̄s est ad oēm formā ⁊ q̄lib3 trāsmutatio respicit deter minatā formā ita sēsus indn̄s est ad oīa sensibilia ⁊ sentire respicit determinatū sensibile a quo depen det tā in fieri q̄3 in facto eē ꝓpterea sensus dicit esse vlis ⁊ sentire singularis. Deinde sens⁹ nō haberet respectū nisi ad ip̄m vl'e obm̄. s. visus ad colorē in cōi ⁊ audit⁹ ad sonū in cōi sentire aūt hab3 respectū tm̄ ad sensibile singulare cū sit cōcept⁹ singularis re presentans tm̄ singulare. l3. n. representet vl'e hoc est cōfuse ⁊ nō mō vl'i s3 tm̄ pticulari ⁊ singulari iō sensus dī eē vlis ⁊ sentire singularis.

Sed manifestū quoniam ⁊ si esset sentire triangulum q2 duob⁹ rectis equales hēberet āgulos. quereremus utiq3 demonstrationem. ⁊ non sicut quida3 fatentur sciremus. Necesse enim quidē est sentire singulariter. Scientia autem est in cognoscendo uniuersale. Vn̄ ⁊ si in luna essemus uideremus obiectam terram. non utiq3 sciremus causam defectus. sē tiremus enim quoniā deficeret nūc sed n̄ propter quid omnino. Nō. n. esset uniuersalis sēsus.

Ex p̄dictis i hac scōa ꝯclōe aris. ifert tria correlaria. Quoꝝ p̄mū est istō q2 sentire nō ē scire neq3 sēsatio ē scia ꝯtra antiquos dicētes sensū eē itellectū ⁊ sēsa tionē est itellectionē ⁊ ꝯn̄r scia3. nā sētire ē cognitio tn̄ pticul'r sūpta scire āt ē cognitio vl'r sūpta. Qō d̄ clarat duob⁹ exēplis. p̄mū nā si quis p sēsū cogno sceret hūc triāgulū h̄re tres angulos eq̄les duob⁹ rectis q2 vider3 āgulū extrisecū equalērē duob⁹ op positis itrisecis nō ꝓpter h̄ sciret triāgulū h̄re tres āgulos eq̄les duob⁹ rectis q2 nō hēret cā3 vl'e3 sed dubitaret vtrū ita eēt de oī triangulo neq3 inueni ret illud vl'e neq3 cām vl'em nisi per intellectū. Secūdu3 exēplū est illud si essemus supra lunam ⁊ videremus ipa3 eclipsari nō haberemus sciam de eclipsi lune s3 solū cognosceremus illā eclipsari hic ⁊ nūc nō haberem⁹ cām vl'em. s. iterpōnē terre q̄3 postea repimus pe intellectū.

Sed ex cōsideratiōe multotiens ac cidente vniuersale demōstratiōe3 habemus. ex singularibus eni plu ribus vniuersale est manifestum. Uniuersale autem honorabili⁹ est quoniam ostendit causam quare d̄ hmōi vniuersali scientia honorabi lior est sensibus ⁊ cognitione quo runcunq3 causa est. sed de primis alia ratio est.

Scōm correlariū l3 sēsus sit cātiuus scire tn̄ noticia sciētifica est nobilior sensitiua. prima ps arg. nam ꝓpōnes singulares sūt cātiue ꝓpōnu3 vl'ium ex q bus aggenerat scia s3 ꝓpōnes singulares hn̄tur p sēsu3. g̃ p3 ꝯn̄a cū minori. ⁊ maior d̄clarat nā q2 vi demus hoc reubarbarū eē purgatiuū colere ⁊ illō ⁊ sic de alijs ꝯcludim⁹ per intellectū q2 oē reubarba rū ē purgatiuū colere ita q2 itellect⁹ ē cā p̄ncipalis i generatione ꝓpositiōis vniuersalis singulari autē habita per sensum sūt cāe instr̄ales. Secūda ps declarat etiam. nā q̄lib3 noticia sciētifica ē nobilior nō scientifica nisi eēt noticia primorū p̄ncipiorū s3 nulla noticia sensitiua ē sciētifica ergo noticia scien tifica est nobilior sensitiua. Notādū q2 quatuor sūt noticie. s. sēsitiua intellectiua habita p effectū in tellectiua habita per cām ⁊ intellectiua habita solo lumine intellectus agētis noticia. g̃ sciētifica cu3 sit per cām vniuersalē ē nobilior sensitiua q2 nulla sen sitiua est per cām vl'em est etiā nobilior intellectiua habita a posteriori cū illa habeatur per effectū s3 n̄ est nobilior noticia p̄morū pricipiorū. q2 illa nō ha betur nisi in lumie itellectus agētis rōe cu⁹ oēs ali as noticias dignitate p̄cedit.

Manifestum igitur sit q2 impossibi le est sentiendo scire aliquid demō stratorum nisi aliquis sentire hoc dicat scientiam vere per demōstra tionem. Sunt tamen quedam redu cta ad sensum propter defectus in propōtis. quedam enim si nō vid̄ remus nō quererem⁹ n̄ tāquā sciē tes i vidēdo. sed tāquā habētes vni uersale ex eo q2 videm⁹. vt si vitru3 perforatum videmus ⁊ lumē per transiens. manifestum vtiq3 erit et propter quid ⁊ propter id quod vi demus seorsum in vtroq3 intellige re autem simul est. quoniam i om nibus sic est.

Tertiū correlariū. Licet nō sit possibile sētiēdo scire aliquā cōcl'onem demōstrabilē tn̄ sensus ē adiuua tiuus scie. prima pars segt ex p̄mo correlario exquo sētire n̄ ē scire nisi equiuoce ⁊ cōiter sumat sētire ad oēm noticiā adhesiuā eo mō quo solet dici intellec tū tāgere illud qō ipse clare intelligit. Secūda ps ē manifesta nō solū ex dictis hic s3 etiam ex d̄termi natis in capitulo de ignorātia. s. q2 deficiēte aliquo sēsu necesse ē deficere sciētiā de sēsibilib⁹ illi⁹ sēs⁹ tn̄ hic illa ꝓpō declarat. nā aliqua sūt in quorū no ticia tarde venimus ex defectu sēsus in quorū noti ciā cito venirem⁹ ex sensu. Vbi gratia cū ostēdit lu mē multiplicatū per vitrū querēdo ꝓpter qd mul tiplicat extra vitrū p mediū nō habēdo bonū visū difficiliter nō inuenim⁹ cām habēdo aūt bonū vi sum ⁊ vidēdo parua foramina in vitro dicimus q2 hec multiplicatio ē ꝓpter foramina cōcludēdo vni uersale ex singularib⁹ successiue habitis p visū. Notādū q2 exēpla ponimus nō vt ita sit s3 vt sētiāt qui addiscūt qm̄ nō ē verū lumē multiplicari extra vitrū per poros vitri sed p penetrationē. Jllud autē exēplū adduxit aris. ꝓpter opinionē antiquorū cre dētiū lumē eē corpus ⁊ nō diffūdi extra vitrū nisi p parua foramina. Cōtra secūda3 cōcl'onem ar. q2 de singularib⁹ ⁊ sēsibilib⁹ est scia. nā de sole luna ⁊ stell' est scia tā naturalis q̄3 astrono. ac etiā d̄ pluuia niue ⁊ grādine tonitruo terre motu ⁊ alijs impres sionib⁹ metrologicis ⁊ hec oīa sūt singularia ⁊ sen sibilia g̃. Jtē quelibet demōstratio aggenerat sciam sed aliq̄ demōstratiōes sūt de singularib⁹ sensibili bus. g̃ de singularib⁹ sēsibilib⁹ ē scia p3 ꝯn̄a cū ma iori p aristo. in hoc p̄mo ⁊ ꝓbat minor ex dictis su peri⁹ de demōstratiōe pticulari p quā demōstratur aliqua passio d̄ pticulari sbo. s. habere tres āgulos equales duob⁹ rectis de ysochele. ⁊ h̄re angulos ex trinsecos equalētes quatuor rectis de eqlatero ꝯ stat autē ysochelē ⁊ eqlaterū esse pticularia sensibi lia co q2 figura est sensibile cōe p ari. 2. de aia sb q̄ ꝯ tinētur ysocheles ⁊ equilaterus. Dicēdū q2 singu laria sensibilia dupliciter cōsiderātur. videlicet ab solute ⁊ relatiue per applicationem ad sua vniuer salia. si considerātur absolute sic de illis nō est scien tia cum illis ɓm q2 huius nō competat aliqua passio demonstrabilis. si autem considerātur relatiue per applicationem ad sua vniuersalia sic de illis habe tur scientia quoniam tunc aliqua passio demonstra tur de illis ratione alicui⁹ vniuersalis in quo cōue niunt. sicut enim non demonstratur habere tres de ysochele prius demonstratum sit de triangulo. ita non scitur illa passio de ysochele nisi sciatur de triā gulo. de singulari ergo secundum q2 huiusmodi nō habetur scientia sed bene de singulari vt est coniū ctum vniuersali. Preterea q2 de singularibus sensibilibus sit scientia iterum potest dupliciter in telligi. aut per solas propositiones singulares. aut per propositiones singulares adiunctas vniuersa libus. Primo modo non habetur scientia d̄ sin gularibus sensibilibus sicut nec demonstratio sed bene. Secundo modo. necesse est enim in om ni demonstratione vtrāque premissarum aut vnā esse vniuersalem vt patet ex dictis ⁊c.

Adem autem esse principia oium sillogismorū impossi bile est. primū quidē logyce specu lātibus. hi quidem enim veri sunt sillogismi alii autem falsi.

Jstud ē tertium capitulum huius tractatus in quo philosophus seperat principia scientiaru3 ab inuicem postquam seperauit scientiam. non a sci bili. Et vnā scientiam ab alia ponendo quatuor

cõclusiones. Quarũ ꝓma ẽ ista. Impossibile ẽ oiuz verox ⁊ falsorũ cadẽ cẽ ꝓncipia. Scõa cõclo ipossibile ẽ oiuz falsox cadẽ cẽ ꝓncipia ibi postea neqz. Tertia ꝛclo ipossibile ẽ oiuz verox cadẽ cẽ ꝓncipia ibi neqz. n. verox. Quarta ꝛclo ipossibile ẽ oiuz scientiarũ cadẽ cẽ ꝓncipia. ibi si vero aliter. Prima ꝛclo ar. sic sillogismox q dã sũt veri ⁊ q dã sũt falsi. ſz ꝓncipia syllogismox verox sũt vera ⁊ ꝓncipia sillogismox falsox sũt falsa. g̃ nõ oiuz verorũ ⁊ falsorũ eadẽ sũt ꝓncipia ꝑz ꝛña qz ꝓncipia vera nõ sunt ꝓncipia falsa. ⁊ añs ꝑ prima ꝑte ẽ declaratũ a phi losopho ꝓmo eleco. di. quálibz sciaz bñe sillogismos veros ⁊ sillogismos falsos. ꝑ secũda aũt ẽ manifestũ qz sillogismi veri nõ ꝓñt fũdari in falso neqz falsi in vero ꝓñt fũdari cũ ex vero ſ sequat falsũ ꝓmo porũ. Notãdũ q sillogism⁹ dicit duplr falsus. ſ. mäliter ⁊ formaliter. sillogism⁹ mäliter falsus ẽ ille q peccat in mä vꝫ cui⁹ altera ꝓmissarũ ẽ falsa. Sillogism⁹ vero formalit falsus ẽ ille q peccat in forma. ſ. qz nõ est debite regulat⁹ in mõ ⁊ in figura ⁊ õ tali sillogismo falso nõ logtur phũs bic ſz solũ õ sillogismo peccãte in materia.

Et si nãqz sit uerũ ex falsis sillogizare. sed semel hoc fit. ut si. a. de. c. uerũ sit. medium aũt. b. falsũ neqz enim a. in. b. est neqz. b. in. c. Sed si harũ media accipiunt' propositionũ falsa erunt. eo q̃ ois ꝛclo falsa ex falsis est. et uera ãt ex ueris altere autẽ sunt uere ⁊ false.

Sed cõtra ex falso põt sequi verũ g̃ syllogismox verorũ ꝓncipia ꝓñt cẽ falsa añs ꝑz sic arguẽdo ois lapis ẽ aial ois hõ est lapis g̃ ois hõ est aial vbi ꝑz ꝛclusionẽ cẽ verã ⁊ vtrãqz ꝓmissarũ cẽ falsaz. ꝙuertatur ergo. a. cũ illo termino aial ⁊ b. cũ illo termino lapis ⁊ c. cũ illo termino hõ ⁊ arguat cõsilr o ẽ b. est a. o ẽ c. est b. g̃ o ẽ c. est a. Rñdet phũs q ex veris semp seq̃t verũ ⁊ nũq̃z falsũ ex falsis seq̃t frequẽter falsũ sed nõ sp verũ aũt seq̃t ex falsis ſz raro qz hoc accidit tñ semel nã cõclo sit vera ambab⁹ ꝓmissarũ cẽ falsaz. ꝙuertatur ergo. a. cũ illo termino aial ⁊ b. cũ illo termino lapis ⁊ c. cũ illo termino hõ ⁊ arguat cõsilr o ẽ b. est a. o ẽ c. est b. g̃ o ẽ c. est a. Rñdet phũs q ex veris semp seq̃t verũ ⁊ nũq̃z falsũ ex falsis seq̃t frequẽter falsũ sed nõ sp verũ aũt seq̃t ex falsis ſz raro qz hoc accidit tñ semel nã cõclo sit vera ambab⁹ ꝓmissarũ ex tribꝰ falsis ꝛclo ẽ dissimilis ꝓmissis. ⁊ si iterũ sillogizẽtur ꝓmisse nũq̃z ꝛcludẽtur nisi ex ꝓmissis falsis qz ex vero nõ sequit falsũ iõ oium illorũ sillogismox falsorũ ꝓncipia erũt falsa ⁊ sequẽtia ex his ẽt frequẽter sũt falsa. Tñ ad intẽtionẽ phi. illa ꝛña nõ valet ex falso põt seq verũ. g̃ sillogismorũ veroruz ꝓncipia ꝓñt esse falsa qz ꝑ sillogismũ verũ Aristo. hic intelligit sillogismũ nõ peccãtẽ in materia nec in forma. Circa predicta duplr dubitat. ꝓmo q̃ illud nõ sit solũ semel. ſ. q̃ verũ sequat ex falso formãdo vnũ sillogismũ habẽtẽ vnã ꝓmissarũ veram ⁊ alterã falsã vt o ẽ aial ẽ sba. ois lapis est aial. g̃ ois lapis ẽ sba sicut igit cõcludit verũ ex duab⁹ ꝓmissis quarũ maior est vera ⁊ minor falsa. ita illa maior vera poterit sillogizari ex vna ꝓmissa vera ⁊ altera falsa. vt o ẽ corpus i aiatũ est sba o ẽ aial est corpus in aiatũ. g̃ o ẽ aial est sba ⁊ ꝑ ꝓñs nõ solũ semel premisse sũt dissimiles ꝛclõi. Secũdo dubitat qz ñ videt verũ ꝓmissas falsas nõ posse ꝓsillogizari nisi ex ꝓmissis falsis qz poterit ꝓsillogizari ex premissis quarũ vna erit vera ⁊ alia falsa. verbi gratia ois lapis est aial ois hõ ẽ lapis ergo ois hõ est aial maior sic. ꝓsillogizaf. o ẽ risibile est aial ois lapis est risibilis ergo ois lapis ẽ aial. secũda aũt sic. ꝓsillogizaf o ẽ rõnale est lapis ois homo est rõnalis. ergo ois hõ est lapis. Ad primũ dicit q̃ arist. itelligit q̃ ambe ꝓmisse sũt false. qz si vna est vera ⁊ altera falsa nulla est difficultas in ꝓposito qz cũ illius sillogismi vna ꝓmissarũ sit vera ⁊ altera falsa. segtur q̃ illius nõ sunt eadẽ ꝓncipia exquo verũ nõ est falsũ ⁊ per ꝓñs nõ oium sillogismox falsorũ eadẽ sũt ꝓncipia. Intelligẽdũ q̃ cũ phũs dicit verũ tñ semel sequi ex falsis itelligit in ordine ad ꝓmissas falsas ꝓsillogizãdas ⁊ ũ simplr qz illõ verũ ois hõ ẽ aial sicut sillogizaf ex his ꝓmissis falsis ois lapis ẽ aial ⁊ ois hõ est lapis. ita põt sillogizari ex his. ois albedo est aial ois hõ est albedo. ⁊ sic de infinitis ꝓmissis quarũ q̃lz est falsa. Ad secũdũ cõcedo q̃ duarũ ꝓmissarũ falsarũ vtraqz põt sillogizari ex vna ꝓmissa vera ⁊ altera falsa. sed tunc nõ oiuz sillogismorum falsorũ eadẽ sunt ꝓncipia cũ illox sillogismorũ falsorũ peccantiũ in materia vna premissarũ sit ꝛa ⁊ alia falsa iõ si eadem debeãt cẽ ꝓncipia oium sillogismorũ falsorũ sillogizata vna ꝓpõe vera oportet ambas premissias eẽ falsas ⁊ iterum premissas premissarum.

Postea neqz false ex eisdẽ sũt. Est enim falsas ad inuicẽ ⁊ cõtrarias ⁊ impossibile l' simul esse ut iusticiã eẽ in iusticiam aut timorem aut hõi nez equũ aut boué. aut equale maius aut minus l' expositis autẽ sic est.

Secũda ꝛclo ipossibile est oium sillogismorũ falsorũ eadẽ esse ꝓncipia. ꝓbat ipossibile est incõpossibilia eadẽ sed principia aliquox falsorum sũt incompossibilia. ergo patet ꝛña cũ maiori ⁊ minori declaratur aliq̃ cõclones false sũt incõpossibiles g̃ ⁊ ꝓncipia illarũ ꝛclusionũ sũt icõpossibilia patet ꝛña cũ añte eo q̃ itle sũt incõpossibiles hõ est asin⁹ hõ est bos. iusticia est audatia iusticia est timor equale alicui ẽ maius ꝓmo ⁊ min⁹ illo. Notãdũ q̃ aliqua dicũtur incõpossibilia ex quorũ vno sequit' oppositũ alterius. ⁊ qz bñ segtur tu es asinus. g̃ tu nõ es bos ⁊ iusticia est audacia g̃ iusticia nõ est timor tamen q̃z ab affirmatia vni⁹ õspati ad negatiuã alterius ñ ꝓme sũt incõpossibiles hõ est asin⁹ ⁊ hõ est bos iõ sticia est audatia iusticia ẽ timor ⁊ ꝓñr ꝓncipia eaz sũt incõpossibilia qz si ꝑ ncipia illarũ ẽnt icõpossibilia ⁊ hec sũt icõpossibilia tũc ex possibili sequeret ipossibile q̃ nõ cõtingit. Sed dubitaf õndendo ꝓma nõ repugnare equale alicui ẽ maius illo ⁊ minus illo ponẽdo a eẽ tripedalr lõgũ bipedalr latuz ⁊ pedalr ꝓfũdũ. b. vero ẽ tripedalr tatũ bipedaliter lõguz ⁊ solũ pedalr ꝓfundũ ⁊ seq̃t a ⁊ b. cẽ equalia ex quo sunt equaliter ꝓfunda ⁊ a. est maius b. qa est lõgius ⁊ est minus b. qz est minus latum q̃z b.

Rñdet negãdo a. esse equale b. aut maiuꝰ b. qa magnitudo corporis bẽt attẽdi penes multitudiné q̃ntitatis mõ plus bẽt de q̃ntitate b. q̃z a. qz est tñ tripedalr lõgũ ⁊ bipedalr latuz ⁊ pedalr profũdũ. b vero est pedalr ꝓfũdum ⁊ tripedalr lõgũ ac tripedaliter latũ nã vbicũq; repit' latitudo ibi repitur lõgitudo. iõ si aliq̃ corpus est tripedalr latũ illud ẽ tripedalr lõgum nõ tñ ceõtra ꝓpõit iplicat ꝛtradictionem b. esse tñ tripedaliter latum nec sequitur a. ẽ equale b. ꝓm ꝓfũditatẽ ergo a. est equale b. qz a. ꝓm quid ad simplr fallit ꝛña.

Neqz enim oium ueroruz principia sunt eadẽ altera enim multorũ gñe principia sunt. neqz cõueniunt vt vnitates punctis non conueniunt he quidẽ enim non habent positionem illa autẽ habent.

Tertia cõclo impossibile est oiuz verorũ eadem eẽ ꝓncipia. ꝓbat. ſ. rõib⁹ ⁊ ꝓmo sic pũctus est ꝓncipium veroruz ꝓtinentiuz ad quãtitatẽ cõtinuã vt in geome. ⁊ vnitas est ꝓncipiũ verorũ ꝓtinẽtium ad quãtitatẽ discretã vt in arithme. ſz ipossibile est pũctũ eẽ vnitatẽ qz vnitas nõ dicit põnem in cõtinuo pũctus nãt dicit põnem in ꝓtinuo cũ terminet linea m ⁊ copulat inuicẽ eius ptes. Notãdũ q̃ duplex est vnitas. ſ. vnitas q̃ cõuertit cũ ente ⁊ vnitas q̃ ẽ principiũ numeri pũctus est vnitas q̃ cõuertit cum ente sed nõ est vnitas que ẽ ꝓncipiũ numeri. qz pũctus copulat ⁊ terminat ptes linee ⁊ nõ vnitates. ẽt semp inter duo pũcta cadit linea mediat ⁊ nõ semp inter duas vnitates cadit aliqd aliq̃. n. sũt vnitates inter que nõ mediat aliqua vnitas neqz linea. sicut sũt vnitates binarij. has eniz duas cuidentias facit Aris. iij. phisi. Dubitat nã pũctus est ꝓncipium cõtinui ⁊ cõtinuuz est principiũ vnitatis. ergo punctus ẽ ꝓncipiũ vnitatis ⁊ ꝓñter oiuz numerorũ. qz q̃cqd est ꝓncipiũ ꝓncipij ẽ ꝓncipiuz ꝓncipiati. Rñdet q̃ pũct⁹ ẽ ꝓncipiũ extrisecũ ⁊ nõ extrinsecũ vnitatis ⁊ oiuz numerorũ cũ nõ ponat' in diffinitione alicui⁹ illox ⁊ ꝓñter ẽ ꝓncipiũ ꝑ accñs ⁊ nõ ꝑ se vnitatis ⁊ oiuz numerorũ. sed ea que sũt ꝑ accñs sũt relinquẽda in scientia speculatiua p arist. v. phi. sic ẽt ẽ cõcedẽdũ pũctũ cẽ ꝓncipiũ mot⁹ ⁊ tpis. qz pun ct⁹ est ꝓncipiũ magnitudinis sine qua nõ ẽ motus nec tps et dr̃ ꝓncipiũ ꝑ accñs nõ cõtingẽs ſz necessariuz eo mõ quo logr cõmẽ. ꝓmo phi. de priuatione q̃ ẽ ꝓncipiũ ꝑ accñs necessariũ rep generabiliũ ⁊ corruptibiliuz. arist. aũt logtur hic de ꝓncipio itrinseco ⁊ per se ⁊ non de principio extrinseco vel per accidens.

Necesse est autez in media conuẽire: aut in sursũ aut in deorsũ aut interius habere hos: illos autẽ exterius terminoruz.

Secũdo arg. sic aliqua ꝛclo affirmatiua vera ẽ sillogizabilis in sursũ vel in deorsũ ꝑ mediũ intra ꝑ mediũ extra. ſz diuerse cõclones hñt tales diuersas coordinatiões ergo ⁊ principia diuersa. ꝑz ꝛña cũ minori qz tales cõclones affirmatiue mediate vl' immediate at q̃z coordinatiões illis correspondentes ꝓpiunt in ꝓdicamẽtis accidẽtiũ sicut repiunt in ꝓdicamẽto sbe maior aũt declarat. nam illa hõ ẽ corp⁹ sillogizat in ꝓma figura tã in sursũ q̃z in deorsũ ꝑ media intra maioré ⁊ minoré extremitatẽ põt etiã sillogizari ꝑ mediũ supra maioré extremitatẽ ſz tũc maior erit falsa in ꝓma figura in tertia aũt maior poterit esse vera sed minor erit falsa sic arguẽdo aliqua sba ẽ corpus ⁊ ois sba est hõ. ergo hõ est corpus. Si aũt sillogizaf ꝑ mediũ infra minoré extremitatẽ nõ poterit illa cõcludi ambab⁹ ꝓmissis exñtibus veris ⁊ vniuersalib⁹ nisi in tertia figura vt ois ethiops ẽ corp⁹ ois ethiops est hõ ergo hõ ẽ corp⁹. In ꝓma aũt figura cõcluditur minori exñte ꝑticulari vel indefinita vt ois ethiops ẽ corpus hõ ẽ ethiops. ergo hõ ẽ corpus. sed hec ois hõ est corpus nõ põt sillogizari nisi in ꝓma figura ambabus ꝓmissis exñtib⁹ veris ꝑ media intra maioré extremitatẽ ⁊ minorem. Nec tãduz q̃ ꝓcessus in sursũ ⁊ i deorsũ ꝑ media intra ⁊ extra nõ solũ repitur in ꝛbis sed etiã in passionib⁹ vnde dato q̃ hõ habeat. xij. passiões quarũ quarta sit a. ⁊ octaua b. hec ꝛclusio o ẽ b. ẽ a. potest sillogizari in sursũ versus a. vel in deorsum versus b. ꝑ paralogismos que sũt inter a. ⁊ b. põt ẽt sillogizari ꝑ media supra a. ⁊ ꝑ media infra b.

Sed neqz communium principiorũ possũt eẽ aliqua ex quibus omnia demonstrabuntur. Dico autez cõia ut omne aut affirmare aut negare genera enĩ eorum que sũt altera sũt ⁊ alia quidem in quãtitatibus alia uero in qualitatibus sũt solum de quibus demõstratur per cõia.

Tertio sic ꝓncipia cõia nõ sufficiũt ad oẽm cõclonẽ demõstrãdã sed ꝑter ꝓma regrunt ꝓncipia ꝑpria ꝓncipia aũt ꝑpria sũt diuersa. g̃ nõ oium verox sũt eadẽ ꝓncipia. ꝑz ꝛña cũ maiori q̃lia ꝓncipia cõmunissima de quolz eẽ vel nõ cẽ. nõ cõtingit idem simul eẽ ⁊ nõ eẽ solũ virtualiter ingrediunt' demõstrationẽ. minor aũt est nota ex eo qz diuersarũ sciaruz propa ꝓncipia ⁊ immediata distinguũf sicut ẽt diuersorũ ꝓdicamẽtorũ dñant principia ꝑpria. nam alia sũt ꝓncipia ꝑpria predicamẽti sbe ⁊ alia ꝓdicamẽti q̃ntitatis ⁊ alia ꝓdicamẽti qualitatis. nã ꝓncipia ꝓdicamẽti sbe sũt deus ⁊ mã ꝓma ꝓncipia ꝓdicamẽti q̃ntitatis sũt pũct⁹ ⁊ vnitas. ꝓncipia ꝓdicamẽti qualitatis sũt gradus ⁊ angulus. Dubitat nullũ ꝓncipium ꝓdicamẽti q̃ntitatis est q̃ntitas nec aliquod ꝓncipium ꝓdicamẽti qualitatis est qualitas. ergo ꝑ idem nullũ ꝓncipiũ ꝓdicamẽti sbe est sba. sed deus ⁊ materia prima vt cõcessũ ẽ sũt ꝓncipia ꝓdicamẽti sbe ergo deus et ꝓma materia nõ sũt sbe q̃ ẽ inconueniens. Rñdet q̃ sba dupliꝛ sumiſ videlz large ⁊ stricte sba large sumpta ẽ analogũ extra oẽ ꝓdicamẽtũ ⁊ verificat de mã forma ⁊ cõposito vt asserit aristo. in ꝓncipio scõi de aia ⁊ sic verificat ẽt de deo sba aũt stricte sũpta est generalissimũ ꝓdicamenti sbe. ⁊ sic nõ dicit de deo nec de ꝓma mã qz deus est act⁹ pur⁹. xij. meth. ⁊ ꝓma mã ẽ pura põ ꝓmo phi. sba aũt q̃ generalissimũ componit ex actu ⁊ põ vt colligit a phi. v. metha.

Ampliuf principia ñ multũ minora sũt ꝛclusionib⁹ principia quidẽ. n. propositiões ꝓpões ãt assũpti termini aut immissi sunt.

Quarto principia nõ sũt multo pauciora conclusionibus sed cõclones nõ sũt cedẽ ergo nec principia ꝑz ꝛñtia qz ꝓncipia vniuꝰ sillogismi sũt cõclones alterius. eadem eniz ꝓpõ est cõclo ⁊ ꝓmissa in diuersis sillogismis minor vero est de se nota sed maior probatur' termini ex q̃b⁹ fiũt ꝓncipia siue sint assũpti extra maioré ⁊ minoré extremitatẽ siue sint immissi int maioré ⁊ minorem extremitatẽ nõ sũt multo pauciora terminis ex quib⁹ fiunt cõclones ergo neqz ꝓncipia sunt multo pauciora cõclonibus ꝑz ꝛña ⁊ añs ꝓbat. nã si debet sillogizari hec ꝛclo o ẽ aial est corpus mediũ intra est solum aiatuz corpus. media ãt extra sunt supra maioré extremitatem ⁊ infra minorem extremitatem. ⁊ ex tota illa coordinatone oĩs termini qui sũt extrema cõclonum ꝓñt cẽ media excepto supremo verbi gratia sumptis terminis ꝓdicamẽti sbe. ſ. sba corpus aiatum corp⁹ aial ẽ hõ. ꝑ illã terminum aial tanq̃z per medium poterit cõcludi de hõie aiatum corpus ⁊ ꝑ illũ terminum aiatuz corp⁹ tanq̃z ꝑ mediũ poterit cõcludi õ aiali corpus ⁊ ꝓñter ꝑ illũ terminũ corp⁹ tãq̃z ꝑ mediuz cõcludi poterit sba de corpore aiato ⁊ de alijs inferiorib⁹ et

p illū terminū hō poterit cōcludi pticulr̄ sb̄a de cor
pore ꝛ corpꝰ de aiato corpore ꝛ aiatū corpꝰ de aia
li sed p illū terminū sb̄a nec vlr̄ nec pticulr̄ poterit ꝯ
cludi aliqd de aliquo istoꝝ ex quibꝰ sequitur q̄ i tota
ista genealogia extrema excedūt mediū tn̄ i vno
s. in supremo qꝛ pōt eē extremū ꝛ n̄ mediū ḡ media
s. ex quibꝰ fiūt pncipia nō sūt multo pauciora extre
mis ex qbꝰ fiūt cōclōnes. Dubitatur q2 pcedēdo
in sursū ab pmo termino hō ad illū terminū sb̄a n̄
sūt nisi tres cōclōnes. s. ois hō est sb̄a oē aial ē sb̄a
ꝛ oē corpꝰ aiatū est sb̄a. pncipia aūt sūt quatuor vꝫ
ois hō est aial oē aial est corpꝰ aiatū oē corpꝰ aiatū
est corpꝰ ꝛ oē corpꝰ est sb̄a. sed quatuor nō sunt ali
quomō pauciora tribꝰ ergo cōlusiōes sūt pauciores
pncipijs. Rn̄det negādo añs q2 pter illas ꝯclōes
sūt alie vꝫ ois hō est corpus aiatū ꝛ ois hō ē corpus.
Iterū alie oē aial est corpꝰ ꝛ oē aial est sb̄a ꝛ oē corpꝰ
aiatū ē sb̄a. sūt ēt alie ꝯclōnes i dscēsu pticularit p
cedēdo i tra figura vt q2 aliq̄ sb̄a ē hō ꝛ aliqd cōpꝰ
ē aial ꝛ sic vltra diuersimode cōmiscēdo. Sꝫ ꝯtra q̄
libet cōclusio sillogizatur ex duabꝰ pmissis ḡ premis
se sūt in duplo plures cōclōnibus ꝛ p ꝯñs cōclusio
nes sūt multo pauciores principijs. Dicēdū ne
negādo ꝯñaꝫ pmā q2 nō quālibet pmissā vult aris.
eē pncipiū aut ppositionē imediatā que sic ē pmis
sa qꝛ nō est ꝯclō ꝫ istā genealogiā terminorū se ha
bētiū sm sub ꝛ supra sꝫ vult eandem ppōem eē pre
missā vniꝰ sillogismi ꝛ ꝯclōnē alterius. hec eni oē
al' ē sb̄a ꝯcludit istā ois hō ē sb̄a ꝛ ꝯcludit ab ista oē
corpus aiatū ē sb̄a. ideo pauciora sunt principia cō
clusionibus.

Adhuc cōclusiones infinite sūt termini autē finiti.

Quinto sic termini qbus cōicant oēs scie sūt finiti ꝛ
pauci. cōclōnes aūt sūt infinite ḡ preter illos termi
nos in qbꝰ cōicant oēs scie sūt alij termini facientes
principia distīcta sicut ꝯclōnes. añs pꝫ q2 illi sūt tn̄
termini cōissimi. s. ens aliqd vnū verū actꝰ pō ꝛ hꝰi
Dubitatur quō cōclōnes sūt infinite cū sit pbatū.
superiꝰ eē statū in sursū ꝛ deorsū hec eni duo repu
gnare videntur pma rn̄sio dicit qꝛ sic littere sūt pauce
nūero ꝛ tn̄ infinitis modis cōbinati pñt sic qꝛ infini
te dictiōes pñt cōstitui ex alia ꝛ alia cōbinatiōe. ita
ex paucis ꝛ finitis terminis pter aliā ꝛ aliam cō
binationē cōstitui pñt ifinite cōclōnes istam rn̄sio
nē reprobauit phūs in alio tractatu di. qꝛ lꝫ cōbina
tiōes sint plures q̄ꝫ termini nō tamē sūt infinite si
termini sūt finiti vt pꝫ discurrēdo p vnitates oium
numerorū. Secūda rn̄sio ait qꝛ phūs qn̄ supra p
bauit statū exclusit predicationē p accn̄s hic autem
loqtur cōiter de oi predicatione vera qꝛ pricipia ad
cōcludēdū propositiōes quascūqꝫ veras nō sūt eadē
ꝛ q2 cōclusiones p accn̄s sūt vere qn̄ verū est albū
eē musicū lꝫ sit p accn̄s ꝛ pñt multiplicari in infini
tū. ppterea dixit cōclōnes eē infinitas nō obstante
qꝛ in his que sūt p se sit status. Hanc enim rn̄sionē
remouet phūs ibidē vbi pbat qꝛ nec i pdicatiōe p
se nec p accn̄s in sursū nec in deorsū ꝯtingit pcede
re in infinitū. Tertia rn̄sio glosat qꝛ nō intendit phi.
cōclōnes eē infinitas simplr̄ sꝫ quasi inumerabiles
ita qꝛ in tāta numerositate cōclusionū nō sufficiunt
illi termini finiti in qbꝰ cōueniūt oēs scie. Ista rn̄
sio ꝟa ē n̄ tn̄ ē credēdū phm̄ hūisse p icōueniēti ifi
nitas eē cōclusiones cū finitate terminorū in qbus
cōueniūt oēs scie. sicut nō ē incōueniēs spēs eē fini
tas ꝛ indiuidua infinita imo latitudo numerorū dꝫ
eē ifinita ꝛ similr̄ figuraꝝ lꝫ i pō in qua sūt infinite
spēs ꝛ infinite pprietates demōstrabiles de illis. si
cut eni triāgulus ē vna spēs de qua demōstratur hr̄e
tres angulos equales duobꝰ rectis ꝛ quadratū alia
de quo demōstratur oia latera eē equalia. ꝛ exagonus
alia de quo demōstratur qꝛ si locet in circulo latus eiꝰ
erit medietas diametri ita consimilr̄ contingit i ali
is spēbus nūeroꝝ ꝛ figuraꝝ. Quarta rn̄sio soluit qꝛ
aliud est loq de infinitate cōclusionū in se ꝛ aliud vt
reducūtur i sua pncipia q2 finite sūt ifinite. iō ꝯclōes sꝫ
se ꝛ aliq̄ mō vadūt in ifinitū. cū āt reducūtur i sua pn
cipia neqꝫ in sursū neqꝫ in deorsū vadūt in infinitū
pōt eni aliqua pprietas pbari de exagono. s. habē
latus equale medietati diametri nihil dicēdo de pē
tagono nec de quadrāgulo nec de triangulo nō ob
stāte qꝛ in ordine figurarū psupponat illa iō pōt re
duci in pncipia p q̄ pbatur pprie passiōes de ipo abs
qꝫ reductiōe in figuras precedentes. Est ergo inten
tio phi. qꝛ cōclōnes in se pñt eē infinite lꝫ ordo i pn
cipia in sursū ꝛ deorsū sp sit finitꝰ. Intelligēdū qꝛ
tertia rn̄sio ē ad lrām. q2 nō cōcederet phūs actu eē
infinitos terminos aut cōclōnes infinitate sm extre
ma. q2 oppositū pbauit in alio tractatu sed solū infi
nitate ipedimēti aut pōe defectiue eo mō quo loqt
tertio phi. dicēs viā aliquā eē infinitā. nō q2 careat
extremis aut q2 nō sit de se ptrāsibilis sed q2 n̄ pōt
ptrāsiri pp ipedimētū spacij aut pp dfectū virtutis
actiue eo mō quo diceremus viā eē infinitā a polo
artico ad polo antarticū. ita tam ꝯclōnes sūt infini
te nūero. nō q2 nō sint numerabiles sed q2 nūerari
nō pñt pp impedimētū aut defectū virtutis nume
rātis. Sed quarta rn̄sio pbat qꝛ lꝫ infiniti essent
termini ꝛ ifinite eēnt cōclōnes tn̄ ordo eēntialis ter
minorū pdicamētorū tā sursū ꝛ deorsū eēt solū fini
tus. ꝛ silr̄ ordo reductiōis cuiuslꝫ cōclōnis ad sua
pncipia eēt solū finitus infinitas. n. terminorū in ge
nere nūeri vel finite nō cōcludit infinitatē termino
rū in sursū ꝛ deorsū sm lineā rectā predicamētalem
exquo tales termini nō de se inuicē dñr sꝫ solū sm
ordinē nature q2 sp q̄libꝫ figura posterior naturalit
psupponit oēꝫ porē sicut ꝛ ois numerꝰ posterior oēꝫ
añcedētē includit. Cōtra hāc rn̄sionē ar. ipaꝫ ipli
care cōtradictionē q2 si termini eēnt infiniti de ne
cessitate infinite eēnt cōbinatiōes sed lr̄e sūt tn̄ fini
te. ḡ ex finitis vnitatibꝰ cōbinatiōes infinite resul
tarent qꝛ implicat contradictionem. Respondet
qꝛ si termini essent infiniti infinite essent conbinatio
nes ꝛ cōsequenter ifinite eēnt lr̄e ꝛ si nō spē tn̄ nūero
differētes vn̄ si infinite eēnt spēs figuraꝝ aut nume
roꝝ ꝛ cuilꝫ illaꝝ corrn̄deret pprius terminus scriptꝰ
infiniti eēnt termini specifice dñtes iuxta dñam su
orū obꝫorū ꝛ infinite eēnt lr̄e solo nūero dñtes faciē
tes tn̄ spēs lraruꝫ solum infinitas immo. tunc non
essent plures littere specie quam modo sed iste tn̄
eēnt q mō sūt vnū eīā sūt tn̄ q̄tuor spē ex qbꝰ fiunt
quodāmō inumerata mixta spē distincta ꝛ infinita
accn̄a spē dñā imo oēs vnitates sūt eiusdē spēi ꝛ oēs
linee sūt eiusdē spēi ꝛ tn̄ n̄ repugnarēt ex ifinitis vni
tatibꝰ solo numero dñtibꝰ fieri ifinitas spēs nūeroꝝ
ꝛ ex ifinitis lineis tn̄ numeralr̄ distinctis fieri infi
nitas spēs figuraꝝ. Ex pdictis sequr qꝛ lꝫ nō sit
potissime infinitos eē terminos scriptos ꝛ nō infini
tas eē lr̄as spē aut numero dñtes. tn̄ ex solis finitis lit
teris sm nūerū infiniti termini scripti pñt fieri tam
numeralr̄ q̄ꝫ specifice dñtes verbi gratia pono qꝛ
nō sūt nisi iste determinate littere alphabeti a. b. c.
vsqꝫ ad finē ꝛ certū ē qꝛ ex diuersa cōpōne inuicem
poterūt fieri isti termini circulus triāgulꝰ quadrāgu
lus. ꝛ sic in infinitum in latitudine figurarum. ac ēt
isti alij binariꝰ ṫnariꝰ ꝛ sic i ifinitū i latitudie nūeroꝝ.

Amplius principia hec quidem ex necessitate. illa āt cōtingentia sunt. Sic igitur in intētiōe hitis ipossibile est eadem esse. necesse est ergo alia esse aut finita aut cū ifinite sint cōclusiones.

Sexto sic pncipiorū qbꝰ probamꝰ oia vera quedā
sūt necessaria q̄dā cōtingētia sed nullū necessarium
ē cōtingēs. ḡ pꝫ ꝯñā cū minori. maior aūt ē pbata
pmo porū nō eni pncipia sūt solū necessaria q2 tūc
nō pbaretur ꝯtinētia cū ex necessario nō sequatur con
tingēs nec etiā pncipia sūt tātū contingētia q2 tūc
potissime demōstraret eo qꝛ demōstratio potissima
est ex his qui nō pñt aliter se habere. Ex predictis
arist. infert intētū suū videlicet qꝛ impossibile ē om
niū veroꝝ eadem esse principia supposito qꝛ princi
pia sint finita in qbꝰ cōicāt oēs scie ꝛ cōclōnes infi
nite quare ꝛc.

Si vō aliter quodāmodo dicat aliquis qꝛ he quidem geometrie: alie uero sillogismorū. alie vō medicie quid utiqꝫ erit aliud quod dicitur nisi qꝛ sunt principia sciarum. sꝫ eadē dicere derisio est. quoniā eadem eisdem eadem essent. omnia nanqꝫ sic erunt eadem.

Quarta cōclusio. impossibile est oium scientiarum
eadē esse pncipia. Ista cōclusio sequitur ex prioribus
cōclusionibꝰ sic arguēdo. impossibile ē oium vero
rū ꝛ falsorū eadē eē principia ꝛ impossibile ē oium
falsorū eadē esse pricipia ꝛ impossibile est oium ve
rorū eadē eē principia. ḡ ipossibile ē oiuꝫ sciarū ea
dē eē principia pꝫ ꝯñā cū quelibꝫ scia cōstet tātum
ex veris aut tātū ex falsis aut ex veris ꝛ falsis sit.
In spāli tn̄ p rōnes pprias arguit ista quarta con
clusio ꝛ primo sic querēdo. vtꝝ pricipia geo. sint pn
cipia dialetice ꝛ pricipia dialetice sint pncipia medi
ci aut nō. si nō habetur itētuꝫ. si sic ḡ ꝯclōnes geo. sūt
cōclōnes dialetice ꝛ ꝯclōnes dialetice sūt cōclōnes
medicine. ꝯñs impossibile ꝛ probatur ꝯña. q2 si princ
pia diuersarū scientiarū idētificātur ēt cōclōnes ini
dētificatur. quecūqꝫ eni sūt equalia vni tertio sūt equa
lia inter se ꝛ que cūqꝫ sūt eadē vni tertio sunt eadeꝫ
inter se. ḡ p idem cōclōnes ex eisdem pncipijs idē
tificatur inter se. Notādū qꝛ si duorū cōpositorū na
turaliū eadē eēnt principia oīo ois opatio vniꝰ eēt
opatio alterius ꝛ ois effectꝰ vnius eēt effectus alte
rius ꝛ ecōtra q2 opatio dat cognoscere formā sm
Aristo. viij. metha ita si duaruꝫ sciarum eadē essent
principia oīo ois demōstratio vniꝰ eēt demōstratio
alterius ꝛ ois cōclusio demōstrata in vna dmōstra
retur in alia sicut. ḡ impossibile ē plurimū cōpositorū
naturalium eandē eē opationē vel effectū ita ipossi
bile est duaꝝ sciarum totaliū eādē dmr̄ationē esse
aut ꝯclōnem demōstratam.

At vero neqꝫ qꝛ ē ex omnibꝰ demōstrare quodlibet horū hoc. n. ē querere oium eadem esse principia. Multū eni insipiens est. Neqꝫ. n. in manifestis hoc fit doctrinis. neqꝫ i resolutiōe possibile ē. Immediate n. propositiōes pricipia sunt altera āt cōclusio fit accepta propositiōe accepta propositiōe imediata.

Scdo sic nō qōlꝫ ex quolꝫ indifnter demōstratur sꝫ d
terminata ꝯclō ex determinatis pricipijs ḡ pricipia
nō sūt eadē si cōclōnes distinguūtur. añs dupli pro
batur pmo iductiue tā in doctrinis manifestis q̄ꝫ re
solutorijs. scdo rōne nā ppōes imediate sūt princi
pia imediata sꝫ ex alia ꝛ alia ppōe imediata sequitur
alia ꝛ alia cōclō ḡ nō ex quolꝫ pricipio quelꝫ cōclō
indifferēter demōstratur. añs pꝫ qm̄ ex hac imediata
ois hō est aial rōnale sequitur ista cōclō. ois hō ē disci
plinabilis. ꝛ ex illa imediata terra interponitur iter so
lē ꝛ lunā sequitur illa ꝯclō luna eclipsatur. Notādū pmo
qꝛ p doctrinas māifestas aris. pt itelligē noticias nul
lū habitas ex noticijs singulariū p sēsū ꝛ per experi
entiā ꝛ p doctrinas resolutorias demōstratiōes po
tissimas resoluētes effectꝰ in cās sua sicut eni alia ꝛ
alia vlis ē ex alijs ꝛ alijs singularibꝰ. ita alia ꝛ alia
demōstratio potissima ē alia ꝛ alia cā ꝛ ex alijs pri
cipijs liquet iductiue. ēt p doctrinas māifestas pōt
phūs itelligē demōstratiōes quaꝝ pmisse sūt per se
note sicut ē demōstratio q̄ demōstratur aliqd in pma
cōclōne arith. aut i prima ꝯclōne geo. ꝛ p doctrinas
resolutorias demr̄atiōes quaꝝ pmisse sūt dmōstra
biles vt demōstratiōes qbꝰ demōstratur oēm triāgu
lū hr̄e tres angulos eq̄les duobꝰ rectis. ꝛ oēm figu
rā rectilineā eā resolubilē in tot triāgulos quot an
gulos hꝫ dēptis duobꝰ cōstat aūꝫ qꝛ alis. ꝛ alia de
mōstratio siue habeat premissas p se notas siue de
mōstrabiles ē ex alijs ꝛ alija principijs sicut ē ad ali
amꝰ ꝛ ad aliā cōclōnē vt pꝫ inductiue. Scdo no
tādū qꝛ sicut ex alia ꝛ alia mā ḡnatur alia ꝛ alia fōma
dēminate ex scdo phi. ꝛ scdo de aia. q2 ex semine oli
ue generatur forma oliue ꝛ n̄ forma hōis ꝛ ex semine
hōis generatur forma hōis ꝛ n̄ forma oliue ꝛ ex alio
agēte pticulari generatur aliꝰ ꝛ aliꝰ effectꝰ q2 hō ḡnat
hōiem ꝛ n̄ equū ꝛ ꝯtra ita ex alia ꝛ alia ppōne im
mediata ꝛ ex alio ꝛ alio pricipio proximo sequitur
alia ꝛ alia cōclō.

Si autem dicat aliquis primas propositiōes imediata eē pricipia vnū in vnoquoqꝫ genere est si vero neqꝫ ex omnibus vt opꝰ est demōstrari quodlibet neqꝫ sic ex altera. quare erūt vniuscuiusqꝫ scie altera. Relinquitur igitur si proxima sunt principia oium. sed ex his quideꝫ hec ex illis autem illa.

Forte circa dicta posset aliqs dubitare dicēs prime
ppōes ꝛ cōes animi cōceptiones sūt ppōes ime
diate ꝛ principia in qbꝰ cōicant oēs scie ḡ aliqua sūt
pricipia oiuꝫ sciarū ꝛ ꝯñter aliq̄ sūt ppōes imedia
te ex qbꝰ demōstrātur oēs ꝯclōnes. Rn̄det phūs
qꝛ pter has ppōes cōes oꝫ dare in vna quaqꝫ scia
ppōes imediatas q̄ sūt pncipia in illa scia. ꝛ tales
ppōes diuersificātur sm diuersitatē sciaruꝫ. ḡ n̄ oiuꝫ
sūt eadē principia. s. pticularia ꝛ ppria. vult ḡ phūs
dicere qꝛ pricipiorū q̄dā sūt ppinqua ꝛ ppria q̄dā
āt remota ꝛ cōia. principia remota ꝛ cōia eadē sunt
oium sciarū sꝫ nō ppinqua ꝛ ppria de qbꝰ est sm
pñs cū hec sint illa ex quibꝰ formalr̄ demōstrātur cō
clōnes ex cōibꝰ aūt ꝛ remotis solū virtualr̄ q2 non
sufficit ad scire nō ḡ īqt Aris. ex quolꝫ pricipio que

libet cõclõ demõstrat indifferẽter. s3 ex alio ⁊ alio pñcipio ꝓprio alia ⁊ alia cõclõ demrat cũ ḡ scia sit habit⁹ cõclõnis seqr diuersarũ sciararũ diuersa esse propria pñcipia.

Manifestum autez ⁊ hoc est quoniam ñ contingit. monstratum est enĩ ꝙ altera principia generũ sunt differẽtiũ gñe. Pricipia. n. duplicia sũt ex quib⁹ ⁊ circa que ex quib⁹ quidẽ igr cõia sũt. Que ãt sũt circa que propria sunt. vt numerus ⁊ magnitudo.

Tertio diuersoꝝ generũ pñcipia sũt diuersa s3 diuerse scie sũt diuersorũ generũ sbiecibiliũ ḡ diuersaru3 sciaꝝ pñcipia sũt diuersa p3 ꝯña cũ minori ⁊ maior ar. inductiue. nã diuersorũ pdicamẽtorũ pñcipia sũt diuersa sicut enĩ pdicamẽta hñt pñcipia cõia q̃ sunt act⁹ ⁊ põ ⁊ pñcipia ꝓpria vt deũ ⁊ pmã mãm i pdicamẽto sbe. ⁊ pũctũ aut vnitatẽ in pdicamẽto q̃titatis quoꝝ pma sũt diuersoꝝ pdicamẽtorũ ⁊ alia distinguũr penes distictionẽ pdicamẽtoꝝ. ita scie ex q̃ originẽ habẽt a pdicamẽtis hñt duplicia pñcipia s3 phm. s. ex qb⁹ ⁊ circa qḋ pñcipia ex qb⁹ sũt cõia et hec sũt eadẽ in oib⁹ sciẽtijs vt de quol3 eẽ vel nõ eẽ ñ ꝯtingit idẽ sil' eẽ ⁊ nõ eẽ pñcipia circa qḋ sũt pñcipia ꝓpa vt nũerus ⁊ magnitudo. aut ḋ pũcto ad pũctũ cõtigit rectã lineã ducere oẽ ꝯtinuũ ẽ diuisibile in ifinitũ ois magnitudo ẽ maior sua pte. ⁊ hec sũt disticta in distictis sciẽtijs. Notãdũ ꝙ cũ dr i vno quoq3 gñe sciẽtifico eẽ vnã ꝓpõe3 imediatã non ẽ hoc solũ ad totũ gen⁹ subijcibile s3 ẽt ad ptes e⁹ q2 nõ solũ a magnitudine q̃ ẽ sbm geo. fluit vna passio pmo ⁊ imediate q̃ ẽ indemrabilis s3 ẽt a supficie ⁊ corpore fluit alia passio imediata qḋ ẽ intelligẽdũ nõ solũ s3 rẽ s3 ẽt sm rõnẽ vt ab eadẽ magnitudine s3 rẽ vno mõ ꝯsiderata fluit imediate vna passio et ab eadẽ alio mõ ꝯsiderata poterit fluere alia passio sicut sm rẽ idẽ est triãgul⁹ ⁊ pñcipiũ figurarũ rectilinearũ ⁊ tñ a triãgulo vt triãgul⁹ fluit hrẽ tres ãgulos equales duob⁹ rectis ⁊ ab eodẽ vt ẽ pñcipium figurarũ rectilinearũ fluit eẽ illud in quo resoluũtur oẽs figure rectilinee ⁊ nõ ẽ cura si tales passiões nõ sũt indemrabiles. q2 reducũr ad passiões indemrabiles. Circa pdicta q̃rit vtrũ distinctio sciaꝝ ortũ habeat a distinctiõe cõclõnũ vl' pñcipiorũ ⁊ arguit ꝙ ꝯclõnũ q2 habit⁹ distinguũr p oba s3 cõclõ ẽ ob3 scie ḡ distictio sciaꝝ originẽ sumit ex distictiõe ꝯclusionũ t3 ꝯña ⁊ maior colligit de intẽtiõe phi. 2. ḋ aĩa ⁊. 2. ethi. minor vero p3 q2 scia ẽ habit⁹ cõclõnis.

Im oppositũ ar. ꝙ ex distictiõe pñcipioꝝ q2 astrologus ⁊ nãlis ḋmõstrãt eadẽ ꝯclõne3 p diuersa media ⁊ phũs dixit supra ꝙ distictio sciarũ ẽ ex distictione pñcipiorũ nõ ꝓueniẽtiũ ex eisdem nec ex alterutris. Pro rñsione ad istã difficultatẽ sit hec prima distictio ꝙ duplex ẽ scia v3 totalis ⁊ partialis scia ptialis ẽ hit⁹ vni⁹ cõclõnis demõstrate. sicut ẽ scia qua scit ꝙ supra datã lineã cõtingit triãgulũ3 equilaterũ collocare aut ꝙ ois triãgul⁹ h3 tres angulos equales duob⁹ rectis. scia totalis ẽ hit⁹ pluriu3 ꝯclõnũ diuersaꝝ demõstrationũ hñtiũ ordine3 iuicẽ sicut geo. ⁊ arith. Scḋa distictio ꝙ duplicia sunt pñcipia. s. cõplexa ⁊ incõplexa. cõplexa vt omne totũ ẽ maius sua pte si ab equalib⁹ equalia demas cetera manẽte equalia incõplexa vt numerus ⁊ magnitudo seu pũct⁹ ⁊ vnitas. His pmissis sit hec prima cõclõ distictio sciaru3 nõ h3 ortũ ex distictiõe cõclõnũ. Ista ꝯclõ p3 tã de scia ptiali q̃3 totali qm̃ illi⁹ cõclõnis ois luna eclipsat sũt scie ptiales diuersarũ rõnũ. s. q2 ẽ ⁊ ꝓpter qd rõne duarũ demõstrationũ quaꝝ vna ẽ p cãm ⁊ reliqua p effectũ ⁊ qm̃ illa demõstrat ta3 in phi. q̃3 in astro. iõ respectu illius sũt scie totales. Illã ẽt cõclõnẽ terra ẽ rotunda demrat phũs ⁊ aris. in libro aũt celi ⁊ mũdi. ⁊ in libro de generatiõe demõstrant quatuor eẽ elemẽta.

Scia cõclõ l3 eadẽ cõclõ sit diuersarũ sciaꝝ mãlr nõ tñ formalr. Istã cõclõnẽ ꝓbat lineo. per hoc qa nãlis demõstrat terrã eẽ rotũdã inq̃3tũ grauis. ⁊ astrologo. inq̃3tũ est mediũ celi. silr astro. demõstrat eclipsim de luna inq̃3tũ ẽ effect⁹ solis exñtis in capite vel in cauda draconis ⁊ phũs nãlis ꝓbat idem i q̃3tũ ẽ effect⁹ terre posite inter solẽ ⁊ lunã in libro ãt celi ⁊ mũdi demõstrãt elemẽta eẽ quatuor quo ad motũ localẽ ⁊ i libro ḋ gña q̃ ad motũ alteratõis. ⁊ ita ñ sp suat eadẽ rõ formalis. Tertia ꝯclõ distictõ sciaꝝ ortũ h3 ex distinctiõe suoꝝ pñcipioru3 tã completorũ q̃3 incõpletoꝝ. Ista ꝯclõ p3 pmo de scia totali nã geo. differt ab arith. tã ex pte pñcipiorũ completorũ q̃3 icõpletorũ vñ vnitas ⁊ nũer⁹ sũt pñcipia incõpleta arithme. ⁊ pũct⁹ ac magnitudo sũt pñcipia icõpleta geo. s3 ꝙ a cẽtro ad circũferẽtiã oẽs liee ducte sũt eq̃les ẽ pñcipiũ ꝯpletũ geo. arith. xo ẽ illḋ pñcipiũ cõpletũ nũer⁹ ẽ multitudo ex vnitatib⁹ aggregata. idẽ dicat de illis ois magnitudo est maior sua pte. ⁊ ois numer⁹ ẽ maior sua pte. Ista cõclusio ẽt ẽ vera de scia ptiali qm̃ diuersaꝝ demõstrationũ diuerse sũt pmisse ⁊ diuersa sũt media ḡ diuersa sũt pñcipia cõpleta ⁊ incõpleta p3 ꝯña q2 pmisse dicũtur pñcipia cõpleta ⁊ media incõpleta cum ñ significẽt eẽ vel nõ eẽ. Quarta cõclõ quelibet scia dr eẽ vna vnitate pñcipij incõpleti ⁊ p se pmi. Ista cõclõ p3 tam de scia totali q̃3 ptiali vnde geo. est vna vnitate magnitudinis ⁊ arithme. vnitate numeri. simlr q̃libet scia ptialis ẽ vna vnitate medij ꝙ dicitur pñcipiũ incõpletũ in scia ptiali. Et notãter dicit in cõclusione vnitate pñcipij incõpleti q2 q̃libet sciẽtia tã totalis q̃3 ptialis hẽt plura pñcipia cõpleta vt patet inductiue ⁊ addebat in ꝯclõne p se pmi q2 geo. hẽt duplex incõpletũ pñcipiũ. s. pũctũ ⁊ magnitudinẽ ⁊ aritmh. vnitatẽ ⁊ numeꝝ cõstat ãt ꝙ pũct⁹ vel vnitas licet sit pñcipiũ pmũ geo. vel arithme. nõ tñ p se sed reductiue magnitudo ãt est pñcipiu3 geo. p se pmo ⁊ numerus arithme. p se pmo. Item scie ptialis tria sunt pñcipia incõpleta. s. mediũ maior ⁊ minor extremitas quorũ mediũ ẽ pñcipiu3 p se pmo q2 bis sumit añ ꝯclõnẽ ⁊ nõ ingredit ꝯclusionẽ ⁊ ẽ illud p qḋ demõstratur maior extremitas de minori. maior autem et minor extremitas sunt principia p se non prima. nã q2 ex his de necessitate sunt pmisse. iõ sũt principia p se q2 vero igrediũtur ꝯclõnem sũt principia nõ prima. Ad rationẽ ãt ante oppositum dr ꝙ licet scia sit hit⁹ ꝯclõnis. tñ ꝯclõ nõ ẽ obm scie sed totũ significatũ totius demõstrationis ẽ obm completũ scie ⁊ significatũ adeq̃tu3 principij incõpleti p se primi ẽ obm incõpletũ eiusdẽ scie. Contra quartã ꝯclusionẽ ar. sic vnitas scie non h3 attẽdi penes vnitatẽ sbi adequati ḡ nõ penes vnitatẽ principij incõpleti p se primi p3 ꝯña quia idem ẽ sbm adequatum scie ⁊ principium incõpletum p se primum añs quadrupliciter ar. Et primo sic aliqua scia ẽ vna et tñ ei⁹ adequatum sb3 non ẽ vnum ergo añs ꝓbat de pspecti que vna scia est et ꝙ eius sbm nõ est vnum ar. querẽdo vtrum linea sit sbm adequatum pspectiue aut linea visualis non linea q2 illud est sbm adequatum geome. nec ẽt linea visualis est sbm adequatum illius q2 aliter pspectiua esset sciẽtia per accñs sicut linea visualis est ens per accñs cum componatur ex rebus diuersorũ pdicamẽtorũ queadmodũ hõ albus equus niger. cõsilr ar. de musica ꝙ ẽ vna scia ⁊ ꝙ nõ h3 vnũ sbm q2 nõ numerũ nec numerũ sonorũ sed tot suba quot sũt cõclusiones. Secũdo aliqua scia nõ ẽ vna ⁊ tñ ei⁹ adequatũ sbm ẽ vnũ ergo añs ar. de geo. cui⁹ subm est vnũ videlicet magnitudo. ⁊ ꝙ illa nõ sit vna ar. q2 oẽ qḋ est vnũ est vnu3 numero. vnum specie aut vnũ genere sm phm̃. v. metha. sed geo. ñ ẽ vnũ aliquod istorũ modorũ cũ sit diuersorũ generũ cõsiderãs res diuersorũ pdicamẽtorũ. videlicet magnitudinẽ que ptinet ad pdicamentũ quãtitatis ⁊ figuram que ptinet ad predicamẽtũ qualitatis per Aristo. in pdicamentis. Tertio si vnitas scie haberet attẽdi penes vnitatẽ sbi sequit ꝙ tam geo. q̃3 arithme. eẽt magis vna q̃3 metha. ꝯñs falsũ q2 metha. est pfectior illis ergo est verior illis ⁊ ꝯñr magis vna. inuicẽ enĩ cõuertũt vnum verũ ⁊ pfectum ⁊ ꝯña ar. q2 tam magnitudo q̃3 numerus est maioris vnitatis q̃3 ens quod est subm metha. semp. n. minus cõe est magis vnum q̃3 magis cõe q2 i pauciorib⁹ reperitur vt p3 de specie respectu generis s3 tam magnitudo q̃3 numerus in pauciorib⁹ inuenit q̃3 ens ergo in eis ẽ maior vnitas q̃3 in ente. Quarto si vnitas scientie attẽderet penes vnitatẽ subiecti adequati p idem pfectio ⁊ nobilitas scientie ḋberet attendi penes illud quo cõcesso sequitur quanlibet scientiam specialem nobiliorẽ ⁊ pfectiorem esse metha. cõtra phm̃ in prohemio metha. di. ipam eẽ pñcipiantẽ ⁊ regulãtem alias autem subministrare ⁊ regulari. ⁊ p3 ꝯña q2 cuiuslib3 scie specialis subm est nobilius ⁊ perfecti⁹ ente sicut generaliter quel3 species est pfectior suo genere cum includat illḋ eẽntialiter tanq̃3 potẽtiã ⁊ differentia3 superadditã tã q̃3 actum ⁊ formã sm por. in vlibus ⁊ cõmen. sup prologo. phi. Ad pmũ dicit ꝙ linea visualis est subiectum adequatũ pspectiue ⁊ numerus sonorus musice ⁊ ꝙ nullum illorũ est subiectũ per accidẽs s3 per se licet sit ens per accidens. vnde nulla scientia totalis est ens per se cum sit habitus diuersarum ꝯclõnum diuersarũ rõnum ⁊ tñ quelibet scientia totalis est p se vna scientia sicr equalitas trium angulorũ ad duos rectos nõ est ens per se cu3 exprimat res distictorum pdicamẽtorum. s. duo ad tria pticipia ad predicamentum quãtitatis. angulũ ⁊ rectitudinem ptinentia ad predicamẽtum qualitatis. ⁊ eq̃litatem pertinẽte3 ad pdicamẽtum relationis ⁊ tñ est per se vna passio demõstrabilis de vno subiecto videlicet de triangulo ⁊ ꝯñter sequit ꝙ talis demõstratio est per se vna demõstratio ⁊ tñ nõ est p vnũ ens dicunt etiam logici ꝙ hui⁹ ꝓpõis hõ albus currit. sbm est hõ albus ⁊ est vnum subm ⁊ per se illius ꝓpõis ⁊ tñ nõ est per se vnum ens sed tãtum p accidens. phi. autem dicũt sufficiens aeris ⁊ sufficiens aque eẽ vnum locũ per se terre. ⁊ constat tñ ꝙ non sunt vnũ ens per se s3 tantũ per accñs ⁊ per aggregationem ita linea est vnum subiectum per se ⁊ numerus sonorus est vnum per se ⁊ tamẽ nõ est vnũ ens per se ed per accidẽs. Ad secũdum dicit ꝙ geome. est vna scientia tã vnitate specifica q̃3 generica cum sit vna species vnius generis scilicet pdicamenti qualitatis. ⁊ tunc ad argumentũ geome. cõsiderat res diuersorum generũ ⁊ pdicamẽtorũ ergo nõ est alicuius generis vel pdicamẽti negat cõsequẽtia vnde q̃libet ꝯceptus mẽtalis est res predicamẽti qualitatis ⁊ tñ aliq cõceptus mẽtales significant subas ⁊ aliqui quãtitates ⁊ aliqui relationes ⁊ sic de alijs sicut ẽt quelibet scia mundi est predicamenti qualitatis ⁊ tamen suum subm est alterius pdicamenti vel nullius vnde sba geome. ⁊ arithmeti. sunt predicamẽti quãtitatis ⁊ sbm metha. nõ ẽ alicuius predicamẽti per se vel per accidens sba autẽ perspectiue ⁊ musice sũt per accñs in predicamento quãtitatis ⁊ qualitatis. s. linea visualis ⁊ numerus sonorus sba aũt phi. ⁊ medicine sunt per accñs predicamenti sbe relationis. s. corpus mobile vel sensibile ⁊ corpus sanabile. Ad tertiũ negat ꝯña ⁊ dicitur ꝙ genus abstracte ⁊ formaliter sumptũ est magis vnũ q̃3 species. vnde aris. v. phy. dicit motũ regularẽ. ẽ vniformẽ eẽ magis vnũ q̃3 motũ irregularem ⁊ difformẽ q2 min⁹ diuisibilis est sed ita ẽ ꝙ genus ⁊ minus diuisibile q̃3 species ḡ ẽ magis vnũ diuidit. n. genus in ptes sbiuas ex quib⁹ nõ eẽntialiter cõponit species aũt diuidit in genus ⁊ dria3 ex quib⁹ eẽntialr cõponit cũ ergo ps sit semp simplicior toto seqtur gen⁹ simplicius eẽ et minus diuisibile q̃3 species et ꝯñr ens est min⁹ diuisibile q̃3 magnitudo et numerus cũ diuidat tãtũ per actum et potẽtiã et nullã cõpõe3 dicat linea ãt ⁊ numer⁹ eẽntialr cõponuntur ex actu et põ seu ex genere et dria. ideo maiorẽ vnitatẽ h3 metha. q̃3 geome. vel arithme.

Ad quartũ negãdo ꝯñam q2 nobilitas scientie ñ attẽditur penes nobilitatẽ sbi primi sed penes nobilitatẽ obi in quo virtualiter et eminẽter reseruat tota ratio sbi et q2 de deo sub rõe deitatis reseruat tota rõ entis iõ meth. est ceteris scientijs pfectior atq3 nobilior cũ ipa sola inter scias humanit⁹ inuẽtas cõsideret deũ sub rõe deitatis phi. n. naturalis. et si determinet de pmo motore q est deus nõ tñ est tãte pfectiõis sicut metha. q2 cõsiderat ḋ illo sub rõe motoris tãtũ et nõ sub rõe deitatis q multo pfectior ẽ q̃3 sit ratio mouentis ⁊ si ar. sic phi. naturalis cõsiderat de pmo motore vt est simpliciter indiuisibilis et imobilis ta3 per se q̃3 per accidẽs et vt simplr sepatur a materia et magnitudine sm qḋ hr. viij. phi. ḡ cõsideret de deo sub rõe deitatis negat ꝯñtia q2 l3 ille cõditiões nulli cõpetãt nisi deo nõ tñ sibi attribuit illas cõditiões sub rõne deitatis imo est concedẽdũ librũ de aĩa pfectiorẽ eẽ libro phy. nõ obstãte ꝙ liber phi. cõsideret de pmo motore qui ẽ de⁹ et ñ liber de aĩa q2 liber de aĩa cõsiderat de intellectu humano vt est intelligens cõstat autem intellectum pfectiorem esse vt est intelligens ipo motore primo. vt est tãtũ mouens cu3 ratio intelligendi sit longe pfectior ratione mouendi vt colligit de mente arist. scḋo et tertio de anima ⁊c.

Scibile ãt ⁊ scia dñt ab opiabili ⁊ opiõe quoniã scia vlis ⁊ per necessaria ẽ. Necessariũ ãt ñ cõtingit alr se hẽ. Maifestũ igr ẽ ꝙ circa hoc scia ñ ẽ. Esset. n. ipossibilia vti q̃3 alr se hrẽ possibilia alr se hrẽ.

Istud est quartũ ca. istius vltimi tractat⁹ primi posteriorum in quo aris. sepat sciam ab opinione et ab alijs habitib⁹ inte⁹ postq̃3 sepauit vnam sciam ab alia et scibile a nõ scibili et pñcipia distinxit scientiarum. Ponẽdo quatuor cõclusiones quarũ prima ẽ ista scia dft ab opinione et scibile ab opinali. secũda cõclusio. scia dft ab intellectu ibi at vero nec inte⁹ tertia cõclusio scia opinio et inte⁹ aliqualr cõueniũt et aliqualr dñt ibi ver⁹ enim quarta cõclusio opinio est necessaria cõtinẽtia et possibilia alit se habẽ ibi et certum est. Prima cõclusio ar. sic scia est vniuersalis et per necessaria sed opinio nõ est vniuersalis nec per necessaria ergo scia dft ab opinione et ꝯsequẽter scibile dft ab opinabili. añs p3 ex determinatis pmo ⁊ scḋo tractatu nã scia est p cãm simplr

τ per ſe τ ſm φ ipm ſicut demōſtratio ex quo dmōſtratio ē ſillogiſmus faciēs ſcire. g ſcia ē vlis τ qm̄ ē per ea τ circa ea q̄ nō cōtingunt alr ſe habere iō ē p neceſſaria opio āt nō ē vlis q2 nō ē p cām p ſe. et ſm φ ipm ſʒ ſolū p cām pbabilē non etiā ē per neceſſaria ſʒ p ea q̄ pñt alr ſe habere. Notādū primo ſʒ egi. φ ppō dr vlis triplr pmo vlitate ſubiecti τ tps ſʒ nō cāe vt ois coru⁹ eſt niger q2 nō ē aliqs coru⁹ q nō ſit niger neqʒ aliqd ē fuit aut erit tps in quo nō ſit fuerit vel erit aliquis coru⁹ niger. τ ſi hoc negetr ponatr in eē exēpla ei ponimus nō. vt ita ſint ſʒ vt ſentiāt q addiſcūt coru⁹ tn̄ in cōi nō habēt cām nigredinis q2 nigredo nō fluit a pncipijs ſpēi. ſʒ a pncipijs indiuidui nō eni fluit gnē τ dria nec a materia τ forma abſolute ſʒ a determinata mixtiōe τ ppōne qualitatū pmarū ſine qua nō pōt eē fōma ſubſtātialis corui. Secūdo dr ppō vlis vlitate cāe nō adequate vt ois eqlaterus hʒ tres angulos equales duob⁹ rectis ois eni eqlater⁹ hʒ in ſe cām illius paſſiōis .ſ. angulū extriſecū equalētē duobus oppoſitis intriſecis triāguli ſʒ nō hʒ iſtā cām adeq̄te eo φ aliquis triāgulus hʒ tres angulos equales duob⁹ rectis q nō ē eqlaterus .ſ. yſochelis. tertio dicitr ppō vlis vlitate cāe adequate vt ois triāgulus hʒ tres angulos equales duob⁹ rectis. q2 triāgul⁹ ſm φ h⁹i hʒ tres angulos equales duob⁹ rectis. ſicut ēt ſm φ hmōi hʒ angulū extrinſecū ēt q dicitur eē cā adequata illi⁹ paſſionis in triangulo cōpetēs triāgulo p ſe τ nulli alteri niſi rōe triāguli. τ de tali vli loqtur ariſ. di. ſciam eē vlis cū nō loquatr niſi d ſcia ppiſſime dicta ſed opio dicitr nō vlis q2 n̄ aggeneratur p cām nec p demōſtrationē ſʒ p quedam ſigna pbabilia τ p q̄daʒ cōia p ſillogiſmos topicos. Iſta diſtinctio lʒ euacuet difficultatē littere vnuʒ tn̄ infert φ nō eſt verū vnde lʒ angulū extrinſecū equiualētē duob⁹ oppoſitis intrinſecis eē cām illi⁹ paſſionis hēre tres angulos equales duob⁹ rectis q2 cū hec paſſio fluat a principijs ſpēi ſm eum poſito triāgulo ponitr habere tres angulos equales duobus rectis τ nō poſito triāgulo ponitur āgulus extrinſec⁹ equiualēs duob⁹ oppoſitis intrinſecus ergo nō eſt p ſe cā illius ſed diffinitio trianguli eſt p ſe cā illius paſſiōis ſicut τ oiuʒ aliarū paſſionū per ſe ↄuertibilem cū ſbis ſuis diffinitio dicitr eē cā vt colligitr de mēte phi. vi. topico. τ. iiij. phi. nec ſequitr habere tres angulos equales demōſtratr de triangulo per āgulū extriſecuʒ ergo angul⁹ extrinſec⁹ eſt p ſe cā illius paſſiōis ſʒ ſufficit inferre φ ſit per ſe cā in cognoſcēdo illā paſſionē de triāgulo. Scdō notādū ſm linco φ opio triplr ſumitr .ſ. cōiter proprie τ magis pprie opio cōiter ſūpta eſt habit⁹ cognitiōis cū aſſenſu τ ſic eſt genus ad ſciam τ fidem opio proprie ſumpta eſt apprehēſio vnius partis cōtradictiōis cū formitudine timēdo ne oppoſitū poſſit ineſſe τ ſic ſcia n̄ ē opio lʒ bene ſcitū ſit opinatū q2 aliqd pōt eē vere neceſſariū aprehēſū ab vno per mediū ſimplr neceſſariū τ ab alio per mediū probabile opio magis pprie dicta eſt acceptio veri cōtingētis ſm qd ē verū ↄtigēs τ ſic ſcia n̄ ē opinio nec ſcitū eſt opinatū τ ſic de opinione loquitr ariſ. hic cū dicit opinionē p eē nō neceſſaria. Hic expō iuxta hāc diſtinctionē ē ſuſpecta pter ſcdʒ τ tertiū mēbrū q2 de rōne pprie opiniōis nō eſt formido neqʒ timor opinat⁹. n. ariſ. mūdū fuiſſe ab eterno abſqʒ formidine τ timore vt pʒ ex ſuis offenſiuis τ defenſiuis. viij. phi. auerro. ēt commē. opinat⁹ τ vnitum intellectū eē in oibus hōib⁹ τ hoc abſqʒ formidine τ timore vt colligitr de mente ſua tertio de aia. ſicut iā theo. opinātur per rōnes pbabiles vltra habitū fidei mūdū incepiſſe eē itellectūqʒ plurificari ad plurificationē corpororum humanorū abſqʒ formidine τ timore. Ex eodē ſequitr falſitas ſtij mēbri cū in rōne opionis nō cadat aprehēſio veri cōtingētis vt verū cōtingēſ ē q2 mūduʒ eternaliter fuiſſe nō eſt ↄtum cōtingēs neqʒ intellectū eē vnicū in oib⁹ hōib⁹ imo hoc eſt ipoſſibile iō opinio pprie ſūpta eſt habit⁹ acqſit⁹ per ſillogiſmū pbabilē ſicut ſcia pprie dicta per ſillogiſmū demōſtratiuū et, ſicut ſcia ſtrictiſſime ſūpta ē hit⁹ acqſit⁹ per neceſſaria ſimplr ita opinio ſtrictiſſime ſūpta eſt habit⁹ acqſit⁹ per mere cōtingētia. ita φ nec formido nec timor neqʒ verū dʒ poni in diffinitione opionis cū opio poſſet eſſe indnter circa verū τ falſum poſſibile τ ipoſſibile neceſſariū τ contingēs.

At uero neqʒ intellectus. dico autez intellectū pricipiuʒ ſciētie: neqʒ ſcientia eſt idemōſtrabilis: hec autez eſt acceptio immediate propōis.

Secūda cōclo ſcia eſt habit⁹ diſtinct⁹ ab intellectu pbatr inte⁹ ē pncipiū ſcie τ circa indemōſtrabilia τ habit⁹ tn̄ ijmediate ppoſitiōis ſʒ ſcia nō ē aliqd iſtorū g maior pʒ q2 inte⁹ ē habit⁹ pmoꝝ pncipiorū q ſt dignitates pme. vʒ qdlʒ ē vel nō ē nihil eſt τ n̄ ē cōſtat aūt φ dignitates ſūt pncipia ſciarū cū ingrediātur ↄtualr oēm demratiōem τ ſūt ppōes imediate atqʒ indemōſtrabiles cū acqratr ſolo mō lumine intēt⁹ agētis minor āt ē manifeſta. nā ſcia eſt habitus acqſit⁹ p demōſtrationē g ē effect⁹ demōſtratiōis τ ↄñter nō ē pncipiū ſcie cū nō ſit pncipiuʒ ſuipius idē eni ē pncipiū demōſtratiōis τ ſcie nō eſt ēt ſcientia circa indemōſtrabilia aut circa ppōnes imediatas cū ſit habit⁹ cōclōnis demōſtrate per cām vel p effectū. Notādū ſm cōmē. tertio de aia φ inte⁹ q̄druplicit ſumitr pmo p pō intellectiua τ ſic loqtr ariſ. ibi cū dicit φ inte⁹ agens ē oia facere τ inte⁹ poſſibilis ē oia fieri. 2. p ſpē intelligēdi actu vel habitu pñtate rē τ ſic cōcept⁹ hōis vel leonis uocatr ibi intent⁹ ei⁹ tertio p ↄtute ſenſitiua d ſeruiēte itellectui in ſuis opationib⁹ quā ariſ. uocat fātaſiā di. illā eſſe intellect⁹ paſſiuū cōmē. aūt cogitatiuā di. illā gnāri τ corrūpi quarto ſumitr inte⁹ p hitu pmorū pncipiorū eo mō quo accipitr tam. vi. ethi. qʒ hic diſtinguēdo ipm intellectū ab alijs hitib⁹. Sic ergo accipiendo intellectū phūs intēdit tres rōnes cōcludētes ſciētiā nō eē intellectū. Quarū pma eſt iſta ē ite⁹ principiū ſcie cū ſit hitus pmorū pncipiorū ſed ſcia nō ē pricipiū ſcie cū nihil ſit pricipiū ſuipi⁹ ergo ſcia nō ē intēt⁹. Scda rō inte⁹ eſt circa indemōſtribilia cuʒ acqritr ſolo lumine inte⁹ agētis. ſʒ ſcia ē circa dmōſtrabilia cū ſit hitus acqſit⁹ per demōſtrationē g. Tertia rō inte⁹ ē hitus propōis imediate tn̄ ſed ſcia ē hitus propōis mediate .ſ. ↄclonis demōſtrate. g intelligēdo per propōem imediatā illā q̄ nullū hēt mediū quo probari poſſit aut ſillogizari.

Uerus eni ē itellectus τ ſcia et opinio et φ per hoc dr quare relinquitur opinionem eſſe circa uerū aut quidē falſum: ſed cōtigens ē alr ſe habetr. hec autez eſt acceptio immediate propoſitōis τ nō neceſſarie.

Tertia ↄclo. ſcia opio τ ite⁹ aliqualr ↄueniūt et aliqliter diſcōuenunt. prima pars patet q2 oia a pma ſt circa uerū. in ſpeciali aūt ↄueniūt ſcia τ opio q2 ſicut ſcia ita opio reſoluitr uſqʒ ad imediata. Scda pars declaratr nā ſcia τ inte⁹ ſūt circa neceſſaria τ opinio tūc ↄtinētia poſſibilia aliter ſe hre deinde ſcia reſoluitr vſqʒ ad imediata neceſſaria opio āt vſqʒ ad imediata ſolū pbabilia q̄ forte oib⁹ vr vera vel ſaltē plurib⁹ nō tn̄ ſūt neceſſaria q2 pñt eē falſa. vt φ ois mr diligit filiū ſuū que hūit inſtātiā d media occidēte ppriū filiū. Notādū ſm phm̄ φ nō ſolum ſcia opio τ ite⁹ ſūt vera ſʒ ēt ea q̄ dicūtr p iſta pōt referri ad ppōes vocales vel ſcriptas ſbordinatas p pōib⁹ intellectis ſcitis τ opinatis q2 voces ſūt carū q̄ ſūt in aia paſſionū note pmo piar. aut ad ſignificata taliū habituū vl ppōnuʒ mētaliuʒ ſicut eniʒ ſanitas ieſt aiali cibo τ vrina rōe cui⁹ oia illa dr̄nt ſana lʒ diuerſimode ſʒ ↄmē. iiij. meth. eo φ ſanitas eſt in aiali tāqʒ i ſbo τ in cibo tāqʒ in cā τ in vrina tāqʒ in ſig. τ ſic al ē formalr ſanū cib⁹ cālr ē ſanus τ vrina ſignificatiue ſana ita veritas cū ſit adequatio intellect⁹ ad rē ſicut ſanitas ē adequatio humorū ē ſbiue i tellectu τ cālr in re τ in ppōe tāqʒ i ſigno iō oia illa dicūtr vera lʒ diuerſimode nā intellect⁹ ſbiue eſt formaliter ver⁹ di. phi. vi. meth. φ bonū τ malū ſūt in reb⁹ verū āt τ falſum ſūt in aia ſʒ res dicitr cālr vera di. cōmē. xij. meth. φ ſcia dei eſt cā rerū τ ſcia nr̄a cātur a reb⁹ ppō aūt eſt ſignificatiue vera di. phi. i poſt pdicamētis φ ex eo φ res ē vel nō ē oīo ↄa vel falſa dr quare τc. Dubitatr q2 videtr φ opio nō ſit circa verū cū oñſuʒ ſit opionē aliqn̄ eē circa falſuʒ. Rñdet egi. quadruplr pmo φ Ariſ. p verū intelligit cōpōnem circa quā ē vez vel falſū. Scdo φ phi. nō loqtr de oi opione ſʒ tn̄ de opione vera. Tertō φ nō loqtr de opione q̄ ē vera ſʒ pōt eē vera τ falſa. Quarto φ opio generatr p q̄daʒ pbabilia. ſʒ primo rhetor. dr φ q̄ʒtū ē ex pte rei ſēp vera ſūt probabilia falſis τ ſic di. viij. topi. φ nihil probibet quedā falſa probabiliora eē quibuſdā veris intelligēdū eſt ex pte nr̄a opinabilia igitr τ probabilia ex pte rei ſemp ſūt vera. ſi aūt opinamur falſa hoc eſt ex defectu intellect⁹ nr̄i. Linco. aūt dicit φ lʒ opio ſit circa ea que pñt eē falſa nunq̄ʒ tn̄ vt ſumitr in propoſito eſt circa falſa q2 ſp eſt veri cōtingētis inq̄ʒtū ē verū cōtingēs ego aūt dico φ opio ē circa verū nō q2 opinatū ſit verū ſʒ q2 opinās ſiue credat illud qd ſit verū ſiue credat illud qd ſit falſū ſemp tn̄ ſe credit credere verum lʒ interdū credat falſū. τ impoſſibile.

Et certū eſt ſic appa rētibus opinio eni icertū ē natura ut huiuſmodi ē.

Quarta ↄclo opio ē circa cōtingētia τ poſſibilia alr ſe hre ſuppoſitionū. n. ē in cōclōnib⁹ pcedētib⁹ opionem eē ↄtingētiū τ poſſibiliū alr ſe hre. τ q2 illd aliquis poſſet negare. iō hic ariſto. duplr probat i hac quarta cōclone. Et pmo ex appentib⁹. i. ex his que ſūt in pmptu. q̄ſi hitus τ obm debēt inuicē proportionari ſʒ opio eſt qd incertū τ dubiū in natura τ ↄtigentia poſſibilia aliter ſe hre ſūt hmōi ergo opio ē reſpectu in illorum.

Adhuc autē nullus opinatr probare cū opinetr impoſſibile eē aliter ſe habere ſed ſcire. Sed aliquando quidē eſſe ſic ſʒ tn̄ aliter nihil probibet tūc probatr tāquā hmōi opionē quidē eē ſed neceſſarii. ſcia.

Secūdo ex pte nr̄a φ nullus reputat ſe opinari qn̄ exiſtimat de aliquo ipm eē tale φ ipoſſibile ē alit ſe hre cū tūc reputet ſe ſcire τ non credit ſe opinari qn̄ exiſtimat d aliq ipʒ eē tale φ poſſibile ē alr ſe hre g opio ē talis ex qb⁹ ſeqtr ſciam eē neceſſarij opionez ↄtigētis poſſibiliter alit ſe hre.

Qualiter ergo eſt idē opinari τ ſcire quare non erit opinio ſcia.

Cōtra pdicta arguitr phūs probādo quadruplr ſcietiaʒ idē eē cū opione. τ pmo ſic ſcire ē opinari g ſcia ē opio. pʒ ↄña q2 diſtictio hituū cōcluditr ex diſtictōe actuū τ colligitr vt phi. 2. ethi. añs ar. ſcitū ē opinatū g ſcire ē opinari. pʒ ↄña q2 potētie diſtinguūt p act⁹ τ act⁹ p oba vt ē dmratū. 2. d aia. añs liqt q2 eadē cōclo pōt fieri nota duob⁹ vni p ſillogiſmū demratiuū τ alteri per ſillogiſmū probabilē tn̄.

Si aliquis poſuerit eē aut nihil ↄtigere opinari. cōſequenter eni hic quidē ſciens. ille vero opinās per media quouſqʒ ad imediata ueniat.

Secūdo ſic niſi ſcia τ opio ſint idē ſequitr φ nō cōtingit aliqd opinari. probatr ſic ar. nulla ſcia ē opio ergo nullū ſcibile ē opinabile. pʒ ↄña q2 ſicut a pori arguitr diſtictio hituuʒ ex diſtinctione oboꝝ ita a poſteriori ar. diſtictio oborū ex diſtinctiōe actuū τ hituuʒ tūc ſic nullū ſcibile ē opinabile ſʒ oē ēs ē ſcibile q2 de eo pt aliqd dmōſtrari g nullū ēt ē opinabile τ p ↄñs nō ↄtigit aliqd opinari.

Quare ſiquidē ille ſciuit τ opinās ſciuit.

Tertio illi hitus ſūt idē q ↄſilr acqrunt τ cōſilr procedūt ſʒ ſcia τ opio cōſimilr acqrūt τ ↄſimilr procedūt g ſcia τ opio ſūt idē maior vr nota q2 mōi diſſimiles procedēdi arguūt in motu idētitatē ſpecificaʒ ſm phm̄. v. phi. minor aūt declaratr ex eo q2 tā opinio q̄ʒ ſcia acqritr p imediata τ reſoluitr in imediata. vt patuit i hoc pmo vbi dictū ē φ tā ſciēs q̄ʒ opinātr procedit p imediata. iō q̄lʒ coꝝ di eē ſciens.

Sicut eni τ q2 eſt opinari τ propter quid autem medium eſt.

Quarto illi hitus ſūt idē qb⁹ ↄpetit eadē proprietas ſʒ ſcie τ opioni ↄpetit eadē pprietas g ſūt idē. pʒ cōſequētia cū maiori τ minor dclaratr nā propriū ē ſciētie diuidi in q2 τ pp qd ſʒ idē etiā eſt propriū opinioni. cū dcr opinio q2 τ pp qd ſicut datr ſillogiſmus probabilis procedēs a pori τ ali⁹ a poſteriori qb⁹ opinās aliqn̄ credit ſe ſcire p cām τ interduʒ p effectuʒ. ſequitur tex. τc.

Aut ſi quidē ſic arbitratur nō cōtigentia aliter ſe habere. ſicut τ habēt diffinitiōes per quas ſūt demōſtrationes nō opinabitr ſed ſciet.

Si āt vere quidē eſt nō tamen hoc ipſis ineſſe ſecūdū ſubſtātiā ſʒ ſcdʒ ſpēm opinabitr τ n̄ ſciet vere.

Poſtq̄ʒ ſepauit ſciam ab opiniōe τ obi cōtra illud probādo ſciarū τ opione eundē hitum eē ↄñr pro reſpōſiōe ad oba facit duo nā pmo pmittit duas ſuppōnes. 2. probat quatuor ↄclones ex qb⁹ apparebit ſolutio oiuʒ rōnum ibi eiuſdē aūt opio. Prima ſuppoſitio ē iſta φ ſcia triplr differt ab opinione. primo q2 ſcia procedit p media neceſſaria n̄ poſſibilia alr ſe habere. opio aūt procedit p ↄtingētia poſſibilia alr ſe habere. ſcdo q2 ſcia procedit p diffinitiōes ex quib⁹ fiūt demōſtratiōes opio nō procedit ex diffinitiōibus ex quib⁹ fiūt demōſtratiōes. ſʒ ſolū ex his ex quib⁹ fiūt ſillogiſmi probabiles tertio q2 ſciēti procedit p accn̄tia ppria q̄ iſūt ſbis ſm φ ipm

ꝙ ſūt a pncipijs ſpēi opinio aūt ꝑ accn̄a ⁊ cōia ⁊ ꝗ fiunt a pncipijs indiuidui propterea opinās nō eſt ſciēs qꝛ ſibi deficiūt cōditiões ſcie arbitraꝛ tn̄ ſe ſcire qꝛ putat ſe habere oia ꝗ requirunꝛ ad ſcire.

Et qꝛ ⁊ pp quid ſi quidē per immediata opinabiꝛ ſi nō per imediata ſolū ipſum qꝛ opinabitur.

Scd̄a ſuppō ꝙ ſicut ſcia ita ⁊ opio diuiꝛ in opionē qa ⁊ pp qd ſciens.n.reſoluere opionē viſqꝫ ad imediata bꝫ opionē qa ⁊ pp quid neſciēs vero reſoluere viſqꝫ ad imediata bꝫ ſolū opi.qꝛ recte ſicut diciꝛ d ſcia ꝙ tūc hꝛ ſcia qꝛ ⁊ pp qd qn̄ ſciꝛ rſoluē viſqꝫ ad imediata tūc āt hꝛ tm̄ ſcia qꝛ qn̄ n̄ ſciꝛ reſoluere viſqꝫ ad imediata vidēs.n.ſolē aut lunā eclipſare neſciens reſoluere eclipſim in ſuā cām.ſ.in iterpōem terre inter ſolē ⁊ lunā aut iterpoſitionē lune inter terrā ⁊ ſolē ſcit qꝛ.qꝛ ſol eclipſaꝛ ſꝫ neſcit pp qd. Notādū ꝙ nō dꝛ opio.eē hitum acquiſitū ꝑ propoſitiōes cōtingentes vel neceſſarias dūmō opinās accipiat illas nō ſit neceſſarias ſꝫ vt ꝯtingētes.nec dꝛ opi. eē ꝑ cām neceſſariā vt probabilē dūmō iſta accipiaꝛ. vt probabilis.multi.n.cognoſcūt illā ois triāgulꝰ bꝫ tres angulos equales duobꝰ rectis nō vt neceſſariā nec ꝑ cām neceſſariā ſꝫ tm̄ probabilē qꝛ ꝑ auctoritatē auꝛ cōem cōceſſionē hōium ſignato.n. vno triangulo hn̄te vnū angulū rectū aliquis ſcit illū hr̄e tres angulos equales duobꝰ rectis ꝑ angulū extrinſecū.aliꝰ aūt opinaꝛ eū triāgulū hr̄e tres āgulos equales duobꝰ rectis qꝛ videt illū hr̄e tres āgulos quorum vnus eſt rectus.⁊ quelibet aliorum cōceditur ab omnibꝰ vel a pluribꝰ eē medietas recti.

Eiuſdē aūt opio ⁊ ſcia n̄ penitꝰ ē. ſꝫ ſicut falſa opio ⁊ vera eiuſdem quodāmō eſt. Sic ⁊ ſcia ⁊ opio eiuſdeꝫ ⁊.n.opinionē ⁊ verā ⁊ falſā ſicut dicūt quidē eiuſdē ieſſe icōuenientia accidit appeteꝛ alia que ⁊ n̄ opinari ꝙ opinatur falſo.

Dis ſuppōibꝰ ꝑmiſſis Ariſto.ponit quatuor ꝯclōeſ quarū ꝑma ē iſta ſcia ⁊ opio nō ſūt eiuſdē obi ſimpliciꝛ probaꝛ ſicut ſe bꝫ opio vera ⁊ opio falſa ita ſcia opio ſꝫ opio vera ⁊ opio falſa nō ſūt eiuſdē obi ſimplr.pꝫ ꝯn̄a cū maiori ex ſufficienti ſimilitudine. et minor dclaraꝛ qꝛ dato oppoſitio ſequūꝛ icōueniētia iiij. meth.adducta cōtra eraclitū di.oē qd̄ appet eē verū ⁊ multa alia icōueniētia.ſ.ꝙ nulla opinio eſt falſa ⁊ ꝙ vere opinaꝛ qn̄ falſū opinaꝛ.ſi.n.ſignificatū propōnis vere eēt ſignificatū adequatū propōis falſe tūc propoſitio vera eēt propō falſa aut nulla eſſet ꝓpō falſa.ita ſi idē obꝫ penitꝰ ſūptū hꝫ eādē cōſiderationē formalē ē obm opiniōis vere.⁊ opionis falſe.ſequiꝛ opiniōeꝫ verā eē opinioēꝫ falſā aut nullā eē opinionē falſā ſꝫ nō ē dicēdū opinionē verā eē opinionē falſā pp iplicationē ꝯtradictiōis.ꝗ dicēdū eſt nullā opinionē eē falſā qd̄ erat vnū icōueniēs adducēdoꝝ. Itē ſi adequatū ſignificatū propōis vere eēt adequatū ſignificatū propōis falſe credēſ propoſitionē falſā vere ⁊ crederet. qꝛ crederet ſignificatū adequatū propōis vere ꝗ pariformiꝛ ſi idē ē obꝫ oio opiōis vere ⁊ opiniōiſ falſe opinās falſū vere opinaꝛ qꝛ opinaꝛ obꝫ formale opiōis vere ⁊ illud erat aliud icōueniēs adducēdū. Notādū ꝯm phm̄ ſcdo meth.ꝙ ſicut ſe reſ hꝫ ad eſſe ita ad cognoſci ⁊ v. meth.mōi itelligēdi ſumūꝛ a modis eēndi.⁊ itō de aiā ſcie ſecaꝛ quēadmodū et res.ſcdo aūt d aia ꝙ pōt diſtinguūꝛ ꝑ actꝰ ⁊ actꝰ ꝑ obā ex quibꝰ propoſitiōibꝰ ſeqꝛ ꝙ nō ꝯſtat actꝰ vel hitꝰ eē diuerſos ſꝫ ſpēm ⁊ nō obā forma ſicut ꝗ viſus auditꝰ ⁊ cetere potētie cognitiue ſpē diſtinguūꝛ quibꝰ ꝯpetūt obā diuerſaꝝ rōnū ita habitꝰ ⁊ actꝰ nō pn̄t ſpē diſtigui niſi ipſis cōpetant obā diuerſarū rōnū iō ſcia ⁊ opio non pn̄t eē eiuſdē obi ſimplr exquo ſūt hitꝰ diuerſarū rationū vt iā oſn̄ſum eſt.

Quoniā aūt multipliciter idē diciꝛ eſt ſicut cōtigit.eſt aūt ſicut n̄ cōmēſuratiuū.n.eſſe diametrū vere opinari icōueniēs eſt.ſed qꝛ diametroſ circa quā ſūt opiniōeſ idem ſic eiuſdem eſt ſed qd̄ aliquid erat eſſe vnicuiqꝫ ſcd̄m rōnem n̄ idē eſt.Similr aūt ⁊ ſcia ⁊ opio eiuſdē eſt. hoc quidem.n.ſic aialis eſt ꝙ n̄ ē cōtigere n̄ eſt aial ſꝫ illa quidē ꝙ ē ꝯtingere vt ſi hoc quidem quod ve hōis ē illa vero hōis quidē nō autem veri hōiſ idē.n.ē qꝛ hō hocāt n̄ ſicut idē.

Scd̄a ꝯclō.ſcia ⁊ opio ſūt eiuſdē obi quodāmō probaꝛ ꝑori rōne.ſicut ſe hꝫ opio vera ⁊ opinio falſa ita ſcia ⁊ opio .ſꝫ opinio vera ⁊ opinio falſa ſt eiuſdē obi quodāmō ꝗ ⁊c pꝫ ꝯn̄a cū maiori ex ſufficiēti ſilitudine ⁊ minoꝛ ar.nā cū idē dicaꝛ multiplr.ſ.idē genē idē ſpē ⁊ idē numero.⁊ iterū idē nūero ſimplr ⁊ ꝯm quid actu ⁊ potētia materialiꝛ ⁊ formalr opio vera ⁊ opio falſa ſūt eiuſdē obiecti materialiter licet non formaliter.nā de eodē diametro aliquis opinaꝛ ꝙ ē icōmēſurabilis coſte ⁊ alius ꝙ ē cōmēſurabilis coſte prima opinio ē vera ⁊ ſecūda falſa ⁊ ſi ſūt d eodē h n̄ ē ꝑꝫ eādē rōeꝫ qn̄ ꝑma opio ē de diametro vt ē incommenſurabilis ⁊ ſecunda de eodem vt eſt commēſurabilis. Conſilr eſt dicendum de ſcia ⁊ opione ꝙ ſunt eiuſdem obi nō ſimpliciter ſꝫ quodāmō quia non formaliter ſed materialiter habetur eni ſcientia de homine ꝙ ē animal exiſtimādo ꝙ n̄ pōt aliter ſe habere.⁊ habetur opinio de homine ꝙ eſt animal exiſtimādo ꝙ poteſt aliter ſe habere. ita ꝙ non ſolum de eodem obiecto ſimplici habetur ſcientia ⁊ opinio per diuerſa predicata ꝙ homo eſt aial ⁊ ꝙ homo eſt albꝰ ſed etiā de eodē obo complexo habetur ſcientia ⁊ opinio per diuerſas cōſiderationes vt de homine ꝙ eſt animal conſiderando apud vnū ꝙ nō poteſt aliter ſe habere ⁊ penes alium ꝙ poteſt aliter ſe habere. Notādum ꝯm phm̄ ſcd̄o phi. ꝙ diuerſe ſcientie ſūt de eodē obo māliter ſūpto nō tn̄ formaliter qꝛ geo ⁊ phi.ſunt de lineis ⁊ ſupficiebus nō tamen eodem mō cōſiderat.n.geo.lineā ⁊ ſupficieꝫ abſtracte phiſi.autem vt ſūt termini vt paſſiones corporis naturalis conſiderat eni phi.⁊ aſtrologꝰ ſpicitatē ſolis ⁊ lune ſed nō eodē mō.phi.enim cōſiderat illam ſpicitatē vt ē habilis ad motū rōne cuius nā ſolis aut lune illam ſibi determinat aſtrologꝰ autē inqꝫtū per illā figurā meliorē inuicē aſpectum habent planete.ita ſcia ⁊ opio pn̄t eē de eodē materiali obo nō autēꝫ formali quia penes illō diſtiguūtur actꝰ ⁊ habitꝰ.Ex pdictis ſequitur ꝑmo ꝙ in math.idem eſt ſcituꝫ ⁊ opinatū iuxta doctrinam cōmen. ſcd̄o meth.nā hn̄s veritatē illiꝰ omnis triāgulus hꝫ tres angulos ꝑ āgulū extriſecū hēt ſciam tā de triangulo qꝫ de illa cōclōne ⁊ hn̄s veritatem eiuſdē ſolū ꝑ auctoritatē euclidis aut ꝑ aliud ſignū ꝓbabile hꝫ opinionē de eodē triāgulo ⁊ de eadē concluſione qꝛ dictum eucli.poſſet eē falſū ⁊ ꝓbabile ſignum poſſet deficere.ꝗ illa conclō triāgulus hꝫ tres āgulos ē ſcita ⁊ opinata. Scd̄o ſequitur ꝙ ſcituꝫ ſimplr ⁊ ꝑ oēm modū eēt opinatū ſcia eēt opinio qꝛ habitꝰ diſtinguūꝛ ꝑ obiecta formalia.conſtat aūt ꝙ idē eſſet obm formale ſcie ⁊ opiniōis ſi ſcitū ſimplr ⁊ ꝑ oēꝫ modū eſſet opinatū ſicut ꝓpō vera eſſet ꝓpō falſa ⁊ ꝓpō neceſſaria eſſet ꝓpō ꝯtingens ſi adequatū ſignificatū ꝓpōis vere eēt adeqtū ſignificatū ꝓpōnis falſe ⁊ ſignificatū ꝑmariū ꝓpōis neceſſarie eſſꝫ ſignificatū ꝑmaꝝ ꝓpōis ꝯtingētis. Sed dubitaꝛ ſi diſtinctio actuū ⁊ habituū ꝓuenit ex diſtictōe oboꝝ ꝗ tāta ē ꝑciſe diſtictio actuū ⁊ habituū qꝫta ē diſtictō oboꝝ.ſed obā ſcie ⁊ opiniōis non dn̄t niſi rōne exqꝫ idē numero ē mãle obm vtriuſqꝫ.ꝗ ſcia ⁊ opinio nō dn̄t niſi rōne qd̄ ē falſuꝫ qꝛ ſunt duo habitꝰ realr et eſſentialr dn̄tes. Rn̄deꝛ ꝙ nō tāta idētitas repitur vliter iter ſciam ⁊ opinionē qꝫta iter ſcitū ⁊ opinatū.qꝛ iter ſcitū ⁊ opinatū ē idētitas realis lꝫ n̄ formalis ſꝫ iter ſciam ⁊ opionem nō ē idētitas realꝛ nꝫ formaꝛ qꝛ illi duo hitꝰ tā realr qꝫ formalr diſtiguūꝛ idē eni ē iudiciū de potētijs ⁊ hitibꝰ.ꝯſtat aūt ꝙ nutritiua augmentatiua ⁊ gn̄atiua ſunt potētie realr ⁊ eſſentialr dn̄tes iuxta determinatōem Ariſ.factaꝫ ſcd̄o de aia.⁊ tn̄ obā nō dn̄t niſi formalr ⁊ rōne ꝯm ꝯmen.ibidē di.ꝙ alimētū idē nūero ē obm cuiuſlꝫ illaꝝ pōꝝ.nō tn̄ idē formalr ⁊ rōne.qꝛ alimentū vt qd ē obm gn̄atōis ⁊ vt quātū augmētatōis ⁊ vt ꝗ le nutritōis ita idē numero ē obm ſcie ⁊ opiōis ſꝫ n̄ eodē mō ſumptū.nā obm vt ſcibile ē obm ſcie ⁊ vt opinabile ē obꝫ opioiſ nihil aūt vt ſcibile ē aliqd vt opiabile ſicnihil vt ē neceſſariū ē aliqd vt ꝯtigēs.

Manifeſtū autem ex his eſt. quod neqꝫ opinari ſimul idem ⁊ ſcire cōtingit. Simul.n.vtiqꝫ habere opionē aliter hn̄di ⁊ n̄ aliter habēdi idē eſſe quod vere nō contingit.

Tertia ꝯclō nō ꝯtingit eundē ſilꝛ hr̄e ſciam ⁊ opinionē de eodē obo formali.pꝫ qꝛ ſi aliqs ſcit hoiem eſſe aial aut triāgulū hr̄e tres angulos exiſtimat illō n̄ poſſe alr ſe hr̄e.⁊ ſi opinaꝛ aliquod illoꝝ exiſtimat illud poſſe alr ſe hr̄e ſed ipoſſibile ē aliquē ſilꝛ ⁊ ſemel exiſtimare idē ꝯm eandē ꝯſideratōem ſumptū poſſe alr ſe hr̄e ⁊ nō poſſe alr ſe hr̄e ꝗ ⁊c. Dꝛ ꝑmo i ꝯclōe ſilꝛ qꝛ idē hō i diuerſis tpibꝰ ſcit ⁊ opinaꝛ eandē ꝯclōnē.ꝑus.n.opinatꝰ ſum ꝙ ois triāgulus hꝫ tres āgulos ꝓpter auctoritatē eucli.deinde ſciui illud ꝑ dmōſtratōem. Scd̄o dꝛ de eodē obiecto formali qꝛ vt dictū ē nō ē icōueniēs eundē ſimlꝛ ⁊ ſemel hr̄e ſciaꝫ ⁊ opinionē de eodē obiecto māli.de triāgulo.n.aliqs ſcit ꝙ hꝫ tres āgulos eqles duobꝰ rectis ⁊ de eodeꝫ ipe hō opinaꝛ ꝙ hꝫ āgulos extriſecos equalētes quatuor rectis. Cōtra iſtā ꝯclōem ar.ſcia acqriꝛ ꝑ rōes neceſſarias ⁊ opinio ꝑ ꝓbabiles.hēat ꝗ aliqs opionē de aliq ꝑ rōnes ꝓbabiles ⁊ poſtea acquirat d illo ſciam ꝑ rōnes neceſſarias abſqꝫ obliuione ꝑmarū rōum ꝗ admiſſō ſequiꝛ ꝙ ille ſilꝛ hꝫ de eodē rōeſ ꝓbabiles ⁊ neceſſarias ⁊ ꝯn̄ter ſilꝛ ſciam ⁊ opinionē.

Dicendū ꝙ ſilꝛ hꝫ rōnes ꝓbabiles ⁊ neceſſarias de eodē ſed rōnes ꝓbabiles ſine neceſſarijs faciunt opinionē.cū neceſſarijs aūt nec fidē nec opinionem nā hn̄t rōes neceſſarias de triāgulo ꝙ hꝫ tres āgulos ſi tn̄ cū hoc haberet aliquod ſignum ꝓbabile ita firmus eēt ꝓpter rōnem neceſſariam ꝙ illud ſignū ꝓbatur nullam fidem vel opinionē vlterioreꝫ faceꝛ.

In alio quidem.n.vnūquodqꝫ eſſe contingit eiuſdem ſicut dictum eſt: ſed in eodem nihil ſic poteſt eſſe: haberet enim opinionem ſimul vt quod homo eſſet ⁊ quod vere ē animal.hoc enim erat non contingere non eſſe animal.hoc enim ſic contigit ſic contingere.

Quarta ꝯclō poſſibile ē diuerſos habere ſimul ſciētiam ⁊ opinionē de eodem obiecto formali.pateꝫ qꝛ hominē eſſe aial eſt obiectum formale illius ꝓpōis homo ē aial.⁊ triangulum habere tres angulos eſt obiectum formale illius concluſionis.triangulꝰ habet tres angulos.conſtat autem ꝙ vnus poteſt habere veritatem illorum complexe ſignificabiliuꝫ ꝑ neceſſarias ⁊ alius ſolum per rationes probabiles.

Ex predictis ſequitur ꝙ de quocunqꝫ poteſt eē ſcientia de eodem ꝯm ſe poteſt eſſe opinio ſꝫ non econtra ꝑmum patet qꝛ omnis concluſio acquiſita ꝑ demonſtrationem pōt acquiri per ſillogiſmum ꝓbabilem.ſcd̄m ſilr qꝛ de illis ſor.currit plato ſedet pōt eē opinio ꝯm ſe non tn̄ de eiſdem ꝯm ſe ſumptis pōt eē ſcia cū ſint mere contingentia.⁊ ſi de his aliquo modo poſſet eſſe ſcia.hoc non eſſet ꝯm ſe ſed ꝯm aliud ſicut dictum eſt de corruptibilibus ꝙ de illis non eſt ſcia ꝯm ſe ſꝫ ſolum ꝯm aliud.ſ.ꝑ qꝫto reperiꝛ in eis aliquod neceſſarium ⁊ icorruptibile.de ſor.enim et curſu pōt eſſe ſcia inqꝫtum i eis reperitur corpus et mobilitas que ſunt neceſſaria quoꝝ vnuꝫ.ſ. mobilitas demonſtrat de corpe tāqꝫ paſſio d ſubiecto ſuo.

His viſis ſoluunt rōnes facte i fine alterius lectōis qbꝰ arguebat cōtra ſe phūs ꝓbās ſciam eē idē cū opinione. Ad ꝑmū negaꝛ ꝙ ſcire ſit opinari ⁊ tūc ad argumētū ſcitū ē opinatū ꝗ ſcire ē opinari negaꝛ ꝯn̄a.ſicū vꝛ actꝰ diſtiguunꝛ ꝑ obiecta. veꝝ eſt ꝑ obiecta formalia ſed n̄ mãlia.vn̄ illi actꝰ vꝉ hitꝰ ſūt idē q ſūt de eodē obiecto formalr ſumpto de ꝗ obiecto nō ſūt ſcia ⁊ opio.vn̄ ſi ſcia ē de aliquo h ē rōne neceſſitatis ⁊ icuitabilitatis ſed ſi opinio eſt de eodē hoc eſt ſub rōne contingentie ⁊ ꝓbabilitatis. Ad ſcd̄am conſimilr negatur illa ꝯn̄a.nulla ſcia ē opio ꝗ nullum ſcible eſt opinabile neqꝫ ex diſtinctōne reali hituum debet concludi diſtinctio realis obiectorum ſed tm̄ formalis.iō bene ſequiꝛ ꝙ nullam ſcibile ꝯm ꝙ hꝰi.ē opinabile inqꝫtum hꝰi. Ad tertiaꝫ negeꝛ minor qꝛ lꝫ tam ſciens qꝫ opinans ꝓcedat ꝑ imediata componendo ⁊ ad imediata reſoluendo tamen dn̄ter.qꝛ ſciēs ꝓcedit ꝑ mediata neceſſaria accepta ut neceſſaria ſed opinans ꝑ media ꝯtingētia accepta ut ꝯtingentia ⁊ probabilia. Ad qrtaꝫ rn̄deꝛ ꝙ illud nō ē propriū ſcie ſed propriū ē ſcie diuidi in.qꝛ ⁊ propter qd ꝑ demōſtratōem ꝙ nō ē propriū opiōis ſed ſolum diuidi in.qꝛ ⁊ propter qd per ſillogiſmum probabilē.ſcia.n. procedit ꝑ cām neceſſariā ⁊ ꝑ effectū neceſſariū.ſed opio procedit tm̄ per cām ⁊ ꝑ effectū probabileꝫ. Circa pdicta occurrit unum dubiū.utrum opinanſ poſſit credere ſe ſcire ⁊ ſciens credere ſe opinari. Pro rn̄ſione ad hoc dubium ſit hec ꝑma propō poſſibile eſt opinantē credere ſe ſcire.patet qꝛ multi decepti credunt ſe demonſtrare ꝑ medium neceſſarium cum tamē ſolū ſillogizent probabiliter cū illud medium nō ſit neceſſarium ſed tm̄ probabile.Ariſ.n.opinatꝰ ē mundū eſſe eternum ⁊ credidit ſe ſcire illud putans rōnes quaſ facit.viij.phiſi.de eternitate motus procedere ꝑ media neceſſaria cum tamen ſint tantū probabilia ita auerrois credidit ſe ſcire vnicum eſſe intellectum in omnibus hominibus.⁊ tamen non ſciuit ſed tantū

opinatus est cum rationes quas facit tertio de aia. ex pbabilibus tātum pcedant. Secūda ppō. Impossibile est sciente credere se opinari. pz qꝛ impossibile est circa sciam cadere deceptōem. nemo eni est sciens nisi sciat resoluere vsqz ad p se nota vt ē scieſ statim cognoscit non posse alr̄ se habere. mō si aliqſ credit se opinari ipe credit rem alr̄ se habere. Tertia ppō habens medium pbabile ꝛ credens illud esse necessarium non est opinans formalr̄ sed maturaliter qꝛ opinans formalr̄ est credens illud medium p osse aliter se habere sed ille non credit illud mediū posse alr̄ se habere. ergo non est opinans formaliter tamen ille dr̄ opinans maturalr̄ qꝛ pcedit per medium contingens ꝛ ꝯñter habitus acquisitus est opinio mālr̄ ꝛ non formalr̄. Quarta ppō opinās māliter pōt effici opinās formalr̄. qꝛ credens pcedeſ p medium necessarium pōt credere illud medium non esse necessarium sed precisse contingens ꝛ possibile alr̄ se hr̄e ꝛ ꝯñter sequiſ ꝙ opinio mālr̄ sumpta pōt effici opinio formalr̄ accepta.

Reliqua autem quomodo oportet distribuere in rationem ꝛ in intellectum ꝛ scientiam ꝛ artem ꝛ prudētiam ꝛ sapientiam hec quidem eni phisice. illa vero ethice speculationis sunt magis.

Postqz phūs compauit sciam ad opinionem iaz ꝯparat illam ad alios actus intellectuales dicens ꝙ non oz illos hic diffinire aut distinguere. s. rōnem et intellectum artem ꝛ prudentiam. sciam ꝛ sapientiaz cum istoꝝ qdam sunt physice considerationis. s. itellectus ꝛ rō scia ꝛ sapientia. quidam autez ethice speculationis videlz ars ꝛ prudentia. Ad quod dclarandum sit hec pma diuisio. Habituum itellectualium quidam indr̄nter est circa verum ꝛ falsuz vt opinio. quidam autem est circa verum tantum vt itellectus rō scia sapientia ars ꝛ prudentia. Secunda diuisio. habituum itellectualium qui sunt circa verum tantum qdam est discursiuus vt ratio. ꝛ quidā non discursiuus vt intellectus. ratio eniz siue sit practica siue speculatiua semper est ab vno in aliud itellectus autem cum sit habitus primorum pncipioꝝ facit intellectum assentire hiſ sine discursu. Tertia diuisio habituum intellectus discursiuorum quidā practicus ꝛ quidam speculatiuus habitus practic⁹ est ille cuius finis est operari vt medicina. ꝛ philosophia moralis. habitus autem speculatiuus cuius finis est scire vt philosophia naturalis metha. geo. et arithmetica. hanc distinctionem cum suis diffinitionibus ponit aristo. 3. de anima ꝛ. 2. metha. Quarta diuisio. Habituum practicorum quidam est circa materiam agibilem ꝛ itraneam vt prudentia quaz diffiniens ar. vi. ethi. dicit prudentia est recta rō agibilium. ꝛ qdam est circa materiam factibilem ꝛ extraneam vt ars. quam etiam Aristo. diffiniēs sexto ethi. dicit ars est recta ratio factibilium. Quinta diuisio. Habituū speculatiuoꝝ. s. discursiuoꝝ qdā est p altissimas cās vt sapientia. ꝛ qdā nō p altissimaſ cās vt scia. qꝛ ḡ ethica ē scia practica iō sibi ꝯpetunt ars ꝛ prudentia qui sunt habit⁹ practici ꝛ quia physica est speculatiua propterea ei competunt intellectus scientia ꝛ sapientia. rō ꝟo cū sit practica ꝛ speculatiua ꝯpetit ethice ꝛ physice. Itē duplex ē physica. scz pma ꝛ secūda physica pma dr̄ metha. ꝛ physica secūda dr̄ phia nālis. scia ḡ ꝯpetit phie naturali q̄ ē per cās iferiores ꝛ sapientia metha. q̄ ē p cās supiores itellectus vero est cōis vtriqz phie cū sit hitus pmorum pncipioꝝ que cōia sunt metha. ꝛ phie nāli.

Solertia autem est subtilitas quedam i non prospecto tempore medii. vt si aliquis videns quod splēdorem semper habz luna a sole. statim intelligit propter quid. hoc sit quia propter id ꝙ illustratur a sole aut disputantem cum diuite: cognouit quoniam accomodatum est. aut propter id quod quidez amici sūt quia inimici eiusdem sunt. Omnis enim causas medias vidēs cognouit ꝛ vltimas. splenditum esse ad solem sit in quo. a. lucere a sole. b. lūa c. inest autem lune quidez. c. quod ipsi inest. b. quod ē lucere a sole. ipsi autez. b. a. quod est ad hoc esse splēdidum a quo splendor. quare ꝛ ipsi. c. a. per. b.

Consequēter phūs dat diffinitōem solertie di. ꝙ solertia ē subtilitas medij i nō pspecto tpe. i. solertia ē ꝟtus medij iuentiua ad ꝯclōnē i non pceptibili tpe ꝛ hoc siue fuerit ꝯclō practica siue speculatiua. ꝛ ad h phūs dat tria exēpla. Quoꝝ pmū ē istud si aliqs videns lunam semper splendere ꝟsus solē stati itelligit ꝙ hoc ē qꝛ recipit lumen a sole talis dr̄ solers. Secundū exēplū si qs vidēs diuitē litigātē cū paupere. subito itelligit istboc ē qꝛ diues pauperi accomodauit pecuniam t eiteꝝ ē solers. Tertiuz exēplum. si aliquis videro duos inimicos factos nouiter amicos ꝛ stati itelligit ppter qd hoc fit. s. qꝛ sūt amici vnius tertij pacificantis illos. aut qꝛ sunt inimici vni⁹ tertij vt ꝯfundant illū talis ēt ē solers. Notādum fm phm ꝙ solers qꝛ statum videt mediuz ꝛ cognoscit cās medias pōt cognoscere cās vltimas ad q̄ stat vltima resolutio vltra quas nō ꝯtingit q̄r ppter qd. tūc ḡ ē quis maxime solers qñ cognoscit cās medias ꝛ sit cas resoluere i vltimas. ut de recipiens lumē a sole splendet ꝟsus solē. sed lūa recipit lumē a sole. ḡ luna splendet versus solē ꝯuertiſ ergo a. cum maiori extremitate. s. cū illo termino splēdens ꝟsus solem. ꝛ. b. cū illo termino recipiens lumen a sole ꝙ ē mediū i demr̄atōe. ꝛ. c. cuz illo termino luna q̄ dr̄ minor extremitas ꝛ arguaſ sic. oē. b. est a. oē. c. est b. ḡ oē. c. est. a. Intelligendū ꝙ solertia est duplex. s. inata ꝛ acqsita. Sollertia inata est sbtilitas igenij sequēs formā i natiuitate. ꝛ talis est ꝟt⁹ naturalis de scōa spē q̄litatis dicta naturalis potētia. Solertia acqsita ē subtilitas ingenij sequēs exercitium studij ꝛ talis ē ꝟtus itellectualis pme spēi q̄litatis adiuncta prudentie. hāc distinctōem itelligit phūs. 7. ethi. di. ꝙ qdam sūt iusti ꝛ fortes ꝛ tēpāti a natiuitate ita ꝙ duplex ē tēpantia iustitia uel fortitudo. s. inata iclinans a natiuitate hominem ad actuz uirtutis ꝛ acquisita uim ex frequentatis actibuſ mediante fm rōnem inter duo uicia extrema. pma ē ꝟtus naturalis ꝛ secūda moralis. ꝛ ita de solertia ē dicendū q̄ plus cōmēdat hominem si fuerit acquisita q̄z si fuerat inata.

Finis expōnis pmi libri posterioꝝ.

Questiones vero sūt equales numero his quecūqz vere scimus.

Iste ē secūdus tractatus posteriorum in quo phs determinat de medio demr̄atōis qd dr̄ esse ipsuz ꝙ qd est. s. diffinitio sbi vl passionis postqz determinauit i pmo ex qbus ꝛ ex qualibus dz esse demonstratio qꝛ nō sufficit scire syllogizare sed ēt reqritur habere pōm ad syllogizandū vt asserit Aris. pmo poꝝrum pō aūt hr̄ p inuentōem ipsius qd qd ē. s. diffinitōis que dr̄ pncipium cā ꝛ medium in demonstratōne. pncipium qdem qꝛ ē pmum i ꝯpōne demr̄atōis ꝛ vltimū i resolutione. iō Aristo. i plogo d aia dixit ipm qd qd est ois demonstratōis esse pncipiuz. Est ēt causa qꝛ ab ipso dependet effectiue passio vt colligitur de mēte phi. vi. topi. iō dixit ipe pmo hui⁹. ꝙ demonstratio est ex cāis nō solū i cognoscēdo sed ēt i essendo. Est insup medium qꝛ nō solū p ipz cognoscit ꝯclō sed ē medium iherentie passionis ad sbm vt determinabit Aris. infra cū dicit ꝙ ois qd est qd medij. Diuidiſ ergo pn̄s liber in. iiij. tractat⁹ quorum pm⁹ manifestat dignitatē ipsi⁹ qd qd ē. Secūdus quomodo se hz ad demonstratōem ipz qd qdem. ibi quo aūt mō ꝯtingat. Terti⁹ manifestat q̄ modo venaſ ꝛ iuestigaſ ipm quod qd ē. ibi qm̄ autē oz venari. Quartus ondit q̄ sit cālitas ipsius qd quid ē ibi de cā aūt ꝛ cui⁹ ē cā. Prim⁹ tractat⁹ diuidiſ i q̄tuor ca. In quoꝝ pmo aris. declarat oēm q̄estionē esse ipius qd quid ē. In scōo oēm demonstrationē depēdere ab ipso quod quid ē. ibi qūo autē qd quid ē. In tertio oñdit ipsum quod quid est ñ posse simplr̄ pbari fm ꝙ h⁹i. ibi ipsi⁹ aūt quod quid ē. In q̄rto ipz quod quid ē posse aliq̄ mō demōstrari sed non fm ꝙ huius. ibi iteꝝ aūt speculādū. Primū caplm diuiditur i q̄tuor ptes iuxta numerum quatuor qōnum. quaꝝ pma ē ista. Questiones sunt equales numero vere scibilibus. Scōa conclō tm̄ q̄tuor sunt qōnes ibi q̄rimus aūt quatuor. Tertia conclō oēs q̄stiones reducunſ ad duas ibi. q̄rimus aūt cuz q̄ram⁹. Quarta conclō oēs questiones reducūſ ad vnam. s. ad questionē medij ꝛ ipius quod quid ē ibi cā quidem eni. Prima ꝯclō ar. sic. ois q̄stio ē ppositio vere scibilis. ꝛ ois ppō vere scibilis ē vl pōt esse qō. ḡ q̄stiones sunt eq̄les numero vere scibilib⁹ pz ꝯña ꝛ pma ps añtis sic ar. ois questio ē dubitabilis ppō. ꝛ ois ppō dubitabilis est vere scibilis. ergo ois questio ē vere scibilis. scōa ps añtis silr̄ declaraſ. nā ois ppō vere scibil' ē dubitabiliſ cū nō sit p se nota. ꝛ ois ppō dubitabil' est vl potest esse qō. ḡ omnis ppō vere scibilis ē vel potest esse qō. Circa dicta pmo dubitatur ppter quid aristo prius dterminat de qōnibus q̄z de scibilibus exquo ppō fit scita p demonstrationem de q̄ pmo determinatū ē. Dicēdum ꝙ scia acquiriſ p demonstrationem. ꝛ demonstratio p medium. ꝛ mediū p q̄stionez. precedit ergo questio iuentionē medij. ꝛ medium ipsum iuētum scibile ꝯclonem. sicut enim i artib⁹ cognoscēs finem querit medium ad illū finem ꝛ p illud mediū agit finem. qꝛ medicus cognoscens sanitatē querit mediū ꝛ deinde iducit sanitatē. Et sciēs serram esse ppter secare dura q̄rit medium. s. ferrū ad istū finem. deinde facit serram ferreā seccātē dura. Ita i speculatiuis cognoscens demonstratōem esse ppter scire q̄rit medium quo iuento format demonstrationē agenerantem sciam. Scōo dubitaſ ppter quid phs determinat de qōnibus cū pmo hui⁹ dixerit demr̄atorē ñ iterrogare sz dyalecticū. Rñsum ē p cuz pmo hui⁹ dicēdo ꝙ tā demr̄ator q̄z dyalectic⁹ iterrogat sed non eodē modo. nā dialectic⁹ iterrogat d vtraq̄z pte ꝯtradictionis ꝛ hz viā pbandi q̄lz illaꝝ. sed demr̄ator sicut non demr̄at nisi vnā ptem ꝯtradictionis scz verā ꝛ necessariā ita de illa tm̄ interrogat.

Sed ꝯtra ꝯclōnem ar. sic nos dubitam⁹ ꝛ q̄rimus non solū de scibilib⁹ ꝛ necessarijs. sed de opinabilib⁹ ꝛ ꝯtingentibus ꝛ possibilib⁹ alr̄ se habere. Dubitamus ēt ꝛ querim⁹ non solum de scibilib⁹ p cām. sed ēt de opinabilib⁹ p signa probabilia ꝛ dubitam⁹ nō solum de his q̄ sunt per se que vere scibilia sunt. sed ēt de his que sunt per accñs. constat autem ea q̄ sūt p accñs. ꝛ ꝯtingētia ꝛ possibilia alr̄ se hr̄e ꝛ opinabilia seu p signa probabilia ñ eē vere scibilia. vt est determinatū i pmo hui⁹. ḡ plures sūt qōes q̄z vere scibilia. ꝛ p ꝯñs qōnes non sūt eq̄les numero his q̄cūqz vere scim⁹. i. vere scibilib⁹. Rōndum ꝙ circa hāc difficultatē sūt q̄tuor expōneſ quaꝝ due pme st Egi. ꝛ alie due sūt alteri⁹ oēs tm̄ soluūt difficultatem ꝛ glosant lr̄am. Prima expō ē ista ꝙ scibile tripliciter sumiſ. s. proprie. large ꝛ magis large. Scibile pprie sūptū ē ꝯclō p se necessaria. Scibile large sumptū ē ꝯclō vera siue sit necessaria siue ꝯtingens siue sit p se siue p accñs. Scibile aūt magis large sūptū ē propō vera siue sit p se nota siue nō p se nota. Scibile ḡ sūptū tm̄ pmo mō ꝛ scōo mō ē vere scibile. ꝛ oē tale ē vere dubitabile ꝛ econtra. Quod aūt ē scibile tertio mō non ē vere scibile sed ē vere itelligibile. vt de quolz esse vel non eē. non ꝯtingit idem simul eē ꝛ nō esse q̄ cognoscunſ solo lumine itellect⁹ agentis. iō coꝝ habit⁹ dr̄ itellect⁹. Scōa expositio ē ꝙ semper impfectum ad imperfectum habz reduci. iō per accidens reducitur ad per se ꝛ quod est p signū ad id quod est per causam ꝛ quod est contingens ad id quod est necessarium. conclōnes ergo per accidēſ ꝛ contingentes ꝛ per signa dependent a vere scibilibus que sunt per se ꝛ necessaria ꝛ per causam. omis ergo questio est quoddam scibile vel reducibile. ad scibile. ideo questiones sunt equales numero vere scibilibus aut reducibilibus ad vere scibilia. Tertia expositio est ꝙ propositio dicitur scibilis dupliciter scz vere ꝛ non vere. propositio vere scibilis est illa cui intellectus potest assentire per discursum. et sic sola conclusio est scibilis. ppositio autem non vere scibilis est illa cui intellect⁹ non potest assentire p discursum ꝛ sic prima principia sunt scibilia. Ex quo sequitur ꝙ omnis questio est ppositio vere scibilis. exquo nulla fit questio pprie de pmis principijs necessarijs neqz de impossibilibus. Quarta expō ē ꝙ vere scibile quadrupliciter sumitur. Primo communiter p omni conclusione vera. ꝛ sic tam necessaria q̄z ꝯtingentia sunt vere scibilie. Secūdo pprie p conclōne necessaria tm̄. si sic taz conclusio demōstrata demr̄atione. qꝛ q̄z demonstratione ppter quid est vere scibilis. Tertio magiſ pprie p conclōne necessaria demonstrata a priori. ꝛ sic conclō tam pticularie q̄z vliter demonstrata est uere scibiliſ. Quarto ppiſsime p conclusione necessaria demonstrata conuertibiliter a priori ꝛ sic sola conclusio demonstrata dmōstratione uniuersali est uere scibilis. qꝛ ergo ñ differt questio a conclusione fm aristo. primo hui⁹ nisi ratione. qꝛ eadem enunciatio numero est questio ꝛ cōclusio. qō. n. añ pbatōem. ꝛ ꝯclō facta pbatione. idō qōnes sūt equales numero his quecumqz uere scitimus. i. uere scibilibus.

Querim⁹ autē quatuor. qꝛ est. propter quid est. si est quid est. cū quidē. n. vtrū hoc aut hoc sit querim⁹ i numeꝝ ponētes vt vtꝝ sol deficiat aut nō ipm qꝛ querimus. Signum

iuenientes.n.quia ↄ̄ficit pausamꝰ. Et si in principio sciremus quia ↄ̄ficeret.non querimus utruꝫ deficeret cum autem sciamus ipsuꝫ quia ipsun propter quid quereremus vt scientes quia luna deficit.⁊ qꝛ mouetnr terra propter quid deficit et propter quid mouet terra querimꝰ hoc quidem igit sic. Quedam autē alio modo querimus.vt si est aut nō est cētaurus.aut si est deus hoc autem si est aut nō simpliciter dico. sed nō si album est aut nō est.cognoscētes autem quia est. quid ē querimꝰ vt quid est deus.aut quid hō. que quidem igitur querimꝰ ⁊ que iuenientes scimꝰ hec ⁊ tot enim sunt.

Secūda conclō tn̄ quatuor sunt qōnes.i.maximus numerus q̄stionū non coincidentium i denominatōne ē numerus quaternarius.s.si est qꝛ est.quid est et ꝓpter qd est.nā oīs qō est circa complexum vel icōplexuꝫ si circa icomplexū aut q̄ q̄rit de esse eius ⁊ sic ē qō si ē.aut de quidditate eiusdem ⁊ sic est qō quid ē si circa complexum aut ergo querit de iherentia ꝑdicati ad subm absolute ⁊ sic ē qō qꝛ est.aut q̄rit propter quā cām illud ꝑdicatū iest illi subiecto ⁊ sic est qō ꝓpter quid. Circa ergo ꝓpōnem de secūdo adiacente versant due qōnes.s. si ē ⁊ qd est vt si hō ē ⁊ qd ē homo ⁊ circa ꝓpōem de tertio adiacente versant alie due qōnes.s.quid ē ⁊ ꝓpter quid ē vt vtrū hō sit disciplinabilis ⁊ ꝓpter quid hō est disciplinabilis. Phūs aūt ponit exempla i alijs terminis ⁊ ꝑmo de qōne cōposita dicens ꝙ ꝑmo querimꝰ vtrꝫ luna eclipsat si ignorat ipam eclipsari qꝛ si sciret non fieret hec qō q̄ dr̄ qꝛ ē.⁊ scio ꝙ luna eclipsat sequitur alia qō.s.ꝓpter qd luna eclipsatur que dr̄ qō ꝓpter qd. Aliā aūt qōnem.s.simplicē declarat ꝯñter phūs ⁊ dicit ꝙ ꝑmo querit vtrum deus sit vel centaurus deinde qd est deus ⁊ qd ē hō ⁊ sic de alijs. Nōndū ꝑmo ꝙ qōnes noiate hn̄t iuicem ordinē essentialē. eo ꝙ qō ꝓpter quid est ꝑsupponit qōnem qꝛ ē.⁊ qō qꝛ ē ꝑsupponit qōnem quid ē.⁊ qō quid ē ꝑsuppōit qōnem si ē.vñ qō ꝯposita ꝑsupponit simplicē ⁊ questio de quidditate ꝑsupponit qōnem de esse.⁊ qō de cā iherentie ꝑsupponit qōnem de exn̄tia iherentie.

Scd̄o nōndum ꝙ qōnes sūt solū quatuor i genē ꝯm Lyncoñ.qꝛ ꝯm spēm vel numeꝝ sūt plures.infinite enim numero pn̄t esse qōnes si ē ⁊ qꝛ ē quid est ⁊ ꝓpter quid ē.sicut ēt ifinite pn̄t esse demr̄atōe ⁊ cōclōnes. Tertio nōndum ꝙ qōnum quedā ponūt i numeꝝ quedā vero nō ponūt i numeꝝ. dicit enim qō de secundo adiacente nō ponere i numeꝝ ⁊ qō de tertio adiacente ponere i numeꝝ cuiꝰ ē triplex rō.prima qꝛ qō de scd̄o adiacente nō hꝫ ꝑdicatū qō aūt de tertio adiacente hꝫ ꝑdicatum.cōstat aūt ꝙ subiectū non facit numeꝝ.subiectum aūt ⁊ ꝑdicatum bñ faciunt numeꝝ. Scd̄a rō qꝛ qō si est nullam qōneꝫ ꝑsupponit ⁊ qō quid ē tn̄ ꝑsupponit qōnem si est. iō nulla istaꝝ ponit i numerum.sed qō qꝛ est ꝑsupponit duas qōnes.s.si ē ⁊ quid est ⁊ qō ꝓpter quid presupponit tres.s.qꝛ est ⁊ quid ē ⁊ si ē.ideo tā qō qꝛ est quā ꝓpter quid ponit i numeꝝ cū duo ⁊ tria sūt numeri. Tertia rō ꝑme due qōnes querunt de esse ⁊ essentia rei que sūt idē cū ipa re alie aūt querunt de subiecto ⁊ ꝓpria passione que realiter distinguuntur iō ꝑme due qōnes dicunt nō ponere i numeꝝ ⁊ due vltime ponūt i numeꝝ. Quarto nōndum ꝙ phūs facit mentōem de centauro quo ad qōnem si ē ⁊ nō quo ad qōnem quid ē.qꝛ lꝫ quid est qō ē ꝑcognitio dicat diffinitōem exꝑmentē quid nōis tn̄ quid ē qō est qō dicit diffinitōem exꝑmentem quid rei ⁊ qꝛ cētauro hircoceruo alijsqꝫ figmentis non corrñdent diffinitiones exꝑmentes quid rei sed soluꝫ quid nominis iō illis corrñdet qō quid ē. Primū dubiū sicut figmenta nō hn̄t quidditatē ita non hn̄t esse ergo sicut illis non corrñdet qō quid est.ita illis nō ꝯpetit qō si ē. Dicendū negādo ꝯñam qꝛ dubitat de centauro vtrū sit ⁊ non quid sit nam ꝑma qō terminatur negatiue iō dn̄so ꝙ non ē centaurus frustra q̄reret quid ē centaurus non tn̄ iconuenit ꝯcedere ꝙ centauro hyrcoceruo ⁊ alijs figmentis corrñdet questio quid ē non de inesse sed ꝯditionalr̄ vt quid esset hyrcocerius dato ꝙ esset sed de tali qōne phūs non facit mentōem qꝛ tali non vtitur demonstrator.

Scd̄m dubium videt ꝙ deo non ꝯpetit qō quid est qꝛ deus non pōt diffiniri cū non sit ꝑ se i ꝑdicamēto diffinitō enim constat ex gñe ⁊ dr̄ia q̄ non repiunt i deo cū sit actus purissimus ꝯm phm̄.12. metha.

Rñdet ꝙ diffinitio pure quidditatiua diffinitio exꝑmens quid nominis essentialr̄ ordinant ꝯm sub ⁊ supra.qꝛ omnis diffinitio pure quidditatiua est diffinitio exꝑmens quid rei ⁊ non econtra ⁊ omnis diffinitio exꝑmens quid rei est diffinitio exꝑmēs quid nominis ⁊ non econtra.licet ergo deo nō competat diffinitio pure quidditatiua sibi tn̄ correspondet diffinitio exꝑmens quid rei qꝛ deus est illud quo melius excogitari non pōt. Credo tamen ꝙ phūs per deum itelligat celum iuxta modū porphirij in vlibꝰ dicentis ꝙ mortale nobis additum sepat nos a dijs idest corporibus celestibus que ipe putabat esse animalia rationabilia cum fuerit de secta plato.aut iuxta modum loquendi homeri dicentis solem esse patrem deorum idest planetarum qui ipse Aristo. iducit secundo de anima. Contra conclusionem arg. ⁊ primo quod questiones sunt pauciores quaꝫ quatuor.quia omnis questio est questio medij.vt habetur in quarta conclusione.ergo non est nisi vna questio. Item quid est ⁊ quia est.sunt precognitiōes vt patuit primo huius.ergo non sunt questiones. ⁊ per consequens non sunt nisi due questiones scilicet si est ⁊ propter quid est. Secundo ar. ꝙ plures q̄ꝫ quatuor sunt questiones.quia preter nominatas sūt tres alie pertinentes ad genus ꝓpōnum scilicꝫ que qualis.⁊ quanta.⁊ alie quatuor querentes de diffinitione genere proprio.⁊ accidente. vt patet in topicis.⁊ iterum decem alie reperte in decem predicamēti scilicet qualis quantus.vbi quanto ⁊c.quia qōlꝫ ꝑdicamentum videtur habere ꝓprium q̄situm licet non cuiꝫ assignet ꝓpter defectū vocabulorum.

Nōndum ꝙ circa difficultatē secūde qōnis due sūt expōnes.ꝑma est cōis qōnes quadruplr̄ distiguēt

Primo iuxta distinctionem quesitorum predicamentorum ⁊ sic sūt decē sicut decem sunt ꝑdicamenta. Secūdo iuxta distinctōem quesitoꝝ ꝑdicatorum ⁊ sic sunt quatuor qōnes sicut quatuor sūt ꝑdicata q̄ dicuntur de spē. Tertio iuxta distinctionem accidētium propōnis in cōi.⁊ sic sunt tres que q̄lis ⁊ quāta. Quarto iuxta distinctōem adiacentium ꝓpōnis cathegorice ⁊ sic sunt quatuor questiones quarum due ꝯpetunt ꝓpōni de scd̄o adiacēte.⁊ due corrñdēt ꝓpōni de tertio adiacente. vt ꝑus dictum ē.⁊ soluꝫ isto modo inquirit distinctio qōnum ⁊ nō alio mō.

Scd̄a expō est ꝓpria dicēs ꝙ oīs qō mūdi ē vna istaꝝ quatuor aut reducibilis ad aliquam earundē vñ ꝓpōum de secundo adiacente q̄dā hn̄t subm et nō ꝑdicatū. vt si hō ē aial est.tā añs q̄ꝫ ꝯñs huiꝰ cōditionalis habet subiectum ⁊ nō ꝑdicatū. q̄dā autē hn̄t ꝑdicatū ⁊ nō subm. vt si ē hō ē aial. huiꝰ eni ꝯditōnalis tā añs q̄ꝫ ꝯñs hꝫ ꝑdicatū ⁊ nō subiectum.

Ex quibꝰ sequit ꝙ oīs qō circa aliquā talē de secūdo adiacēte ē qō si ē.aut qd ē. vel reducibilis ad aliq̄ꝫ istaꝝ nulla aūt qōnum noiataꝝ i scd̄a rōne reducit ad qōnem si ē.qꝛ queliꝫ talis ꝑsuppouit illud eē igit reducit ad qōnem qd ē.nā cū dr̄ q̄lis est sor. aut q̄ꝫtus ē plato iterrogatio fit circa ꝓpōnem de secūdo adiacēte hn̄tem ꝑdicatū ⁊ nō subiectū i qua ꝑsupponit sortē ⁊ pla.eē.ac ēt sor. q̄lificatū eē ⁊ platonē q̄ꝫtificatū esse seu q̄ꝫtū esse. sed solum q̄rit que qualis sit ista q̄ sor. ē q̄lificatꝰ.⁊ ꝯñter q̄ res sit illa q̄litas q̄ sor. ē q̄lificatꝰ. vbi habet qō qd ē.s. qd ē illa q̄litas vtrum albedo vel nigredo q̄ sor. ē q̄lificatus. Itē de platone q̄rit q̄ res sit illa q̄ꝫtitas q̄ pla. est q̄ꝫtus ⁊ ꝯñter qd ē hmōi q̄ꝫtitas vtꝝ pedalitas vl̄ bipedalitas aut aliq̄ alia. Et sicut dr̄ i his ita ꝯñter i oibus alijs iuxta mām iterrogatōum. Ad ꝑmū dr̄ negādo ꝯñam.qꝛ lꝫ oīs qō sit qō medij tn̄ aliud et aliud medium hꝫ aliā ⁊ aliā qōnem. Et cū ar. ꝙ qꝛ ē ⁊ qd est nō sūt qōnes.qꝛ sūt ꝑcognitōes. Rñdet ꝙ nulle ꝑcognitōes sūt qōnes vl̄ ecōtra. tn̄ ꝯcedo hec duo subcōtraria qꝛ ē ⁊ qd est nō sūt qōnes.⁊ qꝛ ē ⁊ qd est sūt qōnes. vñ qꝛ ē dignitatū ⁊ subiecti nō sūt qōnes sed ꝑcognitōes.similr̄ qd ē sbi ⁊ passiōis nō sūt qōnes sed ꝑcognitōes. sed qꝛ ē ⁊ quid ē ꝯclōnis sunt qōnes ita ꝙ qꝛ ē ⁊ qd ē sūt qōnes supponēdo ꝓ ꝯclōnibꝰ q̄ ꝑus dubitant q̄ꝫ sciant ꝑ demr̄atōnem. sꝫ qꝛ ē ⁊ qd est sūt ꝑcognitōes supponēdo pro dignitatibꝰ subiecto ⁊ passione q̄ ꝑcognoscunt ante demr̄atōem. nō tn̄ ꝯcedit ꝙ oīa qꝛ ē ⁊ qd ē.sint ꝑcognitōes.nec oīa qꝛ ē ⁊ qd ē sint qōnes ꝓpter iplicatōem ꝯtradictōis. Ad secūdum responsum ē ꝑ secūdam expōnem. Alij tn̄ dicūt oēs istas qōnes r̄duci ad qōnem qꝛ ē dicēdo ꝙ querūt de iherentia ꝑdicati ad subiectū cū iste ꝓpōes sint de tertio adiacēte sor. ē qualis. pla. est q̄ꝫtus. cicero ē i loco vel i tēpore circa q̄s versant iste qōnes. Sed oñsum ē has questiones nō versari circa has ꝓpōnes. cū ꝑsupponat sortē esse q̄lem ⁊ platonē eē q̄ꝫtū. cū q̄rit q̄lis ē sor. ⁊ q̄ꝫtus ē pla. Iō ꝑter oēs datas expōes pōt dici magis ad mentē phī ꝙ nō loquit hic de omnibꝰ qōnibus sed solum de his que terminant ꝑ scire iuxta intellectū ꝑme conclōnis.s.qōnes sūt eq̄les numero his q̄ vescimꝰ. sed tn̄ q̄druplr̄ ꝯtingit scire. g̃ tn̄ q̄tuor sūt qōnes. ꝓꝫ ꝯñā cū maiori.⁊ minor declarat nā oē ꝙ scit aut scit ꝑ diffinitōem aut ꝑ demonstratōem. si ꝑ diffinitōem illi corrñdet qō qd ē. si per demonstratōnem aut ergo per demonstrtionem concludentem propositionem de secūdo adiacente. aut concludentem propōneꝫ de tertio adiacente. si propōnem de secūdo adiacente vt ꝙ ꝑmus motor est. aut ꝙ ꝑma cā ē illi corrñdet qō si est. Si aūt demonstratio cōcludit propōem de tertio adiacēte. aut g̃ ꝑ effectum ⁊ sic ꝑcedit qō qꝛ est. aut ꝑ cām.⁊ sic precedit qō ꝓpter qd est. cōstat aūt nō plures eē modos sciēdi.⁊ ergo nec ꝑ plures modos querēdi referēdo q̄sibilia ad scibilia. De his eni tribꝰ modis sciēdi ꝑ demr̄atōem facit cōmentator mentionē. 2. phi. di. triplicē eē demonstratōem.s.simplicē qꝛ ē ⁊ ꝓpter qd ē intelligendo ꝑ demonstratōem simplicē demōstrationem cōcludētem ꝓpōem de secundo adiacente.

Dubitat qꝛ oñsum est ꝑmo huius omnem demonstratōem esse syllogismum.constat autem nullū syllogismum concludere ꝓpōnem de secundo adiacēte aliter syllogismus constaret ex duobus terminis tātum contra doctrinam aristo. ꝑmo priorum. g̃ nulla demonstratio concludit ꝓpōnem de secundo adiacēte. Item dato illo aliqua demonstratio peteret ꝑncipium qꝛ semper conclusio sumeretur in altera premissarum. verbi Gratia. si deberet probari ista. deus est. videtur ꝙ aliquo tali modo omnis prima causa est. sed deus est prima causa. ergo deus est. vbi patet conclusionem reperi in minori. Respondetur ꝙ omnis syllogismus constat ex tribus terminis implicite vel explicite. pōt tamen constare ex duobꝰ explicite. vt omnis homo est sor. est homo. ergo sortes est neqꝫ per talem syllogismum cathegoricum pōt demonstrari ꝓpō de secundo adiacente. qꝛ peteret ꝑncipium. sed per syllogismum ypotheticum iuxta doctrinam aristo. primo priorum. vt si prima causa est deus est. sed prima causa est. ergo deus est minor autem probatur. 2. metha. ex eo ꝙ non contingit ꝓcedere in infinitum causis ⁊ causatis. Item primus motor est vel ꝓceditur in infinitum in mouentibus ⁊ motis. sed non ꝓceditur in infinitum in mouentibus ⁊ motis. ergo primus motor est. minor est ꝓbata septimo phi. Et si dicitur omnem demonstratōnem esse syllogismum alicuius triuꝫ figuraruꝫ vt colligitur de mente philosophi primo huius. Respondetur ꝙ loquitur de potissima demonstratione concludente propositionem compositam ⁊ ñ simplicē ꝯm ꝙ ēt magis videbit ifra ⁊c.

Querimus autem cum queramus quia aut si est simpliciter vtrum sit medium ipsius aut nō. Cum auteꝫ cognoscentes aut quia est: aut si est aut in parte aut simpliciter. tunc iterum propter quid querimꝰ aut qd est.⁊ tunc querimus quid sit medium. Dico autem quia est aut si est ꝑte ⁊ simpliciter in parte quidē vtrū deficit luna aut augetur. Si enim ē aliquid aut non est aliquid. in huiꝰ modi inquirimus simpliciter autē est si est aut non est luna aut nox. cōtingit quidem itaqꝫ in omnibꝰ questionibus querere. aut si ē aut quid est medium.

Tertia conclusio est ista omnes questiones reducūtur ad duas. videlicet ad si est.⁊ quid est. probatur questio si est ⁊ questio quia est reducuntur ad questionem si est.⁊ questio quid ē ⁊ questio propter qd est reducuntur ad questionem quid est ergo. antecedens probatur. nam cum querimus si est aut quia est querimus de medio si est.⁊ cum querimus quid est ⁊ propter quid est querimus quid est illud medium. ergo omnes ille questiones reducuntur ad si est medium ⁊ quid est medium. verbi gratia cum querimus vtrum homo sit querimus de medio siue de causa vtrum sit medium siue causa qua homo ē.
Similiter cum querimus vtrum homo sit risibilis querimus vtrum sit medium quo homo sit risibilis vel causa risibilitatis. quia idem est medium et causa. Si autē queritur quid est hō queritur qd illō ē mediū quo homo ē.⁊ cū querit ꝓpter qd hō ē risibilis querit quid ē illud mediū quo hō est risibilis

Notandum primo ſm ꝙ queſtio q̄rens ſi eſt. que
rit de eſſe ſimplr ⁊ qō q̄ eſt q̄rit ſm ptem. nam ens
ē totum reſpectu oīum p̄dicamentoꝝ. ⁊ oīa p̄dicam̄
ta ſunt ptes entis. 5. metha. ergo queſtio querens d̄
aliquo ſm eſſe querit de illo ſimplr ⁊ ſm totum.
Queſtio aūt querens de aliquo ſm determinatū p̄
dicamentum q̄rit de illo ſm qd ⁊ ſm ptem cuȝ illud
p̄dicamētū ſit ps entis. ⁊ ꝯſiter cognito d̄ aliquo ꝙ
ipm ſit hr̄ noticia de eo ſm eſſe ſimplr. ⁊ cognito ꝙ
ipm ſit tale habeť noticia de eo ſm ptem verbi gra-
tia noticia lune ꝙ deficit vel augeť ē noticia ſȝ pteȝ
noticia aūt eiuſdē vel de eadē aut de die vel d̄ nocte
ꝙ ē vel nō eſt. eſt noticia ſm totū ⁊ ſm eſſe ſimplr.
Scd̄o nōndum ꝙ de cāis medijs ⁊ p̄ncipijs ſȝ ſe
non eſt qō. q̄ talia ſm huius non ſunt dubitabilia
cum ſint p ſe nota vel quaſi p ſe nota. ſed qō eſt de il
lis i ordine ad cāta ⁊ ad conclōnes ita ꝙ ſolum eſt
qō de illis vt ordinātur ad cāta ⁊ ad ꝯclones ⁊ ecō
tra. duo eni ſunt motus i nobis. p̄mus eſt dubitabi-
lis ⁊ ille incipit ab effectu tendens in cām. talis igiť
motus nihil aliud querit niſi iuenire cām ⁊ iō oiſ q̄
ſtio ē de ipſa cauſa vl' de ipſo medio. Scd̄us motus
ē certitudinis ⁊ iſte incipit a cā tendens in effectum.
hn̄tes ergo effectum dubitamꝰ ⁊ q̄rimꝰ cām qua ha
bita p eam iam certificati ſm certitudinē tendimus
i effectum. Ex p̄dictis ſequiť ꝙ qōnes ſunt q̄tuor
vt reſpiciūt ꝯclōnes ⁊ cāta. ſ. ⁊ eſt. quid eſt. q̄ ē. ⁊ p
pter quid eſt. vt aūt reſpiciunt media ſic ſunt due ſcȝ
ſi ē. ⁊ quid eſt. q̄ nunq̄ȝ queriť niſi ſi ē medium. aut
quid ē medium illud vt dictum ē. Et ſicut ꝯclōnes
reducunť i media non tamen ſunt illa media. ita iſte
q̄tuor qōnes reducuntur i iſtas duas non tamē ſūt
iſte due. Dubitať ꝯtra declaratōem ꝯclōnis ſic q̄
ſtiones ſimplices ꝯueniunt magis inter ſe ac ēt ma-
gis ꝯueniunt iter ſe qōnes ꝯpoſite q̄ȝ vna ſimplex ⁊
vna ꝯpoſita. ergo potius qōnes ſimplices ſunt re-
ducibiles i vnam aut qōes ꝯpoſite q̄ȝ vna ſimplex
⁊ vna ꝯpoſita. R̄ndetur ꝙ qōnes ſimplices iter
ſe magis ꝯueniunt ⁊ ēt ꝯpoſite iter ſe q̄ȝ aliqua ſim
plex ⁊ aliqua ꝯpoſita tn̄ reſpectu alicuꝰ tertij ſcilicȝ
medij magis ꝯueniunt vna ſimplex ⁊ vna ꝯpoſita.
q̄ȝ ſimplices vel ꝯpoſite inicem. vnde qō ſi ē querit
de eſſe ſubi. ⁊ qō q̄ eſt querit de eſſe p̄dicati in ſubo
qō aūt qd eſt querit ꝑpter quid eſt illud ſubm. ⁊ qō
ꝑpter quid eſt querit propter qd illud p̄dicatū eſt in
iſto ſubo. conſtat aūt ꝙ magis ꝯueniūt ſi ē ſubm. ⁊
ſi eſt p̄dicatum in ſubo q̄ȝ ſi eſt ſubm ⁊ ꝑpter quid ē
ſubm. Silr magis ꝯueniūt propter qd ē ſubm ⁊ pp
qd p̄dicatū ē i ſb̄o q̄ȝ ſi ē p̄dicatū i ſb̄o ⁊ pp quid p̄di
tum ē in ſubiecto.

Cauſa quidem enim medium eſt.

Quarta concluſio oēs qōnes reducunť ad vnā ſcȝ
ad qōnem medij. Iſta ꝯclō tripl'r probatur. ⁊ p̄mo
ſic. oīs qō eſt queſtio cāe. ergo oīs qō eſt qō medij.
pȝ ꝯn̄a q̄ cā ⁊ medium ſūt idem. an̄s probať. nam
cum queriť ſi hō eſt q̄ritur ſi eſt aliqua cā qua hō ē.
⁊ cum q̄ritur quid ē hō q̄riť q̄ ē cā qua hō eſt. deīde
cum q̄ritur vtrum homo rideat q̄ritur vtrū ſit aliq̄
cā q̄ homo ridet. ⁊ cū q̄ritur propter qd hō ridet q̄ri
tur q̄ eſt illa cā qua hō ridet. Nōndum ꝙ cā ē id
ad cuius eſſe ſeqtur aliud. ſed ad eſſe medij ſeqť con-
cluſio. ḡ cā ⁊ medium ſunt idem. ſicut. n. datur medi
um tā in demonſtratione q̄ quaȝ propter quid. ita
datur cauſa ſed non eodē modo. nā i demonſtratiōe
q̄ ⁊ p effectum dať tm̄ cā i cognoſcendo ſicut datur
medium tantum i eſſendo. In demonſtratione au
tem propter quid datur tam cauſa quam medium
in eſſendo.

In oībus aūt talibꝰ hoc queriť vtꝝ deficit. vtrum ſit aliquod medium. aut non. Poſt hoc ſcientes quia ē. quid igiť hoc ſit querimus.

Secundo p̄ncipalr ſic. qd eſt ⁊ q̄ eſt ſunt qōes me-
dij. ⁊ ſi eſt ⁊ q̄ eſt ſunt queſtiones medij. ⁊ quid eſt et
propter qd eſt ſunt qōnes medij. ergo omnis qō eſt
queſtio medij. patet conſequentia q̄ in his cōbina-
tionibus ſunt omnes qōnes. p̄ma pars an̄tis ꝑbaſ
tur de iſta propōne dubitabili. luna eclipſatur. p̄mo
enim q̄riť vtrum luna eclipſatur. qua q̄ſtione intelli
gitur vtrum ſit medium cognoſcendi lunam eclipſa
ri deinde queriť qd ſit illud medium quo luna eclip
ſatur. ⁊ quo itelligiť lunam eclipſari. Dubitatur
cum cuilibet quaternario competant ſex combinati
ones vt declaratum eſt p̄mo huius. iuxta doctrinaȝ
ariſto. 2. de gn̄atione q̄re ergo ariſto. non fecit men-
tōem niſi de tribus. Reſpondet ꝙ lȝ numero q̄
ternario queſtionum competāt ſex cōbinatōes. ſuf
ficiunt tamen tres ad probanduȝ omnes queſtiōes
eſſe queſtiones medij. quia in his tribus ſunt om-
nes queſtiones.

Cauſa. n. ipius eſt cē. Non hoc aut hoc. ſed ſubſtantiā ſimplr autē nō ſimplr. ſed aliquid eorum que ſunt p ſe aut ſecundū accidēs medium. Dico aūt ſimplr ſubſtantiā vt lunā aut terram aut triangulū. Quid autē eſt defectū equalitatē iequalitatē ſi eſt i medio ſit aut non ſit.

Secunda pars antecedentis. probatur ſcilicet ꝙ ſi
eſt ⁊ quia eſt ſunt queſtiōes medij ſiue propoſitō di
cat eſſe ſiue non eſſe ſimpliciter ſiue dicat eſſe vel nō
eſſe ſm ptem. ⁊ hoc per ſe vel per accidēs. verbi gra
tia. homo eſt dicit eſſe ſimpliciter. ſed homo eſt riſi-
bilis. dicit eſſe ſm partem. ⁊ hoc per ſe. ſed animal ē
riſibile vel homo eſt albus dicit eſſe ſm partem per
accidens. ⁊ omnis queſtio circa aliquam iſtarū eſt
queſtio medij. Si enim queritur vtrum homo ſit
vel vtrum homo ſit riſibilis. vel vtrum homo ſit al-
bus. continue queritur vtrum ſit medium cognoſcē
di ⁊ eſſendi hominem eſſe aut hominem eſſe riſibi-
lem aut hominem eſſe album. Similiter d̄ luna ter
ra ⁊ triangulo ſit queſtio ſi eſt dicēs eſſe ſimpliciter
vt ſi luna eſt. aut ſi terra eſt. aut ſi triangulus eſt. etiā
queſtio q̄ dicens eſſe ſecundum partem ſcilicet vtꝝ
luna eclipſetur. ⁊ vtrum triangulus habeat tres an
gulos equales duobus rectis. ⁊ an terra ſit in me-
dio mundi vel non. ⁊ nulli dubium ꝙ q̄lȝ iſtarū qō
num eſt queſtio medij. p̄ma enim qōne queriť vtrū
ſit medium cognoſcendi lunam triangulum vel ter
ram eſſe. ſecunda autem q̄ſtione queritur vtrum ſit
medium cognoſcendi lunam eclipſari. aut triangu-
lum habere tres angulos equales duobꝰ rectis. aut
terram eſſe in medio mundi. Sed dubitatur q̄ vide
tur ꝙ ph̄us non debeat facere mentionem de pro-
pōne per accn̄s quia demonſtrator non vtitur his
que ſunt per accn̄s. vt eſt habitum primo huius.
Notandum ꝙ q̄tuor ſunt reſponſiones quarum q̄li
bet ſatiſfacit difficultati. Prima eſt iſta ꝙ oppoſita
habent fieri circa idem q̄ oppoſitorum eadem ē di
ſciplina ſed per ſe ⁊ per accidens ſunt oppoſita. ergo
ſi demonſtrator determinat de his que ſunt per ſe.
etiam debet determinare de his q̄ ſunt per accn̄s nō
demonſtrando illa ſed dādo itelligere ea ſeparādo
ꝑ ſe ad alijs que ſunt per ſe. Secunda r̄nſio dicit
ꝙ lȝ demonſtrator nō vtať demr̄atiue his que ſūt p
accn̄s. vtiť tn̄ his exemplariter. nā dictum eſt ſupra
ꝙ ꝑpō ꝯtingens vl' p accn̄s ē vere ſcibilis largiſſi-
me loquendo. ideo circa ea pōt fieri queſtio. conſtat
aūt ꝙ ſiue fiat qō circa hmōi ꝑpōnem dicentem eē
ſimplr ſiue ſm ptem omnis talis qō ē qō medij.
Tertia reſpōſio dicit ꝙ ariſto. loquiť ibi de ꝑpōne p
accn̄s. put p accn̄s opponiť ei ꝙ ē p ſe p̄mo. ⁊ tali p
accn̄s bene vtitur demr̄ator i demr̄atione pticulari
vt ꝙ ē eqlaterus hȝ tres angulos equales duobus
rectis. iſta eni ꝑpō dr̄ p accn̄s non rōne ſubi ſed p̄di
cati. q̄ accidit equalitati trium anguloꝝ ad duoſ re
ctos ieſſe eqlatero. Quarta r̄nſio eſt Egi. dicētis
ꝙ ſicut ieſſe p ſe hȝ cām. ita non ieſſe p ſe. q̄ ſicut af
firmatio eſt cā affirmatōis p̄mo huius. ita negatio
ē cā negationis. ſicut enim hr̄e p ſe angulum ē cau
ſa non habere p ſe tres. ita nō hr̄e p ſe angulū ē cau
ſa p ſe habre tres. lȝ igiť idem ſit triangulus ⁊ p̄n-
cipium figuraꝝ rectilineaꝝ. tn̄ triangulus dr̄ hr̄e p
ſe tres angulos ſicut p ſe hȝ angulum extrinſecuȝ ⁊
p̄ncipium figuraꝝ per accn̄s hȝ tres. q̄ accidit ſibi
habere angulum extrinſecum. Et ex his poſſunt fieri
demonſtratōes quaꝝ p̄ma eſt iſta. quicquid p ſe ha
bet angulum extrinſecum p ſe habet tres angulos.
ſȝ triangulus eſt hmōi. ergo ⁊c. Scd̄a demr̄atio cui
cunq̄ȝ accidit habere angulū extrinſecum accidit ha
bere tres angulos. p̄ncipium figuraꝝ eſt hmōi. er-
go p̄ncipio figuraꝝ accidit habere tres angulos vn̄
ſicut ſcia eſt de corruptibilibꝰ put de illis ſunt icor-
ruptibiles rōnes. ita demonſtrator pōt vti his que
ſunt per accn̄s put repetiť aliqd in eis p ſe. nā ſicut
eſt p ſe ꝙ habens p ſe angulum extrinſecum habet
p ſe tres angulos. ita ē per ſe ꝙ cui accidit habē an-
gulum extrinſecum accidit habere tres angulos.
Intelligendum circa dictū Egi. ꝙ ſicut aliqua ꝑpoſi
tio eſt poſſibilis ⁊ non de poſſibili vt tu es homo. et
aliqua de poſſibili ⁊ non eſt poſſibilis. vt hominē
poſſibile ē eſſe aſinum. ⁊ aliqua poſſibilis ⁊ de poſſi
bili. vt album poſſibile ē eſſe nigrum. ⁊ aliqua poſſi
bilis ⁊ de impoſſibili. vt hominem impoſſibile ē eē
aſinum. ita aliqua ꝑpō eſt per ſe ⁊ non de p ſe. vt tri
angulus habet tres angulos. ⁊ aliqua eſt de per ſe
⁊ non per ſe. vt p̄ncipium figurarum habet p ſe treſ
angulos. ⁊ aliqua per ſe ⁊ de p ſe. vt triangulus per
ſe hȝ tres angulos. ⁊ aliqua p ſe ⁊ de per accn̄s. vt
p̄ncipium figuraꝝ per accn̄s hȝ tres angulos. lȝ igi
tur propō per accn̄s nō ingrediať demonſtratiōem
tn̄ bene igrediť demonſtratōem ꝑpō de per accn̄s.
q̄ talis ē propō p ſe. ⁊ ſic dicebatur ſupra p̄mo huiꝰ
ꝙ de cāu ⁊ fortuna ē ſcia p q̄ȝto repiunť in eis p̄di
catōes per ſe ⁊ non p accn̄s. hec eni propō fortuna
eſt cā per accn̄s extra ſemp ⁊ frequēter ē p ſe. lȝ ſit d̄
p accn̄s. ⁊ iō pōt igredi demonſtrationē.

In oībus. n. his manifeſtum ē qō idem ſit querere ꝙ quid eſt ⁊ propter quid eſt. Amplius quid ē defectus. priuatio luminiſ a luna obiterre obiectum: ⁊ propter quid eſt defectus. aut propter quid deficit lūa propter defectum luminis oppoſita terra. Quid eſt conſonantia. ratō numerorum in acuto ⁊ graui. propter quid conſonat acutum graui. propter id quod rōnem habet numerorum acutum ⁊ graue. vtrū ſit in numeris rō ipoꝝ. accipiēteſ aūt q̄ eſt quod ergo eſt rō.

Tertia pars p̄ncipalis an̄tis ēt ꝑbatur vȝ ꝙ quid ē
⁊ ꝑpter quid eſt ſunt qōnes medij. probatur ſicut ſe
habet qō ſi eſt ad qōnem quia eſt. ita queſtio quid ē
ad queſtionem propter quid eſt. ſed queſtio ſi ē et q̄-
ſtio q̄ eſt ſunt queſtiones medij. ideo pariformiter
quid eſt ⁊ propter quid eſt ſunt queſtiōes medij.
Et confirmatur queſtiones quid eſt ⁊ ꝑpter quid eſt
ſunt vnum ⁊ idem. ſed quid eſt ē queſtio medij. ḡ p-
pter quid eſt queſtio medij. patet ꝯn̄a cuȝ minori ex
dictis ⁊ maior declaratur p̄mo exemplo naturali q̄
ſi queritur quid eſt eclipſis. reſpondetur defectus lu
minis i luna ex interpoſitione terre ⁊ ſi iterum que
ritur ꝑpter quid luna eclipſatur. reſpondetur p idē.
ſcȝ ꝑpter defectum luminis in luna ex interpoſitōne
terre. Secundo exemplo mathematico. vt quid eſt
armonia. i. ꝯſonantia. r̄ndetur ꝙ eſt rō. i. proportio
numeroꝝ in acuto ⁊ graui. ⁊ ſi queritur ꝑpter quid
conſonat acutum graui. r̄ndetur idem. quia acutum
⁊ graue hn̄t rōnem numeroꝝ. i. proportionē nume-
ralem ad inuicē. terminata igiť qōne q̄ eſt. vtruȝ ꝯ
ſonantia ſit ꝑportio numerorum in acuto ⁊ graui q̄
eſt queſtio medij vt probatum fuit ſequūtur alie qō
nes. ſ. quid eſt hmōi proportio. ⁊ propter quid ē hu
iuſmodi ꝑportio in acuto ⁊ graui. que etiam videnť
eſſe qōnes medij. Sed dubitatur conſonantia eſt
ſonus. ſonus aūt non eſt numerus neq̄ȝ proportio
cum ſit qualitas educta de potentia ꝑcucientis et p
cuſſi. 2. de anima. Dicendum ꝙ ꝯſonantia nō eſt
ſonus. ſed ē relatio conſurgens ex multitudie ſono-
rum quorum vnus eſt grauis ⁊ alter acutꝰ. ſicut. n.
ſonus non ē motus ſed eſt in motu ſubiectiue. ita cō
ſonantia non ē ſonus ſed eſt in ſono ſubiectiue diciť
eniȝ ꝯſonantia mouere auditum non rōne ſui ſȝ rō
ne ſoni i quo ponitur ſubiectiue. ⁊ q̄ muſicus non ꝯ
ſiderat ꝯſonantiam vt eſt paſſio continui ſed diſcre-
ti. quia conſiderat ipſam vt eſt ex multis percuſſiōi
bus ⁊ non ex vna tantum. ideo conſonantia dicitur
ꝑportio numeroꝝ. ꝑportio quidem propter habitu
dinem grauis ad acutum ⁊ numeroru: quia nō ſit
ex vno ſono neq̄ȝ ex vna percuſſione ſed ex multis
ſonis ⁊ multis percuſſionibus.

Quod aūt ſit medij queſtio oſtēdiť q̄ſcunq̄ȝ medium ſenſibile ē. querimus. n. nō ſentientes: vt defectum ſi eſt aut non. Si vero eēmuſ ſuper lunam non vtiq̄ȝ q̄reremꝰ: nec ſi ſit nec propter quid ſed ſimul manifeſtum eēt vtiq̄ȝ.

Tertio ar. p̄ncipalr ad ꝯclōnem ſic. oīs qō querit il-
lud quo habito ceſſāt illa qō. ſȝ habito medio ceſſāt
oīs qō. ḡ oīs qō eſt qō medij. maior pȝ ⁊ minor de
claratur exēplo ſenſibili. qm̄ nō vidētes lunā queri
mus ſi eclipſis ē ⁊ qd ē illa eclipſis. ⁊ vtꝝ eclipſiſ ſit
i luna. ⁊ ꝑpter quid eclipſis ē i luna. ſi aūt eſſēmꝰ ſu-
pra lunā vidētes terrā poni inter ſolem ⁊ lunam ceſ
ſarent oēs iſte qōnes ſolum habita noticia illiꝰ me-
dij. ſ. terrā poni iter ſolem ⁊ lunā. Cōtra ꝑbatōem
illius minoris videtur eſſe philoſophus primo hu
ius dicēs ſi eēmus ſup lunā vidēs lunā eclipſari n̄ ſci
ret eclipſiȝ d̄ ipſa luna. Dicēdū ꝙ ariſ. voluit ibi talē
noticiā n̄ eē ſciaȝ hitā ſolū p ſēſū circūſcripta opatō
ne itellectꝰ agētis h. aut voluit ꝙ ſi quis videt lunā

eclipsari statim mediante lumine intellect⁹ agētis faci
entis vl'e ex singularibus haberet scientiam ⁊ sic nō
est contradictio.

**Ex eo.n.ꝙ sentim⁹ ⁊ vl'e nobis fac
tum est scire. sensus quidē ē quod
nunc obiicitur. ⁊ manifestum ē qd
nunc deficit. ex his autem utiqꝫ vl'e
factum est. Sicut igitur diximꝰ qd
quid est scire idē ē ⁊ propter qd ē.**

Ex hac rñsione tollit Aristo. vnā cauillatōem dicēs
de singularib⁹ nō hr scia vꝫ p sensum. exñs igitur
supra lunā vidēs illā eclipsari nō sciret eā eclipsari.
Ad quā rñdet phūs ꝙ ex singularibus ⁊ p sensuꝫ i
mediate nō hr scia sed bñ mediate. qꝛ itellect⁹ ex tali
bus singularibus format vl'e quod ē pncipiuꝫ scie.
videns enim terrā iterpositā soli ⁊ lune format hāc
vl'em. qñcunqꝫ terra interponitur inter solē ⁊ lunā
luna eclipsatur.

**Hoc autē aut est simpliciter ⁊ nō eo
rum que sunt hoc aliquid aut eorū
q̄ isūt. vt quoniā duo recti aut quo
niam maius aut minus.**

Quarto pncipalr ad ꝯclōnem ar. sic ois questio de
esse simplr ē qō mediꝫ. ⁊ ois qō de esse secūdū ptem
ē qō mediꝫ. sed ois qō ē qō de esse simplr vel de esse
sm ptem. ⁊ ergo ois qō est qō mediꝫ. pꝫ ꝯña cuꝫ mi
nori. qꝛ ois qō versatur circa ꝓpōnem de scdo vl' ter
tio adiacente. maior aūt declarat iductiue. nā si que
ratur vtꝝ anguli trianguli sint aut qd sint illi āguli
illa qō est de esse simplr cū sit circa ꝓpōnem de scdo
adiacente si autē querit vtꝝ anguli trianguli valeāt
duos rectos sūt propter quid anguli trianguli va
lēt duos rectos ista qō ē de esse sm ptē cū sit circa ꝓ
pōnem de tertio adiacente i qua pdicatum nō ē trā
scendens dicēs totum esse. sed iferi⁹ ad transcendēs
dicens ptem entis tm̄. ꝯstat aūt quālꝫ istaꝝ qōnum
esse qōnē mediꝫ pma eni qō querit vtꝝ sit aliquod
mediū cognoscēdi angulos trianguli esse secūda q
rit qd est illud mediū quo sunt anguli triāguli. Ter
tia querit vtrum sit aliquod medium ꝓbandi vl' co
gnoscendi angulos trianguli valē duos rectos. No
tandum sꝫ phm̄ ꝙ scire quid ē ē scire. Quarta vero
qrit ꝙ ē illud mediū quo anguli trianguli valeant
duos rectos. ꝓpter qd est. tā vbi sit qō de esse simplr
qꝫ ubi sit qō de esse iherentie pdicati ad subiectū. nā
scire qd est triangulus est scire ꝓpter qd est triangu
lus. ⁊ scire qd ē illud quo triāgulus hꝫ tres angulos
equales duobus rectis. aut maiores aut minores
ē scire ꝓpter quid hꝫ hmōi angulos quo dato sequi
tur ꝙ angulus extrinsecus non est cā equalitatis tri
um anguloꝝ ad duos rectos vt dicit Egi. qꝛ angul⁹
extrinsecus non est illud quo triangulus hꝫ tres an
gulos equales duob⁹ rectis. nec ē illud ꝓpter qd tri
angulus hꝫ hmōi angulos. qꝛ si nullus angulus ex
trinsecus esset nō minus triangulus haberet tres ā
gulos equales duob⁹ rectis. sed diffinitio trianguli
ē illud quo ⁊ ꝓpter qd triangulus hꝫ tres angulos
equales duob⁹ rectis. illud eni ꝙ ē cā itrinseca trian
guli ē p se cā oium passionū iseꝑabiliū eius cū tales
passiones dicant fluere a pncipiis spēi.

**Quod quidem igitur oia que que
runt medii qō sit manifestū sit.**

Consequēter phūs quasi epilogādo cōcludit ꝯclōnē
tentam dicens ꝙ qdem ois qō sit qō mediꝫ. ⁊ oia q̄
qruntur. queruntur ꝓpter mediū. manifestū ē ex dictis
⁊c. Sed ꝯtra illud dubitat sic arguendo. ois que
stio mediꝫ est qō si ē vel qd est p tertiam conclōnem
⁊ ois qō est qō mediꝫ p quartam ꝯclōnem. ḡ ois qō
ē qō si est. vel qd est. qd est contra scdam ꝯclōnem.
nam qō qꝛ est ⁊ ꝓpter quid est nō ē aliqua istaꝝ qō
num cū iste quatuor qōes differāt gñe sꝫ Lyncoñ.
⁊ ita apparet repugnātia i secunda tertia ⁊ quarta ꝯ
clōnibus. Rñdet ꝙ sicut intēdens finem itendit
illum formalr. ⁊ pmo virtualr aūt ⁊ cōcomitanter
itendit ea q̄ sunt ad finem. ita ois questio in qua nō
exprimitur medium. sed conclō ē formalr ⁊ pmo cō
clusionis virtualr aūt ⁊ ꝯcomitanter est mediꝫ. pro
pterea est ꝯcedendum ꝙ qō qꝛ est est qō si ē. ⁊ qō ꝓ
pter qd ē ē qō quid ē non i recto a pte pdicati sed in
obliquo. i. alicui⁹ si est ⁊ alicuius qd ē. ⁊ hoc virtuali
ter ⁊ ꝯcomitāter. vt ē dictum ad hunc itellectum ꝙ
questio qꝛ ē includit qōnem si est. ⁊ qō ꝓpter qd iclu
dit qōnem quid ē sicut ꝓpō de tertio adiacente inclu
dit ꝓpōnem de scdo adiacente. Ex pdictis sequit
pmo ꝙ omnes qōes sunt vna questio materialiter
qꝛ omnes pñt fieri circa idem subm ⁊ de eodem me
dio. sunt aūt duo cōcomitanter i ordine ad media
diuersimode sumpta. ⁊ sunt quatuor formaliter i or
dine ad conclusiones de quibus sunt expresse dubi
tationes. Secundo sequitur ꝙ lꝫ ꝓprie loquendo
questio si ē ⁊ quid est pertineant ad subiectum. ⁊ qꝛ
est ⁊ ꝓpter quid est ad passiones. tm̄ oēs questiones
possunt applicari ad passiones ꝓ qꝫto potest esse sꝫ
⁊ passio. vt si ē risibilitas. ⁊ qd est risibilitas. ⁊ vtruꝫ
insit homini ⁊ ꝓpter quid est i homine. de pdicato ē
qdditatiuo possunt fieri iste qōnes. vt si aial ē. ⁊ qd
animal ē. ⁊ vtrum sit in homine. ⁊ ꝓpter quid est in
homine. ad quas omnes respondetur per idem me
dium scꝫ suba aiata sensitiua. sicut etiam prius pa
tuit de eclipsi ⁊ armonia vbi ad omnes questiones
erat responsum per idem medium. ergo omnes que
stiōes reducunt ad idē mediuꝫ quod erat ꝓbandū.

**Quomodo aūt quod quid ē de
monstret ⁊ quis modus itro
ductōis ⁊ quid est diffinitio ⁊ quo
rum dicamus opponentes primuꝫ
de ipsis. Principium auteꝫ futuro
rum quod uere sit magis propriū.
habitis rationibus. Dubitabit eni
utiqꝫ aliquis utrum sit idem ⁊ secū
dum idem scire diffinitione ⁊ dmō
stratione aut impossibile. Diffinitō
eni quod quid est scire uidet quod
quid est autem omne vniuersale ē.
⁊ pdicatiuū est. Syllogismi quidē
alii sunt priuatiui. alii autem nō vni
uersales puta qui quidem in secun
da figura priuatiui oēs sūt. i tertia
vero non vniuersales.**

Istud est scdm capl'm hui⁹ pmi tactatus in quo phi
losophus postqꝫ ꝓbauit omnem qōnem esse ipsius
quod quid est. ostendit omnem demonstrationē ab
ipso quod quid est dependere separando diffinibile
a demonstrabili ⁊ diffinitionem a demonstratione ⁊
format quatuor qōnes quarum prima est ista. vtrū
quod quid est sit dmonstrabile. Secūda questio
qualr cognoscit ipm ꝙ quid ē. Tertia quid ē diffi
nitio per quam importat ipꝫ quod quid ē. Quar
ta vtrū quoꝝ ē diffinitō eorundem sit demonstratio
ita ꝙ idem sit scire p diffinitōem ⁊ per demonstratō
nem. ⁊ consequenter omne diffinibile sit demonstra
bile. Phūs ergo responsurus ad istas qōnes i hoc
capitulo respondet ad duas vltimas ⁊ in sequētib⁹
ad duas pmas ordine retrogrado ponuntur igitur
i hoc capitulo quatuor conclusiones quaruꝫ tres p
me respondent ad questionem quartaꝫ ⁊ vltimā ad
qōnem tertiam. Quarum pma ē ista nō omne d
monstrabile ē diffinibile. Secunda conclusio non
omne diffinibile est demonstrabile ibi quid autē.
Tertia cōclō nullum diffinibile est demonstrabile l
econtra ibi sed vtrum. Quarta cōclō nulla diffi
nitio ē demonstratio nec pars demonstrationis nec
totum ibi. manifestū itaqꝫ. Prima ꝯclō ꝓbatur
qnqꝫ rōnib⁹ ⁊ pmo sic. omne diffinibile est vniuer
sale affirmatiuum sed non omne demonstrabile est
vl'e affirmatiuum. ergo non omne demonstrabile ē
diffinibile. maior patet qꝛ nihil diffinitur nisi spēs.
constat aūt ꝙ quelꝫ species ē vniuersale affirmati
uum minor autem declaratur qꝛ tam i secuuda quā
i tertia figura aliquid demonstratur ⁊ nunqꝫ vniuer
sale affirmatiuum cū secunda figura nō concludit af
firmatiue nec tertia vl'iter sed pticulariter tātum.
Dubitat qꝛ videtur ꝙ tertia figura non demonstret
pticulariter. qꝛ pticulariū non est scia neqꝫ demon
stratio. vt ꝓbatum est primo huius. Respondet
ꝙ sicut vniuersale est obiectum intellectus per se p
mo. singulare autem per se non pmo. ita scientia ⁊ d
monstratio est vniuersalium per se primo. particula
rium autem ⁊ singularium per se non pmo. inqꝫtuꝫ
vniuersalia sunt applicabilia ipis particularibus et
singularibus.

**Postea neqꝫ eorum qui sunt in pri
ma figura omnium est diffinitio. vt
quod omnis triangulus duob⁹ re
ctis equales habet tres. huius aūt
ratio est quoniam scire demonstra
tiue est demonstrationem habere.
quare si in talibus demonstratio ē
manifestum quod ipsorum nō erit
diffinitio.**

Secundo ꝓbatur sic. hec ꝓpositio omnis triangul⁹
habet tres angulos equales duobus rectis est dmō
strabilis ⁊ ipsa non est diffinibilis ergo non omne d
mōstrabile est diffinibile. maior patet qꝛ ista propō
demonstratur in pma figura per angulum extrinse
cum equiualentem duobus oppositis intrinsecis se
cūdum Eucli. pmo elencorum. ⁊ minor ē phi. septio
metha. dicentis ꝙ hominis albi nō est diffinitō nec
alicuius complexi sed solius incomplexi. demōstra
tur enim ibi passio de subiecto ⁊ totum illud simul.
caret diffinitione vnde qꝛ sba habet essentiam vnā
per se existentem. ideo habet diffinitionem simplicē
accidens autem qꝛ dicit essentiam vnam dependen
tem habet diffinitionem per additamenta comple
xum. ergo qꝛ non dicit essentiam vnam diffinitione
caret. Sed contra corpus animatum ⁊ animal ra
tionale diffiniuntur ergo alicuius complexi est diffi
nitio. antecedens ꝓbatur cuiuslꝫ speciei est diffinitio
ex quo habet genus ⁊ differentiam per que pōt diffi
niri. sed animal rationale ⁊ corpus animatum sunt
species subalterne predicamēti substantie per por
phirium in vniuersalibus suis. Dicendū ꝙ por
phirius locutus est exemplariter propter penuriaꝫ
vocabulorum. vnde loco istius termini corpus ani
matum debet poni terminus incomplexus. loco au
tem istius termini animal rōnale nihil debet poni.
qꝛ non ponimus corpora celestia esse animalia vt
por. posuit iuxta opi. pla.

**Scit enim vtiqꝫ aliquis ⁊ secundū
diffinitionem non habens demra
tiōem. nihil enim prohibet nō simul
habere.**

Tertio ar. sic aliquod diffinibile non est demonstra
bile igitur econtra aliquod demonstrabile non ē dif
finibile. antecedens patet de subiecto adequato scie
tie habentis principia per se nota tale enim subiec
tum diffinitur ⁊ non demonstratur vt magnitudo i
geometria ⁊ numerus in arithmetica. Et forte ne
garetur consequentia dicendo ꝙ de passione habe
tur demonstratio ⁊ de eadem habetur diffinitō. eclip
sis enim demonstratur de luna ⁊ diffinitur per priua
tōem luminis in luna obiectu terre sm arist. hic.
Respondetur ꝙ de passione vt passio est non habe
tur diffinitio sed bene de passione vt subiectum ē al
terius passionis scꝫ ihesionis vel predicationis. tri
angulus eim est subiectum inhesionis equalitatis
trium angulorum ad duos rectos ⁊ eclipsis est sub
iectum predicatōis defectus seu pnationis qꝛ i plus
se habet defectus vel priuatio qꝫ eclipsis ⁊ cōcesso
ꝙ quelꝫ passio habeat diffinitionem ⁊ etiam demō
stratōnem adhuc aliqd demonstratur de aliquo ꝙ
non diffinitur qꝛ diffinitio materialis demonstratur
per formalem de subiecto suo ⁊ tñ illa diffinitio non
diffinitur cum sit terminus complexus.

**Sufficit autem fides ex inductiōe
nihil enim aliquando diffinientes
cognoscemus. neqꝫ eorum que per
se sunt. neqꝫ secundum accidens.**

Quarto ar. sic nullum diffinibile iest alicui per se vl'
per accidens. sed aliquod demōstrabile iest alicui p
se vel per accidens. ergo non omne demonstrabile ē
diffinibile. minor patet de ꝓpria passiōe. ⁊ maior tol
litur ex doctrina phi. vi. topi. ⁊ vij. metha. dicentis
ꝙ diffinitio non est eorum que insunt per se vel p ac
cidens. Sed dubitatur qꝛ spēs ꝓprium ⁊ accidēs
diffiniuntur ⁊ hec omnia insunt aliis. quoniam spēs
iest suo idiuiduo ⁊ ꝓprium suo subiecto ⁊ accidens
sue materie. Dicendum ꝙ omne diffinibile habꝫ
rōnem subiecti. ideo si spēs ꝓprium ⁊ accidens diffi
niuntur hoc est inqꝫtum habent rōnem subiecti. et
si insunt aliis hoc est ratione predicati. nulluꝫ ergo
diffinibile inqꝫtuꝫ huiusmodi inest alicui per se vel
per accidens sicut nullum subiectum inqꝫtum hui⁹
modi habet ratōem pdicati.

**Amplius si diffinitio substantie ali
cuius notificatio est māifestū quod
non sunt substantie. Quoniam qui
dem igitur nō est diffinitio ois cu
ius ē demonstratio manifestuꝫ est.**

Quinto sic omne diffinibile est substantia sed nō oē
demonstrabile ē substātia. ergo non omne demrabi
le est diffinibile. pꝫ ꝯña cū minori. qꝛ accñtia ꝓpria
demonstrantur de suis subiectis. ⁊ non sunt substan
tie. maior autem est nota. eo ꝙ solius substantie est
diffinitio vt habet videri. vij. metha. Et sic ar. etiā
accñtia diffiniuntur. ergo nō solius sbe est diffinitō.

Dicit ꝙ sola substantia est diffinibilis diffinitiõe pura.qdditatiua tam i concreto q̃ȝ i abstracto. accidẽtia autẽ diffiniunt ꝑ additamenta.vñ sb̃a vt sb̃a diffinit qdditatiue.accñtia aũt vt accñtia non diffiniũt qdditatiue albedo enim ⁊ nigredo diffiniuntur qdditatiue vt habẽt modũ sb̃e ⁊ vt sunt entia p se p̃mo i p̃dicamento qualitatis.vt aũt sumuntur in cõcreto ⁊ vt dicunt dependentiã a sb̃a sic diffiniunt ꝑ additamenta.dicat g̃ ꝙ diffinibile ⁊ demr̃abile ꝑm ꝙ huiusmodi opponuntur qm̃ nihil ẽ diffinibile vt sic nisi sb̃ã vel accñs vt iduit modum sb̃ẽ ⁊ nihil est demonstrabile nisi accñs vel sb̃ã vt subest accidenti. ita ꝙ accidens vt sic non diffinitur proprie nec sb̃ã vt sic demonstratur.

Quid autem cuius est diffinitõ. nũquid omnis demonstratio ẽ aut nõ vna quidem vtiqȝ ratio ⁊ õ hoc eadem ẽ. vnius enim iquãtum unum vna est sciẽtia quare si uere scire demr̃atõne est sciam habere. accidet quodam ipossibile diffinitõem enĩ hñs sine demr̃atõe sciet.

Secunda ɔclõ.omne diffinibile ẽ demonstrabile ꝓbatur dupliciter.⁊ p̃mo ex fundamento p̃oris rõis sic vnius inq̃ȝtum vnũ non ẽ nisi vna scia.g̃ non oẽ diffinibile est demr̃abile.añs est notum loquẽdo de scia potissima ⁊ modo sciẽdi potissime.⁊ ꝓbatur ɔña qꝛ si vnius inq̃ȝtum vnum non est nisi vna sciẽtia. ⁊ oẽ diffinibile est demonstrabile cum ɔtingat habere diffinitõem ante demr̃atõem sequit ꝙ de aliq̃ demonstrabili hr̃ scia sine demõstratõe qõ ẽ impossibile.minor ẽ clara qꝛ cognitio complexa p̃supponit cognitõem incomplexã. Nõndum ꝙ si oẽ diffinibile esset demr̃abile ꝑm ꝙ huiusmodi sequeretur ꝙ substantia ꝑm ꝙ huiusmodi esset demõstrabilis.cõsequẽs est falsum.vt p̃us ꝓbatuȝ ẽ.ꝓbatur ɔña qꝛ sb̃a solũ vel accñs vt hȝ modum sb̃ẽ diffinit.⁊ notãter dico ꝑm ꝙ huiusmodi qꝛ non ẽ iconueniens i p̃dicatione ydẽptica idẽ esse diffinibile ⁊ demr̃abile sȝ ꝙ idem sub eadem rõne sit diffinibile ⁊ demonstrabile hoc est inconueniens.

Amplius pꝛicipia demõstratiõum diffinitões sũt:quorum non esse demõstratões mõstratõum est prius. aut erũt demõstrabilia pꝛincipia. ⁊ pꝛicipiorum pꝛicipia.⁊ hoc ifinitũ abibit.aut prime diffinitiones erũt idemõstrabiles.

Secundo ꝓbat sic.diffinitio est p̃ncipium demõstrationis vt oñsum est p̃us.qꝛ idem est diffinitio ⁊ medium.aut ergo quelȝ diffinitio demõstrabilis ẽ. aut aliqua indemonstrabilis ẽ.si quelȝ demonstrabilis est tunc ꝓceditur in infinitum i demonstrationib⁹.si autem aliqua ẽ indemonstrabilis habetur itentum qꝛ diffinibile talis diffinitionis est idemonstrabile.⁊ per ɔsequens non omne diffinibile est demonstrabile. Notandum ꝑm phm̃ i ꝓlogo de anima.ꝙ ip̃m ꝙ quid ẽ.est omnis demonstrationis p̃ncipium.cõstat autem ꝙ p̃ncipium omnis demonstratio nõ demõstrat.sed ip̃m qõ qd ẽ est diffinitio.g̃ diffinitio nõ demr̃at ⁊ p ɔñs nec ip̃m diffinibile.

Se vtrum si nõ omnis eiusdeȝ sed alicuius eiusdem sit diffinitio ⁊ demõstratio simul aut impossibile. Nõ enim ẽ demõstratio cuius est diffinitio. Diffinitio quidem .n. ipsius quid ẽ ⁊ substantie ẽ. Demonstratões autem videtur supposite esse.⁊ accipiẽtes quod quid est vt mathematice quid vnitas.quid impar ⁊ alie similiter.

Tertia conclusio nullum diffinibile est demonstrabile nec econtra semp itelligendo i p̃dicatione formali.ꝓbatur tripl̃r.⁊ p̃mo sic non eiusdem est diffinitõ cuius st demonstratio.igit ⁊c.añs ꝓbatur diffinitõ declarat essentiam ⁊ quidditatem diffiniti.sed dmõstratio non declarat essentiam ⁊ qdditatem diffiniti sed magis p̃supponit.igitur ⁊c.pȝ ɔña cum maiori de diffinitione pure quidditatiua d qua est sermo.ad p̃ñs.⁊ minor declaratur.nam arithme.presupponit quid est vnitas ⁊ quid est par vel impar.⁊ ita p̃supponunt alie scie acquisite per demonstrationem. Notandum ꝙ qõ qꝛ est ⁊ ꝓpter quid est p̃supponuntur qõnem quid est sed tam qõ qꝛ ẽ.q̃ȝ qõ ꝓpter qd est terminantur per demonstrationem.⁊ qõ quid ẽ terminatur per diffinitionem.ergo demonstratio p̃supponit diffinitõem.⁊ p ɔñs nõ declarat essentiaȝ ⁊ qdditatem diffiniti.

Amplius omnis demõstratio aliquid de aliquo demõstrat.aut qꝛ ẽ aut ñ ẽ. In diffinitõe auteȝ nihil alterum de altero predicatur.vt neqȝ aĩal de bipede nec pibes de aĩmali nec etiam de plano figura. Nõ. eiȝ ẽ planũ figura:nec figura planum.

Scdo sic.i qualȝ demonstratione predicat aliqd de aliquo affirmatiue vel negatiue.sed in nulla diffinitõne p̃dicatur aliquid de aliquo affirmatiue vel negatiue.ergo nullum diffinibile est demonstrabile vl' econtra.maior patet tam de p̃missis q̃ȝ de conclõe minor vero est clara tam de diffinitione hominis q̃ dr̃ aĩal rõnale bipes q̃ȝ de diffinitione trianguli que dicitur figura plana trib⁹ lineis ɔtenta ⁊c.non enim p̃dicatur bipes de aĩali nec econtra.neqȝ ẽt p̃dicat figura de plano nec econtra semper itelligendo i diffinitõne.qꝛ i ꝓpõibus cathegoricis.aĩal predicatur de bipede.vt bipes est animal.⁊ planum de figura. vt aliqua figura est plana.i diffinitione qdem nõ ponitur aliqs terminus tanq̃ȝ sb̃m vel p̃dicatum sed tanq̃ȝ ɔtrahens vel ɔtrahibile.vt tollitur a porphi. i vlibus. Notandum p̃mo ꝑm phm̃ tertio meth. ꝙ de differentia non p̃dicatur genus nisi ꝓut differẽtia implicat sp̃ẽm.vnde sicut album sumitur dupliciter vt tollitur a phõ i p̃dicamentis.s.concretiue ⁊ abstractiue.Concretiue idem est ꝙ hñs albedineȝ.abstractiue autem idem est ꝙ albedo.ita differentia vt aĩatum vel rõnale sumitur concretiue ꝓ habente aĩmam rõnalem vel rõnem.⁊ abstractiue ꝓ ipsa aĩa vel rõne.sumendo igitur concretiue sic differentiaȝ implicat sp̃ẽm.vt album implicat sb̃m.⁊ sic predicatur genus de ipsa.dicendo rõnale est animal.⁊ aĩatũ est corpus.Si autem sumuntur abstractiue sic de illis non predicatur genus.imo iste ꝓpõnes iam assignate sũt ita false sicut iste.ratio est aĩal.aĩa ẽ corp⁹.

Secũdo notandum ꝑm aristo.ibidem ꝙ de eo ꝙ significat dr̃iam non p̃dicatur genus quod videtur falsum.qꝛ differentia significat sp̃ẽm de qua p̃dicat genus. Ideo dr̃ ꝙ sicut album duo significat vnũ mãliter.s.subiectum albedinis.⁊ aliud formal̃r vidꝫ licet ip̃am albedinem.ita differentia duo significat vnum mãliter ꝙ est ipsa sp̃es ⁊ aliud formal̃r quod ẽ forma dans esse specificum rõale igit significat hominem mãliter.⁊ rõnem q̃ est itellectus hominis significat formal̃r.sil̃r aĩatum significat habens aĩmam mãliter ⁊ aĩam formal̃r.de eo igitur ꝙ significat differentia mãliter p̃dicatur genus.sed nõ d eo qõ significat formal̃r.⁊ sic itelligit phũs.

Amplius alterum ẽ quod quid est ⁊ quia ẽ mõstrare. Diffinitio quidẽ igitur quid ẽ oñdit. Demonstratio autem quia si est hoc de hoc aut nõ est.

Tertio sic.diffinitio ostendit quid est.sed demonstratio ostendit quia est.ergo nulluȝ diffinibile est dmõstrabile vel econtra.patet qꝛ diffinitio declarat quidditatem ⁊ essentiam diffiniti.demonstratio auteȝ solum ꝙ passio inest aut non inest subiecto vnde si demonstratio est affirmatiua illa ostendit passionem i esse subiecto.si autem negatiua illa ostendit passionẽ non iesse subiecto.

Alterius autem altera demõstratio ẽ nisi sit tãquam pars quedam totius. Hoc autem dico quia ostensum ẽ de ysochele quoniam habet tres angulos duobus rectis equales. Si ostensus ẽ omnis triangul⁹ ps enim ẽ.hoc autem totum. hec autẽ ad iuicem ñ se hñt sic qꝛ ẽ ⁊ quid ẽ. Non ẽ.n.alterum alterius pars.

Contra istam ꝓbatõem arguitur sic.triãgulum habere tres angulos.⁊ ysochelem habere tres ãgulos sunt diuersa.tamen illis correspondet idem modus sciendi ergo non obstante ꝙ qꝛ est ⁊ quid est sunt diuersa.adhuc illis potest correspondere idem modus sciendi.⁊ per ɔñs eiusdem poterit esse diffinitio cui⁹ est demonstratio. Respondet phũs ꝙ si duo sunt diuersa sic ꝙ vnum non ẽ totum respectu alteri⁹ nec pars alterius illis correspondent diuersi modi sciendi sed si vnum sit totum ⁊ ali⁹ ps illis potest corrñdere idem modus sciendi.nunc aũt triangulum habere tres angulos ẽ totum ad ysochelẽ habere tres angulos loquendo de toto i modo ⁊ pte subiectiua. ideo sciendo omnem triangulum habere tres angulos scitur ysochelem habere tres angulos.sed ita ñ est de qꝛ est ⁊ quid est quia ista sũt diuersa ⁊ nullum eorum est totum vel pars respectu alterius. Sed occurrit dubium.naȝ quid est significatur per terminum simplicem.⁊ qꝛ est per ꝓpõnem. sed terminus simplex ẽ ps ꝓpõnis.igitur qd est est ps ipsius quia est. Dicendum ꝙ aristo.locutus ẽ de parte subiectiua ⁊ non integrali constat autem ꝙ quid est est pars itegralis ipsius qꝛ est ⁊ non subiectiua.toti enim ⁊ pti subiectiue correspondet eadem scientia ⁊ ideȝ modus sciendi.vt homini ⁊ sorti.sed non toti ⁊ parti integrali qꝛ non est eadem scia hominis ⁊ oculi eius. nec idem modus sciendi.

Manifestum itaq̃ȝ quod nec cuius diffinitio huiusmodi omnis sit demõstratio.nec cuius omnis ẽ dmõstratio:huius omnis sit diffinitio. quare omnino eiusdem nullius cõtigit utranqȝ habere.

Ex p̃dictis arguit epilogãdo isert tria correlaria q̃ȝ p̃mum est.non cuiuscunqȝ est demonstratio eiusdẽ est diffinitio patet per primam conclõnem.quia nõ omne demonstrabile est diffinibile. Scdm correlarium non cuiuscunqȝ est diffinitio illius est dmonstratio.patet per scdam conclusionem.qꝛ non omne diffinibile est demonstrabile. Tertium correlarium nullius cuius est diffinitio est demonstratio.nec ecõtra patet p tertiam ɔclõnem.qm̃ nullum diffinibile demonstratur.nec aliquod demõstrabile diffinitur.solum enim id quod habet modum sb̃e diffinitur.⁊ solum id quod hȝ modum accñtis demonstratur. Cõtra correlaria cum suis conclõnibus ar. ꝓbando ꝙ contingat aliquid scire per demonstrationem ⁊ p diffinitõem.qꝛ tam conclusio q̃ȝ passio de sub̃o scitur p demonstratõem ⁊ per diffinitõem.qm̃ diffinitio est omnis demonstrationis p̃ncipium vt iam allegatũ est i ꝓlogo de anima.⁊ demonstratio est instrumentum sciẽdi ꝑm lyncoñ.p̃mo hui⁹. Item sexto metha.inqt aristo.ꝙ eadem est via inuestigandi si est ⁊ quid est.igitur idem scitur p diffinitionem ⁊ demonstratõem. Ad p̃mum dicitur ꝙ istrumentum sciẽdi quidditatem rei de ꝓpinquo ⁊ imediato ẽ diffinitio.demonstratio autem est instrumentum imediatum sciendi conclusionem ⁊ passionem de sub̃o suo concedo igitur ꝙ aliquid scitur per demonstratõeȝ ⁊ diffinitõem tanq̃ȝ per istrumentum remotum.sed ꝙ aliquid scitur per demonstrationem tanq̃ȝ per instrumentum ꝓpinquum ⁊ p diffinitõem tanq̃ȝ per istrumentuȝ propinquuȝ est impossibile.⁊ hoc intellexit phũs cum dixit ꝙ idem ꝑm idem non contigit scire diffinitione ⁊ demonstratione. Ad secunduȝ dr̃ ꝙ aristo.per viam itelligit medium quod querit i demonstratione.i.eodem medio inuestigatur si est ⁊ quid est.qꝛ omnis questio reducitur ad si est ⁊ quid ẽ.⁊ omnis qõ est questio mediꝫ.imo per idem medium terminantur omnes qõnes vt est oñsum. Dicitur tamen aliter ꝙ Aristo.p viam itelligit sciẽtiã totalem.i.i eadem scientia totali inuestigatur si est ⁊ quid est.⁊ hoc quando scientia aliqua demonstrat aliquid esse.⁊ cum hoc considerat causas illius qõ notanter dr̃ ꝓpter cõmentatorem dicentem primo ⁊ secundo phisicorum contra Auicen.ꝙ philosophia naturalis ꝓbat p̃mam cãm esse ⁊ non metha.qꝛ p̃mam cãm esse ⁊ nõ metha.qꝛ p̃mã cãm esse nõ põt ꝓbari nisi p viam motus metha.autem ꝓbat quid est p̃ma causa.

Quare manifestum itaqȝ ꝙ diffinitio ⁊ demonstratio nec idem vtiqȝ erũt nec alteruȝ i altero:⁊ nãqȝ subiecta similiter se haberẽt. hec quidẽ igitur vsqȝ ad hoc opposita sunt.

Quarta conclõ nulla diffinitio est demonstratio nec pars demonstrationis nec totum.ꝓbatur ea circa q̃ sunt diffinitio ⁊ demonstratio non habent se aliquo istorum modorum.ergo nec diffinitio.⁊ demonstratio.patet consequentia quia actus distinguuntur p obiecta.2.de anima.antecedens ꝓbatur qꝛ diffinibilia ⁊ demonstrabilia sũt illa circa que se habent diffinitio ⁊ demonstratio.constat autem ꝙ diffinibile nõ

est demõstrabile neq3 ps d̃monstrabilis neq3 totũ.

Rñdum ꝙ ꝑ istam ꝯclõnẽ ẽ responsũ3 ad tertiã qõnem solũ negatiue cũ querebat qd ẽ diffinitio. ñ eni dictũ ẽ diffinitõem esse orõnem exp̃mẽtem qdditatẽ ⁊ essentiã rei. sed ꝙ nõ ẽ demonstratio nec pars demonstratõis nec totũ sicut qñ querit de deo quid ẽ. rñdet affirmatiue ꝙ ẽ illud quo melius cogitari nõ põt aut ꝙ ẽ actus purissimus. negatiue aũt ꝙ ẽ illud ꝙ non ẽ potentia nec potentiã icludens. ⁊ ꝙ ẽ illud ꝙ nullã mixtionẽ dicit actus ⁊ potẽtie. Contra hãc conclõnem ⁊ suam ꝓbatõnem arguit p̃mo ꝙ diffinitio est demõstratio. q2 dicit phũs p̃mo huius ꝙ diffinitio ꝯposita ex mãli ⁊ formali est tota demoustratio sola positõe dĩns ex quo hr ꝙ diffinitio ẽ ps demonstratõnis nã qñ demonstratur diffinitio mãlis ꝑ formalẽ aut passio de subo ꝑ diffinitõe3 subiecti necessario diffinitio ẽ ps demonstratõis. Secundo ar. ꝙ diffinibile sit d̃emõstrabile q2 deus diffinibilis ꝑ Aristo. 12. metha. ⁊ ꝑ eundem ẽ demr̃abilis. 2. metha. ibi eni demõstrat p̃mã cãm esse ⁊ octauo phisi. p̃mum motorẽ esse ⁊ ꝯñter põt argui diffinibile esse ptem demonstrabil'. q2 d̃mr̃abile ẽ hoie3 esse ⁊ diffinibilis est aĩa q̃ est pars eius vt habet ab aristo. 2. de aĩa. Ad p̃mum dr ꝙ ista ꝓpõ nõ est intelligenda i recto sed i obliquo. i. diffinitio composita ex mãli ⁊ formali totũ illd ꝯtinet ꝑ quod fit d̃mõstratio. s. formalem diffinitionẽ ⁊ totum illud qd̃ demonstrat. s. mãlem. nec ẽ dĩa nisi ex pte positiõis. i. ordinando in mõ ⁊ figura. Et cũ ex hoc ꝓbat diffinitõem esse ptem demonstratõis dr ꝙ aristo. nõ loqtur ibi de pte itegrali sed subiectiua. q2 nemo dubitat diffinitõem esse ptem itegralẽ demr̃atõis ⁊ nõ ẽ ps subiectiua ad modũ spẽi ꝯtente sub gñe sic ꝙ ois diffinitio sit demõstratio ⁊ nõ ecõtra. hoc mõ loquit Aristo. de toto cũ dicit diffinitõem nõ esse totũ d̃mõstrationis. i. nõ esse totũ i modo ꝑ modum gñis ad demonstratõem sic ꝙ ois demr̃atio sit diffinitio ⁊ ñ econtra. Ad scõm ꝯcedo ꝙ diffinibile sit d̃mõstrabile esse. sed non ẽ demr̃abile de aliquo iuxta itentionem aristo. qd̃ eni demr̃atur de aliquo ẽ accñs. ⁊ qd̃ diffinit ẽ sba. vij. metha. Uñ si suba d̃mr̃aretur d̃ suba vt patuit i p̃mo libro demonstrando ista3. ois hõ est suba. hoc nõ est vt h3 rõnem. sube sed vt habet rõnem accñtis. qd̃ enim demonstrat habet ratõnem forme ⁊ illud de quo aliquid demonstrat h3 rõnem subiecti. q2 eni aĩal vl sba nõ solũ reperit i hoie sed etiam i alijs ab homine. iõ h3 rõnem accñtis iuxta illud por. accñs ẽ quod adest ⁊ abest p̃ter subiecti corruptõem. Cum aũt dr diffinibile ptem esse d̃monstrabilis. Rñdet ꝙ non arguit ꝯtra itentiõem phi. q2 l3 aliquod diffinibile sit pars itegralis vl essentialis alicuius demõstrabilis. non tamen ps subiectiua sic ꝙ omne diffinibile sit demonstrabile ⁊ ñ econtra. non etiam diffinibile est totum respectu demonstrabilis loquendo de toto i modo. sic ꝙ omne demonstrabile sit diffinibile ⁊ non econtra. loquitur ergo hic phũs de toto in modo ⁊ nõ de toto integrali ⁊ de parte subiectiua. ⁊ non de parte integrali vel essentiali.

Prius autem quod quid est vtrum sillogismus sit. aut est demõstratio. aut nõ est sicut nũc ratio supposuit. Sillogismus quide3 enim aliquid de aliquo demõstrat per medium.

Istud est tertium caplm huius p̃mi tractatus i quo aristo. declarat ipm quod quid est nõ posse probari simplr rñdendo negatiue ad duas primas questiones quarum p̃ma erat vtrum quod quid est demõstretur. Scõa qualr cognoscitur ipm quod quid est postq3 rñdit ad alias duas qões. quaꝝ vna fuit qd ẽ diffinitio. alia vero fuit. vtrũ cui9 ẽ diffinitio eiusdẽ sit demr̃atio. ⁊ ponit q̃tuor conclõnes. quaꝝ p̃ma ẽ ista. diffinitio nõ ẽ ꝓbabilis de suo diffinito ꝑ sillogismum reduplicatiuum. Scõa ꝯclo. diffinitio non ẽ ꝓbabilis de suo diffinito per sillogismum diuisiuũ ibi at vero ꝑ diuisionem. Tertia conclo diffinitio non ẽ ꝓbabilis de suo diffinito per sillogismum diffinitiuum ibi. sed vtrum sit demonstrare. Quarta conclusio diffinitio non ẽ ꝓbabilis de suo diffinito ꝑ sillogismum demõstratiuum ibi. qualiter igitur diffiniens. Pro declaratione p̃me conclõnis arist. p̃mittit quatuor suppõnes. Quarum p̃ma est ista. omnis sillogismus est concludens aliqd de aliquo ꝑ medium sumptum i qual3 p̃missarũ patet ista suppositio ex primo prioꝝ. vbi docetur omnem sillogismum fieri ex trib9 terminis quoꝝ duo. s. maior ⁊ minor extremitas ponuntur diuisim i p̃missis ⁊ coniũctim i ꝯclõne. mediũ aũt ponit i ambabus p̃missis ⁊ nõ igreditur ꝯclõnem.

Sed quod quid est proprium quidem ⁊ i eo quod quid est predicat. hoc autem necesse est conuerti. Si enim ipsi. c. a. proprium est. manifestum est quod ⁊ ipsius. b. ⁊ ipsius. c. quare omnia sunt ad inuice3.

Scõa suppõ omnis diffinitio quidditatiua est ꝓprium sui diffiniti p̃dicans de eo conuertibilr in eo qd̃ quid est. dicitur ꝓprium ad dĩam accñtis. ⁊ dicitur i eo quod quid ẽ vt separatur a differentia ⁊ conuertibiliter ad dĩam generis. Sed dubitatur p̃mo ꝙ diffinitio non ẽ ꝓprium cum ꝓprium nõ dicat essentiam diffiniti s̃m porphi. Secundo q2 frustra ponitur illa pticula conuertibiliter. q2 si est ꝓprium est conuertibile. Dicendum ꝙ duplex est ꝓprium. s. nõ conuertibile ⁊ conuertibile. ⁊ vtrunq3 triplr sumit p̃mo ꝑ illo quod competit vni soli sed non cuil3 idiuiduo illius spẽi. vt esse medicum respectu hominis. ⁊ esse symum respectu nasi. Secundo ꝑ illo quod competit cuil3 idiuiduo illius spẽi. sed non solum illi. vt esse bipedem vel esse mobile respectu hominis. Tertio ꝑ illo quod competit alicui soli spẽi ⁊ cuil3 contẽto sub tali specie. sed non semper. vt canescere i senectute. Consimilr triplr sumit ꝓprium ꝯuertibile. p̃mo ꝑ isto quod dicit totam essẽntiam sue spẽi. ⁊ sic diffinitio est ꝓprium. scõo ꝑ isto quod dicit ptẽ essentialem ⁊ formalẽ illius spẽi. ⁊ sic differentia vltima est ꝓprium. tertio ꝑ illo quod dicit ptem accidẽtale3 eiusdem spẽi eo mõ quo loquit Aristo. 3. de aĩa vocans itellectum agentem ⁊ passibilem ptes aĩe ⁊ tale dr fluere a p̃ncipijs spẽi de quo porphirius ait. ꝓprium est quod ꝯuersim predicat de re ⁊ non indicat quid ẽ esse eius. Ex his responsum est ad difficultates dicendo ad p̃mã ꝙ l3 diffinitio non sit ꝓpriu3 dicens ptem accñtalem spẽi. ẽ tamen ꝓprium dicẽs totam essentiam illius. Secunda autem difficultas nõ ꝓcedit q2 dictum est non omne ꝓprium conuerti cum illo cuius est ꝓprium.

At vero ⁊ si. a. in eo quod quid est in. c. oi. b: ⁊ vniuersaliter b. de omni. c. quod quid est dicitur. Necesse ẽ ⁊. a. i eo quod quid ẽ de. c. dici.

Tertia suppõ ois sillogismus ꝓbans diffinitõem d̃ diffinito h3 mediũ ꝯuertibile cũ vtraq3 extremitatũ p3. nã cũ diffinitio ⁊ diffinitum ꝯuertantur mediu3 si i plus se h3 q̃3 aliq̃ extremitatũ. maior esset falsa ⁊ si in min9 se hret minor esset falsa. q2 nunq3 põt probari diffinitio de diffinito vliter nisi in p̃ma figura ⁊ i p̃mo modo eiusdem. sit g̃ a. diffinitio. ⁊ c. diffinitu3 ⁊. b. mediũ. ⁊ arguat sic. oẽ. b. ẽ. a. oẽ c. ẽ. b. g̃ oẽ. c. est a. vbi patet b. necessario conuerti cum. a. c. si p̃misse debent esse vere.

Si vero nõ aliquis sic accipiet duplicans. non necesse erit. a. de. c. predicari i eo quod quid est. Si aute3 a. quidem de b. in eo quod quid est non de quibuscunq3 autem ipsum c. b. in eo ꝙ quid ẽ ipm autem qd̃ quid ẽ vtrunq3 hoc habebit. erit ergo. ⁊. b. ipi9. c. ꝙ qd ẽ.

Quarta suppõ ois sillogism9 concludens maiorem extremitatẽ de minori i eo ꝙ qd est d3 sumere eandem reduplicationem i qual3 p̃missaꝝ p3 q2 alr q̃libet p̃missaꝝ esset vera ⁊ ꝯclo falsa. vñ nõ sequitur oẽ aĩal est sba aĩata sensitiua. ois hõ ẽ aĩal. g̃ ois hõ ẽ suba aĩata sensitiua i eo quod qd ẽ. nec sequit omne aĩal est substantia aĩata sensitiua i eo quod qd est omnis hõ ẽ aĩal. g̃ ois hõ ẽ suba aĩata sensitiua i eo quod quid ẽ. Etiã non sequit omne aĩal rõnale ẽ substãtia sensitiua. ois hõ ẽ aĩal rõnale i eo qd̃ qd est. g̃ ois hõ est substãtia aĩata sensitiua in eo qd̃ quid est cuiusl3 istaꝝ ꝯñarum añs est veꝝ ⁊ ꝯñs falsum. cũ suba aĩata sensitiua non dicat de homine in eo ꝙ diffinitio hõis. sed bñ sequit. oẽ aĩal rõnale est sba aĩata sensitiua i eo quod quid est. ois homo ẽ aĩal rationale in eo quod quid ẽ. ergo ois hõ ẽ suba aĩata sensitiua i eo quod quid est. ꝯña est bona sed maior est falsa. q2 suba aĩata sensitiua nõ p̃dicatur de aĩali rõnali tanq3 diffinitio illius. Rñdum ꝙ hec oratõ i eo quod qd ẽ põt duplr sumi. s. large ⁊ stricte. p̃mo mõ iportat oẽ quod p̃dicat i qd. ⁊ isto mõ tã gen9 q̃3 spẽs p̃dicat de subo suo i eo quod qd ẽ. Scõo modo nõ iportat nisi illud qd̃ dicit exp̃sse totã qdditatem rei. ⁊ sic tñ diffinitio pure qdditatiua predicatur in eo quod quid est. ⁊ ita sumit i ꝓposito. ꝓpterea dicit phũs ipm qd̃ quid ẽ esse ꝓpriũ ⁊ ꝯuertibile cu3 illo cui9 dicitur esse quod qd est.

Si igitur quod quid ẽ ⁊ quod quid erat esse vtraq3 habent in medio. erit prius quod quid erat esse. Omnino que si est monstrare quid ẽ homo: sit. c. homo. a. vero quod quid ẽ siue animal bipes siue aliud quid. Si ergo sillogizabitur necesse. a. de b. omni predicari huius aute3 erit alia media rõ. quare ⁊ hoc erit. qd̃ quid est homo. Oportet autem in duabus propõnibus ⁊ imediatis. ⁊ primis terminis considerare. maxime. n. manifestum ẽ quod dicitur sic per conuersionem. igitur demõstrantes quid est anima aut quid ẽ homo. aut aliud quodcunq3 eoru3 que sunt. quod ex principio est repetunt vt si aliquis diffiniret aĩam eandem eidem esse causam viuẽdi hoc autem numerum eundem seipsum mouentem necesse est enim repetere aĩam quod ẽ est nũeꝝ esse ipm seipsum mouẽtẽ sicut idẽ ens.

His p̃missis ar. sic. p̃ma ꝯclo. nullus sillogism9 põt ꝓbare diffinitõem de suo diffinito i eo quod quid ẽ. g̃ diffinitio non ẽ ꝓbabilis de suo diffinito per sillogismum reduplicatiuum. patet ꝯña ⁊ ꝓbatur añs. nullus sillogismus petens p̃ncipium ꝓbat aliquid de aliquo. sed ois sillogismus ꝯcludens diffinitõem de suo diffinito i eo quod qd est petit p̃ncipiu3. ergo p3 ꝯña cum maiori q2 talis sillogismus peccat ꝑ fallaciam petitõis p̃ncipij per aristo. p̃mo elencorum. minor aũt declaratur qñ nullus sillogismus concludit diffinitõem de suo diffinito i eo quod quid est nisi illa reduplicatio ponatur i vtraq3 p̃missarũ per q̃rtam suppõnem. sed si ponit petitur p̃ncipiũ vt bene p3 concludendo diffinitõem hõis de homie. aut diffinitõem aĩe de aĩa i eo quod quid est. nunq3 eni põt talis diffinitio concludi nisi ꝑ aliquam diffinitõnem vt oẽ aĩal rõnale est aĩa gressibile bipes i eo ꝙ quid est dato gratia exempli ꝙ aĩal gressibile bipes sit diffinitio hominis. Item omnis numerus seipm mouens est cã sibiipsi viuendi in eo quod quid ẽ. s3 ois aĩa ẽ numerus seipm mouens i eo quod quid ẽ g̃ ois aĩa est cã sibi ipsi viuẽdi i eo quod quid ẽ. vtraq3 istaꝝ ꝯñarum ẽ bona sed cuiusl3 istaꝝ minor petit p̃ncipium q2 assumit illud quod debet ꝓbare.

Rñdum p̃mo s̃m phm̃ ꝙ non põt ꝯcludi diffinitõ de diffinito i eo quod quid ẽ nisi ꝑ aliam diffinitõe3 eiusdem diffiniti eo ꝙ medium debet p̃dicari de diffinito conuertibiliter i eo quod quid est. si enim acciperetur alius terminus ꝯuertibilis qual3 p̃missarũ esset falsa. vt omne risibile est aĩal rõnale i eo quod quid est. omnis homo ẽ risibilis i eo quod quid est g̃ omnis homo est aĩal rõnale i eo quod quid est.

Secundo notandum ꝙ diffinitões date de anima st s̃m modum loquendi platonicorum. voluit eni plato ꝙ si aliquid est causa alterius s̃m aliquam denominatõem. quod ẽt si sibiipsi cã s̃m eandem denominatõem. vt si aĩa est cã alterius quod moueatur aut viuatur ꝙ ẽt sit sibiipe anime cã motus ⁊ vite. ⁊ ex hoc habet vna diffinitio aĩe. s. causa sibiipi viuẽdi. deide q2 nõ posuit plato dĩam iter vnum qd̃ est p̃ncipium numeri ⁊ quod conuertitur cũ ente. dixit p̃mum ens esse vnitatẽ rõne sue simplicitatis quodlibet vero aliud q2 icludit aliq̃3 compositõem vocauit numerum. q2 ergo anima est causa quare corp9 mouetur s̃m pla. anima est numerus seipm mouẽs ⁊ habetur alia diffinitio.

Non. n. si cõsequitur. a. ipi b. ⁊ hoc ipsi. c. erit ipi. c. a. qd̃ quid erat eẽ. s3 veꝝ erat ducere quod erit solu3.

Ex p̃dictis aristo. epilogãdo ꝯcludit quatuor correlaria. quorum p̃mum est. ex p̃missis non reduplicatis non sequitur conclusio reduplicata sed absolute sumpta. q2 non sequitur omne animal rõnale ẽ risibile. omnis homo est aĩal rõnale. ergo omnis homo ẽ risibilis in eo quod quid est. sed bene sequit absq3 reduplicatõne. q2 tũc arguit i p̃mo mõ p̃me figure. ponat g̃ ꝙ a. sit maior extremitas. ⁊ b. mediũ. ⁊ mi

nor extremitas sit.c.⁊ sillogizet̄ vt.s.

Neqȝ si est.a.quod quid est.⁊ de.b. predicatur omni etenim animalis esse predicatur de hominis esse.sicut ⁊ oēm hominez aial esse sed nō sic sicut quod est vnum esse.

Secundū correlariū non potest ↄcludi diffinitio de suo diffinito i eo quod qd ē nisi illa sit ꝓpria.qꝛ lȝ diffinitio aialis ꝑdicet̄ cōiter de diffinitōe hominis sicut aial de homine.non tñ ē diffinitio hominis.iō esset falsa ↄclō.vt oē aial rōnale est suba aiata sensitiua.ois homo est aial rōnale.ḡ ois hō est suba aiata sensitiua i eo quod qd ē.

Si quidem igit̄ non sic accipiat nō sillogizabitur ꝙ.a.sit ipsi.c.ꝑ quod quid erat in substantia.Si vero sic accipiat ꝑus erit accipiens qđ ipi c est quod quid erat esse ipsum.b.

Tertiū correlariū si diffinitōes ꝓprie nō accipiūtur i ꝑmissis i eo quod quid ē.nō sequit̄ aliqua illarum de diffinito i eo quod quid ē.pȝ qꝛ ↄclusio reduplicata nō sequitur ex ꝑmissis nō reduplicatis per ꝑmū correlariū.vt oē.b.ē.a.oē c.ē b.ḡ oē.c.ē.a.i eo quod quid est.

Quare nihil demōstratuȝ est quod enim erat in principio accepit.

Quartū correlarium si diffinitōes ꝓprie accipiant̄ i ꝑmissis i eo quod quid ē.sequit̄ vna illaꝝ de diffinito i eo qđ qd est.sed petit̄ ꝑncipium pȝ qꝛ i minori sumitur quod dȝ ꝓbari.vt omne.b.est a i eo qđ qd ē.oē c est b i eo quod quid est.ḡ oē c ē a i eo quod qd est. Nōndum ꝑmo ꝙ nō solum petit̄ ꝑncipiuȝ in minori.sed ēt ↄmittit̄ q̄dam circulatio i maiori.qꝛ sicut ꝑ vnā diffinitōem tanq̄ȝ ꝑ mediuȝ ↄcludit̄ alia diffinitio i eo quod qd ē.ita poterit fieri ecōuerso.et ꝑ ↄñs poterit esse circulator.qꝛ accipit̄ ꝑmissā que nō est ipa conclōne notior ⁊ nō solū petit̄ ꝑncipium vel ↄmittitur circulatio imo maior ē falsa eo ꝙ nlla diffinitio ꝑdicatur de alia diffinitōe i eo ꝙ qd ē.cum diffinitōis non sit diffinitio vt liquet. Scđo notandum ꝙ lȝ vna diffinitio nō possit ꝓbari ꝑ aliam de suo diffinito i eo quod qd ē.pōt tñ ꝑ illam absolute demonstrari.vt oē aial rōnale est corp⁹ aiatum actuatum aia itellectiua.ois hō ē aial rōnale.ḡ ois hō ē corpus aiatum actuatū aia itellectiua.Vñ cōmētator i ꝓlogo de aia docet demr̄are diffinitōem mālem ꝑ formalē.⁊ scđo de aia demōstrat phūs diffinitōem mālem aie ꝑ diffinitōem formalē sicut etiam i ꝑmo hui⁹ demōstrat diffinitōem mālē demōstratōnis ꝑ diffinitōem formalē ⁊ i hoc scđo docet demonstrare vnā diffinitōem ꝑ aliam. Circa ꝑdicta dubitatur vtrū reduplicatio sit medij aut maioris aut minoris extremitatis.Et ar.ꝑmo ꝙ medij ꝑ phm̄ hic dicentē quod qd ē erit i medio.i.reduplicatio erit ipsius medij. Secūdo ar.ꝙ maioris extremitatis ꝑ Aristo.ꝑmo prioꝝ dicentē ꝙ reduplicatio ē maiōis extremitatis ⁊ nō medij. Tertio ar.ꝙ minoris extremitatis sȝ subi.qꝛ Aristo.vbi supra dicit ꝙ hec ꝓpositio iustitia ē bonum inq̄ȝtum bonū ē falsa ⁊ intelligibilis.sed hec ē vera iustitia inq̄ȝtum iustitia ē bonū ḡ. Quarto ar.ꝙ nec medij nec alicui⁹ extremitatis qꝛ dictio exclusiua vel exceptiua non dr̄ esse subiecti vel ꝑdicati sed toti⁹ compōnis sicut ēt i ꝓpōnibus vlibus signa nō sunt ꝑtes extremoꝝ sed toti⁹ ↄpōnis. Dicendū ꝭm Egi.ꝙ nō reduplicatōis specificat cām ⁊ iherentiam ⁊ qꝛ cā ē i sbō ⁊ nō i ꝑdicato iherentia aūt ē ↄditio ꝑdicati ⁊ nō subiecti.iō rduplicatio nō est subiecti tanq̄ȝ illi⁹ quod reduplicatur ⁊ ꝑdicati tanq̄ȝ illius cui⁹ ē ↄditio ita ꝙ semp debȝ itelligi subiectū reduplicari ⁊ non ꝑdicatum tamen reduplicatio dȝ itelligi subiectum reduplicari ⁊ nō ꝑdicatum tamen reduplicatio dȝ itelligi a ꝑte predicati ⁊ nō a ꝑte subiecti.verbi gratia nō bene dr̄ triāgulus hȝ tres angulos inq̄ȝtum tres angulos sȝ bene dr̄ triangulus inq̄ȝtum triāgulus hȝ tres angulos equales duobus rectis itelligendo reduplicationem subiecti a ꝑte ꝑdicati vt triangulus hȝ tres angulos inq̄ȝtum triangul⁹. Sed ꝑmo aspectu hec rñsio sibi repugnare videtur.nam si nota reduplicatōis specificat tam causam repertam i subiecto q̄ȝ inherentiam ꝑdicati ad subiectum sequit̄ ꝙ nō reduplicatōis non est ꝑs subiecti nec predicati sicut nec dictio exclusiua vel exceptiua cadens.s.subiectuȝ et ꝑdicatum ē ꝑs alicuius illoꝝ ⁊ vbi sit pars alicuius extremorum potius est subiecti q̄ȝ ꝑdicati ⁊ poti⁹ se tenet cum subiecto reduplicato q̄ȝ cuȝ predicato ex quo reduplicat subiectum ⁊ non ꝑdicatum.iō dicit̄ ꝙ sicut transmutatio ē materie passiue qꝛ recipit illā transmutatōem ⁊ forme terminatiue.qꝛ est termin⁹ trāsmutatōis.illā denominās per Aristo.5.phi. ita reduplicatio ē subiecti passiue qꝛ recipit reduplicationem ⁊ est ꝑdicati terminatiue.qꝛ reduplicatur subiectum ꝑ habitudinem ad ꝑdicatum denominās ꝓpōnem esse veram ⁊ falsaȝ.sicut ergo materia ꝓprie transmutatur ⁊ non forma ⁊ forma ꝓprie terminat transmutatōem ⁊ nō materia.ita ꝓprie reduplicat̄ subiectum ⁊ non ꝑdicatum.terminat auteȝ reduplicatōem ꝑdicatum ⁊ non subiectuȝ.⁊ sicut alia signa denominātia totam ↄpositōem vt signa cadētia super vtroqȝ extremorum non subijciunt̄ neqȝ ꝑdicat̄ neqȝ se tenēt ex ꝑte alicuius extremi.ita nota reduplicatōis nō ē ꝑs subiecti nec pars ꝑdicati.sed totius.s.ↄpōnis ⁊c. Contra hāc rñsionē ar.ꝑdicatum eque reduplicari sicut subm̄.sicut enim hec ꝓpō est vera hō inq̄ȝtum hō est aial.sic iste sūt vere.homini iest aial ꝭm ꝙ aial.naso iest simitas ꝭȝ ꝙ hmōi.hō est aial rōnale i eo quod qd est de diffinito predicat̄ diffinitō i eo ꝙ diffinitio. Rñdetur negādo istam homini iest aial iq̄ȝtum aial.qꝛ ꝑiformiter dēberet ↄcedi ista.aial iq̄ȝtum aial iest hōi.⁊ cum reduplicatio reduplicet de omni.sequit̄ omne aial esse hoiem quod ē ipossibile.Ista aūt naso iest simitas ꝭȝ ꝙ h⁹ est ↄcedenda sicut ista.symitas inq̄ȝtum symitas ē i naso.ↄstat aūt ꝙ vbi nō reduplicat̄ ꝑdicatuȝ sȝ subiectum qꝛ aristo.vocat i ꝓposito rectum subiectuȝ ⁊ obliquum ꝑdicatum. Item ↄcedo ꝙ homo est aial rōnale i eo quod qd ē.sed nō reduplicatur ꝑdicatuȝ qꝛ ꝑdicatū reduplicari.est ipm bis replicari ꝭm ꝓpriam vocem iō nota reduplicatōis nō sumit̄ ibi reduplicatiue.sed solū specificatiue specificando itentōeȝ ꝑmam ꝑ scđam.he eni ꝓpō hō est aial rōale i eo ꝙ quid ēt valet istā hō est aial rōnale i eo ꝙ diffinitio.

Et ↄcedit̄ illa de diffinito ꝑdicat̄ diffinitio in eo ꝙ qd est nō tñ reduplicatur ꝑdicatum sed subiectum qꝛ obliquus dr̄ ꝑdicatum ⁊ rectus subiectū nisi diceret̄ ꝙ Aristo.ꝑmo ꝑoꝝ docens ꝑdicatū nunq̄ȝ reduplicari.sed subiectū itellexit extremis exñtib⁹ i recto ⁊ nō i obliquo.⁊ isto mō soluerent̄ oēs dubitatōnes tangentes reduplicatōem ꝑdicati subiecto exñte obliqui cāus vel ecōtra. Ad ꝑmum cōcedo ꝙ reduplicatio est medij termini.vñ i ꝑma figura medius terminus subijcit̄ i vna ꝑmissarum ⁊ ꝑdicat̄ in alia.In secunda aūt figura medius termin⁹ ꝑdicat̄ i vtraqȝ ⁊ i tertia figura mediū subijcit̄ vtrobiqȝ.qñ ergo ē subiectum tūc reduplicatio pōt esse illi⁹ reduplicatiue sumpta.qñ aūt est ꝑdicatum reduplicatio pōt esse illius specificatiue sumpta specificādo itētōnem ꝑmam ꝑ scđam.sicut eni ↄcedit̄ ꝙ hō vt spēs ꝑdicat̄ de ꝑlibus dr̄ntib⁹ numero.ita ↄcedit̄ ꝙ de homine ꝑdicatur aial vt genus.neqȝ reduplicat̄ li hō.nec li aial.sed bñ specificat̄. Ad scđm dr̄ ꝙ reduplicatio ē demr̄atio maioris extremitatis vt ↄdi ō illius.⁊ ē ēt specificatiua illius vt declaratū ē. sed ꝙ sit reduplicatiua maioris extremitatis i ꝑma figura illud nō est verum. Ad tertium ↄcedo ꝙ reduplicatio reduplicatiue sumpta nō est nisi subi. vnde i ista iusticia ē bonum inq̄ȝtum bonū si reduplicatō dicit cām falsa ē.qꝛ i ꝑdicato cum se habeat ꝑ modū forme nō reperit̄ cā iherendi sed i subo. si aūt dicit iherentiam sic ē itelligibilis eo ꝙ nō est itelligibile.idem ꝭm idem hr̄e iherentiā ad seipm̄. Ad q̄rtuȝ dr̄ ꝙ non plus arguit nisi ꝙ reduplicatio nō est ꝑs subi nec predicati.sicut nec dictio exclusiua vel exceptiua.⁊ hoc ↄcedit̄ non aūt ꝓbat reduplicatōem nō esse subi vel ꝑdicati.vñ cū dr̄.tm̄ hō est aial exclusio est subi ↄfuse tm̄.⁊ ꝑdicati distributiue.⁊ tñ nō ē ꝑs alicui⁹ istoꝝ ita dōo.hō inq̄ȝtum hō est aial reduplicatio ē subi reduplicatiue ⁊ ꝑdicati terminatiue lȝ nō sit ꝑs alicuius istoꝝ sed tñ totius compōnis.

Ex ꝑdictis sequit̄ ꝙ dictio reduplicatiua nunq̄ȝ reduplicatiue tenet̄ nisi reduplicetur idem terminus bis.vt homo inq̄ȝtum homo ē aial.specificatiue autem nō oportet vt replicet̄ idem terminus vt homo ē aial inq̄ȝtum suba aiata sensitiua q̄ñcunqȝ ergo tenet̄ reduplicatiue tenet̄ specificatiue ⁊ non econtra.nam a ꝑte ꝑdicati tenet̄ specificatiue ⁊ nunq̄ȝ reduplicatiue.a ꝑte vero subi vtroqȝ modo.nec semper specificatur itentio ꝑma ꝑ secundam sed aliq̄ñ ꝑma ꝑ ꝑmam vt homo inq̄ȝtum aial est suba.⁊ hō inq̄ȝtum itellectiuus ē rōnalis vtrobiqȝ tenetur reduplicatio solum specificatiue specificans ꝑmam intentōnem ꝑ ꝑmam.

At vero neqȝ que per diuisionē via syllogizare sicut i resolutione circa figuras.dictū ē.nequaq̄ȝ.n.necesse ē rem illam esse cum hec sint.

Scđa ↄclo diffinitio non ē ꝓbabilis de suo diffinito ꝑ sillogismum diuisiuum. Istā conclōnem arist. q̄ntupl̄r ꝓbat ⁊ ꝑmo sic.propō i qua predicatur diffinitio de suo diffinito nō pōt esse cōclō sillogismi diuisiui ergo ⁊c.añs ꝓbatur nam ad ꝓbandū istā hō ē aial rōnale sunt duo ꝓcessus quoꝝ ꝑmus ē iste.oē aial est aial rōnale vel irrōnale.homo ē aial.ergo homo est aial rōnale vel irrōale. Scđus ꝓcessus homo ē aial rōnale vel irrōale.sed homo non ē aial irrōnale.ḡ hō ē aial rōnale.n.ō pȝ ꝙ nō ↄcluditur diffinitio de suo diffinito ꝑ ꝑmum ꝓcessum sed ꝑ ꝓcessum scđm q non est sillogisticus sȝ ypothetic⁹ arguens a toto disiūcto cū destructōe vni⁹ ꝑtis ad alteram partem. Nōndum ꝙ sillogismus diuisiu⁹ tripl̄r sumit̄ ꝑmo ꝓ ꝓcessu sillogistico facto i forma ⁊ i figura ↄcludente diuidētia aliquod cōmune disiūctum vt oē aial ē aial rōnale vel irrōnale.ois homo est aial.ergo ois homo est aial rōnale vel irrōnale.

Secundo ꝓ ꝓcessū ypothetico destruentem vnuȝ istorum diuidētium ⁊ concludētem alterum.vt ois homo est rōnalis vel irrōnalis.sed nihil ꝙ ē homo ē irrōnale.ergo omnis homo est rōnalis. Tertio ꝓ aggregato ex ambobus ꝓcessibus.diffinitō ergo non ꝓbatur simpliciter de suo diffinito per ꝑmuȝ ꝓcessum neqȝ per scđm sed per tertium.⁊ iste non ꝓprie vocatur ꝓcessus sillogisticus sicut nec secūdus sed tantum primus vt habet videri primo priorum in quo docetur resoluere sillogismos figuraruȝ ad se inuicem.

Sed sicut neqȝ iducēs demōstrat.

Secundo sic.sillogismus diuisiuus est similis inductioni.sed inductio non ꝓbat sillogistice aliquā conclusionem.sed solum ꝓbat vniuersalem ꝓpōnem q̄ est premissa ad iferendam ↄclōneȝ.igitur sillogism⁹ diuisiuus non ꝓbat conclōnem i qua ꝑdicatur diffinitio de suo diffinito sed solum ꝑmissam ad istaȝ.pȝ consequentia cum minori ⁊ maior declaratur ex eo qꝛ sicut iductio ordinatur in sillogismum.ita sillogismus diuisiuus ordinatur i enthimema diuisiuum. Notandum ꝙ enthimema dupl̄r sumitur.s.large ⁊ stricte.Enthimema stricte sumptum est argumentū solum hñs vnam cathegoricam ꝓ antecedente.vt homo currit.ergo aial currit.Enthimema large sumptum est argumentum distinctum cōtra syllogismū exemplum ⁊ iductōem.⁊ sic arguendo a ↄditionali cum suo antecedente.ad consequens eiusdem.aut a copulatiua ad alteram eius partem.aut a cathegorica de disiuncto extremo cum destructione vni⁹ ꝑtis ad alteram partem est enthimema.⁊ hoc vltiuȝ vocatur enthimema diuisiuum ad quod ordinatur sillogismus diuisiuus ꝓpter diffinitiones iueniēdas enthimema ergo stricte sumptū est enthimema simplex.enthimema autem large sumptuȝ est enthimema mixtū de quo sit hic mentio.

Non enim oportet conclusionem interrogare nec i concedendo esse. sed necesse est eē cum sint illa.⁊ si ñ dicat respondens.

Tertio sic.oīs nīs sillogismus probans syllogistice aliquam conclōnem absoluit ab interrogatōe illius conclōnis.sed syllogismus diuisiuus non absoluit ab iterrogatōne conclōnis i qua predicatur diffinitio de suo diffinito.ergo diffinitio non est probabilis de suo diffinito per syllogismum diuisiuum.maior patet.qꝛ statim ꝓbata aliqua conclusione per syllogismum non amplius illa dubitatur.minor est clara quoniam conclusa ista.homo est animal ratōale.vel irrōnale per syllogismum diuisiuum.adhuc dubitatur ista.homo est aial rōnale mortale ⁊ per ↄñs iterrogatur de ea quousqȝ per alium processum fuerit conclusa.

Et vtrum hō aial:ē aut inaiatū postea accipit animal.nam syllogizatum ē.item omne animal aut gressibile ē aut aquaticum.si accipit gressibile ⁊ hoiem totum aial gressibile:nō necesse ē ex dictis sed accipit ⁊ hoc.Differt autem nihil i multis aut i paucis sic dicere.ideȝ eni est. Nō sillogisticus quidē igit̄ visus sit sic ꝑcedentibus ēt de conuenientib⁹ sillogizari. Quid.n.prohibet hoc verum quidem omne esse de hoie Nō tñ quod quid est neqȝ qđ quid erat esse ostendens.

Quarto ita se habet et syllogismus diuisiuus ad ꝓpōnem i qua predicatur diffinitio de diffinito sicut ad

istam.hō ē aial gressibile bipes.sed ista nō pōt sillogistice pbari p sillogismum diuisiuum.ergo nec illa maior pz ex sufficienti similitudine. ⁊ minor declaratur.nam hec ppō homo est aial gressibile pbat per hūc modū.ois hō est aial vel iaiatum. sz hō nō ē iaiatum.ergo homo ē aial. Item omne animal est gressibile vel aquaticum.sed homo est animal vt probatum est. ergo homo est gressibile vel aquaticum.tunc sic homo est gressibile vel aquaticum. sed homo non est aquaticum. ergo homo est gressibile. ⁊ per consequens homo est animal gressibile facti sunt tres pcessus quorū duo sunt enthimematici ⁊ vnus sillogisticus in quorum nullum ɔclusū ē sillogistice hoiem esse aial gressibile. Notādum sm phm ꝙ nihil differt si fiunt multe aut pauce diuisiones quoniam nunq̄ ɔcluditur intentum per sillogismum diuisiuum.sicut enim pbatum ē aial gressibile de homine per duas diuisiones enthimematicas non ɔcludendo illud p sillogismum diuisiuū.ita pōt pbari hoc totū aial gressibile bipes superaddēdo alias diuisiones ⁊ non per sillogismum diuisiuū vt omne aial est bipes vel quadrupes.sed hō non ē quadrupes.g̃ homo ē bipes.ex qua ppōne cum precedentibus sequit ꝙ hō est aial gressibile bipes cōclusis eni his trib⁹ hō est aial.homo ē gressibile.homo est bipes.sequitur ꝙ homo est animal gressibile bipes.

Amplius quid prohibet aut apponere aliquid aut auferre aut supergredi substantiam. Hec quidez igitur pretermittuntur. Contingit autem soluere in accipiendo in eo qđ quid est omnia: ⁊ quod est cōsequēter diuisionem facere quesitum prius ⁊ nihil relinquere. hoc autez necessarium specie est. Indiuiduum enim oportet esse.

Quinto sic ar. sillogismus idēs tam ad diffinitionem hñtem defectū q̄z ad nō hñtem defectum non vr sufficiēter pbare sillogistice diffinitōem qdditatiuam de suo diffinito. sed sillogism⁹ diuisiuus ē huiusmodi. g̃ ⁊c. maior pz ⁊ minor declarat. qm̄ si per sillogismum diuisiuum dz pbari ista ppō syllogistice homo ē aial rōnale. i qua pdicat diffinitio nō habens defectū de suo diffinito pariformiter. ⁊ alie probant hñtes defectum q̄ sūt i triplici dr̄ia. Primo qdem sunt alique diffinitōes supflue. vt aial rōnale mortale. sba aiata sensitiua. frustra enim ponitur mortale ⁊ aiatum. qz omne aial rōnale mortale. est aial rōnale ⁊ econtra nō ponēdo corpora celestia cē aialia iuxta intentōem phi. similiter ois sba aiata sēsitiua est sba sensitiua ⁊ ecōtra loquendo de sensitiua tanq̄ de pncipio quod ⁊ non quo quia aliter nulla illarum diffinitōum ɔuerteret cū suo diffinito. Scđo alique diffinitōes sunt diminute que. s. in minus se hñt q̄z sua diffinita vt aial ridens corpus vigilans respectu hominis ⁊ aial. minoris eni cōitatis ē corpus vigilās q̄z aial cuius est diffinitio ⁊ minoris cōitatis ē aial ridens q̄z homo cuius ē diffinitio icomplexa ⁊ diminuta. Tertio alique diffinitōes sūt excellētes ⁊ trāsgredientes sbam diffiniti. vt animal bipes respectu hōis ⁊ sbā aiata respectu aialis q̄ iō dicunt excellētes ⁊ trāsgrediētes sbām diffiniti qz i plus se hñt quā sua diffinita vt bñ pz. Et ꝙ tales possint pbari mediate vl' imediate p sillogismū diuisiuum sicut diffinitōes nō hñtes defectū declaratur sic arguēdo oē aial est animal ⁊ ratōnale mortale vel aial irrōnale mortale sed ois hō est aial. igit ois hō ē aial rōnale mortale vel aial irrōnale mortale. sed hō non ē aial irrōnale mortale. g̃ homo est aial rōnale mortale. Itē oē aial ē aial ridēs vel nō ridens. hō ē aial. g̃ hō ē aial ridens vel nō ridens. sed hō non ē aial non ridēs. g̃ hō ē aial ridēs. deinde oē aial ē aial bipes vel q̄drupes. sed hō est aial. g̃ hō ē aial bipes vel q̄drupes. sed hō non ē aial q̄drupes g̃ hō ē aial bipes. tales diffinitōes nō pbant imediate p syllogismū diuisiuū sed p entimema diuisiuū. iō nō sillogistice probant sed p sillogismū aliq̄ mō s. mediate ⁊ a remotis dicant probari. Notādum sm Egi. ꝙ duplex est diffinitio. s. propria ⁊ ipropria diffinitio propria ē illa q̄ ɔuertit cū diffinito. Impropria autē ē triplex. s. supflua diminuta ⁊ excellēs. supflua ē illa q̄ ɔtinet plures dr̄ias quam dz vtputa si diffiniret aial p sbām aiatā sensitiuā gressibilez. ⁊ h semp i min⁹ se hz quā diffinitū. Diminuta ē illa q̄ in plus se habet quā diffinitū vt si diffiniret aial p substātiā aiatam. Excellēs aūt ē illa i qua ponunt differentie entis. s. act⁹ ⁊ potētia. vñ sicut i demfatōe aliqua pncipia igrediūt formalr ⁊ aliq̄ virtualr ita in diffinitōe propria igrediunt formalr genus ⁊ dr̄ie. virtualr aūt act⁹ ⁊ potētia. Ista expō declarat lr̄teram tn̄ ē difficibilis. nā p diffinitōem supfluā non bñ vr itelligi diffinitio min⁹ cōis quā diffinitū qz q̄libet istaꝝ ē supflua aial rōnale mortale aial rōnale risibile ⁊ tn̄ ɔuertit cū suo diffinito. Deide nō apparet diffinitōem i qua ponit actus ⁊ potentia ponūtur i diffinitōe mot⁹ p aris. 3. phi. dicētē ꝙ mot⁹ ē actus entis i potentia sm ꝙ i potētia ponunt ēt i diffinitōe aie p aris. i. 2. de aia. dicit eni ꝙ aia est actus p̄mus sbālis corpis organici phisici potētia vitā hñtis q̄lz. n. istaꝝ diffinitōum ē propria ⁊ nō excellēs.

Propterea vr meli⁹ eē dicendū illā diffinitōnem esse supfluā q̄ ɔuertit cū diffinito ⁊ hz dr̄iam essentialē vel accñtalem nō necessariā. illā vero esse diminutam q̄ min⁹ cōmunis est suo diffinito ⁊ illā transcendentē sbām que cōior est suo diffinito. ois eniz diffinitio dz vocari propria si conuertitur cū suo diffinito. impropria aūt si non conuertitur cū illo. Contingit autem soluere. forte oēs istas rōnes posset aliquis soluere dicēs ꝙ lz non probet diffinitio de suo diffinito p sillogismum diuisiuū accipiētem imediata dr̄ias alicuius generis diuisas. tamen bñ probat p sillogismū diuisiuum dūmodo diuisio icipiat a trāscendente ⁊ procedat vsq; ad speciem specialissimā que proprie diffinitur. non autez species subalterne proprie diffiniuntur cum ille non sint genera. constat autem quod in generibus latent equiuocatōes vij. phisi.

Sed syllogismus tamen non inest sed si quidē vere aliquo mō cognoscere facit: ⁊ hunc quidem nō est inconueniens. neq; enim qui iducit. fortasse demonstrat. sed tamen manifestat aliquid.

Respondet P. ad istam cauillationem dicēs quod licet diffinitio non cognoscatur nisi per diuisionem eo modo quo dictum est non tamē probatur per sillogismum sed alio modo ⁊ hoc dupliciter declarat ipse primo exemplo inductionis. nam inductio nihil syllogistice probat. sed tantum concludit vl'ez affirmatiuam vl' negatiuam que est pncipium sillozādi. ita syllogismus diuisiuus bñ probat diuidentia aliqđ genus de aliqua spē si tn̄ pbat sillogistice d'ffinitionē de diffinito sed tātū principiū illud sicut patuit destruēdo vnā partē disiuncti ⁊ alteram cōcludendo.

Sillogismū autem nō dicit ex diuisione dicens diffinitionem. sicut. n. in cōclusionibus que sine mediis sūt. Si aliquis dicat quoniā existēti b⁹ his necesse ē hoc eē cōtingit interrogare pp quid sit. ⁊ i diuisis terminis quid est homo animal mortale bipes habēs pedes sine pēnis propter quid secūdū vnāquāq; appositionem. Dicit eni ⁊ mōstrabit diuisionem sicut opinat ꝙ omne aial. aut mortale aut imortale sit. huius autē ois ratio nō ē diffinitio quāuis demōstrauerit diffinitiōe sz diffinitio nō sillogismus fit.

Secūdo declarat idem exemplo entimematis simplicis. tale enim entimema aliqd pbat sz nō sillogistice qz si dicit hō currit g̃ aial currit aut ois hō currit. g̃ sortes currit nihil sillogistice pbat sz tn̄ entimematice. qz adhuc querit mediū in qualz illarum ɔñtiarū pma tenz p hoc mediū ois hō ē aial. ⁊ scđa p hoc mediū sortes ē hō q̄ media si iūgāt suis pmissis inferūt sillogistice pores cōclōnes ⁊ ex hoc patz q̄d aris. itelligit p ɔclōnem nō habētē mediū. s. illaz q̄ infert tn̄ ex vna pmissaꝝ regulari sillogismi. Ita sillogism⁹ diuisiu⁹ nō pbat illā diffinitionē sillogistice aial rōnale mortale bipes sine pēnis sz alias ɔclōnes ad quas seqt illa diffinitio. vt oē aial ē mōtale vel immortale hō est aial g̃ hō ē mortalis vel immortalis sz nō est imortalis g̃ est mortalis. Itez oē aial ē bipes vel nō bipes sz hō est aial ergo hō ē bipes vel nō bipes. sed nō est bipes. ergo est bipes. Item oē aial est hñs pēnas vel sine pēnis sz hō est animal g̃ hō ē hñs pēnas vel siñ pēnis. sz hō nō est hñs pēnas. g̃ ē sine pēnis. Ecce ꝙ sillogism⁹ semp cōcludit totā diuisionē ⁊ nullā ei⁹ ptem entimema aūt diuisiuuz est illud ꝙ cōcludit alterā ptem diuisionis ⁊ qm̄ p se notū est hōiem eē aial ⁊ cōclusa sūt illa tria p entimema diuisiuū. s. hō ē mortalis. hō ē bipes hō est sine pēnis. iō cōcludit ꝙ hō est aial rōnale mortale bipes ⁊ sine pēnis. Notādū pmo sz egi. ꝙ p sillogismū diuisiuū nō pōt pbari diffinitio de suo diffinito tripl'r pmo qz p illū sillogismū nō ɔcludit intētū vt patuit sz vnus termin⁹ diuis⁹ seu duorū diuidētiū de minori extremitate. Secūdo qz petitur pncipiū sumēdo illud qđ dz pbari. s. hō nō est aial irrationale. Tertio qz cōcludit minus cōe p magis cōe affirmatiue aial eni subijcit in sillogismo diuisiuo dicēdo oē aial eē rōnale vel irrōnale ⁊ cōcluditur vltimate ꝙ hō ē aial rōnale. Ex ista declaratione sequeret ꝙ nulla via diuisiua pbat simpl'r diffinitio de diffinito nō quidē via diuisiua q̄ est diuisiuus sillogism⁹ nō cōcludit intētū nec via diuisiua q̄ est entimema diuisiuuz qz petit pncipiū nec etiā via diuisiua totali cōposita ex sillogismo diuisiuo ⁊ entimemate diuisio qz talis arguit affirmatiue a magis cōi ad min⁹ cōe. Et si inducit cōtra hoc aris. i lra dicēs ꝙ sicut inductio vel entimema simpl'r aliquid pbāt lz nō sillogistice ita sillogism⁹ diuisiu⁹ pbat diffinitionē de suo diffinito sz nō sillogistice. Rñdetur ꝙ sicut pncipia p se nō pbāt simpl'r sz solū quo ad hōiem cōcedētē aliquid ex quo sequit tale pncipiū sic nulla via diuisiua probat simplicit diffinitionez de diffinito qz ppō q̄ assumit in scđo processu ē eq̄ ignota sicut cōclusio pncipalr intēta probat tn̄ illaz diffinitionē sm quid dato ꝙ aliquis pus cōcessisset illā hō nō est aial irrōnale vel aliquā cōuertibilem loco illius. Si aūt loquēdo de probatione dicatur ꝙ sicut ɔclō scit per demōstrationē tāq̄ per instr̄z imediatum ⁊ per inductionem tāq̄ p instr̄m mediatū ita diffinitio probat de suo diffinito p entimema tāq̄ p instr̄m imediatū ⁊ p sillogismū diuisiuū tanq̄ p instr̄m mediatū sillogism⁹ g̃ diuisiuus nō probat diffinitionē de diffinito sillogistice vel imediate. sz tātū mediate vl' dispositiue. Secūdo notādū ꝙ lz diffinitio probet de suo diffinito imediate p entimema hoc nō est sp p entimema diuisiuū sz aliqñ p entimema nō diuisiuū et nūq̄ p entimema simplex. sz ɔpositū exēplū pmi vt hō ē aial rōale vl' irrōale sz hō nō ē aial irrōnale. g̃ hō ē aial rōnale exēplū secūdi vt hō ē aial vl' inaiatū sz hō ñ ē inaiatū. g̃ hō ē aial. Itē hō ē rōnalis vel irrōnalis. sz hō nō ē irrōnalis. g̃ hō est rōnalis tūc sic hō est aial ⁊ ē rōnalis p ɔcessū g̃ hō est aial rōnale vbi pz añs nō eē diuisiuū lz sit entimema. exēplū ter.ij colligit ex dictis nā lz ex ista sor. est aial rōnale sequat ꝙ hō ē aial rōale illō tn̄ ɔñs nō pbat vl'r ex illo añte sicut probat p viā diuisiuā sp ɔcludentē diffinitionē de diffinito ex duab⁹ pmissis. Cōtra pdictā arguit ⁊ pmo ꝙ entimema diuisiuū nō probat aliq̄ mō diffinitionez de diffinito. qz ad destructionē vni⁹ ptis disiūcti ad alterā ptē fallit ɔña qz nō sequit ois propō est vera vel falsa sed nō ois propō est vera. ergo ois propō ē falsa oē animal est rōnale vel irrōnale. sed nō oē aial est rōnale g̃ oē aial est irrōnale. Itez nō sequit tu scis hoc esse vel nō eē. sed tu nō scis hoc eē. ergo tu scis hoc nō esse. Scđo ar. ꝙ entimema nō diuisiuū nō probet diffinitionē de diffinito. qz sm phm̄ p̄mo piarmenias. non sequit tu es bonus ⁊ tu cytharedus. ergo tu es bonus cytharedus tu es alb⁹ ⁊ tu es monachus. ergo tu es albus monachus.

Ad pmum dicit ꝙ nō bene concludit in pmo vel s secūdo exēplo qz cōclusio debet esse eiusdē quantatis cū minori. ideo bene sequit ois propō est vera. vel falsa. sed nō ois propositio est vera. g̃ aliqua propō est falsa etiaz seqt propō ē vera vl' falsa sed nulla propō ē vera g̃ ois propō est falsa. Item bene seqt oē animal ē rōnale vel irrōnale. sed nō oē aial ē rationale g̃ aliqđ aial ē irrōnale. Cōcludēdo aūt illaz oē animal est irrōnale dz illa sumi in minori nullū aial est rōnale illud aūt exēpluz nō est ad propositum qz lz fiat ex pdicato disiuncto nō tn̄ ex pdicato diuisiuo de quo ē mentio ad pñs. illud etiaz est itelligēdū in terminis nō cōcedentib⁹ actū mētis seu ñ facientib⁹ aliunde sophisma. qz non sequit tu scis istā propōem eē verā vel falsā rex sedet ⁊ tu nō scis eā eē verā ergo tu scis eā eē falsaz nec sequit tu credis hoc eē rationale vel irrōnale. ⁊ tu nō credis hoc eē rōnale. g̃ tu credis hoc esse irrōnale demōstrādo sor. distātē quē dubites eē hōiez ⁊ dubites eē brutū.

Ad secūdum dicitur ꝙ a terminis diuisis ad eosdē cōiūctos est bonū argumētū si vnū fuerit propriū alterius cōuertibiliter vel nō cōuertibil'r. aut alicuius p se iferioris. iō bene sequit tu es aial ⁊ tu es risibile. ergo tu es aial risibile etiā sequitur tu es aial ⁊ tu es gressibile. ergo tu es aial gressibile. sed h albus cytaredus ⁊ monachus non se habent aliquo di istorū modorū. Itē si altera extremitatū est imu⁹

ſupior ad mediū terminū eſt bonū argumētū in p
dicatis p accñs vt tu es hō ⁊ tu es albus ergo tu eſ
hō albus tu es aial ⁊ tu es niger ergo tu es nigrum
aial cū ergo ſic arguit tu es albus ⁊ tu es monach⁹
ergo tu es alb⁹ monachus tu es bon⁹ ⁊ tu es citha
red⁹ ergo tu es bonus citharedus patet nullā extre
mitatē eē terminū ſupiorē ad mediū terminū.

Sed vtrū ſit demōſtrare ꝙ quid ē ſecūdum ſubſtātiam ex ſuppoſitio ne accipientem ꝙ quid erat eſſe qꝺ eſt ex his que ſūt ī eo quod quid eſt proprius hec autem in eo qꝺ quid ē ſola ⁊ propriū ē oē hoc.n.eē ē illi.

Tertia cōcluſio ꝓbāda eſt iſta diffinitio nō eſt ꝓba
bilis de diffinito ſuo p ſillogiſmū diffinitiuū. Ad
cuius euidētiā ariſ. p̄mo p̄ſupponit diffinitionē dif
finitiōis ſcꝺo ꝓbat duas cōclōnes p̄ambulas ibi.
Aut iterū accipit. Quātū ad p̄mū dicit phūs ꝙ
ſi cōtingat demōſtrare.i. ſillogizare diffinitionē de
diffinito oꝫ accipere diffinitionē ſbalē ⁊ eēntialē diffi
nitiōis que ē hec vꝫ diffinitio eſt ex his q̄ ſūt in eo
qꝺ quid eſt. ⁊ ex proprijs.i.diffinitio eſt illud qꝺ cō
ſtat ex p̄ncipijs qdditatiuis ⁊ ꝓprijs ſp̄ei.ſolū.n.ge
nus ⁊ dr̄ia que dicūt eē ptes eēntiales ſp̄ei ponūt ī
diffinitiōe ⁊ dicūt eē ꝓpria diffinitiōi nō ſicut paſſio
dicit ꝓpria ſuo ſubiecto.ſed ſicut illud qꝺ ē de eſſen
tia alicui⁹ dr̄ ꝓpriū illi vt patuit ſupra. Notādū p̄
mo ꝙ duplex eſt diffinitio.ſ.exp̄mēs qd nōis ⁊ exp̄
mēs qd rei.p̄ma diffinitio nō inqrit.q: in qualibet
ſcīa preſupponit qd p nomē iportat.ſed ſcꝺa inqui
rit ⁊ demōſtrat quā ariſ. vocat in lr̄a diffinitionē ꝫm
ſbam de qua ſolūmō mētionē facit. Secūdo no
tādū ꝙ in qualibet diffinitiōe qdditatiua iplicite vl'
explicite ponit dr̄ia vltīa.ſi eni corpa celeſtia ñ ſūt
aialia rōnale diuidēs aial dr̄ dr̄ia vltima hōis.ſi āt
ſūt aialia tūc diffinitio hōis ē aial rōnale bipes in q̄
nulla iſtaꝝ dr̄iaꝝ eſt vltimā in hōie tñ ambe ſimul
equiualēt dr̄ie vltime hōis.iō iplicite dicit vltima
dr̄ia hominis ⁊ quia ſemper vltima differentia cō
uertitur cuꝫ ſp̄e ſicut propria paſſio.ideo dicit phi.
diffinitionē cōſtare ex ꝓprijs.gen⁹ eni dr̄ propriuꝫ
ſp̄ei q: cōpetit oī ⁊ dr̄ia dr̄ ꝓpriū q: ꝯpetit ſoli. Ter
tio notādū ꝙ diffinitio nō bene diffinit p orationeꝫ
ꝯpoſitā ex genere ⁊ dr̄ia vltima alicui⁹ aut p oratio
nē ꝯuertibilē cū aliquo cōſtāte ex genere ⁊ dr̄ia illi⁹
q: tūc nō eēnt diffinitiōes reales neqꝫ genera ⁊ ſpe
cies ex natura rei preter opationē intellect⁹ qꝺ ē cō
tra phm̄ hic dicētē ꝙ gen⁹ ⁊ dr̄ia ſūt in ip̄o qꝺ quid
eſt proprie tāq̄ꝫ illud qꝺ ē ſubſtātiale ⁊ eſſentiale il
lius qꝺ nō cōtingit de terminis poſitis in oratione
ꝯcedit ergo ꝙ genera ſp̄es differētie propria ⁊ diffi
nitiones ſūt ex natura rei p̄ter oēm opationē intelle
ctus ſicut ſūt intellectu imo nō ſūt in intellectu niſi
tāq̄ꝫ ſigna.nec illis cōpetūt tales intētiōes ſcꝺe niſi
rōne rerū quib⁹ p̄mo cōpetūt.iō diffinitio diffinitio
nis eſt compoſituꝫ ex genere ⁊ differētia vltima ali
cuius cōpetēs tā diffinitioni mentali q̄ꝫ diffinitōi re
ali. Quarto notādū ꝙ tripl'r cōtingit ꝓbare diffi
nitionē de diffinito per ſillogiſmū diffinitū. Primo
per diffinitionē ſūptā perſonal'r ꝫm intētiōes p̄mas
⁊ hoc in eo qꝺ quid ē vt oē aial rōnale ē corpus actu
atū aīa intellectiua in eo qꝺ quid ē oīs hō eſt aial ra
tionale in eo qꝺ quid ē.ḡ oīs hō ē corp⁹ actuatū aīa
intellectiua in eo qꝺ qd eſt.Secūdo p diffinitionem
diffinitionis ſūptā materialiter vel ſimpl'r ꝫm intē
tiones ſcꝺas vt oē cōſtās ex genere ⁊ dr̄ia vltia ali
cuius eſt diffinitio illius.ſed aial rōnale eſt cōſtans
ex genere ⁊ dr̄ia vltima hōis ergo aial rationale eſt
diffinitio hōis. Tertio per diffinitionē ſui cōtrarij
vt nigredo eſt color cōgregatiuus viſus ergo albe
do eſt color diſgregatiuus viſus.⁊ pōt hoc mō ſillo
gizari oīs qualitas cuius cōtrariū eſt color ꝯgrega
tiuus viſus eſt color diſgregatiuus viſus .ſed albe
do eſt qualitas cui⁹ cōtrariū.ſ.nigredo eſt color con
gregatiuus viſus.ergo albedo eſt color diſgregati
uus viſus de primo modo probādi diffinitionem ꝺ
diffinito non facit phūs hic mentionē q: in p̄ma cō
clōne reprobauit modū illū ſed ſolū de alijs inqui
rēdo ⁊ inueſtigādo vtrū p ſillogiſmū diffinitū poſſit
ꝓbari diffinitio de diffinito ſuo.

Aut iterum accepit quod quid erat eſſe et in hoc neceſſe enim eſt p me dium monſtrare.

Iſto ſuppoſito ariſ' declarat duas cōclōnes p̄ambu
las quarū prima eſt illa diffinitio nō eſt probabilis
de ſuo diffinito per diffinitionē diffinitionis.Secun
da cōcluſio per diffinitioneꝫ vnius cōtrarij nō pōt
probari in eo qꝺ quid eſt diffinitio alterius cōtrarij
ibi ⁊ ſi ex cōditōe. Prima cōcluſio probat dupli
citer ⁊ primo ſic per illud nō pōt probari diffinitō de
ſuo diffinito per qꝺ cōpetit p̄ncipium de neceſſitate
ſed per diffinitionē diffinitionis neceſſario petit p̄n
cipium ergo per diffinitionē diffinitionis nō eſt pro
babilis diffinitio de ſuo diffinito. maior patet ⁊ mi
nor declarat ſic arguēdo oē cōpoſitū ex genē ⁊ dr̄ia
vltima alicuius eſt diffinitio illius aial rōnale ē cō
poſitum ex genere ⁊ differētia vltima hōis ergo ani
mal rōnale eſt diffinitio hōis in minori petit p̄ncipi
um q: eque ignotū eſt aial rationale eſſe cōpoſitum
ex genere ⁊ dr̄ia vltima hōis ſicut eſt ignotū aial ra
tionale eſſe diffinitionē hominis. Notandum ꝙ
dupliciter petitur p̄ncipiuꝫ. Primo quando accipi
tur in propria forma illud quod debet probari vt ſi
aliqs negaret deum eſſe ⁊ argueretur ſic omnis act⁹
puriſſimus eſt. ſed deus eſt actus puriſſimus ergo
deus eſt.hic petitur p̄ncipiuꝫ q: accipitur in minori
deum eſſe quod debet probari. Secundo petitur
principium quia accipitur eque ignotum in añte ſi
cut concluſio vt in propoſito .in qualibet enim pro
batione antecedens debet eſſe magis notum quaꝫ
concluſio iuxta illꝺ ariſ. p̄mo hui⁹ pp̄ qꝺ vnūquod
qꝫ tale ⁊ illud magis.

Amplius ſicut nec in ſillogiſmo ac cipit quid ē ſillogizare ſēp eni .aut tota aut pars ē propoſito ex quib⁹ ē ſillogiſm⁹.ſic nec quod quid erat eſſe oportet ineē ſillogiſmo.

Secundo ſic. ſicut ſe habent diffinitio ſillogiſ
mi ad ſillogizandum ita diffinitio diffinitionis ad
diffiniendum ſed diffinitio ſillogiſmi non accipitur
in aliqua premiſſarum ad ſillogizandum ergo nec
diffinitio diffinitionis ad diffiniendum ⁊ per conſe
quens non probatur diffinitio de ſuo diffinito per
diffinitionem diffinitionis.patet conſequentia cuꝫ
maiori ex ſufficienti ſimilitudine ⁊ minor declarat
quia aliter peteretur principium ſic enim continge
ret arguere .omnis argumentatio cuius vna pre
miſſarum ſe habet vt totum.⁊ altera vt pars eſt ſil
logiſmus ſed a.eſt hmōi dato ꝙ a.ſit ſillogiſmus p̄
me figure ergo a.eſt ſillogiſmus . conſtat enim ꝙ
minor petit principium .ita enim bene dubium eſt
a. eſſe argumētationem cuius vna premiſſarum ſe
hꝫ vt totum ⁊ alia vt pars.ſicut a.eſſe ſillogiſmum
iō petitur p̄ncipiū q: ſillogizatur igtū p eq̄ ignotū.
Notādū p̄mo ꝙ dialeticus diffiniēs ſillogiſmuꝫ
⁊ dans artē de ſillogiſmo nō oꝫ ſuppon' ſillogiſmū
aliquē ꝓpter generalitatē artis iō ſicut negās loq̄
lā eē cōcedit loquelā eē.q: pōt negare niſi loquatur:
ita volēs ꝓbare ſillogiſmū ſillogiſtice per diffinitio
nē ſillogiſmi probaret ſillogiſmū ſupponēdo ſillo
giſmū ſicut ergo ad manifeſtādū aliq̄ꝫ argumētatō
nem eē ſillogiſmū nō debem⁹ ſillogiſtice accipere
diffinitionē ſillogiſmi ſic ad probādū aliquā diffini
tionē nō debemus hoc ſyllogizare p diffinitōem dif
finitōis.q: tūc ꝓbando diffinitōem p̄ſupponerem⁹
diffinitōem. Secundo notandum ꝙ ſicut ſyllogiſ
mus ex multis p̄miſſis pōt eſſe ſic etiā ⁊ entimema
ſed hec ē differentia q̄ñ ī ſillogiſmo vna p̄miſſaruꝫ
ſemper accipitur vt totum ⁊ alia vt pars.q: ſemper
vna ſumitur vt ꝯtinens.altera vero vt ꝯtenta.ſic āt
non ꝯtingit in p̄miſſis entimematum.q: nunq̄ꝫ ali
qua p̄miſſarum ſumitur vt totuꝫ vel vt ꝯtinēs.nec
aliqua p̄miſſarum ſumitur vt pars vel cōtēta vt be
ne pꝫ arguendo a tota copulatiua vel diſiunctiua ad
alteram eius ptem.

Sed ſeorſum hoc appoſitis eſſe. Et ad dubitātem ſillogizatum. ē aut ñ eſt obuiare quoniaꝫ hoc enim erat ſillogiſm⁹ ⁊ adhuc neqꝫ quod quid erat eſſe ſillogizatum eſt quoniam vtiqꝫ hoc ſuppoſitum erat nobis quod quid erat eſſe. quare neceſſe ē ſine eo quod quid erat eē ſillogiſ mus aut quod quid erat ſillogiza re aliquid.

Unū dubiū remouet phūs nā poſſet aliqs dicē ex q̄
diffinitio ſillogiſmi nō igredit ſillogiſmū nec diffini
tio diffinitōis.ad qd valēt ḡ. Rñdet phūs ꝙ dñt
eſſe ſeorſum appoſitis ideſt debēt eſſe extra ea q̄ po
nunt ī ſillogiſmo.⁊ ī hoc dupl'r nobis deſeruiunt.
Primū ad regulandū nos ne deficiam⁹ ī diffiniēdo
⁊ ſillogizādo.habitis enim ī mente diffinitōibus ſil
logiſmi ⁊ diffinitōis facil'r cognoſcim⁹ bonitatem et
maliciam ſillogiſmoꝝ ⁊ diffinitōum.ſciendo eni ꝙ
ſillogiſm⁹ ē argumētatio cuius vna p̄miſſarū ſe ha
bet vt totū ⁊ alia vt ps facil'r videbit q̄ argumenta
tio ē ſillogiſmus ⁊ ſciēdo ꝙ diffinitio ē ꝯpoſitum ex
genere ⁊ dr̄ia vltima facil'r examinabit ſi aial rōna
le ē diffinitio hōis vl' nō. Secūdo deſeruiūt ad ob
uiantē q̄ñ p iſtas diffinitōes poſſum⁹ cōtradicere
dicenti hūc nō eſſe ſillogiſmū vel illā nō eſſe diffini
tōem. Unū ſicut p̄ncipia non pñt ꝓbari ſimpl'r ſine
petitione p̄ncipij.q: idem p̄ſupponeret ſemetipſum
poſſunt tñ ꝓbari huic vel illi.ſic p diffinitōem ſyllo
giſmi vl' diffinitōis nō pōt ſimpl'r ꝓbari aliqs ſillo
giſm⁹ aut diffinitio.ſꝫ ſolū iſti vel illi.q: vt dicebat
nō magis ē notū aial rōnale ꝯſtare ex gñe ⁊ dr̄ia vl
tima q̄ꝫ eſſe diffinitōem hōis. Jō ꝯcludit ariſ.ꝙ nō
debemus ſillogizare aliquid.i.ꝓbare ſillogiſtice ꝺ
aliquo ꝙ ſit diffinitio p diffinitōem diffinitiōis.nec
debem⁹ ꝓbare ꝺ aliquo ſillogiſtice ꝙ ſit ſillogiſm⁹
p diffinitōem ſillogiſmi loquēdo de ꝓbatōe ſimpl'r
q: ꝫm qd ꝓbare aut obuiare huic vel illi non ē icon
ueniens. Nōndum ꝫm ꝯmen.2.metha.ꝙ nō ē bo
num ſimul querere ſciam ⁊ modū ſciēdi. diffinitio ḡ
diffinitōis ⁊ ſillogiſmi ptinent ad modū ſciendi.ſed
formare ꝓprios ſillogiſmos de reb⁹ ſcitis ⁊ ꝓprias
diffinitōnes de reb⁹ ſcibilib⁹ ptinet ad ſciam ſeorſuꝫ
q̄ꝓpus debem⁹ addiſcere logicam cognoſcēdo diffi
nitōes ſillogiſmi ⁊ diffinitōes ⁊ poſtea ī ſcientijs ſpe
cialib⁹ per illas examinare ꝓprios ſillogiſmos ⁊ ꝓ
prias diffinitōes per diffinitōem enim ſillogiſmi vl'
diffinitōis non aggeneratur in nobis ſcīētia ſꝫ opi
nio. ex hoc enim non plus poterim⁹ ſcire de homine
vel de aſino. diffinitōem ei⁹ lꝫ diffinitōem habeꝛ po
terimus nam lꝫ ſciamus diffinitōeꝫ conſtare ex ge
nere ⁊ differentia vltima.non tamen ꝓpter hoc ino
teſcit nobis illud genus vel differentia.iō arguēdo
p diffinitōem diffinitōis ꝯcludēdo de aliq̄ ſuā diffi
nitōem petitur p̄ncipium.

Et ſi ex conditione autem demon ſtretur vt ſi malo ineſt diuiſibile eē in contrario autē contrarii eſſe in quibuſcunqꝫ eſt aliquid contrariū bonum autem malo contrarium ē et indiuiſibile diuiſibili eſt itaqꝫ bo ni eſſe quod indiuiſibili eē etenim hoc accipiens quod quid erat eſſe demonſtrat.

Scꝺa ꝯclō p̄ambula ē iſta p diffinitōem. vni⁹ ꝯtra
rij nō pōt ꝓbari ī eo quod qd ē diffinitio alterius cō
trarij.ꝓbat dupl'r.⁊ p̄mo ī rōnem ꝓpriā ſic. Jſta ꝓ
batio nō ē bona ī qua petit p̄ncipium. ſed ꝯcludēdo
diffinitōem vnius contrarij p diffinitōem alteri⁹ cō
trarij ī eo ꝙ quid ē petitur p̄ncipiū ḡ ⁊c.maior ē no
ta.⁊ minor declaratur q̄ñ dato oppoſito ꝯtingēt ſic
arguere.bonū ⁊ malū ſunt cōtraria.ſed malū eſt di
uiſibile eſſe ī eo qꝺ quid ē.ḡ.bonū ē diuiſibile eſſe in
eo quod qd ē.aut iſto mō p ītentōes ſcꝺas bonuꝫ ⁊
malū ſūt cōtraria.ſed diuiſibile eſſe ē diffinitio mali
ḡ īdiuiſibile eſſe ē diffinitio boni.pꝫ ꝯña q: diuiſibi
le ⁊ īdiuiſibile ſūt ꝯtraria ſicut bonū ⁊ malū.conſtat
aūt ꝙ hic petit p̄ncipium.q: nō magis ꝓbatur diffi
nitio boni p diffinitōem mali q̄ꝫ ecōtra q: nō magis
īnoteſcit diuiſibile eſſe. eſſe diffinitōem mali q̄ꝫ indi
uiſibile eſſe: eſſe diffinitōem boni. Nōndū ꝙ phs
hic loquit more platonico.poſuit eni plato vnum ꝙ
cōuertit cū ente eſſe oīo idē cū vno quod ē p̄ncipiuꝫ
numeri.⁊ ex hoc credidit numeros eē ſbas reꝝ.⁊ q:
defect⁹ īcipit ī receſſu a ſimplīi ⁊ ab vnitate. poſuit
ꝙ idē erat eē bonitatis ⁊ vnitatis. ⁊ cōſequēter indi
uiſibilitatis. ⁊ ꝙ idē erat eſſentia mali ⁊ diuiſibilita
tis. Aut dicit ꝙ q: facere malū cōtingit multipli
citer ⁊ facere bonū ſolū vno mō vt hꝫ ī libro ethico
exēplificādo ꝺ ſagitta directa ad lignū.iō ariſ. exem
plariter locut⁹ ē nō ꝫm veritatē diffiniēdo ex ſuppōe
bonū p īdiuiſibile eſſe ⁊ malū p diuiſibile eſſe.

Accipere autem ad demonſtrandū quod quid erat eſſe alterum tantuꝫ ſit. Etenim in demonſtratiōibus eſt quoniam eſt hoc de hoc.ſed non ipſum neqꝫ cuius eadem ratio ⁊ cō uertitur.

Contra predicta poſſet aliquis dubitare quia diffini
tio formalis eſt demonſtrationis principium. ⁊ diffi
nitio materialis eſt determinationis concluſio iux
ta determinationem Ariſto.tam in primo quam in
ſecundo huius . ergo vna diffinitio poteſt probari
per aliam ſcilicet materialis p formalē ſiue iſte diffi
nitōes ſint eiuſdē diffiniti ſiue cōtrarioꝝ ⁊ hi gratia
ebulitō ſanguis circa cor q̄ ē diffinitō mālis ire ꝓbat

de ira p appetitū vindicte q̄ ē diffinitio formal' eius
dē. silr eē cōgregatū visus pōt pbari de nigredine
p eē disgregatū vis⁹ dato q sciat albedinē ⁊ nigredi
nē cōtrariari ac etiā cōgregare ⁊ disgregare sciendo
albedinē disgregare visū ⁊ dubitādo nigredinē con
gregare visū vnde potest sic argui albedo ⁊ nigre
do sūt cōtraria albedo est color disgregatiu⁹. visus
ergo nigredo est color cōgregatiu⁹ visus p3 ꝯña q
cāuū cōtrariarū cōtrarij sūt effectus istā obiectione3
remouet phūs dicēs q bene probat ⁊ demōstratur
vna diffinitio p aliā tāq3 quoddā alterū a subiecto
s. p modū passiōis aut simplr q hoc est hoc tm̄ nō ē
in eo qd quid ē ⁊ ꝯuertibilr q simplr demōstrat aut
p modū passiōis nō ē petere pncipiū s3 bn̄ probare
in eo qd qd est vt patuit in pma ꝯclōne. Sed dubi
tat si vna diffinitio pōt p aliā cōcludi ⁊ pbari d dif
finito absolute quare nō cū reduplicatione. q sicut
simplr ad simplr ita reduplicatū ad reduplicatum.
Dicēdū q cum reduplicatio similr sumat in pre
missis ⁊ in cōclusione vt patuit triplr pōt intelligi
vna3 diffinitionē cōcludi per aliam in eo qd quid ē.
Primo generalr in eo diffinitio ⁊ cum ratio genera
lis diffinitiōis equaliter reperiat in omnib⁹ diffini
tionib⁹ sequit q añs n ē magis notū q3 cōsequens
⁊ erit petitio pncipij diffinitio eni3 formalis i eo q
diffinitio nō est magis nota q3 diffinitio materialis
secūdo specialiter eo q diffinitio vt est materialis p
bat per diffinitionē vt formalis sic ē nō infert vt dif
finitio est magis vt nō diffinitio q diffinitio vt for
malis nō est diffinitio vt material' sēp eni itelligit
cū eadē reduplicatiōe sicut triangulus in eo q trian
gulus nō probat habere tres angulos de ysochele
i eo q ysocheles s3 i eo q triāgulus. Tertio iteru3
specialiter in eo q diffinitio materialis sūpta v3 for
malis probat per formalē in eo q formalis dicēdo
q sicut diffinitio formalis est notior materiali abso
lute ita cum reduplicatiōe s3 hoc fieri nō pōt absq3
petitione pncipij quoniā probaret ignotū per eque
ignotū. Ideo est soluta ratio nā si eodē modo sume
ret simpliciter ad simpliciter sicut reduplicatum ad
reduplicatu3 nō posset esse illatio simpliciter ad sim
pliciter absq3 petitione pncipij. sicut nec reduplicati
ad reduplicatu3. sed nō sumitur eodē modo q diffi
nitio formalis absolute sumpta est notior materiali
nō autē diffinitio formalis est notior materiali in eo
q diffinitio neq3 in eo q formalis neq3 i eo q ma
terialis vt ex dictis est mani festū.

Ad utrosq3 aūt secūdū diffinitōne3 demōstrāte3 ⁊ ad sic syllogismū est eade3 oppositio: propter quid erit homo aīal bipes gressibile. Sed nō aīal ⁊ bipe ex acceptis. n. nec vna necessitas est vnū fieri quod predicat. sed ac si hō idē esset ⁊ grāmaticus ⁊ musicus.

Secūdo ar. ad ꝯclonem p rōnē cōe3 tam ad viam
diuisiuam q3 diffinitiuā diffinitiōe cōtrarij quonia3
ista via nō probat sufficienter diffinitionē de suo dif
finito per quam nō potest probari diffinitio tanqā
vnū ⁊ per se. sed per nullam illarū viarum pōt pro
bari diffinitio tāq3 vnū ⁊ per se ergo nō ast probabi
lis diffinitio per diffinitionē cōtrarij sicut nec per dif
finitionē subiecti sui. maior patet q diffinitio est qd
per se vnum. vij. metha. ⁊ minor declaratur. quia
p viam diuisiuam non plus probatur q homo est
aīal bipes q3 q homo est animal ⁊ bipes. nec plus
probatur q hominem esse animal rōnale quod est
vnū per se q3 hōie3 eē gramaticum musicum q est
vnū per accñs. Similiter per diffinitionē mali n
plus probatur esse indiuisibile de bono q3 bonū eē
ens ⁊ eē indiuisibile. nec plus probat illud esse vnū
per se q3 per accñs q per diffinitionem mali nō con
stat diffinitionem boni esse per se vel per accñs. nec
ecōtra. Dubitatur nam si fiant diuisiones sm dif
ferentias speciales diffinitio accepta de necessitate
dicet qd vnum. ergo via diuisiua cōcludit diffinitio
nem esse quid vnum. Item si diffinitio contrarij di
cit quid vnum oportet q diffinitio alterius contra
rij dicat quid vnum ergo diffinitio vnius cōtrarij p
bat diffinitionem alterius cōtrarij eē quid vnum.
Ad primum respondetur q diuisio vt sic non facit
vnū sed multa nec magis vnum per se q3 per accñs
quia diuisio ita fit per differentias accñtales sicut es
sentiales ita enim diuiditur animal per gressibile et
aquaticū sicut per rōnale ⁊ irrōnale sola g differētia
eēntialis est ista que facit diffinitionem per se vnam
sicut sola forma sbalis facit compositum naturale p
se vnum. Ad secūdum negatur ꝯña sed oportet
addere in añte q diffinitio mali aut nigri dicit quid
vnum que est eque dubia sicut q diffinitio boni seu
albi dicit quid vnum. Etiam eque dubium est dif
finitionē mali aut nigri eē diffinitionem per se sicut
diffinitionem boni aut albi propterea in assumptio
ne illius minoris petitur pncipium. Ex predictis
cōclusionibus pambulis ia3 est manifesta tria ꝯclu
sio pncipaliter declaranda. s. q diffinitio nō est pro
babilis de suo diffinito per sillogismum diffinitiuū
quia non per diffinitionem sui subiecti. neq3 per dif
finitionem diffinitionis. neq3 per diffinitionem con
trarij vt ostēsū est. ergo nullo modo ē pbabilis per
sillogismum diffinitiuum sēper itelligēdo in eo qd
qd est iuxta doctrinā iam traditam.

Qualiter igitur diffiniēs mōstrabit substantiā aut quod quid est. Neq3 enim sicut demōstrās ex certis esse manifestum faciet quod necesse est cum sint illa alterū aliquid esse demōstratio eni3 hec est. nec sicut iducens per singularia cum manifesta sint quoniam oē cui sic nihil aliter est. Nō eni quod quid ē demōstrat sed quoniam aut est aut non est. Quis igitur est alius modus reliquus. Non enim vtiq3 monstrabit sensu autem digito.

Quarta conclusio diffinitio non est probabilis de
suo diffinito per sillogismum demonstratū. Ista
conclusio quadrupliciter probatur ⁊ primo sic ipsu3
quod quid est non est demonstrabile. ergo ⁊c. proba
tur añs quia non per diffinitione3 neq3 per inducti
onē neq3 p sēsū pma ps añtis ē pbata supi⁹ vbi ē
ostēsu3 diffinitionē in eo qd qd est n posse dmōstrari
nec pbari q sp in altera pmissar petit pncipiū pp
ipam n eē notiorē cōclōne. S3 scda ps declarat nā
iductio fit p ea q̄ sūt manifesta sēsui ipm āt qd qd ē
nō est manifestu3 sensui cum nō sentiat nisi p accñs
rōne accñtiū dicēte phi. in plogo de aīa q accñtia
magnā ptem cōferunt ad cognoscendū qd quid est
⁊ scdo de aīa q sba nō sentitur p se sed per accidēs.
Tertia ps sequit ex pori. Si eni qd qd est. est demō
strabile p sēsū. aut igit p sēsū faciētē cognoscere digi
to cuiusmodi ē sēsus visus. aut p aliquē aliū sēsu3
siue sit sensus interior siue sit sensus exterior sed nul
lo istorum modorum cum nullus talis sensus faci
at cognoscere nisi simpliciter. ⁊ cum conditionibus
idiuiduātib⁹ a qb⁹ absoluit ipm qd qd est vt tolli
tur de mēte phi. ⁊ cōmē. tertio de aīa. Primū du
biū cū phūs pbauerit ante diffinitionē nō demon
strari de suo diffinito p sillogismū reduplicatū. vel
diffinitū quare g replicat idē. Soluit egi. qd aris.
pbat idē hic ⁊ ibi s3 nō eodē mō dicit eni supra diffi
nitionē nō demōstrari p diffinitionē loquēdo de dif
finitiōe vt includit diffinitionē ⁊ descriptionē. hic āt
solū loquit de diffinitiōe vt est diffinitio tm̄. s. pure
qdditatiua. Ista rñsio est dubia q vt apparet in lra
aris. sp logt de ipo qd quid est p qd nō itelligit nisi
diffinitionē qdditatiuā vt pōt patere cū super⁹ q̄
siuit vtrū sit demōstrare ipm qd qd est sm sbam.
Dicēdū g q aris. nōdū inuestigauit vtrū qd quid ē
sit aliquo mō demr̄abile s3 solū vtp sit sillogizabile
⁊ iam ad pbādū q nullo mō est demōstrabile assu
mit q nō p diffinitionē p vna pte quā nō pbat hic
s3 eam relinqt tāq3 supius probatā. Uñ nō ē idē
eē sillogizabile ⁊ demōstrabile q nihil ē sillogizabi
le nisi p sillogismū. S3 triplr dicit aliquid demon
strabile. s. per diffinitionē faciētē sillogismū demon
stratiuū p inductionē cōcludētē vl'e ex suis singula
rib⁹ ⁊ p sēsū māifestātē rem digito vel alio iudicio
singulari. Scōm dubiū cū phūs in probatione
cōclusiōis assumat duas spēs argumētatiōis sc3 sil
logismū ⁊ inductionē pp̄ter quid nō alias duas'. s.
entimema ⁊ exēplū. Dicēdū q entimema reduci
tur ad sillogismū ⁊ exēplū ad inductionē vt patuit i
plogo hui⁹ deinde nihil dicit demōstrari p exēplu3
aut p entimema. s. bene p inductionē ⁊ sillogismu3
inductio eni p sēsū hr̄ sillogismus aūt p intellectu3
quorū nullū simplr probat ipm qd quid ē sm q hu
ius. Intelligēdū q cū dr nō posse demōstrari vl'
sillogizari ipm qd quid ē p diffinitiōem d3 itelligi
p ppōes magis notas simplr q bn̄ pt sillogizari ex
probabilib⁹. nihil eni prohibet aliqn falsa eē proba
biliorā veris. viij. thopi. Tertiū dubiū videt q
ipm qd quid ē p se cognoscat a sēsu cū sensus n tm̄
singularia p se cogscat sed etiā vl'ia vt tollit a phi. i
prologo phi. ⁊ scdo de aīa. Rñdet q l3 sēsus per
se cognoscat vl'e nō tm̄ per se cognoscit ip3 quod qd
est q vl'e nō est ipm quod quid ē sicut eni sēsus p
se cognoscit singulare sēsibile ⁊ nō ptes ei⁹ eēntiales
q̄ sūt forma sbalis ⁊ pma mā ita cognoscit vl'e i cōi
quod ē quoddā totū in mō vel diffinibile ⁊ tm̄ nō co
gnoscit ptes ei⁹ q sūt gen⁹ et dña ex quib⁹ cōstat ip
sum quod quid ē siue ergo p quod quid ē itelligat
diffinitio sbe siue diffinitio accñtis nūq3 p se cogno
scit a sensu ipm quod quid est.

Amplius quomodo monstrabit q quid est. necesse est enim scientem qd quid ē hō. aut aliud qdcunq3 scire q est q enim n est nullus scit qd est. sed quid significat ratio diffinitio quidem aut nomē. cum dico hircoceru⁹. quid aūt est hircoceru⁹ impossibile est scire.

Secūdo ar. ad cōclonem presupponēdo q scire de
aliquo quid est psupponit scire de illo q ē n. n. sit de
homine vel animali quid est aut de aliquo alio nisi
sciat ipm eē. Uñ q nō est tragelaphus neq3 chime
ra nō scit de eo quid ē q nō scit illud eē quod enim
nō h3 eē nō h3 qdditatē ⁊ ꝯſr nec diffinitionē qd
ditatiuā l3 bene habeat diffinitionē exp̄mētē quid
nōis hec eni est dña inter diffinitionē quidditatiuā
⁊ diffinitionē exp̄mentē quid nōis tm̄. q diffinitio
quidditatiua h3 in re cōpōem ex genere ⁊ differētia
sicut ⁊ ipa ꝯponit ex gñe ⁊ dña. Diffinitio aūt exp̄i
mēs quid nōis tm̄ nō hab3 in re compōem denōia
tiue talē qualē h3 in mēte. Unde cōcept⁹ hyrci ⁊ cō
ceptus cerui igrediūtur diffinitionē exprimētē quid
nōis hyrcocerui cū dicitur hyrcoceru⁹ est cōpositū
ex hyrco ⁊ ceruo s3 talis cōpositio nō est in re q ni
hil cōponit ex hirco ⁊ ceruo s3 bene ex aīali ⁊ rōna
li. q differētia adueniens generi ꝯstituit spēm per
porphi. in vl'ibus.

At vero si demōstrabit quid ē. ⁊ q est ⁊ equaliter eadem rōne mōstrabitur diffinitio enim vnu3 aliquid manifestat ⁊ demōstratio alterum. Id aūt quod est quid est hō et esse hōiem aliud est. Postea ⁊ p demōstrationem dicim⁹ necessariū eē demōstrare oē q est nisi substantia sit esse aut non substantia est nulla. Non enim est genus ens demōstratio ergo erit q ē qd quid ē.

Isto supposito ar. sic diffinitio solū vnū ostēdit scil3
quidditatē rei. ergo p idem demonstratio vnu3 tan
tum ostendit. patet ꝯñtia a simili eo q vnus inquā
tum vnum precise est vna scientia tunc sic demōstra
tio tantum vnum ostendit. sed demonstratio osten
dit quia est. ergo nō ostendit quid est patet cōsequē
tia quia quid est ⁊ quia est sunt diuersa. na3 quiddi
tas hominis ⁊ eē hominis nō sunt idem minor aūt
probatur ex dicto omnium asserentium quia est de
monstrari nisi sit idem cū essentia ⁊ sba rei sed nō
est idem qdditas seu substātia ⁊ eē rei ergo minor
patet quoniā si quidditas ⁊ suba rei est idem cu3 eē
illius cum quidditas ⁊ substantia sit genus. sequi
tur q ens est genus. hoc autem est inconueniens.
Notandum sm egi. q esse sumitur tripliciter.
Primo pro eēntia ⁊ sic diuiditur in decem predica
menta. v. metha. Secundo pro esse existere et sic
sumitur tertio de anima cū dicitur. quoniā aliud est
magnitudo ⁊ magnitudinis esse. Tertio pro ha
bitudine predicati ad subiectū iuxta illud pmo per
iarmenias esse significat quandā compositionē quā
sine extremis nō est intelligere. ⁊ tale esse neq3 ē sba
neq3 accñs. sed minoris entitatis q3 accñs. ⁊ de ta
li esse loquitur hic aristo. cu3 dicit quidditatē distin
gui ab esse. Ista scientia in multis videtur deficere.
Primo quia esse vt sumitur pro eēntia n diuidit
in decem predicamenta eo q ens transcendenter sū
ptum diuiditur in decem predicamenta sed esse vt
sumitur pro eēntia nō ē trāscendens. quia in plus se
h3 ens vt dicit de eēntia ⁊ de eē existere q3 vt dr de
eēntia tm̄. Ideo vt eē icludit eēntiā ⁊ eē existere ē trā
scēdēs ⁊ diuiditur in dece3 predicamēta. nō solum
vt continet genera ⁊ spēs sed etiam vt cōtinet idiui
dua p se ꝯtēta sub illis alioqn superflueret demr̄atio
nes particulares nisi indiuidua p se couerterent sub
generib⁹ ⁊ spēb⁹. Secūdo q hitudo l sbiecti ad
predicatum non est suba nec accñs. ⁊ cu3 ralatio sit

minime entitatis p ɔmē.v.meth. seqꝛ ꝙ ē dare mi
nꝰ minimo qḋ ē cōtra phi. pmo phi. ⁊ auctoritas ɔ
tradicit opiōni qꝛ si hoc ꝟbū est significat quādā cō
pōnem ⁊ oīs ɔpō ē relatio sequiꝛ ꝙ tale eē.s.hītudo
pdicati ad sbm est relatio ⁊ p ɔñs est acciñs. Ter
tio qꝛ phūs nō loqꝛ hic de tali eē nā scire qd est pre
supponit scire qꝛ ē fm phm sꝫ scire quid ē ñ psuppo
nit scire tale eē ꝙ ñ eni dicit phūs ꝙ quid ē eē hoīeꝫ
⁊ hoīem eē ē aliud certū ē ꝙ nō loqꝛ de tali eē ⁊ per
maxime qꝛ circa pncipiū huiꝰ scdi loquēs de qōne
qꝛ est ⁊ si ē semp locutꝰ ē de eē simplr fm totū aut d
eē fm quid.s.fm ptem vt de tali vel de tali eē qḋ i
portat pdicatū in sbo.Cōstat aūt ꝙ tale eē est suba
vel accidēs nec est tale eē hītudinale pdicati ad sbꝫ
vt colligiꝛ ex declaratiōe eiusdē egi.in locis illis.
Dicendū ꝙ ꝙ arīs.capit ibi eē trāscēdenter vt inclu
dit eē eēntie ⁊ eē existere nō intelligēdo ꝙ tale eē .et
quidditas nullo mō sit idē qꝛ tā hō ꝙꝫ humanitas
est hōiem eē fm arī.vij.meth.dicēs ꝙ in his ꝙ sunt
p se idem est ipm ⁊ ipm eē sꝫ intelligit ꝙ talia sunt
pta fm suas rōnes formales nō dicūt oīo idem alr
ens eēt genus vel spēs sicut sba vel quidditas si ista
eēnt oīo idē.Dico ergo ꝙ hūanitas nō dicit nisi qd
ditatē qꝛ equinitas est tm̄ equitas fm Auicē.in me
tha.sua sꝫ hō dicit hūanitatē suppōitatā qꝛ si nō es
set indiuiduū hūanū nō eēt hō sꝫ hñ hūanitas hōiē
vero eē dicit rōnem suppositatā hñtem in se rōnem
ētis ⁊ ita oīa tm̄ h ñ realr sꝫ fōmalr differūt aut rōe.
Et lꝫ hoc verbū est in mēte nō intelligaꝛ absqꝫ com
pōne extremoꝝ vt inuūt verba phi.tñ eē qḋ absolu
te significaꝛ per ipm verbū.aut p terminū trāscen
dētē nō ē fm se hītudo vl relatio sꝫ descēdit in oēs fi
guras predicamētorū fm arī.v.metha.ens.n.cōis
sime sūptū nō est absolutū nec respectū sꝫ abstrahit
ab vtroqꝫ fit aūt absolutū vel respectū descēdendo
in pdicamēta absoluta vel respectiua p actū ⁊ pōm
quolꝫ enim pdicamēto est actꝰ ⁊ pō inquit ɔmē. in
prologo de aīa.

**Et ꝙ vere ⁊ nūc faciūt sciꝛ quid.n.
significat triāgulus accepit geome
tra.quod āt sit equalitas demrat.**

Tertio pncipalr ad ɔclōnem sic illḋ qḋ psupponiꝛ i
sciētiis nō demōstraꝛ sꝫ qḋ quid ē psupponiꝛ in sciē
tijs ergo nō demōstraꝛ maior pꝫ ⁊ minor declaraꝛ
nā geometria psupponit quid significat triāgulꝰ ex
quibꝰ diffinitiōe pbat ꝙ figura in quā est resolubi
lis piramis est triangulus sic arguēdo oīs figura ha
bēs tres angulos tm̄ est triāgulus sꝫ figura in qua
est resolubilis piramis est hñs tm̄ tres āgulos.ꝙ figu
ra i quā resolubilis ē piramis ē triangulus. Sup
ponit etiaꝫ diffinitionē trianguli equilateri ex cuius
diffinitiōe pbatur ꝙ triangulꝰ collocatus sup dia
metro duorū circulorū equaliū se intersecātiū ē eq
laterus isto mō oīs figura habēs tres āgulos equa
les ē equilaterus.sꝫ triāgulus collocatꝰ sup diame
tro duorū circulorū equaliū se intersecātiū ē figura
hñs tres angulos equales.ꝙ triāgulus collocatus
sup diametro duorū circulorū equaliū se itersecan
tiū ⁊ equilaterꝰ. Cōtra pdicta arg.⁊ primo ꝙ in
sciētijs nō psupponiꝛ quid est.s.diffinitio qdditatia
aut exprimēs quid rei qꝛ in plogo huiꝰ dem̄ est ꝙ
añ oēm demōstrationē oꝫ cognoscere quid ē ⁊ quia
est nō quidē quid ē rei sed quid est nois ꝙ scie nō pre
supponūt quid est res sꝫ quid p nomē iportaꝛ cum
quo stat ꝙ si psupponereꝛ in scientijs quid est res fru
stra eēt qḋ quid ē. Scḋs ar.ꝙ p diffinitiōes signa
tas triāguli ⁊ equilateri geometra nō demōstrat tri
angulū ⁊ equilaterū de subiectis nōiatis qꝛ aliꝛ scie
mathe.pcederēt p posteriora sicut scia naturalis cō
tra cōmē.in plogo phi.di. ꝙ in mathe. eadē sūt no
bis nota ⁊ nāe vt pꝫ ɔñtia qꝛ ordine nāe prius ē tri
āgulus ꝙꝫ figura in quā resolubilis ē piramis ⁊ pri
us est equilaterꝰ ꝙꝫ triāgulꝰ collocatꝰ sup diametro
duorū circulorū equaliū se itersecātiū. Ad pmū
diciꝛ ꝙ scie acquisite p diffinitōeꝫ aut p dmōstratio
nē tminātē qōnem si est psupponūt tm̄ quid ois sꝫ
scie acquisite p demōstrationē terminātē qōnē qꝛ ē
aut ppter quid psupponūt nō tm̄ quid nois sꝫ etiā
quid rei iō geometria ñ solū psupponit qd p nomē
triāguli iportaꝛ sꝫ ēt triāgulū eē ⁊ quid est triāgulus
vñ añ oēm demōstrationē psupponiꝛ qꝛ ē ⁊ quid est
de triāgulo.i.quid iportaꝛ nōie triāguli ⁊ qḋ de eo
est aliquid dmōstrabile.Deinde si nō ē notū triāgu
lū eē pbaꝛ illud p demōstrationē terminātē qōnem
si est.Et ɔñr pbaꝛ quid ē triāgulus p demōstratōeꝫ
sꝫ aliūde vt videbiꝛ.Deinde demraꝛ triāgulꝰ d ali
quo aut aliquid de triāgulo ⁊ idē dicaꝛ de equilate
ro hmi duo modi pbādi nō ptinēt ad geometriā sed
ad metha.iō geometria psupponit triāgulū esse. ⁊
quid est triāgulꝰ.Etiā psupponit equilaterū esse.et
quid est equilaterus.Deinde aūt pbat passiōes de
istis aut ista de alijs subiectis ⁊ qꝛ geometra nūꝙꝫ
demraꝛ nisi p cām iō nō pprie terminat nisi qōneꝫ
pp quid. Ad scdm dꝛ ꝙ scie mathe.sp pcedūt p
cām lꝫ nō sp demrent effectū de cā cū eni demōstra
tur triāgulus de figura in quā resoluiꝛ piramis de
mōstraꝛ prius de suo posteriori ⁊ cā de effectu. nō tm̄
p aliqḋ posteriꝰ neqꝫ p effectū tāꝙꝫ p mediū sꝫ p dif
finitōeꝫ triāguli ꝙ ē cā triāguli ⁊ figuꝛ i ꝙꝫ rsoluiꝛ pi
ramis.Cōsilr eqlaterꝰ demratur de suo posteriori
s.de triāgulo collocato sup diametro.etiā ñ p aliqḋ
posterius sꝫ per aliquod prius.s.p diffinitionē equila
teri ꝙ ordine nāe pcedit vtrāqꝫ extremitatē. Scie
tie aūt naturales nō solū demōstrant cām de effectu
sꝫ ēt cām p effectū tāꝙꝫ mediū nec est incōueniēs ali
quas demōstrationes mathematicas nō eē potissi
mas vt puta qñ demōstraꝛ passio vlis de sbo pticu
lari aut sbm vle de subiecto pticulari aut prius de
suo posteriori qlꝫ tm̄ ē ppter quid cū qlꝫ semp pce
dat p medium causale.

**Quid igitur mōstrabit diffiniens.
quid est vel quia est vt triangulꝫ.
Scieꝛ itaqꝫ diffinitiōe aliquis quid
ē.si ē non sciet sed impossibile.**

Quarto arg. sic ad conclusionem sicut se hꝫ diffini
tio ad quia est ita demonstratio ad quid est.sed diffi
nitio non ostendit qꝛ est.ergo nec demōstratio quid
est maior patet ex sufficienti similitudine quia sicut
diffinitio dicitur esse ipsius quod quid est. ita demō
stratio ipsius quia est ergo a commodata proportio
ne sicut se habet diffinitio ad quia est ita demonstra
tio ad quid est minor vero declaratur tripliciter ⁊ p
mo sic talis diffinitio vel est quis nominis solum ⁊
sic non ostendit rem esse quia potest esse non entis
aut est quid rei ⁊ sic presupponit rem esse per suppo
sitionem adductā in secunda ratione si enim diffini
tio ostenderet rem esse cum etiam ostendit quid est
res ⁊ de necessitate ostendit prius quid est ꝙꝫ si est.p
pter habitudinem immediatam quam habet ad
quidditatem sequitur ꝙ potest sciri quid est res nō
sciendo illam rem esse quod est impossibile. No
tandum secundum egi.ꝙ demonstratio comparat
tur ad triplex esse ad duo per se. et ad tertium per
accidens. Primum esse est esse predicamenta
le. siue habeat esse suis causis siue esse actuale.
Et sic dato quod non sit aliqua rosa adhuc de rosa
demōstraꝛ ꝙ ē pulcherrimꝰ florū.Scdm eē est eē ɔ
plexū ꝙ cōsistit in hītudine predicamēti ad sbie
ctū ex qua hītudie resultat veritas ppōis.Tertium
eē est eē actuale ad qḋ demōstratio ɔpareꝛ p accñs
qꝛ accidit rei d qua est dmōstratio ꝙ sit possꝫ eni sci
ri demōstratiue ꝙ cynamomū ē medicina dētium
dato ꝙ cynamomū nō eēt. Aduertēdū circa scdꝫ
mēbrū ꝙ si intelligiꝛ demōstrationē cōparari ad eē
cōplexū qḋ ē significabile cōplexe extra ppōem. rō
ne cuius ppō diciꝛ vera vel falsa vt triāgulū habꝛ
tres angulos vel hōiem eē risibilē sic demōstratio ɔ
paraꝛ ad illud p se.Si aūt p eē cōplexū intelligiꝛ so
lū vt videꝛ velle hītudo ⁊ relatio pdicati ad sbm
sic nō est verū demōstrationē ad illud per se cōpara
ri.solū enim ad cōclōneꝫ seu ad significatū eius vel
ad passionē vt est in sbo ordinaꝛ demōstratio sꝫ nul
lū illorū ē hītudo vel relatio. Preterea tertiū
mēbrū debet limitari qꝛ licet demōstratio terminās
questionē qꝛ est.aut ppter quid est cōpetiꝛ ad eē ac
tuale per accñs tm̄ demōstratio terminās qōnem si
est cōparaꝛ p se ad eē actuale.Nō enim accidit tali
demōstrationi rē eē imo ē necesse rē esse vt cū dmō
straꝛ pmū motorē eē.viij.phi.aut pmā cām esse se
cūdo metha. Scḋo notādū ꝙ egi.mouet tale du
bium vtrū sit idē eē ꝙ diffinitio supponit ⁊ cōcludit
demōstratio. Ad hoc rñdet ꝙ idē eē supponit ⁊ cō
cludit demōstratio sꝫ lꝫ nō eodē mō qꝛ demōstratio
supponit generalr sbm eē de quo pōt fieri dmōstra
tio ⁊ passionē eē que pōt demōstrari sbo cōcludit āt
determinate eandē passionē de eodē sbo. Sed mi
hi videꝛ ꝙ nō respōdeat ad quesitū nō eni queritur
vtrū idē eē supponit ⁊ cōcludit demōstratio sed vtꝝ
idē eē supponat diffinitio pbat demōstratio nec est
verū ꝙ demōstreꝛ passionē eē qñ ipsa demōstraꝛ d
sbo suo.qꝛ forte illa passio est p se nota.sꝫ tm̄ demon
straꝛ illā ineē sbo suo.Jdeo diciꝛ ad dubiū cōceden
do ꝙ idē esse supponit diffinitio ⁊ pbat demōstratō
nā prius terminaꝛ qō si est ꝙꝫ termineꝛ qō qd ē. iō
illud idē eē ꝙ supponit diffinitio pbat dmōstratio.
Si aūt fieret mētio de demōstratione terminate
qōnem qꝛ ē aut ppter qd ⁊ de esse quod qritur per
tales qōnes ꝙ nō ē eē simplr sꝫ fm partem p arī.
vbi supra diceret diffinitionē nō supponere tale esse
qḋ pbaꝛ per demōstrationē ⁊ sic nō idem eē suppo
nit diffinitio ⁊ ɔcludit demōstratio.

**Manifestū āt ⁊ scdm nunc modos
terminorū quod quid ñ demōstrāt
diffinientes qꝛ est.Si eniꝫ ⁊ est ex me
dio aliquid equale.sꝫ propter qd ē
quod diffinitur ⁊ propter quid est
circulus.erit enim utiqꝫ ⁊ montis
enei dicere esse ipsam neqꝫ ꝙ possi
bile sit esse quod dicitur cū signifi
cāt termini neqꝫ propter illud ē cu
ius aiunt esse diffinitiōes .sed sem
per licet dicere propter quid.**

Secūdo ar.eadē minor sic diffinitio circuli nō ostē
dit circulū eē nec aliqua alia diffinito ostēdit suū dif
finitū eē pꝫ ɔñā qꝛ nō est maior rō de vna ꝙꝫ de alia
sꝫ añs pbatur nā diffinitio circuli est figura equalr
distans a cētro seu a cuius cētro ad circūferētiā oēs
linee ducte sūt equales mō nulli istorū diffinitionū
ostēdit circulū eē qꝛ postꝙꝫ sciꝛ istā eē diffinitionē cir
culi adhuc inuestigatur vtrū circulus sit ⁊ ppter qd
est ⁊ que ē causa circuli.Si eni ista diffinitio ostēde
ret circulū eē per idē diffinitio mōtis aurei ostēderet
montē aureū eē ɔñs est falsū qꝛ ista est diffinitio qd
nois tm̄ ⁊ sciꝛ istā eē diffinitōeꝫ montis aurei ⁊ tm̄ ñ
sciꝛ mōtē aureū eē.generalr eni si res est ignota nō
sciꝛ illā eē ⁊ tm̄ stat scire diffinitōeꝫ eiꝰ.s.qd nois tā
tū. Notādū ꝙ eadē ē diffinitio qd nois ⁊ qd rei
fm priꝰ ⁊ posteriꝰ añꝙꝫ eni sciatur deū eē scitur dif
finitio sua.s.actꝰ purissimꝰ seu illud quo meliꝰ exco
gitari nō pōt postea aūt dmonstrato deū eē illa est
diffinitio qd rei ita ꝙ prius scitur illā diffinitionē esse
qd nois postmodū aūt sciꝛ illā eē qd rei ɔsilr etiā di
caꝛ de diffinitiōe circuli ꝙ dat eādē diffinitionē esse
qd nois tm̄ ⁊ postmōm eē qd rei ⁊ dato ecōtra ꝙ suc
cessiue circulꝰ sit ⁊ nō sit.Talis ꝙ diffinitio vt exp̄mit
qd nois nō ostēdit rē eē qꝛ tali diffinitō sciꝛ suo dif
finibili nō existe.nō etiā vt exp̄mit qd est eē rei .qa
vt sic psupponit rē eē iam demōstratā per dmōstra
tionē terminatā qōnem si est.

**Si ergo diffiniēs demonstrat . aut
quid est.aut quid significat nomen
sꝫ ñ ē ullo mō ipsiꝰ quid est.erit vti
ꝙꝫ diffinito ⁊ rō nois idē significās
sed incōueniēs est.**

Tertio ar.sic si diffinitio in eo ꝙ diffinitio ostēdit reꝫ
eē.ꝙ qlꝫ diffinitio ostēdit rē eē ꝙ tam diffinitio qd no
minis ꝙꝫ diffinitio quid rei oñdit rē eē ɔñs falsū qꝛ
tūc nō eēt dria iter diffinitionē quid nois ⁊ quid rei.
Notādū ꝙ magis cōe non ostēdit minus cōe affir
matiue qꝛ ad animal esse nō sequitur hōieꝫ esse.sed
bene negatiue.qꝛ ad nullū animal esse sequitur nul
lū hōiem eē cū ꝙ diffinitio generalr sūpta in plus se
habeat ꝙꝫ diffinitio rei ⁊ ꝙꝫ rem esse quia talis diffi
nitio est entiū ⁊ nō entium.iō diffinitio vt diffinitio
nō ostendit rem esse.

**Primū quidē eni ⁊ ñ subāꝝ utiqꝫ
esset ⁊ ñ entiū.significare enim est
⁊ ñ entia.**

Forte di.aliquis cōcedēdo ꝙ nō est dria inter diffi
nitionē quid rei ⁊ quid nois qꝛ p eādē diffinitioneꝫ
scitur quid est res ⁊ quid per nomē iportatur.Cōtra
hanc respōsionem ar.phūs includēdo tria incōueni
entia quorū primū est ꝙ diffinitio quid rei ⁊ indrn
ter entiū ⁊ nō entium sbarum ⁊ nō sbarum patet qꝛ
diffinitio quid nois est hmōi diffinitiones.n. vacui
⁊ infiniti sūt nō entium ⁊ diffinitiones loci ⁊ finiti sūt
entium cōstat aūt ꝙ oēs ille sūt diffinitiones quid
nois vnde pōt sic argui diffinitio quid nois ē idrn
ter entium ⁊ nō entiū sed ideꝫ est ɔuertibilr p rñsio
nem diffinitio quid nois ⁊ diffinitio quid rei.ꝙ diffi
nitio quid rei est indrnter entiū ⁊ nō entium.

**Amplius oēs rōes.diffinitiōes uti
ꝙꝫ erūt.erit enim utiqꝫ nomē pone
re cuilꝫ rōi.quare termios utiqꝫ col
loquemur uꝉ disputātes oēs ⁊ iliaꝛ
diffinitio vtiqꝫ erit.**

Scdm incōueniēs ꝙ qlibet ɔfabulatio ⁊ qlꝫ dispu
tatio pōt eē diffinitio quid rei pꝫ nā qlꝫ talis potest
esse diffinitio . quid nominis eo ꝙ cuilꝫ tali potest
correspondere vnum nomē simplex sicut toti histo
rie troiane correspondet hoc nomē ilias sed illud ab
surdum videtur quia tūc nūꝙꝫ disputaremꝰ nisi dif
finitiōes ⁊ tminos cū qlꝫ talis disputatio posset eē

vna diffinitio cui correſponderet vn⁹ termin⁹ ſimplex.

Amplius nec una ſcia demonſtrat vtiqꝫ ꝙ hoc nomẽ ei⁹ qd̃ quid eſt ſignificat nec diffinitiões h⁹ aſſignãt.

Tertiũ incõueniẽs ꝙ quelibꝫ ſcia inueſtigãs diffinitiões qd rei inueſtigat diffinitiões quid nois. et ꝗlibet ſcia pſupponens diffinitiões qd nois pſupponit diffinitiões qd rei qd̃ eſt falſũ. qꝛ ſciẽtia d̃ vacuo ⁊ de infinito pſupponit diffinitiões qd nois ⁊ nõ quid rei. Notãdũ ꝙ q̃tuor differẽtias innuit phi. inter diffinitionẽ quid rei ⁊ qd nois. Quarũ pma ẽ dr̃ia qꝛ diffinitio qd nois eſt indr̃ter entiũ ⁊ nõ entium. diffinitio aũt qd rei eſt ſolũ entis. Secũda differẽtia eſt qꝛ diffinitio qd nois eſt indiffrẽter ſbarũ ⁊ accñtiũ. ſꝫ diffinitio qd rei eſt ſbarum tãtũ. Tertia dr̃ia ꝙ diffinitio qd nois eſt indr̃nter cõplex ⁊ incõplexi diffinitio aũt qd rei eſt incõplexi tãtũ, nam ois albi nõ eſt diffinitio. vij. meth. Quarta dr̃ia eſt ꝙ in ſciẽtijs nõ danť diffinitiões vt ſciam⁹ quid nois ſed vt ſciam⁹ quid rei cũ aũt oẽm demõſtratio nẽprecognoſcať quid nois ſubiecti ⁊ paſſionis ſm phũ in prologo h⁹. Contra predicta ar. ſic hõ et aial ſũt vnũ ⁊ idẽ igiť p idẽ diffinitio quid rei ⁊ qd nois pꝫ ꝯña qꝛ ſicut aial eſt gen⁹ ad hõiem ita diffinitio qd nois ad diffinitionẽ qd rei ſicut eni ois hõ eſt aial ⁊ nõ ecõtra ita ois diffinitio qd rei eſt diffinitio quid nois ⁊ nõ ecõtra. Item albedo ⁊ nigredo hñt propꝫ genus ⁊ ꝓpriã dr̃iam igiť diffiniuntur diffinitiõe quid rei ⁊ p ꝯñs nõ ſolũ ſbarum. ſed etiã accñtiũ eſt diffinitio quid rei ſicut enim dr̃ia adueniẽs generi cõſtituit diffinitionẽ quid rei in predicamẽto ſbe ita vr̃ ꝙ in alijs predicamẽtis. Dicendũ ꝙ ſicut diffinitio quid nois diuidiť. qꝛ quedã eni eſt quid nois tãtũ vt diffinitio vacui vel chimere. Et quedã quid nois ⁊ quid rei vt diffinitio hõis vel ita diffinitio quid rei diuidiť nã quedã eſt tãtũ quid rei. vt illa que nõ dať niſi p intrinſeca. ſ. per genus ⁊ dr̃iam vt aial rõnale. Et quedã eſt quid rei ⁊ non quid rei vt illa que dať per intrinſeca ⁊ extrinſeca vt aial rõnale ab hõie ⁊ a ſole productum propter felicitatẽ harũ diffinitionũ prima diciť pure quidditatiua. ⁊ ſcḋa nõ pure quidditatiua lꝫ quelibet earum dicať quid rei. ⁊ ex his colligiť ordo eẽntialis diffinitionũ penes intentiões ſcḋas quoniam omnis diffinitio pure quidditatiua eſt diffinitio quid rei ⁊ non ecõuerſo. ⁊ ois diffinitio quid rei eſt diffinitio qd nominis ⁊ nõ econuerſo iuxta exempla data. Ad pmum dr̃ ꝙ genus ⁊ ſua ſpẽs ſũt eadem eẽntialr̃. ſed nõ cõuertibilr̃. ⁊ ſic loquiť ariſ. cũ di. diffinitionẽ qd rei ⁊ diffinitionẽ quid nois nõ eẽ idẽ. ſũt eni aliquo mõ idem ſed nõ ſimplr̃. Ad ſcḋm diciť ꝙ ſi accidẽtia diffiniunť diffinitione pure quidditatiua hoc non ẽ inquantũ accña ſed inquãtum hñt modum ſubſtãtie ſ. per ſe eẽ nihil extrinſecũ cũ notãdo inquantum ſũt accña ſunt. ⁊ ſi diffiniuntur diffinitiõe exp̃mẽte quid rei. nõ tñ diffinitiõe pure quidditatiua qꝛ taliſ diffinitio neceſſario dať p additamẽta.

Ex hiſ igr̃ nec diffinitõ adhuc autẽ qd̃ neqꝫ diffinitio nihil demr̃at. nec qꝫ oſtendit. neqꝫ qd̃ quid ẽ. neqꝫ diffinitiõe cognoſcere eſt neqꝫ demõſtratione.

His viſis phũs epilogãdo circa determinata cõcludit quatuor veritates quarũ prima eſt iſta nulla diffinitio eſt demonſtratio nec ſillogiſmus demõſtratiuus. ſecũda veritas ꝙ diffinitio ⁊ demõſtratio nõ ſũt eiuſdem. ita ꝙ cuius eſt diffinitio eiuſdẽ nõ eſt dmõſtratio. Tertia veritas ꝙ diffinitio nõ oſtendit qꝛ eſt neqꝫ rem eẽ quarta veritas qꝛ ipm qd̃ quid eſt nõ demõſtrať. i. nõ eſt cognoſcibile diffinitione vel demõſtratiõe qd̃ eſt intelligẽdũ in eo qd̃ quid eſt qꝛ vt videbitur in capitulo ſequẽti eiuſdẽ diffiniti ſunt plures diffinitões quarũ vna per alterã demõſtrať cum vna ſit altera prior ⁊ altera notior.

Trũ aũt ſpeculãdũ ẽ quid horum dicitur bñ. ⁊ quid nõ bene ⁊ quid ſit diffinitio. et ipſius quod quid eſt. nũquid quodãmodo eſt demõſtratio aut diffinitio. aut nullo modo. Quoniam autẽ ſicut diximus idem eſt ſcire qd̃ quid eſt ⁊ ſcire cauſam ipſius ſi eſt. Rõ autem huius eſt. quoniã eſt aliqua cauſa. ⁊ hec aut eadem aut alia eſt ⁊ ſi utiqꝫ alia eſt aut eſt demr̃abiliſ aut indemõſtrabilis. Si igitur eſt alia ⁊ cõtingit demõſtrare neceſſe eſt medium eſſe cauſam ⁊ in figura prima demõſtrari uniuerſale enim ⁊ predicatiuum eſt quod demonſtratur unus quidem igitur moduſ utiqꝫ erit qui nũc exquiſitus p aliõ quod quid eſt demõſtrare. ipſorum enim quod quid eſt neceſſe eſt medium eſſe quod quid eſt ⁊ propriorũ proprium. quare hoc quidem monſtrabitur. id vero non monſtrabit eorum que quid erant eſſe eiuſdem rei.

Iſtud eſt quartum capitulũ huius primi tractatus in quo primo declarat modum demõſtrandi ipſum qd̃ quid eſt ⁊ qualr̃ eiuſdẽ põt eẽ diffinitio ⁊ demonſtratio. Poſtqꝫ manifeſtauit ꝙ eiuſdẽ inquantũ idem nõ eſt diffinitio ⁊ demõſtratio neqꝫ diffinitio ẽ ꝓbabilis p ſillogiſmũ vel demõſtrationẽ in eo qd̃ quid eſt. iõ circa eaſdẽ qõnes abſolute ſumptas eſt videndũ quid bene ⁊ quid nõ bene eſt dictũ vł dicẽdũ et maxime circa qõnem querẽtẽ vtrũ qd̃ quid eſt ſit demõſtrabile ꝓ cuius declaratiõe ariſ. ponit tres cõcluſiones quarũ prima eſt iſta aliqua diffinitio eſt demõſtrabilis de ſuo diffinito p aliam diffinitionẽ. Secũdo cõcluſio de nullo ſbo demõſtretur aliqua diffinitio que nõ ſit ꝓpria illius ⁊ p ꝓpriã diffinitionẽ ibi. Et horum eni. Tertia cõcl'o diffinitio nõ eſt demõſtrabilis reduplicatiue. ſꝫ ſolũ eſt ꝓbabiliter ſillogizabilis in eo qd̃ quid ẽ ibi. Hec quidẽ igiť. Prima cõcl'o ar. ſic ſcire quid eſt de aliquo eſt ſcire cãm ⁊ pp quid ſed vna cã eſt p aliã demonſtrabilis. igitur vna diffinitio eſt per aliã demõſtrabilis pꝫ ꝯña qꝛ cõtingit diffinire per qõlibꝫ genus cãe. ⁊ maior patuit vt ſupra oñſũ eſt ꝙ diffinitio eſt cã diffiniti. ⁊ qd̃ eadẽ diffinitio eſt dicẽs quid ⁊ propter quid vt puatio luminis in luna obu terre ẽ diffinitio eclipſis dicẽs qd. qꝛ exp̃mit q̃dditatẽ eius ⁊ dicens ꝓpter qd. qꝛ eſt mediũ in demr̃atiõe potiſſima exp̃meť cãm effectiuã eius minor uero declarať nã cãꝝ quedã ẽ eadẽ ſuo cauſato . ſ. intrinſeca ut mã uel forma que facit idẽ cũ cauſato ſuo ⁊ quedã alia cauſa . ſ. extrinſeca . ſ. efficiẽſ et finis que facit aliud cũ ſuo cauſato . ⁊ iſtarũ extrinſecaꝝ q̃daꝫ eſt demr̃abilis ut cã efficiẽs . ⁊ quedam indemr̃abiles ut cã finalis . oẽs ḡ cauſe p̃ter finalẽ ſunt demr̃abilis eo ꝙ finis eſt cã cauſaꝝ ⁊ neceſſitaſ opationũ taꝫ nãliũ qꝫ artificialiũ eſt neceſſitate finis ⁊ nõ ex neceſitate materie ut hꝫ videri . 2. phi. Notãdũ pmo ꝙ q̃tuor ſũt gña cãꝝ habẽtia ordinẽ eẽntialẽ iuxta determinationẽ ariſ. ſecũdo phi. ⁊ pmo metha. ſ. forma materia efficiẽs ⁊ finis quarũ due ſũt intriſece. ſ. mã ⁊ forma ⁊ alie aũt due ſũt extrinſece vt finis . ⁊ efficiẽs inter quas ordo talis ẽ ꝙ forma neceſſitat mãm ⁊ agens formã ⁊ finis agens finis aũt a nullo neceſſitať cum ſit cã cãruꝫ. iõ p formã demõſtrať materia ⁊ p efficiẽs forma ⁊ p finẽ efficiẽs. ipe aũt finis nõ demonſtrať qꝛ aliť idẽ demõſtraret ſeipm aut ꝓcederet in ĩfinitũ. v͛. g. ligna panť vt dolenť ⁊ dolanť vt fiat domus ⁊ fit dom⁹ ꝓpter tutelã hominũ paratio lignoꝝ dicit cãm mãlem. dolatio aũt dicit cãm formalẽ factio dom⁹ dicit cãm efficiẽtẽ ⁊ tutela hominũ dicit cãm finalẽ. Primo. n. queriť ꝓpter qd p̃paranť ligna rñdeť ꝓpter dolare illa. Scḋo q̃riť ꝓpter qd dolãť ligna rñdeť ꝓpter factionẽ dom⁹. Tertõ q̃riť pp qd fit dom⁹ rñdeť pp tutelã hominũ vlterius aũt nulla fit qõ ⁊ hoc eſt ſignũ ꝙ finis neceſſitat oĩa alia ⁊ a nullo alio neceſſitať. ⁊ qꝛ ars imitať nãꝫ inq̃ꝫtum põt ⁊ cognoſcũt naturalia p artificialia vt colligiť a phi. ſcḋo phi. idẽ in nãlib⁹ põt exẽplificari nã vapores mouẽť ſurſũ ꝓpter nubes. ⁊ nubes propter pluuiã. pluuia aũt ꝓpter argumẽtũ meſſium. Primo eni q̃riť ꝓpter quid vapores mouẽť ſurſũ rñdeť vt fiant nubes. Secũdo ꝓpter qd fiãt nubes rñdeť ꝓpter deſcẽſum pluuie. Tertio q̃riť ꝓpter qd deſcẽdit pluuia rñdeť ꝓpter argumẽtũ meſſium vlteri⁹ aũt nõ queriť niſi forte in genere cãe finalis mot⁹ ḡ vaporũ ſurſũ dicit cãm materialẽ generatio nubiũ dicit cãm formalẽ deſcẽſus pluuie dicit cãꝫ effectiue ⁊ augmẽtũ meſſiũ dicit cãꝫ finalẽ. Secũdo notãdũ ꝙ ſicut finis neceſſitat agẽs ⁊ agens formã. ⁊ formã materiã ita per diffinitionẽ ſũptã a cã finali põt demõſtrari diffinitio ſũpta a cã efficiente. ⁊ p diffinitionẽ ſũptã a cã defficiente põt demõſtrari diffinitio ſũpta a cã formali ⁊ p diffinitionẽ ſũptã a cã formali põt demõſtri diffinitio ſupta a cã mãli ita ꝙ diffinitio ſũpta a cã finali dmõſtrat ⁊ nõ dmõſtrať ⁊ diffinitio ſũpta a cã mãli dmõſtrať ⁊ non demõſtrat alie vero due demõſtrãt ⁊ demõſtrãtur et intelligo cõtinue p cõpationẽ harũ cãrum inuicẽ d̃mõſtrãdo a p̃ori ſimplr̃ ⁊ nõ a poſteriori. ⁊ ſm quid diffinitio. n. cãe poſterioris põt demõſtrari diffinitionẽ cãe p̃oris. ⁊ diffinitio data p materiã. põt a p̃ori ſimplr̃ demõſtrare aliquã paſſionẽ d̃ ſubiecto vt videbiť iſra exẽplũ pmi oẽ corp⁹ beatificabile ẽ aial ꝓductũ ab hõie ⁊ a ſole. ois hõ ẽ beatificable corpus ergo ois hõ eſt animal ꝓductũ ab homine ⁊ a ſole. exẽplũ ſcḋi oẽ animal productũ ab hõie ⁊ a ſole eſt aial rõnale ois hõ eſt animal productũ ab homine ⁊ a ſole. ḡ ois hõ eſt aial rõnale exẽplũ tertij oẽ aial rationale eſt cõpoſitũ ex corpore actuato anima intellectiua ois homo eſt animal rõnale. ergo ois hõ eſt corpus cõpoſitũ ex corpore actuato anima itellectiua. ita ꝙ ſemp vna diffinitio eſt mediũ cõcludendi aliã in pmo prime figure qꝛ ſemp in tali modo ꝯcluditur vniuerſaliter affirmatiue diffinitio d̃ ſuo diffinito vt liquet. Et horũ enim. Secũda cõcluſio d̃ nullo ſubiecto demõſtratur aliqua diffinitio que nõ ſit propria illius ⁊ per propriã diffinitionẽ. Iſta concluſio ſequitur ex p̃ori qꝛ diffinitio cõmunior q̃ꝫ ſit diffinitũ nõ demõſtratur de diffinito. ſ. demõſtratione potiſſima cũ nõ inſit illi diffinito ſm ꝙ ipm. nec diffinitio propria demõſtratur per diffinitionẽ non propriã qꝛ ſi in plus ſe habet q̃ꝫ diffinitio concluſa maior erit falſa. Si aũt in minus minor erit falſa ita ꝙ d̃ neceſſitate iuicẽ cõuertũtur diffinitiões ille ⁊ q̃libet cũ diffinito de quo vna p aliã demõſtratur. Notadũ pmo ꝙ duplex eſt diffinitio ſcilicet materialis ⁊ formalis. Diffinitio formalis eſt illa que datur p priora. Diffinitio materialis eſt illa que datur p poſteriora. ⁊ hec demõſtratur per formalẽ vt patet ſcḋo de anima vbi demõſtrat phũs diffinitionẽ materialeꝫ aie per formalẽ eiuſdẽ ⁊ ex tertio phi. vbi d̃mõſtratur diffinitio materialis mot⁹ per formalem eiuſdẽ. ⁊ pmo hu⁹ d̃mõſtrať vbi diffinitio materialis demõſtrationis p formalẽ eiuſdẽ intelligẽdũ tñ ꝙ diffinitio dicitur dari p p̃ora duplr̃ aut eni datur p p̃ora quo ad diffinitionẽ aut p priora quo ad diffinitũ per p̃ora quo ad diffinitionẽ q̃ datur per cãꝫ neceſſitãtẽ aliã cãm p p̃ora aũt quo ad diffinitũ q̃ tñ datur p aliquod gen⁹ cãe illi⁹ diffiniti. Similr̃ diciť diffinitio dari p poſteriora duplr̃ qꝛ aut p poſteriora quo ad diffinitioneꝫ que datur p cãm neceſſitatẽ ⁊ ſic diffinitio data per cãm mãlem dr̃ dari p poſtriora aut p poſteriora quo ad diffinitum. ⁊ ſic diffinitõ data p effectũ diffiniti aut per aliqd naturalr̃ poſterius diffinito dr̃ dari per poſteriora vt diffinitio hominis data p aial rõnale. aut diffinitio aie data per actũ corporis phiſici potentia vitã hñtis. Ex p̃dictiſ ſequitur pmo ꝙ nõ ſolũ diffinitio data per formam dr̃ formalis ſed etiã data per finẽ ⁊ per cãꝫ effectiuã quoniã finis compatus agẽti dicit actũ exquo ẽ neceſſitãs agẽť. ⁊ ipm agẽs dicit potẽtiã exquo neceſſitatur. Agens etiã cõpatũ forme dicit actũ qꝛ neceſſitatur formã. ⁊ ꝯñter forma dicit potẽtiã exquo neceſſitat ab agente. Secũdo ſequitur ꝙ nõ ſolum diffinitio dr̃ mãlis que datur p mãm ſꝫ etiã que datur per effectũ vel paſſionẽ quoniã ſicut mã neceſſitatur ⁊ nõ neceſſitat ita effectus vel paſſio in eo ꝙ hui⁹ neceſſitatur ⁊ nõ neceſſitat. Tertio ſequiť ꝙ diffinitio data p cãm finalẽ eſt ſolũ formalis ⁊ data per cãm materialẽ eſt tãtũ materialis qꝛ finis neceſſitat ⁊ nõ neceſſitatur materia vero neceſſitatur ⁊ nõ neceſſitat. Quarto ſeqtur ꝙ tam diffinitio data p cãm efficienteꝫ q̃ꝫ formalẽ eſt formalis ⁊ materialiſ eſt nanqꝫ formalis inq̃ꝫtum neceſſitat. ⁊ eſt materialis inquãtum neceſſitatur. ḡ ois diffinitio materialis per formalẽ poteſt demonſtrari. Dubitatur. nã videtur ꝙ diffinitio data per materiaꝫ ſic formalis quoniam talis diffinitio eſt p̃or ſuo diffinitio et diffinito data per effectũ vel paſſionẽ diffiniti eſt poſterior ergo hec per iſtã põt demõſtrari a p̃ori ⁊ per ꝯñs diffinitio data p materiam cum ſit mediũ i demonſtratione a p̃ori neceſſitans aliã diffinitionem debet eſſe formalis. Rñdetur ꝙ diffinitio data per materiam poteſt compari vel ad cãm diffiniti. ⁊ ſic ſolũ eſt materialis qꝛ neceſſitať ab aliqua cã diffiniti ⁊ nullam cãm diffiniti neceſſitat vel poteſt ꝯpari ad effectũ diffiniti ⁊ ſic formalis eſt. Sanamur quidem nõ ſolum ſanitate. ſed etiam corpore ſecundo de anima. ⁊ nõ dicitur formalis ratione materie. ſed ratione forme ad quam habet neceſſariam habitudinem ⁊ relationem vt teſtatur ariſto. 2. phi. Secũdo notãdũ ꝙ ſicut cãrum quedam eſt eadem cãto ⁊ quedaꝫ alia ita diffinitio quedam eſt eadẽ diffinito ⁊ quedam eſt alia a diffinito. Unde diffinitionum quedam dantur per intrinſeca ⁊ quedaꝫ p

extrinseca diffinitio data per intrinseca vt per materiá ꝛ formam dicitur eadé diffinitio', diffinitio vero data per intrinseca scilicet ꝑ efficiens ꝛ finez dicitur alia a diffinito. Unde diffinitionez quedá dantur per intrinseca diffinitio data per intrinseca vt ꝑ materiam ꝛ formaz dicit eadem diffinito. Diffinitio vero data per extrinseca.s.per efficiens ꝛ finem dicitur alia a diffinito. Item diffinitionem quedaz dant per proprium genus precise ꝛ per ꝓpriá dñiam. vt diffinito hominis vel animalis. ꝛ quedá dátur per additaméta vt diffinitio aíe ꝛ accñtia ꝓme diffinitiones dicũtur eedé diffinitis suis alie vero sũt diuerse quia cõtinét aliqua que nõ sunt de eéntia diffiniti. Item diffinitionũ quedá est dicens quid.s.que dicit cám eéntialem diffiniti. Et quedam ꝓpter qd.s.que dicit cám illi⁹ eée. Prime diffinito dicit eadem diffinito. Secũda vero dicit alia a diffinito. Hec diuisio nõ solũ cõpetit subiecto sed etiá passioni qui passio cõsimili modo habet duplicem diffinitionem.s. dicentem quid ꝛ ꝓpter qd. verbi gratia eclipsis habet duplicem diffinitionem.s.idempticá.s.priuatio luminis in luna ꝛ causalez que est interpositio terre inter solé ꝛ luná ꝓma dicit qd cum dicat tátũ cáz essentialem eclipsis ꝛ sibi idépticam cũ supius sit de essentia sui inferioris ꝛ sibi idempnificet. Secũda diffinitio dicit propter quid qz dicit cám illius cause scz priuationis luminis in luna. Dicédũ ergo ꝙ omnis diffinitio eadem suo diffinito est demõstrabilis ꝑ diffinitioné aliam a suo diffinito siue illa sit diffinitio subiecti vl' pasionis de ꝓmo possita sũt exépla in secũdo notabili ꝓme cõclusionis de secũdo vero potest sic argui qñcũqz ponitur terra diametraliter inter solé ꝛ lunam tũc est priuatio luminis in luna sed qñcunqz sol est in capite vel in cauda draconis. tũc terra diametraliter ponitur iter solem ꝛ lunam. ergo qñcunqz sol est in capite vel in cauda draconis tunc est priuatio luminis in luna. Eodé etiá medio demonstrat passio de suo subiecto.s.eclipsis de lũa iõ enim luna eclipsatur qz terra diametraliter ponitur inter solem ꝛ luná. Tertio notádum ꝙ diffinitionuz quedá dicit soluz quid vt priuatio luminis i luna. Quedam vero solum ꝓpter quid vt interpositio terre inter solem ꝛ luná. quedá vero dicit simul quid ꝛ ꝓpter quid vt priuatio luminis in luna obiectu terre. diffinitio dicés solum quid alicui⁹ nõ ꝑt illi⁹ demõstrare sed bene diffinitio dicens ꝓpter quid solum aut dicens quid ꝛ ꝓpter quid simul.
Unde eclipsis nõ bene demõstrat de luna per ꝓuationem luminis in luna tanq̃ per mediuz sed bene per interpositioné terre inter solem ꝛ luná aut per ꝓuationé luminis in luna obiectu terre nõ ratione ꝓme partis sed scđe. Sed cõtra diffinitio est notior diffinito siue illud sit sbm siue illud sit passio. qz diffinitio datur cá innotescédi vi. tho. ergo per diffinitioné idempticam subiecti poterit sbm demõstrari ꝛ ꝑ diffinitioné idempticá passiõis poterit passio demõstrari. Item nõ videt rõ q̃re nõ possit aial demõstrari de homine per diffinitioné aialis aut hõ de risibili vel disciplinabili per diffinitioné hõis cũ dictũ sit in altera lectione triágulũ demonstrari de figura in quam resoluit piramis per diffinitionem idépticá triáguli ꝛ eqlater⁹ de triágulo collocato super dyametro duorũ circulorũ equaliũ intrinsecátiũ ꝑ diffinitioné equilateri. Ad ꝓmũ dicit ex doctrina commé. scđo phi. ꝙ duplex est demõstratio .s. simplex ꝛ cõposita. Demonstratio simplex est illa q̃ terminat qõnem si est. Demõstratio aũt cõposita est illa q̃ terminat qõnem qz é. aut ꝓpter qd est. Dico ergo qđ per diffinitionem idépticam subiecti vel passionis põt subiectũ vel passio demõstrari dmõstratiõe simplici sz nõ demõstratiõe cõposita de qua fit mentio ad pñs cũ hec sit pfecta ꝛ alia imperfecta. ꝛ lz idéptica diffinitio passionis vtputa eclipsis lune si notior passiõe in rõne eéndi nõ tñ rõne inherédi. iõ per ꝓuationé luminis in luna põt demõstrari simpliciter eclipsim eé nõ tñ lunaz eclipsari neqz eclipsim eé in luna. Ad scđm cõcedo oia illa sz dico nullá illaz demõstrationũ eé potissimá de qua fit métio hic alr unde fieret spális sermo. lz eni diffinitio aialis q̃ est sba aiata sésibilis sit cá aialis tá in rõne eéndi simplr quaz in rõne inherédi hõi ꝛ pdicandi de illo. si tñ demõstrat potissime aial de hõie cũ sit cá remota hõis ꝛ nõ ꝓpinqua ꝑ nullá etiá diffinitioné hõis tá q̃ per mediũ põt demõstrari potissime aial de homine cũ nulla talis sit diffinitio causalis aialis in ol eni demõstratione potissima mediũ dz eé cá predicati vt patuit in ꝓmo capitulo h⁹ tractat⁹ nõ iterũ per aliquá diffinitioné ꝓpriá oís datá a ꝓori põt demõstrari potissime hõ de risibili vel disciplinabili. qa talis diffinitio in tali demõstratione debet eé cáe inherétie pdicati ad sbm cõstat aũt ꝙ hõ nõ inheret risibili que é sua passio. sz ecõuerso passio iheret subiecto. Quarto notádũ ꝙ diffinitiõez dicere qd potest intelligi duplr.s.large ꝛ stricte diffinitio dicens qd stricte loquédo est illa q̃ dicit qdditaté ꝛ eéntiaz diffiniti vt aial rõnale respectu hõis. large ꝟo loquédo diffinitio dicit qd q̃ dicit cám diffiniti. ꝛ sic oís diffinitio data ꝑ aliqđ gen⁹ cáe dicit qd ipsius diffiniti qz dicit cám eius. ꝛ isto mõ nõ est incõueniés cádé diffinitioné sbiecti diffinibilis dicere qd illi⁹ sbi ꝛ ꝓpter qd cause sbi sicut diffinitio data per causaz finalem dicit qd diffiniti ꝛ pp qd cause eiusdé diffiniti.s. cause efficiétis formalis vel materialis. sz stricte loquédo illud nõ cõtingit cũ diffinitio dicens qd sbi vel passionis sit demonstrationis cõclõ ꝛ diffinitio dicens propter quid sit demõstrationis mediũ. Sed dubitat qñ in ꝓmo capitulo h⁹ tractat⁹ dicebatur ꝙ quid é ꝛ ꝓpter qd est sũt idé quomõ igit differũt ponédo qd est eé cõclõnem demõstrationis ꝛ propt quid ꝓncipium eiusdé. Dicédũ ꝙ quid é ꝛ propt quid est pñt cõsiderari quadruplr. Primo vt quid est ꝛ propter quid est respiciũt subiectũ aut passioné absolute ꝛ sic sũt idem. nam si querit quid é hõ rñdetur aial rõnale ꝛ sic iterũ querit propter quid est aliquid hõ rñdet qz ipsum est aial rõnale. Item si queritur quid est eclipsis rñdetur ꝙ est priuatõ luminis in luna ꝛ si iterũ queritur propt quid in aliq̃ est eclipsis. rñdetur qz in eo est ꝓuatio luminis lũe.
Scđo pñt cõsiderari vt respiciũt diffinitioné ꝛ demõstrationé. sic ꝙ quid est respiciat diffinitioné. et propter qd demõstrationé ꝛ sic iterũ sũt vnũ ꝛ idez licet diuersimode sũptũ. illud eni qđ é diffinitio passionis est ꝓncipiũ demõstrationis sicut priuatio luminis in luna obiectu terre inquantũ é diffinitio passionis dicit quid inq̃ztum ꝟo medium demõstrationis est propter quid. Tertio pñt cõsiderari qd et propter quid ꝼm diuersa genera diffinitioaũ ita ꝙ quid dicat eéntiaz passionis ꝛ propter qd dicat causam illi⁹ eéntie ꝛ sic non sũt idem. Uñ diffinitio causalis dicens propter quid passionis scilicet eclipsis si est diffinitio idemptica eiusdem dicens quid cum interposio terre nõ sit ꝓuatio luminis in luna sed é causa illius ꝓuationis. Quarto pñt ꝯsiderari qd ꝛ propter quid ꝛ ꝼm diuersa genera causarũ ꝛ sic ñ sũt idem nam oís diffinitio data per quancũqz causam dicit quid ipsi⁹ diffiniti qz large notificat quidditaté ꝛ essentiaz rei eo ꝙ essentia rei depédet a qualibet causa sui cũ causa sit illud ad cuius eé requiritur aliud. cõparádo tñ vná cám alteri illa diffinitio dicit propter quid que imponit necessitatem alteri cáe causa aũt illa cui imponit necessitas ꝼm ꝙ h⁹ dicit quid ꝛ nõ ꝓpter quid ꝼm hoc q̃ diffinitio data per formá est ꝓpter qd respectu diffinitiõis date ꝑ materiá diffinitio data ꝑ efficiens est pp quid respectu diffinitionis data per formá vel ꝑ materiam. ꝛ diffinitio data ꝑ finé est pp quid respectu oium aliarum diffinitionũ. semper q̃ diffinitio cáe ꝓoris dicit ꝓpter quid ꝛ diffinitio cause posterioris dicit qd qñ q̃ aris. dicit ꝙ idé est qd ꝛ pp quid loquebat tñ primis duobus modis.

Hic quidem igit modus quod nõ utiqz sit demõstratio dictũ é prius Sed est logicus silogismus ipsius quod quid é.

Tertia cõclõ diffinitio nõ est demõstrabilis reduplicatiue sz solũ é ꝓbabilr sillogizabil' i eo qđ qd é ꝓma ps patuit vbi oñsũ é ipm qđ quid est i eo ꝙ h⁹ dmõstrari nõ posse qz necessario petit ꝓncipiũ. secunda ps est euidés quoniá multi ꝑ diffinitioné diffiniti. aut ꝑ diffinitioné diffinitionis aut oppositi crediderũt sillogizatũ eé qđ quid est ꝼm ꝙ hui⁹. Notandũ ꝓmo ꝙ cũ sillogismus logic⁹ ꝓcedat ꝑ quedaz ꝓbabilia poterit sumere aliqua que siue sint vera siue falsa dũmõ sint ꝓbabilia iferre ꝑ ea poterit diffinitioné de diffinito in eo ꝙ quid é siue tale mediũ sit diffinitio diffiniti siue diffinitio diffinitiõis siue diffinitio oppositi sz nõ apponédo notá reduplicatiõis demõstrat diffinitio eo mõ quo dictũ est nõ in eo ꝙ diffinitio sz per modũ passionis in sbo. Secundo notádũ ꝙ cũ iam dictũ est diffinitioné datá ꝑ causá ꝓoré eé mediũ in demõstratione ꝛ nõ diffinitionem datá ꝑ cám posterioré illud est intelligédũ a priori. qz a posteriori nõ incõuenit diffinitioné cáe posterioris demõstrare diffinitioné cáe ꝓoris neqz est ꝓpe circulatio si tales diffinitiões demõstrát se inuicé qz illud est in diuersis generib⁹ causarũ ꝛ cognitionũ demõstrat eni sanitas ꝑ de ambulationez in gené cause efficientis. ꝛ deambulatio ꝑ sanitaté in genere cause finalis. Unde virt⁹ habet duas diffinitiões quarum ꝓma est habit⁹ ꝑducés ad beatitudiné. Secũda est hitus ꝼm rõnem opans ꝛ qz ꝓma datur ꝑ genus cause finalis. ꝛ scđa ꝑ genus cáe efficiétis. iõ ꝑ ꝓmá demõstrat scđa a ꝓori ꝛ ꝑ scđaz dmõstrat ꝓma a posteriori in eo mõ quo effect⁹ demõstrat per cám ꝛ ecõtra.

Uo aũt modo ꝯtingat dicemus dicétes itez ex principio. sicut. n. propter quid querim⁹ habétes qz aliquádo aũt ꝛ simul manifesta fiunt sed nõ i aliquo prius propter quid possibile est cognoscere quam quia manifestũ autem similiter et qđ quid erat esse non sine quia é impossibile. n. scire quid est ignorantes si est.

Iste est scđs tractatus scđi posteriorũ in quo arist. manifestat quõ se hz ipm qđ quid é ad dmõstrationé. Postq̃ in ꝓmo tractatu declarauit dignitatem ipsius quod quid é ꝛ qualiter ꝓbat ꝛ qualiter nõ ꝓbat. Et diuidit tractat⁹ iste i quatuor capitula i quorũ ꝓmo aris. facit ꝙ dictũ est in secũdo capitulo docet dmõstrare ꝑ oia genera causarũ ibi. Quoniá át scire opinamur in tertio capitulo docet demõstrare in causis ꝛ causatis que sũt simul ibi. Cõtingit auté vnũ ꝛ idem in quarto capitulo docet demõstrare in causis et causatis q̃ nõ sũt simul ibi. In his auté que nõ sũt simul. Primũ capitulũ diuidit in duas ꝑtes i quarũ prima facit ꝙ dictũ est. In secũda aũt manifestat diuersa genera diffinitionũ separádo diffinitioné qd nois a diffinitionib⁹ quid rei ꝛ diffinitiones per se a diffinitionib⁹ per accñs ibi. Diffinitiones quedam. ꝓma pars diuiditur in duas particulas quarũ ꝓma ꝓmittit tres suppositiones. Secunda vero cõcludit ex illis quatuor cõclõnes ibi. Quare queádmodum. ꝓma ergo suppositõ é ista quod sicut se habet quia est ad propter quid est ita se habz si est ad quid patet. ná sicut quia est potest cognosci nõ cognito propter quid est et nõ ecõtra simul tañ potest cognosci quia é ꝛ propter quid é. ita si est põt cognosci nõ cognito quid est ꝛ nõ ecõtra loquédo d quid rei ꝛ nõ de quid nois tñ. Uñ põt cognosci lunam eclipsari nõ cognita interpositione terre int solem ꝛ luná tanq̃ causa sed nõ ecõtra. Aliquádo auté sil' cognoscunt ambo simil'r põt cognosci tonitruum esse nõ cognoscédo suũ quod quid est. scz sonũ factum in nubib⁹ sz nõ ecõtra aliquádo át sil' cognoscuntur vt patebit.

Hoc autem si est aliquando quidé secundum accidés habem⁹ aliquádo vero habentes aliquid ipsius rei. vt tonitruũ. quoniam sonus quidem nubium est. ꝛ defectum. quoniam priuatio quedaz luminis. ꝛ hominem quodam animal est. ꝛ animam numerum se ipsum mouétez.

Secũda suppositio nos possumus venire in noticiá alicuius rei per duplex mediuz.s. per medium esséntiale ꝛ accidentale medium eéntiale seu per se é diffinitio rei. medium vero accñtale seu per accñs é cõplexũ sumptũ ab effectu vel a signo probabili exemplũ ꝓmi si habetur noticia de tonitruo per sonũ nubium seu de eclipsi per priuationem luminis in luna obiectu terre aut de homine per animal rationale cõtinue habetur noticia per mediũ eéntiale qđ est medium per se dicens cám exemplum secundi si habetur noticia de anima per mouere se per se aut de igne per moueri velocissime sursũ. vel de eclipsi lune per opacum expositum lune in plenilunio non cáre vmbram cõtinue habetur noticia per medium accñtale quod est medium per accñs. sumptum ab effectu. Unde motus quo anima mouet se per se est effectus anime ꝛ moueri velocissime sursũ é effectus ignis ꝛ opacũ nõ causare vmbrá expositũ lune tempore plenilunij est effectus eclipsis.

Quécũqz quidem secũdum accidét scimus quia sunt. necesse est nullo mõ habere ad ipsum quid est neqz enim. quia sunt scimus querere autem quid est non habentes quia é nihil est querere de quibuscunque autem habemus quia est facilius é querere quid est.

Tertia suppositio mediũ accñtale seu ꝑ accñs non facit scire pp qd imo nõ facit ꝓprie scire. sed solũ est dispositio ad ipm propter quid quod proprie facit scire ꝓma ps patet qz habita cõclusione adhuc q̃ri

tur de cā illius cognito.n.lunā eclipsari per opacū nō causare vmbrā in plenilunio adhuc querit͛ ꝓpt͛ quid eclipsat͛ luna. Secūda pars etiā pꝫ qꝛ sillogis͛mus ꝓcedēs ab effectu vel a signo probabili nō facit proprie scire cū tale scire sit a posteriori ꝛ ꝫm qd ordinatū ad scire simpl͛r ꝙ est per cām. Tertia āt pars declarat͛ nā querere ꝓpter quid nō habēdo qꝛ est nihil est querere. sꝫ quādocūqꝫ habemus qꝛ est facili est querere propter quid est. Querere.n. ꝓpter quid luna eclipsat͛ anteqꝫ sciat͛ lunaꝫ eclipsari noticia qꝛ est. s. per experiētiā aut per signū illō ꝙ rer͛ nullū est qꝛ presuppōit noticiā de eclipsi lune ꝙꝫ siquis habet faciliter inuestigat propter quid ipsius eclipsis.

Quare quēadmodum habemus. quia est sic habemus ꝛ quod quid est. Quorū igitur habemus aliqd ipsius quod quid est. Sit primum quidem defectus in quo a luna in quo c. oppositio terre in quo b. vtꝝ igitur deficit aut non b. querere est vtrum est aut nō. hoc autem nihil differt querere quasi est ratio ipsi⁹ et si sit hoc et illud dicimus esse cuius rō est. aut qualis contradictionis ratio est. vtrum habēdi duos rectos aut nō habēdi.

His suppositis aris. ꝓbat tres cōclōnes. quarū prima est ista si mediū in demōstratiōe fuerit eēntiale ꝛ per se simul scit͛ quia est ꝛ ꝓpter quid est probat͛ nā cuꝫ querit͛ vtrū luna eclipsat͛ vel nō cum ois ꝙstio sit ꝙstio medij nō solū ꝙrit͛ de passione vt est in sbo. sed etiā de medio ꝛ causa illius passiōis iō scito per demōstrationē ꝛ per mediū p se ꝙ luna eclipsat͛ statim scit͛ lunā eclipsari. ꝛ ꝓpter quid luna eclipsat͛. nā scire est rē p cām cognoscere ꝛ quoniā illi⁹ est cā ꝛ ꝙ nō cōtingit aliter se habere vt dictū ē primo hui⁹ ꝟ. g. qñcunqꝫ diametraliter ponit͛ terra inter solē ꝛ lunaꝫ ipa luna eclipsat͛. sed iam interponitur terra diametraliter inter solē ꝛ lunam. ꝙ iam luna eclipsat͛. Itē qñcūqꝫ terra nō diametralit͛ ponitur inter solē ꝛ lunā luna nō eclipsat͛ sꝫ iam nō interponit͛. ꝙ iā nō eclipsat͛ cognitis ꝓmissis ꝓmi sillogismi sil͛. qꝛ luna eclipsat͛ ꝛ ꝓpter quid sillogismi simul scitur lunaꝫ nō eclipsari ꝛ propter quid ñ eclipsat͛. Notādū ꝫ phm̄. 3. phi. ꝙ lꝫ eadē sit via athebis ad athenas ꝛ ecōtra. tñ distare vni⁹ nō ē distare alterius. sicut nec duorū similiū similitudo vni⁹ ē similitudo alterius cū eni distantia sit relatio positiua sicut similitudo duorū distātium necessario est alia et alia distātia. Ex quib⁹ sequit͛ ꝙ cū sit alia relatio cāe ad effectuꝫ ꝛ alia effect⁹ ad cāꝫ sicut alia ē relō patris ad filiū que est paternitas ꝛ alia filij ad patrē que est filiatio eadem via scitur. quia est ꝛ propter quid sꝫ non eadem demonstratione. Duo nanque sunt processus vnus compositus quo itur a ca ad effectum. ꝛ alius resolutiuus quo regreditur ab effectu ad causam eadem igitur est via a causa ad effectuꝫ ꝛ econtra quia sūt idem termini sꝫ nō eadē demonstratio sicut nec eadē relatio nec idem ꝓcessus demōstrat͛ igit͛ effect⁹ per cām vna demōstratione. ꝛ cā p effectū alia demōstratione. Sed dubitat͛ si alia ē demōstratio effectus per cāꝫ ꝛ alia cause per effectū cū intellectus nō sil͛ format ambas demōstrationes igitur nō simul scit͛ quia est. ꝛ ꝓpter quid est. patet ꝯña quia demōstratio effectus p cām est pp quid ꝛ demōstratio cāe per effectū est demōstratio qꝛ ē vt patuit ꝓmo huius. Dicēdū negādo cōsequentiā qꝛ lꝫ nō sil͛ simultate instātanea scit͛ pp quid est effectus ꝛ qꝛ est cause tñ simul scitur quia est effectus et propter quid est eiusdē effectus. Si enim mediuꝫ fuerit essentiale ꝛ per se vnica demōstratione ꝛ in eodē instanti scit͛ effectū eē ꝛ propter quid est. effectus ꝛ p tunc nō scit͛ quia est cāe videlꝫ per demōstrationeꝫ acceptā a posteriori ꝛ per effectū sꝫ sbito post tēpus impceptibile resoluēdo effectū in cām. scitur qꝛ est causa illius effectus. ꝟ. g. habita noticia de eclipsi lune per visum aut per effectum aut per signum non subito sed morose inuestigat͛ cā illius. cognoscēdo enim lunā augeri in lumine ꝛ aliqñ diminui vsque ad. ix. gradū cōcluditur ipaꝫ lumen habere ab alio ꝛ vidēdo eam spendere versus solem variariqꝫ lumen eius ꝫm diuersā oppositioneꝫ solis ad ipsaꝫ statim sillogizat͛ ꝙ hꝫ lumē a sole quo potest ꝓuari p itpositionē alicui⁹ opaci illō āt opacū itelligit͛ eē terra ꝛ sic inuestigatur causa eclipsis que est interpositio terre inter solē ꝛ lunā. qua causa habita. qꝛ scientia est vniuersaliū. ꝛ per vniuersalia intellectus sillogizat vlïter demonstrando eclipsim de luna per interpositionē terre inter solem ꝛ lunam quo facto nō in eodem instanti sed subito postea tempora imperceptibili itellectus resoluendo effectū in cāꝫ facit aliū sillogismum demōstratiuū a posteriori demonstrando cām per effectum in casu isto prius prioritate tēporis cognoscitur effectus noticia qꝛ est quā noticia propter quid ꝛ prius prioritate temporis scitur effectus quo ad propter quid quā causa quo ad quia est. sed nō ꝯsimil͛r. quia primuꝫ tempus ē perceptibile ꝛ scōm impceptibile. Item dato ꝙ non cognoscatur effectus añ cām sicut in mathematicis aut naturalibus ꝙ in b. in instanti erit eclipsis quia tūc erit diametraliter interpositio terre in isto casu simul simultate instantanea ꝛ eadem demonstratione numero simul scitur quia est ꝛ propter quid ē effectus sed nūqꝫ simul simultate instātanea ꝛ eadeꝫ demonstratione scitur propter quid effectus ꝛ qꝛ est cāe sꝫ bene diuersis demōstrationib⁹ simul simultate temporis impceptibilis siue ergo in ꝯclōne li qꝛ ꝛ ꝓpter qd supponat p effectu tñ siue li qꝛ pro causa ꝛ li ꝓpter quid p effectu semp cōclō est vera accipiendo li simul vt dicit simultatē instātaneā vel temporis impceptibilis. ponat͛ ꝙ ꝙ a ꝯuertat͛ cū eclipsi ꝛ b. cū interpositione terre. ꝛ. c. cū luna ꝛ arguat͛ vt supra ꝯcludēdo vniuersal͛r a. de c. p b. mediū qō est medium essentiale ꝛ per se.

Cum autem inueniamus simul. qꝛ est et propter quid. Scimus si per media sit si vero non scimus quia. propter quid auteꝫ non. Sit igitur luna. c. a. defect⁹ plenilunio vmbrā nō posse facere nullo nostrum medio existente manifesto in quo b. Si ergo in c. est b. ꝙ est nō posse facere vmbram cuꝫ nullus nostrum medius sit. In hoc autem. a ꝙ ē deficere ꝙ quidem deficit manifestuꝫ est. sed propter quid nō dicitur. et quia defectus est quidem scimus. Quid autem est nescimus. cuꝫ aūt manifestum est quia a. in c. sit sꝫ propter quid est. Est querere b. quid ē vtrum sit obiectio aut conuersio lune aut extunctio. hec autem est ratō alterius extremitatis. vt in his que sunt ipsius a. est enim defectus obiectio terre.

Secūda cōclusio si mediū in demōstratione fuerit accidētale nō simul scit͛ qꝛ est ꝛ ꝓpter quid ē pꝫ qꝛ scita cōclusione ex tali medio adhuc dubitat͛ de cā. ꝛ sit dmōstratio p mediū accñtale hoc mō qñcūqꝫ opacū expositū lune in plenilunio nō causat vmbrā absqꝫ ipedimēto luna eclipsat͛ sꝫ tūc aliqō opacum expositū lune ꝛ plenilunio nō cāt vmbrā absqꝫ ipedimēto ꝙ tūc luna eclipsat͛ hic p effectū eclipsis cōcludit͛ eclipsis habēs cām ꝙ est interpositio terre inter solē ꝛ lunā qua ignota dubitat͛ ꝓpter quid ē eclipsis. iō nō simul scit͛ qꝛ ꝛ ꝓpter quid. ꝛ dicit͛ mediū accñtale qꝛ licet semp posito illo effectu ponat͛ eclipsis nō tñ semp posita eclipsi ponit͛ iste effectus iterposito aūt terre ē mediū accñtale qꝛ sicut nūqꝫ iterponit͛ terra quin sit eclipsis. ita nūqꝫ est eclipsis qn interponat͛ terra ponatur ꝙ ꝙ a. b. c. sint termini dicte demōstratiōis ꝛ arguat͛ vt supra oē b. est a. oē c. est b. ꝙ oē c. est a. Notādū ꝓmo ꝙ eclipsis nō dmōstrat͛ p nō cāre vmbrā nisi in maiori intelligantur illi quatuor termini iā expressi. quorū ꝓmus est opacū qꝛ nō qōlibet corp⁹ est indifferent͛ aptū cāre vmbrā corp⁹ enim trāsparēs nō causat vmbrā siue luna eclipset͛ siue nō sed bene corp⁹ opacū. Secūdus termin⁹ est expositū lune. qꝛ corpus opacum exñs in medio alterius emisperij in quo nō est luna nō causat vmbraꝫ. ꝛ tñ nō ꝓpter hoc dicit͛ lunā eclipsari. Tertius termin⁹ est in plenilunio qꝛ nunqꝫ sit eclipsis nisi in oppositiōe cōstat aūt ꝙ nūqꝫ ē opositio quin luna tūc sit plena nisi impediat interpositio terre tempore ꝙ eclipsis est pleniluniū rōne oppositionis licet in luna nō sit lumē solis rōne interpositiōis terre. Quartus termin⁹ est sine impedimēto. s. tpe nō exñte nebuloso ꝛ nullo obstaculo mediante. quoniā tpe pluuioso vel nebuloso opacū expositū lune nō facit vmbrā ꝛ tñ luna nō eclipsatur. simil͛r nulla exñte eclipsi nec tpe nebuloso opacū ñ cāret vmbrā si aliqō magnū corp⁹ poneret͛ i opacū ꝛ lunam. Secūdo notādū ꝙ in tali demōstratōe scitur qꝛ ꝛ nō ꝓpter qd qꝛ adhuc dicūt͛ de cā eclipsis ꝫm phm̄. s. vtrū sit obiectio terre aut ꝯuersio aut extinctio qꝛ tria nominātur in lr̄a ꝓpter triplicem opinionē de cā eclipsis. Prima opinio dicit lunā lumē habere a se nō ꝫm totū sꝫ ꝫm medietatē tātuꝫ ita ꝙ cū vertit͛ medietas illuminata versus orbē signorū ꝛ alia nōilluminata versus nos dicim⁹ lunam eclipsari. Secūda opinio posuit ꝙ sicut lumē candele extinguit͛ aliquādo corpore humido ꝛ iterdū a vento ita lumē lune aliquādo extinguit͛ ab humido reperto in motu ꝛ aliquādo a magis ventis ꝛ tūc dicit͛ luna eclipsari. Tertia opinio ꝙ ē vera ꝛ Arist. ponit ꝙ interpositio terre iter solē ꝛ lunā est cā p se ꝛ eēntialis ꝛ ꝓpria eclipsis lune. Sꝫ dubitat͛ qꝛ videt͛ ꝙ si luna habet lumē a se exñs tota luminosa nō ꝓpter extinctionē luminis in ea eclipsatur. qꝛ sol hꝫ lumē a se existens totus luminosus ꝛ eclipsat͛ nō p extinctionē luminis in eo. Rñdetur dupliciter ꝓmo ꝙ illō dictū est verū supposito lunā nō eclipsari p interpositionē alicui⁹ corporis mō si sol eclipsat͛. hoc est p interpositionē alicuius corporis. s. lune inter solē ꝛ nos. Secūdo qꝛ sol ñ ꝓprie eclipsatur cū nūqꝫ priuetur lumine sꝫ eclipsatur quo ad nos. qꝛ priuamur lumine solis per interpositionem lune.

Quid est tonitruū ignis extictio in nube. propter quid tonat. propter extingui ignem in nube. Sit nubes c. tonitruū a. extinctio ignis b. in c. igitur nube est b. extinguitur enim in ipsa ignis. hoc autem a. sonus ꝛ est b. ratio ipsius a. primi termini si autem iterum hui⁹ mediū sit ex reliquis erit rationibus.

Ad exēplū ponit Aris. dicēs ꝙ si cognoscatur tonitruū eē in nube per mediū p acceñs vt p scissurā lignorū ꝛ motu nubiū nō simul scit͛. qꝛ est ꝛ ꝓpter quid ē quoniā adhuc dubitatur de cā tonitrui. Si āt illud cognoscitur p mediū eēntiale qō est extinctio ignis statim scitur qꝛ est ꝛ ꝓpter qd est vt quādocūqꝫ extiguit͛ ignis in nube est tonitruū. sꝫ tūc extiguitur ignis in nube ꝙ nūc est tonitruū vel sic in quocūqꝫ est extinctio ignis medie regionis ibi est tonitruū sed in nube est extinctio ignis medie regionis. ꝙ in nube est tonitruū. sit ꝙ a maior extremitas. s. tonitruum ꝛ c. minor extremitas. s. nubes ꝛ b. medius terminus. s. extinctio ignis. ꝛ arguatur vt supra. Notandū ꝙ hoc exēplū ponit Arist. ꝫ opinionē empedoclis. qꝛ ꝫ ꝓpriā opinionē tonitruū cātur ex repcussione exalatiōis sicce ad latera nub. Ex cadē enī mā ꝫm arist. in libro methaurorū cāntur tonitrua terremotus ꝛ vēti. Vñ exalatio inclusa in terra nō inueniēs exitū ex repcussiōe ad visera terre ꝯcutit illā faciēs tremotū eo mō ꝙ castanea saltat extra ignē ex repcussione talis exalatiōis ꝟtute caliditatis inducte. exalatio vero inclusa in nube ex repcussione ad ventrē nubis cōmouet nubē ꝛ facit tonitruū in aere autem cōmouēdo illū ex repcussione a regiōe frigida causat ventum.

Si quideꝫ igitur accipitur ꝙ quid est ꝛ notum sit est dictum. quare sillogismus quidem ipsius quid est non fit neqꝫ dmōstratio. manifestū tamen est per sillogismum et per dmonstrationem.

Tertia ꝯclō. licet ipm qō qd ē nō possit syllogizare neqꝫ demōstrari. tñ ipm qō qd est. est manifestū p syllogismū ꝛ demōstrationē. ꝓma pars est probata in alio tractatu vbi ꝓbatū est ipm qō qd ē nō posse syllogizari p viā reduplicatiuā neqꝫ per viaꝫ diuisiuā neqꝫ p viam diffinitiuā neqꝫ p viā dmōstratiuā semp intelligēdo in eo qō qd est. Secūda aūt pars sequit͛ ex dictis qꝛ si mediū in demōstratiōe fuerit essentiale simul scitur qꝛ ꝛ pp qd. ꝙ p dmōstratōeꝫ nō solū scit͛ effect⁹ sꝫ ēt ipm qō qd ē nō tāqꝫ demonstratiōis ꝯclō sed tāqꝫ mediū demōstratiōis. qꝛ vt dictū est statim demōstrato effectu p cām intellect⁹ tpe impceptibili resoluit effectū in cām formādo sillogismū ꝛ demōstrationē cōcludētē cām p effectum ꝙ qdē nō ē͛ simpl͛r demōstratio sed tātū ꝫm qd. vt est dictū in ꝓmo hui⁹. Notādū ꝙ duplex est processus sciētific⁹ vt dicebat͛ añ. s. cōpositiu⁹ ꝛ resolutiu⁹ processu ꝯpositiuo cōcludit͛ effect⁹ per cām. ꝛ

ꝓcessu resolutiuo cõcludit cã p effectũ nullo istorũ ꝓcessuũ ꝓbat simplr ipm qd qd ẽ qd ẽ dmõstrationis pncipiũ q2 tale inuestigat via ꝯpositiua ⁊ diuisiua vt videbit infra tñ qdlz istoꝝ ꝓcessuũ cognoscitur ipm qd quid ẽ in rõne medij ⁊ cãe ꝓcessu nanqz cõpositiuo cognoscit ipm qd quid ẽ eẽ cãm demrati effect⁹ sed ꝓcessu resolutiuo cognoscit ipm quod qd ẽ eẽ cãm adequatã ipius effect⁹ pmo ꝓcessu nõ cognoscit cãm ꝯuerti cũ effectu neqz ipam eẽ medium eẽntiale q2 ꝯtingit demõstrare min⁹ cõe p magis cõe. In secũdo aũt ꝓcessu regrediẽdo vniuersaliter ab effectu ad cãm cognoscit adequatio cause ad effectũ ⁊ ipm qd qd ẽ eẽ mediũ eẽntiale i demõstratione propter quid.

Quare neqz sine demõstratõe ẽ cognoscere ꝙ quid ẽ cui⁹ ẽ cã alia neqz ẽ demõstratio ipsius. sicut ⁊ i oppositionib⁹ diximus. est aũt quorũdam quedã altera causa. quorũdã aũt non est.

Quarta ꝯclo licet qd qd ẽ nõ demõstret sm ꝙ h⁹. tñ qd qd ẽ hñs cãm probat p demratione pma ps est mãifesta in opinionib⁹ pmi tractat⁹ ⁊ scda probat nã oẽ hñs cãm ẽ demõstrabile tãqz posterius p suũ pus ḡ si liquid qd qd ẽ hz cãm illõ ẽ demõstrabile p illã sz aliqd quod qd ẽ hz cãm cũ diffinitionũ qdã ut necessitãs ⁊ qdã aũt necessitata vt dictũ est iõ diffinitionũ qdã hz cãm ⁊ qdã nõ hz cãm diffinitio aũt nõ hñs cãm nõ demõstratur sz diffinitio habẽs cãm bñ demõstratur cũ ḡ qlz diffinitio vocetur quod qd ẽ. sequitur aliqd qd q2 ẽ probari p demratione. Notãdũ pmo ꝙ cãe pñt inuicẽ cõpari hz diuersa gña cãꝝ ⁊ pñt inuicẽ cõpari in eodẽ gñe cãe si inuicẽ ꝯpant hz diuersa genera cãꝝ sic aliq cã dmõstratur ⁊ aliqua nõ ẽ demõstrabilis sicut aliq cã hz cãm ⁊ aliq nõ hz cãm sola eni cã finalis caret cã cũ sit cã cãꝝ secũdo phi.. iõ sola ipa ẽ demõstrabilis. oẽs aũt alie cãe demõstrãtur p cãz porẽ si etiã ꝯpãtur inuicẽ cãe in eodẽ gñe sic iterũ aliqua demõstrat in gñe illo ⁊ aliqua ẽ idemõstrabilis cũ nõ sit ꝓcedere in ifinitũ in aliq gñe cãe sed stãdũ ẽ in aliquo primo vt docet Aris. secũdo metha. Et q2 tot sũt genera diffinitionũ quot sũt genera cãꝝ vt colligit a philo. in hoc secũdo. ⁊ in secũdo phi. iõ aliq diffinitõ hz cãm ⁊ aliqua diffinitio nõ hz cãm tã in eodẽ gñe qz in diuersis generib⁹ cãrũ ⁊ p ꝯñs tã in eodẽ gñe qz in diuersis generib⁹ aliqua ẽ demõstrabilis ⁊ aliqua indemõstrabil. vñ diffinitio data p mãm ⁊ formaz aut efficiẽs demratur nõ aũt diffinitio data p finẽ sp intelligẽdo a pori. similr quocũqz gñe cãe assignato in eo est assignare multitudinẽ diffinitionũ se habẽtiũ sm pus ⁊ posteri⁹ penes cãre ⁊ cãri i quo ḡ genere ex quo nõ proceditur in ifinitũ ẽ dare diffinitionẽ demõstrabilẽ ⁊ indemõstrabilẽ sz idẽ ẽ apud philo. diffinitio ⁊ qd quid ẽ demõstrabile. s. hñs cãm ⁊ quod quid est ẽ indemõstrabile. s. nõ hñs cãm. Secũdo notãdũ ꝙ phi. p quod qd est aliquãdo intelligit diffinitionẽ que ẽ mediũ in demõstratione. iuxta illud in ꝓlogo de aia ipm quod qd ẽ. ẽ oĩs demõstrationis pncipiũ. aliqñ vero intelligit diffinitionẽ solũ dicẽtẽ qd q ẽ demõstratiois ꝯclo eo mõ quo dixit supra ꝙ sũt idẽ quod qd ẽ ⁊ pp qd ẽ. In tertia ꝯclone loquitur aris. de quod qd ẽ vt ẽ mediũ idemratione. In qrta aũt ꝯclone loqtur de quod qd ẽ vt ẽ cõclo demratioĩs dicẽs ipm quod qd ẽ cui⁹ ẽ altera cã nõ cognosci supple sciẽtifice nisi p demõstrationẽ et notãt dr sciẽtifice. q2 alio mõ põt cognosci. s. p viaz diuisiuã ⁊ ꝯpositiuã añqz igrediatur demratione. Cõtra pdicta ar. ⁊ ꝙ diffinitio nõ ẽ demõstrabil de suo diffinito pmo q2 talis propõ ẽ imediata cũ pdicatũ isit sbo p se pmo ⁊ sm ꝙ ipm ⁊ maxie cũ int qdditatẽ ⁊ eẽ nõ sit reperibile mediũ. Secũdo q2 ante demratione diffinitiões supponũtur vt patet i geo. ⁊ in arith. vt patebit sm phi. in sequẽti lectiõe ⁊ i ꝓlogo hui⁹ cũ dicit añ oẽm demõstrationẽ pcognosci de sbo q2 ẽ ⁊ qd ẽ. ḡ ille nõ demrantur. Tertio q2 diffinitio mãlis nõ demratur. ḡ nulla alia patet ꝯña q2 ipa sola necessitatur ⁊ necessitat añs ꝓbatur mã est ita itrinseca rei sicut forma. sz diffinitio formal' ñ demratur sm aris. in sequẽti lectiõe ḡ ⁊c. Quarto sequitur ꝙ vn.⁹ rei plures sint diffinitiões patet ꝯña q2 vna diffinitio nõ demratur nisi p aliã ꝯñs ẽ falsũ. q2 vnius rei ẽ tãtũ vnũ eẽ ⁊ vna eẽntia ḡ tñ vna diffinitio. Dicẽdũ ꝙ qlibet diffinitio hñs cãm ẽ demrabilis a pori ex quo hz mediũ p quod pt demrari. itẽ n. est cã ⁊ mediũ sm phm in pncipio hui⁹ secũdi. et in qrta ꝯclone dixit ꝙ ipm quod qd ẽ hñs cãm p demratione probatur sed ñ vr nisi de sbo suo. ḡ diffinitio ẽ demõstrabil de suo sbo diffinitõ igr hñs cãm demratur de suo diffinito a pori ⁊ ñ hñs cãm de suo diffinito a posteriori. s. p effectũ cũ accña magnã ptẽ ꝯferũt ad cognoscẽdũ quod qd ẽ sm phm in ꝓlogo de aia. Ad pmũ dr ꝙ licet talis propõ sit immediata imediatiõe sbi nõ tñ imediatiõe cãe. pdicatũ. n. inest sbo ñ p aliud sbm sed p aliã cãm ⁊ maxie cũ talis diffinitio nõ demõstretur nisi p modum passiõis. ꝯstat aũt passionẽ demrari de sbo quãtũcũqz illa propõ sit imediata q2 talis imediatio nõ ẽ cãe sed sbi. Ad secũdũ dr ꝙ diffinitiões q demõstrantur sũt diffinitões exp̄metes quid rei ille vero q supponũtur in sciẽtijs sũt diffinitiões exp̄metes quid nois aut si exp̄mũt quid rei ille sũt diffinitiões ñ habẽtes cãs q tñ sũt pncipia demratiõis. Ad triũ dr ꝙ mã nõ ẽ ita intriseca rei sicut forma. q2 ad variationẽ forme variatur ꝯpositũ nõ aũt ad variationẽ mãe. ẽ eni idẽ hõ numero cẽtũ annis ⁊ nõ ẽ eadẽ mã. Et ꝯcesso ꝙ mã sit ita intrinseca rei sicut forma adhuc diffinitio mãlis demratur p formalẽ ⁊ nõ cõtra. q2 forma ẽ magis cã mãe qz ecõtra cũ mã sit pp formã tãqz pp finẽ ⁊ nõ forma propt mãm vt testatur aris. 2. phi. Ad quartũ dr ꝙ nõ est incõueniẽs eadẽ rẽ hre plures diffinitiões incõpletas. vñ res hñs quatuor cãs hz quatuor diffinitões incõpletas quarũ qlibet circũcernit tñ vnũ gen⁹ cãe. habet ãt vnã cõpletã in qua ponũtur oĩa gña cãrum itelligẽdo de diffinitione data per eẽntialia nec ẽ icõueniẽs rẽ hñtem solũ vnũ gen⁹ cause habere plures diffinitiones penes diuersitatẽ modorum essẽdi ⁊ cõsiderandi idem genus ⁊c.

Diffinitiões quidẽ secũdũ spẽm facte nullũ hñt mediũ quo demõstrẽtur sz diffinitiões scdm materiaz facte possũt habere mediũ. quar manifestũ est quoniã coꝝ que sũt quid est alia quidẽ siñ medio ⁊ principia sũt eẽ ⁊ que ⁊ quid sũt supponer oz aut alio modo manifestũ facere. qd vere arithmetic⁹ facit ⁊ nãqz quid est vnitatem supponit ⁊ quia est. sz habentium medium. quorum est quedam altera causa substantie. et ipsius esse per demõstrationẽ est sicut dictũ est ostendere non ꝙ quid est demonstrantes.

Postqz aris. determinauit qlit se hz quod qd ẽ sbi in demratiõe dicẽs ꝙ aliqñ ẽ mediũ i demratiõe ⁊ aliqñ ꝯclo ꝯñr manifestat qualit se hz qd quid ⁊ passionis declarãdo ꝯsilr passionẽ sicut sbm hic duas diffinitiões qꝝ vna demõstrat ⁊ alia demrat ⁊ facit duo. nã pmo pmittit qsdã distictiões faciẽtes tã ad dicta qz ad dicẽda. Scdo oñdit q diffinitio passiõis ẽ dmratiois ꝯclo ⁊ q ẽ pncipiũ aut mediũ i dmratione ibi. Quare pma significat. quãtũ ad pmũ sit hec pma distictio ꝙ duplex ẽ diffinitio. s. mãlis ⁊ formalis. diffinitio formal' ẽ illa q ñ hz mediũ p quod demõstret. vt ista q ẽ demõstratiois pncipiũ. diffinitio ãt mãlis ẽ illa q hz mediũ siue demõstratiois vt illa q ẽ demratiõis ꝯclo ista distictio seqt ex dictis in fine altert⁹ lectiõis qm sicut cãꝝ qdã hz mediũ p qd demrat ⁊ hec dr necessitata ⁊ ꝯñr demratiois ꝯclo ⁊ qdã ñ hz mediũ p quod demõstrat ⁊ hec dr necessitãs ac idemõstrabil. ita q2 forma necessitat mãm et nõ necessitat ab ipa diffinitõ formal' ẽ idemõstrabilis ⁊ diffinitio mãlis ẽ demõstrabil. Et ista ista distinctõe ifert aris. correlarie ꝙ diffinitionũ qdã hñt mediũ p quod pñt demrari. ⁊ qdã nõ hñt mediũ p qd pñt demrari sz tale sũt p se note aut alit ꝓbat qz p demõstrationẽ pma ps pz de diffinitõib⁹ q necessitãt ⁊ secũda de diffinitõib⁹ q ñ necessitãt sz necessitãt ⁊ supponũt i scietijs. vñ arith. sicut suppõit vnitatẽ eẽ ita suppõit diffinitionẽ illi⁹ ⁊ geo. sicut supponit lineã eẽ ita ⁊ diffinitiõe illi⁹. vnitas. n. diffinitur p eẽ pncipiũ nũeri ⁊ linea p eẽ qztitatẽ ꝯtinuã terminatã duob⁹ pũctis tñ p has. ḡ diffinitiões iqt aris. poterũt alie demõstrari. s. q hñt cãm sue sbe ⁊ sui eẽ t. sue qdditatis ⁊ sue rõnis eẽntialis nũqz tñ erim⁹ demõstrãtes illas i eo quod qd ẽ. sz solũ i eo ꝙ q2 ẽ ad instar simpliciũ passionũ. sz ꝯtra distictionẽ dubitat q2 iã diffinitio data p formã qz p efficiẽs ẽ formalis ⁊ tñ demõstrat cũ qlz earũ necessitet ḡ aliq diffinitio formal' demõstrat. Rñdũ ꝙ diffinitio data p formã vl' p efficiẽs demõstrat ñ i eo ꝙ formal'. sz in eo ꝙ materialis ⁊ hec ẽ itẽtio aris. q2 i eo ꝙ formal' dicit actũ i eo ꝙ mãlis dicit põam mõ põ dmõstrat p actũ ⁊ ñ ecõtra illud ḡ ꝙ ẽ demratõis pncipiũ dz dicẽ actũ ⁊ illud quod ẽ demõstratiois ꝯclo dz dicẽ põm dicit. n. aris. 3. phi. ꝙ oẽ agẽs agit vt ẽ i actu et oẽ patiẽs patit hz ꝙ ẽ i põ ꝯstat ãt mediũ i dmratõe hre rõnẽ agẽtis ⁊ ꝯclonẽ demõstratiois hre rõnem patiẽtis cũ dicat Linco. pmo hui⁹ ꝙ notitia pmissarũ gignit notitiã ꝯclusionis.

Diffinitio aũt quoniã quidẽ dr rõ ipsi⁹ ꝙ quid ẽ mãifestũ ẽ quoniã aliqua quidẽ erit rõ ipsi⁹ ꝙ quid significat nomẽ aut erit ratõ altera nõia ponẽs vt quid significat ꝙ triãgul⁹ ẽ scdz ꝙ triãgulus ẽ. Qd vẽ hñtes q2 ẽ. querim⁹ propter quid ẽ difficile ẽ aũt sic accipere que nõ scim⁹ q2 sũt. Cã aũt dicta ẽ prius difficultatis q2 si neqz ẽ neqz si ñ est scim⁹. sz aut secundum accidens.

Secũda distictio diffinitionũ qdã dicit qd nõis solũ qdã ãt dicit quid rei diffinitio dicẽs qd nois solũ est ista q ñ facit scire q2 ẽ nec pp qd siue sit diffinitõ nõis simplicis siue ꝯplexi quod aris. vocat altera noĩa ponẽs. vbi gra diffinitio triãguli solũ iportãt qd noie triãguli significat ñ facit scir triãgulũ eẽ nisi p accñs p qzto ẽ pncipiũ veniẽdi i cognitiõe triãguli de suo eẽ ⁊ postqz p istã lz p accñs scit triãgulũ eẽ ñ tñ scitur pp qd ẽ triãgul⁹ q2 nõdũ scit istã eẽ diffinitionez qdditatiuã triãguli ⁊ talis diffinitio vt dictũ ẽ aliqñ ẽ nois simplicis vt vacui vel chimere aliqñ ãt nois ꝯplexi hñtis mlta nomina vt diffinitio hõis albi q dr eẽ hõ hñs albedinẽ i maiori pte faciei. ⁊ loqt hic aris. large d diffinitiõe q2 solũ⁹ icõplexi ẽi ꝓpre diffinitio. vij. metha. diffinitio nãqz dicẽs qd rei ẽ ista q facit scire q2 ẽ ⁊ pp qd ẽ sicut ẽ diffinitio hõis q ñ solũ facit scire hõiem eẽ sz etiã pp qd ẽ hõ. Notãdũ ꝙ ptes diffinitiõis qdrupl' ꝯsiderãt pmo sm se absolute ⁊ sic ẽ diffinitio dicẽs qd nois tñ. Scdo vt sũt i aliq vno ente ⁊ sic ẽ diffinitio dicẽs qd rei large loquẽdo. Tertio vt sũt de eẽntia alicui⁹ entis ⁊ sic dr diffinitio qd rei ꝓpe loquẽdo. quarto vt faciũt vnũ eẽntialr ꝯuertibile cũ tali ente ⁊ sic dr diffinitio ꝓpa ⁊ pure qdditatiua vbi gra sba aiata sẽsitiua ẽ diffinitio aialis dicẽs qd nois solũ sip eã solũ itelligit qd iportat noie aialis ꝯpando ptes iuicẽ ⁊ nõ vt st in aiali. S ãt ꝯsiderãt vt sũt in aiali vl' in hõie si ẽ diffinitio dicẽs qd rei large sumẽdo qd rei. ⁊ p hoc ñ habet ꝙ sit diffinitio eẽntialis vl' accñtalis. Si ãt ꝯsiderãtur ptes vt sũt eẽntialis hõi vl' aiali habet ꝙ ẽ diffinitio eẽntial' sz nõ ꝓpa. cũ vo ꝯsiderat vltio vt ꝯuertit cũ aiali ⁊ ñ cũ hõie nec cũ aliquo mõ alio ab aiali. sic ẽ diffinitio eẽntialis ⁊ ꝓpa aialis.

Ratõ aũt vna ẽ dupliciter. hec quidem cõiũctio est vt que ẽ ylias. alia vero vnũ de vno oñdens nõ scdz accidens.

Tertia distictio. diffinitio dr dupl' vna. s. accñtal' ⁊ eẽntialiter. diffinitio accñtal' vna ẽ illa q dat p accidẽtalia vni ꝯiũcta vt ylias q dr historia troiana hec n. dat p accñtalia ꝯiũcta hectori. s. ꝯmẽdãdo ipz i his que sibi accidebãt p loco ⁊ tpe. Diffinitio eẽntial' vna ẽ ista que facit vnũ p se de quo pdicat tãqz vnũ d vno vt diffinitio hõis vel aialis. Notãdũ ꝙ ex sba ⁊ accñte vel ex duob⁹ accñtib⁹ nõ fit vnũ dicẽs naturã vnã vl' formã vnã. sz dicũt facere vnũ q2 sũt i vno vel q2 pdicat de vno. duo nãqz accñtia sũt in eodẽ sbo vt albedo ⁊ dulcedo i lacte sba aũt ⁊ accñs pdicãt de eodẽ indiuiduo. q2 sor. nõ solũ est sba vl' hõ. sz etiã est pedalis vl' alb⁹ diffinitio ḡ data p accñtalia est vna p ꝯiũctionẽ ad vnũ. sed data p eẽntialia ẽ vna q2 facit p se vnũ. diffinitõ ḡ hõis aut linee aut albedis ẽ eẽntial' vna q2 tã hõ qz linea qz albedo ẽ p se vnũ. cũ sit tñ vni⁹ nature ⁊ vni⁹ pdicamẽti. sed diffinitõ hõis albi aut aialis musici ẽ tñ accidẽtal' vna. q2 hõ albus aut aial musicũ ẽ tñ vnũz p accñs cũ dicat formas seu naturas diuersorũ pdicamentorũ homo enim et aial sunt in predicamento sube. et albedo aut musica sunt predicamẽti qualitatis.

Una quidẽ igit ẽ termin⁹ termini que dicta est. alia vero ẽ termin⁹ demõstrans propter quid est.

Quarta distictio diffinitionũ quedã est dicẽs qd solũ. ⁊ quedã ꝓpter qd. Ista distictio est notatã d diffinitõib⁹ sbi qz passionis. Diffinitio nanqz hõis for

malis dicit ꝑpter qd ꝛ mãlis dicit solũ qd cũ ꝑma
sit cã scõe. Simil'r passio hꝫ duas diffinitiões quaꝝ
vna ē idēptica dicēs qd ꝛ alia cãlis dicēs ꝑpter qd
ꝟbi gr̃a ꝑuatio luminis in luna ē diffinitio idēpti
ca eclipsis dicēs qd. sꝫ interpositio terre int' solē et
lunã ē diffinitio cãlis eclipsis dicens ꝑpter qd. No
tãdũ ꝑmo ꝙ ꝯpãdo iuicē tm̃ quatuor gn̄a cãꝝ diffi
nitio data p cãꝫ finalē dicit tãtũ pp qd cũ sit cã oĩuꝫ
aliaꝝ diffinitionũ ꝛ nõ sit effect⁹ alicui⁹ diffinitio ãt
data p cãm materialē dicit tãtũ qd cũ sit effect⁹ ꝛ nõ
cã alterius diffinitiõis alioꝝ generũ. diffinitio ãt da
ta p efficiēs aut formalē dicēs qd ꝛ ꝑpt' qd. inq̄ꝫtũ
eni necessitat' p ꝑorē diffinitionē dicit qd ꝛ inq̄ꝫtuꝫ
necessitat posteriorē diffinitionē dicit pp qd. vbi ãt
ꝯpant' diffinitiões date p ꝑora ad diffinitiões datas
p posteriora vt aial rõnale vel cõpositũ ex corpore
actuato aia itellectia ad aial risibile vl' mãsuetũ na
tura sic quelꝫ diffinitio datã p materiã aut p aliõ ge
n⁹ cãe dicit pp qd cũ dicat' formalis ꝛ quelibet da
ta p posteriora dicit tãtũ qd cũ sit materialis. Se
cũdo notãdũ ꝙ aliter dicũt diffinitiões sbi d' subs
quarũ vna dicit qd. ꝛ alia ꝑpter qd ꝛ aliter dicũtur
diffinitiões passiõis d' passione sbꝫ eni licet habeat
duas diffinitiões quaꝝ vna dicit qd ꝛ alia ꝑpter qd
adhuc quelibet illaꝝ dicit' d' subs in recto vt pꝫ idu
ctiue quelibet eni diffinitio hõis ꝑdicat' de hõie in
recto ꝛ quelibet diffinitio aĩe ꝑdicat' de aia in recto.
qꝛ diffinitio dicēs ꝑpter qd alterius diffinitiõis di
cit qd subi sꝫ nõ ita cõtingit de diffinitiõib⁹ passio
nũ qꝛ diffinitio idētica dicēs qd bñ ꝑdicat' de passio
ne in recto cãlis eni dicēs ꝑpter qd nõ ꝑdicat' d' pas
sione in recto sꝫ in obliquo. bñ eni dicit' ꝙ eclipsis
ē ꝑuatio luminis in luna sed nõ bñ dicit' ꝙ eclipsis
est interpõ terre iter solē ꝛ lunã sed tãtũ ꝙ eclipsis ē
ex interpositione terre inter solē ꝛ lunã sil'r bñ d' ꝙ
ira ē appetit⁹ vindicte in recto. sed nõ bene dicitur
ꝙ ira est ebulitio sanguinis in corde nisi intelligat'
in obliquo scilicet ꝙ ira est ex ebulatiõe sanguinis
in corde.

Quare prima quidē significat q̄d ē nõ aũt demõstrat. que vero posteri us ē mãifestũ. quoniã erit vt demõ stratio eius ꝙ quid ē positiõe diffe rens a demõstratiõe. Differt eniꝫ dicere propter quid tonat. ꝛ quid ē tonitruũ dicet eni si quidē propter id quod extinguitur ignis in nube quid est tonitruum extinctio ignis in nube. Quare alio modo eadē rõ dicit'. ꝛ sic quidē demõstratio con tinua. sic autem diffinitio.

His distictionib⁹ ꝑmissis aris. ponit duas cõclõnes
q̄rũ ꝑma ē ista tãtũ diffinitio passionis dicēs ꝑpter
qd ē ꝑncipiũ demõstratiõis ad hũc itellectũ ꝙ pas
sio nõ demõstrat' p diffinitionē dicētē tãtũ qd sed p
diffinitionē dicētē pp qd eclipsis eni nõ dmõstrat'
p ꝑuationē luminis in luna sed p iterpositionē terre
inter solē ꝛ lunã cõstat ãt ex dictis ꝙ iterpositio ter
re est diffinitio cãlis eclipsis dicēs tãtũ pp qd ꝛ ꝑua
tio luminis in luna est diffinitõ idētica dicēs tãtum
qd cũ sit eēntial'r idē cũ illa passiõe ⁊c. Notãdũ ꝑ
mo ꝫ phi. ꝙ diffinitio cãlis dicēs pp qd ē virtual'r
tota demõstratio differēs positiõe. nã diffinitio cõ
posita ex causali ꝛ idētica ē virtual'r ꝛ material'r to
ta demõstratio cũ illa includãt' maior ꝛ minor extre
mitates ac mediũ q̄ sũt materia demõstratiõis. sꝫ
diffinito idētica icludit' virtual'r in diffinitiõe cãli.
qꝛ oĩs effectus cõtinet' virtualiter i sua cã. ḡ diffinitõ
cãlis ē virtualiter tota demõstratio differt aũt positi
one a dmõstratiõe. qꝛ in ea nõ est ordo ꝑpõnum et
tminorũ ꝑtinēs ad dmõstrationē iuxta doctrinã datã
ꝑmo ꝑorũ. Scdo notãdũ ꝫm phi. ꝙ vnũ ꝛ idem
notificat' p diffinitionē ꝛ p demõstrationē sꝫ nõ eo
dem mõ qꝛ diffinitio notificat in abstracto ꝛ demon
stratio in cõcreto ꝟbi gr̃a si querit' pp qd ē tonitruũ
rñdet' pp extinctionē ignis in nube aut qd ē tonitru
uꝫ rñdet' extictio ignis in nube. Si ãt querit' pp qd
tonat rñdet' qꝛ extigũt' ignis i nube diffinitio ḡ no
tificat tonitruũ. ꝛ demõstratio tonare. Tertio notan
dũ ꝫm. p. ꝙ dmõstrationũ quedã ē disiũctiua ꝛ que
dã ꝯtinua demõstratio disiũctiua ē illa q̄ diuidit' p
ꝑmissas ꝛ ꝯclõnē demõstratio cõtinua ē illa que ē si
mil' diffinitiõi. s. i qua sũt tres termini demõstratio
nis sꝫ nõ ordo demõstratiõis vt tonat ꝑpter extin
ctionē ignis i nube tonare ē passio. extictiõ aũt ē me
diũ dicens ꝑpt' qd. nubes. vero est sbm.

Amplius est terminus tonitrui ꝯti nu⁹ sonus in nubib⁹. hoc ãt ē que ē ipsi⁹ quid ē demõstratiõis ꝯclusio q̄ ãt imediatorũ ē diffinitio ipsius qd̄ quid ē ꝛ indemõstrabilis. vna vo ē sillogism⁹ illius quidē q̄d ē ca su differēs a demõstratione. tertiũ ãt ē que est ipsius ꝙ quid est cõcl'o.

Scda ꝯcl'o diffinitio passionis di. tãtũ qd est ꝯcl'o d'
mõstratiõis. ꝑbat' tonitru⁹ hꝫ triplicē diffinitionē
s. dicētē ꝑpter qd solũ vt extictio ignis i nube ꝛ dicē
tē qd tãtũ vt son⁹ fact⁹ i nubib⁹ ꝛ dicētē qd ꝛ ꝑpter
qd vt son⁹ fact⁹ i nubib⁹ ꝑpter extictionē ignis. sꝫ
diffinitio dicens ꝑpter qd nõ ē cõcl'o demõstratio
nis cũ sit ꝑncipiũ demõstrationis p ꝑmã ꝯclõnem
nec diffinitio dicēs qd ꝛ ꝑpter qd cũ sit tota demon
stratio differens casu ꝛ positione relinquit' ḡ ꝙ diffini
tio dicēs solum qd est demonstratiõis ꝯcl'o. i. per d'
monstrationē ꝯcludit'. Notãdũ ꝙ sicut dnomina
tiua vt albũ ꝛ albedo solo casu differũt. qꝛ ꝯueniũt
in ꝑncipio ꝛ disconueniũt i fine ita diffinitõ ꝛ demõ
stratio casu differũt. qꝛ diffinitio cõcludit abstractũ
ꝛ demonstratio ꝯcretũ diffiniunt' eni eclipsis ꝛ toni
truum que sũt abstracta. demonstrat' autem eclipsa
ri ꝛ tonare que sũt ꝯcreta. Sed dubitatur ꝑpter
qd dicit phũs diffinitionē passionis dicētē ꝑpt' qd
eē idemonstrabilē cũ oñdatur ifra illã demonstrari
p diffinitionē sbi. Dñdũ ꝙ ñ itēdit talē diffinitionē
eē simpl'r idemonstrabilem. sed eē idemonstrabilē
p diffinitionē dicētē solũ qd ita ꝙ diffinitio dicēs so
lũ ꝑpter qd demonstrat diffinitionē di. tãtũ qd ꝛ ñ
econtra itelligēdo de potissima dmonstratione aut
ꝑpter qd ꝑcedente a ꝑori qꝛ a posterioi non icõue
nit dmõstrare diffinitiõꝫ dicētē pp qd p diffinitiõꝫ
dicētē qd solũ sicut ñ iꝯuenit dmonstrar' a posterio
ri cãm p effectũ ꝛ diffinitiõꝫ formalē p materialeꝫ.

Manifestũ igr̃ est ex dictis ꝛ quali ter est ipsius ꝙ quid est dmr̃atio et q̄ño ñ est ꝛ quorũ est ꝛ quorũ ñ est. Amplius ãt diffinitõ quot mõis di cit'. ꝛ qualiter p quid est dmõstrat' ꝛ q̄ño nõ ē ꝛ quoꝝ ē ꝛ quoꝝ non ē. adhuc aũt ꝛ ad demonstrationem quomodo se hꝫ ꝛ q̄ño ꝯtigat eius dem eē ꝛ qualiter contingat.

Ex ꝑdictis Arist. epilogãdo circa ꝑdicta colligit sex
ꝟitates. q̄ꝝ ꝑma ē ista ipm qd̄ qd ē aliq̄ mõ dmr̃a
tur ꝛ aliq̄ mõ ñ demr̃at'. pꝫ qꝛ ipm ꝙ qd ē absolute
demr̃at' p modũ passiõis ꝛ ñ reduplicatie i eo ꝙ qd
ē. scda ꝟitas ē ꝙ aliquoꝝ ē demr̃atio ꝛ aliquoꝝ nõ ē
demõstratio. nã hñtiũ cãꝫ ē demr̃atio. ꝛ nõ hñtium
cãm ñ ē demr̃atio. sꝫ aliũde sũt nõ. Tertia ꝟitas ē
ꝙ ñ solũ vno mõ sꝫ plib⁹ modis sũt diffinitões qꝛ
aliq̄ ē diffinitio exꝑmēs qd rei. ꝛ aliq̄ ē diffinitio exp
mēs qd nõis. aliq̄ ē diffinitio dicēs qd. ꝛ aliq̄ ē diffi
nitio dicēs ꝑpter qd. ꝛ aliq̄ dicens qd ꝛ ꝑpter qd. q̄r
ta veritas ē ꝙ ipm ꝙ qd ē demõstrat'. ꝛ ipm ꝙ qd ē
nõ demr̃at'. nã ipm ꝙ quid ē dicēs ꝑpter qd nõ de
mr̃at'. ipm vero ꝙ quid ē dicēs tm̃ qd bñ demr̃atur
vera veritas ꝙ diffinitio diuersimode se hꝫ ad dmõ
stratõem. q̄m aliq̄ ē ꝑncipiũ demr̃atõis. ꝛ aliq̄ ē de
mr̃atõis ꝯcl'o. aliq̄ vero tota demr̃atio positõe diffe
rēs. vera veritas ꝙ alic⁹ ē diffinitio ꝛ demr̃atio. sꝫ
passiõis. alicui⁹ aũt ē diffinitio ꝛ ñ demr̃atio. s. subie
cti. vñ sba ñ demr̃at'. accñ̃a vero demõstrat'. Circa
ꝑdicta dubitat' vtꝝ passio ꝛ suũ qd̄ qd ē eadē dmr̃a
tõe demr̃ent'. ꝛ vi ꝙ sic. qꝛ illa sũt vnũ ꝛ idē. ḡ dmõ
strãdo passionē demõstrat' sua diffinitio idētica ꝛ ꝯ
tra. In oppositũ ar. qꝛ põt sciri passio ignota sua
diffinitõe. ḡ nõ eadē demr̃atõe demr̃at'. añs pꝫ. qꝛ si
cut põt sciri sbm ignotata sua diffinitõe. ita põt sciri
passio igto suo ꝙ quid ē. Dñdũ ꝙ si p qd̄ quidē itel
ligit' quidditas passiõis. sic eadē demr̃atõe dmr̃at'
vtrũq̄ꝫ. q̄m accñ̃tis eē ē iesse. 7. met. ḡ eēntia passio
nis ē suũ iesse sbo. sꝫ cũ demr̃at' passio de suo sbõ nõ
solũ scit' passio iesse sbo sꝫ ēt eēntia passiõis iesse sbõ
si aũt p qd̄ quid ē itelligit' diffinitio quidditatia pas
siõis. sic ñ eadē demr̃atõe ãbo dmr̃ant'. eo ꝙ sicut se
hꝫ sbm ad suã diffinitõem. ita passio ad suã diffiniti
onem sꝫ põt sciri sbꝫ sine sua diffinitõe ḡ ꝛ passio mi
nor pꝫ. qꝛ aliquis ꝑt scire quid significat' nõie equi et
igrare quid ē equũ ꝫ The. i ꝑlogo poste. qꝛ si dicat'
puero ꝙ adducat equũ ipe adducit equũ. si ãt ꝙ ani
mal hinibile ipe ñ adducit nec intelligit quid p aial
hinibile iportat'. ita ē dñdũ d' passiõe ꝙ quis ad sen
sũ põt scire lunã eclipsari nesciēdo diffinitõem ei⁹. ꝯ
cedit' tñ ꝙ codē medio demr̃at' passio ꝛ sua diffinitõ
ñ sil' sed successiue. q̄m p iterpõem terre iter soleꝫ ꝛ
lunã demr̃at' idinter eclipsis de luna ꝛ ꝑuatio lumis
i luna. Neq̄ꝫ rõ i ꝯtrariũ ꝯuicit qꝛ lꝫ illa sint idē ꝫm
rē. nõ tñ ꝫ rõnē nec ꝯsil'r idē significant. qꝛ diffinitio
passiõis distictius significat q̄ꝫ passio vt tollit' de m
te Aris. i ꝑlogo phi. di. ꝙ diffinitũ cognitõe ꝯfusã est
noti⁹ diffinitõe. cognitõe aũt disticta diffinitio ē noti
or diffinito. Sꝫ ꝯtra duo dicta ar. ꝛ ꝑmo ꝙ ñ ē pos
sibile passionē ꝛ suã diffinitõeꝫ idēticã dñtē tm̃ quid
codē medio demr̃ari semp itelligēdo potissime. nã i
possibile ē i codē gñe cãe pl'a eē media potissima ad
candē ꝯclõnem. ḡ ipossibile ē piformit' eiusdē medij
potissimi duas eē ꝯclõnes. s. passiõis ꝛ sue diffinitõis
pꝫ ꝯña. qꝛ sicut pl'a media i codē gñe cãe necessario
hñt ordinē ꝑoris ꝛ posterioris rõne cui⁹ illoꝝ medi
oꝝ vnũ ē ꝑpinquũ ꝛ aliud remotũ nõ potissime de
mõstrãs. ita passio ꝛ sua diffinitio idētica cũ sint i co
dē gñe cãe formal' ꝛ hēant ordinē eēntialē iuiceꝫ ꝑo
ris ꝛ posterioris cũ nãl'r diffinitio sit ꝑor suo diffini
to nõ poterũt codē medio potissime demõstrari.
Scdo ar. ꝙ eclipsis nõ demr̃at' potissime p iterpõeꝫ
terre. ex eo eni nõ demõstrat' potissime eclipsis p so
lem eē i capite vel i cauda draconis. qꝛ tale mediuꝫ
ē remotum. sed terrã iterponi est ēt medium remotũ
ḡ pꝫ ꝯña cũ maiori ex his q̄ dicta sũt i ꝑmo huius ꝛ
minor ꝑbat'. nã iter obm terre ꝛ eclipsim mediat ab
sentia solis a luna q̄ ē ꝑpria cã eclipsis. Eclipsis eni
cũ sit ꝑuatio lumis in luna ꝑuenit imediate ex abñ
tia solis a luna. abñ̃tia aũt solis a luna ꝑuenit ime
diate ex iterpõne terre. dꝫ ido p iterpõem terre dmõ
strari abñ̃tia solis ꝛ p abñ̃tiã solis dꝫ demr̃ari eclip
sis. Et ꝯfirmat' p phm̃ di. ꝑmo hui⁹. ꝙ sicut affir
matio est cã affirmatõis. i. a negatio ē cã negatõis.
ideo sicut passio affirmatiua demõstratur potissime
tm̃ p medium affirmatiuum. ita passio negatiua vl'
ꝑuatiua non potest demonstrari potissime nisi per
mediũ negatiuũ vel ꝑuatiuum. sed iterpositio terre
ē cã positiua ꝛ eclipsis est effectus ꝑuatiuus ꝛ nega
tiuus ergo. Item. 2. phi. di. Arist. ꝙ absentia nau
te est causa submersionis nauis ergo submersio na
uis per absentiam naute poterit demonstrari. ꝯstat
autem cãm esse negatiuam sicut effectum. Ad ꝑ
mum neget' ꝯña ꝛ ad ꝑbatõem dico ꝙ nõ est silitu
do qꝛ si i eodem gñe sunt duo media vnũ eoꝝ ē p al
terum demonstrabile non aũt diffinitõ passionis di
cens tm̃ quid põt demonstrare passionē vel ecõtra.
itelligēdo de demõstratõe terminãte qõeꝫ qꝛ ē vl' ꝑ
pter quid ē. ꝛ si diffinitio ordine nãe ꝑcedit suũ diffi
nitũ nõ tñ ordie demonstratõis qꝛ passio ꝛ sua diffi
nitio idēptica nullũ hñt ordinem respectu sue cãe vt
hꝫ rõnem medij demonstratiui. verbi gratia q̄tuor
genera cãꝝ hꝫ inter se ordinem essentialem ꝑoris ꝛ
posterioris tñ vt ꝯpant' ad ꝑmam passionē alicuius
subiecti dependentē a quolꝫ istoꝝ nõ hꝫ rõem ꝑoris
ꝛ posterioris respectu illi⁹ passionis vt hꝫ rõnem de
monstrabil' al'r non contingeret potissime dmõstra
re idē p plura gñ̃a cãꝝ qd̄ ē ꝯtra aris. i capl'o sequen
ti. ita lꝫ ꝑus sit natural'r ꝑuatio luminis in luna q̄ꝫ
eclipsis ꝛ natural'r ꝑus fluat illa diffinitõ a cã sua q̄ꝫ
passio tamen respectu cãe que ē iterpositio terre in
ter solē ꝛ lunã vt hꝫ rõnem medij demonstratiui nõ
ē aliquis ordo iter illa duo itã ꝙ tale medium quã
tum est ex se idifferens ē demonstrare passionem vl'
suam diffinitõem idēpticã. ꝙ autem ꝑus demõstra
ret vnã q̄ꝫ reliquã hoc rõne itellect⁹ ꝑus cognoscē
tis vnũ q̄ꝫ reliquũ aut prius cõponentis passioneꝫ
cũ medio demonstratiuo q̄ꝫ diffinitõem eius vl' ecõ
tra. Consil'r di i alijs ꝙ eodem medio demonstratur
hoiem esse risibilē ꝛ hoiem esse aptũ natum ridere ꝛ
codē medio demr̃atur hoiem esse iracundũ ꝛ appe
titiuum vindicte dato ꝙ appetit⁹ vidicte sit diffinitõ
dicens tm̃ quid. Ad scdꝫ dicit' ꝙ qꝛ ex mere affir
matiua sequit' mere affirmatiua ꝛ pure negatiua in
dinter. ideo per cãm mere affirmatiuam contingit dõ
monstrare potissime indinter effectum positiuum.
ꝛ effectum negatiuum non itelligendo ꝙ eadem cã
demonstret potissime vtrunq̄ꝫ effectum sed ꝙ sicut
aliqua causa affirmatiua demonstrat potissime effe
ctũ positiuũ ita aliq̄ cã positiua dmõstrat potissime
effectũ priuatiuũ ꝛ negatiuũ. terrã. n. cooperire lunã
demonstrat potissime abñtiam solis a luna ꝛ tñ ter
ram cooperire lunã est cã positiua ꝛ absentia solis
a luna est effect⁹ priuatiuus. similiter non concurre
re est effectus negatiuus imediate demonstrabilis
p causam tantum positiuam. s. p lineas esse eque di
stantes. Et sicut ex mere negatiua nõ sequit' affir
matiua vt patuit primo huius. sed bene ex vna af
firmatiua ꝛ vna negatiua. ita ex causa mere negati
ua non demonstratur effectus pure priuatiuus sed
dꝫ ꝙ talis causa vniatur vni affirmatiue vel icluda
tur i vna affirmatiua sicut ergo nõ demonstrat' a po
steriori eclipsis p non causare vmbrã tñ sꝫ oportet

addere corp⁹ opacū expositū lune qd̄ ē positū ita nō
demr̄atur a pori eclipsis adequate p absentiā solis
a luna ꝛ pcipue qꝛ eclipsis cōnotat iterpositionē cor
poris opaci. sed p iterpōnem terre iter solem ꝛ lunā
q̄ ē cā affirmatiua icludēs illā negatiuā. s. absentiaꝫ
solis a luna. cū enim dr̄ terram poni iter solem ꝛ lu-
nam. dico vnam cām positiuam q̄ est iterpō terre. et
vnam cām pñatiuam q̄ est abñtia solis a luna. cuꝫ
ergo nihil sit medium iter abñtiam solis ꝛ eclipsim.
iō demr̄atio eclipsim p iterpōnem terre iter solem ꝛ
lunam fit demr̄atio p cām imediatam. Et ad ꝯfirma
tōem concedo ꝙ negatio ē cā negatōis nō tamē de
monstrat̄ negatio p solā negatōem. qꝛ vt patuit pri-
mo hui⁹ nō demōstrat̄ nō respirare tm̄ p non eē aial
sed ēt demr̄atur p esse aial i scd̄a figura vt omne re-
spirās ē aial. nullus paries ē aial. ḡ null⁹ paries re
spirat. Cōcedo ēt illud qd̄ dr̄. 2. phi. s. ꝙ abñtia nau-
te est cā submersionis nauis nō tm̄ ppter hoc demō
stratur adequate submersio nauis p abñtiaꝫ naute
sed oportet addere agitatōem fortune iundatōnum
aut ventoꝝ aut aliud simile qd̄ iportat cāꝫ positiuā
qꝛ effect̄ negatiu⁹ nō pōt fieri a cā negatiua absqꝫ
ꝯcursu cāe positiue ꝛc.

D euidentiā dictoꝝ q̄rit̄ vtrū diffinitio sbi
vel passionis sit mediū i demr̄atōe. ꝛ ar. ꝙ
subiecti ꝛ nō passiōis. pmo qꝛ diffinitō pas
sionis demr̄ate ē idē ꝙ passio sed nihil demonstrat̄
p seipm. qꝛ petitio pncipij. ergo talis passio non de
monstrat̄ p suam diffinitōem. Secundo i demōstra
tōe pticulari demōstrat̄ passio de subiecto pticulari
p sbm̄ vl'e sed vbicūqꝫ ponit̄ sbm̄ p medio loco eius
pōt poni diffinitio sua. vt colligit̄ de itentōe philoso
phi pmo hui⁹ caplō d̄ erroribꝰ. circa vl'e ergo passio
est demonstrabilis de aliquo p diffinitioneꝫ sui sub
iecti. Tertio passio nō demonstrat̄ de subiecto suo
nisi p medium eēntiale vel accñtale illi subiecto. Si
mediū illud ē essentiale illi subiecto ḡ ē diffinitō sub
iecti. si accñtale ergo passio iest subiecto p accñs qd̄
ē ꝯtra Arist. pmo hꝰ. Quarto ois passio ē demr̄a
bilis sed non ꝯtingit pcedere i ifinitum i passionib⁹
sicut neqꝫ in subiectis. ergo est deuenire ad primam
passionem demōstrabilem non p passionē aliquam
pcedentē sed per diffinitōem subiecti. pꝫ consequen
tia cū maiori. qꝛ omne hñs cām essentialem est de-
monstrabile. minor vero est Arist. 2. hui⁹ tractatu d̄
pcessu demonstratiuo i sursum ꝛ deorsum ꝛc. In
oppositum ar. sic pmo medium i demonstratōe po
tissima dicit quid. ꝛ ppter quid passionis vt colligi-
tur a philosopho i hoc secundo. sed diffinitio subiecti
non dicit quid ꝛ ppter quid passionis. qꝛ non accipit
cām passionis sub rōne esse. ergo diffinitio subiecti
non est medium in demonstratione potissima sed dif
finitio passionis. Secundo si medium i demōstra
tione potissima posset esse diffinitio subiecti demon
stratio posset fieri ex ignotis. ꝯñs est contra phm̄ p
mo huius. ꝛ probatur ꝯña. qꝛ passio potest esse ita
ignota de diffinitōe sbi sicut de sbō. nā habē tres an
gulos ē ita ignotum de diffinitōe triāguli sicut d̄ tri
angulo. Tertio si medium i demonstratōe potissima
est diffinitio subiecti sꝫ idem ē subiectū ꝛ sua diffini-
tio ergo medium ꝛ minor extremitas sunt vnum et
idem quod ē iconueniēs. qꝛ tūc nō magis mediū de
mōstratōis ē diffinitio sbi q̄ꝫ ipm sbm̄ qd̄ ē icōueni
ens qꝛ nō demr̄at̄ passio de diffinitōe sed de sbo per
Arist. i hoc secundo. Quarto mediū i demonstratōe
potissima dꝫ esse mediū realr̄ ꝛ nālr̄. sꝫ illud qd̄ ē sic
mediū dꝫ esse pus vno extremo ꝛ posteri⁹ alio vt pa
tet i motu locali iuxta doctrinā arist. 5. phi. qꝛ alr̄ non
hr̄et rōnem medij. hoc autem non competit diffinit-
ōi sbi. sed diffinitioni passionis qꝛ diffinitio subiecti
ē naturalr̄ por sbō ꝛ passione. diffinitio auteꝫ passio
nis mediat inter subiectum ꝛ passionē. Circa hāc
materiam sunt quatuor opiniones quarum pma ē
thome ꝛ spāliter Egi. ponentis hic quatuor concl'o-
nes quarum pma est ista. diffinitio passionis ꝛ non
subiecti est medium in demonstratione potissima. p
batur scientie mathe. sunt i pmo gradu certitudis p
ꝯmen. 2. metha. sed iste non demonstrantur p diffini
tōem subiecti sed passionis ergo. minor declaratur.
nam habere tres angulos equales duobus rectis ē
passio demonstrabil' de triangulo non per diffinitio
nem anguli sed per angulum extrinsecum equiua-
lentem duobus oppositis itrinsecis ꝛ hoc demōstra
tur p lineam paralellam eque distante tertio lateri
secantem angulum extrinsecum in duos angulos
equales duobus oppositis intrinsecis trianguli. H
vero demonstratur p lineas paralellas non concur
rere que cum sit passio nota vel p se nota nō ampli⁹
demonstrat̄. ex quibus sequitur ꝙ diffinitio subiec
ti non ingreditur demonstratōem potissimam. No
tandum pmo fm Egi. fundatorē huius opinionis
ꝙ passiones sūt i triplici dr̄ia. nam alique sūt ita no
te simplr̄ ꝙ cū suis subiectis faciunt pncipia cōmu
nia ꝛ dignitates vt excedere ptem est passio toti⁹ ex
qua cū illo fit hec. ppō omne totum est maius sua p
te que est cōmunis animi conceptio non ingredien̄
demonstrationem fm sbām sed fm virtutem. qꝛ sb
iectum eius est cōmuni⁹ q̄ꝫ sbm geometrie vl' arith
me. nec ex his fit vna scia hñs sbm̄ tante cōitatis si
cut sbm. ppōnis date. alie sunt passiones quasi note
ad sensum que cum suis subiectis faciunt principia
spālia sciarum vt non concurrere est passio linearuꝫ
palellarum ꝛ superficiem non includere ē passio dua
rum lineaꝝ rectaꝝ ex quibus omnibus fiunt tales
ppōnes linee paralelle non concurrunt due linee re
cte superficiem non includunt que sunt pncipia spā
lia scientiaꝝ ingredientia formaliter demonstratio-
nem. Alie aūt sunt passiones non per se note nec q̄-
si p se note que demr̄ant̄ p passiones idemonstrabi
les vt hr̄e angulum extrinsecum equiualenteꝫ duo
bus oppositis itrinsecis vt hr̄e tres angulos eq̄les
duobus rectis iste passiones resoluunt̄ in passiones
spāles indemr̄abiles. passiones autem spāles inde-
mr̄abiles non resoluunt̄ in passiones vl'es sꝫ solum
ab illis recipiunt robur ꝛ ꝟtutem. Secundo notan
dum fm Egi. ꝙ sicut hō aial ꝛ sbā sūt vnuꝫ ꝛ idē tm̄
alie passiones fluūt ab hōe. vt hō ē. ꝛ alie ab hōie vt
aial est. ꝛ alie ab eodē vt sbā ē. ita triāgul⁹ rectiline-
us ꝛ ꝯtinuū sūt idem ꝛ tm̄ alie passiones fluūt a tri
angulo fm ꝙ hꝰ. ꝛ alie a triangulo vt ē rectilineus.
ꝛ alie ab eodem vt continuum est. habita ergo pma
passione triāguli que ē vltima i resolutione videat̄
si est p se nota vel quasi p se nō aut non. si sic illa nō
ē amplius demonstrabil'. si non tūc nō dꝫ sumi diffi
nitio sbi sed passio aliq̄ figure rectilinee q̄ si ñ ē p se
nō resoluat̄ iteꝝ vsqꝫ i passionē pme figure rectiliee
p se notā q̄ iteꝝ si ñ ē p se nō ascēdat̄ ad ꝯtinuuꝫ de
mr̄ando p aliq̄ꝫ passionē illi⁹ passionē figure rectili-
nee vsqꝫ quo deuētum sit ad passionem indemr̄abi-
lem ꝛ isto mō non transcendit̄ de gñe in genus. sed
sp stat̄ i eodem gñe p abstractionem altioris grad⁹
in eodem gñe. Tertio notandum ꝙ cōtra se mo-
uet Egi. duo dubia quorum primum est ꝙ passio d̄
monstrata de triangulo non competit triangulo vt
triangulus ē ꝛ cum demonstret̄ de ipo p passionē cō
petentem ei vt rectilineus ē. Secundum dubium
ꝙ demonstratio non ē p cām ppriam ex quo nō est
p ppriā passionē neqꝫ p diffinitōem sbi. Ad pmū
rñdet Egi. negando ꝯñam qꝛ ꝛ si cōpetit sibi p aliaꝫ
cām non tm̄ competit sibi p aliud sbm ideo passio
demr̄ata de triāgulo ꝯpetit sibi fm ꝙ hui⁹. Ad scd̄ꝫ
silr̄ negat ꝯñaꝫ di. ꝙ aliud ē eē cām ppriā ꝛ aliud ē
esse ppriā passionē. Esse cām ppriā ē aliq̄d cāre i ali
quo qd̄ ñ pōt cāre i alio. sed eē ppriā passionē ē ali-
cui ꝯpeteē fm ꝙ hꝰ ꝛ nō alteri. Vbi gr̄a. iterpō terre i
ter solē ꝛ lunā ē cā ppria eclipsis. qꝛ causat hoc i luna
cū recipiat lumē a sole qd̄ nō pōt i alio causare non
tm̄ ē ppria passio lune qꝛ competit alteri. iterpōit. n.
se terra iter solē ꝛ lunam. Itē ductio linee palelle eq̄
distantis tertio lateri ē ppria cā alicui⁹ passionis tri
anguli qꝛ cāt i triangulo angulum extrinsecū habē
duos angulos eq̄les duobus angulis itrinsecis op
positis trianguli quā passionem non pōt i aliq̄ alia
figura cāre non tm̄ ē ppria passio trianguli. qꝛ cuilꝫ fi
gure rectilinee pōt competere. i q̄lꝫ enim figura rec
tilinea pōt duci linea palella eque distans tertio la-
teri. Secūda ꝯcl'o Egi. ē ista diffinitio sbi pōt eē me-
diū i demonstratōe potissima vt icludit diffinitōem
passionis. pꝫ pmo de diffinitōe sbi cuius vna ps est
diffinitio eēntialis ꝛ alia ē passio subiecti. Vñ circu-
lus diffinit̄ p figuram planā vna linea cōtentā equa
liter distante a medio siue centro. vbi patet ꝙ figura
plana vna linea contenta ē diffinitio essential' circu-
li. s. n. vna ps plus distat a centro q̄ꝫ alia illa non di
citur plana. equalitas autem distātie a centro ē pas
sio circuli. Secundo idem pꝫ de diffinitōe subiecti in
cludēte solum gen⁹ ꝛ passionē subiecti vt figura a cu
ius centro ad circūferentiaꝫ omnes linee ducte sunt
equales i q̄ non ponit̄ nisi gen⁹ circuli sꝫ equalitas
lineaꝝ ductaꝝ a cētro ad circūferētiā. Tertio liquet
idē de diffinitōe subiecti cui passio ita ē ppinq̄ ꝛ ma-
nifesta ꝙ demōstrator despicit ipaꝫ accipe sꝫ accipit
diffinitōeꝫ subiecti. vñ ꝙ circul⁹ sit figura plana vna
linea cōtenta dicit totā essentiam circuli. ꝛ ꝙ circulo
ꝯpetat habere eq̄litatem lineaꝝ ductaꝝ a centro est
aliquod ꝯñs essentiā circuli ꝛ hoc ē notū iesse circu-
lo per rōnem circuli. itelligens. n. circulum esse figu
rā planā vna linea ꝯtentā stati itelligit ꝙ equalr̄ se
hꝫ ad centrū. qꝛ si non equalr̄ se hr̄et nō esset plana
sed aliq̄ ps circuli esset magis eleuata q̄ꝫ alia geōe.
ḡ p qualꝫ istaꝝ diffinitōum poterit pbare aliq̄ꝫ pas
sionē de circulo non tm̄ sequitur ꝙ per diffinitionem
subiecti tanq̄ꝫ p medium formale sed tm̄ p passionē
pcedentē vel p diffinitōem passionis. Tertia concl'o
Egi. ē ista diffinitio subiecti vel aliquid loco eius dꝫ
i gredi demonstratōem potissimam nō tanq̄ꝫ medi
um sed tanq̄ꝫ aliq̄d ānexum medio pmo vt aliquā-
do mediū dicens ppter quid passiōis determinetur
ad eē ppriā cāꝫ illi⁹. Vñ iterpō terre absolute sūpta
nō ē ppria cā eclipsis sed cū determinatōe iter soleꝫ
ꝛ lunam quod ponit̄ loco diffinitōis lune dr̄ propria
cā illi⁹. Silr̄ habere angulū extrīsecum equalētem
duob⁹ oppositis itrinsecis non competit triāgulo ni
si qꝛ triangul⁹ ē figura trib⁹ rectis lineis contenta iō
demonstrando hr̄e tres de triāgulo dꝫ poni i demō
stratione diffinitio trianguli vt ois figura trib⁹ line-
is cōtenta hñs angulum extrinsecum equiualenteꝫ
duob⁹ oppositis itrinsecis habet tres. sed ois triāgu
lus ē hmōi ḡ. Secūdo qꝛ cū mediū sit quedā pas-
sio ꝛ passio non possit plene itelligi sine subiecto oꝫ
ꝙ sbm̄ vel aliq̄d loco subiecti ānectat̄ ipsi passioni
q̄ ē mediū dicēs ppter q̄d alterius passionis sed nō
dꝫ poni sbm̄ qꝛ hec ē minor extremitas. ḡ ponetur
diffinitio vel aliq̄d loco eius. ex quo enim diffinitio
subiecti ē pncipiū ois demr̄atōis fm arist. in plogo
de aia ipa est q̄si gñalis cā omniuꝫ passionū sui sub
iecti. adiuncta ergo passioni prime demonstrabit se
cundā ꝛ adiuncta scd̄e demonstrabit tertiam ꝛ sic vl
tra. Prima aūt passio si est p se nota nō hꝫ mediuꝫ
p quod demonstret̄. si aūt est p se nota demōstrabit̄
p passionem alterius abstractōnis sp' cum addita si
to diffinitōis subiecti vel alicui⁹ alterius loco illius
vt limitet̄ ad esse cām ppriam. passio ergo dicens p
pter q̄d alterius passionis qꝛ est. ppria cā eius ē me
dium. diffinitio autem non est medium. qꝛ tunc vnū
esset mediū ad plures concl'ones qd̄ ē iconueniens.
Tertio qꝛ nihil pprie diffinitur nisi abstractū ꝛ p cō-
trarium nihil pprie demonstratur nisi ꝯcretū. pprie
enim demonstrat̄ tonare ꝛ pprie diffinit tonitruū. sꝫ
passio d̄monstrabil' i concreto demōstratur ꝛ passio
i concreto icludit subiectum. ergo sbm vel aliq̄d lo-
co ei⁹ dꝫ annecti medio sed non sbm̄ qꝛ est mior ex
tremitas. ergo diffinitio vel aliquid loco eius est an
nectenda medio. Quarta concl'o Egi. est ista diffi
nitio subiecti potest esse medium i demonstratione
non potissima. pbatur i demonstratōe particulari q̄
demonstratur habere tres āgulos de equilatero me
dium ē sbm̄ sꝫ triangulus vt patuit primo huius.
sed vbicūqꝫ subiectum ē medium ibi diffinitio pōt
esse medium ḡ. loco ergo istius termini triāgul⁹ po
natur figura trib⁹ rectis lineis contenta ꝛ habetur i
tentum. Item pōt demonstrari aial de homine p
diffinitōem aialis non inq̄ꝫtum ē subiectum sꝫ inq̄ꝫ
tum est pdicatum isto modo. ois sbā aiata sensitiua
ē aial. ois homo est substātia aiata sensitiua. ergo ois
homo est aial ista non ē demonstratio potissima sed
pticularis qꝛ demonstrat̄ superius de suo inferiori.
His dictis sustinēdo hanc opinioneꝫ faciliter soluū
tur omnes rōnes. Ad pmum dr̄ ꝙ diffinitio pas
sionis idēptica vel essentialis non est mediuꝫ i dmō
stratione potissima sed diffinitio causalis passionis
dicēs propter q̄d. Ad scd̄aꝫ responsum ē illud nō eē
iconueniens i demonstratōne non potissima. Ad
tertiam conceditur ꝙ passio demonstratur per acci
dēs nominaliter loquendo sꝫ per aliquod accidēs
quod tamen est accñs propium ꝛ non ꝯmune sed ꝙ
demonstretur p accñs aduerbiliater loquendo. s. ñ
per se hoc neget̄ qꝛ licet demonstretur p aliam cām.
qꝛ tm̄ ista ē propria ideo passio p se demonstratur d̄
suo subiecto. Ad q̄rtam dr̄ ꝙ si pma passio subie
cti ē p se nota illa non demonstratur licet hēat cām.
Si autem non est p se nota illa demonstratur p aliā
passionem cōioris generis q̄ꝫ sit suum subiectū vsqꝫ
ad passionem per se notam ꝛ idemonstrabilē.
Istam opionem i suis dictis ordinate ꝛ diffuse retuli
ac fideliter qꝛ pulcherrima est ꝛ optime fundata si-
cut ꝛ ipse fundatissimus ac peritissimus fuit non so-
lum i hac scia verum ꝛ i quibuscunqꝫ alijs tam hu-
manis quam diuinitus iuentis. deinde quia sine d̄
cissione huius opinionis non possunt alie plene in-
telligi neque doctrina Aristo. hic sicut neque alia di
cta eius nisi per hunc e celo missum illustrata fuisset
ꝛ licet hec sint bene ꝛ magistraliter dicta tamen cum
reuerentia tanti doctoris aliquantulum instabo vt
tam intentio illius quam Aristo. melius cognosca-
tur. Et primo argu. quod medium i demonstratō
ne potissima sit diffinitio subiecti. nam quelibet dif-
finitio material' demonstrabil' est potissime p forma
lem sed alicuius subiecti plures sunt diffinitōes q̄-
rum vna est materialis ꝛ alia formalis. ergo diffini
tio materialis alicuius subiecti est demostrabilis d̄
illo per suam diffinitōnem formalem. patet cōsequē
tia cum minori ex dictis ꝛ dicendis. maior autem ē
determinata in littera vbi ostensum est diffinitōem
materialem dicentem quia vel quid demonstrari p
formalem dicentem propter quid. Unde secūdo
de anima Arist. demonstrat diffinitiōem materialē
anime per formalem. ꝛ. 2. phi. diffinitōem nature di
centē quid. s. esse pncipium motus ꝛ gens per diffi
nitionem dicentem propter q̄d. s. eē illud q̄ differūt

naturalia a non naturalib⁹. ⁊ tertio phi. demonstrat
Arist. de motu actū mobil inq̄ntum mobile p diffini
tōem formalem mot⁹ q̄ est endelichya entis poten-
tia ꝯm ꝙ hmōi patuit ēt primo huius demonstrari
diffinitio demonstratōis di. qꝛ ⁊ quid. s. esse ex pmis
veris ⁊c. per diffinitōem dicentem ꝓpter quid. s. per
esse syllogismum facientē scire. Item phūs i pnci
pio hui⁹ secundi ponit ꝙ diffinitio cā ⁊ medium sūt
idem ergo quelꝫ diffinitio sicut est causa ita est medi
um i demonstratōe. passio enim pcedens non est me
dium i demonstratione nisi qꝛ est causa dicens pro-
pter quid passionis sequentis. sed diffinitio pcedens
subiecti est cā di. ꝓpter quid diffinitōnis sequentis
non enim Arist. dedisset pmo hui⁹ quatuor modos
dicendi per se nisi voluisset quēlꝫ illorum igredi de-
monstrationem vt patuit. Secundo arg. ꝙ prima
passio alicuius subiecti est demonstrabilis de illo p
diffinitōem subiecti. qꝛ ꝯm Arist. tam i pmo huius
q̄ꝫ i ꝓhemio metha. principia scientiarum spāliuꝫ ꝓ
bant ⁊ demonstrantur per metha. sed non videt nisi
ꝙ p diffinitiones subiectorum ita ꝙ non concurrere
dato ꝙ sit pma passio linearum paralellarum dmō
strabitur de isto subiecto per diffinitionem eius ⁊ eq̄
liter distare a centro probabitur dmonstratiue d cir
culo p diffinitōem essentialem circuli que est figura
plana vna linea contenta. Item Arist. pmo huius
capitulo de per se ponit hanc esse demonstrabilem i
secundo modo linea est recta vel curua sed non p ali
am passionē ꝯtinui qđ ē gen⁹ ad lineā imediataꝫ. ğ
p diffinitōem subiecti. pꝫ ꝯn̄a. ⁊ minor declarat. nā
sicut linea est pma spēs continui ita rectum vel cur-
uum est pma passio continui. si ergo demonstraret
de linea rectum vel curuum per aliquam passioneꝫ
cōtinui aliqua demonstratio potissima esse ex poste
riorib⁹ qđ est contra naturam demonstratōis vt ha
bitum ē pmo huius. Silr hec ꝓpō est demonstrabi
lis numerus ē par vel ipar ⁊ nō p aliquaꝫ passionē
q̄ntitatis i cōi. qꝛ quelꝫ talis est min⁹ nota q̄ꝫ sit diffi
nitio numeri. ergo per diffinitōem numeri que ē no
tissima. s. multitudo ex vnitatibus aggregata par
vel ipar de numero demonstrabitur. p. enim primo
huius manifestato primo modo dicendi per se per
lineam esse ex punctis. declarat ꝯm moduꝫ per line
am esse rectam vel curuam tam ad denotandum se
cundum modum demonstrari per primum. ⁊ illa li-
nea est recta vel curua demonstrari per illam lineaꝫ
est q̄ntitas continua terminata punctis. Tertō ar
gu. ꝙ nulla passio est potissime demonstrabil p ali-
quam passionem abstractionis generis qꝛ dato illo
sequeretur aliquam demonstrationem potissimam
non esse ex imediatis neqꝫ ex pmissis ꝯm quod ipm
quod ē contra Arist. pmo hui⁹. ⁊ ꝓbatur ꝯn̄a quia
nulla passio gn̄is ꝯpetit imediate spēi nec ꝯm qđ ip
sum. sed mediate gn̄e ⁊ rōe gn̄is ꝯpetit illi. Item ta
lis passio abstractōis gn̄is aut absolute ponit medi
um vel cū additamēto nō absolute qꝛ cū talis dmō
stratio sit sillogism⁹ prime figure semper maior esset
falsa. nec ēt cum additamento qꝛ tunc illud aggrega
tum cum non sit ꝓpria passio subiecti erit ꝓpria cau
sa ꝯm Egi. sꝫ h̄ non pōt eē. qꝛ ꝓpria cā alicui⁹ effect⁹
est illa qua posita ponit effect⁹ ⁊ qua remota remo-
netur effectus. vt pꝫ de iterpōne terre iter solem ⁊ lu
nam respectu eclipsis sed istud nō competit illi ag-
gregato quod declarat exēplo egi. qꝛ siue ponat duc
tis linee paralelle siue non ponatur non minus triā
gul⁹ habet angulum extrisecum equiualentem duo
bus oppositis itrinsecis. ita siue ponatur illđ aggre-
gatum siue non adhuc tal passio competit illi subie
cto. ğ tale aggregatū nō est cā ꝓpria. Quarto ar.
ꝙ aliquando diffinitio subiecti igrediens demōstra
tōem ⁊ non passio. Uñ qꝛ ꝯm Arist. primo hui⁹ pas-
sio necessario nō demonstrat p medium ꝯtigens. sꝫ
equalitas trium anguloꝝ ad duos rectos est passio
necessaria cū fluat a pricipijs spēi. equalitas autem
anguli extrinsecis ad duos oppositos trianguli est
passio contigens cum non competat triangulo nisi
ab itrinseco. ergo habere tres non demonstrat p ha
bere angulum extrisecum tanq̄ꝫ p medium sꝫ tāq̄ꝫ
p annexum medio quod est diffinitio trianguli. Itē
facio hanc demonstratōem. omnis figura tribus re
ctis lineis ꝯtenta habens angulum extrisecuꝫ equi
ualentem duob⁹ oppositis itrinsecis habet tres āgu
los equales duobus rectis. omnis triangulus ē hu
iusmodi ergo ⁊c. ⁊ quero vtrum diffinitio subiecti vl
passionis sibi adiuncta sit medium aut ipsa passio. si
diffinitio est medium habetur intentum si autem di
citur ꝙ passio sibi adiuncta que dicitur diffinitō pas
sionis demonstrate est medium. sequitur aliquam d
monstratōem potissimam non esse p causam quod
ē cōtra phm̄ primo hui⁹ ⁊ esse p medium accn̄tale ⁊
non eēntiale quod iteꝝ ē contra Arist. i hoc secundo.
Et ꝓbatur illud sequi. qꝛ angulus extrisecus nō est
cā equalitatis trium angulorum ad duos rectos si-
ue enim sit angul⁹ extrinsecus siue non sit nō minus
triangulus habet tres angulos equales duobus re
ctis. Et ex hoc pꝫ illud esse medium per accn̄s qꝛ ꝯm
phm̄ supra iterpositio terre iter solem ⁊ lunam ē me
dium essentiale eclipsis. qꝛ posita illa iterpōne poni
tur eclipsis ⁊ ea remota remouetur eclipsis. Cor-
pus autem opacum expositum lune nō causare vm
bram dr medium accn̄tale. qꝛ lꝫ non potest tali me-
dio ponatur eclipsis. non tn̄ ꝓpter hoc eo remoto re
mouet eclipsis. ita i ꝓposito lꝫ enim posito angulo
extrisceo ponat equalitas triū anguloꝝ ad duos re
ctos non tn̄ eo remoto remouet illa passio. vt testat
Arist. 2. phi. di. ꝙ syllogismi signati si pmisse sint ve
re ꝯclo ē vera ⁊ nō econtra. iō habere anguluꝫ extri
secum equalentem duobus oppositis itrinsecis ⁊c.
aut non ē mediū vel ē mediū accn̄tale. sed medium
i demonstratione potissima non est medium accn̄ta
le. ğ talis passio nō est mediū. relinquit ğ ꝙ diffinitō
subiecti ē mediū i tali demonstratione ⁊ ꝙ passio si
bi adiūcta se hꝫ tn̄ vt determinatiuū ⁊ declaratiuū
medij. Deide cū demonstratio sit syllogism⁹ faciēs
scire ꝯm. p. primo hui⁹. ⁊ scire ē rē p cām cognoscere
⁊ qm̄ illi⁹ ē cā ꝙ nō ꝯtingit alr se hr̄e. ⁊ ꝯm ipm cā
⁊ mediū sūt idē vt patuit. ğ nullū ē mediū i demrati
one potissima nisi illđ habeat necessariā habitudinē
ad effectū ⁊ econtra. sꝫ hr̄e angulū extrisecū nō dicit
necessariā hitudinē ad hr̄e tres āgulos nec ecōtra ğ
hr̄e tres angulos n̄ demrat p angulū extrisecū tāq̄ꝫ
p mediū sꝫ solū p diffinitōem triāguli. Propterea
pri⁹ ē triangulū hr̄e tres angulos eq̄les duobus re
ctis q̄ꝫ illū hr̄e angulū extrisecū. si ğ demrat illa pas
sio de triangulo p habere angulum extrinsecū tāq̄ꝫ
p medium seqt aliquā dēmratōem potissimā ꝓcedē
p mediū a posteriori ꝯtra aris. primo ⁊ scđo h⁹. ⁊ iō
vt apparet opinio Egi. ē difficil ⁊ ābigua. Scđa opi.
fuit Linco. di. ꝙ mediū i demonstratione potissima
ē diffinitio subiecti ⁊ n̄ passionis qđ vr colligi ex in
tentōe arist. i ꝓlogo de aia di. ꝙ ipm quod quid est
pricipiū ē ois demonstratōis ⁊ ꝙ diffinitōes p quas
nō apparet cā accn̄tiū i sbō sunt dyaletice ⁊ vane. ⁊
4. phi. dixit Aristo. ꝙ tūc pulcherrime vnūquodqꝫ
diffinitū ē cū ex illa diffinitōe apparet cā accn̄tium
i subiecto ⁊ cā dissolie ⁊ solō dubioꝝ. Ad rōnes i
oppositū rn̄det p hāc opinionē. ad primā ꝙ diffini-
tio subiecti magis dicit qd ⁊ ꝓpter qd passionis q̄ꝫ
diffinitio passionis. qꝛ magis exprimit cām illi⁹. cū
n. dicit. p. mediū i demonstratōe dicere quid ⁊ ꝓpter
qd non vtrunqꝫ ē referēdū ad passionē. sed quid ad
subm. ⁊ ꝓpter qd ad passionē. i. medium i demōstra
tōe dicit qd sbi ⁊ ꝓpter qd passiōis. ⁊ sic auctoritas
roborat hāc opinionē. Ad scđm cū isert demrató
nē aliquā fieri ex ignotis. negat ꝯn̄a. dn̄do ꝙ prima
passio sbi ē magis nō de diffinitōe sbi q̄ꝫ de sbō. qa
diffinitio magis explicat cām illi⁹ passionis q̄ꝫ subꝫ
hec eni oē aial rōnale ē disciplinabile ē magis nota
q̄ꝫ illa. ois hō ē disciplinabil. Ad tertiā cū isertur
ꝙ ita subm erit mediū i demonstratōe potissima si-
cut diffinitō. negat ꝯn̄a. qꝛ lꝫ sbm̄ ⁊ diffinitō sint idē
realr. tn̄ dsnt rōne ⁊ significatōe cū diffinitio distin-
ctius explicet p diffinitōnem q̄ꝫ p sbm̄ ⁊ ꝯn̄ter diffi
cti⁹ expmit cām passionis diffinitio q̄ꝫ sbm̄. iō p dif-
finitōem demonstrat passio ⁊ non p sbm̄. Ad q̄r-
tum dr ꝙ diffinitio non ē mediū iter sbm̄ ⁊ passionē
via gn̄ationis vl ꝓtrāsitōis. sed via cognitōis quia
diffinitio ē magis nota cū vtroqꝫ extremoꝝ q̄ꝫ sint
extrema iter se. sicut ēt rn̄deret Egi. si pma passio ali
cui⁹ sbi demrat p passionē abstractioris gn̄is. talis
eni passio pcedit naturalr sbm̄ min⁹ cōe. diceret aūt
mediū mediatōe cognitōis. Ista opio deficit in hoc
ꝙ asserit nullā esse demonstrationē potissimā nisi in
q̄ mediū fuerit diffinitō sbi quod ē falsuꝫ. qꝛ tūc ma
the. non demonstrarēt potissime aliquā passioneꝫ p
passionē pcedentē tanq̄ꝫ p mediū cui⁹ oppositū pꝫ
qm̄ demonstrat habē angulos extrisecos equalētes
q̄tuor rectis de figura rectilinea p eē resolubile i tot
triāgulos quot angulos hꝫ dēptis duob⁹ tanq̄ꝫ per
mediū. silr habere angulum extrisecum equalentē
duobus oppositis itrinsecis. demonstrat p habē an
gulum extrisecum diuisibilē i duos angulos eq̄les
duob⁹ rectis oppositis itrinsecis triāguli. hec oia sūt
manifesta. pmo elencorum euclidis propōe. xxxij.
Itē Aris. vbi. s. dixit eclipsim demonstrari de lu-
na potissime per iterpositōem terre iter solem ⁊ lu-
nam ⁊ tonitruum de nube p extictionem ignis. qa
alr frustra dedisset ista exempla ⁊ tn̄ nullibi mediuꝫ
ē diffinitio subiecti sed passionis. Neqꝫ auctorita
tes adducte sunt ꝯtra pmam opinionem tenēdo do
ctrinam Egi. qꝛ dicit ipe ꝙ sicut dignitates sunt pn-
cipia oium demonstratōum ⁊ tn̄ non igrediunt for-
malr demonstratōem sed tn̄ virtualr. ita diffinitio
subiecti ē pncipiū ois demratōis. s. icōplexū ⁊ nō in
gredit formalr aliquā demōstratōem tanq̄ꝫ mediū
sed solū virtualr ꝯcedit ēt p q̄lꝫ talē diffinitōem ap
parē cās accn̄tiū ꝓprioꝝ subiecti sui nō tn̄ demrat il
la accn̄tia sꝫ tn̄ igredit demratōem illoꝝ tāq̄ꝫ q̄ddā
ānexū medio fortificatiuū ⁊ roboratiuū illi⁹. Ter
tia opio ē cōis dicēs ꝙ nec diffinitō subiecti nec pas
sionis ē mediū i demonstratōe potissima. sꝫ diffinitō
aggregata ex diffinitōe subiecti ⁊ passionis pmo. qꝛ
illud ē medium i dmonstratione quod ē maxie ime-
diatū ⁊ maxie ꝓprium. sed talis diffinitio ē hmōi. er
go ⁊c. maior pꝫ. qꝛ demonstratio ē ex ꝓprijs imedia
tis pmo hui⁹. ⁊ minor dclarat. nā hmōi diffinitio ē
maxie imediata sbō rōne diffinitionis subiecti ⁊ ma
xime ꝓpria passioni rōne diffinitōis passionis. si eni
mediū esset solū diffinitio subiecti illud non eēt ma-
xime ꝓprium passioni. ⁊ si eēt diffinitio passionis il-
lud nō eēt maxie imediatū sbō. Scđo mediū i dmō
stratione potissima dicit qd ⁊ ꝓpter qd ꝯm phm̄. sꝫ
tal diffinitio dicit quid subiecti ⁊ ꝓpter qd passiōis.
ğ. Ista opio ē contra itentōem aris. di. tā i pmo q̄ꝫ i
secūdo hui⁹ ꝙ aliqua ē diffinitio q̄ est pncipiū dmō
stratōis. ⁊ quedam q̄ est conclō demonstratōis. ⁊ q̄
dam q̄ est tota demonstratio positione ⁊ casu differēs
vt diffinitio ꝯposita ex diffinitōne subiecti ⁊ passiōis
aut ex duab⁹ diffinitionibus subiecti aut ex duabus
diffinitōibus passionis mō illud quod est tota dmō
stratio non ē ꝓprie mediū i demōstratōe potissima.
Preterea mediū i demonstratōe potissima dꝫ es
se diffinitio alicui⁹ vni⁹ diffiniti vt colligit de mente
Aris. i h̄ scđo respiciēdo oia dicta sua ⁊ exēpla. sed ta
lis diffinitio non est diffinitio alicuius vnius diffini
ti sed plurium. s. subiecti ⁊ passionis ⁊c. Uñ non est
iconueniēs diffinitōem aggregatam ex diffinitōib⁹
eiusdem rei aliqd demōstrare. sed iconueniēs ē diffi
nitōeꝫ aggregatam ex diffinitōibus pluriū rerū ali
quid demōstrare ⁊ i h̄ erat hec opinio. qꝛ credit dif-
finitōem ꝯpositam ex diffinitōe subiecti ⁊ passionis
dterminare passionē de sbō suo sicut diffinitōem cō
positā ex multis diffinitōibus eiusdē diffiniti demō
strare diffinitōnem aliquā vel passionem de eodem
sbō. Itē contra hāc opinionē ꝓcedūt plura argu-
mēta facta ꝯtra alias opiones. n̄. n. demrat eclipsis
de luna p mediū aggregās i se diffinitōnē lune ⁊ dif
finitionē eclipsis. sꝫ tn̄ p diffinitionē cālē eclipsis n̄
ēt demōstrat habē tres de triāgulo p figurā trib⁹ li-
neis rectis ꝯtentā hn̄tē āgulū extrisecū tāq̄ꝫ p me-
diū cū istud aggregatū sit mediū accn̄tale ⁊ cā ꝯtin
gēs vt patuit. Ad pmā rōnē dr ꝙ mediū i demō
stratōe potissima n̄ dꝫ eē maxie ꝓpriū passioni per
eēntiā. sꝫ p cālitatē qm̄ dꝫ eē ꝓpria cā illi⁹. ⁊ h̄ cōpe-
tit tā diffinitōi subiecti q̄ꝫ diffinitōi cāli passiōis.
Ad scđam dr ꝙ nō dꝫ mediū i demōstratōe potissi-
ma dicere quid ⁊ ꝓpter quid passionis itelligēdo p
quid quidditatē ⁊ eēntiā passionis. sꝫ sufficit ꝙ di
cat ꝓpter quid. s. cām passiōis i aliq̄ gn̄e cāe. tn̄ ali-
q̄n dicit qd ⁊ ꝓpter qd vt puatio luminis i lūa ꝓpter
iterpōnem terre ⁊ sic ē mediū i dmratōne potissima
n̄ rōne diffinitōis. di. quid. sꝫ dicētis ꝓpter. Quarta
opio q̄ꝫ tenui i ꝯclonib⁹ ē ista ꝙ tā diffinitio subiec-
ti q̄ꝫ ēt diffinitio passionis ē mediū i demōstratōne
potissima. hec positio ē manifesta rōnibus auctorita
tibus ⁊ exemplis adductis i ꝓbando ⁊ reprobādo
alias opiniones. Pro declaratōne huius opiniōis
posui ibi quatuor conclōnes q̄rum pma ē ista. cui⁹
libet subiecti pma passio est demōstrabil d illo per
diffinitōem sbi pꝫ nā talis passio demrabil dsuo sb
iecto sꝫ non p mediū cuius. qꝛ tūc non argueret p se
nec ꝯm ꝙ ipm. nec p aliā passionē vel diffinitōnem
passionis cū sit pma passio. ğ p diffinitōem subiecti
Scđa ꝯclo q̄lꝫ passio pter pmam alicui⁹ subiec-
ti ē potissime demōstrabil d illo per passionem ime
diate pcedentē q̄ dr diffinitio cālis illius ꝓbat. naꝫ
q̄lꝫ talis passio ē potissime dmonstrabil sicut pma
⁊ n̄ p diffinitōem subiecti tanq̄ꝫ p mediū. ğ p diffini
tōem passionis q̄ ē passio imediate pcedens. Tertia
ꝯclo diffinitio subiecti pōt igredi demōstratōem in
qua demonstrat scđa vel tertia passio de suo sbō nō
tanq̄ꝫ mediū sꝫ tanq̄ꝫ ānexū medio. pꝫ qꝛ aial rōale
nō pōt esse mediū demōstrādi risibile de hoie. sꝫ bn̄
pōt ānecti medio. s. disciplinabili. Quarta ꝯclo diffi
nitio idētica passionis potest igredi formalr demon
strationē n̄ tanq̄ꝫ mediū sed tanq̄ꝫ ānexū ipi medio
pꝫ. nā eclipsis nō demonstrat de lumie p puatiōem
luminis i luna. sꝫ p iterpōem terre. iō si puatio luminis
i luna ponit i demonstratōe h̄ dꝫ esse tanquā addi-
tū ⁊ nō tāq̄ꝫ mediū. Cōtra hāc opinionē q̄druplicit
ar. pmo auctoritate aris. dicēs ꝙ sp rō pmi termini
i. maioris extremitatis ē mediū i demratōe potissi-
ma. sꝫ maior extremitas ē passio. ğ sp diffinitō passi
onis ē mediū i demratōe potissima. Secundo qꝛ
eclipsis demonstrat de luna p iterpōem terre ⁊ nūq̄ꝫ
p diffinitōeꝫ subiecti. s. lune. Tertio qꝛ demrat toni-
truū de nube p extictionē ignis i nube ⁊ nunq̄ꝫ per
diffinitōem nubis. Quarto qꝛ demrat habē tres an
gulos p angulū extrisecū ⁊ n̄ p diffinitōem subiecti
cū n̄ cognoscat illa passio p diffinitōem triāguli sed

p diffinitõez passionis. Ad h̃ oĩa r̃ndet ibidẽ ad p̃ncipiũ d' ɔcedẽdo q̄ sp rõ p̃mi termini.i.maiõis extremitatis ē mediũ i dm̃rãtõe potissima. vñ qñ d m̃rat' p̃ma passio lʒ mediũ sit diffinitõ sbi idẽtica ad h̃ ē diffinitõ cãlis maioris extremitatis. dicit.n. qd sbi ꝛ pp̄ter qd passiõis. Ad scõm d' q̄ lʒ illa dem̃ratio sit potissima.tñ mediũ illud ē dem̃rabile per motũ lune i capite vel i cauda draconis vsqʒquo d ueniat ad diffinitõem lune p quã tanq̄ʒ p naturã lune dem̃rat' p̃ma passio iportãs motuʒ. sigs.n. sciret oẽs passiones lune vsqʒ ad eclipsim dem̃raret primã p diffinitõem lune ꝛ aliã p diffinitões p̄cedẽtes q̄ dñr passiones. Ad tertiũ d' silr q̄ si dem̃rat tonitruũ de nube p extictõem ignis illa ē potissima tñ mediũ ad h̃ ē pbabile dem̃ratiue vt asserit Aris.i h̃ scõo.s. p aquositatẽ nubis vsqʒ q̃ deueniat ad diffinitõem ei'. Ad q̃rtũ q̄ si dem̃rat h̃re tres p angulũ extrisecũ oʒ illud mediũ pbari p lineã palelã secantẽ angulũ extrisecũ i duos angulos eq̃les duob' oppositis triãguli. h̃ aũt passio tãdẽ pbat' p diffinitõeʒ triãguli cũ h̃ passio nõ repiat' i triãgulo.nisi q̄ ē tribus rectis lineis ɔtẽta.sic arguẽdo.oĩs figura trib' rectis lineis ɔtẽta hʒ lineã palelle secãtẽ angulũ extrisecũ i duos ãgulos eq̃les duob' oppositis triãguli.sed oĩs triãgul' ē hm̃oi ḡ ꝛc.nõ accipiẽdo h̃ hab' vt dicit actũ sʒ aptitudinẽ. Ista positio ē pbabil' ꝛ i q̃lʒ suaꝝ ɔclõnũ ē ɔ̃a loquẽdo de passionib' fluẽtibus ex p̃ncipijs spẽi.tñ i r̃ndendo ē difficil' q̃ ad duo p̃mo q̄ dicit h̃re tres angulos dem̃rari p h̃re angulũ extrisecũ tãq̄ʒ p mediũ cui' oppositũ ē oñsũʒ cũ mediũ i dem̃ratõe potissima debeat eẽ cã passionis nõ solũ i cognoscẽdo sʒ ẽt i eẽndo ꝼm aris.p̃mo huius.ɔstat ãt h̃re angulũ extrisecũ talẽ cãlitatẽ ñ h̃re cũ oĩs triãgul' hẽat tres angulos eq̃les duob' rectis siue sit siue nõ sit angul' extrisec'.scõo q̄ dicit eclipsim dem̃rari de luna p iterpõem terre.ꝛ iteꝝ iterpositio terre p motũ lune vsqʒ q̃ deueniat ad diffinitõeʒ lune qd stare nõ põt.q̄ cũ ex tali dubio aliqs vnq̄ʒ sciuit diffinitõem lune.seq̄t' q̄ tu hẽs dubitare vnq̄ʒ dem̃ratũ eẽ eclipsim de luna seu lunã eclipsari. ꝛ pʒ ɔ̃ña p aris.di.p̃mo huius q̄ si alicui' syllogismi premisse sunt dem̃rabiles nõ scit' neqʒ demõstrat' ɔclõ nisi oẽs p̃misse sint demõstrate p resolutõem ad idemõstrabilia. Dñdũ igit' q̄ q̃lʒ passio cõuertibil' cuʒ sbo suo demõstrabil' ē p diffinitõem sbi mediate vl' imediate.ita q̄ p̃ma passio demõstrat' imediate per diffinitõem sbi tãq̄ʒ p mediũ.scõa aũt p p̃mã passionẽ. ꝟ.g. disciplinabile demõstrat' p aial rõnale.ꝛ risibile p disciplinabile aut p aial disciplinabile qd ē diffinitio hõis data a posteriori nulla aũt passio non cõuertibil' cũ sbõ suo ē demõstrabil' p diffinitõm sbi sed p diffinitõem cãlẽ passiõis. vñ q̄ luna ꝛ eclipsis nõ ɔuertunt' cũ sit aliqñ luna qñ nõ ē eclipsis nec ẽt cõuertunt' nubes ꝛ tonitruũ pp̄ter eandem cãm: iõ nõ oʒ eclipsim demõstrari de luna mediate vl' imediate p diffinitõem lune sed p solã diffinitõem cãleʒ neqʒ oʒ mediate vl' imediate tonitruũ demonstrari de nube p diffinitõem nubis.sed p diffinitõem cãlẽ q̃ ē extictio ignis i nube resoluẽdo vsqʒ ad vltimaʒ diffinitõem cãlem p se notã q̃ nõ ē diffinitio subi sicut nec demõstrat' simitas de naso p diffinitõem nasi nec rectitudo de linea p diffinitõem linee sed p alias diffinitões cãles simitatis ac rectitudĩs silr habẽ angulos extrisecos equalẽtes q̃tuor rectis.q̄ nõ ɔuertit' cũ figura rectilinea.iõ si demõstrãt d tali sbo p diffinitõem eius sed p passionẽ p̄cedentẽ.s. p esse resolubile i tot triangulos i quot angulos hʒ dẽptis duobus.sed habere tres angulos eq̃les duobus rectis.q̄ cõuertitur cum triãgulo.ꝛ est prima passio trianguli fluens ab itrinseco.s.a p̃ncipijs spẽi. ideo demõstratur per diffinitõem trianguli que ē figura tribus rectis lineis cõtenta. Contra p̄dicta ar. et p̃mo non omnem passionẽ esse demõstrabilem. q̄ aliqua passio ē per se nota sicut ē motus vel quies ꝼm aris. viij.phi.quod aũt ē per se notuʒ non idiget demonstratõe. Secundo ar. q̄ habere tres angulos equales duobus rectis non demonstrat' p diffinitõem trianguli tanq̄ʒ p medium.q̄ mediũ i dmõstratõe potissima non solum est cã i essendo sed ẽt in cognoscẽdo per Aris.p̃mo huius.sed per diffinitõeʒ trianguli non cognoscit triangulum habere tres angulos. Tertio ar. q̄ habere tres angulos nõ sit p̃ma passio trianguli.q̄ habere tres angulos demõstratur potissime per habere angulum extrisecuʒ q̄ est etiam passio trianguli.sed nullum prius demonstratur potissime per suum posterius.ergo prius est habere angulum extrinsecum q̄ʒ habere tres angulos. Quarto ar. q̄ equalitas trium angulorũ ad duos rectos nõ sit ppria passio trianguli.q̄ pp̄a passio alicuius est subiue in eo.sed equalitas triũ ãgulorum ad duos rectos non est subiue i triangulo ergo patet consequentia cum maiori.ꝛ minor dclaratur.nam pprium est quãtitati ꝼm eam equale vel non equale dici ꝼm Aris.i predicamentis.sed triangulus non est quantitas cũ sit qualitas quarte spẽi. ergo talis equalitas non est subiue i triangulo sed i quantitate. Ad p̃mum dicitur q̄ sicut omne totũ ē maius sua pte est demonstrabile nõ obstante q̄ ñ idigeat demonstratõne cum sit per se notum vt oñsum ē i p̃mo huius.ita passio nõ obstante q̄ sit per se nota adhuc est demõstrabil' exquo hʒ causam in sbõ per quã põt demonstrari ꝛ sic omne totuʒ ē maius sua pte.non demõstratur tanq̄ʒ dubium simpl'r sed isti aut illi.ita passio per se nota nõ simpl'r dmõstratur tanq̄ʒ dubia.sed isti aut illi negãti vel dubitãti eã.dicit enim aris.2.phi. q̄ ridiculum ē temptare demonstrare nãm esse.q̄ naturã esse ē per se notuʒ cũ quo tñ stat naturã esse posse demonstrari huic vl' illi q negaret aut diceret de se dubitare naturã esse.

Ad scõm dicitur q̄ diffinitio trianguli ē cã illius passionis habere tres angulos equales duobus rectis tã i essendo quã i cognoscendo. vnde aput nãm absqʒ angulo extriseco cognoscit' triãgulum habere tres angulos eq̃les duob' rectis p solã diffinitõem trianguli.q̄ sicut res se hʒ ad eẽ.ita se hʒ ad cognosci ꝼm naturã iquit aris.2.metha.quo ãt ad nos eadẽ diffinitio ē cã cognoscendi eandẽ passionẽ inesse triangulo.q̄ sine ea nunq̄ʒ cognoscerem' istã passionẽ de triãgulo.sed non sufficit se sola.imo req̄rit aliam passionẽ determinantẽ ꝛ declarãtẽ istã diffinitõnem sine qua nõ est possibile cognoscere talẽ passionẽ de triãgulo.eq̃litas ergo triũ angulorũ ad duos rectos demõstrat' p diffinitõem trianguli tanq̄ʒ per mediũ.ꝛ p habere angulum extrisecũ equalẽtẽ duobus oppositis itrinsecis tanq̄ʒ p determinatiuũ medij ita q̄ ãbo req̄runt' sʒ nõ eodẽ mõ. Ad tertium d' q̄ p̃us ordine nature ɔpetit triãgulo habere tres angulos q̄ʒ habere angulũ extrisecum.sʒ q̃ ad nos habẽ angulũ extrisecũ ē passio p̄cedẽs habẽ tres nec ē iconueniẽs passionẽ natural'r p̃orẽ demõstrari potissime p passionẽ natural'r posteriorẽ nõ q̃daʒ tãq̄ʒ p mediũ sed tãq̄ʒ p quoddã annexũ medio i rõne determinãtis ꝛ declarãtis ipm mediũ. Ad q̃rtũ d' q̄ eq̃litas triũ anguloꝝ ad duos rectos ē ppria passio triãguli ꝛ ē sbiue tñ i triãgulo cũ sibi cõpetat ꝛ nõ p aliud sbm̃ ꝼm.p.p̃mo hui'.ꝛ tũc ad argu. propriũ ē q̃ʒtitati ꝼm eã eq̃le vl' iequale dici.ḡ equalitas ē sbiue i q̃ʒtitate.neget' ɔ̃ña. vñ dña ē iter sbm̃ ꝛ fundamẽtum relatõis vt colligitur a phõ quito metha.si enim sor.est pater pla.a eque albus sicut pla. fundamẽtũ p̃rnitatis ē põ gñandi.sʒ sor.ē sbm p̃rnitatis silr albedo ē fundamẽtũ silitudis.sbm̃ aũt illius ē sor. vel pla.ita i pposito fundamentũ eq̃litatis triũ anguloꝝ ad duos rectos ē q̃ʒtitas.sbm̃ aũt est triãgulus.iõ bñ dictũ est p̃mo hui' q̄ h̃re tres angulos eq̃les duobus rectis ɔpetit triãgulo nõ p aliud sbm̃ sʒ p aliã cãm.s.p q̃ʒtitatẽ cũ linea sit de essẽtia diffinitõis triãguli rõne cui' dicat' illã passionẽ inẽe triãgulo. Sed dubitat' nã ppria passio alicuius sbi p̄dicat' de illo.eq̃litas aũt triũ anguloꝝ ad duos rectos nõ p̄dicat' de triãgulo cũ triangul' nõ sit eq̃lis duob' rectis.sʒ p̄dicat' de trib' angulis trianguli cũ illi sint eq̃les duob' rectis.iõ talis passio ē subiue in trib' angulis ꝛ nõ i triãgulo. Dñdũ q̄ lʒ eẽ eq̃le duob' rectis p̄dicet' de trib' angulis. non tñ eq̃litas triũ anguloꝝ ad duos rectos p̄dicat' de illis.sed tãtũ de triãgulo vt i triãgulo ē eq̃litas triũ angulorũ ad duos rectos. vel triangul' ꝼm tres ãgulos ē equalis duob' rectis.ē ḡ magna dña iter esse eq̃le duob' rectis ꝛ esse eq̃le duob' rectis ꝼm tres angulos.prima passio p̄dicat' de trib' angul' nõ tñ ɔuertibil'r.q̄ cõpetit alijs.s.duob' angul' rectilineis imediatis quorũ vn' ē obtusus ꝛ alter acut'.scõa aũt passio nõ p̄dicat' de trib' angul' sed tñ de triãgulo.ꝛ si argueretur sic.triãgul' ē eq̃lis duob' rectis ꝼm tres ãgulos igr' est equalis duob' rectis,neget' ɔ̃ña q̄.a.ꝼm qd ad simpl'r fallit ɔ̃ña.nõ.n.sequitur tu es alb' ꝼm dentes.igit' tu es albus ꝛc.

Uoniam autẽ scire opinamur cum sciamus causaʒ.cause autem quatuor sunt.

Istud ē ꝼm caplm hui' tractat' i quo Arist.docet dmõstrare p oĩa q̃tuor gñã cãꝝ manifestãdo ipm q̄ qd ē h̃re rõnem cãe postq̄ʒ oñdit ipm h̃re rõnẽ medij ꝛ diffinitõnis.ꝛ diuidit' istud capitulum in duas ptes. In quaꝝ p̃ma ponit Aris.duas suppõnes. In secũda aũt ponit aliq̃s ɔclones ibi. Manifestũ autẽ ē. Prima suppõ ē ista.s. q̄ q̃tuor sũt cãe.s.formalis a q̃ res capit q̃dditatẽ ꝛ eẽ specificũ.cã m̃alis q̃ necessitat' ad formã ꝛ cã efficiẽs q̃ mouet m̃ãm ꝛ cã final' pp̄ ex quã agens agit. Nõndũ q̄ istã diuisionem cãꝝ Aris.ponit i.2.phi.p̃mo metha.ꝛ i hoc scõo ad denotãdũ ɔsideratõem de causis ad tres artifices ptinere.s.ad methaphisicũ.phisicũ ꝛ logicũ.sʒ ñ eodẽ mõ.metha.n.ɔsiderat oĩa q̃tuor gñã cãꝝ ꝼm q̄ causã ꝛ cãtum sũt dña entis transcendẽter sũpti phisic' ũo ɔsiderat oẽs cãs inq̄ʒtũ p eas fluũt mot' ꝛ transmutatões i corpore mobili.logic' aũt easdẽ cãs considerat vt sũt p̃ncipia sciẽdi,p q̃ʒto sũt media i demõstratõe ex q̃ gñat' scĩa. Dubitat' pp̄ter qd aris. poti' attribuit cãe m̃ali necessitatẽ effect' q̄ʒ alijs cãis. cũ cuilʒ cãe ppriũ sit ɔsecutio effect'.cã.n.ē id ad cuius eẽ sequit' aliud.inq̄t auctor de cãis. R̃ndʒ egi.dupl'r.p̃mo q̄ alie cãe iducũt effectũ rõne boni ꝛ finis.i materia aũt multa fiũt mala vt mõstruositates ꝛ corruptões.ꝛ hoc ē ex necessitate. Secundo q̄ alie cãe p̄nt ipediri ab opatõib' suis.m̃ã autẽ nõ ipedit'.q̄ oẽ ɔpositũ ex contrarijs de necessitate corrũpet'. Ista r̃nsio ē difficil' q̄ sicut alie cãe inclinant' i bonũ ꝛ finẽ.ita m̃ã iclinat' i bonũ ꝛ finẽ.ꝛ sicut materia necessitat' i suis opatõibus ita efficiẽs ꝛ forma necessitat' a fine. Propterea d' al'r q̄ aris. attribuit cãe m̃ali hm̃õi necessitatẽ ꝛ nõ alijs cãis.q̄ sola materia est illa q̃ necessitat' ꝛ nõ necessitat.fini ergo attribuitur necessitare materie ũo necessitari.sed efficienti ꝛ forme attribuit' vtrũqʒ.

Una q̃dem q̄ quid erat eẽ.vna ũo que cũ hoc sit necesse ē hoc eẽ. altera aũt q̃ aliquid p̃mo mouet.quarta ũo causa cui' oẽs hec p mediũ mõstrant.ꝛ hoc.n. cũ sit hoc necesse ē esse. vna quidẽ ppõe accepta nõ est duab' aũt ad min'.hoc aũt ē cuʒ vnũ mediũ hẽant.hoc ergo medio accepto necesse est ɔclonẽʒ esse.

Secũda suppõ ē ista.null' sillogism' ɔstat ex vna p̃missã tñ sed ad minus ex duab' ɔueniẽtibus i vno medio exquo sic accepto i his p̃missis necessario seqtur ɔclõ.ista suppõ nõ pbat' hic cũ sit declarata primo p̃oꝝ. vbi oñdit' oẽm syllogismũ cõstare ex duabus p̃missis ꝛ trib' termis.s.maiori extremitate minori extremitate ꝛ medio termino ex q̄b' necessario sequit' ɔclõ lʒ ḡ ꝼm phm̃ mediũ sit vnũ p qd aliqd demonstrat'.ñ tñ sufficit vna ppõ ad iferendũ illud sed necessario requirunt' due p̃misse i q̄bus ponit' illud mediũ vniẽs maiorẽ extremitatẽ cũ minori.

Manifestũ ē aũt sic ꝛ propter quid sit rectũ i medio circulo: quo exñte rect' ē. Sit igit' rect' in quo a media duoꝝ rectoꝝ i quo.b. que ē i medio circulo i quo.c.a.igit' rectam eẽ in c.que est i medio circulo:causa est. b.hoc.n.ipsi.a.equale est.quod ũo est.c.ipi.b.duoꝝ.n.rectoꝝ mediuʒ est. Exñte igit' medio duorũ rectoꝝ a.inest.c.hoc autem erat in semicirculo rectam esse.

His suppõib' p̃missis Aris.ponit q̃tuor conclones quaꝝ p̃ma ē ista.possibile ē aliq̃d dem̃rare p genus cãe m̃alis tanq̄ʒ p mediũ. Ista ɔclõ exẽplariter dclaratur sic arguẽdo.oĩs medietas duoꝝ anguloꝝ rectorũ ē angul' rect'.sed hic qui ē i medio circuli ē medietas duoꝝ anguloꝝ rectoꝝ.ḡ h̃ q ē i medio circuli est angul' rect'.maior pʒ ex h̃.q̄ oẽs ãguli recti sũt eq̃les sicut eni oĩs medietas duoꝝ pedaliũ ē pedale q̄ oẽs due medietates alicui' sunt eq̃les.ꝛ oĩa duo pedalia sunt eq̃lia ita oĩs medietas duorum rectoꝝ anguloꝝ ē angulus rectus.minor vero declarat' ponendo i circulo vnum triangulũ cuius con' sit cẽtrũ circuli ꝛ basis q̃rta pars circuli i casu illo angulus dscript' ē medietas duorum rectorum quod patet trahendo vnam istaꝝ linearum i punctum oppositum circuli faciẽdo aliũ triãgulum occupantẽ aliã q̃rtaʒ circuli.pʒ enim q̄ linea recta cadẽs ppendiculariter sup lineã rectã secũdo illã i duas medietates . ergo cãt duos angulos equales.sit ergo hui' sillogismi a maior extremitas ꝛ b mediũ.ꝛ c minor extremitas. ꝛ arguat' vt.s.omne b est a omne b est c ergo omne c est a. Notandum ꝼm Arist. vij.meth. q̄ quedaʒ sunt partes diffinitiue ꝛ iste sunt formales.quedam sunt ptes quãtitatiue ꝛ iste sunt m̃ales vt semicirculus est ps quãtitatiua circuli.ideo ē ps m̃alis ei' nõ igrediens diffinitõem circuli.cum ergo medietas dicat ptem quãtitatiuaʒ.iõ arguere p medietatẽ duorũ rectoꝝ arguit' p cãm m̃alẽ. Sʒ ɔtra h̃ dem̃ratõ ē mathe.ꝛ mathe.abstrahit a m̃ã ex doctrina aristo.2.phi.ḡ h̃ dem̃ratio ñ ē p m̃ãʒ. Dicẽdũ ꝼʒ aris.7. met. quod duplex ē materia.scilicet sensibilis ꝛ intelligibilis.licet ergo mathema.abstrahit a materia sensibili. non tamen abstrahit a materia intelligibili.

ptes aũt ꝯtinui q̃ʒtitatiue dicũt mãm itelligibilẽ de qua ꝯsiderat geo. sicut de ipo ꝯtinuo.

Hinc autem idẽ est quod quid erat esse cum hoc significet rõne. At vero ipius quod quid erat esse causa mõstrata est media.

Secũda ꝯclõ possibile ẽ aliquid demõstrari p cãm formalẽ tanq̃ʒ p mediũ. Ista ꝯclõ ẽt exẽplariter declarat, pbando ꝯclõnem p̃us demonstratã p aliud mediũ. s. cãe formal. sic arguẽdo. oĩs angulus cõstitut⁹ ex linea sup lineã diametralr̃ cõcidentẽ ẽ angulus rectus. sed h̃ q est i medio circuli ẽ hmõi. g̃ h̃ q ẽ i medio circuli ẽ angul⁹ rectus. Nõndũ p̃mo q̃ idẽ argumẽtũ fit de semicirculo sicut de circulo tam i hac q̃ʒ in p̃ori demõstratõe supposito q̃ supra diametrũ circuli cadat diametralr̃ aliq̃ linea. semp̃ eni angulus ꝯstitut⁹ ẽ medietas duoꝝ rectoꝝ ⁊ ẽ angulus rect⁹. q2 g̃ ptes diffinitõis sunt forme p Arist. 2. phi. ⁊ angul⁹ rectus diffinit p angulũ ꝯstitutũ ex linea sup lineã diametralr̃ concidẽtẽ sequit hãc demõstratõem fieri q cãm formalẽ tanq̃ʒ p mediũ. Secũdo notandũ q̃ angulus semicirculi est medietas duoꝝ rectoꝝ aut ꝑtrahendo lineã ab vno puncto semicirculi ad punctũ oppositũ. aut ꝑtrahẽdo lineam rectã a costa ad costã facientẽ cordam in medietate semicirculi. ⁊ ꝯñter triangulũ ꝯpletũ i centro ita q̃ a. sit angulus cẽtri. ⁊ b. c. sint anguli oppositi. ⁊ sequitur a. esse angulũ rectũ. ⁊. b. c. facientes angulum rectum exquo oĩs triangul⁹ h3 tres angulos equales duob⁹ rectis ex q̃b⁹ seq̃t eẽ medietatẽ duoꝝ rectorũ.

Hoc aũt propter quid medoꝝ bellũ factũ ẽ athenis. que cã ẽ preliari atheniẽses. quoniã i sardos ꝯmiserũt propter hoc. n. motũ ẽ p̃mũ. sit bellũ i quo. a. pri⁹ ꝯmittẽs. b. atheniẽses. c. ẽ igit. b. i. c. pri⁹ ẽ cõmittere atheniensib⁹. a. aũt i. b. debellãt n. prius iiustos. est itaq̃ʒ in. b. a. debellari prius icipientes. b. aũt pri⁹ i atheniensibus. prius enim icceperunt medium. itaq̃ʒ hec est cã medium mouens.

Tertia ꝯclõ possibile ẽ aliq̃d demõstrari p gen⁹ cãe efficientis tanq̃ʒ p mediũ. ista ꝯclõ exemplarit̃ d̃claratur. sic arguẽdo. oĩs p̃us faciẽtes iiustũ i aliquos sũt debellãdi ab illis. atheniẽses fuerũt p̃us iiustuʒ faciẽtes i aliquos. g̃ fuerũt debellãdi ab illis. p3 cõsequẽtia cũ maiori ⁊ minor declarat. q̃m atheniẽses p̃us iiustũ fecerũt i sardos ⁊ sardi erãt amici medorum. iõ iiustũ fecerũt medis ꝑpter quã cãm erãt debellãdi ab illis. ꝯuertat ergo. a. cũ maiori extremitate. ⁊ b. cũ medio. ⁊ c. cũ minori extremitate ⁊ arguatur vt p̃us. Nõndum olim atheniẽses iuasisse sardos amicos medoꝝ ꝑpter quã cãm medi iuaserunt atheniẽses ⁊ debellauerũt eos. iõ põt sic argui p cãʒ effectiuã q̃cunq̃ʒ ꝯmiserũt p̃us i sardos debellandi erãt a medis atheniẽses p̃us ꝯmiserũt i sardos. ergo atheniẽses d̃bellãdi erãt a medis. p3 ꝯña cũ maiori. quia sardi erant amici medorum. minor vero ẽ nota ex historia. quia athenienses prius inuaserunt sardos.

Quorũcunq̃ʒ ẽ. n. cã propter aliq̃d vt propter quid ãbulat vt san⁹ fiat. ⁊ propter quid facta ẽ domus vt saluet vasa. illud vero propter id q̃ saluet. sed propter quid post cenã oʒ ãbulat. ⁊ cui⁹ grã oportet nihil differt. Ambulare post cenã fit i quo c nõ eminere cibos. i quo. b. sanari. i quo. a. sit. igit i eo q̃ ãbulat post cenã ẽ facere nõ supeminere cibos iuxta os ventris ⁊ hoc eẽ sanũ. videtur. n. ipsi iesse ãbulare quod ẽ. c. b. quod nõ ẽ eminere cibos. In hoc autem quod ẽ sanatiuũ. q̃ igit causa ẽ i. c. quod. a. sit. propterea qõ est sit b. ñ eminere. hoc aũt ẽ sicut illius rõ. a. eni sic demonstrabit propter quod. b. inest. c. quoniam hoc est sanari.

Quarta cõclusio possibile ẽ aliq̃d demõstrare p cãʒ finalẽ tãq̃ʒ p mediũ. ista ꝯclõ p3. q2 dũ querit ꝑpter q̃d aliq̃s ãbulat post cenã. rñdet vt san⁹ fiat. ⁊ ꝑpter q̃d aliq̃s h3 domũ. rñdet vt saluet seipm. sanitas. n. ẽ finis deãbulatõis. si salus ẽ finis dom⁹ ⁊ q̃m finis nõ h3 solũ rõnem cãe sed ẽt effect⁹ cũ vltimate ꝑducat. iõ p̃mit⁹ oñditur finẽ demr̃ari i rõne effect⁹ per cãm effectiuã. scdõ oñdit esse ipm mediũ demr̃andi ipam cãm effectiuã tanq̃ʒ effectũ ei⁹. Primũ sic exẽplariter declarat vt oẽ nõ h̃ñs cibos eminẽtes i orificio stomachi ẽ sanũ. ãbulans post cenã ẽ nõ habẽs cibos eminẽtes i orificio stomachi. g̃ ambulãs post cenã ẽ sanũ. ambulatio eni ẽ cã effect ua descẽsus cibi ad fundũ stomachi. ⁊ ꝯñter nõ h̃ñdi cibos eminẽtes i ore stomachi. Nõ h̃re aũt cibos eminẽtes i ore stomachi ẽ cã effectiua sanitatis. Itẽ oẽ habẽs domũ saluat seipm. sortes ẽ habẽs domũ. g̃ sor. saluat seipm. sor. g̃ est cã effectiua salutis ei⁹ itelligẽdo d̃ salute q̃ ẽ p defensionẽ a ventis pluuijs ⁊ alijs malis i pssionib⁹ aeris. ponat ergo q̃ a. b. c. ꝯuertant cũ terminis dictoꝝ sillogismoꝝ. ⁊ arguat vt supra.

Oportet aũt ꝯmutare rõnes. ⁊ sic magis vnaq̃ueq̃ʒ apparebit. Generatio ẽ aũt ecõtrario hic ⁊ in causis scdm modũ. ibi quidẽ mediũ oportet primũ fieri. hic aũt. c. vltimum. vltimum aũt propter quid est.

Secundũ ꝯñter habet cõmutãdo terminos scʒ faciẽdo maiorẽ extremitatẽ mediũ ⁊ ecõtra. vt oẽ sanuʒ ẽ nõ h̃ñs cibos eminẽtes i ore stomachi. ambulans post cenã ẽ sanũ. ergo ãbulãs post cenã ẽ non h̃ñs cibos eminẽtes i orificio stomachi. Item oẽ saluãs seipm ⁊ vasa h3 domũ. sor. saluat seipm ⁊ vasa. g̃ sort. h3 domũ vbi p3 q̃ semp cã finalis ponit tanq̃ʒ medium i demõstratione. Notandũ p̃mo s̃m Arist. q̃ iter agens ⁊ finẽ hec ẽ d̃ria q̃m via gñatõis agẽs p̃cedit finẽ. sed via itentõis ⁊ apprehẽsionis finis p̃cedit agẽs. vñ p̃mo apprehendit finis ⁊ vltimo habet esse. Primo eni apprehẽdit hõ sanitatẽ futurã. Secũdo mediũ acgrendi eam scʒ nõ habẽdo cibos eminẽtes i ore stõachi. Tertio apphẽdit possibilitatẽ huius p deãbulatõem post cenã. ⁊ tũc p̃mo icipit ãbulare. secũdo descẽdit cibus. tertio inducit sanitas. ecce q̃o p̃mum i apprehensione ẽ vltimũ i gñatõe ⁊ vltimum i apprehensione est p̃mum i executione.

Scdõ nõndum s̃m Egi. q̃ in hoc differt finis ab alijs causis. nã alie cause sunt media i demõstratõe cũ p̃cedant suos effectus. finis aũt debet esse maior extremitas exquo finalr̃ ꝑducit. Sed istud nõ v̄r veꝝ s̃m Aristo. i p̃ncipio huius secundi causã ⁊ medium sunt idem. g̃ finis cum sit cã cãꝝ poterit eẽ medium i demonstratione. si enim finis vt h3 rõnẽ cause esset maior extremitas tũc argueret quasi ab effectu ad cãm ⁊ a posteriori ad suum p̃us. talis aũt demonstratio nõ est demonstratio simplr̃ de qua loq̃t Arist. hic sed demonstratio s̃m quid. Item Arist. i hac locutõe vult exp̃sse q̃ oẽs cause sint media i demonstratione sed maior extremitas nõ ẽ medium i demonstratõe. ergo finis sumpt⁹ i rõne cause debet esse medium ⁊ nõ maior extremitas. ⁊ lʒ non precedat alias causas s̃m esse tñ p̃cedit illas s̃m apph̃ensionem quoniam agens non agit nisi p̃us moueat a fine non loquendo ꝑprie de motu q2 finis non proprie mouet sed methaphorice cum agẽs nõ agat nisi ꝑpter finem. 2. phi. finis g̃ vt h3 rõnem effect⁹ est maior extremitas. vt autem habes rõnem cause ẽ medium. sed qualitercunq̃ʒ sumat. ponatur q̃. a. b. c. ꝯuertant cum extremitatib⁹ ⁊ medio iuxta moduʒ sepe traditum ⁊ arguat i termis istis ignotis comodo quo pri⁹ argutum ẽ i terminis notis. Cõtra p̃dicta ar. ⁊ primo q̃ p mãm non possit aliq̃d demonstrari. q2 materia ẽ transmutabil s̃ʒ Arist. p̃rio phi. ⁊ primo de gene. siue fuerit materia prima siue materia secunda. g̃ p illã nihil demõstrat p3 ꝯña q2 d̃mõstratio est ex itransmutabilibus primo huius. Secundo ar. q̃ p formã nihil possit demõstrari. q2 si p formam posset aliq̃d demonstrari. maxime videretur i exẽplo phi. sed oñdit ibi non argui p formã cũ linea non sit forma anguli recti sed potius s̃bm aut cã effectiua. Tertio ar. q̃ p cãm effectiuam ñ possit aliq̃d demonstrari. q2 alique sunt cause effectiue ad quaꝝ esse nõ sequit esse suoꝝ effectuum. q2 nõ sequit domificator est ergo dom⁹ est. nec sequit ignis est. ergo combustio vel calefactio ẽ. Quarto ar. q̃ p cãm finalem nihil possit demonstrari. q2 oĩs demõstratio ꝑcedit ex priorib⁹ vt patuit primo huius. sed finis ẽ vltimum p Arist. 2. phi. Itẽ nulla demonstratio ẽ ex nõ ente sicut nec scia p phm̃ primo h̃m⁹. sed finis ẽ nõ ens cũ acq̃rat sanitas p deambulatõnem vt dictũ ẽ hic. ⁊. 2. phi. Ad primũ d̃r q̃ nõ soluʒ p mãm itelligibilem ẽ aliq̃d demonstrabile vt patuit s. p medietatẽ duoꝝ anguloꝝ rectoꝝ. sed ẽt p materiam sensibilem. vt omne ꝯpositũ ex materia potẽtiali ad formam corrũpet. oĩs hõ ẽ hmõi. g̃ oĩs homo corrũpet. Itẽ oẽ aial h̃ñs pulmonem respirat. oĩs hõ ẽ aial h̃ñs pulmonem. g̃ oĩs hõ respirat. prima d̃mõstratio ꝑcedit p mãm primã ⁊ scdãm p mãm scdãm cũ pulmo sit materia compositõis aialis. Et ad ratõem d̃r q̃ materia siue fuerit prima siue secũda potest duplr̃ ꝯsiderari scʒ vt ptinet ad iduiduum et vt ptinet ad sp̃ẽm. primo mõ nõ est mediũ i demõstratione q2 vt sic est materia signata. scdõ mõ ingredit demonstratõeʒ ⁊ ẽ intrãsmutabil sicut sp̃ẽs ꝑpetua ⁊ eterna ẽ. Ad scdm d̃r q̃ nõ solũ p formã ptis. sʒ ẽt p formam tot⁹ aliq̃d põt demonstrari. vt omne ꝯpositũ ex aia viuit. oĩs hõ ẽ ꝯpositum ex aia. igit oĩs hõ viuit. Itẽ omne aial rõale ẽ disciplinabile. oĩs hõ ẽ aial rõnale. g̃ oĩs homo ẽ disciplinabil. prima demõstratio ẽ p formam partis. ⁊ scdã per formam totius. q2 partes diffinitõis sunt forme. 2. phi. Et ad ratõnem d̃r q̃ sicut diffinitio formalis mot⁹ q̃ est act⁹ entis i põ s̃ʒ q̃ i põ. 3. phi. non datur p formã mot⁹ sʒ p formam mobilis. q2 actus entis nõ est forma motus sʒ subi mot⁹. ita diffinitio anguli recti data p formam non dat p formam anguli recti sʒ p formã corporis. linea eni non fundat i angulo sʒ i corpore lʒ p aceñs rõne superficiei. ⁊ sicut diffinitio mãlis motus q ẽ acquisitio ptis post ptem s̃m ꝯmen. 3. phi. non datur p mãm motus sʒ p materiã spacij vel termini ad quẽ ita diffinitio mãlis anguli recti non dat p materiã anguli recti sed p materiã aggregati ex duob⁹ angulis rectis. vnde medietas duoꝝ anguloꝝ rectorũ non ẽ materia anguli recti cum sit angul⁹ rectus sed ẽ materia totius aggregati cũ sit pars ei⁹. Ad tertiũ d̃r q̃ tã p cãm effectiuã pticularẽ q̃ʒ v̄lẽʒ põt aliquid demonstrari primũ patuit i exẽplo Arist. de interpõne terre iter solẽ ⁊ lunam ex qua demõstratur eclipsis. scdm vero declarat sic arguẽdo. q̃cũq̃ʒ sol applicat tali materie cũ talibus circũstantijs gñant musce vel rane sed nũc sic applicat. g̃ tũc gñantur musce vel rane. Et ad rõnem d̃r iuxta sñiam Arist. 2. phi. q̃ duplex est cã effectiua. s. actual ⁊ potentialis actual est illa ad cuius esse sequit de necessitate suus effectus a qua iste dependet tã i fieri q̃ʒ i facto eẽ. cuiusmodi ẽ iterpõ terre respectu eclipsis ⁊ per talẽ cõtingit demõstrare s̃m oẽm d̃ñam põnis q̃m si est fuit vel erit iterpõ terre iter solẽ ⁊ lunã oʒ q̃ sit fuerit vel erit eclipsis. Cã potential ẽ ista ad cui⁹ esse non seq̃t exñtia sui effectus de necessitate sed soluʒ possibilitas q2 non sequit ignis ẽ g̃ calefacit sed bñ sequit g̃ põt calefacere. nec sequit domificator ẽ g̃ domus ẽ sed solũ q̃ dom⁹ ẽ possibil tñ bene sequit domificãs ẽ ergo dom⁹ ẽ i fieri. Intelligẽdũ q̃ alique cãe absolute ⁊ solitarie sumpte dicunt potẽtiales ⁊ eedem circũstantionate dicunt actuales. sol. n. absolute sũptus ẽ cã potential rane ⁊ debite applicatus materie est cã actual cũ ad illũ sic ꝯditionatũ sequat de necessitate exñtia rane. Idẽ d̃r de igne ⁊ domificatore. Cã ergo actual demonstrat effectum suũ simplr̃. sʒ potẽtial solũ quo ad esse possibile. Ad q̃rtum d̃r q̃ finis ẽ medium demonstratõe ex quo ẽ cã cãrum. 2. phi. ⁊ hoc declaratũ fuit supius de fine pticulari qui ẽ sanitas vl salus iduidui ⁊ põt idẽ oñdi de fine vli sic arguendo. omne felicitabile ẽ itellectiuũ oĩs hõ ẽ felicitabil. ergo oĩs homo ẽ itellectiu⁹. felicitas eniʒ ẽ finis vltimus ⁊ vlis toti⁹ sp̃ei humane. nõ eniʒ hõ ẽ felix ꝑpter itelligere sed hõ itelligit ꝑpter felicitatẽ ordinat eni itellectio finalr̃ i felicitatẽ ⁊ non econtra.

Et ad rõnem d̃r q̃ finis ut causa ⁊ ut h3 esse apprehensum ⁊ itentũ p̃cedit nõ solum seipm ut h3 eẽ genitũ ⁊ factum. sed ẽt omnes alias cãs. q2 mouet nõ ꝑprie sed methaforice ipm agens ut dicit arist. primo de gñatõne mõ finis ut effectus non ẽ medium i demonstratõe sed maior extremitas. ut aũt est cã sic est medium exquo tanq̃ʒ ex priori aliquid demõstratur. sic. n. arguit Arist. primo de gñatõe necessitatẽ alteratõis ex necessitate gñationis ⁊ ipossibilitatem alterationis ex ipossibilitate gñatõis dicit q̃ si generatio ẽ ipossibil alteratio ẽ ipossibil. Item nulla demonstratio ẽ ex non ente simplr̃ q2 nulla demonstratio fit ex terminis iportantib⁹ figmenta cui⁹ modi sunt chimera uacuum ⁊ mons aureus sed bñ aliqua demonstratio est ex non ente i actu ⁊ ex nõ ente i effectu sicut demonstratio rose uel pluuie nlla rosa uel pluuia exñte. ⁊ ita i ꝑposito lʒ finis non sit in actu. tamen est i apprehensione s̃m quaʒ dicitur cã mouens ⁊ non solum est i apprehensione sed ẽt ẽ in re potentialr̃ ⁊ cãlr̃ eo modo quo effectus dicit esse i causa sua ideo p illud demonstratur. Ex p̃dictis itelligit arist. ꝑbare q̃ p omne gen⁹ cãe ꝯtigit aliq̃d demonstrare q2 p gen⁹ cãe mãlis contingit aliquid

demonstrare ⁊ p genus cāe formalis ⁊ p genus cāe efficiētis ⁊ per genus cause final' ⁊ nō sunt plura genera cārum ḡ p3 ꝯña cum minori ex sua suppōe maior aūt ē sequens ex conclōnibus ꝓbatis ꝯcernētib⁹ quatuor gña cārum ⁊c.

Contigit autem vnum ⁊ idez ⁊ quid est ⁊ propter quid est ex necessitate vt per lucerne pellez lumen. Et nāq3 ex necessitate disgreditur quod in parua partibilius p maiores poros si quidem ignis fit transgrediendo. ⁊ propter aliquid vt non offendamur itaq3 ⁊ si esse ꝯtingit ⁊ fieri contingit.

Istud est tertium capl'm huius tractat⁹ i quo Aris. docet demonstrare in cāis exñtibus simul cum suis effectibus. quomodo vna cā demonstrat vnum effectum ⁊ quomodo plures eundem effectum ponēdo quatuor conclusiones. Quaꝝ pma est ista idē effectus numero p plures causas potest demonstrari. scda conclo effectus naturales sunt cōiter demr̄abiles per oīa quatuor genera cārum ibi. Plima autē. Tertia conclo effectus artificiales non sunt dmōstrabiles nisi p cām finalem ibi sed i his. Quarta conclo quilz effect⁹ exñs simul cum sua causa ē per illam demonstrabil' fm oēm dfiam temporis taz q̄ ad esse q̄3 quo ad fieri ibi. eadem autem cā. Prima conclo dupl'r ꝓbatur. ⁊ pma sic lumen apparere per pellē lāterne ē quidam effectus demonstrabil' p cā3 materialē formalē ⁊ finalem. ergo idem effectus numero p plures cās pōt demonstrari. p3 ꝯña ⁊ quelibet ps añtis ꝓbatur icipiendo a pma sic arguendo p cām materialē omne corpus diuisibile i ptes minores q̄3 sint pori lanterne appet p pellem lāterne sed lumen ē corpus diuisibile i ptes minores q̄3 sint pori pellis lāterne ḡ lumen apparet p pellem lanterne Ista demonstratio est p cām materialem q2 ptes et pori dicunt materiam cū ex his aliquid componat' maior p3 ex necessitate materie quia corpora minora q̄3 sint foramina necessario disgrediuntur a nec poris possunt detineri ꝓpter elongatōem lateꝝ minor aūt non ē vera sed admittitur ꝓpter opinionem antiqnoꝝ di. lumē esse defluxū quorūdam paruoꝝ corpoꝝ quā opinionem Arist. reprobat. 2. de aīa di. ꝙ si lumē esset corpus possibilis esset penetratō corpoꝝ. s. luminis ⁊ aeris. aut ꝙ statiz multiplicato lumine cederet aer quod ē ipossibile q2 cum lumē subito multiplicet' aer subito cederet ⁊ sic aliquis motus localis fieret subito ꝙ ē contra naturam motus vt demōstrat'. vij. phi. Secunda ps añtis ar. sic omne multiplicatum per pellē lāterne apparet p pellez lāterne sed lumē multiplicat' p pellē lāterne. ergo lumen apparet p pellem lāterne. Ista demonstratio ē p cām formalem q2 sicut diuisio competit materie. ita multiplicatio forme vt colligit' ex doctrina ꝯmē. 3. phi. di. ꝙ i continuis diuisio ⁊ diminutio ē ratōne materie. augmentatio autem ⁊ maiorratō sunt rōne forme. maior ergo pdicte rōnis ē de se nota. ⁊ minor declaratur. nam lumen non solum multiplicat' p aerem ꝯtentum i poris qui sunt i pelle lāterne sed etiā p pellem lāterne i qua non est aliquis porus ꝓpter diaphanitatē eius eodē modo quo m'tiplicatur per crystallum seclusa omni porositate crystalli facilı⁹ tñ multiplicatur p ptes porosas q̄3 per non porosas q2 ptes porose sunt magis dyaphani rōne aeris ibibiti q̄3 ptes non porose. Tertia pars añtis ēt arguit' s. ꝙ idem effectus demōstrat' p cām finalez sic arguendo. omne quod portat' i lanterna ne homo offendatur i tenebris apparet p pellem lāterne sed lumē portatur i lanterna ne homo offendatur i tenebris. ergo lumen apparet p pellem lanterne. Ista demonstratio ē per cām finalem q2 ideo apportatur lumen ⁊ ipm fit apparere p pellem lanterne ne ledat' homo i tenebris ⁊ ita maior ⁊ minor sunt manifeste. Notandum ꝙ Aristo. non tāgit cām effectiuam p qua3 ēt eadem conclo possit demonstrari q2 ista videt' esse de se nota sic arguendo i quocunq3 diaphano ē corpus luminosum p illud apparet lumen. sed pellis lāterne est aliquod diaphanum i quo est corpus luminosum ergo per pellem lanterne apparet lumen. Ista demōstratio tangit cām effectiuam cū dr̄ corp⁹ luminosum q̄ñ lumen dependit effectiue a corpore luminoso tam i fieri q̄3 i facto esse. cām autez materialem tāgit Aristo. cum dicit i littera per poros maiores ⁊ formalē cū ait ignis disgrediēdo. finalē vero cū ānectit vt non offendamus.

Sicut si tonat extincto igne. necesse est 3i3ire ⁊ tonare. ⁊ sic est queadmodum pytagorici dicunt minarū causa his qui sunt i tartaro. quatenus timeant.

Secundo pncipal'r ad ꝯclōnem ar. sic tonitruum est quidam effect⁹ ꝓbabil' demonstratiue p cām mālē ⁊ finalē. ergo idem effect⁹ numero p plures cās pōt demonstrari añs sic arguit'. ⁊ pmo p cām materialem sic arguēdo. q̄ñcunq3 extinguit' ignis i nube est tonitruum. sed q̄ñcunq3 fit magna antiparistasis in media regione aeris extinguit' ignis in nube. ergo q̄ñcunq3 fit magna antiparistasis i media regiōe aeris ē tonitruum. Ista demonstratio ē p cām materialem. q2 sicut vinum ē materia alteratōis sanguinis. ita ignis extinctus i aqua facit 3i3ire ita extict⁹ i nube facit tonare. 3i3ire est nomē fictum sumptum a 3iri qd̄ ē sonus fact⁹ i aqua q̄ñ extinguit' ignis. sicut tintinabulum sumitur a tintin. qd̄ ē son⁹ cāpane maior p3 non tanq̄3 vera q2 sic non generat' tonitruū sed ex suppōne admissa opinione empedoclis. minor autem clara ē ex his q̄ determinant' i libro methauroꝝ. Secūdo demōstratur idē p cām finalem sic arguendo q̄ñcunq3 aīe ifernales timent tunc ē tonitruum. sed q̄ñcunq3 ē extinctio ignis i nube aīe ifernales timēt. ergo q̄ñcunq3 ē extinctio ignis in nube ē tonitruū. Ista demonstratio est p cām finalē. q2 iō fiunt tonitrua vt timeāt aīe ifernales ⁊ l3 hoc nō sit veꝝ iuxta doctrinam arist. q2 finis tonitrui non ē timor aīarum ifernaliu3 sed putrefactio aeris ⁊ expulsio ptium extraneaꝝ q̄ sunt i illo tñ admittitur tāq̄3 exemplum ad ꝓpositum. exempla enim ponim⁹ nō vt ita sint sed vt sentiant qui addiscunt iquit Aris. in libro elenco. quo admisso p3 quel3 pmissaꝝ ex opinione pytagore ponētis descensum animaꝝ malaꝝ ad loca tartarorum vt ibi puniant'. Intelligendū ꝙ nō solum p cām materialem ⁊ finalem demōstratur tonitruum sed ēt p cām efficientem ⁊ formalem. vt q̄ñcunq3 caliditas exñs i ventre nubis scidit nubē tunc est tonitruum. sed q̄ñcunq3 ignis extiguit' i nube caliditas exñs in ventre nubis scindit nubez. ḡ q̄ñcunq3 ignis extinguit' i nube ē tonitruum. Item q̄ñcunq3 nubes velociter frangunt' ē tonitruum sed nūc vel tunc nubes velociter frangunt' ergo nunc vl' tunc est tonitruum. Istarum demonstrationu3 pma est per cām effectiuam. s. per caliditatem. ⁊ secunda per causam formalem scilicet per motum ⁊ fractionem

Plurima autem ⁊ huiusmodi sunt ⁊ maxime in his que nature consistunt ⁊ stantib⁹ hoc ꝙ propter hoc natura fecit illa vero ex necessitate. Necessitas autem duplex ē hec enī secundum naturam ⁊ motum. sicut lapis ex necessitate ⁊ sursu3 ⁊ deorsum fertur. sed non propter candē necessitatem.

Secunda ꝯclo effectus nāles sunt cōiter demōstrabiles p oīa quatuor genera cāꝝ. illa ꝯclo p3 ex assignatis exēplis sed rōne sic arguit' oīs demonstratio ē ex necessarijs sed i naturalib⁹ maxime reperit' necessitas ⁊ hoc i quol3 gñe cāe ḡ ⁊c. p3 ꝯña cū maiori ex pmo hui⁹ ⁊ ꝓbat' mior. nā pmo repit' necessitas ex parte finis q2 natura agit ꝓpter finē inqt Arist. 2. phi. fecit. n. dentes anteriores acutos ꝓpter diuisionem cibi ⁊ posteriores obtusos ꝓpter cōtritōe3 eiusdem. Secūdo reperit' necessitas ex pte forme quā nō tangit aris. i littera ex eo ꝙ forma ⁊ finis coicidūt 2. phi. ḡ necessitas repit' ex pte finis ēt ex pte forme. Tertio reperit' necessitas ex pte materie quod patet i motu naturali lapidis deorsum. mouet' enim deorsum rōne elementi dn̄antis in eo cum omnia grauia natural'r tendant deorsum. Quarto reperitur necessitas ex pte agentis vt p3 i motu grauis sursū p impulsiōem. necessario igit' descendit ⁊ ascendit lapis sed non eadem necessitate materie ⁊ ascendit necessitate agentis. Nōndum fm Arist. tā hic q̄3. 2. phi. ꝙ duplex ē materia. s. finis ⁊ materie. ad necessitatem finis reducit' necessitas forme exquo inicē coicidunt ⁊ ad necessitatem mē reducit' necessitas agētis exquo materia transmutat' p agens. si enim lapis mouetur deorsum ista necessitas non solum ē ex pte materie. s. terre ex qua māl'r componitur lapis. sed ēt ex pte agentis cum omnis talis motus fit ab agente. omne enim quod per se mouetur diuiditur i ptez pmo mouentem ⁊ i partem pmo mota3 inquit aris. viij. phisi.

Sed in his que sunt ab intelligentia alia nequaquā finit ab eo quod per se frustra est. vt domus aut effigies neq3 ex necessitate sunt. s3 propter hoc. Alia vero sunt a fortuna. vt sanitas ⁊ salus. Maxime autem in quibuscunq3 contingit. ⁊ sic ⁊ aliter cum non a fortuna generatō fit quare finis bonus propter aliquid fit. ⁊ aut a natura fit. aut ab arte. a fortuna autem fit nihil propter aliquid.

Tertia ꝯclo effectus artificiales non sunt demōstrabiles nisi p genus cāe finalis. ꝓbatur cum omnis demonstratio fit ex necessarijs p illud tñ fit demōstratio i quo repitur necessitas. sed i artificialib⁹ non reperit' necessitas nisi ex pte finis ḡ. p3 ꝯña cum maiori. ⁊ minor declarat'. Primo qdem i artificialib⁹ nō est necessitas agentis simpl'r sed tñ ex suppōne. vt si ipellitur lapis sursum p artem necesse erit sursum ascendere tñ h⁹ i impulsus non ē necessari⁹ ex parte agentis q2 i pō artificis ē impellere vel non impellere cū pōe rōnales sint ad opposita. ix. metha. In nālib⁹ aūt q̄ non hñt dñium sui actus talis necessitas reperit'. nō enim potest magnus ventus nō ipellē lapillos sursum aut iundationes aqnaꝝ facere ⁊ eas eleuare. Secundo i artificialibus non ē necessitas ex pte forme vt distinguit' cōtra finem. ars eni nullam formā sibi determinat simpl'r sed tñ ex suppōne rōne finis. artifex eni non itroducit formam nauis vel domus nisi ꝓ quāto p ipam habebit' melius finis. nā aūt absolute determinat sibi formam sine acqrat finem siue nō. vñ oīa agentia naturalia sicut sibi dterminant absolute certum gradum pfectōnis entium ita determinatā formā. Tertio i artificialib⁹ non est necessitas ex pte mē. vñ i ꝯstitutōe effectuū artificialiū nullā materiā sibi determinat ars simpl'r sed tñ p respectū ad finē vt ligna ⁊ lapides i formatōne domus ⁊ ferrū i ꝓductōe serre. ⁊ vitrū i gñatōe fiale. ꝓ q̄3to talis materia aptior ē ad finē itentu3. natura āt l3 agat ꝓpter finem adhuc circūscripto fine determinat sibi ꝓpriam materiā vt aīal carnē ossa ⁊ sanguinē. planta vero radices frondes ⁊ folia. ita ꝙ circūscripto fine nō minus natura talia generaret qd̄ de arte non ꝯtingit q2 ergo oīs operatio artis simpl'r dpendet a fine ideo necessitas i artificialibus non prouenit nisi ex pte finis. Nōndum pmo fm phm̄ ꝙ eoꝝ que sunt ab itellectu practico queda3 sunt ab arte ⁊ q̄dam a fortuna. illa dicunt' esse ab arte q̄ non sit a cāu neq3 ex necessitate mē vel agentis sed solu3 ꝓpter finē. verbi gr̄a dom⁹ vel statua ē ab arte existente hituualiter i itellectu practico ⁊ non a cāu q2 illa nō fiunt pter itentōem agentis nec ex necessitate mē. q2 aliqua grauiora ponunt' superius ⁊ aliqua leuiora inferius. nec ēt ex necessitate agentis q2 nō semp posito domificatore cū ceteris reqsitis absq3 ipedimēto ponitur domus vel domificatio. o3 ḡ dicere ꝙ illa tātum fiūt ꝓpter finē se3 ꝓpter tutelam hoīum ⁊ reru3 possessaꝝ. illa vero dicunt' esse a fortuna q̄ fiunt raro pter itentōem agentis vt sanitas ⁊ salus. vbi gr̄a si leprosus comedat serpentē vt moriat' ⁊ ex illo esu sanet' talis sanitas ē a fortuna sil'r si aliqs intrat domum cā bibendi vel qescendi ⁊ ex hoc liberet' ex inimicis hec salus ē a fortuna q2 pter itentōem agētis Sed dubitat' q2 dicit arist. 2. phi. ꝙ artificialia nō solum diffiniunt' p finem s3 ēt p materiā. diffinit' eni dom⁹ nō solum p esse cooperimentum saluās sed ēt p lapides ⁊ ligna. neq3 serra tñ diffinit' p secare dura sed ēt p esse istrumentū ferreū dentatū. ergo i artificialibus ē necessitas materie sicut finis. ⁊ p ꝯñs effectus artificialis potest demonstrari p materiā sicut p finem ⁊ ꝯformatur exēplariter sic. nam faciens sagittam ex ligno nodoso necessario videt obliquitatem sagitte ꝓpter nodos. mō talis obliqtas nō pōt esse ꝓpter finez sed ex necessitate materie. Rñdetur ꝯcedendo ꝙ i artificialib⁹ necessaria ē materia. sicut finis sed nō eodem modo q2 finis ē absolute necessarius materia aūt ē necessaria ꝓpter finem ⁊ p ꝯsequens ꝯcedatur ꝙ artifex demonstrat p duo genera. s. p finem ⁊ p materiā s3 non eodē mō q2 p finem simpl'r ⁊ hoc itendit hic phūs p materiam aūt vt ordinat' ad finem. sicut. n. demonstrat' dom⁹ p eē cooperimentum saluans hoīes ⁊ res possessas. ita dmonstratur p esse comppsitum ex lignis ⁊ lapidibus hoc modo oē ꝯpositum ex lignis ⁊ lapidibus est domus s3 hoc ē compositum ex lapidibus ⁊ lignis. ḡ hoc est domus. fm ꝙ magis videbit' i sequēti capitulo. vbi docet arist. demonstrare i artificialibus ⁊ q2 necessitas materie psupponit necessitatem agentis ⁊ i artificialibus totum dependet ex libertate facientis idō ibi non repit' necessitas mē. nisi ex suppōne. s. dato ꝙ

agens agat.nã ſi agens liberꝝ non ageret nõ ſeque-
retur ſagitte obliqtas.iõ enim mã artificialiũ dr cõ-
tingens tñ qꝛ illã eligit libere artifex ⁊ illi q̄ʒtũcun
qʒ diſpoſite applicat⁹ ꝯtingenter agit.nullã aũt eli-
git nã mãm nec ſubterfugit eius actõem ſed neceſſa
rio agens naturale agit debite applicatũ paſſo. põt
tñ dici ꝙ iterdum artificialib⁹ ſubeſt neceſſitas mẽ
ſimplr non qdem reſpectu effectuum itentoꝝ ſed nõ
itentorum.ſicut eni nã agit mõſtruoſitatẽ pter iten-
tõem ex ſola neceſſitate mẽ naturalis.ita ex ſola ne-
ceſſitate mere artificialis agit ars pter itentõem ob
liqtatez.dicit enim ariſ.2.phi.ꝙ ita i arte ſicut in nã
eueniũt mõſtruoſitates ⁊ pctã.ſicut.n.nã pducit ho
minem cũ ſex digitis i vna manu ⁊ duob⁹ capitibuſ
i vno collo.ita ſcriptor ex idiſpõne carte vel atramẽ
ti turpes lrãs agit.dicit.n.Ariſto.ibidẽ ꝙ ſcriptor i
ſcribẽdo ñ recte ⁊ medicus i potando.i.poſitõnẽ dã
do peccauit reſpectu aũt effectuum itentoꝝ nulla ẽ
neceſſitas i materia artis cũ agens artificiale ñ age
ret neqʒ ſibi aliqʒ materiã determinaret ſecluſo fine
natura aũt ⁊ ſi ñ ageret pter finẽ adhuc ſibi deter-
minaret mãm.pluuia eni ẽ ordinata a natura pter
augmentum meſſium ⁊ equalitatẽ eloꝝ. ingt ꝯmẽ.
2.phi.⁊ tñ ſi nõ ageret pter illũ finẽ nõ min⁹ deter-
minaret ſibi vaporem exquo faceret nubem.⁊ nubẽ
ex q̄ faceret pluuiã iuxta opinionẽ empedoclis ⁊ ali
oꝝ antiquoꝝ dicentiũ oĩa fieri a cãu quos reprobat
Ariſt.2.phi.Ex pdictis vna cum demõſtratõe auer-
ro i plogo phi.ſequit ꝙ q̄tuor ſunt demonſtratiões
ſm q̄tuor genera cãꝝ diuerſimode demrãtes.ſ.nã
lis methaphiſicus artifex ⁊ mathematicus.naturalꝭ
enim demonſtrat p oĩa quatuor gña cãꝝ.metha.au
tẽ p tria.ſ.p finem efficiens ⁊ formã. artifex vero p
duo tñ.ſ.p materiã ⁊ finẽ.ſed mathẽ.ſolem p.v. ſcʒ
p formam ⁊ rõ ẽ iſta qꝛ demonſtratores p idem ge-
nus diffiniunt ⁊ demonſtrant cũ diffinitio ſit ordina
ta i demonſtratõem.ꝯſtat ꝙ naturalꝭ diffinit ſm q̄-
tuor gña cãrum vt colligit a phõ.2.phi.methaphiſi
cus autem diffinit tñ p tria gña cãꝝ.ſ.p efficiens fi
nem ⁊ formã iuxta itentõem ꝯmen.pmo metha. ar
tifex diffinit p aſſe p duo gña cãꝝ.ſ.p materiam ⁊
finem vt determinat Ariſt.i fine ſcdi phi. Sʒ math.
p vnum genus tñ diffinit.ſ.p formam vt inductiue
pʒ.diffinit enim circulum p eſſe figuram a cuius cẽ
tro ad circũferentiam oẽs linee ducte ſũt eq̄les ⁊ tri
angulum p eſſe figuram trib⁹ lineis rectis ꝯtentam.

Secũdo nõndum ſm phm̃ ꝙ caſualia ⁊ fortuita
maxime eueniũt i ꝯtingentib⁹ pter itentõem agẽtis
ſed cũ gñatio taliũ ſit ſm itentõem agentis.taliſ ge
neratio non ẽ a cãu nec a fortuna vt ſi aliqs ſciat ſe
fugari ab inimicis ⁊ itrat domum ne repat ab illis.
ſal⁹ illius non dr a caſu nec a fortuna ſed a pposito.⁊
ex hoc ifert ariſt.dñiam iter fortunam ⁊ artem vl na
turã.qꝛ fortuna nõ eſt pter finem.natura aũt ⁊ arſ
ſunt pter finẽ qꝛ effectus fortuitus ẽ pter itentõem
agentis.effectus aũt naturalis vel artificialis ẽ de i
tentõe agentis. Ex qbus ſequit ꝙ idem effectus
põt eſſe a natura arte ⁊ fortuna.nã ſanitas põt eẽ a
natura digerente idigeſta ⁊ repellente ſupflua ⁊ põt
eſſe ab arte qꝛ p artez medicine põt quis ſanari.poſ
ſibile eſt ẽt illud fieri a fortuna.vtputa ſi qs nõ iſtru
ctus p artem nec credens ſanari comedet cibum per
quẽ ſanet.Itẽ ſalus põt eſſe a natura arte ⁊ fortuna
nã exñs i domo cognoſcẽs exinſtinctu nature ruinã
illi⁹ ſi exeat a natura ſaluatus ẽ ſi vero p artem cog-
ſcat iſtã ruiturã ⁊ exeat ab arte ſaluat⁹ ẽ.ſi vero pter
itentõem exeat poſt cuius exitũ ruat domus a cãu ⁊
fortuna ſaluatus ẽ. Circa pdicta querit vtrũ eadẽ
conclõ effectus vel paſſio poſſit demonſtrari p plu-
ra gña cãrum tanqʒ p media potiſſima.Et ar.ꝙ nõ
qꝛ ſi ſic ergo equalr vel iequalr.non equalr qꝛ ſicut
res hʒ ad eſſe ita ad cognoſci.2.metha.ſed ad eẽ ef-
fectus pus ꝯcurrit finis q̄ʒ agens ⁊ agens q̄ʒ forma
⁊ forma q̄ʒ materia g̃ ad cognitõem euſdem effect⁹
pus ꝯcurrit cognitio finis q̄ʒ agẽtis ⁊ cognitio agẽ
tis q̄ʒ q̄ʒ forme ⁊ cognitio forme q̄ʒ mẽ ⁊ p ꝯñs nõ
equalr demonſtratur effectus p plura gña cãꝝ. Si
aũt dr ꝙ iequaliter ſequit ꝙ iſta paſſio p vnum ge
nus cãe dmonſtrat imediate ⁊ p aliud mediate quo
dato iſta demonſtratio non eſſet potiſſima cũ omniſ
demonſtratio ſit ex imediatis pmo huius. Itẽ ar.
auctoritate ariſ.pmo huius dicentis ꝙ demonſtra
tões ſunt multiplicabiles i poſt ⁊ i latus non tñ ad
eandẽ ꝯclõnem ſunt plura media potiſſima. ſed qõ
alia ⁊ alia ꝯclõ hʒ aliud ⁊ aliud mediũ ⁊ diuerſa me
dia diuerſas ꝯclões vñ talia media neceſſaria ha
berent iuicem aliquẽ ordinẽ ergo iſtoꝝ vnum eſſet
mediatum effectui vel paſſioni ⁊ p ꝯñs non eẽt me-
dium i demonſtratõe potiſſima. Oppoſitũ deter
minat Ariſt.i lrã vnde extrema ponunt pter dmõ
ſtratõem potiſſimam de qua i hoc libro pncipalr i
tendit ⁊ ſi aliquod ſuoꝝ exemplorum non ſit demõ-
ſtratio potiſſima tñ p illud dat itelligere demõſtra-
tõem potiſſimam.dictũ eni eſt ſepe ex narratiõe phi
ꝙ exẽpla ponim⁹ non ꝙ ita ſint ſed vt ſentiãt q adi-
diſcunt.exquo enim quatuor cãe concurrunt neceſ
ſario ad eſſe effectus non apparet quin p qualʒ illa
rum iſte effectus ſit demonſtrabilis ⁊ maxime i natu
ralibus vbi conſiderant omnia genera cãruʒ. pri-
ma enim paſſio alicuius ſubiecti demonſtrat potiſ-
ſime de illo p diffinitionem itrinſecam illius ⁊ p diffi
nitõem extrinſecam datam p finem dummodo ſit d
pendens ab illo fine cum finis ſit cauſa cauſaꝝ ⁊ ne-
ceſſitas demonſtratõum ſit ex fine p Ariſto.2.phiſi.

Ad pmum dr ꝙ vtroqʒ modo lʒ alr ⁊ alter eadẽ
enim paſſio equalr demonſtrat ſm omne gen⁹ cau-
ſe quo ad demonſtratõem potiſſimam. iequalr aũt
quo ad reſolutõem qꝛ omnis demonſtratio p genuſ
cãe materialis formalis vel efficientis eſt reſolubilꝭ
i aliam demonſtratõem.materia enim demrãtur p
formam ⁊ forma p efficiens ⁊ efficiẽs p finem. finis
autem indemonſtrabilꝭ eſt ad tollendum infinitũ pro-
ceſſum. Et tunc ad argumentum paſſio iequalr d
monſtrat ex omnibus illis gñibus.g̃ imediate per
vnum ⁊ mediate p aliud negat ꝯña.qꝛ pma ⁊ ſecũ-
da paſſio iequalit demrãt ac ſuo ſubiecto pter in
equalitatem medioꝝ ⁊ tñ quelʒ potiſſime demõſtra
tur. Sed ꝯtra ſequitur ꝙ idem ẽ medium potiſſi
mum ad diuerſas conclões.qꝛ diffinitio data per
cauſam finalem poterit demonſtrare potiſſime diffi
nitõem datam p cãm efficientem ⁊ pmam paſſionẽ
ſbi. Dicẽdumqꝫ non eſt iconueniens q̄ vnius ꝯ
cluſionis maior extremitas naturalr ſequit ſbʒ ⁊ al
terius naturalr pcedit.vbi ambe aũt maiores extre
mitates pcederent ſbm vel ſequerent eſſet iconue-
niens itelligendo de extremitatib⁹ non facientibus
eſſentialr vnum qꝛ lunam eclipſari ⁊ lunam puari
lumine.ſunt due conclões demonſtrabiles potiſſi
me p idem medium.ſ.p interpõnem terre ſed eclip
ſis ⁊ puatio luminis i luna ſunt idem eſſentialr.
Ad ſcdm dr ꝙ Ariſ.pmo huius non dixit ad eãdeʒ
ꝯclõnem non eſſe plura media potiſſima ſed oppoſi
tum aſſeruit.ex hoc enim pbauit demonſtrationes
mathematicas firmiores ⁊ certioreſ eſſe naturalib⁹
qꝛ mathematice non pcedunt niſi per vnum genus
cãe.ſ.p formam.naturales autem p plura gña cãꝝ
⁊ dato phm̃ ita dixiſſe ꝙ ad eandem conclõnem nõ
ſunt plura media potiſſima illud itelligendum eſſet
i eodem gñe cauſe qꝛ i diuerſis non eſt inconueniẽs
vt exemplalr pbatum eſt i lrã.nõ aũt nego q̄n vna
illaꝝ demonſtratõum ſit euidenter alia ſm ꝙ vna
ẽ cã altera euidentior.demonſtratio eni qua demõ-
ſtrat pma paſſio de ſbo ſuo ẽ euidentior q̄ʒ illa q̄ de
monſtrat ſcda paſſio de eodẽ ſbo.qꝛ pmiſſe ſunt no-
tiores ⁊ euidẽtiores ⁊ tñ quelʒ illaꝝ ẽ potiſſima ⁊ lʒ
cãe iuicẽ aliquẽ ordinẽ hẽant qm̃ vna naturalr pre
ſupponit aliã.tñ vt ſunt media demonſtratiua nul
lum ordinem hñt.cã.n.materialꝭ i eo ꝙ huius pſup
ponit alias cãs ſʒ i eo ꝙ ẽ mediũ demõſtratiuũ nul
lum aliud medium pſupponit.

Eadem autem cauſa eſt in his que ſiunt ⁊ factis.⁊ futuris.que vere eſt hiſ que ſunt.media enim cauſa eſt in his que ſunt que ẽ ipſis aut que ſiunt:que ſit factiſ que facta eſt futuris que futura eſt. vt propter quid factuſ eſt.defectuſ propter id quod in medio facta eſt terra.ſit autẽ propter id quod ſit.erit autez propter id quod erit in medio. ⁊ eſt autem propter id quod eſt ſimiliter.

Quarta ꝯclõ quilʒ effect⁹ exñs ſimul cũ ſua cã eſt p
illam demonſtrabilꝭ ſm oẽm dñiam temporis taʒ q̄
ad eſſe q̄ʒ quo ad fieri.Iſta conclõ duplr pbat. Pri
mo exẽplo eclipſis q̄ eſt effectus ſimilis de neceſſita
te cũ cã ſua.ſ.cum iterpõne terre.ſequit enim iterpõ
terre ẽ inter ſolem ⁊ lunaʒ.g̃ eclipſis ẽ.interpõ terre
fuit i a iſtanti vel erit i b iſtãti g̃ tũc fuit vel erit eclip
ſis.ſilr ſequit cũ verbo ſignificante factõem vt iter-
poſitio terre ſit ergo eclipſis.ſit iterpõ terre ſiebat in
a.iſtanti vel ſi ⁊ in.b.iſtanti.g̃ tunc ſiebat vel tunc ſi
et eclipſis.⁊ poſſũt hec oĩa reduci ad demonſtratio
nem vt q̄ncunqʒ fuit iterpõ terre iter ſolem ⁊ lunam
tunc fuit eclipſis ſed i.a.inſtanti fuit iterpõ terre iter
ſolem ⁊ lunam igit i a iſtanti fuit eclipſis.Item quã
docũqʒ ſiet iterpõ terre iter ſolem ⁊ lunã tũc ſiet eclip
ſis i.b.iſtanti ſiet iterpõ terre iter ſolem ⁊ lunã igit i
b.iſtanti ſiet eclipſis.

Quid eſt criſtallus.accipiatur igit quoniam aqua denſata eſt:ſit aqua in quo.c.denſata i quo.a.cã media in quo.b.defectus caloris penitus eſt igitur in.c.quidem.b.in hoc autem denſatum eſſe quod eſt.in quo a.ſit autem criſtallus cum ſiat.b.factus eſt autẽ facto.erit aũt futuro.

Scdo ar.eadẽ cõclõ exemplo cryſtalli cui⁹ cã eſt aq̄
denſata pter defectum caloris.nam ſi querit qd eſt
criſtallus.reſpondetur aqua denſata pter defectuʒ
caloris.ꝯſtat aũt ꝙ ex tali cã gñalr ſequit talis eſſe
ctus quo ad oẽm dñiam tẽporis tam ſm eſſe q̄ʒ ſm
fieri vt pʒ arguẽdo entimematice vt ſupra.⁊ poteſt
reduci talis argumẽtatio ad demõſtratõem iſto mõ
oẽ hñs defectum caloris eſt denſatuʒ ſed aqua ex aq̄
ſit criſtallus ẽ hñs penitus defectum caloriſ g̃ aqua
ex qua ſit criſtallus ẽ denſata.⁊ per ꝯñs criſtallus ẽ
aqua denſata pter defectum caloris. Nõndum
ꝙ pmum exemplum pcedit per cãm efficientem et
ſecundum p cãm materialem quoniã iterpõ terre ẽ
cauſa effectiua eclipſis ⁊ aqua denſata pter defectũ
caloris eſt materia criſtalli.ideo talis ppõ non ẽ vera
in predicatione idẽtica.criſtallus eſt aqua denſata ſʒ
eſt vera in predicatione cauſali ſcʒ criſtall⁹ eſt ex aq̄
denſata. Idem etiam eſt itelligendum in alijs cau
ſis.in genere enim cauſe finalis ſequitur animal or-
dinatum ad felicitatem eſt ergo diſciplinabile eſt.in
a.inſtanti fuit vel in.b.inſtãti erit animal ordinatũ
ad felicitatem.ergo in.a.inſtanti fuit vel in.b.inſtã-
ti erit diſciplinabile. In genere etiam cauſe forma
lis ſequitur figura tribus rectis lineis contenta ẽ fu
it aut erit in tali vel in tali inſtanti.ergo habere tres
angulos equales duobus rectis eſt fuit aut erit in ta
li aut in tali inſtanti.⁊ poſſunt hec omnia reduci ad
formam ſyllogiſticam vt ſepe reducta ſunt ex q̄ igit
idem effectus numero aliqñando demonſtratur per
omnia quatuor genera cauſarum ⁊ aliquando non
patet ꝙ ſi effectus eſt ſimul cum cã cum eodem ver
bo ⁊ cum eadem determinatione debet conſtitui ef
fectus ſicut cauſa.

Sic quidem cã ⁊ cuius eſt cauſa ſimul ſiunt cum ſiant.⁊ ſunt cũ ſunt. ⁊ in eo quod eſt factum ⁊ futuro ſimiliter.

Ex pdictis Ariſt.epilogat circa determinata dicens
ꝙ ſic qdem eſt manifeſtum ꝙ cum cauſa ⁊ effectus
ſimul ſunt cauſa infert effectum tam in fieri q̄ʒ in fa-
cto eſſe tam cum verbo de pñti q̄ʒ cum verbo de fu
turo ⁊ preterito ⁊c. Contra iſtam concluſionem
ar.ſic cauſe ſunt minus note q̄ʒ cauſata.ergo per ta-
les cauſas non poſſunt demonſtrari effectus ſm ali
quam differentiam temporis.patet ꝯña. qꝛ omnis
demonſtratio eſt ex notioribus pmo huius.añs eſt
phi i plogo phi. Item cauſa ⁊ cauſatum non d ſe
iuicem predicantur.ergo nullum coꝝ per aliud de-
monſtratur.patet ꝯña qꝛ mediuʒ maior extremitas
⁊ minor extremitas debent de ſe iuicem verificari.
añs aũt eſt notum qꝛ nulla cauſa ẽ ſuus effect⁹. nec
econuerſo. Ad pmum dr ꝙ licet effectus ſint no-
bis notiores ſuis cauſis noticia.qꝛ eſt ⁊ pceſſu con-
fuſo non tamen noticia pter quid ⁊ pceſſu diſticto
qꝛ non poſſimus habere cognitõem pter quid effe
ctus niſi pus habeamus cognitionem ipſarum cau
ſarum. Ad ſecundum negatur añs ⁊ ad pbatõeʒ
dico ꝙ q̄ʒuis cauſa ⁊ cauſatum non de ſe inuiceʒ di
cantur in recto tamen de ſe iuicem dicuntur i oblĩq
domus enim non eſt lapides ⁊ ligna ſed eſt ex lapi-
dibus ⁊ lignis.⁊ ſi luna vel iterpoſitio terre non eſt
eclipſis.tamen in luna eſt eclipſis ⁊ pter iterpõem
terre eſt eclipſis.effectus etiam verificatur de cauſa
in recto ⁊ ſi non i abſtracto ⁊ ſubſtantiue tamen bene
i concreto ⁊ adiectiue qꝛ lʒ luna non ſit eclipſis tamẽ
eclipſat ⁊ eſt eclipſata ⁊ lʒ dom⁹ nõ ſit ligna ⁊ lapi-
des tñ dom⁹ ẽ lignea ⁊ lapidea.dictũ eſt.n. ſupra ꝙ
abſtractũ diffinit ⁊ ꝯcretũ demonſtrat.

N his autem que nõ ſimlꝭ ſũt. nunquid ſunt in continuo tẽpore.ſicut nobis uidetur alias aliorum cauſas eſſe facti eſſe alteruʒ facta.⁊ futuri futura.⁊ eius autez qd ſit aliquid antea factum eſt. eſt igit a.poſterius facto ſyllogiſmus principium igitur ⁊ horum eſt que facta ſunt.Unde in his que ſiunt ſimiliter eſt a priori autem ſi eſt ut quo

niã hoc est factũ quoniã hoc factũ posteri⁹ est. ⁊ in futuro similiter est.

Istud ẽ quartum capl'm huius secundi tractatus in quo Aristo. docet demonstrare in causis ⁊ causatis q non sunt simul. postq̃ꝫ docuit demonstrare i causis ⁊ causatis que sunt simul querendo istud dubiũ vtꝝ cause ⁊ causate que non sunt simul se inuicem iferãt in continuo tempore aut non sicut nobis videtur ꝺ causis ⁊ causatis que sunt simul vt si preteriti est cã preterita ⁊ futuri causa futura ⁊ ipsius fieri si est aliq causa anteq̃ꝫ factum sit. Pro cuius dubij decisiõe ⁊ responsione Arist. ponit quatuor conclusiões quarum pma est ista. In causis ⁊ causatis que nõ sũt simul per causam si demonstratur effect⁹ sm esse.
Secunda conclusio in causis ⁊ causatis que non sũt simul per causam non demonstratur effectus sm fieri. ibi amplius neqꝫ in fieri. Tertia conclusio i causis ⁊ causatis que non sunt simul per effectum ꝺmõstratur cã sm esse vel fieri ibi. de eo quid igitur.
Quarta conclusio in causis ⁊ causatis circulariter se habentibus possibilis est demõstratio circularis ibi quoniam videmus i his. Prima conclo dupliciter ar. ⁊ pmo sic ex tali causa non sequitur talis effectus sm esse. ergo per illam causam non demonstrat̃ huiusmodi effectus. pꝫ consequentia ⁊ antecedens ar. q: si ex tali causa sequitur talis effectus. ergo i tempore finito vel ifinito. non in tempore finito q: quocunqꝫ tempore finito dato siue sit p̃sens siue p̃teritũ siue futurum stat illam causam esse sine tali effectu. nam forte anno presenti sunt lapides ⁊ non est murus eodem anno constans ex his lapidibus. Similiter anno preterito fuerunt lapides ⁊ anno futuro erunt idem lapides ⁊ tamen ille murus non fuit anno preterito nec anno futuro erit. non etiam est dicẽdum in tẽpore finito. q: stat tempore ifinito lapides eẽ ⁊ nunq̃ꝫ ex illis muꝝ aliquem esse.

Neqꝫ enim finiti aut infiniti erit tẽpore. quare quoniam hoc verum ẽ dicere factum esse. ⁊ posterius hoc verum est dicere quoniam erit. In medio autem semper dicere falsuꝫ esset altero iamfacto. eadem auteꝫ ratio est in futuro. neqꝫ enim quoniam hoc factum est hoc erit. Medium enim simul genitum oportet esse factorum factum ⁊ futurorum. futurum cum his que fiunt fieri cũ his que sũt eẽ sꝫ futuꝝ eẽ ⁊ eẽ nõ cõtingit esse simul genitum.

Secundo ar. ad conclusionem sic causa non demonstrat effectum sm esse nisi de necessitate sint simul. sꝫ tales cause ⁊ sui effectus non sunt simul. ergo p talẽ cãm non demonstratur huiusmodi effectus sm esse patet consequentia cum minori ex suppõne ⁊ maior declaratur. nam si causa ⁊ effectus non sunt simul ꝺ necessitate stat vnum esse factum ⁊ reliquum i futurum esse. ergo inferendo vnum ex alio contradictorium ꝯñtis stat cum añte ⁊ per consequens conseq̃ntia non valet qua vnum ex alio sillogizatur vel concluditur. Contra istam concl'onem ar. sic ira est effectus accensionis sanguinis in corde non simul existens cum ista causa q: aliquando est accensio sanguinis i corde quando non est ira ⁊ tamẽ ꝺmõstrat̃ ira p accensionem sanguinis in corde vt tollit̃ ꝺ mẽte arist. ⁊ ꝯmen. in p̃logo de anima. Pro responsione ad hanc difficultatem est pmo notandum q̄ eo modo demonstratur ira ipsa generatur. p̃cedente. n. puipensione hõ appetit dolores ⁊ tristitiam i puipẽdente ⁊ suo aduersario. ⁊ ex isto vehementi appetitu icipit fel euaporare. felle autem euaporante accenditur sanguis circa cor ⁊ i corde quo accenso homo irascitur. p̃pter q̄ ira videtur esse passio fellis. q: nõ ex qualꝫ accensione sanguinis i corde generatur ira. sꝫ ex accensione sanguinis facta ex euaporatiõe fellis. Iste ḡ passiones se hñt p ordinẽ appetit⁹ recontristatõis euaporatio fellis accensio sanguinis ⁊ ira quarum pma generat secundam ⁊ secunda tertiam ⁊ tertia q̃rtam. pma aũt imediate gñatur ab aĩa p̃cedente cã extrinseca que est puipensio. Ex quib⁹ sequitur q̄ ex puipensione demonstrat̃ appetitus vindicte ⁊ ex appetitu vindicte euaporatio fellis ⁊ ex euaporatõe fellis accensio sanguinis ⁊ ex accensiõe sanguinis demonstrat̃ ira. Idem ẽt ẽ sciendum i artificialib⁹ nã q: ferre ꝯpetunt he passiones secare dura ⁊ posse dentari. iõ vna p aliam demonstrat̃. alr̃ tñ sꝫ nãm ⁊ alr̃ sm itentõem artis. nam sm nãm p̃us intelligit̃ ferrum esse durum q̃ꝫ posse dentari ⁊ pri⁹ posse dentari q̃ꝫ secare dura sꝫ sm itentõem artis ẽ ecõuerso nam ars pmo itendit secatõem duorum. Secundo cognoscit illud posse fieri p istrumentum dentatum ⁊ durum. Tertio aũt eligit ferrum tanq̃ꝫ materiam idoneam ad illud istrumẽtũ. si ergo ex secatione duorum arguam⁹ duriciam demonstratõ erit a p̃ori sm itentõem artis si aũt econuerso illa demõstratio erit a p̃ori sm naturam. ⁊ hoc dr̃ a p̃ori simplr̃. alia aũt que ẽ sm itentõem artis est a p̃ori sm qd. Secundo nõndum q̄ aliud est esse necessariũ ⁊ aliud est esse cãm necessariam. illud ẽ necessarium q̄ non potest nõ esse vt deus celum ⁊ itelligentie. illud autem ẽ causa necessaria ex qua de necessitate sequitur suus effectus sed hec necessitas est triplex. s. simplr̃ aptitudinalr̃ ⁊ ex suppõe. illa causa ẽ simplr̃ necessaria que non potest poni sine suo effectu vt humanitas respectu risibilitatis ⁊ iterpõ terre respectu eclipsis. Illa autem cã est aptitudinalr̃ necessaria ex qua suus effectus ẽ aptus nãlr̃ euenire ⁊ sic nõ oportet effectum cum cã conuerti. isto modo dicimus semen esse cãm necessariam fructus. non q̄dem simpliciter sꝫ aptitudinalr̃ q: non statim posito semine ponit̃ fructus sed statim posito semine ponit̃ aptitudo nãlis ad fructũ seu ad effectũ illi semini corrñdentẽ. Sꝫ illa cã est necessaria ex suppõe que ñ est apta naturalr̃ suum effectum iferre sꝫ rõne alicuius mõi additi sequitur illũ effectum esse. ⁊ sic lapides ligna et lateres dicunt̃ cause necessarie domus non q: naturalr̃ respectum habeant ad domum sꝫ q: taliter modificate iferunt domum esse. Ex his sequit̃ q̄ diffinitio materialis ire data p solam causam mãlem est cã necessaria ire necessitate aptitudinali. pꝫ q: nõ sequitur feruor sanguinis in corde est ex euaporatiõe fellis. ergo est ira sed sufficit ipam naturalr̃ posse eẽ ex tali feruore sanguinis ⁊ ita solutum est argumentum q: non demonstrat̃ ira p accessionem sanguinis sm esse cum ad illaꝫ accensionem esse vel fuisse aut fore non sequatur iram esse sm aliquam dr̃iam temporis sed tñ aptitudinalr̃ esse. Sed occurrit dubium si accensio sanguinis i corde est passio imediate ire ⁊ appetitus vindicte est passio mediate cum sm arist. ⁊ cõmen. in p̃logo de anima accẽsio sanguinis in corde sit diffinitio mãlis ire ⁊ appetitus vindicte sit diffinitio formalis ire. sequit̃ q̄ ira magis demonstratur per diffinitionem materialem q̃ꝫ per formalem. ꝯñs est falsum q: nihil magis demonstratur p nãm q̃ꝫ p formam ex quo forma necessitat materiã ⁊ pꝫ ꝯña q: vnũquodqꝫ magis demonstrat̃ p passionem imediatã q̃ꝫ mediatã. Nõndum pmo q̄ diffinibilia respectu suoꝝ diffinitõum. s. materialium et formaliũ sunt i multiplici dr̃ia. Primo ẽ aliquod diffinibile cui⁹ diffinitio formal' nõ dat̃ p formã eius nec diffinitio materialis dat̃ p materiã eius patꝫ de motu cui⁹ diffinitio formal' est actus entis i potẽtiã sm q̄ i potentia ⁊ mãlis ẽ acq̄sitio ptis post ptẽꝫ termini ad quẽ tendit res mota. i pma diffinitõe nõ ponitur forma mot⁹ q: motus non hꝫ formam cuꝫ sit accñs simplex ⁊ i scda diffinitõe non ponit̃ materia mot⁹ nec subiectum eius cũ mot⁹ sit subiectiue imobili ⁊ nõ spacio neqꝫ i forma ptim acq̄sita ⁊ partim acquirenda. Secũdo est aliquid diffinibile cuius diffinitio formalis dat̃ p formam diffiniti ⁊ materialis p materiã eiusdem pꝫ de homine cuius diffinitõ formal' ẽ aĩal rõnale ⁊ diffinitio material' ẽ ꝯpositũ ex corpore ⁊ aĩa itellectiua. in pma diffinitõe ponit̃ forma hominis. s. rõnale. ⁊ i secunda ponit̃ materia illius. s. corpus quod ẽ altera ps ꝯpositi. Tertio ẽ aliquod diffinibile cui⁹ diffinitio formal' dat̃ per formam diffiniti. ⁊ diffinitio material' non dat̃ p materiam diffiniti. Vbi gratia aĩal actuatum aĩa itellectiua ẽ diffinitio formal' hominis ⁊ aĩal risibile ẽ diffinitio material' eiusdem. i pma ponit̃ aĩa que est forma homini ⁊ i secunda nihil ponit̃ q̄ sit materia illius.
Quarto est aliq̄d diffinibile in cuius diffinitione formali non ponitur forma diffiniti. ⁊ i diffinitõe materiali ponit̃ materia diffiniti. pꝫ de aĩa cuius diffinitio formal' ẽ p̃rium p̃ncipium vegetandi sentiendi itelligendi ⁊ sm locũ mouẽdi. material' aũt ẽ act⁹ p̃mus sbalis corporis physici organici potentia vitã hñtis. i pma diffinitõe non ponit̃ forma diffiniti. q: aĩa p̃pter suam simplicitatem non hꝫ formam. i secunda aũt ponit̃ materia diffiniti non ex qua sed in qua q: sbm aĩe est corpus organicum. Istud q̃rtum mẽbrum applicatur ad irã cuius diffinitio formalis ẽ appetitus vel dolor recontristatõis q̄ nõ datur p formam eius q: ira non hꝫ formam material' autem ẽ accensio sanguinis i corde in qua ponit̃ materia ire nõ ex qua sed i qua. s. sanguis i corde. Preterea ẽ intelligendum q̄ sicut risibilitas hꝫ duplicẽꝫ diffinitõem. formalem vnam cãlem tñ q̄ ẽ passio p̃cedens vꝫ susceptibile discipline ⁊ aliaꝫ idẽticã que dat̃ per suum genus. s. potentia ad ridendum. ita ira hꝫ duplicem diffinitõem formalem. vnam datam p passionem p̃cedentem causatam a puipensiõe. s. dolor recontristatõnis ⁊ alia datam p suum genus sꝫ passio vindicatiua. appetitus aũt vindicte aliquando sumit̃ p pma diffinitõe ⁊ aliquando p secunda p̃us. p p̃us tamen competit secunde q̃ꝫ pme. vñ pma diffinitio fundatur pmo i potentia cognitiua cũ sit q̄dam cognitio discursiua causata cum displicẽtia ex consequẽti auteꝫ fundatur i cerebro. Secunda vero diffinitio p̃ncipalr̃ fundatur i appetitu ⁊ ex cõsequenti fundatur i corde. His itellectis respondetur ad dubium q̄ diffinitio data per materiam diffiniti non magis demonstrat quam diffinitio data p formam eiusdem. immo equaliter equalitate modi p̃cedendi quia quelibet est potissima licet inequaliter inequalitate euidentie q: forma euidenti⁹ demõstrat quam materia. non tamen est inconueniens q̄ diffinitio materialis data per materiam diffiniti magis demonstret q̃ꝫ diffinitio formalis non data p formam diffiniti ⁊ precipue quando formalis est tantũ causalis ⁊ non idẽtica. materialis tamen demõstratur per formalem vt omnis appetens recontristatõnem in contrario habet sanguinem accensum in corde sed colericus est huiusmodi ergo colericus habet sanguinem accensum in corde ⁊ ex hac passione demonstratur consequenter ira ac etiam appetit⁹ vindicte vt est diffinitio idẽtica ire ⁊ non causalis. Itẽ sicut prima passio respectu secunde habet duplicem hitudinẽ. s. hitudinẽ cãmãlis q: est dispositio p q̃ꝫ recipitur in sbo. ⁊ habitudinem cause efficientis q̄a est dispositio per quam principia sbi agunt illaꝫ. ita diffinitio materialis ire habet ad iram duplicem habitudinem. s. cause materialis ⁊ efficientis nam sanguis accensus in corde non solum recipit passioneꝫ illam sed etiam agit. ideo in genere cause efficientis cum sit propinquior magis demonstrat quam formalis que ẽ remotior.

Amplius neqꝫ infinitum contingit esse medium temporis neqꝫ finituꝫ falsum. n. erit dicere i medio.

Secunda concl'o in causis ⁊ causatis non simul existentibus per cãm non demonstratur effectus sꝫ fieri. ista concl'o dupl'r ar. ⁊ primo sic fieri cause non simul existentis cum effectu non infert fieri ipsius effectus. ergo per illam cãm non demonstratur ille effectus. añs patet q: non tempore finito nec ifinito. quocunqꝫ enim tempore finito vel infinito dato i eo possunt fieri lapides absqꝫ eo q̄ fiat murus ⁊ possunt fieri ligna absqꝫ hoc q̄ fiat domus ⁊ potest fieri fundamentum absqꝫ eo q̄ fiat edificium. Notanduꝫ q̄ ista conclusio sequitur ex priori si enim tempor̃ finito vel infinito possunt lapides aut ligna esse absqꝫ eo q̄ ex illis constituatur domus a fortiori possibile est tempore finito vel infinito lapides aut ligna generari absqꝫ eo q̄ generetur domus ⁊ per cõsequẽs huiusmodi cause ⁊ effectus non se inuicem iferũt sm fieri sicut nec se inuicem iferunt sm esse.

Speculandum igitur est quod ẽ cõtingens: vt post id quod factum est sit fieri in rebus.

Secundo ad eandem conclusionem arguit arist. premittendo duas suppõnes quarum prima est ista. si est necessarium q̄ ad factum esse sequatur fieri patꝫ q: non est necessariũ q̄ ad mutatuꝫ esse sequatur materialiter ignis calefaciens nunq̃ꝫ desineret calefacere ⁊ sor. libere motus localiter nunq̃ꝫ desineret moueri localiter q: semper ad calefactum esse sequitur calefieri ⁊ ad mutatum esse sm locuꝫ sequit̃ moueri sm locum. ideo. vi. phi. ostenditur q̄ non contigit dare primum mutatum esse in motu. sed bene vltimum mutatum esse. incipit eniꝫ mobile moueri p remotionem de p̃nti. ⁊ q: omne quod mouetur p̃us mouebatur vt ibidem monstratum est ergo in pmo puncto spacij mobile nõ mouetur. sed imediate post istum punctum mouetur cum ergo nulla duo puncta sint imediata quocunqꝫ puncto dato post pmuꝫ in quo mouetur vel est mutatũ in aliquo puncto medio illud mobile est mutatum. Contra istam suppositõem ar. sic ad istam partem celi esse motam in oriente sequitur necessario ipsam debere moueri in occidente. ⁊ ad lunam esse illumitatã in vna medietate sequitur necessario illaꝫ debere illuminari ⁊ i alia medietate. ergo ad factũ esse sequitur de necessitate fieri ⁊ ad mutatuꝫ esse sequitur de necessitate moueri. Respondetur q̄ sicut aliqua est cõsequẽtia bona bonitate forme. q: quelibet sibi consimilis in forma est bona vt homo est. ergo animal est ⁊ aliqua ẽ bona bonitate materie. q: non est quelibet sibi consimilis in forma est bona. vt tu es animal. ergo tu es homo te demonstrato. ita ad aliquod mutatum esse sequitur mutari ꝺ necessitate materie. quia illud ne

cessario mouetur non autez necessitate forme qz nõ ad quodlz mutatum esse sequitur mutari sicut etiaz ad quodlibet tempus esse factum sequitur tempus fieri ꝛ tempus esse futurum qz necesse est esse temp⁹ non tamen ad q̃lz duratione ee factam seqtur duratõem ꝯsilio rõnis fieri aut ee futurã.

At manifestum est quod non continuum cum facto esse quod fit. neqz enim factum est cum post facto esse termini eniz sunt ꝛ athomi: sicut neqz puncta sunt ad inuicez copulata neqz que facta sunt. vtraqz enim indiuisibilia sunt neqz enim quod fit cum eo quod factũ est propter idẽ quod enim fit diuisibile. quod autẽ factum est indiuisibile est. sicut igit linea ad pũctum se habet. sic id qd fit ad id quod factum est. sunt enim infinita facta in eo quod fit. magis autem manifestum in communib⁹ de motu oportet dicere de his.

Secunda suppõ nullum fieri continuat cũ facto esse nec factum ee pus continuatur cum facto ee posteriori. patet nam sicut se habent puncta in linea ita facta ee in fieri sed nullus punctus continuatur linee. nec aliquis punctus continuatur puncto ergo. patz ꝯña cum maiori quoniam sicut puncta in linea sũt idiuisibilia ꝛ iter quelz duo pũcta cadit linea media ꝛ in qualz linea sunt infinita puncta vt demonstratũ est in. vi. phi. ita facta esse i fieri sunt idiuisibilia cum factum esse mensuretur istanti ꝛ fieri mensuret tempore ɜm Arist. i eodem. vi. phi. ꝛ iter quelz duo facta esse cadit fieri medium ꝛ i quolz fieri sunt infinita facta esse sicut et in quolz tempore sunt infinita istantia ꝛ i quolz motu ifinita mutata esse. minor etiã patet quoniam continua sunt quorum vltima sũt vnũ v. phi. sed punctus non habet vltimum qz tunc diuideretur i vltimum ꝛ i habens vltimum quod est impossibile cum sit idiuisibile ɜm Arist. vi. phi. Item ꝯtinuum est illud cuius partes copulantur ad vnuz terminum cõem sed partes puncti ad nihil continuantur qz non habet ptes sicut ergo albedo non ẽ alba nec delectatio delectat nec motus mouetur sz albedo est illud quo aliquid est album ꝛ delectatio est illud quo aliquid delectatur ꝛ motus ẽ illud quo aliquid mouetur. ita continuatio non continuatur sed ẽ illud quo aliqua continuantur. cõstat autem ꝙ pũcta i potẽtia q̃ copulant ꝛ terminãt sunt continuatões ptium ꝯtinui. Dubitatur circa hanc suppositõem qz motus celi factus continuat motui celi futuro q est in fieri ꝛ tempus pteritum factum continuatur nisi tempori futuro quod est i fieri. ergo factum esse continuatur fieri. Preterea medietas prima huius linee est facta ꝛ medietas secunda eiusdez est facta. sed pma medietas continuat secunde medietati ergo factum esse pme medietatis continuat facto esse secunde medietatis ꝛ p ꝯñs factum esse prius continuat facto esse posteriori. Ad pmum negatur ꝯña qz Aris. p factum esse itelligit idiuisibilez terminũ ipsius fieri mensurati tempore. sicut eni mutatum ee i motu non continuat moueri ppter suam diuisibilitatem non obstante ꝙ vna pars motus sit facta ꝛ alia futura ita i ppoito de facto esse respectu fieri. Ad secundum negatur similiter ꝯseq̃tia qz factum esse pme medietatis mensuratur istãti idiuisibili. ꝛ factum esse secunde medietatis mensurabitur alio instanti sed nulla duo instantia continuantur. ergo nec aliqua duo facta esse. His suppõnibus pmissis Aristo. intendit rationem talem si ex causa non simul existente cuz suo effectu sequitur demonstratiue effectus ɜm fieri. ergo mediate vel imediate. si mediate ergo ex causa nunc primo facta sequitur effectus aliquando de necessitate. ꝛ consequenter necessarium est ad factuz esse sequi fieri qd est contra primam suppositionem. si immediate ergo ad causam nunc primo factum sequitur effectuz immediate post hoc fieri vel factum esse. ꝛ per consequens factum ee continuatur fieri aut facto ee quod est contra suppositionez. Circa predicta queritur vtrum eisdem effectus possint esse plures cause. ꝛ arguitur ꝙ sic primo auctoritate Aristo. in tertia conclusione huius capituli dicentis ꝙ domus vel muri sunt plures cause scilicet fundamentum ꝛ incisio lapidum. ꝛ circa finem huius secundi dicit ꝙ non habere coleram est causa longe vite in quadrupedibus ꝛ in volatilibus habere humidum siccum. Secũdo auctoritate Aristo. 2. phisico. ponentis eiusdem rei plura genera causarum scilicet materiam ꝛ finem efficiens ꝛ formam. immo effectuum contrarioruz eãdem dicit esse causam scilicet nautam conseruatõis ꝛ submersionis nauis. si ergo plurium effectuum eadem potest esse causa per idez vnius effectus plures Aristotelis in fine istius secundi dicens ꝙ vni⁹ effectus vna est causa per se propria ꝛ immediata pbatur sic vnius rei vna est diffinitio. sed diffinitio ẽ explicans causam rei propriam ꝛ immediatam. ergo patet consequentia cum minori. maior vero est nota. quia vnius rei vnicum est esse. diffinitio est oratio indicans quid est esse rei. Pro responsione ad hanc difficultatem sit hec prima distinctio causaruz quedam sunt per se ꝛ quedam per accidens sol eniz illuminat per se domum. qz influit per se in effectuz sed aperiens fenestram est causa per accidens qz est tantum remouens phibens talium causarum p accidens infinite possunt esse eiusdem effectus. nam infiniti homines possunt esse causa huius illuminatõnis domus. Secunda distinctio causarum per se quedam sunt eiusdem generis vt homo ꝛ sol cũ sint cause effectiue. ꝛ quedam diuersorum generum ꝛ talium plures sunt eiusdem effectus sez materia forma finis ꝛ efficiens vt est ostensum. 2. phi. Tertia distinctio causarum eiusdem generis quedam sunt totales ꝛ quedam sunt partiales ꝛ sic est concedẽdũ ꝙ plures cause partiales per se sunt eiusdem effect⁹ vt patet de sor. ꝛ pla. trahentibus nauim. Quarta distinctio causarum per se totalium. quedam sũt subordinate ꝛ quedam non. loquendo igitur de causis sbordinatis sic eiusdem effectus sunt plures cause. quia deus celum ꝛ intelligentie sunt cause tui sed loquendo de causis per se totalibus non subordinatis sic vnius rei est tantum vna causa. His distinctionibus causarum correspondent due distinctões diffinitionum quarum pma est ista diffinitõum quedam dantur p effectum diffiniti ꝛ quedam per cãm diffiniti. diffinitiones date per effectum diffiniti multiplicantur ad multiplicationem ppriaruz passionũ vnde aial disciplinabile ꝛ aial risibile sunt diffinitõnes hominis. Secunda distinctõ diffinitõuz datarum per cãm quedam sunt dialetice vt ille que dantur p genus ꝛ dĩam ꝛ sic vni⁹ rei ẽ solũ vna diffinitõ formalr vel equalenter vt animal rõnale respectu hominis ꝛ q̃dã naturales vt ille q̃ daẽ per aliqd genus cãruz naturaliũ ꝛ sic eiusdẽ effect⁹ sũt plures diffinitiões ɜm diuersa genera cãrum sz scdz idẽ gen⁹ cãe nõ ẽ nisi vna diffinitio formaliter vel equalẽter eiusdẽ rei. Intellectis istis solute sũt rõnes dico tñ ꝙ ista ppõ humidũ siccũ est cã lõge vite dz intelligi d humido pportionali calido nãli qz humidũ vnctuosũ ꝛ nõ pure siccũ ẽ cã lõge vite vt colligit a phi. in de longitudine ꝛ breuitate vite. ꝛ si eadẽ sit cã cõtrariorũ nõ tñ eo mõ sũpta id dicit aris. ibidẽ ꝙ nauta p suã pñtiam est cã pseruationis nauis ꝛ p suã absẽtiã ẽ cã submersionis. eiusdem.

De eo quidẽ igitur quod ẽ quomodo cũ eo quod consequenter fit se habet media cã in terminũ acceptũ sit necesse est enim in his mediaz et primã ꝛ sine medio esse. vt a. factuz quoniã c. factũ est c. nanqz posteri⁹ a. autem antea principium igitur ẽ c. propter id quod proximũ est ipsi nunc quod est principium tẽporis sed c. factum est si factum de d. igit cum fiat a. necesse est factum esse. causa autem est c. d. eni facto necesse est c. factum esse c. autem facto necesse est a prius fuisse sic autem accipiens aliquod medium. stabit alicubi immediatum.

Tertia cõclo est ista in cãis ꝛ cãtis nõ simul existẽtib⁹ p effectũ demõstrat cã scdm ee ve scdm fieri probat ponẽdo ꝙ a sit incisio lapidũ ꝛ c. sit mur⁹ vl fũdamẽtũ d. vero dom⁹ ꝛ pz ꝙ a. est pma causa. ꝛ c. secũda. ꝛ cũ hoc pmus effect⁹ ꝛ d. est vltim⁹ effect⁹ et qz c. mediat inter a. ꝛ d. dicit cã media. Isto posito ar. sic ex c. seqtur a. ꝛ ex d. seqtur c. g ex d. seqtur a pz ꝯña qz qcqd añcedit ad añs añcedit ad ꝯñs ꝛ qcqd seqtur ad ꝯñs seqtur ad añs ꝛ per ꝯñs ex effectu posteriori ꝛ vltimato demõstrat quelz cã pcedẽs pma pars antecedẽtis ar. s. ꝙ ex c. seqtur a. qz sequitur fũdamentũ vel murus est ergo lapides sũt ac ẽt incisio lapidũ fuit patet ꝯña qz c. posterius est a. cũ eius facto sit propinquior presẽti instãti modo ex quolibet posteriori infertur suũ prius vt patet inductiue homo est ergo aial est linea est ergo pũct⁹ est ternarius est ergo binarius ẽ. Scda pars añcedẽtis cõsimili argumẽto declarat. s. ꝙ ex d. seqt. c. qz seqtur domus est ergo fũdamẽtũ est. patet cõseq̃tia qz d. posterius est cũ sit propinquius instanti presenti. Unde aris. in. iiij. phi. di. ꝙ respectu preteriti qzto aliquid propinquius ẽ presẽti instanti tanto posterius est ꝛ contrarium respectu futuri qz quanto ẽ aliquid propinquius instãti psẽti tãto ppinquius ẽ.

Notandũ ꝙ sicut in cãis ꝛ cãtis que sũt conuertibiliter simul effectus resoluitur in cãis vsqz quo deueniatur ad primã cãm que dicit esse immediate p carentiam alterius medij probabilis ꝛ alterius cause ita in cãis ꝛ causatis nõ simul existentib⁹ cause resoluunt in effectus vsquequo deueniat ad vltimũ effectum nõ vlterius resolubilem ꝛ hic effectus dici immediat⁹ qz nõ habz mediũ posteri⁹ p quod probet ꝛ p ꝯñs vltimũ i cẽndo ẽ pmũ in sillogizãdo pmo enim sillogizat c. ex d. secũdo a ex c. tertio a. ex d ꝛ ita ex effectu posteriori imediate ifert dmõstratione causa prior.

Aut semper extra cadet propter infinitum. non enim contingit factum cum facto sicut dictum ẽ. sed icipere ide necesse est a medio ꝛ ab ipso nunc primo.

Forte possit aliqs cauillare dicẽs ita se hñt effectu inuicẽ in latitudine cãndi sicut facta esse in fieri mẽsurato tpe sed nõ datur in fieri vltimũ factũ esse propter infinitatem ipsorũ. g nec in latitudie cãndi datur vltimus effectus. Respondet aris. ꝙ licet in fieri mensuratio tempore sint infinita facta esse tamen datur vltimum factum esse quia illa non sunt infinita nisi in potentia sicut in linea finita sunt infinita puncta ꝛ vltimus punctus. ꝛ in tempore finito sunt infinita instantia ꝛ vltimum instans dabitur. igr vltim⁹ effect⁹ q erit mediũ i dmõstratõe ꝛ pmũ sillogizãdo cũ talis effect⁹ sit istãn pñs ppiqssim⁹.

Similiter autem est ꝛ in eo ꝙ erit si enim verũ est dicere quoniã erit d. necesse ẽ prius uerũ dicere ꝙ a. erit huius aũt cã est c. si quidẽ enim d. erit prius c. erit si uero erit c. prius a. erit Similiter autem est ifinita decisio ꝛ in his nõ enim que erũt sũt cõtinẽtia ad inuicez. Principiũ ãt ꝛ in his sine medio accipiendum est habet autem sic se in operibus. si facta est dom⁹ necesse est decisos ee lapides. Et factum hoc ee propter quid quoniam necesse est fũdamẽtum factum esse si domus facta non est. si uero fundamentum est prius lapides ee factos necesse est. Item si erit domus similiter primũ erunt lapides demõstrãtur autem p mediũ similiter. erit enim fundamẽtũ prius.

Ex pdictis ifert aris. correlarie ꝙ sicut de pñti ꝛ pterito ex effectu vltio ꝛ imediato sequũt cãe sue ita d futuro vt domus erit. ergo fundamentum erit fundamentum erit. ergo incisio lapiduz erit ꝛ sic de preterito infinita facta fuerunt ꝛ tamen dabatur vltimum quod erat primũ ꝛ imediatũ ad sillogizãdũ. ita d futuro ẽ dicẽdũ ꝙ in quocũqz fieri erũt ifinita facta ee tñ dabit vltimũ factũ ee qd erit pmũ ꝛ imediatũ ꝛ i dmratõe qm si d. erit c. erit ꝛ si c erit a. erit ꝛ illa facta ee respectu futuri nõ erũt ꝯtinua sicut nec facta ee respectu preriti cũ sint idiuisibilia ꝛ sic seqt affirmatie cã ex effectu ita negatie seqt effect⁹ ex cã vt lapides nõ sũt incisi g nõ ẽ fũdamẽtũ ꝛ pñr nõ est facta dom⁹ silr de futuro si erũt lapides icisi. g nõ erit fũdamẽtũ ꝛ pñter nõ erit dom⁹. Sed dubitat cã ꝛ cãtum sũt correlatiua cũ inuicem referant sub habitudine genitiui vel abli casus sed relatiua sũt simul nã et posita se ponũt ꝛ pẽpta se pimũt p Aristo. in pdicamẽtis ca. de rlone. g si effectus infert cãm affirmatiue oz ꝙ ecõtra affirmatie cã iferat effectũ ꝛ si negatiue cã ifert effectũ oz etiã ꝙ negatie ... iferat cãz

q̄ꝫobrē hec tertia ɔ̄cl'o alijs duab⁹ precedētib⁹ re
pugnare videt̄. Dicēdū ꝭm arist. v. meth. q̄ relatia
tripl'r referūtur. Primo referūt̄ mō numeri vt du-
plū ⁊ dictū equale ⁊ simile ⁊ sic correlatiua inuicem
ɔ̄uertunt̄ q̄ si est duplū ē dicēdum ⁊ ecōtra ⁊ si eq̄le
vl' ineq̄le vl' sile ē suū equale vl' simile ē ⁊ ecōtra. Se
cūdo referūtur correlatiua mō actionis ⁊ passionis
vt pater ⁊ filius magister ⁊ discipulus dn̄s ⁊ seruus
⁊ sic iterū ɔ̄uertūtur simpl'r correlatiua itelligēdo
p p̄rem illud generat aliqd de sua sb̄a ⁊ p filiū illō
generat̄ de sb̄a alteri⁹. Tertio referūt̄ relatia mō
mēsur̄ ⁊ mēsurati vt scia ⁊ scibile itellect⁹ ⁊ itelligibi
le sēs⁹ sēsibile. ⁊ sic iuicē nō ɔ̄uertūt̄. q̄ scibile est na
tura sci a existe ⁊ sēsibile ē nullo sēsu existe. ⁊ hoc ter
tio modo cā ⁊ cātum dicūt̄ relatiua cū cā se habeat
p modū mēsure ⁊ cātum p modū mēsurati de relati
uis sumptis p̄mo ⁊ scd̄o mō locut⁹ est arist. dū dixit
q̄ relatiua sūt simul nā ⁊ posita se ponūt ⁊ pēpta se
pimūt ⁊ q̄ dicūtur ad ɔ̄uertētiam ꝭm q̄ bene patꝫ
ibidē in exēplis arist. Pōt tn̄ dici q̄ cā ⁊ cātum non
sūt opposita relatiue sed opposita respectiue nō pti
nētia ad p̄dicamētū relatiōis sed actionis ⁊ passiōis
cū modus relatiōis sit eē ad aliud ⁊ mod⁹ actionis
sit eē a quo aliud ⁊ mod⁹ passionis sit eē qd̄ ab alio
ɔ̄stat aūt q̄ cā nō est proprie ad cātum sed ē illud a
quo est cātū neq̄ꝫ cātum ꝓprie est ad cāꝫ sed est illō
qd̄ est a cā. iō cā et cātū magis videt̄ ptinere ad p̄
dicamētū actiōis ⁊ passiōis q̄ꝫ relatiōis. Et si ite
rū allegaret̄ auctor de cāis dicēs q̄ cā est illō ad c⁹
eē seqtur aliō. iō si ex effectu seq̄t̄ cā a fortiori ex cā
seqtur effect⁹. Dicēdū q̄ ex cā nō sp seq̄t̄ effect⁹ ꝭm
eē sꝫ bn̄ ꝭm eē vel posse esse si. n. dom⁹ ē oꝫ q̄ ligna
⁊ lapides sint ⁊ q̄ incisio lapidū vel lignorū fuerit n̄
tn̄ si hec sunt domus est aut erit aut fuit sed bene do
mus est vel potest esse.

Quoniam aūt uidemus in his que fiunt circulo quādam generationeꝫ eē cōtingit hoc esse. si uere cōsequē ter ad īuicē mediuꝫ ⁊ termi. In his n. ɔ̄uerti ē. ostēsū est aūt hoc in pri mis q̄ conuertātur cōclusiones ad primas p̄missas. circulo hoc auteꝫ est. In operib⁹ aūt uidet̄ sic. deplu ta terra necesse ē vaporeꝫ fieri hoc aūt facto nubē. hac uero facta neces se est igitur terram deplutam esse. hoc autem erat ex principio. quare circulo circuiuit. cum enim horuꝫ vnum quodlibet fit alteruꝫ ē ⁊ cuꝫ illō alterū. ⁊ cū hoc primū.

Quarta ɔ̄cl'o in cāis ⁊ cātis circulariter se habenti
b⁹ possibilis est circularis demōstratio probat̄ quā
docūq̄ꝫ mediū ⁊ extrema inuicē ɔ̄uertūt̄ possibilis
est demōstratio circularis sꝫ in cāis ⁊ cātis circula-
riter se habētib⁹ mediū ⁊ extrema inuicē ɔ̄uertūt̄
ḡ maior pꝫ. 2. poꝝ vbi ē ostēsū q̄ si mediū ⁊ extrema
inuicē ɔ̄uertūt̄ necesse est extrema ɔ̄uerti ac etiā p̄re
missas ɔ̄uerti cū ɔ̄cl'one ⁊ ad se inuicē ex quibus
sequit̄ q̄ sicut ex premissis ɔ̄cl'o demōstrat̄ ita ex ea
dem ɔ̄cl'one cū qualibet p̄missarū potest demōstra
ri alia premissa ⁊ ɔ̄ñter possibilis est demonstratio
circularis minor autē declaratur quoniā pluuia va
por ⁊ nubes circulariter se habēt quorū mediū con
uertit̄ cum extremis. ergo prima pars añtis proba
tur nam ex pluuia generat̄ vapor ⁊ ex vapore gene
ratur nubes ⁊ ex nube generat̄ pluuia. ergo circu
lariter se habēt. Itē ex vapore generat̄ nubes. et
ex nube generatur pluuia ⁊ ex pluuia generatur va
por ergo circul'r se habēt. Itē ex nube generat̄ plu-
uia ⁊ ex pluuia generat̄ vapor ⁊ ex vapore generat̄
nubes. ergo ista tria ꝭm cām ⁊ cātum circul'r se hn̄t
secūda pars añtis pꝫ. s. q̄ in his mediū. ⁊ extrema
inuicem ɔ̄uertunt̄ quoniam si pluuia fuerit mediū
ex illa sequit̄ vapor ⁊ nubes ⁊ ecōtra ⁊ si vapor fue
rit medium ex illo seq̄t̄ vapor ⁊ pluuia ⁊ ecōtra si nu
bes fuerit mediū ex illa seq̄t̄ vapor ⁊ pluuia ⁊ ɔ̄tra.
Notandū p̄mo q̄ duplex ē cālitas. s. ꝭm rectū quā
do nō fit reuersio ex vltimo ad primū ⁊ ꝭm circuluꝫ
quando ex vltimo fit p̄mum ꝭm spēm exēplum pri
mi ex puero fit iuuenis ⁊ ex iuuene fit senex ⁊ ex sene
nō fit puer exēplū scd̄i ex pluuia fit vapor ⁊ ex vapo
re fit nubes ⁊ ex nube fit pluuia. nā qn̄ terra ɔ̄pluta
est calor solis facit ide eleuare vapores vaporib⁹ ele
uatis p igrossationē nubes fiūt factis aūt nubib⁹ ꝓ
pter grauitatē generat̄ pluuia a t̄ra depluta cum ḡ
mōi itelligēdi sumāt̄ a modis eēndi ꝭm phm̄. v.
meth. ⁊ ɔ̄ñr modi demr̄andi a modis cāndi seq̄t̄ q̄
si illa tria sūt iuicē cāe ⁊ cāta p qd̄lꝫ illorū demōstra
ri pōt aliō ⁊ ecōuerso ⁊ sic illoꝝ ē possibilis d̄mr̄atō
circularis p̄me. ḡ tres ɔ̄cl'ones loq̄bāt̄ de cāis ⁊ cā
tis nō simul existib⁹ hn̄tib⁹ ordinē rectū hec aūt q̄r
ta ɔ̄cl'o exp̄mit cās ⁊ cāta nō simul existētia hn̄tia or
dinē circularē. Scd̄o notādū q̄ illorū triū qd̄libet
p̄t eē p̄ncipiū qd̄lꝫ mediū ⁊ qd̄lꝫ vltiuꝫ. nā si icipiat̄
a pluuia ex pluuia generat̄ vapor ⁊ ex vapor̄ nubes
pp̄ qd̄ pluuia erit p̄mū vapor mediū ⁊ nubes vlti
mū si aūt icipias a vapore ex vapore generabit̄ nu
bes ⁊ ex nube pluuia pp̄ qd̄ vapor erit p̄mū genera
tū nubes mediū ⁊ pluuia vltimū. si v̄o icipias a nu
be ex nube generat̄ pluuia ⁊ ex pluuia vapor ꝓpt̄
qd̄ nubes erit p̄mū pluuia mediū vapor vltimū ge
neratū qd̄lꝫ. n. istorū pōt eē p̄mo notū ꝭꝫ sēsū diuer
sū ⁊ ꝭꝫ q̄ p̄mo notū alicui icipit rōcinatō ab illo ⁊ ɔ̄
cludit̄ aliō qd̄ est sibi min⁹ notū aliq̄s. n. p̄mo īspici
ēs nubes accipit eas eē p sensū ⁊ ex isto ōndit alia.
alter simil'r ab ipa pluuia pōt icipere ɔ̄cludēdo alia
duo. iō quodlꝫ istoꝝ pōt eē altero notius ꝭm sēsum
⁊ ex illo demōstratur ɔ̄ñter alia.

Sunt autem quidam que fiunt vl'r semp enim que ⁊ in omni aut sic se habent. aut fiūt. Alia vero sēp qui dam nō. sed sicut frequēter sūt vt n̄ omnis homo masculus. sed ē sicut frequēter. Taliū igitur necesse est ⁊ medium. sicut frequenter eē. si eniꝫ a. de b. vniuersaliter predicatur ⁊ b. de. c. uniuersaliter necesse est a. d̄ omni c ⁊ semper predicari. hoc. n. vniuersaliter de omni ⁊ semper. sꝫ suppositū est sicut frequenter eē ne cesse est ergo. ⁊ mediū frequenter esse quod est in quo est b. d. Erūt igit̄ ⁊ eorū que sūt sicut frequenter principia sine medio quecunq̄ꝫ fre quenter sic sunt aut fiunt.

Dubitat̄ circa dicta nā n̄ semp ex pluuia generatur
vapor nec sēper ex vapore generat̄ nubes ḡ vapor
nō demōstratur p pluuiā nec nubes p vaporē patꝫ
ɔ̄ña q̄ ōis demōstratio est ex necessarijs primo h⁹.
In soluēdo hoc dubiū arist. p̄mittit hāc distinctio
nē q̄ eorū que fiūt quedā fiūt semp vt eclipsis cum
sēper posita cā ponatur effect⁹ ⁊ quedā fiūt frequen
ter vt barba in masculo. q̄ nō ōis masculus tēpore
debito est barbat⁹ eo q̄ cā pōt impediri. s. caliditas
faciēs corpus magis porosū q̄ꝫ sit corpus femele q̄
re pori sūt magis ampli p quos exeūt pili ⁊ etiā gros
siores. hoc aūt in masculo plurimū repitur sꝫ q̄ ta
lis cā pōt impediri nō sequit̄ de necessitate hō ē ma
sculus in debita etate ergo ē barbat⁹ ⁊c. Hac di
stinctione p̄missa Arist. soluit dubiū dicens q̄ ca q̄
fiūt semp demōstrāt̄ p mediū vt semp et ea que sūt
frequēter demōstrant̄ p mediū vt frequēter. q̄ non
staret p̄missas eē veras semp ⁊ ɔ̄cl'onem solū vt fre
quenter q̄ si maior extremitas p̄dicat̄ semp de me
dio termino ⁊ mediū sp de minori extremitate opꝫ
maiorē extremitatē p̄dicari sēp de minori extremita
te cum ex necessario nō sequit̄ cōtingēs. iō necessa
riū simpl'r seqtur ex necessario simpl'r ⁊ necessariuꝫ
ꝭm qd ex necessario scd̄m quid. si enim añs est sim
pl'r necessariū aut vl'r verū ⁊ consequēs ē necessari
um ꝭm qd aut solum frequēter verū. cōtradictoriū
ɔ̄ñtis stat cū añte ⁊ per ɔ̄sequēs ɔ̄ña nō valet. Et cū
dicit̄ ōis demōstratio ē ex necessarijs. verū est ex ne
cessarijs simpl'r aut aptitudinal'r vel ex suppositiōe
vnde in mathe.. ⁊ supcelestibus ar. p cām infalibi
lem ⁊ simpl'r necessariā. si eni ex itpositiōe terre i
ter solē ⁊ lunā de necessitate ē eclipsis ⁊ si ē figura tri
bus rectis lineis cōtēta necessario ē equalitas triuꝫ
angulorū ad duos rectos in naturalib⁹ aūt ar. p cāꝫ
aptitudinal'r necessariā q̄ nō sequit̄ semē oliue ē ḡ
erit oliua ex ipso nec sequit̄ pluuia ē ergo ex ipa erit
vapor qm̄ semen oliue p corruptionē. ⁊ pluuia p ca
liditatē poterit ipediri. tn̄ q̄ꝫtum est ex se talia apta
nata sūt tales effect⁹ facere. ex predictis sequit̄ pri-
mo q̄ nō eodē mō est arguēdū in math. ⁊ supcelesti
bus. ⁊ naturalibus q̄ in supcelestib⁹ ⁊ math. ex quo
cāe nō p̄nt ipediri simpl'r arguēdū. ⁊ ꝭm actum. i
naturalibus vero q̄ cāe p̄nt ipediri ē arguēdū ꝭm
aptitudinē ⁊ ex cōditione vt hoc hꝫ talē cām ergo
est aptuꝫ natū habere talē effectū aut talis. cā n̄ im
pedita ergo erit talis effectus. Secūdo sequit̄ q̄
cum dicimus aliqua cāta eē semp ⁊ vl'r debet intel
ligi p relationē ad cām. vt eclipsis ē semp qn̄ ē sua
cā ⁊ est vl'r vbi ē sua cā. vnde si eēnt multe lune ⁊ in
ter eās interponeret̄ terra in oībus eis eēt eclipsis. ⁊
iō tales demōstratiōes sūt alijs certiores q̄ hn̄t p
causam ifallibilē. vnde. 2. me. d̄mr̄ationes math. sūt
in p̄mo gradu certitudinis ⁊ n̄ales sequūt̄ eas.

Quomodo igitur quidem sit q̄ qd est in terminos assignatū ē ⁊ qual'r demōstratio. aut diffinitio sit ipsius aut nō. dictū est prius.

Ultio arist. epilogādo ɔ̄cludit duo. Primū q̄ ipꝫ q̄
qd ē dꝫ eē mediū inter terminos sillogisticos. sicut
enim ꝭm omne genus cāe cōtingit demōstrare. ita
ꝭm omne genus cāe cōtingit diffinire pp̄ qd̄. vij.
meth. cōmendāt̄ diffinitiōes aristarchi q̄ dabātur
per omne genus cāe dicere igitur omne genus cāe
esse mediū in demōstratione ē dicere ꝭm omne ge
nus cāe mediū eē diffinitionē. Scd̄m q̄ alicuius est
demōstratio ⁊ alicuius nō ē demonstratio alicui⁹ ē
diffinitio ⁊ alicui⁹ nō est diffinitio sic. n. est diffinitō
⁊ nō est demōstratio accñtis aūt est demōstratio ⁊ n̄
diffinitio. Iteꝫ accñtis in cōcreto est demōstratio
⁊ nō diffinitio sꝫ accñs i abstracto ꝭm se est diffini
tio ⁊ nō demōstratio. Cōtra cōcl'onē ar. p̄bando
q̄ in cāis ⁊ cātis circul'r se habētib⁹ nō sit possibilis
demonstratio circularis. ⁊ primo sic si ex pluuia de
monstratur nubes ⁊ ex nube demonstratur pluuia
ergo ex pluuia demonstratur pluuia. consequens ē
impossibile q̄ tūc idem demōstraret̄ per idem ⁊ idē
eēt noti⁹ ⁊ prius seipso qd̄ est incōueniens ⁊c. Se
cūdo n̄ ex pluuia d̄mōstrat̄ vapor ⁊ ecōtra sequitur
q̄ demōstratio circularis sit possibilis in eodem ge
nere cāe qd̄ est cōtra Arist. p̄mo h⁹ ⁊ pꝫ ɔ̄ña q̄ plu-
uia ē materia vaporis ⁊ vapor ē materia pluuie.
Ad primū cōcedit̄ q̄ ex pluuia demōstrat̄ pluuia.
nō tn̄ idē demōstrat̄ p idem q̄ ex pluuia corrupta
demōstrat̄ pluuia generāda ⁊ ex pluuia presēti de-
mōstrat̄ pluuia futura ⁊ ex pluuia que ē demōstrat̄
pluuia que nō ē ꝓpterea nō sequit̄ q̄ idē sit prius ⁊
noti⁹ seipso sꝫ q̄ pluuia p̄ns sit prior ⁊ notior futu-
ra vnde cū dicitur ex pluuia generatur nubes. ⁊ ex
nube generat̄ pluuia illud nō est intelligēdum d̄ ea
dem pluuia quoniā prima pluuia est cā nubis. ⁊ se
cūda est effectus imediatus nubis ⁊ effect⁹ media
t⁹ p̄me pluuie. Illa tn̄ ɔ̄ña n̄ valet de fōma pluuia ē
cā nubis ⁊ nubes ē cāe pluuie ḡ pluuia ē cā pluuie si
cut n̄ seq̄t̄ deābulatio ē cā sanitatis ⁊ sanitas ē cā de
ambulatiōis ergo sanitas est cā sanitatis. q̄ in di
uersis generibus cārum nō q̄ꝫd ē cā cāe ē cā cau
sati arguit̄ eni in quatuor terminis eo q̄ cā in maio
ri nō supponit nisi pro cā efficiente ⁊ in minori ꝓ cā
finali illa aūt ɔ̄ña scilicet pluuia ē cā nubis ⁊ nubes
est causa pluuie. ergo pluuia est causa pluuie tenet
gratia materie quia seruatur cōtinue idem genus
cause scilicet materialis pluuia enim est causa mate
rialis nubis ⁊ nubes est causa materialis pluuie.
Ad secundum respondet Egidi. q̄ in cāis per se
demonstratio circularis est impossibilis sꝫ bene est
possibilis in causis per accidens. quia pluuia non ē
causa per se vaporis cum nullum ens in actu sit p
se materia per accidens eniꝫ est q̄ ex ente in actu fi
at ens vt probatur primo phisico. ⁊ primo de gene
ratione sed si acciperetur materialis causa. vapor
non est materia pluuie nec ecōtra. sed materia vtri
usq̄ꝫ est ens in potentia cōe ad vtrunq̄ꝫ ⁊ sic accipiē
do cām materialē per se non inuenit̄ sibi ɔ̄uersio nā
huius ens in potētia est materia pluuie nō aūt ecō
trario est etiā materia vaporis ⁊ nō ecōtra. Hec
respōsio est mihi difficilis primo q̄ tūc aliqua d̄mō
stratio eēt ex his que sūt p accidens ɔ̄tra arist. p̄mo
hui⁹ ⁊ patet ɔ̄ña q̄ talis demōstratio circularis est
ex causis p accidēs. Secūdo. q̄ necesse est q̄ ex
ente in actu fiat ens. nam ex quatuor elementis fi
unt mixta ⁊ ex alimēto fit mēbrū mō elementa ⁊ ali
mentū sunt entia in actu. Tertio q̄ nō distinguit
inter materiā alterationis ⁊ cōpōnis. vnde licet ma
teria cōpōnis scꝫ qua fit compositum non sit ens
actu. tamen materia alterationis que corrumpitur
in generatione compositi sequentis est ens in actu.
Quarto quia falsum est vaporem non esse materiā
per se nubis. nec nubem pluuie nec pluuiam vapo-
ris quia sicut semen est per se materia plāte ⁊ sp̄ma
aialis ita quodlꝫ istorū est p se materia alterius. Et
lꝫ per accidens sit q̄ ex ente in actu fiat ens prout li
ex dicit mām cōpōnis nō tn̄ vt dicit mām alteratio
nis. verū est tn̄ q̄ nullū ens vt est i actu ē mā alicui⁹
sꝫ tn̄ vt ē in pō. Iō ē al'r dicēdū q̄ d̄mōstratio circu
laris ē quadrupl'r possibilis iuxta determinationeꝫ
factā p̄mo h⁹. p̄mo in diuersis generib⁹ d̄mōstratio
nū. s. qn̄ vna illarū est demōstratio simpl'r ⁊ alia ꝭm
qd vtputa qn̄ demōstratur effectus p cām ⁊ ecōtra

Secūdo in diuersis generib⁹ cāruꝫ.nā demōstra
tur cā effectiua p cām finalē ꝛ cā finalis p cām effe-
ctiuā vt colligit' a phi.scdo phi. Tercio in eodē ge
ner' eāe respectu tñ diuersorū suppositorū qꝛ illa tria
s.pluuia vapor ꝛ nubes dicūt' se inuicē demōstrare
sed nō respectu eiusdē suppositi qꝛ pluuia dmōstrat'
nubē nō est illa quā demōstrat nubes. Quarto re
spectu eiusdē suppositi sꝫ ñ eque pmo vbi gr̄a sup
posito ꝙ aqua vapor nubes ꝛ pluuia nō dfant sed
spē solū accñtalr ita ꝙ eadē aqua numero fiet va
por nubes ꝛ pluuia diuersificata solū in accñtib⁹ in
casu isto oꝫ cōcedere demōstrationē circularē nō so
lū eodē genere sꝫ etiā respectu eiusdē suppositi non
tñ ecōtrario pmo vnū alterū demōstrat nā p pluui
am imediate demōstrat' vapor sꝫ p vaporē ñ imedi
ate demōstratur pluuia cū nubes mediat p quā de
mōstratur pluuia sicut p pluuiā imediate demōstra
tur nubes.Et iō aduertēdū ꝙ ex aqua nō pōt ime-
diate generari aqua qꝛ frustra ageret natura si aquā
corrūperet vt aquā generare.Et materia exñs sb for
ma aque nō appetit spoliationē illius forme vt idu
atur eadē forma hec ḡ mediatio pua ē i generatiōe
elemētorū maior est in generatione mixtorū ipfecto
rū ꝛ multomagis in generatiōe mixtorū pfectorꝫ
nā ex aqua pōt generari aer ꝛ stati ex aere pōt gene
rari aqua ex pluuia aūt fit vapor sed nō statiꝫ ex va
pore fit pluuia.imo fit nubes imediate ꝛ stati ex nu
be fit pluuia.In mixtis aūt pfectio ē mediatio mul
to magis fit.n.ex quo equ⁹ per multa media pmo
eni moritur ꝛ putrefit deinde generat' herba vl' fenū
d'quo comedet equa ꝛ ex equo generat' mēstruū de
quo tādē format' equ⁹ vt hꝫ declarari.vij.metha.
Ex predictis sequit' pmo ꝙ ꝓcessus a cā simul exñ
te cū suo cāto ad illū effectum ꝛ ecōtra ē magis de-
mōstratio circularis qꝫ processus a cā nō sil' exñte
cū effectu suo ad illū effectū ꝛ ecōtra qꝛ in primo ꝓ
cessu ar.a cā ad effectū ꝛ ecōtra ab eodem effectu ad
eandem cāꝫ demōstrat' eni eclipsis p interpositionē
terre eadē ꝛ iterpositio terre numero demōstrat' per
eādem nūero eclipsim. In scdo aūt ꝓcessu nō ar.
ab eodē effectu ad eandem cāꝫ numero sed solū spē
qꝛ pluuia demōstrata p nubeꝫ nō est illa pluuia nu
mero de qua demōstrat' nubes sed solū spē. Se-
cūdo sequit' ꝙ circulatio mālis tanqꝫ ꝓprius effe-
ctus arguit circulationē effectiuā mot⁹ celi tanqꝫ ꝓ
priaꝫ cām nam ꝙ oīa mēsurētur suo piodo ꝛ ꝙ oīa
reuertāt' specifice ꝑm circulū vt ꝙ ex equo mortuo
fiat equ⁹ viu⁹ ꝛ ꝙ ex pluuia fiat pluuia ꝛ ꝙ mā pri⁹
exñs sub forma corrupta quasi circulariter reuer
tat' ad eandem formā totū cōtingit ex circulatione
mot⁹ celi quē aris.dicit eē vitā oib⁹ entib⁹ naturali
bus.viij.phisi.

Quomodo autē oportꝫ uena
ri in eo ꝙ quid ē predicātia
nūc dicam⁹.Eoꝝ igitur que insunt
unicuiqꝫ quedam extēdūt' in plus
nō tamen extra gen⁹.dico aūt i pl⁹
esse quecūqꝫ quidē insūt unicuiqꝫ
uniuersaliter. At uero sed alii: ut
eniꝫ aliquid quod omni trinitati in
est.sed non omni trinitati sicut qđ
ē:iest trinitati.sed non ꝛ numero.sꝫ
ꝛ impar inest omni trinitati ꝛ i pl⁹
ē.ꝛ nāqꝫ ipsis quinqꝫ inest sed nō
extra genus.quinqꝫ quidem enim
numerus est.autem extra numerū
impar est.

Iste ē tertius tractat⁹ h⁹ scdi posteriorū in quo aris.
dat modū inueniēdi ipm ꝙ qd est postqꝫ determi-
uit qualr se hꝫ ad demonstrationē ꝛ qm ipm ꝙ qd
ē.ē illđ qđ p diffinitionē exꝑmit' sbi vel passionis.
iō tractat⁹ iste diuidit' i.iiij.ca.Quoꝝ pmū assignat
artē inuestigādi diffinitionē sbi. Scdꝫ dat modum
ꝓcedendi in arte ista ibi.sed diuisiones.Tertiū docet
artē accipiēdi ꝛ inuestigādi diffinitionē passiōis ibi
querere aūt oꝫ.Quartū instruit modū accipiēdi ipꝫ
sbm loco diffinitiōis tanqꝫ mediū in demōstratiōe
ibi vt habeam⁹ aūt ꝓpria.Primū capitulū diuidit'
in duas ptes in quarū pma aris.pmittit vnā distin
ctionē.in scda vero exequitur d itēto ibi hmōi ergo
accipiēda. Quantū ad pmū distinctio quā arist.
pmittit ē ista eorū q insūt alicui diffinibili quedā ex
cedūt ipm diffinibile ꝛ nō gen⁹ ei⁹.quedā aūt exce
dūt tā genus qꝫ diffinibile.verbi gr̄a bipes inē ho
mini ꝛ in plus se hꝫ qꝫ hō qꝛ cōpetit alteri ab hōie
vt volatilib⁹ nō tñ excedit gen⁹ ipsi⁹ hōis qꝛ ꝯtine
tur sub aīali cū oē bipes sit aīal ꝛ nō ecōtra simil' i
par inest ternario ꝛ excedit ipsum.quia omnis ter-
narius est impar ꝛ non econtra.non tamen excedit
suum genus scilicet numerum eo ꝙ numerus tam
de pari qꝫ de ipari vlr ꝑdicat' ens vero inē vlr tā ho
mini qꝫ ternario ꝛ excedit cuiuslꝫ istorū gen⁹ tam ꝓ
pinquū qꝫ remotū cum sit transcendens extra om
ne predicamentum.

Huiusmodi igr̄ accipiēda sūt usqꝫ
ad hoc primū quoꝝ unuꝫ quodqꝫ
quidē in plus sit.Oia autē nō sunt
in plus.hanc.n.necesse ē substātiā
rei eē ut trinitati inest oī numer⁹ im
par prim⁹ utrobique.et sicut ꝙ nō
est mēsurari numero et sicut quod
est componi ex numeris.hoc itaqꝫ
iam trinitas ē numerus impar pri
m⁹:ꝛ sic primo.horū.n.unūquod
qꝫ aliud qđ i parib⁹ oibus iest vlti-
mū aūt ꝛ dualitati.oīa āt illi.

Ista distinctiōe premissa phūs ponit duas regulas
quarum prima est ista si accipiatur tot ꝑdicata ali-
cuius diffinibilis non se extendentes extra genus
quorum quodlibet in plus se habet qꝫ diffinitum ꝛ
omnia simul equaliter ex talibus predicatis costitu
itur diffinitio essentialis illius.patet nam illi termi
ni numerus impar vtrobiqꝫ primus faciunt diffini
tionem ternarii cum omnes simul conuertantur cū
ternario ꝛ quilibet illorum communior est ternario
vt liquet.Et notanter dicitur non se excedentia ex
tra genus propter terminos transendentes ꝛ diuer
sorum predicamentorum ex quibus non debet fie-
ri talis diffinitio. Notandum primo ꝑm Aristo.
ꝙ numerus dupliciter dicitur primus.scilicet pmi
tate mensurationis ꝛ primittate compositionis.
Numerus primus primitate mensurationis est ille
qui non mensuratur aliquo numero ꝛ sic non soluꝫ
binarius vel ternarius est numerus primus.sꝫ eti
am quinarius ꝛ septernarius ꝛ generaliter quilibet
numerus impar. Numerus vero primus primi
mitate compositionis est ille qui non componitur
ex numeris ꝛ sic nullus est numer⁹ prim⁹ nisi bina
rius ꝛ tnarius.Et si df ꝙ ternarius a.b.c.ꝯponit' ex
numeris scilicꝫ ex binario a.b.ꝛ ex alio b.c.soluitur
per hoc quod intelligitur de numeris nō cōmunicā
tibus modo illi duo binarij inuicē cōmunicant eo ꝙ
b.vnitas vnius est vnitas alterius diffinitio.ergo
ternarij non est numerus impar primus qꝛ tunc qui
nari⁹ eēt ternarius sed illi⁹ diffinitio est numerus i
par vtrobiqꝫ prim⁹ ita ꝙ sit primus primitate mē
surationis ꝛ primitate compositiōis. Secundo
notandum ꝙ sicut compositum naturale solum cō
stat ex materia forma.ita d'ffinitio eēntialis solum
constare debet ex duobus scilicet genere propinquo
ꝛ differentia vltimata quorū pncipiū dicit potētiā
vt mā.ꝛ scdm dicit actū vt forma.tertiū aūt nō req
ritur quia duo talia neqꝫ clauo neqꝫ colla coniungi
debent.Aliquādo tamē innominatū est genus pro
prium ꝛ tunc loco illius ponendum est genus ꝑmo
tum vsqꝫ ad differentiaꝫ vltimā vt sic etiam diffini
tio hominis animal mansuetum bibes animal mā
suetum accipietur loco generis proprij ꝛ propinq.
bipes vero se haberet vt specifica differētia ꝛ si igno
ta est nobis differentia propria loco illius sumende
sunt due vel tres differentie cōiores que coniunctiꝫ
cōuertantur cū diffinitio ꝛ ignota dfia hominis pro
pria loco eius accipetur gressibile bipes.quod con
uertitur cum homine licet tam gressibile qꝫ bipes
sit cōius talia enim competunt diffinitioni hominis
quoniam per gressibile cōuenit homini cum aliqui
bus terrestibus et differt a volatibus per bipes au
tem conuenit cum volatibus ꝛ dft a terrestribus.
Tertio notandum ꝙ si aliqua duo respectu tertij se
habent in plus ꝛ totum in eque oꝫ quodlibet illorū
restringere ꝛ restringi.consequēter vtrūqꝫ esse exce
dens.ꝛ excessum modo in diffinitione vera non
sunt aliqua duo quorum quodlibet excedat.ꝛ exce
dantur.nam in diffinitione vera sūt genus ꝛ differē
tia vel si sunt plures dfie hoc erit ꝑm ordineꝫ predi
camentalem quarum vna erit differentia generis su
perioris ꝛ alia dfia generis inferioris vt suba aīata
sensitiua si primū datur illa nō se habēt sicut excedē
tia ꝛ excessa qꝛ dfia nō se extendit extra genus suuꝫ
si scdm iterū non quodlꝫ illorum ē excedēs ꝛ excessū
quia differētia generis inferioris non potest excede
re dfiam generis superioris. Ex quibus sequitur
ꝙ diffinitio cōtinēs plura quorū quodlibet est i pl⁹
ꝛ totū in eque nō est diffinitio vera sed supplet vicē
vnius diffinitionis vere.ideo regula hic tradita a
philosopho non est bona simpliciter.sed bona in
casu quando scilicet ignoratur differentia vltima
speciei.

Quoniam autem oñsum iam est in
superiorib⁹ ꝙ necessaria sūt in eo
ꝙ quid est predicātia uniuersalia
autem necessaria sunt. In trini
tate autem et in quoque alio sic ac-
cipiūtur in eo quod quid ē.accepta
sic ex necessitate erit trinitas hec.

Declarata hac regula aris.probat illam eē diffiniti
onem ternarij per duas conclōnes quarum prima
est ista numerus impar vtrobiqꝫ primus iest de ne
cessitate ternario probatur omne quod inest alicui
vniuersaliter ꝛ in eo ꝙ quid ē inest illi de necessita
te sed numerus impar vtrobiqꝫ primus inest terna
rio vlr ꝛ in eo ꝙ quid est ergo patet ꝯña cum maio
ri ex determinatis primo huius.ꝛ minor declara-
tur.quia omnis ternarius est numerus impar.
vtrobiqꝫ primus ꝛ ad interrogationeꝫ factā per qd
est ternarius rñdetur ꝙ numerus impar vtrobiqꝫ
primus.dubitatur qꝛ paritas ꝛ imparitas eē prin
cipiū ꝛ non eē principium vident' eē dfie accñtales
ꝛ quedā proprietates nūeri non igitur predicta dif
finitio predicat' eēntialiter ꝛ in quid de ternario.
Rñdet' ꝙ tales ꝓprietates ponūt' loco dfiarū eēnti
aliū sicut etiā i diffinitione aīalis ponit' sensitiuū qđ
est passio ꝓpria aīalis ꝛ nō dfia eēntialis ꝛ in diffi
nitione hōis ponit' bipes gressibile pēnatū q dicunt
ꝓprietates accñtales vꝫ figura ꝛ organizationē mē
broꝝ corporis sepe.n.noīa sbarū ab accñtib⁹ sūt assū
pta vt lapis lesiōe pedū ꝛ petra a tritiōe pedis qꝛ pe
tra dr' qsi a pede trita ꝑꝫ etymologiā vocabuli.

Quod autem substantia sit ex his.
manifestum est.necessitate enim est
nisi hoc esset trinitatis esse vt gen⁹
aliquid esse.hoc autem nominatuꝫ
aut non nominatum erit igitur in
plus quam trinitati inesse concessū
enim est huiusmopi esse genus qđ
cunque secundum potentiam i pl⁹
est Si itaque nulli inest alii quam
athomis trinitatis.hoc vtique erit
trinitatis esse.supponatur etenim
hoc vniuscuiusqꝫ substantia esse q
est in athomis vltimuꝫ predicamē
tum.Quare similiter et alii cuilibꝫ
sic dmōstratorū idē eē inerit.

Scda cōclō numerus ipar vtrobiqꝫ pm⁹ est diffini
tio eēntialis ꝛ qdditatiue ternarij ꝓbat' oē qđ ꝑdi-
cat' vlr i eo ꝙ qd est de aliqua spē ē diffinitio vel ge
n⁹ illi⁹ pꝫ ꝯña cū minori ex illa ꝯclōne.maior aūt ē
nota qꝛ nihil ꝑdicat' in qd nisi spēs gen⁹ vel diffini
tio.dfia.n.nō ꝑdicat' in qd sꝫ quale p por tūc sic nu
merus ipar vtrobiqꝫ prim⁹ ꝑdicat' de ternario tan
qꝫ gen⁹ vel diffinitio supple eēntialis ꝛ qdditatiua
sꝫ nō tāqꝫ gen⁹ qꝛ cōuertit' cū ternario ꝛ nulli inest
nisi ternario ꝛ suis idiuiduis igr̄ tāqꝫ diffinitio qddi
tatia ꝛ eēntialis.minor vo pꝫ iductiē qꝛ nullū genus
siue sit noiatū siue inoiatū ꝯuertit' cū spē. Notādū ꝑ
mo ꝑm phi.ꝙ nō habet' vltimū ꝑdicamētū nisi in
athomis.i.i idiuiduis spēi qꝛ hoc mō fit diffinitio sp
aggregādo dfias donec totū aggregatū sequit' spēi
qꝛ aggregatū nō ꝑdicat' nisi d idiuiduis fecit.n.phi.
spālem mētionē de athomis qđ ē diuisibile in spēs
ꝓpe diffinit' sꝫ qꝛ est diuisibile i idiuidua.nullū eni
equocū ꝓpissime diffinit' equocatiōis.latēt.n.in ge
nerib⁹ equocatiōes ꝑꝫ aris.vij.phisi.ꝓpter diuersas
ratiōes quas cōtinet spēruꝫ potestate.n.genus cō
tinet oēs spēs inqt porphy.in vlib⁹. Notādū secū
do ꝑm phiñ gen⁹ ꝑm potētiā in pl⁹ se hꝫ qꝫ ea que
sūt in gñe qꝛ sicut mā prima est in pura potētia cuꝫ
nō sit ex se qd nec qualis nec quāta.vij.metha.sed
termiat' p formā ita gen⁹ ē potētiale ad oēs dfias ꝛ
spēs cū nullā sibi determiet ꝛ p dfiam aduenietē si
bi ꝯtrahit' ad determinatā spēm aut asserit por.di-
cens dfia adueniens generi cōstituit speciem. Et
cōcludit phūs ꝙ ea que dicta sūt de ternario possūt
alijs speciebus applicari modo consimili diffinien
do illas per plura quorum quodlibet ꝛ in plus ꝛ to
tū eq.i.totū in exñs diffinitio equaliter ꝛ cōuertibi
lr ꝛc. Sed dubitat'.nā sola suba diffinit' eētialr et
quidditatiue per aris.vij.methaphisi.sed ternarius
est accñs cum sit species predicamenti quātitatis

ſm phm in predicamẽti igit non debet diffiniri eſſentialiter ⁊ quidditatiue. Dicẽdus ꝙ aliquod accidens hẽt modũ ſube. ſ. nihil extrinſecum cõnotant do aliqũ aũt hz modum accĩtis videlicet aliquod extrinſecũ cõnotãdo. vnde albedo ⁊ nigredo. ⁊ hec talia nõ cõnotant ſua ſubiecta nec aliquid aliud ſi mitas aũt ⁊ criſpitudo cõnotant ſua ſubiecta. iõ albedo ⁊ nigredo ⁊ hmõi habẽt modũ ſbe ſimilitaſ ãt ⁊ criſpitudo qz cõnotãt naſũ ⁊ caput habẽt modus accĩtis iõ talia nõ diffiniũtur pure quidditatiue. ſ. per ꝓprium genus ⁊ per ꝓpriam dſiam diuiſiuã illius generis ⁊ cõſtitutiuam ſpẽi intrinſece per modum partis cẽntialis alia vero bene diffiniũt pure quidditatiue ex quo habẽt propriũ genus ⁊ propriam dſiam habẽtẽ rõnẽ act⁹ ⁊ forme ⁊ qñ nõ habẽtur talis dſia cẽntialis loco eius accipiatur aliqua dſia accĩtal' vt videbit ifra vt albedo ẽ color ꝛgregatiu⁹ viſus ⁊ nigredo ẽ color diſgregatiu⁹ viſus eo mõ quo diffiniũtur ſp'ſ ſbe vt equ⁹ ẽ aial binibile ⁊ aſin⁹ ẽ aial rudibile cõſtat aũt ꝙ binari⁹ ⁊ ternarius ſint accĩtia tñ hñt modũ ſbe ⁊ nõ ſiz nec aliqũ extrinſecũ cõnotãdo iõ hñ diffinit binari⁹ pnũerum parẽ vtrobiqz pmũ ⁊ ternariũ p numerũz imparem vtrobiqz primum.

Longruum autem eſt cum totũ ali quis negocietur departiri genuſ in athoma ſpecie prima. vt numerus indualitatem. ⁊ trinitaté poſtea ſic diffinitiões illorũ accipere tẽtare. vt recte linee ⁊ circuli ⁊ recti anguli poſt hec autem accipientes quod genus ſit vtrũ quantitatũ. aut qualitatuz proprias paſſiões ſpeculari per cõmunia prima. cõpoſitiſ. n. ex athomis ꝓueniẽtia ex diffinitionibus erũt manifeſta. propter hoc ꝙ principiũ omniũ diffinitionũ ꝙ ſimplex eſt ⁊ ſimplicibus per ſe in eſſe conuenientia ſolis aliis autem ſecundum illa.

Secũda regula ẽ iſta ſi accipiaſ propũ gen⁹ ⁊ ꝓpa dſia cẽntialis illa conſtituũt diffinitionẽ cẽntialẽ termini diffinibilis ꝓz quoniã ſi aial eſt homis ꝓpriũ genus ⁊ rõnale ꝓpria ac cẽntialis ei⁹ dſia totũ hoc aial rõnale ẽ diffinitio cẽntialis ⁊ qdditatiua hõis ꝓpriũ aũt gen⁹ inuenitur per diuiſionẽ illi⁹ vt i ſpẽs ſpecialiſſimas eo mõ quo diuidiſ nũerus in binarium ⁊ ternarium p quã diuiſionẽ diffiniũtur illa ponẽdo ꝓprium gen⁹ in diffinitione ⁊ idẽ itelligiſ i alie. ſ. ꝙ ponaſ ꝓpriũ ⁊ imediatũ genus in diffinitione vt ꝓz diffiniẽdo circulũ lineã rectã vel angulum rectum. Notãdũ ꝑmo ſm egi. ꝙ generis triplex ẽ diuiſio in ſuas ꝑtes ſbiectiuas. ꝓma ẽ generis cõmuniores in genera ſbalterna vt ſi dividaſ quantitas per cõtinuũ ⁊ diſcretũ aut aial per bipes ⁊ quadrupes ⁊ tũc gen⁹ nõ ingrediſ diffinitionẽ ſpeciei ſpecialiſſime. Scõa eſt generis in ſpeciem ſpecialiſſimã ꝑ ſpẽm ſubalternã. eo mõ quo diuidiſ aial i hominez ⁊ brutũ ⁊ ſic ſolũ ingrediſ diffinitionẽ primi mẽbri qz ſola ſpẽs ſpecialiſſima diffiniſ ꝓprie. Tertia ẽ generis in ſpẽs ſpecialiſſimas eo mõ quo diuidiſ aial in hominẽ ⁊ equũ dato ꝙ hec ſint oĩa alia ſic poteſt ingredi cuiuſlibet ſuorũ mẽbrorum diffinitionem. Secundo notandum ſecũduz Egi. ꝙ dſia ꝓpria ⁊ cẽntialis reperiſ per ea que ſũt ꝓpria predicamẽto generis ⁊ ſpẽi ⁊ cõmunia his videaſ nim in quo ꝑdicamẽto ſũt gen⁹ ⁊ ſpẽs diffinienda vtrũ in predicamẽto ſubſtãtie q̃ſtatis vel qualitatis aut in alio ꝑdicamẽto ⁊ ſi talia ſint in ꝑdicamẽto ſbe vputa homo ⁊ aial conſiderenſ ꝓpria predicamẽti ſbe que ſunt cõia homini ⁊ aiali ⁊ alijs cõtẽtis in eodẽ predicamẽto vſqz quo veniaſ ad dſiam hominis ſolũ cõpetẽtẽ ſibi ⁊ per quã diſtinguitur a quolibet alio qua ꝓiũcta aiali habebiſ diffinitõ hominis licet enim riſibile ſolum cõpetat homini ⁊ ipſm homo diſtinguiſ a quolibet alio. nõ tñ cũ aiali facit diffinitionẽ cẽntialẽ hominiſ quia per ea que ſt propa ꝑdicamenti ſubſtãtie cognoſciſ riſibile nõ pertinere ad illud predicamẽtũ ꝓpriũ ẽ ſbe in ſubo nõ eẽ ſm phi. in predicamẽtis. loquẽdo de ſubiecto in actu riſibile autez eſt in ſubiecto in actu ſicut album et nigrum. Tertio notãdũ ſm phi. i littera ꝙ ſolũ ſimplex eſt principiũ oium diffinitionũ qz ſicut materia et forma ſunt principia omniuz rerum naturalium propter ſimplicitatem ſuam cum non ſiant ex alijs neqz ex alterutris. i. phi. ita genus et dſia propter ſuã ſimplicitatẽ ſũt principia omniũ diffinitionum genus enĩ nõ includit dſiaz nec ecõtra ſed ſpecies includit vtrũqz qz cõponiſ ex genere et dſia ꝛz porphi. in vniuerſalib⁹ et cõmẽ. in ꝓlogo phi. nullũ enĩ prius includit ſuũ poſterius genus aũt eſt priuſ differẽtia ſicut materia eſt prior forma nõ etiã dſia includit ſuũ gen⁹ ſicut nec accĩs habẽt modũ ſbe includit ſuũ ſbm. nec ſequiſ differẽtia predicaſ de genere igit vnũ eorũ alterũ includit ſicut nõ ſequiſ albedo predicatur de ſno ſubiecto igitur albedo includit ſũbiectum vel econtra. Quarto notãdum ꝛz includit phi. in littera ꝙ ea que inſunt ſimplicibus inſunt illis per ſe et nõ per aliud. alijs aũt inſunt per illa. nã ſi homo eſt riſibilis hoc eſt. quia eſt animal rationale et ſi homo eſt rationalis hoc eſt quia eſt animal. animali enim per ſe competit rationalitas nõ quia includit intrinſece illã ſed quia per ſe et nõ per aliũ ẽ i potẽtia ad illã ſicut mã ad formã. et ſicut materia eſt per ſe i potentia ad formam hominiſ ſcz aliqua materia non ſit actuata forma humana. ita animal eſt per ſe in potentia ad differentiam eſſentialem hominiſ que eſt rationale licz aliquid ſit animal quod non ſit rationale. Contra predicta arguitur et ꝑmo ꝙ circulus linea recta et angulus rectus non diffiniuntur per ſua genera et differentias eſſentiales circulus enim et ſi diffinitur per ſuum genus quod eſt figura non tamen per differentias eſſentiales figure nam principia circuli ingredientia diffinitionem eius ſunt centruz circunferentia. ⁊ linee ſecũdum philoſophum. viij. ph: iſi. hec autem non ſunt differentie eſſentiales figure cum figura ſit predicamenti qualitatis et centrum cum ſit punctus indiuiſibilis. et linea predicamenti quantitatis. circunferentia autem videtur eſſe predicament i relationiſ propter conuocationem continentie. Item linea recta diffinitur per lineã et angulus rectus per angulum conſtat autem quod angulus et linea nõ ſũt genera. ſed ſpecies ſpecialiſſime vt patet per Ariſtotilem in predicamentis diuidentem continuum in lineam ſuperficiem corpus tempus et locum tanq̃ſ in ſpecies ſpecialiſſimas. Secundo arguitur ꝙ animal nõ poteſt diuidi in genera ſubalterna neqz in genuſ ſubalternum quia animal predicatur imediate imediatiõe ſubiecti de qualibet ſua ſpecie ſpecialiſſima. vt patuit in ꝑmo huius quia ſicut hec ẽ immediata homo eſt animal. ita ⁊ hec aſinus ẽ aial equus eſt aial ⁊ ſic de ſingulis igitur iter aial ⁊ quã cunqz ſuam ſpeciem ſpecialiſſimam nõ mediat ali quod genus ſubalternum. ⁊ per cõſequens nõ diuiditur aial in bipes ⁊ quadrupes tanquaz i genera ſubalterna neqz in brutum ⁊ hominez tanquã i genus ſubalternum ⁊ ſpeciem ſpecialiſſimam. Tertio arguitur ꝙ nõ ſolum ſimplica ſunt ꝓncipia omnium diffinitionum immo compoſita quia vt dictũ eſt genus ⁊ differentia ſunt principia omnium diffinitonum. modo genus eſt compoſituz ex actu ⁊ potentia aliter non eſſet per ſe in predicamento cũ ens deſcendat in decem predicamenta per actum ⁊ potẽtiã quto metha. etiam differentia dicit aliquam cõpoſitionem quia cum nõ dicat potentiam tantuz ex quo eſt actus generis nec actum tãtum quia tunc eſſet actus puriſſimus ⁊ cõſequenter deus oporet neceſſario ꝙ componatur ex actu ⁊ potentia. Quarto arguitur ꝙ ea que inſunt ſimplicibus nõ inſunt illi per ſe. ſed per aliud quia riſibile ineſt aiali per aliud ſcilicet per hominem ⁊ habere tres ãgulos equales duobus rectis competit figure per aliud ſcilicet per triangulum ſm philoſophum ſecundo hui⁹. vnde habere tres angulos equales duob⁹ rectis competit figure p aliũ ſubiectum videlicet per triangulum ⁊ per aliam cãm ſcilicet per lineam. Ad primum dicitur ꝙ ſpecies accidentalis nõ connotans ſubiectum ſuum diffinitur per genus ⁊ differentiaz eiuſdem predicamenti vt linea ⁊ ſuperficies albedo ⁊ nigredo. ſpecies autem accidentalis cõnotans ſubiectum ſuum diffinitur per genus eiuſdem predicamenti ⁊ differentia alterius predicamenti que quidem differentia nõ eſt niſi ſubiectum ſuum vel aliquid importatum per ſubiectum ſuum. vt ſimilitas ⁊ criſpitudo genus enim vtriuſqz eſt forma vel figura quarte ſpeciei qualitatis differentie autem eſſentiales ſunt naſ⁹ ⁊ caput. quia igitur circulus ⁊ triangulus cõnotant ſubiectum ſuum ſcilicet lineaz iſo diffiniuntur per genus eiuſdem predicamẽti ſcilicet per figuram ⁊ per differentiam alterius predicamẽti videlicet per lineam. cẽtrum autem ⁊ circũferẽtia nõ ſignificant in recto niſi punctũ ⁊ lineam ⁊ quia ꝓ notant continentiam actiuaz ⁊ paſſiuaz quia circũferẽtia ꝓtinet ⁊ cẽtrũ ꝓtinet iõ cẽtrũ ⁊ circũferẽtia ſũt ꝑdicamẽti relationis licet ſua abſoluta ſint predicamenti quantitatis. Deinde ad argumentuz de linea recta ⁊ angulo recto dicitur ꝙ ſicut homo alb⁹ non eſt ſpecies per ſe alicuius predicamenti ſed per accidens predicamenti ſubẽ ratione ſubſtantiui et predicamenti qualitatis ratione adiectini. ita linea recta eſt per accidens ſpecies predicamenti quantitatis ⁊ qualitatis ⁊ quia ſpecies per accidens ꝓſupponit ſpeciem per ſe quia partes ſũt priores toto ꝑmo phi. ideo ſicut homo albus diffinitur per hominem. ita linea recta per lineam ⁊ angulus rectus per angulum ⁊ conſequenter cedatur ꝙ ſpecies per accidens diffinitur per ſpeciez ſpecialiſſimam ſed illõ nõ eſt cõtra phm qz ipe loquiſ hic de eo quod diffinitur hic per ſe ⁊ nõ per accidens ea enĩ que ſũt per accẽs ſũt relinquenda i ſcia ſpeculatiua i gt phũs. S. phi. Ad ſecũdũ ꝺ ꝛz egi. ꝙ aial dupliciter diuidiſ ſcz ꝑ partes ſubiectiuas ⁊ ꝑ dſias cẽntiales. ꝓmo modo fit ꝑdicatione imediatã cũ qualz ſua ſpẽ ſpecialiſſima. Scz ſcõo mõ nõ fit ꝑdicatione imediatã niſi cũ ſpẽ hõis ⁊ ꝓter hz dicere ꝙ inter aial ⁊ hominẽ aliquo modo eſt gẽus ſubalternatũ ⁊ aliquo modo ſi aial diuidiſ per bipes ⁊ quadrupes cũ oĩs hõ ſit bipes ⁊ nõ ecõtra iſto mõ dat genus ſubalternũ mediũ. ſi aũt diuiditur aial p rõnale ⁊ irrõnale aut per brutũ. ⁊ hominẽ aut p hominẽ equũ ⁊ alia ſpẽs aialis nõ fit ſpecies ſpecialiſſima quia talis diffinitio predicatur de pluribus differentibus ſpecie igitur ſit ſpecies ſubalterna. Reſpondetur ꝙ ſi aliquod genus diuiditur per differentias indiuiſibiles quelibet earũ adueniens generi conſtituit ſpeciem. et ſi diuiditur per differentias diuiſibiles tantuz quelibet earum adueniens generi conſtituit ſpeciem. vt corpus animatum quod nõ diuiditur niſi per ſenſitiuũ ⁊ inſenſitiuum que quidem differentie aduenientes generi conſtituit animal ⁊ plantam que ſunt ſpecies ſibalterne. Si autem aliquod genus diuiditur per duas differentias quarum vna ſit indiuiſibilis ⁊ altera diuiſibilis differentia indiuiſibilis adueniens generi conſtituit ſpeciem. differentia aut diuiſibilis poſita illa non conſtituit ſpeciem neque diffinitionẽ ſed immediate diuiditur in alias differentias idiuiſibiles conſtituentes ſpecies. ⁊ diffinitiones ſpecierum. verbi gratia figura diuiditur immediate per habere angulum ⁊ carere angulo. vt colligitur de mente philoſophorum et commentator primo phi ſichorum. quarum differentiarum vna eſt indiuiſibilis ſcilicet carere angulo quia non competit niſi vni ſpeciei ſpecialiſſime videlicet circulo. alia autez eſt diuiſibilis ſcilicet habere angulum ⁊ illa immediate abſqz conſtitutione ſpeciei vel diffinitionis diuiditur in infinitas dſias conſtituentes infinitas ſpecies figurarum. Similiter numerus licet diuidatur per differentias diuiſibiles que ſunt par ⁊ ip. ar. tamẽ quia diuiditur per alias differentias quarũ vna eſt

indiuiſibilis ⁊ alia diuiſibilis nō hꝫ ſub ſe genꝰ qḋ
ſit ſpēs ꝯſtituta per dr̄iam diuiſibilē diuidit̄ eni nūe
rus per numerū ſimplicē ⁊ cōpoſitū ītelligēdo per
nūerum ſimplicē illū qui nō ꝯponit̄ ex aliquo nūero
⁊ per nūerum ꝯpoſitū illū qui cōponit̄ ex nūero.
Conſil'r dicat̄ de aiali ꝙ licꝫ diuidat̄ ꝑ bipes ⁊ qua
drupes aut ꝑ alias differētias diuiſibiles correſpon
dētes his tñ nō hꝫ genꝰ ſub ſe cōſtitutū per aliquā
iſtarū differētiarū. qꝛ hꝫ aliā diuiſionē magis ꝓpriā
⁊ eēntialē ſibi qua diuidit̄ per rōnale ⁊ irrōnale qua
rū ꝑma eſt indiuiſibilis cū nō cōpetat niſi homini.
alia vero eſt diuiſibilis qꝛ ꝯpetit pluribꝰ ſpēbus aia
liū. iō talis aut bipes aut quadrupes nō ꝯſtituit ge
nus nec ſpēm nec diffinitionē ſed imediate deſcēdit
in alias ſpēs ꝑ dr̄ias indiuiſibiles eo mō quo actus
⁊ potētia aduenientes enti nō ꝯſtituūt genꝰ neqꝫ ſpēꝫ
neqꝫ diffinitionē neqꝫ ſi imediate diuidūtur ꝑ actū
ſbalē ⁊ accñtalē per potētiā accñtalē ⁊ ſbalē deſcen
dendo in decē generaliſſima decē ꝑdicamētorū.
Ad tertiū dicit̄ ꝙ ſicut elemēta dicūtur corpora ſim
plicia ſimplicitate oppoſita ꝯpoſitioni ex matera et
forma nō obſtāte ꝙ cōponātur ex materia ⁊ forma
⁊ ipa materia ⁊ forma dicūtur ſimplicia ſimplicitate
oppoſita ꝯpoſitioni ex materia ⁊ forma non obſtāte
ꝙ cōponāt̄ ex ptibꝰ integralibꝰ ita genus ⁊ differē
tia ſūt ꝑncipia ſimplicia ſimplicitate oppoſita com
poſitioni ex genere ⁊ dr̄ia nō obſtāte ꝙ genus cōpo
natur ex actu ⁊ potētia ⁊ dr̄ia ex eē ⁊ eēntia ꝓpterea
genꝰ nō ē materia cū icludit eēntialiter actū ⁊ potē
tiā differētia aūt ⁊ ſi nō ſit niſi actus nō tamē ē actꝰ
puriſſimus qꝛ admiſcetur potētie generis. Ad qr
tū dicitur ꝙ illud qḋ ꝯuenit generi tāqꝫ diuiſiuū a
liuſ aut faciēs vnū cū eo cōpetit ei nō ꝑ aliud. mō ri
ſibile nō ē diuiſiuū aialis neqꝫ faciēs vnū cū eo ſed
facit vnū cū hōie iō aiali cōpetit rōne hominis ſim
pliciter habere tres angulos equales duobꝰ rectis
nō ē diuiſiuū figure neqꝫ faciēs vnū cū ea ſed cū tri
āgulo ideo nec figure nec alteri cōpetit niſi ratione
triāguli rōnale āt ⁊ irrōnale faciūt vnū cū aiali aut
diuidūt ipm. iō talia cōpetūt aiali per ſe ⁊ ñ per ali
ud ſicut enim a linea fluūt due paſſiones oppoſite
ſcꝫ rectū ⁊ curuū ⁊ a numero due alie videlicet pari
tas ⁊ imparitas ita a quolibet genere fluūt due dif
ferētie eſſentiales oppoſite vt ab aiato corpore ſen
ſitiuū ⁊ inſenſitiuū ⁊ ab animali rōnale ⁊ irrōnale
ſicut ergo rectū ⁊ curuū cōpetit linee ꝑ ſe ⁊ nō ꝑ ali
ud ⁊ paritas ⁊ imparitas cōpetūt numero ꝑ ſe ⁊ nō
per aliud ita rōnale ⁊ irrōnale cōpetūt animali per
ſe ⁊ nō per aliud ſicut ergo forma naturalis cōpetit
materie tāqꝫ ſubo ⁊ cōpoſito tāqꝫ toti ita dr̄ia cōpe
tit generi tāqꝫ ſbo ⁊ ſpēi tāqꝫ toti ita ꝙ ē actꝰ gene
ri ⁊ ps ſpēi. ꝓpterea differētia ꝑ ſe cōpetit tā generi
qꝫ ſpēi ſed nō eodē modo. Et ſi ex hiſ cōcedit̄ irra
tionale bipes aut quadrupes vel alia dr̄ia loco iſta
rum ponēda facere vnū cū genere aut cōſtituer̄ ſpēꝫ
illud non eſt intelligendum complete ⁊ in actu. ſed
incomplete ⁊ in potentia eo modo quo forme ſub
ſtantiales elementorum faciunt vnum cum mate
ria. Et conſtituunt vnum in ſpecie in generatione
mixtorum.

**Ed diffinitiōeſ que ſūt ſecūdū
dr̄ias vtiles ſūt in id ꝙ ſic ade
amus. ſicut tamē demōſtrāt dictuꝫ
ē in prioribꝰ. vtiles aūt ſūt vtiqꝫ ſic
ſolū ad colligēdū quod quid ē ⁊ ēt
vr̄ vtiqꝫ nihil. ſed morū vtiqꝫ acci-
pere oīa tāquā ſi ex principio acce-
perit aliquis ſine diuiſione.**

Iſtud ē ſecūdū capitulū huiꝰ tractatꝰ ī quo ariſto.
poſtqꝫ dedit artē ineſtigādi diffinitionē ſubi dat mo
dū ꝓcedēdi ī arte illa per quatuor ꝯcl'ones quaruꝫ
ꝑma eſt iſta ad diffinitionē ineſtigādā vtilit̄ eſt diui
ſio nō illatiue ſed collectiue. Secūda ꝯcl'o parti
cule diffinitionis ponēde ſūt ī diffinitione ꝯm eēnti
alē ordinē predicamētalē ibi. Differt aūt. Tertia
ꝯcluſio diffinitum non ſcitur per diffinitionē ſi relin
qtur aliqua diuiſio īter genus ⁊ ſpēm diffinibilē. ibi
Amplius nihil. Quarta cōcluſio ī diffinitione ſt
accipienda predicantia ī qd ꝯm magis ⁊ minus cō
mune euacuātia totaꝫ naturā diffiniri ibi. Ad ꝓban
dū aūt. Prima concluſio arguit̄ ⁊ ꝑmo quo ad ꝑ
mam partē ſcꝫ ꝙ ad diffinitionē ineſtigandā nō ē
vtilis diuiſio illatie. quoniā ſi diffinitio per diuiſio
nem illatiue concludit̄. aut igitur per diſcurſuꝫ ſillo
giſticū aut per dicurſū entimematicū deſtructiuum
nō ꝑmuꝫ qꝛ per talem ſillogiſmū nō probat̄ itenrū
cum nō plus icludatur diffinitio alicuiꝰ quā ſuum
oppoſitū vt omne aial eſt aial rōnale vel aial irrōa
le. ſed ois homo eſt aial igit̄ ois homo eſt aial ratio
nale vel aial irrōnale hic cōcludit̄ totū illud diſiun
ctū ⁊ nulla eius pars. non ēt ꝯm qꝛ per talem diſcur
ſuꝫ cōmittitur fallatia petitionis ꝑncipij vt oiſ hō
ſed aial rationale vel aial irrōnale. ſed nihil qḋ ē ho
mo eſt aial irrōnale. igit̄ ois hō eſt aial rōnale aſſu
mitur eni ī minori qḋ debet ꝓbari ⁊ ita nō habetur
plus diffinitō hōis qꝫ ī ꝑncipio. Secūda pars cō
cluſionis declarat̄ vꝫ ꝙ ad diffinitionem ineſtigan
dam eſt vtilis collectiue diuiſio. nam habita ſpecie
⁊ habito genere eiuſdem alicuiꝰ predicamenti diui
datur illud genus per differētias vſquequo deueni
atur ad differentiaꝫ ꝓpriā competenti illi ⁊ non ali
ter q̄ habita aggregetur generi ⁊ habebit̄ diffinitō
ſpēi ſignate. verbi gratia cognito ꝙ homo ⁊ ſuba ſt
eiuſdē predicamēti diuidatur ſuba per corporeūm
⁊ icorporeū ⁊ itellecto ad ſenſū ꝙ homo nō eſt icor
poreus. diuidatur corporeū per aiatum ⁊ iaiatū. et
qm̄ ſenſu ⁊ motu. diſtiguitur aiatum ab iaiato opti
me cognoſcet̄ hōieꝫ eē corpꝰ aiatū ⁊ qꝛ ñ oē corpꝰ
aiatū ē hō itep oꝫ diuidere aiatū ꝑ ſēſitiuū ⁊ iſenſiti
uum formādo duo genera ſcꝫ aial. ⁊ plantam ꝑ ag
gregationē illarū differentiarū ad ſuū genꝰ ⁊ cogni
to ꝙ homo nō eſt planta ſed aial qꝛ ſentit oportꝫ ſb
ſequenter aial diuidere per rōnale ⁊ irrōnale. deide
aggregare illam dr̄iam rōnale illi generi aial ⁊ ha
bebitur diffinitio hominis per hoc ꝙ ois homo eſt
aial rōnale ⁊ econtra diffinitō ergo ineſtigatur ꝑ vi
am compoſitōis ⁊ diuiſiōis ſic ꝙ diuiſio ſemper ꝓ
cedit compoſitionem. Primo eni diuiditur genꝰ
deide cum genere fit cōpoſitio differētie ⁊ habet̄
diffinitio. Notādum ꝙ nihil per ſe eſt ī predicamē
to ſube niſi per ſe exiſtens vel pars per ſe exiſtens.
cū hoc ſit ꝓpꝰuꝫ illi predicamento. ideo diuiſio aia
li ꝑ pēnatū ⁊ ñ pēnatū aut ꝑ riſibile et hinibile aut
ꝑ aliqs tales dr̄ias conuertibiles cuꝫ ſpē diffinibili.
videatur ſi hec differentie vtile ſunt per ſe exiſtenteſ
vel partes eſſentiales per ſe exiſtentium aut non ſi
ſic tunc addantur generi ⁊ fiet diffinitō ineſtiganda
ſi āt ñ ſunt ꝑtes oio dimittat̄ qꝛ ꝑ aggregationē illa
rū ad genꝰ fierēt diffinitiōes accñtales ⁊ ñ eēntiales
iſte nāqꝫ ſt diffinitōeſ accñtales aial riſibile vl' hini
bile cum riſibilitas ⁊ hinibilitas ſint accidentie ⁊ ñ
ſube. Ex predictis ſeqtur ꝙ bipes ⁊ quadrupes
pennatum ⁊ ſine pēniſ greſſibile ⁊ ꝛptibile ſeu vola
tile ⁊ natabile ñ poſſunt ꝯſtituere aliqꝫ diffintionē
eēntialē ꝑdicamēti ſbe cū nō ſint niſi ꝓprietates ac
cidētales generū ⁊ ſpecierū predicamēti ſbe. aliqñ
tñ ponūt̄ in diffinitionibꝰ eēntialibꝰ ſubarū ꝓpter
carētiā terminorū ꝯpetentiū differētijſ eēntialibus
ꝑdicamēti ſube ita etiā paritas ⁊ imparitas cū ſint
ꝓprie paſſiōes numeri ſicut rectū ⁊ curuū linee nō
cōſtituūt niſi diffinitiōes accidētales licet interduꝫ
accipiant̄ tāqꝫ ꝓprie ⁊ eēntiales differētie ꝓpter ca
rētiā ꝓpriorū nominū. Sed dubitat̄ quoniā lōgi
tudo eſt ꝓpria paſſio linee ⁊ latitudo ſupficiei ⁊ pro
fūditas corporis ⁊ tñ Ariſto. in ꝑdicamētis in capi
tulo de qꝫtitate diffinit lineā per lōgitudinē ⁊ ſupfi
ciem per latitudinē ⁊ corpus per ꝓfūditatē aſſignā
do illas diffinitiōes nō tāqꝫ accidētales. ſed eſſenti
ales alioquin non verificatur de ſuis diffinitis ſi
cut nulla ꝓpria paſſio verificat̄ in abſtracto de ſuo
ſubiecto. Reſpōdet̄ ꝙ quelibet illaꝝ diffinitionū
eſt accñtalis linea eſt lōgitudo ſine latitudine ⁊ ꝓfū
ditate cuius extrema ſūt duo puncta ſupficies eſt la
titudo ſine ꝓfūditate cuiꝰ extrema ſūt due linee cor
pus eſt ꝓfūditas cuius extrema ſūt due ſupficies.
ſed ſumūtur loco illorū linea eſt quātitas cōtinua.
cuius extrema ſūt duo pūcta ſupficies eſt quantitaſ
cōtinua cuius extrema ſunt due linee corpus eſt qꝫ
titas continua cuius extrema ſunt due ſuperficies
⁊ cōſequēter cōcedo ꝙ nulla illarū diffinitionū que
datur per ꝓprias paſſiōes verificat̄ in recto diffini
to ſuo ſed itelligēde ſūt in obliquo iſto mō linea eſt
qꝫtitas cōtinua in qua eſt lōgitudo tñ ſupficies ē
qꝫtitas cōtinuo in qua eſt latitudo ſine ꝓfūditate.
corpus eſt quātitas cōtinua in qua eſt ꝓfunditas
terminata ſupficiebus.

**Differt autem aliquod predictorū
prius et poſterius predicari ut ē di
cere animal manſuetū bipes ⁊ quo
niam bipes aut animal manſuetuꝫ
⁊ iterum ex hoc ⁊ differentia eſt ho
mo aut qḋlꝫ eē. Uñ ſic neceſſe ē di
uidenter repetere.**

Secūda ꝯcl'o ꝑticule diffinitionis ponēde ſūt in dif
finitiōe ꝯꝫ eēntialē ordinē ꝑdicam taleꝫ. ita ꝙ ꝑmo
ponat̄ genus deinde dr̄ia cōmunior. cōſequēter do
dr̄ia ſpecialior bene enim dicit̄ aial māſuetū bipes
ſed nō bene dicit̄ aial bipes māſuetū. ꝙ Ariſ. ſic de
clarat omne cōpoſitū ex duobꝰ eſt ex vno tanqꝫ ex
potētia ⁊ ex alio tanqꝫ ex actu illius potētie ſed aial
māſuetū eſt ex duobꝰ cōpoſitū. ergo eſt ex vno ſcilꝫ
ex aiali tanqꝫ ex potētia cū ſit genus ⁊ ex alio tāqꝫ
ex actu ipſius ſcꝫ māſueto cū ſit dr̄ia eiuſdem pꝫ ꝯſe
quētia cū minori maior vero eſt clara quoniā ex du
obus exiſtētibus in actu vel ex duobus exiſtētibus
in potentia nō fit aliqḋ vnū oportet eni ſēp ꝙ vnuꝫ
ſit in actu ⁊ reliquū in potētia deinde ar. ſic ſub eaḋ
maiori homo eſt aliqḋ vnū compoſitū ex aiali mā
ſueto ⁊ bipede. igitur vnū eorum ſe hꝫ in potentia
videlicet aial māſuetū ⁊ reliquū ſicut actus illiꝰ ſcꝫ
bipes tūc ſic māſuetū eſt actus imediatus aialis et
bipes eſt actus imediatus māſueti igitur māſuetū
debet addi imediate aiali. ⁊ bipes imediate māſue
to patet ꝯſequētia ex quo modi intelligēdi ſūt a mo
dis eſſendi. 5. meth. intellectus debet formare diffi
nitionis particulas ꝯm ꝙ reperit in re. Notādū
ꝙ ex genere ⁊ dr̄ia cōmūiori fit genus ꝓpinquum
quibꝰ ſi addit̄ differētia minus cōmunis fit genus
ꝓpinquius vſquequo accipiat̄ dr̄ia ꝓpria cōſtituēs
ſpēm vt ſi aial habeat genꝰ ſub ſe iuxta opinionem
cōem ⁊ diuidat̄ per domeſticū ſiue māſuetū ⁊ indo-
mitū ⁊ iterū aial māſuetū per bipes ⁊ nō bipes totū
hoc aial māſuetum habet rōnem generis ſi eniꝫ ſci
remus nomē illius generis poneremus ipm ſꝫ qa
innominatū eſt circūloquimur ipm per aial māſue
tum. deinde ſi bipes nō eſt ꝓpria dr̄ia. ⁊ totum hoc
animal māſuetū bipes nō cōuertitur cū homine to
tū hoc ſe habet vt genus donec veniat̄ ad dr̄iam ꝓ
priaꝫ q̄ cū oibus acceptis cōſtituit ſpēꝫ. Primo igi
tur ponit̄ dr̄ia cōmunis ⁊ deinde ſpecialis qꝛ ecōtra
nihil cōſtituit̄ ex tali ordine. vnde ex genere remo
to ⁊ dr̄ia ſpeciali nihil cōſtituit̄ cū nō ſit ꝓpꝰuꝫ actꝰ
illius potētie ſed ex genere ꝓpinquo ⁊ dr̄ia ꝓpria
bene cōſtituitur ſpēs qꝛ eſt ꝓprius actꝰ eiuſ ꝑponē
do enim dr̄iam ſpecialē ⁊ poſtponēdo cōmunē nō ꝯ
ſtituitur genus ꝓpinquū nec ſpēs nec diffinitio. ſi
cut enim ponēdo formaliter elementa in mixto for
me elementorū ſūt actꝰ imediati materie prime ⁊ fō
ma mixti eſt actꝰ imediatus cōpoſiti potētialis ex
ꝑma materia ⁊ formiſ elemētorū ita dr̄ia cōiſ ē actꝰ
imediatus generis remoti. ⁊ dr̄ia ꝓpa ē actꝰ imedi
atus ꝯpoſiti ex gñe remoto ⁊ dr̄ia cōi. oꝫ igitur dici
animal māſuetū bipes ⁊ nō aial bipes māſuetum.
nec māſuetū bipes aial.

**Amplius ad nihil relinquēdū ī eo
ꝙ quid eſt ſic ſolūmodo ꝯtingit cū
eniꝫ primū accipiat̄ genꝰ ſi quidē
inferiorū aliquā diuiſionē accipiat
nō icidet eſſe ī hoc ut nō oē aial aut
totū pēnatū eſt aut diuiſū pennis ſꝫ
pennatū aial ē oē huiꝰ. n. dr̄ia hec
eſt prima autem dr̄ia eſt aialiſ ī quā
oē aial icidit. Similr̄ autem eſt ⁊ in
unoquoqꝫ aliorum ⁊ in his que ex
tra genus. ⁊ que ſub ipſis ſunt. ut in
aue in qua eſt omnis auis. et piſcei
quo eſt omnis piſcis. ſic quidē igi
tur ambulans eſt quid eſt ſcire quā
do nihil relictum eſt. aliter autem
relinquere neceſſe eſt et nō ſcire.**

Tertia cōcluſio diffinitio nō ſcitur per diffinitionem
ſi relinquit̄ aliqua diuiſio inter genus ⁊ ſpēm diffini
bilē. patet qꝛ diffinitio eēntialis nullā relinqnit dif
ferētiaꝫ inter genus ⁊ ſpēm diffinibilē qꝛ ſi aliqua
relinqueret aut nō cōuerteret̄ cum diffinitio aut dif
ferētia poſita in diffinitiōe nō eſſet actꝰ ꝓprius ge
neris qḋ eſt falſū verbi grā ſi aial diuidat̄ per totū
pēnatū ⁊ diuiſū pēnis nō eſt vtilis hec diuiſio ad ſci
entiam diffiniti per diffinitionē qꝛ aial nō euacuat̄
per illā diuiſionē cū aliquod ſit aial qḋ nō eſt totuꝫ
pēnatū nec diuiſū pēnis. per totū pēnatū intelligit
phūs aial habēs ſolū vnā pēnā in ala. vt eſt veſper
tilio ⁊ per diuiſū pēnis itelligit habēſ plures pēnas
in ala. aial ergo ꝑmo diuidit̄ ingreſſibile ⁊ pēnatū
deinde pēnatū diuidit̄ in totū pēnatū ⁊ diuiſū pēnis
genus ergo diuiſū per differētias generis inferioriſ
eſt male diuiſum. qꝛ nō cōuertit̄ cū diuidentibꝰ dif
iunctim ſūptis. Notādū ꝯm phm ꝙ hec regula
ſcꝫ tūc diuiſio ē bona qñ euacuat̄ genus per diuidē
tia nō ſolū intelligit̄ de differentijs animalis ſed ēt
de differētijs que ſūt extra genꝰ aialis ⁊ infra genus
aialis ſi enim debet diuidi lapis oportet ꝙ nō ſit ali
qs lapis de quo non dicat̄ altera dr̄iarum ⁊ ſi debet
diuidi auis oportet ꝙ nō ſit aliqua auis dē qua non

dicat altera dfiarū similit' ñ diuidit piscis ſ ð aliquo pisce nō verificat altera dfiarū lapis āt est extra genus aialis. sed auis ⁊ piscis sūt infra genus aialis. ⁊ vt supra dictū est auis ⁊ piscis nō sūt genera ſʒ veritatē. ſʒ tātum ſm famositatē ⁊ hec exēplariter ponūtur de aiali qꝛ talia sūt nobis magis nota. ens. n. diuidit in sbm ⁊ accñs ⁊ tñ accidēs nō ē gen⁹ nō obstāte ꝙ sūba sit genus ⁊ acñs diuidat in absolutuʒ ⁊ respectiuū quorū nullū est genus ita diuidit aial per hominē ⁊ bestiā aut per auē piscē ⁊ terrestre animal ⁊ tñ nullū illorū est gen⁹ cū eis deficiat predicari quid de plurib⁹ specieb⁹. si eniʒ querit quid ē hoc nūqʒ respōdet auis aut piscis aut terrestre aial pp cōnotare extrinseca sed bñ ꝙ est hō vel equ⁹ aut animal. Imēdo tñ loqui hic ð aiali ac si haberʒ gen⁹ subalternū ſm veritatē iuxta doctrinā Aris. que melius exp̄mit exēplificādo de aiali ⁊ dfiis eius quā ð aliquo alio genere.

Nihil aūt oportet diffinientē ⁊ diuidētem oia scire que sūt ⁊ tñ impossibile quidā dicūt eē differētias cognoscere que sūt ad vnuʒ quodqʒ ñ cognoscentē vnūquodqʒ sine differētiis nō esse vnūquodqʒ scire a quo nō differt idē esse huic a quo auteʒ differt alterū ab hoc.

Ex predictis Aris. excludit duos errores quoꝝ p̄m⁹ erat ꝙ nō cōtingit diffinientē aliqd scire p diuisioneʒ alioqn quilibet diffinientē p diuisionē alioqn quēlʒ diffinientē p diuisionē cōtingeret oia scire qꝛ ipi arguebāt sic impossibile est aliqd scire p diuisionē nisi cognoscāt oēs differētie eius ad oia alia ſʒ nō ꝯtingit cognoscere dfias alicuius ad oia alia nisi oia cognoscant igit impossibile ē aliqd scire p diuisionē nisi oia alia sciat ⁊ cognoscāt pʒ ꝯña cū maiori eo ꝙ nullus scit diuidere aliqd nisi cognoscat oēs dfias diuisiuas illius minor vero declaratur ex eo ꝙ nō contingit cognoscē dfiaʒ inter aliqua duo nisi vtrūqʒ illoruʒ cognoscatur vt habetur secundo de anima capitulo de sēsu cōmuni.

Primū quidē igitur hoc factū ē ñ n. scdm oiuʒ dfiaʒ alterū est. multe n. sunt dfie i eisdē specie. ſʒ ñ scdm substātiam neqʒ per se.

Hūc errorē phūs dupl'r excludit. p̄mo negādo maiorē declarādo ipam nō eē verā videlʒ impossibile ē aliqd scire p diuisionē nisi cognoscāt oēs dfie eius ad oia alia qm̄ p diuisionē cōtigit habere sciam de aliqua spē scʒ de homine vel de equo. nec tñ ppter hoc cognoscūt oēs dfie illi⁹ ad oia alia quoniā talis spēs hʒ dfias eēntiales ⁊ p se ac etiā dfias accñtales ⁊ p accñs mō ⁊ si p diuisionē cognoscit aliqua spēs nō oʒ dfias illi⁹ cognoscere scʒ dfias que non sūt eēntiales nec p se. Notādū ꝙ dupl'r solet assignari distictio qb⁹ apparet multiplicitas differētiarū ſm por. in vlib⁹. quaꝝ p̄ma est ista ꝙ differētiaꝝ quedā ē eēntialis ⁊ qdā accñtalis dfia eēntialis ē illa q̄ est diuisiua generis ⁊ ꝯstitutiua spēi vt sēsitiuū ⁊ rōnale dfia accñtalis ē illa q̄ fluit a pncipijs spēi vl' indiuidui vt risibilitas ⁊ simitas. Secūda distictō ꝙ duplex ē dfia accñtalis. s. ppria ⁊ cōis differētia ppa accñtalis est illa q̄ circūcernit sbm suū. vt risibilitas ⁊ simitas differētia aūt accñtalis cōis ē illa q̄ nō circūcernit sbm suū ut albedo ⁊ nigredo. Tertia distictio ē illa ꝙ duplex est dfia ppa accñtalis. s. cōuertibilis ⁊ nō cōuertibilis dfia accñtalis ppria cōuertibilis ⁊ illa q̄ fluit a pncipijs spēi. vt risibile. ⁊ disciplinabile differētia accñtalis ppria nō ꝯuertibilis est illa q̄ fluit a principijs iduidui vt simitas ⁊ crispitudo. Quarta distictio ꝙ duplex est differentia accñtalis cōis. s. sepabilis ⁊ inseperabilis. differētia accñtalis cōis sepabilis est illa q̄ pōt corrūpi nō corrupto sbo vt albedo sor. ⁊ nigredo pla. differētia accñtalis cōis insepabilis est illa q̄ nō pt corrūpi siñ suo sbo vt albedo cigni ⁊ nigredo corui. Dicēdū igit ꝙ ad hoc vt aliqd sciat p diuisionē nō oʒ cognoscere oēs differētias illius. qꝛ ⁊ si cognoscūtur oēs differētie eēntiales ⁊ p se primi mōi tā ppinque qʒ remote nō tñ cognoscūt oēs differētie accñtales qꝛ nō pprie neqʒ cōes nec seperabiles nec inseperabiles.

Postea enī accipiant opposita. et scdm dfiam ⁊ cū omne icidit hinc aut ide ⁊ accipiat i altero ⁊ quare est se ⁊ hoc cognoscit nihil. n. differt scit aut nescire i quibuscūqʒ predicant de aliis dicere. Manifestū. n. ē quoniā si sic vadēs veniat i hoc. quorū nō ampli⁹ est dfia habebit rōnem substantie.

Secūdo eundē errorē excludit phūs ꝯiter negādo minorē declarādo eā nō eē verā. s. nō cōtigit cognoscere differētias alicui⁹ ad oia alia nisi oia cognoscātur qꝛ si fiat diuisio p differētias oppositas ⁊ imediatas ⁊ accipit dfia vna dēa cū diuisio ad cognoscēdū diffinitionē ð diffinito nō opportʒ pp hoc cognoscere illa quib⁹ inest alia differētia opposita ⁊ tñ diffiniens accipit diffinitionem p diuisionē veniēs ad cōuertibile cū diffinito. verbi gratia diffinitio hōis ñ oʒ accipi oʒ ꝙ diuidat aial qua diuisiōe facta rōnale copulādū. est aial ⁊ habebit diffinitō hōis neqʒ ex hoc oʒ cognoscere oia ea in qb⁹ iē differētia opposita. s. irrōnale sed sufficit cognoscere illā differētiā. Notādū ſm Egi. ꝙ diffiniēs scit oia dupl'r. s. vl'r negatiue ⁊ vl'r positiue p̄mo vl'r negatiue qꝛ sciēdo hominē eē aial rōnale scit nihil eē hominē qð nō ē animal rōnale. Scðo vl'r positiue eo ꝙ sciēs talē diffinitionē scit diuidere gen⁹ p rōnale ⁊ irrōnale ⁊ ꝯñr scit oia irrōnabilia cōtineri sub aiali ⁊ oē qð ē irrōnale vel nō rōnale differre a rōnali ⁊ sic nō solum spēs aialis imo videt oia scire vl'r ⁊ icōfuse. Et ex qꝛ h̄ notabili nō habet expsse rñsio ad euidētiā antiquorū dicētiū vna cū phi. ꝙ nō cognoscit differētia int aliqua duo nisi qðlibet illoꝝ cognoscat loquēdo de cognitiōe distinctio. iō dicit ꝙ ē duplex differētia vʒ ꝯmunis ⁊ singularis si cognoscit differētia singularis iter aliqua duo oʒ qðlʒ illoꝝ distīcte cognosci. ⁊ h̄ intellexit aris. 2. de aia ca. de sēsu cōi. si vero cognoscit dfia cōis ñ oʒ vtrūqʒ illoꝝ distīcte cognoscere ſʒ sufficit ꝙ cōfuse illi aūt credebāt oia distīcte cognosci si cognoscebant dfie cōes alicuius generis quod ñ est verum.

Oē autē icidet i diuisiōeʒ si sint opposita quib⁹ nihil iterest ñ est repetitio necesse est. n. i altero ipoꝝ esse si qð illius differētia est.

Scðs error fuit quorūdā dicētiū ꝙ diuidēs aliquod gen⁹ oʒ supponere añ diuisionē gen⁹ euacuari per sua diuidētia ita ꝙ nihil ꝯtineat sub gñe de quo nō dicat alterū mēbrū diuisiōis. Istū errorē excludit phi. di. ꝙ nō oʒ illð supponere cū sit p se māifestū diuisio. n. p opposita ē p se nota iō frustra supponit dixit. n. phi. p̄mo hui⁹ ponēs dfiaʒ int dignitatē suppositionē ⁊ petitionem ꝙ dignitas est ppositio itelligibilis pp se absqʒ rōe exteriori i solo lumie itellect⁹ agētis sup posito aūt ē ppō demōstrabilis ñ ð mōstrata ſʒ accepta adiscēti ⁊ petitio est ppō demōstrabilis nō demōstrata idifferēs adiscēti cū igit diuisio generis fit p cōtradictoria vel p imediata ad cōtradictoria iter q̄ nō dat mediū. iō talis diuisio reducit ad dignitatē q̄ ē simpl'r p se nota. ⁊ nullo mō demōstrabit iō diuidētia aliqð gen⁹ nemo dʒ petere vel supponere cū illa disiūcʒ sue rōi cōtradictiōis sint indemōstrabilia. Notādū scdm phi. ꝙ differentie euacuātes aliqð gen⁹ ð bēt hre duas ꝯditiōes prima cōditio ꝙ sint opposite. A. n. diuidit aial p aial gressibile ⁊ reptile. aut p gressibile ⁊ volatile nō euacuat gen⁹ nō obstāte ꝙ quelʒ earū possit eē dfia aialis qꝛ nō sūt dfie opposite. Scða cōditio ꝙ sint dfie imediate generis. iō diuisū pēnis ⁊ nō diuisū pēnis vl' torū pēnatū ⁊ nō torū pēnatū. nō euacuāt totum gen⁹ aialis qꝛ nō sūt dfie imediate aialis sed pēnati qð ē gen⁹ inferius ad aial semp loquēdo secundum famositatem.

Ad probādū āt terminū p diuisiōʒ tria oportet ꝯiecturari accipiētem predicantia i eo quod quid est.

Quarta cōclusio in diffinitiōe sūt accipiēda p̄dicātia in qd ſm magis ⁊ minus cōe euacuātia totā naturā diffiniti. Ista cōcl'o hʒ ptes idicātes tria obseruāda eē in diffinitiōe bona ⁊ simpl'r bñ data quorū primū ē ꝙ in diffinitiōe sūt accipiēda p̄dicātia de diffinito in eo qð qd ē pʒ p methodū de accipiētē traditaʒ secūdo topicorū vbi ondit ꝙ oia posita in diffinitione insūt diffinito ⁊ p methodū de genere traditā. 4. topicoꝝ vbi ondit oia talia incē diffinito vt gen⁹ cōstat aūt gen⁹ incē diffinitio in eo qð qd ē. Sʒ dubitat qꝛ dicit por. dfiam p̄dicari in quale ⁊ nō i qd et phi. supra posuit ꝙ de spē nō p̄dicat in qd nisi gen⁹ ⁊ diffinitio igit nō oia posita in diffinitiōe p̄dicātur in qd de diffinito. Dicēdū ꝙ p̄dicari i qd itelligitur dupl'r. Vno mō ꝙ eēntialit ⁊ qdditatiue. i p̄mo mō dicēdi per se ⁊ sic loqt aris. hic. Alio mō ꝙ p illð rūdeat ad iterrogationē factā p qd ⁊ sic locut⁹ ē por. in vl'ibus ⁊ Aris. vbi supra oē eni qð ē de qdditate alicu⁹ dicit ð illo p̄dicari i qd large loquēdo. qð āt ē tota qdditas alicu⁹ dicit ð illo p̄dicari i qd pprie ⁊ stricte ⁊ qꝛ diffinitio ē distincte tota qdditas spēi ⁊ gen⁹ cōfuse. iō tā diffinitio qʒ gen⁹ pprie p̄dicat in qd de spē nec obstat ꝙ gen⁹ est eq ps spēi sicut dfia qꝛ vt sic nō dicit totā eēntiā spēi ⁊ ꝯñr vt sic p̄dicat in qd pprie loquēdo ſʒ vt ē totū respectu spēi sic dicit totā essentiaʒ spēi ⁊ ð illa predicatur in quid stricte loquendo.

Et hec ordinare quid primum aut quid secundum.

Secūdū obseruādū in diffinitiōe bona ⁊ simpl'r bñ data est ꝙ illa q̄ accipiūt in diffinitiōe sūt ordinata p̄dicamētal'r ſm magis ⁊ min⁹ cōe pʒ qꝛ in diffinitione dʒ p̄mo poni gen⁹ cōius oibus alijs. scðo dfia cōior ⁊ p̄or tertio dfia specialior ⁊ sic ꝯñter vsqʒ ad dfiam ppriā. ita ꝙ dfia qʒta ē ppinquior gñi tāto sit cōior. ⁊ iste ē ordo p̄dicamētalis ꝙ cōiora semp sint p̄ora i diffinitionib⁹. Dubitat qꝛ i diffinitiōe ternarij ponit p̄mus ⁊ impar quorū nullū est altero ꝯmun⁹ sicut nec sequēs ad illð qꝛ ex impari nō seqt p̄mus nec ecōtra. Rūdet ꝙ illa diffinitio nō ē bona simpl'r ſʒ solū in casu. iō nō ē incōueniēs pres diffinitiōis nō se excedere in diffinitiōe aūt bōa simpl'r oportet ptes gradatiʒ se hre ita ꝙ p̄or sit cōior ⁊ posterior min⁹ cōis vt nō sit idē excedēs ⁊ excessū necqʒ restringēs ⁊ restrictū respectu eiusdē. Ex his seqt ꝙ nec bipes nec mortale in sua cōitate pōt addi aiali rōnali dato ꝙ aial rōnale nō sit diffinitio hōis sed ꝙ cōpetat celō iuxta doctrinā platonicorū ꝙ tā bipes qʒ mortale. in pl⁹ se hēt qʒ rōnale diuidēs aial.

Et quoniam hec omnia sunt.

Terciū obseruādū in diffinitiōe bona ⁊ simpl'r bñ data est ꝙ ea que ponūt in diffinitiōe debēt euacuare totā naturā diffiniti ita ꝙ nihil breuiter relinquatur qð sit ponēdū in diffinitiōe illi⁹. Istud ē manifestuʒ qꝛ gen⁹ diuidim⁹ per dfias pprias ⁊ imediatas euacuātes totū illð. ⁊ si vna dfiarū illarū adueniēs gñi nō cōstituit diffinitionē diffinibilis assignari oportet illā differētiā sic cū gñe iterū diuidere vsquequo habebit differētia cōuertibilis cū diffinito nō differēs spē ab illo diuiso eni aiali p rōnale ⁊ irrōnale si aial rōnale i plus se hēt qʒ hō oportet iterū diuidere aial rōale i dfias cōuertibiles cū disciplinabili. ⁊ si disciplinabili ⁊ habebitur diffinitō hōis celū. n. si eēt aial rōnale nō essʒ animal disciplinabile quia nō cognosceret p discursū tñ. n. hō ē aial disciplinabile.

Et aūt horū vnū p̄mū p id qð possum⁹ sicut accñs colligere quoniaʒ ē ⁊ p gen⁹ probare ordinare autē sicut ē oportet si primū accipiat. hoc aūt erit si primū accipiat ꝙ oib⁹ iheret illi aūt ñ oia necesse. n. aliquod eē hōi. Accepto āt hoc iā i iferiori h⁹ idē modus erit secūdū autem aliorum p̄mum erit ⁊ tertium habentium. remoto. n. quod ē sursum cōtinuuʒ aliorum primum erit simil'r autem est ⁊ in aliis. Quod autē oia hec sunt manifestum est ex eo quod recipimus p̄mum secundum diuisionem quoniā oē aut hoc aut hoc est autem hoc. ⁊ iteꝝ totius dfia a toto nihil differre spē amplius hoc manifestum. n. est quoniā neqʒ plus apponit. oia. n. que sunt i eo ꝙ qd est accipiunt hoꝝ neqʒ deficit nihil aut. n. genus aut dfia vtiqʒ esset genus quidem igit ⁊ primum ⁊ cum dfiis p̄us acceptum est dfie. n. oēs cōtinent ñ. n. amplius sunt vltima specie. n. differret vltimum hoc aūt est dictum nō differre.

His habitis Aris. pbat ꝙ p̄dicta tria sufficiunt ad diffinitionē ⁊ integrāt illā. sic ar. illa integrāt diffinitionē qbus simul acceptis ⁊ obseruatis nihil i diffinitione ponit supfluū neqʒ diminutū sed p̄dictis trib⁹ acceptis simul ⁊ obseruatis nihil ponit in diffinitiōe supfluū nec diminutū ḡ ⁊c. pʒ ꝯña cū maiori et

minor declarat̄ p̄mo ꝙ nihil sup̄fluū ponit̄ in diffi
nitiōe illis trib⁹ obseruatis. q̄ oīa posita in diffiniti
one p̄dicāt̄ de diffinito in eo qđ qđ ē. Scđo ꝙ nihil
deficit q̄ nō gen⁹ cū p̄mit⁹ ponat̄ in diffinitiōe nec
d̄ria cū oēs ponāt̄ īter gen⁹ ⁊ sp̄em specialissimā nul
la .n. dimittit̄ inter p̄mā ⁊ vltimā. p̄ p̄mū ḡ docum̄
tū nihil ponit̄ sup̄fluū q̄ oīa illa p̄dicata sūt eēntia
lia diffinito p̄ scđm nihil ponit̄ diminutū q̄ ibi ē or
do essentialis predicamēti scđm prius. ⁊ posterius
p̄ tertiū vero nihil deficit q̄ sūt oēs d̄rie. Cōtra p̄
dicta ar. mutiplr̄. nā datis illis seq̄t̄ p̄mo ꝙ aial gres
sibile bipes nō ē diffinitio eēntialis hōis. ꝯñs falsū
⁊ p̄bat̄ ꝯña q̄ bipes nō ē d̄ria p̄p̄a hōis igit̄ aliqđ
relinq̄t̄. Scđo seq̄t̄ ꝙ aial rōnale bipes nō ē diffi
nitio eēntialis hōis q̄ bipes ē d̄ria cōior q̄3 rōnale
iō d̄bēt dici aial bipes rōale ⁊ n̄ aial rōale bipes c⁹
tū̄ oppositū p̄ phi. p3. Tertio ꝙ aial rōale n̄ ē diffi
nitio hōis ꝯñs falsū q̄ inicē ꝯuertūt̄ ⁊ p3 ꝯña. q̄a
animal diuiditur in mansuetum ⁊ in domitum ⁊ ite
rum mansuetum in rōnale ⁊ irrationale cū igitur
nihil d3 relinq d3 dicē aial māsuetū rōnale. Quar
to seq̄t̄ ꝙ s̄ba aiata sēsitiua nō ē diffinitio eēntialis
aialis ꝯñs cōtra oēs ⁊ p̄bat̄ ꝯña q̄ aliqđ relinq̄t̄ .s.
d̄ria s̄be diuise p̄ corporeū ⁊ incorporeū. ḡ d3 diffini
re aial p̄ s̄bam corporeā aiatā sēsitiuā. Ad p̄mu3
dicit̄ ꝙ si bipes sumit̄ tāq3 p̄p̄a d̄ria hōis sic ē diffi
nitio eēntialis hōis. ⁊ simplr̄ bona si aūt accipit̄ vt
d̄ria cōis sic est diffinitio bona s̄m qđ .s. in casu, vt
dicebat̄ in altero capitulo. Ad secūdū d̄r cōsilr̄ ꝙ
si rōnale ē d̄ria cōis ⁊ bipes d̄ria p̄pria tūc illa diffi
nitio ē bona diffinitio simplr̄. si aūt bipes ē d̄ria cōis
⁊ rōnale sit d̄ria cōior vel min⁹ cōis dūmō nō sit dif
ferētia prop̄a hōis tūc ē diffinitio bona in casu q̄a
dat̄ p̄ terminos cōiores faciētes termini ꝯuertibi
lē cū diffinito si aūt rōnale sumit̄ vt d̄ria p̄pria vt bi
pes vt cōis ꝯcedit̄ ꝙ illa diffinitio nō ē bōa simpli
citer nec in casu s3 deberet dici aial bipes rōale aris.
aūt ponēs illā itellexit eā eē bonā i casu ponēdo quā
libet p̄tē diffinitiōis cōiorē eē diffinito aut bona sim
plr̄ ponēdo rōnale tāq3 d̄riam cōem. ⁊ bipes loco
d̄ie p̄prie. Ad tertiū dicit̄ ꝙ sicut q̄ntitas h3 dupli
cē diuisionē imediatā .s. ꝯtinuū ⁊ discretū ⁊ hñs po
sitionē in ꝯtinuo. ⁊ nō hñs positionē in cōtinuo. ita
aial pōt diuidi imediate p̄ rōnale ⁊ irrōale aut per
māsuetū ⁊ indomitū aut p̄ bipes ⁊ multipes aut p̄
pēnatū ⁊ n̄ pēnatū si diuidit̄ p̄mo mō sic aial ē gen⁹
p̄pinquū hōi ⁊ rōnale d̄ia p̄p̄a dato ꝙ corpora ce
lestia nō sint rōnabilia si āt diuidit̄ alio mō ꝯcedo
ꝙ d3 dici aial māsuetū rōnale. q̄ aial tali diuisione
est gen⁹ remotū tū̄ bñ diuiditur māsuetū p̄ rōnale.
⁊ irrōnale q̄ aliqđ ē aial irrōnale qđ nō ē māsuetū
semp̄ .n. diuisū d3 ꝯuerti cū suis diuidētib⁹ disiun
ctū sūptis. Ad quartū rñdet̄ ꝙ dicētes illā eē dif
finitionē aialis sumūt s̄bam aiatā loco generis pro
pinq p̄p equocationē illi⁹ termini corp⁹ repti in p̄e
dicamēto s̄be ⁊ q̄ntitatis s3 sumēdo s̄bam tāq3 ge
n⁹ remotū in dubie d3 diffiniri aial p̄ s̄bam corpore
am aiatā sēsitiuā ita ꝙ s̄ba aiata corporea teneat lo
cū generis p̄pinq ⁊ sēsitiuū sit d̄ria p̄p̄a aialis si āt
aliqñ ꝯcessū est s̄bam sēsitiuā eē diffinitionē aialis
itelligēdū ē s̄bam poni loco generis p̄pinq ⁊ sensi
tiuū loco d̄ie p̄p̄e sicut bipes nō obstāte ꝙ alteri
ꝯpetat ab hōie accipitur iterdū tāq3 d̄ia p̄p̄a hōis
vel si accipitur s̄ba tāq3 gen⁹ remotū sumatur stric
te vt dicit cōpositionē p̄ se existēs ⁊ sēsitiuū cōius q̄3
sit aial ⁊ hmōi est diffinitio aialis i casu ⁊ nō simplr̄
nō eni possūt semp̄ adequate seruari regule Aristo.
vt verba sonāt. sed sufficit veritas itellectus ⁊ bōa
applicatio ad illas. sumēdo tū̄ sēsitiuū vt dicit p̄p̄ā
passionē ⁊ nō d̄riam eēntialē aialis sic s̄ba sēsitiua ē

bona diffinitio aialis siue s̄ba sit gen⁹ p̄pinquū siue
remotū sicut etiā bñ diffinitur hō p̄ aial risibile siue
aial fuerit gen⁹ p̄pinquū siue remotū. sed talis diffi
nitio est accñtalis de qua nō loq̄tur hic phūs. s3 de
eēntiali ⁊ q̄dditatiua ⁊c.

**Querere aūt o3 ⁊ intēdētē in si
milia i d̄ria p̄mum quidē oīa
idem habeant postea iterū in alte-
ris que in eodem quidē gñe sūt cu3
illis. Sūt autem ipsis quidē idem
specie illo⁊ aut alteri cū autē i his
accipiant̄. quid oīa idem ⁊ i aliis si
milr̄. In acceptis iterum similiter i
tendendū est. si ide3 sit quousque in
unam ueniat rationem. hec .n. erit
diffinitio si uero nō uadit in unam
sed in duas uel in plures manifestū
est ꝙ nō utiq3 unu3 aliquod quod
queritur sed plura ut dico si quid ē
magnanimitas querimus intendē
dū est in quosdam magnanimos
quos scimus quid habent unum.
omnes inquantū hmōi sunt ut alpi
ciades magnanimus aut achilles.
aut ayax. quid unum omnes nō to
lerare iniuriam hic quidem eni di
micauit. ille uero insaniuit. hic aūt
interfecit se ipsū. Item i aliis ut ysā
dro ⁊ socrate. si iam indifferentes
prosp̄itati ⁊ iprosp̄itati. hec duo ac
cipiens itēdo quid idē hñt aut ipas
sibilitas que est circa fortunas aut
itollerantia iiuriarum. Si uero nul
lum sit due species utiq3 erunt ma-
gnanimitatis.**

Istud ē tertiū capitulū hui⁹ tractatus in quo phūs
dat artē iuestigādi diffinitionē passiōis postq3 dedit
artē iuestigādi diffinitionē s̄bi ⁊ diuiditur i duas par
tes in quarū p̄ma ponitur regula iuestigādi huius
diffinitionē. In scđo ibi ponūtur ꝯclōnes sequētes
ex illa regula ibi. semp eni oēs. Regula phi. est
ista si aliqua passio ꝯpetit plurib⁹ dissimilr̄ accipiā
tur cōia dissimilia ⁊ videatur vtrū cōcurrūt in ali
quā rōnē illis cōiorē vel nō si sic talis passio diffini
tur p̄ talē rōnem. si nō illa passio nō est p̄prie vna
nec sibi p̄prie corrñdet aliqua vna diffinitio nisi for
te equoce ibi gīa alpiciades achilles ayax ysander
⁊ socrates fuerūt q̄nq3 hōies qb⁹ competebat ma
gnanimitas q̄ oēs illi dicti sūt magnanimi sed nō
eodē mō q̄ achilles alpiciades ⁊ ayax ꝯuenerūt i
hoc cōi qđ est nō posse tollerare iiurias alpiciades
eni dimicauit p̄p vindictā. ⁊ achilles isanauit ayax
uo seip̄m iterfecit q̄ nō potuerūt vindicare. alij ve
ro duo sc3 lysander ⁊ socrates in i alio cōi ꝯuene
rūt .s. in posse tollerare iniurias. q̄ de iniurijs non
curauerūt sed s̄p equanimiter se habuerūt ad oēs

fortunā siue p̄sp̄era siue aduersa acciderēt videatur
ḡ si hec duo cōia .s. tollerātia est itollerātia in quib⁹
illi q̄nq3 dissimilr̄ ꝯuenerūt cōcurrāt i aliquā vnā
rōnem vel nō si p̄mū magnanimitas p̄ illā diffinit̄ si
secūdū tūc diffinit̄ aliqua vna diffinitione nec ma
gnanimitas est aliq̄ vna sp̄ēs seu passio vna. No
tādū p̄mo s̄m phm̄ ꝙ isti q̄nq3 viri nominati fue
rūt diuersarū sp̄ērum qđ nō est itelligēdū in p̄dica-
mēto s̄be s3 p̄ cōparationē ad tollerātiā ⁊ in toller
rātiā q̄ sūt diuersarū rationū sicut ēt sor. albus ⁊ pla
to niger dicūt̄ diuersa⁊ sp̄ērū nō p̄dicamēti s̄btā-
tie sed p̄dicamēti qualitatis p̄p albedinē ⁊ nigredi
nē qb⁹ accñtaliter denoiantur q̄ sūt diuersa⁊ speci
erū p̄dicamēti qualitatis dicit eni phūs. vij. phisi.
ꝙ linea recta ⁊ linea curua sūt diuersarū sp̄ēru3 non
ꝙ illa linea q̄ est recta ⁊ illa q̄ ē curua sint diuersa⁊
sp̄ēru3 cū linea sit sp̄ēs specialissima scđm phi. in p̄
dicamētis. s3 q̄ rectitudo ⁊ curuitas sūt diuersarū
sp̄ērū. Ita magnanimitas tollerās ⁊ magnanimi-
tas intollerās sūt diuersarū sp̄ēru3 nō rōne magna
nimitatis s3 rōne tollerātie ⁊ intollerātie q̄ sūt diuer
sarū sp̄ēru3. Scđo notādū ꝙ tollerātia ⁊ intolle
rātia p̄ueniūt ex eadē cā ⁊ ex eo enim ꝙ aliq̄s repu
tat se dignū magis cupit honorē ⁊ glīam ⁊ ꝯñter
nō pōt sustinere iniurias. alius aūt etiā reputās se
dignū magnis nō curat de gloria aut de ignominia
mūdi ⁊ ꝯñter faciliter tollerat iiurias. Ex quoseq̄t̄
ꝙ magnanimitas ē vna passio sicut ē ex vna diffini
tiōe diffinibilis. nā magnanim⁹ est ille q̄ reputat se
dignū magnis ⁊ magnanimitas est virt⁹ qua q̄s re
putat se dignū magnis tollerātia eni ⁊ intollerātia
sūt passiōes opposite cōcurrētes in aliā rōnem cōi
orem q̄ est putatio excelse dignitatis. Et iō magna
nimitas est sp̄ēs cōpetēs tollerāti ⁊ intollerāti. l3 si
equalr̄ plus eni p̄ticipat de magnanimitate toller-
rās iniurias obprobria aut verbera necnō mundi
honorē despiciēs putās verā gloriā in v rtute fūda
ri q̄3 intollerās mūdi honorē q̄rēs p̄pterea fides
christiana vere magnanimos facit. q̄ mūdi gloriā
cū suis pōpis docet repellere ⁊ de aduersitatib⁹ nō
curare. Tertio notandū ꝙ sicut paritas ⁊ impari
tas sūt passiōes nūeri cōcurrētes in vnā passione3
nūeri nobis ignotā imediate fluētē a p̄ncipijs nūe
ri. ⁊ sicut curuitas ⁊ rectitudo sūt passiōes linee con
currētes in lōgitudie3 q̄ est p̄ma passio linee nobis
nota ita tollerātia ⁊ intollerātia sūt passiōes magna
nimitatis cōcurrētes in vnā passionē cōiorē illis flu
entē a p̄ncipijs magnanimitatis q̄ q̄de3 est nobis
ignota vocabulo simplici. sed p̄ circūlocutione3 d̄r
putatio excelse dignitatis. ⁊ sicut cuicūq3 iē linea ei
dē inest lōgitudo n̄ tū̄ rectitudo ⁊ curuitas s3 tū̄ vnū
isto⁊ sic cuicūq3 inē magnanimitas eidē inē putatō
excelse dignitates nō tū̄ illi isūt tollerātia ⁊ intolle-
rātia simul p̄p repugnātiā q̄ sicut rectitudo ⁊ curui
tas nō ꝯuertūt̄ cū longitudie copulatim sed tātu3
disiūctim ita tollerātia ⁊ intollerātia nō copulatim
sed disiūcti ꝯuertūt̄ cū putatiōe excelse dignitatis.
Dubitat̄ circa scđm notabile cū idē inq̄ntū ide3
semp sit aptū natū facere ide3 ex doctrina aris. scđo
de gene. Quō est possibile tollerātiā ⁊ intolleran
tiā p̄uenire ex eadē cā cū illa sint opposita. Rñō
tur ꝙ ex p̄te materie n̄ ē incōueniēs ex eodē inq̄ntū
idem opposita p̄uenire di. eni cōmē. tertio phi. ꝙ
potētie ad cōtraria sūt cōtrarie. cōstat aūt potētias
ad cōtraria imediate p̄uenire ex p̄ma materia vt
colligit̄ a phi. ⁊ cōmē. p̄mo phi. licet igitur tolleran
tia ⁊ intollerātia sint opposita nō tū̄ obstat ea imedi
ate ex eadē cā p̄uenire vt sūt passiōes magnanimi
tatis ex p̄te aūt agētis ipossibile ē duo opposita pro
uenire ex eodē inq̄ntū idem. nā idem agens nūero

diuersificatū ex parte diuersitatis s̄bo⁊ p̄ducit oppo
sitū vt est manifestū de coagulatiōe luti ⁊ liquefac
tiōe cere p̄ueniētib⁹ ab eadē caliditate nūero idem
etiā agēs diuersimode sūptū circa eādē materiā p̄
ducit effect⁹ oppositos vt determinat Aris. secundo
phi. de nauta qui sua p̄sentia est cā salutis nauis et
eiusdē absentia est cā submersiōis illi⁹. I ex idē agēs
nūero diuersis istrumētis diuersos effect⁹ oppositos
atq3 p̄ducit ab eodē enim vino p̄mo infrigidat̄ sto
machus per frigiditatē formalē deinde calefit p̄ cali
ditatē virtualē p̄terea ab eodē genere nūero copula
to diuersis appetitib⁹ p̄ueniūt cōtrarij effect⁹ vt p3
de forma s̄bali aque q̄ appetitu s̄p i mouet deorsu3
p̄p sitim naturalē ⁊ appetitu generis mouet sursu3
p̄p declinare vacuū eadē etiā virt⁹ motiua sortis ex
varietate appetitū aliqñ p̄ducit quietē ⁊ aliqñ mo
tū s̄m cōtrarias differētias positionū. Sic in pro
posito ē dicēdū ꝙ ex magnanimitate sūpta i diuersis
aut i eodē t̄pib⁹ diuersis tollerātia ⁊ itollerātia p̄nt
p̄uenire nō obstāte oppositiōe ⁊ cōtrarietate nō tū̄
eadē cōsideratione sed diuersa. magnanim⁹ enim
cōsiderās honorē eē ad augmētū virtutis ⁊ etiā rei
publice cupit honorē ⁊ gloriā ⁊ efficit̄ intollerās vi
dictā querēs. si ignominiā loco honoris recipit deide
cōsiderās honorē nō esse cōdignū premiū virtutis
nulluq3 bonū intrinsecū cōferre ipi virtuoso despi
cit honorē ⁊ gloriā mūdi ⁊ efficit̄ tollerās ignomini
am ⁊ obprobria cōsiderās hoc modicū aut nullum
malū inferre homini virtuoso. Ex predictis sequit̄
ꝙ diffinitio subiecti ⁊ diffinitio passiōis modis op
positis inuestigātur. nā diffinitio subiecti inuestiga
tur per cōpositionē descēdēdo a magis cōi ad min⁹
cōe semp eni in inferiori maior cōpositio inuenit̄ q̄3
in superiori diffinitio aūt passiōis inuestigat̄ resolu
torie p̄cedēdo a minus cōi ad magis cōe in quo ma
ior simplr̄ inuenit̄ inuestigādo vtrū sit aliqua vna
ratio in quā ꝯueniāt talia dissimilia accepta illō tū̄
itelligit̄ ꝯparādo passione3 suo s̄bo quia si ꝯsiderat̄
passio absolute et ē q̄dā sp̄ēs p̄dicamētalis n̄ habet̄
respectū ad s̄bm sic etiā per cōpositionē diuisiue ei⁹
diffinitio poterit inueniri descendendo a magis cōi
ad minus cōe quō inuestigari potest diffinitio albe
dinis vel nigredinis.

**Semp enim est oīs diffinitō uniuer
salis n̄ eni3 in quodā oculo dicit sa
nabile medic⁹ s3 aut in oī aut i sp̄ē d̄
terminans.**

Ista regula p̄missa phi. ponit duas cōclōnes qua⁊
prima est ista. inuestigatio diffinitiōis per hmōi ar
tē traditā est bona atq3 ꝯueniēs hec cōclō triplr̄ p̄
bat̄ ⁊ p̄mo sic illa inuestigatio est bona ⁊ ꝯueniens
que terminat̄ ad vle. sed hec inuestigatio termina
tur ad vle igitur est bona ⁊ ꝯueniēs maior patet.
q̄ nihil diffinit̄ nisi vniuersale medic⁹ eni3 diffini
ens sanum nō diffinit. vt est in isto oculo vel in illo
sed in cōmuni vt est in omni oculo aut diuidit ip̄m
indeterminatas sp̄ēs diffiniēdo illas absq3 descensu
ad singularia minor aūt declarat̄ q̄ magnanimi-
tas repta in achille achille ⁊ ayace per intollerātiā
⁊ magnanimitas repta in lysandro ⁊ socrate per im
passibilitatē ⁊ tollerātiam reducūt̄ in vnā rōne3 cō
munē .s. in reputare se dignum magnis. Notan
dum ꝙ duplex est ratio videlicet cōplexa ⁊ incōple
xa ratio cōplexa est diffinitio vt animal rōnale. ra-
tio i ꝯplexa est forma denominās ip̄m diffinibile vt
humanitas ⁊ aialitas. tollerātia ergo ⁊ intollerātia
reducūtur in rationē simplice3 que est magnanimi
tas aut passio ꝯuertibilis cum magnanimitate re

ducit etiam in rationem compleram que diffinitio magnanimitatis sez reputare se dignū magnis.

Facilius quidem est singulare diffinire quam vniuersale vndeoportet ex singularibus in uniuersale ascédere ⁊ nāqz equocationes latét magis in uniuersalibus quam in differentibus.

Scōo sic illa inuestigatio est bona ⁊ cōueniēs. que faciliori mō ꝓcedit sed hec ē hmōi igit ⁊c. ꝓbatur minor nā sicut in demōstrationib⁹ oportet fieri aliquid notū per sensū qm̄ ꝓncipia reducunt ad sēsū vie experientie ⁊ memorie ita in diffinitionibus oportet fieri aliquod notū p sensū ⁊ id qō ōter minate inest isti vl illi nō respiciendo statim vlia sicut si vellemus diffinire simile nō statim debemus inspicere qō dicit simile in omnib⁹ ⁊ vniuersal sed debemus videre qd est simile in coloribus ⁊ figuris ⁊ sic de alijs. Unde similitudo colorū est rerum i mutatium visū equalitas ⁊ simile in figuris est angulorū equalitas ⁊ laterū ꝓportio. Silr diffiniens acutū nō stati dz inspicere acutū vl sz qd acutū in voce stilo ⁊ vino nā acutū in voce est illud qō forte penetrat auditū ⁊ acutum in stilo est illud qō forte penetrat actū ⁊ acutū in vino est illud qō fortis penetrat gustū si ergo simile vel acutū debet diffiniri p vnā rōnem sed p plures ⁊ hoc per sēsum certificatur. Sz dubitat qz similitudo ⁊ equalitas sūt passiōes qūtitatis ⁊ qualitatis seu ꝓprietatis 5m aris. in ꝑdicamētis sed nulla qūtas est, qualitas ꝑmo huius. ergo similitudo in coloribus vel saporib⁹ nō est equalitas rerū immutātiū gustū neqz rerum immutatū visū. Iteꝝ nō solū duo trianguli vel quadranguli sūt similes sed etiā duo circuli sed nullus circulus hz angulū ergo similitudo in figuris non equalitas angulorū. Iteꝝ sicut color ⁊ figura sūt genera ita similitudo coloris ⁊ similitudo figure sed i generib⁹ latēt equiuocatiōes. vij. phi. ergo similitudo in coloribus ⁊ figuris nō debet diffiniri. Iteꝝ sicut figura est genus ad figuraz circulare ⁊ triangulares ⁊ quadrāgulare ita acutum ad acutū in stilo voce ⁊ vno sed figura diffinit g̃ per idē ⁊ acutuz. ad ꝑmū dicit ꝙ ista ꝓpō similitudo in coloribus est equalitas rerum immutantiū visū nō est idēptica sed causalis ⁊ est sic intelligēda. similitudo in coloribus est relatō ex equalitate ꝓncipiens rerū immutātium visum. sicut enī qualitas dependet aquātitate ita similitudo ab equalitate. Ad scōm dꝛ illud nō est intelligēdū de similitudine omniū figurarū sed de similitudine figurarū angulariū iuxta diuisionē figure in angularem ⁊ carētem angulo ⁊c. Ad tertiū rndetur ꝙ Aris. nō dicit genera nō diffiniri sed ꝙ facilꝰ est spēs diffinire qūs genera ꝓpter equocationes reptas in generibus que nō reperiūtur in spē. Ad ārtum negat ꝙ acutū sit genus cū sit equiuocū simpliciter ⁊ nullo modo vniuocū sicut canis animal cui color ⁊ figura ⁊ si sint equiuoca quāmō nō tamen simpliciter qua adhuc illis correspōdent cōceptus simplices naturalr significātes ideo possūt diffiniri actuz autē ⁊ canis nō subordinant cōceptibus simplicibus naturaliter significantib⁹ qz nō dat aliqs cōceptꝰ naturaliter representans omnē canē neqz aliqs naturaliter significās omnia acuta sed bene dat aliquis conceptus naturaliter significās oēm canē latrabilē ⁊ vnus alius naturaliter significans oēm canem celestem sicut etiam datur vnus cōceptus naturaliter significans omnia acuta in stilo ⁊ vn⁹ alius naturaliter representans omnia acuta in voce vel in vino. ió canis latrabilis ⁊ canis celestis diffinūt sicut diffinit acutū. in stilo ⁊ acutuz in voce si autez acutum simpliciter neqz canis cum sint equoca simpliciter de quibus loquit aris. in antepredicamētis dicens equiuoca sunt quorum nomen est cōe ⁊ ratō sbe est diuersa.

Sic autem nec oportet disputare methaphoris. neqz quecunqz dicūtur in methaphoris. disputat. n. necesse erit methaphoris

Secūda cōclusio diffinitio nō est danda per methaphoras. s. homo ē arbor versa ꝓbat nō cōtingit demōstrare p methaphoras ergo nec diffinire pz consequētia qz diffinitō est mediū in demōstratione aū cedens ꝓbatur nā demōstratio est ex necessarijs et certis sed methaphora est ex cōtingentib⁹ ⁊ dubijs ergo vnde nō sequit homo est arbor versa sed arbor versa habet folia ergo homo habet folia. Notandū ꝑmo ꝙ Aris. hanc cōclusionē posuit contra Plato. ⁊ alios antiquos philo. diffinientes p methaphoras dixit enim Plato. hominē esse arborē versaz quia arboris radices per quas sumūt nutrimentuz sunt inferius. ⁊ os per quod homo accepit alimētū est superius ⁊ folia ac frōdes arboris extēdunt sup ius brachia vero hominis ⁊ manus extenduntur in ferius. Termesticus aūt diffinit deum dicēs ꝙ deus est spera intelligibilis cui⁹ cētrū est vbiqz circūferētia vero nusqz. nā sicut spera nō habz ꝓncipiū neqz finē. ita nec deus ⁊ sicut a centro ad circūferētiā egre diūtur linee ita a deo ꝓcedunt oēs creature ⁊ sicut celū nō est in loco circūscripture. ita deus nullo mō claudit qz oia loca ⁊ locata ꝓtinet sua virtute. Secūdo notādū ꝙ methaphora est quedā equiuocatō qz sicut acutū est equocū ad magnitudinē vocē ⁊ saporē hoc est ꝓpter quādā methaphorā ⁊ similitudinem. qz sicut acutū in magnitudie velociter penetrat tactum. ita acutū in voce velociter penetrat auditum ⁊ acutū in sapore velociter penetrat gustum.

Equiuocatio tamē ꝓprie dicta differt a methaphora qz talis reperit in omnib⁹ significātibus plura ⁊ nō per similitudinē vnius ad reliquū. ⁊ talis ē peior in diffinitiōe qz methaphora. Dubitat circa dicta ait enim Aris. in ꝓlogo phi. ꝙ ꝓcedimus ab vniuersalibus ad singularia hic autem econtra ꝙ a singularibus ad vlia. Rndetur ꝙ notitia confusa ꝓcedimus ab vlibus ad singularia. Sz notitia distincta resolutoria ꝓcedim⁹ ab ipis singulaꝛib⁹ ad vniuersalia. Notitia vero distincta ꝓpositiua per diuisionem superiorū in sua inferiora ꝓcedimus ab vniuersalibus ad minus vniuersalia a speciebus ad singularia processn enīz cōfuso dependente a sensu ꝓus cognoscimus coloꝛē qūs albedinē ⁊ prius albedinē qūs hanc albedinē nō quidē priori tate tēporis sed nature ꝓcessu aūt distinctio resolutorio qui est per abstractionē cōceptus cōmunioris ex cōceptu minus cōmuni prius cognoscitur hec albedo qūs albedo ⁊ prius albedo qūs color. sed ꝓcessu alio itellectiuo dūcto q ē p diuisionē ⁊ cōpositionē diffinitionū prius cognoscit color qūs albedo ⁊ priꝰ cognoscitur albedo qūs hec albedo ⁊ hoc est qō dicit Aris. tertio de aīa ꝙ intellectus cognoscit per lineaz circūflexā ⁊ cōmē. ꝙ per lineam sperālē quoniaz cōiungēdo duos ꝓcessus intellectiuos unicē finis vnius est ꝓncipiū alterius cū primuz ⁊ ultimū cognitum sit singulare.

Thabeam⁹ proposita eligere oportet decisiōes ⁊ diuisiōes sic aūt eligere subiectū gen⁹ cōmune omniū. ut si animalia sint que cōsideranꝛ. qualia cū aīali isint. acceptis aūt his reliquoꝝ omniū qualia inhereāt ut si hoc ē auis qualia omniū inhereant aui. et sic sēp proximo. manifestū enī ē quoniam habebimus iam dicere propter quid insunt inherentia his que sunt sub cōmuni. vt propter quid homini aut equo insunt. si autem animal in quo a.b. autem inherētia omni aīali in quibus autez sunt c.d.e. sint quedam animalia. manifestum igitur est propter quid est b. in. d. propter a. enim. similiter autem ⁊ i alis ⁊ semper in aliis deorsum eadē ratio est.

Istud est quartū capitulū hui⁹ tertij tractatus i quo Aris. postqz dedit arte inuestigādi diffinitionē sbie cti ⁊ passionis docet modū accipiēdi ipm sbm loco diffinitiōis tāqz mediū in demōstratione. Et diuitur in duas partes in quarū prima ponit vnā regulam ⁊ in secūda duas cōclones ibi. Eadē āt. Quantum ad ꝑmā ptez Aris. ponit hanc regulā si fuerit aliqō sbm diuidēdā ⁊ subdiuidēdū per ipm tanqz per mediū est particulariter demōstrabilis sua conuertibilis passio de quolibet suorū diuidētium. ⁊ p quolibet diuidētiuz de quolibet suarū subdiuidentium 5m ordinē predicamētalē. Ista regula triplr declarat ⁊ ꝑmo in subiecto notato. nam aīa diuiditur in terrestre aquancū ⁊ volatile. Deinde volatile diuiditur in pennatū totū ⁊ diuisū pēnis. iterū diuisū pēnis diuidit in galinā byrundinez. ⁊ alias aues spēs aūt specialissima ꝓprie loquēdo nō vltra diuidit nisi in partes sbiectiuas singulares. Fiat ergo demōstratiōes descēdēdo isto mō. oē aīal dormit aut vigilat oē volatile ē aīal g̃ oē volatile dormit aut vigilat. Iteꝝ oē volatile dormit aut vigilat oē diuisū pēnis ē volatile. g̃ oē diuisū pēnis dormit aut vigilat ⁊ vltra oē diuisū pēnis dormit aut vigilat oīs byrūdo ē diuisa pēnis. ergo ois byrūdo dormit aut vigilat. ergo ꝙ sumn⁹ dormitio ⁊ vigilia que sunt passiōes in existētes cōuertibiliter aīali demōstrāt de oibus diuidētib⁹ ⁊ sb diuidētib⁹ ꝓticulr per sbm vlē qō est cā talis inherētie. Cōsimilis demōstratō fit i eodē gñe aīalis diuidēdo trestre i gressibile ⁊ reptibile ⁊ iteꝝ gressibile i hōiez ⁊ i leonē ⁊ in alās spēs sb mobili. pgressiuo cōtēas. eadē etiā passio demōstratur de aquatico ⁊ de oi cōtento mediate vel imediate sub illo. Notādū 5m phm primo huiꝰ ꝙ demōstratiōes possūt multiplicari in post ⁊ in lat⁹. i post quidē accipiēdo subm post subiectū aut passionem post passionē. In latus vero accipiendo differētias laterales generū ex quib⁹ sequit ꝙ ista regula non multiplicat demōstratiōes in post assumēdo sez passionē post passionē. cū semp eadē passio demōstret sed multiplicat demōstratiōes in post assumendo sez subm post sbm ⁊ in latus p differētias diuisiuas generū cū enim diuidit animal in terrestre aquatū cū, ⁊ volatile intelligit aīal diuidi per ptes sbiectiuas ex quo diuisio est trimēbris cū vero diuidit volatile in pēnatū totū ⁊ diuisū pēnis aut terrestre ingressibile ⁊ reptibile subintelligēda est diuisio per differias laterales deinde qū diuidit diuisū pēnis per gallinā ⁊ byrūdinē ⁊ alias aues iterū est diuisio in ptes subiectiuas iste ergo modus multiplicādi demōstratiōes nō est lateralis tātū. nec in post accipiēdo tantum. sed est mixtus cum eadem passio aliquando demōstretur de parte subiectiua ⁊ interdū de differentia laterali. accipiantur ergo a.b.c.d. loco illorū terminorum motorum ⁊ arguatur vt supra 5m qō habetur in littera.

Nūc quidē igitur secūdū ea que sūt assignāt cōmunia nomina dicim⁹ opportz aūt si solū noia cōsiderare sed ⁊ si aliquid aliud accipiatur esse cōe. accipiētes siue hoc aliquibus inhereat et qualia hec sequētur. vt cornua habētia habere ventres nō utrobiqz esse dentes. Iteꝝ cornua habere sequit quedaz. Manifestū. n. ēpp quid i illis qō dꝛ propter idē sūt ꝙ cornua habent.

Secūdo ostendit eadē regula quādo sbm est inoiatū habēs ptes subiectiuas vt aīa habēs cornua cuius partes subiectiue sūt ceruꝰ ⁊ bos passiōes aūt cōuertibiles sūt nō habere dētes in superiori mādibula ⁊ habere duos ventres. quarū quelibet demōstrat de boue ⁊ ceruo p cām ꝓpter qd que ē habere

cornua sic arguẽdo omne aial habẽs cornua ẽ non habẽs dẽtes in supiori mãdibula sȝ ceruus est aial habẽs cornua. ergo ceru⁹ est nõ habẽs dẽtes in supiori mãdibula eadẽ passio etiã demõstrat de boue p idẽ fm. ⁊ tũc talis multiplicatio nõ ẽ i post assumẽdo simplr. sed ẽt in lat⁹ nõ qdẽ per drias ẽentiales. sed subiectiuas. cõparãdo enĩ illã passiõem scȝ nõ habere dẽtes in supiori mãdibula aiali habenti cornua. vt ceruo aut boui talis demõstratio est in post assumẽdo cõparãdo aũt eãdeȝ passionẽ boui ⁊ ceruo fit demõstratiõis multiplicatio in lat⁹. Notãdũ pmo fm phi. hic ꝙ ptes diuidẽtes sequũtur ad cõe diuisũ qđ nõ ẽ itelligẽdũ de sequela illatiõis qꝛ nõ seqtur inferi⁹ ex suo supiori aut min⁹ cõe ex magis cõi. vt asserit arist. in postpdicamẽtis. capitulo de priori. sȝ debet itelligi de sequela posterioritatis qꝛ oẽ diuidẽs est posteri⁹ suo diuiso. Uel dicat ꝙ duplex est sequela illatiõis scȝ affirmatiõis ⁊ negationis sequela affirmatiõis seqt diuisũ sua diuidẽtia. qꝛ ab inferiori ad suũ superi⁹ affirmatiue est bona cõsequẽtia sequela vero negatiõis diuidẽtia sequũtur diuisũ qꝛ a supiori ad inferi⁹ est bonũ argumentum negatiue. Et si instat de rationali diuidente aial quia nõ sequit nullũ aial est ergo nullũ rationale est nec etiã affirmatiue rõnale est ergo animal est cũ rõnale nõ solũ cõpetat aiali sed etiã diis immortalibus. Rñdetur breuiter ꝙ rõnale diuidẽs aial non cõpetit nisi animali sicut eniȝ nullus corp⁹ numero spẽ vel genere cõpetit sibi ⁊ qȝtitati. ita nullũ rationale cõpetit animali ⁊ diis imortalib⁹ imo rationale in sua maxima cõitate est equiuocũ sicut corpus. Notãdũ secũdo ex doctrina arist. scđo phisi. ꝙ aliqua pueniũt ex parte materie. vt mõstruositas ⁊ corruptio. ⁊ aliqua ex pte finis. vt vapor ⁊ pluuia ppter augmẽtũ mẽsiũ sed habere dẽtes ppter masticationẽ ex quo seqtur ꝙ nõ habere dẽtes in supiori mãdibula est ex defectu materie qꝛ nutrimentum qđ deberet cõuerti indẽtib⁹ cõuertit in cornua que natura dedit illis aialibus in defensiõem ⁊ hec rememorata supius causis vt asserit cõmen. xij. meta. habere autẽ habere duos ventres est ex necessitate finis qm̃ talia aialia ppter defectũ dentiũ nõ bene possũt mastigare cibũ. iõ natura puidit eis de vno ventre ad molificãdũ cibũ ⁊ de alio ad digerẽdũ. ⁊ hec oia dicũt rumare nã pmo icõplete mastigant cibũ. secũdo piciũt illũ in ventre molificantium. tertio illũ molificatum remittũt ad os. quarto eundẽ bene masticatũ ⁊ ruminatũ mittũt ad secũdũ ventrẽ in quo dirigit finis ergo duorũ ventrum est bona digestio cibi. Tertio notãdũ ꝙ sicut homo habet plures passiões quaꝝ vna demõstrat p aliam. s. risibile per disciplinabile. aut ebulitio sanguinis in corde per euaporationẽ fellis. ita animal habẽs cornua habet duas passiones quarũ vna demõstratur p aliam. vnde habere duos vẽtres dmõstrat per nõ habere dentes in superiori mãdibula tã de animali habẽte cornua ⁊ hoc potissime qȝ de boue ⁊ ceruo particulariter ⁊ tũc tales demõstratiões multiplicat in post assumẽdo. s. passionẽ post passionẽ. Quarto notãdũ ꝙ animali volatili correspõdet vnum nomẽ simplex scȝ auis ⁊ animali aquatico aliud nomẽ simplex scȝ piscis ⁊ aiali habẽti cornua nõ assignat nomẽ simplex: ideo dr̃ cõmune inominatũ ⁊ circũlocutum est tamen vnicũ sicut li animal de quo dicebatur in priori exẽplo ⁊ sicut eẽ animal est causa sõni ⁊ vigilie. ita habere cornua ẽ cã nõ habendi dentes in mãdibula superiori ⁊ habendi duos ventres ⁊ sicut supra dictũ est animal hñs cornua vel aliud simplex loco illi⁹ nõ est genus nisi fm famositatẽ sicut nec animal habẽs caput vl pedes aut manus est gen⁹ talia eni. s. cornua caput pedes manus nõ dicũt nisi drias accidẽtales que generi cõiũcta nõ faciũt spẽm neqȝ diffinitioneȝ. sicut neqȝ albedo ⁊ nigredo cõiũcta aiali nemo eni diceret ꝙ aial albũ vel nigrũ sit pprie gen⁹ vl spẽs aut diffinitio nec aliqđ simplex loco illius.

Amplius alius mod⁹ est scđm analogum eligere unum enim accipere non est idem quod uocare sepiõ ⁊ spinam ⁊ os. sunt autem que sequuntur ⁊ hec tanquam una natura hmõi existente.

Tertio ostẽdit illa regula qm̃ fm ẽ anologũ habẽs ptes subiectiuas cõcurrẽtes in illđ analogũ tanqȝ in naturã generificã vel specificã. vt durũ cuius partes subiectiue dicũt os spine ⁊ sepiõ quib⁹ inest hec passio cooperiri carnib⁹ p duriciẽ per quã tanqȝ p cãm licet nõ tanqȝ p medium ppter analogiã põt illa passio de quolibȝ habẽte vnũ illorũ trium dmõstrari. vt oẽ hñs os ẽ coopertũ carnib⁹ sȝ hõ ẽ hñs os ġ hõ ẽ coopt⁹ carnib⁹. Jtẽ oẽ hñs spinã ẽ coopertũ carnib⁹. sed piscis est habẽs spinã ergo piscis est coopertus carnib⁹. Jtẽ oẽ habẽs sepion est coopertũ carnibus. sed vermis est hñs sepiõ. ġ vermis ẽ coopert⁹ carnib⁹. Notãdũ primo ꝙ sepion est duricies vermis sustentãs molliciẽ carnis eius. sicut spina sustẽtat mollicieȝ carnis piscis ⁊ os molliciẽ aialis habẽtis ossa ⁊ hic sumit caro large pro oi eo qđ est mediũ intraneũ in sẽsu tact⁹. Scđo notandũ ꝙ duricies que dicit eẽ cã quare ista passio coopiri carnib⁹ seu sustẽtare molliciẽ carnis inest ossi spine ⁊ sepioni est anologũ. qꝛ cõpetit istis fm prius ⁊ posterius. prius eni inest ossi deinde spine vltimo vo sepioni nec inest spine vel sepioni nisi ratione ossis ens enim dicit anologũ ad subam ⁊ accñs. quia p̃us significat subam quam accidens. nec significat accidens nisi ratione sube quia accidentis esse est inesse. ⁊ accidẽs non est ens nisi quia entis septimo methaphisi.

Eadem autem proposita sunt que quidem idem medium habent amplius ut quoniam omnia contrari⁹ status.

His intellectis pro declaratiõe regule phũs ponit duas cõclusiões sequentes ex dictis quarum pma est ista plura pbleumata cõueniunt in ideȝ mediũ solum. sed tñ est diuersarũ rationũ patet. nã si queritur propter quid est spina os vel sepion. Respõdetur per illud medium solum scilicet propter sustẽtare molliciem carnis. ⁊ nulli dubium ꝙ illud est diuersarũ rationum. quia mollicies carnis reperta in osse. ⁊ illa que reperitur in spina vel in sepione sunt diuersarũ rationũ. Jtẽ si querit propter qd os vel spina vel sepion sustentat carnem. rñdetur p idem mediũ scilicet ppter statũ cõtrariũ idest ppter stabilitatem durici que contrariat mollicici. hec ãt duricies sicut ⁊ illa mollicies est diuersarum rationum in his tribus. nec queritur mediũ codẽ modo in his pbleumatibus ⁊ interrogationib⁹ qm̃ pmũ sumit in genere cause finalis. secũdũ in genere cãe materialis. nam mollicies carnis et finis durici. ⁊ duricies ẽ subm ⁊ materia in q̃ ẽ molicies carnis.

Hoꝝ autem q̃dam gñe sunt eadem quecunqȝ hñt driãs exquo aliorũ aut aliter sunt vt propter qd echo aut propter quid apparȝ ⁊ propter qd iris. oia. n. hec idem propositũ sunt genere omnia. n repcussio sunt sed specie altera.

Et cõfirmat ponendo exẽplum de echon yride ⁊ ydolo. nam si querit ppter qd ẽ aliquid istoꝝ. rñdet per idem medium scȝ ppter reflexionẽ sed istud mediũ nõ ẽ eiusdem spẽi i oibus his. nã sicut mot⁹ specificatur a termino ad quem fm phm. 5. phi. ita reflexio ab obiecto. sed color son⁹ ⁊ lux sunt diuersaꝝ spẽruȝ ġ ẽt silitudines illoꝝ ⁊ cõñter reflexiones illaꝝ similitudinum sunt diuersaꝝ spẽꝝ cãtur eni echon ex reflexione soni itentõnalis cũ aere moto i corpore cõcauo ⁊ ydolũ ex reflexione silitudis coloris i speculo. yris vo cãtur ex reflexione radioꝝ solariũ ad nubẽ roridam. ⁊ differt hoc exẽplũ a priori. qꝛ in priori sumit mediũ i gñe cãe mãlis vel finalis. hic aũt i gñe cãe efficientis eo ꝙ reflexio ẽ cã effectiua imediata echon ydoli aut yridis. Nõndum ꝙ echon ẽ son⁹ secũdarie audit⁹ post sonũ pmariũ ex reflexione soni itentõnalis ppter ipedimentum obstaculi recte sicut cõtingit de lapide moto i puteo cãnte multiplices circulos q iueniẽtes obstaculũ scȝ latera putei quodãmodo reflectũt uersus mediũ cãndo mõ retrogrado alios circulos. ita i are moto sonãte cãntur circuli q iuenientes obstaculũ reflectũt versus locũ peussionis cãntes sonum q dicit echon vt colligit ex doctrina Arist. ⁊ cõmẽ. 2. de aia. ydolũ aũt est imago cãta i speculo vel i altero polito corpore ex reflexione coloris itentõnalis i eo speculo vel polito corpore. vt colligit a. p. i libro de sensu ⁊ sensato. yris vo ẽ celestis seu aerius circul⁹ multoꝝ coloꝝ veroꝝ vel apparentiũ causatoꝝ ex diuersa repcussione radioꝝ solariũ ad diuersas ptes nubis. vt hr̃ sufficienter tertio methauro.

Altera aũt cã ex eo ꝙ mediũ ꝙ sub alteꝝ mediũ ẽ differũt propositorũ vt propter quid nilus finiente mẽse magis fluit propter id ꝙ vernior finiẽs mẽsis. propter quid auteȝ vernior finiẽs mẽsis. quoniã luna dficit hec qdẽ. n. sic se hñt adiuicẽ.

Secunda cõclo aliqua sunt pbleumata qbus cõpetunt plura media subordinata. ista conclo exemplr declarat nã si qrit ppter quid nilus fluit magis in fine mẽsis. rñdet qꝛ tunc mẽsis ẽ magis pluuial huic cõni subordinat alia scȝ ppter qd mensis tunc ẽ magis pluuialis cui respondet qꝛ tũc deficit luna. vñ cõtinue ante finẽ mẽsis sole existe i oppositõe eleuant vapores. ⁊ ptim resoluũtur ptim rarefiũt ex caliditate solis cũ aũt luna deficit sol ẽ i cõiunctõe ob quaȝ cãm ppter defectũ caloris solis ⁊ ppter psentiã frigiditatis lune vapores cõdensant ⁊ grauefiũt ex qb⁹ gñantur nubes ⁊ pluuie facientes nilũ augeri ⁊ magis fluere. Sȝ dubitat duplr. Primo qꝛ pari rõne idẽ deberet cõtingere de quolȝ fluuio ꝙ finiente mense plus flueret ppter abundantiã pluuie cuius tñ oppositũ experimur. Scđo qꝛ luna ẽ mr̃ humiditatũ ergo magis auget aquã i plenilunio qȝ i decretmẽto. ⁊ põt hoc oñdi rõne. qꝛ luna suo lumine calefacit ⁊ rarefacit ergo augmẽtat. exẽplo aũt cãcroꝝ ⁊ alioꝝ pisciũ manifestat qm̃ i plenilunio sunt pleniores. luna aũt decrescente sũt pauciores sube. Ad pmum negat cõña qꝛ nylus trãsit p egyptũ sub torrida zona vbi sol eleuat plures vapores qȝ i alio fluuio. iõ fortior fit cõdensatio luna deficiẽte ibi qȝ alibi ⁊ cõñter maior abundantia pluuie. Ad scđȝ dr̃ ꝙ luna suo lumine tumefacit aquas sȝ nõ facit multũ fluere. i fluentia autem frigefactiua facit pluere ⁊ sic auget aquas ab extrinseco. ⁊ facit fluere. Hanc qdem operatiõem non habet luna plena qꝛ maioris actiuitatis est lumen ad rarefaciendum qȝ virt⁹ frigefactiua ad condensandum ⁊ pluendum. Ex quibus sequitur ꝙ defectus lune non est causa positiua pluuie. sed solum priuatiua sicut absentia naute submersionis nauis vt dicit arist. 2. phi. Causa autẽ positiua ppinqua ẽ frigiditas nubiũ ⁊ cã positiua remota ẽ ifluentia frigefactiua lune.

Ecã aũt ex cui⁹ causa dubitabit aliqs nunquid qñ ẽ cãtum ⁊ causa est vt si folia fluant. aut deficit ⁊ causa deficiendi ⁊ folia cadendi erit: vt si hmõi est lata hr̃e folia dficiendi aũt terram in medio esse. si n. non est: alia aliqua erit cã ipoꝝ. si vero causa simul sit ⁊ causatum. vt si i medio terra est deficit aut si latũ est folium. folia fluunt. si aũt sic est: simul vtiqȝ erunt.

Iste est quartus tractatus secundi posterioꝝ in quo Arist. dterminat de cãlitate ipsi⁹ ꝙ qd ẽ. postqȝ manifestauit dignitatẽ ei⁹ ⁊ modũ q̃ inestigat ⁊ igredit dmratõeȝ. Diuidit aũt tractat⁹ iste i q̃tuor capl'a i q̃rũ pmo phs agit de cõsecutõe cãe ⁊ effect⁹. Jn scđo d vniuocatõe cãe ⁊ effect⁹ ibi. vtꝝ aũt cõtigat. Jn t'tio de formali cognitõe cãe ⁊ effect⁹ ibi. hȝ aũt sic cõseq Jn q̃rto vo de virtuali cognitõe corundẽ ibi. de pncipijs aũt. Primũ capl'm diuidit i duas ptes. i q̃rũ pma arist. mouet istã qõnẽ vtꝝ cã ⁊ effect⁹ se inicẽ vl'r ⁊ sequãt arguẽdo ad vtrãqȝ ptẽ. Jn scđa ãt rñdȝ ad q̃sitũ ibi. aut cõtigit. Quãtũ ad pmã ptẽ arguit phs ptẽ affirmatiuã h⁹ qõis sic. hñ folia lata ⁊ folia fluẽ se iuicẽ iferũt ac ẽt iterpõ tre ⁊ eclipsis. ġ p idẽ omis alia cã cõuertit cũ suo cãto. pȝ cõña qꝛ hñ folia lata ẽ cã ꝙ folia fluũt. i. cadũt ⁊ iterpõ tre ẽ cã eclipsis. añs aũt declarat duplr. pmo qꝛ si ad iterpõeȝ tre ñ seqt eclipsis vel ecõuerso. aut si ad latitudieȝ folioꝝ ñ seqt folia fluẽ vl ecõuerso hmõi effect⁹ tal' cã ñ erit ppria. cõñs falsũ. qꝛ alia ppa cã ñ assignat. Nõndũ ꝙ ppa cã ẽ illa q̃ posita ponit effect⁹ ⁊ q̃ rẽota remouetur effect⁹. sȝ ġ iterpõ terre ẽ ppa cã eclipsis. ⁊ hñ lata folia ẽ ppa cã fluẽdi folia oȝ necessario qȝ illarũ cãꝝ cõuerti cũ suo effectu. qꝛ si ñ iuicẽ cõuertũt cõtradictoriũ cõñtis stat cũ añte. ⁊ p cõñs posita cã ñ ponit effect⁹ aut remota cã non remouet effectus.

Et sic demõstrant p altera. sit. n. folia fluere i quo. a. latum aũt folium i quo. b. vitis vo i quo. c. sic igit i. b est. a. omne. n. latuȝ folium folio fluit cã aũt est. b. mediũ. sȝ ⁊ quoniã latis foliis uitis sit ẽ propter id ꝙ folio fluit demrare. Sit. d. quidem. n. latuȝ foliuȝ. e. aũt folio fluere. vitis

ṽo i quo.ʒ.i.ʒ.igit̄ ē.c.folio.fluit.n. oīs vitis.in.c.aūt.d.oē.n.folio fluens latum est folium.oīs ergo vitis latum folium est.Causa autem ē folio fluere.

Secūdo ar.idē añs sic illa se inuicē ꝯsequūtur quoꝝ quodlʒ p aliud demonstrat̄.sʒ cāe ⁊ dicti effect⁹ sūt hmōi.ergo maior pʒ ⁊ minor declarat̄.nā ꝙ iterpō terre demōstrat̄ p eclipsim ⁊ ecōtra ē notū ex multis ꝑoribus dictis.sʒ ꝙ folia fluere demonstret̄ p latitudinē folioꝝ ⁊ econtra ostendit̄ sic arguēdo oē hñs lata folia folio fluit.sed vitis hʒ folia lata.ḡ vitis folio fluit.Itē econtra omne ꝙ folio fluit hʒ lata folia.sʒ vitis folio fluit.ḡ vitis hʒ lata folia.⁊ p ꝯñs cā ⁊ cātum simul sunt ⁊ se inuicē iferūt. Notandū ꝙ quadruplex ē simultas scʒ imediatōis adequatōis durratōis ⁊ ꝯsecutōis.Illa sunt simul simultate imediatōis q̄ sunt ꝯtinua vel ꝯtigua.⁊ sic loquit̄ phūs.5.phi.di.ꝙ ꝯtigua sunt illa quoꝝ vltima sunt vnū. et vij.phi.ꝙ i omni motu mouēs ⁊ motū sunt simul.sʒ illa sunt simul simultate adequatōis q̄ sunt i eodem loco ꝓprio vt albedo ⁊ dulcedo i lacte.⁊ sic loquitur phūs.4.phi.di.ꝙ si locus esset dimēsio sepata plura corpora essent simul.Illa aūt sunt simul simultate duratōnis q̄ sunt i eodem tpe iuxta ꝓcessum aris. i postp̄dicamētis i capitulis d̄ ꝑori posteriori ⁊ simul pr̄ enim dr̄ ꝑor esse tpe filio ⁊ simul cū matre. Sʒ illa sunt simul simultate ꝯsecutōis q̄ se iuicē iferūt. et sic phūs loquit̄ i p̄dicamentis di.ꝙ relatiua sunt simul natura ita ꝙ posita se ponūt ⁊ pempta se perimūt isto mō.loquit̄ hic phūs cū dicit cām ⁊ cātum simul esse quo ēt mō loquit̄.2.phi.di.ꝙ cā ⁊ effect⁹ ꝑʒ actum simul sunt ⁊ non sunt. Ponit ergo aris.hi duplex exemplū.vnū i quo sunt simul tpe ⁊ consecutōne cā ⁊ effectus scʒ interpō ⁊ eclipsis.⁊ aliud i quo ñ simul tpe sunt sed tñ ꝯsecutōe videlʒ hr̄e folia lata ⁊ folia fluere cū aliqñ sit folia lata qñ non fluūt.licʒ ergo nō sequat̄ folia sunt lata ergo fluūt.tñ bñ seq̄t̄ ergo fluūt vel fluēt.sit ergo.d.folia fluere scʒ maior extremitas ⁊.c.hñs folia lata vʒ medium.⁊.ʒ.vitis idest minor extremitas ⁊ arguat̄ sic.oē.c.est.d.oē.ʒ.est.c.ergo omne.ʒ.est.d.ecōtra autem sic arguatur a posteriori.oē d ē c.oē.ʒ.est d.ergo oē.ʒ.ē.c.

Sic aūt nō cōtingit cās esse adiuicem.Cā.n.prius ē eo cui⁹ ē cā.⁊ deficiendi quidē cā est i medio terraʒ esse.Eius aūt qd̄ ē i medio terrā nō est deficere.si igit̄ p cām demōstratio propter quid ē.Quod aūt nō p cām ipius q: quoniā quidē i medio ē cognouit aūt propter quid nō qd̄ aūt nō deficere cā sit i medio eē.sʒ hoc deficiendi manifestū ē.In rōne n.ipius deficere inest quod in medio est.quare manifestum est quod p hoc illud cognoscitur:sed ñ hoc per illud.

Pro pte negatiua ꝯclōnis.arguat̄ sic.oīs demr̄atō ē a causis.si ergo interpō terre demonstrat̄ p eclipsiʒ ⁊ ecōtra.sequit̄ ꝙ interpō terre ē cā eclipsis ⁊ ecōtra. Istā obiectōem tollit phūs di.ꝙ lʒ oīs demōstratō fit ex cāis i iferendo non tñ ex cāis in essendo.sola enim demonstratio simplr̄ est ex cāis in essendo.ideo demonstratio illa circularis non est ex cāis in eēndo q: cum cā sit ꝑor cāto suo idem esset ꝑus ⁊ posteri⁹ respectu eiusdem cum ergo demonstratur eclipsis p iterpōnem terre illa demonstratio est simpliciter. q: demonstrat̄ effectus p cām.cum aūt demonstrat̄ interpō terre per eclipsim est demonstratio ꝑʒ quid cū nō ꝓcedat ex notionibus nature.sed solum ex notioribus nobis.non ergo eclipsis est causa interpōnis terre sed terram esse medium inter solem ⁊ lunā est cā eclipsis cuius rōnem assignat phūs di.iterpō terre ponitur i diffinitione eclipsis ⁊ non econtra. ergo est cā eius ⁊ non ecōuerso.pʒ ꝯña ⁊ añs est clarū q: si diffinitur interpō terre non ponit̄ eclipsis i illa diffinitōne sed bene econtra vt eclipsis ē ꝑuatio luminis i luna ꝓpter interpōnem terre. vnde q: accidēs non est ens nisi q: entis. vij.metha.ideo eclipsis et quodlʒ aliud accñs expressius diffinit̄ per causam sue quidditatis ⁊ essentie qʒ per ꝑncipia essentialia eius tñ. Dubitatur cum non solum p cām ducimur in cognitōem effectus sed ēt per effectum in cognitōem cāe vt patuit ꝑmo huius ⁊ in ꝓlogo phisi. cur dicit phūs ꝙ eclipsis cognoscit̄ p iterpōnem terre ⁊ non econuerso. Respondet̄ ꝙ duplex est medium cognitiuum vnum ex pte rei aliud ex pte natura.ex pte rei sicut res se habet ad esse ita ad cognosci. que ergo non faciunt ad esse qʒtum est ex parte rei non faciunt ad cognitōem.⁊ ꝺm hoc effectus cognoscitur per cām ⁊ non econuerso.sed ex parte natura q: a posteriori icipimus cognoscere non est inconueniens per effectum deuenire i noticiam cause qʒtum ergo ad naturam cognitio interpōis terre ducit in cognitōem eclipsis ⁊ non econtra.⁊ hec fuit intentio phi.aut est locus de noticia scientifica simplr̄ ꝙ illa habet̄ p cām ⁊ non p effectum.nam scire simplr̄ est scire p cām.⁊ scire ꝺm qd est scire p effectum vt est ditum ꝑmo hui⁹. Contra p̄dicta ar. ⁊ ꝑmo ꝙ due demonstratōes faciētes circulū sunt ex cāis i essendo.q: potio est cā sanitatis ⁊ econtra.2.phi.ergo sicut demonstrat̄ sanitas p potōem ita demr̄atur potio per sanitatem.⁊ per ꝯñs sicut potio ⁊ sanitas sunt iuicem cāe in essendo ita due demonstratōnes facientes circulum sunt ex cāis i essendo ⁊ non solū i iferendo. Secundo ar.ꝙ non ideo interpō terre ē cā eclipsis.q: ponitur i diffinitōe eius.q: tunc omne positum i diffinitione alicuius esset cā illius qd̄ ē falsum.q: passio ponitur i diffinitōne subiecti ⁊ non est cā illius.simlr̄ punctus ponitur i diffinitōe linee ⁊ non est cā illius cum nō sit forma nec materia nec efficiens nec finis eius.linea enim est forma simplex non hñs formam nec materiam cuius punctus nō est cā efficiens cum sit aliquid eius nec ēt finis.q: linea non ordinat̄ ꝓpter punctum sed punctus ꝓpter lineam. Ad ꝑmum dicitur ꝙ sicut non demōstratur effectus per cām ⁊ cā p effectum eodem gñe demonstratōum ita non demonstrat̄ potio p sanitateʒ ⁊ econtra i eodem gñe cāe demonstratur qdem sanitas p potionem i gñe cāe efficientis ⁊ potio per sanitatem in genere cāe finalis.constat autem ꝙ non inconuenit circulariter demonstrare i diuersis generibus cārum ꝓpter prioritatem ⁊ posterioritatem iuicem respectu eiusdem ꝺm diuersum genus cause.sʒ de hoc satis dictū est tam i ꝑmo qʒ i secundo hui⁹.
Ad secōm dr̄ ꝙ phūs loquit̄ de diffinitōe formali. ⁊ nō materiali.constat auteʒ subiectū diffiniri p passionem materialr̄ ⁊ non formalr̄ cum diffinitio formalis semper detur per priora diffinito.de pūcto autem dicitur ꝙ si non est ꝓprie cā linee sicut est ꝓprie ꝑncipiū ei⁹.tamen est quodāmodo cā tam formalis qʒ mālis.pūct⁹.n.ē terminatiuus linee ⁊ ꝯtinuitatiuus ptium eius ꝺm Aris.i p̄dicamētis ⁊ quarto ⁊ sexto phi.inqʒtum eni terminat lineā sic ē forma eius q: de rōne forme ē terminare ⁊ isto mō punct⁹ ē posterior linea sicut forma est posterior mā.inqʒtū aūt copulat ptes linee sic est materia illi⁹ non qdē sensibilis sʒ itelligibil̄ eo mō quo ptes linee sunt mā itelligibilis ei⁹ ⁊ hoc modo punctus est prior linea sicut mā est ꝑor forma.

Aut ꝯtigit vni⁹ plures causas esse. sʒ namqʒ si ē idē de plurib⁹ primis p̄dicari.sit a.i.b.primo exñs ⁊ i.c. alio primo.⁊ hoc sit i.d.e.erit itaqʒ a.in.d.e.causa aūt i d.quidē.b.i.c. aūt.c.quare cū causa sit necesse esse rē eē.Re aūt exñte nō necesse eē oē qd̄cunqʒ fuerit causa.sʒ causaʒ quidē necesse ē esse nō tñ omnem.

Pro solutōe hui⁹ ꝯclōnis phūs ponit duas ꝯclōes quarum ꝑma est ista effect⁹ habēs plures cās eque ꝑmo non conuertit̄ cum aliqua illaꝝ.pʒ q: vituperrabile ꝓcedit ex habundantia ⁊ defectu tanqʒ ex causis suis eque ꝑmo.q: non ꝑus ex vna qʒ ex alia ⁊ ñ conuertit̄ cum aliqua illoꝝ q: lʒ sequatur iste est habundans demonstrato ꝓdigo ḡ est vituperabilis.si tñ sequit̄ iste ē vituperabilis.ḡ est habundans ⁊ lʒ sequat̄ iste est deficiens demonstrando auarum ḡ ē vituperabil̄.non tñ sequit̄ iste est vituperabil̄.ḡ ē deficiens ambe tñ cāe sequunt̄ sub distinctōe iste ē vituperabil̄ ḡ ē deficiens vel habundans.ꝯuertat̄ ergo a.cū illo termino vitupabile ⁊.b.cum illo termio habundans ⁊.c.cum illo termino deficiens.⁊.d.cū illo termino ꝓdigus ⁊.e.cum illo termino auarus.⁊ patet ꝙ a sequat̄ ex b c diuisim ⁊ nō ifert aliquod illorum sicut sequit̄ ex.d.e.diuisim ⁊ nō ifert aliquod illorum.Silr̄ hr̄e longā vitam est effect⁹ duaꝝ cāruʒ eque ꝑmo.s.non hr̄e colerā i quadrupedib⁹ ⁊ eē siccū i volatilib⁹.ꝯstat aūt ꝙ ex illo effectu non sequit̄ aliqua illaꝝ cāꝝ.lʒ sequat̄ ex qualʒ illaꝝ.Intelligatur ḡ p a.longa vita.p b carens colera p c esse siccū p d q̄drupedia ⁊ p e.volatilia.⁊ pʒ ꝙ a iest d p b nō tñ ꝯuertit̄ cum b sicut iest e per c ⁊ tamen non cōuertit̄ cum c. Nondum quare i ꝯclōne dr̄ eque prius q: effectus habens plures causas quarum vna ē ꝓpinq̄ vl̄ ꝓpria ⁊ alia remota ꝯuertit̄ cū cā ꝓpria ⁊ d̄monstrat̄ p illā.verbi gr̄a habūdantia ⁊ defect⁹ sūt cāe remote ⁊ agere cōtra rectā rōnem ē cā ꝓpinqua ⁊ ꝓpria vituperabil̄ cui⁹ subiectū adequatū ē homo ⁊ subiecta pticularia sunt ꝓdigus auarus audax et timidus mō bñ sequit̄.iste agit ꝯtra rectā rōnem ḡ ē vituperabil̄ ⁊ ecōtra.pōt ēt talis effect⁹ p talē cām tā vliter qʒ pticulariter demonstrari.vt oē agēs cōtra rectam rōnem ē vituperabile.hō ē agens cōtra rectam rationem ḡ hō ē vituperabilis. Ista est d̄monstratio vlis sumendo agere vt dicit potentiam ⁊ nō actū vbi vero i miori sumeret̄ ꝓdigus vl̄ auarus audax aut timidus esset demonstratio pticularis. Consilr̄ dicat̄ ad exemplū illāc ꝙ cāe remote longe vite sunt non habē colerā ⁊ esse siccū.cā autē ꝓpria ⁊ ꝓpinqua ē ꝯtempamentū ꝯplexiōis vitalis q̄ cā cum longa vita ꝯuertit̄.q: si aliqd̄ hʒ ꝯtēpamētum ꝯplexiōis vitalis illud hʒ vitā longā ⁊ ecōtra. ⁊ ꝯñter talis pōt p illam cām de aiali seu de corpor aiate vlr̄ demonstrari.pticulariter aūt de q̄drupedibus ⁊ volatilibus.vt oē hñs ꝯtempamentū ꝯplexiōnis vitalis hʒ longā vitā.sed tā q̄drupes qʒ volatile hʒ ꝯtempamentū ꝯplexionis vitalis ḡ tā q̄druplex qʒ volatile hʒ longam vitam de hac tñ cā nō facit aris.i hac ꝯclōne mētionē sed solū d̄ cāis remotis itelligendo p a effectū ⁊ p b c cās remotas.⁊ p d e subiecta qb⁹ ꝯuenit ille effectus scʒ ꝓdigus vel illiberalis. Sed ꝯtra demōstratio p cām remotam ē demōstratio q: ē.⁊ nō ꝓcedit affirmatiue sʒ negatiue p.p.ꝑmo hui⁹.si ḡ habūdans ⁊ deficiēs sūt cāe ꝺmote vituperabil̄ aut carēs colera ⁊ esse siccū lōge vite sequit̄ quēlʒ illoꝝ effectuū nō demr̄ari p aliqʒ illaꝝ cāꝝ demonstratōe ꝓpter qd sʒ q: ⁊ nō affirmatiue. sʒ negatiue qd̄ ē falsum vt exēplificatū ē. Dicēdū ꝙ idē effect⁹ pōt hr̄e triplicē cām.s.cōiorē eque cōeʒ ⁊ min⁹ cōem.vbi gr̄a respirare hʒ cām cōiorē q̄ ē eē aial ⁊ eque cōem q̄ ē hr̄e pulmonē.⁊ min⁹ cōem q̄ ē esse hoiem vl̄ equū ⁊ gñalr̄ tā cōior qʒ min⁹ cōis dr̄ cā remota.lʒ ḡ p cām remotā cōiorē qʒ sit effect⁹ ñ fiat nisi demonstratio q: ꝓcedēdo negatiue tñ p cāʒ remotā min⁹ cōe demōstrat̄ affirmatiue effect⁹ dmōstratōe ꝓpter qd.lʒ nō potissima.iō vituperabile d̄mōstrat̄ ꝓpter qd affirmatiue p abūdans ⁊ deficiēs sicut hr̄e lōgā vitā p carē colera ⁊ eē siccū cā qlʒ illarum cāꝝ sit min⁹ cōis qʒ effect⁹.Aris.aūt loquebat̄ de cā remota cōiori qʒ sit effect⁹ cum ex tali non seq̄tur effect⁹ nisi negatiue.

Aut si semp vl̄e propositū est ⁊ causa totū quodam:⁊ cui⁹ est causa vl̄e vt folio fluere i toto quodam determinatū est.⁊ si spēs illi⁹ sint.⁊ igitur vl̄iter.aut plantis aut hmōi plantis quare ⁊ mediū equale oʒ esse i his ⁊ cui⁹ est causa ⁊ cōuerti vt propter quid arbores folio fluunt.si igitur propter ꝯdensatōem humidi.fluit arbor.oʒ esse condensatōem sed q: cōdensatio nō est cuicunqʒ sed i arbore folio fluere.

Scd̄a ꝯclō cā ⁊ effect⁹ se iuicē iferūt si vlr̄ ⁊ adeq̄te sumunt̄.pʒ ex alia ꝯclōne accipiēdo cāʒ ꝓpriā ⁊ effectū ꝓpriū.iō iuicem conuertunt̄ interpositio terre iter solem ⁊ lunam ⁊ eclipsis.quia interpositio terre est causa propria similiter folio fluere ⁊ humor depsatus in arbore seu in tali genere plantarum iuicem conuertuntur quia humor depresatus in tali genere plantarum est causa propria illius effectus.si eni aliquid hʒ humorem depresatum i tali genere plantarum illud folio fluit ⁊ ecōtra sumēdo fluere vt dicit aptitudinem ⁊ nō actum ⁊ potest demonstrari ille effectus per illam cām sic.omne habens humidū depsatum i tali genere plantarum folio fluit sʒ vitis hʒ humidum depresatum in tali genere plantarum seu in planta ergo vitis folio fluit non ergo humor depresatus est propria causa illius effectus.sed humor depresatus in tali materia scilicet in arbore vl̄ in planta aut in tali genere plantarum. Notandū scd̄m Egi.ꝙ passio demonstrata semper est passio ꝓpria subiecti uel folio fluere demonstratur de suo ꝓprio subiecto] ⁊ de tali gñe arboꝝ.passio aūt demonstrat̄ nō semp ē ꝓpria passio sʒ sufficit ꝙ sit ꝓpa causa.nā ꝯgelatio humoris ñ ē ꝓpria passio arboris.q: i alijs ab arbore repit̄ ꝯgelatio humoris sʒ ē ꝓpria cā quia in nullo preterqʒ i arbore facit hunc effectū scʒ folio fluere. Ista responsio est difficilis.quia sequitur ꝙ esse humidum ⁊ esse virtualr̄ calidum est

cā ꝓpria eiuſdem effectus. qꝛ cāntꝰ illum effectum in arbore quē i nullo alio poſſunt cāre. Propterea humidū ꝯgelari non eſt paſſio ꝓpria nec cā ꝓpria illius effectus. ſed humidū ꝯgelari cū additamento. ſ. i tali planta vl' i tali arbore vt colligit' a. p. i littera.

Dubitat' quomodo humor cōgelatus i tali plāta eſt cā ꝓpria ⁊ conuertibil' illius effectꝰ q eſt folio fluē cum pus Ariſto. dixerit habere folia lata eſſe cāꝫ ꝯuertibilem illius effectus. Reſpondetur multipliciter pmo ꝙ phūs ibi non eſt locutus determinatiue ſed tm̄ diſputatiue arguendo ad vtranqꝫ partem q̄ſtionis. hic autem loquit' determinatiue. iō. eſt tenendum humorem tal'r dep ſatum eſſe cām ꝓpriam et conuertibilem illius effectus qui eſt folio fluere ⁊ ñ habere folia lata. Secundo dr ꝙ non quelꝫ cā cōuertibil' cum aliquo effectu eſt ꝓpria cā illius. qꝛ ſolem eſſe i capite vel i cauda draconis eſt cā conuertibilis cum eclipſi. non tamen eſt ꝓpria cā illius ſed iterpō terre. Tertio dr ꝙ habere lata folia non' cōuertit' cum illo effectu q eſt folio fluē. qꝛ lꝫ ſequat' ħ habet lata folia g̃ folio fluit. non tamen econtra. multe enim arbores ⁊ plante folio fluunt non habentes lata folia eo modo quo ariſt. loquit' hic. Quarto dr ꝙ habere lata folia non eſt cā per ſe illius effectꝰ ſꝫ tantum per accñs ratione grauitatis contente i magnitudine ⁊ in latitudine foliorum q̄ qdem grauitas cum tēdat deorſum. facit folia fluere p deſcēſum cadendo. ab arbore quare ⁊c.

Trum autem contingat nō eādem cauſam eſſe eiuſdem omnibus ſed alteram aut non. aut ſiqdem per ſe demonſtratuꝫ eſt ⁊ non ſecundum ſignum aut per accidēs nō pōt eſſe. rō. n. vltimi mediū ē. ſi vero nō ſic eſt contingit.

Iſtud eſt ſcōm capitulum huius tractatus i quo ariſto. determinat de vniuocatōe cāc ⁊ effectus poſt d̄terminationem illoꝝ querens iſtam queſtionē. vtꝝ ad vnitatem effectꝰ ſequatur vnitas cauſe ad quam reſponſurus ponit duas concluſiones. Quarum p̄ma eſt iſta ad vnitatem effectus per ſe ſequitur vnitas cauſe per ſe ⁊ non per accidens. Secunda concluſio lꝫ effectus ⁊ cauſa per accidens non ſe hēant eodem modo tamen effectus ⁊ cauſa per ſe cōſimil'r ſumuntur quo ad vniuocatōem equocatōem ⁊ analogiam ibi. eſt autem. Prima concluſio argu. ⁊ p̄mo quo ad pmam partem. qꝛ non ſtaret eundem effectum habere plures cās per ſe ſicut patꝫ de eclipſi que non habet per ſe cauſam niſi interpoſitionē terre ⁊ habere tres angulos non habet cauſam per ſe. niſi habere angulum extrinſecum aut figuram tribꝰ lineis rectis contentam intelligendo per cauſam et per ſe cauſam ꝓpriam ⁊ immediatam. Secunda pars declaratur quoniam domus ſunt cauſe per accidens multe. ſ. album calidum muſicum vt declaratur pmo huius ⁊ ſecundo phi. Notandum primo ꝙ duplex eſt cauſa. ſ. per ſe ⁊ per accidens. Cauſa per ſe eſt illa que ſecundum ꝙ huius reſpicit d̄terminatum effectū. vt interpoſitio terre reſpectu eclipſis ⁊ edificator reſpectu domus. Cauſa per accñs eſt illa que non reſpicit determinate talem effectum ⁊ hec aliquando conuertitur cum effectu. aliquādo autem non conuertitur exemplum pmi vt pncipiū figurarum rectilinearum conuertitur cum hr̄e tres angulos ⁊ tamen eſt cauſa per accidens. qꝛ accidit pncipio figurarum rectilinearum habere tres. ſi eni illa paſſio ſibi competit hoc eſt ratiōe trianguli. exēplum ſecundi vt album non ꝯuertitur cum domo ſicut nec cum domificatore. ⁊ eſt cauſa per accidēs domus ꝓ quanto idem ſunt album ⁊ edificator qui eſt domus cauſa per ſe. Secundo notandum ꝙ cāꝝ per ſe quedam eſt cauſa a ſigno ⁊ quedam eſt cauſa non a ſigno. Cauſa per ſe a ſigno eſt cā remota iferēs affirmatiue effectum vt ſolem eſſe in capite vel i cauda draconis eſt per ſe cauſa eclipſis cum ſit mediuꝫ in demonſtratione eſt cauſa a ſigno. qꝛ ſolem eſſe in capitate vel in cauda draconis eſt ſignum cognoſcēdi eclipſim cum tunc de neceſſitate terra ponatur inter ſolem ⁊ lunam. etiam multitudo vaporum dicit' ſignum pluuie ⁊ eſt per ſe cauſa illius licet remota. Cā autem per ſe non a ſigno eſt cauſa conuertibilis imediata vt interpoſitio terre ⁊ figura tribus lineis rectis contenta habens angulum extrinſecum quellibet talium cārum ingreditur demonſtrationem ſꝫ non conſimilem quia cā per ſe a ſigno ingreditur d̄monſtrationem potiſſimam ⁊ cā per ſe non a ſigno igreditur demonſtrationem non potiſſimam. Tertio notandum ꝙ cā p accñs quedā eſt cauſa a ſigno ⁊ quedam eſt cā non a ſigno. Cā per accidens non a ſigno eſt illa que ſecundum ꝙ huius nō icludit cām per ſe ſui effectus vt album reſpectu domus cum nō includat edificatorem. Cā autē per accidēs a ſigno alicuius effectus eſt illa que ſecundum ꝙ huius includit cauſam per ſe illius vt circulus ante lunam. ſed rubedo matutina ſolet dici ſignum ⁊ cauſa future pluuie non ſecundum ꝙ huius. ſed ratiōe nubis quam includit que eſt per ſe cā pluuie. ſimiliter habere folia lata eſt cauſa per accidens a ſigno ꝙ folia fluant. includit enim grauitatem que eſt per ſe cauſa fluendi ⁊ cadendi folia. ⁊ ꝙ ſit ſignum declaratur nam cauſa fluendi folia eſt habere humorem bene paſſibilem non viſcoſum quia tunc facilius exalat' a calido ⁊ condenſatur a frigido. humor enim viſcoſus habet partes magis conglutinatas non facile exalans nec ita cito premittens frigus condenſans penetrare. citius enim frigus condenſat aquam calidam quam frigidam ⁊ colatam quam terreſtrem qꝛ cum ſit rarior poteſt meliꝰ penetrare arbores. ergo illa folia fluunt que non habent viſcoſum humoreꝫ ſed non habentes humorem viſcoſum habent lata folia. qꝛ humor non viſcoſus de facili ſe dilatat ⁊ fluit ſicut viſcoſus ꝓpter adherentiam partium ſe tenet nec de facili dilatatur. habere ergo lata folia ē ſignum huius quod eſt habere humorem multū paſſibilem ⁊ de facili condenſabilem ſiue congelabileꝫ a frigido ⁊ qꝛ humore congelato i ramo per frigidū non poteſt folium accipere nutrimentum oportꝫ ꝙ deficeret ⁊ cadat. g̃ latitudo folioꝝ ē ſignū fluxus ⁊ caſus illoꝝ cōiter eni effectꝰ pōr alicuius cāc dr ſignuꝫ poſterioris effectꝰ. Cā g̃ p accñs nō a ſigno nllo mō igredit' demonſtratōem. ſꝫ hñ cā p accñs a ſigno rōne cāc p ſe q̄ꝫ neceſſario icludit. vt eē hñs lata folia fluit. ſꝫ vitis hꝫ lata folia. g̃ vitis folio fluit. Quarto nōndum ꝙ aliquod ē ſignum alicuꝰ ꝙ non eſt cā nec effectꝰ eius vt circulus añ tabernam ē ſignuꝫ vini cuꝰ non eſt cā nec effectus. aliquod vero ē ſignū alicuius quod eſt effectus eiuſdem vt fumus exiēs de camino eſt effectus ⁊ ſignum ignis. etiāꝫ ſe ornare indebite aut de nocte vagare eſt effectus adulterij ⁊ ſignum eiuſdem. cognoſcitur enim adulter ex his effectibus. Aliquis autem eſt effectus alicuius qui non eſt ſignum illius vt intemperabile eſt effectꝰ auari ſeu deficientis. ⁊ non eſt ſignum illius qꝛ per hunc effectum nō cognoſcit' illa cā. aliquis ulterius eſt effectus alicuius ⁊ cauſa alterꝰ ⁊ vtriuſqꝫ ſignuꝫ ut habere folia lata ē effectus ⁊ ſignū humoris hñ paſſibilis ⁊ eſt cā ⁊ ſignum fluendi folia. ſed nō ſm eandem relatōem. Nam latitudo foliorum cōpata ad humorem bene paſſibilem ⁊ bene extendibilem eſt ſignū fluēdi folia. ꝯparata vero ad pōderoſitateꝫ ⁊ grauitatē folij ē cā eiuſdē. ⁊ iſto modo habē lata folia ē mediū i d̄monſtratōe. Dubitat' circa ꝯclōnē qꝛ eiuſdē effectꝰ ſūt q̄tuor cāe p ſe vt ē oñſuꝫ. 2. phi. ⁊ p quodlꝫ genꝰ cāe pōt aliquid diffiniri ⁊ demrari vt patuit i hoc ſecundo. g̃ vni effectui correſpondēt plime cāe p ſe. ⁊ imediate. Rñdet Egi. ꝙ eiuſdē effectus hñ ſunt plures cāe p ſe ſꝫ nō ſunt plures cauſe q̄ ſint media i demonſtratōe potiſſima reſpectu eiuſdem effectus ſꝫ habita diffinitōe excellētioris cāe p illā ſolū demonſtrat' potiſſime aut ꝙ nullū ē mediū i demrātōe potiſſima niſi illud aggreget i ſe oēs cāſ effectꝰ. ⁊ qꝛ nō pōt eſſe niſi vna talis diffinitio que ſit mediū i demonſtratōe potiſſima. iō vniꝰ effectꝰ ē tm̄ vna cā ad hūc itellectū. verbi gr̄a ſi tonitruū hꝫ eſſe p ſe ꝓpter has duas cās. ſ. ꝓpter extinctōem ignis. ⁊ vt terreant' q ſunt i tartaro mediū potiſſimū ad ꝓbandū ꝙ nubes tonat aggregabit i ſe vtrunqꝫ. ⁊ ſi plures eēnt p ſe cāe tonitrui plura ꝯgregaret. formabit' g̃ demrātio ſic. i quocūqꝫ corpe extinguit' ignis ꝓpter timorē coꝝ q ſunt i tartaro illud corpꝰ tonat. nubes ē huiuſmodi ergo. Iſti duo modi rñdendi vident' eſſe contra determinatōeꝫ ariſ. i hoc ſcōo d̄mōſtrātis eundē effectū diuiſum p oīa gn̄a cāꝝ. nec q̄ñ docuit demrare tonitruū de nube ſūpſit illas diffinitōes ſimul ſꝫ diuiſim. Et iō dr ꝙ ſicut eiuſdē effectꝰ ſunt plures cāe p ſe. ita pōt idem effectꝰ p plura gn̄a cārum demonſtrari potiſſime lꝫ nō i eodeꝫ gn̄e cāe nec equali euidētia vel certitudie. Vñ demonſtratōnes nāles ſunt potiſſime ſicut mathe. non tm̄ ita certe cum ipe mathe. ſint i pmo gradu certitudīs. ⁊ nāles ſequunt' cās vt aſſerit ꝯmen. 2. metha. vult ergo phūs hic ꝙ eiuſdem effectus ē vna tm̄ p ſe cā. i. vnū mediū potiſſimum i eodem gn̄e cāe. ⁊ h̄ ē veꝝ qꝛ in diuerſis nō ē icōueniēs. cā eni ⁊ mediū ſunt idē in gꝛ phūs i pncipio huiꝰ ſcōi.

Eſt aūt ⁊ cuiꝰ ē cā i quo cōſiderare. ꝯſiderare ſcōm accñs. nō tm̄ vr p̄opoſita eſſe. ſi aūt nō ſil'r ſe hēbit mediū. ſi quidē equiuoca. equiuocum medium. Si vō vt i gn̄e ſit. ſil'r ſe habebit. vt pp quid ⁊ viciſſim analogum. alia. n. cā ē i numeris ⁊ i lineiſ ⁊ eadē. i quātum quidem. n. līea eſt ñ eadem eſt. i quātum āt hñſ augmētum hꝰ i eadem. ſicut i oībus.

Scōa ꝯclo lꝫ effectꝰ ⁊ cā p accñs non ſe hēant eodē mō. tm̄ effectꝰ ⁊ cā p ſe ꝯſil'r ſumūt' q̄ ad vniuocatōꝫ equocatōꝫ ⁊ analogiā. pma ps ē manifeſta qꝛ ñ oꝫ ſi album vel muſicum ſit vniuocuꝫ equocū vel analogum ꝙ domus ſe hēat eodem mō. Scōa ps d̄clarat' ⁊ pmo de vniuocatōe qꝛ ꝯmutabil'r ꝓportionari ē effectꝰ ⁊ paſſio ꝯpetēs lineis corporibꝰ tpibꝰ ⁊ numeris vniuoce. Cā vero p ſe ē ꝓportionabil'r augeri ꝯpetēs eiſdem ēt vniuoce ergo. pma ps añtis pꝫ qꝛ arguere a ꝯmutata ꝓportione equal'r ieſt lineis corporibꝰ ⁊ numeris. ⁊ ſm eādē rōnem. qꝛ ſm ideꝫ augmentū ꝓportōis. ſi enim a. b. c. d. ſint q̄tuor liee q̄tuor corpora vl' q̄tuor numeri. aut q̄tuor tpa ſe habentia i eadem ꝓportōe ita ꝙ qualis eſt ꝓportio. a. ad. b. talis eſt ꝓportio c. ad. d. ſequit' a ꝯmutata proportōe ꝙ q̄lis eſt ꝓportio a. ad c. talis eſt ꝓportio b ad. d. vñ octo q̄tuor duo vnum ſe habent i eadem ꝓportōe ſcꝫ dupla. Ex quo ſequit' ꝙ qualis ē ꝓportio octo ad duo. talis eſt ꝓportio quatuor ad vnum vꝫ quadrupla. Item ſequit' i lineis corporibꝰ ⁊ temporibus. Alia autem pars antecedentis etiam d̄claratur ſcilicet ꝙ cauſa per ſe que eſt proportionabiliter augeri competit eiſdem vniuoce. quoniam ſicut mutabiliter proportionari non reperitur in lineis nec in corporibus nec in temporibus nec in numeris ſecundum ꝙ huius. ſed ſecundum ꝙ in eis reperitur augmentum proportionis. ita proportionabiliter augeri non reperitur in illis ſecundum talem d̄monſtrationem particularem. ſed ſecundum denominationem eandem vniuerſalem. licet inoiatam. vnde linea corpus tempus numerus non ſunt ideꝫ ſpē nec idem genere ꝓpiquo ſed remoto. ⁊ dicitur ꝓportionabiliter augeri. qꝛ ſignatis quatuor termis vt ſupra ſemper eſt maior proportio pmi ad tertiū. ⁊ ſecundi ad quartum q̄ꝫ pmi ad ſecundum vel ſecundi ad tertium aut tertij ad quartum vt iductiue patet. maior enim eſt proportio octo ad duo ⁊ q̄tuor ad vnum q̄ꝫ octo ad quatuor ⁊ quatuor ad duo ⁊ duorum ad vnum cuꝫ in primis ſit proportio quadrupla ⁊ in alijs continue proportio dupla. Sed dubitatur ꝙ commutata proportio prius reperitur in numeris quam i lineis vel corporibus. aut temporibus. ergo prius dicitur de numeris quam de lineis corporibus ⁊ temporibus. pꝫ conſequentia. quia res ſicut ſe habent ad eſſe ita ſe habent ad cognoſci 2. metha. ⁊ per conſequens commutata proportio ñ dicitur vniuoce de illis ſed equiuoce vel analogice.

Reſpondetur negando conſequentiam. quia numerus vniuoce dicitur de binario ⁊ ternario. ſcilicet ſecundum eandem rationem que eſt multitudo ex vnitatibus aggregata. ⁊ tamen prius dicitur de binario quam de ternario. ſimiliter figura prius dicit' de triangulo quam de quadrangulo. ⁊ tamē vniuoce dicitur de his. quia ſecundum eandem rationem que eſt termino vel terminis claudi. neqꝫ eſt inconueniens idem eſſe vniuocum equiuocum ⁊ analogum diuerſis rationibus. numeris enim ⁊ figura ſt vniuoca ⁊ quodlibet illorum plura ſignificant ſcōm eandem rationem ⁊ ſunt equiuoca vt plura ſignificant diuerſis rationibus ⁊ ſunt analoga vt illa plura ſignificant ſecundum prius ⁊ poſterius. ita commutata proportio prius dicitur de quantitate diſcreta quam continua. tamen vniuoce dicitur de illiſ quia ſecundum eandem rationem que eſt ꝓportionabiliter augeri aut ſimilitudo proportionum. ⁊ cōſequenter concedo ꝙ equiuoce ⁊ analogice dicit' de illis. ſed de tali modo predicandi non ſit hic mentio q. equiuocatio vel analogia commutate proportōis aut numeri ⁊ figure ē communiter dicta. ſed eorum vniuocatio ē ꝓprie dicta.

Similem eſſe colorem colori. et figuram figure. aliam eſſe. equiuocū n. eſt ſimile i oībus. hic quidem. n. fortaſſis eſt analogia hr̄e latera et equales angulos i coloribꝰ autem ſenſum vnuꝫ eſſe: aut aliud aliquid huiuſmodi.

Secundo arguit' ꝙ cā ⁊ effectus ꝯſimiliter accipiuntur quo ad equiuocatōem. nam ſimilitudo ē effectꝰ equocus figuris ⁊ coloribus equoce ꝯpetēs. ſ. ſcōm diuerſas rōnes. competit enim figuris vt hñt latēa ꝓportionabilia ⁊ eq̄les angulos. coloribꝰ aūt vt ſūt imutatiui eiuſdem ſenſus ⁊ ſicut ille effectꝰ ē equocꝰ ita ſua cauſa eſt equiuoca. ſ. equalitas competit eni

figuris vt nō se extensiue excedūt ⁊ colorib⁹ vt nō se excedūt itensiue. sicut eni q̄ʒtitas ē cā q̄litatis. ita eq̄litas que est relatio fundata i q̄ʒtitate. dicit. n. phūs i p̄dicamentis q̄ ꝓpriū ē q̄ʒtitati ꝫm eā equale vl' iequale dici. ⁊ ꝓprium est q̄litati ꝫm eam simile vel dissimile dici. Sed dubitat' q̄ similitudo ⁊ eq̄litas sunt genera vel spēs p̄dicamenti relatōis. ḡ quodlʒ illoꝝ ē vniuocum vniuoce significans sua significata. ⁊ non equiuocū ꝓprie dictū de quo phūs loquit' hic. si enim genus dr̄ equiuocū hoc ē large iuxta illud philosophi septimo phisicoꝝ. In gn̄ibus latent equocatōes. R̄ndetur q̄ sic ut sciaī sua maxima cōitate ē pure equiuocū ad sciam humanā ⁊ diuinā scōm illud ɔn. ētatoris. xij. metha. Scia dei est causa rerum ⁊ scia nostra causatur a rebus. vniuocum aūt est genus vl' species p̄dicamenti qualitatis significans tm̄ scientiam nostram. ita similitudo ⁊ eq̄litas sumpta i sua maxima cōmunitate sunt termini pure equiuoci significantes similitudinem ⁊ eq̄litatem i coloribus ⁊ figuris. ⁊ sic non sunt i aliquo p̄dicam̄to sicut nec scia aut corpus cōissime sumptum. vniuoca autem sunt i p̄dicamento relationis ⁊ ille t'minus similitudo vel equalitas significans similitudinem vel equalitatem in coloribus non est ille terminus similitudo vl' equalitas significans similitudinem vl' eq̄litatem i figuris eo mō quo dicim⁹ illum terminum corpus q est i p̄dicamento substantie non esse illum terminū corpus q est i p̄dicamento q̄ʒtitatis. lʒ sit ei ɔsimilis cum corp⁹ de p̄dicamento substantie significet tm̄ substātiā ⁊ corp⁹ de p̄dicamēto q̄ʒtitatis significet tm̄ accn̄s.

Secundum autem anologiaʒ eedē sunt ⁊ medium habebunt secundū analogiam.

Tertio arguit' q̄ cā ⁊ effectus consil'r sumuntur quo ad analogiam. nam esse coopertuʒ carnib⁹ seu sustinere molitiem carnis est effectus analogus cōpetet' p̄mo ossi secundo spine ⁊ tertio sepioni. q̄ non cōpetit sepioni nisi ꝑ q̄ʒto habet similitudinem cū spina. nec competit spine nisi iquantum hʒ similitudinem cum esse. pariformiter sua cā est equiuoca. s. durities q̄m̄ prius inest ossi q̄ʒ spine ⁊ p̄us spine q̄ʒ sepioni. nec iest posteriori nisi rōne prioris. Similitudo ḡ iest equiuoce figuris ⁊ colorib⁹. q̄ diuersis rōnibus ⁊ nō scōm p̄us ⁊ posterius. durities aūt analogice dicitur de his tribus. q̄ ꝫm p̄us ⁊ posterius. ⁊ scōm cām ⁊ cātum. nec de hoc facit hic phūs mentionem q̄ supius expresserat hanc sententiam. Dubitat' q̄ videtur hanc analogiam coicidere cū analogia ɔmutate ꝓportionis. nam sicut durities dr̄ de osse spina ⁊ sepione scōm p̄us ⁊ posteri⁹. ita ɔmutata ꝓportio de nūeris corporib⁹ ⁊ tpibus. R̄ndet' q̄ nō est eadē ana logia. q̄ analogia reperta i numero figura ⁊ cōmutata ꝓportōe ē analogia cōiter dicta tm̄ ꝫm p̄us ⁊ posteri⁹ nō tollēs rōnem gn̄is. hec ē aūt analogia ꝓprie dicta ꝫm cām ⁊ cātum tollens rōem gn̄is cū nō dicat' de posteriori nisi rōne p̄oris. ita q̄ durities ossis ē cā ꝓpter q̄ʒ durities dr̄ de spina ⁊ sepiōe iuxta modū loquēdi cōmen. 4. metha. di. q̄ sanitas dr̄ absolute de aiali ⁊ de cibo vl' vrina tm̄ ꝑ attributōem ita q̄ sanitas aial est cā ꝓpter quā cibus dicat' sanus aut vrina. lʒ nō ita contingit i numeris ⁊ figuris aūt cōmutata ꝓportōe q̄ ⁊ si non esset triāgulus aut binarius nō min⁹ figura diceret' de q̄drangulo ⁊ numerus de ternario. sil'r cōmutata ꝓportio diceret' de q̄ʒtitatib⁹ cōtinuis lʒ nulla esset q̄ʒtitas discreta.

Ex predictis sequit' q̄ sanitas ⁊ durities cōissime sumpta vt dicunt' de oibus noiatis non sūt ꝑ se i predicamento sicut neqʒ aliq̄ equiuoca equiuocatione ꝓprissime dicta. vniuoca autem sūt i p̄dicamēto q̄litatis sanitas q̄dē i p̄ma spē. ⁊ duꝛ i scd̄a vt determinat aris. i p̄dicamentis. Contra conclōnem instat' on̄dendo q̄ nō semper cā ⁊ effect⁹ sunt. consil'r accipiēda ꝫm vniuocatōem equocatōem ⁊ analogiam. q̄ substantia ē cā accn̄tis. ⁊ tm̄ substantia est vniuoca cū sit genus ⁊ accn̄s equiuocū vl' analogum cum dicat' de accn̄te absoluto ⁊ respectiuo diuersis rōib⁹. scōm p̄us ⁊ posterius ⁊ scōm cām ⁊ cātum. simil'r sanitas est effect⁹ equiuocus vel analogus. ⁊ tm̄ causa sua ē vniuoca cū cā illi⁹ non possit eē nisi aliquod cōmune p̄dicamenti sb̄e loquēdo de cā subiectiua.

Dicendum q̄ accidens ē vniuocū lʒ significet accidēs absolutū ⁊ respectiuū scōm p̄us ⁊ posterius et diuersis rōnibus q̄ cum toto hoc significat illa ꝫm eandem rōnem q̄ ē alteri ihercre cū accn̄tis esse sit i esse. 7. metha. ⁊ q̄ nō significet illa scōm cām ⁊ causatum manifestum ē. q̄ secluso omni accn̄te absoluto non min⁹ accn̄s dr̄ de accn̄te respectiuo cum i deo sint accn̄tia respectiua ⁊ non absoluta. de sanitate āt sumpta analogice ad aial cibū ⁊ vrinam. dico q̄ nō habet cām vniuocam neqʒ illi aliquid adequate respondet p̄dicamenti sb̄e. lʒ soluʒ correspondet cā equoca extra p̄dicamentum. sicut enim cani equiuoce sumpto nihil adequate respondet p̄dicamenti sb̄e. licet tā canis latrabilis q̄ʒ marinus q̄ʒ celestis sit per se i p̄dicamento sb̄e. ita animal cibus ⁊ vrina sunt ꝑ se i p̄dicamento substantie quibus nihil adequate respondet in predicamento illo sed solum extra p̄dicamentum ⁊ illud est inoiatum analogum analogia ꝓprissime dicta ⁊c.

Abent aūt sic cōsequi cām ad iuicē. ⁊ cui⁹ ē cā. ⁊ i quo est cā. vnūquodqʒ quidē accipiēti ⁊ cuius causa i plus. vt i quatuor equales eos qui extra i plus sūt quaʒ triangulis aut quadrangulis. oibus autē ineqʒ. quecūqʒ. n. quatuor rectis equales exteriores ⁊ mediū simil'r.

Istud est tertium capitulum huius tractatus in quo Aristo. postq̄ʒ cōpauit effectuʒ cause consequent' cōparat passionem cām ⁊ subiectum iuicem. vt ex his habeatur formalis cognitio cause ⁊ effectus ponendo duas conclusiones quaruʒ p̄ma est ista passio cā ⁊ subiectum vniuersaliter sumpta inuicem conuertūtur. sed particulariter non se inuicem conuertūtur.

Secunda conclusio est passio habens plura subiecta specialia ⁊ plures causas particulares non ē demonstrabilis de quolibet illorum per causam specialem ibi. in figuris autem. Prima conclusio arguitur dupliciter. ⁊ p̄mo inductiue. quoniam habere tres angulos equales duobus rectis ⁊ figura tribus rectis lineis contentam habere angulum extrisecum ⁊ triangulus inuicem conuertuntur. Similiter habere angulos extrinsecos equiualentes quatuor rectis ⁊ esse resolubile in tot triāgulos quot angulos habet demptis duobus. ⁊ figura rectilinea inuicem conuertuntur sed hr̄e tres angulos ⁊ habere angulum extrinsecum ⁊ ysocheles nō ɔuertunt' nec ēt ɔuertunt' hr̄e angulos extrinsecos equiualentes q̄tuor rectis ⁊ esse resolubile in tot triangulos quot angulos habet demptis duobus et triangulus vel quadrangulus.

Est autem medium rō primi extremi. propter quod omnes scie per diffinitōem fiunt. ut folio fluere sī: mal: sequit' vitēʒ ⁊ excedit ficcuʒ. sʒ nō oia sʒ equalium. si itaqʒ accipiat aliquis primum medium. rō fluendi folia ē. erit. n. primuʒ i altero medium. quoniam oia h⁹i sunt. sit huius medium q̄ ficus densat' aut aliq̄d aliud h⁹i. quid ē autē folio fluet' densari i ɔtactu semis succum.

Scd̄o mediū i demr̄atōe potissima ē diffinitio maioris extremitatis ⁊ minor extremitas ē sb̄m. ⁊ h̄ omnia conuertunt' ⁊ i demonstratōe pticulari mediū est diffinitio maioris extremitatis. aut ipm sbm̄. mior aūt ē aliquid ɔtentū sub eo. ⁊ hec ñ cōuertūt' ḡ. pʒ ɔsequentia q̄ diffinitō ē cā ⁊ minor extremitas ē sbʒ vl' aliquod cōtētū sub illo ⁊ maior extremitas ē passio. aūs aūt nāl'r declarat' q̄m̄ folio fluere ⁊ humorē depresari i seie ⁊ iportatū ꝑ oēs arbores fluentes inuicē ɔuertunt'. quoꝝ vnū. s. folio fluere alteꝝ cāt sʒ humorē depresari i seie iportatuʒ ꝑo ꝑ oēs arbores fluētes ē sbm̄. si aūt sumat' vitis aut ficus tūc nō cōuertunt' cā passio ⁊ sbm̄. q̄ tale ñ vl'r sumit'. nō eniʒ sequit' hoc folio fluit. ḡ hoc ē vitis siue sumat' fluere i actu siue i habitu. ecōtra aūt ꝫ argumētū sumendo fluere vt dicit aptitudinē. R̄ndū p̄mo ꝫ Egi. q̄ semp diffinitio q̄ ē mediū i demonstratōne exp̄mit cām passiōis i sb̄o. ⁊ ecōuerso. illud qd̄ ē cā passiōis i sb̄o ē illud qd̄ exp̄mit' ꝑ diffinitōem. vt si cā eclipsis ē iterpō terre. ⁊ q̄ritur qui ē eclipsis. respondet' q̄ est interpō terre ita si cā cadēdi folia ē cōdepsātio hūoris i arbore ⁊ q̄rat' qd ē folio fluere. r̄ndendū ē q̄ est ɔdepsātio succi seu humoris i arbor' nec tales r̄nsiones sūt itelligēde i p̄dicatōe idēptica sʒ cāli. q̄ tales diffinitōes sūt cāles. nō eni iterpō ē idēptice eclipsis nec cōdepsātio humoꝝ ē format' cāus folioꝝ sʒ ē solum cā illi⁹. sic. n. loquit' phūs i ꝓlogo de aīa cū dicit domū esse tectū parietē ⁊ fundamētū. ⁊ ɔmen. ibidē q̄ ira ē ebulitio sanguinis i corde. nō. n. ē aliqua istarum diffinitōum idēptica sʒ tm̄ cālis. iō quelʒ istaꝝ ꝓpōum ē itelligenda i obliquo ⁊ nō i recto. Ex isto notabili sequit' q̄ diffinitio subiecti ē mediū i dm̄ōstratōe potissima q̄m̄ ipa ē q̄ exp̄mit cām p̄me passionis. si. n. querit' ꝓpter qd hō ē disciplinabil'. r̄ndetur q̄ ē aial rōnale. ⁊ si q̄rit' ꝓpter qd triāgul⁹ habʒ tres angulos eq̄les duob⁹ rectis. r̄ndendū ē q̄ est figura rectilinea trib⁹ lineis cōtenta ⁊ nō q̄ hʒ angulū extrinsecū. q̄ dato q̄ nō esset aliqs angul⁹ extrinsecus non min⁹ triāgul⁹ hr̄et tres angulos eq̄les duobus rectis. nō ḡ hr̄e angulū extrīsecū ē mediū i demonstratōe sʒ diffinitio triāguli vʒ figura tribus rectis lineis cōtenta. hr̄e aūt angulū extrinsecū ē dterminatio illi⁹ mediꝫ vt alias dictū ē sine q̄ determinatōe nō posset illa conclō demonstrari. ois triangul⁹ hʒ tres angulos equales duob⁹ rectis. Secundo nōndum q̄ ex eodē succo seu humore qd̄ idē ē apud p. i l'ra gn̄atur semen fruct⁹ ⁊ foliū. ex puriori tm̄ gn̄atur semen ⁊ fructus. ⁊ ex ipuriori gn̄antur folia. totū ergo appellāt succū seminis Arist. vʒ succuʒ ex quo gn̄atur semen ⁊ fruct⁹. ⁊ succū ex quo gn̄ant' folia. talis ḡ succus si cōdepreset' ⁊ cōgelet' i arbore ita q̄ ñ attingat folia statim illa ab arbore fluūt. Ex qbus sequitur q̄druplicē esse cām hui⁹ passionis q̄ est folio fluere. Prīa cā ē latitudo folij. ex eo eni q̄ folia sūt lata ⁊ magna hn̄t grauitatem multā ⁊ valde ponderant. ꝓpter q̄ʒ cām petūt cāum deorsum. ista cā non ē vlis nec imediata nec ꝑ se sʒ ꝑ accn̄s. q̄ accidit latitudini motus deorsum. q̄ aūt folia cadāt hoc ē rōne grauitatis q̄ʒ icludit latitudo folij. Secūda cā est passibilitas succi seu humoris i arbore. nā arbores latoꝝ folioꝝ hn̄t humorē ⁊ succū magis passibilem qd̄ pʒ ex ipa latitudine folioꝝ consurgente ex dilatatōe succi hn̄ passibil'. al'r enim fierēt folia stricta: ista cā est vlis sed nō imediata. q̄ a p̄ncipio est succ⁹ passibilis. ⁊ tm̄ tunc non fluunt folia imo nondū formate ta sūt. Tertia cā est exalatio facta a calido. calidū enim ꝓpter quod maturescunt fruct⁹ agens i succuʒ i. i humorē illū passibilē facit exalare subtile grosso remanente. ⁊ q̄ non est de natura grossi facile penetrare ipeditur arbor a nutrimento fluente ꝑ folia q̄ deficiente desiccant' folia ⁊ fluūt. hec quidem cā potest esse imediata sed non vlis. q̄ per talem cām nō omnia folia fluunt. Quarta causa est cōgelatio facta a frigido nam frigidum agens i huiusmodi humorem passibilem condepresat ⁊ congelat ipm quo congelato non attrahit' ad folia. ⁊ consequent' cadūt ꝓpter defectum nutrimenti restaurantis humidum deperditum ⁊ hec cā est vniuersalis ⁊ imediata quā appellat. p. medium p̄mum idest cām vniuersalem ⁊ imediataʒ. ⁊ itelligitur hic per folia fluere cāus foliorum deorsum per motum. q̄ si itelligeretur dilatatio ⁊ extensio. tunc causa imediata esset flux⁹ ⁊ extensio frequens succi seu humoris in arbore. Cōtra p̄dicta ar. ⁊ maxime contra quartaʒ cām. q̄ humor depresatus ⁊ cōgelatus non videtur esse causa imediata fluxus folioꝝ sed magis carentia nutrimenti. ideo enim folia fiunt. q̄ carent nutrimento quia humor non potest penetrare. causa autem quare ñ potest penetrare est ɔgelatio ⁊ cōdepresātio facta a frigido. Secundo sequitur q̄ humor viscosus ē semper causa q̄ non fluunt folia. patet consequentia. q̄a facit succum impassibilem ꝓpter tenentiam partiuʒ sed ɔn̄s falsum. q̄ ficus habet humorem viscosum cuius folia facile fluunt sicut vitis. Ad primuʒ dicitur q̄ tam humor condepresatus quam carentia nutrimenti est cā immediata. sed non eodem modo q̄ humor cōdepresatus ē cā imediata positiua ⁊ carentia nutrimēti est cā imediata p̄uatiua. ⁊ q̄ hec cā includitur i p̄ori. ideo per humorem condepresatuʒ demonstratur folia fluere ⁊ non per carentiam nutrimenti. quia vt dictum est. s. effectus negatiuus non demonstrat' ꝑ cām pure negatiuam sed per causam negatiuam adiunctam affirmatiue aut per causam affirmatiuam icludentem negatiuam. Ad secundum respondetur per quatuor ꝓpōnes quarum prima est ista. impassibilitas succi vel humoris i arbore est per se cā non fluendi folia. pʒ naʒ quando succus arboris non est de facili passibilis non est facil'r extēdibilis ꝓpter quod facit folia stricta deinde si nō ē bene passibilis non de faciliter exalat a calido nec dō facili congelatur a frigido. ex quo sequit' folia recipere nutrimentum ⁊ non fluere. Secunda propō viscos tam succi est causa per accidens nō fluēdi folia pʒ q̄ si aliq̄ mō ē cā h̄ est ꝑ tāto q̄ illa viscositat' reddit succū nō de facili passibilem ꝓpter tenentiā partium iuicem. Tertia propō viscositas tendens in siccum est cā non fluēdi. patet. nam sicut caliditas ē maxime actuitatis. ita siccitas est maxime resistētie ideo humor talis non potest cito exalare calido nec condepresari a frigido. Quarta propō viscositas tendens i humidum non est cā non fluendi folia. q̄ sicut calidum ē actiuum ⁊ frigidum subactiuum. ita siccitas est passiua ⁊ humiditas sb̄passiua. ideo succus habundans in hum do ꝓpter passibilitateʒ humiditatis ē bene passibilis ꝓpter qd̄ rōe hūiditatis

habũdãtio extenditur succ⁹ ⁊ fiũt folia lata. ⁊ q̃ illa
humiditas ẽ bene passibil' succus patit̃ exalatões a
calido ⁊ ꝯgelatõem a frigido.ꝓpter quod arbor hñs
talẽ succũ folio fluit. Et ex his pꝫ rñsio ad rõnem ne
gãdo ꝯñam sed solũ sequit̃ de humore viscoso tẽdẽ
tem i siccitatẽ. q: de humore tendẽtẽ i humiditatem
illud non est verum. vt patet de sicu. cui⁹ humor mi
nus habundans humiditate hꝫ lata folia ⁊ folio flu
it.ꝓpter humiditatẽ hñ passibilẽ.

In figuris autem sic assignabit ali quis querẽtibus ꝯsecutõem eẽ cãe ⁊ cui⁹ ẽ cã. sit.n.a.in.b.oi b.ãt i vno quoqꝫ coꝝ q̃ sunt.d.i pl⁹ aũt.b.qui dem igitur uniuersalr̃ utiqꝫ erit ip sis.d.hoc.n.dico uniuersale qđ nõ conuertit̃. tñ oĩa conuertunt̃ ⁊ exce dunt in ipsis igit̃ esse causa ipsius.a b.est. oportet igitur a.amplius quã b.extendi. si uero non quid magis cã erit hec illius.

Scđa ꝯcl'o passio hñs plura subiecta spãlia ⁊ plures cãs pticulares ẽ de quolꝫ illoꝝ demr̃abil' p cam spã lem.ꝓbat̃ nã esse longe vite ẽ q̃dam passio cõis ha bens subiecta spãlia i volatilib⁹ ⁊ quadrupedib⁹.s. aqlam ⁊ ceruum ⁊ cãs pticulares q̃ sunt eẽ siccũ in volatilibus ⁊ carere colera i quadrupedib⁹.ꝯstat ãt hanc passionẽ demr̃ari de aquila p esse siccũ ⁊ d̃ cer uo p carere colera q̃ qđ ẽ cãe ⁊ si sũt cõiores istis sbis ꝯuertunt̃ tñ cũ oĩbus his simul i quib⁹ ẽ longa vita ita q̃ eẽ siccũ i volatilib⁹ i plus se hꝫ q̃ʒ aquila. tñ ꝯ uertit̃ cũ oĩbus volatilib⁹ sil' in qbus ẽ longa vita. silr̃ carere colera i plus se hꝫ q̃ʒ ceruus. tñ ꝯuertitur i q̃drupedib⁹ cũ oĩbus his i quib⁹ ẽ lõga vita. sit er go a. lõga vita. ⁊ b.c. volatilia ⁊ q̃drupedia. ⁊.d.e. es se siccũ ⁊ carẽ colera ⁊ pꝫ.a. demr̃ari de b.c.p d.e. isto mõ oẽ volatile siccũ ẽ lõge vite. sꝫ aqla ẽ volatile sic cũ. g̃ ẽ longe vite. Itẽ oẽ q̃drupes carẽs colera ẽ lon ge vite ceruus ẽ q̃drupes carẽs colera. g̃ ceruus ẽ lõ ge vite. Nõndum pmo q̃ q̃drupedia ꝓpter siccũ terrenũ reducũt̃ ad tẽperamentũ p carentiã colẽ. vo latilia vero q: hñt multũ de humiditate aerea redu cũtur ad tempamẽtũ p esse siccũ. g̃ esse siccũ i humi do aereo ẽ cã ꝯtẽperamẽti ⁊ lõge vite i volatilib⁹. ca rere aũt colera i sicco terreo ẽ cã ꝯtẽperamẽti ⁊ lõge vite i q̃drupedib⁹. iõ hñ sequit̃ hoc ẽ siccũ i humido aereo. g̃ ẽ longe vite ⁊ nõ ecõuerso ẽt sequit̃. hoc ca ret colera i sicco terreo. g̃ ẽ longe vite ⁊ nõ ecõtra. h eni passio. s. longa vita ẽ cõior q̃ʒ aliqua illaꝝ cãrũ. Ex isto notabili sequit̃ q̃ longa vita nõ est demr̃abi lis de aliquo p esse siccũ. aut p carentiã colere tanq̃ʒ p cãm imediatã. sed p esse ꝯtẽperamẽtũ i ꝯplexione hoc mõ oẽ aial ꝯtẽperatũ i ꝯplexione ẽ longe vite. sꝫ ceruus vel aqla ẽ aial ꝯtẽperatũ i ꝯplexiõe. g̃ ceruus vl' aqla ẽ aial ꝯtempeatũ i ꝯplexione. g̃ ceruus vel aqla est longe vite. esse aũt ꝯtẽperatũ i ꝯplexione de mõstrat̃ imediate p esse siccũ ⁊ p carentiã colere sic arguẽdo. oẽ volatile siccũ ẽ aial ꝯtẽperatũ i ꝯplexio ne. sꝫ aquila ẽ uolatile siccũ. g̃ aquila ẽ aial ꝯtẽpera tũ i ꝯplexione. Itẽ oẽ q̃drupes carẽs colera hꝫ ꝯtem pamentũ ꝯplexiõis sed ceruus ẽ q̃drupes carẽs co lera. g̃ ceruus ẽ hñs cõtempamentũ ꝯplexionis. si cut enim vituperabile demoust at̃ p agere ꝯtra rec tam rõnem tanq̃ʒ p cãm imediatã ⁊ p habũdare vl' deficere tanq̃ʒ p cãm mediatã. ita longitudo vite de mõstrat̃ p cõtempamentũ ꝯplexionis tanq̃ʒ p cãm imediatã ⁊ p esse siccã vel carere colera tanq̃ʒ p cãm mediatã. Secundo notanduꝫ q̃ aliqua passio hꝫ subiecta spãlias sed non cãs pticulares. vt habẽ tres angulos equales duob⁹ rectis hui⁹ passionis subiec ta spãlia sunt eqlaterus ⁊ ysocheles quib⁹ non coue spondent cãe pticulares sed tñ cã vlis. s. diffinitõ tri anguli. aliq̃ aũt passio hꝫ subiecta spãlia ⁊ cãs pti culares sed non cãm vlem ut agere cõtra rectã ratõ nem ⁊ esse cõtempamentũ i cõplexione. ꝓdigus eni ⁊ auarus seu audax ⁊ timidus sunt subiecta pticula ria pme passionis cui⁹ non ẽ aliq̃ cã vlis. at̃. pcede ret i infinitum sed tñ cãe pticulares vꝫ abũdare ⁊ de ficere. secunde aũt passionis non ẽ aliqua cã vlis ne pcedat̃ i infinitũ sed tñ pticularis vꝫ esse siccũ ⁊ ca rere colera sicut p pticularia subiecta q̃ sunt ceruus ⁊ aqla. Iteꝝ aqla ẽ passio q̃ hꝫ cãm vlem ⁊ cãs pti culares sicut hꝫ subiectum vle ⁊ subiectum pticula re vt uituperabile cuius cã vlis est agere contra re ctaꝫ rõnem ⁊ cã pticularis est abundare aut deficer̃ aut sicut longitudo vite cui⁹ cã vlis est cõtempamẽ tũ cõplexionis. ⁊ cause pticulares sunt esse siccum ⁊ carentia colere. neqꝫ ponit arĩs. i lr̃a q̃ iste sunt cau se imediate longe uite. sed tñ q̃ longa vita est dmõ strabil' p q̃ʒlꝫ illaꝝ cãꝝ ubi tñ poneret illud esse itel ligendũ cõditionalr̃ ⁊ exemplariter. Exẽpla enim po nim⁹ non vt ita sint sꝫ ut sentiant q̃ addiscunt iquit phũs i libro elenco. Tertio nõndum q̃ aliqua est passio hñs tam subiectum ꝯuertibile noiatũ q̃ʒ cãꝫ ꝯuertibilem noiataꝫ ut disciplinabile seu cq̃litas tri um anguloꝝ ad duos rectos pme passionis subiec tũ cõuertibile est homo. sed cã ꝯuertibilis est aial rõ nale. scđe ꝯo passionis subiectum cõuertibile ẽ triã gulus ⁊ cã cõuertibilis est figura trib⁹ lineis rectis ꝯtenta. aliqua aũt ẽ passio que hꝫ subiectum cõuer tibile noiatum ⁊ cãm cõuertibilem inoiatam ut hin nibile ⁊ rudibile quaꝝ passionũ subiecta ꝯuertibilia sũt equus ⁊ asinus. cãe aũt cõuertibiles non sũt no minate sicut nec diffinitõẽs essentiales eorundẽ sub iectoꝝ. aliqua ꝯo est passio hñs cãm cõuertibilẽ no minatam ⁊ subiectum inoiatum ut cõmutata ꝓpor tio cui⁹ cã conuertibil' ẽ ꝓportionabilr̃ augeri seu si militudo ꝓportõum. subiectũ aũt ꝯuertibile ẽ inoia tum ut ponit Arist. i pmo hui⁹. sicut ẽt tangibile hꝫ cãm cõuertibilem noiatam. s. imutatiñ tact⁹. nõ aũt hꝫ subiectum cõuertibile noiatum. sꝫ tñ subiecta p ticularia. s. calidum ⁊ frigidũ humidũ ⁊ siccũ. vt col ligit̃ ex doctrina phĩ. 2. de aia. ita i ꝓposito uitupera bile hꝫ subiectum cõuertibile noiatum quod est ui ciosus ⁊ cãm cõuertibilem noiatam q̃ ẽ agere cõtra rectam rationem. sed longa uita hꝫ cãm cõuertibi lem noiatam q̃ ẽ ꝯtemperamentum cõplexionis. et subiectum conuertibile inoiatum. q: nõ est aial nec quadrupes nec uolatile cum longa uita non uerifi cetur vl'iter de aliquo istoꝝ. sed ẽ aliquod iter ista qđ verificatur de qbusdam quadrupedibus sꝫ de his i qbus est carentia colere. de quibusdam volatilib⁹ vꝫ de his in quib⁹ abundãtia est sicci. ideo dicit phi losophus in littera q̃ longa vita conuertit̃ cum om nib⁹ his simul ⁊ excedit quodlꝫ istoꝝ diuisim. s. cer uum vl' aglam ⁊ huiusmodi.

Si igitur i omnibus .c. est.a. erunt illa omnia aliquid unum aliud.a.b si.n.si quomodo erit differẽtie quo niam i quo est.c. sit.a oi.i quo autẽ a.si i oi isit.c. propter quid eim erit aliqua causa. ut puta.a. iest oĩb⁹.d. Si itaque que sũt.d. erũt aliquid vnũ ꝯsiderari. oportet ⁊ sic.c. cõti git igit̃ eiusdem causas plures eẽ sꝫ non eiusdẽ spẽ. vt eius quid ẽ lõge vite eẽ quadrupedia nõ habere co leram volatilibus sicca esse aũt ali ud aliquid.

Ex pdictis arĩs. correlarie isert q̃ hmõi passio ꝯmu nis nõ ẽ vnus effect⁹ spẽ q:. ꝓuenit a multis causis diuersaꝝ spẽꝝ mõ a causis diuersis spẽ non ꝓuenit idẽ effect⁹ spẽ lꝫ ꝓueniat idem effect⁹ gñe. vñ habet̃ longã vitã ẽ effect⁹ diuersus spẽ sicut sue cãe pticu lares diuersificant̃ in spẽ. s. esse siccũ i volatilib⁹ ⁊ ca rere colera i quadrupedib⁹. vñ breuiter potest sic ar gui ꝯtempamentum ꝯplexionis non est vnum spẽ. ergo nec longa vita pꝫ ꝯña p Arist. i altero capitu lo di. q̃ cã ⁊ effectus consimiliter accipiũtur q̃ʒtum ad vniuocatõem equocationem ⁊ analogiam. ante cedens aũt liquet ex dictis cum esse ꝯtemperatũ in complexione imediate ꝓueniat ex causis diuersarũ specierum que sunt esse siccum ⁊ carentia colere. Contra pdicta arguitur ⁊ pmo q̃ cause diuersarum spẽrum ꝓducunt eundem effectum spẽ. quia calidi tas ⁊ lumen sunt cause diuersarum spẽrum a quib⁹ ꝓueniunt caliditates eiusdem spẽi. Secundo ar. q: esse ꝯtempatum i complexione non est imediate a causis nominatis q: aliter sequeretur q̃ aliq̃ pas sio habens causam non est potissime demonstrabil' contra determinationem arĩs. pmo huius. ⁊ patet ꝯ sequentia. q: hec passio sꝫ esse ꝯtempatum i cõple xione hꝫ cãm vt dictum ẽ ⁊ subiectũ ꝯuertibile lꝫ in nominatum ⁊ q̃ non demonstretur potissime ar. q: i omni demonstratione potissima omnes termini ꝯ uertunt̃. sꝫ esse cõtempatum i cõplexione i plus se hꝫ q̃ʒ aliqua dictaꝝ cãrum. ergo p nullam illarũ de monstrat̃ potissime. Ad pmum rñdet̃ q̃ cause di uersaꝝ spẽrum nõ ꝯtente sub eodem genere imedia to bene ꝓducunt effectus eiusdem spẽi q: vna redu cit̃ i aliam sed cause diuersaꝝ spẽꝝ contẽte sub eodẽ genere imediato non ꝓducunt effectus eiusdeꝫ spẽi vt patet de homine ⁊ de equo de quib⁹ cãis loquit̃ hic phũs eo q̃ esse siccum seu carere colera seu vola tile siccum et quadrupes carens colera continentur sub eodem gñe imediato quod est vl'e subiectũ illi us passionis sꝫ habere longam vitam. Ad scđꝫ dr̃ q̃ esse ꝯtempatum i ꝯplexione non demostratur potissime p aliquã illaꝝ cãrum diuisim sꝫ p ãbas si mul disiuncti. vt omne quadrupes carens colera vl' volatile siccũ ẽ cõtempatũ i ꝯplexione sꝫ.a.ẽ hmõi dato q̃.a. sit illud subiectũ inoiatum. ergo.a.ẽ cõtẽ patum i ꝯplexione. ⁊ si ar. oĩs demonstratio potissi ma ẽ per cãm vl'em. si ergo hec est demonstratio po tissima oꝫ q̃ ꝯtempatum i ꝯplexione hẽat cãꝫ vl'ẽꝫ cui⁹ oppositum dicebatur i secũdo notabili alteri⁹ ꝯ cl'onis. Dicendũ q̃ ibi loquebat̃ d̃ cã vl'i simpl'r accipiẽda nõ expressibili p disiunctuꝫ vel copulatũ núc aũt cã vlis assignata non põt exprimi nisi p dis iunctum. sicut.n. passio vlis aliq̃ exp̃mit̃ p disiũctũ vt par vel ipar qđ dr̃ esse passio ꝯuertibilis cuꝫ nu mero. ita cã vniuersalis aliq̃ exprimit̃ p disiũctum vt habundare vl' deficere respectu illi⁹ passiõis agẽ cõtra rectã rõnem ⁊ esse siccũ vel carẽ colera respec tu illi⁹ sꝫ cõtempatum i cõplexione.

Si aũt i athoma nõ stati veniunt ⁊ nõ solum vnũ medium sꝫ plura. et cause plures equalis autẽ causa est medioꝝ que ad vl'e primaꝫ est aut que ad singulare singularibus. ma nifestum vtiqꝫ ẽ q̃ que propiquio ra vnicuiqꝫ proxia causa. primum quidẽ.n. que ea sub vl'e. hec.n. cau sa vtputa in.d. quidem.c. ipius.b. causa est i.d. quidem igit̃ esse.c. cã est ipius.a. ipi autem.c.b. i hoc aũt est eadem. d̃ sillogismo quideꝫ igr̃ ⁊ demr̃atõe quid vnũqđqꝫ ẽ. ⁊ quo mõ sit manifestuꝫ est. simul auteꝫ ⁊ de scia demonstratiua.

Circa pdicta posset dubitari cũ passio cõis aliq̃ re ferat̃ ad spãle sbm non imediate sed p plura media subordinata vtrum reductio passionis i sbm fieri d̃ beat ascendendo vel descendendo vbi gr̃a. vegeta tiuũ ẽ passio cõis relata ad hoiem vt ad simplicissi mum sbm ad qđ nõ stati deuenit̃ sed mediate sensi tiuo ⁊ rõnatiuo ⁊ tũc ẽ qđ q̃lis dꝫ eẽ ꝓcessus dmr̃ati uus vtꝝ sit descẽdẽdo. v. oẽ sensitiuũ ẽ vegetatiuuꝫ oẽ rõnatiuũ ẽ sensitiũ. g̃ oẽ rõnatiuũ ẽ vegetatiuuꝫ tũc vltra oẽ rõnatiuũ ẽ vegetatiuũ. oĩs hõ ẽ rõnati uus. g̃ oĩs hõ ẽ vegetatiu⁹ aut ꝓcẽdẽdo ab inferiori ad suũ supius isto mõ oẽ rõatiuũ ẽ sensitiñ. oĩs hõ ẽ rõatiu⁹. g̃ oĩs hõ ẽ sensitiu⁹. ⁊ vltra oẽ sensitiñ est vegetatiñ oẽ rõatiuũ ẽ sensitiuũ. g̃ oẽ rõatiuũ ẽ ve getatiñ ẽ g̃ qđ qs istoꝝ modoꝝ ẽ obs'uand⁹. Rñdꝫ phũs q̃ qlꝫ illoꝝ modoꝝ põt obs'uari dũmõ ꝓceda tur sp̃ p cãꝫ primã. tñ magis ꝓprie ꝓcedit cũdo sur suꝫ q̃ʒ dscẽdẽdo vt dato q̃.a. sit vegetatiuũ ⁊ b sen sitiñ. ⁊ c. rõnatiuũ ⁊ d hõ. põt g̃ demr̃ari a de d dscẽ dẽdo p b c. ⁊ iteꝝ ascẽdendo p c b. ꝓprie tñ sit illa re ductio ascẽdẽdo eo q̃ itur ad cãm vlem ⁊ imediatã passionis sic arguẽdo maiorẽ. oẽ corp⁹ aiatũ ẽ vege tatiuũ. oẽ sensitiuum ẽ corp⁹ aiatũ. g̃ oẽ sensitiuũ est vegetatiuũ. iteꝝ maior sic demr̃at̃. oẽ corp⁹ hñs vi tã ẽ vegetatiuũ. oẽ corpus aiatum ẽ corp⁹ hñs vitã g̃ oẽ corp⁹ aiatũ ẽ vegetatiuũ vbi iã assignat̃ cã vlis q̃ ẽ corp⁹ hñs vitã vt colligit̃ de itentõe arĩs. 2. de aia sꝫ dubitat̃ de ista demr̃atõe. oẽ sensitiuũ ẽ vegetati uum oẽ rõnatiuum ẽ sensitiuũ. g̃ omne rõnatiuũ est vegetatiuum. vtrum sit demonstratio q: vel ꝓpter quid ⁊ videtur q̃ non demonstratio quia. quoniã medium in demonstratõe q: non est immediata cã inherentie predicati ad subiectum vt colligit̃ a phõ pmo huius sed medium huius demonstrationis ẽ imediata cã inherentie predicati ad subiectum cuꝫ vegetatiuum insit rõnatiuo p sensitiuum. ergo nõ ẽt est demonstratio ꝓpter qđ ex quo ꝓcedit a posteri ori. posterius est.n. nalr̃ sensitiuum q̃ʒ vegetatiuũ.

Dicendum bm porphi. i vniuersalibus q̃ species respectu generi habet habitudinem totius ⁊ partis quoniam genus est pars essentialis speciei ⁊ speci es ẽ pars subiectiua generis ex quo sequitur q̃ ista demonstratio omnis homo est animal sor. est homo ergo sor. est animal. potest esse quia ⁊ propter quid si enim accipitur homo vt pars animalis sic ẽ dmõ stratio ꝓpter quid quoniã partes sunt priores tota pmo phi. si autem accipitur homo vt totum respe ctu animalis sic proceditur ab effectu ad causam ⁊ est demonstratio quia. ita in proposito est dicendũ quod illa demonstratio est propter quid si sensiti uum dicat habitudinem ptis ad vegetatiuuꝫ. si au tẽ dicit habitudineꝫ totius sic ẽ demonstratio. quia

E principiis autē qualr̄ fiant cognita. ⁊ quis est cognoscēs habitꝰ ē manifestū predubitātibus primū quod quidē nō cōtingit scire p dēmōstrationē nō cognoscēti p̄ma principia imediata dictū est p̄us. imediatorū āt cognitio ⁊ vtrū eadē ē aut nō eadē dubitabit utiqz aliqs ⁊ vtrū scia utriusqz an nō. aut hꝰ qdē scia illius aūt aliquod genꝰ sit ⁊ vtrū cū nō sit habitus fiāt aut cum insint lateant.

Istud ē quartū capitulū huiꝰ quarti tractatꝰ scēdi posteriorū in quo aris. agit de virtuali cognitione cāe ⁊ effectꝰ postq̄z determinauit de formali cognitione eorūdē. cā enī et effectꝰ formaliter ingrediuntur demōstrationē sed dignitates q̄ sūt p̄ncipia prima tm̄ virtualiter ingrediūtur demōstrationez vt patuit p̄mo huius in quibꝰ virtualiter cōtinet̄ ⁊ cognoscūtur cā ⁊ effectus eo mō quo virtualiter continet̄ effectus in cā. ⁊ cā particularis in cā vniuersali ⁊ minus vniuersalis in magis vniuersali. ideo d̄ mō cognoscēdi dignitates seu p̄ma principia ē consequenter agēdū vt habeat̄ cōpleta notitia oīum p̄cognitorū que sūt passio subiectū ⁊ dignitas de q̄bus est facta specialis mētio in prologo cū dicebat̄ ante oēm demōstrationē tria eē precognita ⁊ duas eē precognitiōes. s. quid ē ⁊ quia est. Diuidit̄ autez istud capitulū in duas ptes in quaꝝ p̄ma arist. mouet questiōes ⁊ in scd̄a exeqtur de illis ibi. si qdem igit̄. Prima q̄stio est ista vtrū oīum primoꝝ principiorū imediatorū sit eadē cognitio vel diuersa.

Secunda questio vtrum prima ⁊ ipsa conclusio per sciam cognoscat̄ aut scia sit cognitio cōclōnis ⁊ itellectꝰ sit cognitio p̄ncipiorū. Tertia q̄stio vtrū prima p̄ncipia sint nobis inata ⁊ lateāt nos aut sint successiue acquisita.

Si quidem igit̄ habemus ipsos inconueniens est cōtingit enīz certiores habendo cognitiones demonstrantem latere.

Ista est secūda ps huiꝰ capl'i in qua aris. facit duo qm̄ p̄mo exeqt̄ de tertia questiōe secūdo d̄ alijs dubꝰ p̄cedētibꝰ ibi. qm̄ aūt circa intelligētiā. Executio tertie q̄stiōis sic ordinat̄. nā p̄mo arguit phūs ꝯtra vtrāqz ptē q̄stiōis cōcludēdo oppositū cuiuslibz illarū. scd̄o vero determinat ptē sustinēdā ibi. necesse itaqz. Quātū ad p̄mū ar. ꝙ nō sit possibile p̄ma p̄ncipia nobis eē inata ⁊ nos latere nā data illa prima parte q̄stiōis sequit̄ hoc inconueniēs ꝙ certissima cognitio lateret habētē pz ꝯña qꝛ notitia p̄ncipiorū est cognitio certissima sz cōsequēs p̄bat̄ eē falsū nā cognitio p̄ncipiorū ē certior cognitiōe habita p demōstrationē sz cognitio habita p demōstrationē nō sic haberi pōt ꝙ lateat hn̄tē. g̃ multo minus pōt fieri ꝙ aliqs habeat cognitionē p̄ncipiorū imediatorū ⁊ lateat ipm. pz ꝯña cū minori inductiue maior aūt ē clara exquo notitia demōstratiōis depēdz a notitia p̄ncipiorū imediatorū iuxta determinationē arist. p̄mo huiꝰ. Notādū ꝙ actꝰ ⁊ habitꝰ specificatur ab obō vt colligit̄ a phi. scd̄o de aīa iō nulla est certa cognitio que non sit de re certe cognita. nemo aūt certe cognoscit aliquā rez nisi pcipiat se cognoscere illā ⁊ nemo pcipit se cognoscere aliquaz rem nisi pcipiat cognitionē illius rei g̃ nō ē possibile aliq̄z eē certissimā cognitionē q̄ lateat habētē licet. n. visus interdū videat ⁊ nō pcipiat se videre ⁊ intellectus intelligat ⁊ nō pcipiat se itelligere nullus tamē certe cognoscit nisi pcipiat se cognoscere viso enīz qua nō pcipit̄ se videre ⁊ intellecto qua nō pcipitur se intelligere non ē certa cognitio cū g̃ cognitio p̄morū p̄ncipiorū sit cognitio certissima nō est possibile illā eē inatā alioqui cognitio certissima lateret habentem cum in primo instanti hominis anima nihil se percipiat cognoscere. vt experientia manifestat.

Si autem accipimus nō hn̄tes priꝰ qualr̄ utiqz cognoscemus ⁊ adiscemus. utnā ex p̄existenti cognitione ipossibile. n. est sicut ⁊ i demr̄atiōe diximus manifestuz igit̄ ꝙ neque habere possibile est neqz ignorantibus ⁊ neqz nullum hn̄tibus habitum fieri.

Scd̄o ar. phi. cōtra aliā ptē q̄stiōis p̄bando cognitionē p̄morū p̄ncipiorū nō inesse nobis p acq̄sitionē inferēdo hoc icōueniēs data pte affirmatiua seqtur ꝙ aliqua notitia intellectiua nō fieret ex p̄existenti cognitiōe cōtra determinationē factā in p̄ncipio p̄logi posteriorū ⁊ pz ꝯña. qꝛ notitia p̄morū p̄ncipiorū debet eē p̄ma si. n. p̄cederet alia notitia illa nō essz p̄ma p̄ncipia qꝛ sicut se hz res ad eē ita se hz ad cognosci. scd̄o metha. ⁊ ita his rōibus seq̄t̄ falsitas tertie q̄stiōis pro vtraqz pte. Notādū ꝙ p̄ncipiorū indemōstrabiliū quedā fiunt ex terminis cōissimus vt de quolibet eē vel nō eē nō cōtingit idem simul esse ⁊ nō esse ⁊ q̄dā sūt ex terminis minus cōibus vt omne totū est maiꝰ sua pte si ab equalibꝰ equalia demas cetera manent equalia p̄ma p̄ncipia sūt in nobis solo lumine intellectus agentis. alia vero discursu in pceptibili semp tn̄ cōcurrente itellectu agēte quia sicut color nō mouet visū nec visus recipit visionē nisi virtute lu[m]is vel luminis materialis ita fātasmata nō mouet intellectum nec ipse intellectus possibilis aliquā itentionem recipit nisi virtute luminis intellectus agētis ⁊ licet i hoc similitudo isit visum ⁊ itellectū possibilem in alijs tamen est similitudo qm̄ visus nō hz potētiā discurrēdi nec sillogizādi neqz p deductionē inuestigādi quoꝝ quodlz iest itellectui facto in actu. Ex quibus seq̄t̄ ꝙ cognitio p̄ncipiorū tā mediatorū aliquo mō iest nobis a natura ⁊ aliquo mō nō cognitio quidē p̄ncipiorū i est nobis a natura naturalitate a potētie passiue sed nō inest nobis a natura naturalitate actꝰ vel habitꝰ inati. sicut. n. visio iest visui a natura naturalitate potētie passiue pp naturalē iclinationē q̄z potētia visiuā inatā hz ad visionē qꝛ vnūqđqz naturalr̄ iclinat̄ i suā pfectionē ⁊ i suū finē nō tn̄ visio iest visui a natura naturalitate actꝰ vel habitꝰ inati cū visus nō nascat̄ vidēs sz in pura potētia receptiua visionis ab obiecto ita itellectio iest naturalit̄ itellectui naturalitate potētie passiue cū itellectꝰ nālit̄ iclinetur ad actū itelligēdi tāq̄z in suā pfectionē iuxta illud aristo. in p̄ncipio metha. omnes homines nā scire desiderāt nō tamen inest intellectui naturaliter intellectio nālitate actus vel habitus innati cū nascatur intellectus sicut tabula rasa in qua nihil est depictū. 3. de aīa. sed p̄mum actū ⁊ habitū recipit itellectus ab obiecto sensibili iuxta illud i eodē tertio necesse ē itelligentē fantasmata speculari.

Necesse itaqz est habere quidē quādam potentiam

Pro solutōe huius qōnis phi. p̄mo p̄mittit aliq̄s suppōnes. deinde elicit ꝯclōnes ibi. ex sensu qdez igitur. Prima suppō est ista quelz cognitio p̄ncipioꝝ p̄supponit aliquam i nobis potētiam sensitiuam. pz qꝛ oīs noticia itellectiua i nobis p̄supponit aliquā sensitiuā exquo necesse ē fantasmata speculari tertio de aīa. sed oīs noticia p̄ncipioꝝ est itellectiua. qꝛ sensus non cognoscit p̄ncipia. ergo oīs noticia p̄ncipioꝝ p̄supponit i nobis cognitōem sensitiuam. sed omnis cognitio sensitiua p̄supponit potentiam sensitiuam sicut pfectio perfectibile ⁊ forma sb̄iectum. ergo noticia p̄ncipioꝝ p̄supponit i nobis potentiā sensitiuā. Et notanter dr̄ i nobis qꝛ absolute loquendo non est veꝝ ꝙ oīs noticia itellectiua p̄supponit sensitiuā cū itelligentie abstracte intelligāt ⁊ cognoscant absqz sensu.

Non huius autem habere aut erit his honorabilior scd̄m certitudiēz.

Secunda suppō noticia p̄existens cognitōi p̄ncipiorum non est illa nobilior s̄m certitudinem p̄bat̄ q̄ꝛ dupl'r ⁊ p̄mo ex pte obiecti qꝛ obiectum cognitōis sensitiue ē sensibile ⁊ obiectum p̄ncipiorum seu noticie itellectiue est itelligibile. constat autem itelligibilia esse certiora sensibilibꝰ. qm̄ sensibilia sūt magis variabilia q̄z itelligibilia. dicit enim phūs octauo phi. ꝙ itelligentie motrices celoꝝ sunt substātie abstracte a materia isatigabiles idiuisibiles ⁊ imobiles nullam habentes magnitudinem. Secūdo ar. idem ex pte subiecti. qꝛ nobilitas forme hz attēdi penes nobilitatem subiecti s̄m illud phi. secundo de anima. actus actiuoꝝ sunt i paciente disposito. et vniuscuiusqz p̄prius actus est p̄pria materia sz certior est potentia itellectiua i qua fundatur cognitio p̄ncipiorum q̄z sensitiua i qua fundatur noticia sensitiua. ergo certior est cognitio p̄ncipioruz q̄z cognitio sensitiua. pz consequentia cum maiori ⁊ minor liquet ex eo. qꝛ itellectus habet plus de entitate q̄z sensus sicut habet plus de perfectione ⁊ consequēter plus de certitudine ⁊ si non quo ad nos tamē quo ad naturam. dicit enim phūs. 2. metha. ꝙ sicut se habz oculus noctue ad lumen solis. ita itellectus videtur ad manifestissima i natura. vbi dicit ꝯmen. ꝙ Aris. p manifestissima i natura itelligit substantias separatas. Tertio argu. idem ex pte agentis. qm̄ agēs i sensum est minoris certitudinis q̄z agens i itellectum. cum agens i sensum per se sit accñs secundo de aīa ⁊ agens i itellectu p se sit substantia sz itellectus agens qui est omnia facere icorruptibilis ⁊ perpetuus ac substantia actus ens inquit philosophus tertio de anima. Quarto argu. idem p ptē actus qꝛ dictum est p̄mo huius ꝙ arithme. ⁊ certior geo. p̄pter positōem quam punctum superaddit vnitati cum punctus dicat positionem i continuo ⁊ non vnitas sed noticia sensus superaddit noticie itellectus rōnem singularitatis iportantem conditōem materie. ergo certior est noticia itellectiua q̄z sensitiua.

Sed dubitat̄ qꝛ noticia p̄ncipiorum dependet a noticia sensitiua per p̄mam suppōnem. ergo nō potest esse certior. qꝛ non apparet a quo recipit hanc certitudinem ⁊ maxime quo ad nos. Dicendum s̄m Egi. ꝙ lz cognitio p̄ncipiorum dependeat a notitia sensitiua i fieri qꝛ non potest fieri cognitio intellectiua nisi p̄us facta sit noticia sensitiua ⁊ fusu quia itellectus non actualiter intelligit absqz motu fantasie. vt pz i furiosis ⁊ dementibus habentibus corruptam fantasiam. non tamen depēdet hz esse qꝛ post acq̄sita sciam si posset anima libere ꝯuertē se supra se vl' aspicere ea q̄ hz itellectu nullo mō idigeret sensu nec iteriori nec exteriori. Illud vr̄ esse contra determinatōem Aris. ⁊ ꝯmen. 3. de aia di. ꝙ sicut se hz spēs visibilis ad colorē. ita spēs itelligibil' ad fantasma. sed spēs visibil' depēdet a colore tā i fieri q̄z i facto eē p eosdē. 2. de aia. g̃ ēt spēs itelligibilis depēdet a fantasmate tā i fieri q̄z i facto esse. Propterea dicitur ꝙ cognitio p̄ncipioꝝ est certior noticia sensitiua nō tm̄ quo ad nām sed ēt quo ad nos cum circa p̄ncipia nullo modo cadat deceptio ⁊ sint sicut locus ianue i domo quē nullus ignorat p ꝯmen. 2. metha. ⁊ tūc ad argumentum neget̄ ꝯña. qꝛ visio certior est quo ad nos ⁊ quo ad nām q̄z spēs visibilis. ⁊ tamē depēdet ab ea i fieri vsu ⁊ esse. neqz suā certitudinē recipit a spē visibili sz a colore di. phō. 2. de aia ꝙ potētie cognoscunt̄ p actus. ⁊ actꝰ p obā. ꝯstat aūt colorem certiorē eē quo ad nos q̄z visionē vel spēm visibilē vt colligit̄ a phō ⁊ ꝯmen. 2. de aia ita i p̄posito. cognitio p̄ncipioꝝ non accipit suam certitudinem a sensu sed ab obō qđ est ens maioris certitudis tam quo ad nos q̄z quo ad nām q̄z aliqd aliud apprehēsibile a potentia cognitiua.

Videt̄ aūt hoc oībus iesse aīalibus hn̄t. n. potentiā naturalē idicatiuaz quā vocāt sensum.

Tertia suppō talis potētia sensitiua preexñs cognitōi p̄ncipioꝝ est i singulis aīalibus tam rōnalibꝰ q̄z irrōnalibꝰ. pz qꝛ oē aīal hz ad minus sensum tactꝰ vt oñdit phūs. 2. ⁊ 3. de aia. ⁊ i libro de sen. ⁊ sensa. ⁊ hec potētia non acq̄rit̄ i nobis p successionē tpis. sz ē inata simul adueniēs cū aia ⁊ dr̄ pō iudicatiua. qꝛ discernit ꝯueniēs a discōueniēti. Alie aūt potētie nō simul sūt cū aia sensitiua. vn̄ anq̄z gn̄et̄ visus vl' auditꝰ aut alia potentia sensitiua iterior vl' exterior reperitur tactꝰ i embrione simul cū aia sensitina.

Cū isit aūt sensus his quidē aīalium ē mansio sensibilis. alijs aūt nō fit. i quibuscūqz quidē igit̄ nō fit aut oīo aut circa que nō fit nō est i his cognitio extra sentire i quibus aūt iest sentientibꝰ ē habere vnū quoddam i anima. multis aūt factis huius iā quedam dr̄ia fit. quare i his quandā ē fieri rōem ex taliū mansione. alijs vero nō.

Quarta suppō potentia sensitiua nō equalr̄ reperit̄ i singulis aīalibus. pz qꝛ i aliquibus repitur potentia sensitiua absqz memoria. musica enī imemor pcussiōis reuertit̄ ad locū a quo recessit. hec. n. taz diu sentiūt q̄z diu durat imutatio sensus exterioris. In alijs aūt repit̄ potētia sensitiua cū memoria sz nō habent rōcinatōem sicut aīalia bruta pfecta i qbꝰ retinent̄ spēs abñtibus sensibilibus ⁊ h̄ i memoria. al'r n. nō cognoscerēt abñte obō qđ ē ꝯtra expiētiā. In alijs vero reperitur potentia sensitiua cū memoria ⁊ rōnatōe vt i hōibus q iter se ꝯferūt de his quoruz hn̄t memoria. Nōndū iux doctrinā aris. i p̄hemio metha. 2. ⁊ 3. de aia ꝙ genꝰ aīalis diuidit̄ i quqz gradus quoꝝ p̄mū ē eoꝝ q̄ hn̄t solū tactū cuiusmōi sūt ostree ⁊ cōche marine. ⁊ h̄ sūt aīalia impfectissima

tū rōne motus.qꝛ non mouent̄ ꝫm locum mutā-
do situm cum habeant alimentū ꝯiūctum.ſꝫ soluꝫ
ī eodē loco mouent̄ motu dilatōis ꝛ ꝯstrictōis tuꝫ
rōne cognitōis.qꝛ non sentiunt ī abñtia sensibiliuꝫ
sed solū ī pñtia cum nullum oīo hēant sensum iterio
rem distinctū a tactu spēꝝ sensibiliū retentiuū. Se-
cundus gradus ē coꝝ que pter tactuꝫ habēt aliquē
alium sensum exteriorē.s. visum auditum vel olfa-
tum ꝛ nullū iteriorē vt musce bubones noctiluce ꝛ
hmōi ꝛ hec sunt perfectiora alijs pmi gradus taꝫ in
motu qꝫ ī cognitōe cum moueant̄ de loco ad locuꝫ
ꝛ cognoscāt sensibilia distantia imutantia p mediuꝫ
extraneum.illa vero non mouent̄ nisi ī eodem loco
ꝛ non cognoscunt nisi sensibilia ppinqua imutantia
p medium itraneum. Tertius gradus ē coꝝ que p-
ter tactum hñt tm̄ memoriā de sensib⁹ iterioribus d
numero quoꝝ sunt apes formice ꝛ aranee que qdꝫ
excedunt aīalia pmi gradus ī motu ꝛ aīalia secundi
gradus ī cognitōe.mouent̄ enim hec de loco ad lo-
cum vt aīalia secundi gradus ꝛ cognoscūt ī abñtia
sensibiliū quod non faciunt aīalia pmi nec scd̄i gra
dus.nunqꝫ enim redirēt ad locum a quo recesserūt
nisi eum abñtem cognoscerēt per speciem derelictā
ī memoria. Quartus gradus ē coꝝ q pter tactuꝫ ꝛ
memoriam hñt auditum pfectum:vt symia equus
ꝛ canis.ꝛ hec pfectiora sunt aīalibus omnium pce-
dentium geneꝝ tā ī motu qꝫ ī cognitione. mouētur
aūt motu pgressiuo ꝛ nō illa ppter defectū istrumē
toꝝ.s.pedū ꝛ tybiaꝝ.mot⁹ autem illorum est solum
dilatōis vel cōstrictōis volationis aut reptationis
ipulsionis vel expulsionis ptium iuicē.sunt ēt pfec-
tiora quo ad cognitōem.qꝛ hec cognoscūt ī abñtia
sensibil' absqꝫ imutatōe sensus exterioris. illa aūt
nihil cognoscunt abñte sensibili ꝛ exercitio sensuuꝫ
exterioꝝ. Et notanter dixi pfectuꝫ auditū.qꝛ apes
hñt auditū iperfectum ꝯferentē ad vtilitatem.ꝯgre
gant̄ enim iuicem ad sonum peluis sicut ꝛ alie aues
ad garritus tristes aut letos.sed non hñt auditū p-
fectum potentē.s.imutare memoriā. Quint⁹ gra
dus est coꝝ que pter tactum auditum pfectū ꝛ me-
moriam hñt itellectū vt hōies q aīalia pfectissima
sunt nō solū rōne itellect⁹ quo vliter cognoscūt ꝛ dis
cursu rōnali pcipiūt ſꝫ ēt rōne sensus.hñt enim ho-
mines reminiscentiā q ē virtus sensitiua iterior iue
stigans oblitū p memoriā q nulli nisi homini cōpe
tit p aris.ī libro de memo.ꝛ remini hñt ēt cogitati-
uā q cognoscit idiuidua ac dr̄ias oīum pdicamēto-
rum ꝛ que ex spēbus accñtiū elicit spēs sbāꝝ vt te-
statur ꝯmen.2.de aīa.alia aūt aīalia talē cognitōeꝫ
hr̄e non possūt ꝫm cū cū nō hēant collatiuā vel ar
gumentatiuā a magis noto ad min⁹ notum.aīalib⁹
g pmi aut secundi gradus nō ꝯpetit prudentia nec
disciplina neqꝫ rōcinatio cū nō hēant memoriā ne
qꝫ auditū neqꝫ itellectū.sed aīalibus tertij grad⁹ cō
petit prudentia exquo hñt memoriā di.phs ī phe-
mio metha.ꝙ aīalia hñtia memoriam sunt pruden
tia aīalibus vero quarti gradus ꝯpetit prudētia rō
ne memorie ꝛ disciplina rōne auditus.dicit eni phi
losophus ī phemio metha.ꝙ aīalia hñtia auditum
sunt disciplinabilia.sed nec ista nec illa hñt rōcinatō
nem sicut nec itellectum.hōies aūt q sunt aīalia qn
ti gradus hñt hec oīa.prudentiā qdem rōe memo
rie ꝛ disciplinā rōne auditus ꝛ rōcinationē rōne itel
lectus.oēs eni diffinientes hoiem dicunt ꝙ ē aīal rōa
le.Et si bruta hñt aliquod simile rōcinatōi.nō tamē
hñt rōcinatōem sed solum istinctum nature. canis
enim persequens leporē p odorem si iuenit tres vi-
as odorās pmā ꝛ scd̄am ꝛ nō repiēs stati vadit ad
tertiā ac si argueret sillogizando iste sunt tres vie ꝛ
non iuit per pmam nec per secundam.ergo per ter
tiam iuit ſꝫ bruta nō sic arguunt cū non hēant rōeꝫ
faciūt aūt talia ex solo istinctu nāe.ꝛ ꝯcessō ꝙ hēant
discursum ille non ē rōnalis cū non hēat pmissās et
ꝯclōnem ſꝫ ē qdam pcessus nālis ab vno ī aliud.
Scd̄o dubitat̄ cū prudētia sit recta rō agibiliuꝫ.vi.
ethi.ꝛ disciplina sit passio hōis p aris.ī topi.ista non
repiūt̄ ī brutis nisi in illis sit rōcinatio. Dr̄do ꝙ
prudētia ꝛ disciplina dupl'r sumunt̄ vꝫ cōiter ꝛ ꝓpe
prudētia cōiter sūpta ē noticia futuroꝝ p memoriā
disciplina vero cōiter sūpta ē noticia habita p istruc
tōem ꝛ sic ꝯpetit brutis.ſꝫ prudētia ꝓprie dicta ē re
cta rō agibiliū ꝛ disciplina ꝓpria sūpta ē noticia itel
lectiua habita a doctore.ꝛ sic nulli ꝯpetit nisi homi-
ni prudētia vl' disciplina cū prudētia sit hit⁹ ꝯsiliati
uus ꝛ disciplina ꝓpa passio hōis sicut risibilitas ꝛc.

**Ex sensu quidem igit̄ fit memo-
ria:sicut diximus.ex memoria
autem multotiens facta experimē-
tum.multe enim memorie numero
experimentum vnum sunt.**

Premissis suppōibus facientib⁹ ad dissolutōnem
qōnis cū qrebat̄ vtrū cognitio pmoꝝ pncipioꝝ sit
inata vel acqsita phus ponit qtuor ꝯclōnes quarū
tres sunt declaratiue qsiti ꝛ qrta ē responsiua quaꝝ
pma ē ista ex sensu fit memoria ꝛ ex memoria expe
rimentū. Scd̄a ꝯclō ex expimento fit vle qescēs
ī aīa vnū pter multa ibi.ꝛ expimēto qdē. Tertia
ꝯclō vle qescēs ī aīa ē pncipiū artis ꝛ scie ibi.qd cū
ē ī oīb⁹. Quarta ꝯclō.cognitio pricipioꝝ n ē nob
inata neqꝫ puenit ex aliq certiori ſꝫ fit ex pexñti co-
gnitōe sensitiua ibi.neqꝫ igit̄ determinati. Pria
ꝯclō exēpl'r declarat̄.nā vidēdo reubarbarū ī h pti-
culari hoie purgare colerā hēo de h memoriaꝫ ꝛ vi
dēs ī alio reubarbaꝝ facē idē iteꝝ hēo d illo memo
riā.ꝛ sic de alijs cū aūt ꝯfero has memoratōes iuicē
p actū rōnis ꝯcludo hāc herbā ꝛ aliā ꝯsilēm eē pur
gatiuā colere ī isto ꝛ ī alio ꝯsil'r egrotante. prio igit̄
habet̄ sensatio de reubarbaro ꝙ ē purgatiuū colere
scd̄o habetur memoria de sic sanatis.tertio vero ex-
pimentū de reubarbaro ꝙ est purgatiuum colere.
Nōndum primo ꝙ sensus aliqñ accipit̄ p potentia
qñqꝫ p organo sensitiuo.iterdum vero p actu illius
organi.dicit eni phus.2.de aīa ꝙ sensibile positum
s.sensum nō facit sensū vbi primo accipit sensuꝫ p
organo.deide p sensatōe cū vero dicit ī eodē libro.
Oportet aūt vliter de oī sensu accipere ꝙ ē suscepti
uus spēꝝ sine mā.itelligit p sensum potentiā sensiti
uā.nō igit̄ accipit hic phus sensum p potētia vel or
gano sed tm̄ p actu ꝛ operatōe illius.ꝛ ꝯñter nō in-
telligit p memoriā potentiā sed actū memorādi ita
ꝙ ex multis sensatōibus fit vna memoratio p colla
tōem plurium singularium sensatoꝝ iuicem ꝛ ex ml'
tis memoratōibus fit vnum experimentū p accepti
onem vnius ex multis vt testat̄ phs ī phemio met.
Secūdo nōndum ꝙ expimentū seu experientia ē
noticia pueniens ex multis memorijs ꝯsilium pri⁹
sensatoꝝ qua d ꝯsimili ꝯsimil'r iudicatur.verbi gr̄a
tu sepe vidisti ignem quem tactu cognouisti esse ca
lidum ꝛ memorando de illis ac eosdem iuicem con
ferēdo alium consimilem iudicas esse calidū absqꝫ
h ꝙ illū tangas.tale igit̄ iudiciū dr̄ experimētale si
cut sua noticia experientia aut expimentum vocat̄
similiter qꝛ vidisti reubarbarum purgare coleram
sortis ꝛ platonis conferendo iuicem intentōnes me
moratas sor.ꝛ pla.ꝛ reubarbari iudicas ciceronem
terrestri colera estuanteꝫ consimili reubarbaro pos
se sanari ꝛ ī h hr̄ expientia ac iudiciuꝫ expimentale.

Cōtra pdicta ar.ꝛ pmo ꝙ ex vna tm̄ mēoria pōt fi-
eri expimētū.qꝛ sicut se hꝫ sensus ad mēoriā.ita me
moria ad expimentū.sed ex vnico sensu pōt fieri me
moria.g ex vnica memoria pōt fieri experimētū.
Secundo ar.ꝙ ex nulla memoria pōt fieri expimē
tum.nā posita cā ponit̄ effectus.si igit̄ ex memoria
fieret expimentū tūc cui iest memoria cōpeteret ex-
perimētum qd est falsum.qꝛ bruta hñt memoriam
ꝛ non expimentum ꝫm phm̄ ī phemio metha. Ad
pmum dr̄ ꝙ expimentum duo iportat vnum mt̄ale
ſꝫ spēs retentas ī memoria.ꝛ vnū formale vꝫ colla
tōem illaꝝ spērum vnūquodqꝫ aūt iudicari dꝫ tale
vel tale ex nā formalitatis cū g de essentia experīm
ti sit collatio sequit̄ ꝙ sicut collatio plura rquirit ita
expimentū.nemo eni pōt iudicari ī bene exptus in
bello q non pōt ꝯferre inter multa bella ī quib⁹ iam
fuit nec ī regimine qui non pōt conferre inter multa
regimina. vnum eniꝫ factum non facit experimen-
tum sed collatio iter multa.dico igit̄ ad argumentū
ꝙ similitudo tꝫ qꝫtum ad hoc ꝙ sicut sensus pcedit
memoriam ita memoria pcedit expimentū.nō aūt
qꝫtum ad multiplicatōem sensuū ꝛ memoriarū.
Ad scd̄m ꝯcedo ꝙ posita cā sufficienti ponitur effec
tus mō vna sola memoria non est cā sufficiēs nec p
seruatio plurium memoriaꝝ.sed vltra hoc requirit̄
collatio illaꝝ q qdem ī brutis nō reperit̄ sicut nec rō
ꝛ sic ar.ꝙ memoria nullo mō sit cā expimenti ex eo
qꝛ memoria ē tm̄ pteriti.experimentuꝫ aūt ordinat
psens ꝛ futuꝝ.negat̄ ꝯña sed solum sequit̄ nō sit cā
adequata.expimētū.n.ē pteriti ꝫm qd h⁹ rōe me-
morie ꝛ ē pñtis ꝛ futuri rōne collatōis.

**Ex experimento aūt aut ex oī quie
scente vl'i ī aīa vno pter multa qd-
cunqꝫ ī oībus vnum sit idē artis ē
pricipium ꝛ scie.si quidem circa ge
nerationem est artis.si vero circa eē
scientie.**

Secūda ꝯclō ex expimento fit vle qescens aīa vnū
pter multa.ista ꝯclō ēt exemplariter declarat̄.ꝛ pri
mo quo ad pmam ptem.nam hñs experientiam d
illo igne ꝙ ē calefactiuus.ꝛ de illo simil'r ꝛ ꝙ nō dat̄
instantia.format illam vlem.oīs ignis ē calefactiu⁹
ꝛ hñs experientiā de sorte colerico ꝙ ē iracūdus ꝛ d
platone colerico ꝙ ē iracund⁹ neqꝫ repit istantiam.
format hāc ꝯceptōem vlem.oīs colericus ē iracun-
dus.exptus ēt ꝙ egritudo frigida curat̄ calido ꝛ ꝯ-
tra egritudo sicca curat̄ humido ꝛ ecōuerso nō solū
ī vno sed ī multis formis formāt hāc vlem ꝛ cōem
ꝯceptōem oīa ꝯtraria cōtrarijs curant̄ ꝛ ex his hr̄ p
ma ps ꝯclōnis.s.ꝙ experimēto fit vle.scd̄a ps etiā
ostēditur vꝫ ꝙ vle est qescens in aīa.qm̄ ꝓpō vlis d
ducta ex suis singularib⁹ ē qescēs in aīa cū nō sit ex
siam sicut nec act⁹ cōponēdi vel diuidēdi qbus for-
mant̄ ꝓpōnes mētales.dr̄ aūt qescere ī aīa ꝛ nō mo
ueri.qm̄ ex tali ꝓpōne vli aggenerat̄ habit⁹ q itelle
ctus ꝓmpte pōt illā vel ꝯsimilē isinities formare.cō
stat aūt ꝙ habit⁹ ē qlitas de difficili mobil' ꝫ phm̄
ī pdicamētis. Tertia ps sequit̄ ex dictis.naꝫ cū tale
vle nō eliciat̄ ex vnico tm̄ singulari sed ex multis.
nec sint plura sed tm̄ vnū neqꝫ sit ī eodē sb̄o cū suis
singularib⁹ cū ꝓpō vlis sit ī itellectu ꝛ singulares ex
pimentales ex quib⁹ deducit̄ sint ī sensu sequitur ta-
le vle esse vnū pter multa. Nōnduꝫ pmo ꝙ sicut
ex vna memoria nō gñatur expimentū ſꝫ ex mltis
ita ex vno solo expimento non gñatur vle sed ex ml'
tis cū ꝓpō vlis nō deducat̄ ex vno singulari ſꝫ ex ml'
tis.ꝛ ſꝫ ex vno solo expimento non deducat̄ ꝓpositō
vlis.tm̄ hñ deducitur ex vna sola experientia.qꝛ p-
prie loquēdo sicut scia nō ē scituꝫ neqꝫ scibile.ita ex
periētia nō est expimentum neqꝫ expimentabile. ſꝫ
sicut scitum ē ꝓpō conclusa ī demonstratōe ꝛ scia est
habit⁹ acquisit⁹ p demrātōem.ita expimentū ē ꝓpō
ꝯclusā p collatōem memoriaꝝ pluriū sensatoꝝ.ꝛ ex
pientia ē habit⁹ acquisit⁹ p talē collatōem.ꝛ sicut cō
clusio scita nō manet ī itellectu post actualē ꝯsidera
tōem.ſꝫ hñ scia.ita post actualē ꝯsideratōem n ma
net ī sensu expimentū ſꝫ hñ expiētia ꝛ sicut ꝯclō sci
ta dr̄ actual' cognitio ꝛ scia habitual'.ita expimētū ē
actual' cognitio ꝯplexa.ꝛ expientia habitual' iterdū
tm̄ iproprie loquēdo expimētum dr̄ expiētia sicut ꝓ
pō scita dr̄ scia.ꝛ tunc ex multis expientijs fit vle si-
cut ex multis expimentis. Secundo nōnduꝫ ꝙ
cogitatiua hōis q ē potētia sensitiua.ꝛ si nō vtit̄ rō-
ne syllogistica vel iductiua a singularib⁹ ad vle cuꝫ
nō sit cognitiua vlis ī suo eē formali ꝛ abstracto vti
tur tm̄ rōne iductiua ꝛ entimematica arguēdo a plu
ribus singularib⁹ ad aliud ꝛ ab vna singulari ad ꝓ-
pōnem pticularē.di.eni ꝯmen.2.de aīa ꝙ cogitatia
hōis spoliat itentōes sensatas a ꝯditōibus iduidu-
antib⁹ qd non est itelligendū p abstractōem ꝯcept⁹
specifici vel generici.cū hoc sit op⁹ soli⁹ itellect⁹ pos-
sibil' vt colligit̄ a.p.3.de aīa.sed solum p abstractio
nem iduidui vagi eo mō quo di. Aris.ī pdicamētis
ꝙ pme sb̄e sūt aliqs hō aliqs equ⁹. Cogitatiua igit̄
ꝯtus abstrahit a singulari ꝯceptū pticularē ꝯsiderā
do sor.nō solū vt est hic hō ꝛ h albū ꝛ hoc figuratū.
ſꝫ ēt vt ē aliquis hō aliquod albū ꝛ aliquod colora-
tū vel figuratū.nō aūt ꝯsiderat aliquid vt ē hō vel
aīal aut album vel figuratū cū hec sit ꝯsideratio in-
tellect⁹ possibil'.iō si non poterit cogitatiua h argum̄
tū formare.hō currit.g aīal currit.hñ tm̄ format illd
iste hō currit.g aliquod aīal currit.ꝛ si ex his ꝯcludi
tur cogitatiuā esse itellectū.qꝛ rōcinari ad solū itelle
ctum ptinet dr̄ ꝯcedēdo ꝙ ꝫm phm̄ ꝛ cōmē.3.d aīa
duplex ē itellect⁹ rōcinatiuus.s.passiuus ꝛ passibil'.
Intellect⁹ passiuus gñat̄ ꝛ corrūpit̄ q cogitatiua dr̄
ꝛ ē potentia aīe sensitiue. Intellect⁹ aūt passibil' ē in-
generabil' ꝛ icorruptibil' ꝛ est potentia aīe itellectiue.
Ex pdictis sequit̄ ꝙ expientia ꝛ expimentum nō
sunt subiectiue ī itellectu possibili ſꝫ ī sensu ꝛ non in
quolꝫ sensu.qꝛ non ī sensu exteriori neqꝫ ī aliquo in
teriori pterqꝫ cogitatiua q dr̄ imediate deseruire itel
lectui possibili humano p cōmen.3.de aīa. Tertio
nōndum ꝙ ī mēte ē duplex vle qescēs.ſꝫ ꝯplexū et
incomplexū.vle cōplexū ē ꝓpō vlis deducta ex suis
singularib⁹.vle icomplexū ē cōceptus specificus vl'
genericus abstract⁹ p itellectū ab hic ꝛ nūc ab oīb⁹
alijs cōditōib⁹ iduiduātib⁹. Intellect⁹.n.cōsiderat̄
sor.ꝛ pla.cōuenire ī quodā cōi ac ēt hōiem ꝛ equuꝫ
cōsiderat illud cōe.s.humanitatē n cōsiderando ali-
quod singulare ꝛ aīalitatē n cōsiderādo aliqꝫ spēm
ꝛ format cōceptū specificū hōis ꝛ cōceptū gñicū aīa
lis ꝛ qꝫlꝫ istoꝝ vliuꝫ dr̄ quiescē cū oēs isti cōceptus
remaneant ī mēte.ac ēt habit⁹ acqsiti p illos post ac
tualē cōsideratōem. Istis vlib⁹ mentalib⁹ correspon
dent vera vlia ex aīam q sunt vera gña ꝛ spēs q ēt
dicunt̄ qescē ī aīa n subiectiue ſꝫ obiectiue.p qꝫto sꝫ
p se obiecta itellect⁹ sp mouētia eodē mō ꝛ ad eūdē
finē.dicunt̄ ēt qescē ī suis singularib⁹ cū ipa singula
ria gñentur ꝛ corrūpent̄ vlia āt sūt ppetua ꝛ etna di
cente phi.pmo hui⁹ ꝙ spēs sūt eterne. Quarto nōn-
dū ꝙ vlia itentōnalia hñt singularia ex aīaꝫ singu-
laria ī sensu.ꝛ singularia ī itellectu.sor.n.ꝛ pla. sunt
singularia hoꝝ cōceptuū mētaliū.hō aīal.ac ēt con
cept⁹ singulares coꝝ quoꝝ aliq sūt ī sensu.ꝛ aliq in
itellectu a singularib⁹ realib⁹ sepant̄ vlia itentōalia
loco ꝛ subiecto realitate ꝛ rōe a singularib⁹ exñtib⁹

i sensu separant realitate subiecto ⁊ rõne sed non loco
dato ꝙ itellectus sit i q̄lʒ pte hominis.a singularibꝰ
aũt extñtibus i itellectu non separant loco neqʒ subiet
cto sed bñ realitate ⁊ rõne.sed vl'e reale quod ẽ extra
aíam nõ separat a suis singularibꝰ loco neqʒ subiecto
neqʒ realitate.qꝛ ẽ i eodem loco ⁊ subiecto cũ suis
singularibꝰ a qbꝰ nõ differt realr cũ sortes ⁊ hõ i cõ
muni nõ sint due realitates sed tñ vna res exquo ꝺ
se inicem pdicant iuxta diffinitões datas de vlibꝰ
a porphi.differt aũt ipm vl'e a suis singularibꝰ solũ
rõne.qꝛ alia est rõ hominis ⁊ alia ẽ rõ sortis.cuʒ rõ
sortis sit incõmunicabil'.⁊ rõ hominis i cõmuni sit
ꝯmunicabil' dicente por.ꝙ pticipatione spẽi plures
homines sunt vnus homo cõis.vlia igit tam mẽta
lia ꝙ realia sunt pter multa.i.separata a suis singula
ribus illa realr ⁊ hec rõne modo dicto.quecunqʒ ẽ i
omnibus. Tertia concl'o vl'e qescens i aía est pn
cipium artis ⁊ scie.pbatur ista ppõ.ois ignis est ca
lefactiuus est quoddã vl'e qescens in aía vt patuit i
alia concl'one ⁊ ꝙ sit pncipium scie declarat.naʒ co
cognita notitia qꝛ est ex suis singularibꝰ itellectꝰ dis
currendo iuenit cãm pdicati i subiecto qua iuenta ꝺ
mõstrat illam vl'em a priori que prius solum a po
steriori erat cognita.cõstat aũt ꝙ scia est habitus ac
qsitus per demonstrationem pmo huius.⁊ hec etiã.
ois colericus est iracundus est vl'e qescens in aía q̃
cognita ad experientiam noticia qꝛ intellectus ve
natur cãm illius passionis ⁊ reperi ꝙ est accẽsio sã
guinis i corde a qua icipiens demonstrationem sic
arguit omne habens sanguinem accensum i corde
⁊ iracundus.omnis colericus habet sanguinem accẽ
sum in corde.ergõ omnis colericus est iracundus.

Notandum pmo sm phm in littera ꝙ ars est cir
ca generatõem.⁊ scientia circa esse quoniam taʒ ha
bitus practicus q̃ʒ speculatiuus dicitur itellectꝰ cuʒ
quilʒ illorum sit circa pncipia ⁊ dicitur intellectꝰ pra
cticus circa fieri qꝛ est circa operabilia que fiunt. vt
omne bonum est faciendum nullum malum ẽ per
petrandum.itellectus vero speculatiuus est circa es
se.qꝛ est circa vlia ⁊ speculabilia necessaria ⁊ ppetua
que non fiunt sed sunt vt de quolʒ esse vel non esse.
omne totum est maius sua parte. Ex isto notabili
patet cõuenientia ⁊ differentia inter artem ⁊ sciam.
ꝯueniunt enim qꝛ tam ars q̃ʒ scia est circa vlia dfnt
ꝺo.qꝛ scia est circa vlia speculabilia ⁊ ars circa vlia
factibilia.phũs.n.i.phemio metha.ponit dfiam et
ꝯuenienientiam iter experientiam artem ⁊ sciaʒ. di.
ꝙ tam ars q̃ʒ scia q̃ʒ experientia est acceptio vnius
ex multis singularibus.differunt autem.qꝛ taʒ ars
q̃ʒ scientia est acceptio vniuersalis. experientia aũt
est acceptio particularis tantum.⁊ ponit exemplũʒ
dicens habere quidem acceptionem ⁊ cognitionem
ꝙ hec medicina contulit callie ⁊ socrati hac isirmita
te laborantibus pertinet ad experimentum.ꝙ autẽ
hec medicina contulit omnibus hominibus sub ta
li specie existentibus ⁊ tali infirmitate laborantibus
puta colericis seu fleumaticis aut febricitantibꝰ h
est artis. Secundo notandum ꝙ ex frequenti ci
tharizatione efficiuntur citharisté ⁊ aggeneratur in
manu quedam habilitas ad citharizandum que ñ
est cithara.nec actus citharizandi sed habitualis q̃
litas aggenerata ex frequentatis actibus citharizã
di.Sicut etiam contingit in virtutibus moralibꝰ ꝙ
nõ sunt opera nec obiecta.sed fiunt ex opationibus
frequẽtatis.sic ꝯtingit habitibus cognitiuis ꝙ nul
lus illoꝝ ẽ ipsa vl'is cognitio.nec ipm vl'e cognituʒ
sed ẽ aliquid aggeneratũ ex his vt p actus tendimꝰ
i obiecta.habitus ergo ipsoꝝ vlium ꝯplexoꝝ agge
neratur i nobis ex frequẽti ꝯsideratõne pncipioꝝ.et
scia vel ars ex frequẽti ꝯsideratõe ꝯcl'onũ.hec ergo
se hñt p ordinẽʒ sensus memoria experimentũ. vl'e
ars vl' scia.qꝛ ex sensu sit memoria ⁊ ex memoria ex
pimẽtũ.⁊ ex expimento vl'e.⁊ ex vli ars vl' scia. Ex
quibus sequit ꝙ ex expimẽto nascit ars ⁊ scia iuxta
doctrinã aris.i.phemio metha nã quid quid ẽ cã cãe
ẽ cã cãti.sʒ expimentum ẽ cã vlis.⁊ vl'e ẽ cã artis vl'
scie.g ꝺbi gřa.videns ꝙ hec herba sanauit talẽ isir
mitatẽ i petro iã hʒ ẽt cognitõem ꝙ i vno qui si etiã
uiderit i multis alijs ꝙ hmõi herba sanauit eandẽ
isirmitatẽ hʒ expientiã ex qua format hanc vl'eʒ cõ
ceptõem.ois talis herba curat oẽm talẽ egritudinẽ
cuiꝰ postea q̃rit cãm.sanare enim talẽ isirmitatẽ ori
tur ex natura uel ꝓprietate herbe. habita ergo illa
ꝓprietate et cã illius passionis iaʒ habet ꝓpter qd
⁊ ꝯñter artem.habita aũt p expientiam illa uniuer
sali.ois homo est disciplinabilis ex collatione singu
larium ⁊ iuenta cã statim sit hec demonstratio. om
ne aíal rõnale est disciplinabile.omnis homo ẽ ani
mal rationale.ergo omnis homo est disciplinabilis
ex qua generatur scientia.⁊ ita apparet ꝙ expeiĩ
tum est causa artis ⁊ scientie non tamen adequata sʒ
ptialis.qꝛ ut dictum est ex uno tatum experimento
non generatur ars neqʒ scia. Sed contra ista ar.
⁊ primo ꝙ ex uno solo experimento generat ars uel
scientia.nam quero utrum noticia primi singularis
sensatiui sit experimentum aut non si primum ergo
experientia non indiget multitudine memoratõuʒ
cuius oppositum determinatur i prima concl'one.si
non ergo noticiam secundi uel tertij singularis erit
experimentum.⁊ per consequens ex illo uno expe
rimento generat ars uel scia sicut ppõ vlis exq̃ mt
ta singularia pcedunt. Secundo ar.ꝙ ex nullo ex
perimento generatur ars vel scia.quoniam expimẽ
tum est circa singulare ⁊ dicit.qꝛ ars autem ⁊ scia est
circa vl'e ⁊ dicit ꝓpter quid sm phũʒ in.phemio me
tha.sed cognitio particularis non attingit vniuersa
le nec est causa illius cum indiuiduum non sit pnci
pium scie per cõmen.in prologo phi. Ad pmum
dr ꝙ non pmi nec secundi singularis prima noticia
est experimentũ nisi i potentia.nam postq̃ʒ cognita
sunt illa singularia ⁊ eorum intentiones in memo
ria reposite sunt cogitatiua incipit conferre inter il
la p remomaratõem illorum in qua collatõe cogno
scitur vtrunqʒ illoꝝ singularium.quorũ iam ambe
noticie dicuntur experimenta ex quibus generatur
ars vel scia nulla ergo noticia dicitur experimentũ
nisi ad minus due memoratões duorum singulariũ
ꝓcesserint quas icludit vna cũ iudicio alicuius fu
turi ꝯsimilis. Ad scõm rñdet ꝙ ars ⁊ scia dupl'r
possunt acqri.s.p doctrinã ⁊ p iuentõem.Si p doc
trinam non pexigit expimentum.põt enim qs artẽ
⁊ sciam ab alio acquirere per causarum cognitõem
absqʒ experimento.s.per studium libroꝝ vl' ab alio
audiendo.multi enim medici male sunt experti.sci
unt enim multas conclusiones in medicina per reso
lutionem in causas.⁊ tamen experimentaliter nesci
unt vtrum ita sit i re.si per iuentionem necessario ã
tecedit experimentum.ex hoc enim ꝙ medicus per
cipit hanc herbam curasse pla.in tali egritudine ⁊ il
lam sortem in tali egritudine consimilem scõʒ spẽʒ
⁊ sic de alijs.⁊ per rationem deducit ꝙ sortes ⁊ pla
to conueniunt in specie.⁊ hec herba ⁊ illa.⁊ hec egri
tudo ⁊ illa.concludit vniuersaliter ꝙ talis herba in
tali specie talem speciem animalis curat tali egritu
dine. Et ad argumentum dicitur ꝙ duplex est cã
scilicet effectiua ⁊ dispositiua.licet ergo cognitõ par
ticularis non efficiat ipsam cognitionem vniuersa
lem tamen ad hoc disponit.postquaʒ enim aliquid
scitur in multis particularibus intellectus accipit
ex collatiõe ipoꝝ cõmunẽ cõceptionẽ.ita etiã licet
cognitio. qꝛ nõ attingat cognitionem ꝓpter qd tñ
intellectꝰ hñs cognitionẽ qꝛ dispositꝰ est vt q̃rat ꝓ
pter qd ⁊ h ẽ intẽtio cõmẽ.i loco pallegato dicẽs ꝙ
lʒ indiuiduũ nõ sit pncipiũ scie est tñ pncipiũ iqsiti
onis scie qꝛ ẽ pncipiũ inqsitiõis vl'is quod est pnci
piũ scie.

Neqʒ igit determinati habitꝰ neqʒ ab aliis habitibꝰ siũt notioribus. sed a sensu vt in machine versione facta vno stãte alter stetit postea alter quousqʒ in principium veniat anima aũt existit talis ens. qualis possit pati hoc.

Quarta cõcl'o cognitio pncipiorũ nõ ẽ nobis inata
neqʒ ꝓuenit ex aliquo certiori.sʒ fit ex pexistẽti co
gnitiõe sẽsitiua ista cõcl'o pʒ ex cõcl'onibꝰ prioribꝰ
vna cũ rõne facta cõtra primã ptẽ q̃stiõis.cã tamẽ
phũs similitudiarie declarat in euersiõe machine.
vna pte pugnãtiũ quasi deuicta nã cũ incipiũt fuga
ri multotiẽs accidit ꝙ est ibi aliqs animosꝰ potius
mori eligẽs q̃ʒ turpiter fuget ⁊ tũc stat ꝙ resistat p
ti aduerse postea venit alit adiũgẽs se illi ⁊ sic dein
ceps vsquequo tot aggregent ꝙ faciãt principiuʒ
belli.si ex sẽsu ⁊ memoria vnius pticularis primo.
⁊ postea alteriꝰ multotiẽs ꝓueniat ad vnũ aliqd qd ẽ
pricipiũ artis ⁊ scie ⁊ sicut vnꝰ ñ sufficerʒ ad pugnã
dũ sed multi cõgregati sufficiũt sic vna sẽsatio non
sufficit ad faciẽdũ memoriã nisi haberet viʒ multo
rũ sicut fuit illa que cũ magna admiratiõe videmus
sʒ vni sensationi aggregat alia ⁊ post ea alia vsqʒ
quo sit memoria ⁊ ex memoria experimentũ ⁊ expi
mẽto vl'e qd ẽ pricipiũ artis ⁊ scie.⁊ qꝛ aliqs posset
credere ꝙ solꝰ sẽsus vel memoria singulariũ suffi
ceret ad cognitionẽ pricipiorũ sicut crediderũt qdã
nõ faciẽtes distictionẽ iter sẽsũ ⁊ itellectũ.Ad hoc re
mouẽdũ subdit phũs ꝙ simul cũ sẽsu ⁊ memoria.
oʒ psupponere talẽ naturã aíe q̃ possit eẽ susceptiua
cognitiõis vlis recepte in itellectu possibili virtu
te itellectꝰ agẽtis irradiãtis ⁊ abstrahẽtis a singula
ribꝰ iuxta doctrinã traditã tertio ꝺ aía.ꝓpterea aris.
nõ ꝓbat hic dcãs cõcl'ones.qꝛ earũ ꝓbatio habet
i li.de aía ⁊ in ꝓhemio metha. Notãdũ ꝙ lʒ nul
la cognitio principiorũ sit nobis inata nõ tñ oẽs cõ
silr siũt cognitio.eni pricipiorũ qbꝰ itellectꝰ statim
assẽtit notis tminis in solo lumine intellectꝰ agẽtis
fit ex cognitiõe sẽsitiua nõ tñ ex aliquo certiori. co
gnitio aũt pricipiorũ qbꝰ itellectꝰ assẽtit ex discursu
ipceptibili staʒ notis terminis et psupponit cogni
tionẽ sẽsitiuã ⁊ fit ex aliquo certiori vtputa ex cogni
tione pcedẽtiũ pricipiorũ ⁊ tã istorũ q̃ʒ illorũ hitus
generat subito absqʒ frequẽti cõsideratiõe eorun
dẽ pricipiorũ.sed cognitio pricipiorũ qbꝰ itellectus
assẽtit discursũ moroso sit ex certiori notitia tã sẽsiti
ua q̃ʒ itellectiua.notitia eni qua sẽtit ꝙ iste ignis ẽ
calidus aut ꝙ illd reubarbarũ ẽ purgatiuũ colore ẽ
certior notitia taliũ vlium.ois ignis ẽ calefactiuus
oẽ reubarbarũ ẽ purgatiuũ colore q̃ dicũtur eẽ prin
cipia artis ⁊ scie ⁊ tã istorũ q̃ʒ aliorũ q̃ formalr aut
ꝺtualr ingrediũt dmfationẽ habitꝰ generant ex fre
quẽti cõsideratiõe de qbꝰ diffuse locutꝰ sũ i pmohꝰ.

Nõ aũt dictũ est oliʒ nõ autẽ plane dictũ est.iterũ dicamꝰ extante eniʒ indifferẽtiũ uno primo quideʒ in aía uniuersale est ⁊ nãqʒ sentit quidẽ singulare sẽsus aũt uniuersalis est ut hominis nõ calie hõis iterũ in his stat quousqʒ ipartibilia stẽt ⁊ uniuersalia.utputa huius animalis quousque animal. et in hoc similiter.

Anũ dubiũ soluit.p.posset.n.aliqs dicẽ sẽsus nõ p
cipit nisi singularia.g nõ põt eẽ cã cognitionũ vliũ.
Rñdet phũs ꝙ licet sẽtire sit tñ pticularis tñ sẽ
sus ẽ vlis q̃m sẽtire tminat ad singulare.s.ad caliã
sẽsus vero terminat ad vl'e videlʒ ad hominẽ vnõ
sẽsꝰ idifferẽs ẽ ad oẽs colores sʒ visio ẽ huiꝰ coloris
ita ꝙ nõ pt eẽ alteriꝰ.aris.ãt dat exẽplũ de hõie ⁊ cal
lia q̃ nõ sẽtiunt nisi p accñs qꝛ nõ ẽ locutꝰ ꝺ aliq̃ ter
minato sẽsu sʒ ꝺ quolʒ idifferẽter quo ad pcipe vl'e
⁊ pticulare. Postq̃ʒ aũt aía cõsiderauit mltos pti
culares equus sb vna natura equina ⁊ multos pti
culares hõies sb vna nã hũana.iterʒ stat aía i his ꝯ
siderãdo hõieʒ ⁊ equũ quõ ꝯueniũt ⁊ quõ dfnt vsqʒ
quo venit i gña q̃ sũt ptibilia.i.i dfie ad diuersas
spẽs.iterũ ꝯsiderata aía duo gña iuicẽ.s.aíal ⁊ plãtã
vsqʒ quo ꝺueniat i aliõ genus.s.in cõpꝰ aíarũ ⁊ sic
ꝯñr vsqʒ ad trãscẽdẽs.ecce quõ aía ex cognitiõe sin
gulariũ venit i noticiã vliuʒ ⁊ ex noticia minꝰ vlis
venit in noticiã magis vlis.

Manifestũ est quoniã nobis pma inductiõe cognoscere necessarium ẽ ⁊ nãqʒ sesꝰ sic vniuersale itꝰ facit.

Ex pdictis phũs correlarie ifert ꝙ necessariũ ẽ no
bis cognoscere pricipia via inductiua.sẽsus.n. sic fa
cit cognoscẽ eo ꝙ nr̃a cognitio icipit a sẽsu neqʒ di
cit cognosci prima pricipia via iductiua suorũ sin
gulariũ sed via iductiua singulariũ sẽsatorũ a qbus
nõ siũt sẽsu nisi cõceptus singulares.

Quoniã aũt circa itellectũ habituũ in quibꝰ uerꝝ dicimꝰ alii quidẽ semper ꝟi sũt.alii aũt recipiũt falsitateʒ vt opinio ⁊ ratio uera aũt semp scientia ⁊ itellectus ⁊ principia dmõstrationũ notiora sũt.

Soluta qõe ẽtia q̃ erat vtꝝ cognitio pricipiorũ sit
nobis inata vl' acqsita.phi.soluit alias duas q̃rũʒ
prima fuit ista. vtꝝ oium primoꝝ pricipioꝝ imedia
toꝝ eadẽ sit cognitio aut diuersa.scõa qõ vtꝝ prima
pricipia ⁊ ipa ꝯcl'o p sciam cognoscãt aut scia sit co
gnitõ ꝯcl'õis ⁊ itellectꝰ sit cognitio pricipioꝝ ⁊ facit
duo.nã pmo põit vnã distictiõeʒ.2.p ꝯcl'ones exeq
tur ꝺ itẽto ibi nihil ẽ scia. Quãtũ ad pmũ põit h di
stictõ ꝙ ꝺ nũero hitũ qdã sũt sp ꝟi vt scia ⁊ itelle
ctꝰ qdã aliq̃ñ ꝟi ⁊ aliq̃ñ falsi vt rõ ⁊ opio ⁊ dfnt scia
⁊ itellectꝰ qꝛ iteꝰ ẽ pricipiorũ ⁊ scia ꝯcl'onũ.rõ autẽ ⁊
opio psr sic differre vt rõ referat ad cognitionẽ expi
mẽtalẽ hitaʒ ex rõcinatiõe ⁊ collatiõe pticulariũ q̃
cũ sit ex qbusdã signis mltũ pt falli opio ãt referat
ad cognitionẽ vl'eʒ habitã ẽt p signa fallibilia.

Et nihil certius ẽ scia quã itellectꝰ.

Ista distictiõe premissa aris.põit quatuor ꝯcl'ones
quarũ prima ẽ ista.itellectus ẽ certior scia secũda ꝯ
cl'o itellectus ⁊ scia nõ ꝯsilr acqrũt ibi scia aũt ois.
Tertia ꝯcl'o itellectꝰ ⁊ scia ñ st eadẽ cognitio ibi.⁊ ꝙ
qdẽ. Quarta cõcl'o nõ eadẽ est cognitio omnium
principiorũ ibi.si ergo sm sciam. Prima cõclusio
ar.sic itellectus ẽ hitus pricipiorũ imediatorũ ⁊ sc
ẽtia est hitus cõcl'onũ p distinctionem. sed certiorai

sūt p̄ncipia q̄₃ cōclōnes qꝛ ꝓpter qd̓ vnūqd̓q₃ tale ⁊ illud magis p̄mo hui⁹ igr̄ intellect⁹ certior ē scia. S₃ cōtra metha. ē scia ⁊ itellect⁹ nō ē notior meth. g̃ ⁊c. p₃ ꝯn̄a cū minori qꝛ p̄ma p̄ncipia sūt ptes metha. ⁊ maior declarat̄ nā scia ē hitus acq̄sit⁹ ex cāis impossibiliū alr̄ se habere seu p demōstratiōnē vt habet̄ p̄mo hui⁹ s₃ metha. ꝓcedit ex cāis impossibiliū alr̄ se h̄re p demōstratiōnē vt p₃ intuēti ꝓcest sū ei⁹ g̃ metha. ē scia. Et q̄ metha. nō sit scia videt̄ expressa scia. Aris. vi. ethi. ponētis dr̄iā₃ inter sciaz ⁊ sapiētiam itelligēdo p sapiētiā metha. Dicēdū q̄ scia duplr̄ sumit̄ videlicz large ⁊ stricte. Large p oī hitu acq̄sito p demōstratiōnē ⁊ sic metha. ē scia. Stricte vero ꝓ hitu acq̄sito ex cāis nō altissimis. p̄mo mō accipit phūs sciam p̄mo h⁹. ⁊ scd̓o mō. vi. ethi. ista est distictio cōis qua soluit̄ hec difficultas pōt tñ aliter dici q̄ aliqñ diuisio fit p mēbra h̄ntia se s̄m sub ⁊ supra ⁊ ñ simplr̄ p mēbra dispata vt p₃ p̄mo ethi. vbi aris. diuidit bonū in vtile delectabile ⁊ honestū que mēbra aliqualr̄ de se inuicē dicūt̄ qꝛ oē honestū ē vtile ⁊ delectabile ⁊ nō ecōtra. sic etiā₃ diuidit aīatū₃ scd̓o de aīa in vegetatiuū sēsitiuū s₃ locū motiuū ⁊ intellectiuū q̄ de se inuicē p̄dicantur nō tñ inuicē cōuertūt̄. ita habit⁹ intellect⁹ diuiditur vi. ethi. in sciam sapiam intellectū opinionē artem ⁊ prudētiā quorū mēbrorū scia ⁊ sapiētia coincidūt sicut supius ⁊ inferius eo q̄ oīs sapiētia est scia ⁊ nō ecōtra null⁹ enī habit⁹ est sapiētia nisi habeat̄ ex altissimis cāis obiectiue vt colligit̄ a phi. ibidē. Tñ qualitercūq₃ sic dico q̄ intellect⁹ q̄ ē habit⁹ p̄moꝝ principiorū aggñatus absq₃ discursu solo lumine itellect⁹ agētis est notior ⁊ certior scia siue fuerit metha. siue aliqua alia scia vnde habit⁹ methaphisic⁹ est distinct⁹ ab habitu p̄morū p̄ncipiorū sicut habitus scie ē distinct⁹ ab habitu p̄missarū ⁊ principioꝝ siue ingrediētiū siue nō ingrediētiū demōstrationez sicut ergo p̄misse sūt notiores cōclōne. ita habitus p̄missarū est notior habitu cōclōnis. ⁊ ꝯn̄r habitus p̄morū p̄ncipiorū ē notior ⁊ certior habitu methaphi. Et si accipit̄ metha. ꝓ habitu aggregato ex oībus habitibus oiū₃ p̄ncipiorū ⁊ oium cōclōnū habētiū in se ordinē adhuc cōcedo q̄ habit⁹ p̄morū₃ p̄ncipiorū ē certior ⁊ notior tota metha. nō obstante q̄ sit pars illius. sicut enī medietas intētior corporis vniformiter difformiter calidi ⁊ intētior q̄₃ totū l₃ sit pars illius ita p̄ma p̄ncipia sūt notiora tota metha. nō obstāte q̄ sint ptes illius sicut si eēt una copulatiua cuius ps eēt min⁹ euidēs tota copulatiua eēt tāte euidētie pcise sicut ps minus euidens in q̄ casu vna ps eēt certior et euidētior tota. s. ps magis euidens.

Scia aūt oīs cū rōne est principiorū scia quidē nō vtiq₃ erit. quoniā autē nihil verius cōtingit esse scia quam intellect⁹. Intellectus vtiq₃ erit pricipiorū ex his ꝯsiderantib⁹ ⁊ quia demōstrationis pricipiū ñ est demonstratio quare neq₃ scientie scientia.

Scd̓a cōclō intellect⁹ ⁊ scia nō cōsimiliter acq̄runt̄ ꝓbat̄ scia acq̄rit̄ p rōnem demōstratiuā intellectus aūt acq̄rit̄ sine rōne demōstratiua. g̃ nō cōsilr̄ acq̄runt̄ maior est ofn̄sa p̄mo hui⁹ ⁊ minor declat̄ qꝛ si intellect⁹ acq̄rit̄ p demōstratiōnē cū ille sit hit⁹ primorū p̄ncipiorū seq̄t̄ q̄ p̄ma p̄ncipia demōstrat̄ ꝯseq̄ns ipossibile qꝛ nō h̄nt notiora ipsis ⁊ ex alio qꝛ oportet procedere i īfinitū. Cōtra habitos hui⁹ propōis. oē totū ē maius sua pte est intellect⁹ cū illa ꝓpō sit de p̄mis p̄ncipijs ⁊ tñ ille habit⁹ acq̄rit̄ p demōstratiōnē qꝛ illā ꝓpōnez demōstrat ala scd̓o sue pspectiue. R̄ndet̄ q̄ solus habit⁹ p̄morū p̄ncipiorū tam speculabiliū q̄₃ factibiliū dr̄ intellect⁹ mō do oē totū est maius sua pte nō est p̄mū p̄ncipium sed min⁹ cōe ⁊ minus totū q̄₃ illud ⁊ ꝯn̄r p depēdētiā ad p̄ma p̄ncipia est demōstrabile mediate non tñ simplr̄ cū illd̓ p̄ncipiū nō possit eē dubiū simplr̄ notis terminis sed isti aut illi q̄ negaret p se notum p̄ma p̄ncipia sūt de quolibet eē vel nō eē nō cōtingit idē simul eē ⁊ nō eē ⁊ hec silr̄ oē bonū est ꝓseq̄ndum omne malum est fugiendum quorum prima sūt speculabilia ⁊ alia practica qꝛ sūt p̄ncipia operabiliū. Et q̄ q̄dē. Tertia cōclō intellect⁹ ⁊ scia non sūt eadē cognitio. ꝓbat̄ itellect⁹ nō ē scia. g̃ nō sūt eadē cognitio. p₃ ꝯn̄a qꝛ q̄ nō sūt eadē inter se non sunt eadez vni tertio. ān̄s ar. nam itellect⁹ ē p̄ncipiū scie sed scia nō ē p̄ncipiū scie. g̃ itellect⁹ ñ ē scia maior p₃ qꝛ p̄ma p̄ncipia sūt p̄ncipia sciarū cū nullū aliud gen⁹ cognitiōis habeam⁹ magis verū q̄₃ p̄ma p̄ncipia minor vero declarat̄ ex eo q̄ sicut demōstratiōis nō est demōstratio ita scie nō ē scia. aliter. n. ꝓcederet̄ in īfinitū. Dubitat̄ nā scia q̄ scit̄ oē triāgulū h̄re tres angulos equales duob⁹ rectis depēdet causalr̄ a scia qua scit̄ triāgulū h̄re angulū extrinsecū equalētē duob⁹ oppositis intrinsecis. g̃ scia est p̄ncipiū scie. R̄ndet q̄ itellect⁹ p se ē principiū scie. s₃ scia p accn̄s est p̄ncipiū scie. qꝛ aliq̄ scia nō ē hmōi p̄ncipiū. s₃ nō accidit intellectui eē p̄ncipiū scie cū nō sit aliqs intellect⁹ q̄ nō sit p̄ncipiū sciencie tam totalis q̄₃ ptialis.

Si igitur nullum aliud genus preter scientiam habemus verum. intellectus vtiq₃ scientie principium erit ⁊ hoc quidem principium principii vtiq₃ erit hoc autem omne similiter se habet ad omne rerum genus.

Quarta cōclō nō oium p̄ncipiorū ē eadē cognitio ꝓbat̄ nō oīa p̄ncipia sūt eadē igr̄ nec corūdē eadē cognitio p₃ ꝯn̄a qꝛ act⁹ distinguūt̄ p obiecta secundo de aīa. ⁊ ān̄s ar. qꝛ aliqd̓ p̄ncipiū est p̄ncipiū p̄ncipij ⁊ aliqd̓ p̄ncipiū nō est p̄ncipiū p̄ncipij. g̃ ñ oīa p̄ncipia sūt eadē p₃ ꝯn̄a qꝛ de eodē nō verificat̄ cōtradictoria. nā intellect⁹ est p̄ncipiū p̄ncipij cum sit p̄ncipiū oium p̄ncipiorū sciētiarū specialiū. s. geo. ⁊ arithme. ⁊ hmōi aliqd̓ aūt p̄ncipiū nō est p̄ncipiū p̄ncipij alit̄ ꝓcederet̄ in īfinitū in p̄ncipijs. qd̓ ē cōtra phm̄ p̄mo hui⁹ ⁊ p̄mo. phi. Ex p̄dictis habet̄ solutio illarū duaꝝ questionū. qm̄ sicut alteri⁹. ⁊ alterius cōclōnis ac etiā aliarū. ⁊ aliarū p̄missarum ē alia ⁊ alia cognitio. ita aliorū ⁊ aliorū p̄ncipiorū₃ est alia ⁊ alia cognitio p̄ncipij enī affirmatiui cognitio est diuersa a genere ⁊ spē a cognitiōe p̄ncipij negatiui. ⁊ sic prima q̄stio nō h₃ difficultatē. scd̓a autē absoluta est in declarādo itellectū eē habitū primorū p̄ncipiorū ⁊ sciam eē habitū cōclōnis. Circa dicta taz hic q̄₃ in altera lectione tangunt̄ quatuor dubia. Primū est vtrū prima pricipia sint nobis innata. q̄ sic ar. p cōmē. scd̓o metha. di. q̄ prima principia sūt naturalr̄ habita. ⁊ tertio de aīa pōit vnitatē cū intellectū in oīb⁹ hōib⁹. ⁊ ꝯn̄ter eadē spēs itelligibilis. ⁊ eosdē habit⁹ scientificos in oīb⁹ hōib⁹ ex quo seq̄t̄ q̄ habit⁹ primoꝝ pricipioꝝ nō solū habētur in natiuitate sed etiam ante natiuitatem. quia quocūque homine dato ante illum fuerunt isti habitus in aliquo alio ex quo vnicus est intellectus ⁊ semper aliquis homo intellexit. Item nullus sane mentis potest negare prima principia itellectis terminis vt testatur. Aristo. quarto methaphisicorum. ergo sunt nobis innata. patet consequentia. quia de nouo acquirerētur nō apparet aliqua obligatio ad negandum. In oppositū est Aristoti. in littera. ⁊ tertio d̓ anima qd̓ intellectus in principio ē tāquā₃ tabula rasa in qua nihil est depictum. ⁊ q̄ est in pura potentia antequam intelligat. ⁊ ad Commē. dicitur q̄ sicut materia prima naturaliter recipit formam. ⁊ tamen nulla forma est sibi innata ita itellectus possibilis ē naturaliter recipit prima principia. ⁊ tamen non sunt illi innata ⁊ sicut materia prima dicitur pura potentia in genere naturaliū non obstante quod semper habeat formam. ita intellectus possibilis pura potentia in genere intelligibilium non obstante q̄ nūquā careat specie intelligibili ⁊ habitu scientifico. nec ex hoc sequitur illas species esse sibi innatas. quia dependentia a fantasmatibus quibus corruptis non amplius aliqua esset forma speculatiua in intellectu. ideo non coincidit hic modus loquendi cum opini. Plato. di. tales habitus esse innatos anime ⁊ eosdem reportari continue ab anima siue in corpore siue extra corpus ponatur. Preterea cum dicit philosophus quod intellectus est sicut tabula rasa in qua nihil ē depictum loquitur ex parte intellectus possibilis. quia quātum est de se nūquam intelligit nisi a fantasmate immutetur ⁊ a fantasmate immutatum format conceptus communes formando cognitiones vniuersales quia si habet alios conceptus hoc nihil facit ad intelligentiam indiuidui cui nouiter applicatur sed requiruntur alij consimiles conceptus dependentibus a fantasmatibus alterius indiuidui qui si reperiant alios consimiles idemptificantur illis propter immaterialitatem potentie in qua sunt deinde cum dicitur. nullus sane mentis potest negare prima principia concedatur ex quo non sequitur aliud nisi q̄ prima principia naturaliter cognoscuntur absq₃ discursu virtute luminis intellectus agētis. Secūdū dubiū vtrū prima p̄ncipia sint innata intelligētijs seperatis. ⁊ arguit̄ q̄ sic. vbicūq₃ est multitudo intellectū ibi est cōpositio ⁊ diuisio s₃ phm̄ tertio de aīa. s₃ ꝑpetuo in intelligētijs fuit multitudo intellectuū cū p diuersas species diuersa itellexerint. ergo ꝑpetuo in illis fuit cōpositio ⁊ diuisio ⁊ ꝯn̄r habitus p̄morū p̄ncipiorū. p₃ ꝯn̄a qꝛ p̄ncipium affirmatiuū est p̄ncipiū oiū₃ affirmationū. ⁊ p̄ncipiorū negatiuū est p̄ncipiū oiū₃ negationū vt colligit̄ a phi. p̄mo hui⁹ ⁊ quarto metha. Dicēdum q̄ in intelligētijs nō sūt innata p̄ma p̄ncipia neq₃ acq̄sita. qꝛ in eis non pōt esse aliqua ꝓpositio affirmatiua vel negatiua ex earū multa pfectione ideo enī₃ intellectus humanus cōponit ⁊ diuidit. qꝛ nō statī₃ habito s̄bo intelligit p̄dicatū propter depēdētiam quā₃ habet a sēsu. inteligētie aūt statim cū cōgnoscūt q̄dditatē cognoscūt oīa pinētia ad illā. iō sufficiūt spēs innate ad oia cognoscēdū absq₃ compositiōe ⁊ diuisione ⁊ absq₃ discursu. Unde qꝛ intellect⁹ diuinus oia intelligit. ⁊ oia cōprehēdit cum sit oium similitudo ⁊ exēplar. oia intelligit p eēntiā ꝓpriā intellectus aūt humanus nec omnia intelligit nec oia cōprehēdit. ideo intelligit per species receptas a sensibili⁹ intelligētie aūt qꝛ omnia cognoscūt. sed nō omnia cōprehēdūt nō intelligūt p eēntias suas nec per spēs innatas. Sicut enī corpora sūt in duplici differētia quia quedam nō mouentur ad suā perfectionē cū sēper habuerint eā vt corpora celestia quedam aūt mouētur ad suam pfectionē propter carētiam illius vt corpora inferiora ita itelligentie mouēt̄ corpora celestia nūq₃ mouētur ad suam pfectionem qꝛ semp eam habuerūt. ideo itelligūt per species innatas intellectus autem humanus mouens hic corpora inferiora mouetur ad suam perfectionem per ꝑuatiōnē eius ideo intelligit per spēs acquisitas. Et ad argumētū dicit̄ q̄ nō quecūq₃ multitudo intellectuū cōpositionē causat. sed multitudo illorum intellectuum. quorū vnum attribuitur alteri vel remouet̄ ab altero. intelligentia autem separata intelligēdo quidditatem alicuius rei simul intelligit q̄cquid ei attribui potest vel remoueri. Unde intelligēdo quicquid est intelligit quicquid nos intelligere possumus. componendo ⁊ diuidendo per vnum suum simplicem intellectū₃ non ergo habet in se intelligentia saperata discursum aliquem nec sillogismum non propositionem affirmatiuam vel negatiuam. non prima principia non habitum eorum neque conclusionē. sicut neque scientiam vel artem que est habitus acquisitus per demonstrationem vel sillogismum. sed hec omnia intelligit per conceptus simplices concreatos aut species intelligibiles innatas absque aliq̄ affirmatione alicuius de aliquo vel negatione alicuius ab aliquo. Tertium dubium vtru₃ aliqua cognitio sit certior noticia primorum principioru₃ et videtur q̄ sic quia noticia habita per experientiam et intuitiue est certior habita per discursum aut abstractiue. constat autem cognitionem sensus haberi ad experientiam et intuitiue. cognitio autem intellectus habetur abstractiue vel per discursum. et hoc videtur velle. patet tertia de anima di. q̄ sensus nō decipitur circa propria sed circa communia intellectus vero decipitur circa communia. Dicendum q̄ vna cognitio potest dici alia certior quadrupliciter scilicet certitudīe applicabilis. certitudīne obiecti. certitudine medij demonstratiui. et certitudine modi demonstrandi. Illa noticia est altera certior certitudine applicabilis que immediatius attingit obiectum. et sic vult. Commentator secundo methaphisicorum q̄ scientie naturales sūt certiores scientijs medijs inter pure mathematicas ⁊ naturales. Illa vero notitia est altera certior certitudine obiecti. cuius obiectum est certius. et methaphisi. est certissima ex intentione philosophi in probemio methaphisicorum. Illa autem noticia est altera certior certitudine medij demonstratiui cuius medium demonstratiuum est certius. ⁊ sic loquitur in probemio de anima philosophus dicens q̄ est certior scientia de anima ceteris naturalibus disciplinis. Commenta. vero q̄ excedit omnes scientias preter diuinam confirmationem demonstrationis. Sed illa noticia est altera certior certitudine modi demonstrandi que euidentiori procedit demonstratione ex magis per se notis. et sic loquitur Commenta. secundo methaphi. dicens quod scientie mathematice sunt in p̄mo gradu certitudinis. Est igitur dicendum quod cognitio sensitiua est certior cognitione itellectiua. et consequenter cognitione primorum principiorum solum primo modo. eo quod vniuersa deus. et intelligentie que obiciuntur intellectui sunt maioris entitatis et cōsequenter maioris certitudinis qua₃ obiecta sensuum di. Aristote. secundo methaphisicorum quod sicut se habeat oculus noctue ad lucem solis. Ita intellectus noster ad manifestissima i nāli vbi dicit cōmen. q̄ phi. p māifestissima in natura itelligit deū ⁊ s̄bātias abstractas a mā.

Quartū dubiū ꝓpter quid ponit habitus p̄morum principiorū cū habitus nō ponat nisi ad remouēdū difficultatē operādi sicut habitus virtutū ponūtur ꝓpter difficultatē operādi que est ex repugnātia appetitus ad rationē. mō cognitio p̄ncipiorū nō habetur cū difficultate cū illa sint a nobis naturaliter intellecta. nec oportet ponere talē habitū ꝓpter indifferentiā ad opposita principiorū dicēdo ꝙ itellectꝰ quātū est ex se indifferens est ad veram ⁊ falsam cognitionem principiorū allegādo qđ scribitur quarto methaphisice. aliqui crediderūt opposita primorū principiorū. sed iterū hoc nō pōt dici. qꝛ prima principia naturaliter intelligūtur a nobis ⁊ sunt sicut locus ianue in domo quē nullus ignorat ꝑ commē. secūdo metha. Ideo dicitur ꝙ talis habitus ponitur nō ꝓpter indifferentiam nec ꝓpter difficultatē itelligēdi p̄ma principia. sed ad tollēdū difficultatē intelligēdi alia principia tā demōstrabilia quā indemōstrabilia. ita ꝙ se habeat tāq̄ꝫ actus primꝰ respectu actus scđi eo modo quo loquitur Aristoti. scđo de aīa dicēs ꝙ scia est actus primus ⁊ cōsideratio actus secūdus ⁊ cōmē. ibidē ꝙ acuties ē actꝰ primus ⁊ incisio est actus secūdus eiusdē. intellectus enim indiget instrumēto vt exeat in actū principiorū particulariū tam ingrediētiū q̄ꝫ nō ingredientium demōstrationē ac etiam cōclusionē scitarū ⁊ scibiliū artis. ⁊ scientie huiusmodi autem instrumētū est habitus primorū principiorū quē nobis cōtulit omnipotēs deus ad tollēdū difficultatem sciendi quā incurrimus per peccatū a quo absoluti ꝑ gratiam mereri valeamꝰ eternā vitam ac sempiternā gloriam. Amen.

Explicit scriptuꝫ clarissimi artium ⁊ sacre theologie doctoris Pauli veneti fratris ordinis heremitarꝝ diui Aurelii Augustini. in libros posteriorū Aris. Impressū venetijs per Guilicrmū de mōteferrato tridinensez Anno salutis. M.cccc.lxxxvi. die vero xi. mensis augusti.

Registrum.

a
prima vacat
clarissimi
similiter
licet
b
dato isto
ambabus
um oium
partibus
c
hoc est
⁊ ex suppositiōe
licet
diffinitiones
d
fluit a principijs
cōtingentes
proprie
eo quod
e
superiori
alteri inest
principia
est demr̄ationem
f
egrediūtur
dinc opinionum
possibile
quarum
g
ue credit
diu scꝫ
est color
Ista conclo
h
quare autē
infinita
us neqꝫ
sursum
i
tamen est
prie sillogismus
autem
visus
k
he quidē
necessitate
est ens
tūc ꝯtinētia
l
qualiter
Scđo
tertia
ergo est
m
finitio
tamen cā
quid autē
quedam
n
huius per
plurima
illarum.
materiam
o
cēntialem
sua diuidētia
fortunā
claudit sꝫ
p
vnū cōsiderari
depictum
cōtra predicta